

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

4° B.S.

7

ΕΥΣΕΒΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΜΦΙΛΟΥ

ΧΡΟΝΙΚΑ

EUSEBII PAMPHILI

CHRONICON BIPARTITUM

GRAECO-ARMENO-LATINUM

ԵՒՍԵՐԻ ԳԼՄՓԻԼԵՆՅ

ԿԵՍԱՐԱՑԻՈՅ

Ժ Ա Մ Ա Ն Ե Կ Ե Կ Ե Ն Վ Ե Ր Կ Մ Ա Ս Ն Ե Ե Յ

Ի Հայերէն թարգմանութենէ եղեւց 'ի Յոյն ընազրէ 'ի ձեռն սրբոց թարգմանչաց մերոց

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱԼ Ի ԼԱՏԻՆ ԲԱՐԲԱՌ ԱՇԽԱՏԱՍԻՐՈՒԹԵԱՄԲ
Հ. ՄԿՐՏԻՉ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ԱԻԳԵՐԵԱՆՑ

Հաւարմամբ հանդերձ յունական Հատուածոց գտելոց առ մատենագիրս, և յաւելուածով կարեոր ծանօթութեանց :

Տպագրեալ հրամանաւ արհիապարիւ-ՏՆ ՏՆ Սրբիմնասի Սարգսյեպի Լէօնց
Ընդհանրական Լէֆայի և Լէրեպիւնոպոսի :

Մ Ա Ս Ն Ե :

ԺԱՄԱՆԵԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԳԱՏՄԱԿԱՆ

Ի Վ Լ Ե Ն Լ Ե Տ Ի Կ

Ի Վ Ա Ն Ս Ս Ր Բ Ո Յ Ն Ղ Ա Ջ Ա Ր Ո Ւ

ՅԱՄԻ 1818 ՌՄԿԷ

EUSEBII PAMPHILI
CAESARIENSIS EPISCOPI
CHRONICON BIPARTITUM

NUNC PRIMUM EX ARMENIACO TEXTU IN LATINUM CONVERSUM
ADNOTATIONIBUS AUCTUM
GRÆCIS FRAGMENTIS EXORNATUM

OPERA

P. JO: BAPTISTAE AUCHER ANCYRANI

MONACHI ARMENI ET DOCTORIS MECHITARISTAE

PARS I.

HISTORICO-CHRONOGRAPHICA

V E N E T I I S

TYPIS COENOBII PP. ARMENORUM IN INSULA S. LAZARI.

MDCCCXVIII

SUPERIORUM PERMISSU

CLEMENTISSIMO PRINCIPI

RAGNERIO AUSTRIAE ARCHIDUCI

FRANCISCI I. IMP. P. F. A.

FRATRI GERMANO

LONGOBARDIAE VENETIARUMQUE PROREGI etc. etc.

Si Cornelii Taciti historiae Maximiliano II.
Roman. Imperatori atque proavo tuo gloriosissimo in-
scriptae, OPTIME PRINCEPS, ea ab ipso humanitate atque
clementia exceptae sunt, quae invictissimum Caesarem,

eumdemque eruditissimum omnino decebat: vix dubitamus futurum quin Tu quoque Eusebii Pamphili Caesareae in Palaestina Episcopi Chronicum opus eadem benignitate excepturus sis. Ac illud quidem post multa saecula, quibus in Armenia delituit, in Europam veluti postliminio reversum, Latinoque cultu ac veste nostris curis ornatum, cui se potius quam TIBI commendaret, qui pro ea quae semper fuit Austriacae gentis in optimis disciplinis promovendis munificentia, doctorum hominum studia liberaliter fovere, ac comiter amplecti soles: ea praesertim quae antiquitati illustrandae, ac Religioni promovendae comparata sunt? Quarum quidem rerum alteram ita calles, ut vix huiusmodi quicquam a viro principe tot Reip. curis distento expectari posse videatur; alteram vero ea etiam charitate complexus es, ut omnium hominum mentes animosque in tui admirationem atque amorem adduxeris. Hoc enim sincera in Deum pietas ac non fucatus Religionis amor sibi proprium vendicat, ut cum in omnibus admirationi esse soleat, tum vero maxime in viro Principe; quem ubi quis non simulate, sed ingenue Religioni addictum animadverterit, illum statim virtutibus etiam universis ornatum excultumque haud injuria arbitratur. Erit autem in Eusebio nostro quod et eruditioni

tuae et pietati maxime arrideat. Nam et prisci temporis historiam ab ultima humani generis origine ad Constantini Magni Imp. Vicennalia complexus, eandemque in certas aetates atque annos distribuens, magnum Chronologiae universae lumen affundit; et iterum Religionis exordia ab orbe condito deducens, ejus progressus, incrementa, perennitatem ita demonstrat, ut tot inter populorum ac gentium vicissitudines, tot inter hostium fraudes ac bellorum sibi indictorum procellas nonnisi D. O. M. auxilio stetisse evidentissime appareat. Quare haud dubitamus futurum quin praeclarissimum opus libenti animo excipias; ut pote quod et ingenio tuo, et eruditioni, et pietati maxime sit accommodatum. Atque utinam quemadmodum olim Tacitus qui eum in conspectum sisteret Maximiliani Caesaris Justum Lipsium virum longe eruditissimum nactus est, ita Eusebium quoque nostrum is TIBI offerret, qui cum splendidissimo illo Belgarum ornamento conferri posset! At non ideo tamen illum minus liberaliter a TE atque humaniter exceptum iri arbitramur. Ut enim nihil de ipsius operis argumento dicamus, quod profecto Taciti historiis longe est anteferendum; ab iis TIBI Eusebius exhibetur, qui ut magno illi Lipsio litteris ac eruditione concedant, ita singularem doctissimi viri in Austriacam gentem fi-

dem, atque reverentiam aemulantur. Munus itaque hoc
qualecumque nostrum libenter accipe, PRINCEPS CLEMEN-
TISSIME; idque TIBI persuadeas, cum multos humanitas illa
tua, atque clementia prorsus singularis TIBI devinxerit, ne-
mini tamen nos in te amando observandoque concedere.

Venet. ex Insula S. Lazari. IX. Calend. Jan. MDCCCXVIII.

CELSITUDINI TUAE

ADDICTISSIMI

GEN. ABB. STEPH. ACONTIUS KIUVER

ARCHIEP. SIUNIENSIS

ET MONACHI MECHITARISTAE ARM.

Quia verò nihil neque Graecum, neque Latinum in doctrina temporum habemus, quod cum eo (Eusebii scilicet Chronico libro) conferri possit, eos, qui illo illustrando operam suam posuerunt, non solum de Hieronymo et Eusebio, sed etiam de omnibus antiquitatis et historiae studiosis optime meritos judicamus.

Jos. Scalig. prolegom. in Chron. Euseb.

LECTORI PHILEUSEBIO

P. JO. BAPTISTA AUCHER FELICITATEM.

1. **E**usebium Pamphilum Cesareae in Palaestina Episcopum, Ecclesiasticorum historicorum facile principem, omniumque fere aetatis suae scriptorum eruditissimum, cum aliis multis ingenii sui monumentis, tum vero maxime libris, quos adversus paganos conscripsit, memoriam suam posteritati commendasse, optimeque non de Christiana tantum, sed et de universa literaria Rep. meritum esse, neminem prorsus eruditorum latere arbitror. Cum enim in ea tempora incidisset, quibus ethnicorum in Christianos ferocia, atque immanitate Constantini Augusti beneficio repressa, Christiana religio tandem aliquando caput attollere, ac sese audacter efferre videbatur; pagani vero, cum in ipsam armis saevire nequaquam liceret, eandem qua probris atque ludibriis, qua calumniis, atque conviciis, qua denique fallacibus ratiunculis, ac corrasis undequaque ex inani philosophia sophismatibus, oppugnarent: tantae huic tamque scelestae impiorum hominum temeritati occurrendam sibi esse putavit; ne idololatrica superstitio, quae piissimi Imperatoris potentia perterrefacta arma in Christianos deposuerat, non item odia, de integrato ferocius in ipsos bello sibi plaudere ullo modo posset: quosque fortiter dimicantes nec vi nec ferro excindere potuerat, eosdem nihil sibi timentes atque securos philosophicis praestigiis, atque commentis labefactaret. Novum hoc itaque ac multiplex belli genus aggressus, primum libros edidit τῆς εὐαγγελικῆς προπαρασκευῆς, sive de Evangelica Praeparatione, praeclarum sane opus atque eruditum, quo Christianae disciplinae ductam ab ipsis mundi primordiis antiquitatem demonstrat, sanctitatem ac majestatem tuetur, falsorumque numinum fabulas religionesque insectatus, eas nonnisi delirantium hominum somnia putandas esse, ac malorum Daemoniorum ludibria apertissime manifestat. Cum enim Ethnicorum plurimi per ea tempora Christianorum doctrinam, veluti putidum absurdumque

b

commentum traducerent, illudque quasi recens, ac *χθός και πρώην* a barbaris excogitatum despicerentur: deorum vero cultum veluti antiquissimum, et philosophorum omnium suffragio probatum impudenter illi anteferrent; totus in eo est Eusebius, ut ostendat, illam quidem humano generi prorsus coevam cum ipso mundo exortam fuisse, ejusque *δόγματα* atque praecepta iis nationum momentis iuncti, quibus sanae mentis hominem adquiescere prorsus oporteat: gentilem vero superstitionem recentem omnino esse, atque ridiculam, quamque nemo unquam, nisi omnino desipiat, amplecti possit. Id vero ut praestet, non jam libros Hebraeorum sacros, quos illi veluti futes ac barbaros aspernabantur, sed ipsos Ethnicorum scriptores in medium producit, Orpheum scilicet, Numenium, Mercurium Trismegistum, Philonem Bibbium, Sanchuniatonem, Berosum, Ezecielum Poetam, Bardesanem, Eupolemum aliosque hujusmodi: tum ex Graecis, magna illa Philosophorum lumina, Platonem, Zenonem, Aristotelem, Thaletem, Empedoclem, Democritum, Pythagoram, Plutarchum, caeterosque; ac eorum testimoniis verbisque prolatis, quid de Hebraeorum gente ac disciplinis, quid de Graecorum diis atque religionibus universa fere antiquitas tradiderit, luculentissime ostendit.

II. *Evangelicae praeparationis* libros xv. exceperet libri x. sive ut aliis placeat ¹ *xx. τῆς εὐαγγελικῆς ἀποδύξεως*, sive *Evangelicae Demonstrationis*, in quibus innumeris paene veteris testamenti locis in medium productis, quaecumque de Christo in sacris codicibus referuntur, quaecumque in Ecclesia ab ipso condita contingere, quaecumque de Judaicae gentis caecitate, calamitatibus atque dispersione, de Templi et Hierosolymorum excidio ab historicis tradita sunt, ea omnia longe ante ab ejus gentis vaticiniis praedicta fuisse demonstrat: ita ut nec nova ea Religio habenda sit, quam antiquissimus quisque prophetarum commendaverit, nec falsa aut absurda, quam admirabilis tot vaticiniorum exitus ac veritas comprobavit. Eodem pertinent ejusdem Eusebii *Libri iv. propheticarum Eclogarum de Christo*, quos inter Bibliothecae Caesariae Vindebonensis Mss. Codd. servari tradit Petrus Lambecius ², nisi fortasse falso inscripti, auctoris nomen mentiuntur ³: eodem longa illa adversus Hieroclem disputatio, qui ex Philostrati historia, seu potius fabula Apollonium illum Thianaeum Christo comparare ausus fuerat, ac octo integros hujus argumenti libros vulgaverat: quemque perpetuo commentario refutans eruditissimus Episcopus, apertissime ostendit magicas illas Apollonii praestigias nullo modo veris Christi miraculis esse ac-

¹ Vide Cave in *Eusebio*. Voss. de Hist. Graec. L. xx. C. 17.

² Lambec. *Bibl. Caes.* tom. i. add. 3. Cod.

Theolog. LV.

³ Vide Cave, et Casimir. Oudin. t. i. in *Eusebio*.

quiparandas: eodem denique libris xxv. sive ut alii tradunt, xxx. adversus Porphyrium ¹, ut alia praetermittam, quae a nonnullis Eusebii nomine referri solent, quae tamen a Criticis ² in dubium revocantur. His itaque editis ingenii sui monumentis Ethnicorum proterviam, ac sese effluentem Philosophorum audaciam fregit ac protrivit Eusebius; et Christianae disciplinae longe antiquiorem Graecorum fabulis originem evidenter ostendens, ejusdem majestatem atque divinitatem ab ipsorum calumniis fortiter vindicavit.

III. Verum antequam eruditissimis hisce lucubrationibus manum admo-
veret, jam illud perviderat, frustra se haec omnia moliri, nisi prius Mosai-
carum originum, et sacrorum librorum antiquitatem, quam tantopere erat
commendaturus, iis rationum momentis confirmaret, quae nulla prorsus ra-
tione ab adversariis convelli possent. Id enim nisi omnino certe atque evi-
denter constitisset, jam totam illud *Evangelicae praeparationis, et demonstra-*
tionis veluti aedificium nutare necesse erat; maximeque erat pertimescen-
dum, ne hominibus longe sagacissimis ulla cavillandi causa praeberetur, quo
utrumque opus rejicerent, veluti quod infirmo prorsus fundamento niteretur.
At ubi Mosaicae vetustatis certitudo in tuto posita esset, jam omnis mali-
gnis adversariorum suspicionibus aditus intercludebatur. Id vero ut praes-
taret Eusebius, Chronicum opus, quod integrum ex Armeno codice nunc
primam prodit, molitus, omnium gentium ac populorum res gestas parva
veluti tabula complexus est: quas ita ille per temporum seriem digessit, ut
qua mundi aetate gens quaeque floruerit, quoto mundi anno imperia sin-
gula, urbes, respublicae conditae sint, quibus incrementis succreverint, qua
tempestate desierint, quilibet vel uno intuitu videre possit. Temporum vero
rationibus diligenter subductis, nihil Mosaicis originibus aut praestantius,
aut vetustius reperiri posse demonstrat, qui cum dcc. paene, et l. annis Troja-
num bellum praecesserit, non modo omnium scriptorum antiquissimus ha-
bendus est, sed ipsis fabulosis Graecorum numinibus longe vetustior. Ac
priori quidem libro (siquidem in duo volumina universum opus distribuit) ab
ipso generis nostri parente Adam exorsus, uniuscujusque Imperii, aut gen-
tis historiam ac tempora singillatim recensuit, eumque propterea *παιροδα-*
πὴν ἱστορίαν, hoc est *omnimodam historiam* vocari licuit: altero vero, ducto
ab Abrahami aetate supputandi initio, ac earumdem gentium fastis per co-
lumnas quasdam dispositis ita columnas illas sive laterculos inter se compo-
suit, ut singuli unius gentis anni quoto alterius gentis aut regni anno re-
sponderent primo obtutu pateret, atque hanc operis suae partem longe ope-
rosissimam *Χρονικοῦς κανόνας*, sive simplici voce *Κανόνα* nuncupavit. Hosce

¹ Hieron. de Viris illustr. num. LXXXI. tum
Epist. LXX. ad Magnum.

² Vide Oudin. et Cave loc. cit.

libros veluti *προδρόμους* eorum quos *de praeparatione et demonstratione Evangelica* editurus erat, praemisit; eosdemque vix in lucem emissos magno planctu atque admiratione eruditi exceperunt. Et sane ii erant, qui ab omnibus magno in pretio haberentur, cum non sacris tantum disciplinis, sed etiam profanis litteris magno emolumento esse possent, atque historiae universae studiosis veluti geminae faces inter tenebras praeclucere. Ubi vero praeclara illa *de praeparatione nempe et demonstratione* volumina in doctorum hominum manus devenere, tum demum sapientissimum hominis consilium aperte patuit, ac quam prudenter atque circumspecte in ea quaestione versatus esset compertum est. Ita enim omnia digesta erant atque disposita, ita singulae disputationis partes connexae inter se atque consociatae, ut sese invicem exciperent atque communirent, mutuaque illa colligatione firmissimum veluti murum, nullaque prorsus vi subruendum adversariis objicerent. Quare quod in pulcherrimis, et praeclarissimis celeberrimorum pictorum tabulis fieri consuevit, ut qui easdem obtinere nequaquam possunt, aliquod tamen inde expressum atque deductum exemplum vel aliena manu confectum, vel aereis saltem formis excusum vulgatumque apud se habere velint, quod ipsius archetypi loco contemplantur atque suspiciant: id et de Eusebianis monumentis, Chronographia praesertim, evenisse certum est, quae in alias atque alias linguas conversa ad remotissimas quasque Orientis et Occidentis provincias perlata est. Illam namque saeculo eodem labente quo fuerat ab Eusebio conscripta, nempe Theodosio M. imperante, ¹ Latinae linguae hominibus communicavit S. Hieronymus, qui tamen *interpretis, et scriptoris ex parte officio usus*, priorem quidem librum, ut nobis videtur, intactum praetermisit, solamque ² *Canonem* transtulit: *nonnulla vero, quae sibi intermissa videbantur, adjecit, in Romana maxime historia*. Eandemque saeculo ab Auctoris obitu vix elapso, in Haicanam linguam conversam accepit Armenia: ita tamen conversam, ut Graeco archetypo Armenium exemplum adammussim responderet. Subsecutis deinde temporibus, quanti semper ab eruditis habita fuerit, vel id maximi argumenti loco esse potest, quod nemo fere apud Graecos aut Latinos aut Armenios in Chronologicis et Historicis disciplinis cum laude aliqua versatus est, qui non temporum seriem atque ordinem ad Eusebianam Chronologiam prorsus exegerit. Hinc et Beda, et Sigibertus, et Ado Vicqnenensis, Cassiodorus quoque et Orosius, et Latini fere omnes post Hieronymum, non alium in Chronologia ducem, nisi Eusebium secuti sunt: quemadmodum et ex Armeniis Moyses Chorenensis, Stephanus Asolicus, sive Asolnik Taronensis, Thomas Arzerunius, Samuel Aniensis; et

¹ Vide Hieron. praefat. in Chron. Canonem Euseb.

² Hieron. loc. cit.

ex Graecis Georgii duo, Syncellus et Cedrenus, Auctor Chronici Alexandrini, Zonaras monachus, Nicephorus Patriarcha CP. alique, quod ex decerptis hinc inde ex Eusebiano opere laciniis, eorumque operibus insertis videre est. Quare quod de elegantissimo quodam Polycleti signo tradit Plinius ¹, illud nempe *καρόνα* ab artificibus appellari consuevisse, eo quod *artis lineamenta ex eo peterent, veluti ex lege quadam*: id ipsum et de *Chronico Eusebii canone* tamquam de epitome anterioris partis Chronologico-historicae dici posse videtur: jure scilicet hoc nomen illi operi inditum fuisse, quod veluti normam quandam ac exemplar intuerentur atque suspicerent, quicumque disciplinas Chronographicas amplecterentur.

iv. Ecquis tamen existimarit Graecum praeclarissimi hujus operis textum, qui magni thesauri loco habendus erat, processu temporis periisse, ita ut vix illius fama aliqua apud Graecos ipsos extaret? Nisi enim in aliis operibus (siquidem *infinita* paene volumina edidit ² vir laboris patientissimus) nisi, inquam, alibi *Chronici* sui Eusebius identidem ³ meminisset, nisi denique lacinias quasdam hinc inde avulsas Chronicis suis Georgius Syncellus, alique Graeci chronographi adsuissent, omnis prorsus ipsius memoria jamdiu apud Graecos intercidisset. Miserrimum Graeci exemplaris fatum sic dolet Josephus Scaliger in Prolog. *Prior liber integer desideratur, qui censuales, ut cum Tertulliano loquar, omnium vetustissimarum nationum, et regnorum continebat: posterior, quem Καρόνα auctor inscripsit, integer quidem superest, sed est tantum quasi index quidam et summarium superioris*. Deinde S. Hieronymi merita commemorans, *Certe inquit, ut alia taceam, ejus beneficii est, quod hodie hoc praestantissimo Eusebii opere fruimur: quod quidem, si ille non vertisset, vix vel nomen ipsius apud nos superesset; cum jamdudum Graeci, a quibus profectum est, paene memoriam illius perdididerint*. Nec aliter sentiunt et alii post Scaligerum ⁴. Et profecto licet elapso saeculo viri eruditissimi ac au-

¹ Hist. Natur. l. xxxiv. c. viii.

² Vide Hieron. de script. Eccl. n. lxxxv.

³ Vide Hist. Eccl. lib. 1. in prolog. Praep. Evang. lib. x. cap. xi.

⁴ Jo: Alb: Fabricius, Bibl. Graec. volum. vi. Lib. v. c. 4. pag. 33. » *Chronicon*, sive *Παυτοδακνη ιστορία*, de cunctis temporibus *Historia*, ut titulus operis Latine transfertur in epistola Augustini 35. ex quo loco etiam constat non ubique obvius jam tum fuisse *Chronici Eusebiani* codices. In libros duos divisum fuit ab auctore, quorum priorem inscripsit *Χρονογραφία*, posteriorem *Χρονικόν Καρόνα*. Atque hanc *Epitomen* vocat Hieronymus. In priore ex Manethone, Apollodoro, Phlegonte, Josepho, Afri-

cano aliisque origines et successiones resque memorabiles variarum gentium ab orbe condito per varia capita persecutus est: in posteriore omnia fere una ad annos suos relata digessit ab anno vocationis Abrahami, h. e. aute Christum 2017. ad vicennialia usque Constantini magni A. C. 325. . . Graecum opus Eusebii intercidit, praeter fragmenta et lacinias quas recensiores Chronologi servarunt, Syncellus inprimis, et Cedrenus, Chronicique Alexandrini sive Paschalis scriptor, ne de aliis jam dicam: nam ut vere Josephus Scaliger, *qui post Eusebium scripserunt, omne scriptum de temporibus aridum esse censuerunt, quod non hujus fontibus irrigatum esset*. Ex illis Graeca ut potuit collegit e-

tiquitatis studiosissimi universas fere Europae bibliothecas excusserint, nulli tamen Graecum Eusebiani Chronici exemplar inventum est: ita ut ipsius aliquando reperiendi aut spes nulla prorsus, aut exigua admodum superesse videatur. Nec Hieronymiana versio, licet praeclarissimi operis desiderium aliqua ex parte levare dicenda sit, huic tamen incommodo mederi omnino potest: cum alteram tantum ejusdem partem exhibeat, eandemque crebris sanctissimi praesbyteri additionibus interpolatam; ita ut nemo fere, quid ab ipsomet Eusebio, quid ab Hieronymo profectum sit, possit divinare. Adde illam ab antiquariis et exscriptoribus ita male habitam, imo corruptam, ut difficillimum sit duos codices reperire, qui in omnibus inter se conveniant, praesertim in annorum et temporum notis; in quibus quam facilis ac frequens scriptorum lapsus esse soleat, norunt quicumque in antiquis codicibus evolvendis aliquam industriam collocarunt. *Quam male, inquit Scaliger, ¹ acceptus sit, qua a correctoribus, qua ab antiquariis, innumerabilium codicum portentosa varietas, et discrepantia ostendit. Nullus enim liber tot mendorum monstris deformatus, tot vitii obrutus, tam prodigiose contaminatus in manus nostras devenit, quam sunt illi codices hujus Chronici tam editi, quam scripti.* Quod cum Spittlerus ² animadverteret, suspicatus est, perperam ille quidem, haud tamen inepte, *ea quae interpres Hieronymus memoriae prodidit, quorumve reliquiae ab aliis auctoribus sunt servatae, forte epitomen tantum operis pretiosissimi spectare, vel fragmentum esse injuria temporis ita mutilatum, ut non modo caput truncatum, sed in ipso etiam corpore plura avulsa, distorta, lacerata videantur.* Quare nisi omnia me ludunt, tantum abest ut Hieronymianam Chronicon, quale nunc in editis libris, et Mss. legitur, Eusebiani textus vices sufficere possit, ut ne ipsam quidem Hieronymianam interpolationem, qualis ab Hieronymo profecta est, puram, atque sinceram exhibeat:

diditque et illustravit doctissimis notis idem Scaliger, sed non modum Syncelli et Chronici Alex. tum temporis nondum editorum apographis parum emendatis usus est, sed etiam varia ad Eusebium retulit, quae parum credibile est ab illo scripta fuisse. Latine vertit, et Vincentio cuidam ac Gallieno inscripsit Hieronymus, ita ut hinc inde ex Latinis praecipue scriptoribus quaedam adderet, alia omitteret, ac deinde Chronicon ad A. C. 378. Valente sextum, et Valentiniano secundum Goss. continuaret. Codices Latini Chronici Eusebiani, oscitantia librariorum mire inter se variant, et saepius nec inter se, nec cum historia facile possunt conciliari «.

Martinus Hankius in 1. Parte de Script. Byzant. Cap. 1. num. 196. » *Hoc Chronicon sicut ab Eusebio scriptum est, Graece non amplius*

exstat, certe nondum in lucem prodit. « Du-Pin. 1. Parte Tom. 11. suae bibliothecae pag. 10. quamvis gratis supponat utramque Chronicorum partem abs Hieronymo interpretatam fuisse, prioris tamen interpretationem non exstare hodie sincere fatetur. Vide et Cave. Oudin etc. .

Vallarsius vero qui nullam novit anteriorem partem, de posteriore sola, sc. Canone, sic testatur in Praef. Chron. Euseb. pag. 3. » *Accedit quod Graeco jam deperdito textu, etzi non verbis plane ipsis Eusebii, ratione certe quidam illa, qua cum certis quibusdam annis gesta componebantur, nosse nunc eadem probe, uni acceptum referimus Sancti Interpretis industriae, ejus divini propemodum beneficii est.* « etc.

¹ Loc. cit. in Prolog.

² Hist. Crit. Chron. Euseb. p. 41.

adeo in eo omnia exscriptorum sive audacia, sive incogitantia permixta sunt, atque perturbata.

v. Quae cum ita se habeant, jam de Eusebii Chronico actum atque conclamatum videri poterat, nisi inde repente illi lux affulsisset, unde nemo profecto orituram suspicabatur. Siquidem elapso saeculo cum Jacobus quidam Rhedestonius Doctor, et Hierosolymitani Armeniorum Patriarchae Vicarius in urbe sancta versaretur, ac Armeniacarum antiquitatum reliquias curiose perscrutaretur, venerandae vetustatis codicem reperit, qui integrum Eusebii opus in Haicanam linguam jampridem conversum continebat; quem cum ille processu temporis Constantinopolin detulisset, tandem in Bibliothecam Patriarchalis Armeniorum Seminarii regiae illius urbis conditus est. Porro cum illius codicis notitia ad nos pervenisset, ejusdemque exseribendi, ac diligenter explorandi copia nobis esset facta; vix animadvertimus, quanti pretiosissimum hoc Christianae antiquitatis *κειμήλιον* faciendum esse, de ipso statim in Latinam Linguam vertendo, edendoque cogitavimus. Itaque translationi illico manus admovimus: neque enim ingratum eruditis omnibus futurum existimavimus, si Eusebius, qui apud Armenios per tot saecula delituerat, veluti in Monumento potius honorifice conditus, quam statua caduca honoratus¹, ipsorum votis atque conspectibus redivivus redderetur. Verum quoniam in hac tanta criticae artis luce, qualis hac nostra aetate ferre obtinet, in hac etiam tam difficili (absit verbo invidia) Criticorum morositate, non satis est ex vetustis codicibus opus aliquod antiqui scriptoris educere, ut ipsum statim pro germano ejusdem scriptoris foetu habeatur; sed ipsius operis *ἀυθεντία* adversus malignas nonnullorum suspensiones asserenda est, qui dum se malis artibus decipi posse reformidant, alios, atque adeo semetipsos nimis acuta subtilitate decipiunt; liceat nobis nonnulla praefari, ut omni scrupulo atque dubitatione sublata, ipsissimum Eusebii opus, jamdiu eruditorum votis expetitur, tenere se certo sciat litteraria respublica, versionemque Haicanam, quam modo exhibemus, Eusebiani Archetypi loco habendam esse. Itaque agemus primum de opere ipso, ejusque *ἀυθεντία*; deinde de Armeni versione ejusque antiquitate et praestantia; tum de codice etiam, unde editio haec deducta est. Dicemus et de ipsa hac nostra Eusebii editione, et qua fide tum in Armenio textu in Latinum vertendo, tum in ipso repraesentando versati simus: demum et de iis etiam addemus nonnulla, qui Chronico illustrando ante nos insudarunt; uti his omnibus quasi praesidiis munitus, ad ipsam Eusebianam Chronographiam alacrior atque paratior lector accedat.

¹ Cic. in Philipp. ix. 6. » *Majores quidem nostri statuas multis decreverunt, sepulcra paucis. Sed statuae intereunt tempestate, vi, vetustate: Sepulcrorum autem sanctitas in ipso*

solo est, quod nulla vi moveri, neque deleri potest. Atque ut caetera extinguuntur, sic sepulcra fiunt sanctora vetustate.

§. I.

Opus quod edimus integrum esse, ac genuinum Eusebii librum τῆς Χρονογραφίας, hactenus ab eruditis desideratum, breviter ostenditur.

1. **Utrum** Eusebio Pamphilo, quos modo in lucem edimus, Chronographici libri tribuendi sint, nec ne: ac utrum illud ipsum opus exhibeant, quod Eusebius a se elaboratum atque editum identidem commemoravit, nemo certe in dubium revocaverit, qui sciat id perpetua Armeniorum traditione constare, qui illos continenter Eusebio adscripsere, neque ullum unquam ex illis testimonium protulere, quin ipsum ex genuino Eusebii opere deductum esse arbitrarentur. Porro hoc argumenti genere nullum in hujusmodi quaestionibus, teste sancto Augustino, ¹ aut firmiter aut evidentius afferri potest: ita ut absurdum omnino sit de ejus operis ἀὐθεντία dubitare, quod integra natio, eademque nec exigua admodum neque inculta certo cuidam auctori perpetuo tribuit. *Platonis*, inquit s. Doctor, ² *Aristotelis, Ciceronis, Varronis, aliorumque hujusmodi auctorum libros, unde noverunt homines quod ipsorum sint, nisi eadem temporum sibi succedentium contestatione continua?* Si enim contestationi huic fidem abnuere liceat, jam nullum erit antiquitatis monumentum, quod non iis, quibus tribuitur, auctoribus possit denegari: ac proinde de universa prorsus historia atque eruditione actum erit. Adde codicem nostrum, licet initio nec auctoris nomine, nec inscriptione ulla notatus sit, sed ab ipsis Eusebii verbis ordiatur (quae haud contemnenda vetustatis nota haberi solet), Eusebio tamen in libri cortice inscribi antiqua manu ³, quod leve quamvis iudicii genus videri possit, haud tamen est contemnendum. *Nemo siquidem*, ut optime animadvertit in praefatione ad editionem τῶν LXX. Cl. Morinus, *nemo, cum optima notae antiquum codicem nactus est, ut adukerinum repudiat, sed auctori quem praefert, statim illum vindicat.* Equidem non me latet ubi non jam de ipso opere agitur, sed de versione aliqua sermo sit, nullum argumentum evidentius illo proferri posse, quod ex ipsius cum Archetypo consensione deducitur: verum hujusmodi momentum ne adduci possit, miserabile Eusebiani textus naufragium facit. Praeclare tamen cum Armena translatione actum est, quod Hieronymiana versio adhuc superest, ad quam veluti ad Lydium quemdam lapidem exiga-

¹ Contra Faust. l. xxxiii. cap. vi.

² Ibid.

³ Vide operis pag. 1. Tom. 1.

tur: cui quidem cum apprime respondeat, omnis prorsus dubitatio sublata esse dicenda est. Versionem inquam, non interpolationem: nam quae de suo Hieronymus addidit, ea quidem in Haicana lectione nequaquam extant, quod profecto haud exiguum ejus fidei et integritatis argumentum haberi debet. Hoc vero ex allatis etiam a Syncello aliisque Eusebiani operis fragmentis deprehendi potest, quae omnia, ut suis locis adnotabimus, fideliter exhibet, eaque ita diligenter in Haicanum translata, ut quot illa sunt, tot fere fidei illius testimonia proferri videantur. Quod in iis praesertim apparet, quae Syncellus non obiter, et ad sensum, sed *πρὸς λέξιν*, ad verbum adducit: ea enim interpres noster totidem fere vocibus repraesentat. Atque ita certum est opus hoc nostrum Eusebii Chronographiam integram incorruptamque exhibere; ut si quaeras quid ex ipso acceperit Hieronymus, quid ipse addiderit, si auctorum loca nonnulla expendere volueris, ubi Eusebium aliquid latere viri docti suspicantur, quod posteriores scriptores in aliam significationem distraxerint, si denique quid Syncellus aliique ex Eusebio *κατὰ λέξιν*, quid ad sensum citaverint, ea omnia ad hoc, quod edimus, opus tuto exigere possis, ac de iisdem certissime judicare. Quid mihi? cum nemo de alieno opere tam prudenter decernere possit, quam auctor de suo.

π. Unum est quod scrupulum aliquem injicere possit; Eusebii nempe Chronicon apud Hieronymum uno tantum libro contineri: Haicanam vero versionem duplici parte constare, quarum prior in Hieronymiana versione omnino desideretur. Quod tamen tanti non est, ut quemquem movere debeat. Nam Hieronymi versionem mancam esse ac priore sui parte destitutam, sive illam haud verterit s. Doctor, sive versa interciderit, ex ipso Eusebii opere, prout ab ipso Hieronymo exhibetur deprehendi potest. Siquidem ita in praefationis limine apud s. Hieronymum habet Eusebius. *In priori libello, quasi quamdam materiam futuro operi omnium mihi regum tempora praenotavi, Chaldaeorum, Assyriorum, Medorum, Persarum, Lydorum, Hebraeorum, Aegyptiorum, Atheniensium, Argivorum, Sicyoniorum, Lacedaemoniorum, Corinthiorum, Thessalorum, Macedonum, Latinorum, qui postea Romani nuncupati sunt: In praesenti autem stilo (forte stylo) eadem tempora contra se invicem ponens, et singularum gentium annos dinumerans, ut quid cuique coetaneum fuit, ita curioso ordine coaptavi.* Haec Eusebius; quae verba ne inter Hieronymiana additamenta habeantur facit Georgii Syncelli auctoritas, qui ita illa ex Graeco Eusebii codice exhibet: *Ἐν μὲν τῇ πρὸ ταύτης προτάξει ὕλας ἐκπορίζων ἑμαυτῷ, χρόνων ἀναγραφὰς συνελεξάμην παρτοίας, βασιλείας τε (τῶν) Χαλδαίων, Ἀσσυρίων, Μήδων, Περσῶν, Λυδῶν, Ἑβραίων, Αἰγυπτίων, Ἀθηναίων, Ἀργείων, Σικυωνίων, Λακεδαιμονίων,*

§. II.

De Armeniacae Eusebiani Chronici Versionis Antiquitate et Auctoritate.

1. Jam vero operis *ἀνθιπία* constituta, de ipsa Armeniaca translatione dicendum, statuenda ejus aetas, asserenda fides, auctoritas confirmanda. Nam ad ejus auctorem quod attinet, quisnam ille demum fuerit, haud potuisse nos, ne conjiciendo quidem divinare ingenue fatemur. Ut itaque a versionis ipsius antiquitate exordiamur, illam saeculo Ecclesiae quinto concinnatam nullo modo est dubitandum. Siquidem constans est apud Armenios, et multorum scriptorum suffragio comprobata traditio, praeclarissima quaeque Graecorum Patrum monumenta in Haicanam linguam per ea tempora fuisse conversa. Cum enim Christi anno ccccvl. s. Mastosius, sive Mesropes singulari Dei beneficio Armenici Alphabeti elementa reperisset, suaeque genti tradidisset, miram profecto dictu est qua cura atque aemulatione universi fere Armeniae eruditi viri una cum universorum magistro s. Isaaco Patriarcha in antiquorum scriptorum libros vertendos incubuerint, ita ut initio ducto a versione sacrarum litterarum, quas e Graeca lxx. Interpretum translatione deduxere, ultra sexcenta veterum scriptorum volumina ante annum cccl. hoc est xliv. annorum spatio in Haicanam linguam translata sint. Id vero adnitentibus praesertim et quos modo laudavimus, s. Mesrope Doctore, et s. Isaaco Patriarcha, qui ab anno cccxc. ad annum ccccxix universae Armeniorum ecclesiae praefuit, factum fuisse, tradunt historici; quos inter Coriun ejusdem aetatis scriptor longe eruditissimus¹ in vita s. Mesro-

1 Կորիւն 'ի վարս արդոյն մտորուպոյ . * Եւ բազում շնորհաբեր մտանան զհարցն եկեղեցւոյ ստացեալ ծովացուցանէր զվարդապետութեանն խորութիւն, և լցեալ զեղոյր ամենայն բարութեամբ ॥ : Եւ գարձեալ . * Յետ այնորիկ ուշ եգեալ երկացունց երանելեացն զիւրեանց աղբին զգարութիւնն առաւել յարգել և գիւրացուցանել՝ ձեռն 'ի գործ արկաներ 'ի Թարգմանէլ և 'ի գրել մեծն իսահակ ըստ յառաջոյն սովորութեանն : Որոց գարձեալ գեպ լինէր եղբարս երկուս յաշակերտացն յուզարկել 'ի կողմանս ասորոց 'ի բազաբն եգեացուց, զՅովսէփ, զոր 'ի վերոյն յիշեցաք, և երկրորդն Եղնիկ անուն՝ յայրաբատեան գա-

ւառէն 'ի կողք գեղձէ . զի յասորական բարբառոյն՝ զնոցին հարցն արոց զաւանդութիւնս, հայերէն գրեալս գարձուցեն : Իսկ Թարգմանչացն հասեալ ուր առաքեցանն, և կատարեալ զհրամանն, և առ պատուական հարսն առաքեալ՝ անցեալ գնային 'ի կողմանս յունացուր և ուսեալք և տեղեկացեալք, Թարգմանիչս կարգէին ըստ հելլենական լեզուին : Ապա յետ ժամանակի ինչ ընդ մէջ անցելոյ՝ գեպ լինէր սմանց եղբարց 'ի հայաստան աշխարհէս գիմել իջանել 'ի կողմանս յունաց, որ և Ղևոնդէս առաջնոյն անուն էր . և երկրորդն՝ Կոնստանդին . և մտաուցեալ յարկին յԵղնիկն, իբրև առ ընտանեգոյն անդակից՝ 'ի Կոստանդինս

pis se quoque inter eos fuisse tradit, qui huic interpretationi vacarent; quem secutus Moyses Chorenensis¹ Armeniorum poetarum, et historicorum parens clarissimus, plures ex s. Mesropis discipulis ac sociis recenset, qui non Graecorum modo, sed Syrorum etiam Patrum libris transferendis insuda-

կան քաղաքին . և անդ միաբանութեամբ հոգևոր պիտանքին՝ զինքեր զճարտէին : Որոյ յետ այնորիկ հաստատուն օրինակօք Խժատուր գրոցն, և բազում շնորհագիր հարց յետ այնր աւանդութեամբք, և նիկիական և եփեսոսական կանոնօք գային՝ երևելով աշխարհին հայոց . և առջև քննին հարցն զերեւալ կաակարանան եկեղեցւոյ սրբոյ : Իսկ երանելոյն Սահակայ զեկեղեցական գրոց գումարութիւնն՝ կանխաւ յունական բարբառոյն՝ ի հայերէն գործուցեալ, և բազում ևս զհայրապետաց սրբոց զճարտիրա զմաստութիւնն : Դարձեալ յետ այնորիկ առեալ հանգերձ եղնակաւ զյառաջագոյն զյանկարծագիւտ զփութանակի ըզթարգմանութիւնս՝ հաստատեր ճշմարիտ օրինակօք բերելովք . և շատ ևս մեկնութիւն գրոց թարգմանէին . և այնպէս զամենայն ժամանակս իւրեանց յընթերցուածս գրոց ծախէին հարբն՝ զտիւ և զգիշեր . և նովիմք ծաղկեալք և շահաւետեալք՝ օրինակ բարեաց ուսումաստեր առընթերակայից լինէին ॥ :

Coriun in vita S. Mesropis. » Atque multis Ecclesiae Patrum gratiosissima Syngraphis adeptis, vastissimi maris instar, extendebat profundam doctrinam, et cunctorum bonorum plenitudine explebat . » Paucis autem interjectis, sic proseguitur . » Postinde quum ambo beatissimi viri (S. Isaacus Patriarcha, et S. Mastosius, seu Mesropes Doctor) diligentiam haberi voluissent, ut propriam nationem variis doctrinis magis ac magis auferent, expeditamque redderent, manum admovebat magnus Isaacus interpretationi ac scriptioni juxta pristinum morem. Quibus adhaec visum est, ut fratres binos ex discipulis dimitterent in partes Syriae ad urbem Edessam: Josephum antea memoratum, alterum verò Eznicum nominatum, ex regione Araratensi de oppido Colba; ut pote ex Syrorum sermone, ipsorum Ss. Patrum traditiones Armeniaco Idiomate traducentes, scriptis mandarent. Interpretes itaque cum adissent locum destinatum, impletisque mandatis scripta ad venerabiles suos Patres direxissent, ipsi iter fecerunt in partes Graecorum; ubi etiam studiis vacantes, eruditioresque evadentes, Interpretes effecti sunt linguae Hellenicae. Post autem ali-

quod tempus contigit alios fratres ex Armenia Graeciam versus proficisci: quorum primus Leontius nomine fuit, alter ego Coriun. Accedentes itaque adhaerebant Eznico ceu familiarissimo collegae in urbe Constantiniana (sc. Constantinopoleos), et ibi concordia spiritualium opum, optata opera perficiebant. Quique postmodum constantissimis exemplaribus Divinae Scripturae, multisque adhaec gratiosissimis Patrum traditionibus acquisitis, cum Nicaenis Ephesinisque Canonibus reversi, Armeniae apparuerunt, atque obtulerunt Patribus suis Testamenta S. Ecclesiae secum adducta. Beatus ergo Isaacus, qui jam Ecclesiasticorum librorum frequentia examina ex Graeca dialecto in Armenum verterat, sicut et plurima opera ceu Sanctorum Antistitum veram sapientiam, denovo iterum assumptis pristinis versionibus pro tempore properè peractis, cum Eznico reencebat ad normam certorum exemplarium adductorum. Qui quidem et plura librorum commentaria interpretabantur: atque ita omnia sua tempora in lectionem librorum impendebant Patres die et nocte: atque eo florentes et lucrificantes, pro exemplo bonorum existebant studiosis assistentibus . »

1 * Ապա եկեալ և առեալ մեսրոպոյ և մեծին սահակայ զնոյն աշակերտս, զՅովսէփ, և միւս ընկեր նորին ՚ի կողք գեղէն՝ որում առնուն Եղնիկ կոչուր, առաքեն ՚ի միջագետս ՚ի քաղաքն եգեսիայ . զի զոր միանգամ գացի անդ գիրք ասացեալ նոցին սրբոց հարցն առաջնոց, թարգմանեալ ՚ի մեր լեզուս՝ բերցեն փութով . զի յետ այնր ՚ի բիւզանդիոն առաքեսցին ՚ի նոյն գործ . . . Եւ զնոյն ընդ նոյն շուեալ գնացին ՚ի բիւզանդիոն, նախանձաւոր բարեաց եղեալ ուսմանց, և քաղ վարժեալ հելլեն գարութեամբ՝ ձեռնարկեցին ՚ի թարգմանել և ՚ի գրել : Եւ ընդ նոսս նախանձեալ ընկերաց իւրեանց աշակերտակցաց, որոց անուանքն Ղևոնդ և Կորիւն կարգային . յիւրեանց կամոց ելին առ նոսս ՚ի բիւզանդիոն : Ապա ելանն անգր Յովհան և Արձան, զորս կանխագոյն առաքեալ էր մեծին Սահակայ և Մեսրոպայ . որոց յուրարար ազգորեալ և ծուլարար գեղեցեալք՝ պատասպան ՚ի կեաւ

runt. Itaque haud inepte quaecumque ex Graecis Patribus extant in Armeniam linguam conversa, ea fere omnia ad saeculum Christi quintum referre solent Armeni, imo illud ipsum saeculum, *Interpretum saeculum* ut plurimum solent nuncupare. Huic porro aetati et nostram Eusebianorum Chroniconum translationem adscribendam esse multa prorsus sunt quae suadeant. Nam si quis ipsam praeclari operis dignitatem et praestantiam aliquantisper perpendat, fieri ne potuisse existimabit, ut cum tam multa Ss. Mesropis et Isaaci studio in Haicanam linguam Graecorum Patrum scripta transferrentur, illud prae ceteris intactum relinqueretur, quod erat tum sacrae tum prophanae historiae illustrandae fortasse omnium aptissimum atque opportunissimum? fieri ne potuit, ut Ecclesiasticam Eusebii ipsius historiam Armeniace edendam curarent eruditissimi viri, nihilque interim de Chronographico opere cogitarent, quod tamen in ipso historiae prooemio commemoratum reperissent? Nam de Eusebii Historia in Haicanum saeculo Christi v. translata, praeclarissimum extat Moysis Chorenensis superius memorati testimonium, qui Isaacum Bagratanium magnum principem alloquens, *in proximo*, inquit, *adest testis (et) fidejussor Eusebii Caesariensis historia Ecclesiastica, quam in sermonem Armeniacum transferendam curavit beatus noster Doctor Mastosius. Eam si quaesieris, in Gelarchunia Syniorum provincia invenies etc.* Porro Moyses Chorenensis floruit saeculo quinto: imo Arzerunio teste, integrum saeculum quintum complexus est, ut pote qui ad annos cxx.

բիւ . որոց ընդունելու թիւն ամենեցուն մեծապէս արար մարտիրոսնոս եպիսկոպոսն բիւզանդացւոց ॥ խոր . Է . 60 : * Վասն որոյ առեալ մեծին սահակայ և մարտայ՝ առաքեցին զմեզ յազգեսանդ բիւ՝ ի ըզու պանծալի, ի սոցոյց յօգանալ շինարանին վերաբանու թեան ॥ անդ . 61 : * Չի եւ սյր ծերացեալ եմ, և հիւանդ սոս, և անպարսպ ՚ի թարգմանու թեանց ॥ անդ . 65 :

Chorenensis similia repetit. L. III. c. 60. his verbis. » Deinde Mesropes et magnus Isaacus convenere, atque eundem discipulum Josephum, alterumque ex oppido Colbà, cui nomen erat Eznic, socium ejus, in Mesopotamiam ad urbem Edessam dimisere, ut quaecumque ibi sanctorum antiquorum Patrum scripta reperissent, in nostrum sermonem converterent, atque ocyus reportarent, uti postea ad idem opus iidem Byzantium mitterentur... Illic Byzantium petere contenderunt, bonarum doctrinarum cupidissime studiosi; et cum litteris Graecis optimè instituti atque eruditi essent, ad convertendos itemque ad conscribendos libros

aggressi sunt. Quorum aemuli condiscipuli eorum, qui Leontius, et Coriunus nominabantur, se sua sponte Byzantium contulerunt; quo postea Johannes etiam atque Arzanus pervenere, qui a Magno Isaaco et Mesrope jam pridem missi, tardè iter facientes, morasque interponentes, Caesaracae cunctati fuerant: quos omnes Maximianus Byzantii Episcopus magnifice recepit. Et ibidem cap. 61. » Eaue de causa Isaacus et Mesropes ad linguam nobilissimam ediscendam nos Alexandriam misere, ad praeclarissimam scientiae Academiam. Et cap. 65. » Ego enim senex sum, valetudine infirma, et ab interpretationibus parum otiosus.

1 Lib. 1. cap. 9. Verba Chorenensis ita se habent. * Վկայքեզ ՚ի մտոյ երաշխաւորեացէ եկղեւթաստէ գիրք Եւսեբի կեսարացւոյ . զոր եւ թարգմանել երանելի վարդապետն մեր Մաշտոց ՚ի հայ ըզու : Ինդիր արասցես ՚ի գեղարքունի ՚ի գաւառին սիւնեաց, և գոցես յառաջին հաղներդու թեանն՝ յերբեքսասաներորդ թուին, զի վկայէ և Է ։

aetatem produxerit: ita ut nullo modo dubitari possit sub ipso saeculi quinti exordio Historiam illam e Graeco fuisse translata. Quod si historia, cur non et Chronicum opus? cujus tanta futura erat cum sacrae tam prophanae historiae et antiquitatis studiosis utilitas, ne dicam necessitatem.

ii. Verum haec conjecturam minime excedunt. Quanti autem faciendus sincerus ille, nullaque peregrinitatis faece adulteratus Haicanae linguae nitor, qui in hac nostra Eusebii versione maxime elucet? Quemadmodum enim apud Graecos et Latinos est suus cuique aetati scribendi mos atque ingenium, ac unumquodque saeculum suam veluti faciem atque indolem in ipsis celeberrimorum auctorum scriptis exhibere solet; ita ut ubi de scriptoris alicujus aetate quaeratur, nihil apud cordatiores criticos magis valere, aut prius perpendi consueverit: ita in Haicana etiam lingua cum variis pro varia temporum ratione loquendi, scribendique mos obtinuerit, certissimum inde argumentum deduci potest, quo de cujusque operis aetate absque ullo errandi periculo statuatur. Porro quid aliud versionis nostrae indoles, nisi quintum Christi saeculum refert, saeculum, inquam, quod vir eruditissimus Joannes Joachim Schroderus ¹ *aureum Haicanae linguae saeculum* appellavit? Id sane intelligent qui ejusdem linguae indolem probe assecuti, quantum versionis nostrae incorruptus candor atque elegantia a posteriorum saeculorum squallore distet animadvertent. Adde voces sane multas, partim antiquas, partim antiquatas atque obsoletas quae identidem occurrunt; quas inter nonnullas ostendimus, ut suis locis innuimus, de quarum significatione certi nihil constituere licuit, nisi forte aliquid aliunde subsidii occurrisset, puta aut ex Graecis fragmentis, aut ex Hieronymiana versione: quae quidem ostendunt versionis nostrae aetatem nullo modo ultra saeculum quintum posse produci: ut nihil dicam de communi Armeniorum sententia, quae illi ipsi saeculo tam Eusebiana Historiae, quam Chronographiae translationem tribuere videtur: quae quidem sententia quomodo repudiari possit, prorsus non video.

iii. Sed nihil est, quod ita ipsius antiquitatem ostendat, ac Armeniorum scriptorum a quinto Christi saeculo ducta traditio: qui omnes fere vel ex Eusebiano Chronico mutuati aliquid sunt, vel illum saltem laudarunt, cum tamen eorum plurimi Graecae linguae prorsus ignari, quae ex ipso proferebant non nisi ex Haicana translatione accipere potuissent: praesertim cum non res modo, et sensa, sed ipsa Armeniacae versionis verba fere semper exhibeant. Hujusmodi sunt Samuel Aniensis Presbyter, qui saeculo xii. floruit, quique cum Armenam Chronographiam scribendam suscepisset, ducem

¹ Thesaur. Linguae Arm. pag. 23. Edit. Amstelodam. anni 1711.

sibi praecipuum adscivit Eusebium, ¹ ejusque verba, prout in codice nostro leguntur, exscripsit: Gregorius princeps et militum Magister haud ille quidem inter Clericos cooptatus, sed multiplici tamen eruditione praeclarus saeculo xi. qui in Epistolis multa quidem ex Eusebio nostro in medium producit, ipsius tamen nomine, ut pote in re notissima dissimulato: cujus loca in adnotationibus afferemus: Stephanus Vartabied, sive Doctor Taronensis historiographus, *Asolicus*, etiam, vel *Asolnik* appellatus saec. x. qui cum in operis sui praefatione Eusebii Chronicon non commemorasset modo, sed brevi etiam compendio descripsisset ², integras deinde ex Eusebio paginas exscribit, suisque commentariis interserit, ita ut saepissime ad Asolicum confugere, tamquam ad alium codicem licuerit, ubi de codicis nostri lectione dubitandum esse videbatur. Porro Asolicum Thomas Arzerunius praecesserat labente saeculo ix. qui cum ex Vaspuracania regione esset, ac ex posteris Sennecherib qui in Armeniam profugerant, Armeniorum Historiam conscripsit, ita tamen ut praecipue de gentis suae Arzerunitae et majorum suorum rebus gestis fusius ageret. Is itaque cum multis aliis in rebus, tum in Assyriorum regum successione, factisque recensendis (siquidem ex Assyriis gentis suae originem repetebat) Eusebii chronicon perpetuo sequitur, ac ejus verba, prout habentur in versione nostra, identidem exscribens, utramque Eusebiani operis partem, sed praesertim canonem, semper prae oculis habuisse haud obscure demonstrat. Hujus etiam scriptoris loca nonnulla adducemus in adnotationibus. Mitto Joannem vi. Catholicum et Armeniae historiae scriptorem saeculo ix. nonnulla ex hoc ipso Chronico excerptem: mitto Zachariam i. itidem Armeniae Catholicum, ad quem Photius CP. Pa-

1. Իւրաքանչիւրք 'ի կորովարան (կամ 'ի սովորարան) և յիմաստաստոհ արանց յազգին իւրում զժամանակագրութիւնս կարգել ձեռնարկեաց. առ որս երեւելագոյն քան զյորովս եղև Եւսեբի երանելի 'ի մէջ առաջնոցն և վերջնոցն: Սամ. յառաջար. որպէս և 'ի կարգի բանիցն. 2. Աւցուք 'ի ձեռս գրել 'ի ստույգ մասենից, ըստ Եւսեբեայ ծամանախան Խաննայ, և Մուսիսի հայց զկարգի: 3.

նիւ պատուեալ բանկանքս... գրական տառիւք պատմագրեցին զանուանս և զժամանակս Թագաւորաց, և զամենայն գործեալսն 'ի ժամանակին արժանի յիշատակի: Որպէս և ճշմարիտ բռնուն ծամանակայ Եւսեբի պատմութեայ, սկսեալ 'ի մարդն առաջին՝ յորժամ ել նա արաքս 'ի վայրէն վայելութեան, աւարտարանէ 'ի քսանամեակն կոտանգիանոսի մեծի Թագաւորի: 4.

» Unusquisque (ait) praeclarorum sapientissimorumque sua quaque in natione virorum chronographias contexendas aggressus fuit, quorum in serie insignis prae multis compertus est Eusebius beatus, inter superiores, posterioresque «. Sam. in Prologo. Item in textu: » Praestat assumere et conscribere ex certis codicibus, juxta Eusebii Canones Chronicos, et Moysem Armenorum Historiographum «.

Asolik in praefat. » Ita sane et ratione donati Rationales (homines)... litteralibus elementis scripto mandarunt nomina temporaque regum, et omnia acta pro tempore memoria digna. Quenadmodum etiam verus ille Temporum calculator Eusebius Pamphili initio facti jamine a primo homine, postquam exiret foras de loco venustatis, concludit in Vicenniali Constantini Magni regis «. Accuratissima quidem Chroniconum Eusebii recensio.

2. Ասոզիկ 'ի յառաջար. 2. Աւսուք և բա

triarcha medio saeculo ix. litteras dabat, nominatim Eusebii chronicon in homiliis suis commemorantem¹; et geminos ex ipso saeculo Christi v. testes producens cum tertio Anonymo, rem universam expediam. Sunt autem Lazarus Pharpensis, *Rhetor* appellatus, et Moyses Chorenensis, superius laudatus, cujus historiam antiquis monumentis refertam Latinitate donarunt, typisque ediderunt Whistonii anno mcccxxxvi. Londini. Et Lazarus quidem ipsum Eusebianae Chronographiae exordium, imo verba ipsa sibi adscivit, suaeque historiae prooemio inseruit. Moyses vero ita ad verbum plurima ejusdem Chronographiae loca expressit, ut nullo modo possit dubitari hanc ipsam, quam modo damus ejusdem versionem prae manibus habuisse. Certe non aliis verbis celeberrimum Abydeni textum de Nabuchodonosor repraesentat, nisi illis ipsis, quae habentur in nostro codice: et ipsum nomen *Megasthenis* Μεγασθένης verbotenus մեծագոր, *Potentissimus* redditum, eodem prorsus modo legit, quo in nostra versione exhibetur: ut ostendamus loco suo². Quinimo frequenter admodum in Eusebiani Chronici lectione versatum fuisse Chorenensem vel ex eo apparet, quod nonnulli apud illum dicendi modi occurrunt, quos certum est non aliunde accepisse: qualis ille est³ Վ կայ քեզ 'ի մտոյ երաշխաւորեսցէ եկղէսիսօտէ գիրք եւսերի կէսարացւոյ. *De proximo adest testis fidejussor Eusebii Caesariensis liber Ecclesiasticus*: quae loquendi forma singularis apud Eusebium ipsum haud semel⁴ occurrit, ubi Zachariam prophetam in medium producens ait: Վ կայ 'ի մտոյ երաշխաւորէ զարարիս մարգարէ. *Proxime adest testis fidejussor Zacharias propheta*: vel *testis proximus tamquam sponsor*. Itaque suspicari quis posset ipsius Chorenensis manu versionem hanc nostram adornatam fuisse, cum nemo alius ita familiariter, ut ita dicam, Eusebio usus fuerit: quae conjectura licet haud fortissimo argumento uitatur, non omnino tamen spernenda est. Sed quicquid demum de illa dicendum sit, constat tamen Pharpensem et Chorenensem versionem hanc nostram prae manibus habuisse, ideoque saeculo quinto jam fuisse exaratam, ita ut Graeco Eusebii textu vel amisso, vel in tenebris adhuc delitescente, jure meritoque ipsius loco haberi possit. Tertium autem nominavi Anonymum, cum videlicet scriptorem, qui fuit vel auctor, vel interpret Praefationum in singulos sacrae scripturae libros lectionis Armenae; cujusque modus loquendi una cum Haicanismo perfecto quinto vel sexto ipsum saeculo prodit fuisse. Is ergo (si alius est a Chorenensi, vel a suis collegis) non solum adducit identidem te-

¹ Poteram signare vestigium Eusebii apud alios quoque scriptores Armenos a quinto saeculo usque ad decimum etc, sed sufficiunt illi, quos citavimus una cum perpetua traditione to-

tius nationis.

² P. 1. pag. 58. adnot. 4.

³ Lib. 1. c. 9.

⁴ P. 1. pag. 184. adnot. 3. et II. pag. 205.

stimonium Chronicorum sub claro nomine ipsius Eusebii, verum etiam verba ipsa repetit Armeniacae interpretationis, maxime cum voce, ut putabatur, mendosa, *Spēty*, *Judaeorum*, pro *γυναικῶν*, *Judith*, ex serie Canonis, ab anno Abr. 1487. consule adnotationem nostram ad eundem annum in calce Tom. II. Interim satis de antiquitate versionis Chronici apud Armenios.

IV. Quod vero ad ipsius versionis praestantiam attinet, quamvis Graeco textu deficiente ad quem exigatur, perpetua quidem ac continens ejusdem cum illo collatio nequeat institui; optime tamen ex fragmentis quae apud Syncellum, aliosque adhuc supersunt, et ex ipsa Hieronymiana versione, quam diligenter atque operose elaborata sit colligi potest. Nam non modo sententiae sententiis, sed saepissime etiam verba verbis apprime respondent: adeo ut ipsa Haicana dictio Hellenismum plerumque sapiat; ita tamen temperatum ut eruditorum aures minime offendat; imo novitate quadam et suavitate detineat: cum nulla vox aut barbara, aut peregrina, nihil in verborum collocatione asperum, hiuleum, nihil durum, aut fractum occurrat, sed omnia prona sint atque nitida, et linguae nostrae ingenio mirifice accommodata. Quae vero ex Graecae linguae indole posita sunt, ea quidem elegantius et haud communiter dicta videri possunt; non tamen aliunde adscita atque deducta; quae res majestatem nescio quam versioni nostrae atque incredibilem paene suavitatem conciliat. Id vero tum Haicanae linguae ubertati ac felicitati tribuendum, quae in omnes prorsus dicendi modos insuetos etiam et peregrinos facile inflectitur, tum etiam ex quadam ipsius cum Graeca syntaxi similitudine, qua fit, ut licet nec radices ut ajunt, vocum, nec nominum verborumque inflexiones utrinque conveniant, utraque tamen mollis sit atque flexibilis, et quae facile sequatur quocumque ducas: utraque vocum compositionibus gaudeat, utraque libera quadam verborum constructione effertur. Itaque saepe fit, ut in quibus e Graeco transferendis Latini maxime laborant, ea Armenii majori nescio facilitate, an felicitate convertant: ita ut qui Haicanum legunt, non jam versionem, sed primigenium opus ipsum sibi intueri ac collustrare videantur. Id et nostrae huic Eusebii versionis usuenisse certum est: accedente praesertim Interpretis, quicumque demum ille fuerit, Haicanae linguae peritia, et aurei illius saeculi, quo exarata fuit, singulari prorsus felicitate.

§. III.

De Eusebii Codice Armeno, unde nostra haec editio deducta est.

1. **Codex Armenius**, ex quo editio nostra comparata est, quique Hierosolymis advectus, ut diximus, in Bibliotheca Constantinopolitani Armeniorum Seminarii modo asservatur, membranaceus est, atque nitidissimus, caractere satis venusto atque eleganti. Licet autem calligraphi nomen, atque aetas incomperta sint, (siquidem avulsis postremis utriusque partis pagellis, ubi hujusmodi notae ut plurimum apponi solent, nihil de hac re statui potest) sunt tamen nonnulla quae ejusdem antiquitatem commendare videantur. Nam praeterquam quod rotundis litteris exaratus est, quae haud contemnenda vetustatis nota haberi solet, ita detritus est, ut ex ipso atramenti litterarumque identidem evanescentium colore suam ipse per se prodatur antiquitatem. Itaque ubi primum ipsum propius inspicere contigit atque contrectare, quod mihi per septennium integrum dum Constantinopoli versarem, ab anno sc. MCCCII. usque ad MCCCIX. licuit frequentissime, statim cognovi non ultra Christi saeculum XIII. ejus aetatem esse producendam. Quin imo cum ipsum diligentius adhuc considerassem, litterarumque ductus operosius pensitasset, illum saeculo Christi XII. si non antea, conscriptum fuisse nullo modo dubitavi. Ut enim in Latinis, ac Graecis codicibus sunt certae quaedam notae, quae uniuscujusque codicis aetatem prodant, quibusque inspectis statim de ipsorum antiquitate constitui potest: ita et in Armenis evenire harum rerum periti optime norunt. Porro conjecturae huic confirmandae accedit sigillum Gregorii Armeniorum Catholici, quod impressum extat in nostro codice ad Olympiaden CLII. quodque nos etiam exhibebimus loco suo. Siquidem sigillum illud aperte ostendit librum hunc Gregorii ipsius aliquando fuisse; ac proinde Gregorio antiquiorem habendum esse: nisi fortasse ipsius jussu conscriptum editumque quis putet: cujus quidem rei suspicionem ea quae modo dicemus vehementer augebunt. Gregorium vero hunc ante saeculum XIII. vixisse facile est demonstrare. Cum enim in Patriarcharum serie, post Beatum illum Armeniae Illuminatorem Gregorium, nullus prorsus occurrat hujus nominis Patriarcha usque ad Gregorium II. *Vegajaser* sive *Martyrophilum*, qui anno Christi MLXV. ad illam dignitatem evehctus est: hunc vero secuti sunt Gregorii duo, tertius nempe *Pahlavuni* dictus, et quartus *Dega* vocitatus, uterque s. Niersis Clajensis consanguineus,

(anterior enim frater suus erat, posterior vero nepos ex altero fratre,) quorum prior anno Christi MXXIII. alter anno MCLXXIII. est inauguratus, tum anno MXXCII. Gregorius v. *Kahavez*, anno MXXCV. Gregorius vi. *Abirad*, denique anno MCCCXIII. Gregorius vii. *Anavarzensis*: nec deinde usque ad Christi annum MCCCCXI. Gregorius ullus occurrat, jam constat codicis nostri aetatem inter annum Christi MXXV. qui Gregorii secundi primus, et annum MCCCVI. qui Gregorii vii. postremus fuit, esse collocandam. Nam ne ad saeculum xv. referri possit, ipsa prohibet codicis species et forma antiqua: Gregorium vero Illuminatorem codicis possessorem comminisci insanum esset atque delirum. Itaque supersunt tantum Gregorii sex, a secundo nempe ad septimum, quorum alicui illum adscribas: at cuinam potius inter illos, haud pronum est constituere. Si quid tamen conjecturae tribuendum est, Gregorio iii. *Pahlavunio* s. Niersis Clajensis fratri germano, ejusdemque in Generali Armeniorum Patriarchatu antecessori illum libenter tribuerem. Facit ut ita sentiam Ecclesiastica Armeniorum historia, quae *Pahlavunium* sacrae eruditioni apprime deditum prodit; ita ut per ea tempora quicumque inter Armenios aliqua litterarum laude florere, ipso studiorum suorum hortatore atque suasore usi fuerint: facit etiam Samuelis Amiensis presbyteri auctoritas, qui in serie Chronici sui Canonis cum pervenisset ad vestibulum primi anni Patriarchatus Gregorii Pahlavunii; puta ad Aeram Armenam DLXII. Annumque Christi 1113. vel 1115. peculiari modo prosequitur laudem ejusdem Catholici, et honorem habitum coram Romanis, atque ita opus suum claudere se paratum demonstrat; quia tamen poterant novi quoque eventus notatu digni succedere usque ad obitum suum, aut Patriarchae, sic pergit: " *Quandoquidem vero principium annorum (taorum), et successionem in regimine volumus adhuc adsignare, simulatque cum hujusmodi prosperitate caeterae etiam felicitates et gesta laude digna post annos quotidie accessere, propterea impraesentiarum reliquimus aliis de rebus historias, quas, si digni efficiamur, suo loco scribemus: hic autem ista (vel sequentia) notabimus Tibi, qui nobis jussum dator fuisti, et honore nos affectisti* " 1. Quid his clarius 2 ad demonstrandum Samuellem jussu Pahlavunii Chronica sua elaborasse? quamvis ipse in vivis e-

1 Մամ. 'ի Թուին հայ. չիք. Բայց վանն զի զսկիզբն ամաց, և զյաջորդել առաջնորդու. Թեան կամիք տակաւին նշանակել, և այսպիսի սի յաջորդւածովք և այլ բարեբախտութիւնք և գործք գործելիք (այլ ձ. գովելիք) զինի ա մաց օրըստօրէ յաւելու (կամ յաւելու), այնր ազգու. սրտանօր Թողլք զայլոցն զպատմու. Թիւնս. զորս եթէ արժանի լինիք, յիւրում

տեղւոյն գրեսցուք. և աստանօր զայստիկ ծա. նուսցուք Մերոյ Հրամանատուիդ. և Պատուա. սիրիդ ॥

2 Mirari satis non possum, quare haec Samuelis perioche pernecessaria suppressa sit in edit. Mediol. his diebus a nobis visa, quum in quatuor nostris codicibus constanter habeatur.

gerit etiam sub uno vel altero ejus successorum, et adjecerit quaedam usque ad annum quartum Gregorii Dega, quo solita exemplaria Samuelis expliciunt .

II. Pro certo itaque quum habeatur Samuel hic alloqui Gregorium Pahlavonium, juvat ipsum iterum Samuelem audire, ita magnum illum Antistitem in operis sui exordio alloquentem: *Nos vero, inquit, Gregori sanctissime, cum tua nobis jussa quasi in oblivionem quandam infirmitatis ac tenuitatis nostrae induxerint, voluntati tuae obsecuti, quae a nobis expostulasti conscribenda suscipiemus. Itaque s. Spiritus ope suffulti, ea tantum quae verissima videantur sequemur: eademque ex certis auctoribus decerpentes atque contrahentes, veluti quasdam sermonis opes tibi mirifice acceptas, repraesentabimus: Porro inter hujusmodi auctores, duo prae ceteris nobis sequendi sunt: Eusebius scilicet, et Moyses Chorenensis. Ac primum quidem accepto ab Adam dicendi exordio, ad Noe veluti per gradus, ac deinde ad Abraham descendamus. Deinceps vero ad Chronici (Eusebiani scilicet) normam virgulis usi, ad nostra usque tempora progrediamur; ac quae supervacua videri possunt, praetermissis, suffectis vero quae utilia et necessaria, votis tuis pro virili respondere conabimur. Qua de re fuites illas Chaldaeorum narrationes, ac barbarorum nominum monstra praetermittemus: quae si quis noscere cupiat, jam praesto adest Eusebii, admirabilis viri illius liber, quo destituti, nec ipsi nos susceptum opus conscribere valeremus. Haec in prologo Samuel, quae ad calcem prioris libri iterum inculcans, itaque, ait, Te, sanctissime Gregori, impellente, rudis licet atque imperitus operi huic manum admovi. . . . Divi Eusebii historias pulcherrimas exposui, ac fere exscripsi etc. Itaque ex his constat Samuelem opus illud suum Pahlavonii jussu elaborasse, et Eusebiani Chronici exemplum prae oculis habuisse, quod in universa fere illa lucubratione sequeretur. Quid si exemplum illud ipsius Pahlavonii jussu conscriptum, et ad praestantissimos*

Ի իսկ իմ մտացեալ զտգիտութիւն և զան
ուսումնութիւն իմ՝ ի Թախանձեղոյ քո սըը
Եղազեայցոյ Գրիգոր, յայլթեցայ ՚ի սիրոյ կա
մաց ձերոց՝ առ ՚ի գրել զոր կամեցար: Եւ
այժմ՝ օժանդակեալ ՚ի հոգւոյն սրբոյ՝ ժողովե
ցից ՚ի սոցանէ կարճ ՚ի կարճոյ զսխորժակս
ձեր գրանից հանգէս, միայն զհիմարտութեանն
գնալով հետս. և ՚ի յորովցին առաւել զերկու
քումբքս Թեակոսեացոց, ձեռնառն ունելով
չստատ՝ զիստիքի առեմ, և զմեզսէս խորենացի:
Եւ նախ յաղամոյ սխեակ՝ կատարեացոց ՚ի
նոյ, և անտի մինչև ցարբահամ: Եւ պապ ըստ
Քրիստիանն՝ բաւազանօք զբաւեացոց ՚ի ներ
կայս, զաւելորդան Թողով, և զկարեօրան ՚ի

ներքս մուծանելով. Թերևս հասանիցես քա
փայլելոյն: Արդ աւելորդ վարկաք ասելով
զանվաւեր պատմութիւնս քաղցեայցոց և ըզ
գժական անուանակոչութիւնն. յորս եթէ դք
կարօտացի, առ յեան գորտար սնի գիրս զաւ
մանալոյն Եւսեբեոյ. առանց որոյ և ոչ գր իբրտ
ցար գրել: Առանել երեց ՚ի յառաջարան և
Որ և ՚ի վերջարանութեան առաջնոյ մասին
ասեմ. Արդ ո՛վ սրբազեայ անր իմ Գրիգոր,
հարկեցայ ՚ի Թախանձեղոյ ձեր զգրիկի անձն
իմ, ետու զանարհետ ձեռն իմ ՚ի մեակու
թիւն պար գործոյ. . . . Արտապարտեցի զսով
նագեղեցիկ եմարեալ Եւսեբեոյ զպատմա
թիւնս կրկին գրելով: Եւսեբեոյ յարմարեալ

quosque codices exactum, emendatumque ab ipso *Pahlavunio* accepit Samuel? quid si codici illi sigillum suum *Pahlavunius* apponi voluit, integritatis veluti vadem ac testem? quid denique si codex quo usus est Samuel idem ille est, ex quo nunc post vi. integra saecula et quod excurrit, iterum in lucem prodit Eusebii Chronographia? Idem fere dixerim de exemplari, quod se usurpasse testatur s. Nierses Lambrensis (ex fratris filia nepos D. Gregorii Pahlavunii Niersisque Clajensis) bibliothecae Patriarchalis frequens ventilator, in Comment. Libri Sapientiae, ubi ad illa verba c. xiv. v. 15. » Acerbo enim luctu dolens pater, cito sibi rapti filii fecit imaginem « etc. sic habet: *Quum pervenissem in praesentem aetatem, in manus accepi Chronicon temporum Canonem Eusebii, et minutim explorans praefixos reges virgulasque temporum, haud repertam probavi hujus rei memoriam, quod nempe ex tali casu idololatriae initium fuerit: nos tamen fidem praestamus narrationi Sapientis* ¹. Quid de conjecturis hisce nostris statuendum sit, viderint Eruditi.

§. IV.

*Qua fide et diligentia in Armena versione repraesentanda,
ac illustranda versati simus.*

1. Tantum, igitur nactas, ac tam singulare antiquitatis monumentum, cum jam neque de operis *audiveris*, neque de versionis fide et vetustate, neque de codicis antiquitate et praestantia dubitare possem; ac proinde de eodem in Latinum transferendo, ac eruditis viris communicando consilium coepissem, ea statim animum subiit cogitatio, duo esse quae in antiquorum operibus evulgandis maxime requiri solerent, fidem scilicet, et eruditionem: illam quidem ut liber ita se in publicum efferat, qualis omnino in Mss. Codd. reperitur: hanc vero ut novum opus, suaeque ipsa novitate ut plurimum obscurum atque impeditum non hominum tantum eruditissimorum commodo cedat, sed, si qui non ita exculti sunt, atque exercitati, ut omnia per se cognoscere possint, iis etiam alicui uti-

1 Համբարձումյանի մեկն. ինկուն. 42. 84-15. 'ի բանն. Չի արարածստ արտի ժամե ճեալ հայր. զազատեալի շինելոյ որդւոյ իւրոյ արար պարսկեր ըն, առե -
' Եկեալ 'ի հան յայն 'ի ինոս առն զարմինն

Ժամեալոյ ինունն Բաւթեայ, և յարարելի եղև. Կախարդեալ Ռաբա-արան և Գաւաղեայ յանանա- իայ, ու Գրան այսմ իրի յիշարանին: Իկ իառ պարսկինն յայսմ իրի սկիստարեցան. աք ժե- պարսկեան իմարնայ. հասարար. և և այլն:

litati, atque usibus esse possit. Et ad eruditionem quod attinet, nihil dicam. Neque enim is sum, qui magna de me audeam polliceri; cum me praesertim haud lateat veterum scripta illustrare quam sit operosum, ea praesertim quae ad temporum doctrinam et supputationes referuntur. Itaque imperitiae meae probe conscius libenter hanc Spartam aliis adorandam reliquisssem, nisi ea lingua exaratum opus fuisset, quae cum paucis admodum, imo fere nulli inter eruditos nota sit, a nobis tamen, ita ferente Coenobii nostri institutione, ac pro ea quae est omnium gentium in patrias antiquitates charitas atque amor, assiduo labore excoli solet. Jussu igitur Reverendissimi Patris D. Stephani Melchioris tunc temporis Abbatis nostri Generalis operi manum admovi, in id maxime incumbens, ut quantum eruditioni decederet, tantum accederet fidei et diligentiae: nec ulli aut labori, aut industriae, aut sumptui parcendum existimavimus, quo codex ille auro contra aestimandus, qualis ab antiquo amanuensi prodierat, talis in eruditorum hominum manus perveniret. Id vero qua ratione assecuti fuerimus, breviter habe.

II. Cùm anno MDCCLXXXVII. Georgius quidam Lector, Joannis Palatensis Constantinopolitani filius, vir inter Armenios eruditissimus pretiosissimi codicis nuper Constantinopolim advecti notitiam per litteras nobis communicasset, rescripsimus statim viro doctissimo, gratissimum nobis futurum, si codicis illius exemplar suamet ipsius manu quam emendatissime descriptum nobis Venetias transmitteret. Aderat tunc temporis Constantinopoli R. P. Lucas Ingigi Coenobii nostri Monachus Georgio familiarissimus: siquidem illos non tam paternae amicitiae recordatio, quam singularis in litteras amor copulaverat. Huic itaque Venetias revertenti anno MDCXC. libri exemplar a se descriptum nobis tradendum commendavit: quod cum accepissem, et cum Eusebiano Chronico ab Scaligero edito contulissem, statim mihi suspicio quaedam oborta est, exemplum nobis transmissum haud omnino antiquo illi codici respondere. Licet enim in multis a Scaligeri lectione discederet, consentiebat tamen in nonnullis; quae quoniam ab Eusebio ipso profecta esse non poterant, haud exiguam mihi interpolationis suspicionem injiciebant. Nam et voces quaedam margini erant adscriptae, quae utrum in autographo extarent, an ab exscriptore eruditionis gratia additae essent, non liquebat, et literae quaedam aderant, quibus aliae voces erant insertae; et deletae nonnumquam numerales notae, aliaeque suffectae; et priori lectione nonnumquam servata, aliae superius inter versus adjectae, et id genus alia; quibus

¹ Ut, ubi primum erat mare, rescriptum videbatur *Thracæ*: et ubi ira, postea *Ceraunus*:

sicut et pro *Tibyis*, *Tyriis*: pro *Cechous*, et *Secandus Chous*: pro *Qphratanes*, *Epächêret*,

perfecto fiebat ut anceps prorsus haererem, nec quid de re uniuersa esset statuendum, intelligerem. Porro dubitationem magnopere angebant Sicyoniorum regum *Marathonii*, *Marathi*, et *Chyrei*, vel *Echyrei* nomina, quae cum primum hoc ipso ordine digesta essent, quo etiam in certissimo Eusebii fragmento apud Anonymum Casaubonianum disponuntur, tum apud Samuelem Armenum, et in Canone Eusebiano Arm. et Lat. postea juxta Scaligeri editionem Syncello morem gerentis per numeros marginales aliter secunda manu disposita cernebantur¹. Haec itaque cum animum meum vehementer percellerent, iterum ad amicum Constantinopolitanum litteras dedi, ac quid me permoveret, quominus exemplo illi, quod ad nos transmiserat, haud nimis fiderem, apertissime patefeci: hominemque, ut mihi videbatur, Scaligeranae industriae plus aequo fidentem, de frequenti Scaligeri lapsu, et hallucinatione commonefeci. Tum ut exemplum alterum impensis nostris conficiendum, ad nos mitteret rogavi: quod tamen codicem illum summa fide, et accuratatione repraesentaret, amandatis quibuscumque Scaligeri interpolationibus. Obsecutus est vir humanissimus, operisque exscribendi iterum laborem subiit: tum illud R. P. Harutheno Malachian Ordinis nostri Monacho mihi Venetias transmittendum tradidit, et iste commendat librum in manum D. Joannis Zohrab, (qui tunc ex Constantinopoleos Venetias redibat,) una cum litteris Georgii ad me directis sub die 25. Jul. anni mcccxciii. quibus ultro fatebatur prius illud exemplum, quod triennio ante transmiserat, a se interpolatum fuisse²: idque ut Gennadio cuidam Graeco Metropolitanae obsequeretur, qui illud ad Scaligerianam editionem exigendum esse ipsi persuaserat. Caeterum in novam hanc exscriptionem nihil se extraneum, alienum nihil, aut adscititium induxisse, sed codicem ipsum antiquissimum bona fide et adamussim repraesentasse, *non solum quo ad verba, verum etiam secundum omnes conditiones diligenti cura, usque ad syllabas, apices, et puncta*. Sunt haec ipsa Georgii verba, cujus epistolas³ primam et se-

qui dicitur etiam *Ophractenes*: pro *similis*, *simul*: pro *quindecim*, *quinque*, et post nomen *Aramulius*, adjunctam *Allates* vel *Aremulus*; atque ubi virtualiter subauditur nomen *David*, actualiter additum. etc.

¹ Vide locum citandum ventilandumque a nobis P. I. pag. 258.

² Hoc exemplar est interpolatum, quod postmodum transfertur clanculum in Mediolanum.

³ Epist. 1. scripta CPoleos. 1793. Julii. 23.

^a Georgio Joannis filio David dicto, ad P. Jo. Baptistam Aucher.

Accepi litteras Rmae. Paternitatis V. datas

Venetis 1792. decembr. 20. quibus lectis, optime novi intentionem in eis comprehensam ... De mea conditione plenam tibi dabit notitiam, qui ad vos venit R. P. Luca Ingigi ... De Chronico Eusebii, (de quo quaeris, an Graeci orientales habeant ne aliquam notitiam?) certus esto, quod Graeci Constantinopolitani non habent alterum exemplar praeter editum Graece et Latine (ab Scaligero), quem ego quoque vidi in manibus eorum; et quum essem in villa Bospori Therapia dicta, contuli, cum Armena lectione, adstante mihi Gennadio Metropolita doctissimo: tunc ergo aliqua interpolavi in mar-

candam, κατὰ λέξιν in Latinum conversas videre potes: nam iteratis interrogationibus ipsum constrinxeram.

Sincerum itaque illud atque genuinum codicis exemplum adeptus, anno MDCCXCIV. Decembr. 25. statim illi illustrando, vertendoque, tum Graecis Eusebii fragmentis undecumque colligendis insudavi, in partem

gine, aliqua etiam in serie textus: meam ergo esse glossam nosce haec et haec verba ... Ad alteram interrogationem tuam, habesne apud te alterum exemplar Chronici Armeni? respondeo: Habeo itidem a me transcriptum sine ulla mutatione ex ipso antiquo Codice Armeno authentico, ad amissum ejus exaratum non solum quo ad verba, verum etiam secundum omnes conditiones diligenti cura usque ad syllabas, apices, punctaque. Et ecce hoc exemplar accuratissimum ac inviolatum commendans in manus R. P. Haruthian Malachian, mitto ad vos pro memoria aeterna: quo lecto et comparato (cum anteriore interpolato) per se recipies responsa duodecim interrogationum a te mihi factarum. Nam alterum exemplar, quod jam mandaveram, ex praesenti isto rescriptum fuerat cum meis interpolationibus juxta editionem Gr. et Lat. (Scaligeri). Itaque ex puro sinceroque exemplari nunc ad te directo plenas accipiens notitias quaesitas, acquiscas necesse est; summa enim religione servata est a me tota fides in hoc codice, qui omnino unus ac idem est cum originali antiquo. Vale.

Post acceptum exemplar accuratum quum gratias maximas egissem amico, de novo admodum cum in utroque suo labore videri quaedam librarii menda similia, nescio an antiqua, aut nova: e. g. Ciorrortn Hephести, Quartum Vulcani, pro Ciar uortin Hephести, Cacum (sive Malum) filium Vulcani: et Zieris, tres (in accusat.) pro Kieris, captivos: jerits, trium, pro jerets, senior: archiagan avelasdaz, pro archiagan navelasdaz, vel navasdiaz, (quorum magna est differentia) etc. Secundam ergo epistolam rescribit mihi sequenti tenore.

Epist. II. ejusdem Georgii Lectoris ad P. Ancher data CPoleos 1795. Martii 7.

Quae scripta fuerant a benedictis digitis R. Paternitatis V. 1795. Januarii 22. magnam mihi laetitiam praestiterunt, eoquod acceptis muneribus meis incolumiter, gaudium vobis fuerit eximium ... Ad novas ergo interrogationes tuas breviter dico. Nihil a me scienter renovatum fuit in codice isto, ita ut etiam in exiguis

apicibus cautione adhibita ad placitum vestrum diligenter transcripseram ab originali, servatis etiam coloribus et majusculis simillimis, sicut et lineis ac mensuris uniuscujusque paginae in Canone; necnon imperfectè relictis lacunis verborum ac vocum, utcumque erat in originali: omnis enim attentio fidelitatis a me usurpata fuit in hoc exemplari, quod iterum atque iterum contuleram cum autographo: quod si humaniter mendum aliquod irreperit sive in originali, sive in mea transcriptione, quod non ita facile credam, sapientia vestra potest per se animadvertere. Uno verbo, habetis nunc praemanibus vel ipsum codicem antiquum, quandoquidem nullatenus differt ab eo istud exemplar quod ultimum possedistis. Vale.

Fidem istorum verborum merito comprobavi ego oculatus testis, quum vidi per multos dies Originalem ipsum codicem antiquum, et conferens minima quaecumque dubia, integram reperi fidem exemplariae: et quidquid mendum humaniter irrepererat (paucissimum sane), ad fidem originalis correxi in meo libello; ad cuius formam facta fuit praesens nostra editio Veneta.

Unum tantum desiderium meum incompletum restitit: nequivi nimirum possidere ipsum Originale a me usurpatum, quia jam transierat in possessionem Seminarium Patriarchalis; quare coactus sum restituere domino suo: sola ergo spe aliquando possidendi, quam mihi dabat Jacobus Doctor (dictus Vicarius Patriarchae Hierosolymitani) egressus sum a Constantinopoli: quod patet ex peculiari epistola ejusdem Doctoris ad me scripta hoc tenore.

Epistola Jacobi Doctoris data Constantinopoli 1808. Octobr. 20. accepta a P. Ancher in eadem Urbe iis diebus.

Admodum Rev. Pater.

Pervenerunt in manus meas ambae epistolae tuae, una per manum Georgii Lectoris philologi, altera per alterum amicum communem: quibus novi desiderium tuum justissimum. Sciat

laboris vocato R. P. Jacóbo Ergán Zemliensi Monasterii nostri religioso; atque ita in opus iterum incubui, ut altero vixdum elapso, hoc est anno mcccxcv. jam praelo maturum esset: ut ex subjecto Reformatorum (ut agebant) studii Patavini decreto apprime patet.

Verum quia spes aliqua affulserat alterius alicujus codicis in Oriente reperiendi, quocum codex hic noster conferri posset, (quae enim ex uno tantum codice prodeunt, ea aut nunquam, aut fere nunquam, emendata omnino atque expolita esse consuevere) dum hac ipsa spe detineor, qua tamen frustratus omnino sum, eundemque mihi ab Oriente allatum iri confido, en iterum biennium transit: tum subsecuti tumultus communesque illae Europae universae calamitates alias animos avocant; ita ut in tanta rerum perturbatione nullo modo de codice illo tunc temporis in lucem producendo cogitandum esse videretur. Itaque tantisper conquies-

itaque velim Reverentia tua, quod si in mea fuisset potestate codex optatus, incunctanter rem perfecissem, ut eredit certo certius etiam animus tuus. Opportunum ergo tempus est expectandum, et occasio expediens: nolite itaque negligentem me putare, procuro enim agere omnia pro meo posse. Vale.

Adimpleret fortasse promissionem suam, si longius supervixisset; verum tamen excessit e

vita paucos post menses sub principio anni sequentis 1809. quo et ego discessi Constantiopolim, et post longum iter per mare et terram apuli Venetias 1810. die Majas 1. et iterum reco-
lui per aliquot menses antiquum laborem meum in Eusebium; expectabatur enim editio quaesita jam a multis temporibus: quae tamen ob varia impedimenta retardavit usque ad annum 1818. quo res Deo juvante coeptae est executioni mandari.

1 NOI RIFORMATORI DELLO STUDIO DI PADOVA.

Avendo veduto per la Fede di Revisione, ed Approvazione del P. F. Gio. Tommaso Mascheroni Inquisitor General del Santo Uffizio di Venezia nel libro intitolato *Eusebii Pamphili Caesariensis Episcopi Chronicon Bipartitum Graeco-Armeniaco-Latinum, sive Historia Temporum etc. per Patres Armenos Mechitharistas etc. M. S.* non vi esser cosa alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per Attestato del Segretario Nostro, niente contro Principi, e Buoni Costumi, concediamo Licenza a Francesco Bortoli Stampator di Venezia che possi esser stampato, osservando gli ordini in materia di Stampe, e presentando le solite Copie alle Pubbliche Librerie di Venezia, e di Padova.

Dat. li 6 Maggio 1795.

Agostin Barbarigo Rif.

Paolo Bembo Rif.

Zaccaria Vallaresso Rif.

Registrata in Libro a Carte 686. al Num. 1.

Marcantonio Sanfermo Segr.

di 17. Maggio 1795 Registrato a carte 186 nel Libro del Magist. degl' Ill. ed Eccell. Sig. Esecutori contro la Bestemia.

Antonio Cabrini Segr.

cendum esse existimavi, donec ingenti illa tempestate defervescente, suis iterum litteris honor, litteratis viris otium ac tranquillitas redderetur.

Moritur interim anno mccc. Reverendissimus P. Stephanus Melchior, eique Stephanus alter Acontius sufficitur, quem paulo post Pius VII. P. M. in Simniensem Archiepiscopum consecrat. Eo jubente Constantinopolim proficiscor, ibique septennium integrum moratus Missionarii Apostolici munere apud Armenios defungor. Id vero mihi, qui nondum omnem Eusebiani operis tandem aliquando vulgandi spem ac cogitationem deposueram, percommodum accidit. Nam et Jacobum illum Rhedestonium Doctorem, qui codicem Hierosolymis advexerat, et Georgium Lectorem, cui ejusdem describendi curam commiseram, adire licuit, et cum ipsis multa de illo conferre, et codicem ipsum non semel tantum aut bis, sed pluries per otium lustrare, ac diligentissime expendere; et quaecumque postremi amanuensis vel incogitantia, vel inscitia in exemplum nobis transmissum irrepserant (erant sane paucissima) ad trutinam revocare. Qua in re Georgii diligentiam nunquam satis mirari poteram, qui paucis admodum exceptis, quae ¹

haud incuria fudit

Ast humana parum cavit natura

ita codicem illum expresserat, ut ovum ovo, quod ajunt, tam simile esse minime possit. Itaque ingenti Italiae desiderio distinebar, quo thesaurum hunc jampridem in telluris sinu delitescentem tandem aliquando litteratis viris patefacerem; quod mihi prospere succedere posse sperabam, rebus praesertim post tot motus compositis, ac publica Europae tranquillitate Vindebonensibus comitiis feliciter constituta. Verum anno mcccxcv. in Italiam reverso, post quam ultimam manum operae admovissem, integrum fere mihi triennium transigendum Romae fuit; ita ut vix nunc tandem opus quod multis ante annis molitus fueram, anno mcccxcv. perfeceram, typis committere datum fuerit anno mcccxcviii. duplici forma, in 4. et in folio, ut dicitur; quarum secunda magis expurgata fuit ab erroribus typographi.

iii. Atque haec operosius fortasse ac minutius quam par erat praefati fuisse videri possumus. Verum fidei nostrae liberandae, et diligentiae nostrae nos asserendae optime faciunt: et quid etiam de recenti quadam Mediolanensi editione ex priori illo exemplo juxta Scaligerianum systema interpolato sentiendum sit, apprime demonstrant: sed haec alias. Interim ex his quae ingenuae retulimus, intelligit unusquisque, quam ac-

¹ Horat. in Arte Poet.

curate, et bona fide in codice illo repraesentando versati simus, ac quanto fidere editioni huic nostrae quisque possit, quae pervetusto illi monumento adamussim respondet; ita ut, nisi fortasse aliquis operarum lapsus occurrat, qui tamen ipse ne occurreret cavimus diligenter, quicumque ipsam pertractas, ipsissimum Armenum codicem versare, atque inspicere possis existimare.

Eamdem porro accuratorem atque diligentiam Latinae translationi adhibuimus, quam Armena verba pede presso secuti, ita concinnavimus, ut litteralis, ut ajunt, omnino esset, singulaeque fere Latinae voces Armenis vocibus responderent: cujusmodi versiones illae sunt, quae in Polyglottis Bibliis habentur, qualesque Homero, Hesiodo, Theocrito, Pindaro, Aristophani, caeterisque fere omnibus Graecis poetis ab eruditissimis viris adjectae sunt. Nec nos latet futuros plerosque, qui ingenuum illum Latini sermonis nitorem atque elegantiam in versione nostra desiderari molestius ferant, siquidem paullo durius loqui contigit, imo barbare etiam nonnunquam, ut proposito nostro obsequeremur; verum meminert, quaeso, eruditi fastidii homines, nos ex ea versione opus in Latinum transferre, quae primigenii textus jamdiu deperditi vices sufficiat, tum ex ea lingua, quae paucis admodum in Europa nota sit: ac proinde illud nobis providendum fuisse diligentissime, ut versio haec nostra Eusebiana Archetypi loco esse posset: Id vero haud perficere nos potuisse, nisi Armeniaca phrasis, et dicitio, quo ad ejus fieri posset, accurate servaretur: quod nobis in iis locis praesertim praestandum fuit, in quibus Haicana lectio vel a Graeca lectione, quae in Eusebianis fragmentis habetur, vel a Hieronymiana translatione dissidere videbatur. Tunc enim Armena versio *ad verbum* omnino exhibenda fuit, ut in ea lectionum discrepantia integrum cuique esset, omnibus expensis, de Eusebii mente et sententia constituere.

IV. Quandoquidem vero Graecorum fragmentorum meminimus, illud ingenue liceat profiteri, nihil nobis in hac editione adornanda majori aut molestia aut labore constitisse. Nam nec quidquam ex Scaligero adjumenti sperandum fuit, apud quem, ut capite sequenti ostendemus, omnia congesta sunt atque confarcinata, vera falsis admixta, locorum indicationes praetermissae, textus ipse identidem interpolatus: nec multum item ex Vallarsio, qui *Canonem* tantum illustravit, eundemque haud omnino accurate. Itaque, exceptis nonnullis locis, quae Scaliger ex Anonymo Casauboni Ms. producit, quaeque ex ipsius fide retulimus, caetera omnia ipsi nos ex Syncello, Chronico Paschali, S. Nicephoro Patriarcha, Cedreno, aliisque expiscari debuimus labore improbo: quem tamen litterariae, atque adeo Christianae Republicae juvandae spes, atque deside-

rium mirifice levavit. Caeterum qua fide, et diligentia fragmenta illa attulerimus, auctorum locis apud ipsos inspectis, tute ipse videre potes.

v. Adnotationes etiam adjecimus, sed quae perspicuitati potius, ac necessitati inservirent, quam eruditioni; non enim nostri erat eruditus lectoribus eruditionem venditare. Itaque criticas disquisitiones, et ex aliis auctoribus delecta testimonia, quae Eusebii fidem demonstrarent, tum animadversiones de variis scriptorum sententiis, et alia id genus, ultro praetermisimus; quae eruditus viris, si erunt qui Eusebianam Chronographiam illustrandam aliquando suscipiant, sequenda quam libentissime permittimus. Satis nobis erat obscura loca nonnulla expendere, variantes lectiones notare, auctorisque mentem, collatis Graecis fragmentis cum versione Armena, adhibitaeque in Canone Latina translatione, aperire, Eusebium denique ipsum non adulteratum, aut interpolatum, sed sincerum atque incorruptum exhibere. Hoc enim interpretis officium esse existimavimus: illud explanatoris atque Philologi.

§. V.

De iis, qui Eusebiana Chronologiae illustrandae ante nos insudarunt.

i. Primus inter Latinos de Eusebii Pamphili Chronographia optime meritus, est alter Eusebius, Hieronymus scilicet Stridonensis, Ecclesiae Doctor celeberrimus; quem commemorare profecto laudare est. Opus ille in Latinum sermonem convertit, ut diximus, ejusque interpretatio tanti habita est, ut Graeco Eusebii textu temporum injuria sublato, ipsa ejus vices suppleverit, eaque usi fuerint quicumque deinde temporum doctrinae illustrandae insudarunt. Verum Eusebiani operis ab Hieronymo translata sola superest pars secunda, hoc est *Canon*; sive illam tantum interpretatus fuerit sanctissimus Presbyter, quod nonnullis criticis, ¹ at-

¹ Nobiscum sentit maxime Hier. de Prato, imo et praecipuum suae dissertationis argumentum in hac re demonstranda versari ipse praenotat pag. 1. *Duos de temporibus Libros ab Eusebio editos fuisse* (contra nempe Vallarsii systema); *Hieronymum autem ex illis alterum tantum fuisse interpretatum*: quod Scaligerum, imo et complures alios oppugnat, ut aperte declaravit p. 19. ubi ait: *Quod itaque in primis,*

Lector, a te animadversum ac probe perspectum velim, hoc est: Falsum omnino esse, quod Scaligero, Vallarsio, atque aliis omnibus hactenus persuasum fuit, nimirum Hieronymum utrumque Eusebii de temporibus librum, seu utramque libri partem fuisse interpretatum: nam revera ille nihil aliud in eo argumento, praeter Prologum et Chronicum (puta Canonem) Latinum fecit. Longius forte quam per

que adeo nobis ipsis persuasum est; sive quod aliis placet ¹, altera illa pars jamdiu perierit. Adde *Canonem* ipsum ab Hieronymo, ut ex ejus verbis apprime constat ², fuisse interpolatum, insertis, quae in Eusebio deficere videbantur, iis praesertim quae Romanam historiam respiciunt: quo fit, ut in ea *Versione* non tam Eusebii Pamphili, quam Eusebii Hieronymi opus exhiberi, idemque magna sui parte a librariis vitiatum videatur. Quare utcumque post renatas litteras Hieronymiano Chronico viri eruditi perpetuo usi fuerint, (neque enim aliud, ad quod confugerent, suppetebat) ingenti nihilominus Eusebiani operis reperiendi desiderio flagrarunt: quod tamen universis fere Europae Bibliothecis excussis purum atque incorruptum nullibi deprehendere potuere.

II. Huic tamen incommodo mederi aliquo modo conatus est vir aetatis suae eruditissimus, nullique prorsus, uno excepto Petavio, in Chronologica eruditione comparandus, Josephus Scaliger. Is enim novam Hieronymiani Chronici editionem molitus (siquidem per ea tempora illud ad xxviii. Mss. Codd. exactum ediderat, ac eruditis commentariis notisque illustraverat Arnaldus Pontacus Vasatensis in Aquitania Episcopus,) eandem anno Domini mdcvi. Lugduni Batavorum publici juris fecit: quam deinde novis curis auctam, atque adornatam recudere cogitavit; licet morte praeventus, nec inceptum opus perficere, nec typis ipse tradere potuerit. At anno mdclviii. illam Amstelodami Alexander Morus vulgavit, adjectis Chronicis Prosperi, Victoris Tununensis, Idatii, Marcellini, et aliorum, qui Eusebii opus continuaverant, additis insuper *Isagogicorum Chronologiae Canonum* libris tribus ab eodem Scaligero adornatis, utpote Eusebianae Chronographiae illustrandae pernecessariis. Porro opus universum, sive ipse Scaliger, sive qui ipsum edidit Morus, *Thesaurum Tem-*

sit hac te quaestione ab argumento primario abducam: Sed nulli parcendum est labori et diligentiae, quo praejudicata opinio illa probe refellatur, et contraria sententia in praeclaro lumine collocetur: mire enim haec seope nostro inservient.

1 Oppositae ergo sententiae, ut dictum fuit in superiore adnot. patronus extitit Scaliger in Prolegomenis sui *Thesauri*, dicens. *Utrumque autem Latine Hieronymus convertit. De posteriore nemo dubitat: de priore ipsum testem damus Comment. in Dan.* Quod tamen nihil valet, ut demonstrat laudatus Hier. de Prato. Scaligeri sententiam secutus est et Du-Pin. Idem senserunt et alii, nullo tamen certo innixi argumento.

2 *Sciendum etenim est, me et Interpretis et Scriptoris ex parte officio usum, dixit S. Hier. in Praef. Canonis. Idem iterato suggestit in Praefatione alterius libri Eusebii de locis Hebraicis a se translatis, his verbis. Eusebius, quae a beato Pamphilo martyre cognomentum sortitus est, post decem Ecclesiasticae historiae libros, post temporum Canones, quos nos Latina lingua edidimus: post etc. . . ad extremum in hoc opusculo laboravit. . . Unde et nos admirabilis viri sequentes studium, secundum ordinem litterarum ut sunt in Graeco posita, transulimus: relinquentes ea, quae digna memoria non videntur, et pleraque mutant. Semel enim et in Temporum libro praefatus sum, me vel Interpretem esse, vel novi operis conditorem. .*

porum inscripsit, illudque statim magno plausu exceperere viri eruditi. Et sane multa inerant, quae Scaligerianam industriam ac laborem commendarent. Nam et priorem operis partem (siquidem ex Canonis praefatione intellexerat totum opus in duas partes ab Eusebio fuisse tributum,) et priorem, inquam, partem jamdiu deperditam utcumque suffecerat, et loca plurima impedita atque perplexa felicissime enodaverat, et obscuris saepe lucem affuderat, et allatas ab Eusebio vetustas traditiones antiquorum auctorum testimoniis confirmaverat, et (quod nonnullorum criticorum pace dixerim) collatis inter se Mss. codicibus, iisdemque plurimis, atque optimae notae, Latinam ipsam Hieronymi lectionem felicissime emendaverat atque restituerat. Sed quod Scaligerianam editionem longe maxime commendare putabatur, delectus ille ingens erat Graecorum Eusebii fragmentorum, quae undecumque decerpserat, quaeque tanta copia subjecerat, ut integrum paene Eusebii textum jamdiu exoptatum, et frustra quaesitum restituisse videretur. Ea enim ut colligeret, universam paene Graeciam, ut ita dicam, lustraverat; nec veterum scriptorum erat quisquam, unde aliquid in suam rem posset mutuari, qui diligentissimi hominis aciem effugisset. Itaque et Georgium imprimis Tarasii Patriarchae Constantinopolitani Syncellum excusserat, et Georgium alterum, Cedrenum scilicet, et Chronicon Paschale sive Alexandrinum, et ejusdem Chronici epitomen sibi ab Isaaco Casaubono communicatam, et Anonymum quendam Eusebii eclogarium, quem ab eodem Casaubono acceperat, et quoscumque demum aliquid ex Eusebiana Chronographia accepisse poterat suspicari. Ita ut mirandum minime sit, opus tanto labore atque industria elaboratum, adeo auctori suo arrisisse, ut in fronte Graecorum fragmentorum vix satis ducens inscribere τὰ σωζόμενα, quae supersunt, (quae certe modestior erat inscriptio,) praesumpserit addere absolute singulis paginis tituli loco, Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου Χρονικῶν λόγος πρῶτος, Eusebii Pamphili Chronicorum liber primus; (haud aliter scripserat et in Latina sua collectione commentitia,) quasi integrum ac genuinum Eusebium exhiberet.

iv. Enim vero quis crederet Scaligerum in hoc ipso opere, quod tanto labore atque ingenio comparaverat, tam multa peccasse, ut jure in dubium revocare quis possit, utrum in illo adornando optime, an pessime de Eusebio meritis fuerit? Et ad priorem operis λόγον quod attinet, in eo quidem maxime commendandus vir eruditus, quod persensit, quam ex Hieronymo habemus Eusebii Chronologiam nonnisi postremam operis partem complecti: at in eo maxime est hallucinatus, quod ex hac ipsa posteriori parte priorem illam suppleri omnino posse existimavit. Siquidem ut illam conficeret, ipsum Hieronymianum Canonem paullo a vulga-

tis exemplaribus immutatum, intermixtis pro lubitu additamentis locupletatum, alioque linearum ordine (omissis tamen laterculis) dispositum inibi collocavit, praemissa Hieronymi praefatione, quasi praeludio operis universi (siquidem universum opus ab Hieronymo translatum fuisse arbitratur,) additoque nescio quo *Exordio libri*, incerti auctoris, ut videtur Latini, ac pro sincero Eusebii foetu eodem obtruso. Porro centonem hunc ex variis laciniis consutum, *Eusebii Pamphili Chronicorum Canonum librum priorem, qui Chronologia dicitur*, appellavit, (perperam Canonis nomen secundae partis proprium priori etiam communicans ¹, quod et nonnullis recentiorum fucum fecit.) sive, ut in singularum paginarum fronte legere est, *Eusebii Pamphili Chronicorum librum priorem*. Sed quia liber ille in altera parte iterum erat recudendus cum laterculis, et *Chronicus Canon* jure appellandus, ne idem prorsus bis exhiberi in eodem opere videretur, lacunas quasdam identidem reliquit vir sagacissimus si-

¹ Solerter animadvertendum omnino errasse Scaligerum, quum semel et his Canonis nomen extendat in utramque Chronici Eusebiani partem. Deceptum dixeris virum sagacissimum ex eo, quod *Canon* Eusebii aliquando vocetur etiam in plurali *Canones*; ut quippe totus laterculus columnisque constet. Ad illustrandam falsiendamque veritatem audiendi sunt auctores indubii. Namque Eusebius ipse in Praep. Evang. X. 9. p. 484. D. sic citat praefationem suam in Canonem, *ἐν τοῖς ποιηθεῖσιν ἡμῖν Χρονικοῖς Κανόσι*, in elaboratis a nobis *Chronicis Canonibus*; cujus loci alteram partem citans Syncellus pag. 50. C. dixerat, *ἐν τῷ τοῦ Κανότος αὐτοῦ προλόγῳ*, in *Canonis sui prologo*. (quae loca videsis in hoc opere Tom. II. pag. 40. 41. 49.) Item Cedrenus pag. 153. C. citaturus Eusebii dicta in Canone anno Abr. 1686. et seqq. sic profert. *Ὁ τοῖνυν πολυμαθεὶς καὶ πολυῖσιν Εὐσέβιος ἐν τοῖς Χρονικοῖς Κανόσι . . . τὰς φησὶν. ὁ γοῦν Ἀλέξανδρος ὁ τῶν Μακεδόνων Βασιλεὺς etc.* ubi interpres Lat. Guil. Xylander pro vocibus sonantibus in *Chronicis Canonibus*, non abs re dixit in *tabulis Annalibus*, siquidem Canon integer tabulis describitur. Ex his patet, quod etiam dictum S. Hieronymi in prooemio in loca Hebraica, *temporum Canones, quos nos latina lingua edidimus*, de secunda solum Chronicorum parte intelligendum est; haud secus ac quod dixit idem S. Doctor in epist. LVII. ad Pammachium: *Quum Eusebii Caesariensis Χρονικόν in Latinum verterem, tali inter caetera usus sum praefatione*; ubi re-

petit aliqua de praefatione sua in Canonem. Sic etiam in Armeno sine discrimine tam in singulari, quam in plurali secundus Eusebii liber vocatur *Կանոն*, *Canon*, vel *Կանոնք*, *Canones*: ut videre est in Armena lectione Eusebii nostri, et apud auctores nostros. Sufficiat locus praefationis ad 1. Maccab. in Bibliis Armeniis, ubi dicitur. * *Ի վերջոյ յայս 'ի յովսէպայ և յափրիկրանեայ առեալ Եւսեբի զանուանաբանայսպետիցն՝ որ տիրէին Յղովրդեանն, նշանակէ 'ի Կանոնս ժամանակաց* ||. h. e. » Hoc spatio ex Josepho, et Africano desumens » Eusebius nomina Pontificum, qui praeerant » populo, adsignat in *Canonibus temporum* «. Nullibi autem reperitur apud Graecos, vel Latinos, vel Armenos, ut simili nomine Canonis citent primum Eusebii librum, sed generaliter dicunt aut *Χρονικὴν συγγραφὴν*, aut *τὰ Χρονικά*: vide Syncellum p. 154. D. et 32. B. vel *գիրք Եւսեբեայ*, *Liber Eusebii*, et apud Samuelem Armenum, etc. At *Χρονικὸν Բրտնիկոն*, *Chronicum*, vel *Chronica* in genere aequè dicitur apud omnes tam de prima, quam de secunda Chronicorum parte. Illud autem Hieronymi de viris illustr. *Chronicorum Canonum omnimoda historia, et eorum epitome*, aut *Chronicon omnimodae historiae*, notat Canonem ipsum cum sua Isagoge, tum seorsim intellectum, tum etiam simul cum anteriore libro, cui magis convenit titulus omnimodae historiae. Verum haec omnia lucidius patebunt in cursu totius operis.

gnatis asteriscis ***** , perinde ac si multa desiderarentur, addita etiam illa nota, *λείπει πολλά*, multa desunt, vel illa etiam, *desunt infinita alia praeclara* etc. cum nihil revera deesse constet, nisi ad mentem Scaligeri. Tali pacto priori operis *λόγῳ* expleto, seu potius coacervato, secundum adjecit, vulgatum nempe Hieronymiani *Canonis* exemplum; quod tamen, non, ut par erat, inscripsit, *Chronicorum liber posterior, qui Chronicus Canon dicitur*, sed absurde *Chronicorum Canonum liber posterior* etc. Hic vero quis non Scaligeri, non dicam iudicium, sed fidem desideret? Equidem sibi persuaserat vir eruditissimus, quaecumque habentur in *Canone*, ea verbis vix immutatis et in priori parte extitisse, alio tamen ordine, additisque veterum auctorum testimoniis. At quis illum tandem de hac ipsa non rerum tantum, sed et verborum consensione docuerat? et utcumque de ipsa constaret, quomodo scire poterat Scaliger quo ordine digestum opus illud foret, quid prius positum, quid posterius, quae quibus auctorum testimoniis praelata, quae adducta, quae praetermissa? Haec omnia nisi Sibyllino aliquo oraculo admonitus, divinare Scaliger nequaquam potuit: ut proinde quaecumque de prioris illius partis ordine, et verbis tradidit (praeter fragmenta a Syncello, et Anonymo sub nomine Eusebii nostri producta), ea omnia ex suo cerebro eduxisse dicendus sit.

v. Nec integrior Scaligeri fides in Eusebianis fragmentis, quae utriusque operis parti adjecit, repraesentandis. Nam ut omittam locorum indicationem, auctorumque nomina perpetuo praetermissa, ita ut ipsis apud Graecos scriptores reperiendis Delio natatore opus sit; quis non miretur hominem *κριτικώτατον* non solum pro Eusebianis ea loca attulisse, quae Eusebii nomine apud Syncellum, aut Anonymum, aliosque recitantur, verum illa etiam quae ab iisdem veluti sua ac propria afferuntur¹. Quis

¹ Audi ipsum Scaligerum dicentem in Prolegomenis: *Graeca autem, quaecumque nancisci potuimus, majori ex parte a Georgio Tarasii Patriarchae Syncello habemus: quaedam etiam a Chronologo innominato beneficio viri nunquam satis laudati Isaacii Casauboni, quos fastos Siculos vocant (i. e. Chronicon Paschale): neque pauca a Georgio Cedreno, qui multa Eusebiana in suum centonem inculcavit, non quidem ab Eusebio petita, sed a Georgio Syncello. Accessit his cumulus (opus nempe Anonymi Graeci) comitate ejusdem, quem modo nominavi, praestantissimi viri (Casauboni) *σπαιδιούχαι*, et alia immortalia monumenta, quae in calcem Graecorum Eusebianorum conjecimus, quod ea sero accepissemus. Haec sanè, quae sero se accepisse ait Scaliger, Anonymi*

fragmenta, sola sunt certa Eusebiana. De aliis verò ab Scaligero laudatis, siquando ii nominarunt Eusebium, tutus esse potuerit Scaliger, alias dubitare oportuit. Sed instat Scaliger, omnia Syncelli et Cedreni opera totidem verbis ab Eusebio desumpta fuisse. Haec enim habet initio adnotationum in Graec. Euseb. p. 401. *Quidam totum opus Eusebii, totidem verbis in sua Chronica transfuderunt: in quibus duo Georgii Monachi, alter Syncellus Tarasii Patriarchae, alter cognomento Cedrenus. Syncellus Tarasii . . . universam Eusebii Chronologiam sine ulla verborum immutatione in suum volumen transtulit. . . Ex eo omnia Eusebiana excerpimus, quae quidem deprehendere potuimus. Sed quia mutilum ac mancum putat Scaliger Syncelli exemplar hodiernum, ex Cedreno*

illum admonuit auctores illos longe gravissimos, quos identidem Eusebii nomen commemorare minime piguit, ea etiam ex eodem Eusebio exscriptisse, quae tamquam proprio Marte ac ingenio excogitata producerent? Quis illum commonefecit Syncellum universum Eusebii opus in suam Chronographiam sine ulla verborum immutatione intulisse, ita ut quae ex ea proferantur (vel etiam contra Eusebii sententiam, quod mireris) pro Eusebianis ac genuinis accipi debeant? Quo auctore didicit, ubi auctores illi Eusebii loca non *ad verbum*, sed *ad sensum* afferebant, aut certi alicujus fragmenti lectio a Hieronymiana quoquo modo dissidebat, ita ea distorquere, atque pro lubitu aptare, ut Graeca Latinis *κατὰ πῶδα* responderent? Quanam tandem haec est hominis confidentia, ramenta quaelibet historica ex notis ac ignotis, editis manuscriptisque libris corradere, imo Latinorum etiam Scriptorum loca aliqua a se in Graecum conversa (ut de his omnibus jure conqueritur Vallarsius in Praefat.) obtrudere, et pro veris ac genuinis Eusebiani operis reliquiis bonis lectoribus, si quos inveniat, venditare? Ego ne hanc farraginem undecumque congestam, ipsissimam esse Eusebii Chronographiam existimabo? Et tamen multos, nec eos parvi nominis criticos, Scaligeriana sive fraus, sive, ut mitius agam, imprudentia decepit. Nam ut Casaubonum¹ praetermittam perpetuum illum Scaligeri laudatorem atque praecognem, et Petro Vesselingo², et Jacobo Gronovio³, et Ludovico Capello⁴,

impleri voluit alia fragmenta; quoniam infert: Georgius vero (ait) Cedrenus totum Chronographium Syncelli descripsit, et ex eo, atque aliorum Chronologorum scriptis, ingens volumen contextum *σύροψιν ἱστοριῶν* vocavit. Sed et Cedreni opus mutilatum interim asserit. Quis hanc ferat Scaligeri assertionem? quam jure refutavit Martinus Hankius P. I. c. I. num. 197. his verbis: *At verò Scaliger, uti solido sententiae suae fundamento destituitur, ita justo confidentius institutum suum exsecutus est. Nam unde cognitum habuit, duos Georgios, Syncellum et Cedrenum, in Chronica sua totum Eusebii opus totidem verbis transfudisse? Quo nixus, seu argumento, seu testimonio, scripsit, a Georgio Syncello in suum Chronicon universam Eusebii Chronologiam, sine ulla verborum immutatione translata? a Georgio Cedreno totum Syncelli Chronographium verbatim descriptum? Totum certe Chronicon Eusebii Graecum, quod ex his auctoribus concinnare laborabat, nunquam legerat, nunquam viderat. Neque totum, vel in Syncello, vel in*

Cedreno, quorum Chronica mutila reperiri loco citato narrat, sibi repertum inibi fatetur. Quod si verò certum non est, Syncellum et Cedrenum in Chronica sua totum Eusebii Chronicon iisdem verbis transtulisse, vanam erudito saeculo spem fecit, hoc integrum, illis integris, nos habituros etc. Idem sequenti numero 198. subdit. Quamobrem Scaliger, sicut in Georgiis ea loca, quibus Eusebii nomen additum non reperit, Eusebii reputare; sic inter Eusebii Graeca referre, nisi cum quodam erroris periculo, non potuit. Ille tamen conjectura sua ductus, Eclogas multas, nec a Georgiis, nec in Fastis Siculis Eusebio tributas, sub Eusebii nomine publicavit.

¹ Vide Casaub. Epist. 104. et 450.

² Vessel. in edit. novissima Diodori Siculi, ubi multa ex Eusebio Scaligeriano profert, quae verum sunt Syncelli.

³ In cursu Antiq. Graec. ubi sub nomine Eusebii citatur Pseudo-Eusebius Scaligerianus.

⁴ In Chronologiam suam sacram (in principio Bibl. Polyglott. editionis Waltoni praemis-

et quod maxime mirari oportet, ipsi Dionysio Petavio, viro in temporum doctrina omnium exercitatissimo, fucum fecit: qui licet Scaligero infensus, ipsum plus fortasse quam par erat contemptum habuerit (teste Valarsio), in Eusebii tamen Chronologia producenda¹, Scaligeriana commenta non semel pro veris amplexus est. Quis autem post Petavium in errorem non adduceretur²?

Et tamen non desuere, qui Scaligeriani Eusebii *νοθείαι* persentiscerent. Nam Martinum dal Rio contra se quaedam moliri audiverat ipse Scaliger, cui etiam se respondere paratum professus fuerat; et Salmasius multa in Scaligerum congressit; et demum, ut de caeteris taceam, Spittlerus in *Historia Critica*³ ita est locutus, ut universum Scaligerianum opus uno paene ictu prostraverit: » Quem igitur, inquit, Eusebium Scaligero debemus, eum profecto ita illi debemus, ut non Eusebium ipsum, » sed Chronicon a Scaligero ex commentitia Eusebiani operis idea conditum habeamus; nec in ipsa etiam altera editione Thesauri temporum, » quem Alexandro Moro debemus, quidquam allatum est, quod querelas » hasce levare possit «. Et revera quantum Scaligerianae industriae ex collectis Graecis fragmentis accessit laudis, tantum Scaligerianae fidei ex ipsorum corruptione ac confusione detractum est. Quem si quis, praeterea, immoderatae etiam jactantiae aut temeritatis accessere voluerit, non repugnabo. Quis enim non stomachetur hominem alienae industriae impudentissime obtrectantem et splendidissimum illud Ecclesiae lumen Stridonensem Hieronymum, vel de perperam intellecto Eusebii textu, vel de corrupto etiam atque depravato exposcentem? aut quis unquam patienter ferat, tot auctorum loca hinc inde decerpta, et temere ferramina, audacter Eusebio asserentem, quae tamen utrum Eusebii essent,

tam) Eusebii nomine incipit, ac verbis ejus apud Scaligerum repertis procedit; et quidem partim Eusebianis fragmentis utitur, sed non semel etiam Pseudo-Eusebium pro Eusebio usurpat. *Addit etiam (ait) ibidem Eusebius Africani . . . calculum:* is tamen Syncellus fuit, non Eusebius: Item inibi: *Et sane Africanus . . . apud Eusebium in Chronico Graeco dicit, etc. apud Syncellum puta ab Scaligero usurpatum: dein infert, Manifestum hoc est ex Georgio Syncello;* qui idem erat cum praemisso falso Eusebio. Tandem validius profert Capellus: *Fallitur ergo Eusebius;* gratis nempe, cum Pseudo-Eusebius ille sit, sc. Syncellus ab Scaligero sub nomine Eusebii recensitus.

¹ Petavii P. 1. Ration, temp. Lib. 1. Cap.

^{13.} adducit testimonia ex utraque Chronicorum Eusebii parte, deceptus sane ab Scaligeri commentis; cum vel ipsum Scaligerum de aliis rebus inibi convincere sibi proposuerit. Idem eodem libro sententiam Syncelli circa Reges Assyriorum juxta Scaligeri systema vel invitum supponit Africani esse sententiam.

² Qui Cedrenum ediderunt, in ipso introitu sic notant. *Cedrenus p. 19. a. ἀπὸ τῶν. vide Eusebii Chronic. Gr. pag. 7. n. 40. Ced. p. 48. a. v. ibid. p. 4. Ced. p. 48. d. Ἐν τῶν. v. ib. p. 5. etc. quae sunt citationes locorum Pseudo-Eusebii Scaligeriani: alias verus Eusebius nullam habet partem de iisdem locis in suis veriis Chronicis.*

³ pag. 46.

nec ipsi constaret? Sed fefellit hominem, alioquin pervidentissimum, praejudicata illa opinio, nusquam integrum Eusebii opus deinceps reperi- tum iri, quod centonem illum falsi coargueret: nec praeter ea quae ipse collegerat, alia posse inveniri existimavit, nisi decerpta quaedam, quaeque spicilegii loco habenda essent¹. Verum de Scaligero satis multa; cujus conatus quam infeliciter cesserit, veri nostri Eusebii auctoritas sole cla- rius ostendet.

VI. Post Scaligerum, qui Eusebiana Chronographiae illustrandae o- peram daret usque ad proxime elapsi saeculi medium nemo unus reper- tus est; nisi quis fortasse aut Salmasium qui illam iterum ad Codd. Mss. exegit, aut Corradium Samuelem Schurtzfleischium, ejusdemque fratrem Henricum Leonardum commemorandos existimet, qui ejusdem operis ca- stigationem Salmasii morte interruptam continuarunt, paucis admodum additis animadversionibus, quae omnia deinde anno MCCCXII. auctuarii lo- co, ad notitiam Bibliothecae principalis Vinariensis ab eodem Henrico Leo- nardo edita sunt: iterumque post biennium ab ipso secundis curis reco- gnita. At medio fere saeculo XVIII. iterum Eusebianum Chronicon eden- dum illustrandumque suscepit Dominicus Vallarsius Presbyter Veronensis, quique ipsi in operibus S. Hieronymi evulgandis atque castigandis adju- trices manus adhibuere homines eruditissimi. Is itaque, ita ferente praec- larae illius editionis ordine atque ratione, Latinum Eusebii Chronicon inter Hieronymianas lucubrationes octavo operum tomo exhibuit, praefa- tionem satis longam atque eruditam praemisit, adnotationibus illustravit, addidit Graeca ex Syncello aliisque (pro Canone solo videlicet) frag- menta, nec ea tamen Scaligeriana licentia, temere ac carptim undecum- que collecta, sed inde deducta, ubi ea Canon Hieronymo-Eusebiano quoquo modo respondere videbantur, indicatis etiam fideliter auctorum locis, unde illa deduxerat, ac ipsa Hieronymiana lectione iterum ad Mss. Codd. castigata. Et quia Scaligeriana editione rejecta, Pontacenam se- cutus fuerat, ipsum Arnoldi Pontaci apparatus et animadversiones in se- cunda parte ejusdem tomi recudit, ne quid omnino Eusebiana Chrono- logiae studiosis deesset, quod ipsi illustrandae emolumento esse posset.

¹ Haec sunt (inquit Scal. in calce not. Gr. p. 425) quae in priorem et posteriorem partem Chronicorum Eusebii dici à nobis potuerant. Multa aliis relinquimus, et quidem maximum spicilegium post messem, imo messe majus. Idem et in Prolegom. dixerat, formidans poste- rorum fastum, De messe nostra ideo nihil perci- piemus, quod post illam aliquod Spicum fame-

licis reliquerimus. Non cogitabunt (nos tamen cogitavimus post Scaligerum) unius non esse omnia absolvere. Non illius sententiae Xenopha- nis illis in mentem veniet, (nobis tamen et ex- perimento fuit) ὅτι ἀπ' ἀρχῆς πάντα θεοὶ θνητοῖς ἀπιδόξαν. Ἀλλὰ χάριν ζυτοῦντες ἐφευρίσκουσιν ἄμεινον.

Atque haec praeclare sane, ac sapienter. Verum tria sunt, in quibus maxime peccat vir eruditissimus. Nam nec illud omnino ferendum, quod cum Scaligerianam lectionem perpetuo carpere velit, iis ut plurimum codicibus utitur, qui ab Scaligero longius abscedunt, licet a vera etiam lectione maxime absint: Nec illud rursus ignoscendum homini certe non inerudito, et de Hieronymiana laude sollicito, quod ita Sancti Doctoris fidem et eruditionem adversus Scaligeri criminationes tuendam susceperit, ut ejus potius causam labefactare ac prodere, quam sustinere atque corroborare videatur. Nam cum id frequentissime in Hieronymo reprehendat Scaliger, quod Eusebii verba, et sensum haud integra fide retulerit, non id criminanti reponit Vallarsius, quod statim reponendum occurrebat, Hieronymum scilicet usum esse jure suo, ut pote qui se non tantum Chronici illius interpretem, sed auctorem quoque in praefatione professus fuerat: sed universam discrepantiae causam in ipsa Graeca fragmenta rejicit, quae non bona fide ab antiquis relata esse arbitratur, cum alia prorsus in sincero Eusebii opere, et Latinae versioni consentanea Hieronymi aetate legerentur. Quae profecto defensionis ratio quam infirma sit, atque adeo absurda, nemo non videt. Sed in quo maxime peccat Vallarsius, atque a vero aberrat toto caelo, illud est, quod priorem illam Chronographici operis partem, ab ipsomet Eusebio identidem commemoratam, inter Scaligeriana commenta et somnia recenset. Vix enim fieri potuisse putat vir doctissimus, ut Eusebius bis in eodem opere eandem crambem iisdem prorsus verbis inculcaret: quod non jam Eusebius eruditus certe auctor atque disertus, sed nec infimi quidem subsellii scriptor aliquis unquam commisisset. Atqui si haec Vallarsius de priori illa operis parte dixisset, quam Scaliger suo Marte procudit, laudarem hominis ingenium atque iudicium ex hoc ipso indicio suffecti operis *ροθελαν* acutissime pervidentis: at opus ipsum aliquando extitisse a Scaligeriano quidem diversum, attamen ab Eusebio ipso profectum, denegare, non ejus certe erat, qui Chronico illi emendando illustrandoque diuturnam operam collocasset, ubi priorem illam partem commemoratam reperisset: loca etiam quaedam apud Graecos offendisset referta Graecis fragmentis nominatim ab Eusebii libro primo Chronicorum desumptis. Equidem alias loca illa detorquere Vallarsius nititur: at quam infelici conatu, haud semel in adnotationibus ad ea ipsa loca ostendemus.

VII. Nec vero Vallarsii hallucinatio Criticos fugit. Vix enim Vallarsianum Chronicon prodierat, statim adversus singularem hominis sententiam dissertationem *de Chronicis Eusebii Caesariensis* conscripsit vulgavitque anno MDCCL. Hieronymus de Prato Oratorii Veronensis Praepositus. Porro tam Scaligerianum, quam Vallarsianum systema expendit vir do-

ctissimus, ac utrumque simul fortissimis rationum momentis refutat; eaque adversus utrumque proponit, quae nunc genuino tandem Eusebii opere detecto, verissima esse atque certissima deprehensum est. Fallitur etiam ille aliquando; nam quid aliud in re ignota contingere poterat? ac Scaligero nonnunquam, quandoque vero Vallarsio videtur accedere: attamen ad rei summam quod attinet, sentit ille nobiscum, nosque multum ex praeclaro illo opusculo profecisse haud inviti fatemur.

Quod utinam nobis et de Ludovici Spittleri *Eusebianorum Chroniconum historia critica* fateri liceret, cujus epitomen inter Comment. Societatis Gottingensis legere est¹. At ille cum multa sapienter de contrariis tum Scaligeri, tum Vallarsii sententiis dixisset, ac utramque satis explosisset, praepostero deinde consilio novam ipse sententiam excogitavit, quae tamen paucis mutatis cum Vallarsiana omnino consentit: Imo ita aliquando loquitur, ut quam potissimum sententiam sequatur, minime constet²: quod profecto in homine apprime erudito magnopere mirandum est.

VIII. Atque hi fere sunt, qui, Eusebiana Chronographiae illustrandae hucusque operose, et ex professo insudarunt. Esset autem hic locus etiam de recentissima quadam Mediolanensi ex Armeno-Latino-Graeco nostro hoc exemplo mutuata editione Latina dicendi: Sed cum illam ad genuinam nostram lectionem studiosus lector exigere per se possit, supervacuum nobis videtur de re aperta laborare. Satis erit in praesentia admonere, eam ex priori illo exemplo, quod a Georgio exscriptore interpolatum diximus, clam nobis, me vero Venetiis absente, Mediolanum delato deductam esse, nonnullis interim ex altero saniore exemplo, quod deinde ab eodem Georgio accepimus, castigatis.

Caeterum ad rem nostram quod attinet, quae de Scaligero, Vallarsio aliisque diximus, non ea mente protulimus, ut praeclarissimorum virorum industriae et conatibus obtrectaremus, sed ut ostenderemus quam facile sit in re haud satis comperta vel ipsa eruditorum lumina hallucinari, nostraeque felicitati gratularemur, quibus opus illud πολυθρύλλητον, de quo toties inter criticos certatum est, integrum et incorruptum Litteratae Europae communicare datum est. Utere itaque optime lector, ac fruere labore nostro: ac si quid aliud aliquando Armenia nostra suppeditabit, quod eruditorum studiis aut Christianae Reipublicae prodesse possit, illud a nobis expecta.

¹ Tom. VIII. Class. Histor.

² Vide et confer dicta sua contraria pagg. 48. 49. 56. et 67.

Ոչ փոքր, այլ մեծապէս մեծ պարծանք են Հայկազեանս գրոհի՝ ընծայել յիւրմէ իբրև 'ի պարգևի մտոին զարդարև պանծալի՝ գործ Վրոնիկոն (Վամանակահան) անուանեալ Սատեան մեծանուն 'ի մէջ հա մորէն հնապատում տառից նախնեաց, զերկատիրութիւն մեծին Ղուե բի Պամիկիղեայ Ղետարացոյ, ոչ միայն Հայաստան աշխարհի՝ որ զնոյն պահեաց յիւրումն ծոցի ցայսչափ ժամանակ իբրև աւանդապահ հաւա տարիմ, այլև համորէն ազգաց և ազանց՝ որ ընդ տիեզերս ուսումնա սիրութեան իցեն փափաքողք։ Օ ի և աթենացիք անգամ առաջինք՝ ըբ ոչ յայլ ինչ պարապէին, բայց միայն յասել ինչ կամ լսել նորա գոյնս, եթէ զայսպիսի հնութիւն ցանկալի զըռամբ ածէին, նմին փոխանակեալ զամենայն նորութիւն՝ վկայէին, եթէ հինս այս քաղցրաւ գոյն է. զի այսպէս բնաւորեցաւ արբենալ 'ի սէր հին աւանդութեանց մատենից ամենայն բանախնդիր բանասէր։ Վանիոն առաւել՝ ազգիս պարծանք, և ազգին յունաց անակնկալ պարգև, զի զնոցայն 'ի նոցայ նոց նոցա մատուցանեմք՝ արդ կարօտելոց, արդ զուրկ եղելոց 'ի մեծա զին իրացս, զորս ժամանակն առաջին ետ մեզ 'ի նոցանէ առնուլ 'ի փոխ, և ժամանակս յետին յաջողեաց փոխատրել 'ի նոսա։ Վանզի 'ի դարուց հետէ բազմաց կորուսեալ է առ յոյնս յունական սկզբնագիր գործոյս, որոց հարազատ թարգմանութիւն անտխեզձ 'ի սքց անտի իարգմանչաց մերոց աւանդեալ ազգիս՝ պահեցաւ անվթար 'ի միջի մերում մինչև ցորս ցայս (բայ 'ի բանի մի թերթից անկելոց 'ի հին օրինակէ, զոր յետ ժա մանտրաց՝ ժամանակն յուսամք ընուցու)։ Վասն զի այս սովորութիւն է հնութեան՝ մաշել և հաշել զամենայն, այլ առաւել 'ի ծոցի իւրում, ուր մնացուած ինչ առ հեռաւորս դիւրագոյն պարհի. որպէս և ոչ սա կաւք 'ի հնութեանց ազգիս յօտար աշխարհս պահեցան, որ 'ի բնիկ աշխարհի ոչ ևս երևին։ Ունել ունէին զնշխարս Վրոնիկոն մատենիս Ղու սեբի և արևմտեայք 'ի լատին բարբառ՝ թարգմանութեամբ մեծին Հե րոնիմոսի ժամանակակցի մերոց թարգմանչաց. բայց ոչ էր այն բաւական 'ի յագուրդ ընթերցասիրաց, այլ առաւել սովեցուցիչ բաղձանաց նոցին։ Ս'ի զի գլխաւոր և կարևոր մասն առաջին, յորում են ամենայն ճաշակք հնութեան և հիմունք ժամանակագրութեան, կամ անթարգման էր թողեալ, և կամ 'ի կորուստ անկեալ. յորմէ և յոյզք և խնդիրք բա զումք առ մատենագիրս եւրոպացոց, մինչև և սուտանուն գրուածոց յանուն Ղուեբի 'ի վեր ելանել, և 'ի վերայ ճշգրիտ բանից հեղինա կին ստուերածս ածել։ Ղու միւս ևս՝ զի և երկրորդ մասն, Վանոն առձայնեալ, այն է աղիւսակ ժամանակագրական՝ իբրև համուռօտեալ բովանդակութիւն մասինն առտջնոյ, ոչ տայր զեւեբեան վաւերակա նութիւն խնդրելի, այլ կամ 'ի հերոնիմեան վկայութիւն էր ապաս տան, և կամ 'ի ծուփս խորհրդոց մնայր, եւսեբի՝ իցէ այս ինչ ասաց.

ուած, եթէ լատին թարգմանչի . վասն զի որպէս մեկն խոստովան լինի սբն հերոնիմոս յիւրումն յառաջաբանի, ինքն ոչ լոկ թարգման եղև եւսերի, այլև յօրինիչ՝ յաւելուածով ազգի ազգի պատմանհան աւանդից ՚ի բանից այլոց արեւմտեան հեղինակաց : Եւ ահա մերս օրինակ՝ անյեղլի և իբր անթերի՝ ունի այժմ տալ և եւրոպացոց զլրումն փափաքանաց իւրեանց . այս է տեսանել զՂաւսերիոս կատարեալ և զՂաւսերիոս հարազատ : Եւ մեք որպէս ՚ի հաճոյակատար լինել ինդրոյ նուցա, նոյնպէս և ՚ի հաճոյական և ՚ի պանծալի ընծայեցուցանել զազգ մեր՝ ձեռն արկաք յայս գործ գծուարաբիրտն, նախ՝ թարգմանելով զոյն ՚ի հայկականէս ՚ի լատին բարբառ . երկրորդ՝ հաւաքելով զնշխարեալ մնացուածս յունական սկզբնագրի՝ զորս ՚ի վկայութիւն առեալ էր երբէք ՚ի գրոց աստի եւսերեայ՝ յոյն մատենագրաց եղելոց յետ նորա . և երրորդ՝ ծանօթութիւնս մանրամասնաբար ՚ի վերայ ածելով՝ ամենայն բանի և բառի՝ ՚ի ստուգութիւն հայերէն հին թարգմանութեան, և ՚ի յայտարարութիւն ամենայն հանգամանաց լատին թարգմանութեանս մերոյ, և ՚ի համեմատութիւն աներկբայելի յունական հատուածոց : Օրր և ընծայեմք սիրով ՚ի վայելումն ամենայն ուսումնասիրաց ազգիս և աւմենայն ազգաց, ՚ի փառս և ՚ի պատիւ հաստչին ժամանակաց՝ անեղ և անժամանակ խանին բարձրելոյ, վասն մեր ընդ ժամանակաւ եղելոյ . որով և նա ինքնին ամենամորն ՅԾ ՎՆ փրկիչ մեր ընդ ժամանակաւ գրութեամբս եմուտ հրաշափառապէս :

Ծ Ա Ն Ո Ւ Յ Ո Ւ Մ Ն

Աւր ուրեք բառ ինչ կամ առ յընթացս առղեց ՚ի հայերէնն նօսք գրով ազգերի, իմա ՚ի զանազան միաս . զի կամ ՚ի բուն օրինակի կայր նշանակեալ այն ՚ի վերայ առղի, որպէս և երբեմն ՚ի լուսանցս . և կամ որպէս յայտնի վրիպակ գրչի ուղղագրեալ է ՚ի մէնջ՝ իբր ՚ի բաց բառնալի, և կամ իբր մոռածանելի . և այս ՚ի թեթև իրս . ապա թէ ոչ՝ զոյլ կարևոր գիտելիս ճօրագոյն նշանակեմք ՚ի լատինական ծանօթութիւնս հանգերձ հայերէն գրութեամբ բառից . զորոց իցէ ինչգիրն :

Բնագիրն էր մագաղաթեայ օրինակ՝ բոլորգիր ընտիր, անթուական, և անվերնագիր . գրեալ ՚ի գարս Ընորհաւունջն, որպէս երեկ՝ ՚ի պէտս եղբոր նորա Գրիգորի պահլաւունուդ . զի սորա համարիմք լինել զինքն՝ որ յընթացս կանոնին . աղմկ . շծք :

Աւր ուրեք տեսանես տպեալ օ, միշտ գրեալ իմա ՚ի ձեռագրի ա ըստ հին ոճոյ, մանաւանդ թէ երբեմն և փոխան առախս . զորօրինակ Կրանոս, աղաւրոս, սեբաստուս, պաւրոս, պաւղիբոս, գիոպուղիտացիք, սաւսակիմ, և այլն . իբր Կրոնոս, աղբոս, սեբաստոս, սպրոս, պողբոս, գիոպղիտացիք, սոսակիմ, և այլն :

Դարձեալ քանզի ՚ի հին գրութիւնս Ա, Ս, Տ, Մ, ունին երբեմն զձև նմանաւոր, ուրեք ուրեք գրիչն մեր շփոթէ զայսոսիկ տառս ՚ի խթին յատուկ անուանս . զորս հարկ եղև մեզ ուղղագրել համեմատութեամբ յունին՝ մերթ արձակաբար, և մերթ նօսքագիր տպելով զգիրն սրբագրեալ ՚ի մէնջ . որպէս և երբեմն ՚ի հայոմաս անփոփոխ թողլով, և ՚ի լատինն ուղղագրելով :

Եւս առաւել տառքս է, և է, ստէպ շփոթէին ՚ի մատենիս . և այն առաւել ՚ի յատուկ անուանս . յորս ստէպ գրի է՝ փոխանակ գրելոյ է . և մեք բազում մասամբ անփոփոխ պահեցաք, թէպէտև ախանայ . զորօրինակ ըստ Չչգագոյն ուղղագրութեան նախնեաց պարտ էր գրել աղեբասնդր, և ոչ աղէբասնդր . մենոս մեգարացի, և ոչ մէնոս մեգարացի, և այլն :

Աւր ուրեք մի և նոյն անուն այլևայլ օրինակաւ գրի, այսինքն տարբերութեամբ քանի մի տառից, մի վրիպակ ինչ կարծիցես, այլ՝ հետևողութիւն օրինակին . զի թէպէտև կարէպք

զսիալ կարծեցեալն ընդ ուղիքն յարմարել, բայց տեսանելով զի հասարակօրէն գտանին այն պիտի պէսպիսութիւնք և 'ի յն. և 'ի լտ. կամաւ (Թողաք զիբիկն ընթերցուած :

Յաշխատութիւն գործոյս 'ի ժամ տպագրութեան բազումք 'ի միաբանից մերոց կամակարեղն ձեռնաու քրտամիք չափ. իսկ 'ի Թարգմանութեան 'ի հայկականէս 'ի լատին' (իբր քան և հինգ ամբ յառաջ) առանձին գործակցութեամբ օժանդակեալ էր լուսահօգի գասակիցն իմ Վ. Հ. Յակոբ վարդապետ ստեփանեան երկանեանց :

Բազում ինչ արժան էր ծանուցանել յընթացս գործոյս՝ վասն մ'Թութեան բառից և բանից ուրեք ուրեք, և վասն պէսպիսութեան գրչութեան օրինակագրաց 'ի հյ. և 'ի յն. և այլն. բայց քանզի զամենայն լիով նշանակեալ է մեր 'ի լատինական ծանօթութիւնս, ոչ կամեցաք զնոյնս երկրորդել և հայերէն. ապա Թէ ոչ կրկին մածանայր գործս, և անբերելի լինէր արեւմտեան վերժանողաց կրկնալեզու ծանօթութիւն : Եթէ պետք լինիցին ըզա ժամանակին տպագրել զայն գործ հայերէն և եթ 'ի ինգրոյ փոփոքողաց, յայնժամ 'ի գէպ է 'ի մեր բարբառ գնել և զնմանօրինակ ծանօթութիւնս, մանաւանդ պարզաբանութիւնս վասն խրթին սասցուածոց և անծանօթ աղբիս եղելոց պատմութեանց :

EUSEBII PAMPHILI

CAESARIENSIS

CHRONICI BIPARTITI

PARS PRIMA HISTORICO-CHRONOGRAPHICA.

Բնդ պէտպէս մատենան առաջնոց պատմութեանց անցի. զոր քաղզէացիք և ասորեստանեայք յիշատակեն. զոր գրեն մի ըստ միջէ և ե.

Varia ² antiquarum historiarum evolvi volumina ³, tum, quae ⁴ Chaldaei et Assyrii memorant, tum etiam, quae singillatim vel Aegyptii conscri-

1 Quam in ipso totius operis aditu nulla occurreret Inscriptio in Codice nostro, ut pote qui sinceram perantiqui Exemplaris fidem praese ferebat, necesse nobis fuit hanc concinnare inscriptionem, universae hujus Libri rationi congruentem; nempe ut Eusebius ipse Opus suum disposuit. Ceterum hac de re consule Praefationem nostram. §. 1. Non abs re erit significare, quod Armenus quidam curiosus lector Codicis nostri aliquot ante saeculis, in calce haec notaverat. * Եւսեբիոյ Պատմիկ-լուսնոյ Եպիսկոպոսի արարեալ զգիրս պատմագրաց հասորստան. յորում ենն հասորն պատմէ զքրիստոսի մարգեղութենէն և զառաքելացն արքայ. նաև զամենայն եկեղեցական պատմութեանց. իսկ այս առաջինն յազատայ և զինքնութենէն աշխարհի շատ. որ և կտի քրիստոսի || i. e. » Eusebius Pamphilius Episcopus scripsit libros historicos tomis decem; quorum novem narrant de Christi Incarnatione, deque Sanctis Apostolis, necnon de universis historiis Ecclesiasticis. Verum primus iste de Adamo, mundoque condito enarrat; vocatur autem Chronicon α.

2 Merito itaque quidam ex eruditissimis primam hanc Eusebiani Chronici partem, egregio nomine Πατροδοκῆς Ἱστορίας, scilicet *Omnimodae Historiae* juxta D. Hieronymum in Catalogo virorum illustrium, appellarunt; tum quod

vox prima est *պետպէս*, quae aequè notat *varium*, ac *omnimodum*, id est *πατροδοκόν*, maxime apud Interpretem nostrum; tum quod etiam Thomas noster Arzerunius, qui x. Saeculo vixit, haec Chronica citaverit nunc hoc nomine *բազմալից*, *multifariam*, nunc altero, *բազում մէջք պատմութեանց*, *plurima historiarum dicta*. Nimis ergo ambiguus fuit novissimus Chronicorum Commentator Spittlerus, cum dixit pag. 50. contra auctoritatem Hieronymi: » Disjunxisse enim videtur Hieronymus, quae conjuncta accipi voluit, et *omnimodam historiam epitomenque* vocavit, quae forte apud subtiliorem Scriptorem *Epitome omnimodae historiae* esset appellata α. Lector autem velim reponat: Opus Eusebii fuit tam *Omnimoda Historia* quoad 1. Partem, et *Epitome* quoad 11. P. quam integrum opus fuerit tamquam *Epitome omnimodae historiae*.

3 Առաջնոց պատմութեանց. *antiquarum sc. historiarum*, potest etiam intelligi *Majorum*, vel *Priscorum historiarum*. Sicut etiam *մատենան*, *volumina*, poteram aequè vertere *scripta*, *litteras*; cum prae se ferat illud Gr. Γράμματα. Verbum *անցի* denique ad sensum a nobis accommodatum *evolvi*, sive *perlustravi*, *peragravi*, satis prodit illud Gr. διήλθον. *transivi*.

4 Lazarus noster Pharpensis satis antiquus Scriptor v. Saec. exeunte, praesentem Eusebii

գիտացիք. զոր և յոյնք վիպիկն հաւաստեալ. որպէս թէ մարթիցէ : ի նոյն որովք փակեալ կային ժամանակք թագաւորաց, և ողմնպիսոյաց, որ թարգմանի ըմբշամարտաց և զարութիւնս ինչ որ ՚ի բարբաբոսաց և ՚ի յունաց, յարեաց և յանարեաց գործեցան. և զիւրաքանչիւր ուրուք զորս զարմանալիս, զգորավարս, զիմաստունս, զբաջս, զքանաստեղծս, զվիպագիրս, զփիլիսոփայս : Ասհաւորութիւն համարեցայ, մանաւանդ թէ օգուտ իսկ և կարևոր պէտս, համառօտիւք զամենեսին ՚ի կիրարկանել : Այլ յերայեցեոց զառ ՚ի Երգրոց կրեալք երբայսկան նախնեացն պատմութիւն, և զժամանակագրութիւն ընթերակայ հանդէպ ճառելոցս գնել : Արպէս զի ՚ի վերայ հասանել կարիցեմք, եթէ որչափ յա

bunt, quaeque certo, prout licuerit, enarrant Graeci: quibus inclusa erant Regum et Olympiadum, quae Athletarum interpretantur, tempora; atque praeclara quaedam acta (comprehendebant), quae a barbaris, et Graecis, fortibus ac ignavis gesta sunt; nec non singulorum miram militarem manum, magistros militiae, sapientes, strenuos, poetas, historicos, philosophosque. Congruum duxi, immo utile ac necessarium opus, breuiter cuncta digere, atque ex Hebraeis in Sacris Scripturis comprehensam Hebraicae antiquitatis historiam et chronologiam haece praedictis proxime apponere; ut consequi valeamus, quantum Moyses, Prophetaeque Hebraeorum, qui post ipsum extitere, salutarem Theophaniam

praefationem imitatur in prooemio suo his verbis. * Ընդ բարձր ճառս մասեկից առաջնոց պատմագրացն հայոց անցի . յորոց և այլն. quo patet Eusebium Armenium praesto ipsi fuisse. Eandem ferme dicendi rationem usurpat et Arzerunius in prooemio Lib.I.cap.1. * Ի խոյզ և ի ընդ գիր ելեալ՝ զհաւաստին գտանել շարագրական մատենս, և ՚ի բարձր վէպս պատմութեանց անցեալ՝ գրեցի || : Qui sane Arzerunius inter alios scriptores antiquitatis Auctorem maxime nostrum imitandum sibi duxit, cum dixerit loco citato. * Եւ արդ՝ ըստ Եւսեբեայ բարձրայ յեզանակայ խաղմանց, և ըստ Ափրիկանոսի հաւաստարձանութեանն, և ըստ Մովսէսի քերթողի, նախ ՚ի մէջ առից զորպիսութիւն ազգացն բաժանմանց գրել || . i. e. n Itaque juxta Eusebii omnimoda examina accuratissima, Africanique fidem in sermone, nec non ad vestigium Moysis Poetae (sc. Chorenensis) in primis aggreddiar describere statum divisionis gentium . Non dissimilis imitatio cernitur etiam in Praefatione Joannis Catholici historici dicentis. * Հետեւելով իմ ընդ համառօտ հաւաստութիւն առաջնոցն գրագիր ժողովից ԹԺՄՅՈՅ, այլ ընդ արասեոցն և ժամանակագրութիւնս, որք վիպիկն հաւաստեալ . || և այլն :

1 Արպէս թէ մարթիցէ. Apprimè signifi-

cat, quasi vero liceat, vel ac si fieri poterit. sed tamen hic Hellenismum redolere videtur, idemque assignare pro illud, *ὅς δὲ θεοφανία*.

2 Interpretis Armenii paraphrasin dixeris illud, որ թարգմանի ըմբշամարտաց, ut quis exponeret olympicum ludum *Luctatorum, Athletarum, vel Gymnicorum, sive Latine more, Gladiatorum;* aut potius *Luctationum*.

3 Si non sit Librarii mendam, vel ita haec exponenda, ut posuimus in Lat. vel etiam paulo aliter reddenda. *Congruum duxi digere praeclara quaedam acta ecc.* quamvis tunc redundaret *զամենեսան, cuncta, vel omnes.*

4 Arm. vox *կահաւորութիւն* eadem est cum Gr. *κατασκευη*. utraque enim significat *opificium, apparatus, etc.* quasi verò velit Auctor parare se ad hoc opus struendum: ita ut pro *Congruum duxi, poteramus* aequè *usurpare Operae pretium duxi, vel operam dedi.* sicut etiam pro *ի կիրարկանել* quod est *usurpare, uti,* placuit interim dicere *digere.*

5 *Ածայայտնութիւն* exprimit Gr. vocem *Θεοφανία*, unde Theophaniam Latini sunt mutati, id est *Dei apparitio, vel manifestatio;* idemque denotat *Adventum Christi.* Altera vox *կահարար* refunditur in Gr. *Ζωοτοϊδι, i. e. saluificam;* ubi nos diximus *salutarem.*

Եւ զի քան զի հեարար անձայսյանու
 Թիւնն մոխսէս և որ յեա նորա եբ.
 Բայեցւոց մարդարէքն կային իցէն.
 և զոր ինչ անձեղէն հոգւոն յառա.
 Զադոյն բարբառէին. զի զիւրաւ ճա.
 նաչել մարթիցեմք՝ եթէ որոց յու.
 նաց կամ բարբարոսաց, որք յիւրա.
 քանիւր ազգս քաջք երևեցան, զի
 պեցան. և յոր ժամանակս եղէն ան.
 դուստ ՚ի վերուստ հոյակապքն ՚ի
 մէջ եբրայեցւոցն մարդարէքն. և ա.
 մենեքին՝ որ մի ըստ միոջէ ՚ի նոցանէ
 եղէն նոցա առաջնորդք.

præcesserunt, atque ea quaecumque
 Divino Spiritu prædixerunt; quo fa-
 cile cognoscere possimus, quibuscum
 ex Graecis vel barbaris, qui in singu-
 lis nationibus viri praeclari extiterunt,
 simul vixere, quæve ætate jam in-
 de a primis temporibus præstantiores
 inter Hebraeos Prophetæ extiterint;
 sicuti etiam omnes, qui ex ipsis eo-
 rum Duces fuerunt.

1. Pro *բիւրեցան*. *conscigerunt*, vel *convene-*
rent, ad sensum exprimendum posuimus *simul*
vixere.

2. Hinc pronum est intelligere, quid in hac
 primâ Chronicorum parte Auctor spectaverit;
 ea enim undique colligit, quibus utatur in se-
 cunda parte: ut postquam omnia firmaverit an-
 tiquorum scriptorum auctoritate, deinde felici-
 ter incipiat legitimam exponere temporum ra-
 tionem in Canone. Verum huc pertinet *Exor-*
dium Libri, opus incertum Eusebio adscriptum
 in Codd. Hieronymi, quoad initium illud, in-
 quam, quæ Scaliger primæ partis Eusebii
 præcæmiam iudicavit; Vallarsius contra, secun-
 dæ (quam solum ipse partem novit,) introdu-
 ctionem autemavit. Nos certi sumus, quod non
 attinet ad primam partem, nisi quoad sensum,
 sicut etiam tota secunda pars summa est primæ;
 quare reducimus illud *Exordium* ad principium
 Canonis post Hieronymi præfationem. Hic solum-
 modo adducam initium illius juxta usitatam lec-
 tionem ab Roncallio usurpatam. *Tom. 1. pag. 23.*

Incipiant tempora totius sæculi, Reges-
 que gentium omnium, quibus locis, quibusque
 temporibus in suis Provinciis, et quantum re-
 gnaverint, vel si quid memorie dignum per
 generationes, natiuitates, et regna, et ducatus,
 per omnem actum Judicum, et omnium regum
 Juda, et aliorum qui non ex eadem tribu regna-
 verunt, et per regnum Assyriorum, caeterarum-
 que gentium, et tempora Dictatorum cum con-
 sulibus ordinariis. Sed et tempora Imperatorum,
 et Caesarum, et quibus temporibus historiogra-
 phos (al. historiographi) fuisse dixerunt: sed
 et successiones eorundem, quod per ordinem re-

tum superius declaratem est (quo citare videtur
 primam Chronicorum partem). Quorum univer-
 sa tempora, gesta, sive apud Hebraeos, vel apud
 Graecos, vel apud Romanos, sive apud Barba-
 ros, caeterasque gentes, quæ gesserunt, vel
 constituerunt per historias, in hoc libro plenis-
 sime demonstrantur: quod et in libro hoc (Scal.
 Higini) Historiæ singulae conscriptæ declarant,
 deorum generationem, vel singulorum proge-
 niem, sive his temporibus ipsis antelatis, quæ
 gesserunt, et tempora Olympiacorum, ex quo
 primus agôn gymnicus constitutus, quos (Scal.
 constitutus est, quod) Graeci Olympias appel-
 lant. Et quo tempore adventus fuit Salvatoris no-
 stri Jesu Christi, sive passio ejus; simulque et
 nomina Episcoporum Ecclesiarum numero qua-
 tuor, hoc est, Romanorum, Alexandriae, Jero-
 solymorum, et Antiochiae etc.

Haec sunt praeludia chronica, si non ad Can-
 onem spectantia, certe verba auctoris Anony-
 mi, si vis Graeci vel Latini, (non omnino latet)
 Eusebio nostro adhaerentis; de quo dubio mar-
 te inter se concertarunt hucusque eruditissimi
 critici sub nomine auctoris nostri.

His itaque praetermissis, non abs re fuerit
 transcribere illum Eusebii genuinum locum ex
 Praepar. Evang. Lib. x. cap. 10. ubi quaedam
 recenset similia hic traditis. ita enim pag. 48a.
 D. (in edist. Coloniae. 1688.) *ὅτι οὐδὲ δὴ λοιπὸν*
ἀλογίας ἡμῶν κατηγορεῖν, εἰ δὴ τοὺς τῶν Σο-
φῶν Ἑλλήνων, καὶ αὐτῶν γε τῶν παρ' αὐτοῖς
Φιλοσόφων διδασκάλους, τοὺς Βαρβάρους λέγω,
πῶθεν τῆς ἀληθοῦς εὐσεβείας καὶ αὐτοὶ μετέλ-
δομεν, εἴ γε Βάρβαροι Ἑβραῖοι. ὃν τοὺς χρόνους,
καθ' οὓς ἡμεῖς αὖτε Μωσῆς τε καὶ οἱ μετὰ Μω-

Եւ դուք և սրտուէր տամ ամե-
նայն օտակք աստէն ՚ի սկզբանս, մի
երբէք ոգորել յանդհնել, որպէս թէ
ստուգիւ ինչ հասու ժամանակացն
կարկցէ որ լինել: Օ այս նախ ան-
տի իսկ շահցիմք, եթէ շնարկիս
վարդապետ զայն՝ որ ասաց զիւր ճա-
նօթան, համարիցի որ, թէ չէ՛ ձեր
շննաւել զժամն և զժամանակս՝ զոր
հայր եդ յիւրում իշխանութեան:
այդ նա անձապէս՝ տիրաբար՝ թուի
ինձ՝ թէ ոչ միայն վասն կատարա-
ծի, այլ վասն ամենայն ժամանակաց
եւ զայն վճիռն սակաւ բանիւք՝ զի
զորս լրբել ժտել յայնպիսի դատարկ
քննութիւն յօժարեն, արդեւլուցու:

σία Προφηται, ὃ δὲ ἐχοι διελεῖν. id est juxta
interp. Francisci Vigeri. » Ac desinant isti por-
ro nos temeritatis arguere, quod verae pietatis
studia, Graeciae Sapientium Philosophorumque
doctores, Barbaros, inquam, illos, si barbari
tamen Hebraei sunt, consulere voluerimus ipsi
quoque: Deinceps quibus ipsi temporibus, Mo-
ses puta, caeterique post eum Prophetas clare-
rint, excutiendum erit «. Prosequitur autem
sequenti capite ea recitare, quae in Canonis
Praefatione verbotenus occurrant lectoribus.

Locus sacri textus hujusmodi est in Gr. οὐχ
ὀμῶν ἐστὶ, γὰρ ἵνα χρόνους, ἢ καιροὺς, οὓς ὁ πατὴρ
ἐδωκεν ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ. Lat. Vulg. » Non
est vestrum nosse tempora vel momenta, quae Pa-
ter posuit in sua potestate «. Arm. verò ibi. * Ո՛չ է
ձեզ գիտել զժամն և զժամանակս, զոր հայր եդ
յիւրում իշխանութեան ||. Ubi clare cernimus
Interpretem Eusebii vix observasse Armeniam
scripturae versionem, sed magis Gr. textui, ab
auctore citato, adhaesisse; quae res profecto
ostendit apud Armenios nondum iis temporibus
late evulgatam fuisse Sacrarum Litterarum trans-
lationem: quippe quae translatae fuerint eodem
saeculo, quo Eusebii opera quoque translata
sunt; alioquin certe juxta Nationis lectionem
exacta servaret cuncta versionis sacrae verba;
quod efficit Samuel chronologus, saec. XII, cum
transcribit hunc Eusebii locum hoc pacto: « իսկ
յօժարութիւն կամաց մարդկութեանս ներ-

Interim vero initio monitum, ac
commendatam universis vellem, ne
quis contendere umquam audeat, qua-
si de temporibus quisquam omnino
certus esse possit. Quod sane vel in-
de primum obtinebimus, si veracem
magistrum quis censeat dicentem suis
familiaribus. (Act. 1. 7.) » Non est ve-
strum nosse horas et tempora, quae
Pater posuit in sua potestate «. Sed
ille velut Deus ac Dominus, non so-
lum de mundi fine, sed etiam, ut mi-
hi videtur, de omnibus temporibus
hanc paucis verbis sententiam tulit;
ut eos nempe qui in talem vacuum
disquisitionem amant audacter prae-
sumere, impediret.

հուն լինել տեսնի՛ անցկացն և ապառնեացն,
քան ներկային. որպէս ուսար ՚ի գրոց, հար-
ցարնեալ զարտաիկ յարանց անձայնց և ար-
տաքնոց: Որոց իւրոցն ծանօթիցն ասեր կե-
նարան, եթէ ոչ է ձեզ գիտել զժամն և զժա-
մանակս, զոր հայր եդ յիւրում իշխանութեան:
Ո՛չ միայն ասեր զայս վասն կատարածի, այլ
վասն ամենայն ժամանակաց եդ վճիռ, ասե-
լ շնարասպատուին Եւսեբի. զի զժամս և զժա-
մարկախոյզս արդեւլու սակաւ բանիւս, մի ոգա-
րիւր հասու լինել ստուգիւ գիտութեան ժա-
մանակաց: Բայց այս հրամանք անձայնք և
տիրականք արամաքի՛ն և շնարկիս ասեալ եզե,
զի զվարդապետիս արդեւլուցու յանօգուս աշխա-
տութեանց ||: hoc est. » Verum propensio vo-
luntatis humani generis curiose indagatrix exi-
stere videtur praeteritorum futurorumque po-
tius, quam praesentis; quemadmodum didici-
mus ex libris, sciscitantes haec de viris divinis
externisque. Quibus suis familiaribus dicebat Sal-
vator: Non est vobis scire horas et tempora, quae
Pater posuit in sua potestate. Non pro ultimo
tantum fine haec proferebat, sed de omni tem-
pore sententiam posuit, ait maxime verax ille
historicus EUSEBIUS. Nam animos percuriosos
atque inania disquirentes paucis his verbis impe-
dit: Ne contendas certo consequi scientiam tem-
porum. Verum haec mandata divina ac domini-
ca ex diametro et veraciter data sunt ad euris-
tos coercendos ab inutili labore «.

Վասկ մեր իսկ բանս՝ աստրափն սմին վկայեալ հաւատարիմ առնիցէ զվարդապետին բարբառ. Թէ՛ ոչ յու նաց և ոչ բարբարոսաց և ոչ այլոց անդատին իսկ յեբրայեցւոց մարթի հաւաստեալ ուսանել զամենայն աշխարհի զժամանակագրութի: Բայց զայն ևեթ սիրել, եթէ ամենեւին որ ՚ի մէջ յայժմու ճառս նպաստ լինիցի՝ երկուս ինչս ճանաչել: Մի՛ զի մի այլոցն որ նմանեալ կարծիցէ ճրջ գիւ գտակաւ հասանել համարոյ ժամանակացն՝ և իսաբիցի: Բայց զայն ևեթ ՚ի հանդիսի անյուցեալ գիտիցէ, Թէ՛ որպէս զհարդ մարթ իցէ գիտել՝ զիմոգիրս՝ որ՝ առաջի կայ, և չլինել երկմիտ:

Բնդ յունաց չէ ինչ զարմանալ արտաբոյ հասանելոյ իւրաքանչիւր երկայն ժամանակաց լինելոյ, որք ընդ ազգի ազգի եղծագործն ապակհանութեամբ արկին զանձինս. և ընդ երկար ժամանակս մինչև ցկադմեայ ազգն՝ ամենեւին գրով ինչ ոչ վարելն. քանզի կադմոս ասեն նախ եբերնոցա գիր ՚ի փիւնիկեցւոց աշխարհէն: Եւ յիրաւի իսկ ՚ի պղատոնի գիրսն անգոսնէ եգիպտացին զսոզոն. ո՞վ սոզոն ասէ՝ յոյնք միշտ ման:

Quinimmo verba quoque nostra impraesentiarum idem testificando, magistri illud dictum testatissimum reddent: nempe, quod neque a Graecis, nec a barbaris, nec ab aliis, nec ab ipsis quidem Hebraeis integram mundi Chronologiam accurate quis discere possit. Illud tamen solummodo exoptandum, ut omnino quod in rem nostram faciat, duae res cognoscantur. Primo ne forte quisquam arbitretur aliorum more accuratissime consequi posse rationem temporum, et decipietur: Sed (quod praeterea velim, ut advertat lector) illud tantum in lucem (a nobis) editum fuisse agnoscat, ut quomodo, quove pacto quis scire queat praesentem quaestionem, nec vero ambiguus maneat.

Quod (autem) Graeci remotioribus temporibus omnino excludantur, ne mirum id videatur: quippe qui variis nefandis corruptelis semetipsos implicaverint, et longo tempore usque ad Cadmi generationem litteris prorsus caruerint. Cadmum enim primo, ajunt, ipsis ex regione Phoenicum² characteres adduxisse. Et quidem jure Aegyptius quidam in Platonis libro dicitur inaccessit Solonem. « O Solon, inquit, Graeci semper pueri estis:

1 Si verba ipsa servanda erint Armenicae lectionis, in Genitivo vel etiam in Dativo videntur sonare haec: « Neque Graecorum, neque Barbarorum, neque aliorum, vel, Neque Graecis, neque Barbaris, neque aliis, jam. inde ipsis Hebraeis possibile erit certè ediscere totam mundi Chronographiam. quod sane valde incertum prodiit sensum. Paulo post necessarium duximus pauca addere parenthesi clausa; alioquin fatendum erit, omnino obscurum esse hunc locum; quem ex parte sibi conciliavit Joannes Catholicus dicens in sua Praefatione. * Ասլ այս այն.

2 զայն առ յիննք բեզ տեսցի, զի առ ՚ի յայժմու ճառս նպաստ լեալ, ոչ առյցէ կարգի բանին հասակառուր սեթեւեթել ॥

2 Haecanae, sc. Armenicae, linguae usus plerumque solet nomina regionum, ut magis venuste, exprimere աշխարհ, կամ երկիր փիւնիկեցւոց, յունաց, հայոց, և այլն, regio vel terra Phoenicum, Graecorum, Armentorum, etc. quam փիւնիկե կամ փիւնիկաստան. յունաստան, հայաստան, Phoenice, Graecia, Armenia. nos tamen posteriori hoc modo passim exposuimus in Lat.

407 42. քանզի ծերոյն այր երբէք
 ոչ գտանի, և չիք առ ՚ի ձէնջ ու
 սանել ուսումն զհին ժամանակին :
 Իսկ եգիպտացոց բազում ինչ ա-
 ւանդիկ ճանք պատմին : Կոնստանտին և
 քաղաքացոց : զի Կոնստանտին և
 սուրբ և յիս ակեղի բերս ամաց հա-
 մարին զգրեալ իրեանց ժամանակ
 օրն : և եգիպտացիք գից ինն և այ-
 լոց ամսոց զիւցազանց, և առ պիսու-
 ուրուսիանայ և Դուհիանացուաց այ-
 լոց Թագաւորաց բազում ինչ զա-
 ւանցելոց առապելո տալէն :

quoniam senex vir Graecus, vix repe-
 ritur unquam; nec potest quis a vo-
 bis discere antiqui temporis documen-
 tum¹. Aegyptiorum vero multiplicia
 referuntur monumenta commentitia,
 haud secus ac Chaldaeorum: etenim
 isti ad quadraginta et plures etiam
 annos myriados, sua, literis tradita,
 tempora computant. Aegyptii vero
 Deorum, ac quorundam semideorum,
 et interea manium, atque mortalium
 aliorum regum, plurimas, delirantium
 more, fabulas contextunt².

(Apud Georgium Syncellum pag. 52. vel 40.)

11 Αἰγύπτιοι δὲ θεῶν καὶ ἡμιθέων, καὶ παρὰ τούτοις τεχνῶν καὶ
 θρησκῶν ἑτέρων βασιλείων πολλῶν καὶ φλύαρον συνείρουσι μύθους
 γίαν.

1 Hunc ipsum Platonis locum iterum recitat
 ipse Eusebius noster in sua Praepar. Evang. L.
 x. c. 4. pag. 471. simili modo, quo hic legitur.
 ὁ Σόλων, Σόλων, Ἑλληνισ αἰ παῖδες ἴσται.
 γέρον δὲ Ἑλλήνων οὐδαίς, οὐδέ ἴσται παρ' ὑμῖν
 χρόνῳ πολὺν μάθημα. (quod sic redditur à
 Latino Interprete Francisco Vigero). » O Solon,
 Solon, pueri semper Graeci estis, neque senex
 e vobis quisquam, neque canum apud vos ullum
 disciplinae genus &c. At ipsa Platonis verba in Ti-
 maco, pag. 1043. ita se habent. Καὶ τίνα εἰπέτε
 τῶν ἱσθῶν εἰ μάλᾳ παλαιῶν. Ὁ Σόλων, Σό-
 λων, Ἑλληνισ αἰ παῖδες ἴσται, γέρον δὲ Ἑλ-
 λην οὐκ ἴσται. Ἀκούσαι οὖν, πῶς τι τοῦτο
 λέγει, φαίη. Νέοι ἴσται εἰπέτε, τὰς ψυχὰς
 πάντες. οὐδεμία γὰρ ἐν αὐταῖς ἔχει, δὲ ἀρ-
 χαῖαν ἀποῖν, παλαιῶν δὲ ξεν, οὐδὲ μάθημα χρό-
 νῳ πολὺν οὐδέ. (ubi Lat. Interp.) » Tunc a
 Sacerdotibus Aegyptiis quendam grandem natu
 dixisse: O Solon, Solon, Graeci pueri semper
 estis, nec quisquam a Graecia senex. Cur istud
 diceret, percontante Solone? respondisse Sacer-
 dotem: quia juvenis semper vobis est animus, in
 quo nulla est ex vetustatis commemoratione pri-
 sca opinio, nulla cana scientia &c. Ubi advertas
 velim πολὺν, sc. canum apud alios lectum, in
 codice nostro procul dubio παλαιῶν, sc. vetu-
 stum vel antiquum lectum fuisse; ac consequen-
 ter ab Interp. Arm. substitutum ἄβ. quod for-

san rectius judicetur respectu vocis ἀποῖν
 χρόνῳ, hoc est, tempore. id quod alii minime
 advertentes, Latini, inquam, Interpretas, ul-
 tro omiserunt mentionem temporis, tam in
 Praep. Eusebii, quam in Timaco Platonis; sicut
 etiam in Strom. Clementis Alex. Lib. I. p. 356.
 verum in praesenti loco omnino conservandum
 fuit, cum Eusebius de Chronologia verbum in-
 sistentem dixerit, minime reperiri posse apud
 Graecos priscam ullam traditionem de antiquo
 tempore; παλαιῶν χρόνῳ; nisi χρόνῳ πολὺν me-
 taphoricè eodem accipias sensu.
 2 Locus citatus a Georgio Syncello primum
 tenet locum inter Fragmenta Graeca, eaque ve-
 ra Eusebiana, auctoris nomine expressius desi-
 gnata. Sic enim loquitur hic Syncellus. Ὁν καὶ
 Εὐσέβιος ὁ Πάμφιλου μνησθεὶς ἐν τοῖς χρονι-
 κοῖς ἀποῖν φησὶν οὕτω. Αἰγύπτιοι δὲ etc. sc.
 ad verb. » Quorum, et Eusebius Pamphili,
 mentione facta in Chronicis suis, ita dicit,
 Aegyptii vero &c; et reliqua, quae in-textu Grae-
 co posita sunt, valde congruentia cum Armena
 nostra lectione. Quod sane magis pateret etiam
 in Latina translatione Goar, si non paulo ali-
 ter vertisset Syncelli verba hoc pacto. » Quos
 et memorat in Chronicis Eusebius Pamphili,
 dicens: Deorum et Semideorum, haec non apud
 eos Heroum, atque mortalium aliorum regum
 plurimas et nugaces congerunt et nectunt ad

Այս արդ' զիսէ Տարեկ իցէ ինձ, որ քան զամենայն ինչ զճննարուած թիւն սրտուեմ, զայնպիսի իրա մանր կրկնակէ ուր և յերբայեցիս յիմ սի ընդին երկբայու թիւնս գտանի, զոր ՚ի գեպ ժամանակի յանդիման կացուցից: Այլ այս ընդունայնակարծ Տարարու թիւնս ժամանակազրացն աստացի ՚ի կշտարու թիւն:

Բայց եւ զան իրացն' որ առաջի կան, զՏնոցն գրովք եկեալ, նախ ե. զից զբաղգէտոցն ժամանակազրու թիւնն. ապա զասորեւտանեայցն. ապա զմարաց թագաւորս. ապա զէրզացոց. և առ նոսին զպարսից: Այլ անտի ՚ի միւս տեղի փոխեալ զամենայն զերբայեցւոց ժամանակազրու թիւնն երկից կարգ ըստ կարգէ: Այլ յիս նորին դարձեալ յերրորդ կարգի զեգիպտացոց Տարարու թիւնս ժամանակնս: Նոյն յարեցից. և

Quae me igitur urget necessitas, ut ipse qui prae omnia veritatem collo, ejusmodi res miante inquiram? cum quidem apud dilectos quoque meos Hebraeos dubia quaedam (de computatione temporum) occurrant: quod tempore opportuno exponam. Hoc autem ad confutandam Chronographorum superbiam ex vana opinione conceptam, sit dictum.

Ego vero propter res, quae praesentes versantur, in priscorum libris versatus, ponam in primis Chaldaeorum chronographiam: deinde Assyriorum; postea Medorum reges; deinde Lydorum; et juxta eos Persarum. Et inde ad alia gradum faciens, integram Hebraeorum chronologiam ex ordine digeram; atque post eam, iterum tertio loco Aegyptiorum dynastiae tempora. Illis addam etiam Ptolemaeorum (tempora): qui post Ale-

invicem confabulationes. Ubi tria fecit doctissimus Goar vix laudabilia: Hoc dictam Αιγυπτιαί δὲ, a quo textus Eusebians exordium ducit, plane omisit. Alterum παραστάσις expressit apud eos, ubi oportuit magis cum nostro interprete reddere *ante haec*, vel *inter ea*. Ac demum προκείμεν reposuit Heroum, cum debuisset vertere *Manium*, ut alibi observavit p. 43. et in annot. p. 13. ad p. 3a. *Manes*, vel *Deos Manes*. juxta Arm. *արուսեանք*.

bii haec verba sub claro nomine tum auctoris, tum operis Chronici, feliciter ea sibi conciliavit Jos. Scaliger, ac inter sua fragmenta accommodavit; sed tamen cum nesciret nec genuinum locum, neque diversitatem locorum, simpliciter totum simul transcripsit in pag. 6. sub initio rerum Aegyptiacarum. De Vallarsio quid dicam, dubius sum; cum vel ipse dubitare debuerit de praesenti fragmento. Primam enim Eusebiana Chronologiae partem funditus evertendam cogitavit; in secunda vero, eaque a D. Hieronymo Latio donata nullum reperit vestigium nuper memorati fragmenti: sed multa praeterea dehinc eum urgebunt.

His praemis de vera lectione Eusebiana, restat praeterea advertere, quod Synceellus cum citasset Eusebii verba antelata, continuata illicq; serie; adjungit alia quoque ejusdem auctoris dicta, aliunde nempe desumpta; ita ut duplicem Chroniconum locum in manum redegerit verum secundam illam orationis partem videbis paulo inferius inter Eusebii dicta post verba Polyhistoris sive Chaldaeis; ubi iterum haec addit Synceellus. Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Εὐσεβίου μαρτυρούμενος εὐνόησθε; φωναίαις οὐτέ γὰρ. ἰ. α. " Et haec quidem Eusebii, ut magacitatem eorum (Aegyptiorum videlicet) singillatet, conscripsit. Quum ergo adeo firmiter citaverit Synceellus Euse-

1. *Αἰμαίνων* *Χρονολογία* ad syllabam est *Χρονολογία*, passim vero ponitur etiam pro *Χρονολογία*. quare et nos sine discrimine utimur in Lat. versione utraque voce, *Chronographia*, sc. scriptio temporum, et *Chronologia*, i. e. sermocinatio de temporibus: eodem sensu dicitur *ratio* vel *doctrina* temporum.

2. *Χρονολογία* refunditur in Gr. *τα Πτολεμαίων*. etenim mire inter se conveniunt articuli, quibus caret lingua Latina. quamobrem ne-

զատողմեանցն , որ յետ աղեքսանդրի մակեդոնացւոյ թագաւորեցին եւ գրպտոսի եւ աղեքսանդրեայ : Օչ որոյ զինի մի ըստ միջէ յայլմէ սկզբանէ ; եթէ զհարզ յոյնք զիւրեանց պատմութիւնս պարմեն , ածից ՚ի յայտ : Ախ զնոսա՝ որք ՚ի սիկիովնին թագաւորեցին . ե որք յարգիացւոց աշխարհին . ե որք անդ իսկ յաթենացւոց քաղաքին , յառաջնմէն մինչև ցհուսկ յետինն . որք ՚ի զակեդմոնիա , ե որք ՚ի կորնթոս . ե որք ՚ի մի կողմն ուրեք ծովակալք տիրեցին :

Զսուեցից ՚ի սոյնս եւ զգիր ողովպիադամն՝ որք ՚ի յունաց գրեցան : Աւ յետ զնեւոյ զսոսա ամենեսին աւրնթեր միմեանց , ապա եւ զառաջին թագաւորն մակեդոնացւոց , ե զթետաղացւոց . ապա եւ զասորեստանեաց , ե զասիացւոց , որք յետ աղեքսանդրի եղեն վարիչք , մի ըստ

xandrum Macedonem in Aegypto, atque Alexandriae regnarunt. Post haec vero ex diverso capite¹, quomodo nimirum suas Graeci narrent historias, singillatim indicabo. Primum eos, qui Sicyone regnaverunt; quive Argiae²; quique in ipsa Atheniensium urbe, a primo usque ad postremum: nec non qui Lacedaemone, et qui Corinthi: qui demum in aliqua regione, mare obtinentes³, dominati sunt, (recensem).

His addam descriptionem olympiadum, quae a Graecis scriptae fuerunt. Postquam autem omnia haec apposite inter se invicem collocavero, tum et primos reges Macedonum, Thessalorumque⁴; deinde etiam Assyriorum atque Asianorum, qui post Alexandrum duces extiterunt singillatim con-

cesse fuit, pro Arm. գ. ն. praepositivo postpositivoque articulis, addere in Lat. nunc tempora, nunc reges, etc. nisi subaudiatur ex serie sermonis nomen ipsum.

1 Ad verb. յայլմէ սկզբանէ, ex alio principio. quo vult auctor assignare vel novam sectionem, capitulum nempe, ubi seorsum acturus est de Graecorum origine, vel fontes, ex quibus Graecam hauserit historiam.

2 Juxta Arm. արգիացիք, արգիացւոց, et Gr. Αργείοι, Αργείοι, debuit exprimi in Lat. Argii, Argiorum, vel Argaei, Argaeorum. verum apud Latinos ipsos passim legimus Argivi, Argivorum; aliquando vero Argi, Argorum, unde terra ipsa Argia.

3 Δοικιλικαլ optimè resolvitur in Gr. nomen θαλασσοκράτωρ, sicut etiam δοικιλικαլեմ in verbum θαλασσοκρατίω, quod non semel in Canone occurrit. Verum cum apud Latinos desideretur talis compositio, vel invitus dicam, mare obtinere, maris imperium tenere. etc.

4 Quamvis nos Latinorum more ubique expressimus Thessalia, Thessali, verum in Arm.

nunc scribitur թեսալիա կամ թեսալիա, թեսալացիք կամ թեսալացիք, nunc թեսալիա, թեսալացիք, ob variantem Hellenismi lectionem Θεσσαλία, Θεσσαλοί, vel Θεσσαλία, Θεσσαλοί. Eusebins lectionem magis retinere anteriorem visus est. Ubi obiter notabis, quod hunc usum vocis Thettalia pro Thessalia, non advertentes eruditissimi Whistonii in translatione Chorenensis nostri, haesitant, atque vocem occurrentem Lib. i. cap. 7. p. 21. զթեսալիա, ad Syllabas reddentes Thitaliam, in subjunctis notis ita haec divinant: « Nomen (inquunt) ut arbitramur, corruptum. An ullo modo ad Graecam vocem θαλατταν referri potest, ut adeo oram maritimam interpretemur. Namque id verborum series et continuatio postulare videtur u. Gratis tamen; namque re ipsa locus citatus postulat vocem Thettaliam, Thessaliam nimirum, ut vulgò Latini dicunt: sicut etiam vel ipsi Whistonii alibi feliciter id assequuti sunt, cum L. II. c. 12. p. 107. το θեսαլացւոց rectè reddiderunt Thessalis.

միջէ գրեցից : Օ որոյ հետ զամե-
նեսին իսկ ուրոյն ուրոյն զատ 'ի մի
մեանց կարգեցից՝ որք 'յենեայ . որք
յետ առնչոյն իղիննի՝ զատինացւոց
Թագաւորեցին , և յետոյ հռոմայե-
ցիք կոչեցան : Եւ յետ նոցա կար-
գաւ զայնոսիկ՝ որք 'յուսիղայ , որք
զհռովմ քաղաքն շինեցին : Եւ որք
'ի յուլիոս կայսերէ և յաւգոստեայ
կարգըրստ կարգէ եղեն ինքնակալք .
և զհիպատոսն՝ որք 'ի միջի նոցա կա-
ցին տարւորք :

Եւ նիւթս 'ի նոցանէ ամենեցունց
ժողովեալ անձին՝ 'ի քրոնիկոն ժա-
մանակական կանոնսն փոխեցայց . և
առեալ անդուստ 'ի սկզբանէ 'ի նո-
ցանէ՝ որք յիւրաքանչիւր ազգի Թա-
գաւորեցին , զժամանական յանցիւր
ուրոյն ուրոյն բաժինս բաժանեցից .
և հանդէպ միմեանց կարգեցից ըզ-
Թիւս ամսց իւրաքանչիւր ուրուք 'ի
նոցանէ . զի դիւրաւ և պատրաստա-
գոյնս 'ի վերայ հասանիցեմք , Թէ ո՛
որ յոր ժամանակս եղեն . և զքաջու-
թիւնս իւրաքանչիւր Թագաւորու-
թեան՝ որք յամենայն ազգաց պատ-
մին , համառօտիւք 'ի մէջ Թագաւո-
րութեանն կարգեցից :

Եւ այնմ երկրորդում առ յա-
պայ գործ լցի : Եւ այց առ այժմ 'ի
մօտաւոր ճառիս օն առ այսր՝ տե-
ցուք զառ 'ի քաղղէացւոց զիւրեանց
նախնեաց պատմեալ զժամանակա-
գրութիւն :

scribam. Deinde omnes quoque, qui
ab Aenea, post captum Ilium, La-
tinis imperarunt, et postea Romani
sunt appellati, singillatim ac distincte
ad invicem in ordinem redigam. Post
ea vero ex ordine illos, qui a Romu-
lo (originem habuerunt) ¹; quique Ro-
manorum urbem condiderunt. Et qui
a Julio Caesare, et Augusto ordine
succedentes Imperatores fuerunt ²;
nec non Consules, qui annui interea
creati sunt.

Atque (demum) materias de his
cunctis mihi recolligens, ad Chroni-
cum temporum Canonem ³ me con-
vertam. Ac resumens jam inde ab ori-
gine ex iis, qui in qualibet gente re-
gnauerunt, tempora, singulas in par-
tes seorsum dividam; numerum quo-
que annorum uniuscuiusque ipsorum
comparate inter se invicem apponam:
ut facile ac expedite assequamur, quo
quisque tempore fuerit. Atque singu-
lorum regnorum praeclara gesta, quae
apud omnes gentes narrantur, inter
ea regna breviter exponam.

Sed illius secundi postea elaboratio
accedat ⁴. Interim vero in proximo
sermone, aedum quam Chaldaei de
suis majoribus referunt, chronogra-
phiam perspiciamus.

¹ Pro Romulo ubique Interp. Arm. habet Graeco more *Romylum*, vel potius *Romilum*.

² Cuncta haec integra appositeque digesta occurrent studiosis Lectoribus in praesentis Chronographiae progressu, in Prima scilicet hac Parte, secundum ordinem ab Auctore praescriptum; nisi solummodo ultima sectio, ea videlicet, quae ad successores Julii Caesaris, Consulesque spectat, injuria temporum exciderit: quod

dolendum maxime esset, nisi aliunde facile suppleretur.

³ Գրոնիկոն ժամանակական (vel, ut alibi legimus, ժամանակաւոր). Ex his duabus vocibus, secunda Armena videtur accommodata ab Interprete nostro, ut primam vocem Gr. *Χρονικός* explicet. utraque enim est *temporalis*.

⁴ Secundum vocat *Opus*, Chronicon Canonem, respectu, ut patet, Primi hujus Chrono-

(ՏՐԱԳՆԻԼՅԻՆՈՅ.)

(CHALDAEORUM.)

[[Իրպէս քաղքեայտ ժամանակաբերն , 'ե
Բալճալճի աղբիւստերեայ . ե լան գրոց
քաղքեայտոց , ե լան առաջին Բաժանու-
րութեան նոցա :

Quomodo Chaldaei Chronographiam
prodant, ex Polyhistore Alexandro:
nec non de scriptis Chaldaeorum, pri-
moque ipsorum regno .

Օրայս՝ բերոսոս յառաջնում մու-
տենին պատմեաց , ե յերկրորդումն
գլխաւորսն մի ըստ միոջէ յօրինեալ
գրեաց : [[Իրպէս նա ասէ , թէ նաբո-
նասսարոս կայր 'ի ժամանակին Թա-
գաւոր : Ս) Թագաւորացն անուանա
գումարեւ զումարէ լոկ , բայց ըզ-
գործս ինչ նոցա ոչինչ ճշդիւ պատ-
մէ , կամ թէ չառնէ իսկ արժանի
յիշելոյ , եթէ անտի թիւ Թագա-

» Haec Berosus primo volumine
enarravit ², et secundo singulos re-
ges disponens conscripsit . Prout ille
dicit, quod Nabonassarus eo tempo-
re rex erat ³ . Nomina regum colligens,
ntique colligit tantum, gesta ve-
ro nulla accurate refert; vel nec me-
moratu dignum reputat, ut exinde nu-
merus regum exponeretur: incipitque
in hunc modum scribere ⁴ . Apollo-

(Syncell. apud Scalig.)

Ταῦτα Βηρωσσός ἐν τῇ πρώτῃ φάσκει. ἐν δὲ τῇ δευτέρῃ τοὺς
βασιλεῖς

logici Sermonis; qua ratione et nos plerumque
denominavimus Primam, et Secundam partem:
sicut et alii ante nos fecerant cum Scaligero,
quamvis ipsi caruerint prima hae parte. Hic ergo
obiter animadvertite, hoc ipso Eusebii dicto
funditus everti eorum sententiam, qui hoc Chroni-
con in duas esse partes divisum negabant. ut
diximus in Praefat. §. V.

1 Primum hoc caput praesentis operis est, ut
et infra nominatur etiam ab auctore. Sed quum
nullam habuerit Codex capitulorum divisionem,
non sumus ausi, vel in textu, vel in margine
designare numeros singulis capitibus congruentes.

2 Initium hujus periochae quodam modo cer-
nitur in fragmentis Graecis paulo post adducen-
dis: ut in illo Ταῦτα μὲν ὁ Βηρωσσός ἱστορίσει.
et in altero Ταῦτα . . . ἐν τῇ πρώτῃ φάσκει.
ἐν δὲ τῇ δευτέρῃ τοὺς δέκα βασιλεῖς. etc. In-
terim vero diligenter attendendum, citari hic ab
Eusebio Alexandrum Polyhistorem, qui scilicet
Polyhistor utitur testimonio Berosi Chaldaei;

idque, ut videtur, duplici modo: nunc Berosi
ipsius verba laudans, nunc vero Apollodorum ad-
ducens testem: ita tamen, ut clare minime pa-
teat, quae sermonis pars ad illum, quaeque ad
hunc pertineat.

3 Cur hoc loco fiat Nabonassari mentio, aut
hoc dictum eo tempore ad cujus scriptoris aeta-
tem pertineat, haud facile videtur discerni pos-
se. Nescio an de Nabonassari epocha aliquid hic
innuere auctor voluerit, de qua quodammodo
agit Scaliger in adnot. Gr. Euseb. p. 407. ubi de
Berosi aetate disserit.

4 Eusebians de Polyhistore, an ipse Polyhistor
de Beroso haec dixerit, Incipitque, aliunde pro-
bandum est. Audiamus Syncellum, qui haec omnia
transcribit ab Eusebio, quamquam sermo-
nis exordium mutaverit, hoc pacto: Πρὸς ταῦ-
τας καὶ Ἀπολλόδωρος ὁμοίως τοῦτοις περιεπε-
μένος, οὕτω λέγει. Ταῦτα μὲν ὁ Βηρωσσός ἱ-
στορίσει. πρῶτον γενέσθαι βασιλεῖα Ἀλαρόν etc.
i. e. ad verb. « Ad haec et Apollodorus pariter

ևորացն կարգիցի . և սկսանի գրել զայս ձև օրինակի . Եւրոպոսորոս առ սէ՛ նախ թագաւոր կացեալ զաղփրոս , որ ՚ի բաբելոնէ իսկ էր քաղաքացի , թագաւորել նմա շարս . Ժ . բաժանեալ զշար մի ՚ի թիւ երից հազարաց և վեցհարիւր ամաց , գրեալ ՚ի նորին վերայ և ներս իմն , և սոսս : Եւր մի առէ ՚ի ներիցն՝ է վեց հարիւր ամ . և սոս մի ՚ի սոսիցն՝ 4 . ամ : Թուեալ զսորիսն զայն պիսիս ըստ առաջնոյ իմն նախնեաց պայմանի : Օայս առէ , և ևս յառաջ մատուցեալ՝ մի ըստ միոջէ կարգաւ թուէ զթագաւորս ասորեստանեայց . Ժ . թագաւոր՝ յաղսփրայ յառաջին թագաւորէն մինչև ցքսիսու թրոն . առ որով առէ լեալ զմեծ և զառաջին ջրհեղեղէն , զորմէ և մոգսէս յիշատակէ : Եւ զժամանակս իշխանութեան թագաւորացն այնոցիկ առէ շարս 2 . և ի : որ լինին բովանդակ . սխգ . բիւրք ամաց : Եւ գրէ մի ըստ միոջէ այսպէս :

dorus ait primum extitisse regem Alorum, qui (oriundus) ex Babylone erat quidem Chaldaeus . Regnasse vero ipsum saros x. dividens unum Sarum in numerum trium millium et sexcentorum annorum: scribens praeterea et aliquas Neros, Sossosque . Nerus una, inquit, ex neris, sexcentorum annorum est spatium; Sossusque una ex sossis . lx. annorum: hocce annos secundum pristinam quandam antiquorum rationem recensens . Haec dicens, et ulterius progrediens, singulatim ex ordine recenset reges Assyriorum, Reges x: ab Aloro primo rege usque ad Xisuthram, sub quo magnum et primum diluuium fuisse ait; de quo et Moyses mentionem facit . Tempora vero imperii Regum illorum saros dicit (fuisse) c, et xx. qui efficiunt $\mu\alpha\chi\mu$. myriadas annorum . Scribit autem singillatim hoc pacto .

(Syncell. pag. 51.)

πρῶτον γενέσθαι βασιλεία Ἀλώρον ἐκ Βαβυλώνος Χαλδαῖον . βασιλεύσαι δὲ σάρους ι΄ .

istis (prodigiis) fidem facturus, sic ait: Haec quidem Berossus narravit, primum fuisse regem Alorum etc Quod si constat, tum forte legendum erit etiam in Eusebio nostro. Էւ սկսանի գրել զայս ձև օրինակի Եւրոպոսորոս . Բերոսոս առ սէ՛ նախ թագաւոր կացեալ . և այլն . Verum ut huic conjecturae, quae supplet Berossi nomen, assentiamur, non adeo urget nos hic Syncellus, cum non ad amussim, sed perfunctorie Eusebium describat .

1 Mendum librarii hao in linea satis perspicuum est; nec licebat, neque fieri poterat, ut in Latinum sermonem refunderetur. patet enim pro *աղսփրայ* legendum esse *աղսփրոս*, ut infra. sicut etiam pro *ի բաբելոնի* expedit le-

gi ՚ի բաբելոնի . et pro *Թագաւոր*, necesse fuit restitui *Թագաւորել*, vel *Թագաւորեալ*, opa Gr. fragmenti. Auctoritas vero codicis nostri probat in Gr. lectionem Scaligeri *Βασιλεία*, et *Χαλδαῖον*, et contra improbat alteram Goari *βασιλείων* et *Χαλδαίων*, cum sua accusatione adversus Scal. in adnot. p. 425. Item militat argumentum contra Goarum, cum in Lat. sua versione omittit nomen *Chaldaeorum*, » Regum (inquiens) quidem Babylone natorum Alorum primum fuisse narravit Berossus ubi debueret juxta suam lectionem dicere: » Haec quidem Berossus narravit, primum fuisse regum, Alorum ex Babylone Chaldaeorum

ἑσφαι βρεβων ἀλιουσηων ἥ ἡαρ-
δην δαφίε ζήσφιο ρήσινω εὐρηγῆσιν ἔ-
δῆσιν ἡερισωρῶσιν οὐνὲλ ζήρηγ γουζ-
ἡαυωρῆε φωηῶσιν. 1,2 αὐμου ἡζ-
βελ ἔ βηοηρῶσιν ἥ αὐλωρῆε-
ῆσιν φωηρῆε ζήρου. 3: ἔ ωπ ἕπ-
φωε βρεβων φωρῆε ἥ ἡαρδην
δῆσιν ἡυρησιν οὐνὲσιν ἡδῆσιν ἔ-
εὐρηγῆσιν, ῆρῶσιν ἡδῆσιν ἡρῆε ρη-
φωησιν: () ὁσιν αὐμὲν ἡδῆσιν ἡρῆε

centauros 1 eadem forma, hominis et
piscis speciem habentes, apparuisse.
Ac deinde Edovranchum ex Pauti-
biblon civitate imperium habuisse 2
sáros xviii. Sub eoque rursum e ma-
ri rubro comparuisse alterum mons-
trum, pisci et homini persimile, cui
nomen Odacon. Istos omnes (centa-
vros) ait, ab Oane brevi verbo (dic-
ta) 3 singillatim enarrasse. Et postea

τον δ. τὴν αὐτὴν τοῖς ἀνω ἔχων διὰ θεοῖν, καὶ τὴν ἰχθύος πρὸς
ἀνθρώπους μίξιον. εἶτα ἀρξαι Ἀεδώραχον ἐκ Παυτιβίβλων, καὶ βα-
σιλευσαι σάρους ἰ. ἐπὶ τούτου φησὶν ἄλλο φανῆναι ἐκ τῆς Ἐρυ-
θρᾶς Θαλάσσης ὁμοιον κατὰ τὴν ἰχθύος πρὸς ἀνθρώπον μίξιν,
ὡ ὄνομα Ὠδάκων. Τούτους οὖν φησὶ πάντα τὰ ὑπὸ Ὠάννου κεφα-
λαιωδῶς ρηθέντα κατὰ μέρος ἐξηγήσασθαι. (περὶ τούτων Ἀβυδι-

etiam ita in Lat. » Quartus Annedotus eadem
cum prioribus forma ... prodiiit α. quae omnia
corrigenda juxta lectionem nostram, quam aliis
oane verbis probavit et ipse Sync; cum paulo an-
te p. 30. D. nominaverit quatuor haec animan-
tia, his verbis Abydeni. δ. διφουῖς γῆν ἐκ θα-
λάσσης ἀνέδησαν. ὡν τὰ ὀνόματα ταῦτα. Εὐεί-
δωχος, Ἐνούγαμος, Ἐνούβουλος, Ἀνήμεντος. ubi
in Lat. Goari. » Quatuor animantia ... terram ἐ
mari proruperunt α. Haec satis animadverterat
Scal. gratis tamen Auctori, sc. Eusebio vel Apol-
lodoro mendum adscripsit, dicens in adnot. Gr.
Euseb. p. 407. ad 28. « Est hallucinatio. Ait
quartum Annedotum, sive Oannem ex mari ex-
tituisse sub Daone Pastore: quum Berosus, ex
quo haec accepit, non quartum, sed quatuor
Annedotos apparuisse dicat, quorum etiam no-
mina ex Beroso prodit α. Viderint eruditissimi
lectores, cui magis conveniat talis hallucinatio
praeter Eusebium.

1 Apud Armenios γουζῆαυωρῆε (cujus ety-
mologia erit memoriae aut ingenii circumvasor,) ut
substantivum nomen, accipitur pro Sirene,
Centauro, similibusque monstris. hic vero ut ad-
jectivum sumptum, monstruosum potius dixeris.
Verum huc pertinet locus Gregorii nostri, cui
nomen Magister militiae, in epist. ad Principem
Armenium Thornicen Mamiconium Saec. XI.
2: φῆ ἡαρδηνσιν, βε ἥ αὐὲλ ἡρῆσιν
ῆσιν ὁσιν αὐμὲν ἡδῆσιν ἡρῆε

ἡρῆε. 1: βε ἡαρδηνσιν ὁσιν αὐμὲν ἡδῆσιν ἡρῆε.
ῆσιν ὁσιν αὐμὲν ἡδῆσιν ἡρῆε. 2: βε ἡαρδηνσιν ὁσιν
αὐμὲν ἡδῆσιν ἡρῆε. 3: βε ἡαρδηνσιν ὁσιν αὐμὲν
ἡδῆσιν ἡρῆε. 4: βε ἡαρδηνσιν ὁσιν αὐμὲν ἡδῆσιν ἡρῆε.

2 Accuratius habet lectio Goari ἀρξαι, *impe-*
rasse; id enim sonat etiam Arm. ἡζβελ, cum
sequenti nomine in accusativo, quàm Scaligeri
habentis ἡρξιν, *imperavit*, cum nomine in no-
minativo. Nunc de nomine ipso agendum, quod
apud omnes diverse profertur: Εὐεδώροχος
Goaro est, tam hic quàm in Abydeni textu. et
in serie regum Εὐεδώροχος. Scaligero verò hic
Ἀεδώροχος, haud secus ac in serie regum apud
ipsum. in textu tamen Abydeni legit ipse Ἀεδώ-
ροχος. Noster hic fert Ἐδώροχος, in serie re-
gum Ἐδώροχος. in Abydeno Ἐδώροχος. His
adde Samuelem nostrum qui habet Εὐεδώρο-
χος, vel Ἐνδώροχος.

3 Supplevimus vocem dicta ad normam Gr.
textus apud Sync. cujus verba simpliciter haec
sonant. » Istos verò ait omnes, cuncta ab Oanne

'ի յովանայ համառօտիւք՝ մի ըստ միս
 ըէ պատմեալ: Եւ ապա իշխել ա-
 մենփոխնայ քաղաքացոյ՝ 'ի զանքա-
 րաց: Թագաւորել և նմա շարս. Գ:
 Եւ ապա իշխել ոտիարտեայ քաղ-
 աքացոյ՝ 'ի զանքարաց. Թագաւո-
 րել և նմա շարս. Ը: Եւ 'ի վախճա-
 նել ոտիարտեայ՝ որդւոյ նորա քսի-
 սու Թրոսի Թագաւորել շարս. ԸԳ:
 Եւ նոպաւ լինել մեծի ջրհեղեղին:
 Ս'իանդամայն ամենեքին լինին. Գ.
 Թագաւորք. Ը արք. Ծ և Թ: Եւ
 համարին այսպէս.

principem extitisse Amempsinum¹;
 Chaldaeum ex Lancharis, ipsumque
 regnasse saros x. Deinde vero princi-
 patum gessisse Otiartem Chaldaeum
 e Lancharis; et ipsum quoque regnas-
 se saros viii. Otiarte vero defuncto,
 filium ejus Xisuthrum regnasse saros
 xviii². Sub eo magnum diluuium fac-
 tum fuisse. Simul omnes sunt re-
 ges x. sari cx. Computantur autem
 hac ratione.³

τὸς οὐδὲν εἶπεν.) εἶτα ἀρξαι Ἀμέμψινον Χαλδαῖον ἐκ Λαράχων.
 βασιλευῖσαι δὲ σάρους ιη. ἐπὶ τούτου τὸν μέγαν κατακλυσμὸν φη-
 σὶ γεγενῆσθαι. ὡς γίνεσθαι ὁμοῦ πάντα βασιλεῖς ι. σάρους ρ'...

summatim dicta, singillatim exposuisse « qua-
 si animantia marina, post primum illud mon-
 strum Oannen dictum, è mari producta, cuncta
 ab Oanne breviter hominibus tradita, singilla-
 tim exposuerint. Atque ita supplenda erit Arm.
 lectio decurtata. Չոսսա ամենեքին առէ՝ զառ. 'ի
 յովանայ համառօտիւք ասացեալս՝ մի ըստ մի ըն-
 պատմեալ. quod sane Hellenismum redolet. ac
 Armeniaco stylo sic explicari potest. Սքա ամենե-
 քին (այսինքն քաղաքն երևեալք 'ի ծովէ) առէ,
 զառ. 'ի յովանայ (առաջնայ դարձանէ) զասաց-
 եալսն համառօտիւք, մի ըստ մի ըն- պատմեալ
 իցեն. Alioquin si retineamus lectionem codicis
 nostri, vel nulla exurgit certa sententia, vel no-
 vus prodit sensus; quasi quidam scriptor Jova-
 nus, vel Oan dictus, haec omnia a Chaldaeis
 tradita, summatim et accuratius enarraverit.
 Illud verò dictum in Gr. περὶ τούτου vel τούτων
 Ἀβυδηνός οὐδὲν εἶπεν, sc. de isto vel de his Aby-
 denus nihil dixit, Syncelli est additamentum.
 sed Abydeni verba suo loco audiantur.

quam similis mutatione քաղաքացոյ. Chal-
 daeum. verum enim vero etiam apud Gr. unio-
 caractere differunt haec Χαλδαῖον, et Χαλ-
 δαῖον; prior tamen lectio hic videtur praefe-
 renda.

2 Mancum hic comperitur Scaligeri exemplar,
 ubi Goar integrum fert. namque apud Scal.
 mendosè post Amempsinum illico occurrit dilu-
 vii mentio, ac si sub Amempino fuerit, prae-
 termissis nominibus Otiartis et Xisuthri. ita ut,
 vel typographi oscitatio sit, vel Scaligeri negli-
 gentia. Goar ita eum perstringit p. 425. » Hinc
 lines quatuor totas, quibus nonus et decimus
 reges exprimuntur, expungit. Ubi si ultro
 expunxisse credat, rem dicit incredibilem.

1 Nescio quomodo Codex noster tam hic, quam
 in subsequenti serie regum habet ամենփոխնս,
 quum vel Samuel noster cum Gr. legerit in Eu-
 sebio-Armeniaco ամենփոխնս. Item de sequenti
 nomine variant lectiones; Scal. ἐκ Λαράχων;
 Goar. ἐκ Λαράγγων: noster habuit ἐκ Λαγ-
 χάρων. Illud vero քաղաքացոյ, bis in nostro
 codice inventam, sc. Chaldaeorum, lego secun-
 dum marginem codicis cum Gr. unius elementi

3 Sequentem regum seriem seu laterculum ex-
 ponit Sync. non-juxta Eusebium post praemis-
 sa Apollodori, vel Polyhistoris verba, sed multo
 antea seorsum ponens p. 14. C. ubi addit de suo,
 vel potius ex Africano, pro unoquoque rege, hoc
 dictum: Χαλδαίων ἐβασίλευσαν. Chaldaeis re-
 gnavit. Eadem eodem modo transcripsit Scali-
 ger, appositè tamen praesenti loco mandavit, in-
 terjecta tantum de suo hac inscriptione. Κανό-
 νιοι τῶν πρώτων Χαλδαίων βασιλείων. sc. » for-
 mula, vel laterculum priscorum Chaldaeorum
 regum. Numeri annorum in edit. Goari ex-
 presse notantur, δέκα, τρεῖς, etc. Scal. verò ha-
 bet per characteres ι. γ'. etc. quo etiam scriben-
 di modo magis ad Eusebium nostrum accedit.

ω.	Λ. ησφρηου	ζωρη.	Ϝ.	I.	Alorus.	saros	x.
Ϟ.	Λ. ηωαωρηου	ζωρη.	Ϟ.	II.	Alaparus ¹ .	saros	III.
ϟ.	Λ. ηδδρηου	ζωρη.	ϟ.	III.	Almelon ² .	saros	XIII.
Ϡ.	Λ. δδδρηου	ζωρη.	Ϡ.	IV.	Ammenon ³ .	saros	XII.
ϡ.	Λ. δδδρηου	ζωρη.	ϡ.	V.	Amegalarus ⁴ .	saros	XVIII.
Ϣ.	Γ. ωωωου	ζωρη.	Ϣ.	VI.	Daonus.	saros	x ⁵ .
ϣ.	Γ. ηηηου	ζωρη.	ϣ.	VII.	Edovanchus ⁶ .	saros	XVIII.
Ϥ.	Λ. δδδρηου	ζωρη.	Ϥ.	VIII.	Amempsinus ⁷ .	saros	x.
ϥ.	Π. ηηηου	ζωρη.	ϥ.	IX.	Otiartes.	saros	VIII.
Ϧ.	Ϛ. υυυου	ζωρη.	Ϧ.	X.	Xisuthrus.	saros	XVIII ⁸ .
	Υ. ηηηου	Ϛ. ωωωου	Ϝ.		Insimul Reges x. Sari cxx. Et cxx.		

α.	'Αλᾶρος	σάρους	ι.
β.	'Αλάπαρος	σάρους	γ.
γ.	'Αμηλῶν	σάρους	ιγ.
δ.	'Αμμενῶν	σάρους	ιβ.
ε.	Μετάλαρος	σάρους	ιη.
ς.	Δάωνος	σάρους	ι.
ζ.	'Αεδάραχος	σάρους	ιη.
η.	'Αμφίς	σάρους	ι.
θ.	'Οτιάρτης	σάρους	η.
ι.	Ξίξουθρος	σάρους	ιη.

1 Tam Scal. quam Goar legunt hic 'Αλάσπαρος. cum antea ad normam auctoris nostri habuerint 'Αλάπαρος. quae certa est lectio.

2 Ambo cum supra, tum hic ferunt 'Αμηλῶν. noster utrobique habuit 'Αλημλῶν.

3 Hic illi 'Αμμενῶν, sed antea correctius habuerant 'Αμμενῶν.

4 De corrupta lectione Μετάλαρος jam egimus.

5 Goar rectè Δάωνος, ubi Scal. mendosè Δάωρος. cum antea vel ipse habuerit cum γ. At de numero annorum regni nimis absurdè habet Sync. apud Goarum ἐτη ἐνεήκοντα ἐννέα. annos nonaginta novem. quo loco Scal. accuratè legit σάρους ι. juxta nempe Eusebium nostrum ζωρη Ϝ. quo patet meliorem codicem prae oculis habuisse eum. Nihil tamen minus audiatur Goar, qui audet invehi contra Scaligerum in collatione lectionum pag. 425. ad p. 14. dicens.

» Annos ejus (Daoni scilicet) ἐνεήκοντα ἐννέα fideliter scripta, in σάρους ι. cur mutaverit (Scaliger), non exponit. Cui respondendum erat, ideo non exponit, quia non mutavit, sed ita reperit. aliàs dicendum erit, Abydeni auctoritate

corrigi voluisse tam apertum mendum. quoposito, quamvis infidelitatis arguatur Scal. nec tamen erroris. at contra, exemplar Goari etsi fideliter dicatur descriptum, corruptissimum tamen reipsa comprobatur; cum nulli regum Chaldaeorum, qui praecesserunt vel secuti fuerunt Daonum, per ἐτη, sed omnino per σάρους tempus regni assignari soleat ab omnibus auctoribus.

6 De varietate hujus nominis jam antea diximus.

7 Ambo editores Syncelli, Goar et Scal. mendose legunt hic 'Αμφίς, cum supra rectè legerint 'Αμέμφινος.

8 Hunc regum catalogum transcribit ab Eusebio Samuel noster chronographus Armenus, additis e regione pro unoquoque rege nominibus Patriarcharum ab Adam usque ad Noe, eo animo, ut ostendat ipsos Patriarchas a Moyse descriptos, barbaris apud profanos auctores nominibus appellari. quam verò probabilis sit haec sententia, pluribus verbis dicturi sumus paulo post juxta auctoritatem Eusebii: ubi et Samuelis textus de integro citetur.

Շարք. ճի. 1, 2 ճի. շարիցն ասեն
առնեն՝ սիւգ. բիւրս ամաց. եթէ
շարն՝ ք հազար և վեց հարիւր ամ
նշանակիցէ :

Օ այս բազմամիլիան աղէքսանդրի
գիրք պատմեն. և եթէ արդար պատ
մութիւնն ինչ որ զմատենէն կարծի
ցէ, և արդարև այնչափ բիւրք ա
մաց լեալ իցեն, ապա պարտ է այն
պիտումն և այլոցն և ս որ հանգոյն նո
ցին յայտնի չաւասալիք ՚ի նոյն գիրս
կան՝ հաւատալ: 1, 2 զինչ այն ինչ
իցէ, զոր գրիցէ նոյն բերոտոս անդէն
յառաջնում ՚ի վիպապատումն մա
տենին՝ պատմեցից, և յառաջինսն՝
որ ասացան, յարեցից. զոր ՚ի նմին
իսկ մատենի եհար բազմամիլիան: և
թուէ մի ըստ միոջէ յյսպէս զսոյն ձև
բանից :

saros efficere ajunt MXXLIII . myriadas
annorum, si sarus M . mille et sex
centos annos conficiat.

Haec Polyhistoris Alexandri liber
narrat. Si quis autem veram esse il
lius codicis historiam arbitretur, aesi
profecto tot annorum myriades trans
ierint, consequenter itaque oportet
ret, ut ille aliis quoque similibus re
bus, quas pariter manifeste incredibi
les idem liber continet, fidem adjun
geret. Quid autem illud sit, quod
scripserit Berosus ibidem in primo
historico volumine, enarrabo¹; et pri
mis quae jam supra dixi, adjungam, id
quod eodem quippe volumine inseruit
Polyhistor: singillatim enim hac ver
borum forma digerit.

¹ Si semel, aut bis tantum occurreret calcu
lus fabulosus սիւգ. 2043. myriadum, poterat di
ci mendum esse librariorum, atque legendum
զիւք. 43. myriadas. ut aliunde videtur exige
re summa ipsa passim memorata.

² Recolit hic Eusebius Polyhistoris dictum
superius a se citatum, illud scilicet: » Haec Be
rosus primo volumine enarravit, et secundo re
ges... conscripsit «. Quum itaque inibi solum
laudaverit Berosi auctoritatem penes Polyhisto
rem existentem, quoad ea quae scripsit de regi
bus in secundo libro, atque Lectorum animos
curiositate laborantes (quidnam sit, quod scrip
serit Berosus priori in libro), reliquerit, nunc

aggreditur opus perficere, adjungens supradictis
et ipsa Berosi anteriora verba: quae reipsa pri
mum locum habebant in textu Polyhistoris, ut
patebit ex calce sermonis. Hoc sane consilio Syn
cellus anticipavit istud fragmentum p. 22. postea
verò p. 31. id, quod supra vidimus, collocavit.
omitto catalogum seorsum ab eo praemissum p.
14. At Scaliger, qui alibi promiscue disponit,
quicquid Eusebiani apud Syncellum reputat
fragmenti, impraesentiarum commodè juxta Eu
sebii nostri digestionem collocat p. 5. et 6. te
stimoniam nempe Apollodori et Berosi ex Alexan
dro Polyhistore.

Ման թաղրեպետն անվաւերախն պար
ճաւեանն, անբարին 'ի Բաղճալէոյն աղիւ
անարբի զնոյն թաղրեպետոց ճարեհէն :

*De Chaldaica profana ¹ Historia ,
jamindè ex iis quae Polyhistor Alexan-
der dixit de ipso Chaldaeorum volumine.*

Բերոսոս բայ ասէ յառաջնում
բարեդնական մատենին՝ ինեւ Նմա
'ի տիս աղեքսանդրի փրղիպեայ , և
գրեւ զբազմաց մատեանս , որ և 'ի բա
բելոնի բազում զգուշութեամբ պա
հէին յերկերիւր և 'ի Հինգետասան

» Berosus quidem ² in primo re-
rum Babyloniarum volumine, aetate
se Alexandri Philippi (filii) esse ait,
atque transcripsisse plurimorum vo-
lumina, quae etiam Babylone sum-
ma cura a ducentis et quindecim an-

(Syncell. pag. 22. 23.)

Βηρωσός ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Βαβυλωνιακῶν φησὶ γείσθαι αὐτὸν
κατ' Ἀλέξανδρον τὸν Φιλίππου τὴν ἡλικίαν, ἀναγραφὰς δὲ πολλῶν
ἐν Βαβυλῶνι φυλάσσεισθαι μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας ἀπὸ ἐτῶν

¹ Անվաւերական, quamvis apprime sonare
videtur *invalidum*, sive *auctoritate carens*, at
supponit ferè respectu *historiarum extranearum*
pro profano. Ignoramus an Eusebius, ut ali-
bi, *παρ᾽ αὐτοῖς* hic dixerit, vel (quod quo-
dammodo accedit ad vocem Armenam *anvaver*)
ἀβίβαιον. id est *instabile, inconstans, incertum,*
infirmitum. Eadem sanè utitur Arm. voce Samuel
noster, dum citat Eusebium in sua Praefatione
Chronologica. * Արդ անկարգ վարկաբ ասե-
լով զանվաւեր պատմութիւնս քաղաքացոց և
գրեական անուանակոչութիւնն . յորս եթէ
դէրս կարտասցի, առ ձեռն պատրաստ ունի
զգերս զարմանալոյն Եւսեբայ , առանց որոյ
և ոչ մէք կարացուք գրեւ || . » Itaque superva-
caneum arbitrati sumus proferre *invalidas Chal-
daeorum historias barbarissimasque nomencla-
turas*: quibus si quis indigeat, in promptu ad
manus habet librum mirabilis illius (viri) Eu-
sepii, sine quo neque nos poterimus scribere « .
Ad haec spectare perspicuum est et illud Grego-
rii nostri cognomento Magistri dictum in Epist.
ad Abrehim. « Nos universa totius mundi volu-
mina perlustrantes, non imperiti invenimur tum
Chaldaeorum *invalidae historiae*, tum Helleni-
corum, etc « . մէք զամենայն մատեանս՝ որ միան
զամ աշխարհի ընթերցեալ, ոչ անտեղեակ եմք,
թէ քաղաքացոյն անվաւերական պատմու-
թեանն, և եթէ հելլենացոյն || , և այլն . Huc

pertinet et illud Thomae Arzerunii: * քանզի
Թէպետն անվաւեր 'ի նոցանէ գրեցեալքն ասա-
ցան, այլ բազում ինչ և առ Յաւարիան սասու-
բարանէն || . » Quamvis enim *invalida eorum scri-
pta* vocitata sunt, multa tamen *verosimilia um-
braticè protulerunt* « .

² Praesens fragmentum Gr. a Syncello lau-
datum quamvis majori ex parte iisdem verbis
cohaereat cum lectione nostra, nihilominus si-
ve ex librariorum incuria, sive ex diversa ratio-
ne eclogarii, interpretisve, accidit aliquantum
aliter haberi vel obscure in una, alteraque le-
ctione Gr. et Arm. ut patet iis qui inter se con-
ferunt. Verum tamen qui adeat solam Latinam
Goari interpretationem, ne facile credat ita om-
nino haberi in Gr. Syncelli textu: quoniam ple-
rumque Goar magis sensui, quàm verbo adhae-
ret. aliàs verba ipsa Gr. saepe saepius magis ac-
cedunt ad Armeniacam versionem, quàm ad La-
tinam Goari: qui etiam videtur ita sentire, ac
si Syncellus ex ipso Alexandri Polyhistoris li-
bro hoc fragmentum sumserit, atque vellet etiam
Berosum ipsum ab eo lectum fuisse, vix tamen
id dicere ausus est: ait enim in annot. pag. 10.
ad 22. » Alexandri, non Berosi scripta, Au-
ctoris (sc. Syncelli) tempore, quod non huius,
sed illius auctoritate utatur, exiitisse suspicor « .

Sed alteram quoque suspicionem debuit sub-
ire doctissimus Goar, quod nempe nec Berosi,

բիւրուց ամաց . յորում թիւք ժամա-
նակաց , և զիր պատմութեանց զերկ-
նից և զերկրէ և զծովէ և զնախա-
կերտն արարչութենէ , և զթագաւու-
րաց և զնոցուն իրաց և զգործոց
պատմէ : Եւ նախ քան ասէ զբարե-
ղացոց երկիրն հաստատել 'ի վերայ
դիզաթ գետոյ , և արածանւոյ ընդ
մէջ անցանել . և յինքն կեայ վայրե-
նի ցորեան և գարի և սսպն և ոլոսն
և կնճիթ երկրին բերել . և 'ի խաղս

norum myriadibus asservabantur :
in quibus temporum ratio (contine-
batur) ², et liber historiarum de cae-
lo, et terra, marique, ac pristina
creatione, de Regibus, ac eorum re-
bus, et gestis referebat. Et primò
quidem (affirmat), inquit, Babylonio-
rum terram jacere super Tigrim flu-
vium, ac Euphratem interfluere ³,
ibi autem frumentum agreste, et hor-
decum et lentem ⁴, et ochron, et

που ὑπὲρ μυριάδων ἰε'. περιεχούσας χρόνον. περιέχειν δὲ τὰς ἀναγρα-
φὰς ἱστορίας περὶ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ θαλάσσης, καὶ πρωτογονίας,
καὶ βασιλείων καὶ τῶν κατ' αὐτοὺς πράξεων. Καὶ πρῶτον μὲν τὴν
Βαβυλωνίων γῆν φησὶ κείσθαι ἐπὶ τοῦ Τίγριδος καὶ Ευφράτου πο-
ταμοῦ μέσσην. φύειν δὲ αὐτὴν πυροῦς ἀγρίους καὶ κριθὰς, καὶ

neque Alexandri scripta per se legerit suus auctor Syncellus, vel umquam viderit, sed potius ex nostro Eusebio omnia transcripsit; nil enim amplius refert Sync. ex Alexandro, praeter illa a nostro auctore relata, ut verissime Scal. coniecit.

¹ Sync. tantum habet myriadas xv. sed tamen corrupta videtur lectio numerica. ita ut videatur vel pro Syllaba πω legendum σ'. sc. ducenti, vel pro ἰε'. legendum σιέ. sc. cccx. neque de hoc mirentur lectores, cum Chaldaeorum more immensa annorum millia numerentur. Si enim juxta eos decem soli reges annos tenuerunt tot et tot myriadum, quid mirum si dicitur libros historiarum apud eos servari, ultra myriadas annorum cccxv.

² Obscurior videtur sensus praesentis loci in Arm. ideo praemisimus verbum parenthesis nota interclusum *continebatur*, et pro *պատմէ*, refert, narrat, diximus *referebat*; sicut etiam paulo ante loco verbi *գրել*, *scribere*, posuimus *transcripsisse*. alioquin vix certa eliceretur sententia. Audire expediat Gr. textum sic ad verbum sonantem. » Scripta multorum in Babylone asservari cum multa diligentia ab annis supra xv myriadas continentia tempus. Contineri autem in scriptis illis historias de caelo et mari primaque natali et regibus, atque de rebus sub iis actis «. Quinam textus sit magis corruptus, non facile dixeris.

³ Apud Armenios plerumque Tigris, *դիզաթ* Teclathes, et Euphrates, *արածանի*, Arazani vocitantur. quibus hic nominibus utitur Interp. Arm. juxta antiquum usum. idem facit et alter Interpres Philonis Armeniacus. adeo ut etiam in verbis sacrae scripturae. Genes. II. 14. nunc Tigris, nunc Teclathes, modo Euphrates, potissimum verò Arazani ab ipso usurpetur. Porro praesentem Eusebii locum nos ita legimus in Arm. ac si in duas una periocha divisa sit partes. primam, *ասէ զբարեղացոց երկիրն հաստատել 'ի վերայ դիզաթ գետոյ*. secundam vero, *և արածանւոյ ընդ մէջ անցանել (երկրին բարեղացոց)*. atque hunc sensum in Lat. referimus. Attamen juxta Sync. legendum esset, *ասէ զբարեղացոց երկիրն հաստատել ընդ մէջ դիզաթ գետոյ և արածանւոյ*, omisso sequenti verbo *անցանել*. Quod tamen excidisse magis ex Gr. textu dixeris. Siquidem Gr. lectio hodierna ita fert ad verbum. » Babyloniorem terram ait jacere supra Tigridis et Euphratis fluvii medium «. vel juxta Goari interpretationem, » Babyloniam terram inter Tigrin et Euphratem fluvios mediam jacere describit. «

⁴ Apud Sync. deest *սսպն*. i. e. φακός vel φακός, lens vel lenticula. suspicamur et alia interim verba excidisse. aliter redundaret in Arm. unum vel alterum ex his *յինքն կեայ*, et *երկրին բերել* pro quibus sub initio modo habetur in Gr. *φύειν δὲ αὐτὴν*. Cactera leguminum nomina

և ՚ի շամբս գետոյն արմատոց ինչ
 դւտելեաց գտանել, որոց անունն էր
 չիցին դոնգք, ունել արմատոցն զա
 բուծիւն գարւոյ հացի: | ինել անդ
 և արմաւ և ինձոր, և այլոց և սազգի
 ազգի մրգոց. և ձկանց՝ և հաւուց
 վայրենեաց և մօրականաց: | ինել
 և արաբացւոց կողմանցն նորա ան
 ջրդիս և անպտուղս: | Եւ դէմ յանդի
 ման արաբացւոց աշխարհին՝ լեռ
 նայինս և պտղաբերս: | Եւ ՚ի բարե
 զոնի բաղամաքոնս այլազգեաց մարդ
 կան բնակեալ ՚ի քաղղէացւոց աշ

sesamum terram gignere; et in pa-
 ludibus atque arundinetis fluvii radi-
 ces ad escam utiles ¹ reperiri, quo-
 rum nomen Gongga; easque radices
 hordeacei panis vim habere. Extare
 item inibi palmas ac poma, et reli-
 quos quoque diversi generis fructus;
 nec non pisces, et aves sylvestres,
 ac palustres: fuisse autem ejus sane
 partes Arabiam versus sitas, aridas
 et steriles; oppositas verò Arabiae,
 montuosas et feraces ². Et Babylo-
 ne maximam multitudinem hominum

ὄχρον, καὶ σήσαμον, καὶ τὰς ἐν τοῖς ἔλεσι φουμένας ρίζας ἐσθίε-
 σθαι. ὀνομάζεσθαι αὐτὰς γόγγους. ἰσοδυναμεῖν δὲ τὰς ρίζας ταύ-
 τας κριθαῖς. γίνεσθαι δὲ φοίνικας, καὶ μῆλα, καὶ τὰ λοιπὰ ἀκρό-
 δρυα, καὶ ἰχθυῖας, καὶ ὄρνεα χερσαῖά τε καὶ λιμναῖα. εἶναι δὲ
 αὐτῆς τὰ μὲν κατὰ τὴν Αραβίαν μέρη ἀνυδρα τε καὶ ἄκαρπα. τὰ δὲ
 ἀντικείμενα τῇ Αραβίᾳ ὄρεινά καὶ ἄφορα. ἐν δὲ τῇ Βαβυλωνίᾳ πολὺ

accurate conveniunt inter se. nam վայրենի ք
 բեան indicat ἀγρίου πυρούς, և բարե կա՛ կր
 ծա՛ս, (quamvis Gr. in plur. Arm. in sing.) և
 սսսսն. (ubi supplendum in Gr. καὶ φακόν). և
 սսսսն. καὶ ὄχρον, vel potius ὄχρον. de cuius
 certa significatione haesitant Glossarii, speciem
 dicentes esse leguminis, quod genus, cicera,
 vel potius ervilia, aut phaselos. etc. unde et
 nos Graecam vocem retinimus cum Goaro in
 Lat. և կնքիթ, καὶ σήσαμον. ubi adverte Lati-
 nos ex Graecis mutuatos esse illam vocem *sesa-*
mus vel *sesamum*. quam et plures in Oriente
 usurpant, maxime verò Turcae *Sus-*
sam, vocitantes. id quod ab Armeniis litterali
 dialecto կնքիթ, կնքիթն. vel կնքիթ (ut in Phi-
 lonis versione occurrit) nuncupatur, vulgò autem
 կուկնքիթ vel կուկնքի. quo nomine sc. *Gungi*
 utuntur etiam nonnulli alienigenarum; ita ut
 dixeris saltem quoad sonum externum accedere
 ad eas radices, quas γόγγους Berossus mox no-
 minabit. Item notabis in sacris litteris, ubi oc-
 currunt haec nomina leguminum κύαμος καὶ
 φακός, in Lat. poni *fabam* et *lentem*. in Arm.
 verò սսսսն և սսսսն. ut cernitur II. Reg. xvii.
 28. et Ezéch. iv. 9. Quamvis ergo *fabam* certum
 leguminum genus indicet, sed tamen tam Gr.

κύαμος, quàm Arm. սսսսն, sunt nomina magis
 generalia. sicut etiam ὄχρος. de quo jam dictum.
 Cavendum denique, ne Armeniaca haec vocabula
olorn, et *osbn*, pro familiaritate vocum eadem
 existimentur cum Gr. ὀλύρα, et ὄσπριον. nam
 ὀλύρα, i. e. *siligo*, Armeniis est հալար. et ὄ-
 σπριον, i. e. *legumen*, սսսսն, vel շնգեղեկն. da-
 tur etiam ὄσπρος, sive ὄσπρον, quod *pisum*, vel
legumen exprimitur.

¹ Satis accurate legit Scal. in Gr. φουμένας
 ρίζας ἐσθίεσθαι. id est iisdem verbis, *enascen-*
tes radices comedi, vel *comedendas esse*. quod
 propius accedit ad nostram lectionem. At Goar
 nimis corruptè legit *ἐσθίεσθον*, adeoque haesi-
 tans de incerta utique voce, ita vertit " *ac in*
paludibus esthiesthon radices enasci u. quasi
 vero vox ea, si non paludem, certum radicis ge-
 nus significarit sibi ignotum, seu proprium ejus-
 dem radicis nomen fuerit *esthiesthon*. sed fru-
 stra. cum id nomen mox occurrat, ipso Goaro
 interpretante, " *hasque gongas vocari* u.

² Φωγερեր id sonat, quod Lat. *fructifer*,
 vel *ferax*. et Gr. εὐφορος. feliciter ergo legit
 Goar εὐφορα. ubi Scal. male legit *ἄφορα*, id est
 ex adversò *sterilis*, non *ferax*.

Ἰωρδάνην . ἡ ἄνω ὑψηλὴ ἀνωτατάτη
[Ἰωρδάνη] ἰσραὴλ ἡ ἀνωτατάτη ἡ ἄνω
ἡ ἄνω :

Ἰ. ἡ ἀνωτατάτη ἀποφάνη ἡ ἀνωτατάτη
'ἡ ἡ ἀνωτατάτη ἀποφάνη ἡ ἀνωτατάτη ἡ ἀνωτατάτη
ἡ ἀνωτατάτη ἡ ἀνωτατάτη ἡ ἀνωτατάτη ἡ ἀνωτατάτη
ἡ ἀνωτατάτη ἡ ἀνωτατάτη ἡ ἀνωτατάτη ἡ ἀνωτατάτη
ἡ ἀνωτατάτη ἡ ἀνωτατάτη ἡ ἀνωτατάτη ἡ ἀνωτατάτη
ἡ ἀνωτατάτη ἡ ἀνωτατάτη ἡ ἀνωτατάτη ἡ ἀνωτατάτη
ἡ ἀνωτατάτη ἡ ἀνωτατάτη ἡ ἀνωτατάτη ἡ ἀνωτατάτη
ἡ ἀνωτατάτη ἡ ἀνωτατάτη ἡ ἀνωτατάτη ἡ ἀνωτατάτη

alienigenarum (degere) Chaldaeam regionem incoletium, eosque brutorum ac ferarum more turpiter vitam ducere.

Primo autem anno e mari rubro inibi quidem intra fines Babyloniae terribilem quandam apparuisse feram 1, cui nomen Oan; quemadmodum et Apollodorus in volumine enarrat : (quippe) quod totum corpus piscis erat, et infra piscis caput, aliud caput juxta illud accommodatum 2, et in cauda pedes tamquam hominis, et vox secundum vo-

πλῆθος ἀνθρώπων γενέσθαι ἀλλοιθῶν κατοικήσαντων τὴν Χαλδαίαν.
ζῆν δὲ αὐτοὺς ἀτάκτως, ὥσπερ τὰ θηρία.

Ἐν δὲ τῷ πρώτῳ ἐνιαυτῷ φανῆναι ἐκ τῆς Ερυθρᾶς Θαλάσσης
κατὰ τὸν ὁμοροῦντα τόπον τῇ Βαβυλωνίᾳ ζῶον ἄφρενον ὀνόματι
Ὠάνην, καθὼς καὶ Ἀπολλόδωρος ἰστορήσεν, τὸ μὲν ἄλλο σῶμα
ἔχων ἰχθύος. ὑπὸ δὲ τὴν κεφαλὴν παραπεφυκυῖαν ἄλλην κεφαλὴν
ὑποκάτω τῆς τοῦ ἰχθύος κεφαλῆς, καὶ πόδας ὁμοίως ἀνθρώπου, πα-

1 Τοῦ Ζῶου Interp. noster reddit passim τῆς
ἰ. c. fera, bestia, bellua. quamvis enim Gr.
sonat ζῆν, sc. animans, vel animal. quoniam
verò animantia hic memorata ad ferarum
vel majorum bestiarum speciem accedant, ita
placuit Interpreti exprimere: quod et nos fide-
liter servavimus.

2 Photius Biblioth. CCLXXIX. p. 1594.
haec ex Helladio Grammatico excerpit. (ubi
Ὠη, pro Ὠάνη legitur). Ὅτι μυθολογίᾳ ἀν-
δρα τινὰ, ὀνομασμένον Ὠην, τῆς ἐρυθρᾶς θα-
λάσσης ἀνελεῖν, τὰλλα μὲν τῶν μελῶν, ἰχ-
θύος ἔχοντα, κεφαλὴν δὲ καὶ πόδας καὶ χεῖρας
ἀνδρός, καὶ καταδείξει τὴν τε ἀστρονομίαν,
καὶ τὰ γράμματα. οἱ δὲ αὐτὸν ἐκ τοῦ πρω-
τογόνου πεφηκέναι λέγουσιν Ὠου, καὶ μαρτυ-
ρεῖν τοῦτομα. ἀνθρώπου δὲ ὄντα τὰ πάντα, ἰχ-
θύου δόξαν, διότι περὶ ἡμέριστο κητώδη ὄραν.
ubi Lat. interp. Schotti sic fert. " Narrat vi-
rum quendam nomine Oen in rubro mari vi-
sum, habentem cetera membra piscis, caput
et pedes et manus hominis, et ostendisse As-
tronomiam, et literas. Quidam dicunt illum na-

tum esse è primo parente Ὠου, et testari no-
men, hominem autem omnino esse, piscem vero
videri, quod piscis pelle indueretur u. Recolit
locum Photii Scaliger quoque. p. 407. et sub-
dit. " Ἐυάνην vocat Hygenus fabula CCLXXIV.
Daedalus Eupalami filius Deorum simulacra pri-
mus fecit. Euaanes, qui in Chaldaea de mari
exiisse dicitur, astrologiam interpretatus est.
Idem dicit, quod Helladius, de mari in Cha-
daea extitisse, et Astrologiam docuisse, sed apud
Hygenum male editum est Euaahnes u. Huic at-
tinet Gregorii Magistri Armeniaci dictum in
epist. ad Abrehim. " ἡ εἰς ἰσραὴλ καὶ ἰσραὴλ
ἰσραὴλ". " Neque Joanis piscis, ut apud Bero-
sum (valeat apud nos fabula) u. Atque in Epist.
xii. ad Thornicium Mamiconium. " ἡ ἡ ἀνωτατάτη
ἡ ἀνωτατάτη (ἡ ἀνωτατάτη ἡ ἀνωτατάτη), ἡ ἀνωτατάτη
ἡ ἀνωτατάτη ἡ ἀνωτατάτη ἡ ἀνωτατάτη ἡ ἀνωτατάτη
(ἡ ἀνωτατάτη ἡ ἀνωτατάτη) ἡ ἀνωτατάτη ἡ ἀνωτατάτη .
" Sive ut Oane, qui è mari rubro prodians literas exercebat juxta Babylonem u. Apollodori verò locum consule paulo supra apud Eusebium nostrum .

որոյ պատկերն և ցայժմ գրեալ պա-
հի: Եւ գաղանին այնմիկ ասէ ցե-
րեկ ընդ մարդկան շքել, և ՚ի կե-
րակուր ինչ ամենեկին չհպել. և ու-
սուցանել մարդկան դարութիւնս,
և զպէսպէս հանդամանս արուես-
տից. զձեւ քաղաքաց, և զմեհենաց
պատշաճութիւնս, և զօրինաց խե-
լամուութիւնս. և սահմանաց և բաժ-
նից պայմանս ուսուցանել. և զսեր-
մանց և զպտոց ժողովս ցուցանել.
և ամենեկին իսկ՝ որ ինչ ՚ի դէպ ըն-
տանութեան կենաց իցէ աշխարհի,
աւանդել մարդկան. և յայնմ ժա-
մանակէ հետէ այլ ումեք ինչ աւելի
չգտանել: Եւ ՚ի մտանել արեգա-
կանն՝ ովանն գաղանի միւսանդամ
անդրէն ՚ի ծով միել, և զցայտ ՚ի
համասարած ծովուն գետեղել. և
այնպէս երկեկից իմն կեանս կեալ:

cem hominum; cujus etiamnum ho-
die depicta imago servatur. Et fe-
ram illam, ait, interdum cum homi-
nibus versari, nullum tamen prorsus
cibum sumere; atque homines edoce-
re litteraturam, ac diversa artium
experimenta, urbium formas, tem-
plorumque dispositiones, et legum pe-
ritiam, ac finium portionumque con-
ditiones edocere, seminum fructuum-
que collectionem indicare; et sum-
matim, quidquid familiaritati vitae
conueniens in mundo est, hominibus
tradidisse. Et ab eo tempore nihil
amplius ab aliquo quid inventum¹.
At sole occidente Oannem feram re-
tro se in mari mergere, nocteque in
pelago commorari², atque ita am-
phibii more vitam ducere. Postea
verò alias quoque feras ei³ simi-

ραπεφυκότας δὲ ἐκ τῆς οὐρα̅ς τοῦ ἰχθύος, εἶναι δὲ αὐτῶ φωνῆ
ἀνθρώπου. τὴν δὲ εἰκόνα αὐτοῦ ἔτι καὶ νῦν διαφυλάσσεισθαι. τοῦτο δὲ
φησι τὸ ζῶον τὴν μὲν ἡμέραν διατρίβειν μετὰ τῶν ἀνθρώπων οὐδε-
μίαν τροφήν προσφερόμενον, παραδίδόναι τε τοῖς ἀνθρώποις γραμ-
μάτων καὶ μαθημάτων καὶ τεχνῶν παντοδαπῶν ἐμπειρίαν. Καὶ πό-
λεων συνοικισμοὺς, καὶ ἱερῶν ἰδρύσεις, καὶ νόμων εἰσπηγήσεις, καὶ
γεωμετρίαν διδάσκειν, καὶ σπέρματα, καὶ καρπῶν συναγωγὰς ὑπο-
δεικνῦναι. Καὶ συνόλων πάντα τὰ πρὸς ἡμέρωσιν ἀνήκοντα τοῦ βίου
παραδίδόναι τοῖς ἀνθρώποις. ἀπὸ δὲ τοῦ χρόνου ἐκείνου οὐδὲν ἄλλο
περισσὸν εὔρεθῆναι. τοῦ δὲ ἡλίου δύναντος, τὸ ζῶον τουτοῖ (Ὡάννην)
δύναται πάλιν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ τὰς νύκτας ἐν τῷ πελάγει διατρί-
βει.

1 Egregiè edidit Arm. Interp. illud Gr. ἀπὸ
δὲ τοῦ χρόνου ἐκείνου οὐδὲν ἄλλο περισσὸν εὔ-
ρεθῆναι: quod iisdem verbis sic est. » Ex hoc au-
tem tempore nihil aliud amplius inventum fuisse
». Quo assignatur secundum Chaldaeorum
sententiam, omnium artium Oannem ipsum au-
ctorem extitisse, quasi post ejus aetatem nihil
novi ulterius a quopiam repertum sit. At Goar
omnino aliter sensit de Gr. textu, quasi dictum
fuerit, de hinc non ulterius inventus est ipse
Oannes: vertit enim in Lat. » Ab eo tempore ni-
hil praeter haec de illo auditum ». Sed quis cernat

hanc sententiam in Gr. ubi nec de illo, nec au-
ditum ullo modo concipitur: adde quod sequens
iterum periocha hunc sensum destruit.

2 Interpres noster ut pro θάλασσα adhibet
ծով, sc. mare, ita pro πελάγει inserit համասարած
բաժ ծով, i. e. vastissimum mare: quam diffe-
rentiam diligenter observat in toto cursu suae
interpretationis; et quidem optimè: nam Πέλαγος
proprie indicat profundum maris locum. Goar
nunc sub aquis dixit, nunc alio modo explicat.

3 Correctius legit Scal. τούτῳ in singulari,
ita enim habet et codex noster, 248b: Goar men-

Այլ յետոյ և այլոց գազանաց նմանեաց նմին յայտնել. զորոց 'ի Թա. գաւորաց մատենին ասէ յայտ առնել. և զյղանայն ասէ՝ զարարածոց և զառաքինութեանց գրել, և տալ խոսս և ճարտարութիւն մարդկան :

Այլ ասէ երբեմն, մինչ ընդ բնաւ խաւար և ջուր էր. և էին անդ այլինչ գազանք, յորոց կէսքն ինքնա ծինք էին, և կերպարանս կենդանա ծինս ունել, և մարդիկ երկթևեանս ծնանել. և զայլս չորեքթևեան և երկդիմիս. և մարմին մի, և գլուխ երկուս, կանացիս և առնիս. և երկուս բնութիւնս՝ արուական և ի գականս : Այլ այլ մարդիկ՝ որոց բարձք այժից, և եղջիւրք 'ի գլուխ. և այլս ձիառունս. և այլոց՝ յետոյ կուսէ ձիոց կերպարանք, և սուաջոյ՝ մարդկան. որ զձիացլուց յուշկապարիկ կերպարանս ունիցին : Նշանել

les apparuisse, de quibus in volumine regum ait declaratum fuisse. Oavnem autem dicit de rebus creatis et virtutibus scripsisse, hominibusque sermonem atque artes dedisse «.

» (Tempus) olim fuisse, inquit, quo cuncta tenebrae et aqua erant; et ibidem alieni generis erant ferae, quarum aliquae per sese natae erant¹, et formam viviparam praeseferebant: homines vero binis alis nasci; alios autem quatuor alis, ac gemino vultu; et corpus unum (habuisse), duo vero capita, femineum et virile; duas quoque naturas², masculinam ac muliebrem. Alios etiam homines caprina habentes crura, et in capite cornua; alios autem equinis pedibus; quibusdam autem parte posteriori equorum figura, anteriori vero hominum; quos-

τασθαι. εἶναι γὰρ αὐτὸν ἀμφίβιον. ὕστερον δὲ φανῆναι καὶ ἕτερα ζῶα ὅμοια τούτῳ, περὶ ὧν ἐν τῇ τῶν Βασιλέων ἀναγραφῇ φησὶ δηλώσειν. τὸν δὲ Ὡάννην περὶ γενεᾶς καὶ πολιτείας γράψαι, καὶ παραδοῦναι τὸν δὲ τὸν λόγον τοῖς ἀνθρώποις.

Γενέσθαι φησι χρόνον, ἐν ᾧ τὸ πᾶν σκότος καὶ ὕδωρ εἶναι, καὶ ἐν τούτοις ζῶα τερατώδη, καὶ διφυεῖς τὰς ιδέας ἔχοντα ζωογονεῖσθαι. ἀνθρώπους γὰρ διπτέρους γεννηθῆναι, ἐνίοις δὲ καὶ τετραπτέρους, καὶ διπροσώπους, καὶ σῶμα μὲν ἔχοντας ἔν, κεφαλὰς δὲ δύο, ἀνδρείαν τε καὶ γυναικείαν. καὶ αἰδοῖα τε δισσά, ἄρβεν καὶ Θῆλυ, καὶ ἑτέροις ἀνθρώπους τοὺς μὲν αἰγῶν σκέλη καὶ κέρατα ἔχοντας, τοὺς δὲ ἰππόποδας. τοὺς δὲ τὰ ὀπίσω μὲν μέρη

dosè τούτων. in plur. sed in Lat. optime expressit, reddens huic.

¹ Scal. legit. διφυεῖς, id est ancipitis naturae, vel duplicem habentes naturam. quod vix cohaeret. Goar, εἰδιφυεῖς, tamquam compositum ex εἶδος, sc. species, forma. quo admissio talium aggressus est exornare translationem. « Et sub variis naturae speciebus et formis visu mirandis vitam ac lucem accepisse ». At noster Interp. videtur legisse ἰδιοφυεῖς, quasi ex pro-

pria natura habens vim se ipsum generandi. vel saltem εἰδιφυεῖς eo sensu accepisse. Ut ut sit, valde aliena conernitur Goari lata paraphrasis quoad Gr. textum, qui rem paucis verbis complectitur, haud secus ac Arm.

² Summa industria ob verecundiam, ac magis ob proprietatem linguae Interp. noster, բնութիւնս. sc. naturas reddidit, ubi Gr. habet αἰδοῖα, pudenda.

և ջուլս մարդագլուխս, և շունս չարեքմարմինս, որոց ձեռքն իբրև ըզձկանց տառնս յետոյ կուսէ 'ի գաւազանց արձակիցին . և ձիս շնագլուխս . և մարդիկ, և այլ ևս գազանս ձիագլուխս և մարդապոկերս, և տանաւորս իբրև զձկունս . և այլ ևս ազգի ազգի գազանս վիշապակերս . և ձկունս յուշկապորիկս, և սողունս և օձս, և պէսպէս երէս բազումս զարմանալիս՝ այլակերս 'ի միմեանց . որոց զպատկերս 'ի մեջէնին բէրայ մի ըստ միոջէ նկարեալ պահէին : Այլ իշխել տմենեցուն նաչա կնոջ միում, որում անուն կոչիցի մարկայէ, որ քաղէեցերէն թաղաթայ անուանի . և յունարէն թարգմանի թալադայ, որ է ծով :

que Hippocentaurorum (Sirenum) ¹ formam habuisse . Tauros etiam humano capite nasci, canesque quatuor habentes corpora, quorum caudae, caudarum ad instar piscium ², posteriore parte e femine prodirent . Item equos canino capite; hominesque, et alias belluas equino capite, et ad hominis imaginem ³, et more piscium cauda preditas; et alias quoque diverso genere belluas draconum specie; pisces etiam Sirenes, et reptilia serpentesque, ac varias bestias mirabiles plurimas, forma inter se dissimiles; quorum imagines in Beli templo singulatim pictas servabant . Illis autem omnibus mulierem quamdam, cui nomen Marcaja ⁴, imperitavisse; quae

ἵππων, τὰ δὲ ἔμπροσθεν ἀνθρώπων, ὡς ἵπποκενταύρους τὴν ἰδέαν εἶναι . ζωογονεῖναι δὲ καὶ ταύρους ἀνθρώπων κεφαλὰς ἔχοντας; καὶ κύνας τετρασωμάτους, οὐράς ἰχθύος ἐκ τῶν ὀπισθε μερῶν ἔχοντας, καὶ ἵππους κυνοκεφάλους, καὶ ἀνθρώπους καὶ ἕτερα ζῶα κεφαλὰς μὲν καὶ σώματα ἵππων ἔχοντα, οὐράς δὲ ἰχθύων, καὶ ἄλλα ζῶα παντοδαπῶν θηριῶν μορφήν ἔχοντα . πρὸς δὲ τούτοις ἰχθύας καὶ ἔρπετά, καὶ ὄφεις καὶ ἄλλα ζῶα πλείονα θαυμαστά; καὶ παραλλαγμένα τὰς ὄψεις ἀλλήλων ἔχοντα . ὧν καὶ τὰς εἰκόνας ἐν τῷ τοῦ Βήλου ναῷ ἀνακεῖσθαι . ἀρχεῖν δὲ τούτων πάντων γυναικα, ἣ ὄνομα Ομόρκα . εἶναι δὲ τοῦτο χαλδαῖστὶ μὲν Θαλάτθ, ἑλληνιστὶ δὲ μεθερμηνείεσθαι Θάλασσα, (κατὰ δὲ ἰσό-

1 Jam supra monuimus vocem յուշկապորիկ pro Centauro et Sirene aeque sumi, quae fere adjectivo modo sumitur in his locis. ita ut pro Sirene, formam Sireniam, vel portentosam legere possis. Quod si Gr. textum consulas, nil reperias praeter hippocentaurus. Sicut etiam paulo inferius, ubi Arm. habet ձկունս յուշկապորիկս, pisces sirenicos, vel portentosos, Gr. tantum fert ἰχθύας, pisces.
 2 Scal. nobiscum inserit punctum ante οὐράς. Goar autem male, postposito puncto. quo ductus sic reddit. » canes caudis quadricorporos «. quod absurdum. Pariter pro ἰχθύος in genit. sing. ut Scal. legit, Goar vitiose fert ἰχθύας, in accus.

plur. quod omnino discrepat ab Eusebio nostro .
 3 Syncellus juxta geminos sui editores sic habet. κεφαλὰς μὲν καὶ σώματα ἵππων ἔχοντα . sc. capita quidem et corpora equorum habentia. quod in Arm. reddendum esset, ձիագլուխս և ձիամարմինս . Verum tamen cum verterit noster Interp. ձիագլուխս և մարդապոկերս, illico patet eum legisse in autographo, κεφαλὰς μὲν ἵππων, καὶ σώματα (vel potius εἰκόνας) τῶν ἀνθρώπων ἔχοντα. correctius nempe. namque satis apparet ex serie verborum aliquid humanae figurae iis monstris inesse.
 4 Scal. Ομόρκα. Goar, Ομορῶκα legunt. No-

Եւ մինչեւ այն ամենայն յարու-
ցեալ կայցէ միախուռն յարձակեալ
'ի վերայ՝ բէզայ, հերձու զկինն ընդ
մէջ, զկէսն առնել երկիր, և զկէսն
երկինս. և զայլ և ս գաղանսն որ 'ի
նմա էին՝ սատակեալ: Եւ առաւա-
րին առէ այլ ընդ այլոյ բարդախուսեալ
զայնպիսի բնութեանց, թէ մինչ-
դեռ խոնաւ և ջուր էր ընդ բնաւ,
և գաղանք միայն էին 'ի նմա, զիցն
այնմիկ հատանել զիր գլուխ. և
զարիւնն՝ որ իջանիցէ 'ի նմանէ, առ-
նուլ այլոց զից, զանգանել ընդ հող,
և ստեղծանել մարդիկ. վասն որոյ
իմաստունս իսկ լինին, և զիւցա-
զանց մտացն հաղորդել:

Chaldaice Thaladtha vocatur, Graece autem dicitur Thalatta, quae vox mare significat¹. His autem omnibus gregatim stantibus, interim invadens Belus², mediam mulierem dissecat: dimidiam ejus partem effecisse terram, et dimidiam caelum; atque reliquas feras, quae in ipsa erant, perdidisse. Porro allegorice ac diverso modo physiologiam ait prolatam de ejusmodi naturis, quod dum adhuc per univrsum humor et aqua esset, ac beluae tantummodo in eo essent, Deum illum (scilicet Belum) suum sibi caput amputasse³, et sanguinem ab eo defluentem alios Deos accepisse, atque humo coagmentasse⁴, hominesque creasse: proindeque sapientes fieri, ac divinae mentis participes.

Ληρον σελήνη). οὕτω δὲ τῶν ὅλων συνεσθηκότων, ἐπαελοθόντα Βῆλον σχίσαι τὴν γυναῖκα μέσην, καὶ τὸ μὲν ἡμισυ αὐτῆς ποιῆσαι γῆν, τὸ δὲ ἄλλο ἡμισυ οὐρανὸν, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ζῶα ἀφανίσαι. ἀλληγορικῶς δὲ φησι τοῦτο πεφυσιολογησθαι. ὕγρου γὰρ ὄντος τοῦ παντός, καὶ ζῶων ἐν αὐτῷ γεγενημένων, τούτον τὸν θεὸν ἀφελεῖν τὴν ἑαυτοῦ κεφαλὴν, καὶ τὸ ρυὲν αἷμα τοὺς ἄλλους θεοὺς φεράσαι τῇ γῇ, καὶ διαπλάσαι τοὺς ἀνθρώπους. διὸ νοερούς τε εἶναι, καὶ φρονήσεως θείας μετέχειν.

ster Interp. habuit Μαρκαία, quod aliquo modo pertinet ad vocem Lat. Mare.

¹ Թալադդա, Thalatta, probat Atticam prolationem θάλασσα. cujus loco Syncellus vulgari loquendi usu reposuit θάλασσα. Illud verò որ է նա, sc. quod est mare, Interpretis est declaratio. Ubi apud Sync. redundat haec periocha, κατὰ δὲ ἰσόληρον σελήνη. quod videtur a Syncello insertum; de quo diverse altercantur Scal. et Goar in suis annotationibus.

² Non ita feliciter τὸν ἐπαελοθόντα reddit Goar. redeuntem, ut noster Interp. appositt յարձակեալ 'ի վերայ. invadens, supervadens, quod ad rem facit. Nec aptius sunt anteriora a Goaro reddita sic. His ista constituis: neque sequentia illa, ac inde necem animalibus illatam, etc.

³ Emendatius legit Goar σούτον τὸν Θεόν.

ubi Scal. mendose τούτων. Ceterum ut vides, Arm. lectio omnino cohaeret cum Gr. ἀφελεῖν τὴν ἑαυτοῦ κεφαλὴν, quod ad verbum sonat, sustulisse suimetipsius caput. ac Goar, industria, nescio qua, maluit novam hanc iude elicere sententiam, caput mulieris sustulit: forte indignum putavit Belo, imo fieri nullo modo posse putavit, sponte Belum sibi amputare caput, ac reviviscere. Sed tamen velit nolit, id somniant Chaldaeii, quod iterum occurrit paulo inferius. aliter, nulla in Gr. mulieris mentio sub voce ἑαυτοῦ, cum id nunquam ad tertiam spectet personam, sed ad primam. id satis noverat Goar, sed ipse vult legi αὐτῆς, quod in margine adnotavit.

⁴ Pro τὸ ρυὲν αἷμα, Goar legit τὸ ρυὲν σῶμα, crasso librarii errore, quo caret Scal. Sed

Եւ զբեղայն ասեն՝ որ յունարէն զիս թարգմանի, և հայերէն արամաց, թէ ընդ մէջ կտրեաց զիս ևարն, և զառանիլ ՚ի միմեանց զերկինս և զերկիր, և յարդարել յորինել զաշխարհ. և զազանաց ոչ ժուլ ժել լուսոյ զօրութեան, և սաստկել: Տեսանել բեղայ աշխարհ ինչ անապատ և պտղաբեր. հրաման ասլ միում ՚ի գիցն՝ յարեւելս որ ՚ի հասեալ գլխոյն իւրմէ իջանիցէ, զան գանել ընդ հող, և ստեղծանել մարդիկ, և այլ անասունս և զազանս, որ կարիցեն այսմ օդոյ ժոյժ ունել. հաստատել բեղայ զաստեղ

De Belo autem, quem Graeci Διός interpretantur¹, Armenii vero Aramazd, (illum) dicunt tenebras per medium divisisse, atque adeo caelum et terram invicem secrevisse, ac mundum ordine composuisse; belluas vero lincis vim haud sustinentes, periusse. Belum autem, cum desertam quamdam regionem ac feracem vidisset, deorum cuipiam praecepisse, ut sanguine, qui stillabat ex praesecto suo capite, humum inficeret, hominesque crearet, alias quoque bestias ac feras, quae hunc aerem sustinere possent. Belum quoque astra et solem lunamque, ac

Τὸν δὲ Βῆλον, ὃν Δία μεθερμηνεύουσι, μέσον τεμόντα τὸ σκότος, χωρίσαι γῆν καὶ οὐρανὸν ἀπ' ἀλλήλων, καὶ διατάξαι τὸν κόσμον. Τὰ δὲ ζῶα οὐκ ἐνεγκόντα τὴν τοῦ φωτὸς δύναμιν φθάρῃναι. ἰδόντα δὲ τὸν Βῆλον χάραξ ἔρημον καὶ καρποφόρον, κελεύσαι ἐν τῶν θεῶν τὴν κεφαλὴν ἀφελόντι ἑαυτῆ τῷ ἀπορρύεντι αἵματι φυλάσαι τὴν γῆν, καὶ διαπλάσαι ἀνθρώπους καὶ θηρία τὰ δυναμένα τὸν ἀέρα φέρειν. ἀποτελέσαι δὲ τὸν Βῆλον καὶ ἀστρα καὶ

quum satis nosset Goar vocem *բուն* magis fluidis rebus convenire, mutat significationem, ac ita reddit. » corpus in terram delapsum ». Debebat tamen considerare sequentia, » alii Dii terrae commiscuerunt ». id enim sanguinis est, non corporis. ut infra repetitur, et ab ipso Goaro feliciter redditar. » stillanti ex se sanguini terram admiscere ». Miror quod omiserit Goar assignare aut in marg. aut in not. veram Scaligeri lectionem; cum alibi alia vel minutissima vix praetermittat.

¹ Voluit hic Interp. Arm. primum Armeniacis characteribus exprimere nomen Jovis apud Graecos usitatum, hoc pacto *գիսու*. *Dios*. quod ipsis in nominat. est *Ζεύς*, vel *Διός*, *Ζης*, vel *Δίς*, etc. in genit. verò *Διός*, vel *Ζηός*. postea adjecit et alterum nomen *Aramazd*, Jovi a Majoribus Armeniorum attributum; quod Latinis est *Juppiter*. Quod autem Belus ipse hic sit numen profanum ab omnibus nationibus diverse vocitatum, asserit cum Eusebio et Joannes noster Patriarcha cognomento Philosophus, ita disserens

in sermone contra Paulicianos. « *Ըստ այսմ օրհնակի (ասէ) քաղցէացւոցն տեսեալ զաիսանեանն զայն զի թիարի և աշխոյժ ... զգերաճարձեալն մարմնոյն արամաց թեալն՝ Խծօրէն իմն պատուով պատուէցին. և սորա խաւար շարապալ սուրբեանն զբարբ արեգերս ընդ իւրե կարեալ կուրացոյց, ըստ իւրաքանչիւր լեզուաց ալ շաճեւ լով զիտրա զանուն. քուլացիք՝ ներսով ի հոշելով, բարեգացիք՝ բեզ, փղլացիք՝ բուհալ, եղիկացիք՝ գիսու, պարսիկք՝ արմազ, հայք՝ արամազ ॥* hoc est. » Eodem modo Chaldaei videntes Titanium illum gigantem et procerum ob excellentem corporis formam divino honore eum affecerunt. Istius autem tenebrae nefandi cultus universum orbem terrarum subactum obcaecarunt, juxta unamquamque linguam nomine ejus diverse usurpato. Chusenses Nebrothen (id est Nemrod) appellantes, Babylonii Belum, Philistaei Baal, Elleni (sc. Graeci) Zeus, Persae Ormizd, Armenii Aramazd ». adde Latinos, Jovem nuncupantes.

և զարեգակն և զլուսին, և զհինգ
 աստեղան պատրանաց : Չայս՝ ըստ
 բազմալիպին, բերոսս յառաջուս
 մատենին պատմէ : Եւայց յերկրոր
 դումն զԹագաւորսն մի ըստ միոջէ
 նոյն գրէ, և զժամանակ զտասն Թա
 գաւորացն՝ զորմէ յառաջագոյն ասու
 ցաք, աւերի քան՝ ի Խ. բիւրս ամաց
 ձգէ :

Իսկ արդ՝ եթէ արդար խօսել
 ինչ որ զբազդէացոցն կարծիցէ, որ
 զպնչափ Թիւ ամաց գրեցին, ասիս
 յիրաւի իցէ՝ նոցա և պլոց պատիր
 պատմութեանցն հաւատալ : Իսկ աս
 Թէ այս անցանէ զանցանէ ըստ բը
 նութիւն, և ամենեին իսկ անվաւե
 րական է. Թէպէտև այլազգ ինչ ի
 մանայցի : Իսկ եթէ զայս այսպէս
 որ համարիցի, շորին հետ գայ՝ և

quinque stellas errantes ' condidisse u.
 Haec, teste Polyhistore, Berosus in
 primo libro prodit ². Secundo vera
 (libro) Reges singulatim ipse de
 scribit; et tempus decem regum, de
 quo supra diximus, supra xi. myriadas
 annorum protrahit.

Porro si quis verum quid loquutos
 putet Chaldaeos, qui tot annorum nu
 merum conscripserunt, jure quidem
 et aliis ipsorum fallacibus historiis cre
 dere debeat ³. Si vero naturam ip
 sam haec excedunt superantque, pror
 sus quidem profana erunt, quamquam
 altero etiam sensu accipiantur. Quod
 si quis haec ita esse censeat, conse
 quens erit, ut temporum quoque enar

ήλιον και σελήνην, και τους πέντε πλανήτας. Ταῦτα Βηρωσσός ἐν
 τῇ πρώτῃ φάσκει. ἐν δὲ τῇ δευτέρῃ τοὺς ἰ. βασιλεῖς (τῶν Καλ
 δαίων), καὶ τὸν χρόνον τῆς βασιλείας αὐτῶν σάρους ρά. ἦτοι ἑτῶν
 μυριάδας μγ'. καὶ β. (ut supra in Arm. սխ. 2043.)

1. Աստեղք պատրանաց. alio nomine usitato
 dicuntur աստեղք միտարք, vulgò մտարաղք,
 sc. errantes, quod desumptum ex significatio
 ne Gr. vocis πλανήτης. unde et Latinis Plane
 ta. nam πλανᾶω sonat, in errorem induco, fal
 lo. πλανῶμαι, erro, vagor, etc.

2. Arm. codex habet ըստ բազմալիպին բե
 րոսայ, quasi juxta Polyhistorem Berosum. ubi
 quamvis poterat dici Polyhistorem accipi posse
 adjectivè sicut epithetum Beroso adaptatum,
 (quemadmodum senserunt Whistonii in Cho
 ren. I. 3.) verum tamen certo certius mendum
 est Librariorum, ultimam syllabam nominis բե
 րոսայ vitiose cum initio sequentis vocabuli յա
 աջնութ՝ confundentium. itaque omnino legen
 dum: Չայս՝ ըստ բազմալիպին, բերոսս յա
 աջնութ՝ մատենին պատմէ. sensus vero sic ex
 plicandus, ըստ որում, յառաջ բերէ բազմալիպին,
 կամ ըստ վկայելոյ բազմալիպին արեքանէ
 գրի: ut expresse reddidimus in Lat. Namque
 haec periodus ea ipsa est, quaza supra vidimus

in primo testimonio Alexandri Polyhistoris.
 Չայս բերոսս յառաջուս մատենին պատմաց,
 և յերկրորդումն զԹագաւորսն մի ըստ միոջէ յե
 րիւեալ գրեաց. Idem probat lectio Syncelli
 apud Scaligerum, quamvis manca. Ταῦτα Βη
 ρωσσός ἐν τῇ πρώτῃ φάσκει. n. Haec Berosus in
 prima (historia) dicit u. Apud Goarum verò in
 tegravidetur lectio, sed depravata, Ταῦτα ὁ Πο
 λυίστωρ Ἀλέξανδρος (κατὰ) τὸν Βηρωσσόν ἐν
 τῇ πρώτῃ φάσκει. n. Haec Polyhistor Alexander
 Berosum sequentis (vel juxta Berosum) primo li
 bro refert u. quod minime probandum est.
 etenim non ipse Polyhistor in libro primo haec
 refert, sed testatur Berosum in suo libro primo
 haec scripsisse. Legendus itaque Gr. textus hoc
 pacto, ex utraque lectione concianatus. Ταῦτα
 ὁ Πολυίστωρ Ἀλέξανδρος, ὁ Βηρωσσός ἐν
 τῇ πρώτῃ φάσκει. n. Haec, ut (ait) Polyhistor
 Alexander, Berosus in prima narvat u.

3 Vel ita. justum ergo erit credi, etc. In ae
 quenti vero loco habente, և ամենեին իսկ ան

քթամանակացն շառս չառնուլ յմեւ
 ծրն անանց քննութեան: Եւ եթէ
 այնչափ հազարաց ամաց՝ որ ըստ նո-
 ցա ժամանակագրութեան ժողովին,
 պայազատս ազգաց հանգոյն բազ-
 մութեան ժամանակին յառաջ բե-
 րէին, և իրս ինչ և գործս՝ որ ՚ի մի-
 ջի գործեցան՝ միաբան ըստ երկայ-
 նութեան ժամանակացն, թերեւ յի-
 բաւի որ այսր անդր հարկանէր, թէ
 գուցէ արդեօք կայցէ ՚ի նոսա ճշ-
 մարտութիւն: Եւ եթէ տասն միայն
 տասն կալուածոց այնչափ բիրտս ւ
 մնաց համարեցան, ո՞ր որ ոչ զառան-
 ցութիւն զայնպիսի բանսն և անաս-
 պել համարիցի: Գուցէ ուրեք ան-
 ուսնեալ շարքն՝ ոչ զառ ՚ի մէջ
 կարծեալ ամն նշանակիցեն, այդ՝ այլ
 ինչ սակաւաւոր ժամանակի ոնջըր-
 պետութիւն: Բանդի և ան եգիպ-
 տացոց նախնեօքն լուսնականս իմն
 ասէին. այսինքն է զամուաւոր ա-
 ւուրսն, շ, աւուրս բովանդակեալ

rationes quin illas perpendas, non ad-
 mittantur. Etenim si tot annorum mil-
 libus, qui juxta eorum Chronogra-
 phiam colliguntur, successores etiam
 principatus gentium adducerent, tem-
 poris prolixitati congruentes, item a-
 liquas etiam res ac facinora interim
 facta, tam longo tempore aequalia,
 fortasse quis profecto suspicari pot-
 rit¹, quod nempe aliqua illis veritas
 insit. Porro quum tantorum annorum
 myriadas, decem solummodo virorum
 successioni concedendas existimave-
 rint, quis nam deliramenta fabulasque
 ejusmodi narrationes non reputet? Ni-
 si forte vocitati olim Sari annos haud
 a nobis recensitos significant, sed a-
 liud quoddam exigui temporis inter-
 vallum. Etenim apud antiquos Aegy-
 ptiorum² lunares quidem dictitabant,
 hoc est menstruos dies: dies (enim)
 xxx. completos, annos vocabant: et
 alii, horas³, trium mensium tempo-

(Syncell. pag, 32.)

οἱ γὰρ παρ' αὐτοῖς παλαιότατοι σεληνιαίους ἔφασκον εἶναι (τοὺς,
 τψ - pro quo lege ἡγούσ) μηνιαίους τοὺς ἐνιαυτοὺς ἐξ ἡμερῶν τριά-
 κοντα συνεστῶτας. οἱ δὲ (μετὰ τούτους ἡμίθεοι) ὥρους ἐκάλουν
 τοὺς ἐνιαυτοὺς τοὺς (ψ.) τριμηνιαίους.

դուրեման է. ly և. aut redundat, aut asse-
 rentis conjunctionis locum habet. alioquin in-
 certa redditur sententia.

¹ Այսր անդր հարկանէր. strictius reddi-
 tur, huc illuc se ferret, seu vacillaret. ut au-
 tem sensus sit, dicendum haesitaret, vel suspi-
 cari sive divinare poterit.

² En tibi secunda pars illius fragmenti, quod
 dedimus in prooemio ex Syncello p. 32. B. no-
 minatim Eusebium nostrum laudante. consule
 praemissum locum: ubi videbis bis nominari Eu-
 seabium, sub initio et in caetera utriusque loci in-
 simul descripti a Syncello. quin etiam prosequi-
 tur ibidem vindicare Eusebii dicta a calumniis

Panodori. ac idem facit p. 13. E. et 18. B. Por-
 ro de diversa lectione hujus fragmenti apud Scal-
 et Goarum, legas velim annotationes Goari ip-
 sius pag. 13. ad 52.

³ Interp. noster vel legit ὥρας, vel eo sensu
 accepit ὥρους. et consequenter vertit *συνδύ. ho-
 ras*. Et quidem potuit ita accipere. quod ut pa-
 teat, audiendus est Pierjus Valerianus his dis-
 serens verbis in limine Commentariorum ad Ho-
 rum Apollinem. » Qui (ait) Apollinem dicit,
 dicit Horum: et qui Horum, Apollinem. Nam
 Horus apud Aegyptios gloriosum nomen, idem
 erat quod Apollo apud Graecos: et Horus et Apol-
 lo idem quod Sol. Ab Horo, hoc est Sole, Ho-

տարիս կոչէին; և սյլք ժամն՝ զերեք
 ամսեայ ժամանակն անուանէին .
 զժամանակն ասեմ, և ըստ իւրա
 քանչիւր տարեաց զերեքամսեայ փո
 փոխմունս՝ ՚ի տարի համարէին: Ըմ
 բոն և ՚ի դէպ է, թէ և քաղզէացոց
 անուանեալ շարն՝ կամի նոյնպիսի
 ինչ յայտ առնել:

Եւ արդ՝ տամն միայն ազգս յա

rae viginti quatuor. etc «. Idem Pierius ad Hieroglyph. lib. 33. calcem ultimam haec habet.
 » Horas etiam hic intelligendum tres eas anni partitiones, quae suo quaeque tempore singula maturant, ver quippe aestatem autumnumque, quae tempora Aegyptii, quatuor unumquodque mensibus nostris complexi sunt, ex Hori regis partitione, a quo his etiamnum Horis nomen inditum, ut quadrimestris esset eorum annus unusquisque, etc «. Adde, quod ista vox or, Armeniis est dies, Hebraeis lux. utrumque parens horarum, vel mensurae solaris.

1 Similia ferè tractans Chorenensis noster de Saris Chaldaeorum fabulosis, haec subjunxit. Lib. I. c. 3. p. 7. * որ ոչ միայն ըստ բոլորման առ ՚ի յարեգակնէ՝ շրեքժամանակեան ըստ մեզ լինելոյ տարւոյն հեռանայ յամաց մերայնոցն, մանաւանդ թէ և յաստուածայնոցն . այլև ոչ որպէս եգիպտացիքն զըրևանական հաշուին ծագմունս . նաև ոչ զառ ՚ի գիցն ոմանց (non ostendit) ասացեալս, եթէ տարիս որ վարկցի, զուգեալ համեմատեն հուն (al. mendose յոյն) թուոց առարկութեանց՝ առ ՚ի հաւաստել ճմարտութեանն, երբեմն նուազ և երբեմն աստիկ զհաւաքումն գումարելով: quem locum sic expresserunt Interpretes ejus Whistonii. „ Atqui eorum anni non tantum à solaribus nostris, qui quatuor tempestatibus sunt conclusi, longè discrepant, atque adeò a Divinis; verùm neque cum Aegyptiis lunares computant ortus; neque verò eos, qui ex diis nomen invenerè; adeo ut qui reverà annos designari putant, ii, ad veri confirmationem, Graecorum numeris addent et connectant, aliàs collectionem minuentes, aliàs augentes «. Ubi posteriora aliter omnino vertenda ita crant. » Verum neque ut Aegyptii lunares computant ortus; neque eos, qui ex diis nomen invenerè, (vel nominati sunt) siquis umquam annos computet, aptè comparari possunt mensurae nu-

ra appellabant ¹; tempora, inquam, (scilicet tempestates anni) et mutationes ² trium mensium juxta singulos annos pro anno reputabant. Conveniens ac congruum est (ut dicamus), quod Chaldaeorum quoque Sarus appellatus, tale quidpiam indicare voluerit.

Igitur ab Aloro qui primus eorum

merorum objectorum ad veri confirmationem, aliàs minus, aliàs plùs collectione congesta «. Omittò annotationem ab illis inibi subjunctam, quasi Chorenensis per annos զառ ՚ի գիցն ասացեալս, indicarit *ἐπιαιτόν τοῦ Θιοῦ*, sc. Solis. Possumus item dicere eum assignasse Horos jam memoratos, quibus nomen dederunt *ἡμίθιοι*, sc. *Semidei*, ut legitur apud Sync. quod forse Eusebii sit dictum; sed cum desit in nostra lectione, parenthesis nota includi placuit in Gr.

2 *Φοφισմունս*. Si verbum audias, *mutationes* sonat; si sensum quaeras, *tempestates anni* indicat, Graecorum ferè more: ita ut minime dubitamus ab Eusebio *τροπος* hic usurpatam fuisse, cujus nominativum (ad discernendum a *τρόπος*) *τροπή*. quod quidem proprie *mutationem* sonat, sed adjunctum nominibus aestatis vel hiemis etc, *solstitium ipsum* vel *tempestatem* Armeniis vulgò *արեւադարձ*, և *եղանակ տարւոյ* dictum assignat. quo sensu etiam Interpres noster usurpat vocem Arm. *փոփոխմունս* non semel. ut videsis ad calcem primi hujus libri in sermone Dionysii Halicarn. Eadem voce usus est Thomas Arzerunius, cum Lib. I. cap. 1. praemissa ferè Eusebiana recensuerit. * նոյնպէս և զպայման ժամանակացն յանբաւ բիւրս ամաց ձգեն (քաղզէացոցն մատենագրութիւնք) . որ և ոչ ըստ միոյ յեղանակի հաւաստանայ առ ՚ի զուշումն . ոչ արեգական բերմամբ ՚ի նոյն կէտ ամաց և աւուրց, և ոչ ըստ շրեք փոփմանց (seu փոփոխմանց) առ ՚ի յեղումն ժամու նակի տարւոյն, այլև ոչ ըստ ըրևանական լրութեան և սուղականութեան ||. » Itidem et conditionem temporum in immensas annorum myriadas protrahunt (commentaria Chaldaeorum). Quod nullo quopiam modo demonstrat verum, nec Solis reditu in eundem punctum mensium ac dierum, neque secundum quatuor *mutationes* ad renovationem tempestatis anni; nec etiam juxta Lunare plenilunium interluniumve « . . .

զորայ յառաջին անուանեալ Թա-
 գաւորէն նոցա մինչև ցքսիսութրոն
 համարին . առ որով զլինել մեծի
 ջրհեղեղին վիպագրէն : յաև յե-
 րայեցւոց գիրս՝ Ժ . ազգս ասէ յա-
 ռաջ քան զջրհեղեղն մովսէս . քանզի
 և առ ՚ի յերրայեցւոց այնչափ պայա
 դատութիւնք արանց մի ըստ միօրէ
 գրին , յառաջին մարդոյն՝ որ պատմի
 ՚ի նոցանէն , մինչև ցջրհեղեղն : Լ՝ յԼ
 երրայեցւոց պատմութիւնն զ՝ Ժ . ազ
 քացն ամս՝ յերկուց հազարաց ուրեմն
 Թիւ Ժողովէ : յսկ ասորեստանեացն՝
 մանրահեղեղն մանր զազգսն , հասա-
 րակ Թուոց հանգոյն միսէսի գրոցն
 ունի . բայց զժամանակսն ոչ նոյն
 գուճակ : քանզի՝ ճի . շարս ասէն ու-
 նել տասն ազգացն . զորմէ համբա-
 ւեն առնել ժամանակս ամաց , սիւգ .
 բիւրոց :

Եւ արդ՝ մերձ է և քեզ անդատին
 յայսցանէ , որ զճմարտութեան բա-

rex nominatus est, usque ad Xisu-
 thrum decem generationes tantum e-
 numerant, sub quo factum fuisse ma-
 gnum diluuium narrant. In Hebraeo-
 rum quoque libris, x. tantum genera-
 tiones (fuisse) ante diluuium Moyses
 ipse affirmat: etenim ab Hebraeis e-
 tiam tot hominum successiones, a pri-
 mo homine quem ipsi referunt, usque
 ad diluuium singulatim describuntur .
 Verumtamen Hebraeorum historia, x
 generationum annos numero fere duo-
 rum millium comprehendit. Assyrio-
 rum vero (historia) ¹ cum minute in-
 vestigantur generationes, earum nu-
 merum Moysis libro aequalem ² exhi-
 bet, non item tempus. Etenim de-
 cem (illi) generationibus Saros ad-
 scribunt cxx: quos annorum conficere
 tempora, xxxl. myriados perhibent .
 Porro tibi quoque, si tamen (quis-
 quis es) verba ³ veritatis perlustrave-

1 Jam diximus articulum ն, positum in cal-
 ce vocum genitivi casus; exhibere nomen recon-
 ditum; qua ratione et in praesenti loco sub vo-
 ce ասորեստանեացն subintelligitur vocabulum
 historia, vel quid simile. Observabis iterum legi
 posse hic in Arm. absque puncto: իսկ ասորես-
 տանեացն մանրահեղեղն մանր զազգսն. qua-
 si diceretur, Assyrii verò minutatim investiga-
 tes generationes. id tamen abs re videtur, nec
 sequentibus conveniens.

2 Հասարակ: ad verbum communis. hic ta-
 men pro հաւասար, aequalis, videtur sum-
 ptum. ut non semel assumitur et alibi a nostro
 interprete.

3 Feliciter Eusebius praesenti loco se se vin-
 dicat a Syncelli criminationibus, et consequen-
 ter Scaligeri atque Goari altercationes extirpat
 undique. Siquidem luce clarius cernitur in his
 ac similibus dictis Eusebii, eum constanter ra-
 tum habuisse, futilia omnino existimanda Chal-
 daeorum deliramenta de suis antiquis regibus,
 nec eos tot immensis annis regnasse, neque ta-
 les homines ante diluuium fuisse, sed profanos
 auctores mendaciter iis nominibus appellasse

posterios Adami usque ad Noachum. Haec per se
 patent. Unde constat Armenios Scriptores prae
 Syncello feliciter assequutos fuisse Eusebii men-
 tem, quinimmo historiae veritatem: quippe qui
 sine ulla haesitatione affirmant eos reges Chal-
 daeorum nominatos re ipsa non dividendos a Pa-
 triarchis ante Diluuium memoratis in sacris li-
 teris, sed tantum quoad nomina et annorum
 spatia externos historicos dissentire. Ita Moy-
 ses noster Chorenensis Lib. 1. c. 3. ubi sub
 illo titulo, * Թագազ՝ զի ոչ սակս ագա-
 մայ և այլոց նահապետացն միարանեցան այլք
 ՚ի պատմագրաց. » De Adamo (ut interpre-
 tantur Whistonii) caeterisque familiarum
 Principibus, alios Historicos non consentire « .
 haec prosequitur. * Զադագս արմատոյն հա-
 նուրց մարգիւտութեանց, կամ Թէ հաճոյ ումէք
 Թուեսցի ասել՝ ծայրին, պարս է մեզ սակա-
 ինչ անցանել բանիւ, Թէ ընդէր հակառակ
 հոգւոյն խորհել անմիարանեցան այլքն ՚ի պատ-
 մագրաց, զբիւռոս ասեմ, զբազմավիպէն, և
 զարիւղենայ, կամ զնոյն ինքն զնաւահառուցէն
 և զայլոց նահապետացն, ոչ միայն վասն ան-
 ուանց և ժամանակաց, այլ վասն ոչ սկիզբն զառ-

նիւն գայցես, յսինճնէ իմանալ եթէ քսիտութրոն նոյն է, որ ՚ի յեբրայեցւոցն նոց կոչի. առ որով եղև մեծ

ria, facile est ex his quidem quae diximus, per te intelligere, Xisuthrum eundem esse, qui ab Hebraeis Noe

'ի մէջն հաւացն կարգելոյ ազգի մարգկան . . . Նոյնպէս և յազգս նոյն՝ այլով անուամբ վարցին, և ժամանակոց անբաւիչ, թէպէտև վասն ջրոյն սաստկութեան և ապականութեան երկրի՝ զոչ և որևորացն բարբառին բանից. նոյնգունակ և զթիւ նահապետացն՝ տասն քսիտութրեաւ հանդերձ թուեն ॥ » De totius generis humani radice, seu, si quis ita potius appellare velit, vertice, paucis oportet indicari, quamobrem à sacris literis alii Scriptores dissentiunt: Berosum dico Historicum literatissimum, (vel potius, et Polyhistorem) atque Abydenum; aut cur ipse Abydenus de Navigii aedificatione (vel potius, aut cur illi scriptores de ipso Navigii aedificatore), cacterisque familiarum Principibus, non modò quod ad nomina attinet ac tempora, sed etiam in eo quòd genus hominum ab eadem stirpe non repetant . . . (ubi postquam dixisset ab Abydeno pro Adam Alorum introduci, subiungit). Similiter ad Noam diversum adhibent nomen, ac tempus immensum: quanquam de aquarum violentia et terrae corruptione cum sacris literis consentanea tradunt; atque itidem decem familiarum Principes simul cum Xisuthro numerant. Ubi vides posteriora iisdem fere verbis accedere ad hunc Eusebii locum, anteriora vero sensum eiusdem Eusebii constanter declarare. Similia repetit ipse Chorenensis cap. 5. eiusdem Libri I. consule, si cupis. Ita quoque breviter haec attigit Gregorius noster, Magister dictus, in epist. ad Abrehim, totidem verbis. * Արգ՝ քանզի բազումք ՚ի սոցանէ ոչ հանգունակ միմեանց աւասցեալ յազգս առաջին մարդոյն, ոչ զանաւն և ոչ ժամանակ. այսպէս ապիգիանոս (արիւզենոս) քաղցեայ, և պիւտոս (բերոսոս) այլանգակ իմն պատմեն զլինելութիւն երկրի և երկրի՝ օտարոտի, և ասեն անուն ազամաց աղտմբոս, և կայեալ նորա շարս տասն. և ամս յանդէն Շ հազար. թէպէտ և ըուանկանքն թուեն ॥ » Plures itaque istorum (scriptorum) non consimiliter dixerunt de primo homine, neque quoad nomen, nec quoad tempus; ut Abydenus Chaldaeus, et Berosus absurdè nimis enarrant creationem caeli, et terrae aliena plane ratione: atque nomen dant Adamo Alorum, eumque perseverasse Saris decem. quos in annos xxx millia congerunt, etsi per lunares (annos) di-

numerent. Ac idem Greg. Magister in altera epistola ad Principem Mamiconium, quatuor illas belluas e mari prodeuntes memorans Apollodori verbis, in diebus Daoni, subdit: id est, inquires, Jared. ut vidisti supra in notis. Sed prae aliis magis disertè ac commòdè rem explicat Samuel noster Eusebii sectator in omnibus: is ergo singulis regibus Chaldaeorum nominatis singulorum Patriarcharum nomina aptat in margine hoc pacto. * Արտաքիքն յազամայ սկիւտլ այլանման անուանս նահապետացն և անհուն թիւս ամաց նոցա մարտաբնէ համարին այսպիսի ձևով. (ա. Ադամ). Ազաւրոս շարս Ժ. և բաժանին զշար մի ՚ի վո թիւս ամաց, գրեալ ՚ի նորին վերայ ներս իմն և սոսս. Ներ մի ՚ի ներքին է. ո. ամ. սոսս մի ՚ի ստիցն է. կ. ամ. (Է. Սէթ). Ազապարոս շարս երէք: (Գ. Ենոզ). Ազմենոն շարս, Ժ. և ք: (Գ. Կայինան). Ամենոն շարս, Ժ. և ք: (Է. Մաղաղյէլ). Ամգապարոս շարս տասնևութ: (Կ. Յարեգ). Դաւոնոս շարս տասն: (Է. Ենոզ). Եւենոզոզարոս (կամ ենգոզարոս) շարս տասն և ութ: (Է. Մաթուսաղայ). Ամբմիսնոս շարս տասն: (Թ. Ղամկէք). Ոտարտէս շարս ութ: (Ժ. Նոյ). Քսիտութրոս շարս տասնևութ: միանգամայն Ժ. Թադաւարաց շարս չի. տսն լեալ. որք ասնին սիգրիւրս ամաց: Չայստիկ քաղցեայցոցն վեպագիրք ॥ » Exteri jam ab Adam incohantes alienae rationis nomina Patriarchis, immensosque annorum numeros singulis eorum adscribunt hoc modo. I. Adam. Alorus, saris x. atque dividunt unum Sarum in քքմԸԸ. annorum numerum, superaddentes in eum quas nescio Neros et Sossos. Nerus una constat ԸԸ. annis, et Sossus una LX annis. II. Sethus. Alabarus, saris tribus. III. Enos. Almelon, saris x, et III. IV. Cainan. Ammenon, saris XII. V. Malalael. Amegalarus, saris decem et octo. VI. Jared. Davonus, saris decem. VII. Enoch. Evendorachus (al. Endorachus), saris decem et octo. VIII. Mathusala. Amempainus, saris decem. IX. Lamech. Odiardes, saris octo. X. Noe. Xisuthrus, saris decem et octo. In simul x. regibus saros dicunt ԸԿ. fuisse, qui efficiant MMXLIII. myriadas annorum. Haec Chaldaeorum historici. Eadem paucis complectitur etiam Arzerunius, alter Eusebii pedisequus, L. I. c. 1. * Պարս և

Ջրհեղեղն. զորմէ և բազմափայլն
գիրքս ասն ծանօթս. քանզի գրէ ըզ-
նմանէ այսպիսի ինչ:

nuncupatur, sub quo magnum illud
diluvium factum est; de quo etiam
Polyhistoris ipsius liber praebet noti-
tiam: de eo enim hoc modo scribit.

Ալեքսանդրի Բազմալիցի վան ջրհեղե-
ղին, 'ի նմն գրոյ՝ զրիւ ստացան:

Alexandri Polyhistoris de Diluvio, ex
eodem libro, de quo dictum est.

'Ի վախճանել ասէ ստիարտեայ՝
նորին որդւոյ քսիտութեայ (Թագա-
ւորել շարս. ԺԷ. և աս նովաւ լի
նել մեծի ջրհեղեղին: Եւ 'ի գրի հա-
րեալ մի ըստ միոջէ այսպէս պատմէ:
Արդն ասէ նմա 'ի քուն յայտնել,
զոր հայրն սնուանեն արամազդայ,
և այլք՝ Ժամանակ, 'ի հնդեաստա:

» Otiarte² defuncto, inquit, ejus-
dem filium Xisuthrum regnasse Saros
xviii. atque sub eo factum fuisse ma-
gnum diluvium «. Litteris autem man-
dans singillatim ita narrat.

» Κρόνον (Saturnum)³, inquit, quem
Patrem nuncupant Jovis; alii vero
Χρόνον (Tempus), ei (sc. Xisuthro)

(Syncell. pag. 24.)

Αλεξάνδρου τοῦ Πολυίστορος. . .

Αρδάτου δὲ τελευταίου, τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σείσουθρον βασιλευ-
σαι σάρουζ ἢ. ἐπὶ τούτου μέγαν κατακλυσμὸν γενέσθαι. ἀναγ-
γράφθαι δὲ τὸν λόγον οὕτως.

Τὸν Κρόνον αὐτῷ κατὰ τὸν ἕπιον ἐπιστάντα φάναι, (....) μινδς

նախ գրեալ Թէ որով որինակաւ քաղցեացւոյն
մասնն ազրու թիւնք զթիւ նահապետացն սա-
սանք համարին թուով ըստ աստուածայնա-
ման գրոցո. իսկ զսնուանն նոցա այլափոխ
ասելով զստանին. նոյնպէս և զպայման Ժա-
մանակացն յանբաւ բիւրս ասացն ձգելն || i. e.
» Praestat in primis scire, quomodo Chaldaeo-
rum commentaria recensionem Patriarcharum
decem computent numero secundum Divinae
legis scripta; nomina vero eorum variatim pro-
ferentés, disjunguntur: item temporum ratio-
nentis in immensas annorum myriadas protra-
hantur.

Αλεξάνδρου τοῦ Πολυίστορος ἐκ τῆς δευτέρας
τῶν Βηρωσσοῦ Χαλδαϊκῶν.

² Mendosa comperitur lectio Syncellana tam
apud Goarum, quam apud Scal. in nomine Αρ-
δάτου. quod mendum non solus auctor poster,
sed ipse quoque Syncellus facile corrigere po-
tuit, cum alibi correctius habuerit in nominat.
Օտիարտի. ut pag. 14. D. et in genit. Օտիարտու.
ut pag. 31. C. ubi repetitur ex Polyhistore ini-
tium hujus periochae.

³ Saturnus apud Armenios Graecorum more
Արսիւն vel Արսնու. Κρόνος, nominatur. Juppi-
ter verò, (ut supra diximus), nunc juxta Gr.
զէս, կամ գրոս. Ζεὺς, vel Δεὺς appellatur,
nunc (ut impraesentiarum) Αραμαζδ. At nomen
Jovis et χρόνου sc. Temporis, desideratur apud
Sync. nescio an sponte ille omiserit, an libra-

1 Occurrit et praesens Polyhistoris locus apud
Sync. statim ferè post praemissum fragmentum.
idem ex eodem mutuatur Scaliger in excerptis
suis Eusebianis, adjecta abs se hac inscriptione

ներորդում դէսինս ամսեան , որ է մարտի , մարտիան ի ջրհեղեղէն սա աւելել . հրաման աւլ զամենայն զա աաջինս և զմիջինս և զվերջինս մա տենից փորել և դնել յարեգ քաղա քին սիպարացւոց : յա գործել և ի ներքս մասնել հանդերձ ազգա

per somnum revelasse, die mensis Daesii, scilicet Mareri¹ (juxta Arm.) decimoquinto, homines per diluvium extinctum iri². Atque (eidem) praeceptum dedisse, ut omnia, tam prima, quam media, nec non extrema libris comprehensa, tellure effossa, Helio-

Δαισίου εἶ. τοὺς ἀνθρώπους ὑπὸ κατακλυσμοῦ φθαρήσσοθαι. κτ-
 λειῦσαι οὖν διὰ γραμμάτων πάντων ἀρχὰς καὶ μέσα καὶ τελευτὰς
 ὀρύζαντα θεῖναι ἐν πόλει Ἡλίου Σιππάρους, καὶ ναυτηγησάμενον

riorum incuria exciderit. Verum congruenter praesenti loco habet Cicero haec in II. Lib. de Nat. Deor. cap. 25. » Saturnum autem cum esse voluerunt, qui cursum et conversionem spatiorum ac temporum contineret, qui deus Graecae id ipsum nomen habet: Κρόνος enim dicitur; qui est idem χρόνος, id est, spatium temporis. Saturnus autem est appellatus, quod saturaretur annis. Ex se enim natos comesse fingitur solitus, quia consumit aetas temporum spatia, annisque praeteritis insaturabiliter expletur «.

1 Codex Arm. vitio unius litterae fert hic գէ նիս, quod infra emendatius habetur գէսինս . Placuit observari additamentum Interpretis Arm. Armeniacum Mensem Mareri cum Daesio conferentis. Porro juxta immobilem calculum, Mareri cohaeret cum Romanorum mense Majo; sive prima dies ԾԾ Mareri est octava mensis Maji. Immobilem inquam, qui servatur in Ecclesiasticis epochis: aliter propria Armenorum dinumeratio jam antiquitas mobilis fuit, cum dies anni perpetuo (sine bissextili) numerarint 365, pro singulis duodecim mensibus triginta dies firmiter adscribentes, et quinque dies pro appendice addentes. Sed quum aureo, ut ita dicam, Saeculo nostrorum Interpretum, sc. quinto, post J. C. D. initium anni Armeniaci incidit in XI. diem mensis Augusti, usus obtinuit in Martyrologio ea die assignare initium mensis Navsart, qui est caput Anni Armeniaci; quo pacto et Mareri eo saeculo Majum assignare potuit: ita ut vel hinc certe probetur Interpretis nostri aetas certa, id est saeculum quintum.

2 Haec omnia cum antecedentibus subsequen-
 tibusque sic in compendium redigit Arzerunius noster L. I. c. 2. * Թէպէտե ոչինչ նպաստուա-
 րութիւն առաջիկայ տեսութեանս ունին հե-
 տադոյնց ցոյք, որ վասն բէլայ և նոցունց

իսկ քաղաքացւոց գիւցաղնական զառանցու-
 Թեանցն . . . քանզի ստեն սիրելն աստուածոց
 զհին ոմն բէլ՝ հայր գիայ, որ հոյն հայերեն
 արամացի . մէկ բիւր ամաց աւուրս ունել .
 և ևս յառաջ ըստ այսմիկ և այլ առասպելա-
 կանք . և գիր մասենական ի նմանէ գրեալ . և
 պահեալ ի բարեւոյն բազում զգուշութիւն . . . իսկ
 այլք զհոսնոս ոմն անուն լինել հայր արամաց-
 զայ՝ ևս մտաւոր ժամանակով, որ զջրհեղեղն
 իրս գուշակաց քսիսութեայ, և զառաջինս
 իւր գործոց ընարանագէտ գրել և գնել յա
 ման պղնձի մածեալ կապարով ի պահեստի՝ ի
 սիպարացւոց քաղաքին . . . որպէս և արանցն՝
 որ յառաջ քան զջրհեղեղն, քառասուն ևս աւել-
 լի բիւրս ամաց և գարս խոփադրուիան՝ այ-
 լածեա և ի ժամանս, շարս և ներս և աստ,
 նոյնպէս և զան ուսնս նախապետացն կեդակա-
 ծութեամբք այլարանել || . i. e. » Quamquam
 nullam adstupulationem praesenti argumento ha-
 buerint sequentia indicia relata de Belo, deque
 ipsis fabulis divinis Chaldaeorum . . . Quandoqui-
 dem principem dicunt Deorum antiquum quen-
 dam Belum Jovis Patrem, qui Armeniis Aramaad
 dictus, eumque habuisse dies annorum myria-
 dum CCXV. et consequenter reliqua fabulosa dic-
 ta huic similia. atque librum codicis instar ab
 eodem scriptum, conservatumque (fuisse) in
 Babylone summa cura . . . Alii verò Cronum
 quendam nomine (tradunt) Patrem esse Jovis,
 proximi temporis, qui res Diluvii praedixit Xi-
 suthro, et prisca sui acta physiologicè scripsisse
 atque deposuisse in vas aeneum plumbo obigna-
 tum, ut servaretur in civitate Siparenorum . . .
 Sicut etiam viris ante Diluvium (existentibus as-
 signasse) quadraginta et amplius myriadas an-
 norum, et saecula ficta, variata, barbaraque,
 saeros, neros, et sossos; similiter et nomina Pa-
 triarcharum dubie variant «.

հանգր և հարեոր բարեկամօք . համ
բարեւլ ՚ի ներքս ռոճիկս և բմպեւիս .
մուծանել և գաղանս և թռչունս և
չորքոտանիս . և ամենայն հաղմա-
ծովք պատրաստ լինել ՚ի նաւարկել :
Հարցեալ թէ յձ ուրեք արդեօք
նաւարկիցէ . պատասխանի արարեալ,
թէ առ դիսն , աղօթս անել , զի
բարիք մտորդիսն լինիցին : Իբւ չքս
տուղանէր դործել զգործ նաւա-
դործութեանն . որոյ երկայնու-
թիւնն էր հինգետասան վտակն ,
և լայնութիւնն երկու վտակա՛ք :

poli ¹ Sipparenorum ² conderet; ut
navim fabricaret, et cum consanguineis
ac necessariis amicis ³ ingrederetur;
ut congereret intus esculenta et poculenta;
feras quoque ac volucres ⁴, quadrupesque
introduceret; atque omni cum apparatu ad
navigandum expeditus fieret. Roganti
autem quo navigandum? Responsum; ad
Deos, orandi causa, ut bona hominibus
eveniant ⁵. Nec praetermisit conficere
opus fabricationis navis; cujus
longitudo quindecim stadiorum erat,
latitudo autem stadiorum duorum.

σκάφος ἐμβῆναι μετὰ τῶν συγγενῶν καὶ ἀναγκαίων φίλων. ἐνθέρ-
θαι δὲ βρώματα καὶ πόμα. ἐμβαλεῖν δὲ καὶ ζῶα πτηνὰ, καὶ τε-
τράποδα, καὶ πάντα εὐτρεπισάμερον πλεῖν. ἐρωτώμερον δὲ ποῦ πλεῖ;
φάσαι πρὸς τοὺς θεοὺς εὐξόμερον ἀνθρώποις ἀγαθὰ γενέσθαι. Τὸν
δὲ οὐ παρακούσαντα ναυπηγήσαντα σκάφος τὸ μὲν μῆκος σταδίων
πέντε, τὸ δὲ πλάτος σταδίων δύο.

1 *Արեք քաղաք*, est interpretatio vocis Gr. πόλις ἡλίου, sc. *Urbs Solis*, ut Goar usurpat in sua interpretatione. Nobis placuit vox juncta *Heliopolis*, desumpta a Gr. Ἡλιόπολις: quo nomine diversae occurrunt civitates, non solum apud profanos, sed etiam in sacris literis; ut Genes. xli. 45. et Ezech. xxx. 17. ubi in Vulg. Lat. legitur *Heliopolis*. Jerem. xliii. 13. V. L. *domus Solis*, ad rationem nempe Hebraici nominis *Bethsames*, quod *domum solis* assignat: idque nomen servatum in Jos. xv. 10. apud Vulg. Lat. quamvis Septuaginta ubique *Helio-* *polin* habeant, sicut etiam Arm. versio, *արեք քաղաք*, quasi *արեքահան քաղաք*:

2 Scal. optime hic et infra, *Σισπάρους, Σισπάρων*. Goar utrobique mendose *Σισπάρους, Σισπάρων*.

3 Goar saepe nominatus nominandusque suppressit in Lat. significationem vocis *ἀναγκαίων* adjunctae cum φίλων, habens solum *cum amicis*; quod oportuit notare, ne quis Latinam tantum legens ejus interpretationem, discrepare putet Arm. lectionem a Gr. Quod autem addit ipse Goaras, » alto mari se se credere «, superfluum est: nec enim Gr. textus amplius quid habet,

quam codex noster. Idem velim intelligas de sequentibus gratis a Goaro additis, » obsequitur ille, commeatum omnem parat «: nam tam in Gr. quam in Arm. id solum habetur, quod et ipse Goar prosequitur inibi, » cibos et poculenta congerit «.

4 Ubi Sync. continuata serie fert ut adjectivum cum suo substantivo ζῶα πτηνὰ, noster legit separatim cum conjunctione ζῶα καὶ πτηνὰ, utrumque ut substantivum.

5 Certam, ni fallor, sententiam reddit ea punctorum dispositio, quam digessimus in Arm. et Lat. aliter variata punctorum ratione, alia haec elicitur sententia: » Responsum, Ad deos precandum, ut hominibus bona fiant «. Ubi Goar plane aliter sensit, vertens: » Ad deos, inquit: Atque ita prospera hominibus precatus est «: quod abs re videtur. In sequentibus mira affinitas cernitur inter verba Gr. παρακούω, et Arm. *սուսչանել*, id est, *non auscultare*, vel *negligenter audire*. Nos uno verbo rem volentes explicare cum auctore in negativo substitvimus ad sensum, *nec praetermisit*; ubi Goar longiora haec habet in assertivo: » Divinis monitis obsequutus «.

Հանդերձեալ կազմեալ ըստ աս-
տենայնի՝ որպէս և առ հրաման, ըզ-
կին և զորդիս և զկարեւոր բարե-
կամս ՚ի ներքս մուծանել: ՚Ի հասա-
նել ջրհեղեղին, և վաղվաղակի ցած-
նուլ, թռչունս ինչ արձակել քսի-
սութրայ, և չգտանել ուտել ինչ՝
և ո՛չ տեղի և դադար իջանելոյ-
գարձեալ միւսանգամ անուլ զնո-
սա ՚ի նաւն: և յետ սակաւ ինչ ա-
ւուրց դարձեալ արձակել այլ հաւս-
և նոցա ևս միւսանգամ անդին ՚ի
նաւն գալ՝ կաւով թաթախ զմա-
զիւն բերեալ: Ի՞նչա երրորդ ան-
գամ արձակել, և անդին միւսան-
գամ չգալ ՚ի նաւն: Հայնժամ իմա-
նալ քսիսութրայ՝ եթէ յայտնեալ
բացեալ է երկիր, քակել զկողմ մի
ձեղուան նաւին: և տեսանել եր-
թեալ յեցեալ զնաւն ՚ի լեառն ինչ:
Ելանել կնաւ և գտերբ միով հան-

Cunctis itaque rebus apposite com-
paratis, uti ipsi praeceptum fuerat ¹,
(eum) uxorem et liberos, necessarios-
que amicos introduxisse. Ingruente
vero diluuiio, et confestim cessante,
volucres quasdam ² Xisuthrum emi-
sisse; easque cum nihil invenissent pa-
buli, nec locum stationemve conse-
dendi, rursum in navim recepisse.
Transactis autem paucis diebus, ite-
rum alias dimisisse aves, et eas quo-
que rursum in navim reversas, pedes
coeno oblitos gerentes ³. Tertio de-
mum emisisse, nec ulterius navim re-
petuisse. Animadvertisse tunc Xisu-
thrum, terram detectam patere; dis-
solvisse aliquam tecti navis partem,
ac vidisse navim delatam adhaesisse
ad quemdam montem. Egressum ita-
que cum uxore ac filia una, et gu-
bernatore ⁴, terram adorasse, atque

Τὰ δὲ συνταχθέντα πάντα συνθέσθαι, καὶ γυναῖκα, καὶ τέκνα,
καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους ἐμβιβάσαι. γενομένου δὲ τοῦ κατα-
κλυσμοῦ, καὶ εὐθέως λήξαντος, τῶν ὀρνέων τιὰ τὸν Ξίσουθρον
ἀφιέναι. τὰ δὲ ἐν τροφῆν εὐρόντα, οὔτε τόπον ὅπου καθίσαι, πάλιν
ἐλθεῖν εἰς τὸ πλοῖον. τὸν δὲ Ξίσουθρον πάλιν μετὰ τινας ἡμέ-
ρας ἀφιέναι τὰ ὄρνεα. Τὰ δὲ πάλιν εἰς τὴν ναῦν ἐλθεῖν τοὺς πό-
δας πεπηλωμένους ἔχοντα. τὸ δὲ τρίτον ἀφεθέντα οὐκέτι ἐλθεῖν
εἰς τὸ πλοῖον. Τὸν δὲ Ξίσουθρον ἐννοηθῆναι γῆν ἀναπεφνηνέναι. διε-
λόντα τε τῶν τῆ πλοῖου ῥαφῶν μέρος τι, καὶ ἰδόντα προσοκέϊλαν

¹ Goar minime expressit illud, որպէս և առ հրաման: quod in activo sonat, ut accepit praeceptum vel ordinem; sive in passivo, ut praeceptum vel ordinatum ei fuit: et quidem id apprimè indicat Gr. verbum συντάττω, sc. coordino, praecipio. Sed quia praeterea significat etiam comparo, compono, conjungo, etc. hoc secundo sensu videtur accepisse Goar, cum vertit: » cuncta verò comparata imposuit ». Propius accederet ad textum, si contra dixisset: » cuncta verò (sibi) imposita comparavit (sc. explevit)»; nam Gr. textus ad verbum haec refert: « Omnia verò

(sibi) ordinata (sc. praecepta vel mandata) composuisse ».

² Scal. vitiose legit in sing. τὸν ὀρνέων τινα, cum sequens correlativum sit in plur. καὶ δὲ, etc.; atque vel ipse infra habeat in plur. καὶ πάλιν . . . ἀφιέναι τὰ ὄρνεα: feliciter ergo nobiscum habet lectio Goari τῶν ὀρνέων τινα in plur.

³ Խաղիւք vox propria apud Armenios pro avium pedibus, qua voce carentes Gr. et Lat. reponunt πόδες, pedes, quod generaliter Armeniis est սոք:

⁴ Ճարտարապետ quamvis absolute sumptum

դերձ, և ճարտարապետաւ նաւին, և երկիրագանել յերկրի. բազին կանգնել, և զոչ զից մասուցանել. և այնուհետեւ չիք յաչաց լինել՝ նոքօք հանդերձ, որք ընդ նմա՝ ՚ի նաւէն ելանէին: Եւ որք անդէն՝ ՚ի նաւին մնային՝ և չելանէին ընդ քսի սութրեանց, ելեալ յետոյ խնդրէին զնա, և յանուանէ շրջէին գոչէին կռչէին: Վսիտութայ չերեւալ այնուհետեւ նոցա. բայց ճայն բարբաւոյ յորոցն եկեալ՝ պատուէր սայր,

ara exstructa, Diis immolavisse: ac deinceps cum iis, qui secum e navi egressi erant, a nomine amplius visum fuisse. Qui vero in navi remanserant, nec cum sociis Xisuthri egressi erant ¹, deinde descendentes eum quaerebant, atque errantes, nomine inclamabant, vocabantque. Xisuthrus (autem) eis deinceps non comparuit, sonus tamen vocis ex aere veniens, illis imperabat, oportere eos Deorum cultores esse ². Se autem ³ ob Deorum

τὸ πλοῖον ὄρει τινί, ἐκβῆναι μετὰ τῆς γυναικὸς, καὶ τῆς θυγατρὸς καὶ τοῦ κυβερνήτου, προσκυρήσαντα τὴν γῆν, καὶ βωμὸν ἰδρυσάμενον, καὶ θυσιάσαντα τοῖς θεοῖς, γενέσθαι μετὰ τῶν ἐκβάντων τοῦ πλοίου ἀφανῆ. τοὺς δὲ ὑπομείναντας ἐν τῷ πλοίῳ, μὴ εἰσπορευομένων τῶν περὶ τὸν εἰσοῦθρον, ἐκβάντας ζητεῖν αὐτὸν ἐπὶ ὄνόματος βοῶντας. τὸν δὲ εἰσοῦθρον αὐτὸν μὲν αὐτοῖς οὐκέτι ὀφθῆναι, φωνὴν δὲ ἐκ τοῦ ἀέρος γενέσθαι κελεύουσαν, ὡς δεῖν αὐτοὺς εἶναι

indicat Architectum vel Artificem cujuslibet artis, una vero cum nomine navigii, ճարտարապետ նաւի, ex ipsa rerum sententia notat Rectorem seu Gubernatorem: idque probat non solum Gr. illud κυβερνήτης, sed etiam Arm. textus, qui paulo post eo sensu dicit նաւապետ, i. e. Navarchus, vel Rector navis; ubi iterum Gr. est κυβερνήτης; a quo Latini Gubernatorem dixerunt. Pro Armenis Lectoribus juvat ex parte locus Hymnorum, ubi canitur: Չեղազար ճարտարապետ, անցեր ընդ ծով կենցաղս անհետ. Praesentem locum una cum alibi traditis ab Eusebio, attingit Thomas Arzerunius Lib. I. list. Arm. cap. 1. * Եմուս ՚ի սասանն նոյ և որգօք իւր, կին նոյի, և կանայք որդւոց նորա ընդ նմա: իսկ ոմանք ՚ի պատմագրաց ասեն, թէ՛ և գուտար նոյի և ճարտարապետ նաւին կնաւ և որդւոք և կարեար բարեկաջօք... քանզի յետ ջրհեղեղին ոչ երեւի լինել գարձեալ որդիս նաւապետին. իսկ աշխարհն վերին հնդկաց ասի լինել քստեր նորա. զոր եւտեբնս կեսարացի ասի (այլուր), ՚ի սսվրութենն օմնչն ցոյցար կին մարգ թագաւորե ՚ի վերայ աշխարհին հնդկաց ||: i. e. Ingressus est arcam Noe et filii ejus, uxor Noe, et uxores filiorum ejus cum eo. Nonnulli verò histo-

ricorum dicunt, quod etiam filia Noe, et Navarchus ipse unà cum uxore et filiis necessariisque amicis . . . nam post diluuium non videtur, quod denuo filii fuerint Patriarchae: verum regio superioris Indiae dicitur esse ejusdem filiae; quod vel ipse Eusebius Caesariensis (alibi) dicit, hodiernam usque diem mulierem regnare consuevisse supra Indiam. 1 Constans lectio Eusebii nostri չեղազար, certe in Gr. μὴ εἰσπορευομένων fuit, adeoque jure castigat emendatque depravatam lectionem Syncellani exemplaristam apud Goarum, quam apud Scal. μὴ εἰσπορευομένων: id enim sonat non ingredientibus, quod res non admittit; alterum verò non egredientibus, quod res ipsa omnino postulat; ita ut Goar quoque anxius aliò rem deflexit, reddens: non redeuntibus. 2 Egregiè pro θεοσεβής, εὐσεβιστικῶν hic inseruit Interp. noster, ut decebat in profanis historiis; nam pro cultoribus veri Dei աստուած ծառայողս nomen usurpant nostrates; alterum vero sonat falsorum numinum cultores. 3 Lectio Scal. παρ' αὐτόν in sing. firmatur ab Eusebio nostro; altera Goari in plur. παρ' αὐσῶν, rejicitur.

Եթէ պարս է նոցա դիւցապաշտ
լինել, և եթէ ինքն վասն դիւցա
պաշտութեանն երթեալ բնակիցէ 'ի
բնակութիւն դիցն . և կնոջն նորս
և դստեր և նաւապետին 'ի նոյն պա
տիւ վայելել: Եւ դու և պատուէր
սալ նոցա՝ երթալ միւսանգամ 'ի
բարեղոն . և թէ այնպէս ինչ հրա
մանք դիցն իցեն, նոցա երթալ 'ի
սիպարացոց քաղաքէն փորել հա
նել զմատեանսն՝ որ ծածկեալ կայ
ցեն անդ, և սալ մարդիսն . և ե
թէ տեղին՝ յորում վայրի ելեալ
կային, հայոց աշխարհն է:

Եւ նոցա լուեալ զայն ամենայն՝
զոչս դից մատուցանեն . և 'ի հե
տիոսս 'ի բարեղոն գնալ: Եւ 'ի նա
ւէն՝ ուր (կամ որ) չոգաւ դադա
րեաց 'ի հայս, և ջայժմ սակաւ ինչ

cultum profectum inhabitare habita
tionem Deorum; nec non uxorem et
filiam et gubernatorem eodem hono
re frui. Atque jussisse, ut rursum Ba
bylonem (ipsi) proficiscerentur; hoc
enim Deorum praeceptum ¹, ut irent,
atque ex Sipparenorum urbe, effossa
terra, volumina jam inibi recondita
tollerent, hominibusque traderent. Lo
cum illum, in quo egressi consisten
bant, Armeniorum esse regionem.

Eos autem haec omnia audientes
victimas Diis immolasse, et pedibus ²
(ait) Babylonem profectos esse. Navis
autem, quae ³ conscedit in Armenia,
partem etiamnum aliquam ⁴ in Cor

Թεοσεβείς, καὶ παρ' αὐτὸν διὰ τὴν εὐσέβειαν πορεύεσθαι μετὰ τῶν
θεῶν οἰκήσοντας. τῆς δὲ αὐτῆς τιμῆς καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ
τὴν θυγατέρα, καὶ τὸν κυβερνήτην μετεσχηκέναι. εἶπέ τε αὐτοῖς,
ὅτι πάλιν ἐλεύσονται εἰς Βαβυλῶνα, καὶ ὡς εἴμωρται αὐτοῖς ἐκ
Σιππάρων ἀνελομένοις τὰ γράμματα διαδοῦναι τοῖς ἀνδράποισ, καὶ
ὅτι ὅπου εἰσὶν, ἡ χώρα Ἀρμενίας ἐστίν.

Τοὺς δὲ ἀκούσαντας ταῦτα θῦσαι τε τοῖς θεοῖς, καὶ περίξ πο
ρευθῆναι εἰς Βαβυλῶνα. Τοῦ δὲ πλοίου τούτου κατακλιθῆντος ἐν
τῇ Ἀρμενίᾳ ἔτι μέρος τί (αὐτοῦ) ἐν τοῖς Κορκυραίοις ὄρεσι τῆς Ἀρ

¹ Εἴμωρται, sonat, *destinatum est a numi
ne*, vel *in fatis*: itaque Interpres Arm. sen
sum explicavit dicens, *հրամանք դիցն իցեն*.
quod et nos in Lat. *refudimus*. Illud verò *ὡς*,
sicut, videtur noster legisse *ὡτως*, *sic, ita*; ni
si dixeris declarationis gratia ita reddidisse.

² Hinc patet Eusebium nostrum habuisse *πε
ζῆ*, vel *πεζούς*, vel *πεζηώς*; pro quo hodierna
lectio Syncelli habet *περίξ*, ut apud Scal. vel
περιξί, ut penes Goarum; quod sonat quidem
undique, circumcirca, etc. ideoque sic redditur
a Goaro: "ac undequaque congregati confluxe
runt Babylonem": omnino abs re, ni decipiat
nos nostra lectio.

³ Pro *οιρ*, ubi, legendum videtur *οιρ*. *quae*, ut

facilis sensus eliciatur, nec aliter potuimus red
dere in Lat.

⁴ Scal. lacunam hic novit in suo Gr. ubi ne
scio an jure de eo dixerit Goar p. 425. "lacunam,
ubi integer sensus est, interjicit". Nos vidimus
apud Scal. deesse *ly ἐτι*, et *αὐτοῦ*, quae oc
currunt apud Goarum: sicut etiam apud unum
et alterum deficit illud vocabulum *ἀφαιρούνας*,
quod reperitur in lectione Josephi Antiq. Lib.
1. c. 4. quem locum recitat vel ipse auctor nos
ter in Praep. Evang. L. ix. c. 11. p. 414. verba
nempe Berosi a Josepho recensita hoc pacto:
"λέγεται δὲ καὶ τοῦ πλοίου, ἐν τῇ Ἀρμενίᾳ
πρὸς τῶ ὄρει τῶν Κορκυαίων, ἐτι μέρος τι εἶ
ναι, καὶ κομίζεῖν τινὰς τῆς ἀσφάλτου ἀφαιρούνα

մնան 'ի կորդուացւոց լերինն 'ի հայ-
ոց աշխարհին մնալ նշխար ասեն. և
ովանց քերել բերել 'ի ծեփածոյնա-
ւին նաւթոյ 'ի բժշկութի և 'ի ջնջոց
ցաւոց ինչ բժժանաց: Եւ նոցա եր-
թալ հասանել 'ի բարեղոն. փորել
'ի սիւարացւոց քաղաքին, և զմա-
սեանն հանել. և բազում քաղաքս
չինել, և մեհեանս դից կանգնել,
և միւսանգամ զբարեղոն նորոգել:
Եւ հանդերձ այսու ամենայնիւ և
զաշտարակադործութեան ևս բազ-
մալէսն միաբան ըստ միջխոյ գրոցն
յիշէ, զայս ձև օրինակ մինչև ց'սի
զբայս անգամ:

duarum¹ montibus Armeniae reman-
sisse, tamquam reliquias, dicunt; et
quosdam bitumen quo navis oblita e-
rat, avellentes deportare in sanatio-
nem, atque ad expianda mala amule-
ti ratione². Illos vero profectos Baby-
lonem pervenisse, ac in Sipparenorum
urbe fodisse, et extraxisse volumen³;
plurimas urbes condidisse, et templa
Diis posuisse, iterumque Babylonem
reparasse⁴. Ad haec, etiam de turris
fabricatione Polyhistor consentiens
cum Moysis libris, hoc modo ad syl-
labas usque commemorat.

μενίας διαμένον, και τινας από του πλοίου κομίζειν αποξύοντας
ασφαλτον. χρᾶσθαι δὲ αὐτὴν πρὸς τοὺς αποτροπιασμούς. ἐλθόντας
οὖν τούτους εἰς Βαβυλῶνα, τὰ τε ἐκ Σιππάρων γράμματα ἀνορύ-
ξαι, και πόλεις πολλὰς κτίζοντας, και ἱερὰ ἀνιδρυσαμένους πάλιν
ἐπικτίσαι τὴν Βαβυλῶνα...

τας. Χρῶνται δὲ μέγιστα οἱ ἄνθρωποι τῷ κο-
μιζομένῳ, πρὸς τοὺς ἀποτροπιασμούς. Quod
iterum adducit Eusebius in Lib. de locis He-
braicis, Tom. III. inter opera S. Hier. p. 126.
Confer utrumque locum cum praesenti loco, ac
editione Josephi.

1 Corrupte legit Syncellus, vel ejus editores
ἐν τοῖς Κορκυραίοις ὄρεσι, in montibus Corcy-
raeis, pro πρὸς vel ἐν τῷ ὄρει τῶν Κορδυαίων,
in monte Cordyaeorum, ut accurate fert Euseb.
in Praep. loco citato ex Josepho. Id fatetur et
Goarus ipse in annot. p. 10. ad 24. dicens:
"Τὸ Κορκυραίων, mendosum est; cujus vi-
ce reponendum ex Josepho Κορδυαίων, ex Epi-
phanio Καρδυίων, et ex Petavio in Animadv. ad
Epiphanium Δορδαίου; quod Chaldaei pronun-
ciant Cordu". Atque paulo inferius citat Epi-
phanii locum, juxta quem arca sedit in monte
Lubar dicto, qui unus fuerit montium Ararat
inter Armeniam et Cordaeos: unde mutuatus Ce-
drenus, pro Lubar, Luban dixit. Nec mirum de
his nominibus adeo diverse loquutos fuisse di-
versos auctores, qui quò longius distabant ab

Armenia, eò majori varietate de tota regione ju-
dicarunt et scripserunt. Sed de his consule Geo-
graphos antiquos et recentiores: ut nihil dicam
de verbis Goari inibi subjunctis, ubi agit de
traditione Armeniorum, quam ipse aliter com-
prehendit, inscius sane, quod Armenii S. Jaco-
bum Nisibenum, Mezipinium nominant; ideoque
quasi de altero quodam Armeniae Primate dis-
serit, vocans eum *Jacop Mousponoe Catholi-
cum*, idest, ipse ait, *Armeniae Primatem*.

2 Gr. vox ἀποτροπιασμός, cum difficile pos-
sit unico vocabulo refundi alteram in linguam,
varie exponitur apud auctores, ut, *expiatio*, vel
sacrificium, quod fit malorum avertendorum
causa, *numinis irae amotio*, *procuratio* et *lu-
stratio*, etc. nobis satis erit, si potuimus Inter-
pretis nostri expositionem Latinis verbis ex-
primere; quod tamen non adeo facile credam,
cum et Arm. vox բժժանք, multa significet.

3 *Չմտեալանն* in sing. illud volumen dix-
eris, sed potius creditur legendum in pl. *զմա-
տեալս*, volumina, juxta Gr. γράμματα; nam-
que supra et nostra lectio ita habuerat.

Ἡ ἱερατικὴ ἐπιγραφὴ τῆς ἀρχαίας
ἑξακονταεταίου :

Alexandri Polyhistoris de turris opifi-
cio 1.

Ἡρακλῆα αὐτῆς. ἀνωκεῖται αὐτῆς.
ἡμεῖς ἠδὲρ ἡμεῖς ἡμεῖς ἡμεῖς

» Sibylla dicit: Convenientes 2 cun-
cti homines, turrim aedificabant altis-

(Euseb. Praep. ix. 15. et Syncell. pag. 35. cum Josepho. Antiq. i. 4.)

Ἀλεξάνδρου τοῦ Πολυίστορος, περὶ τῆς πυργοποιίας.

Σιβύλλα δὲ φησὶ, ὁμοφώνων ὄντων πάντων ἀνθρώπων, τινὰς τού-
των πύργον ὑπερμεγέθη οἰκοδομῆσαι, ὅπως εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνα-

1 Mirum, quod Scaliger cum omnia antiquitatis excerpta transcribit a Syncello, hoc prorsus neglexerit. Goar verò aliter autumavit in annot. p. 14. ad 35. asserens de hoc fragmento. » Eusebius (ait) ex Josepho, et Georgius (sc. Syncellus) ex Alexandro fuderunt «. Sed plane aliter res se habet. Georgius enim suus iisdem verbis Eusebium nostrum descripsit ex praesenti loco chronologico, sincerè servando et ipsam inscriptionem, ut vides e regione; quamquam et Josephum videtur Syncellus consuluisse, minime tamen Alexandrum. Eusebius autem, ut ipse testatur, haec ab Alexandro mutuatus est impraesentiarum; at in altero suo libro, sc. in Praep. Evang. L. ix. c. 15. p. 416. Josephum adduxit haec recolentem Lib. i. Antiq. c. 4. p. 19. sub nomine ejusdem Sibyllae ab Alexandro citatae, aliqua tamen mutatione. Idem fecit iterum Eusebius in Lib. de locis Hebr. ut cernitur in Tom. III. Op. S. Hier. p. 166. Adeant lectores loca citata; quorum unum, sc. Josephi locum in Praep. Evang. Eusebii citatum satis erit hic transcribere. » Περὶ δὲ τοῦ Πύργου τούτου, καὶ τῆς ἀλλοφωνίας τῶν ἀνθρώπων μέμνηται καὶ Σιβύλλα λέγουσα οὕτως. Πάντων ὁμοφώνων ὄντων τῶν ἀνθρώπων, Πύργον οἰκοδομῆσαν τινες ὑψηλότατον, ὡς ἐπὶ τὸν οὐρανὸν ἀναβησόμενοι δι' αὐτοῦ. Οἱ δὲ Θεοὶ ἀνέμου ἐπιπέμφαντες ἀνέτρειψαν τὸν Πύργον, καὶ ἰδίαν ἐλάστω φωνὴν ἔδωκαν, καὶ διὰ τοῦτο Ἐβρυλῶνα συνέβη κληθῆναι τὴν πόλιν. Sed expedit adjicere etiam proprium locum Sibyllinorum oraculorum, juxta editionem Servatii Gallaeii. Amstelod. 1689. quo et tota praesens lectio illustrari potest, et ista cum illustrabit. Ita ergo ibi habetur. vol. i. p. 331. usque ad 345.

Τὸν ἐκ ἀρ' αὐτὸς πρῶτος ἐπέγγωκε κράτος αὐτοῦ. Ἀλλ' ὅπότεν μεγάλιο θεοῦ τελείωνται ἀπειλαί, Ἀσποσ' ἐπηπειλῆσε βροτοῖς οἱ πύργον ἑταίξον, Χάρη ἐν Ἀσσυρίῃ, ὁμοφῶνοι δ' ἦσαν ἅπαντες, Καὶ βούλοντ' ἀναβῆν εἰς οὐρανὸν ἀστερόεντα, Αὐτίκα ἀθάνατος * Πνεύμασιν. αὐτὰρ ἔπειτ' ἀνέμοι μέγαν ὑψόδι πύργον Ρίψαν, καὶ θνητοῖσιν ἐπ' ἀλλήλοισ ἐριν ἔρσαι, Τούνεκά τι Βαβυλῶνα βροτοὶ πόλει οὐνομ' ἔθεντο. Αὐτὰρ ἔπει πύργος τ' ἔπεσε, γλώσσά τ' ἀνθρώπων. Παντοδαπαῖς φωναῖσι διάστρεφον, αὐτὰρ ἅπαντα Γαῖα βροτῶν πληροῦντο μαριζομένων βασιλέων, Καὶ τότε δὴ δεκάτη γενεὴ μερόπων ἀνθρώπων Ἐξέπερ κατακλυσμός ἐπὶ προτέρους γένετ' ἀδρας Καὶ βασιλεύσε Κρόνος, καὶ Τιτάν, Ἰαπετός τε, ... Καὶ μαχέσαντο Κρόνος, Τιτάν τε πρὸς αὐτοῦς. Haec et sequentia non pauca repetit etiam Chorenensis noster L. i. c. 5. p. 16. 17. ex ipsa Sibylla, quam Berosianam appellat, scilicet, ut quidam volunt, Berosi filiam; unde et Interpretes ejus subdunt in not: » Inter varias Sibyllas, unam Berosi filiam nominant Pausanias in Phocicis c. xii. p. 828. edit. Kuhn. et Suidas in voce Sibylla «. Quamvis poterit quis suspicari, ne Sibyllam, cujus auctoritate forsitan usus fuerit Berosus, ob eamque causam Berosianam ab antiquis dictam, alii Berosi filiam interpretati fuerint. Ut ut sit, quamvis multa aliter legantur in Sibyllinis oraculis a Gallaeo nimirum editis, quam a Chorenensi nostro, vel Eusebio aliisque citata, plura tamen iisdem verbis inter se cohaerent. 1 Vox Gr. ὁμοφωνίῳ aequè sonat concordiam quoad opus aliquid faciendum, ac consonantiam

բաբելոն շինեին, զի յերկինս ելանային .
 և ամենազօրն այ հոգով շնեալ զաշ-
 տարաին կործանէր, և իւրաքանչիւր
 ումէք զիւր լեզու բաշխէր . վասն
 որոյ և անուն բաղարին բաբելոն կո-
 շէր : Իսկ յետ ջրհեղեղին տիտանն
 և պրոմէթէոս լինեին . ուր և տի-
 տանն ընդ կրոնի ՚ի մարտ պատե-
 րազի գրգռէր : Իւ վասն աշտարու
 կազործութեանն պաշտի ինչ :

Իայց ՚ի նոյնս և զայս ևս յարեալ
 գրէ բաղմամբն, թէ յետ ջրհեղե-

simam, ut in caelum ascenderent.
 Deus autem omnipotens ¹ ventum in-
 sufflans, turrim subvertit, et propriam
 singulis linguam distribuit: ideoque
 urbis nomen Babylon vocatum. Post
 diluuium autem Titan et Prometheus
 extiterunt; ubi quidem ² Titan adver-
 sus Cronum (scil. Saturnum) bel-
 lum movebat . Porro de turris opifi-
 cio haec tantum .

Verum haec quoque Polyhistor iis
 adjiciens, scribit ³: quod nempe post

βῶσι. τοὺς δὲ Θεοὺς ἀνέμους ἐμφυσήσαντας ἀνατρέψαι αὐτοὺς, καὶ
 ἰδίαν ἐκάστῳ φωνὴν δοῦναι, διὸ δὴ Βαβυλῶνα τὴν πόλιν κληθῆναι.
 μετὰ δὲ τὸν κατακλυσμὸν Τιτᾶρα καὶ Προμηθέα γενέσθαι . . .

seu unitatem linguae . Idem poterat dici et de
 Arm. verbo *ամենազոր*, sed tamen in usu pro
 prima significatione accipitur, ut vertimus ;
 quamquam non ignoremus alios interpretari hunc
 locum secundo sensu, ut *uno eloquio*, vel *una
 lingua uti*: idque satis clare videri in Orac. Si-
 byll. nihilominus utraque sententia ad rem face-
 re videtur .

1 In omnibus fere lectionibus Gr. tam apud
 Josephum, quam apud Praep. Eusebii, imo et
 apud Syncellum praesentis loci descriptorem,
 in plurali leguntur *οἱ δὲ Θεοί*, vel *τοὺς δὲ
 Θεοὺς*, praeter nostram ac Sibyllinam, quae in
 sing. exprimuntur; quod et in notis Jos. pag. 19.
 testatum est his verbis: » In Sibyll. Orac. sin-
 gulari numero Θεός . « . Et quidem ita omnino
 videtur Eusebius impraesentiarum legisse apud
 Alexandrum quoque, at Syncellus Josepho mo-
 rem gessisse . Idem dico de voce *ամենազոր*,
 quae etsi desit apud Syncellum et Josephum,
 continetur tamen ad sensum in verbis Sibyllae .

2 Postrema haec omisit Syncellus, nescio an
 Josephum imitatus: sed ille anteriora quoque
 praetermiserat . Ut ut res se habeat, integre haec
 fert et Sibylla ipsa in loco supra citato; similia
 repetit et Abydenus paulo inferius .

3 Dehinc cum non tam ad verbum, quam ad
 sensum Eusebius Alexandrum interpretetur,
 omittimus adjicere signacula, seu commata,
 quamvis commode poterat quibusdam sermonis
 partibus adjungi. Eadem fere obiter descripsit et

Syncellus ex certis auctoris nostri dictis, quoad
 sensum saltem, nonnullis etiam de suo interje-
 ctis hunc in modum. p. 62. 63. *Ἀλέξανδρος Πολυ-
 λίστωρ ἐκ τοῦ, βυβ. κοσμικοῦ ἔτους βούλεται
 πάλιν τὴν μετὰ τὸν κατακλυσμὸν τῶν Χαλ-
 δαίων βασιλείαν κατέρχασθαι μυθολογῶν δια-
 σῆρην, καὶ νήρων, καὶ σώσσαν βασιλευκέναι
 Χαλδαίων καὶ Μήδων βασιλεῖς πς'. ἐν τρισ-
 μυρίοις ἔτεσι καὶ δέ. (marg. δπ'. juxta tamen
 Euseb. nostrum, γμ.) τοῦτ' ἔστιν ἐν σάροις
 δ'. καὶ νήροις β'. καὶ σώσσοις ἡ . . . ἀπὸ δὲ
 τοῦτου τοῦ χρόνου τῶν πς'. δεύτερον μὲν Χαλ-
 δαίων βασιλείαν, Εὐνήχου οὐ καὶ Χωμάσβηλου
 (marg. Εὐνήχοι οὐ καὶ Χωμάσβηλον), πδ'.
 δὲ Μήδων, Ζωρόαστρον καὶ τοὺς μετ' αὐτὸν
 ζ'. Χαλδαίων βασιλεῖς εἰσάγει, ἔτη κρατή-
 σαντας ἡλιακὰ ρή. ὁ αὐτὸς Πολυλίστωρ, οὐκ
 ἔτι διὰ σάρων καὶ νήρων καὶ σώσσαν καὶ τῆς
 λοιπῆς ἀλόγου μυθικῆς ἱστορίας, ἀλλὰ διὰ
 ἡλιακῶν ἔτων καταριθμῶι. Quae sic Goar in Lat.
 reddidit juxta suas correctiones in margine exa-
 ratas: » Ab anno praesente mundi 2405. Ale-
 xander Polyhistor Chaldaeorum regnum post di-
 luvium continuata serie propagatum resumere
 molitur, octoginta sex Chaldaeorum Medorum-
 que reges per quamdam Sarorum, Nerorum et
 Sossorum seriem annis millibus triginta qua-
 tuor et octoginta, hoc est Saris novem, Neris
 duobus, et Sossis octo regnasse commentus . . .
 Ab octoginta sex praefatorum tempore Evecho-
 um cui Chosmabelus etiam nomen fuit, Chal-*

դին Թագաւորէր քաղղէացւոց աշխարհին եւեքսիոս ներքս չորս : Եւ յետ նորա առնոյր զիշխանութիւնն որդի նորա քոմասբեղոս ներքս չորս , ե սորսս հինգ : Ի քսիսութայ ե ՚ի ջրհեղեղէն՝ մինչև մարք զբարեղն առին , ընդ ամենայն՝ ձգ . Թագաւոր համարի բազմապէսն . ե յանուանէ յիշէ զիւրաքանչիւր ոք՝ ՚ի բերսոսսայ մատենէն . ե զժամանակ ամենեցուն նոցա ժողովէ ՚ի Թիւ ամաց երկից բիւրուց , ե երկից հազարաց , ե իննսուն ե մի : Եւ յետ նոցին ըստ նոցանէ յայնպիսի հաստատութեան յանկարծակի մարք զոր ՚ի վերայ բարեղնի գումարէին՝ ունել զնա , ե կացուցանել անդ բռնաւորս յինքեանց :

Եւսպա ե զանուանս բռնաւորաց մարացն դնէ՝ Թուով . Ը . ե նոցին ամն , միգ . ե դարձեալ մետասան Թագաւորս , ե ամն . . . : Եւսպա ե զքաղղէացւոց . ԽԹ . Թագաւորս . ե ամն . նճր : Եւսպա ե զարաբացւոց . Թ . Թագաւորս . ե ամն . միտե : Էթտ որոց ամաց ե շամիրամայ վիսպարէ տիրել ասորեստանեաց : Եւ դարձեալ մանր Թուէ անուանս ,

daecorum secundum, Zoroastrem vero Medorum quartum supra octogesimum principem, et septem Chaldaeorum reges cum sequitos annis Solaribus 190. imperantes, non ulterius Saris, Neris, et Sossis reliquisve fabulosae historiae absurditatibus, sed legitimo solarium annorum cursu habita numerandi ratione, Polyhistor idem inducit «. Viderint studiosi lectores, an Syncelli hic locus quid lucis afferat Eusebio nostro, vel potius ab eo illuminandus ac corrigendus erit, tam in numeris, quam in nominibus. Et quidem manifesto librarii errore apud Sync. nomen Evechoi confunditur cum suo successore. Idem corrigitur ab ipso quoque Syncello, qui pag. 72. inducit seriem regum Chaldaeorum (forte ex Africano), hoc modo exordium du-

diluvium Chaldaeorum regionem Euechius tenebat neris quatuor. Ac post eum filius ejus Comosbelus imperium suscepit per neros quatuor, et sossos quinque. A Xisuthro vero, et a diluvii tempore usque ad illud, quo Medi Babylonem ceperunt, reges omnino lxxxvi. Polyhistor recenset, atque unumquemque ex Berosi volumine nominatim memorat: tempus vero omnium eorum numero annorum trium myriadam, et tribus millibus uno et nonaginta comprehendit. Deinde vero post eos, cum ita firmiter stabiliti erant, repente Medi copias adversus Babylonem comparabant, ut caperent eam, atque ex se ipsis Tyrannos ibi constituerent .

Deinde nomina quoque Medorum tyrannorum ponit, viii. numero: quorum anni ccxxiv. et rursum reges undecim, annosque . . . 1 Postea Chaldaeorum reges xlix, et annos cccclviii. Deinde Arabum ix. reges, et annos ccxlv. Post quos annos etiam ipsam Semiramidem in Assyrios dominatam esse tradit. Atque iterum minute enumerat nomina regum xlv. adsignans

cens: Πρῶτος Εὐώχος, ὁ παρ ἡμῖν Νεμβροῦδ ἰβασίλευσε Βαβυλῶνος ἔτη 5. Χαλδαίων β. ἰβασίλευσε Χοσμάσβολος ἔτη 7. etc. sc. 7 Primus Evechous, qui nobis Nembrod, regnavit in Babylone annis VI. Chaldaeorum secundus regnavit Ghoamasbolus annis VII. « etc. usque ad septimum regem Zinzirum dictum. Quem catalogum putans Scal. ab Eusebio desumptum, gratis inseruit inter Gr. fragmenta sua sub nomine auctoris nostri .

1 Ubi lacuna annorum ceraitur, librarius supplendum putavit in marg. ԽԷ. κlviii. quod commendare non facile possum pro spatio undecim regum . Sicut etiam pro praemissis annis 47. ccxxiv. idem transcriptor substituerat in marg. 47. xxxiv. cujus ratio nos latet.

Թադաւորաց , և զնէ նոցա ամս . շիգ : Յետ որոց ասէ կացեալ Թադաւոր քաղղէացոց , որում անուն է փուղոս . զոր դարձեալ և երբայեցոց պատմութիւնն յիշէ , և անուանէ փուղոս . զորմէ ասեն՝ Թէ եկն ՚ի վերայ երկրին Տրէաստանի :

Եւ յետ նորա բաղմնավէսն ասէ զսենեքերիբայ կացեալ Թադաւոր . զոր երբայեցոց գիրք յիշեն . Թադաւորեալ սա առ եզեկիայիւ արքայիւ , և առ Եսայեալ մարգարէիւ , ասեն անծեղէն գիրք կարգ ըստ կարգէ , եւ Թէ եղև ՚ի չորեքտասաներորդում ամիս եզեկիայ արքայի՝ եւ սինեքերիբ արքայ ասորեստանեաց ՚ի վերայ ամուր քաղաքացն Տրէաստանի , և առ զնոսա : Եւ յետ ամենայն պատմութեանն՝ ՚ի նոյն յարեալ ասէ . և Թադաւորեաց ասորդան որդի նորա ընդ նորա : Եւ դարձեալ ևս յառաջ մատուցեալ զնոյնիմբ ածէ , եւ Թէ եղև ՚ի Ժամանակին յայնմիկ՝ խոթացաւ եզեկիա . և ՚ի կարգ արկեալ

illis annos dxxvi. Post quos, inquit, rex Chaldaeorum fuit, cui nomen Phulus; de quo item Hebraeorum quoque historia meminit ¹, Phulum denominans, quem in terram Judaeorum venisse ajunt.

Ac post eum, Senecheribum ² Polyhistor fuisse regem ait; quem sub Ezechia rege, Prophetaque Isايا Hebraeorum libri regnasse commemorant. Ait (enim) Divina Scriptura ex ordine, quod » factum est in quarto decimo anno Ezechiae regis, ascendit Senecherib rex Assyriorum super munitas urbes Judaeae, et cepit eas«. Et post totam historiam, illis adjungens, dicit: » et regnavit Asordan filius ejus pro eo«. Atque item ulterius progrediens addit, quod » factum est in tempore illo, aegrotavit Ezechias«. Et ex ordine recenset, quod » tempore illo misit Marodach Baldan rex Babyloniorum legatos ³, et epi-

(Καὶ) ἐγένετο τοῦ τεσσαρεσκαίδεκάτου ἔτους βασιλεύοντος Ἐζεχίου, ἀνέβη Σενναχηρείμ βασιλεὺς Ἀσσυρίων ἐπὶ τὰς πόλεις τῆς Ἰουδαίας τὰς ὀχυράς, καὶ ἔλαβεν αὐτάς. (*Isai. xxxvi. 1.*) καὶ ἐβασίλευσεν Ἀσορδάν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ (*Ibid. xxxvii. 38.*) Ἐγένετο (δὲ) ἐν τῷ και-

¹ Assignat locum. iv. Reg. xv. 19. ubi sic habet Vulgat. Lat. » Veniebat Phula rex Assyriorum in terram«. Versio autem τῶν λxx. ἀνέβη Φουδ βασιλεὺς Ἀσσυρίων ἐπὶ τὴν γῆν. i. e. » Ascendit Phua rex Assyriorum supra terram«. haud secus ac Arm. lectio inibi. * Եւ փուս արքայ ասորեստանեաց ՚ի վերայ երկրին ॥ :

² Passim deinceps occurrit hoc nomen varia litterarum variatione, sive ob diversam lectionis rationem, sive propter differentem pronuntiationem penes Chaldaeos aliosque: nos fideliter Arm. codicis vocem expressimus juxta regulam dialecti, ut pateat lectio Eusebio propria. Idem ve-

lim intelligas de nomine Nabuchodonosori, quod infra diverso modo occurrit. Pariter nomen Ezechiae observavimus juxta Arm. lectionem *Ezekias*, sive *Ezechias*, neque more Lat. *Ezechias*, ut pateat in autographo fuisse *Ἐζεχίας*, nec verò, ut alii volunt, *Ἐζεχίας*. Solum nomen Baldan non expressimus Baldan juxta Arm. cum id Armeniis nostris sit proprium, demere aliquando vocalem ex medio vocis.

³ Haec omnia occurrunt etiam apud iv. Reg. xviii. xix. et xx. sed quia Isaiæ magis verba quadrant lectioni auctoris nostri, ea e regione collocanda putavimus. Confer utrumque locum

Թուէ, Թէ 'ի ժամանակին յայնմիկ
առաքեաց մարովչաք բաղգան ար.
բայ բարեղացւոց հրեշտակս և հրո.
վարտակս և պատարագս եղեկիայ :

Օ այս եբրայեցւոց գիրք :
Ի այց զինեքերիբ և զորդի նորա
զասորդան և զմարդաք բաղգան՝
և բաղգէացւոց մատենագիրն յիշա.
տակէ . նորք հանդերձ և զնաբու.
քողմնասոր, որպէս պար յիշատա.
կեալ ճառս է, գրեալ զնոցանէ այս
պիսի բանիւք :

Իորն աղետանորի վան սենեքերիբայ,
և վան նաբոսոնոսորայ, և վան նոցին
գործոց և արուեստնոց :

Յետ Թադաւորելոյ եղբորն սե.
նեքարիբայ, և յետ տիրելոյ ահի.
սեայ բարեղացւոց, մինչ չեւս զե.
րեսուն օր կալեալ էր զիշխանու.
թիւնն՝ սպանաւ 'ի մարովչաք բաղ.
գանս :

բῶ ἐκείνω, ἐμαλακίσθη Ἐζεκίας. (Ibid. xxviii. 1.)
Ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνω ἀπέστειλε Μαρωδάχ Βαλαδάδν (ὁ υἱὸς Βαλα.
δάδν) ὁ βασιλεὺς τῆς Βαβυλωνίας, ἐπιστολάς καὶ πρέσβεις καὶ
δάρα Ἐζεκία. (Ibid. xxix. 1.)

cum Vulgata lectione: ut nil dicam de Arm. ver.
sione scripturae sacrae, quae cohaeret cum LXX.
At Interpres Eusebii non illam recitavit, sed de
more Eusebium iisdem verbis expressit, ut pa.
tet perquirentibus .

1 Hoc Alexandri Polyhistoris fragmentum, ut
patet, ex Beroso transcriptum, Josephus ipse
certo certius adhibiturum de pollicitus erat ex
ipso fonte, Antiq. Jud. Lib. x. cap. 1. p. 513. his
verbis: ἀλλὰ καὶ Βηρωσσοῦ, ὁ τὰ Χαλδαϊκὰ
συγγραφάμενος, μνημονεύει τοῦ Βασιλέως τοῦ
Συναχηρίβου, καὶ ὅτι τῶν Ἀσσυρίων ἤρχε,
καὶ ὅτι πάση ἐπιστρατεύσατο τῇ Ἀσίᾳ καὶ
τῇ Αἰγύπτῳ, λίγων ἑστώ: sc. n Quin et Be.

stolas et munera Ezecias . Haec He.
braeorum Scriptura .

Tamen Sinecherib ipsum, et filium
ejus Asordanum, ac Marodach Bala.
danum, Chaldaeus quoque historicus
commemorat: cum illis etiam Nabu.
chodonosorum, ut proximus sermo de
his (regibus) ita scribit .

Ejusdem Alexandri de Senecherib,
et de Nabuchodonosoro, atque de eo.
rum factis ac virtutibus 1 .

Postquam regnasset frater Se.
necharibi, et deinde postquam Acises
in Babylonios dominatus esset, et nec
dum triginta quidem diebus regnum
tenuisset, a Marodach Baladano occi.

rosus Chaldaicarum rerum Scriptor regis Sena.
cheribi meminit, et quod apud Assyrios regna.
verit, quodque Asiae omni, et Aegypto bellum
intulerit, ita dicens . Haec inquam praemittens
promiserat Josephus Berosum ipsum adducere,
at interim temporum injuria desiderantur in
sequentibus: adeoque monetur in adnot. Jos.
n Illa λίγων ὡτως non agnoscit Val. et vel de.
lenda sunt, vel dicendum (quod suspicor) Be.
rosi verba excidisse. Huic. Grot. et Gocce .
Quam suspicionem Criticorum nos omnino pro.
certo habemus, atque adeo non possumus nos
dolere de verbis quae desiderantur .

գանայ. և մարուգաբ բաղզան բռն-
նացեալ ունէր զվեց ամիս. և սոգա-
նանէր զնա ոմն՝ որում անուն էր Ե-
ղիբոս, և Թագաւորէր: Եւ յերրոր-
գում ամի Թագաւորութեան նորա
սինեքերիբոս արքայ ասորեստանեաց
զորս գումարէր ՚ի վերայ բարեղաց-
ւոցն, ճակատ տուեալ ընդ նոսա՝ և
յաղթէր. և ձերբակալ արարեալ
զնա հանդերձ բարեկամքն՝ տայր
տանել յերկիրն ասորեստանեաց:
Տիրէր բարեղացւոց, և կացուցանէր
նոցա Թագաւոր զորդի իւր զասոր-
դանիոս. և ինքն չուէր երթայր
յերկիրն ասորեստանեաց:

Իբրև լու եղև նմա, եթէ եկեալ
հասեալ են յոյնք յաշխարհն կիլի-
կեցւոց՝ տալ պատերազմ, ՚ի վերայ
դիմէր, ճակատ առ ճակատ յարդա-
րէր. և զբազումն ՚ի յիւրոց զօրացն
կոտորեալ Թնամեացն յաղթէր պա-
տերազմին. և յիշատակ յաղթու-
թեան զիւր պատկերն ՚ի տեղւոցն
կանգնեալ Թողոյր. և քաղաքական
գրով զքաջութիւնն իւր և զգօրու-
թիւն գործակէ հրամայէր ՚ի յիշատակ
առ յապա Ժամանակաց: Եւ զտաբ-
սոն քաղաք ասե՛նա շինեաց ՚ի նմա
նութիւն բարեղանի, և անուն գնէր
քաղաքին Թարսին: Եւ յետ այլ ա-
մենայն գործոց սինեքերիմայ՝ և զայն
ևս ՚ի նոյն յարեալ՝ ասէ, Թէ ըԺ-
ամ եկեաց. և նենգ գործեալ նմա
յիւրմէ որդւոյն արդումուզանեայ՝
վախճանէր: Օայս բազմամիտսն:

Բայց և Ժամանակքն իսկ միա.

sus est; et Marodach Baladanus per-
vim (regnum) tenuit sex mensibus:
cum vero interficiens, regnabat qui-
dam, cui nomen Elibus. Verum ter-
tio regni ejus anno, Sennecheribus
rex Assyriorum exercitum conflat
adversus Babylonios, praelioque cum
iis commisso vicit, et captum una
eum amicis, in terram Assyriorum
perduci jussit. In Babylonios ergo do-
minatus, regem eis filium suum Asor-
danium constituit; ipse vero recedens,
terram Assyriorum petiit.

Quum autem ille fama accepisset,
Graecos in Ciliciam belli movendi
causa pervenisse, ad eos contendit; a-
ciem contra aciem instruit, ac plu-
rimis quidem de suo exercitu caesis,
hostes (tamen) debellat, atque in vi-
ctoriae monumentum imaginem suam
eo in loco erectam reliquit, Chaldaicis
litteris fortitudinem ac virtu-
tem suam ad futuri temporis memo-
riam incidit jussit. Et Tarsum urbem,
inquit, ipse ad similitudinem Baby-
lonis condidit, quam appellavit Thar-
sin. Et post omnia facta Sinneche-
rimi illud quoque addens, ait " eum
xviii annis vixisse (in imperio); et per
insidias, quas illi paravit filius Ardu-
misanus, e vita exoessisse. Haec
Polyhistor.

Verum et temporis utique ratio

1 Բռնացեալ, per vim: vel ita, tyrannice
praevalens, tyrannidem exercens, aut violen-
tior evadens. Ubi et illud notabis, verba majo-
ri ex parte in imperfecto, ut a Grammaticis di-
citur, tempore expressa in Arm. aliquando in

perfectum a nobis deslexa fuisse; id enim postu-
lare videbatur loquendi modus in Lat. ne coge-
remur Haicanismum vel Hellenismum plane re-
fundere in Latium.

բանն են բանիցն ասացելոց յնժա-
տուրն գրոց . քանզի առ եզեկիաւ
Թագաւորեաց սինեքերիմ՝ որպէս
բազմամիլէսն յայտ առնէ՝ ամն , ըԺ :
և յետ նորա որդին՝ ամն . ըԳ : և ապա
սամմուգէս՝ ամն ինն : և նորին եղ-
բայրն՝ ամն . ինն : և ապա նաբուպազ-
սար՝ ամն . ինն : և յետ նորա նաբու-
կոդրոստորոս՝ ամն . ինն : Եւ միան
գամայն ժողովին ՚ի սինեքերիմայ
մինչև ՚ի նաբուկոդրոստորոս՝ ամբ . ճԽ :
Եւ ըստ եբրայեցւոց գրոց՝ եթէ
կրկնէ որ , նմին հանգոյն գտանէ .
քանզի յետ եզեկիայ՝ մնացելոց հը-
րէկցն Թագաւորէ մննասէ որդի ե-
զեկիայ՝ ամն . ծԵ : և ապա ամուլս՝
ամն , ժԶ : և յետ նորա յովսիա՝ ամն
ընն : և ապա յովսակիմ . յորոյ ՚ի սկզբ-
բան Թագաւորութեանն եկն նա-
բուքոդոնոսոր , և պաշարեաց զերու-
սաղէմ , և տարաւ զգերի հրէիցն ՚ի
բաբէղոն : Եւ լինին յեզեկիայ մին-
չև ցնաբուքոդոնոսոր՝ ամբ . ճԽ . որ
չափ և բազմամիլէսն ՚ի քաղզէական
մատենագրութենէն համարեցաւ :

Եւ յետ այսր ամենայնի դարձեալ
բազմամիլէսն զիրս ինչ և զգործս սե-
նեքերիբայ պատմէ , և զորդոյ նո-
րա յիշատակէ հանգոյն եբրայեցւոց
գրոցն . և համարի մի ըստ միոջէ զու-
մենայն : Եւ զպիթագորայ իմաստնոյ
ասեն զայնու ժամանակաւ առ նա
քօք լինել : Եւ յետ սամուգէսայ սար
դանապաղզոս Թագաւորեաց քաղ-
զէացւոցն ամն . ինն : Սա առաքեաց
առ աժդահակ մարաց նախապետ և
նախարար՝ զօրս յօգնականութիւն ,
առնուլ կին որդւոյ իւրում նաբու-

convenit cum verbis, quae a Divina
Scriptura dicuntur. Etenim sub Eze-
cia regnavit Sinecherim, ut Poly-
histor exponit, annis xviii. et post
eum ejusdem filius annis viii. Postea
vero Sammuges annis xxi. et frater
ejus annis xxi. Ac deinde Nabupal-
sar annis xx. et post eum Nabuco-
drossorus annis xliiii. A Sinecheri-
mo usque ad Nabucodrossorum com-
prehenduntur anni omnino lxxxviii.

Juxta vero Hebraeorum quoque li-
bros, si quis diligenter exquirat, si-
militer comperiet. Si quidem post E-
zeciam, qui reliqui fuerant, Judaeis
imperat Manasses Ezeciae filius, an-
nis lv. ac deinde Amos annis xii. et
post eum Josias annis xxxi. postea ve-
ro Joachim: cujus regni initio adve-
niens Nabuchodonosor, obsedit Jeru-
salem, captivosque Judaeos Babylo-
nem duxit. Numerantur autem ab E-
zecia usque ad Nabuchodonosorum
anni lxxxviii. quos annos nimirum et
ipse Polyhistor ex Chaldaicis com-
mentariis computavit.

Et post haec omnia, denno res
quasdam, et facta Senecheribi Poly-
histor refert; de que ejus filio, eo-
dem modo quo Hebraeorum libri, me-
minit, singillatimque cuncta recenset.
Atque Pythagoram sapientem etiam
eodem tempore sub iis fuisse ajunt.
Post Samugen vero Sardanapallus
Chaldaeus regnavit annis xxi. Hic e-
xercitum Astyagi Medo, familiae
Principi ac Satrapae, auxilio misit, ut
Amuhean Astyagis filiam Nabuco-
drossoro filio suo uxorem daret. Ac

1 Si quis putet nomen accus. զամուգէսան ,
tamquam nominativum hic positum esse, tunc

oportebit, ut in Lat. reddatur Zamuea . Sync.
168. 'Αρωίτην, Aroitem dixit.

կողրոստորայ զգուտար մի աժդահա-
կայ զամուհեանս : Եւ ապա Թագաւորեաց նաբուկոդրոստորոս ամս . խԳ :
և զօրս գումարեալ՝ դայր առնոյր
գերի զՏրէայս և զփիւնիկեցիս և
զասորիս : Եւ զի այսու ևս եբրայեց-
ւոց գրոցն միաբան է բազմավէպն ,
չեն ինչ պէտք բազում բանից :

Եւ յետ նաբուկոդրոստորայ Թա-
գաւորեաց որդի նորս ամիղմարու-
դոքոս՝ ամս . ԺԷ : զոր եբրայեցւոց
պատմութիւնն իղմարուդոքոս ան-
ուանէ : Եւ յետ նորս՝ բազմավէպն
ասէ , Թէ Թագաւորեաց քաղզէաց-
ւոց նէգղիսարոս՝ ամս . Դ : և ապա
նաբոդենոս՝ ամս . ԷԺ : Եւ որով
կիւրոս կամբիւսեայ զօրաժողով է-
ղև 'ի վերայ երկրին բարեւայւոց :
Սրում 'ի դիմի հարաւ նաբոդենոս ,
և մատնեալ 'ի պարտութիւն՝ լինէր
փախտական . և Թագաւորէր բա-
բելոնի կիւրոս ամս . Թ : Եւ ապա 'ի
դասս դաշտի յայլ ճակատ մտեալ
վախճանէր : Ետ որոյ կամբիւսես
Թագաւորէ ամս . Ը : և ապա դա-
րեհ . ամս ԼԳ : Ետ որոյ քսերքսէս ,
և այլ ևս պարսից Թագաւորը :

Եւ արդ՝ զքաղզէացւոց Թագա-
ւորութենէն՝ որպէս համառօտիւք
մի ըստ միտքէ բերոսոս աւանդէ , նոյն
պէս և զնոյն և բազմավէպն միպա-
զրէ : Սրովք յայտ իսկ է , Թէ նա
բուքոդոնոսոր գումարեաց զօրս , և
առ զՏրէայս . և 'ի սմանէ մինչև
ցկիւրոս պարսից Թագաւոր եօթաւ
նասնամեայ ժամանակ ժողովի : Եւ
եբրայեցւոց պատմութիւնն սոցին
միաբանէ , Թէ հ . ամ եղեն 'ի գե-
րութեանն , յառաջնմէ ամէն նաբու-
քոդոնոսորայ՝ գերութեանն հրէից
համարեալ՝ մինչև ցկիւրոս պարսից
Թագաւոր :

deinde regnavit Nabucodrossorus an-
nis xlm. et contraetis copiis veniens
captivos duxit Judaeos. et Phoenices
ac Syros «. Quod verò in hac etiam
re cum Hebraeorum scriptis consen-
tiat Polyhistor, opus non erit multis
verbis (ad probandum).

» Et post Nabucodrossorum re-
gnavit filius ejus Amilmarndochus, an-
nis xii « ; quem Hebraeorum historia
Ilmarodochum appellat. » Postque il-
lum, inquit Polyhistor, in Chaldaeos
regnavit Neglisarus annis iv. et postea
Nabodenus, annis xvii. Sub quo Cy-
rus Cambysis (filius) exercitum du-
xit in terram Babyloniorum. Cui ob-
viam ivit Nabodenus, atque victus fu-
gae se dedit: et regnavit Babylone
Cyrus annis ix. Deinde in campo Daas
altero certamine inito mortuus est.
Post quem Cambyses regnat annis viii.
ac deinde Darius annis xxxvi. post
quem Xerxes, caeteri quoque Persa-
rum reges «.

Porro sicuti Berosus de regno
Chaldaeorum breviter singula tradit,
item et Polyhistor eodem modo de-
scribit. Ex quibus patet Nabuchodo-
nosorum copias comparavisse, et ca-
ptivos duxisse Judaeos: ab isto verò
usque ad Cyrum Persarum regem se-
ptuaginta annorum tempus compre-
hendi. Atque vel ipsa Hebraeorum
historia cum his consentit, quod nempe
lxx. anni in captivitate transierint,
a primo anno Nabuchodonosori, si
computes Judaeorum captivitatem,
usque ad Cyrum Persarum Regem.

Ὁ αὐτὸς ἔκ τῆς ἀρχαίας ἀφωρᾶς καὶ
 γίνῃ ἢ πολυῖστορος ἀφωρᾶς ἐκ τῆς
 ἰαυστῆ ἀφωρᾶς. ἔκ τῆς ἑκείνης
 ἀφωρᾶς ἡ ἀφωρᾶς ἡ αὐτή:

Id ipsum et Abidenus in historia
 Chaldaeorum cum his consentiens de-
 clarat: quoniam ipse eodem modo
 quo Polyhistor, haec enarrat. ¹

Ἐκ τῆς ἀφωρᾶς ἡ ἀφωρᾶς ἡ αὐτή.
 ἐκ τῆς ἑκείνης ἀφωρᾶς:

*Abideni de primo Chaldaeorum
 Regno* ².

Ἐκ τῆς ἀφωρᾶς ἡ ἀφωρᾶς ἡ αὐτή.
 ἀφωρᾶς ἡ ἀφωρᾶς ἡ αὐτή. ἀφωρᾶς
 ἀφωρᾶς ἡ ἀφωρᾶς ἡ αὐτή. ἀφωρᾶς
 ἀφωρᾶς ἡ ἀφωρᾶς ἡ αὐτή.

” De Chaldaeorum quidem sa-
 pientia haec tantum ³. In ea verò re-
 gione regnasse primo dicunt ⁴ Alo-
 rum. Sed de eo ipso haec tradita

(Syncell. pag. 30.)

Χαλδαίων μὲν τῆς σοφίας περὶ σοσαῦτα βασιλεῦσαι δὲ τῆς χάλ-
 ρας πρῶτον λέγεται Αλωρον, τὸν δὲ ὑπὲρ ἑαυτοῦ λόγον διαδοῦναι,

¹ Hactenus dedit Eusebius Chaldaica com-
 mentaria ex scriptis Alexandri Polyhistoris Be-
 rosum ipsum transcribentis; deinceps verò ag-
 greditur ea ipsa repetere ex Abydeno, initio ite-
 rum ducto, ut antea, a pristinis Chaldaeorum
 nominatis regibus usque ad Nabuchodonosorum,
 in quo antecedens sermo destiterat. Verùm de
 Abydeni nomine notabis in Arm. cod. plerum-
 que scribi *αβιδένου*, *Abidenus*, aliquando ve-
 rò *αβιδένου*, *Abydenus*; quam varietatem et
 nos fideliter observamus in Lat. Idem cernitur
 etiam in variata lectione Syncelli apud Goar-
 um et Scaligerum: nam aequè comperitur *Αβι-
 δηνός*, ac *Αβυδηνός*; de quo et Scal. ipse ita
 monet in not. in Gr. Euseb. p. 409. ad 2. 10.
 »Hoc nomen (inquit) varie scriptum reperio.
Αβιδινός, *Αβυδηνός*, *Αβιδυνός*. Itaque non
 mirum, si non admodum curavimus quomodo
 scribatur «.

lus contra, cùm ibi reticuerit, hic inserit in-
 tegre: cujus non alia videtur causa differentiae,
 nisi quod Syncellus prius Abydeni, deinde Po-
 lyhistoris exhibet locum; ideoque annos regum
 anticipat. Satis erit nobis parenthesis nota in-
 cludere in Gr. quicquid abundat in lectione
 Syncelli .

² Syncellus in transcribendo hoc Abydeni lo-
 co ex Eusebio nostro, hujusmodi assignavit in-
 scriptionem, *ἐκ τῶν Αβυδηνίου περὶ τῆς τῶν
 Χαλδαίων βασιλείας*. omitto Scaligerum seriem
 verborum mutantem. Porro seriò hic adverten-
 dum, quod Eusebius noster in textu Abydeni
 haud inserit annos imperii pro singulis regibus,
 primum si excipias: habuerat tamen id integre
 in textu Polyhistoris supra memorato. Syncel-

³ Goar quaedam hic excidisse putavit, notans
 in marg. » deest nonnihil «; libere tamen, nam
 integer habetur sensus. Solummodo constat ex
 serie verborum, in antecedentibus verbum fe-
 cisse Abydenum de litteratura Chaldaica; ac
 epilogi loco haec subjunxisse, *Χαλδαίων μὲν τῆς
 σοφίας περὶ σοσαῦτα*. i. e. ad verb. » De Chal-
 daeorum quidem sapientia tantum (subintelli-
 ge, *dictum est*) «. Ipse tamen Goar pro *περὶ*,
 corrupte legit *περὶ*; atque lata sententia rem
 sic declaravit. » Et Chaldaeorum quidem sa-
 pientia ad hujusmodi culmen ascendit «: quod
 nimis distat a textu Graeco.

⁴ Vitiosè habetur in lectione Goari *λέγει*,
dicat, quod ex persona Syncelli vel Eusebii ex-
 primitur quoad Abydenum. Scal. itaque optime
 legit *λέγεται*, *dicitur*, quod ab ipso Abydeno
 enunciatur: id enim probat et lectio nostra in ac-
 tivo, *αὐτὸς*, *dicunt*; cum usitatum sit Interpre-
 ti nostro passivum illud in sing. *λέγεται*, despec-
 tere, ut Armenii solent, in activum plur. *αὐτὸς*.

Թեւ թաւր Էն պատմելոյ . զի զիս Ժ. Ե. զաւրդեանն ամենախնայնն անձ եցոյց Տոմիւ. որ Թագաւորեաց շարս . Ժ. և շարս Է՛ վ. և յ. ամ : և ներսն յ. և ասոսն . Կ. Յետ նորա տիրեաց ա զապարսոս : Յետ որոյ աղմեղոյն ՚ի քաղաքէ պաւտրիբլոն . առ որով երկրորդ անիդոսոս եւ ՚ի ծովէն՝ հանգոյն սիւնայն , որոյ կերպարանք կիսադից զիւցաղանցն էին : Յետ որոյ ամմէնոն : Յետ որոյ ամեղաւ զարսոս : Լ. պա դաւսնոս Տոմիւ . առ որով չորքն երկկերպիք ՚ի ծովէ՝ ՚ի ցամաք դիմեցին՝ իսկզակոսն , էնեղաւ մոսն , էնեւթողոսն , և անեմենոսոս :

sunt: quod eum populi pastorem providentissimus Deus¹ indicavit; qui regnavit saros x. Sarus autem est annorum spatium, et Nerus bc. Sosus verò lx. Post eum dominatus est Alapaurus²: post quem Almelon ex urbe Pantibiblon; sub quo secundus Annidotus, Oanni similis, e mari emer- sit; cuius Semideorum Heroum more figura erat. Post eum Ammenon: post quem Amegalarus: tum Daonus Pastor; sub quo quatuor (monstra) duplicis formae in terram e mari proruperunt, Jodochus, Eneugamus, Eneubulus³, et Anementus. Et sub

օ՛տի մւն տօ՛ւ լեօ՛ւ թօւմե՛նա օ՛ Ժե՛օճ անօ՛ճե՛լլաւ . Բասիլե՛սսաւ ձե՛ Տա՛-
 րօսս Է . Տա՛րօս ձե՛ Է՛ տէ՛ չ՛ . Կաւ՛ յ՛ Է՛ տա . Նեյրօս ձե՛ չ՛ . Տա՛սօս ձե՛ Է՛ .
 մե՛տա ձե՛ տօ՛ւտօն Ալա՛քարօն արձաւ (տա՛րօսս ճ՛ .) մե՛Ժ՝ ըն Ամիլլա-
 րօս Էք թօլեաց Քաւտի՛բի՛բլօն (Է՛ Բասիլե՛սսե տա՛րօսս Է՛ .) Է՛ փ՝ օ՛ւ ճեւ-
 տերօն Աննի՛ճօտօն տն Ժալասսան անաճճնաւ թարաքլիսիօն Օաննի տն
 Է՛ ձեւն իմիճալմօնա . մե՛Ժ՝ ըն Ամմե՛նօն (Էք Քաւտի՛բի՛բլօն իրձե տա՛-
 րօսս Է՛ .) մե՛Ժ՝ ըն Մեղա՛լարօս (Էք Քաւտի՛բի՛բլօն իրձե տա՛րօսս Է՛ .)

¹ Apud Syncellum desideratur vox adjectiva, quae respondeat nostrae *ամենախնայն*, *provi- dentissimus*. Illam tamen constanter fert et Chorenensis noster multis saeculis Syncello anti- quior; quin etiam addit post vocabulum *հովիւ*, pastorem, alterum quoque *և առաջնորդ*, et ducem vel rectorem, ita habens. Lib. 1. cap. 3. *Թաւրդի ամե զասն նորա տրիւգնոն հան գոյն պլացն պարսէս . Էւ զիս ամենախնայն անձ եցոյց հովիւ և առաջնորդ ժողովրդեանն . յետ որոյ ասե, Թագաւորեաց ազօրոս շարս Ժ . որք լինին ամե շի չի և .* ||. Quem locum sic expresserunt Interpretes ejus Whistonii: " De ea enim re (debuit, *de eo*, vel *illo*, sc. *de Pri- mo Parente*) ita Abydenus, pariter atque cae- teri; Deus quidem providentissimus pastorem constituit eum ac rectorem populi; deinde di- cit, regnavit Alorus saros decem, qui annos con- ficiunt 36000 « . Ubi intendit, imo contendit Chorenensis Alorum eum dici, qui nobis Adam, ut supra monuimus. Quod et alibi inculcat idem auctor . cap. 5. videlicet ejusdem libri, di-

cens. *որպէս յարագս նախաստեղծին՝ ոչ առաջին ժարդ անելով զիս , այլ Թագաւոր . որպէս անուն թաւրդի և անորանակ կող- լով , և ամն աղբով նմա շի չի և .* ||. ubi Interpp. " Sicut de prima re creata (lege, *de primo pa- rente*, imò *Protoplasto*, id enim sonat *նախա- ստեղծ*), quam (*quem*) non hominem, sed re- gem appellant (*exteri*, inter quos est et Abyde- nus); eique nomen induunt barbarum, ac si- gnificationis expertem, atque annos 36000 assi- gnant « .

² Redundat *և, օ*, in nomine *աղապարսոս*, ut patet ex Gr. vel potius ex praemissis. In sequen- tibus Sync. mendosè praefereus *Ամիլարօս*, se se corrigere potest ex scriptis in pag. 14. et 31. in quibus habuerat *Ամալոն*; quae lectio non adeo abhorret a nostra ubique praeferente *Ալ- մալոն*. Sed ne omnia libroriorum vitia in his nominibus apud Syncellum occurrentia repeta- mus, confer praesentia cum antecedentibus in textu Polyhistoris.

³ Codex Arm. manifesto librarii errore com-

Եւ առ Էդօրէշօւս, որ յետ նա
րայն Թագաւորեաց, անողափոսն :
Յետ որոյ այլք տիրեցին, և քսի
սուժրոս : Եւ քանզի այսորիք յի
շատակեալ պատմաւորս՝ միաբանս
բաղմալիւնս գայ. և զըջեղեղէն
սոյնօրինակ գրէ :

Edorescho, qui post eum regnavit,
Anodaphus (apparuit)'. Post quem alii
dominati sunt, et Xisuthrus «. Quum
itaque memoratus historicus de his
cum Polyhistore conveniat, de dila-
vio quoque hoc modo scribit.

Աբիդենու վան ջրհեղեղին :

Abideni de Diluio.

Յետ որոյ այլք տիրեցին, և քսի
սուժրոս. որում հասնոս յառաջու
գոյն գուշակեաց լինել յաճախու.

» Post quem ² alii dominati sunt,
et Xisuthrus ; cui Cronus (sc. Sa-
turnus) pluviarum copiam die quinto

είτα Δαῶς ποιμὴν (ἐκ Παυτιβίβλων ἐβασίλευσε σάρους ἰ.) ἐφ'
οὗ δ. διφυεῖς εἰς γῆν ἐκ θαλάσσης ἀνέδυσαν. (ὦν τὰ ὀνόματα
ταῦτα) Εὐέδωκος, Εὐεὺγαμος, Εὐάβουλος, Ἀνήμεντος. ἐπὶ δὲ τοῦ
μετὰ ταῦτα Αἰδωρέσχου Ἀνώδαφος. μεθ' ὃν ἄλλοι τε ἤρξαν, καὶ
Σείσουθρος . . .

(Euseb. Praep. Evang. ix. 12. et Sync. p. 30.)

Μεθ' ὃν ἄλλοι τε ἤρξαν, καὶ Σείσουθρος, φ' δὲ Κρόνος προση-
μαίνει μὲν ἕσσεθαι πλῆθος ὄμβρων, Δεσίου πέμπτῃ ἐπὶ δέκα,

mixtas inter se ultimas horum nominum sylla-
bas praeferebat hoc pacto: Էդօրէշօւս և քսի
սուժրոս, pro: Էդօրէշօւս, և քսի
սուժրոս, և նեւրօրէշօւս. Illud verò առ Էդօրէշօւս,
supplendum quoad ultimum elementum ւ, ac
legendum առ Էդօրէշօւս, ut patet etiam
ex Gr.

Anodaphum monstrum marinum, regem crea-
rit Chaldaeorum Evedorescho suffectum; sic enim
Latine reddidit: » Evedorescho, qui posterior
fuit, Anodaphus successit «.

1 Abydenus vel Eusebius noster hunc aperte
praebet sensum: » Et sub Edorescho, qui post
Daonum Pastorem regnavit, monstrum aliud
visum est, cui nomen erat Anodaphus «. Eadem
sententia elicitur etiam ex Gr. lectione Syncel-
li, si pro μετὰ ταῦτα, post haec, legas, μετὰ
σοῦτον, post hunc; tunc enim iisdem verbis
haec sonat Gr. textus: » Atque sub eo, qui post
hunc (regnavit) Aedoreschus, (apparuit) Ano-
daphus «. Verum id minime animadvertens Goar,
propter obscuritatem Graeci textus verbo caren-
tis, alienum prorsus sensum enucleavit, ita ut

2 Initium hujus periodi cohaeret cum extre-
mitate superioris sermonis Abydeni: » Post quem
(sc. Edoreschum, vel Evodoreschum) alii do-
minati sunt, et Xisuthrus «. Ubi Syncellus,
cum haec ab Eusebio transcripserit, in locum
pronominis relativi, յետ որոյ մեժ' ծոյ, substituit
ipsum regis nomen, dicens μετὰ Εὐεδώρεσχον:
quem sequutus est et Scalig. p. 8. Sed tamen Eu-
sebius ipse in Praep. Evang. ix. 12. praesentem le-
ctionem constanter retinuit μεθ' ὃν: unde resti-
tuimus Gr. textum e regione, conferentes cum va-
riata lectione Syncelli, ut patebit ex sequenti-
bus. Caeterum cum hic Scaligerum errare. Goar
putaverit, magis invenimus ipsum errasse, eo
quod dixerit in annotat. p. 12. ad p. 30. » Haec

Թիւն անձրեաց ՚ի Հինգերորդումն
 գէտիտ ամսոյ, որ է մարտի: Հրա
 ման տայ՝ զմնտեանս ամենայն յա
 րեք քաղաք սիպարացոց Թաքուցաւ
 նել: Եւ իբրև սիսիթրոս զայն ՚ի
 գլուխ հանեալ զճարէր, մինչդեռ ա
 ռաբատտ ձգեալ նաւարկել ՚ի հայս
 կամէին, յանկարծակի հասանէին
 նաւաւարքն յոյ: Յերրորդ աւուր՝
 յորժամ անձրեքն ցածնուին, ար
 ձակէր հաւս ինչ ՚ի հաւուց, գէտակն
 կալեալ եթէ կարիցէն զերկիր փա
 րատեալ ՚ի բազմութենէ ջուրցն տե
 սանել: Եւ նոցա յաժեալ ընդ ան

(supple, decimo) mensis ¹ Desii, quod
 est Mareri, fore praenuntiavit. Jus
 sit omnia volumina in Heliopoli Sipa
 renorum abscondi. Et cum Sisithrus²
 imperata fecisset, et jam sublatis ve
 lis in Armeniam vehi navigio voluis
 sent³, repente nautae (eo) pervenerunt
 à Deo (sc. Deo ducente)⁴. Tertia
 die cum imbres remitterent, aliquas
 aves ex avibus emisit, attente expe
 ctans, num terram emersam a multi
 tudine aquarum cernere possint. Illae
 verò se circumagentes per immensum
 vastissimumque mare fluctuosum, nus-

κελεύει δὲ πᾶν θ,τι γραμμάτων ἢν ἐχόμενον, ἐν Ἡλίου πόλει τῇ
 ἐν Σιππάροισιν ἀποκρύψαι. Σείσιθρος δὲ ταῦτα ἐπιτελεῖα ποιή
 σας, εὐθέως ἐπ' Ἀρμενίου ἀνάπλεε, καὶ παραυτίκα μιν κατελάμ
 βανε τὰ ἐκ Θεοῦ. Τρίτῃ δὲ ἡμέρῃ ἔπειτα, ὡν ἐκόπασε, μετῆε τῶν
 ὀρνίθων πείρην ποιούμενος, εἴπου γῆν ἴδοιεν τοῦ ὕδατος ἐκδῦσαν.
 αἱ δὲ ἐκδεχομένου σφέας Πελάγος ἀχαντός, ἀπορέουσai ὅμη κα-

quidem Eusebius ex Abydeno, at non in Chronico, sed de Praep. Evang. cap. 10. quae nihilo secius Chronicis Eusebianis inserit Scal. p. 8 u. Bene se habet pars affirmans, sed unde affirmare potuit Goar alteram negantem, non in Chronico? quod opus nec viderat umquam: felicius itaque ominatus est Scal. haec in Chronico quoque inserta fuisse ab Eusebio, quam Goar, qui omnino negavit.

1 ¹ *ի հինգերորդումն*, mendum librarii manifestum, pro *ի հինգեամսաներորդումն*, ut recte legebatur antea in textu Polyhistoris: et item legi. ur in praesenti lectione Gr. *πύμπτη ἐπί δέκα*, quinta supra decem, idest, die decima quinta. De additione verò Interp. Arm. circa Armeniacum mensem *Mareri*, jam dictum a nobis est.

2 Arm. antea habuit *Xisuthrus*, *Ξίσουθρος*, haud secus ac Gr. superius in textu Polyhistoris; in sequentibus verò *Sisuthrus*, *Σίσουθρος*: at Gr. in tota lectione Abydeni exhibet *Sisithrus*, sive *Σίσιθρος* apud Euseb. de Praep. Evang. *Σίσιθρος* apud Syncellum.

3 Quamvis in plurali effertur a nostro Interprete haec periocha, quae singulari numero in Gr.

exponitur, nil tamen offenditur sensus, cum comites simul assignentur, vel nautae mox memorandi. Et quidem laxiore stylo usus est hic Interp. Arm. volens egregie reddere sensum Gr. vocum, ac maximè verbi *ἀνάπλεε*: quod licet Goar vertat *navigavit*, sed navigare proprie est Graecis *πλέω*, a quo differt *ἀναπλέω*; *renavigare* vel *supernavigare* dixeris in Lat. sed nec ita satisfacies, cum magis praeparationem ad navigandum assignet; quo consilio satis bene reddit Vigerus in Praep. Evang. » navigationem Armenios versus instituit u: quod, ni fallor, cum nostro Interprete mirifice facit.

4 Pro *μιν*, quod fert Euseb. in Praep. et Scal. voluit Goar legi *μιν*, quorum magna est differentia. Verum utcumque legas, obscurus apparet Gr. textus propter interjectum verbum *καταλαμβάνω*, quod sexcentas habet significationes. Nos Arm. Interpretis verba verbis reddidimus. Audiamus, si lubet, et Goari interpretationem: » Et exinde quae a Deo decreta essent, coniecit u. Magis apta fortasse interpretatio Vigeri: » in qua repentino divinae praedictionis eventu occupatur u; quo pervenisse Xisuthrum in Armeniam non obscure assignat.

7...

Abidenus ex Chaldaeorum historia de diluvio. Idem de turris fabricatione congruit cum Moysis historia, et scribit in hunc modum.

Abideni de Turris opificio.

Abideni de Turris opificio.

In quo (statu, vel tempore) dicunt fuisse primis (hominibus) viribus et corporum proceritate negligenter se gerentes, adeo ut Deos quoque aspernati fuerint, et hoc fecerint.

(Euseb. Praep. IX. 14. et Syncell. p. 35.)

(Από τῆς) Αβυδίου (γραφῆς), περί τῆς τοῦ Πύργου κατασκευῆς.

Εν τῇ δὲ λέγουσι τοὺς πρώτους (ἐκ γῆς) ἀνασχόντας, ῥάμη τὰ καὶ μεγάροι χαυνωθέντας, καὶ δὲ Θεῶν καταφρονήσαντας ἀμείνονας εἶναι, Πύργων τύρσιν ἠλίβατον ἀείρειν, ἵνα τοῦ Βαβυ-

των ζων, οι μεν οδν μυθολογοι τῶ Δευκαλιωνι φασι παραστειν ἐκ τῆς λερνακος ἀριμεινη δηλωμα φασειν χαυνωθαι εἰσω παλιν ἐγδυομενην, υδίας δε ἀποστῆσαν.

suas interpretationi tellure; quod nec nostra lectio, neque Cyrillus, neque Syncellus habent.

1 Hoc fragmentum occurrit non solum apud Euseb. de Praep. Evang. et apud Syncellum locis citatis, sed etiam apud Cyrillum Alexandrinum Lib. 1. contra Julianum. Confer, si lubet.

3 Χαυνωθέντας appositè exponit τοὺς χαυνωθέντας: nam id sonat in Arm. ἰολεμῶν, quod apprime indicat apud Gr. χαυνουθῆσαι, sc. molliri, resolvi, etc. verum hic utrumque sumitur pro negligenter se gerere, magnifice simul et absurde de se sentire, tunc, etc. ad quod accedit et significus verbi ἰολεμῶν, quo utitur Arzerunius de prima gigante Belo: ἰολεμῶν ἢ ἀνασχεθῆναι, ἢ ἰολεμῶν ἢ ἰολεμῶν ἢ ἰολεμῶν, quod non adeo distat a praesenti loco.

2 In Praep. Evang. legitur nunc, ἐπι δ' οἱ λέγουσι, id est, Sunt autem, qui dicunt: nam ἐπι, ut Grammatici tradunt, Jonice vel Dorice apponitur pro εἰσ. Apud Syncellum verò juxta lectionem Arz. lectionem habetur ἐν τῇ δὲ λέγουσι, id est, In qua quidem dicunt. Sed tamen Gazar, qui sibi Syncelli lectionem voriter defendit, his vo. neglecto, Latinam suam interpretationem accommodat ad normam Praep. Evang. et ita vertit, Sunt qui dicunt. Sicut etiam ex eadem Praep. mutuatus illud ἐκ γῆς, inserit

4 Gr. textus hodiernus haec habet: καὶ δὲ Θεῶν (vel Θεῶ) καταφρονήσαντας ἀμείνονας εἶναι, id est ad verbum: » Et quidem Deorum (vel Dei) contemptores, meliores fieri: quod cum incertum videatur praebere sensum, Vigorus ad libitum sic exposuit: » Potentiamque Superis ipsis majorem affectarent; ubi totam pe-

բարձրաբերձ զբարձրն կանգնել,
որ այժմ բարձրն կռիւ. և իբրև
մծա յերկինս հասուցանելն զիցն,
այսուհետև հողմն զից օգնական
լեալ՝ մղելն և յերկիր կործանելն
զմեքեհաւոր գործն անարեացն. և
յասակն կործանեալ՝ բարեղն ան
ուանէր: Իր ցախն վայր միաշուրթն
համալեզուք էին, և ՚ի զիցն բազմ
ամբոխ խառնախոս խրղուրբաբէն
ի միաբանեալն եկեալ մտանէր:

Goeperunt altissimam Turrim¹ erige-
re, quae nunc Babylon vocatur; quum
autem proximè ad caelos Deorum²
jam pervenissent, venti deinceps Diis
auxiliantes, ictu feriunt, et subvertunt
machinamentum illud ignavorum: et
terra solo aequata, Babylon nominata
fuit. Qui quidem ad illud usque tem-
pus unius labii, ejusdemque linguae
erant; et a Diis multipliciter confusis
linguis perturbatio³ in eos, qui con-

λόν ἐστίν. ἤδη τε ἄσσοι εἶναι ταῦ οὐρανοῦ. καὶ τοὺς ἀνάμους,
θεοῖσι βωθέοντας, ἀνατρέψαι περὶ αὐτοῖσι τὸ μηχανήμα. τοῦ δὲ
τα ἐρείπια λέγεσθαι Βαβυλῶνα. τέως δὲ ὄντας ὁμογλώσσους ἐκ

riocham in novam detorquet sententiam, sup-
pressa insuper significatione verbi non parvi
momenti *καταρροնίω*, hoc est, *contemno, as-
pernor*. Goar fortasse magis erudite: » In con-
temptum Deorum, quasi superiores illis forent,
venisse «. At noster Interp. videtur paulo ali-
ter habuisse in autographo; nimirum pro *ἀμεί-
νους*, legisse vel *μαίνας*, scilicet *viles, flocci
faciendos*; vel participium verbi *ἀμεινω*, id est
exolefacio: quare vertit, և յանդիսանուծիւն
հասանել, hoc est ad verb. pro *inutili ducere*,
vel *ut inveteratum rejicere, parvipendere, flocci
facere*. Quod si praesentem Graecam lectio-
nem vitio carere quis dicet, dicere is quoque
poterit quod *τὸ ἀμείνοντας εἶναι* sumpserit no-
ster Interp. respectu Deorum, non in laudem,
sed in vituperationem; neque pro ipsis homini-
bus se se laude efferentibus, ut Vigerus et Goar
senserunt: namque vox Gr. varie accipi potest.
Denique dicere possumus in Cod. Arm. pro *հա-
սանել*, legendum *հասանել*, vel eo sensu acci-
piendum esse *τὸ հասանել*, quasi *հասանել*; tunc enim neutrale verbum hunc exhibet sen-
sum: » adeo ut Deos quoque in contemptum
habuerint, et. (ipsi) in ultimam nequitiam ve-
nerint «. Id tamen non adeo juvat, ut ad Gr.
textum defendendum valeat.

1 Pro *turri* Arm. habet *բարձր*, *purgen*, vel
burgen, eodem sono et eadem significatione ac
Gr. *πύργον*. *բարձրաբերձ* autem quamvis adje-
ctivum, supplet locum vocis *πύργον*; quae qui-
dem idem ferè assignat quod *πύργον*, sed vide-
tur pro explicanda structurae magnificentia ab

suctore superaddita: quasi diceret, *turrim tur-
vium*, vel *burgorum maximam turrim*; quod no-
ster Interp. per adjectivum adjunctum explicari
voluit. Itaque nescio an satis scienter dixerit Vi-
gerus in not. ad Praep. Evang. p. 41. ad 416.
» *πύργων πύργον*. Satis intelligebam *πύργον*,
(unde majore vitio *πύργων* extiterat,) merum
esse glossema, quod *πύργον*, Ionicam poeticam
que vocem explicaret. Vestigium ejus in Cyril-
lo nullum «: nec Goar in Syncello suo novit.
Verum tam Viger. quam Goar ita Latinam in-
terpretationem expoliverunt, ac si ex Arm. textu
transfudissent; ille enim vertit, » *immensae al-
titudinis turrim* «: hic vero, » *mirae altitudinis
turrim* «.

2 Nomen *πύργον* Deorum, primo positum loco
redundare videtur in Arm. vel in Gr. desidera-
tur. Caeterum servata ea voce, Arm. textus hoc
sensu obvius potest accipi, nempe » *quum au-
tem jam caelum proxime ad Deos attigissent* «.

3 Fatendum hic, vel Interpr. nostrum libe-
riore stylo usum, quamvis elegantissimo in Arm.
vel Graec. textum recentem adhuc obscuratum
à librariis fuisse, maxime in ea voce, quae in
Praep. Evang. *πολύδρα* juxta Vigerum, et se-
cundum Scal. *πολύδροον* legitur; ubi Cyrillus
habet *πολύδροον*, et Syncellus *πολύδρος*. Ve-
rum et Latini Interpretes non solum istam vo-
cem, sed etiam integrum ferme Abydeni textum
adeo periphrasi adornarunt, ut *vix* cernatur au-
tographi sinceritas in eorum versione. Lectio-
nem Arm. satis confirmat et Arzerunius. Lib. 1.
c. 2. his verbis. * *Κυβερνήτης πύργου*,

Եւ յետ այնորիկ կրողնն ՚ի տիտանն մտրտ պատերազմի ընդ միմեանս բախէին : Գարձեալ սոյն սյր և զսի ներերիբայ յիշատակէ՝ պէտ զայս օրինակ :

spiraverant, penetravit. Ao deinde Saturnus et Titanes inter se bellum moverunt. « Praeterea hic vir de Sinecheribo quoquameminit, hoc modo,

Ի Բիւրիւնայ վան սինեքիբայ :

Abydeni de Sinecherimo.

Յայնմ ժամանակի քսաներորդ և հինգերորդ՝ և սինեքերիբ ուր բեմն ՚ի Թագաւորեացն գտանէր. որ զբարեղանն ՚ի ներքոյ ձեռին նուա ճեալ հնազանդէր. և ՚ի ծովեզերին կիզիկեցւոց աշխարհին զտորմիղ նաւամարտիկ նաւացն յունաց վանեալ վկանդէր. և շինէր և զմեհեանն աթենացոց, արձանս պղնձիս կանդնեալ, և գրով բայ ասէ զքաջութիւնսն գրողէր. և զտարսոն զձև և զօրինակ բարեղոնի շինէր. զի և ընդ մէջ տարսոնի գետն կիւղնոս անցանիցէ, որպէս գունակ արածանւոյ ընդ մէջ բարեղոնի :

» Eodem tempore vicesimus quintus utique Sinecherib ipse ex regibus vix demum inventus est, qui Babylonem sub ditionem redigens subegit, et ad litas maris Ciliciae Graecorum classem profligatam depressit; condiditque templum Athenarum, statuas aereas erexit, litterisque sane, inquit, suam fortitudinem exaravit; et Tarsum ad figuram et similitudinem Babylonis aedificavit; ut Tarsum Cydnus flumen interflueret, Euphratis nimirum more Babylonem interfluentis.

Ի սոս նմանէ և յետ նորա ներգիղոս Թագաւորեաց. որ յորդւոյն աղրամեղեայ վախճանէր. և զնա նորին եղբայր աքսերդիս միահայր, և ոչ համամայր՝ սպանանէր. և հալածական զքորականն ՚ի բիւզանտացւոց քաղաքն արկանէր : Իր նախ վարձկա նութիւնս օգնականութեան ինքեան գումարէր. յորոց մի ոմն էր

Ex ordine autem post eum Nergilus regnavit, qui a filio Adramelo est interemptus: at ipsum quoque frater ejus Axerdis ex eodem patre, non autem ex eadem matre, occidit; et exercitum persequutus in Byzantinorum urbem includit. Qui primus mercenarios milites sibi collegit; quorum unus Pythagoras fuit, Chaldaeorum sapientiae

Θεῶν πολύθρα φωνὴν ἐνεύκασθαι, μετὰ δὲ Κρόνου τε καὶ Τιτῆνος συστῆναι πόλεμον . . .

որոյ գլուխն հասցէ յերկինս . և կանխազգ ջրմամբն ՚ի վերուստ զփարարբաւ շեղու մարդ կութեան շխոթեաց յայտարան խլիքաբիւն || :
1 Extrema haec Abydenii sermonis pars quam-

vis integre habeatur tam apud Sync. quam apud ipsum Eusebium in Praep. Evang. verum apud Cyrillum desideratur.

պիւթադորաս՝ քաղաքացւոց իմաստութեանն աշակերտ : Այլ արքերդիան զեգիպտոս և զհողմանս խոր ասորւոց կայեալ շահեր : յորմէ և սարդանապաղղոսն էր :

Եւտ որոյ պարսկոսն ասորեստանեաց թաղաւորէր, ՚ի վերայ հասեալ թէ զօր խառնիճազան՝ ՚ի ծովէ ՚ի վերայ խաղաց ելանել, զուսազոստորիս զօրավար վաղվադակի ՚ի բարեղոն առարկեր : Այլ նորա՝ խորհուրդ ապստամբութեան խորհեալ, զսփրահակայ զմարաց նահապետի զամուհեան դուստր՝ իւրում որդւոյն նաբոհոդրոստորայ խօսէր կնութեան : Այլ յետ այնորիկ փութաւ նակի չուէր խաղայր հասանել ՚ի վերայ նինեայ, որ է նինուէ քաղաք : Այլ լինէր վասն այնր ամենայնի՝ սարսկայ արքայի . հրճեալ առնէր զարքունիսն Եւովրիտայ : Իսկ նաբոհոդրոստորայ առեալ զիշխանութիւն թաղաւորութեանն՝ ամուր պարրուպաւ զբարեղոն պատէր :

Այլ յետ սոցին բանից արիւղենոս և որ ինչ իրք զնաբոհոդրոստորայ իցեն՝ միաբանս եբրայեցւոց գրոցն յօրինեալ կարգէ՝ պէս զայս օրինակ :

discipulus. Axerdis autem Aegyptum partesque Syriae inferioris in suam potestatem redegit; ex qua Sardanapallus quoque exitit.

Post quem Saracus in Assyrios regnavit: et quum compertum habuisset, multitudinem barbarorum maximam e mari exisse, ut impetum faceret. Busalossorum ducem confestim Babylonem misit. Ille autem consilio rebellionis inito, Amuthean Astyagis Medii familiae Principis filiam Nabuchodrossoro suo filio uxorem despondit. Ac deinde protinus discedens accelerat aggredi Ninum, id est, urbem Ninive. Cum autem de his omnibus certior est factus Saracus Rex, concremavit regiam aulam Evoriti. Nabuchodrossorus vero accipiens regni imperium, valido muro Babylonem cinxit.

His dictis, quaecumque etiam de Nabuchodonosoro referuntur, cum Hebraeorum libris consentiens Abidenus ipse, digerit in hunc modum.

Arm. Interp. explicare voluit significatum Gr. nomenclationis Κοιλοσυρία, quae sonat *խոր սորիս* inferior Syria; quod et nos fideliter observavimus. Hoc si minus tibi arridet, lege, per me licet, Latinorum more *Coelesyria*; sed de hoc nomine et infra in textu Josephi. Veram huius loci sententiam, fatendum enim est, nos ignoramus, tum ob incertum sensum verbi Græc. Arm. *խոր սորիս*, tum ob inauditum, nonne *Կոլոսիայ* - *Comedonavit* dixeris, si supponas, legendum esse *խոր սորիս*, ac *Կոլոսիայ* in dativo expositum fuisse; et sensus erit, commendavit regiam aulam in manus Evoriti conjugiam aulici, ac ipse se fugae tradidit. Si autem legas *հրճեալ առնէր*, tunc certa apparet sententia, quasi igne injecto regiam seque

combusserit; ut simpliciter habet Sync. cum tamen incertum restet nomen Evoriti. Juvat transcribi hic Syncellum confuse agentem his de rebus pag. 168. (juxta interp. Goari.) "Nabopolassar... Hunc Sardanapallum vocat Polyhistor Alexander, qui ad Astyagem Mediae Sarpam miserit, et filiam ejus Aroitem uxorem filio suo Nabuchodonosor sumpsit. Hic traditis sibi copiis a Saraco Chaldaeorum rege praepositus, in Saracum ipsum et Ninivem civitatem arma vertit: cuius impetum et aduentum veritus Saracus, incensa regia igne se absumpsit; imperium vero Chaldaeorum et Babylonis collegit Nabopolassar pater Nabuchodonosor."

Ապենյան ինչ առէ 'ի սկզբանէ ջուր էր, որ անուանեալ կոչէր ծով, և բեղոսն ցածուցանէր զնոսա. և իւրաքանչիւր աշխարհս բաժանէր տայր. և զբարեզոն պարսպեալ պատեալ ամրացուցանէր. և իբրև բաւական ժամանակք 'ի վերայ անցեալ յերկարէին, եղծանէր: Օ որոց միւսանգամ նարուկորոտորոս պարսպէր. և տեւէր բաւէր մինչև 'ի ժամանակս մեկեղանացւոցն իշխանութեան՝ հանդերձ դրօքն պղնձակերտիւք:

Օ ամենայն արհիւհնոս հանգոյն դանիելի վիպագրէ. յորում ձառեալ պատմի զնարուքողոնոտորայ, եթէ անթարհաւաճեալ մեծամտեալ առէր, ոչ այս է բարեզոն մեծ, զոր

natura) in principio aqua erat, quae appellabatur mare; et Belus imminuebat eas (aquas): et singulis regiones distribuebat¹; nec non Babylonem muri ambitu muniebat: quum vero satis longi temporis praeterisset, corrumpitur². Quam rursus Nabucodrosorus muris cinxit, adeo ut perduraret ad Macedonum usque imperii tempora cum portis aeneis³.

Cuncta quidem Abydenus, ut Daniel, litteris mandat; in quo (sc. in libro Danielis) de Nabuchodonosoro aperte narratur; quippe qui superbiens, animoque elatus, dixerit:» Nonne haec

... λέγεται δὲ πάντα μὲν ἐξ ἀρχῆς ὕδωρ εἶναι, θάλασσαν καλεομένην. Βῆλον δὲ σφρα παῦσαι, χώρην ἐκάστῳ ἀπονεύματα, καὶ Βαβυλῶνα τείχει περιβαλεῖν. τῷ χρόνῳ δὲ τῷ ἰκνευμένῳ ἀφανισθῆναι. τειχίσαι δὲ αὐτῷ Ναβουχοδονόσορον τὸ μέχρι τῆς Μακεδονίων ἀρχῆς διαμείναν ἐὼν χαλκοπυλον. . . .

(.... ὡς ἄρα Ναβουχοδονόσορ μεγαφρονήσας, ἀπισθοδίστατο εἰπὼν,) οὐχ αὕτη ἐστὶ Βαβυλῶν ἢ μεγάλη, ἣν ἐγὼ ἀκοδό-

missa verba. Ubi adverte verbum *λέγεται*, sc. *dicitur*, spectare ad Abydenum, qui laudavit traditionem a caeteris auctoribus vel a vulgata fama acceptam; itaque Vigerus vertit *ferunt*. At nostra lectio *առէ*, supponit in Gr. fuisse *λέγει*, sc. *dicit*, vel *inquit*: quo adducitur ipse solus Abydenus ab Eusebio citatus, nisi dixeris in Arm. legendum *առեմ*, quo conciliantur variantes lectiones. Ut nil dicam de neutrali adjectivo *ամենայն ինչ*, *πάντα*, quod Vigerus explicavit stricte, *loca haec omnia*; nos generatim diximus, *universa (rerum natura)*.

¹ *Իւրաքանչիւր*, quod pro variis casibus accipi posse notum Armeniis est, hic vere pro tertio accipiendum esse suadet ratio, et auctoritas Gr. textus, qui non aliter accipi potest. Addeoque non tam haec, quam antecedentia *σφρα παῦσαι* Vigeram ita in angustias coniecerunt, ipse ut ultro dissimulaverit significationem verbi *παῦσαι*, atque pronomen *σφρα* cum *χώρην* conjunxerit.

² *Եղծանէր*, ut apprime sonat *corrumpi*, ita stricte a nobis in Latino servari necesse fuit, quamquam incertum fortasse sensum reddat, an Babylonis murus, vel ipse Belus sit, qui obnoxius fuerit corruptioni. Et quidem Gr. *τὸ ἀφανισθῆναι* aequè indicare potest corruptionem vel muri Babylonici, scilicet *destructionem*, *eversionem*, etc: aut *Beli*, *interitum*, nempe, sive *sublationem a visu*. Hoc secundum absque ulla haesitatione retinendum sibi putavit Vigerus, ita rem declarans periphrasi: » Ac deinceps mortaliū oculis ereptum esse ». Verum primum sensum Interpreti nostro persuasum fuisse satis apparet ex eo, quod *եղծանէր* magis convenit aedificio, quam homini; idque, ni fallor, rectius atque accuratius, quasi legeretur in Gr. *φθαρισθῆναι*: siquidem sequentia illico verba ad restorationem spectantia *τειχίσαι δὲ αὐτῷ* etc, clarissime indicant pristinam muri Babylonici, eversionem jam jam memoratam fuisse.

էն շինեցի 'ի բնականութիւն թագաւորութեան՝ զօրութեամբ բանութեան իմոյ, և 'ի պատիւ փառաց ի մոյ: Աւ քանզի իշխանութիւն իւրոյ բարութեան վկայէր, այնպիսի բանիւք ճառեալ զնաբոքոզոնոսոբայ 'ի դանիէզ մարգարէէ. լուր և արհիւհեեայ. քան զհերակղէս ասէ և զօրագոյն էր. որ և գրէ իսկ՝ պէս զայս օրինակ բանից:

Ա՛ծազօրն ասէ, 'Աբուկոզոբոս

μυσα εις οικον Βασιλείας, εν τῷ κράτει τῆς ισχύος μου, εις τιμὴν τῆς δόξης μου. . . .

Μεγασθένης δέ φησι, Ναβουκδρόσορον Ἡρακλέως ἀλκιμώτερον

1 Similia ex sacris literis repetit Eusebius in Praep. Evang. loco signato, ad calcem textus Abydeni, quem paulo supra posuerat. Ubi cum Vigerus juxta Vulg. Lat. expresserit: " et in gloria decoris mei u, nemo putet ita etiam in Gr. Eusebii textu rem se habere, sed potius juxta LXX. ac Arm. lectionem, εις τιμὴν τῆς δόξης μου, " in honorem gloriae meae u. Dan. 17. 27.

2 Verba Arm. intellectu facillima, sed sensus obscurus cernitur; ita enim verbo sonat: " Et quia imperium suae bonitatis (vel bonitati) testificabatur, ejusmodi verbis relatione facta de Nabuchodonosore a Daniele Propheta u; nos itaque certam sententiam posuimus. Hoc suspicamur, ne pro բարութեան, բանութեան sit legendum, sc. tyrannidis vel tyrannidi; dummodo ita res satis aperta esse possit.

3 Habetur hoc etiam fragmentum praeter alia apud ipsum Eusebium in Praep. Evang. loco signato, praemissum ante fragmenta superius allata; ex quibus hoc solum sumpsit Scaliger. p. 49. Hujus fragmenti principium occurrit et apud Chorenensem nostrum Lib. II. cap. 7. qui sincere transcripsit ex ista Arm. versione Chron. Euseb. ita ut codex noster facile possit etiam librarii errores apud Choren. emendare. Ita enim apud eundem legitur. p. 95. * Որպէս արհիւհեանս պատմէ՝ պրպէս ասելով. Ածազօրն նաբոքոզոնոսոբ ու ժգնագոյն էր քան զհերակղէս, 'ի լուրեացոց: Ի վերիացոց (lege continue և յվերիացոց) աշխարհն զօրագոյն լեալ՝ հաստանէր (lege հասանէր). և վանեալ վտանկեալ (lege վանդեալ) ընդ ձեռամբ նուա-

est Babylon magna, quam ego aedificavi in habitationem regni, in robore fortitudinis meae, et in honorem gloriae meae " u. Quod autem imperium, suae felicitatis testimonium in promptu habuerit, quemadmodum his verbis a Daniele Propheta de Nabuchodonosoro dictum est " , audi etiam Abidenum: fortior Hercule erat, inquit; qui et his verbis scribit " 3.

" Μεγασθένης " ait: Nabucodresso-

ռէր, և զմանն մէ 'ի նոցանէ՝ յաշխարհ պատմաս ծովաւ արեալ բնակեցուցանէր ||. Quem locum sic interpretati sunt Whistonii juxta suam lectionem minime accuratam: " Ut Abydenus scriptum reliquit, ita dicens; Potens ille Nabuchodonosorus Herculem Libycum vi superabat. Exercitu coacto, in Iberorum regionem venit, et profligatam oppressamque in ditionem suam redegit, et partem quandam populi ad dextram maris pontici abduxit collocavitque u. Sed emendatior lectio Chorenensis ea est, quam in Eusebio nostro habemus, qua possunt eruditi lectores et Whistoniorum versionem corrigere.

4 Ա՛ծազօր id sonat iisdem syllabis, quod Graecis μεγασθένης, sc. magni roboris vir, sive potentissimus: quam vocem Graecam dedita opera usurpavimus in nostra versione, ut tollatur omnis controversia de mente Interpretis nostri, ac de sensu praesentis loci. Controversia, inquam, illa, quae oritur propter sensum vocis praemissae, an scilicet hoc in loco ut adjectivum, an potius ut nomen proprium sit accipiendum τὸ Αἰδωζορ, μεγασθένης. Qui legit Arm. textum, accipit absolute adjectivum tamquam Nabuchodonosoro adjunctum, ut reapse intellexit Chorenensis noster, ideoque verbum ասէ anticipans deflexit in ասելով; ac de integro incepit, Αἰδωζοրն նաբոքոզոնոսոբ ու ժգնագոյն էր, etc. quod simpliciter sonat: Potentissimus ille Nabuchodonosorus robustior Hercule erat, etc. Sed tamen qui Gr. textum hodiernum in manus sumit, absolute proprium. Scriptoris cujusdam nomen intelligit; ita enim ad verbum sonat: Με-

սորոս, որ ուժգնագոյն էր քան ըզ-
 չերակղէս, ՚ի լիբիացւոց և յիբերաց-
 ւոց աշխարհն զօրաւորող լիեալ հա-
 սանէր. և վսնեալ վիսնգեալ ընդ
 ձեռամբն նուաճէր. և զմասն մի ՚ի
 նոցանէն յառաջակողմն պոնտոս ծա-
 վու սարեալ բնակեցուցանէր: Եւ
 ապա յետ այնորիկ պատմի ՚ի քաղ-
 դէացւոց, թէ իբրև եկն եհաս անդ-
 րէն յարբունիսն, դից իրիք մտեալ
 կալեալ զմիտսն, խօսէր ձե զայս օրի-
 նակ, թէ ես նաբուօհոզրոսորոս սի-
 քաջքէ բարեղացիք՝ զվիշտս ինչ որ
 ձեզ հասանելոց իցեն՝ յառաջագոյն

rus, qui Hercule robustior erat, in
 Lybiam, Iberiamque exercitu compa-
 rato pervenit, atque adeo profligans ac
 opprimens domuit; et partem (inco-
 larum) aliquam in dexteram plagam
 maris Pontici traduxit, ut in ea habi-
 tarent. Deinde vero narratur a Chal-
 daeis, quod cum redax Regiam ad-
 venisset, Diis quibusdam in eum pe-
 netrantibus, mentemque ejus occu-
 pantibus, ita loquutus sit: Ego (ait)
 Nabucodrossorus, o fortes Babylonii,
 imminentem vobis calamitatem prae-
 nuntiabo. Et alia quaedam singula-

γεγονότα, επί τε Λιβύην και Ἰβηρίην στρατεύσαι. ταύτας δὲ χει-
 ροσάμενον, ἀπόδασμον αὐτέων εἰς τὰ δεξιά τοῦ Πόντου κατοικί-
 σαι. μετὰ δὲ, λέγεται πρὸς Χαλδαίαν, ὡς ἀναβάς ἐπὶ τὰ Βασι-
 λυία, κατασχέθειν Θεῶ. ὅτεω δὴ, φθεγγάμενος δὲ εἶπε οὕτως.
 ἐγὼ Ναβουκοδρόσορος, ὃ Βαβυλωνιοί, τὴν μέλλουσαν ὑμῖν προση-

gasthenes autem dicit Nabucodonossorum robu-
 stiolem Hercule factum etc. Et quidem hanc esse
 veram hujus loci sententiam nemo inficiari poterit,
 qui legat similem locum infra a Josepho citandum,
 ubi vel ipse Interp. Arm. nomen proprium auctoris
 expressit, *Մեգասթենէս*, *Megasthenes*. Quid ergo?
 Cur hoc loco, dixeris, non reddit noster *Մեգասթենէս*,
 sed *Մեծազոր* interpretatus est? Duplex adest ratio,
 et utraque non parvi quidem momenti. Prima, ea-
 que certissima, est, quod revera legit in Gr. ob unius
 literae mutationem, accusativum nempe casum,
 hoc pacto: *Μεγασθένην δὴ φησι Ναβουκοδρό-
 σόρον*, etc. hoc est: *Potentissimum ergo inquit
 Nabucodrossorum*, etc. Secunda, quae profecto
 talem lectionem corroborasse videtur, ea est,
 quod Eusebius in praemissis pollicitus erat Aby-
 deni locum se prolaturum, idque libaverat ver-
 bis quasi ex persona Abydeni. *Լսւր և արիդէ
 նեայ. քան զչերակղէս սուէ ևս զօրագոյն էր.
 որ և գրէ* etc. » Audi etiam Abidenum: fortior
 Hercule erat, inquit: qui et scribit, etc. «. Ubi
 tam verba *սուէ և գրէ*, inquit, et scribit, quam
 relativum pronomen *որ, qui*, Abydenum solum
 aperitissime indicant, et consequenter sermonem
 illico citandum Abydeni tantum esse dicta lecto-

ri facile persuadent; neque ullo modo ferme in-
 dicant novum alterum auctorem citandum esse
 ab Abydeno nomine Megasthenem. Haec sane In-
 terpretem ab omni accusatione vindicant. Adde
 quod si etiam concedamus, nostrum interpretem
 legisse ut nunc habetur in nominativo *Μεγασθέ-
 νης*, tunc dicendum est *Մեծազոր* insertum pro
 nomine auctoris, quamvis etymologice explicata
 significatione, ac si diceret, *Մեծազոր անուա-
 նեալ չեղինակն սուէ, և այլն*; cujus rei exem-
 plum apud alios quoque Interpretes non semel
 invenies. Interim verò mireris Whistonios Cho-
 renensis Interpretes, qui quamvis Gr. textum
 citent in adnotationibus, minime tamen respuunt
 lectionem Armenam *Մեծազոր*, sed magis ratum
 habentes, simpliciter reddunt, *Potens*; et ita
 dissimulant omnino Megasthenis nomen. Tan-
 dem advertite hic obiter, absurde additum hoc
 loco ab Scaligero in Gr. textu, post verbum *φη-
 σι*, haec, *ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν Ἰνδικῶν*, mutua-
 tus nempe ea a Josepho, qui talem Megasthenis
 libri notam designat; ut inferius videbis: nec ta-
 men ea Abydenus quoque designaverat, ut patet
 ex Gr. et Arm. lectione Eusebii, quem se
 transcribere Scal. putavit.

սիւ մեռանել. զնաբանէդորոս 'ի բարձ
ԹագաւորուԹեանն Հասուցանել Հը-
րամայէր, որ չէր ինչ նմա ամենեին :
Որում կիրոս 'ի բրե կալաւ զբարե-
ղոն, զկրմննից աշխարհին զմարգարա-
նուԹիւնն շարճէր . դարե՛հ արքայ
յաշխարհէն վտարեաց ինչ : և այն
ամենայն միաբան է երբայակիր գը-
րոցն :

'Ի դանիէղի պատմուԹիւնն զնա-
բուքորոնորայ պատմի, Թէ զիւրդ
և օրդունակ անկաւ 'ի մտաց : Իսկ է-
Թէ յունաց մատենագիրք կամ քաղ-
գէացիք զախտն բարեբէն, և յոյ
կալեալ ասեն զնմանէն, և ասն ան-
ուանեն զմիլուԹիւնն՝ որ եմուտ 'ի
նա, կամ՝ զղ. և ինչ՝ որ եկն 'ի վերայ
նորա, չէն ինչ զարմանք : Վ'անզի
այս իսկ և բարք են նոցա՝ զայնպիսի
ինչ զամենայն յո՛ծ սահմանել, և
աստուածս զղ. և անուանել : Օ այս
ամենայն արիւղեհոս :

Իսկ և զգաւորոն յովսեփոս՝ հրէ-
իցն վիպապատում մատենագիրն, յա-
ւաջնում նախնեաց պատմուԹեանն՝
միաբան սոցին յիշատակեալ գրէ՝ ձև
զայս օրինակ :

λόγος βιαίῳ μόρῳ, Ναβαρνίδοχον ἀποδείκνυσι Βασιλέα, προσήκου-
τα οἱ οὐδὲν. τῷ δὲ Κύρος, ἐλὼν Βαβυλῶνα, Καρμανίης ἡγεμονίην
δωρέεται . . .

bat ¹. Cui Cyrus, Babylone capta, Carmaniae principatum dedit. Darius rex de regione depulit aliquantulum ² «. Verum, omnia haec cum Hebraicis scriptis optime conveniunt.

In Danielis sanè historiis de Nabuchodonosoro narratur, quomodo, et quo pacto captus mente fuerit: quod si Graecorum historici, aut Chaldaei morbum tegunt, et a Deo eum acceptum comminiscuntur; Deumque insaniam, quae in illum intravit, vel Daemonem quemdam, qui in eum venit, nominant, mirandum non est. Etenim hoc quidem illorum mos est, cuncta similia Deo adscribere, Deosque nominare Daemones. Omnia haec Abydenus .

Sed etiam Flavius Josephus Judaeorum scriptor historiographus, in prima de Antiquis historia ³, convenienter hisce memorans conscribit, hoc modo .

¹ Tam Arm. quam Gr. textus incertum praeferunt sensum, ut possit aequè verti: « qui nulla ratione haereditatem regni habebat », vel « nulla affinitate sibi proximus erat », scilicet antecessori suo. Secundum elegit Vigerus, ita enim ille: « nulla cum eo affinitate conjunctum . »

² Postrema haec de Dario periocha satis obscura, desideratur in Praep. Nulli non notum, Darium ipsum Cyro in Babylone expugnanda comitem fuisse: sed quid hoc in loco de Dario narretur, omnino non patet, anne Nabonedo-

chum ejecit? an aliquid hujusmodi egit? suspicatur aliqua deesse .

³ Nemo censeat hic citari illum Josephi librum vulgò dictum *Antiquitatum Judaicarum*, qui est juxta Gr. *Ἰουδαϊκῆς Αρχαιολόγιος βίβλιος*; sed alterum contra Apionem, qui hoc titulo jam antiquitus gaudet, *περὶ Αρχαιοτήτος Ἰουδαίων*, sive *de Antiquitate Judaeorum*: conans velim adnotationes Jos. p. 437. c. ubi dicitur eo nomine citari solitum hunc librum tam apud alios scriptores antiquos, tum apud Eusebium ipsum in Praep. Evang. etc. Ex hoc ita-

7. Եւրոպայ յառաջին Եւրոպայ գիրքի
Տառերն զԵրուսղէմայ :

Ex Josepho, a prima Antiquorum
historia de Nabuchodonosare.

Λαογεγιγ αὐτὲ ἀρχαίη ἡμερῶν
ῥωμηναίων ἡ ἀρχαία ἡμερῶν. ἡμερῶν
ἡμερῶν ἡμερῶν ἡμερῶν ἡμερῶν
ἡμερῶν ἡμερῶν ἡμερῶν ἡμερῶν
ἡμερῶν ἡμερῶν ἡμερῶν ἡμερῶν
ἡμερῶν ἡμερῶν ἡμερῶν ἡμερῶν
ἡμερῶν ἡμερῶν ἡμερῶν ἡμερῶν
ἡμερῶν ἡμερῶν ἡμερῶν ἡμερῶν

” Jam vero ea nunc referam, ait,
quae de nobis singulatim a Chaldaeis
scripta atque enarrata sunt: quae
multam habent concordiam cum aliis
quoque libris nostris. Testis autem
horum est Berossus, vir generis quide-
m Chaldaeus, et inter omnes, qui
in disciplinam Sapientiae inebant,
illustris: quoniam et libros de Astro-

(Fl. Joseph. contra Apionem. L. I.)

Ἀέξω δὲ νῦν ἡδὴ τὰ παρὰ Χαλδαίοις ἀναγεγραμμένα καὶ ἱστο-
ρούμενα περὶ ἡμῶν, ἅπερ ἔχει πολλὴν ὁμολογίαν καὶ περὶ τῶν
ἄλλων τοῖς ἡμετέροις γράμμασι. μάρτυς δὲ τούτων Βηρώσσος ἀπὸ
Χαλδαῖος μὲν τὸ γένος, γνῶριμος καὶ τοῖς περὶ παιδείαν ἀναστρε-

que Josephi libro, primo nempe contra Apionem, tria occurrunt lectoribus fragmenta satis digna in praesenti Eusebii Chronico, quorum usu feliciter possunt Josephophili non pauca hujus auctoris dubia loca a Librariis inserta maturo consilio perpendere, ne dicam corrigere. Ideo visum e regione collocari Josephi textum Graecum juxta emendatorem magis editionem Amstelod. 1726. atque nostra quaedam, quae discrepant, diligenter adnotare. Operae insuper pretium duximus versionem nostram Latinam iis in locis, in quibus ipsa omnino congruit cum veterinaria vel novissima Josephi interpretatione, iisdem verbis reddere; aliter, nostram lectionem de more exacte exponere. Unum tantum expedit notare, quod Interp. Arm. videtur in locis Josephi elegantiori stylo translationem Armenam adornasse, quam in aliis Eusebii dictis: unde noli mirari, si aliquando plura occurrant vocabula adjectiva vel similia ornatus gratia in Arm. quam in Gr. Aliter sentiendum, cum aliquid novum scitu dignum acciderit, quod desideratur in Gr. ut non semel accidisse comperit habuimus.

1 Quae multam habent concordiam; iisdem ver-

bis rem expresserat et vet. Interp. Jos. Rufinus nimirum vulgò creditus; quam dicendi rationem dedita opera servavimus, ut pote quae ad Gr. et Arm. magis aocedit; quamvis nova Interpretatio venustius Latino more dixerit, quae ... in plerisque consentiunt.

2 *ἡμερῶν ἡμερῶν ἡμερῶν ἡμερῶν*, adverbium sonat, et ad alios libros nostros, vel cum aliis quoque libris nostris; qui sensus vel in Gr. hodierno cerni potest, sed naturalis magis videtur alter, et de aliis rebus cum libris nostris: aequivocum stat in propositione *περὶ*, si ita legerit et Interpres Arm.

3 *Γνῶριμος καὶ τοῖς* etc, cum sit in dativo casu, a Latinis interpretibus Jos. in aliam vertitur sententiam: reddunt enim, *notus iis, qui* etc. vel *iis verbò non ignotus qui* etc. Attamen no-ster Interp. videtur in Eusebio legisse *γνῶριμος καὶ ἐν τοῖς*; quare reddit *ἐν τῶν ἐπισημοῦν* : quo potissimum significatur *insignis, illustis, clarus ve inter omnes*, quasi *supra omnes*. Nihilominus si integrum censeas Gr. textum, possumus Arm. quoque in dativo intelligere; siquidem *ἐπισημῶν*, habet etiam locum vocis *ἐπισημῶν*. Primam tamen eligi-

և որ ինչ ՚ի քաղաքից ճարտարու-
թիւնս իմնասառութեան պատմէր, նա
եհան ՚ի յուճաց լեզու :

Երբն իսկ բերասոսն մտադիւր ըզ-
հեռ երթեալ առաջնոցն մատենից՝
վասն ջրհեղեղին և բնաջինջ մարդ-
կան ապականութեանն լինելոյ՝ ըզ-
նոյն ձև ըստ մովսիսի պատմութեանն
վիպագրեաց . և վասն արկղակերտ
ապականին՝ որով նովքոս նախնին մե-
րոյ աղբիս անրեցաւ , և երթեալ
քաղաքէ ՚ի գլուխս լեռանց Հայաս-
տան աշխարհին : Եւ ապա մի ըստ
մեղծէ ՚ի նովքայ համարեալ , և զնո-
ցին ժամանակն յաւելեալ , ՚ի նա-
բուպաղարսոս ՚ի բարեդոնի և քաղ-
ղէացոց թագաւորն եկեալ հասու-
նէ . և զնորա գիրս և զարուսթիւնս
պատմեալ , ապա ասէ՝ թէ յոր իրս
և յինչ միտս առաքեաց յերկիրն ե-
գիպտացոց , և ՚ի մեր աշխարհս

nomia, et quidquid apud Chaldaeos de
sapientiae arte narrabatur, ipse in
Graecam linguam transtulit.

Is igitur Berossus, sponte sequutus
antiquissima volumina, de diluvio, et
penitus hominum corruptione, eadem
plane quae Moysis historia, enarra-
vit; et de arcae constructione ¹, qua
Nochus ² generis nostri princeps ser-
vatus est, illaque in summitatem mon-
tium Armeniae delata constitit. Dein-
de singulos a Nocho recensens, et eo-
rum tempora adjiciens, ad Nabopal-
sarum usque Babyloniae et Chaldaeo-
rum regem pervenit: resquae et prae-
clara ejus gesta narrans, deinde ait,
quare et quo animo in terram Aegy-
ptiorum et nostram regionem misit
filium suum Nabucodrossorum mul-
tis cum copiis, ac latissimis castris.
Etenim compertum habens, incolas

φορμένοις, ἐπειδὴ περὶ τε ἀστρονομίας, καὶ περὶ τῶν παρὰ Χαλ-
δαίοις φιλοσοφουμένων αὐτὸς εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐξήνεγκε τὰς συγ-
γραφάς.

Οὗτος τοίνυν ὁ Βηρωσσὸς ταῖς ἀρχαιοτάταις ἐπακολουθῶν ἀνα-
γραφαῖς, περὶ τε τοῦ γενομένου κατακλισμοῦ καὶ τῆς ἐν αὐτῷ φθο-
ρᾶς τῶν ἀνθρώπων, καθάπερ Μωϋσῆς οὕτως ἱστορήκε. καὶ περὶ
τῆς λάρνακος, ἐν ἣ Νῶχος ὁ τοῦ γένους ἡμῶν ἀρχηγὸς διεσώθη,
προστενεχθείσης αὐτῆς ταῖς ἀκρωρείαις τῶν Ἀρμενίων ὄρων. εἶτα
τοὺς ἀπὸ Νῶχου καταλέγων, καὶ τοὺς χρόνους αὐτοῖς προστιθεὶς,
ἐπὶ Ναβολάσσαρον παραγίνεται, τὸν Βαβυλωνίος καὶ Χαλδαίων
βασιλέα, καὶ τὰς τοῦτου πράξεις ἀφηγούμενος λέγει, τίνα τρό-
πον πέμψας ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον καὶ ἐπὶ τὴν ἡμετέραν γῆν τὸν υἱὸν

mus lectionem; nam γνώριμος usurpatur alibi
quoque, saltem ab Eusebio, non pro notus aliis,
sed pro clarus in disciplina, ut videbis in Gr.
prooemio Chronici Canonis.

¹ Pro τῆς λάρνακος, Arm. habet արկղակերտ
ապականին. Porro ապակն sonat arcam, արկ-
ղակերտ verò vox composita, in carpsae formam
constituta. Latini Interpp. nihil agnoscunt
praeter arcam. Locus Arm. usurpatur etiam a

Joanne Catholico Historico, in Praefat. * Հա-
ղաթեալք եղէն ՚ի գործս արկղակերտի նոյ-
եան ապականին || :

² Arm. diligenter hic observat juxta Gr. Jose-
phi dialectum Νῶχος. Lat. Interpp. habent
Noe, vel Noeus: saltem Noachum poterant dice-
re, ut Latinorum mos est, quo propius accede-
rent ad Josephum.

զիւրուրոյն որդին նաբուչոդոնոսորոս
 յաւախաւ զուրուր զորօք՝ բազմաւարած
 բանակօք: Վստի զի ազդ լինէր նմա,
 թէ յապտամբու թիւն մտաբերե-
 ցին բնակիչք աշխարհին, եկեալ ճա-
 սեալ աննենցուն շահեալ տիրէր. և
 զտաւարն երուսաղէմի հրձիգ արա-
 րեալ եղծանէր. և զամենայն զմեռ
 ազգեայ ժողովուրդն խախտեալ՝ ի
 բնաբեղացւոց երկիրն բնակեցուցա-
 նէր: Ղեպ և պատահարք հասանէին
 քաղաքին աւերել, տաւարին եղծա-
 նել՝ եթանանամեայ ժամանակ,
 մինչև ցիրոս առաջին պարտից թա-
 դաւոր: Տիրել ասէ բաբելոնացւոյն
 եգիպտացւոց աշխարհին և ասորւոց
 և փրկնիկեցւոց և արաբացւոց, ան-
 ցեալ զանցեալ զամենեքումք ար-
 ւու թեամբ և քաղութեամբ, որ նախ
 քան զնա քաղաքացւոց և բաբելոն-
 աց թագաւորեցին: Օչոյնս գտա-
 կաւ զբերոսայն առ ընթեր կարգե-
 ցից՝ պէս զայս օրինակ.

Դ՛գդ եղև հօրն նորա նաբուչոդոն-

regionis ab eo defecisse, superveniens
 (Nabucodrossorus) omnes sibi conci-
 liavit, dominatusque (in ipsos) est, et
 templum Hierosolymae incensum di-
 ruit, totumque gentis nostrae populum
 suis sedibus abductum, ut terram Ba-
 byloniae habitaret, deportavit. (Unde)
 evenit, ut civitas deserta remaneret,
 templumque dirutum ¹, septuaginta
 annorum spatio, usque ad Cyram pri-
 mum Persarum regem. Obtinuisse ve-
 ro (virum) Babylonium, dicit, regio-
 nes Aegyptiorum, Syrorum, Phoe-
 nicum, et Arabum; et super omnes,
 qui ante eum Chaldaeis et Babylonis
 imperarunt, viribus ac praeclaris ge-
 stis valde eminuissse ². Ipsa vero Be-
 rossi verba diligenter investigando ³
 proferam, quae ita se habent.

Nunciatum est ⁴ patri ejus Nabupal-

τὸν ἑαυτοῦ Ναβουχοδονόσορον μετὰ πολλῆς δυνάμεως, ἐπειδὴ περ
 ἀφεστῶτας αὐτοὺς ἐπέθετο, πάντων ἐκράτησε, καὶ τὸν ναδὸν
 ἐνέπρησε τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις, ὅλως τε πάντα τὸν παρ' ἡμῶν λαὸν
 ἀναστῆσας, εἰς Βαβυλῶνα μετέκισεν. συνέβη δὲ καὶ τὴν πόλιν
 ἐρημωθῆναι χρόνον ἑτῶν ἑβδομήκοντα, μέχρι Κύρου τοῦ Περσῶν
 βασιλέως, κρατῆσαι δὲ φησὶ τὸν Βαβυλωνίον Αἰγύπτου, Συρίας,
 Φοινίκης, Αραβίας, πάντας δὲ ὑπερβαλλόμενον ταῖς πράξεσι τοὺς
 πρὸ αὐτοῦ Χαλδαίων καὶ Βαβυλωνίων βεβασιλευκότας (....) αὐ-
 τὰ δὲ παραθήσομαι τὰ τοῦ Βηρωσσοῦ τοῦτον ἔχοντα τὸν τρόπον.

Ακούσας δ' ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ναβολάσσαρος, ὅτι ὁ τεταγμένος σα-

¹ Templi eversio desideratur in hodiernis lectionibus Jos. sicut et nomen primus Cyro attributus.

² Interea amplius haec habentur apud Jos. εἰδ' ἔξις ὑποκαταβάς ὀλίγων ὁ Βηρωσσοῦς, πάλιν παρατίθεται ἐν τῇ τῆς ἀρχαιοσύνης ἱστοριογραφίᾳ. i. e. » Deinde inferius paulo haec iterum refert Berosus in Antiquitatis historio-

graphia «. Quae ultro praetermisit Eusebius noster, nisi dixeris a Codice nostro intercisisse.

³ Vox, quae respondeat Armenae illae քաղաք, nulla occurrit in lectione Jos. nam παραθήσομαι satis exprimitur iis, անεῖθερ քաղաքից.

⁴ Sequentia iterum adducit Josephus ipse etiam Antiq. Jud. L. x. c. ii. pag. 536. etc. ve-

ερ, δλων τινε' ε πορωσιν. ε αιων.
 ρετων ερθωλ' ε εβρωγ: Ιερθωλ
 Σαυετωλ Ύαραιληρηρηρηω' Ιουαδ
 εηρθετωλ ποωρ υαποερωημ' εινε αι.
 υλρυσωιδρην, ε σωηθερ. ε ηωζ.
 Ιωαρζεν' ορωεω ε ερ Ιουε' ε ρεε,
 ανηρηεν εινε Ιερετωεθ θωηωληρηω.
 θετωαδ υπωαδερ: Ιουε Σορην Ύαρω
 Ύαρωληωηωρωω ηεωε ποωγην' ε Ύε.
 εην θωαδω Σηωινηωωνω' ε ρωρε.
 ηωηεωθ ρωηωρηεν, ε ελωρηελ ρε.
 ετωων, θωηωληρηετωλ υωδω. Ιωω.

Ο ηωωωω Ιηνερ ηεω ρωηωμ' θωω
 δωδωηωω Ύαραιληρηρηρηωω ηΣορην

rus, et acie instructa cum proditore
 congressus est, vicitque ¹; et regio-
 nem denuo, ut antea jam inde erat ²,
 in regni sui ditionem redegit. At sub
 id tempus ³ evenit, ut Napobalsarus
 ejus pater morbum contraheret in Ba-
 bylonis urbe, vitamque finiret, post-
 quam regnasset annis XXI ⁴.

» Quum verò audivisset Nabuco-
 drossorus post multum temporis ⁴ pa-

δε Ναβουχοδονόσορος τῷ ἀποστάτῃ, καὶ παραταξάμενος, αὐτοῦ τε
 ἐκυρίευσεν, καὶ τὴν χώραν ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τὴν αὐτοῦ βασιλείαν
 ἐποίησεν. τῷ δὲ πατρὶ αὐτοῦ συνέβη Ναβολασσάρω, κατὰ τοῦτον
 τὸν καιρὸν ἀρρώσθησαντι, ἐν τῇ Βαβυλωνίῳ πόλει μεταλλάξαι τὸν
 βίον, ἔτη βεβασιλευότι εἴκοσιν ἐννέα.

Αἰσθόμενος δὲ μετ' οὐ πολὺ τὴν τοῦ πατρὸς τελευταίαν Ναβου-
 χοδομόσορος, καταστήσας τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον πράγματα καὶ

1 Pro, ηωηθερ, vincebat, superabat, Jos. hic
 fert ἐκυρίευσεν, dominatus est, potitus est; in
 Antiq. verò ἐπάτησε, obsequiuit, vel fortior eva-
 dit, utrumque ad sensum lectionis nostrae ac-
 commodatum. Quorum unum Euseb. in Praep.
 praefert, legens ἐκυρίευσεν, alterum Sync. κρατεῖ.

2 Lat. Interp. Jos. interim dissimulavit signi-
 ficatum vocis ἐξ ἀρχῆς, ac in Antiq. ubi habe-
 tur ἐκ αὐτῆς τῆς ἀρχῆς, minus recte reddidit
 ab hoc initio; melius itaque in adnotationibus:
 1 Denuo ut ab initio fuerat α, quod a nobis
 verbo reddiitur. Eusebius in Praep. habet ἐξω-
 δισ, vel ἐξωθηε, id est, rursus, denuo, quod
 quidem legitur apud nos ωηρηεε; unde liquet
 a Josephi textu excidisse τὸ ἐξωδισ, et a Praep.
 Eus. ἐξ ἀρχῆς, quorum utrumque retinendum.

3 Ita quoque in Praep. Evang. Eusebius no-
 ster annos legit καὶ ἰδωμ habet lectio Jos. in
 Antiq. εἴκοσι ἔν, sc. viginti annis. Solus ergo
 praesens Josephi locus discrepat, habens εἴκοσιν
 ἐννέα, viginti novem, quod plurimis tuetur
 Scaliger in calc. Eminent. temp. p. 10. dicens;
 1 ἔτη βεβασιλευότι εἴκοσι ἐννέα. Recte, non
 ut in x. Originam Judaicarum, εἴκοσι ἔν, qui

error non solum agnoscitur a Rufino auctore
 futilissimo, sed etiam ab Eusebio (quo intelli-
 git lib. Praep. nec enim Chron. viderat): sed
 facilis fuit lapsus ἔν pro ἐννέα, (quamvis et ex
 adverso poterat dici, sed subdit). Quod si ἐννέα
 scriptum non fuisset, tamen ex Ezekiele non
 obscure colligi potuisset. Ait enim sibi oblatam
 visionem anno tricesimo, qui annus tricesimus
 in Chaldaea non potest esse, nisi regis Chaldaei.
 Regnabat igitur cum Nabuchodonosoro, et proia-
 de erat pater, non alius α. Vide et quae ibi pro-
 sequitur Scaliger, et solerter perpende an tan-
 tum ponderis habeat ejusdem argumentum con-
 tra tot eodicum auctoritatem; convinceret uti-
 que Scripturae auctoritas, si conjectura Scali-
 geri de mente Ezekielis certa esset.

4 Nescio an in apographo suo Interp. no-
 ster habuerit affirmative μετὰ πολὺ, sive μετὰ πο-
 λὺν χρόνον, vel librarii nostri vitio exciderit ne-
 gans articulus ωε; cum in Gr. habeatur hic μετ'
 οὐ πολὺ, post non multum, haud secus ac in
 Antiq. eum Praep. Evang. μετ' οὐ πολὺν χρόνον,
 post non multum temporis: quod Armenice di-
 xerim, ηεω ωε ρωηωμ' θωωδωηωωω.

վախճանէ . կարգէր յարդարէր զիրս
 երկրին եգիպտացոց և զայլոցն աշ-
 խարհաց , և զգերին հրէից և զփիւ-
 նիկեցոց և զասորոց և զեգիպտաց-
 ոց արգացն , հրաման տայր ոմանց .
 ՚ի բարեկամացն հարստաբուն զա-
 րօք և զայլ ևս զառ և զկահ և ըզ-
 կազմած խաղաղացանել ՚ի բարե-
 ղոն , Երթեալ հասեալ ՚ի քաղ-
 նուածեալ զիրս ամենայն ՚ի քաղ-
 դէացոց , և պահեալ նմա զթագա-
 ւորութիւն՝ ուրումն ազնուահանի ՚ի
 նոցանէ : Տիրէր բովանդակ հայրե-
 նի իշխանութեան . և զգերոցն հը-
 րաման տայր՝ յազնիւ տեղիս բարե-
 ղացոց աշխարհին բնակեցուցանել .
 Եւ ինքն յառէ և յաւարէ պատե-
 րազին՝ զվեհեանն բեղայ և զայն

tris obitum, rebus in terra Aegyptio-
 rum aliarumque regionum ordinatis et
 compositis, atque Judaeis et Phoeni-
 cibus ac Syris, et gentibus in Aegy-
 pto captivis, quibusdam amicorum
 commendatis, ut eos cum gravis ar-
 maturae copiis, nec non praedam et
 suppellectilem apparatusque Babylo-
 nem deportarent; ipse iter faciens,
 pervenit. (Babylonem)¹, reperitque
 cuncta a Chaldaeis administrata², re-
 gnumque sibi a quodam eorum (viro)
 nobili adservatum. Potitur totius pa-
 terni imperii; captivos autem in Ba-
 byloniae locis maxime opportunis col-
 locare jussit. Et ipse de belli ma-
 nobiis Beli templum aliaque largi-
 ter³ ornavit; atque in ipsam, quae jam

τήν λοιπήν χώραν, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους Ἰουδαίων τε καὶ Φοινί-
 κων καὶ Σύρων καὶ τῶν κατὰ τὴν Αἴγυπτον ἔθνων συντάξας τι-
 σὶ τῶν φίλων, μετὰ βαρυτάτης δυνάμεως καὶ τῆς λοιπῆς ἀφει-
 λείας ἀνακομίζειν εἰς τὴν Βαβυλωνίαν, (αὐτὸς ὀρμήσας ὀλιγοστός
 παρεγένετο διὰ τῆς ἐρήμου εἰς Βαβυλῶνα). καταλαβαὶν δὲ τὰ πράγ-
 ματα διοικούμενα ὑπὸ Χαλδαίων, καὶ διατηρουμένην τὴν βασιλείαν
 ὑπὸ τοῦ βελτίστου αὐτῶν, κυριεύσας ἐξ ὀλοκλήρου τῆς πατρικῆς
 ἀρχῆς, τοῖς μὲν αἰχμαλώτοις παραγενόμενος συνέταξεν αὐτοῖς ἀποι-
 κίαν ἐν τοῖς ἐπιτηδειοτάτοις τῆς Βαβυλωνίας τόποις ἀποδείξαι. ἀν-

1 Iterum dubitatur, an Gr. lectio Eusebii
 nostri decurtata fuerit, vel Arm. librarius omi-
 serit ea quae in Josepho inclusimus parenthesis
 nota, *αὐτὸς ὀρμήσας ὀλιγοστός παρεγένετο διὰ
 τῆς ἐρήμου εἰς Βαβυλῶνα*, ipse cum paucis iti-
 nere per desertum facto Babylonem se confere-
 bat. Ratio dubitandi est, quod etiam in Praep.
 Evang. Eusebii desunt quaedam; nec enim ea
 μετὰ βαρυτάτης etc, habentur, quae et noster
 codex et Josephus habent; neque in sequenti-
 bus aliud legitur praeter quam *εἰς τὴν Βαβυλω-
 νίαν παρεγένετο*.

2 Երևածեալ, ad verbum, *subjugata, sub-
 ditione redacta*, potest aliquomodo sumi pro *mo-
 derata*, vel *disposita*, respectu Gr. *διοικούμενα*:
 si tamen ita legerit Interp. noster. Interim verò

nota obiter, quod per Chaldaeos Scaliger vult
 in Emend. temp. intelligi hic non gentem, sed
 potius sapientes ac Philosophos Babyloniae;
 quod si persuasum fuisset interpreti nostro, ap-
 poneret certe *ի քաղաքաց. կամ ՚ի քաղաքից*;
 quia tamen reposuit *ի քաղաքացոց*, ipsam
 gentem designavit, vel potius optimatea natio-
 nis; et quidem non Philosophorum, sed opti-
 matum erat regni curam gerere.

3 Gr. *φιλοτίμως*, equivocum est, haud se-
 cus ac vox Arm. *պատուաբարբար*; utramque
 enim sonat tum *honorifice, liberaliter*, tum
ambitiose, honoris cupiditate. Primum egregie
 exposuit Interpres noster, reponens *առատաբ-
 արեամբ*, i. e. *largiter, liberaliter, copiose,
 laute*; idem fecit et Lat. Interp. Jos. reddens,

5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

rare quis possit. Sed tantum (dici potest) quod cum adeo artificiosum mirumque ac praecellens opus esset, intra dies quindecim omnino perfectum est. Et in regia turres lapideas cum statuis extraxit excelsas, et frontes in supero limine ad similitudinem montium componebat: plantavit insuper diversi generis arbores, et fecit elaboravitque paradisum Babilonem nuncupatam, eò quod uxor eius mortosi ac jucundi situs desiderio tenebatur; ut pote (quae) in Medorum regione jucundè educata fuerat. Omnia haec de rege praedicto ita retulit, atque etiam plurima in tertio rerum Chaldaicarum libro; in quo reprehendit

ιεροπρεπῶς, προσκατεσκευάσεν τοῖς πατρικοῖς βασιλείοις ἕτερα βασιλεία ἐχόμενα ἐκείνων, ὑπεραίροντα ἀνάστημα καὶ τὴν πολλὴν πολυτέλειαν. μακρὰ δ' ἴσως ἔσται εἰάν τις ἐξηγῆται. πλὴν ὅσα γε εἰς ὑπερβολὴν ὡς μεγάλα καὶ ὑπερήφανα, συνετελέσθη κτίραις δεκαπέντε. Ἐν δὲ τοῖς βασιλείοις τούτοις ἀναλήμματα λίθινα ὑψηλά ἀφροδομήσας, καὶ τὴν ὄψιν ἀποδοῦς ὁμοιοτάτην τοῖς ὄρεσι, καταφυτεύσας δένδρεσι παντοδαποῖς ἐξειργάσατο, καὶ κατασκευάσας τὸν καλούμενον κρεμαστὸν παράδεισον, διὰ τὸ τὴν γυναικὰ ἀποδοῦς

1 Πρωζωρδωὶ, quod sonat statuam pro montis erectam, vel monumentum, cippum in monumentis erectum, accipitur plerumque pro qualibet edita structura, ut apud Gr. ἀναλήμματα, quod quidem alii pilas, alii ambulacra, monaulli vero moles interpretantur; sed tamen cum ἀναλήμματα (sive ἀναλήμματα) videtur Interp. noster collocasse pro ἀναλήμματα; nescio an aliquid amplius legerit in Gr. quod voluit exprimi per πρωζωρδωὶ. Scaliger lectores ad Curtium mittit haec omnia interpretantem.

2 Ἰσοδοῦς est Graecis ἰσοδομος, compagine vel superdilatantia; quia tamen desideratur in Gr. fortassis ejus locum supplebit vox ἀποδοῦς; quas etiam videatur esse expressa per verbum πρωζωρδωὶ, sicut participium verbi ἀποδοῦμαι, id est reddo, praesto, refero, unde et alii τὴν ὄψιν

ἀποδοῦς interpretati sunt ut speciem referrent, vel quibus speciem dedit, nihilominus poterit accipi etiam sicut nomen ἀποδος, pro ἀφοδος, et significare discessum vel digressum, limina vel superliminaria: sicut etiam ἰσοδος eo sensu sumitur, eo quod per portas ac limina ab frequens ingressus et digressus.

3 Ἐὸ ζωζωμοῦ, quod bis occurrit in eadem periecha, jucundum ad sensum expressum, id est, amenissimum; ne eogere ad verbum dicere ἀναλήμματα detectatum, vel ἀναλήμματα, vel ἀναλήμματα; melius fortasse τὸ ἰσοδομοῦ.

4 Pro ὄψιν ἰσοδομοῦ, lego juxta Arm. ὄψιν ἰσοδομοῦ, vel ἰσοδομοῦ, ut habetur etiam apud Jos. juxta M. Big. At Latini Interp. quae observavit pronomen ὄψιν; ea ἰσοδομοῦ, hic ut rem explicaret, necesse habuit addere etiam nomen Berosus.

խարհին հաստուեն սնեալ էր: Օ այս անձնայն այսպէս վիպագրեաց զայժման Զնաեալ Թագաւորէն . և ևն բազում ՚ի նոյնս յերրորդում քաղզեականս մատենին . յորում պարտաւ է պուենաց մատենագիրս , Թէ զուրկարծեցին ՚ի շամիրամայ ասորեոստանւոյ շինեալ զբարեղոն : և զչքնազ զարմանալիսն սուտ ՚ի նմանէ գործեալ մատենագրեցին :

Եւ զայս զբազդէացւոց մատենագրութիւն արժանի հաւատարմութեան պարտ է համարել : Եւ ոչ այսչափ միայն , այլ և ՚ի փիւնիկեցւոց յարբունիսն միաբան բանիցն բերող ստաց գրեալ է մի բոս միտջէ վան Թագաւորին բարեւոյցւոց . զի զասորիս և զամենայն զփիւնիկաստան նա վանեաց : Միաբանէ այսոցիկ և փիլոստրատոսի պատմութիւնն , ուր յիշատակէ զտիւրոսի պաշարմանէն : և մեղաւթեանէն ՚ի չորրորդում մատենին հնգիաց . յորում ցուցանել կամի զյոսաւազոյն ասացելոյ զԹագաւորէն բարեւոյցւոց , Թէ արու-

dit historicos Graecos, ut pote qui frustra arbitrati sunt a Semiramide Assyria Babylonem aedificatam, falsoque scripserunt mirifica opera ab ipsa fuisse elaborata .

» Haec autem Chaldaeorum historia fide digna habenda est: praesertim quod etiam in tabulariis Phoenicum (haec) quae congruunt cum verbis Berosi, scripta sunt de rege Babyloniorum; quod Syriam, universam (quae) Phoeniciam ille devicit. His sane ad stipulatur et Philostrati historia, ubi de Tyri obsidione meminit; et Megasthenes ¹ in quarto volumine rerum Indicarum; ubi ostendere contendit praedictum Babyloniorum regem fortitudine ac praeclaris factis Herculem praestitisse; adeo ut magnam Libyae et Iberiae ² partem, dicat, ever-

τοῦ ἐπιθυμῆν τῆς ὀρείας διαθήσεως, τετραμμένη ἐν τοῖς κατὰ τὴν Μηδίαν τόποις. Ταῦτα μὲν οὗτος ἰστόρησε περὶ τοῦ προειρημένου βασιλέως, καὶ πολλὰ πρὸς τούτοις ἐν τῇ τρίτῃ βίβλῳ τῶν Χαλδαϊκῶν, ἐν ἣ μέμφεται τοῖς Ἑλληνικοῖς συγγραφεῦσιν, ὡς μάτην οἰομένοις ὑπὸ Σεμιράμιδος τῆς Ἀσσυρίας κτισθῆναι τὴν Βαβυλῶνα, καὶ τὰ θαυμάσια κατασκευασθῆναι περὶ αὐτὴν ὑπ' ἐκείνης ἔργα ψευδῶς γεγραφοῖσι.

Καὶ κατὰ ταῦτα τὴν μὲν τῶν Χαλδαίων γραφὴν ἀξιοπίστον ἠγνόουν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀρχείοις τῶν Φοινίκων σύμφωνα τοῖς ὑπὸ Βηρώσσοῦ λεγομένοις ἀναγράφεται, περὶ τοῦ τῶν Βαβυλωνίων βασιλέως, ὅτι καὶ τὴν Συρίαν καὶ τὴν Φοινίκην ἀπασαν ἐκείνος κατεστρέψατο. περὶ τούτων γοῦν συμφωνεῖ καὶ Φιλόστρατος ἐν ταῖς ἱστορίαις, μεμνημένος τῆς Τύρου πολιαρκίας, καὶ

¹ De Megasthene scriptore jam supra satis dictum fuit.

² Constant lectio alibi fuit *ἐκέρωσθη*, qua et praesens *ἐκέρωσεν* corrigenda, et legent-

Թեամբ և իրաց քաջութեամբ ան-
ցանկեր զանցանկեր զՏերակղիւ, մին-
չև ցմեծ մասն ասե լիբէացւոցն և
զիւբէացւոց (Իբերացւոց) կործանեալ:
Եւ զտաճարէն յառաջագոյն ասացե-
լոյ երուսաղէմի, և Տրճիգ եղև 'ի
բարեղացւոցն զօրաց 'ի վերայ գու-
մարելոց. և սկիզբն լինէր շինելոյ
միւսանգամ, յորժամ կիւրոս ան-
զասիացւոց ԹագաւորուԹիւնն. և
այս 'ի բերասուեայ մատենագրու-
Թեանցն հաւաստեալ ցուցցի. քան
զի ասե յերրօրգումն այսպէս.

Եւ յարևմտիցս յետ սկիզբն
աւանելոյ յառաջագոյն ասացելոյ պա-
րսպին շինելոյ՝ անկեալ յարսա հի-
ւանդուԹեանն՝ 'ի կենաց վճարէր,
Թագաւորեալ ամս. խի. Եւ Թա-
գաւորուԹեանն տիրէր նորին որդի
եւ ի հովանաւորուղոս. և նորա գաեալ
զեղծ և անօրէն յիրս Թագաւորու-

tisse. Item (quidquid) de Hierosolymi-
taro templo, de quo antea diximus,
quod concrematum fuerit a Babylo-
niorum exercitu irruente, et coeptum
rursus aedificari, cum Cyrus Asiae
regnum accepisset; hoc etiam ex Be-
rosi commentariis apertissime demon-
strabitur. Sio enim in (libro) tertio
ait «.

» Nabucodrosorus posteaquam coe-
pisset praedictum murum exstruere,
morbo implicitus, e vita excessit, cum
regnasset annos. xiiii. Regni vero
potitus est filius ejus Evilumarudo-
chus¹: et hic cum summa rerum pe-
tulanter ac nefarie² abuteretur, Ne-
riglasari generi sui, sororis viri inai-

Μεγασθένης ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν Ἰνδικῶν, δι' ἧς ἀποφαίνειν πειρά-
ται τὸν προειρημένον βασιλέα τῶν Βαβυλωνίων, Ηρακλέους ἀνδρείου
καὶ μεγέθει πράξεων διειρηνοχένας. καταστρέφασθαι γὰρ αὐτὸν φη-
σι καὶ Διβύης τὴν πολλὴν καὶ Ἰβηρίαν. τὰ δὲ περὶ τοῦ τασῦ προει-
ρημένα τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις, ὅτι κατεπρήσθη μὲν ὑπὸ τῶν Βαβυ-
λωνίων ἐπιστρατευσάντων, ἤρξατο δὲ πάλιν ἀνοικοδομῆσθαι, Κύ-
ρου τῆς Ἀσίας βασιλείαν παρειληφότος, ἐκ τῶν Βιρασσοῦ σαφῶς
ἐπιδειχθήσεται παρατεθέντων. λέγει γὰρ οὕτω διὰ τῆς τρίτης.

Ναβουχοδοносόρος μὲν οὖν μετὰ τὸ ἀρξασθαι τοῦ προειρημένου
τείχους, ἐμπεσὼν εἰς ἀρρώστίαν, μετηλλάξατο τὸν βίον, βεβασι-
λευκῶς ἔτη τεσσαρακοντατρία. τῆς δὲ βασιλείας κύριος ἐγένετο ὁ
υἱὸς αὐτοῦ Εὐειλμαράδουχος. οὗτος προστάς τῶν πραγμάτων ἀνό-
μως καὶ ἀσελγῶς, ἐπιβουλευθεὶς ὑπὸ τοῦ τῆν ἀδελφὴν ἔχοντος

da Իբերացւոց, vel saltem Կիւբերացւոց, ut
et Gr. Էթր Իβηρίαν, Iberiam; quo nomine His-
pania antiqua vocabatur; uti etiam Africa, Li-
bya vulgo dicebatur.

1 Josephus interim habet, Εὐειλμαράδουχος.
Eusebius ipse in Praep. Evang. Εὐειλμαλούρου-
χος; medium tenet lectio Arm. Εὐειλουμαραύ-

δοχος, quod mallem legi absque αι, u, ante-
riore.

2 Զեղծ և անօրէն, etsi adjective in Arm.
expressa, apprime concordant Graecis illis ad-
verbis, ἀσελγῶς καὶ ἀνόμως, quamvis in Gr.
textu inverso ordine legantur ἀνόμως καὶ ἀσελ-
γῶς.

Թեանն, նենգ գործեալ նմա յիւր մէ փետոյէն ՚ի քեռն առնէ ՚ի նե-
րիգղաաարայ՝ մեռանէր, Թազաւո-
րեալ ամս. Դ. Եւ յետ նորա սպա-
նաներոյ առեալ զիշխանութիւնն ՚ի
ներիգղաաարայ՝ որ զնենգն գործեաց
նմա, Թազաւորեալ ամս. Դ. Եւ նա
րին որդի զարեւորաբոս տիրեաց Թա-
զաւորութեանն՝ մանուկ աւուրքք,
ամիսս. Թ. Եւ նենգեալ վասն բա-
զում չարաբարոյս յուղանելոյ՝ ան
դասին յիւրոց բարեկամաց հոշո-
ճեալ մեռանէր: Եւ ՚ի նորա սատա-
կել՝ ժողովէին նորին նենգագործքն.
Եւ հաստարակ զԹազաւորութիւնն նա
բանեղայ ումեան բարելուցւոյ սպին,
որ էր անդասին ՚ի նոյն խաղանգործ
նենգութենէն:

Եւ նոյաւ շուրջ զգետոյն սա-
բաւաքն բարեղանի ՚ի Թրծուն աղի-
ւոյ, Եւ ՚ի նաւթոյ հաղմեցան: Եւ
՚ի ժԷ. երրորդում ամի Թազաւորու-
թեան նորա խաղացեալ հիւրոս ՚ի

diis oppressus est, anno regni secun-
do. Hujus autem post necem, Neri-
glasarus ¹, qui ei insidias fecerat, im-
perium suscepit, et annos regnavit
iv. Dehinc hujus filius Labesora-
chus ² puerili aetate regno potitus est
menses ix: quod vero multam indo-
lis pravitatem prae se ferret, a suis
sane amicis per cruciatum insidiis in-
terfectus est. Eo autem peremto, cou-
venerunt qui ei insidias paraverant,
et omnium consensu regnum detule-
runt ad Nabonnedam ³ quendam Ba-
bylonium, qui et ipse in eadem subdo-
la conspiratione fuerat « .

» Sub eo Babylonis moenia quae
flumen adiacebant, e cocto latere et
bitumine constructa sunt. At, an-
no regni ejus xvii. Cyrus ex Perside
cum ingenti profectus exercitu, devi-

αυτοῦ Νηριγλισσοόρου ἀνιρέθη, βασιλεύσας ἔτη δύο. μετὰ δὲ τὸ
ἀναιρεθῆναι τοῦτον, διαδεξάμενος τὴν ἀρχὴν ὁ ἐπιβουλεύσας αὐτῷ
Νηριγλισσοόρος, ἐβασίλευσεν ἔτη τέσσαρα. τούτου υἱὸς Λαβορο-
σοάρχοδος ἐκυρίευσεν μὲν τῆς βασιλείας πᾶς ὧν μῆνας ἑννέα. ἐπι-
βουλευθεὶς δὲ, διὰ τὸ πολλὰ ἐμφαίνειν κακοήθειαν, ὑπὸ τῶν φίλων
ἀπετυμπαρίσθη. ἀπολωμένου δὲ τούτου, συνελθόντες οἱ ἐπιβου-
λεύσαντες αὐτῷ, κοινῇ τὴν βασιλείαν περιέθηκαν Ναβοινῆδω τινι
τῶν ἐκ Βαβυλωνός, ὅτι ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπισυστάσεως.

Ἐπὶ τούτου τὰ περὶ τὸν ποταμὸν τείχη τῆς Βαβυλωνίων πό-
λεως, ἐξ ὀπτῆς πλίνθου καὶ ἀσφάλτου κατεκοσμήθη. οὕσης δὲ
τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐν τῷ ἑπτακαιδέκτῳ ἔτει, προεξεληλυθὼς
Κῦρος ἐκ τῆς Περσίδος μετὰ δυνάμεως πολλῆς, καὶ καταστρεψά-

1 Jos. hic olim habuit Νηριγλισσοόρος, nunc cum Scal. Νηριγλισσοόρος; in Antiq. Νηριγλισσοόρος. Euseb. in Praep. Νηριγλισσοόρος: nostra lectio Νηριγλισσοόρος, sicut et Sync. Νηριγλισσοόρος.
2 Jos. Λαβοροσοάρχοδος, vel Λαβοροσάρσα-

χος. Euseb. in Praep. Χαβασσοαράχος. lect. Arm. Λαβσοοράχος.
3 Hunc Baltasarem apud Danielem fuisse affirmat Josephus Antiq. x. ii. p. 539. Syncellus verò Neriglisarum eundem fecit cum Baltasare. Confer dicta a nobis p. 60.

պարսկաստանէ զորօք բազմօք՝ վա-
նեաց զաննայն զայլ Թագաւորու-
թիւնս. զիսեաց ՚ի վերայ բաբելոնի:
Այդ եղև նաբոնեդէսայ (նաբոնեդէսայ)
զնորա արշաւելոյ. ՚ի զիսի հարկանէր
նորա զորօք՝ տալ պատերազմ: Մաս
նեալ ՚ի պարսութիւն ՚ի կռուին՝ ՚ի
փոխուստ դառնայր. և սահաւասոր
մտեալ ամրանայր ՚ի բորսիպէնացոց
քաղաքին:

Ահլրոս առեալ զբաբելոն՝ հրա-
ման սուր զարտաքին պարսոց քա-
ղաքին ՚ի հիմնոց տապալել՝ վանս առ-
բուժեանն, և դժուարին առ առ-
նուլ երեւելոյ քաղաքին: Այլ ինքն
չուէր գնայր ՚ի բորսիպէն՝ պաշարել
զնաբոնեդէսոս. և նաբոնեդէսոս իբրև
չուէր ժող՝ պաշարմանն՝ ձեռս սայր
՚ի նա, զառաջինն. մարդասիրու-
թիւն արարեալ կիւրոսի՝ ետ նմա
բնակութիւն զաշխարհն կրմանից.

cit omnia alia regna¹; in ipsam quo-
que Babylonem impetum fecit. De
cujus adventu cum nuntiatum esset
Nabonnedo², obviam venit cum exer-
citu, bellum facturus; victus tamen
praelio, in fugam se coniecit, et cum
paucis se in Borsipenarum urbe clau-
sit « . . .

» Cyrus autem Babylone capta, ju-
bet exteriorem murum urbis funditus
dirui; eo quod nimis munita, expu-
gnatuque difficilis urbs videbatur. Et
ipse rediens proficiscitur Borsipum,
Nabonnedum obsessurus. Nabonnedus
autem cum non posset ferre obsidio-
nem, sed sese ipsi ante³ dedidisset,
Cyrus perhumaniter (eum) habuit, de-
ditque, quam incoleret, Carmaniae re-
gionem; de Babylonia abduxit, eoque

μενος τὴν λοιπὴν Ἀσίαν πᾶσαν, ἄρμησεν ἐπὶ τῆς Βαβυλωνίας.
αἰσθόμενος δὲ Ναβόννηδος τὴν ἔφοδον αὐτοῦ, ἀπαντήσας μετὰ τῆς
δυνάμειος καὶ παραταξάμενος, ἠττηθεὶς τῇ μάχῃ καὶ φυγῶν ὀλι-
γοστός, συνεκλείσθη εἰς τὴν Βορσιππηῶν πόλιν.

Kūros δὲ Βαβυλῶνα καταλαβόμενος, καὶ συντάξας τὰ ἔξω τῆς
πόλειος τείχη κατασκάψαι, διὰ τὸ λίαν αὐτῷ πραγματικὴν καὶ
δυσάλωτον φανῆναι τὴν πόλιν, ἀπέχευξεν ἐπὶ Βόρσιππον, ἐκπολιορ-
κήσων τὸν Ναβόννηδον. τοῦ δὲ Ναβοννήδου οὐχ ὑπομείναντος τὴν
πολιορκίαν, ἀλλ' ἐγχειρήσαντος αὐτὸν, πρότερον, χρυσάμενος Κῦ-
ρος φιλανθρωπῶς, καὶ δοὺς οἰκητήριον αὐτῷ Καρμανίαν, ἐξέπεμ-

1 Eadem fere fuit hic lectio Eusebii nostri, quae cernitur in Praep. Evang. βασιλείαν ἀπα-
σαν, regnum univērsū, vel cuncta regna. At Josephus interim fert Ἀσίαν πᾶσαν, Asiam to-
tam, quod tamquam mendum ducens novus ejus Interp. Lat. Eusebio magis adhaesit ac reddidit
» reliquum ejus imperium populatus «: quam-
vis a Josepho ac Eusebio deflexisse hanc phra-
sim dicere quis poterat.

2 Arm. codex correctius supra ferebat nomen Nabonnedi, deinceps verò inversa literarum dis-

positione Nabodenus praefert, quod ut certum librarii mendum nolimus retinere in Lat.

3 Τὸ ante, vel prius, tam in Arm. quam in Gr. medium est inter antecedentem sequentemque sermonis ambitus; ita ut possit in utramque partem inclinari, et quidem puncta in vet. et nov. Gr. edit. diversae digeruntur. Quoniam verò Lat. Interpretes cum antecedenti conjunxerunt, id et nobis nunc placuit, quamquam in Cod. Arm. punctum vidimus a librario ante vocem *զառաջինն* exaratum.

Հանեալ ՚ի բարեղոնէ՝ արձակեաց ըզնա անդր: Եւ արժանեաց անցուցեալ զայլ և սամանակս յայնմ՝ աշխարհի՝ վճարէր ՚ի կենաց:

Եւ յսամենայն Հանգոյն մերոց զըրոց պատմէ զճմարտութիւնն, թէ յութուտասներորդում ամի թագաւորութեանն նաբուքոդոնոսորայ ւերեաց զտաճարն մեր. և կայր յատակեալ մինչև ց՝ Ծ. ամ: Եւ յերկրորդ ամի թագաւորութեանն կիւրոսի անկանէին հիմնք տաճարին. և ՚ի վեցերորդում ամի թագաւորութեանն դարեհի կատարէր:

Յաւելոյ ՚ի սոյն և զփիւնիկեցոց մատենագիրսն. քանզի չեն անվաւերական ցուցանելոյ բազում հաստատութիւն: Եւ յայսի ինչ է ժամանակացն համար: Եւ եթողալ քրմաւ՝ պաշարեաց նաբուքոդոնոսոր

(illum) misit. Nabonnedus vero reliquum temporis in illa regione exegit, deque vita migravit «.

» Haec omnia eandem, quam nostri libri, veritatem referunt ¹, quod nimirum Nabuchodonosorus anno regni sui decimo octavo templum nostrum diruit, et permansit solo aequatum quinquaginta annos. Cyri autem regni anno secundo cum jecissent fundamenta templi, sexto ² anno regni Darii absolutum est «.

» His adjiciam etiam Phoenicum historiographos; possunt enim multum probationis asserre. Est autem hujusmodi temporum dinumeratio. Sub Ethobalo Sacerdote ³ Nabuchodonosorus Tyrum obsedit per annos

ϕεν εκ τῆς Βαβυλωνίας. Ναβόννηδος μὲν οὖν, τὸ λοιπὸν τοῦ χρόνου διαγενόμενος ἐν ἐκείνῃ τῇ χώρᾳ, κατέστρεψε τὸν βίον.

Ταῦτα σύμφωνον ἔχει ταῖς ἡμετέραις βίβλοις τὴν ἀλήθειαν. (γέγραπται γὰρ ἐν αὐταῖς) ἔτι Ναβουχοδονόσορος ὀκτωκαίδεκάτῃ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἔτει τὸν παρ' ἡμῖν ναὸν ἠρήμωσε, καὶ ἦν ἀφανὴς ἐπὶ ἔτη πενήκοντα. δευτέρῳ δὲ τῆς Κύρου βασιλείας ἔτει τῶν Σεμελίων ὑποβληθέντων, δευτέρῳ πάλιν τῆς Δαρείου βασιλείας ἀπετέλεσθη.

Προσθήσω δὲ καὶ τὰς τῶν Φοινίκων ἀναγραφάς· οὐ γὰρ παραλειπτέον τῶν ἀποδείξεων τὴν περιουσίαν. ἔστι δὲ τοιαύτη τῶν χρόνων ἢ καταρτίθμισις. Ἐπὶ Εἰθωβάλου τοῦ βασιλέως ἐπολιόρησε Ναβουχοδονόσορος τὴν Τύρον ἐπ' ἔτη δεκατρία. μετὰ τοῦτον ἐβα-

¹ Desideratur in Arm. illud Gr. γέγραπται γὰρ ἐν αὐταῖς, scribitur enim in ipsis, puta in nostris scripturis.

² Jos, δευτέρῳ, secundo. Syncellus tamen nostram praefert lectionem ἕκτῳ, sexto, ut memoratur etiam in adnot. Jos. ubi et haec adduntur, » quod tuetur N. Abramus in Pharo Vet. Test. p. 304. quem videsis «. Imo et Eusebium ipsum in Praep. Evang. huic lectioni favere pro

certo habeas: quod enim ibi nunc δεκάτῳ legitur, procul dubio in autographo ἕκτῳ scriptum erat. Consule Comment. Scripturae Sacrae.

³ Gr. lectio hodierna pro sacerdote, regem profert, ἐπὶ Εἰθωβάλου τοῦ βασιλέως: quis umquam potuerit tam apertae differentiae percipere rationem? nulla enim affinitas inter voces τοῦ ἱφείως et τοῦ βασιλέως: alibi autem contrarium invenias.

զտիւրոս՝ ամն. ԺԷ: Յետ նորոյ Թա-
գաւորեաց բաղլա՝ ամն. Ժ: Յետ
նորա դատաւորք կացին, և դատե-
ցան: Աղնիբաղոս բասեբայ՝ ամիսս.
Է: և քեղբէս արգեանց՝ ամիսս. Ժ:
Աբաղոս քահանայապետ՝ ամիսս. Դ:
Աիւրուսոս(Թոս. և գերաստարտաս:
Աբղեղիմա՝ մինչդեռ՝ ի դատաւորու-
Թեանն էր՝ Թագաւորեաց ամն. Կ:
Տաղատորոս որդի նորին Թագաւո-
րեաց տարի մի: Ա նորս վախճանել՝
առաքեցին կոչեցին զմերբաղոն ի
բարեղոնն. և Թագաւորեաց ամն
չորս: Ալ ի նորա վախճանել՝ կոչե-
ցին զնորին եղբայր զԻրողմոն. որ
Թագաւորեաց ամն. Ը: առ նովա-
կիւրոս պարսից ճոխացաւ:

Ալ Թեպնպէս իցէ, ապա ամենայն
ժամանակն լինին ամբ. ԺԷ. և ամիսք
երեք, ըստ նոցա համարոյն: քան
զի յեթնորորդ ամի Թագաւորու-
Թեանն նաբուքոդոնոսորայ սկիզբն
արար պաշարելոյ զտիւրոս. և ի չոր.

xiii: Post hunc regnavit Balla¹ an-
nos x. Post hunc Judices constitui
sunt, judicaruntque: Ednibalus Base-
ci, menses ii. et Ghelbes Abdaei, men-
ses x. Abalus summus sacerdos, men-
ses iii. Sipunostus, et Gerastartes.
Abdelima,² quum iudicis fungebatur
munere, regnavit annos vi. Balatorus
filius ejus regnavit unum annum. Quo
mortuo, miserunt atque Merbalum ex
Babylone vocarunt; regnavitque an-
nos quatuor. Eo etiam defuncto, vo-
carunt fratrem ejus Hiromum; qui an-
nos regnavit xx. Hujus tempore Cy-
rus apud Persas praevaluit u.

» Si vero ita se res habet, omne er-
go tempus est annorum LIV. et trium
mensium, secundum eorum supputa-
tionem³. Septimo siquidem anno re-
gni (sui) Nabuchodonosorus coepit
obsidere Tyrum: quarto⁴ autem anno

σίλευσε Βαάλ ἔτη δέκα. μετὰ τοῦτον δικασταὶ κατεστάθησαν καὶ
ἐδίκανσαν. Ἐκνίβαλος Βασιλάχου μῆνας δύο, Χέλβης Αβδαίου μῆνας
δέκα, Αββαρος ἀρχιερεὺς μῆνας τρεῖς, Μύτγονος καὶ Γεράστρατος
τοῦ Αβδηλέμου δικασταὶ ἔτη ἕξ, ὧν μεταξὺ ἐβασίλευσε Βαλάτο-
ρος ἐνιαυτὸν ἓνα. τούτου τελευτήσαντος, ἀποστείλαντες μετεπέμ-
ψαντο Μέρβαλον ἐκ τῆς Βαβυλῶνος, καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη τέσσαρα.
Τούτου τελευτήσαντος, μετεπέμψαντο τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Εἰρωμον, ὃς
ἐβασίλευσεν ἔτη εἴκοσιν. ἐπὶ τούτου Κῦρος Περσῶν ἐδυναστεύσεν.
Οὐκοῦν ὁ σύμπας χρόνος ἔτη πενήκοντα τέσσαρα καὶ τρεῖς
μῆνες πρὸς αὐτοῖς. ἐβδόμῳ μὲν γὰρ περὶ τῆς Ναβουχοδοносό-
ρου βασιλείας ἤρξατο πολιορκεῖν Τύρον. τεσσαρεσκαίδεκάτῳ δ'

1 Gr. Βαάλ. sicut etiam in sequentibus no-
minibus diversae occurrunt lectiones, ut vi-
dere est e regione.
2 Valde discrepat hic Jos. apud quem sic legi-
tur: » Mytgonus et Gerastratus Abdelemi (filii)
judicant (vel potius, iudices fuerunt) annis sex.
quorum inter medium regnavit Balatorus anno

uno. Eo defuncto, mittentes, etc u.
3 Decenter expressit Interp. Arm. illud Gr.
πρὸς αὐτοῖς, quod sonat ad verbum, apud ip-
sos, sive juxta eos, id tamen nescio cur tacuerunt
Interp. Jos. vet. et nov.
4 Plenior lectio Jos. τεσσαρακαίδεκάτῳ¹
quatuordecimo, vel quarto decimo.

բորդուս ամի իրովմայ՝ առ կիւրոս
 պարսիկ զիշխանութիւնն : և այսպէս
 միաբան մերոց գրոց զտաճարէն՝ և
 քաղղէացոց և տիրացոց մաս-
 եանքն խօսին : () այս վանն այսոցիկ
 այսպէս յովսէպոս :

Իսոյց գարձեալ յեռ այսորիկ և
 արիդենոս զպատճիկ քաղղէացոց
 Թազաւորութեանն Հանգոյն բազ-
 մապիպին առնթեր եղեալ նուա-
 ճէ : Իւրոյն և զատ զասորեոտա-
 նեաց Թազաւորն կարգ ըստ կար-
 գէ Համարի՝ այս ձև օրինակի :

(C. CHALDAEORUM)

Ընդդէնայ վան ասորեոտեաց Բագա
 արտեանն :

Ըստպէս քաղղէացիք զաշխար-
 Հին Թազաւորս յաղովրայ մինչև՝ ցա

ἔτει τῆς Εἰρώμου Κῦρος ὁ Πέρσης τὸ κράτος παρέλαβεν . καὶ σύμ-
 φωνα μὲν ἐπὶ τοῦ ναοῦ τοῖς ἡμετέροις γράμμασι τὰ Χαλδαίωσ
 καὶ Τυρίων . . .

1 Novum utique ac inauditum interim audi-
 turi sunt eruditi lectores praesentem Abydeni
 inter antiquissimos auctores celebratissimi locum.
 Quo cum ad hoc usque tempus viri eruditione
 praestantes caruissent, nihil certi invenire ipsi
 potuerunt, dum inquirebant regum Assyrio-
 rum successionem; quippe qui apud omnes alios
 rerum antiquarum Scriptores nihil aliud de is-
 tis regibus invenerint, nisi tantum post Ninum,
 eumque Beli filium creditum: in quo verteba-
 tur omnis Chronologiae cardo; quoque semel
 admissa, gravis oriebatur, quin imo insolubilis
 difficultas. Duo enim tamquam certissima ha-
 bebantur; primum, quod Nini aetate univer-
 sam terram in diversa jam regna divisam variae
 nationes occupaverint, ita ut Ninus ipse, et po-

Hiromi Cyrus Persa imperium acce-
 pit. Et ita consone de templo, tum
 Chaldaeorum, tum Tyriorum volumi-
 na cum scriptis nostris proferunt « .
 Haec ergo in hunc modum de istis
 Josephus.

Sed tamen posthac rursus Abide-
 nus Chaldaeorum regni rationem, ut
 Polyhistor, exponit, comprehendit-
 que. Veram Assyrios reges seorsum
 et ex ordine sic enumerat.

(ASSYRIORUM)

Abideni de Regno Assyriorum 1 .

» Hoc pacto Chaldaei suae regio-
 nis reges ab Aloro usque ad Alexan-

stea ejus uxor Semiramis innumeris gentibus
 bellum intulerint, et in magna imperia succes-
 serint. Alterum, quod hic Ninus statim post
 Belum fuerit in regnum suffectus, et ipsius Be-
 li filius sit habitus; illius, inquam, Beli, qui
 vulgo esse creditur Nemrodes gigas Babylonis
 conditor: ut expresse fatetur doctissimus Peta-
 vius, Rationarii Temp. partis 1. Lib. 1. cap. 2.
 » Primus in Regum Assyriorum serie Belus po-
 nitur: qui Babylone regnavit, ejusque conditor
 habetur a profanis auctoribus; ex quo idem vi-
 detur esse, qui in sacris litteris Nembroth dici-
 tur. Huic cum quinque et sexaginta imperasset
 annos, successit Ninus, a quo condita Ninive;
 eoque sedes translata regni, quod deinceps ab
 Assyriis nomen accepit « . Item in 12. Lib. Doc-

դեքսանդրոս վարդանիւն. զնինեայ և
զշամիրամայ չունին ինչ փոյթ յան.
ձին : Օայս իբրև ասէ, անգամին

drum recensent; de Nino et Semiramide nulla ipsis cura est. Haec cum dixisset, jam inde historiae exordium

trinae Temp. cap. 15. » Quod vulgo persuasum esse video, Belum Nini patrem eundem esse, quem Moses Nembrot appellat, non repudiamus. Quo admissio cogitur clarissimus auctor, haud secus ac omnes qui in eadem sunt sententia, litem illico movere, quomodo nempe eo saeculo tot hominum millia, quot aetas Nini postulat, in orbe terrarum esse potuerint? cum Belus ipse, Nembrotus creditus, interfuerit, imo praefuerit turris Babylonicae opificio, ac Ninus Beli, ut creditur, filius, non multo post ei successerit. Prosequitur itaque memoratus vir doctissimus demonstrare cap. xv. Doctr. Temp. facillimam hominum propagationem, ita ut concludat: » paullo post Nini primordia, hoc est anno circiter a diluvio cxxv. in una stirpe mortales extitisse, si cum nepotibus majores omnes (ait) superfuisse fingas, 1219133512, in duabus; 2438267024. Sed advertendum et illud quod inibi praemisit Petavius. » Movit tamen nonnullos haec imperiorum gentiumque propagatio, ut laxandum a diluvio ad Abraamum intervallum existimarent, et proinde Graecorum in eo ratiocinia Latinis anteferrent. Quippe ex horum computatione non plures quam cxcxii. anni numerantur. Proinde cum initium Beli quadret in annum a diluvio clix. ut is lv. regnarit annos. Ninus circa annum ccviii. inierit oportet, ac cclix. desierit. Annis enim regnavit lxx. Cui difficultati sic se illico opponit, dicens: » Verum hoc ipso tempore, licet exiguo, majorem in modum hominum genus amplificari potuisse, dubitabit nemo, qui id animo reputaverit, singulari Dei providentia factam, ut ad incrementa sobolis humanae, atque ad orbis vastitatem instaurandam, praecipua quaedam in illis foecunditas inesset, quae justam alioquin aetatem anteverteret; ut vel a pueris ipsis, quod nonnulli suspicantur, probabile sit generandi vim illis, et usum potuisse suppetere. Adde multas ab singulis uxores adjunctas, quo eodem tempore liberi plures existerent. Adde vivax et vegetum aetatis robur; ut ad multos annos superstites essent, prolemque susciperent.

Sed quorsum ista? ut nempe pateat in qualem auctores illi angustiam acti fuerint, qui praedictam sententiam tenebant, putantes Ninum

fuisse Beli filium, et post patrem statim regnasse. Propagent pro libito, si tamen credendum sit, genus mortalium eo, quo adstringunt, spatio: sed praeterea quaerendum erat, an certum sit initium regni Beli, vel ejus, ut volunt, filii Nini? Immo illud magis disquirendum fuit, num quemadmodum Ninus juxta omnes Abraamo aequalis fuit, sic et pater Nini Bel creditus, aequalis esse potuerit Tharae, qui Abraami pater fuit? Mirum quod hoc Petavius vix animadvertit, qui satis sciebat Abraamum decimum esse a Sem; et Nembrodem, scilicet, ut vult, Belum, tertium a Cham fratre Sem: satis, inquam, sciebat quod ut Sem, et Cham aequales fuerunt, ita et Arphaxad filius Sem, et Chus filius Cham omnino aequales, atque ideo Sale filius Arphaxad certe aequalis fuit Nemrod filio Chus. Quod si et Ninus filius fuerit Nemrod, ut conceditur, ergo is cum Eber filio Sale aetati suppar omnino fuit. Qua itaque ratione Ninus Abraamo coaevus esse potuerit? Sed Petavius ultra id voluit, ut Semiramis sit Abraamo aequalis, haec veluti certissima proferens Rationar. Temp. Part. I. L. 1. c. 2. » Semiramidis anno 23. Abrahamus oritur: non, ut falso persuasit Eusebius, Nini 43. Verum pace dixerim viri gravissimi, parum id ipsi prodest; leviora haec sunt, cum graviora a nobis memorata sint, tam auctoritate Abydeni, quam certo argumento corroborata. Si haec perpenderit Petavius, vel minime crederet Ninum Beli, Nemrod, videlicet, filium fuisse. At ipse firmiter manens in sua sententia, constanter rem disponit in laterculis Lib. xiii. Etenim sub Reu, qui sextus fuit a Sem, memorata extruptione turris Babylonicae, subdit verbum de Belo, anno mundi 1809. hoc modo: » Assyriorum igitur imperiam hoc fere anno primordium habuit. Hujus conditor a profanis Belus; a sacris historicis Nembroth ille nominatur; robustus venator coram Domino, nepos Chami, qui Babylonem condidit. Gen. x. 10. Ad idem tempus referenda sunt Arabum, et Aegyptiorum regna, quae in Eusebii Chronico (debit dicere, in Pseudo-Eusebii Chronico Syncellano a Scaligero excoegitato) fabulosa vetustate supra diluvium extenduntur. Dein an. Mund. 1874. sub Nachor avo Abraami: » Mortuo Belo, qui regnavit annos lxx. Ninus imperavit. Et success-

սկիզբն առնէ պատմութեանն : Եւրասէ, Նինոս՝ արբէլայ, քաաղայ, արբէլայ, անեբայ, բաբեայ, բէլայ՝ արքայի ասորեստանեաց :

ducit. » Fuit, inquit, Ninus, Arbeli (filius); qui Chaali; qui Arbeli; qui Anebi; qui Babii; qui Beli regis Assyriorum « .

sive an. 1926. sub Thare: » Ninus hoc anno moritur, postquam regnavit annos LII. Hic Ninyam filium impuberem reliquit, cuius nomine primum Semiramis imperium administravit: deinde ad aese transtulit, ac duobus et quadraginta annis obtinuit. Tandem an. 1998. Thare septuaginta natus annos Abraamum genuit . . . anno post diluvium 293. Semiramidis 23 « . Quis haec ferat, si generationes Sem et Cham inter se conferat?

Verum Armenii, quod sane miraris, jam antiquitus Abydeno auctore aliisque commentariis quam veterrimis suffragantibus, pro certo habebant Ninum minime *Beli* filium fuisse, sed *Arbeli*; non proximum successorem, sed unum ex posteris *Beli*; eumque celeberrimum in ex posteritate, atque adeo *Beli* filium lato modo nominatum: id quod omnes Armenae nationis scriptores (quamvis Latinis parum noti) una voce testantur cum D. Moyse Chorenensi v. Saeculi auctore saepe memorato memorandoque; cuius opus a Whistonius Latio donatum; ubi Lib. 1. cap. 4. ita digerit posteritas Nemrodi in generatione Chami: « Եւրոզիմ ծնանի զբաբբա ծնանի զանեբիս . անեբիս ծնանի զարբէլ . արբէլ ծնանի զքաաղ . քաաղ ծնանի զիւս արբէլ . արբէլ ծնանի զնինոս . նինոս ծնանի զնինուս || . sc. « Nebrothes genuit Babium . Babius genuit Anehim . Anebis genuit Arbelum . Arbelus genuit Chaealum . Chaealus genuit Arbelum alterum . Arbelus genuit Ninum . Ninus genuit Ninyam « (ex Semiramide, ut patet). Paucis verò interjectis, rem ex Abydeni ipsius auctoritate auctor confirmat; ait enim: « Եւ է Չեմարիս , և մի որ յերկուսացի . քանզի պատմէ մեզ զայսոսիկ՝ յուրի կրս հաւասարին՝ արբւգենոս , և ասէ այսպէս . Ելինոս՝ արբէլայ , քաաղայ , արբէլայ , անեբայ , բաբեայ , բէլայ : Եւ յայտէս և զմերն ՚ի հայկայ մինչև ցարայն գեղեցիկ՝ զոր սպանեալ կաթան շափրամ , Թուէ այսպէս . Արայն գեղեցիկ՝ արամեայ , հարմեայ , գեղամեայ , ամասեայ , արամախայ , արամնակայ . որ եղև հակասակ բէլայ՝ միանգամայն և կենսուղ . և զայս մեզ արբւգենոս յիւրում առաջնում արձանականի ՚ի մանր աղգարանութեան ասէ . զոր աստուրեմն յետոյ ոմանք բարձին || . Id est: » Nec est quod quis de hujus rei veritate addubitet, cum de iis nobis complura tradat Abydenus, auctor certus, (vel ita, cum haec nobis tradat plurimis in rebus certus repertus auctor Abydenus), ita dicens . Ninus ortus Arbelo; (adde, Is Chaealo .) Chaealus Arbelo, Is Anebi, Is Babio, Is Belo . (Arm. Graeco more, Ninus Arbeli, Chaali, Arbeli, Anebis, Babii, Beli). Similiterque stirpem nostram ab Haico ad Araceum pulchrum, quem Semiramis interfecit, hoc or-

Sed ne Petavius tantum credatur ex una parte errasse, audiendus et similis ei in eruditione Chronologica Usserius vir celebratissimus, qui in alteram partem deflexit. Is sane rerum difficultate coactus, minime voluit Belum credere eundem esse cum Nemrode, sed istum, Nemroden scilicet Babylonis conditorem locans anno mundi 1771. in diebus Heber, deinde Belum ipsum in duos divisit. Primum fere inauditum ponit in extremis Isaaci diebus, ann. 2242. his verbis: » Evechous apud Chaldaeos imperare coepit, 224 annis ante Arabes. *Jul. African.* (subintellige apud *Georgium Synoellum*). Qui videtur esse Belus Babylonius, sive Juppiter Belus; a Chaldaeis postea Deus habitus, etc « . Post modum venit ad Belum Nini Patrem, ita scribens ann. 2682. in diebus Ehud Judicis Israelitarum: » Belus Assyrius in Babylonia, post Arabas, regnavit annis 55. *Jul. African.* « . Atque successive an. 2737. in diebus Deborahae et Barak: » Ninus Beli filius, Assyriorum fundavit imperium . . . Annos regni 52. illi tribuunt Julius Africanus et Eusebius « . Deinde an. 2789. » Semiramis, Dercetidis filia, Menonis primum, deinde Nini uxor, universae Asiae praeter Indos imperavit: vixitque annos 62, cum 42. regnasset « : cuius anno secundo, mundi 2790 . » Eli Sacerdos nascitur « juxta Usserium . Videant lectores sapientissimi, quem ex hisce duobus in re Chronologica praestantissimis viris, Petavium ne, an Usserium sequi velint? Hac in parte neuter sequendus, sed potius Abydenus audiendus, ut ratio videtur postulare. Omitto caeteros Scriptores Criticosque innumeros, qui diversis in saeculis floruerunt; quorum variantes vagantesque sententias melius quam nos tenent Lectores eruditi .

Իշէ ապա մի ըստ միոջէ Տամարի՝ Ի նինևայ և ՚ի շամիրամայ մինչև ցար. դանապաղղոս, որ քան զամենեւեան Տուսկ յետոյ էր. յորմէ մինչև ցառա.

Deinde singulos a Nino et Semiramide recenset, usque ad Sardanapal- lum, qui fuit omnium postremus: a quo usque ad primam Olympiadem effi-

dine enumerat: Araeus pulcher Arami filius, qui Harmae, qui Gelamii, qui Amasiae, qui Aramaeis, qui Armenaci, qui Belo adversatus vitam (ejus) amisit: Atque haec narrat Abydenus in primo suo originum libro, quem (lege, quae, scilicet verba ad Armenios spectantia.) postea quidam huc attulerunt (lege, hinc vel nunc abstulerunt) «. Ex quo patet, Chorenensem eadem, quae Eusebius, apud Abydenum legisse de Beli successoribus sive posteris; atque alia quaedam, quae ad Armenios attinent, in vetustis atque accuratioribus ejusdem exemplaribus at- tigiisse: quae Graeci omitunt, ait ille, ut minus sibi expedita. Sed quod ad rem nostram pertinet, Ninum Beli non filium, neque successorem proximum, sed solum unum ex ejus posteris esse confirmat Chorenensis etiam auctoritate Maribae Catinensis, qui ante Abydenum vixit. Is, inquam, postquam Belum ab Haico Armenio- rum primogenitore interfectum narrasset, post demum Aramum inter Haici posteros septimum sub Nino floruisse ait, etc. quae velim ut consu- las in Choren. Lib. 1. cap. 8. usque ad 18. ubi et perpende auctoritatem Maribae inniti anti- quissimis monumentis, quae continebantur in eo volumine, cujus initium: * Սյո մասեան՝ հրամանաւ աղէքսանդրի՝ Ի քաղաքացոյ բարձրաւոյ փոփեալ ՚ի յոյնն. որ ունի զբուն հնոց և զնախնեացն բանս || և այլն. » Hoc volu- men jussu Alexandri ex Chaldaico sermone in Graecum fuit conversum; continetque germa- nam antiquorum atque veterum-historiam, etc «. Tam antiquissimis, adeoque firmissimis auctori- bus jure Chorenensis ipse profligat contrariam sententiam, loco supra citato, cap. 4. dicens: * Սալ այս մեզ աննեկն օտար և արտաքոյ շամիրամութեանն. որք զնինոս բեւոյ ասնն որդի, համ Թէ նոյն ինքն բեւ. զի ոչ աղա- բանութեանն, և ոչ անցն ժողովաւն այսոցնի վկայէ. բայց Թէ ըստ նշանաւոր և անուանի վինեւոյ զք պատեհ Տամարեալ այսպէս կար. զիցն զհեռին մտաւոր || . » Ii autem nobis videntur prorsus a vero aberrare, qui Ninum aut Beli filium, aut ipsum dicunt esse Belum. Neque enim generis, nec annorum series huic rei testi- monio est; nisi, si quis, quòd uterque fu- rit inclytus et celebris, ideo verisimile esse

arbitratus, nova antiquis velit connectere «. Haec profecto certa nobis sunt. Restat tamen ut disquiratur, cur ipse Eusebius nempe no- luerit hac in parte Abydenum a se citatum imitari, sed potius Ninum ut proximum Beli successorem esse quodammodo ferè supposuerit. Cujus sane rei apertissima est ratio: Siquidem Eusebius more suo videtur vulgatam inter Graecos sententiam amplexus esse, vel potius Castoris auctoritatem, ut in plurimis, sic in hac quoque parte sibi conciliasse. Nihilominus certum est eum cautè se gessisse, ne quid de suo decerne- ret: maxime verò difficultatem effugisse, atque eo animo non a Belo, sed a Nino tum in prima hac Chronici parte certum Assyriorum regum ca- talogum, tum Canonem suum inchoasse, Belo aliisque suis posteris usque ad Ninum consulto praetermissis.

Quo in consilio, ut mihi videtur, prudentiorem se se declaravit prae caeteris auctoribus Graecis; quorum plurimi (ne dicam omnes) omnino sus- tulerunt praedecessores Nini, nullumque inter Belum ac Ninum regem noverunt. Quidam ve- rò quatuor ex quinque regibus, qui ante Ninum fuerunt, nescio qua auctoritate, de propriis sen- tibus deturbantes, transtulerunt in posteriora tempora, collocaruntque inter successores Nini post immensum intervallum, scilicet post Teu- tamum, qui Trojano bello aequalis fuit, post- que ejus succèssorem Teutaemum: idque inver- so ordine, nepotes ac pronepotes ante avos ac proavos collocantes. In hac sententia absurdis- sima fuit Georgius Syncellus, vel Africanum, vel nullum secutus auctorem, ita continuans se- riem regum Assyriorum post Teutaemum, pag. 120. et 125.

- Ասսորիւն ԽԾ՝. Եբասիլուսսոս Արաբիλος Էթի մԵ՛.
 - Ասսորիւն Լ՛. Եբասիլուսսոս Խալաոս Էթի մԷ՛.
 - Ասսորիւն ԼԱ՛. Եբասիլուսսոս Անեբոս Էթի ԼԻ՛.
 - Ասսորիւն ԼԲ՛. Եբասիլուսսոս Բաբիոս Էթի ԼԶ՛. Ե.
 - » Assyriorum ԽԽԻ. regnavit Arabelus annos ԽԼԻԻ.
 - » Assyriorum ԽԽԿ. regnavit Chalaus annos ԼԷ՛.
 - » Assyriorum ԽԽԻ. regnavit Anebos an. ԽԽԿԻԻ.
 - » Assyriorum ԽԽԻԻ. regnavit Babius an. ԽԽԿԿԻ.
- Ubi vides quatuor hos reges sumpsisse ex serie antecessorum Nini, qui quinque fuerunt juxta Abydenum inverso ordine: juxta enim eum post

Չին որովհետև ընկն առք. 45. 1. բերինս քան ասորեստանեաց թագաւորութեանն գրեաց մի ըստ միս.

ciuntur anni LXVII. Abidenus itaque de regno Assyriorum singillatim ita scripsit. At non ipse solum, sed etiam Ca;

Belum fuit Babijs; quem secuti sunt Anebus, Arbelus et Chaealus. Arbelus enim cui successit Ninus. Verum miror Syncelli arrogantiam, qui non contentus haec ita praeposterè digerere, addit de Babio novum hunc errorem: Βάβιος οὗτος ἐστὶν ὁ παρ' Ἑλλήσι Τίθωνος λεγόμενος Ἀσσυρίων βασιλεύς. τούτου παῖς Μίμων, ὃς συναμάχησε τῷ Πριάμῳ κατὰ τῶν Ἑλλήνων, καὶ διεφάρη ὑπὸ Ἀχιλλεύου. φερέται δὲ καὶ ἀντίγραφος Πριάμου ἐπιστολῆς, ὃ αὐτὸς ἐστὶ καὶ δούτερος Ταυτάνης. Id est interprete Goarō: "Babius iste Tithonus est Graecorum vocibus laudatus Assyriorum rex 32. cujus filius Memnon adversus Graecos Priamo tulit auxilium, et Achillis manu sublatus est. Epistolae ad eum a Priamo datae inter nonnullos circumfertur exemplar. Idemmet secundus Tautanes agnoscitur". Verum taedet nos Syncelli hallucinationes confutare. Omitto et Scaligeri iram contra Eusebium, quem gratis supponit omnia ab Africano transcripisse, vix tamen ei adhaesisse.

Cur autem edita minime fuerint nomina antecessorum Nini in publicis commentariis praeter Belum, ex iis quae veteres auctores dixerunt, duas causas afferre possum. Quarum prima, quod nullo modo praeclaris gestis insignes, sed potius molles atque ignavi fuerint, ideoque in vetustate illa facile oblivioni traditi. Altera autem, quod Ninus vir superbus, ac vanae gloriae cupidus, studuerit antiquorum monumenta e medio tollere, ut sua tantum facta a posteris celebrarentur. Haec ex gravissimis auctoribus constanter Chorenensis noster profert: quoad primam enim dicit L. 1. c. 4. "Ասորցիկ վերջէ և կեփաղիմսս. քանզի ասէ 'ի քրում գլխոյն այսպէս. Մանր զամենայն յիսկզբան մերոյ աշխատութեանս սկսեալ գրեւ զազգարանութեանն 'ի գիւտնացն արքունի. այլ ասուք հրաման 'ի թագաւորաց' թողուլ զաննչանից և զվատաց արանց 'ի հնացն գլխատակն, և գրեւ մայն զքաջն և զմատուռնն և զաշխարհակալս նախնիս. և մի յանպէսս զժամն նակս մեր ծափեւ և զայլն || hoc est: "Ejusdem rei testis est Cephalimus, qui in capite quodam haec dicit: Principio operis nostri, propagines singulas instituimus sigillatim subtexere ex regibus Tabulariis; sed mandata a regibus

accepimus ignobilium ac nequam (lege, pigrium, vel ignavorum) inter veteres hominum memoriam praetermittere, enumerareque fortis solum ac sapientes rerumque potitos progenitores, neque tempus inutiliter absumere, et caetera.

Quoad vero secundam rationem haec habet eodem Lib. 1. c. 13. ex Mariba Catinensi antiquissimo scriptore: "Ասէ և այլ իմ պատճառս նոյն այր (մարիբաս), թէ որպէս ուսոյ, հարբա և անձնաւոր զարով նինս, և կառուլով մայն զինքն աշխարհակալութեան և քաջութեան և լաւութեան ցուցանել սկիզբն, հրամայէ զարքուն մատանն և զգրչոյս ասուլնացն ըստ սեղեաց սեղեաց, և ուրուք (կ' օյր) ուրուք ործոյ քաջութեան պրեւ. իսկ որ ասխարովք ժամանակք՝ զազարեցուցանել, և որինչ վասն իւր մայնոյ՝ գրեւ || i. e. n Idem (Maribas) et alias ejus rei rationes affert, utique Ninum, (supple, ut didici,) superbia inflatum suaeque gloriae cupidissimum, cum se unum summae potestatis, et fortitudinis ac bonitatis fontem atque originem haberi vellet, complures libros et historias antiquas rerum ubicunque egregie gestarum jussisse concremari; et de se tantum suisque temporibus conscribi".

Eadem affirmat et Arserunius, qui quo studiosius atque ex professo Assyriorum reges examinavit ex antiquis monumentis (erat enim de protapia posteritatis filiorum Sennacherim in Armeniam profugientium), eo majorem fidem mereat oportet. Is ergo Lib. 1. c. 2. postquam constanter memorasset juxta antiquos Scriptores, Beli successores Babium, Anebium, Arbelum, Chaalum, Arbelum alterum Nini patrem, haec subdit: "Եւ զի (այլք) ասեն զիննս թագաւորեալ յեա բեւոյ՝ անփոք շայտքանեք արարեալ, (պատճառն է՝) զի 'ի մատանս ասուլնոցն ունէին պատուէր 'ի թագաւորացն զնրանաւոր իրս քաջաց գրեւ, և ոչ վատաց. այլ և նկարագիրս ոմանս պատկերաց՝ զպատկեր քաջաց արականս և շքեղաւորս կենդանագրեւ, իսկ զվատացն և զուսազգուսիցն՝ լոյծս և կանացիս, և մայն վերնազրութեամբ և եթ նշանակեալ; (Որպէս և 'ի յաջորդ 42. 3. անընդմիջապէս յարէ.) Տոյք ժամանակացս այսոցիկ, ըստ որում յասուլապոյն ասացաք :

ջէ զայս ձև օրինակի: (Ա միայն նա, այլև կատարող յառաջնում ժամանակաւորացն համառօտ մատենի զայս գոյն օրինակի՝ մինչև ՚ի սողորայս ապաստան՝ զասորեստանեաց Թագաւորութենէն վրպագրէ:

stor in primo Chronicorum brevi volumine¹, ad hujus exempli formam, syllabatim quidem de Assyriorum regno enarrat.

Պէտք ունի զայս համարող ճարտարներն, լսանալ ասորեստանեաց Թագաւորութենէն:

Ex Castoris Brevi Volumine, de Regno Assyriorum.

Բէզոս էր ասէ ասորեստանեաց Թագաւոր. և առ նովաւ կիկղո.

» Belus, inquit, rex erat Assyriorum: et sub eo Cyclopes Jovi decer-

որ յաւուրք անտի բէլայ մինչև ՚ի նինսս. և բեկեղք ինչ և նշանաւորք ՚ի մատենից առաջնոցն ոչ երեւի. Թերևս ՚ի բազում խափան մտն. նախ զի և լեզուքն չիտԹեալք՝ ունէին զանիարանութեան փոյթս. կամ Թէ զի և վատութիւնք քաջաց ապիհարկեալք՝ ոչ գրեցաւ ՚ի մատենագրաց անտի քաղաքացաց. դարձեալ զի Թէ և գրեցաւ ևս, այլ քաջաութիւնք արութեան նինստի զսո օրինակի բէլայ առաւել ամբարձաւ անձնատեր ամբարտաւանութեամբ՝ զինքն գոյ առել սկիզբն քաջաց, և Թագաւոր առաջին. զի և մատենս առաջնոցն մեծաստառ ստիպով ՚ի մի վայր գումարեալ հրամայեաց այրել. զի և հեռք ևս յիշատակի այլոց անուանց մի երեւեցի, բայց ինքեան միայն: Քանզի և սա ասի Թագաւորեալ առ մենայն ստիպասանի և լիբեաստանի՝ բայց միայն ՚ի հնգիաց. որ և զնինուէ քաղաք առաջին արքունեաց շինեալ յառուբայ, զոր աւերեաց ներքովս, սա վերստին շինեաց ՚ի պատիւ անուան իւրոյ: i. e. » Quod autem (alii) Ninum post Belum regnasse dixerint, praetermissis tot nominibus (regum intercedentium), id causae fuit, quoniam in mandatis a regibus habuere, in Majorum monumentis exarare tantum insignes res virorum fortium, nec ita ignavorum; nec non vivaces quasdam effigies, qui depingere vellent, ut imagines fortium virili animo ac decore praeditas delinearent, ignavorum verò ac ignobilium, specie molli et foemina descriptas, solaque in scriptione indicatas. Pariter et sequenti cap. 3. haec addidit, dicens: » Indicia istorum temporum, ut antea memoravimus, transactionum scilicet a diebus Be-

li ad Ninum usque, haud notabilia insigniave gesta praeseferre in majorum monumentis visa sunt, fortasse ut obstaculis varii generis impedita. In primis enim, linguarum confusione confecta, discordia intima inter se exagitabantur. Sive etiam inertia, viris generosis indigna, nonnunquam usurpata, non est scriptis mandata ab illis Chaldaeorum Scriptoribus. Adde, quod si quae scripta fuerint, sed tamen cum Nini generosa praeclaraque gesta, Beli instar, quàm maxime extulerint eum in ambitionem elationemque animi proprio amore, adeo se voluit dici auctorem virorum fortium, regemque primum; ut etiam majorum monumenta, acerrima lege promulgata, in unum collecta igni tradi jusserit, ita ut, ne vestigia quidem aliorum nominum cerneantur, nisi suimetipsius tantum. Nam et hic dicitur regnasse universae Asiae ac Libyae praeter Indos; quin etiam urbem Niniven, velut regni caput, ab Asur conditam, a Nemrode tamen eversam, is demum restauravit in honorem sui nominis. Verum non desunt, qui librorum combustionem tribuant Nino, qui secundus dicitur; non tamen et primo denegare possunt: de quo non est, cur a nobis disseratur.

1 Համանախաւորացն, expresse notat in autographo habitum Χρονικών, sicut etiam համառօտ մատենի satis clare indicat την επιτομήν, quod a Latinis nunc Epitome per Hellenismum, nunc Compendium vocatur, vel Compendiorum volumen. Et quidem simili nomine praesens Castoris opus ab auctore nostro tam hic, quam in Canone citatur.

պայքն՝ փայլատակունս և շանթս
 հրացանս արամազդայ մարտուցելոյ
 ընդ տիտանացիսն նպատո՝ ՚ի կռիւ
 լինէին : Եւ Թագաւորք տիտանաց
 ւոց ճանաչէին ՚ի Ժամանակին . յորոց
 մի էր ովգիգոս արքայ : Եւ յետ սա
 կաւ բանից զնովիմք ածեալ՝ ասէ ,
 Թէ սկայք զիմեցին ՚ի վերայ , զից և
 սատակեցան , զորովիգն օգնակա
 նութեան զիցն լեալ հերակլի և
 զիսնիսի՝ որ էին ՚ի տիտանացն :

Բէղոս՝ զորմէ յառաջագոյնն ասա
 ցաք , վճարեաց զկեանս . որ և նծ
 և ս կարծեցաւ : Եւ յետ որոյ նինոս ա
 սորեստանեաց Թագաւորեաց ամս .
 ծք : սա արար կին զշամիրամ : Եւ յետ
 որոյ շամիրամ Թագաւորեաց ասո
 րեստանեաց՝ ամս . իւք : Եւ ապա
 զամէս , որ և նինուաս : Եւ հասյ
 մի ըստ միոցէ զԹագաւորս ասորես
 տանեաց՝ որ յետ նոցա էին , ՚ի կորգ
 արկեալ համարի մինչև ցարդանա
 պաղղոս , յանուանէ յիշատակեալ զս
 մինեսին . զորոց և մեք յետ սակաւ
 միոյ և զանուանս և զԺամանակս
 Թագաւորութեանցն զիցուք : Բանկ
 զի և նա ՚ի կանոնսն զսոյն օրինակ
 բանից գրէ զնոցանէ :

Եւ յետ զասորեստանեաց Թագաւ
 օրսն յօրինեցաք , սկիզբն ՚ի բէղայ
 արարեալ . և քանզի ամք Թագաւո

tanti adversus Titanos, per fulgura
 fulminaque ignea opem in praelio ta
 lerunt. Eo autem tempore Titanorum
 reges agnoscebantur; quorum unus
 erat Ogygus rex«. Paucis vero inter
 jectis, prosequitur, dicens: » Gigan
 tes in Deos irruentes perempti sunt,
 auxilium Diis ferentibus Hercule et
 Dionyso, qui ex Titanis erant «.

» Belus, de quo antea diximus, vi
 tam finivit, quin et Deus habitus est .
 Post quem Ninus imperavit Assyriis
 annis LII. Hic uxorem duxit Semira
 midem . Post eumque Semiramis ipsa
 in Assyrios regnavit, annis XLII. Dein
 de vero Zames, qui etiam Ninyas « .
 Et continuo singulos Assyriorum re
 ges, qui post eos fuerunt, in ordinem
 redicens, ad Sardanapallum usque re
 censet, cunctos nominatim comme
 morando: quorum etiam nos utique
 nomina, regni que tempora paulo post
 adponemus . Siquidem et ille in Cano
 ne suo his verbis de ipsis scribit¹ .

» Primo Assyriorum reges digessi
 mus, initium a Belo facientes²: quum
 vero ipsius regni annos vix certo tra

(Syncell. pag. 164.)

... (ὅς που καὶ Κάστωρ ἐν τῷ κανόνι αὐτοῦ φησὶν, ὧδε .)
 Πρώτους μὲν εἶναι τοὺς Ἀσσυρίους βασιλεῖς κατετάχαμος, τῆν
 μὲν ἀρχὴν ἀπὸ Βήλου πεποιμημένους . τὸ δὲ, τῷ τῆς βασιλείας αὐτοῦ

1 Syncellus, ut vides e regione, praesentem
 Castoris locum ex Eusebio transcripsit, quam
 vis non adeo integre . Syncellum vero descripsit
 Scal. p. 46.

2 Textus Arm. non ita obscure declarat, ad

personam Scriptoris . Castoris nempe, ibud
 pertinere « ἑξ ἑρμῆ ἢ ἑρμῆς ἠρωρεαυ : ac si di
 ceret in personali, Sermoneis initium a Belo fa
 cimus; ideoque in Gr. interpret legerit πρῶ
 τῶν . Quam verò hodie apud Sync. legatur

բութանն նորա ստոր չաւանդե-
ցին, զանունն յիշատակեցաք. բայց
սկիզբն ժամանակադրութեանն ՚ի նի-
նայ արարաք. և ՚ի միւս նինոս՝ որ
առ զԹագաւորութիւնն ՚ի սարդա-
նապաղայ, հանգաւցաք: զի այնպէս
յայտնի և բովանդակ խի ժամա-
նակն լինիցի՝ և իւրաքանչիւր ու-
րուք առանձինն ՚ի Թագաւորելոցն.
և այսպէս գտանի ժամանակն ամաց.
Խ. երկերիւր և ութսուց: Օպիս
հաստալք: Բայց պատմէ զսոյն՝ որ
և զմատենադարանսն ժողովէր՝ զիւ
դարոս սիկեղացի, զսոյն ձև և նա
զսոյն բանս գրէ:

ditos habeamus, nomen solummodo
commemoravimus: sed tamen Chro-
nologiae principium a Nino duximus,
et in alterum Ninum, qui regnum a
Sardanapallo accepit, desinimus¹: ut
pote hoc pacto perspicuum esset tam
universi temporis, quam singulorum
regum (temporis) spatium: hoc itaque
modo reperitur tempus annorum ք.
ducentorum et octoginta. Haec Cas-
tor. Porro eadem, qui Bibliothecas
collegit Diodorus Siculus, iisdem ver-
bis refert.

՚ի դարորի ճարտիչն՝ զան ասորեաց
նայ բագաւորութեանն:

Ex Diodori voluminibus, de Assy-
riorum Regno².

Օր առաջինն յասիացոց աշխար-
հին՝ անդասին յաշխարհէն հային

» Primum quidem in Asia ex ipsa
regione fuerunt reges; quorum nec

էտի, μη παραδοδσθαι σαφῶς. τοῦ μὲν ὀνόματος μνημονεύομεν, τὴν
δὲ ἀρχὴν τῆς χρονογραφίας ἀπὸ Νίνου πεποιήκαμεν, καὶ καταλήγομεν
ἐπὶ Νίνου τὸν διαδεχόμενον τὴν βασιλείαν ἀπὸ Σαρδαναπάλου...

(Diodor. Sicul. Lib. II. pag. 113. 157. Vide et SynceH. pag. 132.)

Τὸ πάλαι τοίνυν κατὰ τὴν Ἀσίαν ὑπῆρχον ἐγχώριοι βασιλεῖς,
ὧν οὔτε πράξεις ἐπίσημοι, οὔτε ὀνόματα μνημονύεται. πρῶτος δὲ

ստորագրուած, Goar aliter rem expressit, τὴν
ἀρχὴν non pro principio, sed pro principatu
seu imperio ita accipiens: » Primum quidem or-
dine reges Assyriorum generis et imperii seriem
a Belo ducentes locavimus: ubi nullum in Gr.
generis, ac seriei vestigium; ne dicam imperii
quodque, de quo est controversia; an scilicet
ἀρχὴ hic initium ne, vel imperium designet:
primum certe vel ipse Goar et invitus amplexus
est, vertit enim » principium duximus. «

sequentia ad sensum usurpavit loco praecitato,
sc. p. 134. D. dicens de Eusebio nostro, τῷ
Καστορι μᾶλλον ἀκολουθήσαι, ὃς καὶ μαρτυ-
ρίαν προήγαγεν, ἀσπ', ἐτι φάσκουσαν τοὺς
Ἀσσυρίων βασιλεῖς ἀρξαι. i. e. ad verb. » Cas-
torem magis imitatus (Eusebius), cujus et
testimonium producit, ἄσπ. lxxx. annos dicen-
tis Assyriorum reges regnasse. «. Si vacat, con-
sule et interp. Goari.

1 Hic fragmenti finis apud Sync. qui tamen

2 Locus Diodori occurrit etiam apud Syncel-
ium p. 132. D. quem noli putare Diodorum

Թագաւորը . որոց ոչ քաջութիւն և ոչ անուն յիշի : Լաաջին՝ վիպասա նութեան և յիշատակաց արժանի նի նոս գտանէր՝ Թագաւոր ասորեստա նեաց . որ մեծամեծ արութիւնս և քաջութիւնս վճարեաց . զորմէ մանր կարգ ըստ կարգէ գրել փութացար : Եւ ապա յետ այլոց բանից ասէ , եթէ ծնու որդի ՚ի շամիրամայ զնի նուառ : Եւ իբրև վարձանեցաւ , ըզ կինն եթող տիկին . զինոս շամիրամ Թաղեաց յարբունին : Եւ դար ձեալ յետ սահաւ բանից զնովիմբ ածեալ՝ ասէ զշամիրամայ , թէ սա Թագաւորեաց ամենայն ստիացւոց՝ բաց ՚ի Հնդկաց . և վարձանեցաւ ըստ այնմ՝ օրինակի՝ որպէս յառաջու դոջն ասացար , կեցեալ ամս . ԿԻ . և

praeclarum aliquod factum, nec no-
men ¹ memoriae traditum. Primus ita-
que enarratione ac memoria dignus
Ninus rex Assyriorum inventus est;
qui quam maxima gesta, eaque prae-
clara perpetravit: de quo minutatim ac
singillatim ut scriberemus operam de-
dimus ². Posteaque aliis verbis in-
terjectis, ait, quod » filium procreavit
ex Semiramide Ninyam. Quum vero
mortuus esset, uxorem Dominam reli-
quit. Ninum ergo in regia Semiramis
sepelivit ». Item paucis verbis inter-
positis, refert de Semiramide, di-
cens ³: » Haec universae Asiae, excep-
tis Indis, imperavit; atque eo, ut an-
tea diximus, modo obiit; annos cum
vixisset LXXI. regnassetque annos II.

τῶν ἱστορία καὶ μνήμη παραδεδομένων Νίνος ὁ βασιλεὺς τῶν Ασ-
συρίων μεγάλας πράξεις ἐπετελέσατο. περὶ οὗ τὰ κατὰ μέρος
ἀναγράφειν πειρασόμεθα. (Καὶ μεθ' ἕτερα). (μετὰ δὲ ταῦτα)
γεννήσας ἐκ Σεμιράμιδος υἱὸν Νινύαν ἐτελεύτησε, τὴν γυναῖκα ἀπο-
λιπὼν βασιλίσσαν. τὸν δὲ Νίνον ἡ Σεμίραμις ἔθαψεν ἐν βασι-
λείοις. (καὶ ἐπάγει.) αὕτη μὲν οὖν βασιλεύσασα τῆς Ἀσίας ἀπεί-
σης, πλὴν Ἰνδῶν, ἐτελεύτησε τὸν προειρημένον τρόπον, βιώσασα
μὲν ἔτη ξβ'. βασιλεύσασα δὲ δύο πρὸς τοῖς μ'. . . . Μετὰ δὲ

ipsum consuluisse, sed magis Eusebium po-
strum transcripsisse, ut patet ex sincera imita-
tione in verbis interjectis Eusebii more. Omitto
Scaligerum, Syncellum ipsum postea describen-
tem p. 32. cuius is locus, sc. Scaligeri, me-
moratur in adnot. Diod. a P. Wesselingio sub
putato nomine Chronici Canonis Eusebiani,
hoc modo: » Usus his est . . . Euseb. Can.
Chron. p. 29. «: quo intelligit primam Scal.
editionem .

1 Arm. textus in singulari expressus ոչ քա-
ջութիւն և ոչ անուն, aperte probat genuinam
lectionem Diod. οὗτε πράξις ἐπίσημος; οὗτε
ὄνομα; minime vero Syncellanam apud Goarum,
et Scaligerum in plurali habentem οὗτε πράξεις
ἐπίσημοι, οὗτε ὀνόματα .

2 Nescio an Sync. ipse, vel potius amanuen-

sis ejus omiserit illam lineam περὶ οὗ etc, quam
integram et Diod. et Eusebius noster habent.
Hic sane, ubi desinit primum Diod. fragm. so-
lenter interjecit Euseb. illa, Եւ ապա՝ յետ
այլոց բանից ասէ : quod et Sync. observavit
per ea καὶ μεθ' ἕτερα, sc. Atque post alia :
cui subjungitur alter Diodori locus ex p. 120.
ubi suspicamur in cod. Arm. intercidisse ante
verbum ὄνομα, illam vocem յետ այսորիկ; cum
aeque praeferant Diod. et Sync. μετὰ δὲ ταῦτα .

3 Pariter cum Eusebio excipit Sync. quamvis
in compendium redigat, καὶ ἐπάγει, et infert;
ubi noster fortasse habuit καὶ πάλιν μοι ὀλίγα
ἐπάγει λέγων : id enim sere sonat Arm. lectio .
Utrumque sit, uterque prosequitur ea, quas
occurrunt apud Diod. p. 134.

Βασιλευσεν αὐτὸν ἔτη ἑξήκοντα καὶ ἑπτὰ. ἔπειτα ἐβασίλευσε ἡ Νίνυς ἡ Νινυάδα, ἡ ἑστὴ θυγάτηρ τοῦ Νίνου καὶ τῆς Σεμιράμιδος. ἡ Νίνυς ἡ Νινυάδα ἐβασίλευσε ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα ἔτη. ἔπειτα ἐβασίλευσε ἡ Νινυάδα ἡ Νίνυς ἡ Νινυάδα ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα ἔτη. ἔπειτα ἐβασίλευσε ἡ Νινυάδα ἡ Νίνυς ἡ Νινυάδα ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα ἔτη.

ἔπειτα ἐβασίλευσε ἡ Νινυάδα ἡ Νίνυς ἡ Νινυάδα ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα ἔτη. ἔπειτα ἐβασίλευσε ἡ Νινυάδα ἡ Νίνυς ἡ Νινυάδα ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα ἔτη. ἔπειτα ἐβασίλευσε ἡ Νινυάδα ἡ Νίνυς ἡ Νινυάδα ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα ἔτη.

supra quadraginta «. Et singulatim recenset: » Post ejus obitum Ninyas Nini et Semiramidis filius imperium suscepit, ac in pace obtinuit; nec matris unquam animi ad bella laboresque proclivis aemulatorem se praebuit «.

Atque iterum post alia verba ¹ subdit. » Similiter ei, inquit, et alii reges a patre filius ² imperium accipiebant; regnaveruntque a progenie in progeniem ³ usque ad Sardanapallum. Sub

τὸν ταύτης θάνατον Νινύας ὁ Νίνου καὶ Σεμιράμιδος υἱὸς παραλαβὼν τὴν ἀρχὴν ἤρχεν εἰρηνικῶς, τὸ φιλοπόλεμον καὶ κενιδυμευμένον τῆς μητρὸς οὐδαμῶς ζηλώσας.

(Καὶ μεθ' ἕτερα.) παραπλησίως δὲ τούτῳ καὶ οἱ λοιποὶ βασιτεῖς, παῖς πατρὸς διαδεχόμενος τὴν ἀρχὴν, ἐβασίλευσαν ἐπὶ γενεᾶς (μέ.) μέχρι Σαρδαναπάλου. ἐπὶ τούτου γὰρ ἡ τῶν Ἀσ-

¹ Sync. vel (si liceat suspicari) ejus librarius quamvis in anterioribus omiserat non pauca, iterum tamen hic Eusebium sequitur, interjectis ejusdem more, καὶ μεθ' ἕτερα: ubi arbitror in nostro exemplari lectum fuisse καὶ πάλιν μεθ' ἕτερα ἐπάγει. In sequentibus itaque Diod. verbis, quae cernuntur in edit. p. 135. adverte adprobare illud τούτῳ, per αὐτὸν, quod deest in Sync. sicut et 2; quod tenet Scal. desideratur in edit. Goari. Ut ut sit, Ζωήρηος αὐτῶν, accuratissime cohaerens cum Gr. παραπλησίως δὲ τούτῳ, apprime assignat praecedentem regem: sonat enim, Similiter ei, juxta istum: quo posito minime probabitur Lat. versio Interpretis Diod. habentis: Ad eum prope modum. Ubi alieno sensu sumitur pronomen τούτῳ, ac si reipsa non adesset. Et quidem Goar cum non habuerit in sua lectione illud pronomen, potuit reddere, ut reddidit, in hunc ferme modum.

² a Verbum verbo diligenter (quamvis non adeo ornate) reddi placuit, ut facile innotesceret affinitas inter Arm. et Gr. atque item ostenderetur sineera Diod. lectio, παῖς πατρὸς πατρός; id enim sonat ἀρχὴ ἡ ἀρχή; pro quo Sync. habet vel παῖδες παρὰ πατρός, ut Goar legit, vel

ut Scal. placuit, παῖδες πρὸς πατρός, cujus rei causa etiam sequens vox variatur: quam nempe Diod. habet in singulari, διαδεχόμενος, penes Sync. in pl. διαδεχόμενοι; quod nihil ad nos: nam in Arm. aequae potest αὐτῶν, αὐτῶν sing. vel plur. in hujusmodi reponi locis; quamquam hic, ut decentius, in plur. ponitur, cum antecedit vox pl. Βασιλευσεν: vide similia et infra in textu Cephalionis.

³ Ἐξ ἑξῆς ἑξῆς. Haec verba testantur in Gr. lectum certe fuisse ἐπὶ γενεᾶς μὲν, vel ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, ut non semel occurrit in sacris literis; aut demum quid simile in plur. absque ullo certo numero. Quae sanè vera lectio (ni fallor) funditus evertit Criticorum deceptationem in hunc Diod. locum: ubi habetur juxta varia exemplaria, ἐπὶ γενεᾶς κ'. vel τριάκοντα, sive λέ. vel τριάκοντα πέντε: sicut et apud Sync. ἐπὶ γενεᾶς μέ. seu τισσαράκοντα πέντε, ubi tamen Scal. voluit quasi juxta mentem Diod. legi λέ. sive τριάκοντα πέντε. Hanc lectionem amplexus est et Goar in marg. ipsi viderint, an satis prudenter. Sed vix sustinemus Wesselingii conjecturam in adnot. Diod. p. 135. n. 35. is enim deceptus a Goaro, qui deceptus erat a Scaligero, e Pseudo, inquam,

զանապաղղոս . քանզի առ նոսաւ
 Թագաւորութիւնն անորեւտանեաց
 փոխեցաւ ՚ի մարս , տեւալ բաւեալ
 ամս տեւի քան զհազար և զերեք-
 արիւր . որպէս ասէ կոտակէս կնի
 զայն յերկրորդ մատենին : Բայց
 զանուանս Թագաւորացն՝ զոր Թա-
 գաւորեցին , և զբազմութիւնն ա-
 մացն՝ չունին ինչ փոյթ գրեցս , յա-
 զգաւ ոչ գործելոյ ինչ ՚ի նոցանէ ար-
 ժանի յիշատակի . միայն Թիգուլթն
 օգնականութեան , որ սրողացւոցն
 առաքեցան յանորեւտանեաց՝ արժա-
 նի եղեն մատենագրութեան . որոց
 մեծնն տիթոնեայ էր զօրաւար :

eo enim regnum Assyriorum ad Me-
 dos translatum est, quum mille tre-
 centos et amplius annos perdurasset:
 prout Ctesies Cnidius in secundo li-
 bro tradit. Nomina verò regum qui
 regnarunt , annorumque spatium,
 quamvis longum, negligunt describe-
 re; eo quod nihil memoria dignum ab
 eis actum fuisset; nisi quod suppetiac
 Trojanis ab Assyriis missae dignae
 fuerunt quae memorarentur, quorum
 Memnon Tithoni (filius) dux erat .

սորւոյն հեղինակն . որպէս ասէ կոտակէս կնի
 զայն յերկրորդ մատենին : Բայց զանուանս
 Թագաւորացն՝ զոր Թագաւորեցին , և զբազմութիւնն
 ամացն՝ չունին ինչ փոյթ գրեցս , յազգաւ ոչ
 գործելոյ ինչ ՚ի նոցանէ արժանի յիշատակի .
 միայն Թիգուլթն օգնականութեան , որ սրողացւոցն
 առաքեցան յանորեւտանեաց՝ արժանի եղեն
 մատենագրութեան . որոց մեծնն տիթոնեայ էր
 զօրաւար :

Eusebio, ita ibi monuit . » *Επί γενεάς τριά-
 κοντα*. Euseb. et secutus illum Syncellus; cor-
 ruptos enim ejus numeros ad hanc formam esse
 instaurandos recte animadvertit Jac. Goar .
 Veritatem facile assequi poterant hi, qui tam
 diversa putarunt, si forte animadvertissent fac-
 ile irrepsisse apud Sync. librariorum vitio nu-
 merum *μέ*, oscitantur nempe repetentium syl-
 labam *μει*, qua incipit sequens vocabulum *μεί-
 χρι*, ita ut, si deleas *τά μέ*, ut merito dele-
 dum est, vel saltem legas *μει*, idest *quidem*,
utique, oritur vera lectio Eusebiana, ideoque
 verò dici potest contra Wesselingium: » *επί γε-
 νεάς (μει)*. Eusebius, et secutus illum Syncel-
 lus; cujus tamen illibatam lectionem interpola-
 runt posteri, legentes *μέ*. posteriores verò pro
 lubricine reponentes *λέ* α: mutuati nempe ex al-
 tero Diod. loco, quod infra occurret. Poterant
 item commodius conjicere ipsius Diod. editores,
 unam vel alteram ex literis verbi *εβασίλευσεν*
 (quod statim excipit *τά γενεάς*,) amanuensium
 incuria seorsum fuisse insertam numeri loco *λέ*.
 vel *λ'*. quod ii, qui postea fuerunt, profecto ex-
 primere voluerunt per nomina numeralia *τριά-*

κοντα, vel *τριάκοντα πάντα*. Quod nemo inhi-
 cias ire poterit, qui rem similem in sequenti
 periocha ab illis tentatam fuisse sciat. Siqui-
 dem addiderunt ibi haec *ετι δ' εξήκοντα* in
 lect. Diod. plane ignota Eusebio et Syncello,
 quod et ipse Wesselingius tamquam mendum
 habet, ait enim in num. 38. » Recte haec desunt
 Euseb. (puta Scaligerano, haud secus ac no-
 stro) et Syncello, neque leguntur infra, c. 28.
 ut prorsus probabile sit ab aliquo esse addita α;
 prosequiturque sua confirmare Petavii auctori-
 tate: consule locum citatum .

1. Plurimum variant hic inter se lectiones:
τά πάντων, αλ. *πάντα*, quod habetur in Diod.
 vix cernitur neque apud auctorem nostrum, nec
 apud Sync. conjunctio verò *και* deest in Cod.
 Arm. quod librarii vitio adscribas velim. Illud
 autem Diodori, *ων εκαστος εβασίλευσεν*, de-
 est in Sync. manifesta librariorum negligentia .
 Quae a textu nostro cum praecedentibus con-
 junguntur . Ita ut vel in Arm. legendum juxta
 Gr. Diod. *βαιց զանուանս Թագաւորացն , և
 զբազմութիւն ամացն՝ զոր Թագաւորեցին* ,
 etc. vel in Gr. juxta Arm. sic accommodandum ,

Դ թագաւորէլ տաւտանեայ ա-
սիացոց աշխարհին, որ էր քսանե-
րորդ վեցերորդ ՚ի նինեայ շափրա-
մանց, ասեն՝ թէ ընդ սփամեփանեայ
յոյնք զորաժողով եղեն յաշխարհն
սրողացոց՝ տալ ճակատս, մինչդե-
պէտու թիւնն ստիացոց ասորեա-
տանեայք ունէին աւելի քան զՏա-
գարամեայ ժամանակ։ Պրիամոս թա-
գաւոր սրողացոց ծանրացեալ նե-
ղեալ ՚ի պատերազմաց՝ ձեռս տալր

» Tautano ' in Asia regnante, qui
vicesimus sextus a Nino Semiramidis
(viro) fuit², Graecos dicunt cum Aga-
memnone exercitum movisse in Tro-
jam, praelium facturos: quum Asiae
imperium plus quam mille annis As-
syrii jam tenuissent. Priamus (au-
tem) rex Trojanorum mole belli gra-
vatus ac defessus, Assyriorum regi
sese commendabat; qui supplicarent
mittebat, ut sibi auxilium et opem

Ταυτάνου γὰρ βασιλεύοντος τῆς Ἀσίας, ὅς ἦν κς'. ἀπὸ Νίνου
τοῦ Σεμιράμιδος, φασι τοὺς μετ' Ἀγαμέμνονος Ἑλλήνας ἐπὶ Τροίαν
στρατεύσαι τὴν ἡγεμονίαν ἔχόντων τῆς Ἀσίας Ἀσσυρίων ἔτη πλείω
τῶν χιλίων. καὶ τὸν μὲν Πρίαμον βαρυνόμενον τῷ πολέμῳ καὶ
βασιλεύοντα τῆς Τρωάδος, ὑπήκοοι δ' ὄντα τῷ βασιλεῖ τῶν Ἀσ-
συρίων, πέμψαι πρὸς αὐτὸν πρεσβευτὰς περὶ βοηθείας. τὸν δὲ

τά δ' ὀνόματα τῶν βασιλέων, ὃν ἕκαστος ἐβα-
σίλευσεν, καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐτῶν, etc. De-
nique illud *չափրամանց* in plu-
rali expositum, *negligunt scribere*, vel ad verb.
non habent quid curae ad scribendum, Gr. textus
hodiernus in sing. praefert; nec tamen uni-
formiter. Diod. *ὁ κατεπίγει γράφειν*. Gemist.
οὐκ ἀξιον γράφειν. Sync. *οὐκ ἐπιγεγράφει*; quod
reddunt Lat. Interp. » *referre non necessum
est* u; ut in Diod. vel » *colligere non studuit* u;
ut in Sync. ubi placuit viris eruditus pro *ὁ* le-
gi *οὐδὲν*: quod multis probat Wessel. idque
magis ad nostram accedit lectionem.

1 *Տաւտանեայ*. Ita quoque constanter ha-
bit Sync. Eusebii exscriptor: *Ταυτάνου*, quod
tentavit corrigere Goar in marg. Gr. legens
Τευτάμου juxta hodierna Diod. exemplaria,
atque absolute in Lat. reponens *Teutamio*. In-
terea Arm. cod. ita ferebat punctorum diges-
tionem. » Memnon . . . dux erat Tautano supra
Asiam regnante . . . (deinde de integro) Dicunt
Graecos cum Agamemnone u etc. quam inter-
punctionem vix admittit Gr. textus, quem ta-
men sequi necesse nobis fuit.

2 Omnino nostram servat lectionem Syncellus
sincerus Eusebii exscriptor: *ὅς ἦν κς'. ἀπὸ Νί-
νου τοῦ Σεμιράμιδος*, ubi hodierna lectio Diod.
mendose sane fert, *ὅς ἦν εἰκοστός ἀπὸ Νινίου
τοῦ Σεμιράμιδος*; nam non solum incuria ama-

nensis intercidit *εἰκοστός*, quod adjungendum erat
cum numero *εἰκοστός*, sed etiam simili mani-
festo errore pro *Νίνου*, *Νινίου* irrepit: quod
suspiciamus sinistra industria quorundam inter-
polatorum factum; eo quippe consilio, ut se-
quentem vocem τοῦ *Σεμιράμιδος* decenter eo
loci detinere possent. Siquidem juxta tritum
Hellenismum hic casus genitivus filium suum
esse declarat praecedentem virum. Quum itaque
satis noverant non Ninum, sed Ninyam Semira-
midis esse filium, eo pacto corrigendam esse le-
ctionem sibi persuaserunt. Quam etiam correc-
tionem, contra fidem auctoris sui, sibi concilia-
re ausus est Goar in Latina interp. Sync. Sed
tamen debuit animadvertere, quod non desint,
qui vel in ipso Diod. accurate legant *Νίνου*, ut
in adnot. ejus declarantur p. 135. satis nempe
conscii, quod non tam Semiramidis filium,
quam quemvis ejus proximum intelligi hic posse,
imo oportere, per vocem τοῦ *Σεμιράμιδος*, haud
secus ac per Arm. *չափրամանց*, atque adeo ma-
ritum Semiramidis procul dubio afferri ab au-
ctore. Etenim Diodori manifesta mens fuit assi-
gnare celeberrimum tempus Nini et Semirami-
dis, minime vero Ninyae, cujus nulla celebratur
memoria; unde non abs re legit Pogg. a *Nino
et Semiramide*. Insuper iterum id probat Euse-
bius noster, cum xxvi. a Nino asserit Teutamum
fuisse.

յարբայն ասորեւոսանեաց, աղօթ-
կեարս արձակէր՝ առաքել նմա թի-
կունս օգնակաւնութեան: Եւ նա
տայր նմա բիւր զօր յեթևոզացուց
աշխարհէն, և այլ ևս նոյնչափ նու-
սիանս, հանդերձ երկերբիւր կառօք-
և զօրավար յղէր զմեծնն տիթո-
նեայ: Եւ ըստ նոցանէ զարձեալ
զնորիմք ածեալ՝ ասէ, թէ զմեծն
նեայ զայսպիսի ինչ արուժիւնս յար-
քունի մատեանն պատմեալ ասեմ
բարբարոսք:

Արդամնապաղղոս, որ երեսներորդ
հինգերորդ էր ՚ի նինեայ՝ որ գումնա

ferret. Ipse vero decem millia mili-
tum ex Aethiopia, ac totidem Nusia-
nos cum ducentis curribus ei dedit;
ducemque misit Memnonem Tithoni
(filium) «. Post haec autem iterum
prosequitur, dicens: » De Memnone
similia quaedam praeclara gesta in re-
giis voluminibus enarrata fuisse, Bar-
bari tradunt «.

» Sardanapallus tricesimus quintus
a Nino¹, qui comparavit, obtinu-

(Τεύταμον) μυρίους μὲν Αἰθίοπας, ἄλλους δὲ τοσοῦτους Σουσια-
νοὺς σὺν ἄρμασι διακοσίοις ἐξαποστείλαι, στρατηγὸν καταστήσαν-
τα Μέμνονα τὸν Τιθωνοῦ . . . περὶ μὲν οὖν τοῦ Μέμνονος τοιαῦτ'
ἐν ταῖς βασιλικαῖς ἀναγραφαῖς ἱστορεῖσθαι φασὶν οἱ βάρβαροι.
Σαρδανάπαλος δὲ τριακοστὸς καὶ πέμπτος ἀπὸ Νίνου τοῦ συ-
στησαμένου τὴν ἡγεμονίαν, ἔσχατος δὲ γενόμενος βασιλεὺς Ἀσσυ-

¹ Bene egit Syncellus, qui quamvis anteriora
neglexerit, praesentem tamen locum integre et
fideliter descripsit p. 132. C. quo confirmat ge-
nuinam Eusebii nostri lectionem, habens τρια-
κοστὸς καὶ πέμπτος, cum interim apud Diod.
legatur tantum τριακοστὸς: quod non sine in-
dustria ab iis, qui postea fuerunt, factum fuisse
dixeris, ut nempe supradictae controversiae de
Teutamio Ninoque rem accommodarent. Sed Scal.
nobis assentitur, non solum Syncelli lectionem
sibi concilians, sed quoque haec in adnot. p.
415. ad 32. g. proferens. » τριακοστὸς καὶ πέ-
μπτος. Ita recte in veteri exemplari Georgii
(Syncelli). In luculenta verò editione Heatici
Stephani apud Diodorum illud πέμπτος deest,
quare reponendum. Magno enim historiae detri-
mento abest. Ctesias quoque, ex quo Diodorus
hanc historiam hausit, xxxv. reges Assyriorum,
non xxx, ediderat, nimirum quinque minus,
quam Africanus, cui cum Ctesia in hoc conve-
nit, quod apud utrunque Teutamus est xxvi.
rex à Nino. Quos autem omiserit Ctesias, nesci-
mus «. His verbis a nobis est Scal. ita ut egre-
gie probare videtur quidquid diximus supra de
successoribus Beli praecedentibus Ninum. Alio-

quin nullos reges Ctesias revera omisit, sed Afri-
canus vel potius Syncellus quatuor aut quinque
reges redundanter inseruit; qui tamen reges non
sunt ex posteritate Nini, sed ex iis qui ante il-
lum fuerunt: quibus detractis, omnium verba
cohaerent a Nino usque ad Sardanapalum; sunt
enim omnes reges xxxv. a Nino usque ad Sar-
danapalum exclusive ex una vel altera parte, si-
ve xxxvi. inclusive ex utraque, ut videbis pau-
lo post in accuratissimo Eusebii Catalogo. Omit-
to quod Scal. debuit Diodoro rem adscribere
potius, quam Ctesiae, de quo infra Eusebius
acturus est ex Cephalione. Sed ut ad praesen-
tem lectionem revertamur, illud πέμπτος, quod
apud Diod. deesse omnes fatentur, sin minus
a librario emissum, certo certius incuria deprava-
tum fuit, ita ut pro πέμπτος irrepperit μὲν
ὄν; ut legitur apud Diod. ubi Scal. voluit reti-
neri solum μὲν: neque animadvertit vel redunda-
re id, quod vix novit Syncellus, vel mendose
locum habere vocis πέμπτος, quam quaerit.
Rectius ageret, si retinisset illud ὄν, pro quo
Arm. habet էր, et omisisset alterum μὲν, quod
nullius momenti est.

բեաց կալաւ զպետութիւնն, հուսկ յետոյ եկաց արքայ ասորեստանեաց. և անցոյց զանցոյց զամենեքումք՝ որ յառաջ քան զնա էին, բարեկեցութեամբ և յուզութեամբ: Եւ յետ սահաւ միոյ ասէ, թէ այնչափ անառակ էր, զի ոչ ինքն միայն դարչութեամբ եղծ զկեանս, այլև համարէն իսկ զասորեստանեաց պետութիւնն զեղծեցոյց, որ բազմամանակեան հաստատեալ կայր ՚ի յիշատակելոցն: 1) արբակէս ոմն՝ մար յաղքէ, առաքինի արութեամբ, և լաւ սրտին քաջութեամբ՝ զորակար էր մարաց, մի յայնցանէ՝ որք ամի ամի երթային ՚ի նինոս քաղաք: 2) զորակարութեան՝ և ՚ի բանի բարեկամացաւ ընդ սպարապետի բարեկացոց. և ՚ի նմանէ աղաչեալ քակէր զպետութիւնն ասորեստանեաց: 3) այս գիտաբան յերկրորդում մասենիցն պատմական դարանի: 4) ասոյն յիշատակէ զասորեստանեաց իշխանութենէն և կեփաղիոն, և ասէ այսպէս:

itque imperium, postremus sane fuit Assyriorum rex; omnesque suos antecessores mollitie atque ignavia superavit. Et paulo post ait; » Adeo quidem prodigus fuit, ut non ipse solus foeditate vitam (suam) corrumpere, sed universum quoque Assyriae imperium penitus ut corrumpere passus fuerit, jamine a longissimo tempore firmiter stabilitum, ut (supra) memoravimus. Arbaces¹ quidam genere Medus, virilitate generosus, animique vigore praeclarus, dux erat Medorum; unus eorum, qui quottannis Ninum urbem peragrarent. Is ergo, quum in praefectura militiae, per familiarem conversationem, amicitiam coleret cum magistro militiae Babyloniorum, ab ipso rogatus, imperium Assyriorum destruxit. Haec Diodorus² in secundo Bibliothecarum volumine. Praeterea pariter de Assyriorum imperio meminit etiam Cephalio³, ita verba faciens.

ρίων, ὑπερῖπεν ἅπαντας τοὺς πρὸ αὐτοῦ τρυφῇ καὶ ραθυμίᾳ. (Καὶ μετ' ὀλίγα). καὶ τοιοῦτος ὢν τὸν τρόπον, οὐ μόνον αὐτὸς αἰσχρῶς κατέστρεψε τὸν βίον, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἀσσυρίων ἡγεμονίαν ἄρδην ἀνέστρεψε πολυχρονιωτάτην γενομένην τῶν μνημοσιουμένων. Ἀρβάκης γὰρ τις, Μῆδος μὲν τὸ γένος, ἀνδρεία δὲ καὶ ψυχῆς λαμπρότητι διαφέρων, ἐστρατήγει Μήδων τῶν κατ' ἐνιαυτὸν ἐκπεπομένων εἰς τὸν Νῖνον. κατὰ δὲ τὴν στρατηγίαν γενόμενος συνήθης τῷ στρατηγῷ τῶν Βαβυλωνίων, ὑπ' ἐκείνου παρεκλήθη καταλύσαι τὴν τῶν Ἀσσυρίων ἡγεμονίαν. (Ταῦτα ὁ Διόδωρος, etc.)

1 Quod a Graecis vulgo dicitur Ἀρβακίς, Lat. *Arbaces*, Armenii jam antiquitus appellabant appellatique *Varbacen*, cum additamento praefixi & v. id quod minime servandum in Lat. putativus.

2 Ταῦτα ὁ Διόδωρος: ita cum Eusebio concludere voluit et Syncellus Diodori locum,

quamvis decurtando, ut et hoc indicet se non Diodorum, sed potius Eusebium descripsisse.

3 Quum dissidium sit apud posteros de nomine hujus auctoris, nota in Arm. scribi *Κεφαλήσις*, quod stricte refunditur in Gr. *Κεφαλίον*, Lat. *Cephalion*, vel potius in nom. *Cephalio*, gen. *Cephalionis*. Alii appellant *Κεφα-*

Ἱστοριογράφου Κεφαλήωνος ἱστορίας τῆς βασιλείας τῆς Νίνου καὶ Σεμιράμιδος

Cephalionis historiographi de Regno Assyriorum.

Ἐπισημαίνεται ἡ ἀρχὴ τῆς ἱστορίας ἐκ τῆς ἀρχῆς τῆς βασιλείας τῆς Νίνου καὶ Σεμιράμιδος

» Incipio scribere (ea) de quibus et alii commemorarunt; atque impri-

(Synzell. pag. 133.)

Ἄρχομαι γράφειν, ἀφ' ὧν ἄλλοι τε ἐμνημόνευσαν, καὶ τὰ πρῶτα Ἑλληνικός τε ὁ Λέσβιος, καὶ Κτησίας ὁ Κεῖδιος, ἔπειτα ὁ Ἡρό-

λάων, ut Photius; qui tamen et Κεφαλίων dixit in cod. LXX. et CLXI. nonnulli verò Κεφαλών. Item nonnulli diversos hoc nomine Scriptores recensent, alii unum et idem faciunt. Labet audire quae Photius habet in Bibl. cod. LXXIII. praesenti Eusebii citationi non minus faventia. » *Ανεγνώσθη Κεφαλαίωνος σύντομον ἱστορικόν. ἀρχεται ἀπὸ τῆς βασιλείας Νίνου καὶ Σεμιράμιδος, καὶ κάττωσι μέχρι τῶν τοῦ βασιλέως Αλεξάνδρου χρόνων. συμπραίνεται δὲ αὐτοῦ ἡ ἱστορία ἐν λόγοις θ'. κατ' ἐπισημαίαν τῶν θ'. μουσῶν . . . ὁδτος τὸ μὲν γένος αὐτοῦ καὶ πατρίδα, ὡς αὐτὸς ἐκείνός φησι, ὡσπερ Ὀμηρος ἀποσιωπᾷ, ὅτι δὲ διατρίβων ἐν Σικελίᾳ φυγῆς ἔνεκα τὴν ἱστορίαν συνέταξεν, ἀποσιωπᾶται. (Lat. Interp. Schotti).* » Lecta est Cephalaeonis historica epitome: cujus arceasit initium à Nino, et Semiramide, pergitque ad Alexandri magni tempora. Libris novem universa comprehensa est historia, inditis totidem Musarum nomimibus . . . Genus, et patriam, ut et ipse non inficiatur, Homeri exemplo, praemit silentio: in Sicilia tamen exsilio causa degentem, historiam scripsisse apparet ». Quae obiter recolens et Scal. in not. p. 415. ad 32. 30. haec nescio qualia subdidit. » Sed puerilis fuit Suidae hallucinatio illa, quod eundem facit Κεφάλωνα, et Κεφαλαίωνα: Κεφαλαίων, ἢ Κεφάλων Γεργίδιος, ῥήτωρ, καὶ ἱστορικός γεγονώς ἐπ' Ἀδριατοῦ. ἐφυγε δὲ τὴν πατρίδα δι' ἀπρόχθιμα δυναστῶν, καὶ ἐβίωσεν ἐν Σικελίᾳ. Sed ut imperitia non parva est ex duobus unum facere, ita illa major, ei attribuere patriam Gergithum, qui suam patriam ignorari affectarit. Porro tam apud Suidam, quam apud Georgium (Synzellum), Κεφαλών, non Κε-

φαλαίων scribitur. Nos Photium sequimur et Photium se imitari fatetur, non integre tamen, cum et ipse Photius ut supra diximus, non semel Κεφαλίων quoque dixerit, quae sane fuit vera lectio comprobata Eusebii auctoritate, quem secuti sunt Suidas et Sync. Et quidem si Cephalion noster sub Hadriano floruit, quod non constat inter omnes, non potuit idem esse cum Cephalone Gergitho, qui multo ante fuit, cum Dionysius Halic. auctor Hadriani aetate superior, Gergithi auctoritate usus fuerit ut vetustissimi scriptoris; cujus locum et Eusebius suo tempore allaturus in medium est, quamvis ibi quoque cod. noster habeat ἡ ἐπισημαίαν, Κεφαλίων, et Sync. Κεφαλλίων. Sed de his aliorum iudicium esto. Nobis interim placet Chorenensis nostri textum afferre ad praesentem locum quammaxime pertinentem: ita enim ille Lib. I. cap. 17. » *Περὶ τῆς ἐκείνου καὶ τῆς βασιλείας τῆς Νίνου καὶ Σεμιράμιδος ἱστορίας ἀρχεται ἀπὸ τῆς βασιλείας τῆς Νίνου καὶ Σεμιράμιδος, καὶ κάττωσι μέχρι τῶν τοῦ βασιλέως Αλεξάνδρου χρόνων. συμπραίνεται δὲ αὐτοῦ ἡ ἱστορία ἐν λόγοις θ'. κατ' ἐπισημαίαν τῶν θ'. μουσῶν . . . ὁδτος τὸ μὲν γένος αὐτοῦ καὶ πατρίδα, ὡς αὐτὸς ἐκείνός φησι, ὡσπερ Ὀμηρος ἀποσιωπᾷ, ὅτι δὲ διατρίβων ἐν Σικελίᾳ φυγῆς ἔνεκα τὴν ἱστορίαν συνέταξεν, ἀποσιωπᾶται. (Lat. Interp. Whist).* » Cephalionem autem in memoria habeo, ne multis irrisui sim. Is enim, ut multi alii, primam Semiramidis ortum, tum ejus adversus Zorastrem bellum, ubi, ut refert, Semiramis victoriam adempta est, ac deinde bellum Indicum exponit ». Eundem fere cum isto Cephalione arbitrantur esse Whistonii Cephalimum quendam ab ipso Chorenense nominatum Lib. I. cap. 4. 1 Hunc quoque locum, Cephalionis nempe textum, ab Eusebio mutuatus, ejusdem more post Diodori verba inseruit Synzellus loco si-

գետրիացի, և Կոնստանտինոպոլսի, և
 այս հերոդոտոս աղիկառնացի: Օւ
 առջինն ասիացոց ասորեկապետաց
 թագաւորեցին, յորոց էր նինոս բե-
 ղեան. առ նորա թագաւորու-
 թեամբն բազում իրք և մեծամեծ
 արաւթիւք գործէին: Իւրա՛ր նոյն
 յարեալ ասէ և զծնունդն շամիրա-
 մայ. և զարաւրչոս մոգէ արքայի
 բակտրացոց զպատերազմէն և ըզ-
 պարտութենէ՛ր շամիրամայ. և զամն
 թագաւորութեանն նինայ ամս. ծք.
 և զվախճանէ նորա: { } Եւ որոյ թաւ

mis Ellanicus Lesbios ¹, Ctesiasque
 Cnidius, deinde Herodotus Alicarnas-
 seus. Primum Asiae imperarunt As-
 syrii, ex quibus erat Ninus Beli (fi-
 lius); cujus regni aetate ² res quamplu-
 rimae, celeberrimaeque virtutes ge-
 stae fuerunt. Postea his adjiciens ³,
 profert etiam generationes Semirami-
 dis, atque (narrat) de Zoroastri Magi
 Bactrianorum regis ⁴ certamine, ac de-
 bellatione a Semiramide; necnon tem-
 pus regni Nini lxx. annos (fuisse), at-
 que de obitu ejus. Post quem cum

δοτος ὁ Αλικαρνασσεύς. τὸ παλαιὸν τῆς Ἀσίας ἐβασίλευσαν οἱ
 Ἀσσύριοι, τῶν δὲ ὁ Βήλου Νίνος εἶτα ἐπάγει γένεσιν Σε-
 μιράμεως, καὶ Ζωροάστρου μάγου, ἔτη τε νβ. τῆς Νίνου
 βασιλείας . . . μωδ' ὄν; Βαβυλῶνα, φασὶν, ἢ Σεμίραμις ἐτείχισε τρό-

gnato, ita ut facillime solvatur quod Goar du-
 bitat in adnot. p. 42. ad 132. dicens: „ Haec
 Diodori, et alia Cephalionis, ab Eusebio, an a
 Georgio primum relata, cum Scaligero pag.
 Animadv. 154. non contendam: quod reperim,
 apud Georgium tutiorem reddidit possessoris con-
 ditionem. Possessorem quidem nobis fateri li-
 ceat Syncellum non adeo respectu Diodori et
 Cephalionis, sed potius Eusebii, quem ipse ex
 parte transcripsit; quo consilio alter, isque
 integer possessor magis tutior reapse extitit
 Interp. noster, sive Natio Armena, chronicorum
 Eusebii caltrix fidelis.

1 Arm. ad verbum exposite, *Lesbiansis*, id
 enim significat *Λέσβιος*, *Lesbicus*; et *Cnidensis*,
 quod signat *Κνίδιος*, *Cnidius*: posteriora
 nos observavimus ut magis elegantia. Nomen
 vero Ctesiae noster habuit in Gr. *Κτησίης*,
Ctesias, quamvis enim vulgata lectio ac usus fe-
 rat *Κτησίας*, *Ctesias*, sed notum est apud an-
 tiquos elementa *α* et *η* inter se invicem commu-
 tari. Erat muneris nostri fidem conservare co-
 dicis nostri; hinc etiam *Ellanicum*, atque *Ali-
 carnassum* sine aspiratione, ut cod. Arm. prae-
 ferebat juxta Gr. expressimus, quamquam La-
 tini soleant passim scribere *Hell. et. Halic.* po-
 teramus etiam *Alicarnassensem* dicere, ut est
 etiam apud Latinos, quod magis accedit ad Arm.
 ἀλικαρνασσεύς :

2 Omiserit Syncellus ne, an incuriosus libra-
 rius, hanc periocham, nos latet, cui similia jam
 vidimus etiam in textu Diod.

3 Eusebio adhaesit Sync. interjectis illis *εἶ-
 τα ἐπάγει*: at sequentia, quae Euseb. obiter
 excerpserat a Cephalione, sensum tantum in
 tertia persona afferens, potius in compendium
 redigisse Syncellum comperimus, nisi amanuen-
 sium incuria quaedam dicas apud eum interci-
 disse; quod, et quae sequuntur, satis probant.

4 *Եւ զարաւրչոս մոգէ արքայի բակտրաց-
 ոց*. subest aliquid mendum, etsi leve; nam
 vel pro *մոգէ* legendum in genitivo *մոգու* (sive
 forsan *մոգի*), ut exigit sequens nomen *արքայի*,
 vel id ipsum *արքայի* legendum *արքայէ*, scili-
 cet *արքայէ*, ut praecedens vox *մոգէ* postulat.
 Si primum, ea oritur sententia, quam nos in
 Lat. exposuimus, absque interpunctione inter
 voces *բակտրացոց* et *զպատերազմէն*. Si se-
 cundum, ita erit exprimendum cum puncto in-
 terjecto, „ et de Zoroastre mago Bactrianorum
 rege, (de que) ejus certamine, „ etc: sensus
 non variat in utraque lectione, ideoque nihil re-
 fert, quemvis eligas. Utinam Syncelli locus in-
 teger hic exstaret ad illustrandam hanc lectio-
 nem; at apud ipsum magis depravatam, imo
 decurtatam totum invenitur: consule Choro-
 nensis nostri locum, ubi haec integra habentur,
 quamvis magis ad sensum, quam ad verbum.

գաւարեալ շամիրամայ՝ աժ պարիսպ բարեզրնի զայն ձև օրինակի, որպէս և բազմաց իսկ ասացեալ է, հովսիսայ և զէնոնի և Էրոդոտայ, և այլն՝ որ յետ նոցա :

Բայ և զգորածագոյն լինել շամիրամայ՝ ի վերայ հնդկաց աշխարհին վիպագրէ, և զպարտութիւն նորա և զփախուստ . և թէ զիարդ ինքնին զիւր որդիւն կոտորեաց . և ինքն՝ ի նինեայ որդւոյն իւրոյ սպանուաւ, թաքաւորեալ ամս . իսկ : Յետ որոյ նինուսս առնոյր զիշխանութիւնն . զորմէ ասէ կեփաղիոն՝ թէ ոչինչ արժանի յիշատակի գործ գործեաց : Եւ ասպ թուէ մի քսոմիոնէ և զայն ևս, թէ ի թիւ հազար ամաց տիրեցին որդի ի հօրէ ասեալ զիշխանութիւնն . և ոչ որ նուազա-

regnasset Semiramis, muro Babylonem circumdedit ad eandem formam, qua a plerisque dictam est; Ctesia nimirum, et Zenone, Herodotoque, nec non aliis ipsorum posteris :

Deinde etiam apparatus belli Semiramidis adversus Indos, ejusdemque cladem fugamque enarrat; atque etiam quomodo eadem ipsa filios suos interfecerit, ipsaque a Ninya filio suo interfecta fuerit, cum regnasset annos XII. Post quam Ninyas imperium accepit; quem nihil memoratu dignum gessisse ait Cephalio. Ac deinde singulatim recenset caeteros quoque; quod nempe filius a patre imperium auspicando, ad numerum mille annorum ¹ regnum tenuerint; nemo autem ipsorum minus quam ² annos

πον, ὡς πολλοῖσι λέλεκται, Κτησία, Ζήνωνι, Ηροδότῳ, καὶ τοῖς μετ' αὐτούς.

Στρατείη τε αὐτῆς κατὰ τῶν Ἰνδῶν, καὶ ἦτταν, καὶ ὅτι τοὺς ἰδίους ἀπέκτελεν υἱοὺς, καὶ ὑπὸ Νίνου τῶν παίδων ἐνὸς ἀνθρώπου τοῦ διαδοξάμενου τὴν ἀρχὴν . . . καὶ μεθ' ἑτέρα. καὶ τῶν λοιπῶν εἰς χιλία ἐτῶν ἀριθμὸν ἤρχον, παῖς παρὰ πατρός ἐκδεχόμενος τὴν ἀρχὴν, καὶ ἔχων ἦττον αὐτῶν, οὐδὲ εἰς ἐτελεύτησεν

1 Summa concordia inter Arm. ՚ի թիւ հազար ամաց, et Gr. εἰς χίλια ἐτῶν ἀριθμὸν, id est in M. annorum numerum, seu ad numerum mille annorum: ubi Goar non ita a vero distans, ad sensum dixit, ad annorum usque mille spatium. Is tamen, nescio qua ratione vult corrigere Gr. textum in adnot. p. 43. ad 133. ubi ait: " Lege . . . εἰς χίλια ἐτῶν α. Ita quidem, si defuisset sequens nomen accusativum ἀριθμὸν, ad quod pertinet praepositio εἰς, ac illud in dativum redigit; quo constanter servato, ut ipse quoque Goar non inficiatur, absurdum omnino erit; si legatur ἐτῶν: sic enim sonaret tunc Gr. text. ad mille annos numerum.

2 Quo fidelius, eo feliciter expressit Interp. Arm. auctoris verbum ac sensum pariter, quem nullo modo assecutus videtur Goar, dubitans, ut

patet, de sensu vocis ἦττον, ideoque ita reddidit: " Et ab avita nobilitate successive deficientibus, adeo, ut vicennalis obiret nullus α. Sed quaeso, unde hausit tantam verborum copiam, quorum nullum in Gr. vestigium? nisi quod τὸ ἦττον intellexit deficiens, ac ad successores hoc dictum deflexit; quo posito, explicandum sibi putavit, unde hi defecerint, scilicet (ut de suo inseruit) ad avita nobilitate. Poterat forsitan ita conicere, si cerneret in masculino scriptum ἦττων, Lat. minor, inferior, etc. Attamen cum semper legit in neutro ἦττον, debuit concipere ut minus, ideoque ad annorum paucitatem id referre. Sed et Scaliger hujus loci sensum cum assequi nullo modo potuisset, alio se vertit, legitque ἦτταν, quo sensu? ipse viderit. Illud nos procul dubio affirmare possumus; cor-

αρχὴν ἴσθησαν, ἔπειτα ἔπειτα ἀπὸ τῆς
... αὐτῶν ἀποφασίζοντες, ἵνα ἴσθησαν
... ἀπὸ τῆς ἀποφασίζοντες, ἵνα ἴσθησαν
... ἀπὸ τῆς ἀποφασίζοντες, ἵνα ἴσθησαν

viginti tenuit. Siquidem mores eorum
a bellis ac laboribus abhorrentes, at-
que effeminati, sub firma custodia eos
servabant: namque intus consedebant,
nihil ipsi agebant, nemo eos videbat,
nisi concubinae, ac viri effeminati.
Porro, si quis hos reges cognoscere
voluerit, Ctesias ipse minute ac no-
minatim eos viginti tres, ni fallor,
reges dinumerat. At quidnam mihi
gaudii vel laetitiae affert, nomina bar-
bare sonantia, sine ulla praeclari facti
ac virtutis memoria proferre, tyran-

ἐτῶν κ'. τὸ γὰρ ἀπόλεμόν τε καὶ ἀφιλοκίνδυνον γυναικῶδες, ἢ ἀν-
τοῖς ἀσφαλές. ἔνδον γὰρ ἔμμενον, οὐδὲ τι αὐτοῖς ἢ ἔργον (ὃ ἐπρήσ-
σεται), οὐδὲ εἴρα τις αὐτοῦς, πλὴν αἵ τε παλλακίδες, καὶ τῶν ἀν-
δρῶν οἱ γυναικῶδεις. τοὺς δὲ βασιλεῖς τοὺς δε, εἴ τις εἰδῆσαι βού-
λεται, Κτησίας ἐστὶν ὃ λέγων ὀνόματα αὐτῶν κ'. οἶμαι καὶ γ'.
Ἐμοὶ δὲ (ἢ γραφὴ) τί τερπνόν, ἢ τί χάριον ἢ μελλόν ἔξειν, ὄνο-

ruptam esse hoc in loco Scaligeranam lectionem:
namque pro ἐτῶν κ'. (quo signantur anni regni
cujuslibet regis), habet ille τῶν γ'. καὶ κ'. mu-
tuatus, ut mihi videtur, ex sequentibus, ubi
totidem reges ex Ctesia designantur. Illud vero
parum juvat, si juxta Scal. legas οὐδὲς αὐτῶν,
vel juxta Goarum, αὐτῶν οὐδὲ εἰς: nobis vide-
tur depravata apud utramque lectio Syncel-
lana.

1 Ἐντὶς magis probat lectionem Goari ἢν, quam
Scaligeri ὄν. Illud vero δ ἐπρήσσειτο apud Goar-
um, absque δ apud Scal. lectum, aequè pro-
bat improbatque codex noster, cum nihil am-
plius noverit, quàm ἔργον. quod tenet locum
vocis ἔργον.

2 Τῶν ἀνδρῶν οἱ γυναικῶδεις, ad verbum,
virosum effeminati; pro quo valet viri effemi-
nati, ut egregie in Arm. exposuit noster Interp.
ἄλλοι ἄλλοι; ubi Goar ad sensum sic totam
rem expressit: "Nec ulli, nisi pœlicibus, aut
eviratis Eunuchis videndi se copiam faciebant".
Verùm præsentem Cephalionis locum ad ver-
bum ex Eusebio nostro mutuatum usurpavit
Thomas Arzeravius Lib. 1. hist. Arm. cap. 4.
cum dixerit. * Ἐπεὶ δὲ ἀπὸ τῆς ἀποφασίζοντες
... ἀπὸ τῆς ἀποφασίζοντες, ἵνα ἴσθησαν

... ἀπὸ τῆς ἀποφασίζοντες, ἵνα ἴσθησαν
... ἀπὸ τῆς ἀποφασίζοντες, ἵνα ἴσθησαν
... ἀπὸ τῆς ἀποφασίζοντες, ἵνα ἴσθησαν
... ἀπὸ τῆς ἀποφασίζοντες, ἵνα ἴσθησαν

3 Ex hoc loco diximus Scaligerum mutuatum
fuisse illam suam lectionem in anterioribus τῶν
γ'. καὶ κ'. inepte quidem, ut memo non videt.
Poterat item ex hoc loco solvere idem Scal. suam
conjecturam, nescio quam, supra memoratam;
quasi Diodorus Ctesiam imitatus fuerit in nu-
merandis xxxv. Assyriorum regibus, cum Ce-
phalion dicat Ctesiam de xxxii. regibus tantum
fecisse mentionem; quibus si addas tres præ-
cedentes, Ninum, Semiramidem, Ninyam (si ta-
men hi exclusi fuerint), omnes reges sunt juxta
Ctesiam xxv. at certus numerus dehuit esse
xxxvi. ut paulo post Eusebii tibi indicabit.
Nescio an Cephalion pro κ'. memoriae lapsu κ'.
dixerit, (memoriter enim hæc se dicere satis
notat verbo οἶμαι, puto, ἔμοιγε ἴδω), vel li-
brarii antiqui sit lapsus?

բարձրիկ բարձրաց՝ առանց արու-
թեան ինչ և քաջութեան՝ զըռնաւու-
րաց, վատասրտաց, թուղամորթաց,
վայրենեաց :

Եւ դարձեալ ՚ի սոյնս յարեալ ա-
սէ, թէ մինչդեռ զվեցհարիւր և զ՚ն
ամառ ուրեմն էին, բէղիմնս թագա-
ւորեաց ասորեստանեաց. և հասա-
նէր պերսևս դանախս յաշխարհն նա-
ցա՝ տարեալ նաւս ք. և ՚ի փախուստ
դառնայր պերսևս ՚ի գիոնիսեայ որդ-
ւոյ սեմեղեայ: Ապա անցեալ ըստ
պերսեայ ՚ի գիոնիսի պարտութիւնն՝
զնովիմք ածեալ ասէ, եթէ ՚ի յե-
տին ազգս առ պանինեայ իշխանու-

norum (inquam) ignavorum, mollium,
agrestiumque «¹.

Et rursum his addens ait, quod
» Dum sexcenti et quadraginta circi-
ter anni effluxerant, Belimus in Assy-
rios regnavit: atque mox pervenit Per-
seus Danais (filius) in regionem eo-
rum², naves centum adducens: fuga-
tus autem est Perseus a Dionysio (sc.
Baccho) filio Semeles «. Postquam
vero memorasset Perseum a Dionysio
victum, proxime adjicit, dicens: » In
postrema hac generatione³ sub Pan-

μα κληδον, άνευ πράξεων, βαρβαρικώς φανέοντι, τυράννους, δει-
λούς και μαλακούς βαρβάρους.

Πρός οἷς ἐπάγει (τά περι τῶν ἐτῶν αὐτῶν.) ἐτέων δὲ ὄντων
(ἀπὸ Νίνου) τεσσαράκοντά που και χ'. Βέλιμος ἐβασίλευσεν Ἀσ-
συρίων, και ἀφικνεῖται Περσεύς ὁ Δαναῆς εἰς τήν χώραν αὐτοῦ,
ναῦς ἄγων β'. ἔφυγε δὲ Περσεύς τὸν Διόνυσον τὸν Σεμέλης υἱέα.
και μετ' ἔπειτα . . . ὕστερῃ δὲ γενεῇ κατὰ Πανίαν Ἀρχοντα ὁ

¹ Tota haec satis obscura apud Sync. ut pote
librarii mendis obnoxia: ubi redundat etiam il-
lud *ή γραφή*, cujus gratia interpretatio Goari
sequentem exhibet sensum: » Hoc meum quip-
pe opus quid gratum aut jucundum exhiberet
absque praeclari alicujus gesti memoria, nuda
prorsus nomina sigillatim et rustice inclamans,
et timidos ac molles tyrannos nuncupans «.
Porro post haec verba, legit Goar in Gr. *οἷς*,
sc. *quos*; atque illico lacunam interserit, suspi-
cans aliqua hic deesse. Nihil tale Scal. credidit,
neque plane illud *οἷς* novit, quod sane et
nos delendum esse putamus: repetitio enim (ni
fallor) syllaba ea est praecedentis nominis *βαρ-
βάρους*.

² Pro *αὐτοῦ*, noster habuit *αὐτῶν*, aliter di-
cendum pro *ἑορων* irrepsisse *ἑορων*: sed utrum-
que idem produnt, cum ea ipsa regio sit Assy-
riorum, perinde ac regis eorum, quam Perseus
invaserit. Haec vero, quae sequuntur *անցեալ
ըստ պերսեայ* ՚ի գիոնիսի պարտութիւնն
desiderantur apud Sync. nam nihil aliud ipse no-
vit, quam, *και μετ' ἔπειτα*: cui respondet con-

jectio *Ապα* cum illis *զնովիմք ածեալ* *ասէ*.
At interjecta illa cod. nostri verba nescimus an
accurate expressa a nobis fuerint; aliter fortasse
intelligendum esset magis ad verbum: » Dein
percurrans Dionysi superationem instar Per-
sei «.

³ *Յետին ազգս*, apprime sonat in nomina-
tivo *postrema generatio*, haud secus ac Gr. *ὕ-
στερη γενεή*. Attamen sicut Gr. videtur hic habe-
re locum ablativi *ὕστερη γενεῇ*, ita quoque Arm.
potest assumi eo sensu, si *յետին* intelligatur
pro *ի յետին*, ac si diceretur *առ յետին ազգսու*,
idque facillime, cum soleat apud Arm. saepis-
sime omitti praepositio *ի* ante nomina per
incipientia, et sane hoc modo ab Interp. nostro
usurpatum hic fuisse nobis persuasissimum est;
aliter in nominativo vel incertus relinquitur
sensus, vel demum per postremam generatio-
nem Argonautas intelligere vel invitus debebis,
quod vix placet. Goar ut, quod sentiret, decla-
raret, pro generatione aetatem dixit, *postrema
aetate*.

Թեամբն ասորեստանեաց՝ արդոյ նաւ
 ւաց նաւամարտիկ տորմիղ նաւացն
 նաւարկեաց ՚ի փասին դեա, և առ
 մենտէ կողքեաց. և Տերակղէս մուր
 ըէր ՚ի նաւէն զանս ցանկու թեան և
 առ անձուկ Տիւղեայ. և որպէս առեն՝
 ՚ի դամիրս կոյս ուրեմն վրիպեաց չա
 դաւ: Եւ դարձեալ ասէ. Խ. ամ ՚ի
 շամիրամայ մինչև ցմիտրէսս Թադա
 ւոր, և թէ թուէ որ՝ զմիմեամբ Ե.
 կեալ գտանէ: Իսկ մէդիա կողքեցի
 կին մի իղճ՝ դնաց յեկիայ արքայէ.
 որոյ որդին էր մէդոս. ուստի մէդը,
 այսինքն մարք. և աշխարհն կոչեցաւ

niae imperio apud Assyrios, Argo-
 nautarum classis enavigavit in Pha-
 sim fluvium¹, atque ad Mendeam Col-
 chorum. Hercules autem a navi de-
 flexit ob cupidinem desideriumque
 Hylae; prout vero ajunt, Gimmeros²
 quidem versus oberrans petiit «. Et
 rursum dicit: » Si quis dinumeret a
 Semiramide ad Mitraeum usque re-
 gem, x. annos transisse inveniet³.
 Media autem Colchica quaedam mu-
 lier vates ab Aegeo rege demigravit,
 cujus filius Medus, a quo Medi, sci-
 licet Mari; regioque Media appella-

τῶν Ἀργοναυτῶν στόλος ἔπλευσεν ἐπὶ τῆ Φᾶσιν καὶ Μηδέην τὴν
 Κολχίδα. καὶ Ἡρακλέα πλανηθέντα ἀπὸ τῆς νεῶς διὰ τὸν ἔρωτα
 τοῦ Ὑᾶλα, λέγουσι περὶ τοὺς Καππαδόκας ἀληθῆναι. καὶ αὐθις.
 1. δὲ ἐτῶν ἀπὸ Σεμιράμειως εἰς Μητραῖον βασιλέα ἂν ἀριθμοῖτο
 περιτελλόμενον. Μήδεια Κολχίς (...) ἀνεχώρησεν Αἰγέως, ἧς υἱὸς
 Μῆδος, ἐξ οὗ Μῆδοι, καὶ ἡ χώρα ἐκλήθη Μηδία. εἰτά φησι. Μη-

1 Graeca Syncelli lectio satis accurate con-
 gruit cum nostra, exceptis tamen levissimis ali-
 quarum literarum mendis, quae in una vel al-
 tera lectione fortasse irrepserunt: quod prae-
 monere volo, ne hic in rebus minimis tempus
 teramus, ubi sane magnum periculum est, ne
 integrum evertamus sensum; ut reipsa evertit
 Goar totius fere periodi sententiam. Legit enim
 recte ἐπὶ τῆ Φᾶσιν, sed intelligit minus recte,
 ut videtur, ἐπειτα φασιν vel φησιν, sc. postea
 vero dicunt, vel dixit; primam enim vocem in-
 terpretatur in Lat. tuncque demum, secundam
 vero, inquit. Legit item non ita obscure καὶ
 Μηδέην τὴν Κολχίδα, at pro urbe, ut oportebat,
 habitatricem urbis intellexit, idque divulsum
 ab anteriore sermonis membro, ac alteri male
 conjunctum. En integram ejus interpretationem:
 » Postrema, inquit, (videtur pro Φα-
 σιν, quod legerit φασιν, volueritque φησιν)
 aetate, sub Paniae nimirum principis imperium
 Argonautarum classis enavigavit: τὸν ποτε δε-
 κμῶν (pro ἐπὶ τῆ, quod voluit legi ἐπειτα)
 ΜΗΔΕΑΝ ΚΟΛΧΙΚΟ ΠΑΤΑΜ (haec signari puta-
 vit iis, Μηδέην τὴν Κολχίδα, suppresso καὶ
 anteriore), nec non Herculem Hylae cupidine

tractum, navi Sociisque (sociorum nulla in Gr.
 mentio) relictis, circa Cappadociam errasse me-
 morant «. Satis notum eruditus, perinde ac ipsi
 Goaro eruditissimo viro, Φᾶσιν Phasin fluvium
 in Argonautarum historia memorari; itidem
 Colchidis regionem ibi memorari: ubi ab om-
 nibus Geographis antiquis Ptolemaeum secu-
 tis ponitur urbs Madaea, vel Μηδέη, appellata;
 quae in nostra lectione Mendea vel Μηδέη fuit.

2 Solent Arm. Scriptores passim eos, qui
 Latine Cappadoces dicuntur, φασίηք, Κα-
 mirk nuncupare; ut et alii Gimmeros non se-
 mel dixerunt. Hic ergo cum Interp. Arm. ea vo-
 ce usus fuerit, placuit integre a nobis servari,
 quamvis Gr. habeat Καππαδόκας.

3 Goar lacunam hic novit notavitque, appo-
 nens in marg. Deest; sed potius mendum ali-
 quarum literarum subesse dixeris, qua fortasse
 mente paulo aliter legit Scal. nescio tamen an
 correctus. Nos contra paulo infra aliqua deesse
 deprehendimus, cum desiderentur in Gr. voces,
 quae respondeant illis, ἡγᾶ, et γαρρεμῆ; quo
 factum est, ut incertum praerberet sensum Goar
 in sua interpretatione » Medea Colchis Aegeo
 discessit «.

Եկին Տափն 'ի վերայ իմ յաշխարհս քո . և 'ի դիմի Տարաք պատերազմաւ . երբեմն յաղթեմք , երբեմն յաղթիմք . իսկ այժմ աւասիկ և որդին իմ եկտողջ մեռաւ , և յայլոց որդւոց բազումք և քաջք . և արդ առարեւս մեզ զօրս՝ որ եկեացեն յօգնականութիւն , և զօրավար զոք քաջ : 'Այս ասէ մի ըստ միոջէ , թէ զհարդ աւտամոս զօրավիգն օգնականութեան յղէ նմա , և զօրավար զօրացն զմեմնոն զորդին տիթոնեայ . որում նենգ գործեալ սպանին թետաղացիք : 'Եւ ասպա ասէ մի ըստ միոջէ , թէ լինի արքայ ա սորեստանեաց սարդանապաղղոս 'ի Խ . երորդում , և յերեք Ժ . երորդում ամին : 'Եւ սպա զնորին կործանումն գրոշմէ : 'Եւ յետ սարդա նապաղղեայ մահու՝ վարբակայ մարի քակեալ զիշխանութիւնն ասորեստանեացն՝ 'ի մարս փոխեաց զիշխանութիւնն : 'Այս ամենայն կեփազին :

'Եւ այց որ 'ի մատեանս կան թագաւորք ասորեստանեաց՝ ըստ ստոյգ մատենից՝ այսորիկ են :

nerunt adversum me in terram tuam : nos vero congressi cum iis, modo vicimus, et modo victi sumus. Jam vero nunc filius quoque meus Ector ecce mortuus est, et simul ex aliorum liberis multi, fortesque. Mittas ergo, obsecro, nobis copias in auxilium, cum aliquo duce satis forte. Postea singillatim refert, quomodo nempe Teutamus auxilii suppetias ei misit, ducemque (dedit) exercitui Memnonem Tithoni filium; quem Thettali insidiis factis occiderunt. Deinde singulatim profert dicens. "Millesimo decimo tertio anno rex Assyriorum creatur Sardanapallus. Postea vero ejusdem casum describit." Postque mortem (inquit) Sardanapalli, Arbares Medus, Imperio Assyriorum everso, ad Medos imperium transtulit. Omnia haec Cephalio.

Verum qui in voluminibus occurrunt reges Assyriorum, juxta probatissima volumina³, hi sunt.

regem Assyriorum, dicens a. Dieta enim existunt, sed praecedentia desiderantur. Sicut etiam in anteriori periocha, haec, quae apud Sync. leguntur, και τοῖσι ἄλλοισιν Ἀχαιοῖς, librariorum vitio a codice nostro excidisse. persuasum nobis est. Interim vero nota pro στρατηγῆς Arm. iisdem verbis, appositeque habere զօրավարութիւն, ubi Góar militarem arcem dixit, Illo adjungens eam vocem; quod a Gr. textu alienum.

1 Ita Priamus nominat regnum suum Assyriorum Regi quodammodo subjectum; ut facilius auxilium impetret.

2 Cum desit hic Gr. textus, operae pretium duximus syllabas ipsas hujus nominis servare; ut pateat in autographo fuisse Θεσσαλοι, nec vero ut usus fert Θεσσαλοι, Thessali. Eo consilio supra servavimus nomen Hectoris absque

aspiratione, Ector.

3 Ὅμοιωτης, quod saepe volumen a nobis redditur, omnino exacte locum habet Gr. vocem, ἀναγραφῆ, γράμμα, etc. ut passim edocemur. Ubi obiter nota Eusebium hic referre catalogum Assyriorum regum juxta certiolem traditionem, sive usitatam apud omnes Scriptores, a Nino usque ad Sardanapalum, omisso nempe Belo et aliis ejus successoribus ante Ninum, quorum tempora incerta sunt, ac nomina non adeo pervulgata; ita ut nec probet, neque improbet Eusebius Abydeni dictum de iis qui ante Ninum fuerunt, sed solum ejusdem posteritatem sibi conciliat, auctorem imprimis, ut videtur, Castorem de more imitatus: sed quia paullo aliter repetuntur hi reges in Canone Eusebiano, placuit ex ordine notare visibilem diversitatem, ut mox videbis.

Ասորեստանեաց թագաւորք :

Assyriorum Reges.

աւ .	Ալինոս , զորմէ նախ ասեն թա
գաւորեալ ամենայն ասիացւոց՝
բաց ՚ի հնդկաց , ամն . ծ՛ք :		
	Ան որով գտանի լեալ արբա
համ երրայեցւոց ազգին նա
հապեա :		
բ .	Շամիրամ	ամն .	խ՛ք :
գ .	Օամէս՝ որ նի
նուաս	ամն .	լ՛ք :
դ .	Արիս	ամն .	լ :
ե .	Արալիոս՝ որ ա
միւրոս	ամն .	խ :
զ .	Վսեղբսէս , որ
և բաղէոս	ամն .	լ :
է .	Ամրամիթէս	ամն .	լ՛ք :
ը .	Բեղղբոս	ամն .	լ՛ք :
թ .	Բաղէաս .	ամն .	ժ՛ք :
ճ .	Աղաղաս	ամն .	լ՛ք :
ժա .	Սամիթոս	ամն .	լ :
ժբ .	Սաքբաղէոս	ամն .	լ :
ժգ .	Սփերոս	ամն .	խ՛ք :
ժդ .	Սամիղոս	ամն .	լ :
ժե .	Սպարէթոս	ամն .	խ :
ժզ .	Ասկատաղէս	ամն .	խ :
	Ան սովաւ եզև մոլսէս հրէից
օրէնսդիր :		
ժէ .	Ամինտաս	ամն .	խ՛ք :
ժը .	Բեղղբոս	ամն .	խ՛ք :

I.	Ninus, quem primam univer
sae Asiae, exceptis Indis, im
perasse dicunt, annis ԼII. Sub
quo comperitur, fuisse Abra
ham Hebraeorum nationis Pa
triarcham .		
II.	Semiramis .	annis	XLII .
III.	Zames, qui Ni
nyas .	ann.	XXXVIII .
IV.	Arius .	ann.	XXXI .
V.	Aralius, qui
Amyrus .	ann.	XL .
VI.	Xerxes, qui et
Balacus .	ann.	XXX .
VII.	Amramithes .	ann.	XXXVIII .
VIII.	Belochus .	ann.	XXXV .
IX.	Balaeas .	ann.	XII .
	(lege. LII). ¹		
X.	Aladas .	ann.	XXXII .
XI.	Mamithus .	ann.	XXX .
XII.	Machchaleus .	ann.	XXX .
XIII.	Sphaerus .	ann.	XXII .
XIV.	Mamilus .	ann.	XXX .
XV.	Sparethus .	ann.	XL .
XVI.	Ascatades .	ann.	XL .
	Sub eo fuit Moyses Judaeorum
legislator .		
XVII.	Amintas .	ann.	XLV .
XVIII.	Belochus .	ann.	XLV .
	(lege xxv.) ² .		

Սորա գուտոր արատր՝ ս՝ որ յւր :

Hujus filia Tratres, quae Achu-

¹ Manifesta librarii negligentia factum est
զէաս ամն ժ՛ք . pro բաղէոս ամն ծ՛ք . ut firmiter
habet Samuel noster ad fidem optimorum
codicum; quod etiam Canon asseruat. Item pro
sequenti nomine աղաղաս , legendum juxta Ca
nonem աղատղաս , Altadas; quamquam Chore
nensis et Samuel malint legi աղտաղոս , Altadus .

² Quum ambae Canonis lectiones cum Sync.
Gr. et Samuele nostro habeant pro Beloche an
nos ԽԷ . ԽԷ . xxv, commodè conjicitur hic quo
que ita legendum; ubi faciliter irrepere potuit
խ՛ք . XLV . maxime quod cum antecessoris annis
confuderit exscriptor .

Չորջեցաւ արքարարդ իստ ամին
Թագաւորեաց ամն է՛Ժ : Պին
նէսիոս և պերսևս զայսու ժա.
մանակոք էին :

ԺԺ. Բաղատորէս ամն . Ը :
Ժ. Պամպրիդէս ամն . ԸԲ :
Ժն . Սոսարէս ամն . Ը :
Ժբ . Պամպարէս ամն . Ը :
Ժգ . Պաննիոս ամն . Խբ :

Ը. սոյլաւ արգիացեոց սոր.
միդ նաւացն, և հերակղէս շա.
նաչէր :

Ժդ . Սոսարմոս ամն . ԹԺ :
Ժե . Սիթրէոս ամն . Իէ :
Ժզ . Տևտամոս ամն . ԸԲ :

Ը. որով իղին սուաւ :

Իէ . Տևտէոս ամն . Ժ :
Իը . Թինևս ամն . Ը :
Իժ . Պերուտոս ամն . Ժ :

(Պերիէոս) ամն . Ժ :

Ը. Եւպաղմէս ամն . ԸԲ :

Ը. սոյլաւ եկաց երբայեցոց
երևելի Թագաւոր . որոյ ու .

rardista appellata est¹, cum ipso regnavit annos xvii. Diouysius et Perseus his temporibus fuerunt.

xix. Balatores. ann. xxx.
xx. Lamprides. ann. xxxii.
xxi. Sosmares. ann. viii².
xxii. Lampares. ann. xxx.
xxiii. Pannias. ann. xlii.
Sub eo Argonautarum classis³,
et Hercules agnoscebatur.

xxiv. Sosarmus. ann. xix.
xxv. Mithraeus. ann. xxvii.
xxvi. Teutamus. ann. xxxii.
Sub quo Ilium captum fuit⁴.
xxvii. Teutaeus. ann. xl⁵.
xxviii. Thinaeus. ann. xxx.
xxix. Derusus (Dercylus) ann. xl⁶.
xxx. Eupalmes. ann. xxxviii.
Sub eo extitit Hebraeorum rex insignis; cujus filius Salomon

1 Corrupta ac promiscua vox in Cod. Arm. արքարարդիստամին, opem ferente Canone reducenda non solum ad haec, Թագաւորեաց ընդ ամին, sc. regnavit cum eo, sed etiam ad nomen vario modo lectum in Canone, Batossa, Atossa, vel Actosa. Vereor, ne alterum quoque nomen արարէս, Trates, sit apographi Graeci iterata lectio Տրատեր, Տրատէրոս, sc. filia, filiae: hoc scimus, quod in Canone pro tali nomine inaudito habetur շամիրամ, Semiramis.

2 Samuel juxta Canonem, Չոխարէս ամն Ի. Zosares ann. xx. sicut etiam Պաննիոս ամն Խբ. Pannias ann. xlii. haud dissimiliter et Sync. Sed nescio an ubique auctor ita voluerit teneri in 1. Parte, ut postea in Canone decrevit.

3 Տորմիլ նաւաց, vel նաւատորմիլ, procul dubio fuit in Gr. στόλος, ut non semel deprehendimus; pro quo nos modo classem reposuimus, modo navalem quoque addidimus ad explicandam vim Arm. vocum. Verum տորմիլ, sive turmil, vox interim inusitata ut antiqua, speciem ferre videtur vocis Latinae turma, quasi

vero turmilla, id si recipit ratio Latinae linguae.

4 Iisdem verbis, paucissimis nimirum, Ilii captivitatem repetit auctor in Canone quoque; ita ut cum Sync. nominatim citarit Eusebium de hac re, et huc et in Canonem referri possit: nos ibi ejus locum assignabimus.

5 Post Teutaeum inserit Syncellus quatuor illos reges, quorum nomina Αράβηλος, Χάλαος, Α'νέβος, Βάβιος. Sed de his jam supra in adnot. p. 79. dictum est male eum scnsisse, cum re ipsa sint isti multo antiquiores, ante Ninum scilicet, et proximi Beli successores inverso ordine; ubi adjiciendus et Αράβηλος δούπτερος, juxta Abydenum: consule locum citatum.

6 Derusum malumus corrigi juxta Canonem, et legi Dercylum. Item in Canone uniformiter Arm. et Lat. Էւպաղմէս, Eupales. Sync. fortasse praesentem lectionem praelegerat, quamvis a librariis depravata sit hodierna ejus lectio Էրթάχμης, quod legendum Էւթάχμης, vel potius Էւթάλμης. Goar in Lat. corruptius, Etpacmes, dummodo desit ty pographi mendum.

դին սողումն զտաճարն յերու-
սաղէմ շինեաց :

- ԼԾ. Պաւոսթենէս ամն . ԽԵ :
- ԼՔ. Պերիտիադէս ամն . Ը :
- ԼԳ. Ոփրատէոս ամն . ԻԿ :
- ԼԴ. Ոփատանէս ամն . Ծ :
- ԼԵ. Լկրազանէս ամն . ԽԶ :
- ԼԿ. Սարդանապաղդէս ամն . Ի :

Լ. սովաւ զակորիդէս զնէր
օրէնս զակեղմինացւոց : Սին
չև ցոոսա Թագաւորք ասո-
րեստանեաց Թագաւորեցին ,
'ի Թագաւորել աթենացւոց
Թեսպիայ որդւոյ արիփրոնեայ :

Սինգամայն ամենայն ասորես-
տանեաց հարստութեանն ըստ ըս-
տոյդ մատենագրաց ամք . ումիս . և
ըստ այլոց ամք . Խյ : (Ժմննոս կոնկո-
ղերոսն , որ յունարէն կոչի սարգա-
նապաղղոս , մատենալ 'ի պարտու-
թիւն 'ի վարբակայ և 'ի բեղեսիոսէ'
ինքնին զանձն 'ի հուր մատնեաց .
յորմէ յառաջին ողոմպիադէն՝ ամք Խ :

Լ. զասորեստանեաց իշխանու-
թիւնն վարբակայ բարձեալ՝ զբեղե-
սիս կացոյց արքայ բարձեղացւոց . և
ինքն 'ի մարս փոխեաց զասորեստա-
նեաց իշխանութիւնն : Սր ձգեցաւ
զայսչափ Ժամանակ :

1 Anteriorem numerum semper retinet auctor noster in Canone suo, posteriorem tamen ei attribuit Syncellus, ut Castoris vestigium tenenti: vide supra in adnot. p. 83. at ipse Sync. in p. 132. annos decernit 1460. de quo alii viderint; solummodo cum sciant errasse in numero quatuor regum, quos ex antecessoribus Nini, posteros ejus facit, ut non semel dictum est.

2 Eadem fere, quamvis breuiter, Sync. p. 132. hinc, vel a Canone mutuatus. Θῶνος, ὁ λεγόμενος Κοινόλαρος, Ἐλληνιστὶ Σαρδανάπαλος, sc. Thonus, dictus Concolerus, Graecè Sardanapalus.

templum Hierosolymae aedificavit .

- xxxI. Laosthenes . ann. XLV .
- xxxII. Peritiades . ann. XXX .
- xxxIII. Ophrataeus . ann. XXI .
- xxxIV. Ophatanes . ann. I .
- xxxV. Acrazaues . ann. XLII .
- xxxVI. Sardanapalles . ann. XX .

Sub eo Lacoriges (Lycurgus) Lacedaemoniis leges ferebat. Huc usque reges Assyriorum regnaverunt, apud Athenienses regnante Thespio Ariphronis filio .

Simul universa Assyriorum Dynastia juxta certos Scriptores (perduravit) annos mcccxl. juxta alios autem annos mccc¹. Thonnus Concolerus, qui Graece Sardanapallus vocatur², ab Arbace et Belesio devictus, seipsum igni tradidit: a quo ad primam Olympiadem (sunt) anni xl .

Assyriorum autem imperium Arabes suppressens, Belesim regem constituit Babyloniorum; ipseque Assyriorum imperium ad Medos transtulit: quod tantidem temporis perseveravit³.

3 Similia ad sensum excerpit Sync. p. 164. οὕτω γὰρ φασὶ οἱ τὰ Βαβυλωνιακὰ γράψαντες, ὅτι Ἀρβάκης τὴν βασιλείαν προσηγορίαν καὶ τὸν πλοῦτον εἰς Μήδους ἤγαγεν. Ἀσσυρίων δὲ βασιλεία κατέστησε Βέλιου ὑπ' αὐτὸν διαλόγητι . (Interp. Goar.) « Ita referunt rerum Babyloniarum scriptores: Arbacem nimirum, regum appellationem, et opes ad Medos transtulisse; regem autem Assyrius Belesym, sibi videlicet subditum dedisse ». At Stephanus Asolicus auctor Arm. altius repetens haec, iisdem fere verbis Eusebium nostrum transcripsit, ejus locus Armeniacis characteribus hic collocatur,

ՄԵԴՈՐՅ

M E D O R U M

Մարտի Բագարտի :

Medorum Reges.

ա. Սարբակէս	ամս. ԿԸ.	i. Arbaces .	ann. xxviii .
բ. Սաւղակէս	ամս. Կ.	ii. Maudaces .	ann. xx .
գ. Սոլսարմոս	ամս. Շ.	iii. Sosarmus .	ann. xxx .
դ. Արտիկաս	ամս. Շ.	iv. Articas .	ann. xxx .
ե. Դեյոկէս	ամս. ՏԿ.	v. Dejoces .	ann. lrv .
զ. Փրաւորտէս	ամս. ԻԿ.	vi. Phraortes .	ann. xxiv .
է. Աիւքարտէս	ամս. ԼԲ.	vii. Ciaxares .	ann. xxxii .
ը. Աստիաջակ	ամս. ԼԸ.	viii. Astyages .	ann. xxxviii .

(Syncell. p. 158. 170, et 184.)

Μήδων Βασιλείς.

(Μήδων)	α.	(έβασίλευσεν)	Αρβάκης	էտի	κή.
(. . .)	β.	(.)	Μανδαύκης	էտի	κ'.
(. . .)	γ.	(.)	Σώσαρμος	էտի	λ'.
(. . .)	δ.	(.)	Αρτύκας	էտի	λ'.
(. . .)	ε.	(.)	Διοίκης	էտի	νδ'.
(. . .)	ς.	(.)	Αφραάρτης	էտի	να'.
(. . .)	ζ.	(.)	Κυαζάρης	էտի	λβ'.
(. . .)	η.	(.)	Αστυαγης	էտի	λη'.

ut nempe studiosos pro altero Eusebii exem-
 plare iuvare possit; nolimus tamen Latinè redde-
 re, ne inaniter repetenda foret interpretatio in
 textum accommodata. Auctor itaque citatus,
 postquam Catalogum regum Assyriorum iuxta
 Eusebium posuerat Lib. i. cap. 5. sequentia quo-
 que haec ex eodem descripsit. * Մարդանա-
 պալըս ամս Կ. փնչկ ցոս (Euseb. ցոսս) Թա-
 դաւորք ասորեստանեայց Թագաւորեցին . . .
 փնչկ ցԹոնոս կոնկողիոսս. որ յունարէն կոչի
 սարգանապալոս. որ մասնեալ 'ի պարսու-
 թիւն 'ի վարբակայ մարէ (deest մարէ in Eu-
 seb.) և 'ի բելեսիսե, Կիբն զանձն Կւր (Eu-
 seb. Կիբնին զանձն) 'ի հուր մասնեայ: Չա-
 սորեստանեայ զԵլիսանուԹիւն վարբակայ բար-
 ձեալ զբելեսիոս կայունցանէ արքայ բարե-
 ւացւոյ. և Կիբն 'ի մարս փոխեայ զասորես-
 տանեայ ԵլիսանուԹիւն, որ ձգեցաւ զայլափ

ժամանակս, Թուեալ զայս ձև օրինակի ||. և Ե:
 1 Quis conciliet sequentem summam 298. cum
 praemisso catalogo, cujus summa strictè colligitur
 in annos 256? Et quidem mendum hic subesse
 probat auctor aliis suis calculis; nam ipsissi-
 mus catalogus repetitur infra in Regum Serie,
 ac summa annorum signatur 259. quamvis re
 ipsa 256. colligatur: itaque vel in annos regum
 error irrepsit, vel unus ex duobus calculis 256.
 et 259. errore laborat: omitto praesentem sum-
 mam 298. nullo modo refulciendam. Inter haec
 illud 259. constanter refert ipse auctor in Canone
 suo, illic tamen alia est ratio numerorum in
 annis cujusque regis cum variatione nominum .
 Syncellus solus praesentem locum describere vi-
 detur, unius tamen regis anno mutato, ita ut
 juxta eum anni colligantur 283. Singulos hic
 calculos nobis, ob oculos ponere, liceat .

Ը. սովաւ կիւրոս պարսից Թա
գաւորեաց. ընկեցեալ զաժդաւ
հակ՝ բառնայր զմարաց իշխաւ.
նուԹիւնն՝ ձգեալ յամս մըլը.
Բայց այլք զայլ Թագաւորս
մարաց հարկանէն ՚ի մատենի :

Hujus tempore Cyrus apud Per-
sas regnavit; Astyage vero de-
jecto, Medorum imperium sup-
pressit, quod hucusque dura-
verat annis cxcviii. Alii vero
alios Reges Medorum litteris
mandant.

Syneellus p. 158. 170. 184.

Euseb. in praesenti 1. Parte,
et in Serie regum.

ա. Արբάκης.	էտի	x.	Arbaces.	ann.	28.	.	.	.	28.	Խ.
բ. Μανδύκης.	κʼ.	ii.	Mandaucēs.		20.	.	.	.	20.	Է.
γ. Σώσαρμος.	λʼ.	iii.	Sosarmus.		30.	.	.	.	30.	Ը.
δ. Αρτύκας.	λʼ.	iv.	Artycas.		30.	.	.	.	30.	Թ.
ε. Διοίκης.	νδʼ.	v.	Dioces.		54.	.	.	.	54.	Ճ.
ς. Αφραάρτης.	ναʼ.	vi.	Aphraartes.		51.	.	.	.	24.	Կ.
ζ. Κυαξάρης.	λβʼ.	vii.	Cyaxares.		32.	.	.	.	32.	Լ.
η. Αστυάγης.	ληʼ.	viii.	Astyages.		38.	.	.	.	38.	Լ.
					Summa ann.	283.				256. ponitur tamen 298.

Eusebius in Canone, tam Arm. quam Lat. Hier. haud secus ac Gr. collect. Scal.

ա. Արբազէս.	առն	Խ.	ա. Արբάκης.	էտի	x.	Arbaces.	ann.	28.
բ. Սոմարմոս.	Ը.	ii.	β. Σώσαρμος.	λʼ.	ii.	Sosarmus.		30.
գ. Մեդիդոս.	Է.	iii.	γ. Μεδίδος.	μʼ.	iii.	Medidus.		40.
դ. Կարդիկէս.	Ճ.	iv.	δ. Καρδικίας.	νγʼ.	iv.	Cardiceas.		13.
ե. Փրաօրտէս.	Կ.	v.	ε. Δηϊόκης.	νδʼ.	v.	Dejoces.		54.
զ. Կիաքարէս.	Լ.	vi.	ς. Φραόρτης.	κδʼ.	vi.	Phraortes.		24.
է. Աստագէս.	Լ.	vii.	ζ. Κυαξάρης.	λβʼ.	vii.	Cyaxares.		32.
ը. Աստագէս.	Լ.	viii.	η. Αστυάγης.	ληʼ.	viii.	Astyages.		38.
Summa ԺԾԹ. 259.			σθʼ. 259.			259.		

Ita omnino habet et Samuel noster, Canone nempe imitatus; nisi solum pro Medido legit Մամիկար, Mamicar. At Steph. Asolicus anteriorem sequitur calculum ac nominum se-

riem, quamvis a librariis depravatum. De Chorenensis catalogo videsis apud eum L. 1. c. 21. quamvis multum variant et ejus exemplaria.

ΛΥΔΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

LYDORUM

Λυδωγων βασιλευσ :

Lydorum Reges.

α.	Αρδιουσος	αδιν.	ΛϚ :	i.	Ardius Aliatae		
					(filius).	ann.	XXXVI.
β.	Αλιατες	αδιν.	ϚϚ :	ii.	Aliates.	ann.	XIV.
γ.	Μελες	αδιν.	ϚϚ :	iii.	Meles.	ann.	XII.
δ.	Κανδαυλης	αδιν.	ϚϚ :	iv.	Candaules.	ann.	XVII.
ε.	Γυγες	αδιν.	ϚϚ :	v.	Gyges.	ann.	XXXV ¹ .
ς.	Αρδισος	αδιν.	ϚϚ :	vi.	Ardisus.	ann.	XXXVII.
ζ.	Σαρδιαρτες	αδιν.	ϚϚ :	vii.	Sardiartes.	ann.	V.
η.	Οδιαρτες	αδιν.	ϚϚ :	viii.	Odiartes.	ann.	XLIX.
θ.	Κροισος	αδιν.	ϚϚ :	ix.	Croesus.	ann.	XV.
	Ο Αρδισος υπαυυυεωλ κηλερσφ ²				Croesum Cyrus perimens, Lydo-		
	ερεωρδ ελρηωγλεηη ηελεωυυεηη :				rum imperium sustulit ² .		

(Syncell. pag. 191.)

Λυδων Βασιλεις.

α.	Αρδυσος	Αλυάτου	Ϛτη	λς'.
β.	Αλυάτης		Ϛτη	ιδ'.
γ.	Μίλης		Ϛτη	ιβ'.
δ.	Κανδαυλης		Ϛτη	ιζ'.
ε.	Γύγης		Ϛτη	λς'.
ς.	Αρδυσος		Ϛτη	λη.
ζ.	Σαδυάτης		Ϛτη	ιε.
η.	Αλυάτης		Ϛτη	μθ'.
θ.	Κροϊσος		Ϛτη	ιε.

¹ Syncellus, ut vides, Eusebium descripsit in transcribendis Lydorum regibus, ita ut alter alterum facile corrigat, ubicumque numeri paullo variantur, forte ex libroriorum unius alteriusve oscitantia. Nam Gyges annos regnavit 36. juxta Sync. et Samuelem nostrum, imo et juxta Eusebium nostrum in Serie Regum, et in Canone utriusque lectionis Arm. et Lat. Consensus itaque omnium suadet hic quoque in cod. nostro legendum esse ϚϚ. 36. Ita quoque pro Ardiso legendum ϚϚ. 38. cum Syncello, Samuele nostro, et Canone. non ϚϚ. 37. ut impraesentiarum; in Serie vero Regum ϚϚ. 48.

legimus. Maxime vero Sardiarti tribuant omnes ann. ϚϚ. 15. sc. Sync. Can. Arm. et Lat. Samuel, atque Series Regum, quamvis hic legatur tantum, Ϛ. 5. Facile librarii mendum id, et similia dixerim, si tamen constet ubique ad normam Canonis primam hanc partem corrigendam esse, cujus saepe contrarium compertum habes, cum Auctor hlo juxta alios, juxta caeteros ibi rem digesserit. Pro Μίλης autem legendum esse Μέλης comprobant omnes lectiones.

² Asolicus noster, ut supra ad normam Eusebii dixerat non pauca, hic quoque ejusdem verbis utitur. L. i. c. 5. * Υποβηκεν ε κηλερσφσσ

ՊԵՐՍՈՒՅ

PERSARUM

Պարսից թագաւորք :

Persarum Reges :

ա. Վիւրոս	ամս . լւ .	i. Cyrus .	ann. xxxi .
բ. Վամբիւսէս	ամս . ք .	ii. Cambyses .	ann. viii .
գ. Օմերդիւս մեգ	ամիսս . Է .	iii. Zmerdis Magus .	menses vii .
դ. Պարեհս վեշտաս .
պեայ	ամս . ԼԿ .	iv. Darius Hystaspis
(filius)	ann. xxxvi .
Ըս սովաւ տաճարն երուսաղէ-
մի նորոգէր յետ առաջին հր-
ձիգ լինելոյն ՚ի բաբելոնացոց :		Sub hoc templum Hierosolymi-
tanum instaurabatur, postquam
primum combustum fuit a Ba-
byloniis .	
ե. Քսերքսէս դա-
րեհի	ամս . Բ .	v. Xerxes Darii (fil.)	ann. xx .
զ. Արտաշէս , որ կա-
լեցաւ երկայնա
բազուկ	ամս . իս .	vi. Artaxerxes , qui
Longimanus ¹ vo-
catus est .	ann. xli .
Ըս սովաւ եզր և նեւմիա եր-
բայեցոց առաջնորդք ճանա-
լէին :		Sub hoc Esdras et Neemias He-
braeorum duces agnoscebantur ² .	

(Syncell. p. 186. usque ad 204.)

Περσῶν Βασιλεῖς .

- α. Κύρος (. . .) ἔτη λδ .
- β. Καμβύσης (. . .) ἔτη η .
- γ. Μάγοι (ἀδελφοὶ δύο), μῆνας ἑπτὰ .
- δ. Δαρεῖος Ὑστάσπου ἔτη λς' .
- ε. Ξέρξης (υἱὸς) Δαρείου ἔτη κ' .
- ς. (Ἀρτάβανος υἱὸς Ξέρξου μῆνας ζ' .)
- ζ. Ἀρταξέρξης (Ξέρξου) ὁ λεγόμενος Μακρόχειρ ἔτη μδ .
- η. (Ξέρξης υἱὸς Ἀρταξέρξου μῆνας β' .)

ստանալ էիւրոսի՝ երբ ձ զիջանու թիւնն լիւ
դացոց ॥ :

¹ Quod Graecis Μακρόχειρ denominatur, verbotenus sonat Longimanus, երկայնաձեռն, pro quo tamen Arm. solent dicere երկայնաբազուկ, ut et Interp. noster, quasi Longibrachium;

sed quum id inusitatum sit Latinis, alterum usurpavimus. Reges autem amplius habiti apud Sync. videantur apud Euseb. in Serie Regum, et in Canone.

² Առաջնորդք, Duces, vel etiam non incommode Rectores. Gr. videtur esse ἡγεμόνες.

Է. Ղարեհ	ամս. Է:	vii. Darius.	ann.	vii.
Ը. Արտաշէս	ամս. Ը:	viii. Artaxerxes.	ann.	xl.
Թ. Ուլթոս	ամս. Թ:	ix. Ochus.	ann.	xxvi.
Շ. Արսէս	ամս. Շ:	x. Arses.	ann.	iv.
Ժն. Ղարեհ	ամս. Ժ:	xi. Darius.	ann.	vi.

Օչոս սպան աղեքսանդրոս փիղիպպոս, և միանգամայն պարսից և առեկսասանեաց իշխանութեանն արեաց ամս ԺԷ: Յետ որոյ մահեղանացիքն էին ամս մղԷ. մինչև ՚ի վախճանել կղէտպարայ կնոջ մոյ՝ որ Թագաւորեաց, ըստ հարիւրորդի ութաներորդի եօթներորդի սղոմպիպոսին: Առ որով ալքսասոս հաւմայեցեաց Թագաւորեաց. որ սերաւասան յորջորջեցու, և Թարգմանի

Hunc Alexander Philippi (filius) occidit, simulque Persarum ac Assyriorum imperio potitus est, annis xii¹. Post quem Macedones fuerunt (reges) annis ccxcv. usque ad obitum Cleopatrae cujusdam mulieris, quae regnavit², circa centesimam octogesimam septimam Olympiadem. Sub qua Augustus in Romanos regnavit; quim et Sebastus appellatus est, id est, Colendus; ³ (qui tunc, sc. anno quo

- Ժ. (Σογδιανός μῆνας ζ' .)
- ի. Δαρῖος-(ὁ Νόθος . . .) ἔτη (ιδ') .
- ιδ. Ἀρταξέρξης (. . . ὁ καὶ Μνήμων ,) ἔτη μ' .
- ιβ. Ωχος (. . .) ἔτη ε' . (κατὰ τινὰς κ' .)
- ιγ. Ναρθῆς (. . .) ἔτη δ' .
- ιδ. Δαρῖος (. . .) ἔτη σ' (. . .) ὃν Ἀλέξανδρος κατέϊλε . . .

¹ Asolicus noster loco supradicto i. 5. Eusebium totidem fere verbis transcribens, * Չոս աղեքսանդր աղեքսանդր մահեղանացեաց փիլիպպոս, և միանգամայն պարսից և առեկսասանեաց Թագաւորութեանն արեաց ամս ԺԷ ||, pro xii, reposuit vi. quod verissimum respectu imperii Alexandri in universam Asiam. Illi verò anni xii, quoad totum regni ejus tempus post patris obitum usque ad suum interitum, ut patet, numerandi sunt: id quod male confundit Niceph. Patriarcha in sua Chronographia, seorsum numeratis annis vi. et xii. his verbis, p. 318. Τούτον (sc. Δαρῖον Ἀρσάμου) ἀνελάν Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδόων βασιλεύς, καὶ κατελάν τὴν τῶν Περσῶν ἀρχήν, ἐβασίλευσεν ἔτη ε'. πρὸ τοῦ κατελεῖν τὸν Δαρῖον βασιλεύσας φασὶν ἔτη ιβ'. καὶ ἰστολεύθησεν ἐν Βαβυλῶνι, ὅς φασιν, ἰτῶν λβ'. ὡς δὲ ἄλλοι, ἰτῶν λς'. ἐβασίλευσεν ὁμοῦ ἔτη ιη'. (Interp. Goar). » Eo (Dario) perempto, et Persarum imperio cecidit, Alexander Macedonum rex annis 6. regnavit; cum ante Darii necem annis duodecim,

ajunt, rerum potitus fuisset. Babylone, inquit, annos natus 35. mortuus est: alii aetatis 36. interiisse affirmant. Annis itaque octodecim in universum regnavit: quod sane cunctis, ut ita dicam, monumentis adversatur. ² Illud, որ Թագաւորեաց, iisdem verbis a nobis redditum, quae regnavit, nequis putet cum sequenti epocha annorum conjungi, sed magis ut adjectivum nominis Cleopatrae interjectum parenthesis loco; siquidem initium regni Cleopatrae occurrit in Olymp. cLXXXII. adeoque Olympias cLXXXVII. hic inserta pertinet ad illius obitum antea memoratum, ut patet ex Canone Auctoris; quare sic legas, seu intelligas: Cleopatra, quae fuit regina Aegyptiorum, ut ultimus rex, obiit circa centesimam, etc. aliter pro septima legendum esset secunda. ³ Σεβαστός nomen nemini non notum, a Σέβω. vel σέβομαι, quod sōnet, Cole, veneror, etc. pro quo apud Romanos Augustus. Sequentem parenthesis addidimus pro explicatione rerum.

պաշտելի . զամն հնդե տասաներորդ հռոմոնց իշխանութեանն վարէր : յորմէ մինչև 'ցմ'ք . ողոմպիադն , ըստ որում հինդե տասաներորդ ամն տիբերեայ կայսեր պատահէ , ժողովին ամբ . ծք : Ուստի մինչև ցկոս տանդիանոսի քսանամեակն՝ լինին ամբ . Ե : Եւ այս մինչև ցայս վայր : Բայց փոխեսցուք աստի և յեբրայեցւոց ժամանակագրութիւնն :

Cleopatra mortua est) decimum quintum annum in Romanorum imperio agebat: a quo usque ad cccii. Olympiadem, qua Tiberii quintus decimus annus occurrit, enumerantur anni lxx. Exinde vero usque ad Constantini Vicennalia, elapsi sunt anni ccc. Haec itaque satis sint. Dehinc vero ad Hebraeorum etiam Chronologiam gradum faciamus.

ԵԲՐԱՅԵՅԻՆՆԵՐ

HEBRAEORUM

Թե՛ որպէս աստի յեբրայեցւոց աստիդեցա- ժամանակագրութիւնն :

Quomodo apud Hebraeos sit tradita Chronologia .

Օ եբրայեցւոցն աւրնութեր կարգեցաք՝ ի մովսիսէ , և որ յետ նորա որ՝ ի մէջ հեբրայեցւոց գիրք կրին . և ի փղաւտոս յովսեպեայ ի հրէական նախնեացն պատմութեանէ , և յափրիկանոսի ժամանակագրութեանցն :

Hebraeorum Chronologiam apposimus ex Moyse, et ex iis, qui post eum apud Hebraeos habentur, libris; atque ex Flavii Josephi Judaica Antiquorum historia: nec non ex Africani Chronicis libris .

Թե՛ որպէս եբրայեցիք ժամանակագրին :

Quomodo Hebraei describunt Chronographiam ?

Քաղգէացւոց և ասորեստանեաց , մարացն և պարսից , ժամանակաց՝ միանգամայն և թագաւորաց՝ մատենագրութիւնն , այն իսկ է՝ զոր յաւաջնումն գլուխն ասացաք : Եւ

Chaldaeorum et Assyriorum, Medorum ac Persarum, tam quoad spatium temporis, quam quoad Regum commentaria, ea sunt, quae primo capite diximus ¹. Quod autem jam inde

¹ Si Primum nominat Caput Auctor totum antehac spatium Chronographicum a Chaldaeis usque ad Persas, sequitur ut pro secundo capite habendam sit praesens de Hebraica Chronologia intervallum; deinde tertium de Aegyptiis, quartum de Graecis, quintum de Romanis. Et

quidem universalis haec est partitio operis: at tamen cum omnino de quindecim regnis agat in toto opere, privata totidem capitula recensentur, quamvis nulla inscriptio capitum occurrat, praeter quod codex noster in margine solet referre nomina regnorum, de quibus agit

զի քաղաքացի անգուստ 'ի վերուստ էր ազգն եբրայեցոց, և այն յայտ արարեալ ցուցաւ. զի քաղաքայ էր արրահամ, և նորին նախնիք 'ի քաղաքացոց աշխարհին բնակեալ էին, վկայեալ իսկ է. որպէս և մովսիսի 'ի մատենի տուեալ պատմէ: Այլ անասէ, Թարա զարրահամ զորդի իւր, և զզոլս զորդի առանայ զԹոռն իւր, և զսառա զնու իւր զկին արրահամու որդւոյ իւրոյ, և հան զնասս յերկրէն քաղաքացոց:

Այլ կարի իսկ 'ի գէւ է առնութեք քաղաքացոցն մատենագրութեան և զեբրայեցոցն նախեաց պատմութիւն կարգել: Այլ ջրհեղեղին զբոյցք՝ որ 'ի նոցանէ յիշին, 'ի յունա կան առասպելարկութեանէն յոյժ հեռի 'ի բաց են, զոր առ գեկաղիոնասն ասեն զջրհեղեղէն. և քաջ 'ի բաց

ab initio Chaldaea erat natio Hebraica, id quoque demonstratum est. Etenim Chaldaeum fuisse Abraham, ejusque majores Chaldaeorum regionem incoluisse, exploratum est; prout Moyses ipse litteris commendans enarrat. » Et sumpsit, inquit, Thara Abraham filium suum, et Lot filium Arran, nepotem suum², et Saram nulum suam, uxorem Abraham filii sui, et eduxit eos de terra Chaldaeorum».

Porro valde convenit post Chaldaeorum commentaria, Hebraeorum quoque majorum historiam proxime connecti. Verum, quae ad diluvii enarrationem spectant, ab ipsis (Hebraeis) memoriae prodita, toto caelo a Graecis fabulis distant, quas de diluvio sub Deucalione facto (Graeci) profe-

. . . . Καὶ ἔλαβε Θάρρα (vel Θάρα) τὸν Ἀβραμ υἱὸν αὐτοῦ, καὶ τὸν Λωτ υἱὸν Ἀρράν, υἱὸν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ τὴν Σάραν τὴν σύμφων αὐτοῦ, γυναῖκα Ἀβραμ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐκ τῆς χώρας τῶν Χαλδαίων. Genes. xi. 31.

quavis locus, in margine inquam, nunc laterali, nunc inferiori.

1 Non jam in hoc Chronico de his rebus se egisse Eusebius asserit, sed vel in aliis operibus ad sacram scripturam spectantibus id demonstrasse, vel potius ex subjicienda sacrae scripturae auctoritate certo certius id collectum iri; quasi vero probatum est, aut certum est: unde infert: Etenim etc. Verum huc spectat Samuelis nostri locus; qui cum rationem redderet, cur nempe Eusebii profanas Chaldaeorum traditiones usurparit sub initio Chronicorum, inter alia haec quoque affert. * Է և այլ ինն պատճառ զան 'ի նոցանէ անթարանեալսն գրեւոյ, զի քաղաքայ էր արրահամ, և նորին նախնիքն 'ի քաղաքացոց աշխարհէն էին, որպէս գիրք արարածոցն յայտ արարեալ ցուցաւ նեն: և այլն: » Est et alia quaedam ratio describendi commentitia eorum dicta. Etenim Chaldaeus fuit Abraham, ejusque Majores ex

Chaldaeorum regione erant, sicut Liber Geneleos declarans indicat, etc. «

a Vers. τῶν lxx. a nobis è regione collocata convenit cum lectione Eusebiana; nec distat lectio Lat. Vulg. nisi in nomine *Ur*. » Tulit itaque Thare Abram filium suum, et Lot filium Aran, filium filii sui, et Sarai nulum suam, uxorem Abram filii sui, et eduxit eos de Ur Chaldaeorum «: ubi pro *Ur*, lxx. habent regio. Arm. in Eus. երկիր; terra, in sacro textu աշխարհ, regio. Sed Lectio Arm. text. ibi in Gen. habet ulterius և զնաքորս զորդի իւր, et Nachor filium suum: quod desideratur apud alios, nisi solum Samaritanus textus memorat Melcham uxorem Nachor filii Tharae. Insuper nota obiter, pro illo զորդի որդւոյ իւրոյ, quod legitur in Gen. convenienter caeteris filium filii sui, υἱὸν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, Interpretem Eusebii apposite reposuisse զԹոռն իւր, quod idem declarat sc. nepotem suum (ex filio, id est ex Aran).

յառաջագոյն քան զովգիգեայ ժամանակն, և քան զոր առ ովգիգեաւ մեծ ջրհեղեղն յիշատակի՝ ի յունաց ամենեւին ո՛ւր ուրեմն՝ ի բացեայ յայնց ժամանակաց ջրհեղեղն՝ որ յերբայեցոց պատմի, գրեթէ հազար և երկերիւր ամօք յառաջ քան զովգիգայ ժամանակն, որք նախ քան զառ զեկաղիոնիւ ջրհեղեղաւն կան խեալ պատահէ ամօք մ՛ծ :

Իսոյց ընդ ասորեստանեաց մատենագրութեանն, և ընդ՝ որ անդ ինչ պատմութիւն վասն ջրհեղեղին աւանդեցաւ, ոչ սակաւ ինչ ազգակաւ նութիւն երբայեցոց պատգամքն ունին՝ հմուտ առնել, թէ յառաջ քան զջրհեղեղն պայազատութիւնք ազգաց մի ըստ միոջէ՝ ի տասներորդ թիւ համարոյ ձգեալ յաւականեցան :

Իսոյց յետ ջրհեղեղին յերկց աւրանց ընդ ընաւ տիեզերս ազգք մարդկան սերեցան : Վասնզի յարե-

rant; atque plurimum antecedunt Ogygi aetatem, et pariter magnum Diluuium a Graecis sub Ogygo commemoratum: omnino (inquam) diluuium ab Hebraeis enarratum, ab illis temporibus distat; ita ut praecedat mille ducentis ferme annis Ogygi tempora; eaque ante diluuium sub Deucalione factum ccl. annis antecedere comperiuntur.

Verum enim vero cum Assyriorum commentariis, et historiis in iis; quae de diluuiio traduntur, non modicam affinitatem Hebraeorum scripta praeseferunt; quibus edocemur, ante diluuium, successiones generationum ad decimum usque numerum extensas fuisse ac completas .

Ceterum, post diluuium a tribus viris, per uniuersum orbem terrarum genus humanum propagatum est'. Si-

2 Similia percussit fusius Joseph. Lib. 1. Antiq. c. 6. quem forsans consuluerit Eusebius; sicut et S. Hier. utrumque consuluisse videtur in Lib. Quaestionum Hebraicarum in Genesim. Legas, velim, loca citata non modicum opportuna ad dilucidationem Auctoris nostri. Ea verò, quae uberius congegit Scaliger de posteritate trium Noachi filiorum in suis excerptis Pseudo-Eusebianis, Syncelli et Cedreni sunt collectiones, a quibus longe hic abest auctor noster. Unus Asolici auctor Arm. ad verbum Eusebii integram paginam descripsit L. 1. c. 5. ita ut commodius hoc in loco transcribi operae pretium sit, quippe qui prodesset possit pro altero Eusebiano codice. Sic ergo fert textus et lectio Asolici. * Յետ ջրհեղեղին յերկց արանց ընդ ընաւ իսկ տիեզերս, ազգ մարդկան սերեցան : Քանզի յարեթէ եւրովպէ ամենայն, յեմուտիւ լեռնէ մինչև յարեմոնայ ովկիանոս ասն զազգացն բնակութիւն : Եւ ՚ի քամայ զերեկացոց աշխարհն և զեգիպտոս, և ևս անգր յարեմոնայ կողմանս : Եւ ՚ի սեմայ՝ որ ճերէց եղբայրն էր,

զասորեստանեաց, և զամենայն կողմանս արեւելից : Եւ զբարեշուքի զառաջին շինուածն՝ ներբովթայ համարին երբայեցոց գիրք : Եւ առաջին թագաւոր քան զամենեւեան՝ զնա առն լինել, սկայ ՚ի վերայ երկրի : Եւ եղև սկիզբն թագաւորութեան՝ բարեշուք, և ուրեգ, և աբաթ, և քաղանէ յերկիրն սենեար : Յերկրէն յայնմանէ եւ ասուր, և շինեաց զնիւուէ, որ է առաջին քաղաք ասորոց, զոր շինեաց ասուր, և էր յարգւոյն սեմայ, զորմէ ասացաք ունել զամենայն կողմանս արեւելից : Ասն լինել որդի սեմայ զեղամ և զասուր և զարփաքաթ և զարամ և զուգ : Եւ յեկամայ լինին ելամայիք՝ առաջին ազգ պարսից յորոց և ելեմայիս քաղաք շինէ : Եւ յասուրոյ ասորեստանեայք : Եւ յարփաքաթոյ արփաքաքայք, որ և քաղաքայիք կոչեցան : Եւ յարամայ արամայիք, որ և ասորիք անուանին : Եւ ՚ի վերայ զուգայիք ॥ : Ultrò omitimus interpretationem Latinam, ne eadem, quae in textu Eusebiano, repetantur. Sed placeat audire verba Thomae quoque Arzerunii, antiquissimi Ar-

Թէ. եւրոպայն ամենայն, և յամենա-
լեռնէ մինչև յարևմտեայ ովկիանոսն
ասեն զազգացն բնակութիւն : Եւ
'ի քամայ զեգիպտոս և զլիբէացաց
աշխարհն, և ևս անոր զամենեւեան
յարևմտիցի կողմանցն : Եւ 'ի սե-
մայ՝ որ երէց եղբայրն էր, զասորեւ
սամեայս և զամենայն կողմնս արե-
ւելից :

Եւ զբաբելոնի զառաջին շին-
ուածն ներքովթայ համարին երբայ-
եցաց գիրք : Օպայ ձև օրինակի
բոս սմին բանից պատմեն, Թէ քուշ
ծնաւ զնեբրովթ : Վուշն է եթ-
ւովպայի, յորմէ ծնեալ համարին
զնեբրովթ . զորմէ և ասէ իսկ գիր,
Թէ նա սկսաւ լինել հսկայ 'ի վե-
րայ երկրի . նա էր սկայ որսորդ ա-
ռաջի այ . վասն այնորիկ ասեն՝ Թէ
իբրև զնեբրովթ սկայ առաջի այ . և
եղև սկիզբն Թագաւորութեան նո-
րա բաբելոնի, և որէդ, և սքադ, և
քաղանէ յերկրին սենայար : յերկրէն

quidem a Japhet totam Europam,
atque ab Ammano monte usque ad
occidentalem Oceanum gentium habi-
tationes extitisse dicunt. Et a Cham,
Aegyptum, Libyamque, nec non ulte-
riores omnes occidentalium partes. A
Sem vero, qui major natu frater fuit,
Assyrios, omnesque partes orientales.

At Babylonis primam aedificatio-
nem Nembrodi adscribunt Hebraeo-
rum Scripturae. Hoc enim modo, at-
que his verbis referunt; quod » Chus
genuit Nebrod «. Chus est Aethiops,
a quo Nebrod natum arbitrantur; de
quo ait quidem Scriptura, quod » Ipse
coepit esse Gigas super terram. Ipse
erat Gigas venator coram Deo; ob
hoc dicunt: quod, quasi Nebrod Gi-
gas coram Deo¹. Et factum est ini-
tium regni ejus Babylon, et Ored²,
et Achad, et Chalane in terra Senaar.
De terra illa exiit Assur, et aedifica-

Χούς δὲ ἐγέννησε τὸν Νεβρωδ. οὗτος ἤρξατο εἶναι γίγας ἐπὶ τῆς
γῆς. ἔτος ἦν γίγας κυνηγὸς ἐναντίον κυρίου τοῦ Θεοῦ. διὰ τοῦτο
ἐροῦσιν, ὡς Νεβρωδ γίγας κυνηγὸς ἐναντίον κυρίου. Καὶ ἐγένετο
ἀρχὴ τῆς βασιλείας αὐτοῦ Βαβυλῶν, καὶ Ὀρέχ, καὶ Ἀρχαδδ, καὶ
Χαλάνη, ἐν τῇ γῇ Σενναάρ (vel Σενναάρ). Ἐκ τῆς γῆς ἐκείνης

meniaci Scriptoris, nominatim Auctorem no-
strum citantis. Lib. I. c. I. * Սէս ծնաւի գե-
ղամ և զասոր և զարքաբադ և զարամ
և զսուգ . ասուք շինէ զնինս քաղաք, որ է
նինուէ . որ կոչի առաջին ասորիք : իսկ ներ-
քովթ 'ի քամայ՝ շինէ զբաբելոն առաջին քա-
ղաք, և առաջին Թագաւորէ 'ի վերայ երկ-
րի . . . քանզի որպէս գրեցաւն, ասուք 'ի
սեմայ՝ շինէ զնինուէ, և սկիզբերիս պայազա-
սարար Թագաւորէ 'ի նինուէ . և ասի ասո-
րայ Թագաւոր . հաւաստիս այսմիդ . Եւ երկրիս
կետարացի, յուլ իսնոս աղիհառնացի սասուգա
բանն զԹագաւորս ասորաց 'ի զուսիկ սե-
մայ զամենան ամեւել . որպէս 'ի կանոնեալ
ասհանէն (է) իմանալ ॥ :

1 Euseb. bis legit coram Deo; sicut Vulg.
Lat. textus Gen. bis habet coram Domino, at
versio τῶν LXX. primo loco coram Domino Deo,
secundo tantum coram Domino . Arm. vero,
utrobique coram Domino Deo .
2 Որէդ . Arm. lectio tam in Euseb. quam in
Genes. aequè habita, collata cum Gr. Ὀρέχ,
forte legenda որէք, vel որէդ, ita ut facile pro
դ, irreperit դ; sicut et Lat. Arach: sed tamen
tam antiqua est haec lectio per դ, ac non semel
usurpata, ut etiam Asolicus in transcribendo
Eusebio semper id retinuerit, legens որէդ,
ideoque nil obstat quin dicamus nostrates le-
gisse Ὀρέδ, tam in Gen. quam in Euseb.

յայնմանէ եւ ասուր, և շինեաց զնի նուէ : Վինուէ զնինոս ասեն լինել, որ էր առաջին արքունի քաղաք ասորեոտանեաց, զոր շինեաց ասուր. և էր յորդոցն սեմայ. զոր ասացաք ունել զամենայն կողմանսն արևելից :
 Մսեն լինել և որդի սեմայ զեղամ և զասուր և զարփաքսադ և զարամ և զդուդ : Մյլ յեղամայ լինէին եղամացիք առաջին ազգ պարսից. յորոց և եղամայիս քաղաքն շինէր : Մ յասուրայ ասորեստանեայք շինէր ասուր զնինոս քաղաք՝ որ կոչեցաւ նինուէ : Մ յարփաքսադայ արփաքսացիք, որ և քաղդէացիք կոչէին : Մ յարամայ արամացիք, որ և ասորիք անուանէին : Մ ՚ի դուդայ լիդացիք : Մ արփաքսադայ լինէր որդի սաղա. և ՚ի նմանէ եբեր. յորմէ եբրայեցւոցն անուն և ազգ սերէր : Մ յեբերայ վեցերորդ պապազատ լինէր արբաշամ՝ հրէից ազգին նահապետ. Ժ. երրորդ ազգ յետ ջրհեղեղին : Մ յսլափ բաւական լինցի : Վանգի ցուցաւ փոքր ՚ի շատէ՝ թէ ընդ քաղդէացիս և ընդ ասորեստանեայս ազգականութիւն խառն է եբրայեցւոց. վասն որոյ ՚ի դէպ իսկ է անդէն առ նոսին առնել սկիզբն եբրայեցւոց ժամանակագրութեանն :

Մ արդ սկիզբն ժամանակագրութեանս՝ առաջին զայն պատմէ, որ ըստ մերոց լինելոց մտից է՝ զառ. ՚ի բարութեանցն վերապելոյ. առաջին պատմ.

εξ ἄλλθεν Ἀσσοῦρ. καὶ ἀποδόμησε τὴν Νινευὶ (vel Νινευὴ). Genes. x. 8. 11.

1 Obscurum omnino cernimus locum, quem ideo ad verbum transferre vix potuimus, forte neque ad certum sensum; ita ut possit sic etiam

vit Niniven «. Niniven Ninum esse ajunt, quae Assyriorum prima urbs regia erat, quam aedificavit Assur. Erat autem is ex filiis Sem; quem omnes orientalium partes comprehendisse diximus.

Dicunt quoque, filios Sem fuisse Elam, et Assur, et Arphaxat, et Aram, et Lud. Porro ab Elam originem duxerunt Elamitae, prima gens Persarum; a quibus Elamais quoque urbs condita fuit. Ab Assur autem Assyrii: aedificavit (vero) Assur Ninum urbem, quae vocata est Ninive. Et ab Arphaxad, Arphaxadaei; qui etiam Chaldaei vocabantur. Ab Aramo autem Aramaei; qui Syri quoque appellabantur: Et a Lud, Lydi. Arphaxadis vero filius fuit Sala; et ab ipso Heber; a quo Hebraeorum nomen, et natio propagata fuit. Ab Heber autem ipso sextus familiae princeps per successionem exitit Abraham, Judaeorum nationis Patriarcha, decimaque generatio post diluuium. Haec autem sufficiant: siquidem satis probatum fuit, cum Chaldaeis et Assyriis propinquitate commixtos fuisse Hebraeos; ideoque satis congruum erit statim post eos Hebraeorum Chronologiae exordium ducere.

Itaque initium hujus Chronologiae illud primum narrat, quod ad nostram originem declarandam pertinet, deflexionemve ab optimo statu¹; primam

reddi: » Illud primum enarrat, quod nobis viam paret ad initium faciendum verbi, primam nimirum exponendo historiam de aversione huma-

մութիւն կարգէ զագգաց մարդկան որոց նախն նահապետ զադամ քարոզէ, որ էր համանուն հասարակաց ազգի. զի ադամ առ հասարակ ըզբնաւ մարդիկ նշանակէ յերբայեցւոց բարբառն: (1) որոց ժամանակ կենաց յետ տարագիր 'ի դրախտէն լինելոյ անծեղէն ոգին 'ի ձեռն մովսիսի պատմէ. և կարգ ըստ կարգէ 'ի նոյն յեռեալ յարէ զնորին յեանոց պայտ զատացն զհամար, և ըստ իւրաքանչիւր հասակաց զժամանակն. որպէս զի 'ի նմանէ և 'ի մեզ մարթիցի յեռու և 'ի շարի հարկանել զերբայեցւոց ժամանակագրութիւնն: Վրան զի յանուանելոյ նոյ դրախտին բնակութեան չէ ումեք հնար զժամանակն նշանակել: (2) ուրի ինձ թէ և զարմանալին մովսէս՝ անծեղէն հոգւոյն զլաւ իմն բնակութեան քան զմերոյ աշխարհիս՝ զբազմերան կայանաց զանձասէր կենաց ակնարկիցէ. քանզի և դրախտ անուանէ զառաջին ազգի մարդկան բնակութիւն. զի էր 'ի դրախտին ադամ յանուշակ և յերանալից կեանան քան զմարդկան. որով ամենեւին իսկ զամենայն ազգաց մարդկանէ յայտ առնելոյ նշանակէ:

contexens historiam de hominum generationibus; quorum primum Patriarcham Adam praedicat; cuius nomen universo hominum generi prorsus conuenit. Adam enim Hebraeorum lingua uniuersim omnes homines significat. Quorum (sc. primorum parentum) vitae tempus, postquam eiectionis a Paradiso fuissent, Diuinus Spiritus per Moysen enarrat; atque ex ordine coniunctim addit Posterorum, qui ei successerunt, enumerationem; ac secundum quamlibet aetatem, temporis spatium; ut inde nobis quoque connectere Hebraeorum Chronologiam, in seriemque reducere liceat: etenim ab ipsa habitatione in Dei, ut nominatur, Paradiso, nemo tempora designare ullo modo poterit. Et quidem, ut mihi videtur, ipse quoque mirabilis Moyses Diuino Spiritu de meliore quodam habitaculo, quam nostri orbis, de felicissimae, inquam, mansionis diuinae vitae ratione amuit: namque Paradisum nuncupat primam generis humani habitationem; erat enim in Paradiso Adam, dulci ac felicitatis plena fruens vita supra humanam conditionem: quo omnino quidem de universo humano genere declarasse competentum est¹.

ni generis a bonis, etc. « . Vel potius ita quoque . » Illud primum enarrat, quod ad nostrum futurum ingressum in bona, a quibus desleximus, spectat (de Paradiso scilicet), atque primam historiam de humano genere exponit (sc. de creatione ejus) « . Etenim re ipsa ita res se habet, cum de Paradiso et creatione hominis primum verbum agat . Tota difficultas in eo est, ut interpunctio certa seligatur, sensusque vocis բնեւոց, sicut etiam մոխց, ad certam sententiam reducat .

¹ Յայտ առնելոյ, si possit eo intelligi sensu,

quo alibi per Hellenismum usurpatur յայտ արարեալ, pro scilicet δηλωθέντος, reddendum erit, » de universo humano genere antea memorato « . Item cum subsequens vocabulum possit legi նշանակ է, i. e. signum est, vel նշանակէ, sc. significat, quouis modo accipias . Sensus quidem videtur esse, quod quicquid felicitatis de primo statu protoplasti describit sacra scriptura, id de cunctis quoque hominibus voluisse subintelligi, siquam in Paradiso sedem statuisent .

ՄԵՆ զի Եթէ զայն բնականութենէ
 զձառս առնուցու պատմել մեր այժ-
 մու ժամանակագրութիւնս . և ոչ
 յորմէ հետէ երկնից և երկրի և ամե-
 նայնի արարչութիւն հաստատեցաւ
 եկաց . զոր ոմանք կարծեցին . այլ
 յորմէ հետէ մահաւանացու ըստ մեզ
 կարգեցաւ ազգս , և յորմէ հետէ յա-
 ռաջին նախնւոյն այսպիսի մուս ձա-
 նապարհի զմէնջ առ սկիզբն լինելոյ :
 Սէ էր՝ որ ՚ի դրախտէն անկաւ , և
 յանուշից և ՚ի բազմերան կենացն
 ստրագիր գտանէր . և անուանեալ
 կոչեցաւ ադամ . զորոյ զօրհասական
 և զմահաւանացուի կենաց զթիւ ա-
 մաց յերայեցուց զրոց գումարեալ ,
 ևս յառաջ ՚ի յաջորդան խառնեցից .
 ուստի և երբայական ժամանակա-
 գրութիւնն սկիզբն առնէ : յորմէ և
 մովսէսեան գիրքն զայս ձև օրինակ
 ՚ի կիր արկեալ պատմէ :

Եւ եհան ասէ զնա , յայտ է թէ
 զառաջին մարդն , տէր Խժ ՚ի դրախ-
 տէն փափկութեան , գործել զեր-
 կիր՝ ուստի առաւ . և եհան զադամ
 և բնակեցոյց զէմ յանդիման դրախ-
 տին փափկութեան : Օ որովք ա-
 ծեալ ասէ . Եւսուս ադամ առ ևայ

Verum enim vero nec ex illa habi-
 tatione principium sermonis facere
 haec nostra Chronographia assumet;
 neque ex quo caeli et terrae, et re-
 rum omnium creatio facta est; ut qui-
 dam erediderunt (se potuisse). Sed
 ex quo, mortalis secundum nos haec
 generatio est effecta, et ex quo talis
 viae (sc. mortalis vitae) nos a primo
 Parente initium duximus¹. Hic sane
 erat, qui e Paradiso cecidit, et a sua-
 vissima felicissimaque vita proscriptus
 est; cuique nomen Adam: cujus fata-
 lis mortalisque vitae annorum nume-
 rum ex Hebraeorum libris colligens,
 sequenti sermone proferam, unde quo-
 que Hebraeorum Chronologia incipit:
 a quo nimirum et ipsius Moysis liber
 hanc loquendi rationem usurpans, e-
 narrat.

» Et emisit², inquit, eum«, primum
 scilicet hominem, » Dominus Deus de
 Paradiso voluptatis, operari terram,
 de qua sumptus est. Et eiecit Adam,
 et habitare fecit e regione Paradisi
 voluptatis«. Quibus infert dicens:
 » Cognovit³ Adam Evam mulierem

Καὶ ἐξάπεστειλεν αὐτὸν κύριος ὁ Θεὸς ἐκ τοῦ παραδείσου τῆς
 τρυφῆς, ἐργάζεσθαι τὴν γῆν, ἐξ ἧς ἐλάβει. καὶ ἐξέβαλε τὸν
 Ἀδὰμ, καὶ κατοίησεν αὐτὸν ἀπέναντι τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς.
 Genes. III. 23. 24.

1 Ad verbum. » Et ex quo talis viae introi-
 tus pro nobis a primo Majore (sc. Parente) ini-
 tium fecit «.

2 Illud ἐξάπεστειλεν, quod sonat, emisit,
 vel foras misit, accuratius exprimitur in Arm.
 versione Genesis per duo verba եհան արձակեաց.
 Interpres autem Eusebii habet solum եհան,
 nisi librarii incuria exciderit alterum verbum.
 Item egregius in Genesi, ՚ի դրախտէ անտի, et
 յանդիման, quàm hic ՚ի դրախտէ tantum,

et զէմ յանդիման; quamquam minime distet
 unum ab altero. Illud verò notam est, in Vulga-
 ta lectione Lat. *Chorudim* copulari ad calcem
 dicti ante *paradisum voluptatis*, at juxta LXX.
 quos sequitur Eusebius cum Arm. Versione,
 non hic collocandum, sed sub initio sequentis
 periodi.

3 Pro *ἐγνώ* quamvis poterat Arm. Interp. ad
 verbum dicere, ut passim, գիտաց, at juxta
 usitatam linguae proprietatem tam in Genesi,

կեն իւր . յղացաւ և ծնաւ զկային :
Ըստի այսուհետև սկիզբն առնու-
ցու մեր այժմու ժամանակագրու-
թիւնս . և զառաջին ինչ պատմու-
թիւն՝ ՚ի յաջորդաց ժամանակացս
յարելոյ՝ իբրև զանձառ . ՚ի բաց մեր
ժեալ թողուցու :

Վանզի և ՚ի մէջ երբայեցւոց բաւ
զուս՝ ինչ շմարանութիւն կրի՝ ան-
գէն ՚ի նոցունց ըստ նոցին ժամանա-
կացն . և արդ՝ լաւ լիցի ՚ի վերայ հա-
սանել փոփոխմանց բանից արանցն
՚ի նոցանէ . զի յամենեցունց ընդ մի
մեանս կշռեալ համեմատութենէն՝
ճշմարիտ գիւտն հասանիցի : Եւ արդ՝
մովսէսեան հինգ դպրութիւնք զաշ-
խարհագործութենէն պատմեն , և
յառաջ քան զՋրհեղեղին կենաց , և
յետ Ջրհեղեղին զնախնեացն պատ-
մութիւն , և զերբայական պայազա-
տութեանցն , և զմովսիսի ՚ի կենացս
զախձանելոյ : Ըստ զգ՝ հրէից յա

suam ; (quae) concepit , et peperit
Cain . Hinc ergo deinceps nostra
haec Chronologia incipiet : primam ve-
ro , quaecunque ea fuerit histeria , qua-
si ineffabilem , a successivis temporibus
continuatis disjunctam relinquet .

Quando quidem vero et inter He-
braeos multa quippe discordia cernit-
ur quoad tempora jam ab ipsis tra-
dita ; expedit itaque varietatem ver-
borum penes eos occurrentem² , ex ip-
sis cognoscere : ut ex omnibus ad in-
vicem comparatione facta , perpenda-
tur , ac vera inventio comprehenda-
tur . Porro quinque Libri Moysis de
mundi opificio , et de vita quae fuit
ante diluvium , de que Antiquorum
historia post diluvium , ac Hebraicae
familiae successione , et de Moysis o-
bitu , enarrant . Verum aliter posteri
Judaeorum³ habent Legis Scriptu-

Ἀδάμ (δὲ) ἔγνω Ἐυαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ , (καὶ) συνέλαβεν ,
καὶ ἔτεκεν τὸν Κάϊν . Genes . iv . 1 .

quam in Euseb. dixit *εἰσελθῶ* , sc. *intravit* , vel
introivit , quod non licebat verbo tenus refunde-
re in Lat.

1 Quae Eusebius latè in superioribus huc us-
que disseruit , da Samuel excerpando in com-
pendium redegit , servatis fere ipsissimis verbis :
placeat hic transcribere Armenice tantum , ut
juvare quodammodo possit Haicanos lectores .
Եւ արդ՝ սկիզբն ժամանակագրութեանց յե-
լանելոյն ազատայ ՚ի բազմերանեանն կայանից
կարգեցին երկցուէք քաջաշմուս / և որ այլ
ինն բաջաղի գիտել զժամանակաց թիւս այնր
բնակութեան , կամ յարարութենէ երկնի և
երկրի ասել համարակին , մի հաւատար . զի
յորմէ հետէ ել յանուշակ կենացն , և կոչեցաւ
ազամ՝ զհասարակ զբնաւ մարգիկ նշանակե-
լով , յայնմ հետէ առ սկիզբն ժամանակագրու-
թիւնս : Եւ զայն՝ ըստ եթանասնիցն թարգ-
մանութեան . զի բազում անփարանութիւն ՚ի
մէջ երբայեցւոցն՝ մանաւանդ զանն թուոյ ժա

մանակաց՝ գտանի || :
2 Sensem , nescio integrumne , reddiderimus ,
cum verba a librariis , ut videtur , depravata ,
aegre possimus refundere in Lat. hoc pacto , *mu-
tationum verborum virorum ab iis* . Illud *viro-
rum* omisimus in interpretatione , sed potest
etiam servari sub alia quadam fere sententia , hoc
modo : » Expedit itaque verborum penes eos vi-
ros (sc. Hebraeos auctores) occurrentium no-
titiam habere « : ita tamen , ut per *viros* intelli-
gantur Scriptores non privati , ut Rabbini , sed
publici , ut Interpretes ; vel , ita dicam , triplex
lectio Hebraica concipiatur , sc. *Judaeorum* , *Sa-
maritanorum* , et *թօյ ԼXX* . id enim et sequentia
postulare videntur : quo posito , facilius erit conji-
cere legendum esse *երկն* , sc. *trium* , pro *ա-
բանցն* , *virorum* .
3 Dehinc solerter observandum est Eusebium
Judaeorum nomine certam Hebraicae nationis
partem appellare , ita ut alterum illud nomen

Չորրորդ ունին զգիր օրինաց, և այլ-
ազգ շամրտացւոց՝ որ եկամուտքն էին
հրէից: Մակ նշանագիրք իսկ գրոցն
եբրայեցւոց՝ այլազգ առ հրէայս
գտանին, և այլազգ ունեակ առ շամրտա-
ցիս. զոր շճմարիտ և առաջին համա-
րել և ոչ հրէից իսկ պայազատքն ու-
րանայցեն: Մակ ուրեմն չգոյր ինչ՝ ի
միջի նոցա այլակերպութիւն մինչև
՛ի նշանագրացն փոփոխումն: Մակ
՛ի ժամանակագրութեանն կարի իսկ
չմիաբանութիւն գտանի ՛ի մէջ եր-
կոցունց կողմանց. զոր իսկոյն իսկ
այժմ՝ առնութեադիր համեմատու-
թիւնս յայտ արարեալ ցուցանիցէ:

Մայց միայն յունարէն թարգմա-
նութեանս արւչութիւն՝ ի հրէական
նէն իւրք իւրք կարի իսկ այլակերպ
է: Մայց ՛ի շամրտացւոց յեբրայակա-
նէն ոչ կարի. այլ մինչև ցըրհեղեղն
չմիաբանէ, բայց անտի մինչև ցարսու-
համու տիս միաբան ունի զաւան-
դութիւնն, որ առ մեզ ընթերց-
ուած է՝ եօթանասնից արանց հեբ-

ram, aliter autem Samaritanorum (po-
steri), qui advenae fuerant apud Ju-
daeos. Immo et characteres quoque
Hebraicae litteraturae alii apud Ju-
daeos reperiuntur, et alii apud Sa-
maritanos; quos pro veris et priscis
habendos esse, nec Judaeorum hae-
redes negabunt. Nulla igitur erat in-
ter eos dissensio usque dum chara-
cteres mutati sunt'. Quin etiam in
Chronologia inter utramque partem
reperitur dissensio; quam mox ex op-
posito collocata mutua comparatio ma-
nifeste indicabit.

Solummodo editio Graecae versionis
a Judaica in nonnullis quam maxime
differt. At ab Hebraica Samaritana
non multum: quamvis enim usque ad
diluvium discrepet, exinde tamen us-
que ad Abrahae aetatem, consenta-
neam tenet traditionem, ea nempe,
quae apud nos habetur, Lectio: in-
quam, Septuaginta virorum Hebraeo-

generale *Hebraeus* subdividatur in Judaeos, et
Samaritanos; atque consequenter *Hebraica Scri-
ptura* in duo, vel potius in tria exemplaria Bi-
bliae sacrae aequae dividi possit, sc. Judaicum,
Samaritanum, et τὸ LXX. quod bene notandum,
ne cum passim Hebraici libri memorantur, eo
sensu accipias, quo permulti recentiores eruditi
usurpant, qui nimirum eo nomine Judaicum
tantum exemplar significant.

1. Locus ad sensum aliquo modo descriptus
apud Syncellum eum sequentibus, vel paullo ali-
ter expositus, p. 56. Μέχρι τοίνυν τοῦ κατα-
κλυσμοῦ καδὸς πρόκειται διαφωνοῦσι τὰ Ἑβραϊ-
κὰ ἀντίγραφα πρὸς τὸ Σαμαριτῶν ἀρχαίωμα-
τος, καὶ τοῖς χαρακτῆρσι διαλλάττον, ὃ καὶ
ἀληθεὶς εἶναι καὶ πρῶτον Ἑβραῖοι καδομολογοῦ-
σιν, ἔτσι τιμῶ. sc. ad verb. " Igitur usque ad
diluvium, ut expositum, discrepant Hebraica
exemplaria a Samaritanorum exemplari antiquis-
simo, eoque Characteribus longe differente, quod
quidem verum ac primum esse Hebraici ipsi con-

fientur, annis 349 «. Vel juxta Latinitatem
Goari. " A vetustissimo itaque et longe diversis
characteribus exarato Samaritanorum examplari,
licet alias fidelissimo, et ab Hebraeis tam-
quam primo probato, ipsi Hebraici codices an-
nis 349. ad diluvium usque discrepant «. Suf-
fragatur huic sententiae veluti certae S. Hiero-
nymus, rem altius repetens, Praefat. in Libros
Reg. " Samaritani, inquit, Pentateuchum Mosis
totidem literis scriptitant, figuris tantum ex ap-
icibus discrepantes: Certum est Esdras, Scri-
bam, legisque Doctorem, post captam Hieroso-
lymam, et instaurationem templi sub Zoroba-
bel, alias literas reperisse quibus nunc utimur;
cum ad illud usque tempus iidem Samaritano-
rum et Hebraeorum characteres fuerint «: quae
verba S. Interpretis de integro citavit etiam Mo-
rinus in Praefat. Vers. τῶν LXX. Caeterum de
novis Characteribus Esdras occurrit infra Eu-
sebio auctoritas.

բայցեւոց Թարգմանութիւն, յաշխարհին բարբառոյ 'ի յունարէն լեզու դարձուցեալ. զոր առ փիղաղեղփոսն պտղովէիւ միաբան համալիս աւանդեալ յաղէքսանգրացւոց քաղաքին 'ի մնտենակալս դիւանացն եղեալ պահէին փութով յօժարութեամբ: Աւարդ՝ եղից մի ըստ մի ջէ կարգաւ զիւրաքանչիւր գրոցն գրոջմաւորութիւն. զի դիւրաւ հասանիցէ իւրամուտ լինել այլակերպութեան իւրաքանչիւր գուշակաւոր պատմութեանցն:

Աւարդ՝ տեսցուցնախ, զհարգեալ Թանասնիցն Թարգմանութիւն յա-

rum ex sermone eorum regionis in Graecam linguam translatio; quam sub Ptolemaeo Philadelpho iisdem verbis et eodem sensu traditam, apud Alexandrinorum urbem in regia Bibliotheca (archiviorum) diligenter conservabant repositam. Igitur uniuscujusque Scripturae formulam singulatim ex ordine jam inseram; ut facile intelligi possit cujuslibet propheticae (aut praedictae) historiae dissimilitudo.

Videamus ¹ itaque primum, quomodo ² Septuaginta interpretatio ab

(*Syncellus, apud Hieronymum de Prato.*)

Ἐίδαμεν οὖν πρῶτον, ὅπως ἢ τῶν Ὁ ἐρμηνεία τὴν ἀπὸ Ἀδάμ μέχρι τῆς τοῦ Ἀβραάμ γενέσεως χρονολογίαν παρέλιψεν.

1 Jam pervenimus ad celeberrimum Eusebii locum, utpote nominatim a Georgio Syncello citatum, plenisque paginis verbotenus ac fideliter descriptum; hanc enim sinceram Syncellus ipse exaravit inscriptionem in laudandis his Auctoris nostri fragmentis: *Εὐσεβίου πρὸς λέξιν*. p. 65. et 66. sc. *ἢ Eusebii ad verbum* α: quasi diceret, ut patet, totidem verbis scribit Eusebius in suis chronicis; ut reipsa scripta sunt et in nostra interpretatione. Quo sane facto optime meruit Syncellus ante laudatus de omnibus Eruditis Eusebio-Chronico-philis, valde optantibus vel modicam hujus Eusebianae elaborationis ideam attingere. Quapropter adeò gavius est hoc loco Scaliger, ut voluerit hoc ipso fragmento ornare principium centonis sui (quamvis imperfecte, ut videbis infra), ne quis et circa alia excerpta sua dubitaret umquam de certis fontibus, ex quibus totam Eclogen hauserit. Sed utinam et succedentia loca similem haberent auctoritatem; neque, inter innumera alia incerta falsaque fragmenta, hoc unum cum aliis paucissimis genuinum intersertum, graviter offenderet studiosorum animos; qui profecto tantam confusionem horrentes, valde ambegerunt, ne falsa amplecterentur, aut vera rejicerent; sed de his

fuse in Praefatione nostra. Interim vero ingentes cogimur gratias Syncello agere, eo quod *πρὸς λέξιν* satis longum Eusebii locum afferens ex autographo, fidem Armeniaci nostri codicis iterum atque iterum firmare visus est. Quamvis enim et sine Syncello vix careret fide antiquissima interpretatio Armena, sed tamen profuit, ut etiam per eundem ipsum auctorem veritas clarius eluceret, imo ut magis familiaris esset Latinis ipsis, qui solent a Graecis fontibus Graecos auctores jure perpendere. Inter quos vel nostra aetate Hieronymus de Prato doctissimus vir, hunc Syncelli locum sibi conciliavit ad confirmandum Eusebii genuinum textum, contra Vallarsium et Scaligerum sibi invicem adversantes, et dissimili euntes via; quique peculiarem de praesentibus rebus dissertationem exactissimam confecit, cum accurata lectione, integraque hujus loci translatione, quam nos saepe habuimus praemanibus, eo quod illa ad nostram interpretationem mirifice facit.

2 *Ὁρίρη*, probat certam lectionem Prati *δπως*, ad fidem, ut ait, Mss. A. et B. ubi Goar legit *πῶς*; Scaliger penitus tacet. Eodem pacto saepe saepius Prati lectio, ut quae magis ad nostram accedit, a nobis probatur usurpaturque,

- ք. Ենոքս լեալ ամաց ճԿ. ծնանի զԿայինան. և եկեաց առ նովաւ ամս չԺԵ. մինչև 'ի ծԺ. երորդ ամն մաթուսաղայի :
 Դ. Կայինան լեալ ամաց ճԿ. ծնաւ նի զմաղաղայէղ. և եկեաց առ նովաւ ամս չԺ. մինչև 'յ ճԿ. ամն զամեքայ :
 Ե. Սաղաղայէղ լեալ ամաց ճԿԵ. ծնանի զյարեղ. և եկեաց առ նովաւ ամս չԺ. մինչև 'ի խԺ. ամն նոյի :
 Զ. Եարեղ լեալ ամաց ճԿԶ. ծնաւ նի զենոք. և եկեաց առ նովաւ ամս նԿ. մինչև 'ց մճ. ամն նոյի :
 Է. Ենոք լեալ ամաց ճԿԵ. ծնանի զմաթուսաղայ. և եկեաց առ նովաւ ամս. մ. փոխեցաւ յամն երեսներորդի երրորդի զամեքայ :
 Ը. Սաթուսաղայ լեալ ամաց ճԿԵ.
- III. Enos annorum cxc. generat Cainan: et postea vixit annis dccxv. usque ad lmi. annum Mathusalae.
 IV. Cainan annos clxx. natus, generat Malaleel: et vixit adhuc annis dccxl. usque ad annum lxxxi. Lamech.
 V. Malaleel anno clxv. generat Jared: tum vixit adhuc annos dccxxx. usque ad xlviii. annum Noe.
 VI. Jared annos natus clxii. generat Enoch: posteaque vixit annos dccc. usque ad annum cclxxx. Noe.
 VII. Enoch annorum clxv. generat Mathusala: et superstes fuit annis cc. (post quos) translatus fuit anno tricesimo tertio Lamech.
 VIII. Mathusala annos natus clxv. (le-

'Ενώς γενόμενος ἐτῶν ρή. γεννᾷ τὸν Καϊνᾶν, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ψί',
 μέχρι γγ'. ἔτους Μαθουσάλα.
 Καϊνᾶν γενόμενος ἐτῶν ρθ. γεννᾷ τὸν Μαλαλεήλ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη
 ψμ', μέχρι πά. ἔτους Λάμεχ.
 Μαλαλεήλ γενόμενος ἐτῶν ρξέ. γεννᾷ τὸν Ἰάρεδ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη
 ψλ', μέχρις μή. ἔτους Νῶε.
 Ἰάρεδ γενόμενος ἐτῶν ρξβ'. γεννᾷ τὸν Ἐνώχ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ὦ,
 μέχρι σπ'. ἔτους Νῶε.
 Ἐνώχ γενόμενος ἐτῶν ρξέ. γεννᾷ τὸν Μαθουσάλα, καὶ ἐπέζησεν
 ἔτη σ'. καὶ μετετέθη ἐν ἔτει λγ'. τοῦ Λάμεχ.
 Μαθουσάλα γενόμενος ἐτῶν ρξζ'. γεννᾷ τὸν Λάμεχ, καὶ ἐπέζησεν

beda, uxor Cainan, Malaleel mater. v. Դինա, Dina; Malaleel uxor, Jared mater. vi. Բաւաչա, uxor Jared, mater Enoch. vii. Ադեներա, Adenera, vel Jadinera, uxor Enoch, Mathusalae mater. viii. Եդնա, Jedna, Mathusalae uxor, mater Lamech. ix. Բեդնա, Bedna, uxor Lamech, mater Noe. x. Նոեմզարա, Noemzara, Noe uxor, quae tres filios genuit. Eodem modo prosequitur et poste-

ritatem Noe, ita ut fuerit, Դիզալիբադ, Dizacilibada, Semi uxor. Դաբուխ, Rhabua Arphaxadis. Մուխա, Mucha Salae. Չուբա, Zuba Eber. Չուր, uxor Phalek. Սուրա, Sura Ragau. Մելխա, Melcha Seruch. Եսխա, Jescha Nachor. Եդնա, Jedna Tharae uxor, Abraami mater; sicut etiam uxor Cainan secundi juxta vulgata τῶν lxx. exemplaria superadditi, Սեխա fuerit. Sed quis aurem praebeat talibus Rabbitorum traditionibus?

Թէ որպէս յայլ օրինակս կայ, և
կէաց առ նոյն առն. չճք. և
անդէն իսկ առ ջրհեղեղաւն վախ.
Ճանեցաւ .

in caeteris autem exstat exempla-
ribus, vixit sub eo (sc. post gene-
rationem Lamech) annis DCCLXXXII.
et illico tempore diluvii obiit.

ρίσθησιν, εἰ δὲ . . . τινὰ τῶν ἀντιγράφων ἔχειν εἰ, δὲ τὸν
κατακλυσμὸν.

vel ad summum xv. legi debuisse; cum non aliud ostendat calculus annorum, ut patet: unde conjicitur vel pro 47 aut 48 irrepsisse 42, vel aliter omnino sentiendum de sententia huius loci. Et quidem librarii hic errorem esse manifeste colligitur ex eo, quod verba Armena non admodum certos casus exhibent, atque ita incertum sensum praebent.

Auxilio nobis ex parte erit fidelis Eusebii eulogarius Samuel noster Chronographus, ita habens. * Մեն անցանէլ զջրհեղեղաւն առնք (Է), որ զկէնաց նորա Թիւ յայտ առնէ ||. Ubi rite videmus casus nominum collocatos, ita ut facile possint conciliari cum Gr. lectione; maximè si legas in Arm. զոր կէնաց նորա Թիւն յայտ առնէ. Nihilominus de numero variant et codices Samuelis: in Ms. antiquissimo nullus cernitur numerus, in altero exemplari habetur numerus depravatissimus 2. sc. 80. in tertio, 7. id est, 20. Ex his variantibus lectionibus, tam prima, quam tertia consona rationi videntur. Si primam eligas, dicendum quod integra sit lectio Graeca hodierna, quae numero caret, ita ut voluerit Eusebius indefinite tantum designare Mathusalem superare Diluuium aliquot annis, qui possint erui ex ejus vitae calculo: tunc autem legendum erit in nostro Codice Eusebiano 62, pro 42. Sed quum vel in Regio Codice Syncellano ajunt aliquod signum extitisse, verisimilius est hic numerum ab Eusebio insertum fuisse, numerum inquam, non quem legit Goar ad conciliandum calculum id. sed 4. 7. 20. ut in tertio Samuelis exemplari vidimus, ad quem prope accedit et codex noster per 42. 22. imo et omnino idem est, si etiam ultro ab Eusebio 42. 42. scriptum conjicias; eo quod, duos annos demperit ante natum Lamech, (ad fidem Codicis nostri habentis 42. 165.) ideoque post eum natum voluerit suppleri; ita ut retentis annis 167. ante natum, perneceasse fit in sequentibus pro 22, legi 20.

Et quidem jure defendi potest hic numerus 4. 7. 20. si non ad annos Mathusalae referan-

tur, sed ad spatium, quo differunt inter se variantes calculi in duplici lectione ab Eusebio memorata: namque, ut ait, Mathusala post Lamech natum, juxta unam lectionem superstes fuit annis 42. 802. juxta alteram annis 42. 782. quorum spatium seu differentia annis 20. continetur. Certa haec videtur sententia, si tamen antecedentia et subsequenta Eusebii verba id designare possint. Sin minus, aliter quoque verus ostendi potest hic numerus annorum 7. 20. eo nempe sensu, quo dixit Beda: » Septuaginta ante natum Lamech CLXVII ponunt annos, postea DCCC, et II. qui numerus, ut Lector facillime videbit, juxta Hebraicam veritatem xx annis, juxta ipsorum autem auctoritatem, XIV annis Diluvii tempora transit. Quo in loco quamvis hallucinari Bedam arbitratus est Scaliger, dicens in adnot. Gr. p. 403. » Nam secundum Hebraicam veritatem, xx annis minor est ille numerus annorum Mathusalae, non autem xx annis transit tempora Diluvii: verum poterat dicere librorum vitio excidisse verbum diminuitur, vel quid simile. Quo posito, vera ostendi, inquam, iterum potest lectio nostra, si juxta Bedam xx anni accipiantur respectu differentiae inter textum Hebraicum et 7. 17. Tertio modo xx annos accepisse videtur Vardanes Arm. historicus, cum memorat CXX annos poenitentiae hominibus a Deo concessos, և զի ոչ ապաշխարեցին (ասէ), կարճեաց զ7 ամն, զոր ասեն ՚ի 242 (այսինքն ՚ի 242) ամացն մաթուսաղայի յաւելեալ և անցեալ ՚ի ներքոյ ջրոյն. » Quoniam verò minime egerunt (ait) poenitentiam, dempsit annos xx, quos dicunt a DCCCCXXII (lege . . . LXXIX) annis Mathusalae redundasse ac transisse subter aquas. Sed nescio qua fortuna ducti et Vardanis amanuenses non uniformiter retinuerunt hic annos xx. nam alii solummodo scripserunt զ4 ամն նախ, tempus, alii զ4 ամն, horam, pro զ7 ամն: tantum de hoc numero discrimen est iuter omnes.

Porro omissis litteris numeralibus, quae nul-

ⲓⲥ. ⲛⲓ ⲙⲓⲗⲉ ϩⲏⲱⲗ ⲙⲓⲗⲉⲓⲛ ⲛⲓⲗⲉⲓⲛ ⲛⲓⲗⲉⲓⲛ. ⲉⲃⲏⲱⲙ.
 ⲛⲓⲗⲉⲓⲛ ⲛⲓⲗⲉⲓⲛ. ⲛⲓⲗⲉⲓⲛ ⲛⲓⲗⲉⲓⲛ ⲛⲓⲗⲉⲓⲛ ⲛⲓⲗⲉⲓⲛ
 ⲛⲓⲗⲉⲓⲛ ⲛⲓⲗⲉⲓⲛ ⲛⲓⲗⲉⲓⲛ ⲛⲓⲗⲉⲓⲛ ⲛⲓⲗⲉⲓⲛ ⲛⲓⲗⲉⲓⲛ
 ⲛⲓⲗⲉⲓⲛ ⲛⲓⲗⲉⲓⲛ ⲛⲓⲗⲉⲓⲛ ⲛⲓⲗⲉⲓⲛ ⲛⲓⲗⲉⲓⲛ ⲛⲓⲗⲉⲓⲛ
 ⲛⲓⲗⲉⲓⲛ ⲛⲓⲗⲉⲓⲛ ⲛⲓⲗⲉⲓⲛ ⲛⲓⲗⲉⲓⲛ ⲛⲓⲗⲉⲓⲛ ⲛⲓⲗⲉⲓⲛ

IX. Lamechi cum esset $\alpha\lambda\kappa\lambda\iota\upsilon\eta\iota$. anno-
 rum, generat Noe: vixitque adhuc
 annis $\nu\alpha\chi\chi\upsilon$. Ante patrem suum Ma-
 thusala, moritur Lamech: vixitque
 usque ad annum Noe $\nu\alpha\chi\chi\upsilon$.

Λάμεχ γενόμενος ἐτῶν ρη̄. γεννᾷ τὸν Νῶε, καὶ ἐπέζησεν ἑπ-
 τὰ φλέ. (Πρώτος) Λάμεχ πρὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς τελευτᾷ, τοῦ Μα-
 θουσαλά, ἐπέζησε δὲ μέχρι φλέ. ἔτους Νῶε.

Iam potuerunt certam nobis praebere lectionem, ad rem accedamus. Convenit inter omnes juxta tritam Septuaginta lectionem (quam et Eusebius tenet) Mathusalem superasse Diluvium annis 14. completis, vel incompletis 15. quare Syncellus *id.* dixit, Goarus *id.* voluit. Haec autem absurditas, ut patet, ex eo oritur, quod Mathusalaae tribuuntur post natum Lamech anni 802. xx. nempe annis superantès textum Hebr. is enim 782. tantum habet. Id solerter animadvertens Eusebius, voluit alia quoque citare Gr. exemplaria magis ad Hebraicum textum accedentia; in quibus, ut ait, asserebatur Mathusalem post natum Lamechum vixisse tantum annos 782. quo rite anticipatur obitus Mathusalaae; tunc enim ejusdem mors sex annis ante Diluvium accidit, simulatque integri conservantur omnes ejus anni 969. ut omnia scripturae exemplaria testantur.

Quare valde errat Syncellus, cum refragatur secundario huic Eusebii dicto, quasi positus annis 782. pro 802. destruat integer numerus annorum vitae Mathusalaae 969, ac remaneat tantum 949. contra scripturae auctoritatem: legas velim ejus verba, quibus conqueritur in p. 91. falsissima, ut patet, usus conjectura; nam minime advertit, quod Eusebius cum memorat annos 782. in quibusdam Gr. exemplaribus retentos, eo ipso supponit in iisdem exemplaribus attribui Mathusalaae ante natum Lamech, non annos 167, sed 187, ad normam Hebr. textus: quo iterum admissio, omnino vivit Mathusala annos integros 969. et quidem reipsa ita fert interpretatio Armena in Genesi. V. 25. utpote ex optimo τῶν LXX. codice confecta. Verum rursus errorem admisit Syncellus loco citato contra Africanum, quasi ille cum annos 187 adscripsisset Mathusalaae ante natum Lamech, iterum post natum Lamech annos 802. retinuerit, quo omnes anni fiunt 989. quam hallucinationem Syncelli sic reprehendit Prat. p. 491. dicens. » Egregie fallitur Syncellus: nam Africanus xx. qui-

dem annos Mathusalaae addidit ante Lamechi generationem, at eosdem subduxit ex reliquis vitae ejus annis: adeo ut juxta eundem Africanum omnino vixerit ille $\nu\alpha\chi\chi\iota\kappa$. annis α . Non aliter sensit et Eusebius, ac Africanus, in citandis exemplaribus secundi generis; de utroque ergo aequè male meritis est hic Syncellus. Nec minus erravit Scaliger, qui Syncelli suspectam erroneamque conjecturam refudit in Eusebium, sub falso Eusebii nomine ponens in centone suo, p. 4. illa Syncellana, ὡς γίνεσθαι τὸν πάντα τῆς ζωῆς αὐτοῦ χρόνον ἑπτα ἡμέρ. quae non Eusebii sunt, sed Syncelli contra Eusebium falsa argumenta: quod tamen nec Prat. animadvertisse videtur, cum diversis characteribus ut Eusebiano textui adscriptis ediderit Latine in pag. 489. hoc pacto: » atque adeo omne vitae ejus spatium fuisse annorum $\nu\alpha\chi\chi\iota\kappa$. Verum satis diligenter animadvertit ipse Prat. alterum Scaligeri commentum, in iis verbis, quibus supponit in adnot. p. 403. Eusebium ratum habuisse, quod Mathusala xv. annis integris superstes diluvio fuerit, atque dubitasse ubinam eo spatio extiterit. » Itaque (Scaligeri sunt verba) merito miratur Eusebius, τοῦ δεισῶδη ἐν τῷ κατακλυσμῷ. non enim Arcam ingressus est α . Haec inquam diligenter scrutans Prat. veraciter subjunxit. » Sed quod dicit (Scaliger) de Eusebio, de Syncello intellige α . Syncelli enim solius est illa absurda dubitatio; qui et nititur hoc responso difficultatem effugere, perinde ac si Deus ipsum Mathusalem, sicut et Enoch, mire servaverit iis, quos ipse novit, modis et locis. Caeterum de annis Mathusalaae consule, si vis, S. Hier. Quaest. Hebr. Tom. III. p. 314. et S. August. Lib. xv. de Civit. Dei. cap. 13. et Lib. II. de peccat. Orig.

1 Syncellus legit amplius Πρώτος, cui suffragatur et Cedrenus p. 15. certe praesentem locum describens, iis verbis; ὅτι πρῶτος Λάμεχ πρὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς τελευτᾷ, ἡγούσι τοῦ Μα-

Գ. Երկու լեալ ամաց Տ. ծնանի զԿեմ, զքամ, և զյարեթ. և եկեաց առ նորքս մինչև զՔեղեղն ամս. Ծ. Զամին Դերորդի նոյի եկն զքս Տեղեղն: Եւ եկեաց նոյ յետ զքս Տեղեղն առ որդւոյքն ամս ԵԾ. մինչև Գ Տերորդ եքս ամս երեքայ: Ը Իսկաւ ամսյն ամենայն ամբն. սիւր: Ը յս ըստ եօթանասնից Թարգմանու Թեանն:

x. Noe annos natus d. generat Sem, Cham, et Japhet: et ad diluuium usque vixit adhuc annis c. Anno dc. Noe factum est diluuium. Post diluuium autem vixit Noe adhuc annos ccccl. usque ad lxxx. (supple, m.) 1 annum Heber. Simul omnes anni mcccxlvi. Haec quidem secundum Septuaginta versionem.

Իսկ ըստ հրեայ եբրայականի այսպէս:

Juxta vero (exemplar) Hebraicum, quod penes Judaeos, ita 2.

Հ Ի Ի Ծ Ն.

JUDAEORUM.

Խ. Դամ լեալ ամաց ճԷ. ից ծնաւ նի զԿեթ. և եկեաց առ նովա ամս. Կ. մինչև Գ ծԷ. ամս զա մեքայ:

i. Adam cum esset annorum cxxx. generat Seth: et vixit adhuc annos nccc. usque ad lvi. annum Lamech.

Νῶε γενόμενος ἐτῶν Ϙ'. γενῆ τὸν Σῆμ, τὸν Χάμ, τὸν Ἰάφεθ, καὶ ἐπέζησε μέχρι τοῦ κατακλυσμοῦ ἔτη Ϙ'. Ἔτους χ'. Νῶε ὁ κατακλυσμός ἐγένετο, καὶ ἐπέζησεν Νῶε μετὰ τὸν κατακλυσμόν ἔτη τή, μέχρι πγ'. ἔτους Ἐβερ. Ὁμοῦ τὰ πάντα ἔτη βσμβ'. Ταῦτα μὲν κατὰ τὴν τῶν Ο'. ἐρμηνείαν.

Κατὰ δὲ τὸ παρὰ Ἰουδαίοις Ἑβραϊκόν.

Ἄδὰμ γενόμενος ἐτῶν Ϙλ'. γενῆ τὸν Σῆθ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη α', ἕως νς'. ἔτους Λάμεχ.

Տոսաա: quo posito, haec elicitur sententia. Primus Lamech fuit, qui ante patrem suum Mathusala moritur: sed Arm. cod. nec hodie, neque in diebus Samuelis illud φρώτος habuit, imo nec tempore Interpretis; ita enim se habet vocum dispositio in Arm. ut non recipiat sub initio vocem similem առաջին, vel նախ: nihilominus subaudiri potest etiam in Arm. eadem, quae in Gr. sententia. Thomas Arzerunius aliter hic procedit. Դամեք լեալ ամաց ճԷ. ծնանի զԿեթ. և եկեաց առ նովա ամս շԷ. մինչև Գ ծԷ. ամս մեքայ: Ը Իսկաւ ամսյն ամենայն ամբն ||: i. e. 7 Lamech cum annorum esset clxxxviii. generat Noe, vixitque superstes annos dlxv. usque ad apparatus arcae 4.

mech cum annorum esset clxxxviii. generat Noe, vixitque superstes annos dlxv. usque ad apparatus arcae 4.

1 Facile pro *սեփուսեբրորդ երրորդ*, id est lxxxiii. librarius noster decurtando exscripsit tantum *սեփուսեբրորդ*, lxxx. sed supplendi anni tres a Gr. correctius habente πγ'. lxxxiii. quod etiam calculis demonstrat Goar adnot. p. 26. ad 67. Vide seorsum et tabulas nostras.

2 Desideratur in Gr. lectione Sync. adverbium *այսպէս*, quod Graecis est *οὕτω*, vel *οὕτως*.

7. **Π**ετρου λεωλ αμωγ αβ ργ, δυνωβι
 ρενοφω. κ. ε-ε-εωγ ωα. ηνοφωα ωαδω
 αβ. αβωεε. ρι αββ. αβω ηωαββωγ.
 8. **Ι**ννοφω λεωλ αμωγ η ργ, δυνωβι
 ρεωγβωωω. κ. ε-ε-εωγ ωα. ηνοφωα
 ωαδω αββ. αβωεε. γ δη αβω ηνοβι.
 9. **Κ**ωββωωωω λεωλ αμωγ ε ργ, δυνω
 βι ρεωωωωωωωωωω. κ. ε-ε-εωγ ωα. ηνοφωα
 ωαδω αββ. αβωεε. ρι αβββ.
 αβω ηνοβι.
 10. **Π**ωωωωωωωωωω λεωλ αμωγ ηε ργ,
 δυνωβι ρωωωωω. κ. ε-ε-εωγ ωα. ηνο
 φωα ωαδω αββ. αβωεε. γ αββ αβω ηνοβι.
 11. **Κ**ωωωωωωωωωω λεωλ αμωγ αββ ωε γ, δρ
 ηωωωωω ρεωωωω. κ. ε-ε-εωγ ωα. ηνοφωα
 ωαδω ωα. αβωεε. γ αββ. αβω ηνοβι.
 12. **Ι**ννοφω λεωλ αμωγ ηε ργ, δυνωβι

- ii. Seth annos natus cv. genuit Enos:
 et vixit alios annos dcccvii. usque
 ad clxviii. annum Lamech.
 iii. Enos annorum xc. ¹ genuit Cai-
 nan: vixitque adhuc annis dcccxv.
 usque ad lxxxiv. annum Noe.
 iv. Cainan cum esset annorum lxxi.
 genuit Malaleel: et superstes fuit
 annis dcccxl. usque ad clxxxix ² an-
 num Noe.
 v. Malaleel annos natus lxxv. ³ generat
 Jared: et vixit adhuc annos dcccxxx.
 usque ad ccxxxiv. annum Noe.
 vi. Jared cum esset annorum lxxi. (le-
 ge clxxii.) genuit Enoch: vixitque
 adhuc annis dccc. usque ad annum
 lxxvi. (lege ccclxxvi.) Noe ⁴.
 vii. Enoch natus annos lxxv. generat

Σηθ γενόμενος ἐτῶν ρε', γεννᾷ τὸν Ἐνώς, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ωζ'.
 μέχρι ρξή. ἔτους Λάμεχ.
 Ἐνώς γενόμενος ἐτῶν η', γεννᾷ τὸν Καϊνᾶν, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ωιέ,
 μέχρι πδ'. ἔτους Νῶε.
 Καϊνᾶν γενόμενος ἐτῶν ο', γεννᾷ τὸν Μαλαλεὴλ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη
 ωμ', μέχρι ροθ'. ἔτους Νῶε.
 Μαλαλεὴλ γενόμενος ἐτῶν ξε', γεννᾷ τὸν Ἰάρεδ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη
 ωλ', μέχρι σλδ'. ἔτους Νῶε.
 Ἰάρεδ γενόμενος ἐτῶν ρξβ', γεννᾷ τὸν Ἐνώχ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ω,
 μέχρι τξς'. ἔτους Νῶε.
 Ἐνώχ γενόμενος ἐτῶν ξε', γεννᾷ τὸν Μαθουσαλά, καὶ ἐπέζησεν ἔτη
 τ', καὶ μετετέθη ἐν ἔτει ριγ'. Λάμεχ.

1 Eusebius noster probat correctam lectio-
 nem a Scal. et Prat. usurpatam η. quam et
 Goar in marg. optime adnotaverat, ubi in textu
 Sync. corrupte ρι. legebatur.

2 Iterum probat noster exactissimam Prati lec-
 tionem ροθ'. pro qua, ut ipse quoque ait, tam
 in Mss. Syncelli, quam in edit. Goari et Scal.
 mendose habetur ρο.

3 Item pro ξε'. habetur in textu Sync. men-
 dose ρξ'. quod omnes emendarunt.

4 Hic aequè mendum irrepsit, quamquam di-
 versum, in Gr. Sync. atque in Arm. nost. ita ta-

men, ut se se invicem corrigant facillime. Ille
 enim habet ρξή, pro ρξς'. ubi Arm. recte η.
 Noster vero γηη. pro γηη. ubi Gr. recte fert
 σ'. Syncelli corruptam lectionem sincere serva-
 runt Scal. et Goar: quam tamen correcte edidit
 Prat. ad fidem, ut ait, Ms. B. Nostram verò vel
 ipsa lectio satis declarat cum, littera γ, non adeo
 distans a figura alterius η, utriusque locum sup-
 plevisse librarii vitio compertum est, cum reapse
 debuisset scribi γη, sicut etiam pro αμωγ
 ηεωωω, legendum cum Gr. αμωγ ηεωωωω.

զմութուսաղա. և եկեաց առ նո վաւ ամն յ: փոխեցաւ յամին ճ որդի, զժ. երորդի զամեքայ:

Ը. Ստութուսաղա լեալ ամաց ճճԷ. անց, ծնանի զգամեք. և եկեաց առ նովաւ ամն չճք. մինչև անդր իսկ ջըհեղեղն:

Թ. Վամեք լեալ ամաց ճճք ուց, ծնանի զնոյ. և եկեաց առ նովաւ ամն շղԷ: սա վախճանի Է. ամաւ յառաջ քան զըհեղեղն:

Ժ. Մոյ լեալ ամաց Յ. ծնանի ըզսեմ, զքամ, և զյարեթ. և եկեաց առ նորք ամն ճ. մինչև ջըհեղեղն: Յամին որդի նոյի եղև ջըհեղեղն: և եկեաց նոյ առ նորք յետ ջըհեղեղն ամն յԾ. մինչև յԾԸ. ամն արբաշամու: Սմիասին ամենայն ամք. ուժժ:

Սրկրան է յետութանանիցն Թարգանու. Թեմէ ամք շճ և վեցիւք: Ը. յ

Mathusala: et superstes fuit annis ccc. translatus (que) est anno cxxii. Lamech.

viii. Mathusala annorum clxxxvii. genuit Lamech: vixitque annos amplius dccclxxxii. usque ad diluuium ipsum.

ix. Lamech cum esset annorum clxxxii. genuit Noe: et superstes fuit annis dxcv. Hic annis v. ante diluuium moritur¹.

x. Noe annos natus d. generat Sem, Cham, et Japhet: et vixit adhuc annos c. usque ad diluuium. In anno² dc. Noe factum est diluuium: vixitque Noe adhuc annis ccccl. post diluuium, usque ad lviii. annum Abrahæ. Simul omnes anni mdcxvi.³

Discordat a Septuaginta versione annis dlxxxvi. His caeterorum⁴, ab

Μαθουσαλα γενόμενος ἐτῶν ρπζ', γενῆ τὸν Λάμεχ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ἴπβ. ἕως αὐτοῦ τοῦ κατακλισμοῦ. . . .

Νῶε γενόμενος ἐτῶν φ', γενῆ τὸν Σήμ, τὸν Χάμ, τὸν Ιάφεθ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη β, μέχρι τοῦ κατακλισμοῦ. Ἐν ἔτει χ' τοῦ Νῶε κατακλισμὸς ἐγένετο, καὶ ἐπέζησεν Νῶε μετὰ τὸν κατακλισμὸν ἔτη τν', μέχρι νή ἔτους Ἀβραάμ. Ὁμοῦ τὰ πάντα ἔτη ρχγς'.

Διαφωνεῖ πρὸς τὴν τῶν Ο' ἐρμηνείαν ἔτεσι φπς'.

Ἐν τούτοις οἱ μὲν τῶν ἄλλων τῶν ἀπὸ Ἀδάμ καὶ ἐπὶ Νῶε χρόνοι

1 Intercidit integra de Lamech periocha in eod. Sync. itaque aliunde supplere tentavit Prat. in Latina sua interpretatione hoc modo: » Lamech annos natus clxxxii. suscepit Noe, vixitque adhuc annos dxcv. usque ad annum dxcv. Noe «. Satis bene, quamvis ex parte redundans, deficiens ex altera.

2 Ἐν deest, ait Prat. in Ms. B. qui etiam, ut videtur, probare volens vulgatam lectionem, in Latino quoque reposuit *In anno*, quem et nos secuti sumus; quamvis satius esset de more dicere *Anno*. Et quidem Arm. habet յամի,

ἐν ἔτει, nihilominus, si etiam deesset ἐν, non aliter poterat dici in Arm. quàm յամի.

3 Genuina lectio; quam et Syncelli editores substituendam coniecerant pro mendosa illa βφγς'. 2556.

4 Quàm non adeo simplex videatur textus Gr. paraphrasi usi sunt Interp. Syncelli Goar. et Prat. sive *tot annorum spatio*; atque Arm. etiam interpretatio non ita patet, maxime in voce յալ լոցն: ubi nos reposuimus in genitive *caeterorum*, ad normam Gr. superabundare conjicientes litteram յ. aliter յալոցն sonat *ex caeteris*, aut

սորիւք յայլոյն յազամայ մինչև ցնոյ
 ժամանակքն նախ քան զիւրարան.
 չիւր որդէծնութիւն զառանին յեօ.
 Թանասնիցն Թարգմանու Թեւէ. և
 միարանին նմին՝ յարեդի ժամանակքն
 և մնութուսաղայի և զամեքայ: Եւ ՚ի
 նոցա միարանու Թեւէ, մերձ է զմտաւ
 ոճեւ և մեզ, Թէ և զաաջինսն
 քան զնոսա մեր ընթերցուած քա-
 լազոյն ունի. զի ՚ի բազում ժամաւ
 նակէն յարեդեանց յայտ իսկ է՝ Թէ
 և յառաջնոցն պարտի առ երի ընթա-
 նայ եօթանասնիցն աւանդու Թեան:
 () ՚ի եթէ ՚ի կրսերան և յետոյ լեալ
 յաւերուածք հարիւրաւորաց ժա-
 մանակաց զտանին ըստ երայա-
 կան գրոյն միարանք եօթանասնիցն
 Թարգմանու Թեան, որչափ ևս ա-
 սակել ՚ի դէպ էր առաջնոցն քան

Adam ad Noe usque, tempora, ante
 susceptam ab unoquoque prolem di-
 scordant a Septuaginta versione: cum
 eadem autem conveniunt tempora Ja-
 red, Mathusalae, et Lamech. Ex eo-
 rum vero consonantia datur et nobis
 conjiendi locus, quod etiam ea, quae
 praecedunt ista, melius habeat lectio
 nostra: nam ex eo quod plus tempo-
 ris habet Jared cum suis sociis, ma-
 nifestum utique est, praecedentium
 quoque (tempora) concurrere debere
 cum Septuaginta traditione. Etenim
 si in junioribus, posterioribusque ad-
 ditamenta centum annorum reperian-
 tur secundum Hebraicam Scriptu-
 ram, quae cum versione Septuaginta
 conveniunt, quanto magis congruam
 esset, ut antiquiores, et his ipsis ma-

πρό τῆς ἐκάστου παιδοποιίας διεσθήκασι πρὸς τὴν τῶν Ο΄ ἐρμηνείαν,
 συμφωνοῦσι δὲ αὐτῇ οἱ τοῦ Ἰαρέδ καὶ τοῦ Μαθουάλα καὶ τοῦ Λά-
 μεχ. ἐκ δὲ τῆς ταύτων συμφωνίας πάρεστι λογισμῶ λαβεῖν, ὅτι
 καὶ τὰ πρὸ τούτων βελτίονα ἢ παρ' ἡμῖν ἀνάγνωσις ἔχει, ἀπὸ
 γὰρ τοῦ πλείονος χρόνου (τῶν) περὶ τὸν Ἰαρέδ δῆλος ἂν γένοιτο
 καὶ ὁ τῶν προαγόντων συντρέχειν ὀφείλων τῇ τῶν Ο΄ ἐκδόσει. Εἰ
 γὰρ οἱ νεώτεροι καὶ μεταγενέστεροι τοῖς χρόνοις ταῖς τῶν ἑκατο-
 τῶν προσθήκαις εὑρῶνται κατὰ τὴν τοῦ Ἑβραϊκοῦ γραφὴν σύμ-

ex caeterorum. Illud verò ante susceptam prolem
 aliorum more accommodavimus pro unico voca-
 bulo composito որդէծնութիւն, quod ad verbum
 refunditur in Gr. τεκνογονία, atque aequè sup-
 ponit pro παιδοποιία, ne cogeret interpres dice-
 re մանկարարութիւն: Nota interim totum hunc
 epilogum ultro praetermissum ab Scaligero,
 tamquam a textu Eusebiano alienum, ac inter
 Syncelli adinventiones collocandum: cui adhacsis-
 se et Capellum virum doctum constat; non aliter
 sensisse videtur et ipse Goar Syncelli interpres.
 Sagacior ergo et solertior his visus est Prat. to-
 ties laudatus, laudandusque; qui non solum ut
 genuinum textum Eusebianum amplexus est,
 sed etiam multas probandum suscepit feliciter.
 1 Περὶ τὸν Ἰαρέδ, quod velim legas τῶν τι-

ρί τῶν Ἰαρέδ, tritus est Hellenismus: quo verbo
 intelligere debemus Jared cum sociis vel proximi-
 bus; quare egregie habetur in Arm. յարեդեանց.
 Id. confirmat etiam vera suspicio Prati, scriben-
 tis in adnot. p. 442. » Deesse hec aliquid, pu-
 ta τῶν, vel τριῶν, vel denique utrumque, per-
 suasum habeo: nam de tribus Jared, Mathusa-
 la, et Lamech sermo est. Infra numero ix. de
 eadem re scribens Eusebius, diserte habet, ἐκτός
 τριῶν περὶ τὸν Ἰαρέδ. In interpretatione latina,
 quod excidisse asserimus, supplevimus α. Sup-
 plevit nempe vocem proximi accuratissime; be-
 ne egit, quod non est ausus addere tres: nec
 enim Eusebius noster id interim novit, sed tan-
 tum inferius loco signato, քայ յերկն՝ զյարե-
 դեանց աւեմ:

դային , որպէս նոցա ընթերցուածն յայտ առնէ , ո՞վ որ ոչ նոցա վաղա մուսնիք բարուցն լինէր նմանօր նաե խանձաւոր :

rum nuptias maturandi morem imitari aemulus non esset ?

Իսկ առ 'ի շարժարարոց եբրայականն :

Juxta (exemplar) Hebraicum, quod apud Samaritanos (servatur).

Շ Ա Մ Ր Տ Ա Յ Ի Ո Յ :

SAMARITANORUM.

- ա. Ըդամ լեալ ամաց ճշից , ծնաւ նի զսէթ . և եկեաց առ նովալ ամս տլ . մինչև 'յ ժիդ ամն նոյի :
- բ. Սէթ լեալ ամաց ճեից , ծնաւ նի զէնօլ . և եկեաց առ նովալ ամս պէ . մինչև յլե ամն նոյի :
- գ. Էնօլ լեալ ամաց ղից , ծնաւ նի զհայինան . և եկեաց առ նովալ ամս պժե . մինչև 'ց նիք ամն նոյի :
- դ. Կայնան լեալ ամաց էից , ծնաւ նի զմաղաղայէղ . և եկեաց առ նովալ ամս պիս . մինչև 'ց շիբ ամն նոյի :

- i. Adam cum esset annorum cxxx. 1. genuit Seth: vixitque postea annos dccc. usque ad ccxxiii. annum Noe.
- ii. Seth annos natus cv. generat Enos: et vixit adhuc annos dcccvii. usque ad cccxxxv. annum Noe.
- iii. Enos annorum xc. genuit Cainan: vixitque postea annos dcccxv. usque ad ccccxxxiii. annum Noe.
- iv. Cainan annorum lxx. generat Malaleel: tum vixit adhuc annis dcccxl. usque ad dxxviii. annum Noe.

ἐλθόντων, ὡς ἢ παρ' αὐτοῖς ἀνάγνωσις δηλοῖ, τίς οὐκ ἂν αὐτῶν τῆς ταχυγαμίας τὸν ὁμοίον τρόπον ἐζήλωσεν;

Κατὰ τὸ παρὰ Σαμαρείταις Ἑβραϊκόν.

'Αδάμ γενόμενος ἐτῶν ρλ'. γεννᾷ τὸν Σήθ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη α',
 μέχρι σκγ' ἔτους Νῶε.
 Σήθ γενόμενος ἐτῶν ρε'. γεννᾷ τὸν Ἐνώς, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ωζ',
 ἕως τλέ ἔτους Νῶε.
 Ἐνώς γενόμενος ἐτῶν υ'. γεννᾷ τὸν Καϊνᾶν, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ωιέ,
 μέχρι υλγ' ἔτους Νῶε.
 Καϊνᾶν γενόμενος ἐτῶν ό', γεννᾷ τὸν Μαλαλεήλ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη
 ωμ', μέχρις φκῆ ἔτους Νῶε.

1 Pro xz. 130. facillime irrepsit xz. 190. manifesto amanuensis vitio, ut patet non solum ex Gr. Sync. sed potius ex ipso codice Samaritano, ubi constanter habetur juxta Hebraicum exemplar annus cxxx. imo etiam ex certa primi

hominis aetate, annis 950 comprehensa, quae tamen variaretur, si constaret xz. cum q. efficerentur enim anni 990.
2 Accuratissima lectio, quam et Goar feliciter refert in Syncello suo; Scaliger tamen corrupte

Ե. Ուղաղայէղ լեալ ամաց 4Է ից, ծնանի գլարեդ. և եկեաց առ նո վառ ամն պղ. մինչև 'ի շճի ամն նոյի :

Զ. Զարեդ լեալ ամաց 4Է ուց, ծը նանի զեմք. և եկեաց առ նո վառ ամն չճԷ. մինչև անդր իսկ ցըը. չեղեղն :

Է. Ենք լեալ ամաց 4Է ից, ծնանի զմաթուսաղա. և եկեաց առ նո վառ ամն Ե. փոխեցաւ յամին ճՃ երորդին նոյի :

Ը. Սաթուսաղա լեալ ամաց 4Է. անց, ծնանի զղամէք. և եկեաց

v. Malaleel annos natus lxn¹. genuit Jared: vixitque adhuc annos dcccxxx. usque ad dlxxxiii². annum Noe.

vi. Jared cum esset annorum lxxi. genuit Enoch: et vixit postea annos dclxxxv. usque ad ipsum diluuium.

vii. Enoch annos natus lxv³. genuit Mathusala: fuitque superstes annos ccc. translatus anno clxxx. Noe.

viii. Mathusala annum agens lxvii⁴. genuit Lamech: vixitque adhuc an-

Μαλαλεὴλ γενόμενος ἐτῶν ξέ, γεννᾷ τὸν Ιάρεδ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ὠλ', μέχρι φπγ' ἔτους Νῶε.
 Ιάρεδ γενόμενος ἐτῶν ξβ', γεννᾷ τὸν Ἐνώχ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ψπέ, μέχρις αὐτοῦ τοῦ κατακλισμοῦ.
 Ἐνώχ γενόμενος ἐτῶν ξέ, γεννᾷ τὸν Μαθουσαλά, καὶ ἐπέζησεν ἔτη τ'. μετετέθη ἐν ἔτει ρπ'. Νῶε.
 Μαθουσαλά γενόμενος ἐτῶν ξζ'. γεννᾷ τὸν Λάμεχ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη χηγ', ἕως τοῦ κατακλισμοῦ.

φκά. quod vidit et doctissimus vir Ludovicus Capellus in Chron. Sacra, edita a Walton. sub initio Polyglott. his verbis, p. 3. » Notandum autem est apud Eusebium in Chronico Graeco (juxta nempe edit. Scal.) esse vel Eusebii errorem (satius esset, si diceret, Scaligeri) vel typographi aut librarii lapsum, in eo quod Cainan dicitur vixisse ad Noachi usque annum φκά. Mahalaleel autem ad annum ejusdem Noe φπί : nam pro φκά scribendum est φκη, hoc est, 528, et pro φπί, scribendum est φπγ', hoc est 583. Alioqui ipse Eusebius sibi non constabit illis numerorum notationibus «. Satis erudite; unum tamen Capello semper objicitur, quod plus aequo Scaligero fidem habuerit, cum verum Eusebium, ut Capellus putavit, in lucem non ediderit.

1 Scaliger quin haberet calculi rationem, fidenter protulit in adnot. Gr. p. 403. ad 3. 37. pro ξέ. » Reponendum ex autographo Samaritarum οί «. Sed pro nobis egit Capellus loco citato, pag. 3. contra Scal.

2 Quod viri doctissimi Capell. et Prat. suis la-

horibus emendarunt, reponentes in Gr. φπγ'. 583. id jam integrum in nostro Eusebio: aliter hodierna Gr. lectio Sync. corrupte apud Goarum habetur φλγ'. 533. sicut et apud Scalig. φπί. 585. mendose, ut prima ferebat editio; (omitto secundam editionem ejus magis depravate ferentem φπί.) quod jam emendavit Capell. in verbis superius laudatis.

3 Iterum suffragatur genuina lectio nostra correctioni Prati reponentis in Gr. ξέ. 65. ad fidem codicis Samaritani, quum interim apud Syncellum decurtato modo, et consequenter vitiose legatur ξ'. 60. solum, tam in edit. Goari, quam Scal. qui tamen bene egit, ut notavit p. 403. » In Samaritarum autographo ξέ « : quae est ipsa lectio Eusebiana. Id ipsum accurate disquirens Capellus loco antea memorato, undique asserit legendum ξέ. pro ξ'.

4 Contendit Scal. p. 403. mendum esse in ξζ'. » In Samaritarum (inquit) autographo cζ'. et ita corrigendum «. Sed reponendum cum Prat. » Vide tamen quid contra (Scaligeri senten-

առ նովառ ամն ոճի. մինչև անդր
 իսկ ցըրհեղեղն :
 Թ. 1) ամէք լեալ ամաց ծից, ծնա
 նի զնոյ. և եկեաց առ նովառ ամն
 ո. մինչև անդր իսկ ցըրհեղեղն :
 Ժ. 1) յոյ լեալ ամաց չ ոց, ծնանի
 զսեմ. և եկեաց առ նովառ ամն
 ճ. մինչև ցըրհեղեղն : 2) ամի ո.
 որդի նոյի եղև ջրհեղեղն. և ե.
 կեաց առ նովառ նոյսեա ջրհեղե.
 ղին ամն յժ. մինչև յ ճ երորդ
 երրորդ ամն եբերայ : 1) միասին ա.
 մեծայն ամբն. ոյէ :
 1) ըրհաանի ի հրեական եբրայեց.
 ւոցն ամբք յիւ և իննուք. և յեօ.

nos dclm. usque ad ipsum dilu-
 vium.
 ix. Lamech cum esset annorum lmi.
 generat Noe: superstesque fuit an-
 nos dc. usque ad ipsum diluvium.
 x. Noe cum ageret annum d. genuit
 Sem: tum vixit adhuc annos c. us-
 que ad diluvium. Anno vitae Noe
 dc. fuit diluvium: supervixit autem
 Noe post diluvium adhuc annos
 ccccl. usque ad lxxx. (supple m.)
 annum Heber. Simul omnes anni
 mcccvii.
 Discordat ab Hebraico, quod pe-
 nes Judaeos, annis cccxlix. A Septua-

Λάμεχ γενόμενος ἐτῶν νγ'. γεννᾷ τὸν Νῶε, καὶ ἐπέζησεν ἔτη χ',
 μέχρι αὐτοῦ τοῦ κατακλισμοῦ.
 Νῶε γενόμενος ἐτῶν ϕ'. γεννᾷ τὸν Σήμ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη β'. μέχρι
 τοῦ κατακλισμοῦ. Ἐν ἔτει τοῦ Νῶε χ'. ὁ κατακλισμὸς ἐγενήθη,
 καὶ ἐπέζησε Νῶε μετὰ τὸν κατακλισμὸν ἔτη τν', μέχρι πγ'
 ἔτους Ε'βερ. Ὅμοῦ τὰ πάντα ἔτη ατζ'.
 Διαφωνεῖ πρὸς μὲν τὸ Ἰουδαϊκὸν ἔτεσι τμθ', πρὸς δὲ τὴν τῶν Ο'

tiam disserat) Capellus « in Chron. Sacr. p. 3. Nos vero illud imprimis observamus, quod Scaliger solum exemplar suum Samaritanum ubique venditat, et observare negligit, recte ne, an mendose digerat calculum. Siquidem ubi primum discernit aliquod discrimen inter Eusebii locum, et codicem suum Samaritanum, huic illum assimilandum decernit, hac usus ratione, » quod quidem (ait) discrimen vitio librariorum hic (vult in Eusebio) commissum: quasi illuc, in codicem, inquam, suum Samaritanum nullum irrepserit vitium. Sed res ipsa probat, assequi non potuisse Scalig. ubi potius illud vitium sit; namque ter emendavit Eusebium ex suo Samaritano codice, semel tantum recte, bis mendose.
 1 Librarii manifesto lapsu Cod. Arm. mendose habet ճ. երորդ, pro ճ. երորդ երրորդ, ubi Sync: accurate fert πγ'. lxxxiii.
 2 Pro annis 1307: qui uniformiter in Arm. et Gr. habentur, quique juxta praecedentem dinumerationem ab Eusebio in summam rediguntur,

Scaliger vult viginti annorum additione substitui annos 1327. ut patet ex iis, quae dixit in adnot. Gr. p. 403. ad 3. 37. idem repetit in pag. 409. ad 9. 6. ubi nempe praesentem lectionem afferens, ὁμοῦ τὰ πάντα ἔτη ατζ', ita pergit: » Manifesto mendosum. Legendum ατκζ', ex autographo Samaritarum, quamquam hanc lectionem (sc. ατζ') agnoscit Eusebius, et post eum Georgius. Aequius esset, ut toties venditatum autographum suum Samaritanum bene perpendisset: tunc enim facili negotio manifestum mendum in eo potius, quam in Eusebio deprehendisset, ut ante nos jam demonstravit Capellus in Chron. Sacr. pluribus disserens, p. 3. contra Scaligerum; ubi inter alia et haec habet: » Nec tantae est auctoritatis Chronographium illud Samariticum Scaligeri, ut praeferrri debeat Eusebiano; quod confirmari diximus codice Ms. Pentateuchi Samaritici Joan. Morini . . . Praestat itaque Samariticum Scaligeri epilogramma ex Eusebiano corrigere, quam Eusebianum ex Scaligerano «.

Թանանիցն Թարգմանութենէ ա մօք ըլ է հնգիւք: և այս յառաջ քան զՋրհեղեղն:

Բայց եկեսցուք և ՚ի Ժամանակսն՝ որ յետ այնր Ժամանակաց իցեն, Եւ նախ զայն նշանակեալ ՚ի մտի պա հեսցուք, Թէ զիարդ հանգոյն եւ քայեցւոց պատմութեանն զՋրհեղեղէն և քաղղէացւոց մատենքն յիշատակեն, և զտապանէն՝ որ ՚ի նոյն կազմեցաւ: Բայց քանզի միան գամ կարգաւ եզի զառ ՚ի քաղղէացւոց յիշատակեալ պատմութիւնն, աւելորդ համարիմ կրկին զնոյն բարբառս վերստին երկրորդել:

Եւ զի Ջրհեղեղն քան զամենայն լերինս բարձունս ամբարձաւ ՚ի վեր, որ մեզ իսկ՝ որ զայս գրեմք, ահանա տես ինչ ճշմարտութիւն հաւատա րիմ եղև, ձեանց ինչ որ առ մերովք աւուրբք ՚ի վեր իսկ ՚ի բարձրաւան գալս ՚ի լիբանան լերին գտանել: Բանցի մինչեւ բարինս անտի ՚ի

ginta vero versione annis dccccxxv. Et haec ante diluuium.

Percurramus autem nunc etiam ea tempora, quae iis temporibus sunt posteriora. Primam vero illud obseruantes, memoriae mandemus, quomodo concorditer iuxta Hebraeorum relationem de Diluuiio etiam Chaldaeorum monumenta commemorant; atque de Arca a Noe constructa. Quum verò semel historiam a Chaldaeis memoratam per ordinem disposui, supervacaneum puto eadem verba repetere.

Quod autem diluuium supra montes omnes altissimos elevatum fuerit, nobis quoque, qui haec scribimus, per aliquam oculi testificationem veritas ipsa fidelis est probata, cum quidam pisces diebus nostris in summis montis Libani verticibus reperti fuerint. Cum enim exinde in summis

ἐρμηνείαν ἔτεσι γλῆ. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ.

Ἐπίωμεν δὲ καὶ τοὺς μετὰ ταῦτα χρόνους, πρῶτον ἐκείνο σημειοσάμενοι, τὸ συμφάνως τοῦ παρ' Ἑβραίοις ἱστορουμένου κατακλυσμοῦ καὶ τὴν Χαλδαίων μνημονεῦσαι γραφὴν, τῆς τε κατασκευασθείσης ὑπὸ τοῦ Νῶε κιβωτοῦ. . . .

Τοῦ δὲ τὸν κατακλυσμὸν ἀρθῆναι ὑπὲρ τὰ ὑψηλότατα τῶν ὀρέων, καὶ ἡμῖν τοῖς μετὰ ταῦτα γράφουσιν ἀλήθειαν ἐπιστάσατο αὐτοψία τινῶν ἰχθύων καθ' ἡμᾶς εὐρημένων ἀνω πρὸς αὐταῖς τοῦ Λιβάνου ταῖς ὑψηλοτάταις ἀκρωρείαις. λίθους γὰρ ἐνθένδε εἰς οἰ-

1 Optima lectio Eusebii nostri probat correctionem Prati γλῆ. quam et Goar tum in margine, tum in adnot. p. 26. ad 68. designaverat, contra corruptam Syncelli lectionem ab Scaligero usurpatam, γλ. quod etiam Capellus refutat loco saepius laudato, p. 3. in eo tantum more suo lapsus, quod putarit non tam Eusebii, quam Syncelli esse hunc textum (a Scaligero nempe deceptus), id quo ita corrupte scriptum ab auctore, ut hodierna exhibet Gr. lectio Sca-

ligerana.

2 Hanc periocham Syncellus omisit, vel amanuensis incuria intercidit; quae quidem si integra remansisset, facilius fortasse vel ab ipso Scaligero, Eusebio nostro adscriberetur totus praesens sermo. Ceterum ex residuis satis sibi persuasit Prat. ante laudatus, iis nimirum, quae de piscibus paulo infra memorantur, ut in sequenti adnot. videbis.

գործ շինուածոց 'ի հովտաց բարձանց
 լեռանցն ոսկնք հատանէին, և զծռ
 վու ազգի ազգի ազգս ձկանց 'ի լե-
 րանցն խորչս մածեալ իսկ 'ի նմին
 գտին, իրրե աղծեալ ազխտեալ և
 պահեալ մինչև ցայսօր ժամանակի.
 մինչ զի և մեզ իսկ հասանէր ահա
 նառեա լինել, 'ի վկայութիւն հնոյ
 պատմութեանն հաւատարիմ լինե-
 լայ: Այլ զայս որպէս և լսել որ
 կամիցի, նշնպէս և ընկալցի: Բայց
 մեք երթիցուք 'ի յաջորդսն:

vallibus montium (illorum) quidam
 caederent lapides ad opus aedificio-
 rum, marinorum piscium varia gene-
 ra invenerunt in cavis montium con-
 glutinata, quasi sale condita siccata-
 ve, ac usque ad hodierna tempora
 servata; adeo ut nobis quoque oculis
 nostris videre contigerit, ad testifi-
 cationem integrae fidei antiquae hi-
 storiae ¹. Haec autem utcumque
 cuilibet audire lubet, ita etiam re-
 cipiat. Nos vero ad sequentia pro-
 grediamur ².

κοδομάς τινες, ἀπὸ τῶν ὄρων ἐκτέμνοντες, θαλαττίων ἰχθύων εὖ-
 ρον διάφορα γένη, ἃ δὴ ἐπὶ τῶν κατὰ τὰ ὄρη κοιλωμάτων συνα-
 ποπαγῆναι τῇ ἰλύϊ, καὶ τεταριχουμένων δίκην εἰς δεῦρο διαμεῖναι
 συνέβη, ὥστε ἡμῖν καὶ δι' αὐτῆς τῆς ὀψείας τῆν τοῦ παλαιοῦ λέ-
 γου πιστωθῆναι μαρτυρίαν. . .

¹ Hier. Prat. inter alia, quibus hunc locum
 non tam Syncello quam Eusebio nostro jure ad-
 scribendum contendit, haec quoque in medium
 profert p. 510. » Quod autem spectat (inquit)
 ad pisces lapideos in Libano monte effossos, et
 ab auctore inspectos, congruit apprimè Eusebio
 Caesariensi, qui non longe ab eo monte habita-
 bat. Quid plura? Eustathius, seu quicumque
 fuit auctor ejus Commentarii in Hexaemeron,
 haec ipsa verba habet, ex hoc Eusebii loco vide-
 licet descripta: « ἔτι γὰρ καὶ νῦν, inquit, ἐπὶ
 τῆς ἀκρωτείας τοῦ Λιβάνου λίθους εἰς οἰκοδομὴν
 τινες ἐκτέμνοντες, θαλαττίων ἰχθύων γένη (ex-
 cidit fortasse vox διάφορα) εὐρίσκουσιν, ὡς συν-
 ἔβη εἰς τὰ κοιλωμάτα τῶν ὄρων συναποπαγῆναι
 τῇ ἰλύϊ. quae ita reddidit Allatius: - Nam et
 nostris hisce temporibus in vertice Libani lapi-
 des quidam ad aedificandum excidentes, marino-
 rum piscium varia genera inveniunt, quos tunc
 in cavis illis montium luto defixos concreescere
 contigit. - Nihil itaque certius, quam hanc Ap-
 pendicem ad Eusebium auctorem esse refe-
 rendam », etc. Goar verò eum pro certo non
 haberet Syncelli ne, an Eusebii hic textus esset,
 jure potiori Syncello suo adscribendum voluit,
 atque haec tantum in adnot. obiter assignavit,
 p. 26. ad 68. » Λίθους γὰρ ἐνδέδε. Eadem

Eustathius quasi *αὐτόπτης*, vel saltem rei ge-
 stae *ὁμόχρονος* ». Verum ista Goari verba, quae
oculatum testem, *coaevumque* declarant, magis
 ad Eusebium nostrum pertinent, quam ad Eu-
 stathium. Tandem ut Sync. et Eustathius iisdem
 verbis Eusebium nostrum descripserunt, ita et
 Cedrenus ad sensum eum excerptis, quibusdam
 de se additis, cum dixit p. 15. A. » *Ὅτι ἐν τῷ*
ὄρει τοῦ Λιβάνου ἰχθύες θαλάσσης εὐρέθησαν
*ἐν κοίλοις τόποις ὑδάτων, τῆν τοῦ κατακλι-
 σμοῦ πιστούμενοι πανωλεθρίαν* ». Quem locum sic
 reddidit Xilander. » In monte Libano pisces ma-
 rini inventi sunt in cavis, quae aquas recepe-
 rant: internecionem omnium animalium, quae
 diluvio accidit, testificantes ».

² Lectorum nos commoditati consulentes, qui
 non pauca videre possunt menda numerica di-
 versarum lectionum tam superius notata, quam
 in sequentibus a nobis notanda, operae pretium
 esse duximus, tabulas Eusebianas certis latercu-
 lis comprehensas legentium oculis subijcere; ita
 enim in aperto erit, quae nos ratio impulerit,
 alteram ut lectionem probaremus, alteram re-
 spueremus. Sex igitur tabulis, quarum tres, quod
 fuit ante Diluvium, tres verò quod postea efflu-
 xit spatium temporis continent, omnia comple-
 ctemur ad normam Eusebii nostri.

քործ շինուածոց 'ի հովտաց բարձունց
 լեռանցն ունեք հատուելին, և զծռ
 վու աղգի աղգի աղգս ձկանց 'ի լե
 րանցն խորշս մածեալ իսկ 'ի նմին
 քաթն, իբրև աղծեալ աղխտեալ և
 պահեալ մինչև ցայսօր ժամանակի.
 մինչ զի և մեզ իսկ հասանէր ահա
 նստես լինել, 'ի վկայութիւն հնոյ
 պատմութեանն հաւատարիմ լինե
 լոյ: Այլ զայս որպէս և լսել որ
 հասկցի, նոյնպէս և ընկալցի: Բայց
 մեք երթիցուք 'ի յաջորդմն:

vallibus montium (illorum) quidam
 caederent lapides ad opus aedificio-
 rum, marinorum piscium varia gene-
 ra invenerunt in cavis montium con-
 glutinata, quasi sale condita siccata-
 ve, ac usque ad hodierna tempora
 servata; adeo ut nobis quoque oculis
 nostris videre contigerit, ad testifi-
 cationem integrae fidei antiquae hi-
 storiae¹. Haec autem utcumque
 cuilibet audire lubet, ita etiam re-
 cipiat. Nos vero ad sequentia pro-
 grediamur².

κοδομάς τινες ἀπὸ τῶν ὀρῶν ἐκτέμνοντες, θαλαττίων ἰχθύων εὐ-
 ρον διάφορα γένη, ἃ δὴ ἐπὶ τῶν κατὰ τὰ ὄρη κοιλωμάτων συνα-
 ποπαγῆναι τῇ ἰλύϊ, καὶ τεταριχευμένων δίκην εἰς δεῦρο διαμείναι
 συνέβη, ὥστε ἡμῖν καὶ δι' αὐτῆς τῆς ὀψέως τὴν τοῦ παλαιοῦ λί-
 γου πιστωθῆναι μαρτυρίαν. . .

¹ Hier. Prat. inter alia, quibus hunc locum
 non tam Synkello quam Eusebio nostro iure ad-
 scribendum contendit, haec quoque in medium
 profert p. 510. » Quod autem spectat (inquit)
 ad pisces lapideos in Libano monte effossos, et
 ab auctore inspectos, congruit apprime Eusebio
 Caesariensi, qui non longe ab eo monte habita-
 bat. Quid plura? Eustathius, seu quicumque
 fuit auctor ejus Commentarii in Hexaemeron,
 haec ipsa verba habet, ex hoc Eusebii loco vide-
 licet descripta: « ἔτι γὰρ καὶ νῦν, inquit, ἐπὶ
 τῆς ἀκρωτίας τοῦ Λιβάνου λίθους εἰς οἰκοδομὴν
 τινες ἐκτέμνοντες, θαλαττίων ἰχθύων γένη (ex-
 cidit fortasse vox διάφορα) εὐρίσκουσιν, ὡς συν-
 εἶβη εἰς τὰ κοιλώματα τῶν ὀρέων συναποπαγῆναι
 τῇ ἰλύϊ. quae ita reddidit Allatius: - Nam et
 nostris hisce temporibus in vertice Libani lapi-
 des quidam ad aedificandum excidentes, marino-
 rum piscium varia genera inveniunt, quos tunc
 in cavis illis montium luto defixos concresecere
 contigit. Nihil itaque certius, quam hanc Ap-
 pendicem ad Eusebium auctorem esse refe-
 rendam «, etc. Goar verò eum pro certo non
 haberet Synecelli ne, an Eusebii hic textus esset,
 jure potiori Synkello suo adscribendum voluit,
 atque haec tantum in adnot. obiter assignavit,
 p. 26. ad 68. » Λίδους γὰρ ἐνθένδε. Eadem

Eustathius quasi αὐτόπτης, vel saltem rei ge-
 stae ὁμόχρονος «. Verum ista Goari verba, quae
 oculatum testem, coaeuumque declarant, magis
 ad Eusebium nostrum pertinent, quam ad Eu-
 stathium. Tandem ut Sync. et Eustathius iisdem
 verbis Eusebium nostrum descripserunt, ita et
 Cedreus ad sensum eum excerptis, quibusdam
 de se additis, cum dixit p. 15. A. » Ὅτι ἐν τῷ
 ὄρει τοῦ Λιβάνου ἰχθύες θαλάσσης εὐρίθισαν
 ἐν κοίλοις τόποις ὑδάτων, τὴν τοῦ κατακλυσ-
 μοῦ πιστούμενοι παλαιθρίαν «. Quem locum sic
 reddidit Xilander. » In monte Libano pisces ma-
 rini inventi sunt in cavis, quae aquas recepe-
 rant: inter necionem omnium animalium, quae
 diluvio accidit, testificantes «.

² Lectorum nos commoditati consulentes, qui
 non pauca videre possunt menda numerica di-
 versarum lectionum tam superius notata, quam
 in sequentibus a nobis notanda, operae pretium
 esse duximus, tabulas Eusebianas certis laterculis
 comprehensas legentium oculis subjicere; ita
 enim in aperto erit, quae nos ratio impulerit,
 alteram ut lectionem probaremus, alteram re-
 spueremus. Sex igitur tabulis, quarum tres, quod
 fuit ante Diluvium, tres verò quod postea efflu-
 xit spatium temporis continent, omnia comple-
 ctamur ad normam Eusebii nostri.

αὐτὸς ἔτι καὶ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ κόσμου
 ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς κατασκευῆς τῆς

vixitque adhuc annis D. usque ad
 annum Phalec c.

ρὰ. ἔτους Φαλέκ.

TABULA SECUNDA EUSEBIO-JUDAICA ANTE DILUVIUM.

| Anni
Mun-
di	o	Adam creatur.
130	130	Seth nascitur, anno Adam 130.
235	235	105 Enos nascitur, anno Seth 105.
325	325	195 90 Cainan nascitur, anno Enos 90.
395	395	265 160 70 Malaleel nascitur, anno Cainan 70.
460	460	330 225 135 65 Jared nascitur, anno Malaleel 65.
622	622	492 387 297 227 162 Enoch nascitur, anno Jared 162.
687	687	557 452 362 292 227 65 Mathusalem nascitur, anno Enoch 65.
874	874	744 639 549 479 414 252 187 Lamech nascitur, anno Mathusalem 187.
(Arm. cod. 167.)
930	930	800 695 605 535 470 308 243 56 Adam moritur 930. annorum, anno La-
mech 56.
987	*	857 752 662 592 527 365 300 113 Enoch rapitur 365. annorum, anno
Lamech 113.
1042	*	912 807 717 647 582 * 355 168 Seth moritur 912. annorum, anno La-
mech 168.
1056	*	821 731 661 596 369 182 Noe nascitur, anno Lamech 182.
1140	*	905 815 745 680 453 266 84 Enos moritur 905. annorum, an-
no Noe 84.
1235	*	* 910 840 775 548 361 179 Cainan moritur 910. annorum,
anno Noe 179.
1290	*	* 895 830 603 416 234 Malaleel moritur 895. annorum,
anno Noe 234.
1422	*	* 962 735 548 366 Jared moritur 962. annorum, an-
no Noe 366.
1556	*	869 682 500 Japheth nascitur, anno Noe 500.
1558	*	871 684 502 Sem nascitur, anno Noe 502.
1651	*	964 777 595 93 Lamech moritur annorum
777. annis 5. ante diluv.
1656	*	969 * 600 98 Mathusalem moritur 969.
annorum. Ipso anno fuit
Diluvium, anno Noe 600. |
| 1657 | | 601 99 1 Post annum fere de-
siit Diluvium. |

π. Ἀρφαξαδ ἔτιω ἀνὸς χίτρη, π. Arphaxad annos natus cxxv. genuit Sala: et vixit adhuc annos 400. usque ad annum Ragau ix.

Ἀρφαξὰδ γενόμενος ἐτῶν ρλέ, γεννᾷ τὸν Σαλα, καὶ ἐπέζησεν ἔτη υγ'. μέχρι θ'. ἔτους Ραγαῦ.

Anni
Mundi

TABULA TERTIA EUSEBIO-SAMARITANA ANTE DILUVIUM.

0	Adam creatur.											
130	130	Seth nascitur, anno Adam 130.										
235	235	105	Enos nascitur, anno Seth 105.									
325	325	195	90	Cainan nascitur, anno Enos 90.								
395	395	265	160	70	Malaleel nascitur, anno Cainan 70.							
460	460	330	225	135	65	Jared nascitur, anno Malaleel 65.						
522	522	392	287	197	127	62	Enoch nascitur, anno Jared 62.					
587	587	457	352	262	192	127	65	Mathusala nascitur, anno Enoch 65.				
654	654	524	419	329	259	194	132	67	Lamech nascitur, anno Mathusalae 67.			
707	707	577	472	382	312	247	185	120	53	Noe nascitur, anno Lamech 53.		
887	887	757	652	562	492	427	365	300	233	180	Enoch rapitur 365. annorum, anno Noe 180.	
930	930	800	695	605	535	470	343	276	223	Adam moritur 930. annorum, anno Noe 223.		
1042		912	807	717	647	582	455	388	335	Seth moritur 912. annorum, anno Noe 335.		
1140		905	815	745	680	553	486	433	Enos moritur 905. annorum, anno Noe 433.			
1207			882	812	747	620	553	500	Japheth nascitur, anno Noe 500.			
1209			884	814	749	622	555	502	Sem nascitur, anno Noe 502.			
1235			910	840	775	648	571	528	26	Cainan moritur 910. annorum, anno Noe 528.		
1290			895	830	703	636	583	81	Malaleel moritur 895. annorum, anno Noe 583.			
1307				847	720	653	600	98	Diluvium, anno Noe 600. Eodem anno moriuntur Jared annorum 847. Mathusala annorum 720. et Lamech annorum 653.			
1308							601	99	1	Post fere annum desiit Diluvium, et egressus est Noe cum suis de arca.		

ⲉ. Ⲡⲱⲛⲉⲩ ⲓⲗⲱⲗ ⲁⲛⲓⲛⲉⲛ ⲁⲗⲓⲛⲉⲛ, ⲉⲃⲁⲛⲓⲗ ⲙ. Sala cum esset annorum ⲙⲙⲙ. ⲛⲉⲣⲁⲧ Ⲙⲉⲃⲉⲣ: ⲱⲓⲧⲓⲛⲉⲛ ⲛⲉⲣⲁⲧ
 ⲛⲉⲣⲁⲧ. ⲛⲉⲣⲁⲧ ⲛⲉⲣⲁⲧ ⲛⲉⲣⲁⲧ ⲛⲉⲣⲁⲧ. nerat Heber: vixitque postea an-

Σαλα γειόμενος ἐτῶν ρλ'. γεννᾷ τὸν Ἑβερ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη υς'. μέ-

TABULA QUARTA EUSEBIANA, SECUNDUM LXX. POST DILUVIUM.

Anni Mundi	Anni post Dil.	Anni Noe	Anni Sem	Arphaxad nascitur secundo post Diluvium anno, seu Anno Sem 100.											
2244	2	602	100	135	Sala nascitur, anno Arphaxad 135. (vulgò juxta LXX. Cainan nascitur anno Arphaxad 135. Sala nascitur anno Cainan 130)										
2379	137	737	235	213	83	Eber nascitur, anno Salae 130.					Noe moritur 950 annorum, anno Eber 83. (Arm. cod. 80. corrupte) annis 350 post Diluvium.				
2509	267	867	365	265	130	Phalek nascitur, anno Eber 134.					Sem moritur 600 annorum, anno Phalek 101.				
2592	350	950	448	348	213	Ragau nascitur, anno Phalek 130.					Arphaxad moritur 538 annorum (al. 535. vel 465), anno Ragau 9.				
2643	401	—	499	399	264	Seruch nascitur, anno Ragau 132. ita omnes codices ἄλλων LXX. excepto Eusebio, qui tam in Arm. quam in Gr. habet 135. quod tamen erroris convincitur ex summa Eusebiana, etsi Eusebius juxta mendosum numerum 135. continuat aliquos in sequentibus numeros.					Sala moritur 536 annorum juxta Euseb. (at vulgò secundum LXX. 460) anno Seruch 10. ut exigit recta collectio Eusebiana, vel ut codices ejus Arm. et Gr. habent, 7.				
2744	502	—	600	500	365	Phalek moritur 339 annorum, anno Seruch 77. ut exigit recta ratio, vel 74. ut postulat mendosa continuatio supradictae differentiae, quamvis codices Euseb. Arm. et Gr. exhibeant 75.					Nachor nascitur, anno Seruch 130.				
2773	531	—	—	529	394	Eber moritur 564. annorum (ut exigit rectus calculus Euseb. at juxta lectionem Cod. Arm. et Gr. dinumerantur anni 567) anno Nachor 38.					Ragau moritur 339 annorum juxta rectam rationem, (vel 342, juxta mendosam dinumerationem) anno Nachor 77.				
2782	540	—	—	538	403	Thara nascitur, anno Nachor 79.					Abraham nascitur, anno Tharae 70. Firmissima haec conjectura Eusebii, qua septuagesimum Thar. annum Abrahae primum, connectit cum anno mundi 3184. ἡ ἀρχὴ γῆτος. ἡ ἰσραήλ. luce clarius probat corrigenda ea esse, quaecumque supra corrigenda asseruimus, ideoque demonstrat ad nihilum redigi calculum variantem.				
2905	653	—	—	—	526	Nachor moritur 198 annorum, anno Abrahae 49.					Seruch moritur 330 annorum, anno Abrahae 51.				
2908	666	—	—	—	529	Isaac nascitur, anno Abrahae 100.					Thara moritur 205 annorum, anno Isaac 55.				
2915	673	—	—	—	536										
2982	740	—	—	—	473										
3035	793	—	—	—	526										
3038	796	—	—	—	529										
3073	831	—	—	—	564										
3076	834	—	—	—	567										
3112	870	—	—	—	—										
3115	873	—	—	—	—										
3114	872	—	—	—	—										
3117	875	—	—	—	—										
3184	942	—	—	—	—										
3187	945	—	—	—	—										
3233	991	—	—	—	—										
3235	993	—	—	—	—										
3284	1042	—	—	—	—										
3319	1077	—	—	—	—										

27. ἀφ' ἧς ἔκρηθη αἰὼς αὐτῶν. nos cccvii. usque ad annum Seruch
 ἰουδαίου. VII.

Χρὶς ζ'. ἔτους Σερούχ.

TABULA QUINTA EUSEBIO-JUDAICA POST DILUVIUM.

Anni Mundi	Anni post Dil.	Anni Noe	Anni Sem	Arphaxad nascitur, secundo post Diluuium anno, seu anno Sem 100.													
1658	2	602	100	Arphaxad nascitur, secundo post Diluuium anno, seu anno Sem 100.													
1693	37	637	135	35	Sale nascitur, anno Arphaxad 35.												
1723	67	667	165	65	30	Heber nascitur, anno Sale 30.											
1757	101	701	199	99	64	34	Phaleg nascitur, anno Heber 34.										
1787	131	731	229	129	94	64	30	Ragau nascitur, anno Phaleg 30.									
1819	163	763	261	161	126	96	62	32	Serug nascitur, anno Ragau 32.								
1849	193	793	291	191	156	126	92	62	30	Nachor nascitur, anno Serug 30.							
1878	222	822	320	220	185	155	121	91	59	29	Thare nascitur, anno Nachor 29.						
1948	292	892	390	290	255	225	191	161	129	99	70	Abraham nascitur, anno Thare 70.					
1996	340	940	438	338	303	273	239	209	177	147	118	48	Phaleg moritur 239 annorum, anno Abr. 48.				
1997	341	941	439	339	304	274	240	210	178	148	119	49	Nachor morit. 148 annor. anno Abr. 49.				
2006	350	950	448	348	313	283	250	219	187	157	128	58	Noe morit. 950 annor. anno Abraham 58.				
2026	370	—	468	368	333	303	270	239	207	177	148	78	Ragau moritur 239 annor. anno Abr. 78.				
2048	392	—	490	390	355	325	—	—	229	—	170	100	Isaac nascitur, anno Abraham 100.				
2049	393	—	491	391	356	326	—	—	230	—	171	101	1	Serug moritur 230 annorum, anno Isaac 1.			
2083	427	—	525	425	390	360	—	—	—	—	205	135	35	Thare morit. 205 annorum, anno Isaac 35.			
2096	440	—	538	438	403	373	—	—	—	—	—	148	48	Arphaxad moritur 438 annor. anno Isaac 48.			
2108	452	—	550	—	415	385	—	—	—	—	—	160	60	Jacob nascitur, anno Isaac 60.			
2123	467	—	565	—	430	400	—	—	—	—	—	175	75	15	Abrah. mor. 175 annor. de quo non agit hic Euseb.		
2126	470	—	568	—	433	403	—	—	—	—	—	—	78	18	Sale moritur 433 annor. anno Jac. 18.		
2158	502	—	600	—	—	435	—	—	—	—	—	—	110	50	Sem moritur 600. annor. anno Jac. 50.		
2187	531	—	—	—	—	464	—	—	—	—	—	—	139	79	Heber morit. 464 annor. anno Jac. 79.		

(1948) Quamvis Interpretes commentatoresque velint anno 70. Thare natum Aran primogenitum ejus, Abraham verò ipsius anno 120. at Eusebius firmiter habet continuationem sui calculi, firmata Abrahamae nativitate anno mundi 1948.
 27. ἀφ' ἧς αἰμὴ post diluv. 292. ἀφ' ἧς 243.

Ejusdem Abrahæ annus primus anno mundi juxta versionem τῶν LXX. 3184
 Juxta Judaicum exemplar. 1948
 Differunt ergo annis. 1236
 Eusebius tamen uno minus dixit, completos nempe annos 1235
 ἀσλῆ.
 27. 24.

ⲉ. Ⲓⲁⲃⲉⲣ ⲉⲛⲟⲩ ⲁⲛⲟⲩ ⲁⲓⲛⲟⲩ ⲁⲓⲛⲟⲩ, ⲉⲛⲟⲩ iv. Heber annum agens cxxiv. genuit Phalec: ac deinde vixit annos

ⲉⲃⲉⲣ ⲓⲛⲟⲩ ⲉⲧⲱⲛ ρλδ'. ⲓⲛⲟⲩ ⲁⲧⲟⲛ Φαλⲉⲗ, ⲓⲛⲟⲩ ⲉⲓⲛⲟⲩ ⲉⲧⲱ ⲟⲩⲗⲓ.
 ⲙⲉⲅⲓⲣⲓⲛ ρⲗⲓ. ⲉⲧⲟⲩⲛ ⲛⲁⲅⲱⲣ.

TABULA SEXTA EUSEBIO-SAMARITANA POST DILUVIUM.

Anni Mundi	Anni post Dil.	Anni Noe	Anni Sem	
1309	2	602	100	Arphaxad nascitur, anno post diluvium secundo, seu anno Sem 100.
1444	137	737	235	135 Sala nascitur, anno Arphaxad 135.
1574	267	867	365	265 130 Heber nascitur, anno Salae 130.
1657	350	950	448	348 213 83 Noe moritur 950 annorum, anno Heber 83. (Arm. cod. 80. corrupte)
1708	401	—	499	399 264 134 Phalek nascitur, anno Heber 134.
1747	440	—	538	438 303 173 39 Arphaxad moritur 438 annorum, (circa annum Salae 303. Arm. cod. corrupte ⲁ. pro ⲓⲛⲟⲩ. aliter moreretur 215 annorum) anno Phalek 39.
1809	502	—	600	365 235 101 Sem moritur 600 annorum, anno Phalek 101.
1838	531	—	—	394 264 130 Ragau nascitur, anno Phalek 130.
1877	570	—	—	433 303 169 39 Sala moritur 433 annor. (circa annum Heber 303. Arm. cod. corrupte ⲁ. pro ⲓⲛⲟⲩ. aliter moreretur 210 annorum) anno Ragau 39.
1947	640	—	—	373 239 109 Phalek moritur 239 annorum, anno Ragau 109.
1970	663	—	—	396 132 Seruch nascitur, anno Ragau 132.
1978	671	—	—	404 140 8 Heber moritur 404 annor. anno Ragau 140. qui fuit Seruch 8. et quem potius debuit memorare Eusebius. (Hinc corrigendus cod. Arm. ubi legendum ⲁⲓⲛⲟⲩ. pro ⲁⲓⲛⲟⲩ.)
2100	793	—	—	262 130 Nachor nascitur, anno Seruch 130.
2177	870	—	—	339 207 77 Ragau moritur 339 annor. (erravit Prat. qui voluit 239.) anno Nachor 77.
2179	872	—	—	239 107 79 Thara nascitur, 79 anno Nachor.
2200	893	—	—	230 100 21 Seruch moritur 230 annor. anno 21 Tharae, (mendose Eusebii cod. Gr. et Arm. Abrahæ)
2248	941	—	—	148 69 Nachor moritur 148 annor. anno Tharae 69.
2249	942	—	—	70 Abr. nascit. anno Tharae 70.
2324	1017	—	—	145 75 Thara moritur 145 annor. anno Abrahæ 75. id est primus annus vocationis, sive repermissionis.
	1008	—	—	

(2249) Constantissima haec conjectura Eusebii, qua primum Abrahæ annum, seu 70. Tharae connectit cum anno Mundi 2249. ⲓⲛⲟⲩ ⲁⲧⲟⲛ ⲁⲧⲟⲛ ⲁⲧⲟⲛ, atque anno post diluvium 942. ⲓⲛⲟⲩ, ⲉⲓⲛⲟⲩ. facillime suadet corrigenda ea, quae superius corrigi voluimus, aliter vix constaret haec annorum summa.

(2324) Ubi obiter animadvertit, ideo desiderari in tabula Samaritana posteros Abrahæ, sc. Isaac et Jacob, quoniam juxta hanc conjecturam nullus majorum Abrahæ vitam duxit ultra septuagesimum quintum ejus annum; sed contra est in tabula ⲁⲧⲟⲛ LXX. juxta quos Thara vixit usque ad 135 annum Abrahæ, qui erat 35 annus Jacob: omitto Judaicam tabulam, juxta quam Sale, Sem, et Heber post ipsum Abraham mortui sunt. Hoc ergo fuit in causa, cur diversae tabulae diversam mensuram continuationemque habuerint, ut per se patet.

ամն ՅԷ. և երբս, մինչև 'ց լԷ ամն
 նաբոփրայ :
 Է. Փաղեկ լեալ ամայ ճԷ, ծնանի
 դաադաւ. և եկեայ առ նովաւ
 ամն մԷԷ. մինչև ցեօթանանե.

ccccxxx. et tres, usque ad xxxviii.
 annum Nachor.

v. Phalec annos natus cxxx. genc-
 rat Ragau: et superstes fuit aliis
 annis ccix. usque ad septuagesi-

Φαλέκ γενόμενος ἐτῶν ρλ'. γεννᾷ τὸν Ραγαῦ, καὶ ἐπέζησεν ἕτη σθ'.
 (...) μέχρις οἱ. ἔτους Σερούχ.

1 In serie Salae quo constantior est lectio uni-
 formis Arm. et Gr. Է. Ը. sc. vii. eo sibi minus
 constare Eusehium fatendum erit. Siquidem si
 Sala ante τεκνογονίαν annos vixit 150. postque
 superstes fuit annis 406. (ut Eusebius dicit)
 ergo obiit cum esset annorum 536. quoniam ve-
 ro natus erat anno mundi 2379. (ut certus cal-
 culus Eusebianus declarat.) ergo mors ejus inci-
 dit in annum 2915. qui annus fuit Ragau de-
 cimus, non septimus, ut patet ex continuata
 serie tabularum: id quod et Prat. jam doctè a-
 nimadvertens, mendum hic esse jure suspicatus
 est in uno vel altero numerorum υς'. et Ը'. Et
 quidem certum nobis videtur pro Ը', legendum
 i'. cum satis pateat hoc mendum profectum fuis-
 se ex altero, quo nativitas Seruch ponitur apud
 Euseb. anno Ragau 135. pro 132. de quo ite-
 rum dicemus. Supra dixi de annis 406. ut Euse-
 bius dicit, nam vulgatissima lectio τῶν LXX.
 annos tribuit Salae post τεκνογονίαν 330. tan-
 tum; quamvis nonnulli codices exhibeant 335.
 quasi vero omnes anni ejus fuerint 460. vel 465.
 omitto Judaeos et Samaritanos, qui 433. tan-
 tum annos Salae adscribunt: quod si velit quis
 legere in Eusebio υγ'. 27. 403. pro υς'. 27. 406.
 omnes anni Salae sunt 533. centum annis plus
 quam Jud. et Sam. tunc autem servatur con-
 stanter lectio Է. Ը'. Verum Prat. videtur ex una
 parte elegisse lectionem i'. pro Ը'. et ex altera
 parte supposuisse legendum υγ'. pro υς'. quo-
 rum unum vel alterum solum debuit eligere:
 hinc illius confusa verba p. 456. et tabula in-
 constans in linea mortis Salae.

In serie Heber iterum concordant Gr. et Arm.
 in num. ւաγ'. 27. և երբս. 433. quo tamen po-
 sito, mors Heber incideret in annum Nachor
 41. sed quia 38. anno Nachor dixit Eusebius,
 ergo praecedens numerus debuit esse ւλ'. 27.
 430. tantum, ut notavit Goar in marg. Sync.
 Prat. verò textum ipsū corrigendum sibi puta-
 vit. Causa erroris Eusebii fuit praedictio men-

dum trium annorum in Seruch, quo semel ad-
 misso, tribus annis semper declinat a sua certa
 dinumeratione; ut satis declarat tabula nostra.
 Praetermitto Scaligerum, omnino depravate le-
 gentem ρλε'. 135. a quo deceptus et Capellus,
 eam, ut veram lectionem Eusebianam, usurpavit.
 Itaque juxta summam Eusebii, anni Heber om-
 nino sunt 564. (centum annis minus quam Jud)
 quamvis codices colligant 567. Communis lectio
 Septuagint. colligit 404. quae congruit cum Sa-
 marit. aliqui 504. cum post τεκνογονίαν com-
 munis lectio habeat annos 270. nonnulli vero
 habent. 370.

In serie autem Phalec, apud Sync. irrepsit
 numerus alienus, βυπ'. 2980. prout videtur, in
 declaranda mundi aetate; cujus causa Goar et
 Prat. (ut verbis utar ejusdem Prati) in partes
 omnes se versant, ut tres illas notas explicent,
 ac reipsa exitum non inveniunt. Sed nihil ad
 nos, ut pote minime notum Eusebio nostro, si-
 cut et Prat. id demum asserere vult; ne-
 que id novit Scal. ideoque praetermissum a no-
 bis in Gr. textu. Quod autem addit Prat. pro
 οί', 75. legendum οζ'. 77. satis docte judicavit;
 sed eo ipso corrui, quod etiam lectio nostra
 habet constanter eum numerum, eumque magis
 expresse per integram vocem ζήντεροντα.
 quintum; sicut et Samuel noster habet 55. ex
 quo patet, sin minus Eusebium ipsum, saltem
 antiquum amanuensem ita habuisse, quod fu-
 git Pratum, et hujus causa erroris est toties
 repetitum mendum: semel enim posito, quod
 Seruch natus fuerit anno Ragau 135. (at debuit
 132), trium annorum varietas in aliis appareat
 necesse est. Ita quamquam etiam hoc in loco
 scribendum esset οζ'. 55. 77. quoad generalem
 calculum, sed quoad privatum (mendosum sane)
 reponitur οί'. 55. 75. Minus corrupte fuisset,
 si scriptum esset οδ'. 57. 74. ita enim pri-
 vatus calculus certus est in suo ordine. Haec
 diximus ad conciliandas diversas Eusebii ratio-

որոր Հինգերորդ ամի սերուբայ :
 Յաւուրս սրա բաժանեցաւ եր.
 Կիր . վաւն որոյ և նշանակէ իսկ
 զփաղէկ յերրայեցոց բարբառն
 բաժանուան : և սա յսուջ քան

mum quintum annum Ser uch.

Hujus ¹ diebus divisa est terra: ideoque Hebraica lingua Phalec (id quod) divisio, utique significat. Atque hic ante patrem suum moritur ².

Ἐν ταῖς ἡμέραις Φαλέκ διμερίσθη ἡ γῆ, διὸ καὶ σημαίνει τὸ φα-
 λέκ τῇ Εβραίων φωνῇ μερισμόν. Καὶ οὗτος πρὸ τοῦ πατρὸς;

nes, confirmandosque codices Arm. et Gr. inter se satis convenientes; aliter commodius dici posset in Arm. igrepsisse Z. pro Z.

1 Repono pronomen Arm. *suora*, *սրա*, *hujus*, pro mendoso nomine *սերուբայ*, *serucha*, replicato a librario: ubi Gr. textus expresse ac recte nomen ipsum praesefert *Φαλέκ*; cui ad stipulatur et Samuel noster in describendo Eusebio. * *Յաւուրս փաղէկայ բաժանեցաւ եր Կիր*||: In sequentibus nota, mancum reperiri Syncelli locum apud Goar et Scal. quod ex parte supplevit Prat. ex Ms. ut nominat, B. Sed velim scias, quod Prat. qui apud Goarum et Scal. legerat *μερισμός* in nominativo, postposuit eam lectionem, ac praelegit alteram commodiorem in accusativo *μερισμόν*, repertam, ut ait, in Ms. A. et B. attamen Interp. noster ita legit, ut legerunt Goar et Scal. ideoque vertit *նշանակէ իսկ զփաղէկ . . . բաժանուան*, ad verb. *significat quidem Phalekum . . . Divisio*, id enim magis sonat *σημαίνει τὸ Φαλέκ . . . μερισμός*. Commodior, inquam, est lectio Prati, tunc enim sonaret, *նշանակէ իսկ փաղէկն զբաժանուանն*, *significat Phalek Divisionem*, quod magis iuvat ad facilem captum. Huc adde, quod obscurata est Arm. versio in vocibus interjectis *τῇ Εβραίων φωνῇ*. ubi cum oporteret reddi *երրայեցոց բարբառով*, videtur lectum ἢ *Εβραίων φωνῇ*, ideoque redditum in nominativo, *երրայեցոց բարբառն*, quamvis dici potest intercidissee articulum *յ*. nam egregie dicitur *յերրայեցոց բարբառն* pro *երրայեցոց բարբառով*. Ut ut sit, ita in hunc locum Chron. Pasch. p. 21. E. *Ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Φάλεγ, διμερίσθη ἡ γῆ. διὸ καὶ σημαίνεται Φάλεγ, τῇ Εβραίων φωνῇ, Μερισμός. Κατὰ τοῦτον ἡ πυργκοιῖα συνέστη, καὶ ἀπὸ μιᾶς τῆς πάλαι διαλέκτου πολυφωνία γέγονε, καὶ ἡ καδέκαστον τῶν γλωσσῶν διαφορὰ, ὡς μέμνηται τούτων ἢ θεῖα γραφή.* (Interp. Du Cange). » In diebus Phaleg, terra partita est: unde Phaleg

Hebraeorum lingua, est Partitio (Gr. ad verbum, *significatur partitio*). Eiusdem tempestate, facta est turris aedificatio, et ab. uno quod olim obtinuerat idiomate, multa linguarum genera conflata sunt, singulaeque ab invicem diversae, ut horum meminit Sacra Scriptura. Similia, seu Eusebiana ipsa et S. Niceph. in Chronico suo descripsit totidem verbis. *Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις Φαλέκ διμερίσθησαν. διὸ καὶ σημαίνει τὸ Φαλέκ ὄνομα τῇ Εβραίων φωνῇ μερισμός. καὶ οὗτος πρὸ τοῦ πατρὸς τελευτᾷ. ἐπὶ τούτου ἡ πυργκοιῖα συνέστη, καὶ ἀπὸ μιᾶς τῆς πάλαι διαλέκτου πολυφωνία γέγονε, καὶ ἡ καδ' ἕκαστον ἔδωκε τῶν γλωσσῶν διαφορὶα φησὶν ἡ θεῖα γραφή.* (Interp. Goar) » In diebus Phalec homines divisi sunt ab invicem: unde et nomen Phalec divisionem (Gr. in nominat. *divisio*) Hebraeorum voce designat. Et hic prior patre moritur. Hujus tempore turris substructio caepta: et ex uno antiquo sermone varia loquendi genera deducta, et per gentes singulas linguarum diversitas enata est, ut divina scriptura testatur. Adde Samuelem nostrum, sic in compendium Eusebii dicta redigentem. * *Յաւուրս փաղէկայ բաժանեցաւ եր Կիր. զի փաղէկն բաժանուան շի . և սա յսուջ քան զհարբ եր զփաղէկն: Առ սովա աշարակազարծու թիւն եղև . և ՚ի փաղէ բարբառնն ՚ի բազումս բաղիկն բառ ազգի ազգի լեզուք նոցա . զորոց զկայնն անեղէն որոց և արաբնոցն զիզասանք ||*:

2 Neque nostra lectio, nec S. Niceph. haud secus ac Scalig. cognorunt illud *δυστρος* apud Syncellum interim insertum, quo vult significare Phalec fuisse ordine secundum post Lamech, qui ante suum patrem mortuus est; id quod suspicamur Syncelli esse additamentum, rei declarandae causa: nam in nostro codice neque Lamech *primus*, neque *secundus* Phalec nominantur, et omissum pariter a Samuele nostro, tanquam res per se nota. Alterum vero illud

զիւր հայրն վախճանեցաւ : Առ
սովաւ աշտարակագործու թիւնն
կազմեցաւ : Ալ ՚ի միողէ բարբա
ւոյ ՚ի բազում խոսս բաժանէին .
և ըստ իւրաքանչիւր ազգաց՝ ազ
գի ազգի լեզուք բաշխէին : Այ
շատակէն զայս անձեղէն գիրք . և
համակից զաւաններն և արտաք
նոցն մատենաւք : գրէ զայս բազմա
վէպն աղէքսանդրոս ՚ի քաղղէաց
ւոց մատենին . զնոյն ձև օրինակի
և արեգէնոս . զորոց բարբաւոս ՚ի
քաղղէացւոց պատմութեանն յա
ռաջագոյն հարի ՚ի Ծամակի : Իսկ
յետ փաղեկայ ,

Hujus aetate turris opificium pera-
ctum fuit: Et ab una lingua in mul-
tas divisi sunt, ac secundum unam-
quamque nationem diversi generis
linguae dispartitae sunt. Id me-
moriae produnt Divinae Scriptu-
rae, et idem testantur extraneo-
rum quoque monumenta. Scribit
enim hoc Polyhistor ipse Alexan-
der in Chaldaeorum volumine; et
eodem modo etiam Abydenus: quo-
rum dicta jam antea in Chaldaeo-
rum historia litteris mandavi. Post
Phalec autem

չ. Իրազաւ լեալ ամաց ճիւղից, ծը. vi. Ragau annum agens cxxxv². ge-

τελευτᾷ (δεύτερος). Κατὰ τοῦτον ἡ πυργοποιΐα συνέστη, καὶ
ἀπὸ μιᾶς τῆς (πάλαι) διαλέκτου πολυφωνία γέγονε, καὶ ἰ
καθ' ἕκαστον ἔθνος τῶν γλωσσῶν διαφορά. . . .
Μετὰ δὲ τὸν Φαλέκ, Ραγαῦ γενόμενος ἐτῶν ρλέ. γεννᾷ τὸν Σερούχ,
καὶ ἐπέζησεν ἔτη σζ'. μέχρις οζ'. ἔτους Ναχώρ.

թալաւ, quo signatur antiqua et prima lingua ,
cum constanter habeant tres Eusebii eclogarii ,
Syncellus scilicet, Niceph. et auctor Chron.
Pasch. pro Eusebiano habendum putamus, quam-
quam desit in nostra lectione; potuit enim vel
ex Gr. apographo, vel a cod. Arm. excidisse: ita-
que nec Samuel id observavit. Forte Interp.
Arm. scripserat: Եւ ՚ի միողէ անակի վաղեմի բարբաւոս
ւոյ, vel և ՚ի միողէ անակի վաղեմի բարբաւոս :
1 Sequentia usque ad Μετὰ δὲ τὸν Φαλέκ,
իսկ յետ փաղեկայ, omittuntur a Syncello aliis-
que eclogariis, utpote quae magis ad aucto-
rem, quam ad eclogarium pertineant. Illud ve-
rò Μετὰ δὲ τὸν Φαλέκ, quod aequè legitur in
Sync. et Niceph. quamvis in hoc fideliter reddi-
derit Goar, At vero post Phalec, in illo tamen
phraisi usus, reddidit Mortuo Phalec: quae sa-
ne lata phrasis, quo familiarior est Goaro, eo ma-
gis fidem ei minuit, ac revera hic a veritate ab-
horret; necdum enim mortuus erat Phalec, cum
Ragau genuit Seruch. Sed recte egit, quod ipse
se in adnot. emendavit (si non alterius sit eru-
diti additio) p. 27. ad 69. » Μετὰ δὲ τὸν Φα-
λέκ, Non mortuo Phalec, sed ordine ad eum

servato «. Praeterea observa filium Phalec a qui-
busdam appellari Ραγάμ, ab aliis Ραγάβ; nos-
ter ubique habuit Ραγαῦ, ut etiam apud Grae-
cos usitatior est lectio: omitto quod a Latinis
dicitur Rheu: sicut et Seruch, passim Sarug.
2 Ita omnino legit etiam Syncellus in Euse-
bio ρλέ. 135. neque aliter habet S. Nicephorus
alter Eusebii eclogarius, sicut etiam Samuel
noster inter Armenios; ita ut, sic constanter
scriptum ab Eusebio fuisse minime dubitemus .
Nihilominus postulat ratio, ut legatur ρλβ'.
πζμ. 132. siquidem non solum ita habet com-
munis lectio τῶν lxx. cum Arm. in Genes. sed
etiam ipsius Eusebii calculus diligenter conside-
ratus a diluvio usque ad Abraham omni ex par-
te hoc exigit, ut vides in tabula nostra Eusebia-
na. Et quidem tota difficultas in eo est, quod
ex una parte luce clarius patet scribendum esse
ρλβ'. ex altera vero omnino certum sit ab Euse-
bio scriptum fuisse ρλέ. Primum tantummodo
animadverterunt viri critici Scal. Goar. Capell. et
Prat. et hinc sine ulla dubitatione emendari hunc
locum voluerunt. Ne omnes proferam, satis
erit, quod Pratus habet pag. 460. » Numerum ve-

նանի զԵրուք. և եկեաց առ նա
 զուս ամս մԷ. մինչև 'ց Է Երորդ
 ամն նաբոզրայ :
 Է. Սերուք լեալ ամաց ճից, ծնա
 նի զնաբոզր. և եկեաց առ նոզա
 ամս մԷ. մինչև 'ի ծն Երորդ ամն
 արբաշամու :
 Ը. Նաբոզր լեալ ամաց Տի ուց, ծը
 նանի զԹարա. և եկեաց առ նա
 զուս ամս ճԹ. մինչև 'ի քառասնե
 րորդ Թ Երորդ ամն արբաշամու :
 Թ. Թարա լեալ ամաց Էից ծնանի
 զարբաշամ. և եկեաց առ նոզա
 ամս ճԼԷ. մինչև 'ց ԼԷ ամն իսաշահայ :

nuit Seruch: et vixit adhuc annos
 ccvii. usque ad annum Nachor lxx.
 (vel potius lxxvii) ¹.

vii. Seruch annorum cxxx. generat
 Nachor: vixit autem postea annos
 cc. usque ad annum Abrahæ ii.

viii. Nachor annos natus lxxix. ge-
 nerat Tharra: tum vixit adhuc an-
 nos cxix. usque ad annum Abra-
 hæ xlix ².

ix. Tharra annum agens lxx. genuit
 Abraham: et postea vixit annis
 cxxxv. usque ad xxxv. annum Isaac.

Σερούχ γενόμενος ἐτῶν ρλ'. γεννᾷ τὸν Ναχὼρ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη σ'.
 μέχρις νά. ἔτους Αβραάμ.
 Ναχὼρ γενόμενος ἐτῶν οθ'. γεννᾷ τὸν Θάρρα, καὶ ἐπέζησεν ἔτη
 ρθ'. μέχρις οζ'. (lege μδ'.) ἔτους Αβραάμ.
 Θάρρα γενόμενος ἐτῶν ό. γεννᾷ τὸν Ἀβραάμ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ρλέ.
 μέχρις λέ. ἔτους Ἰσαάκ.

τὸ ρλβ' ex emendatione Scaligeri et Goari sub-
 stitutum pro ρλέ; quem mendosi praeferunt
 Mss. codices u. Sed pace dixerim doctissimo-
 rum criticorum, qui unam tantum difficultatis
 partem perpenderit, unde codices, invite for-
 tasse, culparunt; alteram minime expendunt,
 ita reapse mendose ab auctore scriptum fuisse;
 id enim memoriae lapsu accidisse plane cernitur
 in continuatione calculi Eusebiani, ita ut cum
 semel concesserit Eusebius annos ρλέ. 135. reti-
 nendos pro ρλβ'. 132. in generatione Seruch a
 Ragau, pariter coactus est in aliis quoque pa-
 triarchis trium annorum variare calculum; hac
 enim methodo (quamquam mendosa) obitum
 Salae posuit anno Seruch 7. at debebat 10. Item
 Phalec mortuum dixit anno Seruch 75. vel 74.
 et debebat 77. Item annos tribuit Heber omnino
 567, et debebat juxta suam rationem 564. etc.
 Quae omnia uniformiter lecta in Grec. et Armen.
 quis dixerit librariorum esse menda? quin po-
 tius ab auctore sponte in hoc erratum; qui er-
 ror procedit a praedicto errore vel invite admis-
 so, quia memoria, ut diximus, eum fefellit. Haec
 contra auctorem nostrum, ut veritas postulare
 videbatur, dicenda nobis fuerunt, ut in aperto

sit fides Mss. Gr. et Arm. autographum ipsum
 praeferentium; et pariter ut notetur minus
 certa ea quorundam criticorum conjectura, qua
 omnes errores, quos deprehendunt, quasi a li-
 brariis profectos, emendare aggressi sunt. Tan-
 dem scias velim, quod quavis correctius edi-
 dit Prat. in textu et in tabula sua 132 annos
 Ragau in generando Seruch, nihilominus corrupte
 duxit calculum suum in ipsa tabula ad mor-
 tem Salae; quasi supponeret praedictos annos Ra-
 gau non 132, sed 135. id est palinodiam canere.

¹ Facile irrepsit in Arm. cod. Է Երորդ pro
 ԷԷԵրորդ, quod postulat tam recta ratio, quam
 Gr. lectio οζ'. idemque probat Samuel noster jux-
 ta accuratiora exemplaria, quae exhibent ԷԷ-
 ubi nonnulli codices (etsi antiqui) minus re-
 cte habent ԷԷ.

² Apud Syncellum corrupte hic οζ', repetita,
 ut videtur, a libraribus supralaudata lectione: eru-
 dite itaque monuerunt Goar, et Prat. mutan-
 dum hunc numerum in μδ'. 49. ut reapse habet
 Eusebius noster. Scaliger vix advertit mendum;
 eum imitatus Capellus aberrat a recto calculo in
 suis tabulis.

Ժ. Աբրահամի և ամեն առաջնորդ: Սա էր հրեից ազգին նախնի նահապետ: Առ սոփաւ ասորեասունի և ամենայն ասիացոց թագաւորեաց նիսոս, և շամիրամ: Ի միասին ՚ի ջրհեղեղէն ցառաջին ամեն աբրահամու լինին ամբ ջերք: էին և յադամույ մինչև ցջրհեղեղն ամբ. սմիթ: և ընդ ամենայն միանգամայն լինին ՎՃԺ:

x. Abrahæ annus primus. Hic fuit gentis Judæorum primus Patriarcha. Hujus ætate Assyriacæ et universæ Asiæ imperavit Ninus, et Semiramis. Simul a diluvio ad primum annum Abrahæ sunt anni DCCCXXXII. Jam erant etiam ab Adam usque ad diluvium anni MCCCXII. Simul omnes itaque sunt MMCLXXXIV (anni).

Բայց ըստ հրեական եբրայեցոց՝ յերկրորդ ամի յեռ ջրհեղեղին:

Juxta vero (exemplar) Hebraicum, quod apud Judæos est, Anno secundo post Diluvium.

Հ Ր Ե Ի Յ Ե

JUDÆORUM.

Ժ. Առ որդի նոյի ծնանի զարփաքսադ. և եկեաց առ նոփաւ ամս Շ. մինչ՝ ց ծ երրորդ ամս յադամայ:

i. Sem Noe filius generat Arphaxad: vixitque adhuc annos D. usque ad L. 2 annum Jacob.

Αβραάμ ἔτος πρῶτον. Οὗτος ἦν ὁ τοῦ Ἰουδαίων ἔθνους προπάτωρ. Κατὰ τοῦτον Ἀσσυρίας καὶ τῆς Ἀσίας πάσης ἐβασίλευσε Νίνος, καὶ Σεμίραμις. Ὁμοῦ ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐπὶ τὸ πρῶτον ἔτος Αβραάμ ἔτη υμβ'. Ἦν δὲ τὰ ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ ἐπὶ τὸν κατακλυσμὸν ἔτη βσμβ'. Τὰ πάντα συνάγεται ἔτη γρπδ'.

Κατὰ δὲ τὸ παρὰ Ἰουδαίους Ἐβραϊκόν, Ἔτους δευτέρου μετὰ τὸν κατακλυσμὸν.

Σὴμ υἱὸς Νῶε γεννᾷ τὸν Ἀρφαξάδ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ϑ'. μέχρι τοῦ νέ. ἔτους (lege ν'. ἔτους) Ἰακώβ.

1 Թագաւորեաց, in singulari, regnavit; non aliter habetur in Gr. ἐβασίλευσε, quod tamen Romanis auribus accommodare volens Prat. reddidit imperabant, in plur. eo quod de duobus sit sermo: sed poterat singulari quoque verbo uti, quod præcipue ad Ninum pertinet, et pro Semiramide iterum subauditur.
2 Mendosa Gr. lectio Sync. apud Goarum et Scal. νέ. 55. itaque cum recta ratio suadebat le-

gere solummodo ν'. 50. ita absolute emendavit Prat. sicut etiam Goar monuerat in adnot. Ratio emendationis satis patet tam in Eusebio nostro, quam in tabula nostra: causa verò mendii fuit in Gr. Sync. (quamquam id latuit criticos) sequens vox ἔτους, cujus prima litera iterata, antecedentem numerum ν', effecit νέ. ita ut pro ν' ἔτους, facile irrepperit νέ. ἔτους.

ϛ. Ἀρφαξαδά γενόμενος ἑτάων λβ. γεννᾷ τὸν Σαλαδ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη υγ'. μέχρι μή. ἔτους Ἰσαάκ.

Ϝ. Σαλαδ γενόμενος ἑτάων λ'. γεννᾷ τὸν Ἑβερ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη υγ', μέχρι ιθ'. (Scal. μή.) ἔτους Ἰακώβ.

ϝ. Ἑβερ γενόμενος ἑτάων λδ'. γεννᾷ τὸν Φαλέκ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη υλ'. μέχρι οθ'. (Scal. θ.) ἔτους Ἰακώβ.

Ϟ. Φαλέκ γενόμενος ἑτάων λ'. γεννᾷ τὸν Ραγαῦ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη σθ'. μέχρι μή. ἔτους Ἀβραάμ.

ϟ. Ραγαῦ γενόμενος ἑτάων λβ'. γεννᾷ τὸν Σερούχ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη σζ'. μέχρι οθ'. ἔτους Ἀβραάμ.

Ϡ. Σερούχ γενόμενος ἑτάων λ'. γεννᾷ τὸν Ναχώρ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη σ'. μέχρι πρώτου ἔτους Ἰσαάκ.

ii. Arphaxad annos natus xxxv. generat Sala: et vixit adhuc annos ccccm. usque ad xlviij. annum Isaac.

iii. Sala cum esset annorum triginta, generat Heber: vixitque postea annos ccccm. usque ad xviii. annum Jacob.

iv. Heber natus annos xxxv. genuit Phalec: tum vixit adhuc annis ccccxxx. usque ad lxxix. annum Jacob.

v. Phalec annum agens xxx. genuit Ragau: et vixit adhuc annis ccix. usque ad xlviij. annum Abraham.

vi. Ragau annos natus xxxij. genuit Seruch: vixitque postea annis ccvii. usque ad lxxvii. annum Abraham.

vii. Seruch annorum cum esset xxx. generat Nachor: et vixit adhuc annis cc. usque ad i. annum Isaac.

Ἀρφαξᾶδ γενόμενος ἑτάων λβ. γεννᾷ τὸν Σαλαδ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη υγ'. μέχρι μή. ἔτους Ἰσαάκ.

Σαλαδ γενόμενος ἑτάων λ'. γεννᾷ τὸν Ἑβερ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη υγ', μέχρι ιθ'. (Scal. μή.) ἔτους Ἰακώβ.

Ἑβερ γενόμενος ἑτάων λδ'. γεννᾷ τὸν Φαλέκ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη υλ'. μέχρι οθ'. (Scal. θ.) ἔτους Ἰακώβ.

Φαλέκ γενόμενος ἑτάων λ'. γεννᾷ τὸν Ραγαῦ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη σθ'. μέχρι μή. ἔτους Ἀβραάμ.

Ραγαῦ γενόμενος ἑτάων λβ'. γεννᾷ τὸν Σερούχ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη σζ'. μέχρι οθ'. ἔτους Ἀβραάμ.

Σερούχ γενόμενος ἑτάων λ'. γεννᾷ τὸν Ναχώρ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη σ'. μέχρι πρώτου ἔτους Ἰσαάκ.

1 Iteratum mendum Gr. textus apud Sync. μέχρι μή, Scaliger iterum sibi conciliavit; mendum, inquam, a praecedenti generatione mutatum: at nonnulli codices Syncellani, teste Prato, rectius ferunt ιθ. 18. ut constanter fert et lectio nostra in Arm. ac reapse postulat continuatio praesentiscalculi, ut vides in Tabula quinta.

2 Hic solus Scaliger tertio laborat mendo, legit enim in Gr., θ. 9. pro οθ. 79. quod praeferrunt Goar. et Prat. accurate juxta auctorem nostrum; neque aliter exigit recta ratio totius calculi: consule tabulam praedictam.

3 Sic constanter exhibet et Sync. per integram vocem πρώτου, usque ad primum annum 4:

ז. 'צפנוף צלאל אמנוג ר'צ' נג, דר
 ינאני קצארר. ל. לללללל ונ. ינ
 זלל אמנו ז'צ'צ. ז'ר'נלל. 'ג'ר'צ' אמנו
 אררררררררר :

צ. 'צפנוף צלאל אמנוג ז'ר'ג, ד'נאני
 קצאררררר. ל. לללללל ונ. ינזללל
 אמנו ז'צ' (ז'צ'צ). ז'ר'נלל. 'ג'ר'צ' אמנו ונל
 זללללל :

צ. 'צפנוף צלאל אמנוג ז'ר'ג, ד'נאני
 קצאררררר. ל. לללללל ונ. ינזללל
 אמנו ז'צ' (ז'צ'צ). ז'ר'נלל. 'ג'ר'צ' אמנו ונל
 זללללל :

צ. 'צפנוף צלאל אמנוג ז'ר'ג, ד'נאני
 קצאררררר. ל. לללללל ונ. ינזללל
 אמנו ז'צ' (ז'צ'צ). ז'ר'נלל. 'ג'ר'צ' אמנו ונל
 זללללל :

vii. Nachor natus annos xxix. genuit
 Tharra: et superstes fuit annis cxi.
 usque ad cxix. Abrahæ annum.

ix. Tharra annum agens lxx. generat
 Abraham, et supervixit, annis cv.
 (lege cxxxv.)¹ usque ad xxxv. an-
 num Isaac.

x. Abrahæ annus primus.
 Simul a diluvio ad primum annum
 Abrahæ anni cxcxii. Omnes autem
 ab Adam anni mccccxlviii. Discor-
 dat a lxx. versione annis mcccxxxv.²

Ναχὼρ γενόμενος ἐτῶν κθ'. γεννᾷ τὸν Θάρρα, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ριθ'.
 μέχρι μβ'. ἔτους Ἀβραάμ.

Θάρρα γενόμενος ἐτῶν θ'. γεννᾷ τὸν Ἀβραάμ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη
 ρλέ, μέχρι λέ. ἔτους Ἰσαάκ.

Ἀβραάμ ἔτος πρῶτον.

Ὅμοῦ τὰ ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐπὶ τὸ πρῶτον ἔτος Ἀβραάμ ἔτη
 σγβ'. Τὰ δὲ πάντα ἀπὸ Ἀδάμ ἔτη, αἰμή. Διαφωνεῖ πρὸς τὴν
 τῶν Ο'. ἐρμηνείαν ἔτεσι, ασλέ.

ubi tamen adversatur Prat, dicens. « Δευτέρου
 dicendum fuit, non πρώτου «: atque eo consi-
 lio absolute reposuit in Latina sua interpretatio-
 ne *Secundum*; at sine sufficienti ratione, ita ut
 posset aequè sustinere *primum*, et *secundum*,
 siquidem ultimus annus Seruch 230, congruit
 cum anno Abraham 101. qui annus non absurde
 potest appellari tam *primus*, quam *secundus*
 Isaac annus: et quidem Eusebius supponit Isaac
 natum anno Abrahæ 100, nihilo tamen minus
 tam centesimum, quam centesimum primum
 Abrahæ annum, primum voluit nominari Isaac,
 nempe completum.

1 Pro ז'צ' 105. legendum omnino ז'צ' 135.
 ut patet ex Gr. Sync. ρλέ. Adde quod etiam Arm.
 supra in computatione τῶν lxx. habuerat con-
 stanter ז'צ'. atqui nulla datur differentia in an-
 nis Tharæ inter Jud. et lxx. juxta Eusebii sen-
 tentiam: id facile colligitur etiam ex additis annis
 ז'צ'. 35. Isaac, qui 100. anno Abrahæ natus est,
 et consequenter usque ad id tempus anni Tharæ
 sunt 135. post natum Abraham: omnino 205.

2 Pariter etiam in Gr. legit Sync. ρσλέ. 1235.
 ex quo patet genuinum Eusebianum esse tex-
 tum; et quamvis continuata collectio annorum
 magis postulare videatur annos 1236. dicendum
 tamen quod Eusebius incompletos hos dicens,
 completos annos dixerit 1235. vel ex una altera-
 que parte exclusive, non inclusive dinumerarit,
 de more suo. Verum hæc ratio Pratum minime
 persuasit, cum omnino voluerit legi 1236. at-
 que, ut voluit, ita absolute emendavit in sua La-
 tina. interpretatione, mcccxxvi. his in adnot.
 Gr. subjectis: » Ratio postulat ut legamus ρσλς'.
 ut in interpretatione nostra fecimus «. Verùm
 bonavenia doctissimi viri (alioquin omnino com-
 mendabilis) dixerim, cur pro lubricine toties mu-
 tare ipsam lectionem aggreditur? non ne satis erat
 in adnot. propriam declarare sententiam? sed mi-
 nus fortasse hic deliquit, quia Gr. textum intac-
 tum reliquit, quem alibi non semel corrupere
 tentaverat. Et quidem hoc est quorundam
 criticorum mos deplorandus (ne quid gravius di-
 cam), ut vix aliquid patiantur, quin vel in textu,

Եւսեբիոս շարժարարաց երբայտակարձն՝ յերկ-
րորդ ամն յետ շրճեղիւնն .

Juxta autem Hebraicum Samaritarum¹
(codicem), Anno secundo post dilu-
vium .

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΣ :

SAMARITARUM.

- ա. Սեմ որդի նոյի ծնանի զարփաք-
սառ . և եկեաց առ նոյաւ ամն
չ. միսչև ՚ի ճաւ ամն փաղեկայ :
- բ. Արփաքսառ լեալ ամնայ ճլէ ից ,
ծնանի զսաղա . և եկեաց առ նո-
յաւ ամն ճ (յԳ) . միսչև ՚յ լլԹ ամն
փաղեկայ :
- գ. Սաղա լեալ ամնայ ճլ ից, ծնանի
դեբեր . և եկեաց առ նոյաւ ամն
ճ (յԳ) . միսչև ՚յ լլԹ ամն Լաղաւայ :

- i. Sem filius Noe generat Arphaxad:
vixitque postea annos D. usque ad
CI. annum Phalec .
- ii. Arphaxad natus annos CXXXV. ² ge-
nuit Sala: vixitque adhuc annis LXXX.
(lege CCCM.) ³ usque ad XXXIX. an-
num Phalec .
- iii. Sala annum agens CXXX. genuit
Heber: vixitque adhuc annos LXXX.
(lege CCCM.) ⁴ usque ad XXXIX. an-
num Ragau .

Κατὰ τὸ Σαμαριτῶν Ἑβραϊκόν, Ἔτους β. μετὰ τὸν κατακλυσμὸν,

Σὴμ υἱὸς Νῶε γεννᾷ τὸν Ἀρφαξᾶδ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ς'. μέχρι
ρδ. ἔτους Φαλέκ.
Ἀρφαξᾶδ γενόμενος ἐτῶν ρλ' (lege ρλέ) γεννᾷ τὸν Σαλά, καὶ ἐπέ-
ζησεν ἔτη τγ'. μέχρι λθ'. ἔτους Φαλέκ.
Σαλά γενόμενος ἐτῶν ρλ'. γεννᾷ τὸν Ἑβερ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη τγ'.
μέχρι λθ'. ἔτους Ραγαῦ.

vel saltem in interpretatione emendare pro lubidi-
ne praesumant; quorum utrumque damnandum .
Etenim cum non omnes, qui legunt, possint in-
telligere Gr. textum, paucique reperiantur, qui
adnotationes ipsas ubique, siquae tamen fuerint,
consulant, Latinam tantum interpretationem
evolvunt; quo accidit, ut plerumque Interpretis
inventio pro auctoris ingenio accipiatur, et illa
sit loco authentici testimonii apud posteros; quod
non semel experti sumus .

¹ *Σαμαριτῶν*, probat lectionem Prati ad
fidem, ut ait, Ms. B. *Σαμαριτῶν*; cum Edd. mi-
nus certe praeferant *Σαμαρικόν* .

² Optima lectio, cui suffragatur et textus Sa-
maritanus: corrupte ergo codices Syncellani prae-

bent ρλ'. 130. pro ρλέ. 135. ut bene animadver-
terunt ejus etiam editores Scal. et Goar. sicut
etiam Capellus; quibus confisus Prat. edidit in
ipso Gr. textu correcte ρλέ .

³ Hic contra, Gr. lectio Sync. accurate habet
τγ'. 303. Arm. corrupte λ. 80. nescio an Interp-
noster in suo apographo legerit π'. 80. pro τγ'.
303. an librarius Arm. scripserit λ. 80. pro π'.
303. quod et iterum fecit in sequenti genera-
tione .

⁴ Item, ut mox diximus, simili amanuensium
errore irrepsit, vel π'. pro τγ', vel λ. pro π'.
consule tabulam sextam, ubi emendatum inve-
nies calculum ad accuratam summam Eusebii
accommodatum .

ⲉ. Ⲓⲃⲉⲃⲉⲣ ⲓⲃⲱⲗ ⲁⲓⲃⲱⲓⲛⲓ ⲗⲓⲗⲉ ⲓⲛⲓ, ⲉⲛⲱ
 ⲛⲓⲃ ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗⲉⲗ. ⲛ ⲉⲗⲉⲃⲱⲓⲛⲓ ⲁⲛ ⲛⲓⲃⲱⲗ
 ⲁⲓⲃⲱ ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ. ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ ⲛⲱ
 ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ :

Ⲓ. Ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ ⲓⲃⲱⲗ ⲁⲓⲃⲱⲓⲛⲓ ⲗⲓⲗⲉ ⲓⲛⲓ, ⲉⲛⲱ
 ⲛⲓⲃ ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ. ⲛ ⲉⲗⲉⲃⲱⲓⲛⲓ ⲁⲛ ⲛⲓⲃⲱⲗ
 ⲁⲓⲃⲱ ⲗⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ. ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ ⲛⲱ
 ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ :

Ⲓ. Ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ ⲓⲃⲱⲗ ⲁⲓⲃⲱⲓⲛⲓ ⲗⲓⲗⲉ ⲓⲛⲓ, ⲉⲛⲱ
 ⲛⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ. ⲛ ⲉⲗⲉⲃⲱⲓⲛⲓ ⲁⲛ ⲛⲓⲃⲱⲗ
 ⲁⲓⲃⲱ ⲗⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ. ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ ⲛⲱ
 ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ :

iv. Heber annorum cxxxiv. genuit Phalec: et superstes fuit annis cc. (supple lxx.)¹ usque ad cxl. annum Ragau.

v. Phalec annos natus cxxx. generat Ragau: vixitque postea annis cix.² usque ad cix. annum Ragau.

vi. Ragau annum agens cxxxii. genuit Seruch: vixitque adhuc annos ccvii.³ usque ad lxxvii. annum Nachor.

ⲉⲃⲉⲃⲉⲣ ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ ⲉⲧⲱⲛ ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ. ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ ⲉⲧⲱⲛ Ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ, ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ ⲉⲧⲱⲛ ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ.
 ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ ⲉⲧⲱⲛ ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ. ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ ⲉⲧⲱⲛ Ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ, ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ ⲉⲧⲱⲛ ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ.
 ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ ⲉⲧⲱⲛ ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ. ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ ⲉⲧⲱⲛ Ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ, ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ ⲉⲧⲱⲛ ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ.
 ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ ⲉⲧⲱⲛ ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ. ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ ⲉⲧⲱⲛ Ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ, ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ ⲉⲧⲱⲛ ⲓⲃⲱⲓⲃⲉⲗ.

1 Ignoratur, Interpres ne noster legerit in Gr. σ'. ideoque reddiderit 200. an potius librarius Arm. pro 200. σδ. 270. (ut exhibit Gr. lectio Sync.) oscitanter excruperit solum 200. Quodvis dicas, errore haec lectio profecto non caret, atque ideo ad normam Gr. reducenda omnino est, id enim postulat sequens annus Ragau 140. cui comparatur ultimus annus Heber: consule tabulam sextam, ut minime dubites de rei veritate. De hoc tantum dubitari potest, nempe quod si Heber vixit usque ad annum Ragau 140. ut Eusebius affirmat, etiam ad octavum annum Seruch filii Ragau pervenerit necesse est, cum is natus sit anno patris, ut pergit Eusebius, 132. quare ergo auctor non dixit vixisse Heber usque ad 8. annum Seruch, sed potius voluit ejus patris annos in medium proferre? Neque frustra id quaeritur, cum in reliquis omnibus fere generationibus solet Eusebius cum minori aetate conferre anteriores. Haec sane disquisitio certam hujus numeri notitiam infirmare videretur, nisi aliunde robur haberet. Verum tandem dicendum est, quod melius fecisset Eusebius, si annum Seruch 8. memorasset; non tamen male egit, cum induxit annum Ragau 140. qui cohaeret cum 8. Seruch.

2 Integre id ipsum noscit Sync. ἐτη ρθ'. apud Goarum, quamvis Scal. ut minime necessarium

suppresserit; cui adhaerere videtur Prat. ubi ait: »Apud Scaligerum desunt haec, ἐτη ρθ'. quae nec necessaria sunt ». Omnino tamen retinenda ac fideliter observanda, ut accurate assignemus annorum numerum, quibus conficitur summa aetatis singulorum Patriarcharum, (quamquam id colligi potest ex iisdem sequentibus annis Ragau:) aliter, eadem de causa omissenda essent similia, quae etiam infra in Nachor et Tharra occurrunt annorum spatia, tanquam quae redundant; quae tamen vel ipse Scal. retinuit, neque Prat. ut non necessaria, exprobravit.

3 Ita constanter habet etiam Sync. in Mss. et Edd. σζ'. 207. » Sed (urget Prat. in adnot. p. 470) legendum omnino est ἐτη ρζ' «. sc. 107. quod absolute in Lat. interpretatione sua expressit. Cur ita legendum esse dixeris? geminas affert rationes. » Nam ita, inquit, mors Ragau incidet in annum lxxvii. Nachor. Praeterea cvii. annos postquam genuerat, diserte tribuit Ragau textus hodiernus Samaritanus «. Toto coelo errat vir criticus quoad primam suam causam, quapropter et secunda facile ruit; non enim ita, scilicet admissa nova lectione ρζ', mors Ragau incidet in annum lxxvii. Nachor, sed magis retenta genuina lectione Eusebii σζ'. siquidem Ragau natus est juxta Samaritanam

Ⲛ. Ⲙⲉⲣⲟⲩⲥ ϣⲉⲱⲗ ⲁⲓⲛⲟⲩ ⲁⲗⲗⲓⲅ, ⲉⲛⲟⲩ
 ⲛⲏ ϣⲏⲱⲣⲟⲩⲣ. ⲕⲉ ⲉⲗⲉⲱⲅ ⲁⲛⲉ ⲛⲟⲩⲱⲗ
 ⲁⲓⲛⲟ ⲁ. ⲓⲏⲛⲟⲩ ⲉⲅ ϣⲏⲛ ⲁⲓⲛⲟ ⲱⲣⲣⲱ
 ⲛⲁⲓⲛⲟⲩ (ⲡⲱⲣⲱⲅⲏ) :

ⲛ. Ⲙⲉⲣⲟⲩⲣ ϣⲉⲱⲗ ⲁⲓⲛⲟⲩ ⲛⲓⲡ. ⲉⲛⲟⲩ
 ⲛⲏ ϣⲏⲱⲣⲱ. ⲕⲉ ⲉⲗⲉⲱⲅ ⲁⲛⲉ ⲛⲟⲩⲱⲗ
 ⲁⲓⲛⲟ ⲕⲓⲡ. ⲓⲏⲛⲟⲩ ⲏⲏ ⲕⲓⲡ ⲉⲣⲟⲣⲏⲗ ⲁⲓⲛⲟ
 ⲡⲱⲣⲱⲅⲏ :

ⲓⲡ. ⲓⲡⲱⲣⲱ ϣⲉⲱⲗ ⲁⲓⲛⲟⲩ ⲛⲓ, ⲉⲛⲟⲩⲛⲏ
 ϣⲱⲣⲣⲱⲛⲁⲓⲡ. ⲕⲉ ⲉⲗⲉⲱⲅ ⲁⲛⲉ ⲛⲟⲩⲱⲗ
 ⲁⲓⲛⲟ ⲛⲓⲡ. ⲓⲏⲛⲟⲩ ⲅ ⲛⲓⲡ ⲁⲓⲛⲟ ⲱⲣⲣⲱ.
 ⲛⲁⲓⲛⲟⲩ :

ⲛ. Ⲙⲉⲣⲣⲱⲛⲁⲓⲛⲟⲩ ⲁⲓⲛⲟ ⲁⲛⲱⲣⲏⲛⲟⲩ :
 ⲏⲏ ⲓⲏⲱⲛⲏⲛⲟⲩ ⲏⲏ ϣⲏⲣⲛⲉⲗⲉⲗⲉⲛⲟⲩ ⲅⲱⲛⲱ.

vii. Seruch annorum cxxx. genuit Nachor: et superstes fuit annis c. usque ad xxi. annum Abrahæ ¹ (correctius, Tharrae).

viii. Nachor annum agens lxxix. generat Tharra: et vixit postea annos lxix. usque ad lxix. annum Tharrae.

ix. Tharra cum esset annorum lxx. genuit Abraham: vixitque adhuc annos lxxv. usque ad lxxv. annum Abrahæ.

x. Abrahæ annus primus. Simul a diluvio ad primum annum

Σερούχ γενόμενος ἐτῶν ρλ'. γεννᾷ τὸν Ναχῶρ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ρ':
 μέχρι κά. ἔτους Ἀβραάμ (vel potius Θάρρα).

Ναχῶρ γενόμενος ἐτῶν οθ'. γεννᾷ τὸν Θάρρα, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ξθ'.
 μέχρι ξθ'. ἔτους Θάρρα.

Θάρρα γενόμενος ἐτῶν ό. γεννᾷ τὸν Ἀβραάμ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη όέ.
 μεχρι όέ. ἔτους Ἀβραάμ.

Ἀβραάμ ἔτος πρῶτον.

Ὁμοῦ ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐπὶ τὸ πρῶτον ἔτος Ἀβραάμ ἔτη

tabulam anno post diluvium 531. (ut etiam Prat. fatetur in sua tabula), mortuus est autem anno 870. ut iterum ipse affirmat; quorum spatium efficit annos 339. ex quibus demptis annis 132 ante procreationem filii, remanent anni 207. non vero 107. ergo ut corrupta est lectio hodierna Samaritana, ita accurata illa Eusebii: quo et alter calculus certus redditur, quoniam Nachor natus est anno post diluvium juxta Samar. 793. ut confirmat etiam Prat. in tabula sua. Ragau vero, ut diximus, mortuus est anno 870. quorum spatium constituit annos 77. Sed in eo fallitur Prat. quod supponit Ragau omnino vixisse annos 239. atque ita diserte apponit in Tabula sua, eo quod sic repererit in hodierno textu Samaritano; quae tamen suppositio militat contra se, cum minime cohaereat supradictae supputationi quam ipse usurpat ad normam Eusebii; ita ut necesse habeat textum Samar. hodiernum emendare ad normam Eusebii potius quam Eusebium ei accommodare. Breviter dicam, textus hodiernus Samarit. confundit

annos Phalec 239, cum annis filii sui Ragau; si-
 ve idem textus Judaicum sequitur exemplar, quod ambobus annos pariter assignat 239. at Eusebius certam lectionem Samaritanam eam esse impraesentiarum cernuit, quae cum lectione τῶν lxx. convenit, in 339. annis Ragau.

1 Tam Interp. Arm. quam Sync. aequè legerunt in Eusebio Ἀβραάμ, sed reapse Eusebius scripserat, vel saltem debuit scribere Θάρρα, ut recta postulat ratio, suusque calculus; vide in tabula sexta. Id satis animadvertens Goar, emendavit Graecum textum, in margine tantum, apposito nomine Θάρρα, ac Latinam interpretationem emendate reddidit Thara. Prat. vero ipsum Gr. textum fidenter interpolavit: fidenter, inquam, non ita fideliter; cum debuisset aut parenthesi, aut in adnot. potius signare emendationem, quàm ipsum textum, quamvis emendate, interpolare. Aliter, sublata hac regula, nullus editor antiquorum codicum fidem integram unquam mereretur.

ջին ամն արբաճամու՝ ամբ ջինք՝ որ չափ առ եօթանասնից թարգմանու թեանն էր :

Եւ արդ՝ միաբանին ընդ մերում ընթերցուածիս , որ ՚ի շամրտացոց եբրայական գիրքն կրին , ըստ առա ջին ամացն տրւչութեանց՝ նախ քան զորդէծնութիւնն . և երկբան են առ Տրէից եբրայականն ամբ ոճ իւք . քանզի էին ՚ի ջրՏեղեղէն և ցառա ջին ամն արբաճամու՝ որ ըստ Տրէից գրոց ամբ մղք : Եւ էթէ երևին ըստ բուն Տնոյ եբրայական օրինացն , որ մինչև ցայժմ իսկ առ շամրտացիսն ողջ պահեալ գտանին , միաբան եօ թանասնիցն թարգմանութեան , որք ՚ի ջրՏեղեղէն և ցաբրաճամ ըստ Տա ռիւրաւոր ամացն որ առաջի կան , և ըստ նոցին թուոյ որդիս ծնանէին , որ բանք ՚ի դէպիցեն ասել զայնչափ երիցադոյսն և բազում ամն քան զիւրեանց յետինսն կեցեալ , վազվա շակի գալ յորդէծնութիւն . և ոչ ա

Abrahae anni dcccxxii. quot (anni nimirum) erant in Septuaginta versione .

Congruit itaque cum nostra lectione, quae apud Samaritas habetur Hebraica Scriptura, quoad priores annorum traditiones¹, qui generationem filiorum praecedunt; discordat autem respectu Hebraici Judaeorum (exemplaris) annis dcl. erant enim a diluvio ad primum annum Abrahae juxta Judaeorum Scripturam anni cccxxii. Quoniam igitur cernitur juxta primigeniam antiquam legem Hebraeorum hucusque apud Samaritas integre asservatam, haud secus ac Septuaginta versionem, eos, qui a diluvio usque ad Abraham fuerunt, ad aequalitatem centenariorum annorum, qui adsunt, et (tunc demum) juxta eorum (annorum) numerum filios generasse; quomodo potest dici, tam antiquiores, et pluribus annis viventes

υμβ', ὅποσα ἦν καὶ κατὰ τῶν Ὁ ἑρμηνείαν.

Συνᾶδει τοίνυν τῇ παρ' ἡμῖν ἀναγνώσει ἢ παρὰ Σαμαρείταις φεραμένη Ἑβραϊκὴ γραφὴ κατὰ τὰς πρώτας τῶν ἐτῶν ἀποδόσεις, τὰς πρὸ τῆς παιδοποιίας. διαφωνεῖ δὲ πρὸς τὸ Ἰουδαίων Ἑβραϊκὸν ἔτεσι χ'. Ἦν γὰρ τὰ ἀπὸ τοῦ κατακλισμοῦ ἐπὶ τὸ πρῶτον ἔτος Ἀβραὰμ κατὰ τὴν τῶν Ἰουδαίων γραφὴν ἔτη συβ'. Ἐπεὶ τοίνυν φαίνονται κατὰ τὸ παλαιότατον Ἑβραϊκόν, ὃ δὴ παρὰ Σαμαρείταις ἔτι καὶ νῦν σώζεται, τῇ τῶν Ὁ ἑρμηνείᾳ συμφώνως, οἱ ἀπὸ τοῦ κατακλισμοῦ καὶ ἐπὶ Ἀβραὰμ μετὰ τὰς προκειμένας τῶν ἐτῶν ἑκατοστάδας καὶ τὸν ἐπὶ τούτοις ἀριθμὸν παῖδας ποιοσάμενοι, ποῖος ἐρεῖ λόγος τοὺς τούτων πρεσβυτέρους, καίπερ ἔτεσι πολὺ πλείοσι τῶν μετὰ ταῦτα βεβιωκότας, τάχιστα ἐπὶ τὴν παιδοποι-

1 Arm. potest etiam verti commodius, quoad priorum annorum editiones, sed tamen respectu Gr. τὸ ἀνωρὴν copulandum cum ἡρῶν-¹θεῶν, neque cum ἡμῶν; aliter legendum esset in Gr. κατὰ τὰς πῶν πρώτων ἐτῶν ἀποδόσεις, pro eo,

quod nunc legitur κατὰ τὰς πρώτας τῶν ἐτῶν ἀποδόσεις: ut ut sit, cuncta haec cum sequentibus tam libere Goar in latinum transtulit, ut omnino differat a nostro textu, qui fere ad verbum cum Gr. congruit.

զոր և ոչ մի ՚ի պատմութեանց յան զիման կացուցանէ : Օր էթէ ըստ Տրէից գրոց ՚ի Ջրհեղեղէն և ցարբա համ գտանին ամբ մի ք . քանզի և կեաց նոյ ըստ նոցա համարոյն յետ Ջրհեղեղին ամս յԾ , յայտ է թէ ձգեաց զկեանսն մինչև ցիսներորդ և ութերորդ ամն արբահամու : Տայց մարթի և այլազգ ՚ի վերայ հասանել յուուութեան Տրէից օրինակացն , յերեսներանսն գրելոյ յառաջ քան զարբահամ յորդէծնութիւնս գալ . յորժամ և ոչ որ յետ արբահամու պատգիսն՝ գտանին նախ քան զերեսուն ամ եկեալ յորդէծնութիւն :

ligit, quod vix ulla ¹ historiarum exponit. Si enim secundum Judaeorum scripturam a diluvio usque ad Abraham reperiuntur anni cccxci. siquidem juxta eorum supputationem vixit ² Noe post diluvium annos cccc. manifestum erit (eundem) vitam produxisse usque ad quinquagesimum octavum annum Abrahac. Verum alio etiam modo licet Judaeorum exemplarium pravitatem deprehendere; (nempe ex eo) quod illos, qui Abraham praecesserunt, annos triginta natos liberis operam dedisse scribunt; quando nec eos quidem, qui post Abrahamum referuntur ³, ante trigessimum annum liberis procreandis operam dedisse reperies.

Եւ արդ՝ յամենայն կողմանց իսկ յայտ է, թէ եօթանասնիցն թարգմանութիւն ՚ի հին և յանտալ օրինակաց երբայեցուցն թարգմանե-

Constat itaque omni ex parte interpretationem Septuaginta ex antiquis et incorruptis Hebraeorum exemplaribus desumptam fuisse; ideo-

και τον Νωε, ὅπερ οὐδεμία παρίστησιν ἱστορία. Εἰ γὰρ κατὰ τὴν Ἰουδαίων γραφὴν ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ ἐπὶ Ἀβραὰμ ἔτη τυγχάνει συβ', ἔζησεν δὲ Νωε κατὰ τοὺς αὐτοὺς μετὰ τὸν κατακλυσμόν ἔτη τ', δῆλος ἔστι παρατείνας τὴν ζωὴν μέχρι νη. ἔτους Ἀβραὰμ. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλως τὴν ἀτοπίαν συνιδεῖν τῶν παρὰ Ἰουδαίοις ἀντιγράφων, ἀπὸ τοῦ τριακονταετῆς ἀναγράψαι τοὺς πρὸ τοῦ Ἀβραὰμ πεπαιδοποιημένους, ὅποτε οἱ μετὰ τὸν Ἀβραὰμ ἱστοροῦνται πρεσβύτεροι τῶν λ', ἐτῶν ἐπὶ τὴν παιδοποιίαν ἐλθεῖν.

Παρταχόθεν τοιγαροῦν τῆς τῶν Θ'. ἑρμηνείας ἐκ παλαιᾶς, ὡς ἔοικε, καὶ ἀδιαστρόφου Ἑβραίων γραφῆς μεταβεβλήσθαι συνιστά-

¹ Եւ ոչ մի, ad syllabas, probare videtur lectionem Goari separatim editam *οὐδέμία*, sed commode etiam cohaeret cum altera junctum usurpata *οὐδμία*, ut aliis placet.

² Scal. minus recte legit hic *ἔζησ*, pro *ἔζησ* sive *ἔζησεν*, quod alii correctius ferunt juxta Arm. id enim recte sonat *եղեաց*.

³ Պատմիցն *narraverunt*, fortassis legendum *պատմիցն*, aut potius *պատմեմ*, *narrantur*; nam ita sonat Gr. *ἱστοροῦνται*, atque ita ter-

ta elicitur sententia. Verum totum Gr. textum Frato placuit ita vertere: "quando qui Abraham subsequuti sunt, referuntur generasse demum post illam aetatem u. Goar paulo aliter rem expressit: "quod annis 30. solum natos homines ad prolem suscipiendam ante Abraham convolasse, Abraham vero nepotes nonnisi annis triginta majores illi primum laborasse describat u."

μα. κ. ἡρακλειωφρητον κ. ἄλλε φησιν ἢ
 ἡρῆ ἡρῆφρητον ἢ ἡρακλειωφρητον
 [ἡρακλειωφρητον ἢ ἡρακλειωφρητον.]

que, ut par erat, nos quoque eadem
 utemur in praesenti Chronographia¹.
 Cum praesertim et ipsa Christi Ec-

μένης, εἰκότως ταύτη καὶ ἡμεῖς κεχρήμεθα κατὰ τὴν παρούσαν
 χρονολογίαν. ὅτε μάλιστα καὶ ἡ κατ' ὅλης τῆς οἰκουμένης ἡπλω-

1 Haeclegerat Scaliger, eaque manifesta, qui-
 bus auctor pollicetur se codicem τῶν LXX. con-
 stanter imitaturum; at quia sinistro iudicio
 non auctori nostro, sed Syncello haec adscri-
 psit, ideo non potuit animadvertere maximum
 errorem, quo supponit Eusebium ubique Ju-
 daicum exemplar anteferendum putasse, non
 tamen ita, quae promiserat, satisfecisse; id quod
 non semel repetit in annotationibus ad Gr. Euseb.
 sed plane apertius p. 402. ad 3. » Haec trium
 codicum inter se collatio (Scaligeri sunt verba)
 ideo ab Eusebio instituta, ut ostenderet dua-
 bus reliquis editionibus solam codicis Hebraici
 Judaeorum anteferendam esse: quod quum pro-
 posuerit, non tamen sequutus est. Nam dinu-
 meratio temporum ab Adam ad Diluivium, se-
 cundum Judaeos colligit annos duntaxat ΜΡCCLVI.
 ipse autem putat ΜΜCCKLII, quae est Septua-
 ginta interpretum summa, in quo manifesto
 contra hypothesin facit; atque eo nomine à Geo-
 rgio laudatur simul, et vituperatur: alterum,
 quod tot annos ab Adam, ad Diluivium ponit,
 quot ex dinumeratione septuaginta interpretum
 colligi possunt: alterum, quod professus se Ju-
 daeos sequi, in partes Septuaginta Seniorum
 transit, quae fuit maxima Eusebii ἀλογιστία,
 vitium illi scriptori solemne. Tota errat via
 vir criticus, immo arrogantissimus. Tota sane
 est mera conjectura, quae nullo plane inniti-
 tur fundamento, ita ut vir tam acris ingenii
 neque Eusebii mentem assecutus sit, et praete-
 rea in Syncello a se toties ventilato hallucina-
 tus sit. Syncellus ubique hoc tantum objicit
 Eusebio, quod cum professus fuerit Septuaginta
 lectionem sequi, (ut vere professus est, velit
 nolit Scal.) voluerit tamen ab ea discedere
 quoad Cainan secundum, quem S. Lucas me-
 morat; quippe qui omnino contieuit nomen
 hujus Cainan, et consequenter decurtatam an-
 norum dinumerationem collegit a diluvio usque
 ad Abraham; quod annuit ipse Eusebius, ubi
 dixit in prooemio Canonis minorem se numerum
 retinuisse, scilicet inter varias τῶν LXX. lectio-
 nes, eam potius sibi praelegisse, quae annos

continet minores, quam quae admissa secundo
 Cainan, dilatant spatium temporis. Caput ergo
 erroris Scaligeri (fortasse et Syncelli) id fuit,
 quod minorem numerum de Judaico calculo in-
 tellexit; sed gratis, cum nullibi viderit Euse-
 bium Judaico calculo usum, sed ubique altero,
 qui communiter habetur apud Scriptores
 velut genuina τῶν LXX. hypothesis. Sed pro
 nobis fusius egit Prat. in suis observationibus
 contra conjecturas Scaligeri et Vallarsii inter se
 adversantes. Interim verò satis erit objicere Sca-
 ligero, simulque Vallarsio, illa Syncelli verba
 p. 53. C. ubi dicit de Eusebio, τῇ γὰρ πλω-
 ναζούσῃ τῶν δύο, τῆς τε κατὰ τὸ Εβραϊκόν,
 τῆς τε παρὰ Σαμαρίταις, εἰδόσαι τῶν ὁ κέ-
 χρηται, ὡς φησιν ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ. (Interp.
 Goss.) » Superexcedente siquidem septuaginta
 Interpretum calculo usus, utrumque, aliud,
 cum qui penes Hebraeos, tum penes Samarita-
 nos, ut computum abdicat, idem ipse libro pri-
 mo testatur. Haec inquam satis confutant Sca-
 ligerum, qui nescivit Eusebium calculo τῶν
 LXX usum, non autem Judaico; nec minus Val-
 larsium perstringunt, qui negavit primum Chrono-
 logiae Eusebianae librum extare, quo posito,
 in multas abiit absurditates. Non est hujus lo-
 ci disquirere, an recte senserit Syncellus de lo-
 co Eusebii in prooemio Canonis, ubi duplices
 ἀποδόσεις inducuntur, ἡ μὲν πλείωσα, ἡ δὲ
 ἐλλείπουσα, scilicet traditiones annorum, una
 excedens, altera deficiens; sed id nobis propo-
 situm est demonstrare, quod vel ipse Syncellus
 demonstrat verbis Eusebii, eum non Judaicum,
 sed τῶν LXX. calculum constanter tenuisse, ἐκ-
 δόσαι αὐτὸν τῶν ὁ κέχρηται ὡς φησιν ἐν τῷ πρώ-
 τῳ λόγῳ: ad verbum, traditionis septuaginta
 utitur (Eusebius), ut ait in primo sermo-
 ne; quo praesens locus designatur quam claris-
 sime, quod tamen fugit Scaligerum, adeo ut
 praesentem Eusebii locum ex integro sub no-
 mine Syncelli citans in adnot. p. 413. hinc cum
 Syncello ipso acriter pugnat. Adeant, qui velint,
 locum, et videant cui potius congruat nomen
 Aristarchi, quo vult Scal. Syncellum notare.

ամն արբաճամու՝ ամբ ԶԽԷ . և ընդ ամենայն՝ ամբ սմխԹ :

Եւ յառաջումէ ամէն արբաճամու մինչև ցմնվելս և ցելսն հրէիցն յեգիպտոսէ՝ միաբան ըստ ամենայն Թարգմանացն լինին ամբ ԶԵ . որք Թուին զայս ձև օրինակի : Յամին Ե երորդի եօթանասներորդի կենացն արբաճամու , որ յայտնեցաւ նմա նձ՝ զաւակի նորա տալ խոստացաւ զերկիր աւետեաց : քանզի գրեալ է՝ Թէ արբաճամ էր ամաց է և հնդից՝ յորժամ ել ՚ի խանանէ . և առ արիամ զսարա կին իւր , և զղովտ զեղբորորդի իւր : Եւ ՚ի նոյն յարեալ ասէ միւստ միողէ գիրն . և երեւեցաւ նձ արբաճամու , և ասէ ցնա . զաւակի քում ասց զերկիրս զայս : Եւ արդ՝ լինին յառաջին տիոցն արբաճամու՝ ամբ ԶԵ . և յեօթանասնէ հինգերորդէ ամէն արբաճամու մինչև ցելսն հրէից յեգիպտոսէ՝ ամբ նչ : () սոյն և առաքեալն պողոս վկայէ . () կտակն ասէ՝

annum Abrahæ, anni DCCCXLII. Simul omnes anni MCCCXLIX.

Atque a primo anno Abrahæ usque ad Moysen et egressum Judæorum de Aegypto concorditer juxta omnes interpretes conficiuntur anni DV. qui ita numerantur 1. Anno quinto supra septuagesimum vitæ Abrahæ, cum ipsi apparuisset Deus, semini ejus terram promissionis datum se pollicitus est: etenim scriptum est, quod » Abraham erat annorum LXXV. cum egressus est de Charán . Et sumpsit Abraam Saram mulierem suam, et Lot filium fratris sui « . Et iisdem addens, singillatim Scriptura dicit: » Et apparuit Deus 2 Abrahæ, et ait illi: Semini tuo dabo terram istam « . Itaque a prima ætate Abrahæ conficiuntur anni LXXV. (sc. usque ad hanc promissionem Dei); et a septuagesimo quinto anno Abrahæ usque ad egressum Judæorum de Aeg-

τον έτος 'Αβραάμ έτη υμβ'. ομοῦ τὰ πάντα έτη βρομβ'
1 Αβραμ δε ην έτων έβδομοκοταπέντε, οτε εξήλθεν εκ Χαρράν. Καί έλαβεν Αβραμ Σάραν τήν γυναίκα αυτού, και τον Λωτ υόν του αδελφου αυτού. Genes. xii. 4. 5. . . . Καί εφθη κύριος (Euseb. legit ó Θεός) τῷ Αβραμ, και είπεν αυτῷ, τῷ σπέρματι σου δώσω τήν γήν ταύτην. Ibid. v. 7. . . . Διαθήκην προκεκυρω-

1 Haec ex parte transcripsit Steph. Aëolicus Arm. Scriptor. lib. 1. cap. 1. Juvat locum ipsum describere, ut conferatur cum nostro codice. 2 Ընդ որ Թուին զայս ձև օրինակի : Յաժ հինգերորդի եօթանասներորդի կենացն արբաճամու յայտնեցաւ նմա նձ , և զաւակի նորա տալ խոստացաւ զերկիրն աւետեաց : Եւ արդ՝ լինին յառաջին տիոցն արբաճամու ամբ ԶԵ . և ՚յ ԶԵ ամէն արբաճամու մինչև ցելսն յեգիպտոսէ ամբ նչ : Չայն և առաքեալն ասէ : զաւակն ասէ՝ որ յառաջագոյն հաստատեալ էր այլ , օրէիքն՝ որ յեա նչ ամբ եգան , որ կարեն խոստել : Similia repetit Euseb. in Canone. Ad utrumque locum, sed maxime ad

praesentem refertur Syncelli eclogæ ab Eusebio p. 79. E. » Εύσεβίου. Τῷ υλ'. έπει, από τού ε. και ό. έτους Αβραάμ, ητοι από τού πρώτου έτους οἵτ παροικίας αυτού εις γήν Χαναάν, ίως τού πα. έτους Μωσείος και από Αίγύπτου πορείας τού Ισραήλ άπαρισμεί. (Goar) » Ex Eusebio. Annos quadringentos triginta ab Abrahæ quinto supra septuagesimum, id est, a primo migrationis ejus in terram Chanaan, usque ad 81. Moysis et exitus Israel ex Aegypto retro recenset (Eusebio) « .

2 In Genesi, ut Gr. habet κύριος, ita et Arm. ասեր, et Lat. Dominus .

որ յառաջագոյն հաստատեալ էր յնոյ, որ էնքն՝ որ յեա ն և չամի եղէն՝ «չ կարեն խօսել սու ՚ի խափանելոյ զու ւետիսն : Այլ զնովիմբ ածեալ ասէ . բայց արբաճամու աւետեօք շնորհեաց ան : Անանի արբաճամու որ զի խաճակ ՚ի Ծ՝ որդու՛մ ամին նորա , յետ ին ամաց խոստացելոց աւետեացն նմա յնոյ : և այլ ևս պակաս գտանին մինչև ցելն յեգիպտոսէ ամբ նէ . զի լինիցին յաւետեացն մինչև ցայն ժամանակ ամբ նչ :

Այլ որ յայտնեցաւն արբաճամու անձ , դարձեալ երևեալ նմա՝ ասէ , թէ գիտելով գիտասջիր , զի պանդրխտեցի զաւակ քո յերկիր՝ որ ոչ իւր իցէ . և ծառայեցուցեն զնոսա և չարչարեցեն ամն ն : Այժ հաստատութեամբ յիշատակեաց զզաւակէն . և զի մի խաճակայ համարիցիմք

gypto, anni ccccxxx. Id ipsum et Apostolus Paulus testatur:» Testamentum, inquit, jampridem a Deo confirmatum ¹, lex, quae post cccc. et xxx. annos facta est, non potest improbare ad impediendam repromissionem«. Atque addit dicens:» Abrahæ autem per repromissionem donavit Deus«. Nascitur (autem) Abrahæ filius Isaac anno suo centesimo, post xxv. annos repromissionis, quam Deus fecerat ipsi. Praeterea etiam usque ad egressum de Aegypto desunt anni ccccv. ut sint a promissione ad id usque tempus anni ccccxxx.

Verum, qui Abrahæ apparuit, Deus, rursus ipsi apparens dixit:» Sciendo scies, quod peregrinabitur semen tuum in terra, quae non sua sit, et in servitutem redigent eos, et male afficiant ², annis cccc«. Summa quidem constantia mentionem fecit seminis: ne (ergo) Isaaco tribuamus

· μένην ὑπὸ τοῦ Θεοῦ (εἰς Χριστὸν), ὁ μετὰ ἔτη τετρακόσια καὶ τριάκοντα γεγωνὸς νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. Galat. iii. 17. . . . τῷ δὲ Ἀβραάμ δι' ἐπαγγελίας κεχαρισται ὁ Θεός. Ibid. v. 18. . . Γινώσκων γνώση, ὅτι πάροικον ἔσται τὸ σπέρμα σου ἐν γῆ οὐκ ἰδίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτοὺς, καὶ κακώσουσιν (αὐτοὺς, καὶ ταπεινώσουσιν αὐτοὺς) τετρακόσια ἔτη. Genes. xv. 13.

1 Illud εἰς Χριστὸν, quod praefert Gr. lectio in textu S. Pauli, vix cognovit Eusebius, sicut etiam neque Vulg. Lat. hodie cognoscit; praefert tamen versio Arm. ibi: * զչառակն յառաջագոյն հաստատեալ յնոյ ՚ի քս, որ էնքն՝ որ յեա չարչարելու և երեսուն ամի եգան, ոչ կարեն խափանել ||, etc. De voce autem Arm. աւետեօք, obiter nota apprimè sonare annuntiationem, seu jucundam famam a nuntio prolatam, sed quum Latinis familiare sit repromissio in sacris litteris, idem et nos servavimus. Gr. vox ἐπαγγελία

utrumque aequè probat.
2 Nescio an decurtando citaverit Eusebius Gr. textum, ita ut omiserit ea, quae inclusimus parenthesis nota, vel ita abbreviatum reperit in suo codice; ad quem sane prope accedit Vulg. Lat. ubi tantum habetur, » et subjicient eos servituti, et affligent «: at Arm. lectio in Genesi integre fert cum Gr. * և ծառայեցուցեն զնոսա և չարչարեցեն և մառայեցուցեն զնոսա || :

զժամանակս , նշանակեցաւ և առ
 ելիւք որդւոցն իսրայէլի յերկրէն ե-
 գիպտացոց նչ ամեայ ժամանակն :
 Վսնդի այսպէս ասէ գիր . զոր բնա-
 կեցին յեգիպտոս և յերկրին քանա-
 նացոց ինքեանք և հարք իւրեանց՝
 ամս նչ . և եղև յետ նչամացն ելին
 զօրով թիւնքն ին յերկրէն եգիպ-
 տացոց գիշերի : Եւ քանզի են ընդ
 ամենայն նչամ յնյ աւետեացն հե-
 տէ՝ որ եղեն յեթանասներորդում՝
 հինգերորդում ամի տիոցն արրաւ
 մու , ապա յայտ իսկ է թէ յառաջին
 ամէն արրահամու մինչև ցմովսէս և
 ցելսն յեգիպտոսէ են ամբ շէ . զորս
 և մանր իսկ թուեն ոմանք զայս ձև

tempora, indicatum est etiam sub e-
 gressum filiorum Israel de Aegypto il-
 lud ccccxxx. annorum tempus. Ita enim
 ait Scriptura. » (Habitatio) ¹ quam
 habitarunt in Aegypto, et in terra
 Chananaeorum ipsi et patres eorum,
 anni ccccxxx. et factum est post annos
 ccccxxx. exierunt virtutes Domini de
 terra Aegyptiorum nocte « . Quoniam
 vero omnes anni jamine a Dei pro-
 missione facta septuagesimo quinto
 anno aetatis Abrahae, sunt ccccxxx.
 constat ergo ² a primo anno Abra-
 hae usque ad Moysen et exitum de
 Aegypto annos esse dv. quos qui-
 dem nonnulli minutatim ita dinume-

(ή δὲ κατοίκησις τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ) ἦν κατ' ὄκησαν ἐν (γῆ) Αἰ-
 γύπτῳ καὶ ἐν γῆ Χαναάν , αὐτοὶ καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν , ἔτη τε-
 τρακόσια τριάκοντα . Καὶ ἐγένετο μετὰ τὰ τετρακόσια τριάκοντα
 ἔτη , ἐξῆλθε πᾶσα ἡ δύναμις κυρίου ἐκ γῆς Αἰγύπτου νυκτός .
 Exod. xii. 4 . 41 .

(S. Niceph. Patr. Chron. 316.) καὶ κατὰ μέρος δὲ οὕτως ἔχει .

1 Anteriorem Scripturae loci partem ab Eusebio vel a librariis praetermissam intercludi par entthesis nota placuit; sicut etiam vocem γῆ ante Αἰγύπτῳ, quoniam Euseb. legit tantum ἐν Αἰγύπτῳ; quem et secutus est et S. Niceph. in Chron. ut etiam Vulg. Lat. in Exod. habet in Aegypto. At Arm. lectio ibi habet ad normam Gr. յերկրին եգիպտացոց, sc. ad verb. ἐν γῆ Αἰγύπτῳ: sicut et Sync. ἐν γῆ Αἰγύπτῳ, p. 101. Illud verò αὐτοὶ καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν, ab Eusebio usurpatum, quamvis neque Vulg. Lat. neque vulgatâ editio τῶν lxx. habeat, nihilominus quidam vetusti codices Gr. exhibent, sicut etiam Arm. lect. ibidem. Omitto abbreviatam interpretationem Vulg. Lat. Quibus expletis, pro iterandis illis verbis, Καὶ ἐγένετο μετὰ τὰ τετρακόσια τριάκοντα ἔτη. Sicut etiam pro adverbio νυκτός, nocte, in calce periodi apposito, Vulg. Lat. novam inchoavit periocham: Nox ista est, etc.

2 Haec iisdem fere verbis transcripsit Asolicus noster statim post alterum fragmentum superius

citatum, dicens . Ապա յայտ է թէ յառաջին ամէն արրահամու մինչև ցմովսէս և ցելսն յեգիպտոսէ են ամբ շէ . զոր և իսկ թուեն զայս ձև օրինակի . Արրահամ լեալ ամաց x . ծնա նի զասակ : Մահակ ամաց . 4 . ծնանի զյակօր : Զակօր ամաց ձի . ծնաւ զբէի : Ղէի ամաց խի . ծնաւ զկահաթ : Կահաթ ամաց կի . ծնաւ զամբում : Ամբում ամաց է . ծնաւ զմովսէս 'ի յոգերայ (կամ 'ի յարարեթայ) կնորէ իւրմէ : Մովսէս ամաց ձ . հանէ զժողովուրդն յեգիպտոսէ : Միանգամայն յառաջին ամէն արրահամու մինչև ցելսն ամբ շ . և է : և յառաջայ՝ վայթ 1 : Nil juvat reddi in Latinum, cum minime differat ab Auctore nostro, praeter ultimum calculum, de quo mox videbis. Verum similia repetit et Samuel noster ex eodem Eusebio. Nec aliunde descripsit ea, quae in Gr. loco reposuimus, S. Niceph. Patriarcha, qui initio verborum quae citavimus, haec praemiseraat, καὶ κατὰ μέρος δὲ οὕτως ἔχει . sc. et singulatim quidem ita habet; sive ut reddit Goar : » Hi verò per partes ita colliguntur « . In calce vero ita ab-

օրինակի, եթէ Մարամ լեալ ա
մաց 209՝ ծնանի զԻսահակ: Եւ իսա
հակ լեալ ամաց 4 ից՝ ծնանի զԵս
կոբ: (Յակոբ լեալ ամաց 2 և վեցից՝
ծնանի զԴևի: 1) Եւ լեալ ամաց 16 ից՝
ծնանի զԿահաթ: Կահաթ լեալ ա
մաց 4 ից՝ ծնանի զԱմրամ: Բամրամ
լեալ ամաց 7 ից՝ ծնանի զՄոյսէս:
Սոյսէս լեալ ամաց 2 ից՝ Տանէ զԵգ
լովուրդն յԵգիպտոս: Իհանգա
մայն ընդ ամենայն՝ յառաջնաւ ամէն
արբաշամու մինչև ցերսն յԵգիպտո
սէ ամբ 25: Եւ ընդ ամենայն՝ յա
զամայ մինչև ցերսն յԵգիպտոսէ ըստ
Եօթանասնիցն ամբ վոճթ: Եւ ըստ

rant. Abraham cum esset c. annorum,
genuit Isaac. Et Isaac cum esset an
norum lx. generat Jacob. Jacob cum
annorum esset lxxxvi. genuit Levi.
Levi cum esset xlvi. annorum, genuit
Cahath. Cahath cum esset annorum
lxii. generat Amram. Amram cum
annorum esset lxx. genuit Moysen.
Moyses cum esset annorum, lxxx. e
duxit populum de Aegypto. Simul a
primo anno Abrahæ usque ad egres
sum de Aegypto omnes anni dv. Sum
ma vero annorum ab Adam usque ad
exitum de Aegypto, juxta lxx. anni
mmdclxxxix¹. Et secundum Judæos,

Ἀβραάμ γενόμενος ἐτῶν β'. γεννᾷ τὸν Ἰσαὰκ, Ἰσαὰκ γενόμενος
ἐτῶν ξ'. γεννᾷ τὸν Ἰακώβ. Ἰακώβ γενόμενος ἐτῶν πζ'. γεννᾷ τὸν
Λεὺί. Λεὺί γενόμενος ἐτῶν μθ'. γεννᾷ τὸν Καάθ. Καάθ γενόμενος
ἐτῶν ξ'. γεννᾷ τὸν Ἀμράμ. Ἀμράμ γενόμενος ἐτῶν σβ'. γεννᾷ τὸν
Μαῦσῆν. Μαῦσῆς γενόμενος ἐτῶν π'. ἐξάγει τὸν λαὸν ἐξ Αἰγύπτου.
Συνάγεται οὖν τὰ πάντα ἀπὸ μὲν πρώτου ἔτους Ἀβραάμ ἐπὶ τὴν
ἐξ Αἰγύπτου πορείαν ἔτη φβ'. (Ἀπὸ δὲ τοῦ κατακλισμοῦ ἀφπ').
Ἀπὸ δὲ Ἀδάμ κατὰ τοὺς σ'. ἔτη, αχπθ'. κατὰ δὲ ἄλλους

breviat Niceph. Eusebii dicta, nonnullis a se
intersertis. Συνάγεται οὖν τὰ πάντα ἀπὸ μὲν
πρώτου ἔτους Ἀβραάμ ἐπὶ τὴν ἐξ Αἰγύπτου
πορείαν ἔτη φβ'. ἀπὸ δὲ τοῦ κατακλισμοῦ ἀφπ'.
ἀπὸ δὲ Ἀδάμ κατὰ τοὺς σ'. ἔτη αχπθ'. κα
τὰ δὲ ἄλλους « hoc est: » Colliguntur
itaque omnes quidem a primo Abrahæ anno
usque ad profectionem ab Aegypto, anni 502.
a diluvio autem 1580. ab Adam vero secundum
lxx. anni 1689. secundum alios (desunt
sequentia) « . ubi pro φβ'. 505. mendose habe
tur φβ'. 502. ut nihil dicam de annis 1689. pro
quibus debuit signare 3689. ut videbis in sequen
ti adnot.

1 Optima lectio. Constat enim omnino ex
diversis Eusebii calculis annos numerari ab Adam
usque ad Exodum juxta lxx. 3689. siquidem
toties dixit auctor Diluvium contigisse anno
mundi 2242. exinde vero usque ad Abrahæ an
num primum 942. ac deinde usque ad Exodum,
505. quorum summa conficitur 3689. Ita hæc

collegit etiam Samuel noster sincerus Eusebii
eclogarius, ubi dixit. * Եւ ամեն յառաջն
ամէն արբաշամու մինչև ցերսն յԵգիպտոսէ
ամբ 25, ամբ 25. յառաջնայ ամբ 16, ամբ
վոճթ || (Կամ որ նշն է՝ ըստ այլ օրինակաց,
Գո. ո. ճթ.) sc. » Efficiuntur autem a primo
Abrahæ anno usque ad exitum ab Aegypto ge
nerationes viii. anni dv. ab Adam vero genera
tiones xxviii. anni mmdclxxxix « . Mendose
itaque habetur apud Niceph. αχπθ'. 1689. pro
γγπθ'. 3689. Goar intactum reliquit locum Ni
cephori, sed in adnotationibus sic emendandum
judicavit cum præmissis numeris, ita tamen ut
et ipse animi pendeat, p. 79. ad 316. » Ἐτη φβ'.
Fallitur: φβ'. colligere debuerat. Contius 505.
subducit. Ἀπὸ δὲ τοῦ κατακλισμοῦ ἀφπ'.
Scaliger ἀφλ'. quam vitiose. Contius cum Ana
stasio Regio et Miscella 1587. quam accurate.
Anni quippe 1587. aliis 2242. ad diluvium ad
diti, summam 3829. conficiunt: quam eandem
2242. ad diluvium, et a diluvio ad Abraham

Տրեիցն՝ ամբ սնծգ : Եւ ըստ շամբր տացւոց՝ ամբ սչծգ :

Եւ յետ մովսիսի վախճանելոյն մինչև ցտղումնն և ցտաճարին կազմած՝ այլազգ դատաւորացն գիրք, որով միաբանէ և նուիրական առաքելան պօղոս ՚ի գործս առաքելոցն. և այլազգ Թագաւորութեանն պատմութիւնն և երբայեւոց խորութիւնն աւանդէ : Եւ լիցի ըստ իւրաքանչիւր մի ըստ միօրէ անցանել. և որ զարգարն ցուցանէ՝ զայն ընդունել :

Եւսև զայսու իսկ նախ չէ պարտաւանց քննութեան անցանել, որ պէս և ափրիկանոս ՚ի Տինգ Ժամանակաբութեան գիրս կարգեաց : Եւ Թուի ինձ՝ Թէ կարի իսկ մեծամեծս սխալէ յայտոսիկ, որ առաջիս կան : Բանդի յեւրոցն մովսիսի մինչև ցտղումն և ցտաճարին երուսաղէմի շինութեամբ՝ Ժողովէ ըստ իւրում իմն աւանձինն Թուոց՝ ամն չխդ. և զմեծմասն առանց վկայութեան եղեալ սխալէ, ոչ միայն հակառակ անծեղէն գրոցն խօսելով, այլ զի և զժպրհաւ

anni MCCCCLIII. Juxta vero Samaritas, anni MDCCLIII.

Post obitum vero Moysis usque ad Salomonem ac templi aedificationem, aliter quidem Judicum liber, cui etiam divus 'Apostolus Paulus in actis Apostolorum suffragatur; aliter vero Regni historia (sc. Regum liber) Hebraeorumque discrepans traditio tradit. Expediit singula singillatim percurrere, atque id, quod veritatem ostendat, amplecti.

Primum verò, illud quoque haud licebit absque examine praeterire; quomodo nempe et Africanus ipse in quinque Chronologiae libris disposuerit. Et quidem, ut mihi videtur, quam maxime in his rebus, quae adsunt, halluciniatus est: etenim ab Exodo Moysis usque ad Salomonem et templi Herosolymitani aedificationem, colligit juxta suum privatum calculum annos DCCXLIV. Atque ex majori parte sine auctoritate procedens, oberrat; non eo tantum, quod con-

1082. et ab Abraham ad profectionem ex Aegypto 505. una juncti componunt «. Sed libera videtur haec Goari censura cum suis conjecturis, nam Niceph. (exceptis libroriorum mendis) non alio modo discrepat ab Eusebio, nisi admit-tendo Cainan secundum annis 133. quos annos si addas supra 1447. quot numerantur juxta Eusebium a diluvio ad Abraham, accurate colliguntur anni 1580. ergo per se non recipit correctionem lectio Niceph. ρφϙ'. De tertio numero, qui nobis curae est, haec ex aliis notavit Goar, « Απὸ δὲ Ἀδάμ κατὰ τοῦς 6. Anastasius Regius et Miscella lacunam occurrentem replent scribentes: secundum alios autem 3829. quae Auctoris sententia est. Contii textus clarior: Ab Adam vero secundum 70. ter mille octingenti novem, secundum alios 3698 «. Ubi nihil ad nos de numero 3829, an Nicephori nec ne sit sententia, (ejus enim calculus videtur prodere

annos 3822.) Contii itaque textus juvat Eusebium nostrum quoad secundum numerum, si pro 3698. quod manifestus error typographi fuit, legas 3689. id enim colligit Eusebius, ut jam diximus. Primus autem numerus a Contio usurpatus 3809. ad eos pertinet, qui admittunt Cainan secundum cum annis 120. quo sensu et Aetolicus noster collegit annos 4247. 3809. ut supra vidimus. Syncellus annos septem et amplius posuit nempe 3816. vide pag. 101. quamvis Gr. textus corruptus inveniatur; debuit fortasse repone-re 3819. cum Cainan adscribat annos 130. decem nimirum plus quam alii, qui solum 120. annis admissis, calculum reducunt in 3809.

1 Եւուիրական. sonat sacratus, vel dicatus, usurpatur verò ab Interprete nostro, ut passim edocemur, pro Gr. ἱερός, sc. Sacer, sed quia minime conveniebat dici in Lat. Sacer Aposto-lus, divus vel sanctus nobis placuit.

Թեան իմն իրս ՚ի կիր արկանէ . բնաւ
 և զհարիւր իսկ ամաց յանձնէ մու-
 ծանէ : Վանդի դնէ աւելի ամս
 զԹերոցն որ յետ յետուայ կային՝ ամս
 չ. և յետ սամիսոնի զընկերհաշտու-
 Թեանն ամս իս . և զարձեալ զիսա-
 ղաղուԹեանն ամս չ : Եւ յաջափ ամս
 աւելի առանց վկայուԹեան եղեալ
 զանխուլ՝ բազում ամաց յաճախու-
 Թիւն յանձնէ մուծանէ : ՚ի մէջ մուլ-

tra Divinam Scripturam loquitur, sed quod temeritatis quidpiam adhibet, centum utique annos omnino de suo intrudens¹. Siquidem plus annorum inserit: pro Senioribus, qui post Josue extiterunt, annos (nempe) xxx. Nec non post Samsonem pro Democratia² annos xl. et rursum pacis annos xxx. Tot quidem annos abundantiores sine auctoritate clanculum insi-

1 Huc spectat Syncelli locus in pag. 139. ubi aliqua ex parte tentat Africanum purgare adversus Eusebium, dicit enim: « Εὐσέβιος δὲ μόνος ὁ Καισαρεύς τὰ τῶν πρεσβυτέρων οὐ παρέλαβεν. ὁ δὲ Ἀφρικανὸς ἐπὶ τῆ λ'. αὐτοῖς ἀπένειμεν, φ' πλείστα ἐπεγκαλεῖ ὁ Εὐσέβιος, ὡς μεγάλα φησὶ, διαμαρτάνοντι, καὶ τολμηροτάτῃ πράγματι ἐπικειρηκότι, πρὸς τούτοις ἄλλα ὁ. ἐπὶ, μ'. μὲν τὰ τῆς ἀναρχίας, λ'. δὲ τὰ τῆς εἰρήνης οἰκοδὸν παρεμβάλλοντι, τὰ δὲ α. β. ἄλλ' ὁ μὲν Ἀφρικανὸς περὶ τούτων ὡς διαφορουμένον ἐν τέλει τοῦ ε. λόγου καθομολογεῖ. (Interp. Goar) » Seniorum annos Eusebius Caesariensis solus in numerum haud retulit: eisdem verò annos 30. assignavit Africanus, quem pluribus insequitur Eusebius, ceu lapsum in errorem, et negotium vires proprias superans aggredi ausum: quodque demum annos 70. interregni nimirum 40. et triginta pacis, et universim centum annorum summam interposuerit, reum omnino traducit. Africanus certe de istis quasi plenam confessionem ad invicem non continentibus rationem reddit, et oppositionem fatetur ad libri 5. calcem α. Satis bene sensum expressisse videtur Lat. Interp. ita tamen late, ut omnino obscurata sint ipsa, quae Syncellus citat, Eusebii verba; quae debuit distinguere per verbum φησὶ, dixit, sc. ὡς μεγάλα usque ad τὰ ελα β. quae respondent illis in Arm. dictis, և զիեծ մասն առանց վկայուԹեան եղեալ սխալէ . . . զԲարհուԹեան իմն իրս ՚ի կիր արկանէ . բնաւ և զհարիւր իսկ ամաց յանձնէ մուծանէ . բանդի դնէ աւելի ամս, զԹերոցն . . . ամս չ . . . զընկերհաշտուԹեանն ամս իս . և զարձեալ զիսաղաղուԹեանն ամս չ : Contra verò Scaliger nimis stricte sumpsit Syncelli locum, quasi integre Eusebii verba in medium protulerit; sed quia in tertia persona loquitur Sync. Scaliger ausus est rem inducere

in Eusebii personam, ad libitum insertis etiam ipsius Syncelli verbis alienis, p. 34. hoc pacto. Τὰ μὲν Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, καὶ τῶν μετ' αὐτὸν πρεσβυτέρων ἡ γραφὴ παρεσιώπησεν, ἡ δὲ ἀγραφὸς συνήθεια τοῦ μὲν Ἰησοῦ κζ', τῶν δὲ πρεσβυτέρων ιη. παρέδωκεν, ὁ δὲ Ἀφρικανὸς ἐπὶ τῆ λ'. αὐτοῖς ἀπένειμεν, μεγάλα διαμαρτάνων, καὶ τολμηροτάτῃ πράγματι ἐπικειρηκός, πρὸς τούτοις ἄλλα ὁ. ἐπὶ τε, μ'. τὰ τῆς ἀναρχίας, λ'. δὲ τὰ τῆς εἰρήνης οἰκοδὸν παρεμβάλλων, τὰ δὲ α. β. Porro Syncellus ipse iterum memorat hunc locum p. 64. A. alio consilio, ut nempe tum Eusebium, tum Africanum repudiet. Siquidem postquam conquestus esset de Eusebio, eo quod Cainan secundum praetermiserit, deinde pergit hoc tenore: ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Ἀφρικανὸς διήμαρτεν, μὴ στοιχειώσας τούτον τὸν δεύτερον Καϊνᾶν, ὅθεν καὶ ἐν τοῖς ἀπὸ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἕως Ἡλὶ καὶ Σαμουὴλ ἠναγκάσθη ἔτεσι προσδεῖναι χρόνους ἕγγυς ρμ'. περὶ ὧν ὁ Καισαρεύς Εὐσέβιος οὕτως σφόδρα αὐτὸν καταμέμφεται τελειότερος σφαλεῖς ἐν ταύτῃ, καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς, ὡς προδεδήλωται, ἕως τῶν 43'. (Goar. Interp.) » Africanus pariter, eodem secundo Cainan non numerato, deflexit a vero; quo factum est, ut a Jesu Nave Seniorumque temporibus, usque ad Heli et Samuel annos, circiter 140. addere fuerit coactus: eo vero tanti erroris incusato Caesariensis Eusebius gravius multo, cum in hoc, tum in reliquis, annis, ut manifestatum est, 99. lapsus erravit α.

2 Vox ἐνկերհաշտուԹիւն, quae ad verbum sonat sociale pactum, vel conciliatio, supponiturque pro statu populari, in Canone usurpatur ab Interp. nostro pro Δημοκρατία, Democratia: interim vero videtur reposuisse pro ἀναρχία, anarchia, ut habetur in Gr. apud Sync. ita ut poteramus reponere cum Goaro interregnum.

սիսի ժամանակացն և սողմունի թա-
գաւորութեանն լինել ասէ աւելի
քան զԵօթնհարիւր և զիս ամս :

Պարտ է զմտաւ ածել զազգան՝
որ առաջի եղեն՝ թէ որչափոյք էին,
և անտի՛ի միտ առնուլ զանվաւերա-
կան բանիցն ճարտարանս : Օ ի թէ
յաբրահամէ մինչև ցղաւիթ ազգք
չորեքտասանք իցեն, և անդէն իսկ
առ մովսէսիւ մետասաներորդ ազգն
անցեալ էր . առ որով նաասովն որդի
ամինադաբայ ճանաչէր իշխան ազգին
յուդայ . և նա անդէն յանապատին
վախճանէր . քանզի մի յայնցանէ էր՝
որք յեգիպտոսէն ելին, և յառաջ-
նում հանդիսի թուոյ անցանէին .
յայտ է թէ յայլ հինգ ևս ազգ յետ
նաասովնի մինչև ցղաւիթ պակաս
էին ի թուոյն : քանզի նաասոն ծնաւ
զսաղմոն . և նա զբոոս . և նա զովլէդ .
և նա զյեսսէ . և նա զղաւիթ : Եւ
արդ՝ որ բանք իցեն ասելոյ, թէ ի
հինգ ազգան յետ մովսիսի՝ չ ամաց
թիւ ժողովիցի : Օ ի թէ հասարակ
ոք բոս իւրաքանչիւր ազգաց արանցն
զժամանակն բաժանիցէ, և տանին
ամբ ճիս լեալ իւրաքանչիւր ուրուք
յառաջքան զորդէծնութիւնն . և
զայն ոչ ոք ի լաւմացաց երբէք յանձն
առնուցու : Վանզի մովսէս իսկ ի
գլխովին ճի ամեայ վախճանէր . և
նորին յաջորդն յետու ճի ամեայ
վճարէր . և նախն քան զնոսա յովսե-
փայ ընդ ամենայն կեանսն ճի ամ
հասանէր կեալ . և առ նոսա և հինն
իսկ յակոբ՝ որ և իսրայէղն անուա-
նէր, և ամենայն հրէիցն նահապետ

nuans, multorum annorum frequen-
tiam a semetipso interserit: adeoque
inter Moysis tempora et Salomonis
regnum plus quam septingentos et xl.
annos esse dicit.

Oportet igitur serio animadvertere
generationes praecedentes, quotnam
fuerint; ex eoque deprehendere inva-
lidorum verborum commenta. Si e-
nim ab Abraham usque ad David
quatuordecim sunt generationes, et
tempore ipsius quidem Moysis unde-
cima generatio jam finita erat, sub
quo Naasson filius Aminadab prin-
ceps tribus Judae agnoscebatur; et
ipse ibidem in deserto mortem obiit,
cum ex illis esset, qui de Aegypto
sunt egressi, in primaque publica di-
numeratione adscripti fuerant (sc. su-
pra vigesimum annum erant). Con-
stat itaque, quod quinque aliae ge-
nerationes a Naasson usque ad Da-
vid deerant a calculo. Naasson enim
genuit Salmon; ipseque Booz; et il-
le Obed; isque Jesse; et ipse David.
Qua ergo ratione dici potest, in quin-
que generationes post Moysen dcc.
annorum numerum colligi posse? Et
enim si quis pro cuiuslibet generatio-
nis viris (sc. pro iis quinque post
Naasson) tempus illud (dcc. anno-
rum) aequaliter distribuet, inveniet
quemlibet ante prolis generationem
annorum fuisse cxl. quod sane nemo
sanae mentis¹ admittet. Siquidem
vel ipse quoque Moyses non amplius
quam cxx. annorum mortuus est; e-
jusque successor Jesu cx. anno obiit;
atque iis anterior Joseph totam vi-

¹ Ita visum est exprimere vocem *լաւմաց*,
quae ad verbum sonat bene intelligens, seu re-

cte cogitans, *maturus consilio*; et congruit cum
Gr. *εὐνοος*.

էր , ընդ ամենայն ճշմամբ եկեաց :

tam ad cx. annos duxit; immo his antiquior ipse Jacob, qui etiam Israel nominabatur, omniumque Judaeorum Patriarcha fuit, omnino annos vixit

CXLV.

Quomodo ergo congruum erit dicere, quod inferius, postque Moysen, tantum temporis quisque vivere potuerit, quantum superius narravimus (sc. cXL.)? Africanus igitur in hac parte ita erravit. Clemens vero (Alexandrinus) a Jesu Moysis successore usque ad templi aedificationem colligit annos DLXXIV. quod a primo ejus libro (stromatum) ediscere licet. At divinus Apostolus Paulus in actis Apostolorum publicum ad Judaeos sermonem habens ait; quod » Destruit Jesu gentes septem in terra Chananaeorum, et praebuit eis terram ipsam possidendam: postque ccccl. annos dedit ipsis Judices usque ad Samuel Prophetam. Et exinde postularunt regem; et dedit illis Saul filium Cis, virum de tribu Benjamin annis x. et demutavit eum, et suscitavit illis David « 1.

Եւ արդ՝ որ բանք ՚ի դէպ իցեն ասելոյ , թէ ևս ՚ի խոնարհ և յետ մովսիսի այնչափ ժամանակս ումեք հասանէր կեալ , որչափ վերագոյն շառեցաք : Եւ յ սփրիկանոս յայսմ այսպէս սխալեաց : Իայց կղեմէս ՚ի յետովայ մովսիսի յաջորդէն մինչև ցտաճարին կազմած , գումարէ ամս շէր . զորմէ մարթի յառաջին մատենէն նորա ուսանել : Իսկ Խծեղէն առաքեալն պողոս ՚ի գործս առաքելոցն ՚ի հրէից հրապարակաբոսութեանն ասէ , թէ քակեաց յետու ազգս ք. յերկրին քանանացոց , և ժառանգեցոյց նոցա զերկիրն . և յետ նժ ամաց ետ նոցա դատաւորս մինչև ցտամուէզ մարգարէ . և անտի յառաջ խնդրեցին թագաւոր . և ետ նոցա զսաւուղ որդի կիսեայ այր յազգէն բենիամենի ամս Խ . և փոխեաց զնա , և յարոյց նոցա զգաւիթ :

(Καί) καθελὼν ἔθνη ἑπτὰ ἐν γῆ Χαναάν, κατεκληροδότησεν αὐτοῖς τὴν γῆν (αὐτῶν). καὶ μετὰ ταῦτα ὡς ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ πειτήκοις ἔδωκε κριτὰς ἕως Σαμουὴλ τοῦ προφήτου. Κάκειθεν ἠτήσαντο βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς (ὁ Θεὸς) τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κίς ἀνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμὴν, ἔτη τεσσαράκοντα. Καὶ μεταστήσας αὐτὸν, ἤγειρεν αὐτοῖς τὸν Δαβὶδ (εἰς βασιλέα) (Act. xiii. 19—22.)

1 Vel paulo aliter legit Euseb. Gr. textum Act. vel obiter excerpens aliqua interpolavit. Placet hic describere et versiones Arm. ac Lat. vulg. in Act. ut cum lectione Eusebiana conferantur. Եւ քակեալ ազգս եօթն յերկրին քանանո՞ ժառանգեցոյց նոցա զերկիր նոցա երբէ ամս շորեքհարիւր և յետու . և յետ այսորիկ ետ

նոցա գառաւորս մինչ . ՚ի ամուսել մարգարէ : Եւ անտի յառաջ խնդրեցին թագաւոր , և ետ նոցա զսաւուղ որդի կիսեայ՝ այր յազգէ բենիամենի ամս քառասուն : Եւ երբէ փոխեաց զնա , յարոյց նոցա զգաւիթ թագաւոր ॥ » Et destruens gentes septem in terra Chanaan, sorte distribuit eis terram eorum, quasi post

Օ այս առաքեալ ասէ : Եւ ժողովին ըստ նմա ժամանակին յետ յիսովայ յամն շԼԴ : Դատաւորացն 'ի նժամ մինչև ցսամուէղ . որպէս նա ասէ բովանդակ . և 'ի նոյնս յորժամ ընդ սամուէլինն յաւելուցու շաւուղի Խամն . և դաւթայ ըստ նմին օրինակի Խ . և սողումննի է մինչև 'ի շինուած տաճարին . միանգամայն ըստ առաքելոյ 'ի յետովայ մովսիսի յաջորդէն մինչև ցսողումնն լինին ամբ շԼԴ : Իսկ Թէ և գմովսիսին ևս յաւելուցուս զքառասուն ամ յսնապատին , և զյետովայ որդւոյ նաւեայ 'զիէ ամն . միանգամայն ընդ ամենայն լինիցին ըստ առաքելոյ համարոյն ամբ Խ : Եւ ոչ այսչափ միայն , այլև դատաւորաց գիրքն միաբան լինիցին առաքելոյ . քանզի զդատաւորաց ժամանակն և նա 'ի նժամ գումարէ՝ մինչև ցսամուէղ . քանզի կայ և անդ մի ըստ միռէ այսպէս :

Haec Apostolus ait. Et juxta ipsum colligitur summa temporis post Josue ad annos DXXXIV. Judicum (nempe) ad annos CCCCL. usque ad Samuel, uti ipse (Apostolus) integre refert. Quum autem iis addantur anni Saul XL. cum (annis) Samuel annumerati, atque assimiliter etiam (anni) David XL. et Salomonis IV. usque ad templi aedificationem; summatim insimul juxta Apostolum, post Josue Moyses successorem usque ad Salomonem sunt anni DXXXIV. Quod si etiam pro Moysse addes annos quadraginta in deserto, atque pro Josue filio Nave XXVII. annos, omnes simul juxta Apostoli supputationem erunt anni DC. Neque id tantum, sed etiam Judicum liber cum Apostolo consonus erit: etenim Judicum tempora ille etiam textus in CCCCL. annos colligit usque ad Samuel: nam et inibi singillatim ita habetur.

Դատաւորացն Գրոց :

Ex Libro Judicum 1.

Յետ յետովայ տիրեցին այլազգիքն . ամն Է :
 Դոթոնիէլ . ամն Խ :

Post Josue dominati sunt Alienigenae . ann. VIII .
 Gothoniel . ann. XL .

(Euseb. Praep. Evang. x. 14. Et S. Niceph. Chron.)

. ἐπράτησαν ἀλλόφυλοι ἕτεσιν ὀκτώ . (Niceph. ἔτη 4.)
 Γοθονιήλ ἔτη 40 .

quadringentos et quinquaginta annos, et post haec dedit Judices usque ad Samuel Prophetam. Et exinde postulaverunt regem, et dedit illis Deus Saul filium Cis, virum de tribu Benjamin, annis quadraginta. Et amoto illo, suscitavit illis David regem «.

ferius ab auctore afferendum, repetit ipse ad sensum in x. Lib. Praep. Evang. cap. xiv. Inter vero caeteros scriptores S. Niceph. in Chron. magis vestigium Eusebii premit in digerendis his nominibus annisque; quibus ex locis placuit Gr. textum supplere.

1 Hoc laterculum iterum in Serie Regum in-

Այլադգիբ .	ամս	ըԺ :	Alienigenae .	ann.	xviii .
Աւուդիւ և Սամեգար .	ամս	Ճ :	Aod et Samegar .	ann.	lxxx .
Այլադգիբ .	ամս	Դ :	Alienigenae .	ann.	xx .
Բարակ և Գեբուրա .	ամս	Եւ :	Barac et Debora .	ann.	xl .
Այլադգիբ .	ամս	Է :	Alienigenae .	ann.	vii .
Գեդեոն .	ամս	Ը :	Gedeon .	ann.	xl .
Աբիմեւի .	ամս	Կ :	Abimelech .	ann.	iii .
Թոլա .	ամս	ԻԿ :	Thola .	ann.	xxiii .
Յայր .	ամս	ԻԸ :	Jair .	ann.	xxii .
Այլադգիբ .	ամս	ըԺ :	Alienigenae .	ann.	xviii .
Յեփթայր .	ամս	Կ :	Jephtae .	ann.	vi .
Եսեբոն .	ամս	Է :	Jesebon .	ann.	vii .
Էգլոն .	ամս	Ժ :	Eglon .	ann.	x ¹ .
Աբդոն .	ամս	Ղ :	Abdon .	ann.	viii .
Այլադգիբ .	ամս	Ը :	Alienigenae .	ann.	xl .
Սամսոն .	ամս	Դ :	Samson .	ann.	xx .
Հելի , առ որով Սա
մուէլ .	ամս	Ը :	Heli, sub quo Samuel .	ann.	xl .

Սիմուլ ամսն յամսն ամբ զաւսուսրայն իճ մինչև զսամուէլ :
 Simul omnes anni Iudicum ccccl. usque ad Samuel.

Αλλόφυλοι	ἔτη	ιθ'.
Αὐδ (. . .)	ἔτη	π'.
Αλλόφυλοι	ἔτη	κ'.
(Δεβώρα καὶ Βαρακ)	ἔτη	μ'.
	ἔτη	ζ'.
Γεδεών	ἔτη	μ'.
Αβιμέλεχ	ἔτη	γ'.
Θωλά	ἔτη	κγ'.
Ιαίρ	ἔτη	κβ'.
	ἔτη	ιθ'.
Ιεφθά	ἔτη	ς'.
Εσβών	ἔτη	ζ'.
Αελών (Niceph. vel Αιαλών Euseb.),	ἔτη	ι. (Nic. γ')
Λαβδών (Eus. vel Λαμπδών. Nic.)	ἔτη	ή.
Αλλόφυλοι	ἔτη	μ'.
Σαμψών	ἔτη	κ'.
Ηλεί (. . . .)	ἔτη	μ'.

1 Annos Eglon, qui et Elon, seu Ahjalon, de Judaico textu mutuatus est auctor, ut patebit in Canone, ubi juxta lxx. praetermittit hunc Iudicem. Verum enim vero sequens summa annorum 23, 150. non aliter conficiatur, nisi interim anni 10. seruentur; ut iis patet, qui summam totius calculi colligunt.

Այս այսպէս միաբան ժողովի, որ պէտք է նուիրական առաքելալս նշանակեաց. քանզի չէ՛ յայսմ համարի՝ ոչ մովսիսի ժամանակն, և ոչ յեսովայ մովսիսի յաջորդին, և ոչ սամուէղին և ոչ սաւուղի: Սամուէղին և սաւուղայ առ այժմ՝ յանդիպելոջ կացցեն և յեսովայն: Տայց ըստ առաքելոյ՝ և շաւուղի ին ամն առնթեր կացցէ, և չորեքարիւր և յիսուն ամաց դատաւորացն. յորս և դաւթայ ինն խառնեալ. և սողոմոնի 7. ամբ. որ ընդ ամենայն առնեն ամն շէջ: Արնչափ էր և առաքելական տրւչութիւնն: Յորս խառնեալ ին ամ մովսիսի յա նապատին, և յեսովայ նաւեայ ին ամն, որպէս և ասեն որդիք հեբրայեցոց. և ընդ ամենայն առնեն ամն՝ ո:

Եւ զայս՝ ճառեցելոց հինգ ազգացն՝ ի մէջ նաասոնի և դաւթայ թէ ճահիցես, և իւրաքանչիւր հասարակ բաժանեցես առանձինն, նախ քան յորդէծնութիւնն դաւթայի քան՝ զճ և զեթ ամ միում միում ումեք յանդիման կացուցանէ. որ և չիցէ իսկ կարի հաւանութեան: Օ ի եթէ մովսիսի իսկ դասնի ճի ամաց կեցեալ, ապա որ յետ նորայն լինէին՝ գրեթէ համատիք նորին լեալ՝ որ դիս ծնանէին: Եւ արդ՝ զի՞նչ պակաս իցէ, եթէ ոչ փոխել այսուհետեւ ի թագաւորութեան գրոցն վկայութիւն:

Քանզի թագաւորութեանն իսկ գիրք հաստատութեամբ նշանակեն զամենայն յելից որդւոցն իսրայէլի յեգիպտոսէ մինչև ցողոմոն և ցտաւ ճարին կազմած՝ ամաց լինել նի. որ պէտք է բերայականն նձ ամ ասէ:

Haec ita concorditer sicut ipse quoque Divus Apostolus assignavit, colliguntur. Quoniam (vero) in praesenti dinumeratione, nec Moysis, neque successoris Moysis Josue, nec Samuelis, nec Saulis tempora conscribuntur, aegedum (anni) Samuel et Saulis e regione collocentur cum (tempore) Josue. Secundum vero Apostolum, Sauli quoque anni xl. adstant quadringentis et quinquaginta annis Judicum: quibus David quoque annis xl. atque Salomonis annis iv. conjunctis, omnes anni sunt dxxxiv. eadem erat etiam Apostolica traditio. Quibus si inseras xl. annos Moysis in deserto, et xxvii. annos Josue filii Naavae, prout dicunt filii Hebraeorum, simul omnes conficiunt annos dc.

Porro si haec supradictis quinque generationibus inter Naason ac David (transactis) accommodabis, et eorum singulis pares annos distribuas, plus utique quam cxv. annos singulis eorum fuisse, antequam liberis operam dedissent, manifestum erit: quod sane vix adeo fidem meretur. Etenim si Moysen ipsum cxx. annos vixisse reperi-mus, qui ergo post eum fuerunt, aequalem ei ferme agentes aetatem, filios genuissent. Itaque quid restat, nisi ut ad auctoritatem libri Regum deinde transeamus.

Siquidem et ipse Regum liber ab egressu filiorum Israel de Aegypto usque ad Salomonem et templi aedificationem firmiter assignat annos fuisse ccccxl. nisi quod Hebraicum (exemplar) annos habet cccclxxx. Ita enim

1 Latè reddimus nisi quod, ne cogere-mur ad verbum dicere ut, quod obscurum hic praebet-

Օ ի այսպէս ասէ երրորդ դարու-
 Թիւն Թագաւորութեանցն, եթէ
 Եղե. ի նիս երրորդի ամի ելիցն յեգիպ-
 տոսէ՝ սկսաւ շինել սողոմոն զտունն
 նոն: Եւ երրայականն. և եղև ասէ
 ՚ի նձերորդի ամին: Օ այս հրէից
 վարդապետքն ՚ի նձ ամ ըստ հաւ-
 տատուն Թուոյ համարին Ժողովեալ
 զամնն ասեն. և չհամարին ուրոյն
 զամնն՝ ըստ որոց ասեն տիրեալ այլ-
 ազգեաց ՚ի վերայ Ժողովողեանն.
 և միայն զդատաւորաց Ժողովողեանն
 զիշխանութիւնն Թուեալ, և ՚ի նոյն
 յարեալ զժամանակն այլազգեացն
 ՚ի վերայ յառնելոյ: Եւ նմանազոյն,
 որպէս և ոչ այլազգ չորեքարիւր. և
 ութսուն ամացն ժամանակ Ժողովի-
 ցի: Եւ այց զնուիրական առաքելոյն,
 ոչ Թէ որպէս զժամանակագրութե-
 նէ ինչ ճառեալ, և ոչ ճշգիւ հաստա-
 տութեամբ համար ինչ աւանդեալ
 կարծեմ՝ զճառելոց ամաց զԹիւն աւ-
 ընթեր դնելով. և ոչ դատարկու-
 Թեամբ ինչ փրկութեան բանի: վար

tertius liber Regum habet, quod
 » Factum est ' anno ccccxl. egressus
 de Aegypto, coepit Salomon aedifica-
 re Domum Domino «. Hebraicum ve-
 ro (exemplar) » Et factum est, ait,
 anno ccccxxx «. Id quod Judaeorum
 Doctores, secundum firmam dinume-
 rationis calculum, in ccccxxx. annos
 comprehendi debere asserunt: qui qui-
 dem haud seorsum recensent annos il-
 los, in quibus dicuntur alienigenae in
 populum dominati fuisse, sed Judi-
 cum solummodo Populi Principatum
 sub numerum redigunt, eidem spatio
 attribuentes alienigenarum quoque
 irruptionis tempora. Et aequius qui-
 dem, nec enim alio modo quadrin-
 gentorum et octoginta annorum tem-
 pus coalescat. Divum autem Aposto-
 lum, non quasi de Chronologia quid
 disseruisse, vel exactissime supputa-
 tionem aliquam retulisse, arbitror,
 cum supradictorum annorum ² nume-
 rum collocaverit; neque tamen, inuti-

ret sensum: potest etiam reddi, quod nempe,
 vel ita tamen, ut; siquidem Arm. որպէս զի,
 Hellenismum prae se fert ad normam vocis δσ-
 ς, quae variis in locis variè ad sensum accom-
 modatur.

1 Communis lectio τῶν LXX. exceptis codi-
 cum differentiis, hunc ita locum exhibet III. Reg.
 VI. 1. Καὶ ἐγένθη ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ καὶ
 τετρακοσιοστῷ ἔτει τῆς ἐξόδου υἱὸν Ἰσραὴλ
 ἐξ Αἰγύπτου . . . καὶ ἠκοδόμησεν τὸν οἶκον τῷ
 κυρίῳ. Neque aliter interpretatio Arm. ibi. * Եւ
 եղև յամն չորեքարիւրդի և քառասներորդի
 ելանելոյ որդացն իսրայելի յեգիպտոսէ . . .
 շինէր զտունն տեառն. Ubi տեառն quamvis
 aequè sonet in genitivo Domini, quàm in dati-
 vo Domino; debet tamen accipi hic secundo
 sensu, ut ex aliorum lectione discimus. He-
 braicum autem textus juxta edit. Waltoni sic ad
 verbum exponitur. » Et fuit in octogesimo an-
 no et quadringentesimo anno egredi filios Israel
 e terra Aegypti . . . et aedificavit domum Domi-

no «. Vulgata vero Lat. editio: » Factum est
 ergo quadringentesimo et octogesimo anno eges-
 sionis filiorum Israel de terra Aegypti . . . aedi-
 ficari coepit domus Domino «.

2 Sensum ita explicandum putavimus, cum
 ambigua verba non uno modo accipi possint;
 sonant enim: » neque otio quopiam (vel vacui-
 tate quadam) salutis verbi doctrinae, memo-
 riam temporum egisse «. Ubi si otium sive va-
 cuitatem referas ad doctrinam, ea oritur sen-
 tentia, quam nos exposuimus; sin autem ad
 personam Apostoli, haec elicitur sententia: » ne-
 que quasi otium a doctrina verbi salutis habuis-
 set, se se dedisse ad disquirendam temporum ra-
 tionem «. Et sanè hic sensus quodammodo ad
 rem magis facere videtur, ideoque commode se-
 quitur succedens periocha; cum nempe Aposto-
 lus sinceriori libri Jud. calculo usus, noluerit
 in temporum variationibus perpendendis tempus
 terere: caeterum sequens quoque adnotatio his
 dictis consona fortasse erit.

դասպետութեանն զիշատակ ժամանակացն առնել, զհասարակաց ընթերցումս զատաւորացն կալուածոց 'ի կիր արկանելով:

Բայց թագաւորութեանցն գիրքն՝ յայտ յանդիմանն իսկ պատմեն, յեւրեցն մինչև ցողոմին գումարեալ յամս կամ 'ի նիս, կամ 'ի ԵՃ: Եւ թէ զժամանակս դատաւորացն ուրոյն զատեալ հանդիցեմք, և դարձեալ առանձինն մեկնիցեմք զձառեալսն 'ի գրոց դատաւորացն զայլազգեացն ունելոյ զամս, ամենայն ժամանակն 'ի մովսիսէ մինչև ցողոմին ժողովի 'ի թիւ ամաց 'ո ոց: Վրանգի է մովսիսի յանապատին իս ամ. և յետվայ

1 Praecedentia Eusebii examina citat Syncellus partim ad verbum, partim ad sensum, p. 139. ita tamen, ut sua quoque interjiciat, quae omnia confuse ad personam Eusebii redacta edidit Scal. p. 34. ideo nolimus ea in Gr. textu collocare, sed integrum locum hic proferendum duximus; sic ergo habet Sync. loco supra memorato: Ο δὲ Ευσέβιος τὰ πρὸ τῶ Δείψ Αποστόλω ἐν ταῖς πράξεσι τῶν κριτῶν ἐτι νύ. συστήσαι βουληθεὶς, συνεχρήσατο τούτων τίσι. διαπορεῖ μὲν τοι λέγων τὰ μετὰ τὴν τοῦ Μωσέως τελευτὴν ἄλλως κῆσθαι μέχρι Σολομώντος, καὶ τῆς τοῦ ἱεροῦ ἐπισκευῆς ἐν τῶ τρίτῳ τῶν βασιλειῶν. λέγει γὰρ. καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ υμ'. ἐτι τῆς ἐξόδου τῆς ἀπ' Αἰγύπτου ἤρξατο οἰκοδομεῖν Σολομῶν τὴν ναόν. τὸ δὲ Εβραϊκόν. καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ υ. καὶ π'. ἐτι. ταῦτα δέ, φησὶν, οἱ τῶν Ἰουδαίων διδάσκαλοι ἀκριβῶς συνέλεγον μόνως τῆς τῶν ἐξ Ἰσραὴλ κριτῶν χρονοκρατίας ἀριθμομένης, καὶ μὴ λογισμένης ἰδίως τῆς τῶν ἀλλοφύλων, ἀλλὰ τῆς τῶν κριτῶν συνοουμένης. ὅπερ οὐ συμφέδει τῇ ἱερῶ τῶν κριτῶν βίβλῳ. τὸν γε μὴν ἱερόν Αποστόλον φησὶν υ'. ἐτι τῶν κριτῶν οὐκ ἀκριβολογούμενον εἶπεῖν, ἀλλ' ἐκδοχῇ κοινωτέρῳ. (Interp. Goar). » Eusebius autem memoratos a divino Apostolo penes Actuum librum Judicum annos 450. stabilire ac ratos haberi cupiens, ex ejus dictis quibusdam errorem passus est. Enimvero annos a Moysis morte ad Salomonem et templi

le et vacuum reddendo salutaris Doctrinae verbum, ea tempora commemorasse, cum communem lectionem in libro Judicum traditam usurpaverit 1.

Attamen Regum liber evidentur utique refert, ab Exodo usque ad Salomonem colligi annos aut ccccx. vel cccclxxx. Sin autem tempora Judicum seorsum secernamus, et rursum seorsum seligamus Alienigenarum imperii annos in libro Judicum declaratos, omne tempus a Moyse usque ad Salomonem redigitur in numerum annorum dc. Moysi enim sunt in deserto xl. anni, et Josue xxvii: post quem Judicum et alienigenarum ccccl. uti Apostolus

instaurationem alio pacto regum libro tertio consignatos dicens, in magnam animi angustiam incidit. Ait quippe: *Et factum est in anno 440. profectionis ex Aegypto, coepit Salomon aedificare templum*: Hebraicus autem textus: *Et factum est 80. supra 400. anno etc.* Annos autem istos, ait, Hebraeorum doctores accurate colligi solius Israel Judicum regiminis ratione habita, non ita infidelium dominatus spatio separatim aestimato, sanxerunt: quod sane sacro Judicum volumini nullatenus consonat. Enimvero Sanctum Apostolum Judicum scriptis serio vel diligenter non attendisse, sed vulgata inter homines traditione abductum de annis 450. sententiam pronunciasse affirmat u. Ubi vides Syncellana mixta cum Eusebianis connecti. Deinde vero pergit Syncellus totam hanc quaestionem ad trutinam revocare sequenti p. 140. ac interea quaedam inserit, quae, ad sensum quod attinet, inter sequentia Eusebii dicta habentur, ita tamen confuse, ut difficile sit unum ab altero secernere. Goar in Latina sua interpretatione. ita rem exposuit, quasi integra pagina Eusebianum textum contineret a Syncello citatum, deceptus, ut patet, interjecto verbo φησὶν, eadem p. 140. A. sed quia anteriora aliquantulum obscura cernit, supplere voluit in marg. iterando φησὶν Ευσέβιος, idque in Lat. absolute reposuit, *inquit Eusebius*. Vide locum citatum, qui non parum juvat Eusebii verba.

իէ : յետ որոյ դատաւորացն և այլ-
ազգեացն նժ . որպէս առաքեալ ա-
սէ . և դատաւորաց գիրք նմին դա-
ւանեն : յետ որոյ սամուէղի և սա-
ւուզայ ին ամ : ապա և դաւթի ին : և
սողոմոնի 7 . մինչ 'ի տաճարին կազ-
մած : և միանգամայն ամենայն ո : որ-
պէս զի ճառեւոցն հինգ ազգացն իւ-
րաքանչիւր ումեք միում միում առն
ժամանակն ամաց ճի՛ր դատանել յա-
ռաջ քան զորդէճնութիւնն , կարի
իսկ անհաւանութեան իրք իցեն :

Իսոյց եթէ Թագաւորութեան
գրոցն զՏեա երթայցեմք , ն և ճամ
ժողովեսցուք . հանեալ 'ի բաց զեբ-
րայեցւոց ծառայութեանն ժամանակ
ամաց ճ , և ի ից . ըստ որում ասեն
այլազգեացն ծառայեալ . մանաւանդ
Թէ միանգամայն յար 'ի ժամանակն
Թուիցեմք զազատութեանն խառն
ընդ ծառայութեան ժողովրդեանն .
որպէս եբրայեցւոց համարն աւան-
դէ . զորս և մեք 'ի կիր արկեալ վա-
րիցեմք 'ի սմին համարի՝ որ առաջիս
կայ , զայլազգեացն ժամանակս ընդ
Թիւ ամաց Թագաւորացն համարել :
Ս՝անաւանդ զի չև ևս հաւանելի հա-
մարիցի մեզ հինգ ազգացն՝ որ ընդ

ait, liberque Judicum idem cum eo
fatetur: deinde Samuelis et Saulis an-
ni xl. postea vero Davidis xl. et Sa-
lomonis iv. usque ad templi aedifica-
tionem. Simul autem omnes (anni) dc.
Ita ut unicuique ex suprascriptis quin-
que generationibus ante liberorum
generationem tempus annorum cxx.
tribuere, res sit omnino improbabilis .

Caeterum si Libri Regum vesti-
giis insistamus, utique cccclxxx. annos
colligemus, extrahentes Hebraeorum
servitutis tempus annorum cxx. quot
nempe annis servisse alienigenis tra-
dunt; quinimmo si jugiter eodem tem-
pore insimul numeremus libertatis in-
tervallum una cum servitutis populi
spatio; prout Hebraeorum calculus
trahit: id, quod nos quoque usurpa-
bimus in hac praesenti supputatione,
alienigenarum tempora una cum nu-
mero annorum Regum (vel potius Ju-
dicum) recensentes. Praesertim quod
necdum probari nobis videtur illud
quinque generationum temporis spa-

1 Locus usurpatus ab Asolico nostro, cum
de his rebus ageret juxta Origenis computa-
tionem, Ananiaeque Sciracunii Arm. Chronogra-
phi, ita enim scripsit Lib. I. cap. I. (statim post
illa verba, quae supra citavimus). * Իսկ յելիցն
յեգիպտոսէ մինչև ցլինումն տաճարին , ըստ
որոգիցի և անանիայ շիրակացւոյ՝ ժողովին ամբ
նդ հանեալ 'ի բաց զեբրայեցւոց ծառայու-
թեան ժամանակն , զոր այլազգեացն ծառայե-
ցին . մանաւանդ եթէ միանգամայն իսկ՝ յար
զժամանակն Թուիցեմք զազատութեանն խառն
ընդ ծառայութեան , և զժամանակ դատաւո-
րացն առանձինն Թուիցեմք , ելանէ զլստի պատ-
մաբարացն ամենեցուն Իսկ հրեիցն
վարդապետն (և) եւսեբի ժամանակագիրն նժ .
ասեն յելիցն յեգիպտոսէ մինչև ցլինումն տաճարին

բին : Իսկ ովորոգիցն և անանիայն ամ ասեն .
համարելով և Ժ . ամ ելոնի դատաւորի || . h. e.
7 Ab exodo autem ex Aegypto usque ad aedifica-
tionem templi, secundum Origenem, Ananiam-
que Sciracunium colliguntur anni 490. extracto
tempore servitutis Hebraeorum, quo alienigenis
servierunt: quinimmo si una jugiter tempus di-
numeremus libertatis mixtim cum servitute, et
separatim tempus Judicum calculemus, excedit
mensuram universorum Historicorum Ve-
rum doctores Judaeorum, (et) Eusebius Chro-
nographus 480. dicunt ab exitu ex Aegypto us-
que ad aedificationem templi. Origenes tamen,
et Anania 490. dicunt, computando et 10. an-
nos Eloni Judici « .

նաստոյն և ընդ դաւիթ էին, անջըբ պետութիւն ժամանակին . յորժամ 'ի բայ առնուցումք 'ի ն և 'յ ճամնցն զմիսիսի զքառասուն ամ յանասպատին , և զտղումնի ն : և որ մնանն լինին ամք նչգ . մինչև ցդաւթի վախճանելն : Ալ զայն 'ի հինգ ազգսն բաժանել , ձէ (35) իւրաքանչիւր ումեք յազգացն տալ , եթէ նկատիցէ որ ճշմարիտ զաւանդութիւնն գտանէ : և զայս 'ի գաւթի ծննդենէն . ծերունոյ յեսասայ լինէր որդի ութերորդ դաւիթ , և յետ եօթն եղբարցն որ երիցունք քան զնա էին : զի և զայսմանէ մի աննման ինչ զառաջնոցն համար հաշուել :

Ալ արդ՝ եղիցի ըստ մերում Թաւորութեան գրոցն յելիցն յեգիպտոսէ մինչև ցտղումն և ցտաճարին շինուած կարգ ըստ կարգէ համարեալ ամս նձ : 'ի նոյն առեալ և զժամանակ այլազգեացն ըստ յաջորդութեան իշխանութեան դատաւորացն որ կալան մի ըստ միողէ : Նայց այս և այլազգ յայտնագոյն ընծայի անդրատին 'ի դատաւորացն գրոց : Այլ Թայէ մի էր 'ի դատաւորաց ժողովըրդեանն . իբրև պատերազմ յանէր 'ի վերայ նորա յայնցանէ որք զյորդանան գետով բնակեալ էին ամովըհացիքն , պատգամաւորէր ա-

tium inter Naasson et David . Quam (enim) ab cccclxxx annis extrahemus Moysis in deserto (degentis) quadraginta annos, et Salomonis iv. qui supersunt anni, erunt ccccxxxvi. usque ad obitum David: quos itaque in quinque generationes distributos, ideoque lxxxv. (lege lxxxvii.)¹ annos singulis generationibus assignatos, si quis observabit, veram reperiet. (esse hanc) traditionem . Et hoc a Davidis nativitate (edocemur)²; (cum) Jesse aetate provento octavus filius fuerit David, postremusque septem fratrum, qui majores ipso erant: etenim haud dissimiliter, quam hoc, majorum quoque antecedentium ratio temporis sit habenda .

Sint itaque juxta nostrum Regum Librum ab egressu de Aegypto usque ad Salomonem et templi aedificationem ex ordine in calculum reducti anni cccclxxx . eadem ratione computatis alienigenarum quoque temporibus, juxta successionem principatus Judicum, qui ordine tenuerunt (imperium) . Porro idipsum alio etiam argumento ex eo quidem libro Judicum clarius redditur . Jephthae enim, qui unus et ipse ex populi Judicibus erat, bellum illi inferentibus Amorrhaeis circa Jordanem fluvium incolentibus, hujuscemodi verba per le-

¹ Manifestus librarii error, scribentis X. pro E. nam anni 327. 436. si distribuuntur in quinque generationes, singulis anni cedunt 22. 87. quamvis in altera ex iis generationibus non 87, sed 88 anni recenseantur: sin autem unicuique 22. 85. tantum adscribas, summa supponatur 372. 426. necesse est .

² Si eo modo quo nunc habetur, interpunctio sustineatur, supplendum aliquod verbum,

ut աւանիւք, edocemur. Quod si aliter collocetur, fortasse magis expedita, cum verbo proprio, res erit hac ratione: եթէ նկատիցէ որ ճշմարիտ զաւանդութիւնն, գտանէ և զայս 'ի գաւթի ծննդենէն || . i. e. " Si quis observabit veram traditionem, reperit et istam ex David nativitate u. Sed placuit interim codicis nostri punctis insistere .

Թշնամիսն զայս օրինակ բանից . Նա
այժմ գու լաւ ինչ իցես աւել քան
զբաղակ որդի սեփփորայ զարայի մի
վարացւոց . միթէ կուուելնի կուուե
ցաւ ընդ իսրայէլի . և կամ Թէ ճա
կան ետ ընդ նոսա 'ի սանն իսրայէ
լի , յեսեբոն և 'ի դասերս նորա , յա
զեր և 'ի քաղաքս նորա շուրջ զյոր
դանան գետով ամն յ : զի ոչ ասրե
ցուցին զնոսա 'ի ժամանակին յայն
միկ : Վնայի ուսուցանէ այսորիւք
Յ ամ 'ի միջի գամանէ 'ի ժամանա
կացն մոկսէսի և 'ի բաղակոյ որդւոյ
սեփփորայ մինչև 'ի նորա տիսն : Նա
այս յ ամ ոչ այլազգ գումարի , եթէ
ոչ ժամանակքն ըստ որոց այլազ

gatos ad hostes dedit. » Et nunc,
melior ne eris tu, inquit, super Ba-
lae filium Sephor regis (aut regem)
Moab¹: nunquid pugnans pugnavit
cum Israel, vel bellum ne commisit
cum illis in domo Israel, in Esebon
et filiabus ejus, et in Jazer et civita-
tibus ejus, circa Jordanem fluvium
per annos ccc.? Ut quid non erue-
runt eos (vel etiam, eas, scilicet ur-
bes) in tempore illo? «. Per haec enim
edocet ccc. annos a tempore Moysis
et Balac filio Sephor usque ad suam
aetatem effluxisse. Hi vero anni ccc.
vix aliter colliguntur, nisi tempora,
in quibus alienigenae obtinuisse (Is-

Καὶ νῦν μὴ κρείσσων (vel ἐν ἀγα-
θῷ ἀγαθώτερος) σὺ ὑπὲρ Βαλακ υἱὸν Σεπφῶρ βασιλέως (aut βα-
σιλέα) Μωάβ; μὴ μαχόμενος ἐμαχέσατο μετὰ Ἰσραὴλ, ἢ πολε-
μῶν ἐπολέμησεν αὐτοῖς ἐν τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ, ἐν Ἐσεβῶν καὶ ἐν θυ-
γατρᾶσιν αὐτῆς, (καὶ) ἐν Ἰαζήρ, καὶ ἐν ταῖς (θυγατρᾶσιν αυ-
τῆς, καὶ ἐν πάσαις ταῖς) πόλεσι ταῖς παρὰ τὸν Ἰορδάνην, τρια-
κόσια ἔτη; διατί οὐκ ἐβρύσαντο αὐτοὺς ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνο. (Ju-
dic. xi. 25. 26.)

1 Variantes hio codices τῶν LXX. in duplicem
reducuntur lectionem, quarum primam sic ha-
be: Καὶ νῦν μὴ ἐν ἀγαθῷ ἀγαθώτερος σὺ ὑπὲρ
Βαλακ υἱὸν Σεπφῶρ βασιλέως Μωάβ; μὴ μα-
χόμενος ἐμαχέσατο μετὰ Ἰσραὴλ, ἢ πολεμῶν
ἐπολέμησεν αὐτοῖς ἐν τῷ οἴκῳ ἐν Ἐσεβῶν καὶ
ἐν ταῖς θυγατρᾶσιν αὐτῆς, καὶ ἐν γῆ Ἀροὴρ
καὶ ἐν ταῖς θυγατρᾶσιν αὐτῆς, καὶ ἐν πασαις
ταῖς πόλεσι ταῖς παρὰ τὸν Ἰορδάνην, τριακό-
σια ἔτη; καὶ διατί οὐκ ἐβρύσαντο αὐτοὺς ἐν τῷ
καιρῷ ἐκεῖνο; Alteram vero ita lege: Καὶ νῦν
μὴ κρείσσων σὺ etc. . . . μὴ μάχη ἐμαχέσα-
το . . . ἐπολέμησεν αὐτὸν ἐν τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ
ἐν Ἐσεβῶν, καὶ ἐν τοῖς ὀρίοις αὐτῆς, καὶ ἐν
Ἰαζήρ, καὶ ἐν ταῖς θυγατρᾶσιν αὐτῆς . . . τριακό-
σια ἔτη; διότι οὐκ ἐβρύσαντο αὐτοῖς etc. Inter
utramque lectionem locus est versioni Arm. Lib.
Jadic. * Իսկ որդ.՝ միթէ լաւ ինչ իցես որւ բան
զբաղակ որդի սեփփորայ զարայի մոկարու .
միթէ մարտիւ մարտեաւ ընդ իսրայէլի, կամ

պատերազմու պատերազմեցաւ ընդ նոսա , 'ի
մոկսէսի իսրայէլի յեսեբոն և 'ի դասերս նո-
րա , և յազեր և 'ի դասերս նորա , և յամանայի
քաղաքս՝ որ առ եզերս յորդանանու՝ ամն
երեքշարիւր . զի՞ է՞ զի ոչ Թափեցին զնոսա
'ի ժամանակին յայնմիկ . Quo patet in Gr. fau-
se lectum 1. Βασιλέα . 2. μάχη; 3. πολέμῳ . 4.
ἐν τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ . 5. ἐν Ἀροὴρ . 6. διατί
οὐκ ἐβρύσαντο . Eusebius verò conflatum ex his
omnibus praeferet textum, ut e regione Gr. un-
dique excerptum accommodavimus . Adde et Lat.
Vulg. cunctis aequè consonantem dissonantem-
que . * Nisi fortè melior es Balac filio Sephor re-
ge Moab: aut docere potes, quod jurgatus sit
contra Israel, et pugnaverit contra eum, quan-
do habitavit in Hesebon et viculis, et in Aroer,
et villis ejus, vel in cunctis civitatibus juxta
Jordanem, per trecentos annos? Quare tanto
tempore nihil super hac repetitione tentastis? « .

դեացն ասի ունեւ, ընդ ամն դատաւորացն՝ որ տիրեցին, թուիցին :

Իսկ եթէ ուրոյն ոք առանձինն դնիցէ զամն ժողովորեանն ծառայութեան և զայլազգեացն ունելոյ, անցանէն առաւելութեամբ քան ըզժամանակ ամացն երեքարիւրոց : Իսպա եթէ միայն ոք համարիցի զամն դատաւորացն՝ որ կալան, գտանիցէ՝ ՚ի նկատեալ ժամանակէն մովսիսի մինչև ցեփթայի ամն 7. որչափ և յեփթայեայ իսկ բարբառն վկայէ : Եղիցի այսուհետև ժամանակագրութիւնս՝ որ առաջիս կայ, զայս ձև օրինակի :

rael) dicuntur, cum annis Judicum, qui dominati sunt, annumerentur.

At si quis separatim annos conscribet servitutis populi, alienigenarumque potestatis, multo excedunt trecentorum annorum tempus. Si autem Judicum tantummodo annos, qui dominati sunt (in Israel), quis computet, inveniet ab observato tempore Moysis usque ad Jephthae annos ccc. quot nempe annos Jephthae quoque vox attestatur. Sit itaque talis praesens Chronographia.

Մովսիսէ մեջև ցտորմնն :

A Moysse ad Salomon¹.

Մովսէսի .
Եսուայ .

ամբ 70 .
ամբ 17 :

Moysis .
Jesu .

anni XL .
anni XXVII .

1 Praesens catalogus occurrit apud Asolicum nostrum toties laudatum, cum sequentibus Eusebii observationibus, ad verbum fermè descriptis; ita ut codex noster nunc emendari ab eo, et nunc emendare illum videatur. Et quidem in ipso aditu priora nomina մովսէս et յեսուայ in nominativo casu apud nos expressa, penes Asolicum correctius leges in genitivo, մովսիսի, et յեսուայ . illud enim postulat, quae remanent, ordo nominum. Ac vice versa, alia nomina apud Asolicum in nominativo exposita, corrigenda erunt ad normam nostri codicis genitivum casum praeseferentis. Expedit itaque integrum Asolici locum, ex Lib. I. cap. I. afferre; statim enim post alterum fragmentum superius allatum, haec habet: * Ապա համարեալ լիցի այսպէս .

Մովսիսի՝ յեսուայի ի ամ :

Եսուայի ի 70 ամ :

Այլազգեացն և գողտիւնի զատաւորի ի ամ : Այլազգեացն և աւովոյ և սամբարայ 2. ամ : Այլազգեացն և գերովոյ և բարա, կայ ի ամ : Գեգէտի ամն ի : Արիմուէր ամն 7 : Թովոյ ամն ի 7 : Յայիրայ ամն ի 7 : Այլ-

ազգեացն և յեփթայեայ դատաւորի ամն 7 : Էսերուի ի ամն 7 : Ելուի ի ամն 7 : Ղարգուի ամն 7 : Իսիոն քաղաք առաւ : Այլազգեացն և Սամբարայի ամն ի : Հեղեայ ամն ի : Սամուէլ և Սաւուլ ամն ի : Դաւիթ ամն ի : Սողոմոն ամն ի : Միանգամայն՝ ՚ի մովսիսէ և յեղիցն յեգիպտոսէ մինչև ցհանգերձանս աստարին, նգամ :

Չմովսիսի փոխանակէն յեսուայ՝ անուանակից գիրքն իւր ոչինչ նշանակեն, բայց միայն ՚ի վաղձանիչն նորա՝ ընդ ամենայն ասեն կեցեալ ամն 70 և 7 : Իսկ հերթայցիք զվերակացութեան նորա ժամանակ ասեն ի 70 ամ : որպէս լինել նմա մինչև ցմովսիսի ելն յեգիպտոսէ ի 7 ամնայ :

Իսկ վանն սամուէլի, զի և ոչ զնորա ժամանակն ասեն յայտնի գիրք, համարեմ թէ որ յիծային առքեալն ասացաւ, սաւուղայ և սամուէլի : Քանզի երեւի սամուէլ ՚ի բազում ամն լինել առաջնորդ ժողովորեանն : Եւ սաւուղայ միայն զերկեամ փ վկայէ բանն : Քանզի ՚ի Թագաւորութեանն գրեալ է այսպէս . Որգի ասրեւոր սաւուղ ՚ի Թագաւորեւն

Այլազգեացն և գոթոնիէղի դատաւորի .	ամբ	Ճ :	Alienigenarum et Gothoniel Judicis .	ann. LXXX .
Այլազգեացն և զեբորայ և բարակայ .	ամբ	Դ :	Alienigenarum et Eborae atque Barac .	ann. XL .
Գեդեոնի .	ամբ	Դ :	Gedeon .	ann. XL .
Աբիմեղէքայ .	ամբ	Դ :	Abimelech .	ann. III .
Թոլայի .	ամբ	ԻՔ :	Tholae .	ann. XXII .
Յայիրայ .	ամբ	ԻՔ :	Jair .	ann. XXII .
Այլազգեացն և յեփթայեայ դատաւորի .	ամբ	Կ :	Alienigenarum et Ephthae Judicis .	ann. VI .
Սեբեգոնի (Սեբոնի) .	ամբ	Կ :	Sebegon (lege Esebon)	ann. VII ' .
Աբդոնի .	ամբ	Ը :	Abdon .	ann. VIII .
Այլազգեացն , և սամիսոնի .	ամբ	Ի :	Alienigenarum et Samson .	ann. XX .
Առ սովաւ խմբեցաւ իղիոնա կան պատերազմն :			Hujus aetate Iliacum bellum coactum fuit .	
Հեղեայ .	ամբ	Դ :	Heli .	ann. XL .
Սամուէղի և սաուլայ .	ամբ	Դ :	Samuel et Saul .	ann. XL .
Դաւիթի .	ամբ	Դ :	David .	ann. XL .
Սողոմոնի .	ամբ	Դ :	Salomon .	ann. IV .
մինչև ցշինուած տաճարին :			usque ad templi aedificationem .	

իւրում . այսինքն մի ամի , և անհորձ 'ի չարեաց նշանակեաց զառնէն 'ի ժամանակէն' յորում եղև սկիզբն Թագաւորութեան . և զերկեամ մի կալ յայնպիսի միտս , և սուպ եղծանել և լինել նմա տարագրոյն , մինչև գիւի խեղճել զնա : Վասն այնորիկ այլ ևս ամբ' սամուէլի համարեալ են : Կ'մին իրի իսկ' սամուէլի և սաուլայ համարեցաք ի . ամբ Բայց (ոչ) միայն յառաքելական վկայութենէն այսչափ ամաց ժամանակ գումարի սաուլայ , այլ և 'ի ստոյգ մանր քննելոյ զգիրս :

Քանզի յեա մահուանն սաուլայ տակ պատ մուծիւնն' Թէ ի սակայ եր յեփուստեա որդի սաուլայ յորժամ Թագաւորեաց 'ի վերայ խորայէլի . և քամ Թագաւորեաց , բայց միայն 'ի տանէն յուգայ' որ էին զհետ զաւթի : Քան զի յըստակէն գիրք 'ի սկզբնն Թագաւորութեանն սաուլայ զերից որդւոցն , զոյնա թամ , զիտակ , և զմեղքիտակ . և զեփուսթայ շրջառակէն ինչ . որպէս իմանալ մեզ' Թէ յետոյ ծնաւ , և այսչափ լինել Թագաւորութեանն սաուլայ , որչափ որդւոցն յեա նորա վաղձանելոյն գտանին ամբ : Այլ ընդ սմին և զայս գիտառելք , որ ասէ յերկրորդ գլուխ Թա

գաւորութեանն , և այլն || : sequentia differunt ab Eusebio . Supervacaneum visum est haec omnia in Latinum convertere , cum ipsa Eusebii verba sint in nostro textu exposita ; quod si quid erit variatum notatum dignum , in sequentibus adnotationibus declarabitur .

1 Asolicus post Esebonem adjecit et Aelonem annis x. juxta Origenem atque Ananiam Sciracunium , ad normam nempe Hebraeo-Judaici textus , unde et calculum in annos 490. collegit , sed de Aelone alibi egit et Auctor noster , ut etiam in Canone memorabit non esse apud LXX .

2 Idem Asol. *Ilium urbs capta* , ad sensum nempe Eusebii quoad praesentem locum , ad verbum verò ad Canonem quod attinet . Sed quod est magis observandum , haec ille ante Sampsonem sub Labdone collocavit , optime quidem , ita ut corrigendum esse ad ejus normam nostrum codicem libenter fateamur ; nam et in Canone constanter ita habet et Eusebius , *Ilium* nempe captam dicit in diebus Labdonis ; ergo hic quoque primo loco legenda haec linea Առ սովաւ խմբեցաւ , etc. postea verò altera Այլազգեացն և սամիսոնի ամբ Ի :

Միանգամայն 'ի մովսիսէ և յեւրացն յեգիպտոսէ մինչև ցհանդերձանս տաճարին ամբ նՃ :

Օ մովսիսի փոխանակէն յետուայ՝ անուանակից գիրքն ոչինչ աւելի նշա նակեն , բայց միայն 'ի վախճանելն նորա՝ ընդ ամենայն կեցեալ ամս շԺ : Իսկ հերբայեցիք վերակացութեանն նորա ժամանակս ասեն լինել ամաց իէ անց . որպէս լինել նմա՝ մինչև ընդ մովսիսի ելանել յեգիպտոսէ , ամաց խոչ ից :

Իսկ վասն սամուէղի՝ քանզի և ոչ զնորա ժամանակսն յայտնի ասեն գիրք , համարիմ թէ որ յածեղէն առաքելոյն ասացաւ զշաւուղայ , հա սարակաց իցէ սաւուղայ և սամուէղի : Վասնզի երևի սամուէղի բազում ամս լեալ առաջնորդ ժողովրդեանն . և զշաւուղայ զերկեամ միայն վկայէ քանն : Վասնզի յառաջնում գլուխ թագաւորութեանն գրեալ է այսպէս . Ըրդի ասէ տարւոյ սաւուղ 'ի թագաւորելն իւրում . և երկուս ևս ամս թագաւորեաց 'ի վերայ իւրայելի : Բայց սիմաքոս լուսաւորագոյնս

Simul a Moyse et egressu de Aegypto usque ad templi apparatus anni CCCCLXXX.

De Jesu Moysis successore, ejusdem nominis liber nihil amplius designat, nisi tantum ipso mortuo, quod vixerit annos omnino cx. Hebraei autem, tempora ejus administrationis annorum esse dicunt xxvii: ita ut quum de Aegypto cum Moyse exisset, annos habuerit xliii.

De Samuele vero, cum neque ejus tempora palam protulerit Scriptura, opinor, quod quae a Divino Apostolo de Saul dicta sunt, Sauli et Samueli sint communia. Etenim multos annos videtur Samuel praefuisse populo; de Saule vero biennium solummodo Scriptura testatur. In primo enim capite (sc. libro) Regum ita scriptum est. » Filius, inquit, anni Saul, cum ipse regnasset; et Jacobus adhuc annis regnavit super Israel «². Symmachus vero clarius edidit, ita enim vertit: » Filius, inquit, quasi annus³

ὁὶδὸς ἐνιαυτοῦ Σαοῦλ ἐν τῷ Βασιλεύσει αὐτόν, καὶ δύο ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἰσραὴλ. 1. Reg. XIII. 1.

1 Interjectam apud Asolicam verbum *ասեն* dicunt, integram reddit lectionem, vel saltem sinteram; sicut etiam paulo supra գիրքն իւր, *Liber suus*.

2 Locus Scripturae sacrae, quamvis frustra eundem quaeres in plurimis hodiernis exemplaribus τῶν LXX. integer tamen extat in antiquis codicibus, ex quibus meliores editiones prodierunt, secundum Eusebium, ut cernitur in Gr. textu, & regione: totidem verbis habetur etiam in Arm. interpretatione ejusdem loci, ex exemplari τῶν LXX. translata. Solummodo cum in Eusebiano codice nostro redundet *ևս*, dicendum quod Eusebius legerit etiam ἐτι statim ante vel post ἔτη.

3 Τίδὸς ὢν ἐνιαύσιος (vel ἐνιαυσιαῖος) Σαοῦλ ἐν τῷ βασιλεύσει αὐτόν. Ita quidem vulgò auferunt Symmachi locum, cui additur monitum in adnot. Nobilii apud Morinum. » Abest istud, ὢν, à codicibus Theodoretici. Verum utrumque, sive adsit, sive non, depravate; atque ideo jure meritoque corrigendum ex Eusebio nostro: is enim certo certius legit ὡς . ἵερθε . quasi, velut, tanquam, ac si, id, quod patet vel per argumentum, quo affirmat Symmachum ita habere suam interpretationem, ut magis perspicue significare posset non unius quidem anni fuisse Saul, cum regnare coepit, sed quasi unius anni, seu velut anniculus, idest, ut pergat auctor, sincerus animo, ut esse solet infans unius anni.

աւանդէ . քանզի այսպէս թարգմանեաց . Սրդի ասէ իբրև տարևոր սաւուղ 'ի թագաւորեան իւրում . այս ինքն է միամիտ և անփորձ 'ի չարեաց նշանակեաց զառնէն լինել 'ի ժամն նակին՝ յորում եղև սկիզբն թագաւորութեան նորա . և զերկեամ միայն կալ յայնպիսի միտս . և ապա եղծաւ նել և լինել տարագիր յոյ , մինչև գիւի իսեղգ ընդ անձն արկանել նմա :
 Վասն այնորիկ այլ ևս ամբն՝ սամուէղի համարեալ լինին : Վին իրի իսկ սամուէղի և սաւուղայ եղաք իսամ : Քայց ոչ միայն յառաքելական վկայութենէն այնչափ ամաց ժամն նակ գումարի սաւուղայ , այլև 'ի ստոյգ մանր քննելոյ զգիրս :

Վանզի յետ մահուն սաւուղայ ասէ պատմութիւնն՝ թէ քառամն ամեայ էր յերուսթէ որդի սաւուղայ՝ յորժամ թագաւորեացն 'ի վերայ իւրայելի . և երկուս ամն թագաւորեաց , բաց միայն 'ի տանէն յուղայ՝ որ էին զհետ դաւթի : Վանզի յերուսթէս այս , մինչդեռ նորընծայ

Saul, cum ipse regnasset « . Scilicet sincerum animo ac malorum expertem fuisse virum significavit tempore, quo regni ejus initium fuit, bienniumque tantum eo animo se gessisse; ac deinde depravatum, a Deoque proscriptum fuisse; adeo ut daemon ipsum suffocare niteretur. Quamobrem qui remanent ejus anni, penes Samuel reputantur: ideoque pro Samuel et Saul annos statuimus xl. Sed tamen non solum ex Apostolico testimonio tot annorum tempus pro Saul colligitur, sed etiam ex certa atque accuratissima investigatione Scripturae .

Siquidem post mortem Saul ait historia: » quadraginta annorum erat Jebosthe filius Saul, quum regnavit super Israel, et duos annos regnavit; praeter domum Juda, qui erant post David « . Nam Jebosthe hic, cum adhuc novellus esset Saul in regno, nascitur: initio enim regni Saul com-

Τεσσαράχοντα ἐτῶν Ἰεβοσθεὺς υἱὸς Σαούλ, ὅτε ἐβασίλευσεν ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ, καὶ δύο ἔτη ἐβασίλευσε, πλὴν τοῦ ὄχρου Ἰούδα, οἱ ἦσαν ὀπίσω Δαυὶδ. II. Reg. II. 10.

Aliter, dempta voce ὡς, nullo modo differret Symmachi versio a versione τῶν lxx. Neque dicas in eo discrimen esse, quod οἱ lxx. reddiderint ἐνιαυτοῦ; Symmachus vero, ἐνιαύσιος. Nam utraque vox eundem sensum habet: prima enim sonat anni, signatque unius anni, et secunda anniculus vel annuus, quod idem est, sc. unius anni; adeo ut Arm. versio Sacrae Scripturae, quae accuratè lectionem τῶν lxx. praesefert, legat hic տարևոր, id est annuus, ad verbum nempe Symmacho adhaerens, sed reapse sensum τῶν lxx. exprimens, sicut etiam Vulg. Lat. unius anni, ad utramque pariter lectionem accedit. Omnino itaque legendum in Symmacho υἱὸς ὡς

ἐνιαύσιος (vel quod idem est ἐνιαυσιαίος). Porro haec adeo probat Paraphrasis Chaldaica, ut exinde dixeris Eusebium totum suum argumentum mutuasse, ita enim habetur text. Chald. in Targum Jonathan. » Sicut filius anni, in quo non sunt culpae, Saul (erat), quando regnavit, et duobus annis regnavit super Israel « . Ita sensit et Calmet quoad sententiam Symmachi in comment. hujus loci: quamvis enim depravate legat tantum ὄν, sensum tamen ita expressit, ut ultro concedat legendum magis ὡς, legit enim in Latino suo. » Erat velut filius unius anni « : consule integrum locum auctoritate antiquorum scriptorum confirmatum.

'ի Թագաւորութեանն էր սաւուղ, ծնանի: զի յիշատակեն գիրք 'ի սկըզբան Թագաւորութեանն սաւուղայ զերից որդւոցն. և զայժմու ճառելոյս չիշատակեն. որպէս իմանալ մեզ՝ Թէ յետոյ ծնաւ. և այնչափ լինել Թագաւորութեանն սաւուղայ, որչափ որդւոցն յետ նորա վախճանին գտանին ամբ:

Այլ ընդ ամին դիտիցի և այն՝ որ ասի յերրորդում գլուխ Թագաւորութեանն, Թէ յելիցն յեգիպտոսէ մինչև ցտղոմոն և ցշինուած տաճարին ամբ նձ: Այլ յաբրահամէ մինչև ցելան՝ որ եղեն 'ի ձեռն մովսիսի, ամբ շէ: Այլ 'ի ջրհեղեղէն մինչև յառաջին ամն աբրահամու ամբ ջիք: Այլ յադամայ ցջրհեղեղն ամբ սմէթ: Այլ լինին ընդ ամենայն՝ յադամայ մինչև ցտղոմոն և ցաաճարին շինուած ամբ տձԾ:

Օ Ժամանակացն ստղոմոնի և զառ 'ի նմանէ գործելոյ տաճարին կազմածոյ՝ վկայս արս փիւնիկեցիս ած 'ի մէջ՝ յառաջնում հրէիցն նախ նեացն պատմութեան՝ պատմագիրն յովսեպոս: Այլուի ինձ անագուտ առ 'ի նմանէն յիշատակելոյ արանցն վկայութիւն. քանզի գրէ յայժմու ճառեալ պատմութիւնն զայս ձև օրինակի:

1 A nobis supradictum est, hoc nomine appellari a majoribus Librum Josephi primum contra Apionem, quo ex loco restituimus Graecum

memorat Scriptura tres ejus filios, nulla mentione facta de ipso jam laudato; quo edocemur, eum postrematum fuisse; adeoque tot fuisse regni Saul (annos), quot filii ipsius anni post ejus mortem reperiuntur.

Verum interea hoc quoque animadvertendum quod in tertio capite (sc. libro) Regum dicitur; quod ab Egressu de Aegypto usque ad Salomonem, templique exstructionem, anni (sint) cccclxxx. Et ab Abraham usque ad Exodum per Moysen factum, anni dv. A Diluvio autem usque ad primum annum Abraham, anni dccccxlii. Ab Adam vero (usque) ad Diluvium, anni mcccxlii. et sunt omnes simul ab Adam usque ad Salomon et templi aedificationem anni mmmcl.

(Caeterum) de aetate Salomonis, et de templo quod ipse aedificavit, testes viros Phoenices Josephus historicus in prima Judaeorum antiquitatum historia¹ attulit. Non (igitur) inutilia mihi videntur testimonia virorum, quos ipse memoravit; in praedicta enim historia ita scribit.

textum juxta accuratiorē editionem Amstelod. antea memoratam.

՚Ի յոլետպոետայ փիւնիկեցոց վիպոսեւե-
նէն զերոսոսղէմեան սաճարէն :

Josephi, ex Phoenicum testimonio, de
Templo Hierosolymitano ¹.

Սամիմ ալսուհետև յայսցանէ
փոխեւլ ՚ի փիւնիկեցոց մատեանսն,
որ վասն մերոյ ազգիս գրեցան . և
զառ ՚ի նոցանէ վիպոսեւեան ըն-
ծայեցուցանեւ : Քանզի կայ պահի
առ տիրացիս վաղուց իսկ բազում
հնոց ամաց արքունական գրեալ, և
մեծաւ զգուշութեամբ պահեալ, զի-
րաց ինչ՝ որ ՚ի նոցանէ գործեցան,
և զայլոց արութեանց՝ որ յիշատա-
կաց արժանի իցեն : Յորս գրեալ է՝
թէ սաճարն երուսաղէմի շինեցաւ
՚ի սողմանէ արքայէ կանխագոյն ա-
մօք ճիւղիք, և ամսովք սեթիւք՝
քան զշինել տիրացւոց զկարբեղոն :

” Volo itaque jam ab istis gra-
dum facere ad Phoenicum monumen-
ta, quae de nostra gente conscripta
sunt, et ex illis testimonia afferre ².
Adservantur enim apud Tyrios lite-
rae jam antiquitus multis abhinc an-
nis ³ regio more conscriptae, et quam-
diligentissime servatae, de rebus ab
illis gestis, aliisque praeclaris factis,
quae memoria digna fuerint. In qui-
bus ⁴ scriptum est templum Hieroso-
lymae a rege Salomone constructum
fuisse, annis cxxiii. et mensibus octo,
antequam Tyrii Carthaginem condi-
dissent “.

(Joseph. contra Apionem. L. 1. et Sync. p. 145.)

Βούλομαι τοίνυν ἀπὸ τούτων ἔτι μετελθεῖν ἐπὶ τὰ παρὰ τοῖς
Φοίνιξιν ἀναγεγραμμένα περὶ τοῦ γένους ἡμῶν, καὶ τὰς ἐξ ἐκείνων
μαρτυρίας παρασχεῖν. ἐστὶ τοίνυν παρὰ Τυρίοις πολλῶν ἐτῶν γράμ-
ματα, δημοσία γεγραμμένα καὶ πεφυλαγμένα λίαν ἐπιμελῶς, πε-
ρὶ τῶν παρ’ αὐτοῖς γενομένων καὶ πρὸς ἀλλήλους πραχθέντων μνή-
μης ἀξίων. ἐν οἷς γέγραπται, ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ὠκοδομήθη ναὸς
ὑπὸ Σολομῶνος τοῦ Βασιλέως, ἔτεσι δ’ ἄττον ρμγ’, καὶ μισὶν ὅκτα
τοῦ κτίσαι Τυρίους Καρχηδόνα.

¹ Simillima inscriptione, quamvis liberiore,
usus est et Syncellus, quum aliqua ex parte ci-
taret hunc Josephi locum p. 145. D. E. Ἰωσή-
πος ἐκ τῆς Φοινίκων μαρτυρίας περὶ τῆς Τυ-
ρίων βασιλείας, καὶ τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ναοῦ.
Ex quibus verbis si demas illa τῆς Τυρίων βα-
σιλείας, καὶ, quae remanent, satis accurate Eu-
sebio nostri lectionem efficiunt. Melius erit, si
pro Ἰωσήπος, legas Ἐξ Ἰωσήπου ἀπὸ τῆς, vel
Ἰωσήπου ἐκ τῆς etc.

² Ζωα ᚚ ᚒοցանէ վիպոսեւեան, ad Sylla-
bas usque exprimit illud Gr. τὰς ἐξ ἐκείνων μαρ-

τυρίας, quod tamen non adeo accurate refun-
ditur in Lat.

³ Josephi vulgata lectio πολλῶν ἐτῶν, con-
cordat cum nostra quoad casum genitivum, at
quoad vim vocis magis nobiscum est lectio Syn-
celli ἀπὸ καμπόλλων ἐτῶν. Praeterea pro γε-
γραμμένα, Sync. habet γραφέντα, quod nihilo
magis ad rem facit.

⁴ Eusebius ut patet ex Arm. յորս. habuit in suo
exemplari relativum ἐν οἷς, in quibus, quod et
Sync. retinuit, ubi hodierna lectio Josephi prae-
fert indicativum ἐν τούτοις, in istis, ᚚ ᚒοցան :

Թեանն ցանկուԹիւն ածէր զնոսս : Վսնդի առաւելս միմեանց առաքէին, և առեղծուլ չհրամայէին. և աղնուա գոյն այնորիւք սողումն էր, և ՚ի բազում այլ իրս իմաստնապոյն : Վսա նին և այժմ իսկ առ տիրացիս բազում Թուղթք ՚ի Թղթոցն զոր նորս առ միմեանս գրէին : Աւգի ոչ իմինչ բանք յօղուածոյք են զաւերացւոց մատենադրուԹեանն, ՚ի միջի կաջուցից վկայ վաւերական զայր մի ՚ի փրենիկական պատմուԹեանն Հաւաստեալ լեալ Հաւասարիմ՝ զգիտու Սա ՚ի փրենիկեցւոց պատմուԹիւննս գրէ զայսգոյն օրինակ :

Վաւերականք աբիբաղու՝ որդի նաբուն իրոմնս Թագաւորեաց : Սա յարեւելից կողմննէ քաղաքին լիք արկեալ՝ մեծացոյց զքաղաքն. և զս

adduxit: problemata enim sibi invicem mittebant, et solvere instabant¹; et in his praecellens erat Salomon, in aliisque plurimis sapientior. Verum reperiuntur adhuc quoque apud Tyrios plures ex Epistolis ad se invicem scriptis. Quod autem sermo de Tyriorum commentariis a me non fingitur, testem firmum² producam virum, in Phoenicum historia certe fidelem compertum, Dium. Hic (igitur)³ in Phoenicum historiis hoc modo scribit «:

« Abibalo vita functo, filius ejus Hiromus regnavit. Hic partes urbis orientales aggere cinxit, ampliavitque civitatem; et Olympii Jovis templum,

νη. μάλιστα δὲ αὐτοὺς εἰς τὴν φιλίαν τῆς σοφίας συνῆγεν ἐπιθυμία, προβλήματα γὰρ ἀλλήλοις ἀντεπέστελλον λύειν κελεύοντες, καὶ κρείττων ἐν τούτοις ἦν ὁ Σολομών, καὶ τὰλλα σοφώτερος. σώζονται δὲ μέχρι νῦν παρὰ τοῖς Τυρίοις πολλαὶ τῶν ἐπιστολῶν, ἃς ἐκείνοι πρὸς ἀλλήλους ἔγραφον. ὅτι ὁ οὐ λόγος ἐστὶν ὑπ' ἐμοῦ συγκεείμενος, ὁ περὶ τῶν παρὰ τοῖς Τυρίοις γραμμάτων, παραθήσομαι μάρτυρα δεξιὸν ἄνδρα περὶ τὴν Φοινικὴν ἱστορίαν ἀκριβῆ γεγονέναι πεπιστευμένον Δίον. οὗτος τοίνυν ἐν ταῖς περὶ Φοινίκων ἱστορίαις γράφει τὸν τρόπον τοῦτον.

Αβιβάλου τελευτήσαντος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ Εἴρωμος ἐβασίλευσεν. οὗτος τὰ πρὸς ἀνατολὰς μέρη τῆς πόλεως προσέχωσεν, καὶ μεῖζον τὸ ἄστυ πεποίηκεν, καὶ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς τὸ ἱερόν καθ' ἑαυτὸ

¹ Ad commodum loci reposuimus *instabant*, aliter *հրամայէին* ad verbum sonat *jussum dabant*, praecipiebant, haud secus ac Gr. *κελεύοντες*, *jubentes*, quod tamen conticuerunt Lat. Interp. Latinitatis gratia.

² *Վաւերականք*, ut sibi diximus, *authenticum* apprime sonat, seu *certum, constans*, habetque interim locum vocis *δεξιὸν* occurrentis apud Sync. sc. *dexterum; solertem, expeditum, promptum*; nisi forte noster legerit *δεκτόν*, *acceptum, acceptabilem, fide dignum*. At apud

Jos. hodie desideratur talis vox, sed pro ea collocatur nomen auctoris in accusativo *Δίον*. *Dium*, quod tam Eusebius, quam Sync. in calce totius periochae legerunt. Euseb. *πεπιστευμένον Δίον*. Sync. *πεπιστευμένον Δίωνα*.

³ Eleganter saepe omittuntur ab Armeniis conjunctiones *τοίνυν, ὅν, μὲν, γα. itaque, ergo, vel igitur, quidam, utique*; quod semel dixisse satis erit. Sequentia habentur aliqua ex parte etiam in Antiq. Jos. Lib. viii. cap. 5. pagina 434.

սմն արքամնոս անուն՝ այր կորովի,
զարկեալ առասպելին սողովնի լու-
ծանել. միանգամայն և այլ ևս առ-
նոյն արկանել. զորս չառեղծոյր սո-
ղովն. և բազում ինչ իրովմայ տու-
ժէր :

Վիոս սայապէս զայս օրինակ՝ զբա-
նիցս որ ՚ի մէնջ ասացան՝ վկայեաց .
ԼՆՂ ՚ի սոյն ածեալ յարեցից և
զմեանդրոս զայր եփեացի . քանզի
և նա զիւրաքանչիւր Թագաւորու-
Թեանց զիրս և զարուժիւնս գրեաց՝
զյուշաց և զանյուշաց , իւրաքան-
չիւր աշխարհաց մասեհնադրուԹեանց՝
փութացաւ զանցնիւր վիպասանու-
Թիւնս ուսանել : Վրէ և սա զտիւ-
րացւոց Թագաւորաց . եկեալ հա-
սեալ յիրովնոս՝ գրէ զայս ձև օրի-
նակի :

Վախճանել արիբաղու՝ պայա
զատեաց զԹագաւորուԹիւնն նորուս
որդի իրովնոս . որ եկեաց սմն ծԷ .

rim vero litteratus quidam Abdamo-
nus nomine, vir sagax, problemata a
Salomone proposita solvit, statimque
alia eidem proposuit; quae, cum Salo-
mon non solvisset, pecunias multas
Hiromo rependit «.

» Ita quidem Dius, de iis, quae jam
a nobis dicta sunt, testatus est. Sed
et Menandrum virum Ephesium huic
adjungam. Etenim ille quoque singu-
lorum regnorum res, praeclaraque ge-
sta conscripsit Graecorumve et non
Graecorum¹, literaturae cujuslibet re-
gionis peculiare historias ediscere²
studens. Is itaque de Tyriorum regi-
bus scribens, quum pervenisset ad
Hiromum, ita scribit « :

» Abibalo vita functo, accepit re-
gnum Hiromus ejus filius: qui vixit
annos LIII.³ regnavitque annis XXXIV.

ἐπιζήμιον ἀναλῶσαι, εἶτα δὴ Ἀβδήμονόν τινα Τύριον ἄνδρα τὰ τε
προτεθέντα λύσαι, καὶ αὐτὸν ἄλλα προβαλεῖν, ἀ μὴ λύσαντα
τὸν Σολομῶνα, πολλὰ τῷ Εἰρώμῳ προσαποτίσαι χρήματα.

Δῖος μὲν οὕτω περὶ τῶν προσηρμένων ἡμῖν μεμαρτύρηκεν. Ἀλ-
λά πρὸς τούτῳ παραθήσομαι Μένανδρον τὸν Εφέσιον. γέγραφε
δὲ οὗτος τὰς ἐφ' ἐκάστου τῶν βασιλέων πράξεις παρὰ τοῖς Ἑλ-
λησι καὶ βαρβάροις γενομένας, ἐκ τῶν παρ' ἐκείνοις ἐπιχωρίων
γραμμάτων σπουδάσας τὴν ἱστορίαν μαθεῖν, γράφων δὴ περὶ τῶν
βεβασιλευκότων ἐν Τύρῳ, ἔπειτα γερόμενος κατὰ τὸν Εἰρωμον,
ταῦτα φησί.

Τελευτήσαντος δὲ Ἀβιβάλου, διεδέξατο τὴν βασιλείαν ὁ υἱὸς
αὐτοῦ Εἰρωμος, ὃς βιώσας ἔτη γ', ἐβασίλευσεν ἔτη λδ'. οὗτος ἔχωσε

1 Pulcre dicitur in Arm. զյուշաց և զանյու-
շաց, pro παρὰ τοῖς Ἑλλήσι καὶ βαρβάροις γε-
νομένας, ad verb. զեկեալն առ յիշն և առ
բարբարոսս, apud Graecos et Barbaros facta.
Ut ut sit, haec in Gr. textu cum antecedenti pe-
riodo conjuncta sunt; sed in Arm. etiam ad se-
quentem pertinere videntur .

2 Παιδεία, discere, ediscere, edoceri, nec
aliter sonat Gr. μαθεῖν, (nisi aliquando acci-
piatur pro docere). Planè igitur in aliam sen-
tentiam abierunt Lat. Interp. libere reddentes
historiae veritatem pandere .

3 Elucet hic quoque integritas codicis Arm.
seu lectionis Eusebii, ita ut supplere posset ea,

և թագաւորեաց ամն լի: Սա արկ լիք անջրպետութեան՝ որ ընդ քաղաքն և ընդ մեհեանն արամագղայ էր. և ոսկի սրնն նուիրական ՚ի մեհեանն արամագղայ կանգնեաց: Եւ թեալ ընդ մայրեօրս կոտորեաց ՚ի լեռնէն՝ որ կոչի լիբանոս՝ մայրս, ՚ի շինուած մեհեանն յարկաց: Եւ կեալ զառաջին մեհեանն՝ շինեաց զտաճարն հերակղեայ և զաստարտեայ, նախ կանգնեաց զհերակղին ՚ի պերիտիոս ամսեան: Օրաժող լինէր և ՚ի վերայ տիտիացւոց, որք յետս կացեալք չկամէին ընդ հարկօք մտանել. նուաճեալ միւսան

Hic aggere interjecto, aequavit intervallum quod inter urbem et sanum Jovis erat¹; et auream columnam in delubro Jovis erexit consecratam²; et cum lignariis (vel sylvas cedri)³ profectus, e monte qui Libanus appellatur, ad construenda templorum tecta, cedros excidit; demolitusque antiqua delubra, templum Herculis et Astartae aedificavit: primumque Herculis (templum) fecit mense Peritio⁴ (...) Exercitum movit adversus Tityos⁵, qui recusantes nolebant esse sub tributo; quos subigens, rursum ad se (illos) reduxit⁶. Hujus aetate

τὸν εὐρύχωρον, (...) τὸν τε χρυσοῦν κίονα τὸν ἐν τοῖς τοῦ Διὸς ἀνέθηκεν, ἔτι τε ὕλην ξύλων ἀπελθὼν ἔκοψεν, ἀπὸ τοῦ λεγομένου ὄρους Λιβάνου, κέδρινα ξύλα εἰς τὰς τῶν ἱερῶν στέγας, καθελῶν τε τὰ ἀρχαῖα ἱερὰ καινοῦς ναοὺς ὠκοδόμησε, τὸ, τε τοῦ Ἡρακλέους καὶ τῆς Ἀστάρτης τέμενος ἀνίερευσε, καὶ τὸ μὲν τοῦ Ἡρακλέους πρῶτον ἐποίησατο ἐν τῷ Περιτίῳ μηνί, (εἶτα τὸ τῆς Ἀστάρτης). ὁπότε Τιτυοῖς ἐπεστράτευσε, μὴ ἀποδιδούσι τοὺς φό-

quae aliunde is supplevit qui Josephum edidit, ubi ait in adnot. 448. n. «*Ὁς βιώσας ἰτη πενήκοντα τρία*. Ita supplevi ex Josepho Ant. L. B. c. 5 §. 3. et Syncello p. 583. Antea erat βιώσας ἰτη τριάκοντα τέσσαρα, omissis, quae in medio erant u.

1 Iterum mutila reperitur lectio Jos. quod minime animadverterunt alii. Sed tamen facile observari potest ex Eusebio nostro; aliter interpretes animi pendent. Vetus enim Interp. sic reddit, «*hic aggere conjunxit Eurichorum u. per τὸν εὐρύχωρον, sc. spatiosum, nomen loci conjiciens*. Non aliter novus Interp. «*hic aggere Fastum, qui dicitur, locum exaequavit*; ubi incertus sensus est: qui enim erat is locus, aut quo in spatio, nihil cognoverunt, quia Graeco textu integro caruerunt; quod tamen satis declarat lectio nostra.

2 Τὸ *νυμφοκλήν*, id est consecratam, vel dedicatam, jure addidit Interp. noster verbo *κάνεσεν*, hoc est erexit, ut adjectivum vocis *κλήν*, sc. *columnam*. namque ἀγατίθυμι, ex quo

ἀνέθηκεν, in divinis rebus sumitur pro consecro, dedico, unde et donaria sacra ἀναθήματα dicta sunt. Latini tamen Interpretes Jos. simpliciter dixerunt *reposuit*, ut vet. vel, ut nov. *collocavit*; Goar erudite in Sync. suo p. 146. D. *consecravit*.

3 *Երթեալ ընդ մայրեօրս*, si juxta Gr. textum accipiat, habet locum dicendi *երթեալ ՚ի մայրեօր անուան*, nam ὕλην ξύλων ἀπελθὼν sonat, *Sylvam lignorum adiens, vel ad sylvam lignorum profectus, sc. ad incidendum lignum*.

4 Matilus hic cernitur codex noster quoad secundam mentionem Astartae, respectu Gr. textus; verum magis ad nostram lectionem accedit vel ipse Jos. in Antiq. viii. 5.

5 *Տիտիացւոց*, probat genuinam Josephi lectionem *Τιτυοῖς*: cujus loco alii mendose posuerunt *Τίτος*, nonnulli verò *Τυρίοις* legendum esse sine causa divinarunt.

6 *Ἀναστρέφω*, unde ἀπέστρεψεν, praesertim sonat *inverto, converto*, nempe in activo; quare

գամ անդրէն յինքն դարձուցանէր :
 Աստուծոյ էր հրատարակել որդին արեւ-
 մնայ, որ միշտ յաղթէր առաւելոյն՝
 զոր դէմէր առաջի սողումն արքայ
 երուսաղէմացոյ : Աստուծոյ ժա-
 մանակն յայսմ թագաւորէ մինչև
 ցկարքեդոնի շինուածն՝ պէս զայս
 օրինակ :

Ս վախճանել իրողմայ՝ առնու-
 զթագաւորութիւնն բաշաղաղերոս
 որդի նորին . որ եկեաց ամս խի . և
 թագաւորեաց ամս էջ : Այս սորա
 սիրաստարտոս որդի սորին . որ ե-
 կեաց ամս լի . և թագաւորեաց ամս
 թ : զսա չորք դայեկորդիք իւր նեւն
 դաւ սպանին . յորոց երէց եղբայրն
 թագաւորեաց : Այս որոյ ստար-

fuit Abdemoni filius junior, qui sol-
 vendo problemata, quae Salomon rex
 Hierosolymorum proponebat, semper
 superabat². Computatur vero tempus
 ab hoc rege usque ad Carthaginis
 exstructionem, hoc modo.

» Hiromo defuncto, regnum accepit
 filius ejus Bahalbazerus³; qui vi-
 xit annos xlii. regnavitque annos xvii.
 Post hunc Abdastartus hujus filius;
 qui vixit annos xxxix. regnavitque an-
 nos ix. Hic a quatuor nutricis suae
 filii per insidias interfectus fuit; ex
 quibus major frater regnavit⁴. Post
 quem Astartus Eleastarti filius; qui

րոս, ուն՝ կալ սփոյնս իւր իւրեանս .
 որոց ամս լի . և թագաւորեաց ամս
 թ : զսա չորք դայեկորդիք իւր նեւն
 դաւ սպանին . յորոց երէց եղբայրն
 թագաւորեաց : Այս որոյ ստար-
 րոս, ուն՝ կալ սփոյնս իւր իւրեանս .
 որոց ամս լի . և թագաւորեաց ամս
 թ : զսա չորք դայեկորդիք իւր նեւն
 դաւ սպանին . յորոց երէց եղբայրն
 թագաւորեաց : Այս որոյ ստար-

et feliciter dixit Interp. noster դարձուցանէր,
 sed cum possit etiam praeterea accipi in passivo,
 seu in neutro, eo sensu dixerunt Lat. Interp.
 reversus est, vel remeavit: viderint lectores,
 quae magis probanda interpretatio.
 1 Ita quidem laudabiliter juxta Arm. sensit no-
 vus Jos. Interp. vetus contra, alteram amplexus
 est sententiam, reddens: *Abdemonus puer juvenis,*
 nominativum existimans illud genitivum *Ա՛ծմո-
 սոց*. Pro autem *էր իւր իւրեանս*, quamvis corru-
 pte legatur in vet. edit. *էր իւր իւրեանս*, at ipse
 quoque vet. Interp. recte exposuit in Lat. *sub*
hoc; cujus loco nos cum novo Interprete repo-
 suimus *hujus aetate*.
 2 Միշտ յաղթէր, demonstrat legendum *էր*:

էր իւր. quam lectionem praeferrunt et Joseph. in
 Antiq. L. viii. c. 5. et Syncell. p. 183. nam hoc
 in loco deest adverbium *էր*.
 3 Jos. *Βαλαζαρος*, vel interp. Lat. *Belear-
 startus*. Sync. propius ad lectionem nostram,
Βαλβάζερος. Post vero *ὁ υἱός*, addendum juxta
 Arm. *αὐτοῦ*. Itidem pro *ἑπτὰ*, noster habuit
ἑπτακαίδεκα.
 4 Desideratur in cod. nostro, tempus hujus
 regis *ἑτη δεκαδύο, ἠμρ 48. anni xlii*. Sequitur
 in Gr. *μεθ' οὗ*, in plur. *post quos*, sed legen-
 dum cum Arm. et Sync. in sing. *μεθ' οὗ*, *post*
quem. Ad haec lectio nostra cum Sync. habuit
Ελιστάρτου, quod Josepho est *Δελαιστάρτου*.
 Sicut et pro *Ασέρμος*, noster legit *Ασδάρμος*.

անու եղևաստարտայ. որ եկեաց ամս
 ծի. և թագաւորեաց ամս Ժ. 3 Ետ
 սորա եղբայր սորին սսթառիմնս.
 որ եկեաց ամս ծի. և թագաւորեաց
 ամս Թ. 4 Կսպանաւ յեղբորէն փե-
 ղիտեայ. որոյ աւեալ զթագաւորու-
 թիւնն՝ տիրեաց ամսս ի. և եկեաց
 ամս տասն (Ծ): 5 Կսպանանէր ի-
 թողբաղոս թագաւոր աստարտայուոյ.
 որ թագաւորեաց ամս լք. և եկեաց
 ամս խի: 6 Կսպանաւորեաց բա-
 ղէղզրոս որդի իւր. որ եկեաց ամս
 խե. և թագաւորեաց ամս լ: 7 Կսպանաւ
 փոխանակ եղև Մտեմնոս որդի իւր.
 որ եկեաց ամս լք. և թագաւորեաց

vixit annos LIV. regnavitque annos XII.
 Post hunc frater ejus Astbarimus;
 qui vixit annos LVIII. regnavitque an-
 nos IX. Hic a fratre Phelite interfec-
 tus est; qui regno suscepto, mensibus
 VIII. dominatus est: vixit autem annos
 X. (lege L.)¹ Hunc interfecit Ithol-
 balus Astartiarum rex²; qui regnavit
 annis XXXII. vixitque annis XLVIII. Hunc
 excepit Balezorus³ filius ejus; qui vi-
 xit annos XLV. regnavitque annis VIII.
 Huic successit Maetenus⁴ filius ejus;
 qui annos vixit XXXII. regnavitque an-
 nis XXXIX. Huic successor fuit Phys-
 manon⁵; qui vixit annos LVIII. regna-

քոտա տէսսարա, յեբասիլեւսեն էտի ճոճեքա. մետա տո՛տոն օ ճճեղքօս ճճ-
 տօ՛ Աստրիւմօս, Բիօսսաճ էտի տէսսարա կա՛ թէտիքոտա, յեբասիլեւսեն
 էտի էննէա. օտօս ճթա՛ւետօ յթօ տօ՛ ճճեղքօս Փէլիտօս, ճճ լաԲա՛ն
 տի՛ն Բասիլէիա՛ն իրքէ մի՛նաս օքտօ, Բիօսսաճ էտի թէտիքոտա. տօ՛տոն
 ճնէ՛լլեն ԷիԳա՛Բալօս օ տի՛ս Աստարտի՛ս յերէս, ճճ, Բասիլէսսաճ էտի տրիա-
 կոտաճո՛ս, յԲիօսսեն էտի էքիքոտաօքտօ. տօ՛տոն ճիե՛ճէքատօ Բաճէ՛ձարօս
 յիճօս, ճճ, Բիօսսաճ էտի տէսսարաքոտաթէտէ, յեբասիլեւսեն էտի էճ.
 տօ՛տոն ճիա՛ճօքօս յէճոնօ Թա՛տրնօս օ յիճօս, ճճ, Բիօսսաճ էտի տրիաքո-
 տաճո՛ս, յեբասիլեւսեն էտի էննէա. տօ՛տոն ճիա՛ճօքօս յէճոնօ Փոյքալիօն,
 Բիօսսաճ օ էտի թէտիքոտաէճ, յեբասիլեւսեն էտի տէսսարաքոտաէթա. էն

1 Legendum juxta Gr. Ծ. թէտիքոտա, quin-
 quaginta, quum ob ipsam ferme similitudinem
 litterarum Ժ. et Ծ. certe ab amanuensibus er-
 ratum sit.

2 Nescimus, quomodo in locum vocis *իերւս*,
 irrepsit *Բասիլւս*, vel contra; nam quod habe-
 tur in Arm. *Astartiarum rex*, Gr. habet, *Astar-
 tae Sacerdos*. Sicut etiam pro annis vitae *էքի-
 կոտաօքտօ*, *sexaginta octo*, Arm. habet *խի. տէ-
 սարաքոտաօքտօ*, *quadraginta octo*: quae confu-
 sio non adeo in Arm. vel Gr. quàm in Lat. co-
 dicibus potuit facile accidere, ob similitudinem
 numerorum LXXIII. et XLVIII.

3 Pro nomine *Βαδίζωρος*, noster habuit *Βα-
 λείζωρος*; at pro annis regni *էք*, *sex*, non credi-
 mus lectum fuisse *օքտօ*, *octo*, sed librarii vitio
 scriptum *ք*. pro *չ*.

4 Item pro *Ματρηνος*, noster legit *Μαίτη-*

nos: de annis verò regni ejus nostra lectio habuit
էիքօսիւննէա, *XXXIX*. cum interim legatur in Gr.
 tantum *էննէա*. *IX*. corrupte, ni fallor. Nam si
 hos viginti annos demas, nullo pacto summa
 annorum, quam ex his praemissis calculis Eu-
 seabius paulo infra colligit, constare potest. At
 vel Josephi amanuenses hanc videntur rationem
 cognovisse, ideoque annos viginti alibi supplē-
 visse, ut vidimus supra, ubi pro XLVIII. fere-
 bant LXXIII. quamquam contra de Eusebio id
 dici possit, detractos illinc annos hic addi-
 disse.

5 Quod ab Josepho *Փոյքալիօն* dicitur, ab
 Eusebio *Փոսմանօն*, dictum; quam lectionem
 magis corrupte descripsit librarius Arm. *փիւ-
 ճաննն*, sicut etiam Asolicus in transcribendo
 praesenti loco, Lib. I. c. I. * *Փիւս՝ աճուսն* (pro
փիւսմանն) *Թագաւորեաց տիրացոյ*: Ի աւ-

ամսի թ : Սորա փոխանակ եղև փիւս, մանունն . որ եկեաց ամս ծք . և թա գաւորեաց ամս խէ : Սորա է երրորդ ամի քոյր սորին հասուածեալ, 'ի լի բէացոց աշխարհն՝ շինեաց զհարբե դոն : Սողովի ամենայն ժամանակն յիրովնայ թագաւորու թեւէն մինչև զհարբեդոնի շինուածն՝ յամս ճժե . և յամսս լ : Յամին բժ երրորդի նորա տաճարն երուսաղէմի շինեցաւ : Եղևն 'ի շինուածոյ տաճարին մինչև 'ի հարբեդոնի շինուածն ամբ ճիւղ . և ամիսք լ :

Եւ արդ՝ 'ի փիւսիկեցոց վկայու թիւնն զի՝ նչ պարս իցէ աւելի յաւելուան . կանխագոյն է քան զտաճարին շինուած՝ նախնեացն մերոց յաշխարհն գալուստ . զի յորժամ զամե .

vit autem annis **κλνθ**. Hujus anno septimo, soror ejus fuga elapsa in Libya¹ condidit Carthaginem. Colligitur, itaque omne tempus a regno Hiromi usque ad Carthaginis constructionem in annos **clv**. et menses **viii**². Anno vero **xv**. ipsius³ templum Hierosolymitanum aedificatum fuit. Fluxerunt a templo condito usque ad constructionem Carthaginis anni **cxviii**. et menses **viii** «.

» Porro Phoenicum testimoniis quid opus est amplius addere? (....)⁴ multo praecedat templi aedificationem Majorum nostrorum in (hanc) regionem adventus: cum enim universam

δὲ τῶ ἐπ' αὐτοῦ ἐβδόμῳ ἔτει, ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ φυγοῦσα, ἐν τῇ Λιβύῃ πόλιν ὠκοδόμησε Καρχηδόνα. Συνάγεται δὴ πᾶς ὁ χρόνος ἀπὸ τῆς Εἰρώμου βασιλείας ἄχρι Καρχηδόνας κτίσεως, ἔτη ρνέ, μῆνες ἡ . ἐπεὶ δὲ δαδεκάτῳ ἔτει τῆς Εἰρώμου βασιλείας ἐν Ἱεροσολύμοις ὠκοδομήθη ὁ ναός. γέγονεν οὖν ἀπὸ τῆς οἰκοδομήσεως τοῦ ναοῦ ἄχρι Καρχηδόνας κτίσεως, ἔτη ἑκατὸν τεσσαράκοντα τρία, μῆνες ὀκτώ .

Τῆς μὲν οὖν παρὰ Φοινίκων μαρτυρίας τί δεῖ προσθεῖναι πλείω; (βλέπεται γὰρ τ' ἀληθὲς ἰσχυρῶς ὁμολογημένον καὶ πολὺ δήπου) προάγει τῆς τοῦ νεῶ κατασκευῆς ἢ τῶν προγόνων ἡμῶν εἰς τὴν χώραν ἄφιξις, ὅτε γὰρ αὐτὴν πᾶσαν πολέμῳ παρέλαβον, τότε τὸν

րա է . ամսն՝ քոյր սորա հասուածեալ 'ի լի բէացոց աշխարհն շինեաց զհարբեդոնի . Item pro annis vitae **πεντηκονταίξ**, Eusebius noster habuit **πεντηκονταοκτώ** .

¹ 'ի լիբեացոց աշխարհն tam sumitur pro in *Libyam*, quam in *Libya*; adeoque juxta primam rationem regitur a verbo *հասուածեալ*, juxta secundam à *շինեաց*: secundo sensu se habet Gr. textus, ad cuius normam et Arm. interpretatio dijudicanda erit. Latini Interpretes aliunde consicii *Didonem* Carthaginis conditricem, interjiciunt hic et ejus nomen, Scaligerum imitati. Sed nullus codex id eis permittit, sicut et no-

men *regni* explicate de suis inducunt.

² Haec summa, inquebam, constantissima demonstrat quaedam in Gr. alia in Arm. codicibus corrigenda in serie praecedentium annorum, qui spatium regni singulorum regum declarant.

³ *Յորա* ejus, vel *ipsius*. sc. Hiromi, ita quidem expresse in Gr. *Hiromi regni*.

⁴ Desiderantur in nostro codice ea verba: *Βλέπεται γὰρ τ' ἀληθὲς ἰσχυρῶς ὁμολογημένον, καὶ πολὺ δήπου*, sc. cernitur enim ipsa veritas valde comprobata, et multum utique, quae requiruntur ad continuationem sermonis.

նայն աշխարհն առին, յայնժամ զտա
 ճարն կազմեցին. և այս յայտնագոյն
 յազնուական գրոց յինէն գուշակեալ
 յայտնեաց 'ի նախնեացն պատգամաւ
 ւորութեան: Օ այս յովսեփայոս:

Բայց որ առաջի կայ ժամանակա
 գրութիւնս՝ ժողովէ 'ի չորրորդ ամէն
 սողմնի, և 'ի տաճարին կազմածոյ՝
 մինչև 'ի բարեկացւոց տեղոյն եղծա
 նելոյ՝ ամն նչք. և թուին այսպէս:

տ. Սողմնի սյլ ևս ամբ ընդ ե.
րիւքն.		17:
թ. Ռորովամ.	ամն ժի:	
դ. Աբիա.	ամն դ:	
է. Ասա.	ամն խտ:	
Ե. Յովսափատ.
(ԻԲ)	ամն խե:	
Զ. Յովրամ.	ամն լը:	
Է. Ոթորիա.	ամն ան:	
Ը. Վոթորիա մայրն.	ամն Է:	
Թ. Յովաս.	ամն Խ:	

regionem obtinuissent, tum demum
 templum aedificaverunt. Et haec a-
 perte ex Sacris litteris a me declara-
 ta sunt ¹ in antiquitatum Libris «.
 Haec Josephus .

Verum praesens Chronologia colli-
 git, a quarto anno Salomonis, ac
 templi aedificatione, usque ad ejus-
 dem loci a Babyloniis everisionem
 (factam) annos ccccxxxii. Numerantur
 autem hoc modo ².

i. Salomonis caeteri quoque anni
cum tribus.		xxxvii.
ii. Roboam.	annis	xvi ³ .
iii. Abias.	ann.	iii.
iv. Asa.	ann.	xli.
v. Josaphat.
(lege xxv.) ⁴	ann.	xlv.
vi. Joram.	ann.	viii.
vii. Ochozia.	anno	i.
viii. Gotholia mater.	ann.	vii.
ix. Joas.	ann.	xl.

բան κατασκευασαν. και ταυτα σαφως εκ των ιερων γραμμάτων
 υπ' εμου δεδήλωται δια της αρχαιολογίας.

¹ Pro յայտնեաց, legendum ad normam Gr. δεδήλωται, յայտնեալ է, կամ յայտնեթ; aliter obscura redditur sententia. Illud verò նախնեացն պատգամաւորութիւն etymologicè accommodatur pro Αρχαιολογία; quod nomen fert Liber Antiquitatum Jos. qui et Originum a multis appellatur: sicut et ազնուական գիրք pro սբ գիրք usurpatum.

² Haec tabula Eusebiana cum suo prologo epilogoque iisdem fore verbis a nostro Stephano Asolico describitur, quamquam aliquo modo calculus discrepet; cujus locum non abs re videtur hic transcribere saltem Armeniace, ex cap. i. Lib. i. * Բայց որ առաջիկայ ժամանակա գրութիւնս, ժողովէ 'ի չորրորդ ամէն սողմնի, և 'ի տաճարին շինուածոյ՝ մինչև 'ի տաճարին աւերումն 'ի բարեկացւոցն, ամն նիւա. և թուին այսպէս. Սողմնի սյլ ևս ամն 17. Ռորովամ ամն ժի. Աբիա ամն դ. Ասա ամն խտ. Յովսափատ ամն խե. Յովրամ ամն լը. Ոթորիա ամն ան. Վոթորիա մայրն ամն Է. Յովաս ամն Խ.

դիւս ամն մի. Գողթորիա մայրն ամն Է. Յովաս ամն Խ. Ամուսիա ամն խե. Ոթորիա որ և աղաբիա ամն ծԲ. Յովսափատ ամն ժի. Ուրուբիայն առաջին. Աբիան ամն ժի. Եղեկիա ամն ԻԲ. Մանուէ ամն ծԷ. Ասիլա ամն ժք. Յովսիա ամն լտ. Յովսափատ ամն Է. Եղեկիա որ և յովսափատ ամն ժք. Յովսափատ, որ և յեբրեա ամն Է. Մասաթանի, որ և սեղեկիա, ամն ժտ. Միանդանայն ամն նիւա. Եւս այսորեկ՝ գրութիւն չրեկոյ 'ի բարեկացւոց ամն 4. Որ գուրեալ կառարին յերկրորդ ամն դարեհի արքային պարսից || :

³ Asolicus et Samuel ex Armeniis, ex Graecis vero S. Niceph. annos adscribunt Roboam ժԷ. լ՛. xvii. quamvis Niceph. unum annum detrahit a successore, habens β. pro γ.

⁴ Omnino legendum ԻԷ. չի. xxv. ut apertissime praedicti testantur Eusebii celogarii, facile itaque pro Ի. irrepit Խ.

Ժ. Ամեսիա .	ամս ի՛ն :	x. Amesia .	ann. xviii ¹ .
Ժա. Ոզիա .	ամս ծ՛ք :	xi. Ozia .	ann. lii ² .
Ան սովաւ յունաց առաջին
ողոմպիադն կարգեցաւ :		Hujus aetate Graecorum prima
Olympias constituta fuit.	
Ժբ. Յովաթամ .	ամս Ժ՛ղ :	xii. Joatham .	ann. xvi .
Ժգ. Աբազ .	ամս Ժ՛ղ :	xiii. Achaz .	ann. xvi .
Ժդ. Եզեկիա .	ամս ի՛թ :	xiv. Ezechias .	ann. xlix .
Ժե. Սանասէ .	ամս ծ՛Է :	xv. Manasse .	ann. lv .
Ժզ. Ամովս .	ամս չ՛ :	xvi. Amos .	ann. ii .
Ժէ. Յովսիա .	ամս լ՛ն :	xvii. Josia .	ann. xxxi .
Ժը. Յովսաբազ .	ամիսս չ՛ :	xviii. Joachaz .	mensibus iii .
Ժթ. Յովակիմ .	ամս Ժ՛ա :	xix. Joakim .	ann. xi .
Ի. Յովակիմ որդի
նորա , որ և յե.
քոնիա .	ամիսս չ՛ :	xx. Joakim filius ejus,
qui et Jechonias ,	mens. iii .

իւս. Սատթամիա , որ
և Սեդեկիա . ամս Ժ՛ա :
xxi. Matthanias , qui et
Sedecias . ann. xi .

Սիանգամայն ամբ նլթ :
Յետ այսորիկ՝ գերութեանն հրէից
'ի բարեղոն , և աւերածի տեղւոյն
ամբ է , որք գումարեալ կատարին
ըստ երկրորդում ամի դարեհի ար.
քայի պարսից՝ առ վաթսներորդիւ
և Է երրորդիւ ողոմպիադաւն , վկայեն
անծեղէն գիրք :

Սիարանի ընդ մեզ յայտիկ և
կղեմէս յառաջում ստրոմատին ,
գրեալ զայս ձև օրինակի :

Simul (omnes) anni ccccxxiii³.
Post haec, captivitatis Judaeorum
in Babylone, locique desolationis an-
nos (esse) lxx, quorum summam col-
lectam perfici secundo anno Darii re-
gis Persarum, sub quinta et sexa-
gesima Olympiade, testatur Divina
Scriptura .
Convenit nobiscum in hoc et Cle-
mens in primo Stromate hoc modo
scribens⁴ .

1 Item iidem praeferunt ի՛թ. յժ. xxix. quam-
vis apud Asolicum pro Ի. irrepsit Է.
2 Item sibi invicem assentientes dixerunt illi,
Azaria qui et Ozia, vel Ozia, qui et Azaria .
Olympiadis vero mentionem Niceph. omisit, Sa-
muel in 49, anno Oziae collocavit, Asolicus tan-
dem sub Joatham posuit.
3 Summam colligit Asolicus in annos ԿԵ-
ԿԿԵԿԼԻ. novem scilicet annos excedens Eusebii
calcalum . Samuel adhuc unum annum amplius

dixit. sc. ԿԿԿ. ccccxlvi. Ex Niceph. dinumera-
tione anni computantur ccccxlvi. cum a primo
anno Salomonis colligat annos ccccxlvi. atque
ita tredecim anni supersunt .
4 Clementis textum restitimus ex loco cita-
to juxta edit. Oxonii. ann. 1715. pag. 395. Ve-
rum haec omnia, nec non aliquam partem se-
quentis epilogi iisdem verbis repetit Eusebius in
Canone ad Olymp. lxxv. atque iterum transcri-
bit auctor Chronici Pasch. p. 116.

Արեմայ :

Clementis .

Եւ եկաց Տնաց զԵրուՅիւնն և
ամ, ցածուցեալ յերկրորդ ամին դա-
րեհի վշտասպեայ՝ պարսից և ասս-
րեստանեաց և եգիպտացւոց իշխա-
նութեանն եղելոյ Թադաւորի : Առ-
որով անգէաս , և զաբարիաս յերկո-
սասանիցն մարգարէանային , և ան-
գէղոս՝ որ է մաղաբիա , և Թարգ-
մանի Տրեշտակ : Եւ էր քահանայա-
պետ յետու յովսեփեկեանց : Օպս-
արդի ճառեալ այրս ասէ :

Եւ այց մինչև ցարեհի երկրորդ
ամն եօթանասներորդի աւերածոյ
տաճարին ճգելոյ՝ վիայ ՚ի մօտոյ ե-
րաշխաւորէ զաբարիա մարգարէ . որ
յերկրորդ ամին դարեհի ասէր , Թէ
տէր ամենազալ մինչև յերբ ոչ ողոր-

» Et permansit captivitas annis lxx,
(ut demum) soluta secundo anno Da-
rii Hystaspis, Persarum, Assyriorum,
et Aegyptiorum imperii regis ¹. Cu-
jus aetate Aggaeus et Zacharias ex
duodecim prophetabant; nec non Aγγ-
γελος, qui est Malachias, interpreta-
turque Angelus ². Erat autem sum-
mus Sacerdos Jesu, Josedech filius « .
Haec praedictus vir ait.

Quod autem (annus) desolationis
templi septuagesimus ad secundum
usque Darii annum sit protractus ,
proxime adest testis fidejussor Zacha-
rias propheta ³; qui secundo anno
Darii dicebat. » Domine omnipotens

(Clem. Alex. Strom. i.)

Καὶ ἔμεινεν ἡ αἰχμαλωσία ἐπὶ ἑπταβδομήκοιτα, καταλήξασα εἰς
τὸ δεύτερον ἔτος (τῆς) Δαρείου τοῦ Ἰστιάσπου τοῦ Περσῶν, καὶ
Ἀσσυρίων, καὶ Αἰγυπτίων γεγενημένου Βασιλέως. ἐφ' οὗ, (ὡς
προῖπον) Ἀγγαῖος καὶ Ζαχαρίας, καὶ ὁ ἐν τῶν δώδεκα Ἀγγελος,
προεφήτευσεν. καὶ ἦν ἀρχιερεὺς Ἰησοῦς, ὁ τοῦ Ἰωσεδέκ. . . .

Κύριε παντοκράτωρ ἕως τίνος οὐ μὴ ἐλεήσης τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ

¹ Deest apud Clem. vox *imperium*, neque eer-
nitur interim in Canone Eusebii: suadet ratio,
ut dicamus utrobique excidisse, siquidem in
textu Cl. paulo ante habetur articulus *τῆς*, sc.
hujus in foem. gen. cui addendum fuit aliquod
nomen ejusdem generis et casus, ut *ἰξουσίας*,
ἡγεμονίας, vel *βασιλείας*, id quod solerter anim-
advertit Sylburg. in adnot. ejusdem Cl. affir-
mans *subaudiendum* esse *βασιλείας*, etsi diver-
so loco ab eo, quem habet Arm. *իշխանութեանն*.
verum alii vix hoc perpendentes, arroganter
etiam articulum *τῆς* expunxerunt.

² Eusebius de suo adjecit, ut explicaret, no-

men *Malachiae*, pro quo Clem. tantum dixerat
ἄγγελος, id enim sonat in Hebr. *Malach*, quod
apud Gr. et Lat. *Angelus*, quare et Interp. Arm.
expressius dixit *Թարգմանի Տրեշտակ*, quod
utriusque nominis est interpretatio.

³ Chorenensis noster simillimo dicendi gene-
re usus est. Lib. II. cap. 9. *Վիայ քեզ ՚ի մօտոյ
երաշխաւորեցէ եղէտիառաէ զիրբ եւսերի կե-
սարացոյ* || quem locum attigimus in Praefat-
tione nostra §. II. eo quod miro modo Eusebia
nostri verbis utitur auctor, cum alterius operis
ejus locum citare voluisset.

մեցիս երուսաղեմի և քաղաքացն յուռայ, զոր անտես արարեր, այս եօթանասներորդ ամ:

Եւ աստ ուշ եղեալ ասիցես, թէ զիարդ է ասացեալ ՚ի սկզբան գրոցն եզրայ, թէ յամին առաջնորդի կիւրոսի արքայի պարսից՝ ՚ի կատարել բանին տեառն ըստ բերանոցն երեւիայի, զարթոյց տէր զոգին կիւրոսի արքայի պարսից. և հրաման ետ յամենայն ՚ի թագաւորութեան իւրում գրով իսկ հրովարտակաց. և ասէ: Եւ ասպ յաջորդօքն զնովիմբ անեալ՝ զազատութենէն հրէից ցուցանէ. և թէ՛ զիարդ հրաման ետ զտաճարն շինել կիւրոս: Համարիցիս այսքիւք առ կիւրոսիւ է ամեայ ժամանակի գերութեանն կատարել, և ոչ առ դարեհիւ:

Եւ յի առ այս ասեմ, թէ երկուս է ամեայ ժամանակս մարգարէական բանին գուշակեն: Մի՛ յաւերածոյ տաճարին, որ դիպի ՚ի գլուխ ելեալ յերկրորդ ամին դարեհի. որպէս զաբարիայ բարբառն յանդիման կացու

usquequo non misereberis Jerusalem, et urbium Juda, quas despexisti? iste septuagesimus annus (est) «.

Caeterum hic attente animadvertens, quisquis es, dicere potes: At quomodo dicitur initio libri Esdrae? quod in anno primo Cyri regis Persarum, ut completeretur verbum Domini ex ore Jeremiae, suscitavit Dominus spiritum Cyri regis Persarum, et mandatum dedit in omni regno suo etiam cum (regiis) litteris, dicens «. Et postea prosequitur ostendere liberationem Judaeorum; et quomodo Cyrus templum aedificare jusserit. Ex quibus putes sub Cyro tempus annorum lxx. captivitatis completos esse, minime vero sub Dario.

Verum ad haec dico: duplex lxx. annorum spatium verba Prophetica denunciassent. Unum, a templi dissolutione; quod secundo anno Darii consummari contigit; prout Zachariae vox satis declarat. Alterum vero, a

τάς πόλεις Ἰουδα, ἃς ὑπερεΐδες; τοῦτο ἑβδομηκοστὸν ἔτος. Zachar. i. 12.

(Καὶ) ἐν τῷ πρώτῳ ἔτει Κύρου τοῦ βασιλέως Περσῶν, τοῦ τελεσθῆναι λόγον Κυρίου ἀπὸ στόματος Ἰερεμίου, ἐξήγειρε Κύριος τὸ πνεῦμα Κυρίου βασιλέως Περσῶν, καὶ παρήγγειλε φωνὴν ἐν πάσῃ βασιλείᾳ αὐτοῦ, καὶ γε ἐν γραπτῷ, λέγων. ii. Esdr. i. i. (vide et cap. ii. Esdr. iii. quod Latinis est i. Esdr.)

1 Sequentia ad verbum excerpit Asolicus noster ab Eusebio Lib. i. cap. i. hoc pacto. * Եւ աստի ուշ եգեալ ասիցես, եթէ զիարդ էցէ ասացեալ ՚ի սկզբան գրոցն եզրի, եթէ յամին առաջնուն կիւրոսի պարսից արքայի՝ զարթոյց տէր զոգի կիւրոսի արքային. և հրաման ետ յամենայն թագաւորութեան իւրում գրով իսկ՝ զազատութիւնն հրէից, և եթէ զիարդ ետ հրաման զտաճարն շինել կիւրոս: Համարեցիս

այսքիւք առ կիւրոսիւ է ամեայ ժամանակ գերութեանն կատարեալ, և ոչ առ դարեհիւ: Եւ այս ասեմ, եթէ ՚չք. եօթանասներորդ ժամանակէ մարգարէական բանին գուշակեն: Մի՛ յաւերածոյ տաճարին, որ դիպի ՚ի գլուխ ելեալ յերկրորդ ամին դարեհի: Եւ միւսն (կայն)՝| deinde ad sensum potius quam ad verbum alia exprimit.

ցանկ : յւ միւսն 'ի հրէիցն գերու
 Թեւէն մինչև ցրաբէղոնի աւանդն ,
 և ցրառնայ Թագաւորութեանն քաղ-
 դէացւոց . որ սկիզբն աւ Թուելոյ 'ի
 մարգարէութեանն ժամանակաց . և
 բովանդակի առ կիւրաբա՝ հանդոյն
 երեմիայի բարբառոյն . որովք զհան-
 դերձելոցն գուշակեալ՝ ասէր , Թե-
 այսպէս ասէ տէր , յորժամ կատա-
 բելոց իցէ բաբելոնի չափ , այց արա-
 թից ձեզ , և հաստատեցից 'ի վերայ
 ձեր զպատգամն իմ՝ , դարձուցանել
 զձեզ 'ի տեղիս յայս : յւ դարձեալ
 մարգարէանայ ասել . և եղիցի ամե-
 նայն երկիրս այս յաւեր և յապակա-
 նութիւն , և ծառայեցեան 'ի մէջ
 հեթանոսաց Թագաւորին բաբելոնաց-
 ւոց . և 'ի վերայ ազգին այնորիկ ասէ
 տէր , և 'ի վերայ երկրին քաղդէաց-
 ւոց . և եղից զնոսա յապակաւու-
 Թիւն :

Judaeorum captivitate, usque ad ca-
 ptam Babylonem, ablatumque re-
 gnum Chaldaeorum; quod numerari
 coeptum est a tempore Prophetiae;
 completur autem sub Cyro juxta Je-
 remiae vocem, qua futura praenun-
 tians dicebat: quia » Sic ait Domi-
 nus: quum jam implendus sit Babylo-
 nis annus LXX, visitabo vos, et confir-
 mabo super vos mea oracula ¹ ad re-
 ducendum vos in locum istum «. Et
 iterum prophetat dicens: » Et erit uni-
 versa terra haec in solitudinem et in
 corruptionem, et servient inter gen-
 tes regi Babyloniorum; et super gen-
 tem illam dicit Dominus, et super
 terram Chaldaeorum, et ponam eas
 in corruptionem ² «.

“Οτι οὕτως εἶπε Κύριος, ὅταν μέλλῃ πληρῶσθαι Βαβυλωνί ἐβδο-
 μήκοντα ἔτη, ἐπισκέψομαι ὑμᾶς, καὶ ἐπιστήσω τοὺς λόγους μου
 ἐφ’ ὑμᾶς, τοῦ ἀποστρέψαι τὸν λαὸν ὑμῶν, (Euseb. tantum ὑ-
 μᾶς) εἰς τὸν τόπον τοῦτον. Jerem. xxxix. 10.

Καὶ ἔσται πᾶσα ἡ γῆ εἰς (...) ἀφανισμόν, καὶ δουλεύσουσιν ἐν
 τοῖς ἔθνεσιν (ἐβδομήκοντα ἔτη, καὶ ἐν τῷ πληρωθῆναι τὰ ἐβδο-
 μήκοντα ἔτη, ἐκδικήσω) τὸ ἔθνος ἐκείνο (...) καὶ θήσομαι αὐ-
 τοὺς εἰς ἀφανισμόν (αἰώνιον, καὶ ἐπάξω) ἐπὶ τῆν γῆν ἐκείνην
 (πάντας τοὺς λόγους μου). Jerem. xxv. 11. 13.

1 Tam Vulg. Lat. quam Arm. textus in Je-
 rem. praefertunt *երանիս իմ զբարբա*, verba mea
 bona: at neque Eusebius, neque communis lec-
 tio *տան lxx*. agnoscunt illud adjectivum *ἀγα-
 θούς* vel *καλούς*. Contra Eusebius legit juxta Vulg.
 Lat. et text. Arm. *դարձուցանել զձեզ* redu-
 ceam vos, ubi hodierna lectio *տան lxx*. habet,
reducere populum vestrum.

2 Secundum hic Jeremiae locus ex Cap. xxv.
 v. 11. 12. 13. ut videtur, ab Eusebio ita lectus
 fuit, vel saltem memoriter recitatus ad fidem co-
 dicis nostri. Καὶ ἔσται πᾶσα ἡ γῆ εἰς ἔρημον

καὶ ἀφανισμόν, καὶ δουλεύσουσιν ἐν τοῖς ἔθνεσι
 τῷ βασιλεῖ τοῦ Βαβυλωνί. καὶ ἐπὶ τὸ ἔθνος
 ἐκείνο φησὶ Κύριος, καὶ ἐπὶ τὴν γῆν τῶν Χαλ-
 δαίων, καὶ θήσομαι αὐτοὺς εἰς ἀφανισμόν. A quo
 tamen multum differt hodierna lectio *տան lxx*.
 a nobis citata. Verum textus Arm. in Jerem.
 medium tenet, ita ut partim illi lectioni, par-
 tim Eusebio concedat: idem dixeris de Vulg. Lat.
 Primus ita se habet. * *Եւ եղիցի ամեմայն եր-
 կիրս այգ, յաւերաի և յապակաւութիւն, և ծա-
 ւայեցեան ազգացն այնորիկ և արքային քա-
 թելոցւոց զեթանոսան աժ: Եւ 'ի կատարել*

Եւ այս ամենայն առ կիւրոսիւ եւ ՚ի գլուխ . սչ յաւերածոյ տաճաւ ըին համարեալ գգերութեանն ժա մանակս , այդ՝ էս ՚ի վերուստ , յերկրորդ ամէն յովակիմայ հրէից թա գաւորէն . առ որով զառաջին գե ըութիւնն արար նաբուքոդոնոսոր արքայ բաբելոնաց : և էս յառաջա գոյն , յորմէ հետէ մարգարէն երե միա արար սկիզբն իւրում մարգա րէութեանն . յորմէ մինչև ցարշա րումնն , և ցտաճարին հրձիգ լինե լ են ամբ իս . և մինչև ցառաջին ամն կիւրոսի՝ ամբ է : քանզի ՚ի սկզբանէ երեմիայի մարգարէութեանն մինչև ցկիւրոս՝ առաջին է ամեայ ժամա նակն կատարի : Ի այց յաւերածոյ տաճարին առ կիւրոսիւ լամէր . և յ ք ամին դարեհի ըսոյր է ամ . և յ ք երորդ դարեհի նորոգեցաւ :

Haec vero omnia sub Cyri aetate completa fuerunt : non tamen a dissolutione templi dinumerando captivitatis tempora, sed adhuc superius; ab anno nimirum secundo Joachim regis Judaeorum: cujus tempore primam captivitatem duxit Nabuchodonosor rex Babyloniorum; imo anterior, ex quo nempe Jeremias propheta suae prophetiae initium fecit: a quo usque ad obsidionem (Hierosolymae) templique incendium, sunt anni xl: ad primum vero annum Cyri, anni lxx. Etenim ab initio prophetiae Jeremiae usque ad Cyrum, primum lxx. annorum tempus completur. Verum a templi dissolutione ad Cyrum xxx. anni erant, et anno Darii secundo² impletus est annus lxx. Darii vero anno viii. restauratum fuit (templum).

ամացն ետթանանից , ինդրեցից զվրէժս ՚ի թա գաւորէն բաբելոնաց և յազգէն յայնմանէ ասէ տէր՝ ըստ նորէնութեանց նոցա , և յերկրէն քաղցեացաց , և եդից զնոս յապակա նութիւն յաւերանական , և ածից ՚ի վերայ ամենայն երկրին այնորիկ զամենայն բանս իմ՝ : Nec adeo dissimiliter et secundus . » Et erit universa terra haec in solitudinem, et in stuporem, et servient omnes gentes istae regi Babylonis septuaginta annis . Cumque impleti fuerint septuaginta anni, visitabo super regem Babylonis, et super gentem illam, dicit Dominus, iniquitatem eorum, et super terram Chaldaeorum: et ponam illam in solitudines sempiternas . Et adducam super terram illam omnia verba mea . Praeter ea jure dubitari potest, ne forte interciderit a textu Eusebii mentio septuaginta annorum, cum reliquis .

niorum tertium ac vicesimum idem Propheta observat, qui videlicet regis Josiae decimo tertio exordiat. Ab eo siquidem expositorum nonnulli, inter quos reperitur Eusebius, (*εἰ οὖς καὶ Εὐσέβιος*) septuagenum captivitatis spatium ad annum Cyri primum, quo anni 70. manifestò complentur, volunt numeratum. Altera verò ratione septuagenorum annorum summa ab anno Joacim quarto ineunte, quo Deus Prophetae verbo populum contumaciae damnabat, ad memorati Cyri annum primum computari dignoscitur. Tertio et postremo modo ab undecimo Sedeciae ad Darii annum secundum a quibusdam colligitur: aliis ex opposito certiore et veriore annorum rationem, e quorum grege Eusebius observatur (*Gr. sincerius, ὡς φησὶν Εὐσέβιος, ut dicit Eusebius*), tenere se jactantibus, summa nimirum annorum 70. ab anno Hieremiae vaticiniorum 5. ad Cyri x. deducta: eo licet commento mutilum semper et errans probeatur eorum ratiocinium .

1 Eodem pertinet Syncelli observatio, mentione facta etiam Eusebii nostri, p. 173. Nobis sufficiat audire Latinam interpretationem Goarii . » Joacim filii Josiae regis Juda annus 4. in mundi 4883. incurrit, et magno Hieremia teste, in Nabuchodonosor regis Babylonis primum: eundemque suorum ad plebem Judaeam vatici-

2 Deinde integram paginam transcripsit Asolicus noster toties laudatus Lib. I. cap. x. quamvis paucis omissis vel mutatis: satius erit hic locum afferre, ut eum lector Armenus cum nostra

Եւ յայն ժամանակէ հետէ կացին մնացին հրէայք առանց թագաւորի յիւրեանց թագաւորաց . քահանայապետիւք իւրեանց իբրև իշխանօք և առաջնորդօք վարէին . և պարսից թագաւորացն 'ի հնազանդութեան կային զամենայն ժամանակս պարսից թագաւորութեանն : Եւ յետ նոցա մակեդոնացոց ծառայեցին՝ որ յետ աղէքսանդրի տիրեցին , մինչև ցեպիւփանէս անտիոքոս . որ թագաւորեաց ասորոց , և 'ի հեթանոսութիւն գառնալ նեղէր զազն հրէից : Առ որով մատաթիա քահանայ երուսա

Ab illo tempore autem ¹ perman-
serunt Judaei absque rege, (ceu de-
stituti) a suis regibus, Pontifices suos
principis et ducis loco habentes, Per-
sorumque regibus obtemperantes per
totum tempus regni Persarum. Post-
que eos Macedonibus, qui post Ale-
xandrum dominati sunt, servierunt,
usque ad Epiphanem Antiochum; qui
in Syria regnans, cogebat gentem
Judaeorum, ut in gentilitatem eos
converteret. Quo tempore Matathias
sacerdos Hierosolymitanus Asamoni
filius, ejusque filius Juda, qui Macca-

(Anonymus apud Scalig. pag. 51.)

Διέμεινάν τε ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου Ἰουδαῖοι, (καθὼς ἦδη προ-
είρηται), ἀβασίλευτοι, ὅσα ἐπὶ ἰδίοις βασιλεῦσιν, ἀρχουσι μὲν
καὶ ἡγεμόσι. χρώμενοι τοῖς οἰκείοις ἀρχιερεῦσι, τοῖς δὲ (Ἀσσυρίων)
βασιλεῦσι, (τὸ πρῶτον, ἢ τοῖς) Περσῶν, ὑπακούοντες, καὶ μετ' ἐκεί-
νους, τοῖς μετ' Ἀλέξανδρον ἀρξασί Μακεδόσι, μέχρις Ἀντιόχου
Ἐπιφανοῦς, ὅς τῆς Συρίας βασιλεύσας ἐλλήνιζεν ἐξηνάχασε τὸ
Ἰουδαίων ἔθνος . . .

lectione conficitur. * Բայց աւերածոյ առնարին առ կիւրորու Եւ աժ էր . և յերկրորդ ամին գարեհի շնոր Կ. ամն :

Եւ յայնժամ ժամանակն կացին մնացին հրէայքն առանց թագաւորի՝ յիւրեանց թագաւորաց , և քահանայապետիւքն իւրեանց իբրև առաջնորդօք և իշխանօք վարէին . և զամենայն ժամանակս պարսից թագաւորութեանն 'ի հնազանդութեան նոցա կային : Եւ յետ նոցա մակեդոնացոցն ծառայեցին , որ յետ աղէքսանդրի , մինչև ցեպիւփանէս անտիոքոս , որ թագաւորեաց ասորոց , և 'ի հեթանոսութիւն գառնալ զազն հրէից նեղէր : Առ որով մատաթիայ քահանայ երուսաղէմացոց՝ սամաթիայ որդի . և նորին որդի յուգայ՝ որ կոչեցաւ մա կարէոս . և սոցա պայպատք զիշխանութիւն հրէից վերադին նորոգեցին , և ձգեալ կալան մինչև ցառոսոս : Առ որով նախ յալլազիայ հերովդէս հրամանաւ հռոմայեցոց առ զհրէից թագաւորութիւնն : Ի ժամանակի՝ յորում

քն որդին նոյ ծնանէր : Եւ զառնան առնորդ ասացեալքն 'ի մովսիսէ , Թէ մի պակասեցէ իշխան յուգայ , և մի պետ յերանայ նորս . մինչև եկեցէ որում կայն պահի . և նա է յոյս հեթանոսաց : Այլ այս այսպէս :

Բայց ժողով ամենայն ժամանակն 'ի սողմ մովսիէ և յառաջին շինուածոյ առնարին՝ մինչև ցերկրորդ ամն գարեհի պարսից արքայի , մինչև ցառնարի նորոգումն ամն շէա : Եւ յերկրորդ ամն գարեհի՝ մինչև յիսաչելութիւնն փրկչին , ինն և Ժերորդ ամին տիրեալ եղելոյ , ժողովին ամբ շէա : Որք մանրամասամբ այսպէս հա մարին . Յետ կիւրսոսի՝ որ թագաւորեաց ամն Եւ առնու զթագն կամրիւս ամն Ե . (և այլն) || : Deinceps discrepat ab Eusebio, non tam sensu, quam verbo, quod solum nobis est quaerendum .

1 Occurrit hoc fragmentum haud contemnendum, apud Scalig. loco citato, a quodam eclogario Eusebii anonymo desumptum .

ղէմացի՝ ասամենեայ որդի, և նորին որդի յուրա՝ որ կոչեցաւ մակաբէոս; և սոցա պայազատք զիշխանութիւնն Տրէից վերստին նորոգեցին. և ձգեալ կալան մինչև ցաւգոստոս: Ը. որով նախ յայլազգեաց հերովդէս հրամա նաւ հոռոմոց առ զԹաւաւորութիւնն, ՚ի Ժամանակին՝ յորում կենարարն մեր (Ի՞՞՞ Ի՞՞՞ Ժնանէր: Եւ՝ վախճան առնոյր ճառեալ մարգարէութիւնն մովսէսի, Թէ մի պահասեցէ իշխան յուրայ, և մի պետ յերանաց նորա, մինչև եկեսցէ՝ որում կայն պահի. և նա է յոյս հեթանոսաց: Ը. յ՛ այս զսոյն ձև օրինակի:

Ըայց Ժողովի ամենայն Ժամանակն ՚ի սողումնէ և յառաջին շինուածոյ տաճարին մինչև յերկրորդ ամն դարեհի պարսկի, և ցտաճարին նորագումն յամն շք: Եւ ՚ի մովսէսէ և յերէցն յեգիպտոսէ մինչև ցտողումն և ցառաջին հանդերձանս տաճարին ամբ նձ: Եւ յառաջին ամէն արբա համու մինչև ցելուն շէ: Եւ ՚ի ջրհեղեղէն մինչև յառաջին ամն արբա համու ամբ ջրբ: Եւ յաղամայ մինչև ցջրհեղեղն ամբ սմիրբ: Եւ միանգամայն ընդ ամենայն յաղամայ մինչև ցերկրորդ ամն դարեհի, և ցերկրորդ շինուածն երուսաղէմի ամբ սոձ:

baeus vocatus est, horumque successores imperium Judaeorum rursum iustaurarunt, et protrahentes usque ad Augustum tenuerunt. Cujus aetate primus ex alienigenis Herodes, Romanorum jussu, regnum accepit; eo tempore, quo Salvator noster JESUS CHRISTUS nascitur. Atque adeo finem habuit praenuntiata Moysis propheta » Non deficiet princeps ex Juda, neque dux de femoribus ejus, donec veniat (is) cui repositum est¹; et ipse est spes gentilium «. Haec vero hoc modo (dicta sunt).

Verum summa temporis a Salomone, et a prima aedificatione templi, usque ad secundum annum Darii Persae, et templi restaurationem, colligitur ad annos DV. Et a Moyse et Exodo de Aegypto usque ad Salomonem, primumque templi apparatus, anni (sunt) CCCCLXXX. Et a primo anno Abraham usque ad Exodum (anni) DV. A Diluvio autem usque ad primum annum Abraham, anni DCCCCXII. Et ab Adam usque ad Diluvium anni MCCCXII. Simul vero omnino ab Adam usque ad secundum annum Darii, secundamque exstructionem Hierosoly-

Οὐκ ἐκλείψει ἀρχων ἐξ Ἰουδα, καὶ ἡγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἐὰν ἔλθῃ, ᾧ ἀπόκειται, καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν.
Genes. XLIX. 10.

¹ Ita legerunt et plurimi inter Patres veterrimos, juxta quos restituimus Gr. textum; at communis lectio editionis τῶν LXX. habet τὰ ὀποκείμενα αὐτῷ, cui suffragantur alii Patres non pauci; inter quos censetur et Eusebius in adnot. edit. Morini. Fortasse alibi ea quoque lectione usus auctor fuerat, sed hic primam certe usurpavit, ut patet ex lectione codicis nostri, quem

et Asolicus fideliter observavit. Eodem sensu habetur in Arm. versione Genes. մինչև եկեսցէ նա՝ որոյ իւրն է հանդերձանն. donec veniat, cujus suum est futurum, aut cui propria sunt futura; ut nihil dicam de Vulg. Lat. cujus celeberrima est lectio, donec veniat, qui mittendus est.

Եւ յԵ ամէն դարեհի, որ էր առաջին ամ վաթսներորդի հինգերորդի ողոմպիադին, ժողովին ողոմպիադք ճԼԷ. և ամբ շիւր: Արք մանր մա սամբք այսպէս համարին:

Յետ կիւրոսի առաջին Թագաւորին պարսից՝ առնու զԹագն կամբիւսէս: Ապա դարեհ, որ Թագաւորեաց ընդ ամենայն՝ ամն լի: Ի սորա յերկրորդ ամին՝ տաճարն երուսաղէմի վերստին շինեցաւ: Ի ինին այլ ևս ամբն դարեհի լի: Եղիցի այսու հետև դարեհի ամբ լի: Եւ քսերքսի ամբ Է: Ան որով եսթերայ իրքն կատարէին: Արտաշէսի ամբ իսն: Ան սովաւ եզր եբրայեցւոց սուրբ գրոց գրագէտ ճանաչէր. գործէ ասի զամենայն նծեղէն գիրս վերստին յիշել, և սուանդել հրէիցն նորանկար եբրայեցւոց նշանագրօք, վասն պատերազմաց աշխարհին հասանելոյ: Այլ և նեէմիա տակառապետ ճանաչէր. որ հրամանաւ Թագաւորին ելեալ յերկիրն հրէաստանի՝ շինէր զերուսաղէմ, և պատէր զքաղաքն պարսպօք. քանզի մինչև

mae, anni ~~mmmc~~clxxx. A secundo autem anno Darii, qui fuit primus annus sexagesimae quintae Olympiadis, colliguntur Olympiades cxxxvii. et anni dxlviii. (sc. usque ad Christum). Qui minute computantur hoc modo.

Post Cyrum, primum regem Persarum, diadema accepit Cambyses. Postea Darius, qui regnavit annis omnino xxxvi. Hujus anno secundo templum Hierosolymitarum rursus est conditum; conficiuntur autem reliqui quoque Darii anni xxxiv. Dinumerentur itaque Darii anni xxxiv. Et Xerxis anni xx¹. Sub quo ea, quae de Esther (narrantur), peracta sunt. Artaxerxis anni xli. Hujus tempore Esdras, sacrae Scripturae Hebraeorum scriba litteratus agnoscebatur: quem ajunt, omnes Divinas Scripturas recoluisse, Judaeisque de integro tradidisse, novis characteribus² Hebraicis, ob bellorum incursionem supra regionem. Neemias quoque vinaris agnoscebatur; qui regis jussu ascendens terram Judaeam, Hierosolymam condidit, urbemque moenibus

(S. Niceph. Patriarch. Chron. p. 317.)

... Δαρείος .. ἔτη λς'. Τούτου ἔτει δευτέρῳ ... ὁ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀνεγειώθη ναός. Γίνονται λοιπὸν τὰ λοιπὰ Δαρείου ... λδ'...

1 Nescio librorum ne vitio, an ab Auctore consulto omissi fuerint reges, qui aliquot menses imperaverunt, quosque tum ipse Eusebius in catalogo et in canone, tum ipsius eclogarii Arm. et Gr. memorant: ut Artabanum Xerxis successorem mensibus 7. Xerxem secundum post Artaxerxem longimanum mensibus 2. ac demum Sogdianum ejusdem successorem mensibus 7. quamquam diversi modo ferant numeros mensium. De Esther vero consule Canonem in

Olymp. lxxxix. et xciii. ubi videbis, non probari ab Eusebio praesentem sententiam.

2 Դորանկար նշանագրօք, novi characteres, vel potius de novo formati, sive novissime depicti characteres; quo affirmat Auctor id quod superius dixerat, antiqua elementa Hebraeorum esse, quae Samaritana nuncupantur: ista vero, quibus utuntur Judaei, multo post ab Esdra confecta.

ցնա աւեր կայր քաղաքն, քայց միայն
 'ի տաճարէն՝ որ առ դարեհիւ նորո
 գեցաւ: Յետ արտաշէսի թագաւո
 րեցին պարսից պսոքիկ. Ղարեհ
 ամն ժԹ: Արտաշէս ուշեղ ամն խ:
 Ողբոս ամն իչ: Արտէս ամն չ:
 Ղարեհ ամն չ: Յետ որոց աղեք
 սանդրոս մակեդոնացի երարձ զու
 րուԹիւնն պարսից, և թագաւորեաց
 ամն չ: և նախ քան զդարեհ սպա
 նանելոյ թագաւորեաց այլ ևս ամն
 չ: Սիւնգաւայն յերկրորդ ամն
 դարեհի մինչև ցաղեքսանդրի վախ
 ճանն, որ եղև 'ի ճժդ ողոմակառին
 յառաջում ամն, լինին ճճէ:

Յետ աղեքսանդրի վախճանելոյ՝
 եզիպտոսի և աղեքսանդրիայ քաղա
 քի թագաւորեցին պսոքիկ. ւն.
 Պտղոմէոս զագոսայ ամն խ. ք.
 Պտղոմէոս փիղադեղփոս ամն իւ:
 Ա սովաւ երրայեցւոց գիրք սէք
 'ի յոյն լեզու թարգմանեցան, և յա
 ղեքսանդրիա քաղաքի 'ի մատենից

cinxit: etenim usque ad eum dissolu
 ta erat urbs, praeter templum, quod
 sub Dario restauratum fuit. Post Ar
 taxerxem regnaverunt apud Persas
 isti: Darius annis xix. Artaxerxes
 Mnemon¹ annis xl. Ochus annis xxvi.
 Arsēs annis iv. Darius annis vi. Post
 haec Alexander Macedo, sublato Per
 sarum regno, regnavit annis vi. quin
 etiam antequam Darium occidisset,
 regnauerat aliis insuper annis vi. Si
 mul a secundo anno Darii, usque ad
 Alexandri obitum, qui primo anno
 cxiu. Olympiadis accidit, sunt (anni)
 cxcvii.

Post Alexandri mortem, Aegypto
 et Alexandrinorum urbi imperarunt
 hi qui sequuntur. I. Ptolemaeus Lagi
 (filius), annis xl. II. Ptolemaeus Phi
 ladelphus, annis xxviii. Sub eo² sa
 cri Hebraeorum libri in Graecam lin
 guam translati sunt, atque in Biblio
 thecis Alexandriae reconditi. III.

(Idem ibid. p. 318.)

Μετὰ δὲ τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτὴν, Αἰγύπτου καὶ Ἀλεξανδρίας
 ἐβασίλευσε πρῶτος Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ἔτη μ'. Πτολεμαῖος ὁ Φιλά
 δελφος ἔτη (λθ'). ἐπὶ τούτου αἱ παρ' Ἑβραίοις ἱεραὶ βίβλοι εἰς τὴν Ἑλ

1 Ուշեղ, id sonat apud Arm. quod Gr. Μνή
 μων, sc. memoria praeditus, ingeniosus, vel po
 tius memorans; unde et Latini scriptores non
 semel dixerunt Artaxerxes Memor; at vulgo Gr.
 verbum Mnemon usurpant, sicut et Interp. no
 ster alibi, Քեմոն. Annos vero Ochi, ut hic,
 ita etiam constanter in Canone Eusebius habet
 Էչ. 26. Pariter habuit et Niceph. ejusdem ecl
 o-garius, juxta Anastasium: at hodierna lectio apud
 Scal. habet 27. et apud Goarum 22.

2 Asolicus noster de more ad verbum excerpsit
 quaedam etiam ex hoc Eusebii textu. Lib. i.
 cap. 3. Ա սովաւ երրայեցւոց գիրք սէք 'ի
 յոյն լեզու թարգմանեցան. և յաղեքսանդրիայ

քաղաքի 'ի մատենից տուն եղան ||: Անգ.
 Ա սովաւ թագաւորեաց անախրոս, որ
 կոչեցաւ Կարթանէս. առ որով որ 'ի մակա
 րայեցւոց գիրքն գործք՝ գործեցան, որ զաղ
 ճիւղից 'ի հեթանոսութիւն դառնալ բանալա
 սէր: Ա սոյսու անախրաւ մատաթիւայ ուսոր
 սասանիւեայ՝ նախանձ վասն հայրենի կրօնիցն
 առեալ՝ լինէր զօրովար ժողովրդեանն: Յետ
 որոյ որդի նորին յուրայ՝ որ կոչեցաւ մակարս||: Omitto Nicephorum, alterum Eusebii. excerpto
 rem, cujus locus è regione cernitur, quamvis
 quaedam corrigenda occurrant in numeris, quos
 parenthesis nota clausimus, aut omisimus.

տունս եղան : 7. Պտղոմէոս Ե-եր
 գետէս ամս ի 7 : 7. Պտղոմէոս փի-
 ղոպատովը ամս ի 5 : 5. Պտղոմէոս
 եպիփանէս ամս ի 6 : 7. Պտղոմէոս
 փիլղոմետոր ամս ի 7 : 1. և սովաւ թա-
 գաւորեաց ասորոց անտիրոքոս , որ
 կոչեցաւ եպիփանէս . առ որով ՚ի
 մակարայեցոց գիրսն գործք՝ գոր-
 ծեցան : յորում կայ , թէ գիարդ ան-
 տիրոքոս զազգն հրէից ՚ի հեթանո-
 սութիւն դարձուցանել բռնադա-
 տէր . և պղծեաց զտաճարն նուիրօք
 պատկերացն՝ զոր կանգնեաց անդ .
 և զսէ սպաստ տաճարին կողոպտեաց
 ՚ի ճծն ողոմպիտղին : Սրպէս ձգեալ
 ՚ի վախճանէն աղէքսանդրի մակե-
 դոնացւոյ մինչև 'ց ն ամն եպիփանոս
 անտիրոքոյ յամն ճծ . և յերկրորդ
 ամէն դարեհի մինչև ցանտիրոքոս
 ամբ յիսէ :

1. և այսու անտիրաւ մատաթիւ
 ուստր ասամոնեայ՝ նախանձ վասն
 հայրենի կրօնիցն առեալ լինէր զա-
 րաւար ժողովրդեանն : (3) Ետ որոյ նս

Ptolemaeus Evergetes, annis xxiv. IV.
 Ptolemaeus Philopator, annis xxi. V.
 Ptolemaeus Epiphanes ¹, annis xxii.
 VI. Ptolemaeus Philometor, annis
 xxxiv. Hujus tempore regnavit in Sy-
 ria Antiochus, qui cognominatus est
 Epiphanes; sub quo ea, quae in Mac-
 cabaeorum libris (narrantur), perac-
 ta sunt: in quibus scriptum est, quo
 nempe modo Antiochus gentem Ju-
 daeorum in gentilitatem convertere
 cogebat; templumque, dicatis imagi-
 nibus inibi erectis, violavit; sacrisque
 vasis templum spoliavit cli. Olym-
 piade. Ita ut a morte Alexandri Ma-
 cedonis usque ad 1. annum Epiphanius
 Antiochi, transierint anni c. Et a se-
 cundo anno Darii usque ad Antio-
 chum, anni cccxlvii.

Hujus Antiochi aetate ², Matathias
 Asamoni puer, aemulationem pro pa-
 terna religione praesefereus, dux po-
 puli factus est. Post quem filius ejus

λαδδα φωνήν μετεβλήθησαν, καὶ ἐν ταῖς κατ' Ἀλεξάνδρειαν ἀπετέ-
 θησαν βιβλιοθήκαις (ἐπὶ Ἐλεάζαρ Ἀρχιερέως) ... (et post pau-
 ca) ὁ Ἐπιφανῆς ... Τὰ κατὰ τοὺς Μακκαβαίους ἐπὶ τούτου γε-
 γένηται .

(Anonymus apud Scalig. p. 51.)

Κατὰ δὲ Ἀντίοχον τουτοῖ Ματταθίας Ἀσαμοναίου παῖς ζῆλον
 τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίου θρησκείας ἀναλαβὼν (τὴν Ἰουδαίων ἀρχὴν

¹ Pro certo conijcere licet haec omnia de in-
 tegro transcripta fuisse penes Niceph. sed ama-
 nuensium oscitantia non integre, ac praeposte-
 re edita hoc pacto. Πτολεμαῖος ὁ Ἐπιφανῆς,
 Ἀντίοχος ἔτη κς'. Τὰ κατὰ Μακκαβαίους ἐπὶ
 τούτου γογγύηται. Πτολεμαῖος ὁ Φιλομήτωρ
 ἔτη λδ'. Qua confusa lectione offensus Goar,
 suppressit nomen Antiochi in Lat. interpretatio-

ne sua, addens in marg. Gr. *Redundat*, sicut et
 in adnot. » vox *Ἀντίοχος* redundat «. Melius
 dixisset, *desunt aliqua*, quae sane supplere po-
 test Eusebius noster, cujus dicta repetiit et Aso-
 licus loco supra citato.
² Hoc quoque fragmentum, merito aestiman-
 dum, hausit Scaliger ex anonymo Eusebii eclo-
 gario, quamvis identidem interruptum.

րուն որդի յուրա՝ որ կոչեցաւ մա-
կաբէսս : Յետ որոյ եղբայր նորին
յոնիսաթէս : Յետ որոյ սիմոն եղբայր
նորին : Սա գիրքն մակաբայեցւոց
բովանդակին . յորում կայ ժամանակ
ամաց իւ . մինչ ՚ի կատարումն հա-
րիւրորդի վաթսներորդի առաջնոր-
դի ողովնդիարին . յորմէ մինչև ցաւ
գոստոս հռոմայեցւոց թագաւոր լի-
նին ամբ ճր :

Յետ սիմոնի՝ հրէից զօրավար , որ
պէս ամբրիկանոս և յովեպոս պատ-
մեն , լինի՝ յոնիսաթէս , որ և հիւր-
կանոս , ամս իջ : Յետ որոյ արիստա-
բուղոս ամ ւն : Սա նախ արքունահան
թագ եղ ՚ի գլուխ . միանգամայն և
թագաւոր և քահանայապետ լեալ
ազգին հրէից , յետ նճից ամաց ՚ի
բարեղոն գերութեանն : Յետ որոյ
աղէքսանդրոս՝ որ և յմնէոս , թա-
գաւորեաց հրէից ամս իե : Յետ որոյ
աղէքսանդրա՝ որ և մեսաղինա կին
նորա ամս թ : Յետ որոյ արիստա-

Juda, qui Maccabaeus cognominatus
est. Post hunc frater ejus Jonathes ,
Post eum Simon frater ipsius. Hujus
aetate liber Maccabaeorum absolvitur ;
qui continet tempus annorum xi. us-
que ad complementum centesimae se-
xagesimae primae Olympiadis: a quo
usque ad Augustum regem Romano-
rum sunt anni lxxxviii .

Post Simonem , Judaeorum dux
creatur, prout Africanus et Josephus
narrant, Jonathes, qui et Hyrcanus,
annis xxvi . Post quem Aristobulus,
anno i. Hic primus regium diadema
sibi imposuit, rex simul atque ponti-
fex maximus gentis Judaeorum fac-
tus, post cccclxxxiv . annos a captivi-
tate Babylonica. Post hunc Alexan-
der, qui et Jannaeus, in Judaeos re-
gnavit annis xxv . Post quem Alexan-
dra, quae et Mesalina, uxor ejus, an-
nis ix . Post quam Aristobulus, (qui) ¹

ἀνεκτήσατο, καὶ) ἠγήσατο τοῦ λαοῦ. Μέθ' ὃν οὐίδς αὐτοῦ Ἰούδας
ὁ ἐπικληθεὶς Μακκαβαῖος. Ἰωνάθης μετὰ τοῦτον. Σίμων τουτοῖ ὁ
ἀδελφὸς αὐτοῦ διαδέχεται. εἰς τοῦτον ἡ βίβλος τῶν Μακκαβαίων
περαιοῦται, περιέχουσα χρόνον ἐτῶν τεσσαράκοντα μέχρι τέλους
ρξά. Ολυμπιάδος

(Idem Anonym. apud Scalig. p. 52.)

Μετὰ δὲ Σίμωνα Ἰουδαίων ἠγεῖται, καθὼς Ἀφρικανὸς, καὶ Ἰώ-
σιππος ἱστορεῖ, Ἰωνάθης, ὁ καὶ Ὑρκανὸς, ἔτη κς'. Μέθ' ὃν Ἀρι-
στόβουλος ἔτος α'. Οὗτος πρῶτος διαδῆμα περιέθετο, ὁμοῦ καὶ βα-
σιλεὺς καὶ ἀρχιερεὺς γεγορῶς τοῦ Ἰουδαίων ἔθνος μετὰ ἔτη υπδ.
τῆς εἰς Βαβυλῶνα αἰχμαλωσίας. Μέθ' ὃν Ἀλέξανδρος, ὁ καὶ Ἰαν-
ναῖος (...) ἔτη κβ'. Μέθ' ὃν Ἀλεξάνδρα, ἡ καὶ Σααλίνα, γυνὴ αὐ-
τοῦ, ἔτη θ'. Μέθ' ἦν Ἀριστόβουλος, καὶ Ὑρκανός. καθ' οὗς Πομ-

¹ Manifestè redundat in Arm. որ, qui, librario-
rum vitio; unde Hyrcanus confunditur cum Ari-
stobulo, de quibus paullo post seorsum auctor
mentionem facit: ita ut omnino hic legendum
25

απολησ' (ορ) & Σηερηώνου. Ξ. ηροη
 υροδιεξου Σηοδιωεεεεε εροωεεωρ ω
 ρωρ εεεε Σωρηεεε Σηοοοεεε εεεεεωμ.
 εεεεεεεεεε εεεεεε εεεεεε εεεεεε
 & εεεεεεεεεεε εεεεεε εεεεεε
 'ε εεεεεε

et Hyrcanus. Sub quo Pompejus,
 Romanorum dux, tributarios Romanis
 effecit Judaeos: Hyrcanum ipsis re-
 gem dedit; Aristobulum autem vin-
 ctum Romam duxit.

Ξ. η οηεωε εεεεεεεεεε εεεεεε
 εεεεε 'ε εεεεεεεεεεε εεεεεεεεεε
 εεεεε εεεεεεεεεε εεεεεεεεεεε εεε
 εεεεε εεεεε εεεεεε εεεεε εεεεε
 εεεεε εεεεε εεεεε εεεεε εεεεε
 εεεεε εεεεε εεεεε εεεεε εεεεε
 εεεεε εεεεε εεεεε εεεεε εεεεε
 εεεεε εεεεε εεεεε εεεεε εεεεε
 εεεεε εεεεε εεεεε εεεεε εεεεε

Hujus in diebus, centesima octua-
 gesima quarta Olympiade ¹, Romanis
 imperat Julius Caesar monarcha, an-
 nis IV. et mensibus V (VII). Post quem
 Augustus, qui et Sebastus, annis LVI.
 et mensibus VI. Sub quo Herodes pri-
 mus alienigena, ad quem vix pertine-
 bat Judaeorum regnum, a Roma-
 nis accipit principatum, vir gene-
 re Ascalonita. Cujus aetate Χριστός
 (Unctus) ² Dei nascitur in Bethlehem

πήϊος Ρωμαίων στρατηγός υποφόρους Ρωμαίοις ἐποίησατο Ιουδαίους,
 Υρκανόν μὲν ἐπιστήσας αὐτῶν βασιλέα, τὸν δὲ Ἀριστόβουλον δέσ-
 μιον εἰς Ρώμην ἀγαγών.

Κατὰ τοῦτον (τὸν Υρκανόν), Ρωμαίων βασιλεύει ἐπὶ τῆς ρπδ'.
 (ρπγ') Ὀλυμπιάδος Ἰούλιος Καῖσαρ ἔτη γ'. μῆνας ζ'. Μέθ' ὃν
 Αὐγούστος ὁ καὶ Σεβαστός, ἔτη νς'. μῆνας ε'. καθ' ὃν Ἡρώδης
 πρῶτος ἀλλόφυλος, οὐδὲν προσήκουσαν αὐτῷ τὴν Ἰουδαίων βασιλείαν
 ὑπὸ Ρωμαίων χειρίζεται, γένος ὦν Ἀσκαλωνίτης. ἐν τούτῳ καὶ ὁ
 Χριστός (ὁ υἱός) τοῦ Θεοῦ ἐν Βηθλεὲμ γεννᾶται τῆς Ἰουδαίας. Με-
 τὰ δὲ Αὐγούστον Ρωμαίων ἐβασίλευσε Τιβέριος. Τούτου ἔτος ἦν

sit juxta Gr. ωρηωωωωωωωω ωωωωωωωωωωωω, ωω
 ηροηε εροδιεξου & ωηε. sc. Aristobulus, et
 Hyrcanus, sub quibus etc.

1 Pariter legerunt in Eusebio Arm. Interp.
 εεGr. eclogarius, Olympiaden εεεεεεεε. sed quia
 in Canone Hieronymiano initium imperii Jul.
 Caesaris ponitur initio Olymp. εεεεεεεε. ideo
 Scal. hic adjecit parenthesis notam (ρπγ'). Sed
 si ad canonem licet recurrere, codex noster ibi
 ponit Julii imperium postremo anno Olymp.
 εεεε. εεεεεεεε. Mirum quod de annis imperii γ'.
 εεε. nihil mutarit Scal. cum in Canone vel ipse
 legit Gr. et Lat. δ'. εε. ita sane et Arm. non tan-
 tum illic, sed hic quoque εε. εε. quae est con-
 stans lectio. Itaque legendum in Gr. δ'. pro γ'.
 Menses vero ζ'. εεε. correctius habet Gr. sic enim

habet etiam codex noster in canone: quare hic
 legendum εε. pro εε.

2 Ut omnium confessione patet, nomen Do-
 mini Χριστός, Unctus sonat, ita quoque vera-
 citer et commode dici de eodem Salvatore potest
 Χριστός τοῦ Θεοῦ, sc. Unctus Dei, sicut fide-
 liter expressit Interp. noster, dicens tam ad ver-
 bum, quam ad mentem auctoris, ωεεωεε εεε.
 Temere ergo (ne quid gravius dicamus) haesi-
 tavit Scaliger de hoc loquendi modo, ideoque
 voluit parenthesis nota supplere (ὁ υἱός), sc.
 Filius, quasi res insolens sit, ὁ Χριστός τοῦ
 Θεοῦ: ita ut neque vulgatissimum celeberrimum-
 que S. Lucae locum meminerit, in Cap. εε. ε.
 εε. luce clarius habentem, "Τὸν Χριστὸν τοῦ
 Θεοῦ. Christum Dei, εεεε εε."

բեթղաճեմ հրէաստանի : Յետ աւ-
գոստեայ թագաւորեաց հռոմայեց-
ւոց տիբերիոս : Երրա հինգետասա-
ներորդ ամ էր , (յորում էրէիէ և)
տէր մեր Յ () ծեալն այ երևեցաւ
'ի մարդկան կեանս , 'ի չորրորդի ամի
մ'աորդի ողոմագիտին :

Ի իննն այսուհետև 'յեպիփանէս
անտիոքայ մինչև 'ի եժերորդ ամն
տիբերեայ՝ ամբ մ'ա : Եւ յադէք-
սանդրէ մակեդոնացւոյ մինչև 'ի նոյն
ամն տիբերեայ՝ ամբ յԾբ : Եւ յերկ-
րորդ ամէն դարեհի՝ ամբ շխը : Եւ
'ի եժերորդ ամէն տիբերեայ մինչև
ցհուսկ յետին պաշարունն երուսա-
ղէմի , որ եղև յերկրորդ ամին վեւ
պիանոսի , գումարին ամբ խբ : Ինն
յադամայ մինչև յերկրորդ ամն դա-
րեհի ամբ տոձ : Եւ յերկրորդ ամէն
դարեհի մինչև 'ց եժերորդ ամն տի-
բերեայ՝ ամբ շխը : Եւ իննգամայն
ընդ ամենայն յադամայ մինչև 'ց եժե-
րորդն տիբերեայ՝ ամբ ըմիը : Եւ
'ի հինգետասաներորդ ամէն տիբե-

Judaeae. Post Augustum in Roma-
nos regnavit Tiberius. Illius decimus
quintus annus erat, (cum Salvator
et) Dominus noster, JESUS UNCTUS
Dei¹, apparuit in hominum vita,
quarto anno cci. Olympiadis.

Itaque ab Epiphane Antiocho us-
que ad xv. annum Tiberii conficiuntur
anni cci. Et ab Alexandro Ma-
cedone usque ad eundem annum Ti-
berii, anni ccclii. A secundo autem
anno Darii, anni dclviii. Et a xv. an-
no Tiberii, usque ad novissimam Hie-
rosolymae obsidionem, quae facta est
anno Vespasiani secundo, colliguntur
anni xlii. Fuerunt ab Adamo us-
que ad secundum annum Darii, anni
mmmcclxxx². Et a secundo anno Da-
rii usque ad xv. annum Tiberii, anni
dclviii. Simul (ergo) universim ab
Adamo usque ad xv. (annum) Tibe-
rii, anni mmcccxxviii³. A decimo
quinto anno autem Tiberii usque ad

πεντεκαίδεκατον, ἐν ᾧ σωτήρ, καὶ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός
ὁ Θεὸς ἀνεφάνη ἐν τῷ τῶν ἀνθρώπων βίῳ

Ἦν δὲ τὰ ἀπὸ Ἀδάμ, ἕως δευτέρου ἔτους Δαρείου, ἔτη δχό'.
καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἔτους Δαρείου, ἐπὶ τὸ 16. Τιβερίου, ἔτη
φμη'. Ομοῦ τὰ πάντα ἀπὸ Ἀδάμ, ἐπὶ τὸ πεντεκαίδεκατον ἔτος

1 Iterum hic legit Interp. noster, ut antea, in apographo suo, Χριστός τοῦ Θεοῦ. Christus vel unctus Dei. Scaliger verò suum Anonymum inducit legentem, Χριστός ὁ Θεός. Christus Deus: utraque lectio ad rem facit. Verum voces ἐν ᾧ σωτήρ, καὶ, desiderantur in nostro codice, amanuensis incuria; commodius enim conjungeretur hoc pacto, *յորում փրկիչն և տէր մեր* etc.

2 Pro d. 80. in margine codicis Arm. notatur 4. 70. mendose, ad vestigium tamen Gr. apographi praeferentis δχό', 4670. pro δχπ'. 4680. id enim certo certius postulat mox inserendus

Eusebii calculus, cum inter secundum Darii annum, ac Tiberii quintodecimum posuit annos 548. illumque Tiberii annum connectit cum anno mundi 5228. ex quo sequitur ut etiam secundus Darii annus incidat in annum mundi 4680. tot enim anni soli cum altero 548. conjuncti efficiunt summam 5228. neque aliter. Unde et Scal. absolute dixit in adnot. p. 429. ad 52. » δχό. Legendum δχπ' «.

3 Gr. corrupte σι6. 215. quare asterisco notatum ab Scal. atque in adnot. 429. ad 52. jure emendatum, σικη'. 5228. ut constanter lectio nostra exhibet.

ըեայ մինչև ցքսանամեակն կոստան
 դիանասի յաղթողի սերաստեան՝ ամբ
 Ե: Պաւմարի ըստ հերթայեցւոց ա
 մենայն ժամանակն՝ յամս ըջժը, ըստ
 եօթանանիցն թարգմանութեան .
 քանզի ըստ հրէից երրայականին յետ
 նի ունէ ամաւ . և ըստ շամրտաց
 ւոց երրայականին յետնի ջլէ ամաւ :
 Այսպիսի իմն ըստ երրայեցւոցն
 թիւ ժամանակացն դտանի :

Vicennalia Constantini victoris au-
 gusti, anni ccc. Colligitur juxta He-
 braeos summa temporis, ad annos
 MCMCMXXVIII¹, secundum (nimirum)
 Septuaginta versionem. Siquidem jux-
 ta Judaeorum (exemplar) Hebraicum
 fit diminutio annorum MCCCXXXVII, et jux-
 ta Samaritarum Hebraicum DCCCCXXXV.
 Hujusmodi ergo apud Hebraeos
 temporum dinumeratio comperitur .

(Ե Գ Ի Պ Տ Ե Յ Ի Ո Յ) :

(AEGYPTII).

(Թ) Է զիւրդ և յեփտոպոսոց ժամանա
 կադրուելեանն կայ , (Է) Է իւուղպոսոց ,
 պորոմեանս զեփտոս և զադիսանդրիա
 կալան : Արդէս եփտոպոսի ժամանակա
 գրէն :

Quomodo Ptolemaei Aegyptum, et
 Alexandriam tenuerunt, ita ut conti-
 netur in Aegyptiorum, Aethiopumque
 chronographia. Qua ratione Aegyptii
 Chronologiam tradunt?

Յետ քաղղէացւոց և ասորեստա
 նեաց և երրայեցւոց ժամանակա
 գրութեանն ժամանակ է ընդ և
 գիտացւոց ճառեալն անցանէլ :
 Ղիսդորոս յառաջնումն ՚ի պատ
 մական մատենադարանին գրէ զայս

Post Chaldaeorum, et Assyrio-
 rum, Hebraeorumque Chronogra-
 phiam, tempus est ut jam Aegyptio-
 rum commentaria percurramus.
 Diodorus in prima historica Biblio-
 theca ita scribit: quod nempe² Fa-

Τιβερίου, ἔτη* σιέ'. Από δὲ πεντεκαίδεκάτου ἔτους Τιβερίου, ἐπὶ
 τὴν εἰκοσαετηρίδα Κωνσταντίνου τοῦ νικητοῦ Σεβαστοῦ, ἔτη τ'. συν-
 ἄγεται ὁ πᾶς χρόνος (...) εἰς ἔτη* ρφί'. (ρφκ'). κατὰ τὴν τῶν
 ἑβδομήκοντα ἑρμηνείαν. . . .

1 Aequae legerunt Gr. et Arm. ρϛϛ. ρφί'.
 5518. at Scal. corrigi voluit per parentheses
 (ρφκ'). 5528. jure meritoque, tot enim anni
 conficiuntur ex annis 300. et 5228. quos prae-
 misit Auctor. Dubitari tamen potest, ne forte so-
 lus numerus 5228. sit corrigendus, legendusque
 5218. tunc enim constanter servandi sunt alii
 numeri 4670, et 5518. Confer et locum Cano-

nis, quo intelligitur annos 296. actos fuisse a
 xv. anno Tiberii usque ad Vicennalia Constan-
 tini magni, et consequenter hic late scriptum
 fuisse 300. pro 296.
 2 Gr. textum Diodori restituimus per locum
 citatum, juxta accuratam edit. Amstelodami,
 1476. ex recensione doctissimi Petri Wesselin-
 gii, cum notis variorum.

δέ ορθίως κωνίης, [θ]έ αλωσυβίωρ
 κέν πιδίηρ 'η' ησγάνης κωνογρίνης ωρ
 ρετλ τετρίωσσυ αωτοκωδης κ ηρ.
 γωράνης αμν υακω κέν ρηνε ζωισ 'η
 ρηερως κ 'η' ελγ ζωωρωγ κ ζοκω
 γεσσυ ράν κωνίδης ηρην [θ]ωω.
 κωρτωρ [θ]ωωρ κωρτωρ: Ι,ε αωω
 κωρτωρ [θ]ωω κωρτωρ κωρτωρ
 αωκέν αω κωρτωρ αμν υακω κέν
 κωκω ράν κωρτωρ ζωωρ. κωκω
 'η' ελγ (3) κωκω κωρτωρ, αω κωρτωρ
 ζωωρ γετρίωσσυ, [θ]ωω κωρτωρ
 κωρτωρ κωρτωρ κωρτωρ κωρτωρ
 κωνίης:

bulantur nonnulli ex ipsis primum in Aegypto dominatos fuisse Deos et Heroes, annis paullo minus myriade et sex millibus¹: postremum vero Deorum omnium regnasse (filium) Isidorum². Postea vero homines regioni imperitasse dicunt tempore Miridi³, per annos aliquanto minus quam quinque mille, usque ad cxxx (x)⁴ Olympiadem, qua nos Aegyptum accessimus, regnante Ptolemaeo, qui novus Dionysus appellabatur.

(Diod. Sicul. I. 2.)

Μυθολογοῦσι δ' αὐτῶν τινὲς τὸ μὲν πρῶτον ἄρξαι τῆς Αἰγύπτου θεοῦ τε καὶ ἥρωας ἔτη βραχὺ λείποντα τῶν μυρίων καὶ ὀκτακισχιλίων, καὶ θεῶν ἑσχατον βασιλεῦσαι τὸν Ἴσιδος Ὠρον. ὑπ' ἀνθρώπων δὲ τὴν χώραν βεβασιλευσθαι φασὶν ἀπὸ Μύριδος ἔτη βραχὺ λείποντα τῶν πεντακισχιλίων, μέχρι τῆς ἑκατοστῆς καὶ ὀγδοκοστῆς Ολυμπιάδος, καθ' ἣν ἡμεῖς μὲν παρεβάλομεν εἰς Αἴγυπτον, ἐβασίλευε δὲ Πτολεμαῖος, ὁ νέος Διόνυσος χρηματίζων.

1 Hodierna lectio Diod. habet μυρίων καὶ ὀκτακισχιλίων, myriadum et octomille, sive ut Lat. Interp. expressit, octies et decies mille. Sed Eusebius legit μυρίων καὶ ἑκακισχιλίων, sive ἑκακισχιλίων, minus nempe duobus millibus.

2 [θ]ωω κωρτωρ κωρτωρ non tantum confuse exaratum a librario, sed quoque abundantia litterae ω. lego separatim hoc pacto [θ]ωω κωρτωρ κωρτωρ κωρτωρ (κωρτωρ, κωρτωρ) κωρτωρ κωρτωρ κωρτωρ κωρτωρ κωρτωρ κωρτωρ κωρτωρ). Ubi clare cernitur observatam ab Interprete nostro ipsam Gr. dialectum τὸν Ἴσιδος Ὠρον. Isidos Orum, sc. Orum Isidis filium. (idem et alibi fecit, sed clarius vertens κωρτωρ κωρτωρ κωρτωρ.) Lat. Interp. expositē reddidit, ultimusque rex fuit Horus, Iside natus: ubi sane ne scio qua de causa suppressit vocem θεῶν, cui juxta nostram lectionem praeposendum πάντων τῶν.

3 Optima lectio Eusebii nostri, ad normam codicum Diodori Mss. qui habent Μοίριδος vel

Μύριδος, maximē si legatur ἐπι, pro ἀπὸ. Verum haec neglexerunt qui Diodorum ediderunt, atque voluerunt legi, ut nunc habetur, ἀπὸ μυριάδος, quo factum est, ut omnes ferē eruditi insudarent ob hanc corruptissimam lectionem, inaniter utique; cum enim nomen regis Μύριδος confuderunt semel cum numerali voce μυριάδος, consequenter haesitare coeperunt, satis conscii, vix ferendum tam ingentem annorum numerum, Myriadum quinque mille, seu quinque millies decem mille; ita ut Lat. Interp. absurditatem volens subterfugere, ad arbitrium haec reposuerit, quindecim ferē millia; alii verò critici valde incerti, varias protulere solutiones. Vide fusam adnot. Wessel. in locum citatum, ita incipientem. » Exeruit hic locus industriam doctissimorum virorum Jac. Capelli, et Jac. Perizonii, etc.

4 Correctius habetur apud Diod. μέχρι τῆς ἑκατοστῆς καὶ ὀγδοκοστῆς Ολυμπιάδος, usque ad centesimam et octogesimam Olympiadem,

Բայց ՚ի նոցանէ զմեծ մասն ունել զիշխանութիւն աշխարհին բնակ թաղաւորաց լինելը . և սակաւ մասն՝ եթաւոյացւոց և պարսից և մակեդոնացւոց : Եթաւոյացւոց չորից միայն տիրեալ . և զայն ոչ կարգ ըստ կարգէ, այլ՝ ցան աստ անդ, ամն ընդ ամենայն սակաւ ինչ պակաս քան՝ քլլէ : Եւ ՚ի պարսից պետութեան՝ կամբիսայ արքային զինուք և սպառազինօք զազգն վիանդեալ, եւ ամ ընդ ճշամօք՝ յեգիպտացւոցն գործեալ ապստամբութիւնն . քանզի ոչ կարէին տանել ծածրատաղաւուկ վերահացութեանն, և յաշխարհին դիտ ամպարչտելոյ : Եւ որոյ մակեդոնացւոց տիրեալ և այլոց ՚ի մակեդոնացւոց զվեց ընդ մէջ ամուս : և զայլ ամենայն ժամաւ նախն անցուցանել բնակ աշխարհին թաղաւորօք՝ արամբ եօթա-

» Verum ex illis (imperii intervallis) quoad magnam partem, principatum tenuerunt reges, qui nati erant ea in regione: quoad vero partem exiguam Aethiopes, ac Persae, et Macedones. Aethiopes enim (reges) quatuor tantum regnarunt; idque haud continua successione, sed interrupte¹, totis annis, paullo minus, xxxvi. Sub Persarum vero imperio (fuit Aegyptus), gente armis armisque a Cambyse rege subacta, annis v. supra cxxx. (usque) ad rebellionem² ab Aegyptiis excogitatam: quippe qui nequirent tam molestam administrationem simulque in Deos regionis (suae) piacula, aequo animo ferre. Deinde Macedones potiti, caeterique ex Macedonibus, annis sex supra cclxx. Omnia vero reliqua tempora sub propriis

Τούτων δὲ τὰ μὲν πλεῖστα κατασχεῖν τὴν ἀρχὴν ἐγχωρίους βασιλεῖς, ὀλίγα δὲ Αἰθίοπας καὶ Πέρσας καὶ Μακεδόνας. Αἰθίοπας μὲν οὖν ἀρξαι τέσσαρας, οὐ κατὰ τὸ ἐξῆς, ἀλλ' ἐκ διαστήματος, ἔτη τὰ πάντα βραχὺ λείποντα τῶν ἑξ καὶ τριάκοντα. Πέρσας δ' ἡγήσασθαι, Καμβύσου τοῦ βασιλέως τοῖς ὅπλοις καταστρεψάμενου τὸ ἔθνος, πέντε πρὸς τοῖς ἑκατὸν καὶ τριάκοντα ἔτεσι, σὺν ταῖς τῶν Αἰγυπτίων ἀποστάσεσιν, ἃς ἐποίησαντο, φέρειν οὐ δύναμνοι τὴν τραχύτητα τῆς ἐπιστάσιος, καὶ τὴν εἰς τοὺς ἐγχωρίους Θεοὺς ἀσέβειαν. ἐσχάτους δὲ Μακεδόνας ἀρξαι καὶ τοὺς ἀπὸ Μακεδόνων ἑξ ἔτη πρὸς τοῖς διακοσίοις καὶ ἐβδομήκοντα. τοὺς δὲ λοιποὺς χρόνους ἅπαντας διατελέσαι βασιλεύοντας τῆς χάρας

ita ut, vel in cod. nostrum irreperit *. 70. pro 2. 80. vel apographum Eusebii mendose habuerit ἐβδομηκοστῆς pro ὄγδοηκοστῆς.
¹ Ἐκ διαστήματος, ad verbum ex spatio, seu per intervallum, quo signatur interrupta regum successio. Eo sane conceptu Interp. noster dixit composito fere vocabulo ցան աստ անդ, quod ad verbum resolvitur, disseminatum, vel dispersum huc illuc, scilicet absque continua serie. Potest tamen dici quod noster legerit in Gr. ἐκ δια-

σπίματος, id enim proxime accedit ad Arm. vocem. In sequentibus Lat. Interp. siluit significationem vocis τὰ πάντα, ընդ ամենայն, per totum, universim, sc. omnes anni.
² Reservata in Gr. praepositione σὺν, textus Arm. յեգիպտացւոցն գործեալ ապստամբութիւնն, sic accipiendus erit, ընդ ապստամբութեանն գործելոյ յեգիպտացւոց, ceu հաշ գերմ ապստամբութեանն, una cum rebellionem.

նամանակք ընդ ն ով, և կանամբք
հնգիւք :

Օ որոց ամենեցուն իսկ քուրմքն
ունէին զմատեանս 'ի մեհենագիրս
'ի հնոց ժամանակաց՝ միշտ 'ի պայա
զատաց 'ի պայաղատս աւանդեալ,
Թէ որպիսի որ յերաբանչիւր Թա
գաւորացն եղև արուժեամբ և քա
ջութեամբ, և անձամբ և յաղթու
թեամբ. և Թէ զինչ ինչ յերաբան
չիւր ժամանակս գործեցին : Բայց
մեզ զերաբանչիւր ուրուք իրս 'ի նո
ցանէ դատարկութիւն է, և անդր 'ի
բաց անշահութիւն՝ գրել : մանա
ւանդ զի և բազումք իսկ 'ի նոցանէ
անպիտանք զերաբանչիւր ժամա
նակս գտանէին : Օ այս զոչն ձև
օրինակ դիողորոս :

Պարտ և պատշաճ է և զմանե
թեայն եգիպտացւոցն 'ի նոյնս յա
րել. յորում հաստատադոյն իմն Թուր
կալ պատմութեանն :

ἐγχαρτίους, ἄνδρας μὲν ἑβδομήκοντα πρὸς τοῖς τετρακοσίοις, γυναῖ
κας δὲ πέντε.

Περὶ ὧν ἀπάντων οἱ μὲν ἱερεῖς εἶχον ἀναγραφὰς ἐν ταῖς ἰεραῖς
βίβλοις ἐκ παλαιῶν χρόνων αἰὶ τοῖς διαδόχοις παραδεδομένας, ὀπη
λίκος ἕκαστος τῶν βασιλευσάντων ἐγένετο τῷ μεγέθει, καὶ ὁποῖός
τις τῆ φύσει, καὶ τὰ κατὰ τοὺς ἰδίους χρόνους ἐκάστῳ πραχθέν
τα. ἡμῖν δὲ περὶ ἐκάστου τὰ κατὰ μέρος μακρὸν ἂν εἴη καὶ πε
ρίεργον γράψειν, ὡς ἂν τῶν πλείστων ἀχρήστων περιειλημμένων

1 Nisi aliter legerit Interpres noster, latè rem
exposuit, pro duobus vocabulis τῷ μεγέθει, καὶ
τῆ φύσει, quatuor haec reponens, արուժեամբ
և քաջութեամբ, և անձամբ և յաղթութեամբ,
duplicatis nempe vocibus ad rei majorem expres
sionem ornatamque. Ubi apud Lat. Interp. pro
uno usurpatur *magnitudo*, pro altero *natura*,
ut sonant Gr. voces. Arm. անձն, apprime indi
cat *personam*, sed ponitur passim pro *anima* aut
animo, hic verò pro *natura* sumpsit Interp. sic

regionis regibus, viris nempe septua
ginta super cccc, foeminisque quinque
transierunt “.

» De quibus omnibus monumenta
Sacerdotes in sanctorum archivis ha
bebant, ab antiquis temporibus tra
dita jugiter de successore ad succes
sorem, qualis nempe unusquisque re
gum virtute ac fortitudine, animo et
magnanimitate ¹ fuerit; quaeque quo
libet tempore (singuli) fecerint ².
Nobis tamen singulorum gesta con
scribere otiosum, atque extra modum
inutile videtur; praesertim quod plu
rimi eorum inutiles suis in singulis
temporibus reperti sunt ³ “. Haec ita
Diodorus.

Jamque operae pretium est Mane
thi quoque dicta de Aegyptiis adjice
re, in quo magis constare videtur
historia .

ut ex opposito բնութիւն, sc. *natura*, aliquan
do ponitur pro անձն, *persona* .

2 Vel ita exponere poteramus, ut expressit
Lat. Interp. Gr. textum, et quid suo quisque tem
pore egerit .

3 Lat. Interp. Diod. non tam pro iis, qui agunt,
quam pro rebus actis voluit accipi illud τῶν
πλείστων: atque hinc sic reddidit, in his plu
rima nullius usus continentur .

Ղ Ե Եստիկեանց յեփրայիմի յիշարա-
 փայն, որ յերես քոմարս արար Տարենագրու-
 թիւնս, զորից և զքիւսպանց և զուրուս-
 փանայ, և զՏահիւնայուսայ թագաւորաց,
 որ եփրայացոց թագաւորեցին, փնչե-
 ցրարեկ արտայ պարսից :

Ա Ղ աջին մարդ առ ՚ի յեփրայաց
 ւոց՝ Հեփեստոս, որ և Հրոյ գտակ
 լինէր նոցա . յորմէ՝ Արեգակն . (յեփ
 որոյ ափաթորեմն . յեփ) որոյ կրօնոս .
 յետ որոյ սիրիս : և ապա տիփոն
 եղբայր սիրիդայ . յետ որոյ ուլթոս՝
 սիրիդոս և իսիդոս որդի . եգիւպ-
 տացիք նախ սղբա տիրեցին : Յետ
 որոց ըստ պայազատութեան Եհաս
 Թագաւորութիւնն մինչև ՚ց բիդիս՝
 յամն բիւր, յերես Խս, և յինն հա-
 բիւր, ըստ լուսնական տարեաց, զե-
 րեսնորեայ աւուրցն Թուոց ասեմ .
 քանզի զայժմն և մի ամիս՝ յայնժամ
 նորա տարի կոչէին :

Յետ դիցն Թագաւորեաց ազգ-
 դիւցազանցն ամն ում՛ծե : Ալ զար-
 ձեալ այլ Թագաւորք տիրեցին ամն
 ուպ՛ժէ : Յետ որոց այլ չ Թագաւորք
 մեմփացիք ամն ոչոյ : Յետ որոց այլք
 Թիւնեացիք Ժ Թագաւորք ամն յԾ :
 Ալ ապա ուրուականաց և դիւցա-
 զանց Թագաւորութիւնն ամն րպ՛ժգ :
 Ղ միասին ամենայն լինին ամբ բեւր
 (և) հազար : որ և այս իսկ լուսնականք
 են, այսինքն ամնաւորք :

Համարեալ լինին ՚ի միասին ամե-

*Ex Manethi Aegyptiacis monumen-
 tis, qui tribus tomis contexit commen-
 taria de Diis, Semideis, et Manibus,
 atque mortalibus regibus, qui Aegypti-
 tiis imperarunt usque ad Darium re-
 gem Persarum.*

Primus homo apud Aegyptios
 Vulcanus ¹, qui ignis inventor ipsis
 fuit; a quo Sol. (Post) quem (sup-
 ple, Agathodaemon; post eum) Satur-
 nus; post hunc Osiris; ac deinde Ty-
 phon frater Osiridis; post quem Orus
 Osiridis et Isidis filius. Aegyptii pri-
 mi hi dominati sunt. Post quos per
 successionem protractum est regnum
 usque ad Bitem, in spatio annorum
 myriadis triumque millium et non-
 gentorum, juxta annos Lunares, tri-
 ginta inquam dierum numerum: ho-
 diernum enim mensem unum, illi an-
 num vocabant.

Post Deos regnavit gens Semideo-
 rum annis mclv. Atque item alii re-
 ges dominati sunt annis mcccvii. Post
 quos alii xxx. reges Memphites,
 annis mcccxc. Post eos alii Thynites
 x. reges, annis ccc. Ac deinde Ma-
 nium et Semideorum regnum annis
 mmmcccxxiii. Simul omnes anni re-
 censentur, myrias (et) mille: qui et-
 iam lunares sunt, scilicet menstrui.

Computantur simul omnes anni lu-

¹ *Fulcanum* diximus ad usum Latinorum,
 aliter Arm. ubique Gr. dialectum praesefert,
 Հեփեստոս, Ἡφαίστος, sicut et *Կոմոս*, Κρό-
 νος, qui Latinis *Saturnus*. Sed de his consulas
 velim Diodorum in Lib. I. p. 16. 17. ubi fusè

agitur de hujusmodi rebus. Nec non Syncellus
 catalogum istorum regum ex Manethone ipso in-
 serit p. 15. et 40. quibus ex locis non pauca pos-
 sunt colligi ad illustrandum hunc locum. Vide
 et Choren. r. 6. etc.

նայն զոր եգիպտացիքն պատմեն՝ լինել զիցն և զիւցազանց և ուրուսականացն՝ ամն լուսնականս՝ երկուս բերս, չորս հազարս, և 9. որ լինին ըստ արեգական ամբ սմի։ Օ որ թէ համարեցես ընդ երբայեցւոց ժամանակաբանն՝ զոյգ կշիռ գտակալ գտանես։ Վանդի եգիպտոս առ ՚ի յերբայեցւոյ մեծրայիմ՝ առ նուանի։ լինի մեծրայիմ յետ բազում ժամանակաց ՚ի ջրհեղեղէն։ Վանդի յետ ջրհեղեղին՝ քամայ որդւոյն նոյի լինի եգիպտոս, որ և մեծրայիմ։ և նախ բնակութեան յեգիպտոս նս չոգաւ, մինչդեռ սկիզբն էր ազգացն սփռելոյ։ Վին նախ քան զջրհեղեղն յադամայ գումարեալ ըստ երբայեցւոց ամբ սմի։

Վ գէպ է այսու հետև եգիպտացւոց յառաջին ժամանական քան զջրհեղեղն պարծել վասն նախաւորութեանն։ Վից իմն ասեն լինել զինքեանց և զիւցազանց և ուրուսականաց։ դարձուցանել յամիսս զառ ՚ի յերբայեցւոցն պատմեալ ամնն, լուսնաւոր տարեկանաց բերս երկուս, և ևս աւելի համարեալ։ որ պէս լինել այնչափ ինչ ամիսս՝ որչափ և առ երբայեցւոց զամնցն է իմն նալ, այս է ՚ի նախաստեղծ մարդոյն մինչև ցմեծրայիմ գումարելոյ գրոց ժամանակացն։ Վանդի մեծրայիմ էր նախնի եգիպտացւոցն, ուստի զառաջին հարստութիւն եգիպտացւոցն կարծելի է։

Սակ եթէ աստի ևս բազմացեալ յաճախագոյն թիւն ժամանակացն գտանիցի, սակայն և այնմ հանդէս

nares, quos Aegyptii referunt fuisse Deorum et Semideorum atque Manium, duae myriades, quatuor millia et dcccc. qui secundum annos solares sunt anni mcccvi. Quos si cum Hebraeorum Chronologia computabis, aequalem omnino (numerum) comperies. Etenim Aegyptus ab Hebraeis Mezraim nuncupatur: fuit autem Mezraim multis annis post diluuium. Siquidem post diluuium Cham filio Noe nascitur Aegyptus, qui et Mezraim: primumque ipse, dum gentium dispersionis initium fuit, Aegyptum habitandi gratia profectus est. Fuerant autem juxta Hebraeos ante diluuium ab Adam collecti anni mcccxlii.

Itaque placet Aegyptiis, priscis temporibus, quae praecesserunt diluuium, se jactare ob antiquitatem. Deos quosdam fuisse dicunt suos, Semideosque et Manes. In mensesque redactis annis apud Hebraeos enarratis, lunarium annorum myriadas duas, et amplius computant; ita ut tot fere menses fuerint, quot anni apud Hebraeos comprehenduntur; a protoplasto nempe homine usque ad Mezraim tempora nostra computando. Mezraim enim fuit Aegyptiorum priscus; a quo prima Dynastia Aegyptiorum ducenda est.

Porro si exinde quoque valde auctus temporum numerus reperiat, tamen et illius diligenter rationem scr-

1 Jam monuimus, Hebraeorum nomine indiscriminatim citari ab Eusebio non tantum Iudaeos, et Samaritanos in citandis eorum textibus,

sed etiam Septuaginta interpretes, quorum hic laudatur calculus.

պարտ է առնել, թէ դուցէ 'ի նմին
 ժամանակս բազում թագաւորաց լի
 նէր դէպ կալ եզրիպատացոց : Վիւն
 զի թիւնիացոց առնն թագաւորել
 և մեմփիացոց, և զսայիտացոց և
 զեթուպացոց . առ սոյնս և զայ
 լոցն . և որպէս երեւի՝ այլոց այլու
 րեք, և հարստաց այնպէս ունել,
 որպէս 'ի նոցա իսկ օրէնս գրեալ
 կայ . ոչ միմեանց բարձառուս լինել
 միանգամայն, այլ՝ սմանց առտ, և ու
 մանց անդ թագաւորել . վասն որոյ
 և յաճախու թիւն իսկ սմանցն այնպէս
 'ի դէպ էր գումարել : Այլ մեր զսոյն
 'ի բաց թողեալ՝ երթիցուք միքստ
 միոջէ յեզրիպատացոցն ժամանակա
 գրութիւնս :

{ }էտ ուրուականացն և դիւցա

tari oporteat; forte enim iisdem tem-
 poribus multos reges Aegyptiorum
 (simul) fuisse contigerit. Siquidem
 Thynitas ajunt et Memphytas, Sai-
 tasque ac Aethiopes regnasse, ac in-
 terim alios quoque; et sicut (mihi)
 videtur ¹, alios quidem alicubi, Dy-
 nastas vero ita se habuisse, quemad-
 modum in ipsa quidem eorum Lege
 scriptam exstat, minime autem simul
 consedissee (vel alterum alteri succes-
 sisse), sed alios hic, aliosque illic re-
 gnare (oportuisse): et ideo tot anno-
 rum multitudo ut hoc modo collige-
 retur accidit. Nos vero his relictis,
 percurremus ex ordine Aegyptiorum
 Chronographias .

Post Manes et Semideos ², Primam

(Syncell. pag. 43.)

Μετὰ νέκρας καὶ τοῦς ἡμιθέους, Πρώτην δυναστείαν καταριθ-

¹ Locum obscurum conjectura non adeo firma nos in Lat. vertimus, ita ut nullum fere certum iudicium ferri possit de certo sensu; ubi vel ipse librarius haecitans voluit in marg. reponi երեւելի insignis, pro երեւի videtur, nec tamen ita rem confectam dixeris .

² Deinceps occurrit magna copia fragmentorum Gr. textus Eusebii nostri, nominatim a Syncello citati locis signatis; ita tamen, ut identidem interserat Syncellus etiam Africani loca simillima de his rebus. Sic ergo assignat auctorem nostrum primo loco privata hac inscriptione. Περὶ τῶν μετὰ τὸν κατακλυσμὸν Αἰγυπτίων δυναστῶν, ὡς Εὐσέβιος . sc. ad verb. » De Aegyptiorum Dynastiis post Diluvium, ut Eusebius (tradit) « . Quo certo nomine gavisus et Scaliger, laetabundus transcripsit integrum locum inter excerpta sua p. 14. usque ad 17. quamquam permixtis nonnullis Syncelli verbis, quod vix mirandum ob rei difficultatem. Quis autem referre potest labores sudoresque Goari in editione hujus loci, ratione jam dictae

difficultatis; quod nempe Syncellus nunc Africani, nunc Eusebii locis illatis, atque iterum relatis, sua quoque interea disseminatis; quae studens Goar distincte digerere, multa tentavit, si tamen praecligere potuerit, quid ad singulos pertineat. Africana itaque (ita sibi nimirum visa) Italicis characteribus in Latina interpretatione edidit. Eusebiana punctulis marginalibus secerni decrevit. Syncellana demum solitis typis exhibenda curavit. Verum neque id satis ratum habuit, atque adeo fusiores postea addidit adnotationes, quibus se certam exhibiturarum distributionem pollicitus est. Nihilominus accuratum omnino se gerere, ut optaret, nequivit, quinimmo aliquoties magis confusè rem peregit. Qua in parte minime incusandus, sed potius jure excusandus est, nec enim alius minus erravisset; sicut reapse eadem percurrrens Scaliger haud paucis in locis lapsus est.

Consule, si placet, adnot. Goari p. 17. 18. ad 43. etc. ubi experientia edoctus suggerit alterum quoque difficultatis fontem, respectu vi-

Մէմէս Թիւնացի . և սորա 5 որ
 գիւր . զոր էրոտողոս Մինա անուա
 նեաց , Թագաւորեաց ամս շ : Սա և
 սրտաբոյ իսկ քան զսահմանս աշ
 խարհին երթայր զօրօք Տանդերձ ,
 և փառաւոր և քաջամուկ ընտրէր .
 և ՚ի ձիակերպ գետոյ ն հանդէ յափշ
 տակեցաւ : Ընթով Թիւ որդի սորին
 կալաւ ամս ի 5 . և ՚ի մեմփացոց
 քաղաքին շինեաց արքունիս . որ և
 բժշկական ճարտարութեանց մտա
 գիր լինէր . և գիրս հանգամանաց
 հերձլոյ զմարմինս համագրէր : Կեն
 կենիս սորին որդի ամս լԹ : Սաւէ
 նեփիս ամս խԹ . առ որով սով կալաւ

Memes Thynites ¹, et hujus vii. fi
 lii ², quem Herodotus Mina nuncu
 pavit, regnavit annis xxx ³. Hic vel
 ultra regionis limites cum exercitu
 progreditur, et illustris famosusque
 habetur; atque ab hippopotamo ⁴ rap
 tus est. Athotis hujus filius obtinuit
 (regnum) annis xxvii. et in Memphi
 urbe regiam aedificavit; qui et medi
 cinam exercuit, atque de modo cor
 pora dissecandi libros conscripsit.
 Cencenis istius filius, annis xxxix. Va
 venephis, annis xlii. cujus tempore fa
 mes regionem occupavit, qui et py
 ramidas ⁵ ad Chovonem (vel, juxta

Μήνης Θεινίτης, καὶ οἱ τούτου ἀπόγονοι (ιζ', ἐν ἄλλῳ δὲ) ζ',
 ὃν Ἡρόδοτος Μῆνα ἀνόμασεν, ἐβασίλευσεν ἔτεσιν ξ'. οὗτος ὑπερόριον
 στρατείαν ἐποίησατο, καὶ ἔνδοξος ἐκρίθη, ὑπὸ δὲ Ἰπποποτάμου
 ἠρπάσθη. (β'). Αἰθωσθίς ὁ τούτου υἱὸς ἤρξεν ἔτεσι κζ'. καὶ τὰ
 ἐν Μέμφι βασιλεία ἀποδόμησεν, ἰατρικὴν τε ἐξήσκησεν, καὶ βίβλους
 ἀνατομικὰς συνέγραψεν. (γ'). Κενκένης ὁ τούτου υἱὸς ἔτη λθ'. (δ').
 Οὐσέφης ἔτη μβ'. ἐφ' οὗ λιμὸς κατέσχε τὴν χώραν, ὃς καὶ τὰς
 πυραμίδας τὰς περὶ Κωχώνην ἤγειρεν. (ε'). Οὐσαφαῆς ἔτη κ'. (ς').

διαδοχή etc. ex quo tritus sensus mox oritur;
 ubi tamen Goar et Scal. confusè legerunt, ἀνα
 γραψαμένων ἢ διαδοχή, quo totius periodi ob
 scura redditur sententia, ita ut Goar vix demum
 per parenthesis alienum studuerit exprimere
 sensum, hoc pacto. » A quo series omnis, (prout
 ex generibus singulis reges ortos quidam de
 scripserunt) hunc in modum deducitur «. Quàm
 longe a mente auctoris vel invitus distans.

¹ Memes facile potuit exarari pro Menes, aut
 vice versa. Verum lectio Arm. Թիւնացի, satis
 indicat legendum in Graec. Θεινίτης, vel saltem
 Θεινίτης juxta Scal. non autem, ut Goar habet,
 Θεινίτης: medium tenet Africanus ipso Goaro
 legente Θεϊνίτης, pro quo mendose repositum
 fuit in Lat. Thecinites.

² Syncellus ιζ'. ἐν ἄλλῳ δὲ ζ'. quo monuit
 in suo apographo legi xvii. in altero vero exem
 plari vii. quorum postremum exhibet lectio no
 stra, eamque genuinam esse, vel ipse successo
 rum numerus demonstrare videtur; siquidem

hic ἀπόγονοι posteros primi regis assignant, ubi
 Interp. Arm. որդիք dixit late sumptum, per
 filios et filiorum filios declarans, quo sensu, ut
 putatur, apud Africanum omnes Menis succes
 sores notantur, voce υἱός, Filius; vel reapse, si
 dici potest, septem proles uni patri successerint,
 quod tamen non patitur annorum multitudo.

³ Apud Sync. ξ'. lx. cui suffragatur quodam
 modo et Africanus ab eo citatus, cum habeat
 ξβ'. lxii.

⁴ Quum Ἰπποπόταμος sit nomen composi
 tum ab ἵππος, equus, et ποταμός, flumen, appo
 sitè Arm. Interp. rem exprimendi causa reddi
 dit, ձիակերպ նահապ գետոյ, sc. bestia flumi
 nis, equiformis. Quoniam tamen Latini solemt
 Graecorum modo dicere Hippopotamus, id ei
 nos usurpavimus.

⁵ Significationem vocis πυραμίδ, acsi հարան,
 quae infra exprimitur ջուրան, ex Gr. voce ipsa
 πυραμῖς, potius exponere in animum induximus.
 Et quidem occurrunt aliqua vocabulâ apud In

մենդէսիոս քաւահո՛ւ՝ դիք կարծե-
 ցան : Լ՛ուս բիոփիս . առ որով իրաւ
 ւուքը ելին և զկանանց՝ թաղաւ .
 բուժեան պատիւ ունել : Յետ սա
 ցա այլ ևս երեք . առ որովք ոչինչ նը
 շաւակու թիւն գործեցաւ : Լ՛ու եօթ-
 ներորդաւն առասպելաբարկուք զնի-
 ղոս գետոյ ասեն մեղք խառն ընդ
 ջրոյ բիւել զմեռասան օր : Յետ որոյ
 սէտովք իս ամն խի : զորմէ ասեն
 լեալ բարձրու թեամբ Ե կանգնեան ,
 և լայնու թեամբ երեք թգեան : Իսկ

non Mendesius caper ¹, tamquam Dii
 habiti sunt. Postea Biophis, sub quo
 lex sancita, qua foeminis quoque re-
 gni honor delatus fuit. Post istos alii
 adhuc tres; quorum aetate nullum in-
 signe opus ² factum est. Sub septimo,
 commentores fabularum Nilum flu-
 vium diebus xi. melle aqua permixto
 fluxisse ajunt. Post quem Sesochris,
 annis xlviii. cujus ³ proceritas cubitis
 v. et latitudo palmis iii. fuisse dici-
 tur ⁴. Sub nono autem nihil memoria

σιος τράγος θεοὶ ἐνομίσθησαν. (γ΄.) Βίοφης, ἐφ' οὗ ἐκρίθη καὶ
 τὰς γυναῖκας βασιλείας γέρας ἔχειν, καὶ μετὰ τοὺς ἄλλοι τρεῖς,
 ἐφ' ὧν οὐδὲν παράσημον ἐγένετο. (ζ΄.) Ἐπὶ τοῦ ἑβδόμου μυθεύεται
 Νεῖλον μέλιτι κεκραμμένον ἡμέρας ἕνδεκα ρύηται. Μεθ' οὗ Σέσω-
 χρις ἔτη μί. ὃς λέγεται γεγοῦναι ὕψος πηχῶν 6. παλαιστῶν γ'.

unum ex iteratis numeris, sed in eo lapsus est,
 quod abstulerit ex primo loco, uti tenendum es-
 set, et secundo loco inter καὶ et Χοός retinuit.
 Sequens autem lectio nostra *որ և*, indicat lectum
 in Gr. separatim *ὁ 78*, sc. *qui etiam, quique*,
 quo posito, videtur Apis connecti cum Cechoo,
 ut cognomen nomini additum. Sed quia alii le-
 gunt junctum *δ78*, i. e. *quando*, vel *quo tempore*,
 hinc et Apis separatur a Cechoo, vel Choo,
 Diisque sequentibus conjungitur: quum ergo
 haec putatur certa lectio, possumus et nos simi-
 lem elicere sententiam e nostra lectione, si pun-
 cto terminativo sejungamus nomina hoc modo
Կէրովոս : Որ և ապիս etc.

Mendesius caper Deus Aegyptiorum, sive hircus
 quem colebant incolae Mendis Aegyptiae urbis.
 Verum, ut quidam ajunt, *hircus* ipse Aegyptio-
 rum lingua *Mendes* appellabatur, ita ut Mende-
 sius significet hic adjective *Mendesianus*, *մեն-
 քեան*.

¹ Pro Gr. *τράγος*, quod Armeniis est *նոխոյ*,
քաղ, *քոչ*. Latinis, *hircus*, *caper*, etc. Inter-
 pres noster inseruit *քաւահո*, *caurid*, quae vox
 inaudita apud posteros Armeniorum, videtur
 quodammodo convenire cum Lat. *Caper*, quasi
 veteres appellare capros solerent nomine *Cabres*
 vel *cauretes*. Aliter vero lectum in Gr. ut nomen
 proprium, e. g. *Κάβειροι*, dicuntur esse Dii Sa-
 mothracum, vel ut nomen adjectum, v. g. *καῦ-
 ρος*, *stolidum* assignat. Adde quod quamvis *τρά-
 γος* *hircum* apprimè sonet, alias tamen signifi-
 cationes habet, quarum uni forsitan respondet
քաւահո. Nobis interim placuit Latinum inter-
 pretem sequi, et reponere *Caper* pro *քաւահո* vel
τράγος: maxime quod datur apud fabulatores

² En iterum voces *ἡνωμένη θηρία*, *παράση-
 μων*: quoniam autem hoc in loco certum est his-
 ce vocibus *opus insigne* declarari, idem forte di-
 cendum erat et supra. Goar, qui ibi *prodigia*
 dixerat, hic appositè ad sensum dixit, *nil nota-
 tu dignum*.

³ Haec occurrunt apud Sync. p. 45. B. quae
 tamen postponens Scaliger, Africani verba in p.
 44. C. posita pro Eusebianis exscripsit, imo et
 Syncelliana iis adjunxit. Neque Goar, qui jure
 reprehendit Scaligerum, sibi constare videtur:
 utriusque dubia Auctor noster nunc primum
 solvit.

⁴ Lacunam hic notavit Goar interpunctioni-
 bus, ubi revera nulla est: nisi quod ipse omise-
 rit in Latinum convertere has voces, *λέγεται
 γεγοῦναι*, quae tum in Gr. tum in Arm. inve-
 niuntur; suspicor ne forte lectionem Scaligeri
 juxta Africanum sibi conciliaverit. In sequen-
 tibus emendanda Gr. lectio: nam quod ibi habe-
 tur, *ἐπὶ δὲ τοῦ ἑννία*, procul dubio legendum
 est ad normam Arm. codicis, *ἐπὶ δὲ τὸν ἑννα-
 στον*, cujus tamen regis nomen suppressit Eu-

ի քեռայ գործեալ. որ և ամբար տաւան առ դիւն գտանէր. մինչև զղջանալ, և զմեհենական մատեանն գրեւ. զոր իբրև զմեծ ինչ ստացուածս ունեին եգիպտացիքն: Տայց այլոցն ոչինչ արժանի յիշատակի գրեցաւ: Սրբ և Թագաւորեցին ամս նիւր:

Ե. Հինգերորդ ՏարստուԹիւն լիւ Թագաւորաց եղեփանտինացւոց. ուրոյ առաջինն ռԹիոս. սա յիւրոց սպա սաւորաց սպանաւ. չորրորդն փիոփս, վեցամեայ առ սկիզբն Թագաւորելոյ. և կալաւ մինչև Ծ ամ:

Զ. Վեցերորդ ՏարստուԹիւն. Մին մի անուն նիտովկրիս Թագաւորեաց. որ յիւրում ժամանակն քաջ քան զամենայն արս էր, և գեղեցիկ

perbus in Deos inventus est, usquedum eum (hujusce rei) poenituit, et libros Sacrarum¹ conscripsit; quos velut magnas opes habebant Aegyptii. De caeteris vero nihil memoria dignum scriptum est. Quique regnarunt annos ccccxlviij.

v. Quinta Dynastia regum xxi. Elephantinorum: quorum primus Othius². Hic a suis satellitibus occisus est. Quartus Phiopt³, sexennis regnare coepit; tenuitque usque ad annum c⁴.

vi. Sexta Dynastia⁵. Mulier quaedam Nitocris nomine regnavit: quae omnium sui temporis virorum fortissima erat, atque omnium foeminarum

βλον, ἢν ὡς μέγα χρῆμα Αἰγύπτιοι περιέπουσι. τῶν δὲ λοιπῶν οὐδὲν ἀξιοσημειώμενον ἀνεγράφη, οἱ καὶ ἐβασίλευσαν ἔτη υμῆ.

Πέμπτη δυναστεία βασιλέων τριάκοντα ἔτος ἐξ Ἐλεφαντίτης, ὧν πρῶτος Οἰθός. οὗτος ὑπὸ τῶν δορυφόρων ἀνῆρέθη. Οἱ δὲ δ'. Φίωψ ἐξαιτῆς ἀρξάμενος ἐβασίλευσε μέχρις ἐτῶν ρ'.

Ἑκτη δυναστεία. Γυνὴ Νίτωκρις ἐβασίλευσε τῶν κατ' αὐτὴν γεννηωτάτη καὶ εὐμορφοτάτη, ξανθήτε τὴν χροῶν ὑπάρξασα, ἢ καὶ

¹ Pro τὴν ἱερῶν βίβλον, sc. *sacrum librum*, magis ad sensum, quam ad verbum dictum est in Armen. *մեհենական մատեան*, quum solet Interpres noster pro sacris profanarum Gentium hoc nomen *մեհենական* usurpare, quod minime conveniret Latine reddere *templarium* vel *delubricum*. Nobis vox *Sacrarium* placuit, locum enim *sacrum* declarat. *Sacrum* autem obtinet etiam locum vocis *templum*, juxta Gr. *ἱερὸν*.

² Goar juxta Syncellum suum, tam in Euseb. quam in Afric. legit Οἰθός, vel Οἰθός, ubi noster legebat Οἰθός, vel Οἰθός. Scal. vero concise, Οἰθός.

³ Ita accurate etiam Goar in Gr. Φίωψ, pro quo Scal. redundanter effert Αφίωψ.

⁴ Quum vix declarasset Auctor, vitae ne, an regni annus centenarius impletus fuerit, quorum unus sexennio alterum superat, Goar explicatione usus, sic rem exposuit, » et ad cen-

tum usque annos vitam regnumque produxit. Sed videtur non ita rem adhuc perfecisse, nam si reapse regnavit c. annos, vixit cvi. annos, Sin autem vixit c. annos, regnavit xciv. annos. Hoc sane affirmat et ipse Goar in adnot. p. 19. ad 46.

⁵ Goar in marg. notat, *deest nonnihil*, textus tamen Eusebianus tum apud Sync. tum in Arm. cod. integrè se habet, cum summae annorum in v. et vi. dynastiis simul accipiantur; nisi forte velit Goar eadem ubique penes Eusebium legi, quae leguntur apud Africanum, qui tamen in multis differt, maximeque, quintae ac sextae Dynastiarum distributiones prorsus aliter exhibet; ita ut Syncellus ipse coarguat ibi Eusebium, quod nempe Africani vestigio omnino insistere noluerit, quum vix aliunde haec desumere potuerit, quod tamen adhuc quaerendum.

ρῶν κωνίδιον κωνίου, ἰσχυροτάτη
 κ. ἰσχυροτάτη. κωνίδιον, κωνίου κωνίδιον
 κωνίδιον κωνίδιον, ἡρ ἔ. ἰσχυροτάτη
 κωνίδιον. (1) ἰσχυροτάτη κωνίδιον κωνίδιον.

Ε. ἰσχυροτάτη Σαρματιθίς
 κωνίδιον κωνίδιον. ἡρ κωνίδιον
 κωνίδιον κωνίδιον κωνίδιον.

Ζ. ἰσχυροτάτη Σαρματιθίς
 κωνίδιον κωνίδιον. ἡρ κωνίδιον
 κωνίδιον κωνίδιον κωνίδιον.

Θ. ἰσχυροτάτη Σαρματιθίς κωνίδιον.

pulcherrima, flavo colore, et rubris
 genis: ipsamque ajunt, tertiam pyra-
 midem aedificasse; quae est moles e-
 recta collis instar¹. Qui regnave-
 runt² annis cccii.

vii. Septima Dynastia Memphita-
 rum regum v. qui regnaverunt an-
 nis³ lxxv.

viii. Octava Dynastia Memphita-
 rum v. regum⁴, qui regnarunt an-
 nis c.

ix. Nona Dynastia quatuor regum

λέγεται τὴν τρίτην πυραμίδα ἀκοδομηκῆναι, οἱ καὶ ἐβασίλευσαν
 ἔτη σγ'.

Ἐβδόμη δυναστεία Μεμφιτῶν βασιλέων πέντε, οἱ ἐβασίλευσαν ἡ-
 μέρας σέ.

Ογδὸν δυναστεία Μεμφιτῶν βασιλέων πέντε, οἱ ἐβασίλευσαν
 ἔτη ρ'.

Ἐνάτη δυναστεία Ἡρακλειωπολιτῶν βασιλέων τεσσάρων, οἱ ἐβα-

1 Benè Interp. Arm. qui haec addidit, ut
 explicaret Gr. vocem, quam usurpat ipse, κωνί-
 διον (ex accus. πυραμίδα, cujus nominat. πυ-
 ραμίς). Male autem ejusdem amanuenses; qui
 vocem Armenam diverse exararunt, nam alibi
 κωνίδιον, ut vidimus, apponentes, hic verò κωνί-
 διον inserentes, incertam vocis pronuntiationem
 reddiderunt, haud secus ac significationem; nos
 ergo ex verborum serie divinando, id quod vi-
 des, in Lat. exposuimus.

2 Similiter Gr. in plurali, οἱ καὶ ἐβασίλευ-
 σαν, qui et regnaverunt; quod tamen emendare
 voluit Goar, in margine, deflectens in nume-
 rum sing. et genus foemin. hoc modo, ἡ καὶ
 ἐβασίλευσεν, et hinc in Lat. reposuit, regnavit.
 Sed libere, ac nimis arroganter. Siquidem id,
 quod quaerit Goar, Nitocridis Reginae imperium
 hic designari, jam Auctor praemiserat; dixerat
 enim Γυνὴ Νιτωκρίς ἐβασίλευσε, atque ideo
 supervacaneum esset iterum idem verbum ἐβα-
 σίλευσεν repetere, ut ipse Goar repetit, non iis-
 dem quidem, sed idem sonantibus verbis, re-
 gnatum obtinuit... regnavit, respectu ejusdem
 Reginae. Id ergo quum absurdum sit, debuit
 sincerè, ut invenit in Gr. legere plurali nume-
 ro, ac consequenter intelligere de cunctis regi-

bus, qui quintam sextamque Dynastiam obti-
 nuerunt annis cccii. nec enim potuit una tan-
 tum regina tot annos vivere. Sed decepit Goa-
 rum numerorum varietas, quam Sync. ita refert:
 ἔτη τρία, ἐν ἄλλῃ σγ'. sc. annos tres, in alte-
 ro (Codice) cccii. quorum primum certum du-
 xit, ideoque uni tantum Reginae competere ar-
 bitratus est. At quia secundus numerus est ve-
 ra lectio Eusebiana, simpliciter nobiscum legit
 Scaliger σγ'. Haec omnino probat etiam Africa-
 ni calculus ibi a Syncello reprehensus. Africa-
 nus quippe in sextam Dynastiam redactis iis re-
 gibus, qui ab Eusebio in quinta collocantur,
 atque aliis cum illis subjunctis, postremo loco
 istam Nitocridem Reginae locat xii. annis, ac
 demum totius Dynastiae spatium summa anno-
 rum cccii. complectitur. Idem itaque et Euse-
 bius fecit, etsi alia ratione, quum enim nihil de
 summa annorum memorasset in fine quintae
 Dynastiae, necesse ei fuit ad calcem sextae rem
 denotare.

3 Non κωνί, annos, sed κωνίδιον, dies, legunt
 omnes in Gr.

4 Ita accuratè et Goar in Sync. plena voce
 πέντε, quinque, ubi nescio quo errore Scal. le-
 gere potuit ιδ'. xix.

րակղէսպողիտացւոց չորից Թագաւորաց . որք Թագաւորեցին ամս Ծ : Սրոց առաջին արթովիս՝ Ղժնդակա գոյն քան զիւր նախնի Թագաւորսն լինէր . և յամենայն երկրին եղիպտացւոց եղերս (՚ի շ . եգերուսս) և օձիբս գործէր . որ յետոյ շամչեցաւ , և ՚ի կոկորդիլոս գազանէ սասակեցաւ :

Ժ . Տասներորդ Տարասութիւն Տերակղէսպողիտացւոց ԹԺ Թագաւորաց . որք Թագաւորեցին ամս ԶԷ :

ԺԹ . Մետասաներորդ Տարասութիւն դիտպողիտացւոց ԺԿ Թագաւորաց . որք Թագաւորեցին ամս ԽԿ : Նետ սրոց ամենեւեմ ամս ԺԿ . մինչև ցար զառաջին տոմարն իջուցաւ նէ մանեթովս : Միսնգամայն Թագաւորք չղբ . ամբ ԿԿ :

Heracleopolitarum, qui regnaverunt annis c. Quorum primus Ochthovis, omnium, qui ante eum reges fuerunt, crudelissimus fuit; itaque tot, tantaque in universa Aegypto scelera ac flagitia patravit, ut demum dementia laborans, a crocodilo bestia devoratus fuerit.

x. Decima Dynastia Heracleopolitarum regum xix. qui reguarunt annos cxxxv.

xi. Undecima Dynastia Diopolitarum regum xvi. annis xlii. regnantium. Post quos Ammenemes annis xvi. Huc usque primum tomum¹ producit Manethus². Simul reges cxcii³. anni mccc.

σίλευσαν ἔτη ρ'. ὧν πρῶτος Αχθος λεινότατος τῶν πρὸ αὐτοῦ γενόμενος, τοῖς ἐν πάσῃ Αἰγύπτῳ κακὰ εἰργάσατο, ὕστερον μανία περιέπεσε, καὶ ὑπὸ κροκοδείλου διεφθάρη.

Δεκάτη δυναστεία Ηρακλεωπολιτῶν βασιλέων ιδ'. οἱ ἐβασίλευσαν ἔτη ρπέ'.

Ἐνδεκάτη δυναστεία Διοσπολιτῶν βασιλέων ις'. οἱ ἐβασίλευσαν ἔτη μγ'. Μεθ' οὗς Ἀμμενέμης ἔτη ις'. Μέχρι τοῦδε τὸν πρῶτον τόμοι κατὰγει (οχεν) ὁ Μανεθῶς. Ὁμοῦ βασιλεῖς ρηβ'. ἔτη βτ'. (ἡμέραι οθ'.)

1 Cod. Arm. մինչև ցարաւորն տոմարն իջուցաւ նէ . usque ad primum tomum producit: ubi legendum ad normam Gr. մինչև ցար կամ մինչև ցար զառաջին տոմարն իջուցաւ նէ, usque ad istum, vel hucusque primum tomum producit.

2 Մանեթովս probat lectionem Goari Μανεδῶς, nec vero Scaligeri ferentis Μανεδῶ, aliter redderetur in Arm. մանեթովս. Nihilominus Goar in Lat. reposuit Manetho, ut magis usitatum: nos fidem codicis observavimus, cui et antiquorum scriptorum multi suffragantur.

3 Goar optime, ρηβ'. 192. Scal. mendose, ρμβ'. 142. Verum ambo juxta Sync. post annos 2300. adjiciunt etiam, dies lxxix. ἡμέραι θ'. quod desideratur in nostra lectione. Quodsi velis supplere in Arm. utpote incuria librarii omissum, velim ut magis α' reponas, quam οθ'. Si quidem hi dies certe desumpti fuerunt ex Dynastia septima, ubi sane lxxv. neque lxxix. dies (si non annos) auctor noster protulit, ut vidimus suo loco, omnium lectionum consensu.

Երկրորդ փոփարին Տակեթուփտ :

Secundi Tomi Manethi.

ԺԷ. Երկուսասաներորդ ՏարրուտուԹիւն դիոպոլիտացոց է Թա. գաւորաց. որոց առաջին սեսոսթուփս ամենեւնայ որդի ամն խշ: Ամ մենեմէս ամն լը. որ յիւրոց ներքինեաց սպանաւ: Աստիւտորիս ամն խշ. զորմէ ասեն լինել չորեքհանգնեան և երեքուղկեան և առ երկուս մնա տունս: Աս զամենայն աշխարհն ա սիացոց հնազանդեցոյց զինն ամ, և զերոպացոց կողմանս մինչև ցալսարհն Թրակացոց. և ամենայն ուրեք յիշատակս կանգնեաց՝ զիրաքանչիւր ազգաց կալուածոց, զուրանց քաջաց զառնի կերպարանս, և զվատաց կանացի անդամք չարչարանս՝ ի սիւնս դրօշմէր. մինչև եգիպ.

xii. Duodecima Dynastia Diopolitarum regum vii. quorum primus Sesonchosis¹ Ammenemis filius, annis xlvi. Ammenemes, annis xxxviii. qui a suis eunuchis occisus est. Sesostris, annis xlviii. quem quatuor cubitorum, et palmorum trium, duorumque digitorum (procerum) fuisse dicunt. Hic totam Asiam annis novem subegit, Europacasque partes usque ad Thraciam²: atque ubique monumenta, quarumcumque gentium potitus est, erexit; fortium quidem virorum formas virili specie, ignavorum vero muliebribus membris in cippis insculpsit: adeo ut³ ab Aegyptiis post Osirim habitus sit. Post quem Lamba-

Δευτέρου τόμου Μανηθῶ.

Δωδεκάτη δυναστεία Διοσπολιτῶν βασιλέων, ζ'. ὃν πρῶτος Σισόγχορις Ἀμμενέμου υἱὸς ἔτη μσ'. (β'). Ἀμμενέμης ἔτη λη'. ὃς ἰπὸ τῶν ἰδίων εὐνούχων ἀνῆρέθη. (γ'). Σέσωστρις ἔτη μη'. ὃς λέγεται γεγονῆναι πηχῶν δ'. παλαιστῶν γ'. δακτύλων β'. ὃς πᾶσαν ἐχειρῶσατο τὴν Ἀσίαν ἐν ἑναιτοῖς ἐννέα, καὶ τῆς Εὐρώπης τὰ μέχρι Θράκης, πανταχόσε μνημόσυνα ἐγείρας τῆς τῶν ἔθνῶν κατασχέσεως, ἐπὶ μὲν τοῖς γενναίοις, ἀιδρῶν, καὶ ἐπὶ τοῖς ἀγενεῖσι γυναικῶν μόρια ταῖς στήλαις ἐγχαράσσαν, ὡς καὶ ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων μετὰ Οσίριν νομισθῆναι. Μεθ' ὃν Λάβαρις ἔτη η'. ὃς τὸν

1 Goar non ita accurate Σισόγχορις, accuratius forsā Scal. Σισόγχορις legit, quam lectionem et ipse Goar imitatur in emendatione textus Africani.

2 Ita etiam Goar in suo codice Syncelliano μέχρι Θράκης, usque in Thracem. Quod si eo codice (ut contendit Goar) usus est et Scaliger, mire deviauit legens μέχρι θαλάσσης, usque in mare.

3 Solerter fecit Goar, pro ὃς legens in marg.

ὡς, juxta lectionem Scal. quae et nostra est. Sed libere excogitavit idem Goar de suo addere in marg. vocem πρῶτον post Οσίριν; ut possit expresse reddere Latinam illam suam interpretationem " post Osirim primus haberetur " : namque vel sine ea voce integer sensus elicitur quam commodissime. Vult enim auctor indicare post Osirim celebrem extitisse Sesostrim, veluti alter Osiris habitus fuerit.

տացւոց յետ սիրինեայ կարծեւ զնա :
Յետ որոյ զամգարէս ամս Ը . որ յար
սինուտէ զբաւիղ զբաւղակաձե զե
րեզման շինեաց իւր : Սորա պայաւ
զատք Թագաւորեցին ամս ԽԶ : Եւ
ընդ ամենեւեան Թագաւորեցին ամս
մխե :

ԺԷ . Երեքասաներորդ Տարստու
Թիւն զհոպողիտացւոց Կ Թագաւո
րաց . որք Թագաւորեցին ամս ԿԺԶ :

ԺԸ . Չորեքասաներորդ Տարսու
տու Թիւն քոյիտացւոց ՏԿ Թագաւ
որաց . որք Թագաւորեցին ամս ԿԺԷ :

ԺԹ . Տնգեսասաներորդ Տարստու
Թիւն զհոպողիտացւոց Թագաւորաց .
որք Թագաւորեցին ամս մԾ :

ԺՁ . Սեշասաներորդ Տարստու
Թիւն Թերացւոց Է Թագաւորաց .
որք Թագաւորեցին ամս ԺԿ :

res, annis viii. qui in Arsenoite laby
rinthum ¹ sibi sepulchrum construxit.
Hujus successores regnaverunt annis
xlii. Simul vero omnes regnarunt an
nis ccxlv.

xiii. Decimatertia Dynastia Diopo
litarum regum ix. qui regnaverunt
annis cccclmii.

xiv. Decimaquarta Dynastia Xoita
rum regum lxxvi. qui regnarunt annis
ccccxxxiv ².

xv. Decimaquinta Dynastia Diopo
litarum regum; qui regnaverunt an
nis ccl.

xvi. Decimasexta Dynastia Theba
rum regum v. qui regnarunt annis
cxc.

էն Արսեոօ՛ղի Լաբւրիւնթօն իւտօ տօփօն կատեփկուսեօն . Օ՛ղի ձե տօտօ
ձիաձօխօղի էտի մբ՛ . Օ՛ղի թնտեփ էբասիլուսան էտի սմե՛ :

Յրիսկաձեկաձետի ձնաստե՛ղիա ձիօսթօղիտօն բասիլեօն չ՛ . Օ՛ղի էբասի
լուսան էտի սրց՛ :

Յեսսարեսկաձեկաձետի ձնաստե՛ղիա Չօ՛ղիտօն բասիլեօն օ՛ . Օ՛ղի էբասիլու
սան էտի սթ՛ :

Յենտեկաձեկաձետի ձնաստե՛ղիա ձիօսթօղիտօն բասիլեօն , Օ՛ղի էբասիլուսան
էտի սն՛ :

Էչկաձեկաձետի ձնաստե՛ղիա Փիբա՛ղիօն բասիլե՛ղիս է՛ . Օ՛ղի կա՛լ էբասիլուսան
էտի սբ՛ :

1 Pro unico Gr. vocabulo *λαβύρινθος*, duo
haec usurpavit Interp. Arm. բաւիղ բաւղակաձե ,
quorum primum satis indicat *circumflexum de
volutumque aedificium*, ut de Labyrintho nar
ratur . Alterum verò a primo illo derivatum ex
primitur in Arm. Lexicis privatis manu exaratis
hoc pacto, բօղակի կա՛լ բաւղակի, ստուերակի, sc.
umbrosam, tenebrosam; ad hoc accedit et al
terum vocabulum ibi occurrens, բաւակի, atque
expositum, սաւաք մանուկաձեղիք, quod ad an
teriora refertur .

2 Syncellus de more duplicem citat nume
rum in lectione Eusebiana, էտի թԺ՛ . էն ձլլափ ձե՛

սթ՛ . annos 184. in altero (codice) 484. quo
rum secundum pro genuino Eusebii textu admit
tas oportet ad fidem codicis nostri, etenim vel
recta ratio id suadet . Nam si in praecedenti dy
nastia sexaginta viri annos impleverunt 453. quo
modo homines sex et septuaginta annos tantum
184, an non potius 484. imperium tenuerint?
Idem colligere potes ex aliis quoque dynastiis,
proportione servata . Adde quod ferè ubique se
cundam lectionem a Syncello adductam, ubi ci
tat էն ձլլափ, Eusebianam esse, primam verò fe
re semper depravatam, certissimis argumentis
comperimus . Id saue alibi feliciter animadver

ԺԷ. Երեսնամյակն զհարստութիսն զհարստութիսն զհարստութիսն, որք էին եղբարք քիւնիկեցիք օտար թագաւորք. որք և զանձինսն առին: Երոց առաջին սահաւտն թագաւորեաց ամն թ՜. յորմէ և սահաւտոց օրէնք հոշեցան: որք և ՚ի սեթրոիտէ օրինօք քաղաք շինեցին. ուստի դիմեալ

xvii. Decimaseptima Dynastia Pa-storum; qui erant fratres 1 Phoenices, peregrini reges; qui Memphim etiam ceperunt. Quorum primus Saites regnavit annis xix. a quo et Saitarum Nomus nomen habuit. Qui in Sethroite quoque Nomo 2 condiderunt urbem; ex qua irruptione facta,

Επτακαιδέκατη δυναστεία ποιμένες ήσαν αδελφοί Φοίνικες Ξένοι βασιλείς, οί και Μέμφιν είλον, ών πρώτος Σαίτης έβασίλευσεν έτη 19. άφ' ού και ό Σαίτης νομός εκλήθη. οί και έν τώ Σεθροίτη νο-

tens Scaliger, secundam praelegebat lectionem, hic tamen alteram solam ρθ'. corruptam sibi conciliauit.

1 Decet in lectione Scaligeri αδελφοί, fratres, quod fideliter servavit nobis Goar in suo Syncello Eusebii exscriptore.

2 De industria, velim scias, semel et iterum a nobis usurpatam Gr. dialectum Nomus, νομός, pro Arm. օրէնք, eo quod pateat Armenam hanc vocem praeseferre duplicem Gr. vocis significationem. Nam ut apud Graecos νομος praecipue sonat Lex, (cum nempe acuitur in prima syllaba νόμος), at praeterea sumitur pro praefectura, tractu, regione, maxime in rebus Aegyptiacis, (tunc tamen exprimitur νομός, vel νομός), ita quoque ab Armeniis օրէնք quod apprimè sonat Lex, usurpatur interdum etiam pro Praefectura etc. Manifesta sunt Scripturae loca. I. Maccab. xi. 34. Կարգեցաք անք զսահմանս հրէաստանի, և զերես օրէնսն (այսինքն զգաւառու կամ զհալուածս) աստարիմ և զուղայ և աւթամին, յաւելցին ՚ի հրէաստանի ՚ի հոգանս շամբնի ||. Sicut et capite praecedenti. x. v. 30. Ե յերկնց օրինաց՝ որ յաւելան ՚ի ձեզ . . . շուրջ սահմանք իւրովք հանգերծ ||: etc. et v. 38. Ե զերես օրէնս՝ որ յառաջագոյն եգեալ էր հրէաստանեաց յերկրէն շամբասցոց անգրէն գարձուցանել ՚ի հրէաստանի ||: quibus in locis Gr. lectio habet νομούς, Vulg. autem Lat. civitates. In Syriaca vero lectione expriment quidam vectigalia. Sed magis ad rem facit locus Isaiæ, xix. 2. Եւ յարկեան եգիպտացիքն ՚ի վերայ եգիպտացոցն, և այցեն պատերազմ այր ընդ երբօր՝ և այր ընդ ընկերի, քաղաք ընդ քաղաքի, և օրէնք ընդ օրէնս ||; ubi Gr. habet και νομός օπι νομόν, Hebr. regnum, sive

ditio, sicut et Lat. Vulg. regnum. Quo ex loco confirmatur Plinii locus L. v. C. 9. ubi dixit, » Dividitur Aegyptus in praefectura oppidorum, quas nomos vocant «. Et infra, » Quae juxta Pelusium est regio, nomos habet Pharbetitem, Bubastiten, Setroiten » etc. Quod sanè mirè accedit ad hunc Eusebii locum. Haec certa omnino sunt: solum controversia esse potest de lectione Arm. quae secundo loco habet ՚ի սեթրոիտէ օրէնք, quod debuit ad normam Gr. restitui ՚ի սեթրոիտէ օրէնս (sc. ՚ի սեթրոիտէ նահարարութեան, կամ ՚ի սեթրոիտեան գաւառի). Ubi jure suspicari quis posset amanuensis vitio, vel malo consilio id peractum; quòd nempe vix intellexerit sensum dicti ՚ի սեթրոիտէ օրէնս (այսինքն ՚ի սեթրոիտէ նահարարութեան,) de suo reponi voluit օրինք, h. e. per legem, cum lege, aut legitime. Quod si quis non librario Armeno, sed ipsi Interpreti nostro adscribere errorem hunc velit, eo magis Gr. codicem debet incusare; tunc enim non injuria dici potest, in Graec. pro νομῶ scriptum fuisse νόμο, quo posito vere exponitur lege, per legem, օրինք, et quidem hanc corruptissimam, quamvis in levissima re, lectionem tenuerunt etiam librarii Syncellani, eamque retinuit, quod mirum, Scaliger; de quo erudite disserit Goar. in adnot. p. 20. ad 48. Porro omissis variis caeterorum de hac voce disquisitionibus, nos dicimus cum Suida in Lexic. vocabulum νόμος, quod apprimè sonat lex, accipi etiam pro regione, » eo quod singulae nationes propriis legibus utantur»: en ejus verba, νομός και χώρα διά τῶ ἑκαστον ἕδνος νόμοις χρῆσθαι: haec enim conjectura magis accedit ad usum vocis օրէնք pro գաւառ. vel նահարարութիւն.

ἡγεμονίαν ἑαυτοῦ ἔχειν. Ἰσχυ-
ραρχ. ἐπίσης αὐτῶν ἴσχυ. ἡγεμονίαν ἔχειν. Ἰσχυ.
ἡγεμονίαν ἔχειν. Ἰσχυ. ἡγεμονίαν ἔχειν. Ἰσχυ.
ἡγεμονίαν ἔχειν. Ἰσχυ. ἡγεμονίαν ἔχειν. Ἰσχυ.

Ἰσχυ. ἡγεμονίαν ἔχειν. Ἰσχυ. ἡγεμονίαν ἔχειν. Ἰσχυ.
ἡγεμονίαν ἔχειν. Ἰσχυ. ἡγεμονίαν ἔχειν. Ἰσχυ.
ἡγεμονίαν ἔχειν. Ἰσχυ. ἡγεμονίαν ἔχειν. Ἰσχυ.
ἡγεμονίαν ἔχειν. Ἰσχυ. ἡγεμονίαν ἔχειν. Ἰσχυ.

Aegyptios ipsos subegere. Secundus
Bnon, annis $x\dot{\iota}$ ¹. Post quem Archles,
annis xxx . Apophis, annis xiv . Sum-
ma, anni $ciii$ ². Horum tempore, ut
imperaret Aegyptiis, Joseph appa-
ruit³.

$xviii$. Decimaoctava Dynastia re-
gum xiv ⁴. Diopolitaram; quorum pri-
mus Amoses, annis xv . Chebron⁵,
annis $xiii$. Amophis⁶, annis xxi . Mem-
phres, annis xii . Myspharmuthosis,
annis $xxvi$. Tuthmosis, annis ix . Ame-
nophis, annis $xxxi$. Hic est, qui Me-

μῶ πόλιν ἔκτισαν, ἀφ' ἧς ὀρμώμενοι Αἰγυπτίους ἐχειρῶσαντο. β'.
Βυῶν ἔτη μγ'. γ'. Αφωφίς ἔτη ιδ'. Μεθ' ὃν Ἀρχλῆς ἔτη λ'. Ομοῦ
ἔτη ργ'. Κατὰ τούτους Αἰγυπτίων βασιλεῦς Ἰωσήφ δέικνυται.

Οκτωκαιδεκάτη δυναστεία Διοσπολιτῶν βασιλέων ιδ'. ὧν πρῶτος
Ἀμωσίς ἔτη κβ'. β'. Χεβρών (δεύτερος) ἔτη ιγ'. γ'. Ἀμμενῶφίς ἔτη
κά. δ. Μιφρίς ἔτη ιβ'. ε. Μισφραγμούθωσις ἔτη κς'. Τούθμωσις
ἔτη θ'. ζ'. Ἀμένωφίς ἔτη λδ'. οὗτος ὁ Μέμων εἶναι νομιζόμενος καὶ

1 Goar incorrupte legens in Gr. β'. Βυῶν, non recte reponit in marg. Βυῶν. Scalig. haud accurate exhibet β'. Βυῶν. Verum uterque corrigendus in numero μγ'. pro μ'. nam decepti sunt a librario minus recte repetente litteram γ'. ex sequenti nomine, γ'. Αφωφίς, ut patet ex summa. Ad haec illud Μεθ' ὃν oportet juxta Eusebium nostrum apponi ante Archlem antecedentem. Apophin: ubi et nomen regis mendose legitur apud Scal. Αρχλῆς, pro Αρχλῆς, ut recte habet Goar cum auctore nostro.

2 Scal. accurate legit ἔτη ργ'. ubi Goar corruptè, ἔστιν ργ'. Sed corruptius ipse Goar rem peregit, cum vix animadvertens hoc mendum, quod inest, excogitavit per se alterum, quod deest: voluit enim legi in marg. ρς'. pro ργ'. Minus peccasset, si etiam in Lat. textum non refudisset suam conjecturam, quae vix stat.

3 Ad lectionem nostram accedit Goar, cum legit βασιλεῦς; et vertit ad sensum, Eorum tempore Joseph Aegyptiorum regnum moderatur. Ubi secundum lectionem Scal. βασιλεῖς, alienus reburgit sensus talis. " Sub his Aegyptiorum regibus Joseph apparet ".

4 Non immerito laborasse dixeris viros criti-

cos Scal. et Goarum, volentes nempe legi in Gr. ις'. xvi . pro ιδ'. eo quod sexdecim in ordine nominatum reges legebant; sed cadit omnino ea, ut ipsi putabant, firmissima conjectura, auctoritate Eusebii nostri, qui feliciter sibi constans, ut ιδ'. xiv . numerum praemisera, ita et quatuordecim tantum nomina in serie recenset: neque enim cognovit, duos reges Αδωφίς ἔτη λδ'. et Χενχέρης ἔτη ις'. qui hodie apud Sync. leguntur: nos verò jure parenthesis nota, tamquam rem supervacaneam, inclusimus.

5 Syncellus de suo addidit hic δεύτερος, ut nempe connectat inter se seriem regum a se interruptam in pag. 55. et 57. quod minime perpendens Scaliger, retinuit in textu Eusebii, neque animadvertit redundare saltem alteram litteram β'. quod semper retinet ad normam Syncelli. Solerter ergo notavit Goar in marg. de iterato hoc numero β'. redundat, quamvis juxta Eusebium uterque numerus expungendus sit.

6 Codex noster Gr. ferebat Ἀμῶφίς, ubi Sync. vel Goar Ἀμμενῶφίς, quod alterius est regis nomen in sequentibus: eadem librarii confusione Scal. legit Ἀμένωφος.

է՛ որ մէծնոն կարծեցաւ՝ մէծ խումուն:
 Որոշու ամն իր: Ըբե՛քերէս ամն ժչ:
 առ սոխա մնչսէս երիցն յեգիպտոս
 սէ լինէր զորովոր Տրէից: Ըբե՛ւէս
 ամն ի: Բե՛ւէս ամն ժԵ: Ըրմայիս՝
 որ և զաւանսս (գո՛ւանս) ամն Ե: յեա
 որոց ամնց սարազիբ լեալ յերհրէն
 եգիպտացոց՝ փախստական գիծէր
 առ եղապրն իւր եգիպտոս (ըսա յն.
 յեղբօրէ Իրէ յեգիպտոսէ): Երթեալ
 հասեալ յաղիարհն եղապացոց՝
 կալեալ զարգոս՝ Թաբաւորէր աբ
 գիացոց: Սամեռուէս՝ որ և եգիպ
 տոս՝ ամն կը: Ըմբսոզիիս ամն իս:
 Սիւնգամայն ամն յիւ:

non existimatus fuit, lapis loquax.
 Orus, annis xxviii¹. Achencheres, an
 nis xvi². Hujus aetate Moyses Judaeo
 rum ex Aegypto egressus Dux fuit.
 Acherres, annis viii. Cherres, annis
 xv. Armais³, qui et Davonus (lege
 Danaus), annis v: quibus annis exac
 tis⁴, Aegypto pulsus, fugitivus tendit
 ad fratrem suam Aegyptum; (lege,
 fugitivus tendit a fratre suo Aegyp
 to⁵.) adiens Helladam, Argo capta,
 regnat in Argivos. Ramesses⁶, qui
 et Aegyptus, annis lxxviii. Amenophis,
 annis xl. Summa, anni cccxlviii⁷.

φεγγόμενος λίθος. ή. Ωρος էτη (λς'. εν άλλω λή.) θ'. Αχενχερ
 σης (էτη ιβ'. 1. Αθωρις էτη λθ'. ια. Χενχέρης) էτη ις'. Κατά του
 του Μωϋσῆς τῆς ἐξ Αἰγύπτου πορείας τῶν Ἰουδαίων ἠγήσατο. ιβ'.
 Αχέρρης էτη ή. ιγ'. Χερρῆς էτη ιε'. ιδ'. Αρμαῖς ὁ καὶ Δαναὸς էτη ε'.
 μεθ' ἃ ἔτη ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἐκπεσὼν καὶ φεύγων τὸν ἀδελφὸν Αἴ
 γυπτον εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀφικνεῖται, κρατήσας τε τοῦ Ἀργους βασι
 λεύει Ἀργείων. ιε'. Ἀμμεσῆς, ὁ καὶ Αἴγυπτος, էτη ξή. ις'. Μένω
 φις էτη μ'. ἐμοῦ էτη τμή.

1 Syncellus de more duplicem citavit lectio
 nem *էτη λς'. εν άλλω λή.* quarum secunda est
 vera lectio Eusebiana. Quamvis enim in nostro
 codice legatur *իւ. յի.* sed certe vedetur legen
 dum *լւ. λն.* de quo vide inferius.

2 Quum hoc spatium redundant in codice Syn
 cellano duo reges superius refutati, eorum gra
 tia et nomen et anni Achencheris non carent
 mendo apud Sync. lege itaque in Gr. *Αχενχέρης*
էτη ις'.

3 *Αρμῆς*, corruptè in editione Goari. Rectius
 ergo Scal. habuit *Αρμαῖς*, juxta Eusebium no
 strum, sicut etiam ὁ καὶ, ubi Goar solum ὁ
 legit.

4 Goar legit, *μεθ' ἃ ἐκ τῆς*. Scal. vero *μεθ'
 ἃ ἔτη τῆς*, uterque in eo, in quo discrepant,
 emendandus. Edocet enim Auctor noster legen
 dum: *μεθ' ἃ ἔτη ἐκ τῆς*, etc.

5 Manifestus error, nescio quo modo irrepsit
 in cod. Arm. ita ut praeposteram oppositamque
 reddiderit sententiam. Restituenda ergo lectio

ad normam Graec. hac ratione: *սարազիբ լեալ
 յերհրէն եգիպտացոց՝ փախստական գիծէր
 յերեսաց երբոր իւրոց եգիպտոսի, vel փախս
 տական լինէր առ ի յեղբօրէ իւրէ եգիպտոսէ.*
 non enim ad fratrem fugit, sed fratrem effugit,
 quod facile potuit paucis litteris mutatis con
 fundi in cod. nostro. Nota interim pro Graecia,
 Graeco more haberi in Arm. *Hellada*, seu regio
Helladum.

6 Optima, ni fallor, lectio codicis nostri *Ρα
 μισσῆς*, depravata videtur apud Syncellum le
 gentem tamquam ab Eusebio *Αμμοσῆς*, ex per
 sona verò Africani *Αρμισῆς*, ut alterum a suc
 cessore suo, cui nomen *Ραμμοσῆς*. Item in
 Sync. Goar legit *Μίμωφης*, Scal. paulo emenda
 tius *Μένωφης*: accurata itaque lectio nostra *Αμ
 νῶφης*, cui adstipulatur et Afric. habens *Αμνῶφ*.

7 Consentiant inter se Arm. et Gr. in summa
 annorum 348. ex quo patet correctiorem esse
 secundam Syncelli lectionem quoad annos regis
 Ori, ubi Arm. habebat *իւ. 28.* quod si legatur

րէն մանեթուի զք թագաւորաց
ամբ սճիւ :

cundo Manethi tomo, xcii. regum,
anni mcccxxi¹.

Երրորդ բաժնի մանեթուի :

Ex tertio Manethi Tomo.

Ի . Վսաներորդ Տարսուսեթիւն
դիոպոլիտացոց բժ թագաւորաց .
որ թագաւորեցին ամս ճՅք :

xx. Vicesima Dynastia Diopolita-
rum xii. regum, qui regnaverunt an-
nis clxxii².

իւ . Վսաներորդ արաքսերորդ
Տարսուսեթիւն է թագաւորաց սաւ
նիացոց : Սմէնդիս ամս իչ : Փսու-
սէննոս ամս խւ : Ամեփթիս ամս
չք : Սոսոխոս ամս թ : Սոսնաքս
ամս է : Փսիննաքս ամս թ : Փսոսնէն
նէս ամս լէ : Սիւսնաքս ամս ճՇ :

xxi. Vicesima prima Dynastia Ta-
nitarum regum vii. Smendis, annis
xxvi. Psusennus, annis xli. Neph-
cheres, annis iv. Amenophthis, annis
ix. Osochor, annis vi. Psinnaches,
annis ix. Psosennes, annis xxxv. Sum-
ma, anni cxxx.

Յրորոյ տօմոս Մանեթուի .

Եփսոսն դնաստէա Բասիլէան Դիօսփօլիտօն իԲ. Օի ԷԲասիլէսսան
ճտ թօն .

Սրօտն Կաի Էփսոսն դնաստէա Բասիլէան Կանիտօն ԷՓԳ. Ա. ՏմէնԴիս,
ճտ ԿԵ. Բ. Փօսէննիս, ճտ ԿԱ. Գ. Նեփերքերիս, ճտ Դ. Ը. Ամեփ-
թիս, ճտ Թ. Է. Օսօքօր, ճտ Ե. Ե. Փինօքիս, ճտ Թ. Ը. Փօսէննիս,
ճտ ԼԷ. Օմօսն ճտ թԼ .

1 Hic sane sincera lectio Armena plurimos prodit errores, qui apud Syncellum, imo apud exscriptores ejus occurrunt ex diversis capitibus. Primum enim, summam annorum արձ. 1121. a Goaro Scaligeroque aequae collectam reprehendit, et legendum esse demonstrat Բրձ. 2121. ut habetur etiam in textu Africani. Deinde verò integre servandam edocet lectionem ԷՓԳ թօն Գօար, sc. simul, quod sine causa corrigere voluit Goar in marg. legens Էք թօն Գօար, sc. ab ipso. Scaliger autem arroganter interpolavit textum ipsum cum additamento, legens, ԷՓԳ թօն Գօար, id est, usque ad ipsum finem; ita ut uterque everterit auctoris sensum genuinum, cui apprime convenit vel Africani lectio, ԷՓԳ թօն Գօար, aut saltem minus juvat criticos nostros. Probat tandem lectionem Goari Բասիլէան ԿԲ. regum 92. et consequenter improbat alteram Scaligeri absurdam Բասիլէան ԿԵ. regum 850. quod libenter typographo tribuimus. Item

confirmit lectionem Goari ԷՓԳ, atque infirmit illam Scal. ԷՓԳ. Summatim denique suadet legendum in Gr. ԷՓԳ թօն Գօար (vel ad verbum, Էք Բ. տօմոս) Մանեթու Բասիլէան ԿԲ. ճտ Բրձ. sc. 7. Simul secundi tomi (vel ex secundo tomo) Manethi, regum 92. anni 2121 6. 2 Syncellus legit in Euseb. թօն. pro թԲ. quod in nostro apographo fuit. Idem in Africani textu praefert թԼ. mutuatus, ut videtur, ex summa sequentis Dynastiae թԼ. Haec aliter sentiens Scaliger, putavit vel Africanum utramque Dynastiam in unam contraxisse, vel Eusebium unam in duas divisisse; quorum secundum male conjiciens factum fuisse, emendare Eusebium aggressus, mendosiorum reddidit. Omisit enim sequentia haec, Սրօտն Կաի Էփսոսն դնաստէա Բասիլէան Կանիտօն ԷՓԳ, atque subsequentes reges in antecedentem Dynastiam xx. redegit, atque hinc necesse eidem fuit proxime post xx. connectere xcii. Dynastiam, praetermissa xcii.

իք . Վասներորդ երկրորդ Հարսու սուլթիւն բուբաստարաց՝ երկոց թագաւորաց : Աստուքուսիս ամն իւն : Ասորթուս ամն ժէ : Տակելոսթիս ամն ժէ : Արանդամայն ամբ իւթ :

իդ . Վասներորդ երրորդ Հարսու սուլթիւն սանիտացւոց՝ երկոց թագաւորաց : Պետուքաստիս ամն իէ : Եւս սրոյ ոսորթոն ամն թ . զոր Հերակղէս կոչեցին եգիպտացիք : Փսամուս ամն ժ : Արանդամայն ամբ իւդ :

իէ . Վասներորդ չորրորդ Հարսու սուլթիւն . բոկորոլրիս սահտացի ամն իւէ . առ որով գառնն խուեցաւ :

իէ . Վասներորդ հինգերորդ Հարսուսուլթիւն եթուպացւոց՝ երկոց թագաւորաց : Ապակոնիս . որ աւագերի զոկոսթիս , և այրեաց կէւի դանդին . և թագաւորեաց ամն ժէ :

xxii. Vicesima secunda Dynastia trium regum Bubastitarum . Sesonchusis, annis xxi. Osorthos, annis xv. Tacellothis, annis xiii. Summa, anni xlix.

xxiii. Vicesima tertia Dynastia Tamitarum trium regum. Petubastis, annis xxv: post quem Osorthon, annis ix. quem Herculem appellarunt Aegyptii. Psammus, annis x. Summa, anni xliiv.

xxiv. Vicesima quarta Dynastia. Bocchoris 1 Saïtes, annis xliiv. Sub quo agnus locutus est.

xxv. Vicesima quinta Dynastia regum Aethiopum trium. Sabbacon, qui captivum duxit Bocchorem, et vivum combussit; regnavitque annis xii. Sebichos ejus filius, annis xii.

Εἰκοστὴ δεύτέρα δυναστεία Βουβαστιτῶν βασιλέων τριῶν. α. Σεσέγχωσις ἔτη κἀ. β'. Οσωρθῶν ἔτη ιε'. γ'. Τακέλλωθις ἔτη ιγ'. ὁμοῦ ἔτη μθ'.

Εἰκοστὴ τρίτη δυναστεία Ταμιτῶν βασιλέων τριῶν. α. Πετουβάστις ἔτη κε'. β'. μεθ' ὃν Ὀσωρθῶν ἔτη θ'. ὃν Ηρακλέα Αἰγύπτιοι ἐκάλεσαν. γ'. Ψαμμους ἔτη ι. ὁμοῦ ἔτη μδ'.

Εἰκοστὴ τετάρτη δυναστεία. Βόχωρις Σαίτης ἔτη μδ'. ἐφ' οὗ ἀρνίον ἐφθέγγετο. (ὁμοῦ ἔτη μδ'.)

Εἰκοστὴ πέμπτη δυναστεία Αἰθιοπῶν βασιλέων τριῶν. α. Σαββάκων, ὃς Βόχωριν αἰχμάλωτον ἐλὼν ἔκαυσε ζῶντα, καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη ιβ'. β'. Σεύηχος υἱὸς ἔτη ιβ'. γ'. Ταρακὸς ἔτη κ'. ὁμοῦ ἔτη μδ'.

1 Probatnr magis lectio Scaligeri Βόχωρις, quàm Goari legentis cum Afric. Βόγχωρις, ideoque reddentis in Lat. Bonchoris. In sequentibus pro ἐφθέγγετο, vix contentus est Goar dicere in Lat. loquutus est, vel sermocinatus est, sed sine causa addidit de suo humana voce: melius alibi p. 147. fideliter, est locutus. Denique in calce legunt Goar et Scal. hanc summam, ὁμοῦ ἔτη μδ'. sc. Simul anni xliiv. Quod videtur vel male desumptum ex antecedenti subsequenti- que Dynastia, vel supervacuè repetitum ab aeta-

te unius regis, hanc qui dynastiam regit: quapropter vix notum Eusebio nostro. Omitto lectionem Africani, ubi jure deest ὁμοῦ. utinam aequè deessent sequentia absurda ἔτη 44. anni 990. quis enim sustinere posset pro una Dynastia, in qua unus tantum rex est, tot annos assignari? praesertim cum antecedit tempus regni ejusdem regis, annis 6. tantum ab Africano collectum, pro quo 44. dixit Eusebius; nisi dixeris calculum 990. annorum ad diversas Dynastias pertinere.

Աբրահամի նորին որդի ամն ԺԷ. Տարակոս ամն Ի: Միանգամայն ամբ խԴ:

Taracus, annis xx. Summa, anni XLIV¹.

ԻԿ. Վասներորդ վեցերորդ հարստութիւն սահապառոց Թ Թարակոսաց: Լ մերէս եթուպացի ամն ԺԸ. Ստեփինաթիս ամն Կ: Վեքեփոսիս ամն Զ: Վեքաւով ամն Է: Փսամետիքոս ամն ԽԴ: Վեքաւով երկրորդ ամն Կ: Սա առ զերուսաղէմ, և զյոզաբաղ արքայ տարաւ գերի յեգիպտոս: Փսամետիքոս միւս ևս, որ և փսամետիքոս, ամն ԷԺ: Սափրէս ամն ԻԷ: առ որ փախստական գնացին յասորեօտանեացն յերուսաղէմէ մնացորդքն հրէից: Լ միսիս ամն ԽԷ: Միանգամայն ամբ ԿԿԷ:

xxvi. Vicesima sexta Dynastia regum Saitarum ix. Ammeres Aethiops, annis xviii. Stephinathis², annis vii. Nechepsus, annis vi. Nechao, annis vi³. Psammetichus, annis XLIV⁴. Nechao secundus, annis vi. Hic cepit Hierusalem, et Joachaz regem in Aegyptum duxit captivum. Psammuthes alter, qui et Psammetichus, annis xvii. Vaphres⁵, annis xxv. ad quem confugerunt ab Assyriis Judaeorum reliqui ex Jerusalem⁶. Amosis, annis XLII. Summa, anni CLXVII⁷.

“Εκτη και είκοστή δυναστεία Σαΐτων βασιλέων θ'. α. Αμμερις Αΐθιοϋ έτη ιβ'. β'. Στεφανάδης έτη ζ'. γ'. Νεχέψως έτη 5'. δ'. Νεχασά έτη η'. ε'. Φαμμιτιχός έτη με'. 5'. Νεχασά δεύτερος έτη 5'. ούτος είλε την Ιερουσαλήμ, και Ιωάχας τόν βασιλέα αίχμαλώτονας Αΐγυπτον άπήγαγεν. ζ'. Φαμμουΐδης έτερος, ό και Φαμμιτιχός έτη ιζ'. η'. Ουαφρις έτη κε'. ο προσέφυγον αλούσης υπό Ασσυρίων της Ιερουσαλήμ οί τών Ιουδαίων υπόλοιποι. θ'. Αμωσις έτη μβ'. όμοϋ έτη ρξγ'.

1 Quod aliis Σούχος, noster legit Σιβίχος, et contra in sequente Dynastia, quod nobis Αμμερις, aliis Αμμερις fuit.

5 Codex noster habuit 'Ουαφρις, quod aliis est 'Ουαφρις.

2 Sync. corrupte legit in textu Eusebii Στεφανάδης, quem sequenti ii sunt qui eum ediderunt: medium tenet ipse Sync. alibi in p. 153. Στεφινάδης, sicut et Africanus ab eo relatus Στεφινάδης. Certa ergo auctoris nostri lectio fuit Στεφινάδης.

6 Lectio Arm. quamvis integram prodat sententiam, non ita tamen venustam, ob duplicatum casum ablativum *յասորեօտանեացն յերուսաղէմէ*; ita ut jure suspicari quis possit scriptum ab Interprete, *յասն (զամ յասմանն) երուսաղէմի յասորեօտանեաց*, ut sincere habet Graec. textus, *capta ab Assyriis Jerusalem*: ubi Goar legit *της Ιερουσαλήμ*. Scal. vix novit articulum *της*.

3 Alii η. viii. pro 5'. vi. Itaque vel ultima littera vocis *εση* repetita transiit in numerum η. vel librarius Arm. ex altero rege mutuatus locavit η. pro 5'.

7 Apud Sync. ρξγ'. 163. pro quo Scal. vult legi 168. addens parenthesis nota (ρξη.) quod sibi conciliavit et Goar in Lat. versione. Noster habuit ρξζ'. Verum calculus annorum coalescit in summam 165. ρξδ. tunc tamen pro *κϛϛ* legendum *κϛϛ*.

4 Sync. in Euseb. μδ. mendose quoad secundum numerum, sed facile emendari potest ex altero ejusdem mendo in anteriore, cum in p. 168. habeat ιδ'. et in Afric. ιδ'. quibus inter se collatis elicitur optima lectio Eusebii nostri μδ'.

իէ. Վսաներորդ եօթներորդ Տարսուսեթիւն պարսից ի Թագաւորաց : Սամբիւտս 'ի եթ (Է) երորդ ամի իւրոյ ԹագաւորուԹեանն Թագաւորեաց եգիպտացւոց ամն չ : Սոքն ամիսս է : Վարեհ ամն լի : Վսերբսէս դարեհի ամն ին : Մրտաշէս ամն խ : Վսերբսէս երկրորդ ամիսս է : Սոգդիանոս ամիսս է : Վարեհ քսերբսի ամն ԹԺ : Սիւնդամայն ամբ ճի. և ամիսք չ :

իլ. Վսաներորդ ութերորդ Տարսուսեթիւն : Սիւրտէս սախտացի ամն չ :

իԹ. Վսաներորդ իններորդ Տարսուսեթիւն մեղիւսացւոց չ Թագաւորաց : Վեփերիտէս ամն չ : Սքովրիս ամն ժ : Փսամմիւթէս ամն : ՍուԹէս ամն : Վեփերիտէս ամիսս չ : Սիւնդամայն ամբ ին. և ամիսք չ :

xvii. Vicesima septima Dynastia Persarum regum viii. Cambyses anno regni sui xv. (lege v.) regnavit in Aegyptios annis iii. Magi, mensibus vii. Darius, annis xxxvi. Xerxes Darii (filius) annis xxi. Artaxerxes¹, annis xl. Xerxes secundus, mensibus ii. Sogdianus, mensibus vii. Darius Xerxis (filius) annis xix. Summa, anni cxx, et menses iv.

xxviii. Vicesima octava Dynastia. Amyrtaeus Saites²; annis vi.

xxix. Vicesima nona Dynastia regum iv³, Mendesiorum. Nopherites, annis vi. Achoris, annis xiii. Psammuthes, anno i. Muthes, anno i. Nopherites, mensibus iv. Summa, anni cxi. et menses⁴ iv.

Εικοστή ἐβδόμη δυναστεία Περσῶν βασιλέων ἡ. α. Καμβύσης ἔτει πέμπτῃ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἐβασίλευσεν Αἰγύπτου ἔτη γ'. β'. Μάγοι, μῆνας ζ'. γ'. Δαρεῖος, ἔτη λς'. δ'. Ξέρξης ὁ Δαρείου, ἔτη κα. ε. Αρταξέρξης (ὁ Μακρόχειρ) ἔτη μ'. σ'. Ξέρξης ὁ δεῦτερος, μῆνας β'. ζ'. Σογδιανός, μῆνας ζ'. ἡ. Δαρεῖος ὁ Ξέρξευ, ἔτη ιθ'. ὁμοῦ ἔτη ρκ'. μῆνες δ'.

Εικοστή ὀγδόη δυναστεία. Ἀμυρταῖος Σαίτης ἔτη, σ'.

Εικοστή ἐνάτη δυναστεία Μενδήσιοι βασιλεῖς δ'. α. Νεφερίτης, ἔτη σ'. β'. Ἀχωρίς, ἔτη ςγ'. γ'. Φάμμουθις, ἔτος α. δ'. Νεφερίτης, μῆνας δ. ε. Μοῦθις, ἔτος α. ὁμοῦ ἔτη κα. καὶ μῆνες δ'.

1 Syncellus amplius legit in Eusebio, ne dicam addidit in Eusebio, ὁ Μακρόχειρ, Longimanus, quod deest in cod. nostro, neque Sync. ipse novit in Africano.

2 Սիւրտէ. Supple ultimam syllabam intercisam ոս, us. Ita accurate etiam Scal. Ἀμυρταῖος Σαίτης, cui suffragatur et lectio Africani Ἀμύρτειος Σαίτης. Mendose ergo utramque vocem Goar edidit. Ἀμυρταῖος Σαίτη.

3 Dicendum erat hic amanuensium errore irrepsisse ιγ. pro γ. eo quod quinque reges revera

sequantur: at summa concordia inter Gr. et Arm. non sinit, ut hoc dicamus. Africanus decenter legit ιγ. quoniam totidem reges subjungit, omisso ultimo rege: at Eusebius quomodo potuerit ponere reges quatuor numero, cum quinque sint, nos latet; nisi Muthis sit replicatum nomen Psammuthis decuratum: quod ab Africano omisum, cod. Arm. ponit ante Nopheritem; ubi vice versa Sync. hunc anteponebat alteri.

4 Recte habet Scal. μῆνες in nominativo. Goar. vitiose hic, et alibi in accusativo μῆνας.

Ը. Արեւնեբորդ. Հարսուութիւն սեբեննիտացւոց երկից Թագաւորաց: Արեւնեբիս ամս Ժ: Տեսու ամս Դ: Արեւնեբիս ամս Ը: Սիւհամուս ամս Է:

Լւ. Արեւնեբորդ. առաջնեբորդ. Հարսուութիւն պարսկաց: Ուլքոս, որ 'ի քսանեբորդուս ամի իւրուս Թագաւորութեանն պարսից՝ ունի զեգիպտոս ամս Կ: Աետ որոյ արսէս ուլքայ ամս Դ: Աետ որոյ դարեհ ամս Կ: զոր աղէքսանդրոս մակեդոնացի սպան: Այս ամենայն յերրորդ սոմարէն մանեթովոյց:

Ալ յետ այսորիկ 'ի յունաց մաւտենիցն 'ի սոյն եկեալ յարեսցի. քանզի մինչև ցայս գլուխ Թագաւորութիւնն եգիպտացւոց իջանէ: Ալ քանզի և փղաւիտոս յովսէպոս 'ի մաւտենիութիւնի գրոցն արկ 'ի կիր զվկայութիւնս, մինչև զերրայեցւոց նախ նեայն պատմէր, լաւ համարիմ և

xxx. Tricesima Dynastia regum trium Sebennitarum. Nectanebes, annis x. Teos, annis 11. Nectanebus¹, annis viii. Summa, anni xx.

xxxi. Trigesima prima Dynastia Persarum². Ochus, qui vicesimo regni sui Persarum³ anno, obtinuit Aegyptum annis vi. Post quem Arses Ochi (filius) annis iv. Post quem Darius, annis vi. quem Alexander Macedo⁴ occidit. Omnia haec ex tertio Manethi tomo.

Deinceps vero ex Graecorum libris his addetur⁵. Siquidem ad istud usque caput, regnum Aegyptiorum descendit. Quoniam vero Flavius etiam Josephus ex Manethi libris testimonia usurpavit, quum de Hebraeorum majoribus narrabat, optime duxi ejus quoque verba referre, quae in prima

Τριακοστή δυναστεία Σεβεννυτῶν βασιλέων τριῶν. α. Νεκτανέβης, ἔτη ι. β. Τέως, ἔτη β. γ. Νεκτανέβης, ἔτη ιι. ὁμοῦ ἔτη κ.

Τριακοστή πρώτη δυναστεία Περσῶν (βασιλέων τριῶν.) α. Οχος εἰκοστῶ ἔτει τῆς αὐτοῦ Περσῶν βασιλείας κρατεῖ τῆς Αἰγύπτου ἔτη σ'. β. Μεθ' ὃν Ἀρσῆς Ὠχοῦ ἔτη δ'. γ. Μεθ' ὃν Δαρεῖος ἔτη εἶξ. ὃν Ἀλέξανδρος Μακεδῶν καθεῖλεν. Ταῦτα τοῦ τρίτου τόμου Μανεθῶ. (Μέχρι τῶνδε Μανεθῶς.) Τὰ δὲ μετὰ ταῦτα εἶξ Ἑλληνικῶν παρίσταται συγγραφέων...

1 Sic accurate Scal. Νεκτανέβης, sicut et pro anteriore Νεκτανέβης, ad normam Eusebii nostri. At Goar in utroque deviat, hic habens Νεκτανέβης, Nectanebes, illic Νεκτανέβη, Nectanebis; fortasse Africanum sequi voluit, utrobique habentem Νεκτανέβης.

2 Desideratur in Armen. ք. Թագաւորաց, trium regum, forsitan culpa librarii; quod habetur in Graec. βασιλέων γ. vel τριῶν. In sequentibus videtur Interp. Arm. legisse in autographo Ὠχος, δε, vel Οχος, δε, ubi Sync. vix novit

relativum δε. nihil tamen refert.

3 Deest apud Goarum nomen Περσῶν, quod cognoscit Scal. cum Eusebio nostro. Insuper correcte habet Scal. ἔτη σ'. ubi Goar corrupte fert ἔτη β'. confundens (ni fallor) cum sequenti illo β'. Μεθ' ὃν.

4 Deest apud Scal. Μακεδῶν, quod accurate habet Goar, et nobiscum consentit. At contra Scal. plenius legit in sequentibus τόμου, quod Goar non cognovit.

5 Hic finem facturus Syncellus fragmento Eu-

Հնորա ևս զբարբառսն 'ի մէջ բերել. զորս յառաջնում՝ Տրեհցն նախնեացն պատմութեան զնէ պէս զայս օրի նակ :

Hebraeorum antiquorum historia ¹ inserait, hoc modo .

{Յովետայ) 'ի Տանելուի Կրոն :

Josephi, ex Manethi ² Libro .

Սկիզբն արարից նախ գրոյն է. գիպտացւոց զպրովութեանցն : Օչոցայն իսկ չէ պարտ աւանդել. բայց մննեթովս այր էգիպտացի յազգէ , 'ի յուսական խրատու վայելեալ, որ պէս յայտ իսկ է , գրեաց յեղադական բարբառ զիւր գաւառական պատմութիւնն , 'ի մեհենական պատմութեանցն , որպէս ասէ ինքն , թարգ-

» Initium faciam primum scriptio- nis ab Aegyptiorum literis. Eorum quidem (litteras ipsas) non licet pro- ferre; Manethus tamen, vir Aegyptius genere, ³ Graeca disciplina instruc- tus, uti manifestum est, scripsit Grae- ce suae regionis historiam; eam uti- que, ut ipse ait, ex sanorum monu- mentis ⁴ interpretatus. Atque Hero-

(Joseph. contra Apionem L. 1. et Euseb. Praep. Evang. x. 13.)

Ἀρχομαι δὴ πρῶτον ἀπὸ τῶν παρ' Αἰγυπτίοις γραμμάτων. αὐτὰ μὲν οὖν οὐχ οἶοιτε παρατίθεσθαι τάχεινων. Μανεθῶς δὲ τὸ γένος ἀνὴρ Αἰγύπτιος, τῆς Ἑλληνικῆς μετεσχηκῶς παιδείας, ὡς δῆλός ἐστι, γέγραφε γὰρ Ἑλλάδι φωνῆ τὴν πατριον ἱστορίαν, ἔκ τε τῶν ἱερῶν, ὡς φησιν αὐτὸς, μεταφράσας. καὶ πολλὰ τὸν Ἡρόδοτον ἐλέγ-

sebiano ex Manethi verbis desumpto, de suo ite- rum addidit, Μέχρι τῶνδε Μανεθῶς; deinde initium sequentis periodi Eusebiana designavit τὰ δὲ usque ad συγγραφίων, quod tamen ut Syncellatum cum praemissis Scal. praetermisit.

1 Locus est ex primo Libro contra Apionem, ex quo et alia citavit alibi auctor noster. Vero hunc locum aliqua ex parte iterum ipse Eusebii in medium protulit in Praep. Evang. L. x. c. 13. quod valde prodest variantibus Josephi exemplaribus .

2 Assidue servamus, ut jam monuimus, hoc nomen Manethus, Manethi, ad fidem codicis nostri habentis մանեթուց, seu Manethos in nominativo, quo probatur magis vetus lectio Gr. Μανεθῶς, quam Μανεθών, quod praevaluit apud posteros, maxime inter Latinos Manetho, Manethonis; ideoque vel edit. Amstel. habet in Jos. Μανεθών, ut ille qui hunc auctorem edidit, fatetur in adnot. p. 444. dicens, » Al. Μανεθῶς,

et Μανείδης. Huds. Μανείδης. Euseb. Praep. p. 506. Spanh u. quapropter et Vigerius reddidit Manethus.

3 His probatur magis lectio Eusebii in Praep. Μανεθῶς δὲ τὸ γένος, quam edit. Jos. δ' ἦν τὸ γένος, et contra illud Josephi ἀνὴρ Αἰγύπτιος, ἀνὴρ τῆς etc. magis quam Eusebii Αἰγύπτιος, ἀνὴρ τῆς etc.

4 Ἰθὲς-հենական պատմութեան juxta alibi dicta indicat historiam ex templorum aut sanorum monumentis depromptam; qua voce utitur Armenus Interpres tum ut suae gentis morem servaret, tum ut Gr. nomen ἱερῶν commode acciperet, tamquam obliquum nominis ἱερόν, sc. templum, etsi alii deducant à ἱερός, sacer, alii vero ex ἱερεύς, sacerdos. Unde Lat. Interpret. Praep. Euseb. et Jos. reddunt, è sacris libris . In adnot. autem ejusdem Jos. additur, vel Sacerdotum annalibus, quem juvat lectio Bas. ἱερίων: caeterum ad mentem auctoris haec omnia pariter faciunt .

մանեալ: Եւ բազում իմից զերողս տեայ յանդիմանէ առ անդ իտու թեան զեգիպտականն ստերդ: Եւ այս իսկ մանեթովս յառաջնու՛մ եգիպտականացն գրէ զայս ձև օրինակի զվէնջ:

Երից առ ընթեր և զբանսն իսկ նորա. որպէս և նորա իսկ զնա ա. ծեալ վիպ: Պատուական անունն, առ նովալ ան չգիտեմ զիւրդ զայրացեալ. և նորանշան յարեւելից կողմանց՝ մարդ վասնշանաց յագգէ, առեալ համարձակութիւն՝ յաշխարհն

dotum ¹ in multis convicit, de rebus Aegyptiacis ob ignorantiam mentitum. Et iste sane Manethus in primo (libro) ² rerum Aegyptiacarum ita de nobis scribit «.

» Proferam vero, et ipsa ejusdem verba, uti et ipse quidem ipsum adducens testem ³. *Τίμιος* nomen ⁴, sub quo, nescio quo pacto, Deus indignatus fuerit, et quidem novo ac mirabili modo ex partibus orientalibus homines ignobili genere, fidentes ⁵ in

χει τῶν Αἰγυπτιακῶν ὑπ' ἀγνοίας ἐψευσμένον. οὗτος δὴ τοίνυν ὁ Μανεθῶς ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν Αἰγυπτιακῶν ταῦτα περὶ ἡμῶν γράφει.

Παραθήσομαι δὲ τὴν λέξιν αὐτοῦ, καθάπερ αὐτὸν ἐκείνον παραγαγὼν μάρτυρα.

(Ἐγένετο βασιλεὺς ἡμῖν) *Τίμαος* ὄνομα, ἐπὶ τούτου οὐκ οἶδ' ὅπως ὁ Θεὸς ἀντέπνευσεν, καὶ παραδόξως ἐκ τῶν πρὸς ἀνατολὴν μερῶν, ἄνθρωποι τὸ γένος ἄσημοι, καταθαρσήσαντες ἐπὶ τὴν χῶ-

¹ Եւ, probat lectionem Jos. καί, ubi Euseb. in Praep. habet, *δς καί*, quem secutus novus Josephi Interpres, transtulit cum Vigerio, qui etiam.

² Եւ, concordat cum Eusebio in Praepar. *αὗτος*, nam Jos. habet *αὗτός*. Illud autem և, probat edit. Jos. Genes. *δς*, ubi alii legunt *δὴ*. Sed quod majoris momenti est, solum Armen. lectio habet *յառաջնու՛մ*, in primo, vel in prima; Josephus autem cum ipso Euseb. in Praep. *ἐν τῇ δευτέρᾳ*, in secunda: utinam Manethonis opus extaret, quod cum hanc difficultatem, tum alias vel maximas tollere posset.

³ Videtur Arm. Interp. legisse, *καθάπερ αὐτός ἐκείνον παραγαγὼν μάρτυρα*, quoposito *αὗτός* sc. ipse, supponit pro Manetho, *ἐκείνον* autem, sc. eum, pro tertio teste, veluti Herodoto etc. ne dicam quod Interp. noster, haec Eusebii existimans verba esse, per *αὗτός* intellexit Josephum, et per *ἐκείνον* Manethum. Ut ut sit, hodierna lectio Gr. cum in eodem casu prae se ferat *αὐτὸν ἐκείνον*, eum ipsum, nullum praeter Manethum denotat. Sed nostri muneris erat

Armenam lectionem exponere in textu, materialiter, ut ita dicam.

⁴ Ubi alii legunt *Τίμαος*, vel *Τίμαιος*, aut *τοῦ Τίμαιος*, Interp. Armen. legit *Τίμιος*, et consequenter reddit *Պատուական*, ut sonat, sc. *Honoratus*, vel *honorabilis*, *eximius*, *pretiosus*, neque facile potuit divinare proprium esse hoc regis cujusdam nomen, cum non habuerit in Gr. illud additamentum *ὀγένετο βασιλεὺς ἡμῖν*, *fuit rex nobis*. Eusebius enim nec in Praep. neque in Chron. id legit. Adde quod nec etiam in Josepho id cognovit Hafn. ut notatur in Jos. 444. p. Sed quia explicatior est vulgata Josephi lectio, ideo Vigerius in adnot. Praep. Euseb. ad pag. 540. dixit. » Supplendus et corrigendus hic locus ex Josepho, apud quem Manethus ille sic incipit. *Ἐγένετο βασιλεὺς ἡμῖν. Τίμαος ὄνομα* «: et quidem totidem verbis Latinam suam interpretationem adornare praesumpsit ipse Vignos parenthesi in Gr. rem notare satis duximus.

⁵ Hinc melior fortasse judicanda lectio Euseb. in Praep. *καταθαρσήσαντες*.

վերայ ասպատակ արձակել: Վստեալ օրհնօք զմեթրայիտէ քաղաքն հոյա հայ, որ կայ յարևելից կողմանէ բուբաստեան գետոյն՝ որ կոչէր վասն իրիք ասաղին գիւցարանութեան աւարիմ, զայն շինէր՝ և պարսպովք ընդարձակագոյն գործէր. և ընակեցուցանէր ՚ի նմա բազում սպառազէնս՝ քսան և չորից բիւրուց արանց ՚ի պահպանութիւն. յոր ՚ի ժամաւ նակս ամարայնոյ և եթ գայր. ոռձիկս և պարգևս բազմաց շնորհէր. և սպառազէն զինուք յաճ և յերկիւղ արտաքնոցն անդ ստեպ հանդէս արարեալ կրթէր. տիրեալ ամս ԺԷ՝ վախճանէր ՚ի կենաց:

⸘ետ սորա երկրորդ թագաւորեաց

thraite urbem nobilem, ad orientalem partem Bubastici fluvii sitam, eamque ob antiquam quandam Theologiam ¹, Avarim appellatam, ipsam de integro iterum aedificavit, et muris amplis cinxit; collocavitque in ea armorum multitudinem, viginti quatuor myriadas hominum ad custodiam, quo aestatis tantum tempore ² veniebat; cibaria ³, donaque multis largiebatur, armatosque ibidem ad terrorem timoremque extraneorum publicè passim exercebat: cum autem regnasset annis xv ⁴. vitam finivit ⁵.

» Post hunc secundus ⁶ regnavit

μῶ τῷ Σαίτη πόλιν ἐπικαιροτάτην, κειμένην μὲν πρὸς ἀνατολὴν τοῦ Βουβαστίτου ποταμοῦ, καλουμένην δ' ἀπὸ τινος ἀρχαίας Θεολογίας Αὐωριν, ταύτην ἔκτισέν τε, καὶ τοῖς τείχεσιν ὀχυρωτάτην ἐποίησεν, ἐνοικίσας αὐτῇ καὶ πλῆθος ὀπλιτῶν εἰς εἴκοσι καὶ τέσσαρας μυριάδας ἀνδρῶν πρὸς φυλακὴν. ἐνθάδε κατὰ Θέρειαν ἤρχετο, τὰ μὲν σιτομετρῶν καὶ μισθοφορίαν παρεχόμενος, τὰ δὲ καὶ ταῖς ἐξοπλισίαις πρὸς φόβον τῶν ἕξωθεν ἐπιμελῶς γυμνάζων. ἄρξας δ' ἑννεακαίδεκα ἔτη, τὸν βίον ἐτελεύτησεν.

Μετὰ τοῦτον δὲ ἕτερος ἐβασίλευσεν τέσσαρα καὶ τετταράκοντα

noster casum օրհնօք, pro յօրհնս (սյրհնքն ՚ի նսխարարութեան). fortasse aliter erat in Gr. vel Arm. lectione, quod librarii culpa, corruptum. Et quidem manifestus error inest in sequenti nomine զմեթրայիտէ, quod legendum vel սեթրայիտէ, ut primo loco habebatur, vel juxta Gr. սայիտէ: aliter nova eliceretur in Arm. sententia contra mentem auctoris, quasi legas, inveniētes legitime Methraiten urbem etc. nos ad evitandam difficultatem, Graeca voce usi sumus, sicut et novus Interp. Jos. qui reddit » in nomo Saite «: antiquus autem habuerat, » in praefectura Saite «. Nobis placeret Sethraide.

¹ Decentissime Arm. sermone pro Theologia habetur hic գիւցարանութիւն, quod proxime declarat sermonem de Diis, neque Թագարանութիւն, i. e. sermo de Deo, cum id proprie usurpatur a cultoribus veri Dei.

² Idem valet Arm. ՚ի ժամանակս ամարայնոյ, in temporibus aestatis, quod Gr. κατὰ Θέρειαν, circa aestatem, vel ad aestatem; quam vocem confundens Vet. Interp. Jos. cum altera Θέρεις, vel Θερισμός, reddit in Lat. messis tempore. Illud verò և եթ, solum, tantum, in Arm. tantummodo habetur.

³ Ռռձիկ apprime sonat annonam, cibarium, vel alimentum, quod militibus distribuitur, etc. In Gr. σιτομετρῶν, quod Lat. Interp. Jos. vet. et nov. reddiderunt, ut frumenta meteret, minus ad sensum, quam ad verbum accedens.

⁴ Pro ԺԷ. xv. Gr. habet ἑννεακαίδεκα, novemdecim, quod si mendo caret, potes dicere in Arm. pro ԺԷ. a librario exaratum ԺԷ. ob quandam characterum similitudinem.

⁵ Legit ergo noster δւտորս, sc. secundus, ubi interim habetur apud Jos. δὲ ἕτερος, ut sen-

լում օրինակի ոչ թագաւորս նշանա-
կէ հիւն յորժորջմամբ, այլ նմին
հակառակ՝ գերիս և հովիւս յայտ
առնէ. քանզի հիւն դարձեալ է
գիւտացերէն, և հակն թանձրա-
ցեալ աղիփիւն հանդերձ՝ գերիս իսկ
յայտնի նշանակէ: Եւ այս իսկ առա-
ւել հաւանութեան թուի ինձ, և
յանկ ՚ի հին պատմութիւնն: Օրո-
ցանէ, որ մի քսա միոջէան ուանեցան
թագաւորք, և գհովուացն կոչեցե-
լոց, և զայլոց ՚ի նոցանէ՝ ունել առէ
զեգիպոսս ամս ժն ընդ հինգ հա-
րիւրով:

Յետ այնորիկ ՚ի թերայեցւոց և
յայլոց եգիպտացւոց թագաւորաց՝
յառնել առէ ՚ի վերայ հովուացն
սաստիկ պատերազմ և բազմաժա-
մանակեաց, առ թագաւորով՝ որում

se dicunt. In alio autem exemplari
(cernitur) non reges significari per
Hyc nomenclationem, sed contra Cap-
tivos et Pastores indicari. Hyc enim
iterum Aegyptiaca lingua, et Hak
cum Alpha densa¹, captivos aperte
significat. Atque id mihi magis pro-
babile videtur; et optime cum an-
tiqua historia congruens². Hos ergo
reges ex ordine nominatos, Pastores-
que³ appellatos, et qui ex eis (fuere),
obtinuisse Aegyptum ait annis xi. su-
pra quingentos⁴.

Postea vero a Thebaeis, et reli-
quis Aegypti regibus, adversus Pa-
stores suscitatum dicit bellum grave
ac diuturnum. Sub rege (autem), cui
nomen erat Mispthagumthosis⁴, de-

να. ἐν δ' ἄλλῳ ἀντιγράφῳ οὐ βασιλεῖς σημαίνεσθαι διὰ τῆς τοῦ
ΥΚ προσγορίας, ἀλλὰ τούναντίον αἰχμαλώτους δηλοῦσθαι ποιμέ-
νας. τὸ γὰρ ΥΚ πάλιν Αἰγυπτιαστὶ, καὶ τὸ ΑΚ δασυνόμενον,
αἰχμαλώτους ῥητῶς μνηύει. καὶ τοῦτο μᾶλλον πιθανώτερόν μοι φαί-
νεται, καὶ παλαιᾶς ἱστορίας ἐχόμενον. τούτους δὲ τοὺς προκα-
τωνομασμένους βασιλέας, καὶ τοὺς τῶν ποιμένων καλουμένων,
καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν γενομένους, κρατῆσαι τῆς Αἰγύπτου φησὶν ἔτη
πρὸς τοῖς πεντακοσίοις ἕνδεκα.

Μετὰ ταῦτα δὲ, τῶν ἐκ τῆς Θεβαΐδος καὶ τῆς ἄλλης Αἰγύπτου
βασιλέων γενέσθαι φησὶν ἐπὶ τοὺς ποιμένας ἐπανάστασιν, καὶ
πόλεμον συρράγῃναι μέγαν καὶ πολυχρόνιον. ἐπὶ δὲ βασιλέως,

1 Expressio litterae Alpha, vel Aleph, deside-
ratur in Gr. tantumque dicitur et Ac densatus,
vel aspiratus, itaque ignoratur an quid interci-
derit in Gr. vel aliquid addiderit in Arm. Interp.
noster, explanationis causa.

2 Եւ յանկի հին պատմութիւնն, si legas se-
paratim, և յանկ, համանկ ՚ի հին պատմու-
թիւնն, i. e. et congruens antiquae historiae,
proximè accedit ad Gr. καὶ παλαιᾶς ἱστορίας
ἐχόμενον.

3 Vigerus in adnot. Praep. Evang. ad pag. 501.
» καὶ τοὺς τῶν Ποιμ. Josephus delet καὶ, re-

etius, ut videtur: nisi malis τοὺς ἐκ τῶν ποιμ.
quod eorum ex numero Reges crearentur. Ve-
rum Eusebius constanter habuit et in nostra le-
ctione καὶ, և. ut reapse tenendum videtur.

4 Optima, ni fallor, lectio erit *Μισφραγμούθωσις*,
Μισφραγμ, Mispthagumthosis; qua conciliantur,
imo aequè castigantur omnes variantes lectio-
nes: nam in Jos. pro prima littera M. irrepit ob
quandam similitudinem geminâ littera Αλ. et
factum est *Αλίσφραγμούθωσις*. In Praep. vero
Eusebii, ita intercidit alter μ, ex medio, *Μισ-
φραγμούθωσις*. Syncellus demum servatis servandis

անունն էր միսփրագուս [Թովսիս, մաս-
 նեալ 'ի պարսու թիւն հովուացն՝
 յայլմէ ամենայնէ եգիպտոսէ անկա-
 նել ամրանալ 'ի տեղի ինչ, որոյ չափ
 բեր արտավարի գետինն էր. և ա-
 նուն կոչէր տեղւոյն աւրայիս :

Օ ամենայն զայս եմանկիւս (յն. ա.
 օ է մանթիւս) մեծաւ և սաստիկ պարբու-
 պաւ պատեալ հովուացն. զի զկահ
 և զկազմած զամենայն յամրի ունի-
 զին, և զառ և զաւար անձանց պա-
 հիցեն : Սիսփրագուս [Թովսեայ որ-
 դին [Թմովսիս ձեռն 'ի գործ արկեալ՝
 'ի պաշարուսն և յարգել արկանել
 զնոսա, և նեղել սաստիկ. խը բիւր
 սպառազինութիւն զպարսպովքն զա-
 րանակալ նստեալ, իբրև չիւնէր զա-
 մաբիտ պաշարմանն, պատգամագը-
 նաց լինէր՝ զաշինս կուէր, [Թողու-
 զերկիրն եգիպտացոց յուպիտ յու-

bellatos Pastores, e reliqua universa
 Aegypto pulsos, uno in loco clausos
 esse, cujus mensura constabat myria-
 de jugerum, locique illius nomen Au-
 rais vocabatur ¹ .

Totum hunc Emancium ² (pro quo
 in Gr. dicit Manethus) magno vali-
 doque muro a Pastoribus septum,
 ut suppellectiles apparatusque totum
 in munimento habere possent, prae-
 damque suam asservarent. (At vero)
 Mispthagumthosios filius Thmosis ³,
 manus admovens, ut obsidione angu-
 stiaque eos clauderet graviterque pre-
 meret, xlviii. cum armatorum myria-
 dibus circum muros considens insi-
 diabatur (illis). Sed obsidione fru-
 stratus per legationem pacta commi-
 sit, uti Aegypto relicta, quocumque

ὃ ὄνομα εἶναι Μισφραγμούθωσις, ἠττωμένους φησὶ τοὺς ποιμένας
 (ὕπ' αὐτοῦ), ἐκ μὲν τῆς ἄλλης Αἰγύπτου πάσης ἐκπεσεῖν, κατα-
 κλεισθῆναι δ' εἰς τόπον, ἀρουρῶν ἔχοντα μυρίων τὴν περίμετρον.
 Αὔραις ὄνομα τῷ τόπῳ.

Τοῦτον φησὶν ὁ Μανεθῶς ἅπαντα, τείχει τε μεγάλῳ καὶ ἰσχυρῷ
 περιβαλεῖν τοὺς ποιμένας, ὅπως τὴν τε κτήσιν ἅπασαν ἔχωσιν ἐν
 ἐχυρῷ, καὶ τὴν λείαν τὴν ἑαυτῶν, τὸν δὲ Μισφραγμουθωσέως υἱὸν
 Θούμμωσιν ἐπιχειρῆσαι μὲν αὐτοὺς διὰ πολιορκίας ἐλεῖν κατὰ κρά-
 τος, ὅκτῳ καὶ τεσσαράκοντα μυριάσι στρατοῦ προσεδρεύσαντα τοῖς
 τείχεσιν, ἐπεὶ δὲ τῆς πολιορκίας ἀπέγνω, ποιήσασθαι συμβάσεις,

notam mendam admisit, inserens α, pro ου.
 habet enim Μισφραγμάθωσις. Quibus inter se
 collatis, elucet recta lectio Μισφραγμούθωσις.
 Verbum verò φησὶ, dicit, secundo loco, consulto
 omissum videtur ab Interp. nostro. Illud autem
 ὕπ' αὐτοῦ, minime lectum, sicut etiam in Prae-
 par. non apparet.

1 Noster legit Ἀυραῖς, alii inverso ordine li-
 terarum Ἀυαρις, ut in Praep. vel Ἀυαριν seu
 Ἀβαριν, ut apud Jos. fortasse rectius, cum sup-
 ponatur idem esse istum locum cum supradicta
 urbe *αυραῖς*, Αὔραις, vel Αὔωριν.

2 *Ἐμάνκιου* vox ignota, putatur veluti no-
 men proprium, pro situ loci antea memorati.
 Verum cum Gr. habeat: *Hunc ait Manethus*
 etc. cogimur amanuensis errorem in nostro codi-
 ce emendare, et legere, *αυτὸς μανθῶσις*. Alibi
 in Gr. quoque legebatur, confuse ὁ Χιμμανοθῶ,
 vel οχιν ὁ Μανεθῶς.

3 Quod Josepho nunc Θούμμωσις est, noster
 legit Θμῶσις. In adnot. Jos. 446. A. hae variae
 lectiones citantur. ἠ Θμούθωσιν Euseb. (sc. in
 Praep.) Θμῶσιν et Τέδμωσιν mox ipse Flavius
 à Manethone. Idem vero princeps ex eodem Ma-

Եւ կարի իսկ աջող է ասէ . քանզի քուչ իսկ նախնեաց մերոց հովուու թիւնն հարեւնի էր . և սուսաւարա կախան կեանս կէին . և այսպէս կռ շէին հովիւք : Վարձեալ և գերիք յեգիպտացոց ոչ ընդ իսկ ինչ գըրեցան . քանզի նախն մեր յովսէպոս գերի ասէր զանձնէ առաջի թագաւորին եգիպտացոց . և զեղբարսն յեգիպոս յետոյ կոչեաց հրամա նաւ թագաւորին : Այլ զսոցա հաւատեալ քննութիւնն յայլում վայրի արարից : Բայց այժմ նախնեաց պատմութեանն վկայ վաւերական զեգիպտացիսն կացուցից . դարձեալ զաննութեայն , թէ զհարգ զժամա նակացն կարգ զնոցէ , սաս յիմումս գրեցից :

Վանզի ասէ զայս գոյն օրինակի , թէ յետ ելանելոյ յեգիպտոսէ աղգի հովուացն յերուսաղէմ , որ է հան զնս սո յեգիպտոսէ թագաւորն սեթմոսիսիս թագաւորեաց յետ այնորիկ ամս

se. Et quidem accuratius id tradit. Namque jam inde ab antiquis majoribus nostris patrium erat pastorale munus, et pastoriciam agebant vitam; atque ita Pastores vocabantur. Rursusque Captivi non sine ratione ab Aegyptiis scripti sunt: quoniam progenitor noster Josephus captivum se dixit coram rege Aegyptiorum, et postea fratres in Aegyptum vocavit, regis permissu. Sed de istis quidem a libi exploratam inquisitionem faciam. Nunc autem antiquorum (nostrorum) historiis testes fide dignos Aegyptios producam. Rursus itaque ea, quae tradidit Manethus, quo nempe modo temporum seriem habuerit, hic in mea historia transcribantur .

» Sic enim ait: quod postquam ex Aegypto egressa est Pastorum gens ad Hierosolymam, qui illos ex Aegypto expulit rex Sethmosis¹, postea regnavit annis xxv. et mensibus

αὐτῶν βίβλοις γεγράφθαι, λέγων ὁρθῶς, καὶ γὰρ τοῖς ἀνωτάτω πραγόνιοις ἡμῶν τὸ ποιμαίνειν πάτριον ἦν, καὶ νομαδικὸν ἔχοντες τὸν βίον, οὕτως ἐκαλοῦντο ποιμένες. αἰχμάλωτοί τε πάλιν οὐκ ἀλόγως ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων ἀγεγράφισαν, ἐπειδὴ περὶ ὁ πρόγονος ἡμῶν Ἰωάννης ἑαυτὸν ἔφη πρὸς τὸν βασιλεῖα τῶν Αἰγυπτίων αἰχμάλωτος εἶναι, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς εἰς τὴν Αἴγυπτον ὕστερον μετεπέμφατο, τοῦ βασιλέως ἐπιτρέψαντος. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐν ἄλλοις ποιήσομαι τὴν ἐξέτασιν ἀκριβεστέραν. Νυνὶ δὲ τῆς ἀρχαιότητος ταύτης παρατίθεμαι τοὺς Αἰγυπτίους μάρτυρας, πάλιν οὖν τὰ τοῦ Μανεθῶνος, πῶς ἔχει πρὸς τὴν τῶν χρόνων τάξιν, ὑπογράφω.

Φησὶ δὲ οὕτω. Μετὰ τὸ ἐξελεθεῖν ἐξ Αἰγύπτου τὸν λαὸν τῶν ποιμένων εἰς Ἱεροσόλυμα, ὁ ἐκβαλὼν αὐτοὺς ἐξ Αἰγύπτου βασιλεὺς Τέθμωσις, ἐβασίλευσεν μετὰ ταῦτα ἔτη εἴκοσι πέντε, καὶ μῆ-

1 De hoc nomine ita editor Josephi in adnot. 446. n^o Θίμουσις vet. interp. Ἄμοσις Philostrato. Ἀμῶς Africano. Ἀμωσις Eusebio et Georg. Syncello α: deinde mittit lectores ad Lambertum Bos. in Animadv. ad Scriptores Graec. cap. xxvii. pag. 116.

16. և ամիսս չորս . և վախճանեցաւ :
 17. և առ զԻշխանս Թիւնն որդի նորին
 Վերդն ամս 47 : 18. յետ սորա
 19. մեհնդփիս ամս 8 . և ամիսս 5 : 19.
 սորա քոյր 20. մէսուէս ամս 10 . և ամիսս
 11 : 19. սորա որդի 21. Եփրէս ամս
 22 : 19. սորա 22. ԵփրաթմուԹովսէս
 ամս 16 . և ամիսս 11 : 19. սորա 23. Թոմփ
 Թովսիս ամս 11 . և ամիսս 7 : 19.
 սորա 24. մեհնդփիս ամս 7 . և ամիսս
 8 : 19. սորա 25. Սփրս ամս 12 . և ամիսս
 5 : 19. սորա զուսար 26. Եփրէրէս ամս
 47 . և ամիսս 10 : 19. սորա Եփրայր
 27. Թովսիս ամս 11 : 19. սորա որդի
 Վերդէրէս ամս 47 . և ամիսս 5 :
 19. սորա 28. Եփրէրէս ամս 47 . և
 ամիսս 7 : 19. սորա 29. Բուսիս ամս
 7 . և ամիսս 10 : 19. սորա 30. Բամուէս

quatuor, et mortuus est. Principatum-
 que accepit filius ejus ¹ Chebron annis
 xiii. Post quem Amenophis, annis xx.
 et mensibus vii. Hujus autem soror
 Amenses, annis xxi. et mensibus ix.
 Et istius filius ² Mephres, annis xii.
 Et hujus Mephramuthoses, annis
 xxv. et mensibus ix. Istiusque Thmo-
 thosis, annis ix. et mensibus viii. Ejus-
 que Amenophis, annis xxx. et mensi-
 bus x. Ejus autem Orus, annis xxxviii.
 et mensibus vii. Hujus autem filia
 Cencheres, annis xii. et mense i. Ejus
 vero frater Athoyis, annis ix. Hujus
 quoque filius Chencheres, annis xii.
 et mensibus v. Et istius Achencheres,
 annis xii. et mensibus iii. Et hujus
 Armais, annis iv. et mense i. Ejus

νας τέσσαρας, και ἐτελεύτησεν. και παρέλαβε τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ
 υἱὸς Χέβρων ἐτη δεκατρία. μεθ' ὧν Ἀμένωφισ εἴκοσι και μῆνας ἑ-
 πτά. τοῦ δὲ ἀδελφῆ Ἀμεσσῆς εἴκοσιεν και μῆνας ἑννέα. τῆς δὲ Μή-
 φρης δώδεκα και μῆνας ἑννέα. τοῦ δὲ Μεφραμούθωσις εἴκοσι πέντε
 και μῆνας δέκα. τοῦ δὲ Θμῶσις ἑννέα και μῆνας ὀκτώ. τοῦ δ' Ἀ-
 μένωφισ τριάκοντα και μῆνας δέκα. τοῦ δὲ Ὀρος τριακονταεξ και
 μῆνας πέντε. τοῦ δὲ Σουάτηρ Ἀκεγχρής δώδεκα και μῆνα ἕνα. τῆς
 δὲ Ράθωτις ἀδελφὸς ἑννέα. τοῦ δὲ Ἀκεγχήρης δώδεκα και μῆνας
 πέντε. τοῦ δὲ Ἀκεγχήρης ἕτερος δώδεκα και μῆνας τρεῖς. τοῦ δὲ
 Ἀρμαῖς τέσσαρα και μῆνα ἕνα. τοῦ δὲ Ραμβέσσης (ἐν και μῆνας τέσ-

¹ Magis fostasse accedet ad nostram lectionem
 Cod. El. in Jos. ὁ υἱὸς αὐτοῦ, quam quod vul-
 go habetur αὐτοῦ υἱὸς.
² Gr. habet, τῆς δὲ Μήφρης, sc. ad verbum,
 hujus (in fœminino) autem Mephres: ubi sane
 anxii haesitarunt Lat. Interp. de sensu praesentis
 articuli in Genitivo, .ac minime potuerunt
 rem certè declarare. Vetus enim Interp. de in-
 dustria dissimulavit, et dixit tantum, Mephres
 autem. Novus autem voluit ita reddere post hanc
 Mephris, minus accurate, imo et mendosè. Si-
 quidem ut patet, genitivus casus cum absolute
 ponitur apud Graecos, non adeo successionem
 temporis, sed sanguinis magis declarat, ita ut

filium, vel saltem aliquem consanguineum indi-
 cet. Recte itaque vertit noster Interp. և սորա
 որդի մեփրէս . et istius filius Mephres: sicut
 etiam τὸ ἄδελφῆ, sc. annos, (quod obiter notabis)
 supplevit ut subaudiendum in Gr. qua in par-
 te et Lat. Interp. imitati sunt nostrum. Quod
 hic diximus de articulo τῆς, idem vèkum intelli-
 gas in sequentibus; quoties enim occurrit in
 Gr. τοῦ δὲ, et in Armen. և սորա, scilicet casus
 genitivus, subintelligendus etiam nominativus
 ille filius. At Lat. Interp. iterum haesitant: vet-
 tus quidem sponte omittit, novus ubique post
 hunc vel post eum, vertit. Quod omnino absur-
 dum nobis videtur.

ηοιθρηνών. αγωα κ. αιδρωρωαυα
 ηοιθρηνάφ ρνυγρ ρνη κηημίνω α.
 ρεκερηγ, ρερωρηρ κ ρεκερη κηρ.
 θωνηρ :

Is hęc ρωηοιδ θωνίνωκρ 'h
 υερωυ αηγάνηρην, ωρμωγρη' ορ υίνωγν
 ηερεηωποου' ρωμηνωγν ρνη ζωκω.
 αωκω κηηορην ζρωμίνωγ ωμνηρην.
 θρηνάφ ρορθερ. κ ηοηηηρην ρονω.
 ηωωκωλ ρωρηωωωνηρ. κ ρωγ κω
 ζωρηδών ωμηνωγ υωρηρ ηωρηκερη.
 θρην. ρρηκεωλ ηηρηηγ ρωρηκωμίνωγ
 κ θωρ κω ωκωρηρ, κ ζωκωαωκ
 κηηορην ωκωνηρ: Ιωκ ορ 'h υερωυ
 υεζηνηγ κηρηωωωγκωγν ηρ, ρρηκωγ
 ζρηωωρηωωκω κ ωκωρηκωγ ωκ υε.
 θοηυ' ρεωωρηγώνηλ υνίω ρωμηνωγν.
 κ θε' ζωκωαωκ ωρηκω υνίω κη.
 ρωγρη ηερ ωρμωγρη: θρηθωνωκηρ
 ηωρηδωλ ρωγρη ζωωωνηρ 'h κηηρη.
 υηόν ρωρηρ. κ κωνηρ ρηερ θωρηκω

tionem redegit: atque prospero re-
 rum successu superbiens deinde am-
 bitiose ferebatur in orientales par-
 tes ¹, urbes ac vicos subvertendo «.

» Quum autem multum temporis
 transisset, Armaïs, qui in Aegypto
 remansit, omnia contra fratris prae-
 ceptum audacter faciebat. (Nam) et
 reginam violenter deprimebat, aliis-
 que concubinis non parccus ² ad li-
 bidinem utebatur; incitatusque a suis
 amicis, diadema etiam sibi vindica-
 bat, et contra fratrem insurgebat. Is
 vero qui constitutus erat super fama ³
 Aegyptiorum, litteras scripsit, misit-
 que ad Sethosim, eum de omnibus
 certiore faciens; quodque frater ip-
 sius Armaïs contra eum assurrexerit.
 Illico (igitur Sethosis) Pelusium ur-
 bem reversus est, et proprium tenuit
 regnum. Regio vero ex ejus nomine

ἐπὶ ταῖς εὐπραγίαις, ἔτι καὶ θαρσαλεώτερον ἐπορεύετο, τὰς πρὸς
 ἀνατολὰς πόλεις τε καὶ χώρας καταστρεφόμενος.

Χρόνου τε ἰκανοῦ γεγονότος, Ἀρμαῖς ὁ καταλειφθεὶς ἐν Αἰγύπτῳ,
 πάντα τοῦμπαλιν, οἷς ἀδελφὸς παρήνει μὴ ποιεῖν, ἀδεῶς ἔπραττεν.
 καὶ γὰρ τὴν βασιλίδαν βιαίως ἔσχεν, καὶ ταῖς ἄλλαις παλλακίσιν ἀφει-
 δῶς διετέλει χρώμενος. πειθόμενος δὲ ὑπὸ τῶν φίλων διάδημα ἐφό-
 ρει, καὶ ἀντήρε τῶ ἀδελφῷ. ὁ δὲ τεταγμένος ἐπὶ τῶν ἱερῶν τῆς Αἰ-
 γύπτου, γράψας βιβλίον ἔπεμψε τῷ Σεθῶσει, δηλῶν αὐτῷ πάντα,
 καὶ ὅτι ἀντήρεν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀρμαῖς. παραχρῆμα οὖν ὑπέστρε-
 φεν εἰς Πηλούσιον, καὶ ἐκράτησεν τῆς ἰδίας βασιλείας. ἡ δὲ χώρα
 ἐκλήθη ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος Αἴγυπτος. λέγει γὰρ ὅτι ὁ μὲν

1 Arm. lectio servatis librarii punctis, eum
 exprimit sensum, quem nos in textu exposuimus,
 quasi vero illud, partes orientales, sit pars prae-
 cedentis periochae. Verum tamen potest etiam ad
 normam Gr. reduci ad sequentem, hoc pacto:
 » Deinde etiam ambitiose se gerebat, in parti-
 bus orientalibus urbes et vicos subvertens «.

2 θωμηνωγ, id sonat, quod Gr. ἀφειδῶς, id
 est, ut iisdem verbis exposuit Vet. Interp. sine

parcitate. Ubi tamen novus Interp. arbitrio suo
 ad libitum, reposuit.

3 Ἰερὸν, ut alias diximus, tam sacrum quam
 templum sonat, itaque noster prudenter reddit
 'h υερωυ υεζηνηγ, super templa, nec tamen
 temere Interp. Jos. super sacra, cum ad sensum
 aequè pertineat. Sed Spanh. vertit super Sacer-
 dotes, eo quod legerit ἱερίων, ut multa exempla
 exhibent, minime tamen probanda.

ևորութիւնն . և աշխարհն կոչէր 'ի նորա անուն եգիպտոս : քանզի սակ' թէ սեթովս եգիպտոս կոչէր . և արմայիս եղբայր նորա՝ դանաւոս : Օչ այս պէս զսոյն օրինակ՝ մանեթովս :

Եւ յայտ իսկ է յասացելոց ամացն ժամանակէ գումարելոյ , թէ որ հռ վիւքն կոչէին՝ մեր նախնիք էին . յառաջ քան զերեքարիւր զիննրսուն և զերիս ամս զերծեալք յեգիպտոսէ՝ հասանէին յաշխարհս , քան զդանաւոսի յարգոս երթալոյ . թէպէտ և արգիացիք կանխագոյն կարծիցեն : 'Եւ երկրորդ ևս (բարձր . երկուս) մանեթովս մեծամեծ վկայութիւնս տայ մեզ՝ յեգիպտացւոց մատենից . նախ՝ զպլուստ գալ յեգիպտոս . և սպա՝ զանտի զերծանելն , այնպէս ուր ուրեմն կանուխ ժամանակաբ՝ յառաջեալ մտի 'ի թ ամ քան զիղիաիան պատերազմն : զորոց մանեթովս մէ ևս յեգիպտացւոց մատենիցն , այն

Aegyptus appellata est: dicit enim, quod Sethosis Aegyptus vocabatur; Armais autem frater ejus, Danaus. Atque haec ita Manethus «.

» Manifestum vero est ex praedictorum annorum tempore computato, quod qui Pastores vocabantur, nostri (que) majores fuerunt, annis ante trecentis nonaginta et tribus, ex Aegypto liberati, in regionem istam perueniunt, quam Danaus Argos adiret: tametsi Argivi antiquiorem putent. Imo secundo (vel duo) quoque ¹ magna testimonia nobis ex Aegyptiorum libris praebet Manethus. Primo, eos in Aegyptum aliunde peruenisse; deinde vero exinde eos liberatos; (id que) ita temporibus antiquissimum, ut Iliacum bellum annis prope 11. antecesserit. De his vero Manethus non ulterius ex Aegyptiorum libris ², sed,

Σέθωσις ἐκαλεῖτο Αἴγυπτος, Ἀρμαῖς δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Δαναὸς. Ταῦτα μὲν ὁ Μανεθῶς.

Δῆλον δὲ ἐστὶν ἐκ τῶν εἰρημένων ἐτῶν τοῦ χρόνου συλλογισθέντος, ὅτι οἱ καλούμενοι ποιμένες, ἡμέτεροι (δὲ) πρόγονοι, τρισὶ καὶ ἐνετήκοντα καὶ τριακοσίοις πρόσθεν ἔτεσιν, ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἀπαλλαγέντες, τὴν χώραν ταύτην ἀπέκησαν, ἢ Δαναὸν εἰς Ἀργὸς ἀφικέσθαι. καὶ τοι τοῦτον ἀρχαιότατον Ἀργεῖοι νομίζουσι. δύο τοίνυν ὁ Μανεθῶς ἡμῖν τὰ μέγιστα μεμαρτύρηκεν ἐκ τῶν παρ' Αἰγυπτίοις γραμμάτων. πρῶτον μὲν τὴν ἐτέρωθεν ἀφίξιν εἰς Αἴγυπτον, ἔπειτα δὲ τὴν ἐκεῖθεν ἀπαλλαγὴν, οὕτως ἀρχαίαν τοῖς χρόνοις, ὥς ἐγγύς που προτερεῖν αὐτὴν τῶν Ἰλιακῶν ἔτεσι χιλίοις. ὑπὲρ ὧν δ' ὁ

1 Si teneatur lectio codicis nostri ferentis ordinalem numerum, *երկրորդ ևս*, secundo quoque, denotat posteriora verba Manethi, respectu anteriorum, quasi primum sit testimonium illud de tempore Pastorum ab Aegypto demigrantium. Verum tamen certior videtur Gr. lectio *δύο, duo*, respectu subsequentium, *նախ, և սպա*, primum, et deinde, ita ut procul dubio le-

gendum sit in Arm. *երկուս*, neque *երկրորդ ևս*.

2 Pro *ἐκ τῶν γραμμάτων*, sc. *ex libris, ex scripturis*, Hahn. legit *ἐκ τῶν πραγμάτων*, sc. *ex rebus, ex negotiis*; quod viro docto, ut ait, qui Josephum edidit, non displicuit propter sequens *μυθολογουμένων*. Sed facile refellitur ex antiquis codicibus, quibus suffragatur et noster per *մատենից*:

որպէս ինքն խոստանայ՝ յանտէրունչ
ինչ ժամանակացն առասպելաբերելոյ
յաւել, զոր յետոյ յանգիմանեցից :

Այս յարդի ճառելոյս 'ի յովսէ-
պոյ գրոցն . 'ի սկզբանէ մինչև 'ի
գլուխ կարգ ըստ կարգէ ամենայն
զեգիպտացոց նախաւորութենէն
և զժամանակագրութենէն՝ մինչև
ցթագաւոր մի առ 'ի նոցանէ կա-
յեալ նեկտանեբոս . զոր կանխաւ
յառաջինսն աւրնութեւ պլոցն կար-
գեցի : Այլ յետ նեկտանեբայ՝ ովքոս
պարսից Թագաւոր ունի զեգիպտոս .
և Թագաւորէ ամն Կ : Յետ որոյ ար-
սէս ովքայ ամն Կ : Յետ որոյ դա-
րեհ ամն Կ : Յետ որոյ աղէքսանդ-
րոս մակեդոն սպան զդարեհ պար-
սիկ . և միանգամայն ասիացոց և
եգիպտացոց Թագաւորէր . և շինէր
զաղէքսանդրիա յեգիպտոս 'ի վեցե-
րորդ ամի Թագաւորութեանն իւրոյ :
Յետ որոյ 'ի բազումն բաժանեալ
իշխանութեանն , եգիպտոսի և ա-
ղէքսանդրի Թագաւորեցին պաղո-
մեանք . որոց ժամանակ Թագաւո-
րութեանն ունի զայս ձև օրինակի :

ut ipse fatetur, a confectis fabellis
temporum, quae caret auctoritate,
adjecit; quod postea redarguam .

Hacc e supradicti Josephi Libro .
(Porrò) jamine ab initio usque ad
finem (dicta sunt) ² omnia ex ordine
de Aegyptiorum antiquitate et Chrono-
logia, ad Regem usque unum ex
ipsis creatum, nempe Nectanebum;
quem jampridem in aliorum serie col-
locavi. Post vero Nectanebum Ochus
Persarum rex Aegyptum tenuit an-
nis vi. Post quem Arsés Ochi-(filius),
annis iv. Post quem Darius, annis vi.
Postea vero Alexander Macedo occi-
dit Darium Persam, et simul Asiae
et Aegypto imperavit; Alexandriam-
que anno regni sui sexto in Aegypto
condidit. Post eum autem in multos
imperio diviso, in Aegypto et Ale-
xandriae regnaverunt Ptolemaei; quo-
rum regni tempus ita se habet .

Μανθεῶν οὐκ ἐκ τῶν παρ' Αἰγυπτίοις γραμμάτων, ἀλλ' ὡς αὐτὸς
ὠμολόγηκεν, ἐκ τῶν ἀδεσπότως μυθολογουμένων προστέθεικεν, ἕ-
τερον ἐξελέγξω . . .

¹ Անտէրունչ ad verbum explicat illud Gr.
ἀδεσπότως, quod sonat *carens domino*, suppo-
nitque pro *incerto* etc. Ubi Interp. Jos. vetus
dixit, *quorundam sine nomine*. Novus autem,
ab *incertis auctoribus*. Sicut etiam pro *μυθολο-
γουμένων*, cui ad verbum accedit *αռասպել-
աբերելոյ* (quamvis in *singulare*), vetus Interp.
habet *ex fabulis*, novus *memorata*. Nos paulo
aliter, quum praesertim redundet in Armen.
ժամանակաց, sc. *temporum*.

² Hic quàm obscuriorem cerneremus locum,
conjectura usi sumus, quasi de integro inci-

piendam sit illud 'ի սկզբանէ մինչև 'ի etc.
quod in codice absque interruptione anteriori-
bus subjungitur, atque addidimus parenthesis
nota *dicta sunt*, nullum in *textu* discernentes
verbum. Ut ut sit, plana videtur auctoris sen-
tentia: quippe qui cum superius catalogum Reg-
num Aegypti ex Manetho confecisset usque ad
extinctam regalem stirpem in Nectanebo, atque
in Persas iterum translatum sceptrum, dehinc
prosequitur paucis exinde repetitis, postremum
Regni Aegyptiorum exponere statum Porphyrio
auctore, ut patet ex sequentibus.

Որք յեր աղէրսանդրի ճակեղանացոյ Բա-
 Գասորեցի Եփեսոսի և աղէրսանդրի այ տա-
 ղաբ . Ի Պորփիրի Գրոհ :

Quinam post Alexandrum Macedonem Aegypti et Alexandriae urbis regnum sortiti sint. Ex Porphyrii Libro 1.

Օ այս աղէրսանդրոս մակեդոնի չճի . ողովնադիս յերկրորդումս
 ամին պայազատեալ՝ անուռ զԹագաւ
 ւորու թիւնն արիդէսս , որ անուաւ
 ներցաւ փրկիպոս : Եղբայր էր ա-
 ղէրսանդրի՝ ոչ համամայր . քանզի

Hunc Alexandrum Macedonem, secundo cxiv. Olympiadis anno excipit per successionem, regnique potitur Aridaeus, qui nuncupatus est Philippus. Frater quidem Alexandri fuit, non tamen ex eadem matre³: a Phi-

(Anonymus apud Scal. p. 59.)

Օրք մետ Ալէքսնրոյ տօն Մակեդօնա Ալցւպտոյ քաւ Ալէքսնրօյ Բասիլւօսաւտս,
 քո տիս Սօրփուրօյ ցրփիս .

(Τελευτᾷ μὲν) Αλέξανδρος ὁ Μακεδῶν ἐπὶ τῆς ἑκατοστῆς τεσσαρεσκαίδεκάτης Ολυμπιάδος (ἄρξας ἔτη τὰ σύμπαντα δώδεκα.) διαδέχεται δὲ τὴν βασιλείαν Ἀριδαῖος ὁ μετονομασθεὶς Φίλιππος, ἀδελφὸς ὢν Ἀλεξάνδρου οὐχ ὁμομήτριος. γέγονε γὰρ ἐκ Φιλίππου

1 Locus plurimi faciendus, quem primum Eusebio nostro debemus exscriptori Porphyrii, cujus historica verba jamdudum è medio sublata sunt, temporis nempe injuria. Deinde verò Interpreti nostro, cujus ope Eusebium ipsum cum hujusmodi antiquis monumentis possidemus. Tertium locum merito interim habet Josephus Scaliger, qui solus hoc fragmentum satis longum e latebris in lucem vocavit, vulgavitque inter sua excerpta pag. 59. 60. 61. iisdem ferè verbis, atque ea ipsa inscriptione, quae in Arm. occurrunt. Unde verò haec cum aliis certis fragmentis opportune citandis vir sagacissimus sumpserit, non ita clare declarat, solummodo talia se habere fatetur per Isaacum Casaubonum, qui excerpta quaedam Graeculi cujusdam manu exarata ipsi donavit, cujus sane auctorem incertum, Anonymum nos identidem nominabimus, vel juxta Scal. Eclogarium seu Excerptorem Eusebii dicemus. Illud tamen diligenter animadvertendum, quod Eusebius non videtur adamussim Porphyrii verba citasse, sed partim ad verbum transcripsisse, partim verò obiter ad sensumque decerpisse, ita ut quan-

doque Eusebii ipsius etiam dicta interjaceant: quamobrem nolimus commata marginis superaddere, sicut neque Scaliger id fecit. Idem dicendum et de praedicto Eusebii Eclogario, qui non ubique Eusebii textum servavit, sed aliquando abbreviavit, vel quaedam de suo inseruit, ut patebit ex adnot. subsequentibus. Utcumque sit, vere Scaliger ait » Est egregium hoc fragmentum «.

2 Initium hoc sermonis, eo quod sit continuatio alterius historiae, satis prodit Porphyrii ingenium. Anonymus tamen Eusebii excerptor voluit rem in certum dicendi genus redigi quibusdam a se insertis, ut cernitur in Gr. hoc pacto. » Obiit quidem Alexander Macedo circa centesimam et decimam quartam Olympiadem, quum imperasset totis annis duodecim. Excipit autem regnum Aridaeus, etc «. Deinceps tamen accurate vestigium Eusebii nostri tenet.

3 Tam Gr. quam Arm. venustè unico vocabulo rem perficiunt, ὁμομήτριος, համամայր . commater, sit verbo venia; vel commatrinus, quod pro indicio summae concordiae inter Arm. et Gr. a nobis dictum scias.

'ի փիղիկայ զակիրացոյ եղև որդի փիղիպեայ : թագաւորէ ամս Է . և սպանանի 'ի մակեդոնիա 'ի պողիս պերքեայ որդւոյ անտիպատայ :

Պտղոմէոս՝ որ արսինոյեայ և զաբուի որդի, յետ մեայ տարւոյ 'ի փիլիպպոս գրաւելոյ տէրու թեանն՝ հուսակաւ յեգիպոսս առաքի . և հուսակալէ զառաջինն՝ ամս ԷԺ . սպա թագաւորէ իսկ ամս ին . որպէս ընդ ամենայն՝ ին համարել նմա մինչև ցվարձան նորին : Վանդի կենդանւոյն զիշխանութիւնն ետ որդւոյ իւրում պտղոմէայ՝ որ անուանեալ հռէր փիլիպեղիփոս . և երկուս ևս ամս եկաց առ որդւոյն՝ որ առ զիշխանութիւնն . և ոչ ևս ին , այդ ԼԺ առաջնում պտղոմէին՝ զոր սովտերն հռէին , համարէին :

Սա պայազատեալ փոխանակէ պտղոմէոս որդի իւր , որ կռչեցաւ՝ որպէս ասացաք փիղապեղիփոս , և ահորն կենդանութեամբ երկուս ամս

liana enim Lacirissa (al. Larissaea) Philippo is natus est filius . Regnat annis vii . et a Polyspercho Antipatri filio in Macedonia opprimitur .

Ptolemaeus, Arsinoes et Lagi filius, post unum annum regni ad Philippum delati, satrapes in Aegyptum mittitur. Satrapiam ergo exercet primum annis xvii. Postea vero regnat utique annos xxiii. ita ut usque ad obitum ejus omnino xl. (anni) ipsi computentur. Etenim adhuc vivus, in imperio filium suum Ptolemaeum collocavit, qui Philadelphus nuncupabatur; et duos insuper annos vixit sub filio, qui imperium adeptus erat; ac proinde non amplius xl. sed xxxviii. anni primo Ptolemaeo, quem Sotetrem vocabant, computabantur.

Hunc excipit per successionem Ptolemaeus ejus filius, Philadelphus, ut diximus, nuncupatus. In diebus ergo patris adhuc viventis, duos an-

της Λαρισσαίας τῷ Φιλίππῳ. βασιλεύει, δὲ ἐπὶ ἔτεσι ζ'. καὶ ἀναρρεῖται, ἐν τῇ Μακεδονίᾳ διὰ Πολυσπέρχοντος τοῦ Ἀντιπάτρου υἱοῦ.

Πτολεμαῖος δὲ ὁ Ἀρσινόης καὶ Λάγου υἱὸς μετ' ἐνιαυτὸν, καὶ διὰ τῆς εἰς Φίλιππον ἀναγεγραμμένης ἡγεμονίας Σατραπῆς εἰς Αἴγυπτον πέμπεται. καὶ σατραπεύει μὲν τὰ πρῶτα ἔτη ζ'. καὶ δέκα, βασιλεύει δὲ ἔτη τρία καὶ εἴκοσι, ὥστε πάντα μ'. λογίζεσθαι αὐτῷ ἄχρι τῆς τελευτῆς. ἐπεὶ δὲ ζῶν ἔτι τῆς ἀρχῆς παρεχώρησε τῷ υἱῷ Πτολεμαίῳ (...) τῷ παιδὶ τὴν ἀρχὴν διαδεξαμένῳ, οὐκέτι δὴ τεσσαράκοντα, τριάκοντα δὲ, καὶ ὀκτῶ τὰ τοῦ πρώτου Πτολεμαίου, ὃν Σωτῆρα ἐπεκάλουν, λογίζονται.

Τοῦτον διαδέχεται Πτολεμαῖος ὁ υἱὸς ὁ ἐπικληθεὶς, ὡς ἔφαμεν, Φιλάδελφος. καὶ ζῶντος μὲν ἔτι τοῦ πατρὸς δύο πληροῖ τῆς βασι-

1 Lacunam in Gr. non novit Scaliger, sed nos eam assignare volumus: siquidem lectio Eusebii nostri evidenter demonstrat aliqua hic intercidisse a Gr. textu, quod et per se satis clarè patet; aliter illud τῷ παιδὶ etc. vix cohaeret cum antecedentibus. Adde quod vel in Gr. paulo

post occurrit hoc dictum, ὁ ἐπικληθεὶς, ὡς ἔφαμεν, Φιλάδελφος; atqui minime verum esset illud, ὡς ἔφαμεν, ut diximus, nisi antea quid simile praemissum ab auctore fuisset, quod tamen desideratur in Gr.

ἔπειτα ἠββαμικροβασιλεῦς. ἡ ἵβω
ἀναστὰς 17. ἠρξάτο γὰρ ἡ αἰὼν 17 καὶ
βαμικροβασιλεῦς ἡμικροβασιλεῦς
ζορὸν αἰὼν ἡμικροβασιλεῦς :

Ὁ αἰὼν ἡμικροβασιλεῦς ἐρρηγῆ ἀμικρο
βασιλεῦς, ἠρξάτο γὰρ ἡ βαμικροβασιλεῦς. ἡ
βαμικροβασιλεῦς αἰὼν 17 :

Ὁ αἰὼν ἐρρηγῆς φησὶ βαμικροβασιλεῦς ἀμικρο
βασιλεῦς, ἠρξάτο γὰρ ἡ βαμικροβασιλεῦς, ἡ
βαμικροβασιλεῦς αἰὼν 17 :

Ἡ ἵβω ἠρξάτο ἡμικροβασιλεῦς ἀμικρο
βασιλεῦς ἠρξάτο γὰρ ἡ βαμικροβασιλεῦς, ἡ
βαμικροβασιλεῦς αἰὼν 17 :

Ἡ ἵβω ἐρρηγῆ ἀμικροβασιλεῦς
ἵβω ἠρξάτο γὰρ ἡ βαμικροβασιλεῦς.
ἡ βαμικροβασιλεῦς ἠρξάτο γὰρ ἡ βαμικροβασιλεῦς,
ἡ βαμικροβασιλεῦς ἠρξάτο γὰρ ἡ βαμικροβασιλεῦς

nos regni explet, et post (patris)
mortem xxxvi¹. ita ut huic quoque
xxxviii. anni regni aequo numero cum
annis patris tribuantur.

Huic tertius Ptolemaeus² sussectus
est, qui Evergetes appellatus: regnat
que annis xxv.

Quem quartus excepit Ptolemaeus,
Philopator nuncupatus; et regnat an-
nis³ xvii.

Qui post eum quintus Ptolemaeus,
Eriphanes est vocatus; regnans annis
xxii⁴.

Hujus ambo filii Ptolemaei post ip-
sum imperium sortiti sunt: major nem-
pe qui dicebatur Philometor; et ju-
nior, secundus Evergetes nuncupa-

λείας ἔτη, ἀποθανόντος δὲ, ὀκτώ καὶ τριάκοντα, ὡς καὶ τούτῳ
ὀκτώ καὶ τριάκοντα τούτους τῆς βασιλείας ἐνιαυτοῦ ἴσους τοῖς
τοῦ πατρὸς ἀποδιδούσθαι.

Τούτον διαδέχεται τρίτον Πτολεμαῖος ὁ ἐπικληθεὶς Εὐεργέτης,
καὶ βασιλεύει ἔτη πέντε καὶ εἴκοσι.

Ὁ δὲ τέταρτος διαδέχεται Πτολεμαῖος ὁ κληθεὶς Φιλοπάτωρ, καὶ
βασιλεύει ἔτεσιν (ὄλοις) ἑπτὰ καὶ δέκα.

Ὁ δὲ μετ' αὐτὸν πέμπτος Πτολεμαῖος Ἐπιφανῆς μὲν ἐπικλήθη.
βασιλεύει δὲ τέσσαρσι καὶ εἴκοσι ἔτεσι.

Τούτου παῖδες δύο Πτολεμαῖοι μετ' αὐτὸν τὴν ἀρχὴν διαδεξάμε-
νοι, ὃ, τε πρεσβύτερος ὁ κατ' ἐπικλήσιν Φιλομήτωρ, καὶ ὁ νεώτε-
ρος ὁ ἐπικαλούμενος Εὐεργέτης δεύτερος. ἀμφοῖν δὲ ἔτη τέσσαρα

1 Iterum Gr. textum mendosum ad normam
Arm. lectionis emendes oportet, ut etiam ratio
postulat. Quum enim summa regni hujusce re-
gis redigatur in annos xxxviii. quorum duos
vivo patre explevit, restat ut xxxvi. tantum post
patris obitum expleverit: omnino ergo pro ὀκτώ
καὶ τριάκοντα, quod primo loco habetur, le-
gendum ἔξ καὶ τριάκοντα, vel potius ἐκκα-
τριάκοντα, seu τριάκοντα ἔξ.

2 Tertiò tertium numerum quoad casum in
Gr. corrigamus oportet; quia τρίτον in accusa-
tivo aliam plane prodit sententiam, quasi Phila-
delphus sit Ptolemaeus tertius, quem Everge-

tes exceperit; cum reapse Evergetes ipse sit ter-
tius inter Ptolemaeos; legendum ergo omnino
in nominativo, τρίτος.

3 ὄλοις, redundat in Gr. potest contra ali-
quis dicere, quod desit in Arm. 17 καὶ 17
vel 17 καὶ 17. sed mirum quod vix occurrat
de aliis regibus dici totis annis eos regnasse, hoc
solo excepto.

4 Cum in Gr. integra voce habetur quatuor
et viginti, facile irrepsisse in Arm. 17. pro 17.
dicere oportet, maxime quod etiam in Canone
Eusebii tet anni occurrant, sc. 17. xxiv. quapo-
vis supra legebamus 17. xxii.

երկրորդ եւերգէտես . երկոցունց
 համարին ամբ կն : Վսնդի միահա-
 մուռ կարգեցաք զթիւ ամաց նոցա . զի
 վասն ընդ միմեանս պատերազմելոյ ,
 և փոխանակաւ 'ի միմեանց անելոյ
 զթագաւորութիւնն ' շփոթութիւն
 եղև ժամանակացն : Տիրէ նախ փի-
 ղովնտովն ամս ժն : Իսկ իբրև ան-
 տիարոս զորս 'ի վերայ եգիպտացւոց
 դուստրէր , և բառնայր 'ի նմանէ ըզ-
 թագն , աղէքսանդրացիք ցկրտսերն
 ապաստան առնէին զիրսն արքունիս .
 հալածէին զանտիրոս , և ապրեցու-
 ցանէին զփիղովնտոր . և անուանէր
 'ի նոցանէ փիղովնտորայ բժերորդ
 ամ . իսկ եւերգէտի' առաջնորդ :
 միաբան երթան մինչև ց' էժերորդն .
 և յըժերորդէն' միայն փիղովնտո-
 րայ անուանի :

{ Եւանել յիշխանութենէ երիցուն
 'ի կրտսերոյ ' իջուցանեն զառ անդր

tus: amborum itaque anni lxi¹. com-
 putantur. Etenim in simul annorum
 ipsorum numerum exhibuimus; quo-
 niam adversum invicem certantibus,
 et mutuo regnum desumentibus, tem-
 porum confusio accidit. Primum qui-
 dem Philometor dominatus est annis
 xi. Quum vero Antiochus, copiis con-
 tra Aegyptios comparatis, diadema
 illi abstulisset, Alexandrini regni
 negotia² ad juniorem detulerunt; An-
 tiochum expulerunt, Philometorem-
 que in libertatem reduxerunt. Et ab
 iis nuncupabatur Philometoris annus
 xi. Evergetis autem primus. Con-
 corditer itaque usque ad xvii. pro-
 cedunt; sed ab (anno) xviii. solius
 Philometoris (anni) nominantur.

Quum ergo major natu imperio
 expulsus a juniore fuerit, eum Roma-

καὶ ἐξήκοντα λογίζονται. ὅφ' ἔν γὰρ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν ἐτάξαμεν,
 ὅτι διαστασιαζόντων πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἐναλλάξ βασιλεύοντων
 σύγχυσις περὶ τοὺτους χρόνους γέγονεν. ἄρχει μὲν γὰρ ὁ Φιλομή-
 τωρ πρότερος ἔτεσιν ἑνδεκά μόνος. Ἀντίχου δὲ ἐπιστρατεύσαντος
 Αἰγύπτῳ, καὶ περιελόντος αὐτοῦ τὸ διάδημα, οἱ Ἀλεξανδρεῖς τῷ
 νεωτέρῳ ἐπέτρεψαν τὰ πράγματα, καὶ διώξαντες Ἀντίχον ἐρρύ-
 σαντο τὸν Φιλομήτορα, καὶ ἐχρημάτισεν αὐτοῖς Φιλομήτορος 15'.
 Εὐεργέτου δὲ ἔν. Ομοιοῦσι δὲ ἄχρι τοῦ ἑπτακαιδεκάτου. ἀπὸ δὲ
 τοῦ ὀκτωκαιδεκάτου μόνου χρηματίζει τοῦ Φιλομήτορος.

'Αφαιρεθέντα γὰρ τῆς ἀρχῆς τὸν πρεσβύτερον ὑπὸ τοῦ νεωτέρου

1 Graecus Eusebii eelogarius legit lxi. tam
 hic, quam in calce totius periodi, ubi eadem
 summa repetitur. Lectio tamen codicis nostri
 utrobique habet lxi. quod jure praefendum
 esse infra patebit.
 2 Չիրսն արքունիս. ad verb. res regales,
 negotia regia, seu res publicas, ubi Gr. etsi ha-
 beat tantum τὰ πράγματα, res, negotia, verum
 tamen supponit pro publicis rebus regni, ita ut
 non adeo deesse in Gr. βασιλικὰ, aut quid simile

susplicari liceat, sed potius ab Arm. Interp.
 explicationis gratia accommodatum τὸ ἄρρη-
 280, quod et alibi experti sumus. Simillima
 occurrit in sequentibus conjectura, ubi Arm.
 habet explicite 11, annus; Gr. verò satis du-
 cit numerum tantum 15'. xvi. ubi si non legas,
 subintelligas oportet 11τος. Illud tamen maxime
 advertendum, quod codex noster legit non 15'.
 sed 16'. xii.

Σαμωιγεςηρ . և տիրէ սա եգիպտια
 տի . և եղբորն զլիբէացւոց աշխարհն
 սույ . և սիւսն ունի , կեցեալ 'ի նոյնս'
 ամս ժբ : 'ի վախճանել նորա յաս
 րիս' քանզի և զայն աշխարհս կա
 լաւ , կոչեցաւ 'ի կիրենայ եւերգե
 տէս . և անուանեցաւ Թագաւոր :
 Օ սորա ամսն անտի գրէ՝ յորմէ Հե
 տէ Թագաւոր Համարեցաւ . որպէս
 վարկանել՝ յետ եղբորն վախճանի
 տիրել ամս ամս իէ . և Հարուել ամս
 ծք : և զ'ԼԿ փրիզովսորայ պարս է
 անուանել սորա Թագաւորու թեանն
 առաջին . իսկ նա աւանդիկ իէ կար
 գեաց գրել . և սյնպէս երկոցունց
 լինին աւք կս . փրիզովսորայ ԼԷ , և

ui illuc reducerunt: qui ut Aegypto
 potitus est, fratri Libyam ¹ dedit; et
 ipse solus (imperium) tenet, annis
 adhuc xviii. vitam agens ². Eo autem
 in Syria defuncto, quippe qui eas
 quoque regiones ceperat, revocatus ex
 Cyrene Evergetes fuit, rexque appel
 latus est. Hujus annos ab eo tempore
 scribit, ³ quo rex jam habitus fuit; ita
 ut censeas post fratris obitum istum
 dominatum esse annis xxv. computari
 vero annos iiv. Philometoris autem
 xxxvi. hujus regni appellare oportet
 primum, ille vero ecce ⁴ xxv. scribe
 re statuit: atque ita amborum anni
 sunt lxi ⁵. Philometoris nimirum xxxv.

κατάγουσι Ρωμαῖοι. καὶ ἄρχει μὲν αὐτὸς τῆς Αἰγύπτου, τῷ δὲ
 ἀδελφῷ τῆς Λιβύης τὴν ἀρχὴν ἐγχειρίζει. καὶ μόνος ἄρχει δεκαοκ
 τῶ. Ἀποθανόντος δὲ ἐν Συρίᾳ, καὶ γὰρ καὶ ἐκείνων ἐγκρατὴς ἦν
 τῶν τόπων, μετακλιθεὶς ἐκ Κυρήνης ὁ Εὐεργέτης, καὶ βασιλεὺς
 ἀναγορευθεὶς, τὰ ἔτη αὐτοῦ ἀναγράφει, ἀφ' οὗ πρῶτον βασιλεὺς ἐνο
 μίσθη, ὡς δοκεῖν μετὰ τὴν τοῦ ἀδελφοῦ τελευταίην ἄρξαστα αὐτὸν
 ἔτεσιν εἴκοσι πέντε ἀνατιθέσθαι ἑαυτῷ τέσσαρα καὶ πενήκοντα. τὸ
 γὰρ τριακοστὸν ἔκτον Φιλομήτορος, δεῖον προσαγορευέσθαι τῆς τού
 του βασιλείας, πρῶτος αὐτὸς εἰκοστὸν πέμπτον προσέταξε γράφεισ
 θαι. καὶ οὕτως ἀμφοτέρων μὲν ἐξήκοντα τέσσαρα. τοῦ μὲν Φι

1 Certo certius videtur noster legisse τῆς Λι
 βύης τὴν χώραν; hinc transtulit, զլիբէացւոց
 աշխարհն. Libyorum regionem. Apud Anony
 mum excerptorem est, τῆς Λιβύης τὴν ἀρχὴν,
 sc. Libyae principatum.

2 In Gr. non integre legitur, et solus impe
 rat octodecim, quod suppleri potest ex integra
 nostra lectione, կեցեալ 'ի նոյնս' ամս ժբ. Sed
 nota, quod haec verba sonant vivens in iisdem,
 annos xviii. ubi τὸ 'ի նոյնս' videtur habere locum
 vocis Gr. ἐν τοῖς ἐξῆς, sc. in posterum, in se
 quentibus, vel alterius ἐπὶ τὸ αὐτό, simul: nos
 ad sensum reddidimus adhuc, quasi ad haec.

3 Hactenus videtur Eusebius Porphyrii verba
 stricte recoluisse; dehinc verò usque ad novam
 successionem de suo aliquid addidisse, ad men
 tem nimirum ejusdem Scriptoris, quod sane in

dicare potest verbum tertiae personae գրէ, ἀνα
 γράφει, quod in Gr. ad regem refertur.

4 Pro աւանդիկ . իսկ նա աւանդիկ, Gr. habet
 πρῶτος αὐτὸς, primus ipse, utraque lectio con
 juncta subobscurum, ut videtur, sensum reddit:
 at melior fortasse sententia erit, sic disjuncta
 πρῶτον. Αὐτὸς δὲ. Quod si intacta servetur
 Graeca lectio, hoc sensu accipi potest, primus is
 fuit, qui xxv. statuit scribi: ubi reprehenditur,
 ni fallor, Porphyrii sententia, contra vero com
 mendatur aliorum computatio; quos secutus ipse
 Eusebius posuit in Canone annos xxx. Sed de
 his vide, quae sequitur, adnotationem.

5 Anonymus legit in Gr. ἐξήκοντα τέσσαρα,
 sicut etiam supra habuerat τέσσαρα καὶ ἐξήκον
 τα, sc. lxi. cui tamen anteferendam esse lectio
 nem nostram lxi. utrobique, satis probat prae

այլք եւերգետի . քանզի 'ի միմեանց
քակել գործէ խաբ , և զհւրաքան
չիւրն առանձինն համարել :

«Մտղովէի՝ երկրորդի եւերգէտի՝
լինին 'ի զհէոյաւորայ երկու որդիք,
կոչեցեալ պտղովեանք . որոց երէցն
սովտէր կոչէր , և կրտսերն աղեք
սանդրոս : (Ս)ազաւորէ նախ երէցն՝
'ի մօրէն մատուցեալ 'ի (Թ)ազաւա

caeteri vero Evergetis. Etenim unum
ab altero sejungere, et singulos pri-
vatim computare in fraudem inducit.

Ex Ptolemaeo, secundo Evergete,
et Cleopatra duo filii Ptolemaei vo-
cati procreantur: quorum major So-
ter vocatus est, junior vero Alexan-
der¹. Regnat ergo primum major, a
matre in regnum admotus; existima-

λομήτορος λέ. τὰ δὲ ὑπολειπόμενα τοῦ Εὐεργέτου. ἢ δὲ ὑποδιαί-
ρεσις ἐν τοῖς κατὰ μέρος ποιεῖ πλάνην.

Πτολεμαίου δὲ, τοῦ δευτέρου Εὐεργέτου, ἐκ Κλεοπάτρας γίνονται
υἱοὶ δύο Πτολεμαῖοι καλούμενοι. ὧν ὁ μὲν πρεσβύτερος Σωτὴρ ἐπε-
καλεῖτο, ὁ δὲ νεώτερος (. . .) ὁ πρεσβύτερος ὑπὸ τῆς μητρὸς ἀνα-

cedens ac subsequens calculus; dicitur enim Philometor per annos omnino 35. vel potius 36. regnum obtinuisse, et 17. vel 18. cum fratre Evergete, octo vero et decem sine fratre trans-egisse. Philometore autem mortuo Evergetes 25. tantum annos vixit. Visne rationem inire? Invenies profecto annos 60. vel 61. minime vero 64. Sed quo, inquires, modo in Gr. pro 29 bis irreperere potuit σέσσαρα? Non est nostrum hoc inquirere, est potius Graecorum amanuensium. Quid sentiam tamen, audi: ipse non ita facile crediderim librarii culpa lectionem variatam fuisse, sed potius culpa Anonymi eclogarii, qui annorum summam aliunde mutuatus est, à Canone videlicet Eusebii, ubi Philometori 35. Evergeti vero 29. anni adscribuntur, quorum summa est 64. Sed frustra id tentasse dixeris incognitum istum interpolatorem, qui illam summam hac intulit, minime animadvertens, quod hoc dato, necesse illi fuisset etiam numerum 25. non semel hic insertum, mutare in 29. et vice versa, cum retinuit numerum 25. debuit aequè retinere et alterum 61. aliter ipse sibi adversatur. Neque illud unquam cognovit, quod praesens summa Porphyrii inventio fuit, quam Eusebius ipse in Canone suo minime imitatus est: imò hoc in loco illam etiam repudiasset, saltem ex parte constat; cum demonstrat duplicem summam ex Porphyrii calculo oriri, quorum una in praedictis continetur, altera vero sic exponitur. Juxta Porphyrium Philometor primum solus imperavit annis 11. postea verò

pulsus ab Antiocho, et recuperans regnum, ite-
rum imperavit annis 18. usque ad obitum,
dehinc Evergetes solus regnat annis 25. quorum
annorum summa est 54. Hanc utique dinume-
rationem refellit Eusebius, eo quod privatim nu-
meratis amborum fratrum imperii annis, acci-
dit ut interciderent anni 7. intervalli, qui ab 11.
anno Philometoris usque ad 18. ejus annum ef-
fluxerunt: quo nimirum spatio nunc Antiochus
tyrannidem exercebat, nunc Evergetes per Ale-
xandrinus imperabat, usque dum Philometor
Romanorum ope regnum recuperavit. Itaque Eu-
sebius dicere voluit, quod quamvis Porphyrii cal-
culus videatur in summam 54. annorum redigi,
reapse in 61. coalescit, inclusis interim annis,
quibus inter fratres de regno altercabatur. An
vero ipse Euseb. ratum habuerit unum vel alte-
rum ex Porphyrii calculis, non declarat: immo
in Canone aliam rationem instituit: annos enim
4. adjecit Evergeti eo spatio, quo ejus frater re-
gno pulsus erat, et post fratris mortem 25. insu-
per annos ei adscripsit, omnino 29. hoc quidem
in Canone habemus.

¹ Lacunam hic Scaligero vix notam assignavi-
mus in Gr. quam vel libroriorum oscitantia ef-
fecit, vel minus accurata Scaligeri editio. Illud
enim ὁ δὲ νεώτερος ὁ πρεσβύτερος, nihil certi
sonat hoc modo, Junior autem major. Supple-
ndum ergo ex Arm. hac ratione, ὁ δὲ νεώτερος
Ἀλέξανδρος. Βασιλεύει ὡς πρῶτον ὁ πρεσβύτε-
ρος, etc. aut quid simile; ut ipse sermonis con-
textus omnino expostulat.

ըուծիւն . համարէր թէ նա ինչ հը պատահադոյն իցէ . մինչև ցժամանակ ինչ սիրէր 'ի մորէն : Իսկ ըզէերորդ ամաւ իշխանուծեանն՝ ըբբարեկամս հօր և մօրն կոտորեաց , վասն անագորոյն մտաց ընկեցաւ յիշխանուծեանն՝ մօրն հրամանաւ , և 'ի կիպրոս փախստական գնաց :

Օ կրտսերն կոչեաց մայրն 'ի պէշուսիոս քաղաքէ , և կացոյց թագաւոր՝ խաւն ընդ իւր : Ինագաւորեաց կրտսերն առ մարքն , յերկոսին ելանելով անուն պետուծեանն . կղէն պատրայ Խժերորդ անուանել , և պտղովեայ աղէքսանդրի շէրորդ : Միանգամայն և զեղբօրն 'ի չորրոր-

bat enim eum subiectiorem sibi fore, ad tempus (itaque) diligebatur a matre¹. Verum enim vero quum circa vi². imperii annum amicos patris et matris trucidasset, ob animi saevitiam matris jussu imperio spoliatus fuit, et in Cyprum fugitivus se recepit.

Juniorem mater ex Pelusio urbe³ accersit, regemque sibi collegam constituit. Regnavit itaque junior cum matre, Principatus titulo⁴ ad utrumque spectante: ita ut Cleopatrae xi. (annus) appellaretur, Ptolemaei vero Alexandri viii. Simul enim etiam fratris sui tempus a quarto regni ejus

δειχθείς. δοκῶν δὲ αὐτῇ εἶναι πειθύνιος, ἄχρι μέντινος ἡγαπᾶτο. ἐπεὶ δὲ κατὰ τὸ δέκατον ἔτος τῆς ἀρχῆς τοῦς φίλους τῶν γονέων ἀπέσφαξεν, ὑπὸ τῆς μητρὸς, διὰ τὴν ἀμόνητα, τῆς ἀρχῆς καθηρέθη, καὶ εἰς Κύπρον ἐφυγαδεύθη.

Τὸν δὲ νεώτερον ἢ μητὴρ ἐκ Πηλουσίου μεταπεμφαμένη βασιλέα ἀπέδειξε σὺν ἑαυτῇ. συνεβασίλευεν οὖν ὁ νεώτερος τῇ μητρὶ, τῶν χρηματισμῶν ἀναφερομένων εἰς ἀμφοτέρους. καὶ ἐνδέκατον μὲν Κλεοπάτρας ἀνηγορεύθη, ὄγδοον δὲ Πτολεμαίου Ἀλεξάνδρου. συνανέλαβε

1 Arm. codex habebat *սիրէր 'ի մօրէն*, *dominabatur*, vel *imperabat a matre*; ubi si a librario erratum non sit, duplex oritur sententia, sc. aut *imperabat sub tutela matris*, aut *imperabat dominio a matre sibi commendato*. Verum si Gr. textui fides habenda sit, certe pro *սիրէր*, unius litterae consimilis mutatione irrospit *սիրէր*, nam Gr. constanter habet *ἡγαπᾶτο*, id est, *սիրէր* (*պսիրէր* *սիրեալ* *լիւեր*), *diligebatur*, *amabatur*. Sed forsitan minus etiam fidentum Gr. lectioni, ne forte pro *ἡγήσατο*, *ἡγαπᾶτο* scriptum fuerit; quum maxime desit et sequens *ὑπὸ μητρὸς*: quamquam subdubitarem an possit eleganter dici *ἡγήσατο ὑπὸ μητρὸς*, ut dici eleganter potest *ἡγαπᾶτο ὑπὸ μητρὸς*, sicut etiam in Arm. communis est dictio , *սիրէր 'ի մօրէն*, inusitata *սիրէր 'ի մօրէն*.

2 Noster legisse videtur *ἑκτον*, sc. *sextum*, si cod. Arm. careat mendo. At Gr. lectio Anonymi habet *δέκατον*, hoc est *decimum*, quam lectio-

nem subsequens calculus satis probat.

3 Codex Arm. habebat *ի պէշուսիոս քաղաք*, *in Pelusium urbem*, pro quo tamen lego juxta Gr. in ablativo, unius litterae additione, *ի պէշուսիոս քաղաքէ*, *ex Pelusio urbe*.

4 Audire praestat Scaligerum haec habentem p. 430. ad 60. » Notabis in hoc fragmento non semel *χρηματισμὸν* à Porphyrio poni pro *Aera*. Ideo quod Hispanis erat *Aera* Caesaris, id Graecis fuerit *χρηματισμός*. Sic *χρηματισμός* *Ἀρτιοχίων* saepe ab Euagrío dicitur *Aera* Antiochensium Juliana . . . Significat enim negotiationem, actum publicum, hoc est, ex quo negotiationum, ac contractuum aliud tempus institutum est. Propterea ὁ *χρηματισμός* τῶν *Σελευκιδῶν* à Judaeis vocatur *ἀρίθμησις* τῶν *συμβολαίων*, *Aera* contractuum, *χρηματισμός* τῶν *συμβολαίων*. Sic infra Porphyrius, *εἰς μόνον δὲ ἤρξατο μετατίθεσθαι τὸν Ἀλέξανδρον, μετὰ τὸν ἑκίνης θάνατον, τὰ συμβόλαια* u.

դէ ամէ ԹագաւորուԹեանն յինքն
 առ զժամանակն, յորմէ հետէ կիւ-
 րացւոցն Թագաւորեաց. և այն առ
 կղէսպատրայ իսկ կենդանուԹեամբ
 էր սովորուԹիւն: Տայց՝ միայն յա
 զԷքսանդրոս յետ մահուան նորա առ-
 ին սկիզբն պատուոյ նշանք ելանել.
 ժի ընդ ամենայն կալու զիշխանու-
 Թիւնն, յորմէ հետէ էջ յաղէքսանդ-
 րիա. զ' իջ ամ Թագաւորել անուա-
 նէր: Նինչև ստաներ որդւանն՝ ցա-
 սուանն արարեալ զօրականացն, և
 գումարեալ ՚ի վերայ նոցա զօրս յե-
 գիպոսս. և նոքա հալածական առ-
 նէին զնա, զօրակարուԹեամբ արև-
 ոստի՝ որ էր աղբական Թագաւորաց:
 Վաւամբարտիկ լինէին ընդ նմա. և
 փախստական մագապուր հանէին կը-
 նան և դասերը հանդերձ անկանել
 ՚ի քաղաք լիկիացւոց ՚ի միւրա. սուտի
 ՚ի կիպրոս դէմ՝ եղեալ սարագէմ
 գնայր. և պատերազմ ՚ի դիմի հար-
 կանէր նմա ՚ի նստապետէն քերայ,
 մեռանէր:

anno sibi vindicavit; ex eo tempore
 nimirum, quo ipse in Cypro regna-
 vit; et ille quidem, adhuc Cleopatra
 vivente, mos erat ¹. Attamen, ipsa
 mortua, ad Alexandrum solum insi-
 gnia honoris deferri coeperunt: xviii.
 (itaque annos) omnino imperium te-
 nuit, postquam Alexandriam descen-
 disse: regnare autem dictus est an-
 nis xxvi. (Anno) decimo nono, ira
 concitatus contra milites, adversum
 illos exercitum coegit in Aegypto.
 Ipsi vero eum repulerunt duce Tyr-
 ro, qui ex regum cognatione erat.
 Praelium cum eo navale committunt,
 ad fugamque ipsum cum uxore ac filia
 compellunt; ita ut aegre se in My-
 ram Lycaoniae urbem contulerit:
 inde Cyprum tendens propere iter
 maturabat: verum praelio ipsi obviam
 comparato a navarcho Chaereo, mor-
 tem obiit.

γὰρ ἀπὸ τοῦ τετάρτου ἔτους τῆς τοῦ ἀδελφοῦ βασιλείας εἰς ἑαυτὸν
 τοὺς χρόνους, ἀφ' οὗ τῆς Κύπρου ἐβασίλευσε. καὶ τοῦτο τῶν (τῆς)
 ζωῆς Κλεοπάτρας τὸ ἔτος (ἔθος) περιῆν, εἰς μόνον δὲ ἤρξατο με-
 τατίθεσθαι τὸν Ἀλέξανδρον μετὰ τὸν ἐκείνης θάνατον τὰ συμβό-
 λαια. ὀκτωκαίδεκα τοὺς πάντα ἀντιλαβόμενος τῶν σκήπτρων ἐπι-
 αυτοῦς, ἀφ' οὗ κατῆλθεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἕξ καὶ εἴκοσι βεβασι-
 λευκῶς ἐχρημάτισε. τῷ δὲ ἐννεακαίδεκάτῳ τοῖς στρατεύμασιν ὀρ-
 γισθεὶς ἐξῆλθε συλλέξων ἐπ' αὐτοὺς δυνάμεις εἰς Αἴγυπτον. οἱ δ' ἐπι-
 διώξαντες, ἡγουμένου Τύρρου συγγενοῦς τῶν βασιλέων, κατεναυμά-
 χισαν αὐτὸν, καὶ φεύγειν ἠνάγκασαν μετὰ γυναῖκος καὶ θυγατρὸς,
 τῆς Λυκίας εἰς πόλιν Μύρας. ὄθεν εἰς Κύπρον μεταπηδηθεὶς, καὶ
 καταπολεμηθεὶς ὑπὸ ναυάρχου Χαϊρέου, θνήσκει.

¹ Corrupta lectio in Gr. τῶν ζωῆς, et τὸ
 ἔτος, emendandum ad normam lectionis nostrae,
 τῆς ζωῆς, et τὸ ἔθος, quorum magnum discri-

men est, ut patet; ἔτος enim *annus* est, ac ἔθος,
mos, consuetudo: omitto articulum τῶν in plur.
 minime servientem singulari voci ζωῆς.

Եւ յետ նորա փախստական լինելոյ՝ առ երէց եղբայրն պտղոմէոս սովտէր Տրեշտակս արարեալ աղէքսանդրացւոց, տային միւսանդամ նրմա զԹագաւորութիւնն՝ ՚ի կիւրոսէանգր նաւարկելոյ: Իբրև անցանէին այլ ևս 7 ամբ, ընդ որով և ամիսք 7. քանզի այնչափ եկեաց յետ միւս անգամ անդր իջանելոյ, ամենայն ժամանակն յետ Տորն երկոցունց մահուան՝ ՚ի նա ելանէ, ողջ լի ամաց զԹիւն ապրեցուցանելով և ամսովք վեցիւք: Բաժանեալ ստուգիւ ՚ի սովտէրն պտղոմէոս յայլայլ ժամն, նախ՝ էժ ամ, և ամիս 7: Եւ յերկրորդն՝ որ և աղէքսանդրոս, զմիջինսն՝ յորս տիրեաց երէցն ըժ տարի. զորս առ չկարելոյ ՚ի մաւտէն (՚ի Տարսէն) եղծանել. քանզի որչափ ինչ յիւքեանս ապաստան էր՝ ջնջէին. զի դիմադարձ եղև նոցա իւրք Տրեակսն օգնականութեամբք. և չհամարին զայն ժամանակս. այդ զու մենայն զ՛լ 7 ամն երկոցու եղբորն վարկանին: Եւ արձեալ և զվեց ամիսն՝ զորս յետ մահու երկոցն, որովք

Postquam vero is se fugae dedisset, ad majorem fratrem Ptolemaeum Soterem nuntios mittentes Alexandrini, rursum illi regnum tradiderunt, ex Cypro renaviganti. Quum vero anni insuper vii. cum mensibus vi. transissent; tot enim annos vixit, postquam illuc redux fuit; totum tempus post amborum patris mortem ad eum refertur, integro annorum xxxv. numero; mensiumque sex conservato: distributis nempe veraciter (in) Soterem Ptolemaeum in diversis temporibus, (annis) xvii, et mensibus vi. et in secundum, qui et Alexander, intermedio annorum, in quibus major annis xviii. dominatus est; quos (annos) cum ex libro delere non possent (Alexandrini); etenim quantum ipsis licuit, expungebant, eo quod restiterit ipsis per quaedam Judaica subsidia; ideo haud ei tempus illud computant, sed cunctos xxxvi. annos fratri majori adscribunt. Itidem menses sex post mortem majoris (transactos,) quibus anni xxxvi. continentur,

Μετὰ δὲ τὴν τούτου φυγὴν, πρὸς τὸν πρεσβύτερον Πτολεμαῖον τὸν Σωτήρα οἱ Ἀλεξανδρεῖς πρεσβευσάμενοι παραδιδόασιν ἄλλιν τὴν βασιλείαν αὐτῷ ἐκ Κύπρου καταπλεύσαντι. Διαγινομένων δὲ ἄλλων ἐτῶν ἑπτὰ πρὸς μισὴν ἕξ, τοσαῦτα γὰρ ἐπέζησε μετὰ τὴν κάθοδον, ὁ πᾶς χρόνος ὁ μετὰ τὸν τοῦ πατρὸς ἀμφοτέρων θάνατον εἰς τοῦτον ἀναφέρεται, τὸν μὲν ἀριθμὸν σώζων λέ. ἐνιαυτῶν πρὸς μισὴν ἕξ, διωκτικῶς δὲ κατὰ τὴν ἀλήθειαν εἰς μὲν τὸν Σωτήρα Πτολεμαῖον κατὰ διαφόρους χρόνους δεκαεπτὰ ἔτη καὶ μῆνας ἕξ, εἰς δὲ τὸν δεύτερον, τὸν καὶ Ἀλέξανδρον, τοὺς μέσους, ὧν ἤρξεν ὁ πρεσβύτερος, ἐνιαυτοὺς δεκαοκτῶ, οὓς καίτοι μὴ δυνηθέντες ἐκ τῆς ἀναγραφῆς ἀφανίσαι, τὸ ὅσον ἐφ' ἑαυτοῖς ἀπαλείφουσι. Προσέκρουσε γὰρ αὐτοῖς διὰ τινος Ἰουδαϊκῆς ἐπικουρίας. Οὐ γὰρ ἀριθμοῦσι τούτους τοὺς χρόνους, τοὺς δὲ πάντας τὰ ἕξ καὶ τριάκοντα ἔτη τῷ πρεσβυτέρῳ προσνέμουσι, ἄλλιν τοὺς ἕξ μῆνας τοὺς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πρεσβυτέρου, οἱ συνεπλήρου τὰ τριά-

բողանդակին ամբ ԼԿ. շտան կղէոպաւ
տրայ դասեր երիցուն և կնոջ կրտսե.
րոյն. որ յետ մահուան Տորն եղև
յանձանձիւ իրացն տրքունի: և ոչ
աղէքսանդրի՝ որ ընդ նմա տիրեաց
աւուրս ԺԺ, զիննուտասն աւուրան
տան:

Սա էր որդի կրտսերոյ պտղովի՝
որ և աղէքսանդրոս, և ուրջու կղէո.
պատրայ, մնացեալ ՚ի հում քաղա.
քի. և ՚ի Ժամանակի՝ իբրև զօրաւ
վարուԹիւն արանց յերկրէն եգիպ.
տացւոց ստակասէր, կռիւով եկն յա.
ղէքսանդրի. և արար կին՝ զորով
յառաջագոյնն ասացաք՝ զկղէոպաւ
րայ. առեալ ահամայ զկնոջն զիշխա.
նուԹիւնն՝ յետ իննուտասն աւուրցն
ստանածէր զկինն. և ինքն ՚ի վառե.

haud concedunt Cleopatrae majoris
filiae, juniorisque uxori, quae post
patris mortem disponebat negotia re-
gia; neque Alexandro, qui cum ea
diebus pxx. dominatus est, dies illos
novemdecim adscribunt.

Hic (Alexander) filius erat junioris
Ptolemaei, scilicet Alexandri, et privi-
gnus Cleopatrae, jam Romae commo-
ratus. Quum ergo virorum administra-
tio ¹ in Aegypto defecisset, accersitus
is venit Alexandriam; ipsamque de qua
supra diximus, Cleopatram uxorem
duxit. Accepto itaque invite ² uxoris
imperio, post novemdecim dies uxo-
rem interfecit; ipseque ab armatis, qui
in gymnasio erant ³, propter foedam

κοιτα εξ ἔτη, μη ἀποδόντες Κλεοπάτρα τῇ θυγατρὶ μὲν τοῦ πρεσ-
βυτέρου, γυναικὶ δὲ τοῦ νεωτέρου, ἥτις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πα-
τρὸς ἀντελάβετο τῶν πραγμάτων. οὐδὲ γὰρ Ἀλεξάνδρῳ τῷ μετ’
αὐτῆς ἡμέρας ἄρξαντι 18. τὰς 18. ἡμέρας ἀποδιδόασιν.

Οὗτος γὰρ υἱὸς μὲν ἦν τοῦ νεωτέρου Πτολεμαίου, τοῦ καὶ Ἀλε-
ξάνδρου, πρόγονος δὲ Κλεοπάτρας, καταμένων δὲ ἐν Ρώμῃ, τῆς ἐν
Αἰγύπτῳ δυναστείας ἀνδρῶν ἐρήμου γενομένης, μετάκλητος ἦλθεν
εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ γήμας τὴν προειρημένην Κλεοπάτραν, πα-
ραλαβάντε παρ’ ἐκούσης τὴν ἐξουσίαν, ἐννεακαίδεκα διαγενομένων

1 Ne quis putet hic Arm. vocem զորավարու
Թիւն արանց, supponere pro militari ductu, vel
Magistratu militiae, ut quidem apprime sonat;
sed magis pro Administratione imperii sive mo-
deratione regni accommodatam fuisse ab Interp.
nostro; quandoquidem Gr. habet δυναστεία, eo
sane sensu, quo alibi redditur հարսուԹիւն,
զորուԹիւն, իշխանուԹիւն, etc. Itaque eo con-
ceptu usurpatum hic scias τὸ զորավարուԹիւն,
quo ista վարել զհարսուԹիւն Թապաւրու-
Թեան, կամ կառավարել զզորուԹիւն, այսինքն
իշխանուԹիւն, usurpantur.

2 Adverbium ահամայ, sc. invite, videtur ad
personam uxoris spectare, quam viri, id enim
apprime indicat Gr. lectio παρ’ ἐκούσης, quoniam

vis non occurrat vox γυνή. At Arm. lectio primo
inspectu videtur eam praebere sententiam, quasi
vir aegrè tulerit in consortium regni mulierem
habendam, aut noluerit mulieris imperio uti.
Sequentia utrumque sensum minime exclu-
dunt.

3 Gr. vocem Gymnasium usurpavimus, cui
juxta duplicem significationem respondere potest
Arm. vox հանդես, scilicet, tam pro publico lo-
co exercendorum militum, quam pro ipsa actione
exercitationis seu congressionis. Ad haec sub-
junximus verbum erant, pro Arm. աչցանէին,
quod ad verbum sonat, transibant, peragrabant,
etc. ubi nil noscit Gr.

լոյն՝ որք 'ի հանդիսին անցանէին , վասն արտեղի սպանութեանն՝ 'ի իուսին իսանեալ սատակէր :

Օ այս դարձեալսն որս փոխանակէ պաղատէս , որ կռեցաւ 'որ գիտնի սոս , որդի սովորայն պաղատէի , և եղբայր վերագոյն ճառելոյն կղէս պատրայ . որոյ իշխանութեան հա մարին ամբ իլ :

Սորա գուտար կղէսպատրա՝ հուսկ յետոյ դակիդեանց արդին . որոյ ամբ իշխանութեանն թուին իլ :

Դրակ ոչ այս իսկ թագաւորու թիւք միայն առ ժամանակդ 'ի սկզբանէ մինչև ցարև ի միւս միողէ գրեալ գտանին , այլև իւրաքանչիւր որ 'ի նոցանէն այլ առ այլով 'ի մէջ միմեանց մտեալ : Իսկ առ նորոյն գիտնիսեալ 'ի նորին գտերս 'ի կղէս պատրայ և 'ի արիփեանց և 'ի բերեանի կրեքսանց ժամանակ թու

necem, in tumultum incidens, necatus fuit.

Hunc Alexandrum excepit Ptolemaeus, qui novus Dionysus vocatus est, filius Soteris Ptolemaei, et frater supradictae Cleopatrae: cujus imperii computantur anni xxix.

Hujus filia Cleopatra, ultima (fuit) Lagidarum generationis; cujus imperii numerantur anni xxi.

Porro neque ea ipsa haec regna singula suis singulis temporibus tantum ab initio usque ad finem singulatim scripta reperiuntur; sed quoque eorum quemlibet alium sub alio regnasse comperitur. At sub novo Dionyso pro ejusdem filiabus, Cleopatra, Triphaena et Berenice triennium regni adscriptum fuit, pro utra-

ημερῶν ἀκεῖθεν αὐτὴν, καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῶν ἐτόπλων ἐν τῷ γυμνασίῳ, διὰ τὴν μαιφονίαν συνεχόμενος ἀπώλετο.

Τοῦτον τὸν Ἀλέξανδρον διαδέχεται Πτολεμαῖος ὁ ἐπικλυθεὶς νέος Διόνυσος, υἱὰς μὲν ὧν Πτολεμαίου τοῦ Σωτῆρος, ἀδελφὸς δὲ τῆς εἰρημένης Κλεοπάτρας, οὗ τῆς ἀρχῆς ἔτη κθ' λογίζονται.

Τούτου θυγάτηρ Κλεοπάτρα ὑστάτη τῆς Λαγίδων γενεᾶς, ἧς ἔτη ἀριθμεῖται τῆς ἀρχῆς δύο καὶ εἴκοσι.

Οὐδ' αὐταὶ αἱ δὲ αἱ βασιλεῖαι τὸν εἰρμὸν τῶν χρόνων ἀπ' ἀρχῆς, ἄχρι τέλους, κατὰ τὸ ἐξῆς ἀναγραφόμενον ἔσχον, ἀλλ' ἐγένετο τις αὐτῶν ἐν ἑκατέρῳ διὰ μέσου παρένθεσις εἰς ἄλλους. ἐπὶ γὰρ τοῦ νέου Διονύσου εἰς τὰς αὐτοῦ θυγατέρας, Κλεοπάτραν, τὴν καὶ Τρύφαιναν, καὶ Βερενίκην, τριετὴς ὡς βεβασιλευκυίας ἀνεγράφη χρόνος, εἰς μὲν ἀμφοτέρας ἐνιαυτὸς εἷς, ἢ δ' ἐξῆς

1 Videlicet ex stirpe Ptolemaei primi, Lagi filii.

2 Ubi Gr. habet τὸν εἰρμὸν τῶν χρόνων, sc. seriem temporum, Arm. fert միայն առ ժամանակէք; quae lectiones quo magis differunt inter se, eo obscuriorem reddunt sensum totius periochae. Verum si in Arm. legamus pro միայն

առ, aut մի առ մի, aut միայ միայ, forte explicatior reddetur lectio hujusmodi sensu. » Neque ea ipsa haec Regna unicuique singulis temporibus ab initio usque ad finem, singulatim descripta reperiuntur; sed quilibet eorum utique alius sub alio regnasse comperitur «.

գաւարութեան գրեցաւ . յերկուսին մի տարի , և ասա յետ հղէոպատրեայ և տրիփենեայ մահուանն՝ զերկեամ մի բերենիկ միայն . վասն որոյ զի լի ներ և պտղովի երթալ 'ի հռոմ՝ և անդր յամել Ժամանակս ինչ . և դատե րացն՝ որպէս Թէ չգայցէ պնուհետև հայրն՝ լինել յանձանձիջս իրացն ար քունեաց , օգնական բերենիկեայ՝ ոմանց արանց ազգականաց ընդ նմին տիրելոց . մինչև գալ հասանել պտղու մեայ 'ի հռոմէ . զգութ և զինամ գտտերն մոռանայր , յատելու Թիւն գրգռեալ վասն իրացն գործելոց՝ 'ի կենաց արկանէր :

Ըն հղէոպատրու՝ ասաջին իշուա նութեանն ամբ՝ 'ի նա և յերէց եղ բայրն իւր 'ի պտղովոս ելանէին . և յետ այնորիկ յայլս : Վ ասն այսպիսի ինչ պատճառանաց վախճանէր նորն

que unicus annus, deinde vero post Cleopatrae et Triphaenae mortem, biennium pro sola Berenice. Propterea quod¹ Ptolemaeo ipsi contigit Romam proficisci, ibique tempus aliquod demorari: atque adeo filiae ejus, perinde ac si non amplius rediturus esset pater, regni negotia susceperunt procuranda, adjutoribus viris nonnullis Berenices consanguineis cum ipsa dominantibus; usque dum Ptolemaeus Roma rediens, clementiae affectionisve animi erga filiam immemor, ut pote qui odio accensus erat ob res (ab ea) gestas, ei vitam ademit.

Sub diebus Cleopatrae, primi anni principatus in eam, fratremque suum majorem Ptolemaeum delati sunt, ac deinde in alios. Ob hanc causam² defunctus est novus Dionysus, qua-

μετά τὸν Κλεοπάτρας, τῆς καὶ Τριφαίνης, Θάνατον διετία εἰς μόνην Βερενίκην, ἕνεκα τοῦ τὸν μὲν Πτολεμαῖον εἰς Ρώμην ἀπηρκεῖναι, καὶ τοῦτον ἐκεῖ διατετριφέναι τὸν χρόνον, τὰς δὲ θυγατέρας, ὡς οὐκέτι ἐπανήζοντος τοῦ πατρὸς, ἀντειλήφθαι τῶν πραγμάτων, συνεπισπομένης ἑαυτῇ κατὰ (τούτους) χρόνους τῆς Βερενίκης ἀνδρας τινὰς συγγενεῖς τοῦς συνάρξαντας, μέχρις ὅτου παραγενόμενος ὁ Πτολεμαῖος ἀπὸ Ρώμης τῆς μὲν πρὸς τὴν θυγατέρα διαθέσεως ἐπελάθετο, στυγῆσας δ' αὐτὴν διὰ τὰ πραχθέντα τοῦ ζῆν ἐστέρησεν. Ἐπεὶ γε τῆς Κλεοπάτρας τὰ πρῶτα τῆς δυναστείας ἔτη εἰς ἐκείτην τε καὶ τὸν πρεσβύτερον αὐτῆς ἀδελφὸν ἀνεπέχθη Πτολεμαῖον, τὰ δ' ἐξῆς εἰς ἑτέρας, διὰ τοιαύτην αἰτίαν τελευτῶν ὁ νέος Διόνυσος

1 *Վասն որոյ*, etsi per se sonat, ideo, propterea, sed videtur identidem usurpatum ab Interprete nostro pro *վասն որն՝ զի*, seu *քանզի*, sc. eo quod, quoniam. Et quidem id postulare videtur locus praetens; quum maxime in Gr. totus sermonis ambitus pedissequus comperiat prae-positionis ἕνεκα, adeoque placuit nobis interim reddi propterea quod.
2 Tam in Arm. *վասն այսպիսի ինչ պատճառ*

namque, quam in Gr. διὰ τοιαύτην αἰτίαν, de integro incipit ut novae periodi exordium, punctulo ab anterioribus dissectum, quod et nos servavimus in Lat. Verum tamen magis conveniens videtur in calcem praecedentis periodi haec referre, atque novam periocham ordiri ab iis verbis, *Վախճանէր նորն գրգռեալսն*, *Τελευτῶν ὁ νέος* etc. quo posito, profecto paulo aliter sensus rerum se haberet, sed, ut puto, rectior.

գիտնիսիս, առ չորիւք որդւոյք՝ երկուք պտղովէիւք, և կղէոպատրաւ և արսինոյիւ: Եւ երէց որդւոցն իւրոց զիշխանութիւնն, պտղովեայ և կղէոպատրայ: Ի միասին թագաւորելոց՝ անցանէր ՚ի վերայ քառամեայ ժամանակ. և թերևս նոյն կայր պահէր, թէ չէր անցեալ պտղովի զՏօրն պատուիրանաւ, և միայն կամեցեալ ունել զպետութիւնն, հրամանք ՚ի կենաց արկանէին զնա յեգիպտոս նաւամարտիկ պատերազմալու յուղիոս կայսեր զօրավիգն լեալ կղէոպատրայ:

Եւս կորստեան պտղովի՝ կրտսեր եղբայրն կղէոպատրայ՝ քեռ իւրում՝ եղև օթոռակից՝ անուանեալն պտղովեսո՝ կամօք կայսեր: և գրէր հին գերորդ ամ կղէոպատրայ, և առաջնորդ՝ պտղովեայ. և ՚ի սոյնս յարի

tuor liberos relinquens, duos Ptolemaeos, et Cleopatram ac Arsinoem, tradito imperio liberis suis natu majoribus ¹ Ptolemaeo et Cleopatrae. Simul itaque regnantibus ², quadriennium praeterit: id quod ulterius utique reservaretur ³, nisi Ptolemaeus patris praecepto neglecto; solus imperium tenere voluisset; hinc evenit, ut fatalis lex cum vita expelleret, in Aegypto navali certamine perculsum, Julio Caesare auxilium ferente Cleopatrae.

Post interitum Ptolemaei, junior frater Cleopatrae cum sorore sua throni consors fuit, Ptolemaeus nuncupatus, Caesaris consensu: atque adeo quintus annus Cleopatrae, primusque Ptolemaei descriptus. est;

ἐπὶ παισὶ τέτρασι, Πτολεμαίοις δυοῖ, καὶ Κλεοπάτρα, καὶ Ἀρσινόη, διέταξε τοῖς προγενεστέροις αὐτοῦ παισὶ Πτολεμαίῳ καὶ Κλεοπάτρᾳ τὴν ἀρχὴν, ὧν συμβασιλεύοντων τετραετῆς διεγένετο χρόνος, καὶ τοῦτο διέμεινεν ἂν καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς τὸ ἔθος. εἰ μὴ Πτολεμαῖον παραβάντα τὰς τοῦ πατρὸς ἐντολάς, καὶ μόνον τῆς ἡγεμονίας ἀντιποιεῖσθαι βουλόμενον ἢ μοῖρα τοῦ ζῆν μετέστησεν ἐν Αἰγύπτῳ καταναυμαχηθέντα ὑπὸ Ἰουλίου Καίσαρος Κλεοπάτρα συλλαμβανομένου.

Μετὰ δὲ τὴν ἀπώλειαν Πτολεμαίου, ὁ νεώτερος ἀδελφὸς Κλεοπάτρας συνεθρονίσθη τῇ ἀδελφῇ Πτολεμαῖος καλούμενος, γνώμῃ Καίσαρος, καὶ ἐχρημάτισε τὸ πέμπτον ἔτος Κλεοπάτρας, τὸ καὶ πρῶτον Πτολεμαίου, καὶ τὰ τούτοις ἐπόμενα, μέχρι τῆς ἀναιρέσεως

¹ Librarii mendum apertum, scilicet scriptum *երէց*, pro *երէց*, necesse habuimus emendare unius literae mutatione; cum *jerits* sonat *tribus*, quod minime ad rem facit: at *jerets*, *major natu*, ut expresse fert Gr. lectio.

² Ի միասին թագաւորելոց in cod. Arm. connectitur praemissae periodo, ex qua talis oritur sensus: Dedit imperium *Ptolemaeo et Cleopatrae simul regnantibus*, quasi *regnaturis*.

Verum placuit ad fidem Gr. textus, variatis tantum punctis, sequenti copulare periochae. Gr. enim lectio clarè sic habet: » destinavit majoribus natu pueris suis Ptolemaeo et Cleopatrae principatum. Quorum simul regnantium quadriennium peractum est tempus «.

³ Anonymus in Gr. aut amplam aut diversam exhibuit lectionem hoc modo: » Et iste permaneret utique et in posterum mos, nisi etc «.

մինչև ցարանութիւն նորա՝ այլ ևս երկուք : Դ վախճանել սորա՝ կղէոպատրայ նենգանօք, ՚ի չորրորդում ամի սորա՝ և յութերորդում կղէոպատրայ, որ յետոյ լինէր ժամանակն՝ ՚ի կղէոպատրա միայն գրեցաւ՝ մինչև ցհնգետասաներորդ ամն, որ վեշտա սաներորդն անուանեցաւ, և առաջնորդ : Դ վախճանել լիւսիմաքայ՝ յս սորիս քաղկիդայ Թագաւորի, մարկոս անտոնիոս ինքնակալն՝ զքաղկիդիա և որ շուրջ զնովա գաւառքն էին՝ մասնեաց կղէոպատրայ : Եւ յայմանէ և որ յետ սոցա այլ ամբն են մինչև քրսաներորդն երկրորդ, որ վախճանն իսկ եղև կղէոպատրայ, ըստ նմին օրինակի յաւելուածոց Թըւոյն գրէր. որպէս լինել երկրորդին և քսաներորդի կղէոպատրայ. որում և էէերորդին :

Իսկ ՚ի կղէոպատրայ սկտաբիոսն կայր՝ որ և աւգոստոս՝ անու զԹագաւորութիւնն, կալեալ զգրիպոսս

queis adhuc duo alii accedunt anni, usque ad ejus necem. Eo è vivis sublato, Cleopatrae sane insidiis, quarto sui anno, Cleopatrae autem octavo, succedens tempus Cleopatrae soli adscriptum fuit, usque ad annum decimum quintum, qui decimus sextus, simulque primus appellatus fuit. Ly-simacho ¹ in Syria Chalcidis rege defuncto, Marcus Antonius Imperator Chalcidem, et quae circa eam regiones erant, Cleopatrae tradidit. Atque de hoc, quique post haec anni fuerunt residui, usque ad vicesimum secundum (annum), quo etiam Cleopatrae obitus accidit, secundum eundem modum superadditi numeri, scribebantur; ita ut sit Cleopatrae secundus et vicesimus, cujus etiam (xx)vii ².

Porro a Cleopatra Octavius Caesar, qui et Augustus, regnum accepit, cum obtinisset Aegyptum bel-

αυτοῦ, ἀλλὰ δύο. Τελευτήσαντος δὲ καὶ τούτου ταῖς Κλεοπάτρας ἀπάταις τῷ τετάρτῳ μὲν αὐτοῦ, τῆς δὲ Κλεοπάτρας ὀγδόῳ, ὁ μεταγενέστερος εἰς μόνην Κλεοπάτραν ἀνεγράφη χρόνος, ἕως ἐτῶν πεντεκαίδεκα. τὸ δ' ἑκκαίδεκατον ὀνομάσθη τὸ καὶ πρῶτον. ἐπειδὴ τελευτήσαντος Λυσιμάχου τῆς ἐν Συρίᾳ Χαλκίδος βασιλέως, Μάρκος Αντώνιος ὁ αὐτοκράτωρ τήν τε Χαλκίδα, καὶ τοὺς περὶ αὐτὴν τόπους παρέδωκε τῇ Κλεοπάτρᾳ. καὶ ἀπὸ τούτου δὲ καὶ τὰ τούτων ἕτερα ἔτι μέχρι τοῦ εἰκοστοῦ δευτέρου, ὃ καὶ τελευταῖον ἐγένετο Κλεοπάτρας, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον προστιθεμένου τοῦ ἀριθμοῦ, ἐγράφετο, ὡς γενέσθαι τὸ δεύτερον καὶ εἰκοστὸν αὐτῆς τὸ κ' ἑβδόμον.

Ἀπὸ δὲ Κλεοπάτρας Οκταύσιος Καῖσαρ, ὁ καὶ Αὔγουστος, τὴν

¹ Ita quoque constanter fert Gr. textus. Λυσιμάχου. Scaliger tamen in adnot. p. 430. ad 16. dixit: » Lego (volo scilicet legi) Λυσανίου, de quo in Canone satis diximus «.

² Supple in Arm. litteram unam ƒ. numera-

lem, ut antecedentia postulant cum Gr. lectione, » ut fieri secundum et vicesimum ipsius (Cleopatrae), xx. septimum «. Verum mendum lectionis suppositum antiquum esse videtur, ac si Interp. Arm. legerit pro κ'. 20. καί, et.

յակտեայ պատերազմի՝ ըստ Հարիւ-
րորդի ութսներորդի չորրորդի ողորմ
պիտանն եղելը՝ յերկրորդում մինն
որպէս զի՝ ի Հարիւրորդէ մեասասանե-
րորդէ ողորմպիտանն առաջնոյ մինն,
ուստի արիդէոս՝ որ և փիղիպոսն՝
պայազատեաց զիշխանութիւնն, մինչ
՝ ի Հարիւրորդ ձերորդ չորրորդ ողորմ
պիտանն, և՛ ց նորին ամի երկրորդ՝ ո-
ղորմպիտաք լինին ՀԳ. և տարի Խ.
պսիւքն է ամբ մղԳ. և այնչափ Հա-
մարին ամբ արէքսանդրիայ քաղաքի
Թագաւորացն մինչև ցվախձան կղէո-
պատրայ :

lo Actiaco, quod peractum circa cen-
tesimam octuagesimam quartam O-
lympiadem, anno secundo : ita ut a
primo anno centesimae undecimae O-
lympiadis, quo Aridaeus, qui et Phi-
lippus *, imperium obtinuit, usque ad
centesimam octuagesimam quartam
Olympiadem, et ad annum ejus secun-
dum, conficiantur Olympiades LXXIII.
atque annus unus: scilicet anni CCXCV.
Et totidem sane computantur anni
Alexandriae regum, usque ad Cleo-
patrae fatum.

ἀρχὴν διαδέχεται κρατήσας Αἰγύπτου τῆ ἐπ' Ἀκτίῳ μάχῃ, κατὰ
τὴν ἑκατοστὴν ὀγδοηκοστὴν τετάρτην Ὀλυμπιάδα, ἐν ἔτει δευτέρῳ.
Ἀπὸ τῆς ἑκατοστῆς ἐνδεκάτης Ὀλυμπιάδος ἔτους πρώτου, ἀφ' οὗ
Ἀριδαῖος, ὁ καὶ Φίλιππος (Ἀλέξανδρος) ὁ Φιλίππου διεδέξατο
τὴν ἀρχὴν, ἐπὶ τὴν ἑκατοστὴν ὀγδοηκοστὴν τετάρτην Ὀλυμπιάδα,
καὶ ταύτης ἔτος δεύτερον, Ὀλυμπιάδες γίνονται ἑβδομήκοντα τρεῖς,
καὶ ἐνιαυτός. Τούτων ἔτη συγ'. Τοσαῦτα δὲ καὶ ἀριθμῆται τὰ
ἔτη τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ βασιλευσάντων, ἐπὶ τῆς Κλεοπάτρας τε-
λευτῆς.

1 Scaliger hic in addit. not. Gr. p. 430. ad
61. 11. » Quamvis in hac diatriba multa cognitu
digna Porphyrius nos docuit, tamen insigni de-
lirio sese traduxit, quod Cleopatram victam ab
Augusto scribit anno primo Olympiad. CLXXXIV.
quum is annus fuerit primus Augusti, Caesare
Idibus Martiis interfecto. Idem delirium infra
iteratur, ne quis putet errorem librarii «.

2 In Gr. additur ὁ Φίλιππου, quod quam-
vis recte accipi possit, quia hic Philippus Ari-
daeus nomine, illo Philippo natus sit, qui pater
Alexandri fuit, tamen mendose omnino tam Gr.
quam Arm. legunt praecedens nomen *Aridaeus*,
qui et *Philippus*: debuit enim legi *Alexander*
Philippi (filius). Siquidem Olymp. cxi. annus
primus paulo ante memoratus, accurate tempus
regni Alexandri demonstrat, minime vero Phi-
lippi Aridaei postea imperantis anno secundo
Olimp. cxiv. quemadmodum etiam in exordio
verborum Porphyrii, haud secus ac in Canone
Eusebii evidenter proditum comperias, quod et

subsequens calculus cum integra sermonis serie
confirmare potest. Id ergo solerter advertens
Scaliger, satis studuit huic errori certissimo oc-
currere, adjecto nempe hoc nomine parenthesis
nota intercluso (Ἀλέξανδρος). Quum tamen sa-
tis sciret vix expedire additionem, nisi aliquid
demeret, haec in adnot. adjecit, p. 430. ad 61.
12. » Illa verba *Ἀριδαῖος, ὁ καὶ Φίλιππος* de-
lenda sunt, et pro illis reponendum *Ἀλέξανδρος*,
ut excusum est «: cui libenter subscribimus, et
legendum esse affirmamus tum in Gr. tum in
Arm. *Ἀλέξανδρος ὁ Φίλιππου. Ὀγδοηκοστὴν
τετάρτην Ὀλυμπιάδα*: quamquam constet ex concordia
utriusque codicis, non novum hocce mendum
esse, sed olim idem irrepsisse, ita ut non adeo
Arm. Interp. sed potius Gr. chirographus re-
prehensionem mereat. Ultimo loco dicendum erit,
quod si quis fortasse sustineri velit utriusque
codicis lectionem, quam nos improbamus, neces-
se habet aliud subesse mendum in tota hac pe-
riocha excogitare; aliter vix rem perficiat.

Պտղոմէոս կրտսեր՝ որ կոչեցաւ եւերգետէս .	ամս իԹ :	Ptolemaeus junior, qui vocatus est Evergetes ¹ .	ann. xxx.
Պտղոմէոս փիսկոն՝ որ կոչեցաւ սովտէր .	ամս ԷԺ :	Ptolemaeus Physcon, qui vocatus est Soter.	ann. xvii. et mens. vi.
Պտղոմէոս՝ որ և աղէքսանդրոս՝ հալածականն ՚ի մօրէ հօրն իւրոյ .	ամս Գ :	Ptolemaeus, qui et Alexander, expulsus a matre patris sui ² .	ann. iii.
Պտղոմէոս փիլադելփոս, որ դարձաւ ՚ի փախստեանն ՚ի հալածականն լինել աղէքսանդրի .	ամս Ը :	Ptolemaeus Philadelphus, qui reversus est a fuga, Alexandro jam expulso.	ann. viii.
Պտղոմէոս դիոնիսիոս, որ և փիլադելփոս .	ամս Ը :	Ptolemaeus Dionysius, qui et Philadelphus.	ann. xxx.
Պտղոմէոսի դուստր կղէոպատրա .	ամս Ի :	Ptolemaei filia Cleopatra.	ann. xi.
<p>Ըստ սովաւ գայիոս յուղիոս կայսր միահեծան կայսր զհռոմայեցիս :
(3) Ետ որոյ կայսր սեբաստոս հոկոսաւ լիոսն՝ որ և աւգոստոս՝ սպան զկղէս</p>		Hujus aetate Cajus Julius Caesar³ monarchiam exercuit in Romanos. Post quem Caesar Sebastus Octavius, qui et Augustus, Cleopatram	

Πτολεμαῖος ὁ νεώτερος Εὐεργέτης ἔτη κθ' .
 Πτολεμαῖος ὁ Φύσκων, ὁ καὶ Σωτήρ, ἔτη ις'. μῆνας 5' .
 Πτολεμαῖος ὁ καὶ Ἀλέξανδρος, ἐξωσθέντος μὲν τοῦ πρὸ αὐτοῦ ...
 Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος κατελθὼν ἀπὸ τῆς φυγῆς, ἐξωσθέντος τοῦ Ἀλεξάνδρου. ἔτη η' .
 Πτολεμαῖος ὁ Διόνυσος ἔτη λ' .
 Πτολεμαίου θυγάτηρ Κλεοπάτρα ἔτη κβ' .
 Κατὰ ταύτην Γάιος Ἰούλιος Καῖσαρ (πρῶτος) ἐμονάρχησε Ρωμαίων. μέθ' ὃν Καῖσαρ Σεβαστὸς Οκτάουιος, ὁ καὶ Αὐγούστος, Κλεοπά-

1 Praeposterè scriptam in Arm. dixeris praesentem lineam. Verborum muta sedes, atque ita lege, Պտղոմէոս՝ որ կոչեցաւ եւերգետէս կրտսեր : » Ptolemaeus, qui vocatus est Evergetes junior « : ut correcte fert Gr. » Ptolemaeus, (qui) junior Evergetes « . Et quidem appellatus minime fuit Ptolemaeus junior, sed magis Evergetes junior . Unde Asolicus noster, Պտղոմէոս, որ երկրորդ եւերգետէս : » Ptolemaeus, qui secundus Evergetes « .

2 Lacunam in Gr. ab Scal. notatam supplere potes ex Arm. integra lectione . Ubi obiter monitum te velim sequentes annos non adeo accurate cohaerere cum praemisso Porphyrii calculo : exinde probatur hunc catalogum ab Eusebio nostro concinnatum esse non tantum ad Porphyrii fidem, sed etiam ad caeterorum auctorum normam .

3 Redundat in Gr. πρῶτος, primus, non incommode . Sic etiam Asolicus, առաջին կայսր միահեծան :

պատրա , և եբարձ զիշխանութիւնս
պաղովնացն . որք թագաւորեցին
ամս միէ :

interfecit, imperiumque Ptolemaeo-
rum evertit; qui regnaverunt annos
ccxcv ¹.

Յ Ո Ւ Ն Ա Յ :

GRAECORUM.

Որպէս յոյնք գրեն շխտեացն պատ
ճառերնս :

Quomodo Graeci majorum historias
conscribant ².

Աթենացոց թագաւորք : Ար-
գիացոց թագաւորք : Սիկոնացոց
թագաւորք : Վակեղմոնացոց թա-
գաւորք : Կորնթացոց թագաւորք :
Եթէ ի՞նչ և ի՞նչ ժամանակս ծո-
վակաւեցին : Եւ որք յունաց գրին
մի ըստ միոջէ սղոմպիադք : Սակե-
ղմոնացոց առաջին թագաւորք : Եւ
որք յետ աղէքսանդրի մակեղմոնաց-
ոց՝ թեսաղացոց , սսորոց՝ և սսի-
ացոց թագաւորք :

Atheniensium reges. Argivorum re-
ges. Sicyonium reges. Lacedaemo-
niorum reges. Corinthiorum reges.
Quinam et quantum temporis mare
obtinerint? Et quae Graecorum sin-
gulae Olympiades inscribantur. Ma-
cedonum primi reges. Et qui post
Alexandrum Macedonem, Thessalo-
rum, Syrorum, et Asianorum reges.

Յ Ո Ւ Ն Ա Յ Ժ Ա Մ Ա Ն Ա Կ Ք :

GRAECORUM TEMPORA.

Քան զամենեւին հինք ժամանա-
կոք յունաց գրին մի ըստ միոջէ Սի-
կոնացիք , և թագաւորք՝ որ ՚ի սիկո-

Omniū inter Graecos tempore
antiquissimi diserte describuntur Si-
cyonii, regesque qui Sicyone fue-

τραν ἐλὼν καθ'εἶλε τὴν τῶν Πτολεμαίων ἀρχὴν, οἱ ἐβασίλευσαν
ἔτη σγγ' . . .

(Syncell. pag. 78. b.)

Πάντων μὲν Ἑλλήνων παλαιότατοι τοῖς χρόνοις ἀναγράφονται
Σικυῶνιοι βασιλεῖς, οἱ Σικυῶνος ἡγεσάμενοι, ὧν πρῶτος ἦρξεν Αἰ-

¹ Pro 47. 295. (apud Samuelem 47. 296.)
vellem legi cum Gr. 47. 293. nam certe totidem
anni colliguntur ex praemisso catalogo; quam
summam et ante confirmaverat auctor: ita ta-
men ut includatur annis 293, et sexennium, pro
Alexandri imperio nimirum post Alexandriam

conditam; nec minus, nec plus. nam si integros
Alexandri annos xii. vel includere, vel excludere
velis, nihil pericias ad auctoris mentem: juxta
enim primum efficerentur anni 299. juxta vero
secundum 287.

² Locus citatus a Samuele nostro hisce verbis:

նի կացին . որոց առաջին տիրեաց
եգիպտոս առ նինեալ և բէղալ լեալ ,
զորս առաջին ասորեստանեաց՝ Թա
գաւորեալ ասիայ յիշատակեն : ու
տի եգիպտոս նախ անուանէր՝ որ այժմ
պեղոպոնէսոսն կոչի :

Արգիւացոց առաջին Թագաւոր
ինաքոս գրի , քան զսիկոնացոց իշ
խանութիւնն յետոյ լեալ ամօք մէ
իւք :

Աթենացոց առաջին Թագաւորի
կեկրոփս , որ կոչեցաւ դիփիւէս , քան
զարգիւացոց իշխանութիւնն յետոյ
մօս ուրեմն ամօք երեք հարիւրով ,
և քան զսիկոնացոցն կրտսեր՝ ամօք
հինգ հարիւր երեսուն և երիւք :

Աւարդ՝ սկիզբն արասցէ ժամանա
կագրութիւնս՝ որ առաջի կայ , յերի
ցագունացն : Օ սիկոնացոց Թագա
ւորն նախ յայտ յանդիման համա

runt: quorum primus dominatus est
Aegialeus, qui Nini et Beli aetate
fuit, quos primos Assyriorum (re-
ges) in Asia regnasse commemo-
rant. A quo Aegiala primum appella-
ta est (regio), quae nunc Pelopon-
nesus vocatur.

Argivorum primus rex Inachus scri-
bitur, qui cccxxv. annis post Sicyo-
niorum principatum extitit.

Athenis primus regnat Cecrops,
Diphyes cognominatus; trecentis pro-
pe annis post Argivorum principa-
tum; Sicyoniorum vero (principatu)
quingentis triginta tribus posterior.

Assumet ergo initium praesens
Chronographia ab antiquioribus, Si-
cyoniorum reges primo declarans ac
dinumerans. Magna enim discordia

γιαλεὺς, κατὰ Βῆλον, καὶ Νῖνον γεγωνὸς τοὺς πρῶτον Ἀσσυρίων
βασιλευῖσαι τῆς Ἀσίας μνημονευομένους, ἐξ οὗ Αἰγιαλαία τὸ πρῖν,
ἢ νῦν Πελοπόννησος, ἐκαλεῖτο ...

Չի յետ Խուելայ վասն պողոմեանցն՝ ի գիրսն
Եւսեբեայ՝ առ վասն յունաց . Որպէս յոյնք
գրեն զնախնեացն պատմութիւնս . և ապա
զանուան իւրաքանչիւրոցն գրէ || . » Post enim
sermonem de Ptolemaeis habitum in ipso Euse-
bii libro, dicit de Graecis. Quomodo Graeci
Majorum historias conscribunt. Mox autem no-
mina singulorum describit u.

1 Et si nomen Eusebii Syncellus loco citato dis-
simulavit, verba tamen eius, ut vides, sibi concilia-
vit, ut Scaliger quoque pro certo habens trans-
scripsit, p. 19. In sequentibus nota apud Goarum
legi in neutro παλαιότατα, sed melius est cum
Scal. legere in masc. παλαιότατοι. Adhaec des-
ideratur in Gr. conjunctio ante vocem βασι-
λεις, hinc ferme variatur sensus. Item Goar
legit in Syncello τοῦ πρώτου . . . μνημονε-
ύειν, in genitivo casu num. sing. quorum u-
trumque vitiosum est. Scal. ergo emendatius ha-

bet juxta Arm. τοὺς πρῶτον . . . μνημονευομένους.
Caeterum uterque periclitatur in voce τῆς Ἀ-
σίας. Nam Goar difficultatem fugiens plane sub-
ticit eam vocem in latina sua interpretatione.
Scal. vero, ut certior erat pro ditione Beli ac Ni-
ni insertam hic esse Asiam, haud recus ac Assy-
riam, legit ad arbitrium cum conjunctione, καὶ
τῆς Ἀσίας, quasi sensus fuerit: Assyriis et A-
siae imperasse; quae certa aliis sententia, eò mi-
nus placet, quò evidentius interpolatione critici
excogitatam fuisse apparet, quum tamen Interp.
Arm. satis clare ostendit ita se legisse in aucto-
re, ut habetur hucusque apud Syncellum, sc. τῆς
Ἀσίας, ideoque vertisse *ասիայ*, vel si codici fi-
des habenda, *ասիաց*, pro *ասիացոց*, quasi ve-
rò Gr. fuerit τῶν Ἀσιαίων. Librarius Arm. in
marg. repositit *ասիայիք*, *Asiani*, unde alia exo-
ritur sententia.

ρβλ. *αὐτὸς ἔγραψε τὴν ἐπιτομὴν τῆς ἱστορίας τῆς Σικυωνίας, ἣν ἐκ τῶν ἀρχαίων ἀπολλοδώρου καὶ ἄλλων συναλλεξομένων αὐτῶν ἱστορῶν ἐκτίθει. καὶ οὕτως ἐκτίθει τὴν ἐπιτομὴν τῆς ἱστορίας τῆς Σικυωνίας, ἣν ἐκ τῶν ἀρχαίων ἀπολλοδώρου καὶ ἄλλων συναλλεξομένων αὐτῶν ἱστορῶν ἐκτίθει.*

Ἐπιτομὴ τῆς ἱστορίας τῆς Σικυωνίας ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου ἀπολλοδώρου καὶ ἄλλων συναλλεξομένων αὐτῶν ἱστορῶν ἐκτίθει.

est inter veteres, qui Graecae historiae concinnarunt Chronographias: atque adeo, prout licebit, ex multis qui invicem concorditer testantur, colligemus. Verum enim vero Castor Chronographus Sicyoniorum quoque regum tempora, in chronologicis codicibus descripta, exacto ordine digessit; eaque (demum) in epitomen redegit, hoc pacto scribens: quod

» Adposuimus ² Sicyoniorum ³ reges, ab Aegialeo primo rege principium ducentes, in Zeuxippumque desinentes. Reges autem tenuerunt tempus annorum DCCCCLX⁴. Et post reges fuerunt Sacerdotes Carnii vi⁵. qui

(Syncell. p. 78. a)

Παρατίθεμεν δὲ καὶ τοὺς Σικυῶνας βασιλεύσαντας, ἀρχομένους μὲν ἀπὸ Αἰγιαλέως τοῦ πρώτου βασιλεύσαντος, λήγοντας δὲ ἐπὶ Ζεύξιππον. οἱ μὲν οὖν βασιλεῖς κατέσχον ἐτῶν χρόνον ἡθ'. μετὰ δὲ τοὺς βασιλεῖς κατεστάθησαν ἱερεῖς τοῦ Καρνίου ἕξ. οὗτοι δ' ἱεράτευσαν ἔτη λγ'. μεθ' οὗς κατεστάθη ἱερεὺς Χαρίδημος, ὃς καὶ οὐχ ὑπομείνας τὴν δαπάνην ἔφυγεν.

1 Similia recenset, saltem ad sensum Syncellus, p. 77. ubi ait: Αἱ παρ' Ἑλλήσιν ἀρχαιολογίαι, πᾶσαι μὲν ἀσύμφωνοὶ φέρονται παρὰ τοῖς συναλλεξομένοις αὐτῶν ἱστορῶν. Scilicet juxta Goarum: » In nullo consentiunt antiqua Graecorum monumenta ... etiam apud eos, qui illis conciliandis studuerunt, historiarum scriptores ». Ubi etiam post pauca de Eusebio quoque mentionem facit Syncellus his verbis. Ομοῦ τὰ πάντα τῆς Σικυωνίων ἀρχῆς ἐστὶν ἡ. ὡς Ἀπολλόδωρος καὶ ἄλλοι, ἐν οἷς καὶ Εὐσέβιος, ἔγραψαν. » Summa itaque Sicyoniorum imperii est annorum 1000. prout Apollodorus et alii, inter quos est Eusebius, scriptum reliquerunt ». Latè dixit annos 1000, pro 998. annis, quos Eusebius exactissime tradit; ut infra videbis.

2 Ubi Goar cum nobis legit in plur. παρατί-

θεμεν, Scal. minus recte habet in sing. παρατίθειμαι. Insuper ipse Goar expressit in praesenti tempore adponimus, noster in perfecto, adposuimus.

3 Scal. legit Σικυῶνος, Sicyonis, in genit. casu num. sing. Goar Σικυῶνας in accusativo plur. numeri, Sicyonios. At noster tam hic, quam in Canone, cum S. Hier. habet Sicyoniorum; forsitan ita ferebat et autographus, Σικυωνίων.

4 959. Ita omnino et Syncellus hic legit ἡθ'. 959. Verum tamen in Canone, S. Hier. 992. Interp. Arm. 967. quod alibi probat vel ipse Syncellus.

5 Item summa concordis Arm. et Sync. integrè ferunt numerum sacerdotum sex. ἕξ. ἡ. similiter in Canone Arm. quia tamen desideratur in Canone Latino, eo confusus Scaliger, eadem

Υπερρορη' κερροφν, αμν ρε : αυ
 αυκ υβνικωκ ορηκωκ ρεζωκ ρωκω
 κρη :

Υπερρορη' οτεηρεν, αμν ρε. αυ αυκ
 ζαδερωμικωκ ρωκωκ κρη :

Υπερρορη' ακρη, αμν ρε. κρη
 ακρη' ορ ακρ' ακρηκωκ κρη, κρη
 κρη :

Υπερρορη' ρεηρεν αμν δε :

Υπερρορη' κρηκρη αμν ρε :

Υπερρορη' ρεηρεν αμν ρε :
 αυκ αυκωκ ακρηκωκ αυκωκ ρε ρωκ
 κρηκωκ κρηκρη :

Υπερρορη' κρηκρη αμν δε :

Υπερρορη' κρηκρη αμν ρε : αυκ
 αυκωκ κρηκρη κρηκρη κρηκρηκωκ
 κρηκρηκωκ κρηκρηκωκ κρηκρη
 κρηκρη :

Secundus Europs, annis xlv. Hic
 sub Nino Beli filio regnat.

Tertius Telchin, annis xx. Is sub
 Samiramide regnat.

Quartus Apis, annis xxv. A quo
 Apia¹, quae nunc Peloponnesus, ap-
 pellata est.

Quintus Thelxion, annis lvi.

Sextus Aegydrus,² annis xxxiv.

Septimus Thurimachus, annis xlv.
 Cujus aetate Argivorum primus re-
 gnavit Inachus.

Octavus Leucippus, annis lvi.

Nonus Messappus, annis xlvii. Hu-
 jus tempore contigit, ut dominaretur
 in Aegyptiis Joseph ab Hebraeis me-
 moratus.

Δεύτερος Εὐρωψ ἔτη με. (...)

Τρίτος . . . ἔτη . . .

Τέταρτος Πέλοψ ἔτη κέ. (...) ἡ Πελοπόννησος ἐκλήθη.

Πέμπτος Θεξίων ἔτη νβ.

Ἑκτος . . . γυδρος ἔτη λδ.

Ἐβδομος Θουρίμαχος ἔτη με. Κατὰ τοῦτον Ἀργείων πρῶτος βα-
 σιλεύει Ἰναχος.

Ὀγδοος Λεύκιππος ἔτη ςγ.

Ἐννατος Μέσσαππος ἔτη μζ'. Κατὰ τοῦτον συνίσταται ἄρξας τῆς
 Αἰγύπτου Ἰωσήφ, ὁ παρ' Εβραίοις μνημονευόμενος.

1 Ut passim, lectio Anonymi decurtata ac om-
 nino depravata cernitur, quam ideo ad normam
 Argm. emendabis vel supplebis. Vidit haec et Scal.
 Canonis ope, unde dixit in adnot. 426. ad 19.
 * Τέταρτος Πέλοψ. Mire haec vitiosa sunt, le-
 gendum: Τέταρτος Ἀπὶς ἔτη κέ. ὑφ' οὗ Ἀπία
 ἡ Πελοπόννησος ἐκλήθη κ. Satis erudite, nihil
 enim deest, nisi νῦν, ante ἡ. Memorat haec et
 Pausanias Lib. II. c. 5. ubi postquam dixisset.
 Σικυώνιοι περὶ τῆς χώρας τῆς σφετέρας λέγου-
 σιν, ὡς Ἀργιαλὸς αὐτόχθων πρῶτος ἐν αὐτῇ
 γένοιτο, καὶ Πελοποννήσου δὲ ὅσον ἔτι καὶ νῦν
 καλεῖται Ἀργιαλὸς ἀπ' ἐκείνου βασιλεύοντος
 ὀνομασθῆναι. » Sicyonii de regione sua haec as-

serunt: extitisse primum Aegyaleum indigenam,
 ab eoque rege eam Peloponnesi partem, quae
 Aegyalus hoc etiam tempore nuncupatur, no-
 men accepisse κ : haec de Api subdidit, ὡς τὴν
 ἐντὸς Ἰσθμοῦ χώραν, Ἀπίαν ἀπ' ἐκείνου κα-
 λῶσθαι : » ab eo regionem eam, quae intra
 Isthmum est, Apiam fuisse nuncupatam κ.
 Similia repetunt et alii non pauci.

2 Jurè lacunam adnotavit Scal. in Gr. non
 quod quid magni deesset, sed tantum prima no-
 minis Syllaba, quam supplebis legens pro γυδρος,
 integrè Αἰγυδρος, ut praefert etiam Sync. p.
 83. ex Canone mutuatus.

Տասներորդ. Երաստոս ամս խԷ:
 11 Ետասաներորդ. պղէմնէոս ամս
 ԽԸ:

12 Երկուսասաներորդ. որթապողիս
 ամս ԿԷ:

13 Երեքասաներորդ. մարաթանիոս
 ամս Ը: առ որով առաջին արարի
 կէաստանի Թագաւորեաց կեկրոփս
 զհիփիւէս:

14 Չորեքասաներորդ. մարաթոն
 ամս Թ: առ սողաւ զհայի ելիցն յե-
 զհայաստէ Եբրայեցոց զորապար մեղ-
 սէս. որ 'ի Ժամանակի ցուցցի:

15 Հինգասաներորդ. քիւրէս ամս
 ԾԵ: առ սողաւ արգիւացոց Թագա-
 ւորի գահաւս:

Decimus Eratus ¹, annis xlvj.
 Undecimus Plemnaeus, ² annis
 xlviii.

Duodecimus Orthopolis, annis lxxiii.

Decimus tertius ³ Marathionius, an-
 nis xxx. Cujus aetate primus in At-
 tica regnavit Cecrops Diphyes.

Decimus quartus Marathion ⁴, an-
 nis xx. Hujus aetate fuit Moyses dux
 egressus Hebraeorum ex Aegypto,
 quod suo tempore probabitur.

Decimus quintus Chireus (al. Echy-
 reus,) annis lv. Hujus diebus Argis
 regnat Danaus.

Δέκατος Ερατος ἔτη μς'.
 Ἐνδέκατος Πλημναῖος ἔτη μή.
 Δωδέκατος Ορθόπολις ἔτη ξγ'.
 Τρισκαιδέκατος Μαραθῶνιος ἔτη λ'. Κατὰ τοῦτον πρῶτος τῆς
 Ἀττικῆς ἰβασίλευσε Κέκρωψ ὁ διφυΐς.
 Τεσσαρεσκαιδέκατος Μαρασος ἔτη ή. Κατὰ τοῦτον συνίσταται
 τῆς ἀπ' Αἰγύπτου πορείας τῶν Εβραίων ἡγεσάμενος Μωϋσῆς, ὡς
 κατὰ καιρὸν δεῖχθήσεται.
 Πεντεκαιδέκατος Ἐχυρεὺς ἔτη νέ. Κατὰ τοῦτον Ἀργείων βασι-
 λεύει Δαναός.

1 Syncellus legit *Εραστος*, cum Canone nostro, et Samuele *Երաստոս*, *Erastus*. Patet similitudo litterarum ε. ρ. maximè in Mss.

2 Lectionem nostram confirmat Sync. praefere-
 rens *Πλημναῖος*, pro corrupta lectione Anonymi
 apud Scal. *Πιλημναῖος*.

3 Non aliter legerunt et transcripserunt ordi-
 nem horum regum Anonymus Graecus, et Sa-
 muel noster Armenus, Eusebii eclogarii, cum
 duplici Canonis exemplari, Armeniaco inquam
 nostro, ac Latino Hieronymiaco; omnes enim sic
 contextunt seriem istorum regum, xiii. Mara-
 thionius. xiv. Marathius (vel Marathion). xv.
 Echyreus (vel Chereus). Syncellus itaque solus,
 alter Eusebii excerptor, inverso ordine xiiii. col-
 locat Echyreum. xiv. Marathium, ac xv. Mara-

thionium, pag. 87. et 99. quod manifestum li-
 brarii vitium et Scaliger Syncelli exscriptor suum
 fecit, quamquam alibi et emendatiore lectione
 usus sit, Anonymi scilicet ope, cui utinam tan-
 tum aurem praebuisset, neque contrariis inter
 se supputationibus variis in locis laborasset.

4 Arm. cod. hic habet *մարաթոն*, sc. *Maratho*,
 vel *Marathon*. Anon. *Μαρασος*, *Marasus*.
 Sync. demum *Μαράδιος*, juxta nempe Cano-
 nem; ubi etiam Arm. refert *մարաթիոս*, *Marathius*,
 quamvis Lat. Hier. et Samuel noster paulo
 aliter legant, *մարաթոս*, *Marathus*; et ambo
 pro antecedenti praeferant cum Canone nostro
մարաթիոս, *Marathius*. Nomen vero sequentis
 regis ab aliis *Ἐχυρεὺς* appellatum, Arm. lectio
 ferè ubique fert *Χυρεὺς*.

11 *Էքամասներորդ Կորաքս ամս Շ*
12 Եփեսոսացիներորդ Եպոպեոս ամս
Ը:

13 Թուսաներորդ զուսնդնս
ամս Խ:

14 Իննուհինգերորդ Երիզն ամս ԽԵ:
առ սոփալ արգիւցւոց Թագաւորք
դադարեցին՝ ձգեալ յամս շԽ:

15 Բասներորդ պոդիբոս ամս Խ:

16 Բասներորդ առաջներորդ Ինա
քոս ամս Խ:

17 Բասներորդ երկրորդ փեւսոս
ամս Ը:

18 Բասներորդ երրորդ արհաւատս
ամս Է:

19 Բասներորդ չորրորդ պուղիփի
դէս ամս ԸԿ: առ սոփալ Իդիսն առաւ:

Decimus sextus Corax, annis xxx.

Decimus septimus Epopeus, annis xxxv¹.

Decimus octavus Laomedon, annis xl².

Decimus nonus Sicyon, annis xlv:
 Sub hoc reges Argivorum desierant,
 ad annos dxl. superstites.

Vigessimus Polybus, ³ annis xl.

Vigessimus primus Inachus, annis xli.

Vigessimus secundus Phaestas⁴, annis viii.

Vigessimus tertius Adrastus, annis iv.

Vigessimus quartus Poliphides, annis xxxi. Cujus tempore Ilium captum.

Ἐκκεδέκατος Κόραξ ἔτη λ'.

Ἐπτακαίδέκατος Εποπέως ἔτη λϛ.

Ὀκτωκαίδέκατος Λαομέδων ἔτη μ'.

Ἐννεακαίδέκατος Σικυῶν ἔτη μϛ. Κατὰ τοῦτον οἱ Ἀργείων βασι-
 λεῖς ἐπαύσαντο διαρκέσαντες ἔτεσι φμ'.

Εἰκοστός Πόλυβος ἔτη μϛ.

Εἰκοστός πρῶτος Ἰναχος ἔτη μϛ.

Εἰκοστός δεύτερος Φαῖστος ἔτη η'.

Εἰκοστός τρίτος Ἀδραστός (Ἀδραστός) ἔτη δ'.

Εἰκοστός τέταρτος Πολυφείδης ἔτη λδ. Κατὰ τοῦτον Ἰλίον ἦλω.

1 Ita etiam Anonymus Gr. apud Scal. et Samuel noster cum Armeniaco Canone λϛ. 35. Sed tamen Latinus Hier. Canon exhibet xxxii. eui suffragatur et Sync. qui habet λβ'. 32. quemvis ergo praeeligas. Ut ut sit, hoc discrimen ultimae antiquitatis esse videtur; atque inde evenisse variationem trium annorum in summa, cum nunc 959. nunc 962. legatur, ut alibi vidimus, et videbimus.

2 Iterum Eusebinum imitatus Anonymus Laomedonti annos adscribit μ'. 40. ita etiam Canon Eusebianus, non aliter et Samuel noster, ηωλ. 40. Unus igitur Syncellus discrepat, qui habet μγ'. 43.

3 Pariter Anon. et Sam. Πόλυβος ηωλ. 40.

sicut etiam Canon Arm. ηωλ. 40. et Lat. Polybus. At Syncellus Πολύβιος. Idem velim intelligas de annis hujus regis, qui sunt apud omnes μ'. 40. excepto Syncello praeferebat annos μγ'. 43. Supervacuum profecto esset lectiones Sync. passim variantes annotationibus mandare, nisi iis usus fuisset Scaliger non semel tamquam Eusebianis.

4 Omnes lectiones uniformiter praesecerunt hoc nomen Φαῖστος, փեւսոս, Phaestus, tam hic, quam in Canone, excepto codice Syncellano, ubi vitiose habetur Ηφαίστος; quam lectionem ut sinceram amplectens Goar reddidit expresse in Lat. Vulcanus in p. 119.

Վասներորդ Տինգերորդ պեղաւ
գոս ամս Դ. առ սոթաւ Էնիաւ զաօրի
նայւոց Թադաւորեաց :

Վասներորդ վեցերորդ զեքսի
պոս ամս Լւն :

Սիւանդամայն ընդ ամենայն լինին
սիկիւնայւոց Թադաւորե իչ. և Թա
դաւորեն ժամանակս ամաց ԶԹուց :
Յետ որոց Թադաւորե ոչ ևս . բայց
Վարաբն Կառնիայ :

Սրոց առաջին քրմնացաւ Բարե
ղայոս ամ Խ :

Երկրորդ ստանդեոմ ամ մի :

Երրորդ Թէոկլետոս ամս Դ :

Չորրորդ Էւնէոս ամս Կ :

Ճինգերորդ Թէոնոմոս ամս Թ :

Vigesimus quintus Pelagus ¹, an
nis xx. Hujus aetate Aeneas Latinis
imperavit.

Vigesimus sextus Zeuxippus, an
nis xxxi.

Simul omnes reges Sicyoniorum
sunt xxvi. Regnant autem annos
dcccclix ². Post quos ³ non amplius re
ges, sed Sacerdotes Carnii.

Quorum primus Sacerdotio func
tus est Archelaus, anno 1.

Secundus Otomedom (lege, Auto
medon) ⁴ anno uno.

Tertius Theoclytus, annis iv.

Quartus Euneus, annis vi.

Quintus Theonomus, annis ix.

Είκοστός πέμπτος Πελασγών (Πελασγός) ἔτη 4. Κατὰ τοῦτον
Αἰρείας Λατίνων ἔβασίλευσεν.

Είκοστός ἕκτος Ζεύξιππος ἔτη 44. Ομοῦ γίνονται Σικυῶνος βα
σιλεῖς 45. βασιλεύουσι δὲ χρόνον ἐτῶν 49. Μετὰ Ζεύξιππον βασι
λεῖς μὲν οὐκέτι, Ἰερεῖς δὲ τοῦ Καρρείου.

¹ Ὦν πρῶτος ἱεράσατο Ἀρχέλαος ἔτος 1.

Δεύτερος Ἀυτομέδων ἔτος 1.

Τρίτος Θεόκλυτος ἔτη 4.

Τέταρτος Εὐνεος ἔτη 6.

Πέμπτος Θεόνομος ἔτη 9.

1 Sync. Πελαγός, Pelagus. Anonym. Πε
λασγών, Pelasgon; utrumque vitiatum, unde
Scal. erudite adjunxit parenthesis nota (Πελασ
γός) nempe Canonis ope, quod et nostra lectio
cum Sam. probat. Verum annos ejus 4. 7. 10.
omnium consensu allatos, mendose edidit Scal.
in Anon. 4. 8. puta librarii vel typographi vitio
variatum, ob similitudinem characteris.

2 Ut alibi diximus, hanc summam in Casto
ris textu legi 49. 959. ita et hic compe
rimus: cui suffragatur et Samuel, legens. 958.
958. quamquam in Canone habeatur vel sub no
mine Castoris Lat. 962. Arm. 967. sicut etiam
Sync. interim vult 967. vel potius 966. ab an

no mundi 3239. usque ad 4205. vide p. 121.

3 Eusebius dixerat μετ' οὗς, ἅμα որոց, post
quos, scilicet praemissos reges, at Anonymus
certe explicationis gratia ultimum regem nomi
natim inseruit, dicens μετὰ Ζεύξιππον, Post
Zeuxippum, quo deviat quidem a verbis aucto
ris, sed sensum non alienum inducit.

4 Ἀυ, prima syllaba nominis Ἀυτομέδων Au
tomedon, quod in Gr. legitur, deflexa videtur
a librariis in Arm. ο, vel ω, ob litterarum affi
nitatem ω. cum ο, vel ω, sicut etiam ultima lit
tera γ, δ, in μ vel ς transiit: si tamen certa
Anonymi lectio.

1) Եցերորդ ամֆիքիէս ամն ժր :

Երօթներորդ հուսկ յետոյ քարի զէմնս, որ առ չժուժել ծախիցն փախեալս . յորմէ մինչև յառաջին սղով պիտոն ամբ յճր :

2) Իանդամայն սիկոնացւոց թառաւորաց և քրմաց ամբ ջիւր :

3) Ետ սիկոնացւոց առաջնորդացն՝ ՚ի զէպ է և ընդ արգիւացւոց թառաւորսն համառօտիւք անցանել . որպէս ստոյգ ՚ի հնոցն պատմութիւնս կայ : Նշառակէ զնոցանէ և կառարար՝ գրեալ զայս ձև օրինակի :

Ἐκτος Ἀμφιγύης ἔτη ιθ΄.

Ἐβδομος Χαριδημος τελευταῖος (ἔτος d.) οὗτος οὐχ ὑπομείνας τὴν δαπανὴν ἔφυγεν . ἀπ’ οὗ ἐπὶ πρώτην Ὀλυμπιάδα ἔτη τινά . Ὀμοῦ Σικυωνίων βασιλέων τε καὶ ἱερέων ἔτη υἱή .

Μετὰ τοὺς Σικυῶνος ἠγησαμένους , εὖ ἂν ἔχοι καὶ τοὺς Ἀργείων βασιλεῖς ἐν ἐπιτομῇ διελθεῖν , καθὼς τὰ ἀκριβῆ τῶν παλαιῶν ἱστοριῶν περιέχει . Μνημονεύει δὲ καὶ τούτων ὁ Κάστωρ ὡδὲ πως γράφων

1 Deesse fortasse suspicaris in Arm. ամ ա, annum 1. habitum in Gr. ἔτος d. verum si diligenter perpendas summam annorum 33, cunctis Sacerdotibus adscriptam paulo supra et in Canone, redundare potius putabis praesentem annum.

2 Nescio an in Arm. sit legendum յճու . 351. vel potius in Gr. 71β'. 352.

3 Postrema haec summa accuratissime servata tam in Arm. quam in Gr. demonstrat pro solis regibus computandos esse annos integros 965. prope ad calculum Syncelli supra laudatum 966. vel 967. siquidem si demas annos Sacerdotum 33. a summa 998, supersunt anni 965. quod sane magis accedit ad calculum Canonis.

4 Finem hic habet fragm. Gr. Anonymi laudatum inter excerpta Scaligeri p. 20. quin et pergit subjungere aliena fragmenta prorsus di-

Sextus Amphichyes, annis xii.

Septimus, ultimus (nempe) Charidemus, qui sumptus non sufferens effugit¹. A quo usque ad primam Olympiadem (sunt) anni ccclii².

Simul regum, et sacerdotum Sicyoniorum anni (sunt) dccccxviii³.

Post Sicyoniorum rectores, convenit et Argivorum quoque reges breviter percurrere, prout certo in veterum historiis continetur. Commemorat eos vel ipse Castor ita scribens⁴.

versa, ut de Adamo et Abraamo, etc, hinc inde, praecipue vero a Syncello more suo transcripta, quae minime ad rem faciunt. Ubi sane vel invitus errat Scaliger, quippe qui in praesto habens apud Anonymum suum Eusebii locum de Argivis post Sicyones inserendum, decurtavit textum, atque deturbatum de suo loco collocavit alibi p. 24. ex quo accipe sequentia paulo post Gr. excerpta ejusdem Anonymi, sic apud eum inscripta. Περὶ τῶν Ἀργείων βασιλέων, ὡς ἐν ἐπιτομῇ. Itaque interruptum hic invenimus Anonymi excerptum apud Scal. postquam enim pollicitus auctor esset Castoris se verba allaturum, debuit ea, quae habentur in lectione nostra Castoris dicta, contexere: at ille, vel potius amanuensis ejus oscitanter se gerens, mox transit ad Laterculum regum sub inscriptione nominis Castoris.

Արգուրէի լան արգիւորաց թագաւորութեան :

Castoris de Argivorum Regno ¹.

Արգաւ առ սուին գրոշմացուք զթագաւորս արգիւորաց յինարայ . որք դադարեն առ սթենեղաւ կրտս պատչոյ . որոյ ժամանակ ամաց գտանի յձ և երկուց : Եւ զսթենեղոս դաւնաւորի մերժեալ՝ հաղաւ զարգոս : Եւ սորա ծնունդք մինչև ցհելուիւ թեւ սթենեղայ պերտեանց : Եւ սորոյ պողոպիդացիք առին զթագաւորութիւնն : Բայց և դանաացւոց ժամանակ թագաւորութեանն գտանի ամաց ճի և չուց : Իսկ պողոպիդացւոցն՝ որ յատրեայ թագաւորեցին , և հալան զեղիանութիւնն մինչև ցպենթիդոս և ցտիսաթենոս և ցհու մետէս ուրեւսոսայ . առ որովք հերակղիդացւոց ասպատակին եղև , գտանի ժամանակ ամաց ճ և հնգից : Եւ իւրաքանչիւր արգիւորաց թագաւորացն են ժամանակքն այսպէս :

Ordinatim his proxime addemus reges Argivorum ab Inacho (incipientes), qui sub Sthenelo Grotopi (filio) desinunt: quorum intervallum annorum comperitur cccxxxii. Sthenelium autem Danaus expellens, tenuit Argum. Hujus vero filii usque ad Euristheum (filium) Stheneli (filii) Persei. Post quos Pelopidae regnum ceperunt. Porro et Danaorum regni tempus reperitur annorum cxxii. Pelopidarum vero, qui ab Atræo (incipientes) regnaverunt, tenueruntque imperium usque ad Penthilam, et Tisamenum, et Camedem Orestae (filium), sub quæis Herachidarum irruptio facta fuit, recensetur spatium cv. annorum. At cujuslibet Argivorum regum tempus ita se habet.

Թագաւորս Արգիւորաց :

Reges Argivorum ².

Նախին՝ Ինաքոս , ուստի Ինաքիա աշխարհն կոչէր , ամս Ծ : Թագաւոր

Primus Inachus, a quo regio Inachia appellata fuit, annis l. Regnat

(Scalig. pag. 24. ex Anonymo, et Syncello)

Αργείων Βασίλεις .

Πρώτος Ίναχος, ἀφ' οὗ Ίναχία χώρα ἐκαλεῖτο, ἔτη l'. βασι-

1 Praesens Castoris textus ad sensum, quam ad verbum occurrit apud Sync. p. 124. hoc modo. Δαναός, ὁ καὶ Ἀρμαῖος, κρατήσας τοῦ Ἀργούς, καὶ ἐκβαλὼν Σθένελον τὸν Κροτωνοῦ, Ἀργεῖον ἐβασίλευσε. καὶ οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ μετ' αὐτὸν Δαναΐδαι καλούμενοι ἐπ' Εὐρυσθέα τὸν Σθένελου τοῦ Περσείου. μεθ' οὗς οἱ Πελοπίδαι ἀπὸ Πέλοπος παραλαβόντες ἀρ-

χήν. δι' ἄρθρον Ἀτρείς. Quem locum et Scal. transcripsit in suo Canone p. 113.

2 Inscriptionem Gr. mutati sumus a Syncello passim eam usurpante, in primis vero p. 99. ubi strictim Eusebiana sequentia ad sensum recoluisse arbitramur; quae et Scaliger iterum ad verbum transcripsit loco citato, ubi nimirum deinde rursus continuatur Gr. fragmentum

բէ անաջին ինարս արգիացաց՝ ան
Թուրիմաքաւ, որ Էբրորդն էր սիկա
նացաց ակրութեանն :

Երկրորդ՝ փորան, ամն Կ. ան սա
վաւ ովգիգոս զեղևսինա շինեաց :

Երրորդ՝ ապիս, յորմէ աշխարհն
ապիս կոչեցաւ, ամն ԼԵ. ան սովաւ
տիրէ եգիպտացաց յովսէփ՝ յերթայ
եցւոցն յիշատակեալ :

Չորրորդ՝ արգոս սիգիս կնիորէս
(այսինն դիոսի ե նիօբէս) որին, սա
տի աշխարհին անունն փոխեցաւ ար
գիս, ամն Է :

Յինգերորդ կրիասս ամն ՃԴ :

Սեցերորդ փորբաս ամն ԼԵ. ան
սովաւ կեկրոփս դիփիլէս ակթեմաց
աց Թաքաւորեաց :

Եօթներորդ արիոպաս ամն ԽԶ :
ան որով մոլոսէս զորաւարէր ելլցն
երթայեցաց յեգիպտոսէ :

Ութերորդ կրոտոպաս ամն ԽԷ :

Իններորդ սթենելոս ամն ԺԷ :

Սիանգամայն լինին ամբ յՃԸ :

primum Inachus apud Argos Thuri-
machi aetate, qui septimus fuit Sicyo-
niorum imperii.

Secundus Phoroneus, annis lxx. Hu-
jus diebus Ogygus Eleusinam con-
didit.

Tertius Apis ¹, a quo regio Apia
appellata fuit, annis xxxv. Hujus ae-
tate dominatur in Aegypto, ab He-
braeis memoratus Joseph.

Quartus Argus, ὁ Διδός (sc. Jovis)
et Niobes (filius), a quo regionis no-
men mutatum appellatur Argia, an-
nis lxx.

Quintus Criasus, annis lxxv.

Sextus Phorbas, annis xxxv. Sub
quo Cecrops Diphyes Athenis re-
gnavit.

Septimus Triopas, annis xli. Cu-
jus tempore Moyses dux fuit He-
braeorum ex Aegypto egredientium.

Octavus Crotopas, annis xxi.

Nonus Sthenelus, annis xi.

Simul sunt anni cccclxxxii.

λευεὶ δὲ πρῶτος Ἰναχὸς Ἀργείων κατὰ Θουρίμαχον, ὃς ἑβδομὸς
ἦν τῆς Σικυωνίων ἀρχῆς.

Δεύτερος Φωρωνεὺς ἔτη Զ'. Κατὰ τοῦτον Ὠγυγὸς Ἐλευσίνα ἔκτισε.

Τρίτος Ἀπις (....) ἔτη ԼԵ. (....)

Τέταρτος Ἄργος ὁ Διδὸς καὶ Νιόβης, ἀφ' οὗ ἡ χώρα μετωνομάσθη
Ἀργεῖα, ἔτη Ժ.

Πέμπτος Κρίασος ἔτη ԺԴ.

Ἑκτος Φόρβας ἔτη ԼԵ. (....)

Ἑβδομὸς Τριόπας ἔτη ԽԶ.

Ὀγδοὸς Κροτώπιδος ἔτη ԽԷ.

Ἐννατὸς Σθενέλως ἔτη ԺԷ. (....)

Anonymi jam memorati; quod paulo ante in-
terruptum fuisse monuimus. Omittite et lacunas
identidem occurrentes.

1 Apud Anonymum haec tantum habentur,
» Tertius Apis, annis 35 u. omisiss aliis, quae

in medio vel in calce leguntur apud Eusebium
nostrum; sicut et plura alia desunt ibi, ut vide-
bis ex ordine: verum de Api consule supra et in
serie regum Sicyoniorum.

Ο υβένελησ ηώνωλεσ κερσέωσ,
ε κωλε κωρησ, ε γεσ νωρω νω
ρην δύνωλεσ. ηρησ κωγωκωσπυ.
βρην ε βωκωλερησβένν δω
δώνωλεσ' κένν κωγυ δκ ορηνωλεσ.

Σωάνερηρη. Ύώνωλεσ ωάν δ.
Ύεσωσάνερηρη ηρηνελεσ ωάν ρω.
βρησωσάνερηρη κωρωσ ωάν ρε.
βρηεσωσάνερηρη κωρησωσ ωάν
εε.

βρηεσωσάνερηρη κωρησωσ ωάν
εε.

Ύρηνεωάνωσν ρην ωάνωσν' κω.
κρησλεσ βρηνωλεβένν ωλε ρρη.
Ύρηνε σπυσ ηώνωσώωλε.

βεσ κωρησωσν' ρη κρηεσ κωρη.
λεσ κωσπυβένν κωρησλεσ κω.
κρηεβένν υβένελησ, κρηερη.

Sthenelum Danaus expulit, Ar-
gosque tenuit; ac post eum ab eo-
dem prognati. Quorum successio re-
gnique tempora hoc modo digeruntur.

Decimus Danaus, annis l.
Undecimus Lynceus, annis xli.
Duodecimus Abas, annis xxiii.
Decimus tertius Proitas, annis xvii.

Decimus quartus Acrisius, annis
xxxi.

Summatim omnes Argivorum prin-
cipatus anni (sunt) dxliiv¹. Ad hos
usque Danaidae.

Post Acrisium², ad Mycenae trans-
lato Argivorum imperio, sub Eu-
ristheo Stheneli (filio), imperium Pe-

Τούτων δὲ Δαναὸς ἐκβαλὼν ἐκράτησεν Ἄργους, καὶ οἱ τούτου
ἀπόγονοι (....)

Δέκατος Δαναὸς ἔτη ν' .
Ἐνδέκατος Λυκεύς ἔτη μδ' .
Δωδέκατος Ἀβας ἔτη κγ' .
Τρισκαιδέκατος Προῖτος ἔτη ιε' .
Τεσσαρεσκαιδέκατος Ἀκρίσιος ἔτη λδ' .
Ὅμοῦ τὰ πάντα τῆς Ἀργείων ἀρχῆς ἔτη φμ'. Μέχρι τούτων οἱ
Δαναΐδαι .

Μετὰ δὲ Ἀκρίσιον, εἰς Μυκῆνας μετατεθείσης τῆς Ἀργείων ἀρ-
χῆς κατὰ Εὐρυσθέα τοῦ Σθειέλου, οἱ Πελοπίδαι διεδέξαντο .

1 Sic accuratè etiam in Canone Lat. cum Sa-
muele ρηγ. dxliiv. Anonymus unum addidit
φμ'. 545. Omitto Syncellum praefertentem φνα.
551. ut p. 124. vel ut p. 99. φεί. 575.

2 Sequentia fere ad verbum excerpit et Sync.
p. 99. C. D. ubi ait: μετὰ δὲ Ἀκρίσιον ἐσχα-
στον τῶν Δαναΐδων εἰς Μυκῆνας μετατέθη ἡ βα-
σιλεία τῶν Ἀργείων, κατὰ Εὐρυσθέα τὸν Σθει-
έλου, τοῦ Περσέως, καὶ διεδέξαντο τὴν βα-
σιλείαν οἱ Πελοπίδαι, ὃν πρῶτος ἐβάσιλευσε
Πέλοψ, ἀφ' οὗ καὶ ἡ χώρα Πελοπόννησος. οὗ-
τος Ὀλυμπίον προέστη . . . μετατεθείσης
τῆς Ἀρχῆς εἰς Μυκῆνας μετὰ Ἀκρίσιον ἐπὶ

Εὐρυσθέως. δν . . . φασὶ βασιλεύσαι . . . ἐτη
μ'. εἴτα Πελοπίδαι . . . Ἀτρεὺς καὶ Οὐίστης
ἐτη ξί. μεθ' οὗς Ἀγαμέμνων . . . λ' . . . Αἰ-
γισδος ζ'. ἢ ιε'. Ορίστης Ἀγαμέμνονος υἱός,
καὶ Πένδιλος, καὶ Κομίτης ἐτη νδ'. Ηρακλε-
δῶν κἀδοδος, οἱ Πελοπόννησον λαβόντες ἐκρά-
τησαν μετὰ τοὺς Πελοπίδας ἐτη νθ'. ἀφ' οὗ ἐπὶ
τὴν Ἰώνων ἀποικίαν ἐτη ξ'. ἀπὸ δὲ τῆς Ἰώνων
ἀποικίας ἐπὶ πρῶτην Ὀλυμπιάδα ἐτη ἀναγρά-
φουσιν σξξ'. Ubi vides ipsa Eusebii verba inter-
jacere, ita ut aliquanto proprius accedat ad le-
ctionem nostram quam alter eclogarius Anony-
mus, cujus locus est insertus in textu Gr. Sca-

դեանք առին զիշխանութիւնն : Եւ
Թաքաւորէ նախ Պելոպիս՝ որ ՚ի պե-
ղոպոնէսեաց , շեալ տաճիչ ողովնիա
դացն :

Յետ որոյ ՚ի միկէնս փոխելոյ իշխա-
նութեանն արգիւցեաց՝ յետ ահրի-
սիոսի Թաքաւորեաց եւրիսթեւս ամն
իւն :

Եւ ապա պողոպիղեանք՝ ասրեւն
և Թիէստէս ամն ԿԵ :

Յետ որոց աքամեմնոն ամն Շ և առ-
որով՝ յ ԸԺ ամին իղիսն առաւ :

Եւ զիսոսս ամն ԿԺ :

Իրեստէս և տիսամենոս և պենթի-
ղոս և կումէտէս ամն ԾԺ . մինչև
ցհերանդիտացեաց սսպատակն , յոր
ժամ զպեղոպոնիսն առին . յորմէ
մինչև զյուսաց Թափել յաշխարհէն

lopidae acceperunt . Regnat autem
primus Pelops, qui ex Peloponneso,
progressus Olympiadum auctor ¹ .

Postquam vero ad Mycenae imperium
Argivorum translatum fuisset,
post Acrisium regnavit Euristheus,
annis XLV .

Deinde Pelopidae Atreus et Thy-
estes, annis LXV .

Post quos Agamemnon ² annis XXX .
Cujus tempore, anno XVIII . Ilium cap-
tum fuit .

Aegistus, annis XVII .

Orestes et Tisamenus, Penthilus-
que et Cumedes, annis LVIII . usque
ad Heraclidarum irruptionem, quan-
do Peloponnesum ceperunt: A quo
usque ad demigrationem Ionum ³ a re-

Βασιλεύει δὲ πρῶτος Πελοποννήσου Πέλοψ . Πέλοψ Ολυμπίων
προέσται .
Εἰς Μυκήνας μετατεθείσης τῆς Ἀργείων ἀρχῆς, μετὰ Ἀκρίσιον
ἐβασίλευσεν Εὐρυσθεὺς ἔτη μὲ .
Ἐπειτα οἱ Πελοπίδαι Ἀτρεὺς καὶ Θυέστης, ἔτη ξϛ' .
Ἀγαμέμνων μετὰ τούτους ἔτη λ' . (...)
Ἀίγισθος ἔτη ιϛ' . (15' .)
Ορέστης, καὶ Τισαμενός, καὶ Πένθις, καὶ Κομήτης ἔτη νη' . μέ-
χρις Ἡρακλειδῶν καθόδου, ὅτε Πελοπόννησον εἶλον (...)
Ἐπὶ τὴν

liger utriusque verba iterum transcripsit p. 24.
quasi Eusebius bis eadem verba recoluerit .
1 Interp. Arm. illud Eusebii dictum Ολυμ-
πίων προέσται, interim sic explicat, շեալ տա-
ճիչ ողովնիադացն : in Canone vero, ողովնիա
դաց փոյթ յանձին կալաւ . Ad sensum nempe
Gr. verbi προέσται, quod praeter alia designat
etiam summam curam habere, tueri, etc. Hiero-
nymus: autem in Canone, ex quo et Goar in
Sync. dixerunt Olympiis praesuit, tamquam ad
verbum προέσται, quod apprimè sonat praesi-
deo, praesum . Sed sensus idem spectare videtur .
2 Euseb. habuit, μεθ' οὗ Ἀγαμέμνων, post
quos Agamemnon, ut habetur etiam apud Sync.

loco paulo ante citato, at Anonymus Catalogi
gratia sic rem concinnavit: Ἀγαμέμνων μετὰ
τούτους, Agamemnon post istos; ut nihil dicam
de lacuna sequenti .
3 Supple in Arm. ex Graeco աք 4 . anni 60 .
Illud verò յորմէ, desideratum in lectione Anon.
supple cum Sync. legens ἀφ' ἧς, aliter tota tur-
batur sententia . Interea verò animadvertas ve-
lim, in Arm. pro Ἰώνων scribi յուսաց (nomi-
nat. sing. յոյն . plur. յոյնք) . quae vox quamvis
per se Jones exprimat, Graecorum nempe par-
tem, verum apud Armenios mos obtinuit, ut
acciperentur pro universa natione Graeca; (sic-
ut et Dalmatas nominarunt majores nostri La-

և աջնոցն պատմութիւնս, թէ զքաղաքին նախնեացն ասել, սկիզբն անգփորնեայ անաջնոյ ճանելոյն, և զնորայ. և որ յետ ջրհեղեղին էին: Բայց ինի ովգիգոս ան մեսապոնեա իններորդ թագաւորաւն սիկոնացւոց, և ան բելոքաւ շերորդ թագաւորաւն ասորեստանեաց:

Եւ յետ ովգիգեայ՝ վասն բազում ապականութեանն՝ ի ջրհեղեղէն՝ անանց թագաւորութեան ասեն հաջեալ՝ որ այժմ աստիկէաստանն հռէի, մինչև ցկեհրոփս ամն ճԷԼ (ճԷ): Երջնափ ամբ համարին և յարգիացւոց թագաւորութեանն. որոյ նախ ան ովգիգեաւ եղև սկիզբն. զի յետ նոյն փորնեայ արգիացւոց թագաւորի, ան որով յիշատակի ջրհեղեղին յամն ովգիգեայ, մինչև ցփորբաս, ան որով այժմու աստիկէաստանի նախ թագաւորեաց կեհրոփս դիփիւէս, համարին ամբ ճԷԷ: Եւ ի կեհրոփայ մինչև ցառաջին սղոմ:

bens: " Quum in priscorum historias inducere eos voluisset, ut nempe de hujus urbis antiquitatibus dicerent, principium fecisse (sermonis) de Phoroneo primo dicto, et de Niobe, atque post diluuium sequentibus ". Porro Ogygus fuit sub Mesappo rege Sicyoniorum rege, et Belocho vii. Assyriorum rege.

Et post Ogygum, ob magnam corruptionem a diluuiio effectam, sine rege fuisse Atticam modo nuncupatam, usque ad Cecropem annis c. et ix. (lege cxc.) dicunt. Totidem anni computantur ab Argivorum quoque regno, cujus primum sub Ogygo initium fuit ¹. Siquidem post eundem Phoroneum Argivorum regem, sub quo diluuium annis Ogygi memoratur, usque ad Phorbam, cujus diebus in hodierna Attica primum regnavit Cecrops Diphyes, colliguntur anni cxc ³. Et a Cecrope usque ad primam Olympiadem dinumerantur reges xvii.

. Γίνεται δὲ Ὀγυγος κατὰ Μέσσαππον ἑννατος Σικυῶνος βασιλεία, καὶ μετὰ Βήλοχον Ἀσσυρίων ὄγδοον βασιλεία. Μετὰ δὲ Ὀγυγον διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ κατακλισμοῦ πολλὴν φθορὰν φασὶν ἀβασιλεύτον διαμεῖναι τὴν νῦν Ἀττικὴν, μέχρι Κέκροπος, ἔτη ρϛ'. Ταῦτα δὲ διαριθμεῖται τὰ ἔτη καὶ ἀπὸ τῆς Ἀργείων βασιλείας πρὸ Ὀγύγου ἀρξαμένης. ἀπὸ δὲ τῶν τελευταίων Φορωνέως Ἀργείων βασιλείων, καθ' ὃν μνημονεύεται ὁ ἐπὶ Ὀγύγου κατακλισμὸς, ἐπὶ Φόρβαττα, ἐφ' οὗ τῆς νῦν Ἀττικῆς πρῶτος ἐβασίλευσε Κέκροϛ ὁ διφυῆς, συνάγεται ἔτη ρ. Ἀπὸ δὲ Κέ-

¹ Pro 109. Anonym. legit 190. ρϛ'. correctius, ut patet ex sequentibus, atque calculo Canonis.
² Interp. Arm. legit πρῶτον ἐπὶ vel ἐφ' Ὀγύγου, primum sub Ogygo, ubi apud Anon. πρὸ Ὀγύγου, ante Ogygum: similiter in sequentibus differunt lectiones.

³ Hic sane probare videtur lectio nostra prae-missum numerum ρϛ'. 190. apud Anon. occurrentem. Sed mirum, quod ipse se minime probat, sed magis ad primam nostram lectionem 109. accedit, cum hic legat tantum ρ'. 109.

պիսոն Տամարին Թագաւորք է՛Ժ. և
 իշխանք մինչև ցմահ Ժ՛Է: Ըն որովք
 ասեն լեալ'ի մէջ յունաց զարմանա-
 լի ինչ առասպելականք: Ըստի յոյք
 զատտիկեցւոց Թագաւորս Տամարին.
 քանզի չունին ստուգիւ զՏամար ըզ-
 Տնոցն: Ըշանակէ և կաստովր զոյն
 ձև օրինակի'ի պատմութեանն Տա-
 մառօսս:

Սաստիկի վան անեհացոց Բագաւո-
 րութեանն:

Սարգեստուք առննթեր և զաթե-
 նացւոց Թագաւորսն, սկիզբն արա-
 րեալ'ի կեկրովպայ՝ որ անուանեցաւն
 դիփիւէս, և Տանդուստուք'ի Թիմոյ-
 իղէս: Ըյակ ամենայն իսկ Թագաւո-
 րացն Ժամանակ գտանի անուանեցե-
 լոցն երեքԹիդէնից ամաց Ը և Ծ ից:
 Սետ որոց ան զԹագաւորութիւնն
 մեղանթոս անդրոպոմպեայ պեղեցի-
 և նորին որդի կողոս. և Թագաւո-
 րեցին ընդ երկոսին ամս ԾԷ (. . . .)
 սկիզբն առեալ'ի մակեդոնացւոց կո-
 դրայ, դադարեալ առ աղկմէնիւ ես-
 քիղեայ. և Ժամանակն գտանի ամաց
 ԻԷ և ինուոց: Սետ որոց զտասնամեանն
 ունէին իշխանութիւն՝ որ էին Թուով
 Է. և կալան՝ զՏամ: Ըպատարեորք՝

et Principes toto ipsorum vitae cursu
 XII. Sub quibus ajunt inter Graecos
 fuisse mira quaedam fabulosa. Hinc
 Graeci reges Atticae recensent, quip-
 pe qui vix antiquorum enumerationem
 certo habeant. Assignat id et Cas-
 tor in historiae epitome hoc modo.

Castoris de Regno Atheniensium.

» Exponemus cohaerenter Athe-
 niensium quoque reges ¹, incipientes
 a Cecrope, qui Diphyes cognominatus
 est, et ad Thymoetem usque perdu-
 cemus. Verum enim vero omnium uti-
 que regum cognomento Erechthida-
 rum tempus reperitur annorum cccc.
 Post quos regnum suscepit Melan-
 thus Andropompi (filius) Peliensis,
 ejusque filius Codrus; et regnaverunt
 ambo annos lxi. (lege lviii . . .) ²,
 a Codro Macedonum stirpe incipien-
 tes, et sub Alcmeone Aeschyli (filio)
 desinentes. Tempus vero cc. et no-
 vem annorum reperitur. Deinde per
 decennium principatum tenebant, qui
 fuerunt vii. numero, tenueruntque au-

κροπος ἐπὶ τὴν πρώτην Ὀλυμπιάδα, καταριθμοῦνται βασιλεῖς
 μὲν ἑπτακαίδεκα, ἄρχοντες δὲ διὰ βίου δώδεκα, ἐφ' ὧν λέγεται
 γεγοnéναι τὰ ἐν Ἑλλήσι θαυμάσια μυθολογούμενα...

¹ Quamvis desit hoc intervallo Gr. textus, nihilominus ipsum Castoris locum ipse Eusebius in Canone saltem ex parte, repetit, ubi melius habetur in sequentibus numerus 58. quam hic 52.

² Deesse hic putatur aliquid hoc modo.
 » LVIII. Cessante autem regno, Principes usque ad mortem extiterunt «: aut juxta Canonem,
 » Post Codrum Principes « etc.

ի կրէոնտեայ առեալ զիշխանու-
թիւնն, դադարեն առ Թէոփեմաւ-
առ որով ամենեւին իսկ դադարէին
մերոյ աշխարհիս իրք և արութիւնք:
Օայս կաստովը: Իայց մեք զԹագա-
ւորացն մի ըստ միջէ կարգեցուք
զհամար:

nos lxx. Postea annui a Creonte prin-
cipatus originem ducentes, desinunt
sub Theophemo; cujus aetate omni-
no quidem nostrae regionis res prae-
claraque gesta cessarunt. Haec Ca-
stor. Nos vero regum catalogum sin-
gillatim exponemus.

Լեւեալոց Լափաւորք:

Atheniensium Reges.

Լաաջին՝ կեկրովփս դիփիւէս,
ամն Է (δ): Լա որով պրոմէթէա,
եպիմեթէա, ապղաս: Իայց Թագա-
ւորէ աթենացոց նսխ առ տրիպա-
լէերորդ Թագաւորաւն արգիացոց,
և առ մարտթոնաւ՝ որ տիրեաց Ե-
րեքասաներորդ ՚ի սիկոնացոց: Լա
սովաւ և մովսէս ՚ի մէջ եբրայեցոց
ճանաչէր. զոր ՚ի Ժամանակի ցուց-
ցուք: Լա որով և ՚ի դեկալիոնի ամն
զըջեղեղն եկեալ ասեն ՚ի Թեսա-

Primus Cecrops Diphyes amis v.
(lege l.) Cujus aetate fuerunt Pro-
metheus, Epimetheus, Atlas. Regnat
autem apud Athenienses primum sub
diebus Triopi Argivorum regis vii.
et Marathous, qui decimus tertius²
Sicyoniis imperitavit. Hujus aetate
Moyses quoque apud Hebraeos agno-
scitur, quod tempore suo probabi-
mus. Sub quo etiam diluvium annis
Deucalionis in Thessalia evenisse a-

(Anonymus apud Scalig. 27.)

Αθηναίων βασιλείς.

Πρῶτος Κέκροψ ὁ διφυῆς (....) κατὰ Μαραθῶνιον βασιλεύ-
σας, ὃς ἦρξεν Σικυῶνος τρισκαιδέκατος, ἔτη ν'. Κατὰ δὲ τοῦτον καὶ
Μαῦσῆς παρ' Ἑβραίοις ἐγνωρίζεται, ὡς κατὰ καιρὸν ἐπιδείξομεν.

1 Inscriptionem Gr. solam transcripsimus a Synkello, utpote Eusebii vestigiis inhaerente. Quod sequitur vero laterculum satis longum iterum nobis suppeditavit Anonymus Eusebii eclogarius apud Scal. ubi in calce praemissi fragmenti haec subjuncta sunt. Οἱ δ' ὄν μετα τὸν Ωγύγον καὶ τὸν κατακλυσμὸν, Αθηναίων βασιλείς εἰσὶν οἱδε. » Post ergo Ogygum ac Diluvium, Atheniensium reges sunt isti. Deinde hic Eusebii textus, Πρῶτος Κέκροψ etc. quam identidem interruptus.

2 Concordatissima haec lectio numeri ordi-

nalis xlii. pro Marathonio habiti una voce in Arm. et Gr. omnino favet emendationi lectioni auctoris nostri, de qua egimus supra in serie regum Sicyoniorum. Verum hic illud quoque advertite, annos nempe regum Atheniensium apud Anonymum fere semper sub fine singularum periodorum exponi; qui tamen apud Eusebium nostrum jugiter proxime post nomina collocantur, atque subinde reliqua argumenta subnectuntur: id quod semel denotasse satis erit.

դիւ : Որ և առ փայտթմնիւ հրացան բարկութիւնն եթւօլպացւոց աշխարհին :

Երկրորդ՝ Կրանաւոս անդամին յաշխարհէն , ամն Թ :

Երրորդ՝ ամֆիկտիոն զեկալիոնեայ , փեւայ կրանայեայ , առ որով դանաացւոց իրք պատմին , ամն Թ :

Չորրորդ՝ Երիթթմնիոս եփեստեայ , որ ՚ի հոմերոսէ երեքթւան կոչի , ամն Ծ : Ըն որով իդիւացիք մանկուք (Ծարանք) :

Հինգերորդ՝ պանդիոն երեքթւանեայ , ամն Խ : Ըն որով աղջկանն առեանդութիւն , և վամն տրիպտղոսն :

Վեցերորդ երեքթւան պանդիոնի , ամն Ծ : Ըն որով պերսեայ իրքն :

Եօթներորդ՝ կեկրոփոս , եղբայր երեքթւանեայ , ամն Խ : Ըն որով դիոնիսի իրքն :

junt ¹; sicut etiam igniferam iram Aethiopiae in diebus Phajethonis .

Secundus Cranaus, ex eadem regione, annis ix.

Tertius Amphictyon, Deucalionis (filius), Cranaei gener², sub quo Danaidarum res narrantur, annis ix³.

Quartus Erichthonius Ephesti (sc. Vulcani, filius), qui ab Homero Erechtheus vocatur, annis x. Cujus tempore Idaei Digiti⁴.

Quintus Pandion Erichthonii (filius), annis xi. Sub quo Puellae raptus; et quae de Triptolemo (referuntur).

Sextus Erechtheus Pandionis (filius) annis x. Sub quo ea, quae de Perseo narrantur.

Septimus Cecrops, frater Erechthei, annis xi. Cujus tempore ea, quae de Dionysio (referuntur).

ἐφ' οὗ ὁ ἐπὶ Δευκαλίωνος κατακλυσμὸς ἐν Θεσσαλίᾳ, ἢ τε ἐπὶ Φαιθοντος ἐκπύρωσις ἐν Αἰθιοπίᾳ.

Δεύτερος Κραναὸς ἀντέχθων ἔτη θ'.

Τρίτος Ἀμφικτύων Δευκαλίωνος (. . .) ἔτη ι'.

Τέταρτος Εἰριχθόνιος Ἡφαίστου, ὁ παρ' Ὀμήρου Εἰρεχθεύς, ἐφ' οὗ Ἰδαῖοι Δάκτυλοι, ἔτη ι'.

Πέμπτος Πανδίων Εἰριχθονίου, ἐφ' οὗ Κόρκης ἀρπαγή, καὶ τὰ περὶ Τριπτόλεμον, ἔτη μ'.

Ἑκτος Εἰρεχθεύς Πανδίωνος, ἐφ' οὗ τὰ περὶ Περσεία, ἔτη ν'.

Ἑβδομος Κέκροψ ἀδελφὸς Εἰρεχθέως, ἐφ' οὗ τὰ περὶ Διόνυσον ἔτη μ'.

1 Omisit Gr. excerptor, vel ejusdem amanuensis verbum ajunt, sive potius Graecorum more, dicitur, λέγεται, cum suo infinito evenisse.

2 Facile potes supplere in Gr. ex Sync. p. 125. duo illa vocabula γαμβρός Κραναοῦ, non ita tam sequentia, quae omnino desunt.

3 Hic tantum codex noster exhibet numerum

9. Թ. cum alii communiter, Anonymus scilicet, Sync. et Sam. eum Canone praeferant i. Ժ. 10.

4 Pro δακτύλοις manifesto librarii mendo, lego δαυνοῦς, ut alibi recte habetur. Verum enim verò quam Δάκτυλοι, digitos sonent, Interp. noster ipsam interpretationem adhibuit, quod et nos hic fecimus in Lat. quamvis enim nonnulli Gr. voce utantur, at ipse Tullius ait Lib. III. de

Իւթերորդ՝ պանդիոն երեքթւեայ, ամս իԷ: Բնդ որս փախուսաւ հան լինէր, և ՚ի մէգարացիս Թագաւորէր: Լ՛ն որով եւրովպն, հաղմոս, և որ ինչ վասն սպարտիացոց:

Եններորդն էգւս պանդիոնիւեայ, ամս իԽ: Լ՛ն որով վասն արգիւհան նաւելաստացիցն, և յուշկապարհացն. ուր հերակղէս զնահասակու Թիւնն գործէր:

Տասներորդ՝ Թեսուս եգեայ, ամս Ը: Լ՛ն որով մինսկ օրէնսդիր ճախաչէր:

Մեասաներորդ՝ մէնէսթւս պեւեայ՝ առնեայ՝ երեքթեայ, ամս իԿ: Լ՛ն որով իղիոն առաւ:

Երկուսաներորդ՝ դէմոփոն Թեսուեայ, ամս ԼԿ: Լ՛ն որով օդիսեայ իրքն, և որիսեայ: և էնիսս Թալաորեայ (որդի) զաւինեայ:

Երեքասաներորդ՝ ալքսիսէս

Octavus Pandion Erechthēi (filius) annis xxv. qui postea profugit, et apud Megarenses regnavit. Sub quo Europa, Cadmus, et quidquid de Spartanis (narratur).

Nonus Aegeus Pandionis (filius) annos xlviii. Sub quo ea, quae de Argonautis¹, et Centauris (proferuntur); quo spatio Hercules praeclaras luctationes fecit.

Decimus Theseus Aegei (filius) annis xxx. Sub quo Minos legislator agnoscebatur.

Undecimus Menestheus Petei (filius, qui) Ornei², (qui) Erechthēi, annis xxiii. Cujus aetate Ilium captum.

Duodecimus Demophon Thesei (filius) annis xxxiii. Sub quo ea, quae de Ulysse, et Oreste (narrantur). Aeneasque regnavit Lavinii³.

Decimus tertius Oxyntes⁴ Demo-

Օγδοος Πανδίων Ερεχθέως ἔτη κέ. ὃς φεύγων ἐν Μεγάροις ἐβασίλευσεν. ἐφ' οὗ Ευρώπη, Κάδμος, καὶ τὰ περὶ Σπάρτους.

Ἐνατος Αἰγεὺς Πανδίωνος ἔτη μί. ἐν ᾧ τὰ περὶ τοὺς Ἀργοναύτας καὶ Κενταύρους. Ηρακλῆς τε τοὺς ἄθλους ἐτέλει.

Δέκατος Θησεὺς Αἰγέως ἔτη λ'. ἐφ' οὗ Μίνως ἐνομοθέτει.

Ἐνδέκατος Μενεσθεὺς Πετεῶ τοῦ Ερεχθέως, ἐφ' οὗ Ἴλιον ἐάλω, ἔτη κγ'.

Δωδέκατος Δημοφῶν Θησεὺς ἔτη λγ'. ἐφ' οὗ τὰ περὶ Οδυσσεά, καὶ Ορέστην. καὶ Αινείας ἐβασίλευσε Λαβινίου.

Τρισκαιδέκατος Οξύνης Δημοφῶντος ἔτη ιβ'. ἐφ' οὗ τὸν ἐν Εφέσῳ ναὸν ἐπέπρυσαν Ἀμαζόνες.

Nat. Deor. c. 16. » Tertius (inter Joves) est ex Idaeis Digitis: cui inferias afferunt «.

1 Vox dubia վասն արգիւհան նաւելաստացիցն. Si tamen desit error librarii, qui fortasse debuit scribere արգիւհան նաւելաստացից, vel նաւելաստեայ, de Argonautis.

2 Pro Առնեայ lego առնեայ sive առնեայ: Verum Anonymus peccat in ipso integro nomine τοῦ Ὀρνείως omisso, quod supplebis ex Sync. p. 138.

3 Si servandus sit in codice vox supervacua որդի filius, facile lapsus est Arm. Interp. ambiguo casu Λαβινίου, qui non minus ad patrem, quam ad patriam pertinere posset, Sed quia Interpres noster solitus est in nominibus virorum satis ducere genitivum casum, ideo eum miramur hic addidisse որդի filius.

4 Ալքսիսէս valet pro Οαβινίω, itaque probat lectionem Gr. Ὀξύνης, ut ad unum

գէմիփոնեայ, ամս ԺԷ: Ըն որով յեփեսոս զմեհեանն հրձիգ արարին ամիզինք:

Չորեքտասաներորդ՝ փիհիասուս քսիստեայ, տարի մի:

Հինգետասաներորդ՝ Թիմոուէս եղբայր փիհիքեայ, ամս Ը:

Սեփտասաներորդ՝ մեղանթոս անդրոպոմպեայ պեղեցի, ամս ԼԷ: Ըն որով հերակլիդացոց ասպատակն, և ունել զպեղոպոնեսոս:

Եփտասաներորդ՝ կոդրոս մեղանթեայ, ամս Իմ: Ըն որով յոյսք Թափեցան յաքայիայ աշխարհէն, և յաթէնս փախստական անկան:

Երեսներ ամեհացոց փելե շիտան:

Ութուներորդ՝ մեդոն կոդրեայ՝ սիրեաց ամս Ի:

Նոնուտասաներորդ՝ ալաստոս մեդոն

phonis (filius) annis xii. Cujus tempore Amazones templum in Epheso combusserunt.

Decimus quartus Aphidas Oxyntis (filius) anno uno¹.

Decimus quintus Thymoetes frater Aphydæ annis viii.

Decimus sextus Melanthus Andropompi (filius) Peliensis, annis xxxvii. Cujus diebus Heraclidarum (facta est) excursio, et Peloponnesus occupata.

Decimus septimus Codrus Melanthi (filius) annis xxi. Sub quo Jones demigrarunt ab Achaia, et Athenas confugerunt.

Atheniensium Principes integra ipsorum vita².

Decimus octavus Medon Codri (filius) dominatus est annis xx³.

Decimus nonus Acastus Medonis

Τεσσαρεσκαίδεκατος Αφείδας Οξύντου ἔτος α΄.

Πεντεκαίδεκατος Θυμοίτης Αφείδαντος ἀδελφός, ἔτη η΄.

Ἑκκαίδεκατος Μέλανθος Ἀνδροπόμπου Πύλιος, ἔτη λζ΄. ἐφ' οὗ Ἡρακλειδῶν κάθοδος, καὶ κράτησις Πελοποννήσου.

Ἐπτακαίδεκατος Κόδρος Μελάνθου, ἔτη κα΄. ἐφ' οὗ Ἴωνες ἐξ Ἀχαΐας ἐκπεσόντες εἰς Ἀθήνας κατέφυγον...

Ὀκτωκαίδεκατος Κόδρου Μέδων ἔτη η΄.

Ἐννεακαίδεκατος Ἀκαστος Μέδοντος ἔτη λς΄. ἐφ' οὗ Ἴώνων ἀποί-

omnes habent, praeter Sync. habentem Ὀξύν-
της. Verum ipsam minus rectam lectionem
Sync. interpres Lat. Goar adhuc interpolavit le-
gens separatim ὁ Ζήντης, atque hinc reddidit
in Lat. nudè Zynthis.

1 Absurdè in Gr. Anon. ἔτη α΄. legendum ergo
ad normam auctoris cum Sync. ἔτος ἑν.

2 Inscriptionem quamvis ab Anonymo omis-
sam praescfert vel Samuel noster, փելե շիտան

հեղուք. Ad vitam Principes. Idemque occur-
rit quoad sensum apud Sync. p. 142. Καὶ οὐκ
ἔτι βασιλεῖς, Ἄρχοντες δὲ διὰ βίου τοῖς Ἀθη-
ναῖοις καθίσταντο, sc. ad verb. Et nec ulterius
Reges, Principes autem per vitam constitui
sunt. Vide etiam in Canone.

3 Librarii vitio apud Anon. legitur, η. 8. pro
κ. 20. ut constanter fert etiam Canon.

նեայ, ամն լԻ՝ Ա որով յոյնք Թա. փեցան. ընդ որս զհոմերոսէն պատմեն՝ Թէ էր. լ՝ա որով և սողոմոն յերուսաղէմ շինէր զտաճարն. զոր ՚ի ժամննակի ցուցցուք :

Վսաներորդ՝ արքիպպոս ահաստեայ, ամն ԺԺ :

Վսաներորդ առաջնորդ՝ Թերսիպոս արքիպպեայ, ամն խս :

Վսաներորդ երկրորդ՝ փորբաս Թերսիպպեայ, ամն Շ :

Վսաներորդ երրորդ՝ մեգակէս փորբասայ, ամն Շ :

Վսաներորդ չորրորդ՝ դիոգնէսոս մեգակէայ, ամն իԸ՝ Վ իւկորգոս ճանաչէր :

Վսաներորդ հինգերորդ՝ փերեկղէս դիոգնոսեայ, ամն ԹԺ :

Վսաներորդ վեցերորդ՝ արիփրոն փերեկղեայ, ամն ի՝ լ՝ա որով ասորեոստանեայ Թաքաւորու(Թիւն վարւ ճանեցաւ, և սարդանապաղղոս սպանուաւ :

(filius) annis xxxvi. Sub quo Jones per coloniam migrarunt; quibuscum Homerum fuisse referunt. Cujus aetate Salomon quoque in Jerusalem templum aedificabat. Quod tempore opportuno indicabimus.

Vigesimus Archippus Acasti (filius) annis xix.

Vigesimus primus Thersippus Archippi (filius) annis xxi.

Vigesimus secundus Phorbas Thersippi (filius) annis xxx¹.

Vigesimus tertius Megacles Phorbantis (filius) annis xxx.

Vigesimus quartus Diognetus Megacelis (filius) annis xxviii. (Sub quo) Lycurgus agnoscebatur.

Vigesimus quintus Phereclus Diogneti (filius) annis xix.

Vigesimus sextus Ariphton Pherecli (filius) annis xx. Cujus tempore Assyriorum regnum finem habuit, et Sardanapallus peremptus fuit².

κία. ἐν οἷς Ὅμηρον ἱστοροῦσι. Κατὰ τοῦτον (παρ' Ἑβραίοις) Σολομῶν τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ὠκοδόμησε τὸν ναὸν, ὡς κατὰ καιρὸν ἐπιδείξομεν.

Εἰκοστὸς Ἀρχίππος Ἀκάστου ἔτη ιθ'.

Εἰκοστὸς πρῶτος Θέρσιππος Ἀρχίππου ἔτη μα'.

Εἰκοστὸς δεύτερος Φόρβας Θερσίππου ἔτη ...

Εἰκοστὸς τρίτος Μεγακλῆς Φόρβαντος ἔτη ...

Εἰκοστὸς τέταρτος Διόγνητος Μεγακλέους ἔτη ... ἐφ' οὗ Λυκούργος ἐγνωρίζετο.

Εἰκοστὸς πέμπτος Φερεκλῆς Διογνήτου ἔτη ιθ'.

Εἰκοστὸς ἕκτος Ἀρίφρων Φερεκλέους ἔτη κ'. ἐφ' οὗ ἡ Ἀσσυρίων ἀρχὴ κατελύθη, καὶ Σαρδανάπαλος ἀνῆρέθη.

1 Annos, qui in Gr. desunt, facile supplebis ex Sync. qui habet p. 148. juxta Eusebium nostrum λ'. 30.

2 De hoc loco ita Scal. p. 426. ad 28. » Ea-

dem verba extant et in Canone. Sed ut Sardanapali exitium contigerit sub Aripfrone, non potuit accidere, nisi expunctis quatuor regibus Assyriorum: ut suo loco ostensum est «. Satis eru-

Վսաներորդ եօթներորդ՝ Թեապևս արիֆրոնեայ, ամս Է: Մ. և որով զիկուրդու զնէր օրէնս զակեզէմն նացւոց:

Վսաներորդ ութերորդ՝ ագամէս սոր Թեսպեայ, ամս ԷԺ:

Վսաներորդ քններորդ՝ էսքիզէս ագամէստորայ, ամս ԻԳ: Մ. և որով յերկոսասաներորդ ամին առաջին և զոմպիազն կարգեցաւ. յորում յաղթէր՝ կոնիֆոս հեղեացի՝ Ի ստադրին:

Միանգամայն գումարին աթեպացւոց՝ մինչև ցառաջին օրոմպիազն, Ի կեկրոպեայ՝ որ գիֆէմն կուէր, ամբ ԷԺ. և յսպիգայ ամբ ԸԷ:

Դ ամսնէ զօրոմպիազացն ժամս նակն՝ Ի դէպ է համարել:

Vigesimus septimus Thespiens Ariphronis (filius) annis vii¹. Sub quo Lycurgus Lacedaemoniis leges ferebat.

Vigesimus octavus Agamestor Thespiei (filius) annis xvii.

Vigesimus nonus Aeschylus Agamestoris (filius) annis xxii. Cujus diebus, duodecimo nempe anno², prima Olympias constituta est, in qua Corybus Helius vicit in Stadio.

Simul colliguntur Atheniensium a Cecrope, qui Diphyes cognominatus est, usque ad primam Olympiadem, anni dcccclxxx³. Et ab Ogygo, anni dcccclxxx.

Exinde Olympiadum tempus dimmerare congruum est.

Εἰκοστός ἑβδομος Θεσπιεύς Ἀρίφρονος ἔτη κζ'. ἐφ' οὗ Λυκούργος ἐνομοθέτει Λακεδαιμονίοις.

Εἰκοστός ὄγδοος Ἀγαμήστωρ Θεσπιάως ἔτη ιζ'.

Εἰκοστός ἑνατος Αἰσχύλος Ἀγαμήστορος ἔτη κγ'. ἐφ' οὗ ἔτει δωδεκάτῳ πρώτη Ὀλυμπιάς ἤχθη, ἣν ἐνίκα Κόρυβος Ἡλείος στάδιον.

Ὅμοῦ συνάγεται ἐπὶ τὴν πρώτην Ὀλυμπιάδα, ἀπὸ μὲν Κέκροπος τοῦ Διφουῦς, ἔτη ʒ. ἀπὸ δὲ Ὠγύγου ἔτη υῶ.

Ἐπεῦθεν δὲ κατὰ τὰς Ὀλυμπιάδας ἀριθμητέον τοὺς χρόνους.

dite, sed minus certe, non enim expungendi sunt quatuor illi reges, sed transferendi de suis sedibus: videlicet qui habentur inter successores Nini, collocandi sunt inter ejus antecessores, ut suo loco demonstratum est.

1 Suspicio unam literam excidisse, ita ut pro Է. 27. solum Է. 7. remanserit, quum non solum Anon. et Samuel, cum Canone ferant κζ'. Է. 27. sed etiam Syncellus Eusebii nostri imitator assiduus. Nihil tamen minus lectio nostra magis congruere videtur cum summa annorum, quam inferius notabimus.

2 Hic Scal. loco citato haec habet: » Ex β'. factum Էβ'. Nam β'. non Էβ'. ἔτει Αἰσχύλω

prima Olympias acta secundum Castorem. Quare expungenda nota denarii numeri α. Sed lectionum concordia vix id sinit: maximè vero poterit dici, quod praesens numerus sit ad mentem Castoris, alter vero in Canone firmiter traditus, non Castoris (ut Scal. putavit), sed Eusebii juxta caeteros auctores fuerit sententia.

3 Sine ulla dubitatione librorum incuria irrepsit in lectionem Anon. apud Scal. ʒ. 708. pro ʒ. 780. ut constanter Eusebius noster affert; facile enim potuit reponi η. pro ʒ. sed ʒ. pro ʒ. difficillime. Adjice calculum annorum praemissorum, qui juxta codicem nostrum non minus quam 774. annos conficiunt.

Ἰστο ἐκτελεσθῆναι ἀποκρίσεως ἐπι-
 κλησθῆναι ἀπὸ τοῦ Ἰστοῦ :

Ἰστο ὑποὶ τῆς ἐκτελέσεως ἀποκρίσεως
 ἐπιτελεσθῆναι ἀπὸ τοῦ Ἰστοῦ :

Ἰστο ὑποὶ τῆς ἐκτελέσεως ἀπὸ τοῦ Ἰστοῦ
 Ἰστο ὑποὶ τῆς ἐκτελέσεως ἀπὸ τοῦ Ἰστοῦ
 Ἰστο ὑποὶ τῆς ἐκτελέσεως ἀπὸ τοῦ Ἰστοῦ

Ἰστο ὑποὶ τῆς ἐκτελέσεως ἀπὸ τοῦ Ἰστοῦ
 Ἰστο ὑποὶ τῆς ἐκτελέσεως ἀπὸ τοῦ Ἰστοῦ
 Ἰστο ὑποὶ τῆς ἐκτελέσεως ἀπὸ τοῦ Ἰστοῦ
 Ἰστο ὑποὶ τῆς ἐκτελέσεως ἀπὸ τοῦ Ἰστοῦ

Ἰστο, ἡ ἡγεμονία ἀπὸ τῆς ἐκτελέσεως ἀπὸ τοῦ Ἰστοῦ

Post Aeschylum¹ Athenis regnat
 Alcmaeon, annos π².

Post hunc placuit principatus de-
 cennales fieri.

Charops annis x. Aesimides annis
 x. Cliticus annis x. Hyppomenes an-
 nis x. Leocrates annis x. Apsandrus³
 annis x. Eryxias annis x.

Sub hoc⁴ placuit Principes annuos
 eligere. Primus autem Princeps an-
 nuus fuit Creon in xxiv. Olympiade.
 Post quem unusquisque uno anno
 dominabatur: quorum necesse non est
 nomina describere.

Isti, et quae in Atheniensium an-

(Τριακοστός δὲ) μετὰ Αἰσχύλον Ἀθηναίων βασιλεύει Ἀλκμαίων
 ἔτη ιβ'.

Μετὰ τοῦτον ἔδοξεν εἶναι τὰς ἀρχὰς δεκαετίαις.

Κάρου ἔτη ι'. Αἰσιμίδης ἔτη ι'. Κλειδικὸς ἔτη ι'. Ἰππομένης ἔτη
 ι'. Λεωκράτης ἔτη ι'. Ἀλέξανδρος ἔτη ι'. Ερυξίας ἔτη ι'.

Ἐδοξεν αἰρεῖσθαι ἀρχοντα κατ' ἐνιαυτὸν, καὶ πρῶτος ἠγήσατο
 ἐνιαύσιος ἀρχὼν Κρέων ἐπὶ τῆς εἰκοστῆς τετάρτης Ολυμπιάδος.
 Μεθ' οὗ καὶ ἕκαστον ἔτος εἰς τις (παρ' αὐτοῖς) ἤρχεν, ὧν οὐκ
 ἀναγκαῖον (νῦν) τὰ ὀνόματα παρατίθεσθαι.

Οὗτοι οἱ τῆς Ἀθηναίων ἀρχαιότητος ἐν ἐπιτομῇ μνημονευόμενοι

1 Redundat in Gr. τριακοστός δὲ. Tricesi-
 mus autem, quod ab Anonymo adjectum dixe-
 ris ad continuationem laterculi.

2 Non dissimiliter in canone duo tantum an-
 ni Alcmaeoni tribuuntur; cui suffragatur et
 Sync. p. 169. qui habet β'. 2. Hic ergo locus es-
 set iis, quae Scaliger dicit de suo Anonymo,
 "ex β' factum ιβ'. quare expungenda nota de-
 narii numeri α'.

3 Absurdè irrepsit in lectionem Anon. Ἀλέ-
 ξανδρος, pro Ἀλέξανδρος, quod constanter praebet
 et Sync. juxta Euseb. tum hic, tum in Ca-
 none. Verum nihil interest, Apsander juxta
 Hier. vel Apsandrus juxta Gr. dixeris. Latino-
 rum enim est pro δρος, der reponere, ut Ἀλέ-
 ξανδρος, Alexander. Armenii magis Gr. pro-
 nuntiationem servarunt.

4 Ἰστο ὑποὶ τῆς ἐκτελέσεως ἀπὸ τοῦ Ἰστοῦ desideratur in Gr.
 Anon. ut contra paulo post redundat apud eum
 παρ' αὐτοῖς, apud eos, et νῦν, nunc. Verum
 audias velim, ad hunc locum quod attinet, quae
 autumavit Scal. p. 426. ad 28. "De Creonte pri-
 mo annuo Atheniensium Praetore omissum ab
 Hieronymo, et multa alia, quae sine dubio Eu-
 sebius notarat. Hoc non aliunde accidisse puto,
 quam ex nimia festinatione, per quam dictante
 Hieronymo, omnia notario assequi non licuit α'.
 Sed gratis supponit, quod male excusat: fugit
 enim omnia, quae in prima parte Eusebius tra-
 diderat, in Canone quoque iterum dixisse; sed
 talis supervacanea elaboratio uni Scaligero ser-
 vata est, qui sane omnia utrobique repetenda si-
 bi statuit.

նեացն պատմութեանն յիշատակին
 ժամանակք, որպէս 'ի Հին և մանա
 ւանդ 'ի սոսոյք պատմութիւնն հա
 մարի: Մայց առաջին ժամանակքն
 յիդրոնի առնլոյն, և որ ինչ 'ի նոսա
 իրք գործեցան արժանի պատմու
 թեան, ոչ հաստատուն ժամանակա
 գրութեամբ կարծեցան. բայց որ
 պէս զհարդ մարտիցի 'ի բազմացն յի
 շատակելոց համառօտեցուք: Ման
 զի յեդրոնի առնլոյն մինչև յառաջին
 ողբմկրահն՝ և ոչ այն արժանի եղև
 հաստատուն յիշատակի: Մայց սու
 կայն պորփիրիոս յառաջնում փրիդի
 սփայլական պատմութեանն համա
 րօտէ զայս ձև օրինակի բանից:

tiquorum historia memorantur tem
 pora, ¹ sicut pro vetustis, maxime vero
 certis historiis recensentur. Verum
 enim vero prisca tempora antequam
 Ilium captum fuerit ², et quaecumque
 in iis (temporibus) res narratione di
 gnae gestae fuerunt, non adeo cer
 tam Chronologiam praeseferre putan
 tur. Attamen quoquomodo licebit ex
 multiplicibus memoratis breviter ex
 ponemus. Etenim ab Ilio capto usque
 ad primam Olympiadem, neque id
 (inquam) certam meruit memoriam.
 Verum tamen Porphyrius in prima
 historia philosophica his verbis sum
 matim scripsit.

Պորփիրի յառաջին փրիդիոսի պատ
 մութեան:

*Porphyrii ex prima historia Philoso
 phica.*

Յեդրոնի առնլոյն մինչ 'ի հերակ
 յիդացւոց 'ի պեղոպոնէսոս ասպա

» A captivitate Ilii usque ad Hera
 clidarum excursionem in Peloponne

χρόνοι, και ὧν ἐν ταῖς παλαιαῖς και μαλλον ἀκριβεστέραις ἰστο
 ρίαις ἀναφέρονται. Τοὺς μὲν οὖν ἔμπροσθεν χρόνους τῆς Ἰλίου ἀλώ
 σεως, και τὰς ἐν τούτοις πραχθεῖσας ἱστορίας οὐκ ἀκριβεῖς ἀνα
 γραφὰς ἐχούσας, ὡς οἰόντε ἦν ἐκ τῶν διαφόρως μνημονευόμενων
 ἐπιτεμόμεθα. Τὰ δὲ ἀπὸ τῆς Ἰλίου ἀλώσεως, μέχρι τῆς πρώτης
 Ὀλυμπιάδος οὐδ' αὐτὰ μὲν ἠξιώθη μνήμης ἐντελοῦς. ὁμοίως δ' ὁ Πορ
 φύριος ἐν τῷ πρώτῳ τῆς φιλοσόφου ἱστορίας, ὡδὲ πως ἐπιτέμνε
 ται πρὸς λέξιν.

Πορφυρίου (....)

Ἀπὸ τῆς ἀλώσεως Ἰλίου, ἐπὶ τὴν τῶν Ἡρακλειδῶν ἀξόδον (...)
 ἔτη π'. φησὶν εἶναι ὁ Ἀπολλύδαρος. Ἀπὸ δὲ τῆς καθόδου, εἰς τὴν

¹ Itaque Noster legit in Gr. Οὔτοι, και οί, atque pro ὧν legit ὡς.

² Verba Armena sonant, prisca tempora abs Ilii captivitate; ubi quamvis possint intelligi ea tempora, quae sequuta sunt Ilium captum,

sed vera sententia anteacta tempora designat, maxime juxta Gr. fragm. idem potissimum confirmat sequens orationis membrum, quamvis Arm. aliter conjungat per *բանից*. Quoniam, etenim, atque aliter Gr. δὲ, autem, vero.

սակն՝ ամբ Ժ ասէ ինեւ ապողողո-
րոս: Եւ յասպատակէն մինչև՝ ցյով-
նեայ շինուածն ամն Կ: Եւ անտի
մինչև ցղիկուրդոս ամն ԺԾԹ (...)
Եւ ընդ ամենայն յեղիսի առնւոյն
մինչև ցառաջին ողոմարտն ամբ նԷ:

Թուի ինչ (Ինչ) Թէ բարւոք իցէ՝
'ի սոյն և զառ 'ի յունաց արարեալ
ողոմարտն յարեւլ 'ի ճառիս:

Ողոմարտ: Զունաց:

Olympiades Graecorum 6.

Ին. Ողոմարտ. յորում յաղթեր 'ի
ստարին հուսիբոս հեղիացի:
Զայսմ ժամանակէ յունաց ժամա-
նակագրութիւնն Թուի ստոյգ գտաւ

sum 1, annos lxxx. ait esse Apolledo-
rus. Et ab excursionem usque ad Jo-
niae aedificationem annos lx 2. Et in-
de usque ad Lycurgum annos clix 3
(....) Universim autem a captivitate
Ilii usque ad primam Olympiadem
anni ccccvii 4.

His, mihi videtur congruum esse,
etiam Olympiadas apud Graecos factas 5
addere sequenti verborum or-
dine.

I. Olympias. Ubi in Stadio vicit
Coroebus Helius.

Ex illo tempore Graecorum Chro-
nologia videtur certa reperiri: ante

Ιωνίας κτίσιν, ἔτη 5'. Ἐντεῦθεν Λυκοῦργον ἔτη θ'. καὶ ἑκατὸν καὶ
πεντήκοντα. (ἀπὸ δὲ Λυκοῦργου εἰς τὴν πρώτην Ολυμπιάδα, ὀκ-
τὼ καὶ ἑκατὸν). Τὰ δὲ πάντα ἀπὸ τῆς ἀλώσεως Ἰλίου, ἐπὶ τὴν
πρώτην Ολυμπιάδα, ἔτη ἑπτὰ καὶ ὀ.

Ἐνταῦθα μοι δοκεῖ καλῶς ἔχειν καὶ τὰς παρ' Ἑλλήσιν ἀναγρα-
φομένης Ολυμπιάδας ἐπισυνάψαι τῷ λόγῳ.

Ἀπὸ (γὰρ) τούτων τὰ τῆς Ἑλληνίων χρονολογίας ἀκριβοῦς

1 Anonymus breviorē reddidisse videtur in-
scriptionem, eo quod praemissa verba eam satis
declarant, si tamen non ex librarii incuria quae-
dam exciderint; ut reapse intercidit in textu in
Peloponnesum.
2 Ubi noster legit Զ'. 60. Anon. mendose ha-
bet Կ'. 6. ut patet ex summa.
3 Desiderantur in nostro codice illa verba,
» a Lycurgo autem usque ad primam Olympi-
dem, (anni) c v i i i u. Եւ 'ի զիկուրդոսէ մինչև
ցառաջին ողոմարտն, (ամբ) ԺԸ: quae sup-
ple, ut servetur exacta summa in utraque lectio-
ne Gr. et Arm.
4 Scaliger de more interruptit hic quoque
Gr. fragmentum Anonymi, interjectis gratis va-

rii generis excerptis ex aliis auctoribus, usque
ad pag. 28. lin. 38. ubi vix demum sequentia in-
serit; quae proxime post Porphyrii verba inse-
renda erant.
5 Gr. lectio Anon. pro factas, habet descri-
ptas.
6 Inscriptionem cum sequenti linea omisit
Anon. atque adeo subsequētia conjunxit per
γὰρ cum praecedentibus. Verum neque ipse
Scaliger cognovit illam conjunctionem γὰρ in
Canone, ubi similia repetit Eusebius. Item au-
ctor noster in Praep. Evang. L. x. c. 10. affert
quaedam ex Africano, quae ad hunc locum fa-
ciunt, quare adeas velim.

հել. և յառաջ քան զայն՝ որպէս մտաբ
խւրաքանչիւր ասելն վճիռ տային :

hoc ¹ vero, prout cujuslibet mens co-
gitare decreverat .

Այսն Ագոնի գիտելոյ , որ էն ճրգութեան
հրահանգք :

De institutione Agonis, id est Collu-
cationis exercitatio².

Սակաւ ինչ հարկ է վասն ագոնին
ճառել. զորոյ ոմանք հեռի ժամաւ
նահօք զդիր ագոնին երիցացուցա-
նեն : Սակաւ քան զհերակղէս ասեն
դնել 'ի միոյ յիդէացուցն մատանց .
և ապա յայնթողեայ մինչև 'ի հան-
դէս նորին որդոց . յորմէ ագոնիւ
տայքն աթղէստայք կոչէին , այսինքն
սխորիմք : Այսն որոյ՝ որդոցն նորա
Եպիոնի , և ապա Էնդիմիոնի , և ըստ
նմանէ աղէքսիոսի , և ապա ղիմոն
մատոնի լինել վերահացու զոհիցն :
Այսն որոյ պեղոպոյ 'ի պատիւ հօրն

Paucade Agone disserere necesse
est; cujus agonis constitutionem qui-
dam tempore remoto vetustiore red-
dunt. Ante Herculem ajunt, ab uno
Idaeorum Dactylorum constitutum
fuisse, ac deinde ab Aethleo usque
ad publicum filiorum suorum ingres-
sum; unde Agonistae Athletae voca-
bantur; scilicet oppugnatores³. Post
quem ejusdem filium Epionem, ac
deinde Endymionem⁴, et post eum
Alexinum, postea vero Oinomaum,
sacrificiis fuisse Praepositos. Postea

ἀναγραφῆς τελευχένας δοκῆι, ἅττα περὶ αὐτῶν, ὡς ἐκάστῳ φίλον
ἦν, ἀπεφῆναντο.

Περὶ τῆς δίσκου τοῦ Ἀγῶνος τῶν Ὀλυμπίων.

Ὀλίγα δὲ ἀναγκαῖον περὶ τοῦ ἀγῶνος εἰπεῖν, ὡς οἱ μὲν πορ-
ρωτάτῳ τοῖς χρόνοις τὴν θέσιν αὐτοῦ προάγοντες πρὸ Ηρακλέους
αὐτὸν τεθεῖναι φασιν ὑπὸ ἐνὸς τῶν Ἰδαίων Δακτύλων, εἶτα ὑπὸ
Αεθλίου ἐπὶ διαπέρα τῶν αὐτοῦ παιδῶν, ἀφ' οὗ καὶ οἱ ἀγωνι-
σταὶ Ἀθληταὶ ἐκλήθησαν. μεθ' ὃν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἐπειόν, εἶτα
Ευδυμίωνα, ἐξῆς δὲ Ἀλεξίνον, εἶτα Οἰνόμαον προστεῖναι τῆς θυ-

1 Mendose Anon. apud Scal. περὶ αὐτῶν, le-
gendum enim juxta Euseb. πρὸ αὐτῶν.
2 Gr. verba sonant » De institutione Agonis
Olympiorum « : itaque videtur Iatasp. noster
explicatione usus esse in iis vocibus որ էն ճրգու-
թեան հրահանգք :
3 Interp. Arm. adjunxit սխորիմք , ut expli-
caret Gr. vocem servatam Ἀθληταὶ աթղէս-
տայք ; quarum utrumque variis gaudet signifi-

cationibus: ita ut possit etiam reddi, Collu-
catores, aemulatione dimicantes, etc.
4 Anon. legit Ευδυμίωνα . Verum Syncellus
nobis favet p. 156. legens Ἐνδυμίωνα . Item in-
fra Anon. habet Οἰνύμκον, ubi noster habet
Οἰνόμαον . Caeterum haec et sequentia ad sen-
sum a Syncello descripta expedit audire; vide
apud eum interpretatione Goari, p. 156. et 157.

մատուցանել արամուղայ, Եւ ապա
Տերակղէայ՝ աղկմէնեայ և արամուղ-
գայ որդւոյ. յորմէ Ժ ազգ ասեն լեալ:

Բայց ոմանք զսովանդակն՝ երիս
ասեն ինչև յիփիտոս, որ նորոգեաց
դաբանն: Սա էր Տեղիացի, և հան
դերձապետ եղադացւոց աշխարհին,
կամեց: և ջածուցանել զմարտս քա
ղաքաց, ՚ի բնաւ իսկ պեղոպանէսաց
առաքել տեսողս, որք սւանիցին
զջածնուլ գրգռելոցն պատերազմաց:
Ի դիցն հրամանք ինչ այսպիսիք պե-
ղոպանէսացւոց. * Ստէք ՚ի Տե-
հան, և զհոս մատուցէք. և հնազանդ լե-
րուք ամենայն ՚ի զոր ինչ իղձքն ձեզ
հրաման տացեն ॥: Եւ Տեղիացւոցն
այսպիսի ինչ նախիղձիկս բարբառեալ,

σίας. μεθ' ὃν Πέλοπα εἰς τιμὴν τῷ πατρίῳ Διὶ ἀγαγεῖν. εἶτα
Ηρακλέα τὸν Αλκμήνης καὶ Διὸς, ἀφ' οὗ γενεὰς δέκα τυγχάνειν.

Οἱ δὲ τὰς τελείας τρεῖς φασὶν, ἐπὶ Ἰφίτον ἀνανεωσάμενον τὸν
ἀγῶνα. Τοῦτον γὰρ Ηλείῳ ὄντα, καὶ προνοούμενον τῆς Ἑλλάδος,
βουλόμενον τε παῦσαι πολέμων τὰς πόλεις ἐκ Πελοποννήσου πά-
σης στεῖλαι Θεωροῦς τοὺς πεισομένους περὶ ἀπαλλαγῆς τῶν κα-
τεχόντων πολέμων. τὸν δὲ Θεὸν τοῖς Πελοποννησίοις χρῆσαι ταῦτα.

ἜΩ Πελοποννήσου νάεται, παρὰ βωμὸν ἰόντες

Θύετε, καὶ πεύθεσθε τὰ κεν μάντις ἐνέπωσιν.

1 Anonym. in Gr. τῷ πατρίῳ, sc. patrio, vel paterno; quo inducitur *Jupiter patrius*, id est quem majores colebant, vel qui loco patris habebatur, itaque *Jupiter*, quasi juvenis pater a Latinis dictus est. Qui sensus elicitur etiam ex Arm. lectione, si *հորն*, et *արամուղայ* quamvis disjuncta, pro eadem persona accipiantur, quasi *հայր արամուղ* sit dictus vel Armeniorum more, quibus *Jupiter* dicebatur *հայր չինծոց*, sc. *Deorum pater*; vel pro *հայրենի արամուղ*, eo nempe sensu, quo apud Graecos epitheton *Jovis* usurpabatur *πάτριος Ζεύς*, videlicet *Patrius Jupiter*. Ut nihil dicam de Syncello, qui omitta voce *Διὶ*, habet tantum *εἰς*

Pleopen ad Patris honorem Jovis (sacrificiam) obtulisse¹. Et deinde Herculeum Alcmenae et Jovis filium; a quo x. generationes transisse dicunt, (sc. usque ad praesens tempus Iphiti).

At vero quidam tres omnino dicunt (fuisse) generationes usque ad Iphitum, qui Agonem reparavit. Hic Helius cum esset, atque Procurator Helladae (sc. Graeciae), voluit ad bella sedanda civitatum, per universam Peloponnesum exploratores mittere, qui modum sedandi commota bella discerent (ab oraculo). Praeceptum ergo istiusmodi ad Peloponnesios ab Diis (prodiit, ajunt). » Fanum adite, ferte sacrificia, et vatum oraculis, quaecumque vobis imponuntur, obedite «. Et Heliensibus oraculum hoc²

τιμὴν τῷ πατρίδι, in honorem patriae.

2 Optima accuratissimaque lectio Eusebii nostri jure improbat et corrigit praeposteram Gr. lectionem, quae pariter corrupta est tum apud Anon. tum apud Sync. nam ambo lineam hanc Ηλείοι πρόπολοι πατέρων νόμον ἰδύγοντες, absurdè collocarunt in calce oraculi ad Peloponnesios; atque ideo initium sequentis oraculi ad Helienses duxerunt ex his verbis, τὴν αὐτῶν βύσσει, etc. Sed quis non videt, quod postrema haec omnino anterioribus sunt connectenda, atque hinc illud primum Ηλείοι πρόπολοι pro exordio secundi oraculi est habendum? Aliter plane incertum ac vagum relinquitur po-

Ἰφίτου ἡμετέρας, ἢ ἡμετέρας ἡμετέρας
 οὐκ ἔστιν ἡμετέρας ἡμετέρας ἡμετέρας
 ἡμετέρας ἡμετέρας ἡμετέρας ἡμετέρας
 ἡμετέρας ἡμετέρας ἡμετέρας ἡμετέρας
 ἡμετέρας ἡμετέρας ἡμετέρας ἡμετέρας
 ἡμετέρας ἡμετέρας ἡμετέρας ἡμετέρας

praenuntiatum: " Helienses, qui pa-
 trum antiquorum leges firmiter ob-
 servantes, patriam vestram liberastis;
 bellorum finem facite, communem
 cum Graecis amicitiam servate, us-
 que dum in solemnitatibus annuariis
 laetitiae annus adveniat "

Ἰφίτου ἡμετέρας ἡμετέρας ἡμετέρας
 ἡμετέρας ἡμετέρας ἡμετέρας ἡμετέρας
 ἡμετέρας ἡμετέρας ἡμετέρας ἡμετέρας
 ἡμετέρας ἡμετέρας ἡμετέρας ἡμετέρας
 ἡμετέρας ἡμετέρας ἡμετέρας ἡμετέρας
 ἡμετέρας ἡμετέρας ἡμετέρας ἡμετέρας

Atque eam ob rem Iphitus manda-
 vit, ut foedere facto, a bellis absti-
 neant, et suam unusquisque portio-
 nem pacis comedat; quippe qui ab
 Hercule ipso mandatum hoc accepe-
 rat, ne ultra invicem manus consere-
 rent. Et Agonem ipsum peregit I-
 phitus cum Lycurgo, qui erat ex gen-
 te Lacedaemoniorum: ab Hercule e-

Τοῖς δὲ Ηλείοις τὰδε προαγορευῆσαι.
 Ηλείοι πρόπολοι, πατέρων νόμον ἰθύοντες,
 Τὴν αὐτῶν ῥύεσθε πάτραν, πολέμου δ' ἀπέχεσθε,
 Κοινοδίκου φιλίας ἠγούμενοι Ἕλληναςί,
 Εὐτ' ἂν πενταετῆς ἔλθῃ φιλόφρων ἐνἑαυτός.

Τούτου χάριν Ἰφίτος ἀπήγγειλε τὴν ἐκχειρίαν (supple ex Syn-
 cello. ἔτι ἡμέρω τροφῇ χρῆσθαι ὑπὸ Ηρακλέους, καὶ χεῖρας ἀλ-
 λήλοισ οὐκ ἐπέφερον). καὶ τὸν ἀγῶνα ἐπετέλεσε (Ἰφίτος) σὺν
 Λυκούργῳ τῷ Λακεδαιμονίῳ συγγενεῖ τυγχάνοντι. ἀμφοτέροι γάρ

sterius oraculum, non secus ac extrema pars an-
 terioris. Rem satis indicat etiam Interpretatio
 Latina Goari in Sync. p. 157. ubi vel ipse Inter-
 pres satis anxius de sensu oraculi ad Helien-
 ses, tamquam Peloponnesiis perperam assignati,
 statuit in tertiam illud personam reducere hoc
 cum additamento: " Qui in Elide Deorum cul-
 tum, et paterna instituta observant " : quo
 claudens primum oraculum, ita alterum aggressus
 est: " Patriam vestram liberate ". Quod sane
 responsum si audirent Helienses ita decurtat-
 um, dubitarent fortasse, an ad se, vel ad alios
 hoc oraculum spectasset; cum de gente nulla fiat
 mentio juxta hanc mendosam lectionem.

sicut etiam paulo post nomen Ἰφίτος, restituen-
 dum in text. Gr. quo posito satis quadrat lectio-
 ni Auctoris nostri; quamquam certi omnino non
 sumus, an ad Syllabas usque observavit Sync.
 Eusebii verba, cum eadem res per diversas voces
 similiter exprimi potuerit. Exemplo sint ante-
 riora verba, quae non parum differunt apud
 Anon. et Sync. quamvis uterque unam ipsam
 sententiam declaret, simillimis, non ita tamen
 ipsissimis vocibus; sicut et in sequentibus Anon.
 ἀμφοτέροι (dixit) γὰρ ἀπ' Ηρακλέους,ambo enim
 ab Heracle, scilicet ab Hercule oriundi, iisdem
 verbis Eusebii textum referens; ubi tamen Sync.
 eandem rem aliis verbis expressit, ἐκάτεροι δὲ
 Ηρακλειδαί, singuli autem Heraclidae, patro-
 nomicè nempe Herculis prognatos volens assi-
 gnare.

1 Lacunam vix animadversam a Scaligero in
 suo Anon. praeter Eusebium nostrum supplere
 potest Syncellus alter Eusebii excerptor, p. 157.
 A. his verbis ἐτι ἡμέρω, etc. usque ad ἐπέφερον,

կորեան իսկ էին . և յայնժամ սրա
դին միայն մրցութիւն էր . և ապա յե-
տոյ և այլ ևս գուպարածքն մի ըստ
միոջէ յաւելան :

Բայց արիստիդեանք հեղիացիք
պատմեն , որպէս թէ 'ի քսաներորդէ
և յեօթներորդէ ողովնիադէն՝ յի
փիտոսէն , կարգեցաւ ագոնն և յաղ-
թութիւնն . և ուսեք չգրեցաւ առ
ճուղուձեան առաջնոցն : Բայց 'ի
քսաներորդում ողովնիադէն յաղ-
թեալ 'ի ստադիոն կուռիսոս հեղիացի՝
նախ գրեցաւ . և այն առաջին ողով-
նիա կարգեցաւ . յորմէ յոյնք հա-
մարին զժամանակն :

Չնոյն զարիստիդեայն պատ-
մէ և պաւղիբոս : Բայց կաղղիմաքոս
ասէ ժո՞ ողովնիադոս անգիրս մնա-
ցեալս յիփիտեայ , 'ի չորեքսասնե-
րորդումն յաղթեւ կուռիաայ : Բայց

nim ambo erant. Atque tunc Stadii so-
lum agon erat, deinde vero alia quo-
que certamina vicissim addita sunt.

Verum tamen Aristodemus Heliensis
cum sociis¹ refert; quod nempe a vi-
cesima septima Olympiade, ab Iphito
(inchoante)², sit constitutus agon,
et victoria; nullus vero ex incuria
primorum scriptus fuerit (in fastis):
vicesima autem Olympiade vincens
in stadio Coroebus Heliensis, primus
scriptus fuit; illaque prima Olympias
constituta, a qua Graeci tempora di-
numerant.

Haec autem, quae Aristodemus,
narrat et Polybius. Callimachus ve-
ro xiii.³ Olympiadas, quin describe-
rentur ab Iphito, remansisse dicit, de-
cima quarta (autem) Coroebum vicis-

ἀφ' Ηρακλέους, καὶ τότε μόνον ἦν σταδίου ὁ ἀγών. ὕστερον δὲ
ἄλλα ἄθλα κατὰ μέρος προσετέθη.

Ἱστοροῦσι δὲ οἱ περὶ Ἀριστόδημον τὸν Ηλείον, ὡς ἀπὸ εἰκαστῆς
καὶ ἐβδόμης Ὀλυμπιάδος ἤρξαντο οἱ ἀθληταὶ ἀναγράφεσθαι, οἱ δη-
λαδὴ νικηφόροι. προτοῦ γὰρ οὐδεὶς ἀνεγράφη, ἀμελησάντων τῶν
προτέρων. τῆ δὲ εἰκοστῇ (ὀγδόῃ) τὸ σταδίου νικῶν Κόροιβος Ηλείος
ἀνεγράφη πρῶτος. καὶ ἡ Ὀλυμπιάς αὐτῇ πρώτῃ ἐτάχθη, ἀφ' ἧς
Ἕλληνες ἀριθμοῦσι τοὺς χρόνους.

Τὰ δὲ αὐτὰ τῷ Ἀριστοδήμῳ καὶ Πολύβιῳ ἱστορεῖ. Καλλιμά-
χος δὲ δέκα τρεῖς Ὀλυμπιάδας ἀπὸ Ἰφίτου παρέϊσθαι φησι μὲν
ἀναγραφείσας, τῆς δὲ τεσσαρεσκαίδεκάτης Κόροιβον νικᾶν. Πολλοὶ

¹ Οἱ περὶ Ἀριστόδημον, ut patet, in men-
tem revocat Aristodemum historicum ejusque as-
seclas, vel auctores, qui eumdem sequuntur:
idipsum sane declarat in Arm. vox unica deriva-
tiva *արիստոդեմոնիք*; quare necesse habui-
mus addere in Lat. *cum sociis*, quamvis aliqui
Graeco more unum tantum hominem intelli-
gi velint; qua de re etiam in posterum.

² Anon. Gr. omittit nomen Iphiti per neces-
sarium, atque paulo aliter rem exhibuit, ad
verb. » Velut a vicesima septima Olympiade coep-

ti sunt Athletae describi, Victores scilicet; pri-
mum enim nullus descriptus fuit, negligentibus
prioribus ». Sync. verò non integrè haec
excerpsit, nisi potius amanuenses ejus integram
lectionem detruncarint: igitur caetera sic Goar
reddidit, » et ex incuria victoris nullius nomen
in fastos referebatur «.

³ Apud Anon. mendose legitur *μὲν ἀναγραφεί-
σας, quidem scriptas*, quod emendabis ad nor-
mam Eusebii nostri, legens cum Sync. *μὴ ἀνα-
γραφείσας, non scriptas*.

բազումք ասեն՝ թէ 'ի Հերակղեայ
աղվմեայ յագոսին դնելոյ՝ մինչև ցա
ռաջին համարեալ ողումպիադն՝ լինել
ամսն նժԹ: և ասեն Հերակղացիք
Հինգամեայ զագոսն՝ չորրից ամաց 'ի
միջի կատարելոց:

se. Multi tamen dicunt ab ipso Her-
cule Alcmenae (filio) Agone posito,
usque ad primam recensitam Olym-
piadem, annos esse CCCCLIX. Agunt au-
tem Heraclienses (Gr. Helienses)
Agonem quinquennio, quatuor annis
interea completis.

Յ Ո Ւ Ն Ա Յ Ո Ղ Ո Մ Պ Ի Ա Դ Ք

OLYMPIADES GRAECORUM

Հասարակն մինչև յերկերորդոց շա
սամեորդք եօթներորդն. յորում Բաբառա
րեայ հռոմայեցոց անտոնինոս որդի սեե-
րեայ:

A prima usque ad ducentesimam
quadragessimam septimam: qua regna-
vit in Romanos Antoninus filius Se-
veri¹.

Ա. ՈԼՄՊԻԱԴԱՍ. Հորում յաղթէր կու
սիբոս Հեղիացի 'ի ստադիոն. քան.

1. OLYMPIAS. In qua vicit Coroebus
Heliensis in stadio², eo enim tan-

δὲ λέγουσιν, ἀπὸ τῆς ὑπὸ Ηρακλέους τοῦ
Ἀλκμήνης τοῦ ἀγῶνος
Θέσεως ἐπὶ τὴν πρώτην ἀριθμουμένην
Ολυμπιάδα, γενέσθαι ἔτη
υἱοῦ. Ἀγοῦσι δὲ Ἠλεῖοι πενταστηριχὸν
τὸν ἀγῶνα, τεσσαρῶν ἐτῶν
μεταξὺ συντελουμένων.

ΕΛΛΗΝΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΔΕΣ.

'Απὸ τῆς πρώτης, ἐπὶ τὴν σμζ'. καδ' ἦν
Ρωμαίων ἐβασίλευσεν Ἀντωνίνος υἱὸς
Σεβήρου.

Πρώτη Ολυμπιάς, ἦν ἐνίκα Κόροιβος
Ἠλεῖος στάδιον. τοῦτο
γὰρ ἠγωνίζοντο μόνον ἐπὶ Ολυμπιακῶν
ἀγῶνων.

1 Ita omnino fert et lectio Anonymi, quae si-
ne causa manca Scaligero visa est. Nota interim
hanc Olympiadum seriem reperiri etiam in Συνα-
γωγῇ ἱστοριῶν, seu in Collectaneis Scaligeri
excerptis p. 313. ab uno vel altero Anonymis de-
sumptam; quod tamen non adeo cohaeret cum
Eusebio nostro; sicut etiam cum supra laudato
Anonymo, qui solus est certus Eusebii pedis-
sequus.

2 Semel sufficiat notare Arm. Interp. vocem
στάδιον, stadium, accusativi casus, de more ef-
ferre per alium casum 'ի ստադիոն, in stadio,
quod et nos sincere in Lat. refudimus; quamvis
non desint, qui Hellenismum servantes dixerunt
in Lat. vicit stadium. Ad haec Interp. noster ad
usum Arm. linguae nomina gentilia vel patria
exposuit per articulum յի, quod Latinis est en-
sis, ut Հեղիացի, և ևս Հηλιεῖς. Heliensis, Mess-

- դի զայն և և թ մրցելն մինչև ցե-
րեքսասաներորդ ողբամիրացն :
- Ճ. Ընտրմարտս հեղիացի 'ի ստադիւն.
 - Առմիս և բովիղոս ծնան :
 - Կ. Ընդրոկղոս մէսէնացի 'ի ստադ.
 - Զ. Պոլիքարէս մեսէնացի 'ի ստադ.
 - Է. Լարիդէս հեղիացի 'ի ստադ.
 - Ը. Այրաւտաւս դիմէացի 'ի ստադ.
 - Թ. Գարհղէս մէսէնացի 'ի ստադ.
 - Առմիղոս զհում շինեաց :
 - Ր. Ընտրիդէս մէսէնացի 'ի ստադ.
 - Թ. Վսենոկղէս մէսէնացի 'ի ստադ.
 - Շ. Գովտադէս մեսէնացի 'ի ստադ.
 - Ժւ. Գէրարէս մեսէնացի 'ի ստադ.
 - Ճք. Սքսիթ եմիս կորնիցի 'ի ստադ.
 - Ճդ. Գիռիդէս կորնիթացի 'ի ստադ.
 - Ճդ. Գեղմիս կորնիթացի 'ի ստադ.

- tummodo certabant, usque ad de-
cimam tertiam Olympiadem ¹.
- II. Antimachus Heliensis in stadio.
Romus et Romylus nati sunt.
- III. Androclus Messenius in stadio.
- IV. Polychares Messenius in stadio.
- V. Eschides Heliensis in stadio.
- VI. Oibotas ² Dymaeus in stadio.
- VII. Darcles ³ Messenius in stadio,
Romylus Romam condidit.
- VIII. Anticles Messenius in stadio.
- IX. Xenocles Messenius in stadio.
- X. Dotades Messenius in stadio.
- XI. Leochares Messenius in stadio.
- XII. Oxythemis Coronaeus in stadio.
- XIII. Diocles Corinthius in stadio.
- XIV. Desmon Corinthius in stadio.

Δευτέρα. Αντίμαχος Ηλείος.
Ρώμος και Ρωμύλος ἐγεννήθησαν.
Τρίτη. Ανδροκλος Μεσσήνιος
Τετάρτη. Πολυχάρης Μεσσήνιος
Πέμπτη. Αισχίνης Ηλείος
Εκτη. Οιβώλας Δυμαῖος
Εβδόμη. Διοκλῆς Μεσσήνιος
Ρωμύλος Ρώμην ἔκτισε.
Ογδόη. Αντικλῆς Μεσσήνιος
Εννάτη. Ξενοκλῆς Μεσσήνιος
Δεκάτη. Δωτάδης Μεσσήνιος
Ενδεκάτη. Λεωχάρης Μεσσήνιος
Δωδεκάτη. Οξύθεμις Κοριναῖος
Τρισκαιδεκάτη. Διοκλῆς Κορίνθιος
Τεσσαρεσκαιδεκάτη. Δέσμων Κορίνθιος

σταδίων.

σταδίων.
σταδίων.
σταδίων.
σταδίων.

σταδίων.
σταδίων.
σταδίων.
σταδίων.
σταδίων.
σταδίων.
σταδίων.

nensis, etc. Sed quia familiare est Latinis uti magis strictum juxta Gr. ut Helius, Messenius, Coronaeus, etc. id et nos passim usurpavimus.

¹ Optima lectio Eusebii nostri omnino ad rem facit; pro qua nescio quomodo haec apud Anon. inserta sunt, » usque ad Olympicos agones «.

² Mendosam Gr. lectionem Οιβώλας emendabit codex noster, ad cujus normam jure refertur

et illud Scaligeri dictum 426. ad 39. » Pausaniae Οιβώτας. Ita lege «.

³ Item minus accurate habuit Anon. Διοκλῆς, pro Δαικλῆς; ita mallet et Arm. գարհղէս, quam գարհղէս. Aliter tamen dicendum de nomine Ξενοκλῆς, quod aequae ferunt Arm. et Gr. etsi quidam legerint Ξενοδικος, ut et Pausanias Ξενοδόκος.

- Յաւելլաւ դիւալոնի, և յաղթէր Տիւփէնոս կղիացի:
- ԺԷ. Որսիպպոս մէգարացի 'ի ստադ. Յաւելլաւ դողիքոսն. ընթաւ նսյնն մերկ. և յաղթէր ահան. Թոս ղակոնացի:
- ԺԿ. Պիթագորաս ղակոնացի 'ի ստ. ԺԸ. Պոլիդոս էպիդաւրացի 'ի ստադ. ԺԹ. Տուղլոս սիկոնացի 'ի ստադ. Յաւելլաւ բաղկաց կռուիքն. և յաղթէր իրաւոսն ղակոնացի: Յաւելլաւ և պենտատլոսն. և յաղթէր ղամբիս ղակոնացի:
- ԺԺ. Սէնոս մէգարացի 'ի ստադիւ. Ի. Մթերոս ղակոնացի 'ի ստադ. ԻԿ. Պանտակղէս աթէնացի 'ի ստադ. ԻԼ. Նոյն զերկորդէն 'ի ստադ. ԻԿ. Իկարիոս Տիպերեսացի 'ի ստադ.

- Additus fuit et Diulon: vicitque Hybenus Kliensis ⁵.
- xv. Orsippus Megareus in stadio: Additus Dolichus, (et) currebant nudi; vicitque Acanthus Lacon.
- xvi. Pythagoras Lacon in stadio: xvii. Polus Epidaurius in stadio: xviii. Tullus Sicyonius in stadio: Addita Lucta ²; et vicit Hybaton Lacon.
- Additum et Pentathlon; superatque Lampis ³ Lacon.
- xix. Menus ⁴ Megareus in stadio: xx. Atheradas Lacon in stadio: xxi. Pantacles Atheniensis in stadio: xxii. Idem secundum in stadio: xxiii. Icarius ⁵ Hyperessius in stadio.

Προστέθη και δίαιλον. και ένίκα Υπήνιος Ηλείος.	
Πεντεκαιδεκάτη. Ορσιππος Μεγαρεύς	στάδιον.
Προστέθη δολιχός. και γυμνοί έδραμον. ένίκα Ακανθος Λάκων.	
Εκκαιδεκάτη. Πυθαγόρας Λάκων	στάδιον.
Επτακαιδεκάτη. Πώλος Επιδάυριος	στάδιον.
Οκτωκαιδεκάτη. Τέλλις Σικυώνιος	στάδιον.
Προστέθη πάλη, και ένίκα Ευρύβατος Λάκων.	
Πρόστέθη και πένταθλος, και ένίκα Λαμπίας Λάκων.	
Εννεακαιδεκάτη. * Μένος (Μένων) Μεγαρεύς	στάδιον.
Εικοστή. Αθηράδας Λάκων	στάδιον.
Εικοστή πρώτη. Παντακλής Αθηναϊός	στάδιον.
Εικοστή δεύτερα. ό αυτός τό δεύτερον.	
Εικοστή τρίτη. Ικάριος Υπηρεσσιεύς;	στάδιον.

1 Scal. p. 427. vult, ut cum Pausania legatur *δίαυλος*. Sed Eusebius noster constanter fert in utraque lectione *δίαυλον*: pro autem *Υπήνιος*, nobiscum Pausan. legit *Υπήνος*, quem tamen patria *Πισαίον*, *Pisaeum* dicit, ubi noster legit *Κλειός* pro *Ηλείος*.

2 Gr. vox *πάλη*, quae a Latinis *Lucta* dicitur, ab interprete nostro hic effertur per *բաղկաց կռուիքն*, sc. *brachiorum* sive *brachiis* *col-luctatio*, sicut etiam passim *կռիւ* vel *մարտ*

tantum dixit, quod est generale nomen *congressus*, *pugnae*, vel *luctae*. Pro autem *Hybatone* Gr. habet *Euribatus*.

3 Jure itaque dixit Scal. p. 427. » *Λάμπις*, non *Λαμπίας* Pausaniae «.

4 Suffragatur Anon. auctoris nostri sectator, per *Μένος*: gratis ergo subjunxit Scal. parenthesis nota *Μένων*, ut magis idoneum.

5 Urget Scal. dicens. » Apud eundem Pausaniam ... non *Ικάριος*, ut hic, sed *Ικάρως* dici-

3. Զաւեւաւ կռփամարտիկն . և
 ոնսմանստոս զմիւռնացի յաղթէր .
 որ և զկռփամարտիկ օրէնսն եղ .
 ի 7. Աղէսպտողովնու զակռ
 նացի 'ի ստադիւն .
 ի 8. Թաղալիս զակռնացի 'ի ստադիւն .
 3. Զաւեւաւ տէթռփայնն . և յաղ
 թէր պտորոն Թեբացի .
 ի 9. Արաղիսթէն զակռնացի 'ի ստադ .
 Փիղիմբրոտոս զակռնացի 'ի
 պէնտաթղոս կռուին յերիս ողով
 պիտաւն յաղթեաց . Արաւնին եղաւ
 նախ 'ի զակէգէմնիւս փանդրո .
 նաջարացն մրցու թիւն .
 ի 10. Առւիթոս աթէնացի 'ի ստադ .
 ի 11. Վարմիս զակռնացի 'ի ստադ .
 Որ չոր թղով և եթ զպէտսն
 զչարէր . այնմ սկիզբն պէսիացիք

Additus Pugilatus; Onomastus-
 que Smyrnaeus vicit, qui et pugi-
 latus legem tulit.
 xxiv. Cleoptolemaeus¹ Lacon in stad.
 xxv. Thalpis Lacon in stadio.
 Additum Tethrippon; et vicit
 Paoron² Thebaeus.
 xxvi. Callisthenes Lacon in stadio.
 Philimbrotus Lacon in Penta-
 thli certamine, tribus Olympi-
 a-dibus vicit. Carnia primum posi-
 ta est Lacedaemone Citharoedo-
 rum colluctatio³.
 xxvii. Eurybus⁴ Atheniensis in stad.
 xxviii. Charmis Lacon in stadio.
 Qui aridis ficis solummodo ne-
 cessitatem explebat⁵. Ejus ini-

Προστέθη πυγμή, και Ονόμαστος Σμυρναῖος ἐνίκα, ὁ και τῆ
 πυγμῆ νόμους θέμενος.

Εικοστή τετάρτη. Κλεοπτόλεμος Λάκων	στάδιον.
Εικοστή πέμπτη. Θάλπιος Λάκων	στάδιον.
Προστέθη τέθριππον, και ἐνίκα Πάτων Θηβαῖος.	
Εικοστή ἕκτη. Καλλισθένης Λάκων	στάδιον.
Φιλόμβροτος δὲ Λάκων πένταθλος τρισὶν Ὀλυμπιάσιν ἐνίκησε.	
Κάρνια ἐτέθη πρῶτον ἐν Λακεδαίμονι κιθαρωδῶν ἀγῶν.	
Εικοστή ἑβδόμη. * Ευρυβος Αθηναῖος	στάδιον.
Εικοστή ἑγδόη. Χάρμις Λάκων	στάδιον.
Ὅς σύκοις ξηροῖς ἤσκει. Ταύτην ἤζαν Πισαῖοι, Ηλείων ἀσχο-	

tur «. Verum tamen non Ικάρος, sed Ικάριος
 constanter legitur apud Euseb. Arm. et Gr. non
 ergo ubique Pausaniae lectio quaerenda.
 1 Vel juxta Gr. legas Cleoptolemus.
 2 Noster Chirographus ferebat Παόρων. Anon.
 Πάτων legit. Pausanias Παγώνδας, qui et pro
 τέθριππον alia expositione dixit ἱππων τελείων
 δρόμον.
 3 Nescio quo consilio dixerit Scal. ad hunc
 locum, p. 427. » Κάρνια ἐτέθη. Omisit Hiero-
 nymus, quae tamen est nobilissima Lacedaemo-
 niorum ἐποχή. Celebrabantur plenilunio, ut
 Olympias, auctor Euripides«. Fortasse ea, quae

in prima hac Chronici parte traduntur, in Ca-
 nonem vellet Scal. ab Hier. translata fuisse : sed
 non illud S. Interpretis consilium fuit. Verum-
 tamen vel ex hoc scias Scaligerum falso sibi per-
 suasisse, omnia primae et secundae Chronico-
 rum partibus communia esse, ut revera ipse ten-
 tavit.
 4 Minime enervat vim lectionis Eusebii aequè
 habitae in Gr. et Arm. Ευρυβος, altera a Pausa-
 nia usurpata, Ευρίβοτος, vel Ευρίβατος. Sicut
 et Χίονις apud eum, Eusebio Χάρμις, quod et
 Scal. inferius probat.
 5 Vel ita, esuriem sedabat, ubi tamen Gr.

արարին , 'ի խափանել Տեղիաց-
ւոցն վասն արեւմտեաց սլաւե-
րազմին :

ԻԹ. Վիտնիս զուկոնացի 'ի ստադիոն.
Որոյ մի վազ էր ի՞նչ կանգուսք :

Ն. Սոյն յերկրորդին :

Պիսացիք սպարաւորեցին 'ի Տե-
ղիացւոցն . և զայս կարգեցին . և
զայլս ևս մի ըստ միոջէ ի՞նչ :

ԸԹ. Վիտնիս զուկոնացի յեր-
րորդ 'ի ստադիոն.

tium Pisaei fecerunt, Heliensi-
bus propter bellum cum Occiden-
talibus impeditis.

xxix. Chionis Lacon in stadio.
Cui unus saltus erat xxii. cu-
bitorum (Gr. pedum) 1.

xxx. Idem ipse in secundo.
Pisaei ab Heliensibus defece-
runt, hancque (Olympiadem) con-
stituerunt, alias quoque ex ordi-
ne xxii.

xxxii. Chionis Lacon in ter-
tio stadio.

λουμένων, διὰ τὸν πρὸς Δυμαίους πόλεμον.

Εικοστή ἑνάτη. Χίονις Λάκων σταδίων.

Ὅ τὸ ἄλμα ποδῶν ἦν νβ'. (lege κβ').

Τριακοστή. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.

Πισαῖοι Ηλείων ἀποστάντες ταύτην τε ἤξαν, καὶ τὰς ἐξῆς κβ'.

Τριακοστή πρώτη. Χίονις Λάκων τὸ τρίτον σταδίων.

habet ἦσκει, (ἄγέξερ), laborabat, exercebat.
In sequenti periocha Arm. Interp. legit ἤρξατο,
ideoque reddit *սկիզբն արարին*: alioquin, si legisset ἤξαν, ut hodie habetur, redderet utique *կարգեցին*, sicut paulo post facit; sicut et pro Πισαῖοι, *պիսացիք*, hic legebat Πισαῖοι. Nomen autem Occidentalium demonstrat interpretem nostrum legisse *Δυμαίους*, cum hodierna Gr. lectio habeat *Δυμαίους*, ut nomen proprium.

1 Absurde Anon. legit in Gr. νβ'. 52. quod Scal. ita ab Eusebio exaratum putans, sic ratiocinatur. » Hoc prodigiosum. Nam nemo singulari saltu ultra xxvii. vestigia sua saltum expedire potest. Hic vero trans mittebat longitudinem lxx. pedum commodorum α. Quod si praesto habuisset Eusebium nostrum, omnino corrigeret lectionem Anonymi νβ'. pro κβ'. 22. Etenim non solum codex noster ita fert, sed quoque Moyses Chorenensis auctor saeculi quinti (et ni fallor, Interpres Eusebii nostri) sic legit, cum de Varazdate Armeniorum rege Lib. iii. cap. 40. p. 280. dixit. * *Վազեաց զեփրաւաւ՝ առուէէլբան զուկոնացին քիտնեայ վազան ի՞նչ կանգնոց չափ* || : quem locum sic reddiderunt Wistonii Lat. Interp. ejus. » Euphratem transiit, Chionis Laconis saltum exsuperans, qui

duos et viginti cubitos aequabat α. Quique haec in adnot. subjunxerunt. » *Χίονις Λάκων, ὃς τὸ ἄλμα ποδῶν ἦν νβ'*. Apud Thesaur. Tempor. à Scaligero edit. p. 315. Caeterum cum 22 cubiti longitudinem 52 pedum non adaequent, in alterutrum locum error irrepsit α. Erudite argumentantur viri docti, sed adhuc magis expedite rem perficerent, si scirent vel antiquitus inter Armenios versari genuinum Eusebii Chronicon, quod et ipse Chorenensis legerat, atque ex illo hunc locum transcripserat; quo posito facilius inferrent incorruptam esse Arm. lectionem ad eam antiquam et tritam, atque ideo in Gr. lectionem ab Scaligero citatam irrepsisse errorem νβ'. pro κβ'. Solummodo dubitare potuerunt de eo, quod Interp. Arm. (quem et Chorenensis imitatus est, si non ipse est, ut malim, Interpres Eusebii) pro *pedibus* restituerit *cubitos*, sive pro *ποδῶν* reposuerit *κωνεῶν*. Verumtamen et haec conciliari possunt; cum *κωνεῶν*, seu *cubitus* sit nomen mensurae incertum et late sumptum hic pro pedum mensura, maxime quod conveniat inter interpretes Gr. vocem *πούς*, *pes*, sole-re accipi etiam pro *brachio*, idest unius, cubiti mensura; quamquam per se mensura pedis sit 4. palmorum, cubitus vero palmis 6 adaequatur.

նացի. որ և 'ի վերայ բռնաւորին
իսկ յարձակեցաւ :
 ԼԿ. Փրինոն աթէնացի 'ի ստադին .
 որ 'ի կով կղզւոջ միայն ընդ մի
 այն մարտուցեալ սպանաւ :

ԼԵ. Եւրիկլիդաս կաղնացի 'ի ստադ .

Յաւելաւ ստադիոն մանկուոյ .
 և յաղթէր պաւղինիկէս Հեղիա
 ցի . և մանկուոյն գիրկ ընդխառն
 կուի . և յաղթէր իպոսթէնէս
 զակոնացի . որ սխալեաց զմին . և
 յար 'ի Հինգ ողոմպիադս , և ա
 բանց 'ի կուի յաղթեաց :

ԼԶ. Ողինթևս զակոնացի 'ի ստադ .
 Յաւելաւ մանկուոյ պէնտաթ-
 ղոսն . և մարտնչէին միայն յայն
 ժամ . և յաղթէր զԷտիդիդաս
 զակոնացի :

ԼԷ. Ռիփսոլաոս զակո
 նացի 'ի ստադին .

sis (vicit); qui etiam in Tyran-
 num impetum fecit.

xxxvi. Phrynon Atheniensis in stadio;
 qui in Coö insula (Gr. qui cum
 Pittaco) solus cum solo pugnans,
 occisus est.

xxxvii. Euryclitas Calonus
 (Gr. Lacon) in stadio.

Superadditum stadium puero-
 rum, et vicit Polynices Heli-
 ensis. (Addita) et puerorum Lucta,
 et superat Ipposthenes Lacon;
 qui in una errans, deinde assidue
 quinque Olympiadibus, et viros
 in certamine devicit.

xxxviii. Olyntheus Lacon in stadio.

Adjectum puerorum Pentath-
 lum, et tunc solummodo collucta-
 bantur; vicit autem Deutelidas
 Lacon.

xxxix. Ripsolaus Lacon in stadio.

Τριακοστή ἕκτη. Φρυῶν Ἀθηναῖος, ὃς Πιττακῶ μονομαχῶν ἀν-
 ρέθη.

Τριακοστή ἑβδόμη. Εὐρυκλείδας Λάκων στάδιον.

Προστέθη στάδιον παιδων, καὶ ἐνίκα Πολυνείκης Ηλείος.

Προστέθη καὶ παιδων πάλη, καὶ ἐνίκα Ἰπποσθένης Λάκων,
 ὃς διαλιπὼν μίαν τὰς ἐξῆς πέντε Ὀλυμπιάδας ἀνδρῶν πάλην
 ἐνίκησε.

Τριακοστή ὄγδοη. Ὀλυμθεὺς Λάκων στάδιον.

Προστέθη παιδων πένταθλος, καὶ ἠγωνίσαντο τότε μόνον. ἐνί-
 κα Δευτελίδας Λάκων.

Τριακοστή ἑνάτη. Ρίψολκος Λάκων στάδιον.

rat Arm. dictio *երթևեկ*, ad verb. *itus reditus-
 que*, pro quo restituimus nos *discursus*. Datur
 et *δίαυλος* adjectivè pro eo, qui talem cursum
 peragit, sed praesens locus spectat ad actionem.
 1 Gr. lectio Anon. *qui invadit tyrannidem*,
 vel *tyrannidi impositus*. Lectores cum Scalige-

ro ad Thucydiden mittimus.
 2 Constans lectio Eusebii in Arm. et Gr. re-
 fellit conjecturam Scaligeri, qui ait: « Paus-
 niae *Ευτελίδας*. Legendum igitur (sc. in Eu-
 seb.) *ἐνίκα δ' Ευτελίδας* ».

Պիթագորաս սամիացի խոտե-
ցաւ ՚ի մանկուռոյ բռնամարտիկն,
և իբրև զէգ խաբեալ, յառաջ
մատուցեալ ամենայն արանց քաջ
՚ի բաց յաղթեաց :

ԽԹ. Վ ի կինոս կրողտոնացի ՚ի ստադ-
ժ. Եպիտէղիդաս զակո-
նացի ՚ի ստադ.

Եր Է ի մատուցք անուանեցան :
ՃԾ. Երատոսթէնէս կրատի-
նացի ՚ի ստադ.

ՃԹ. Եր զէս հեղեացի ՚ի ստադ.

ՃՐ. Եր նոն պէպարէթոնացի ՚ի ստադ.

ՃՑ. Եպոստրատոս կրոտո-
նացի ՚ի ստադ.

Երէղիոնի փիգաղացոյ յերկ-
րորդում պանկրատիս յաղթեալ
կառափնաւտեալ մեռաւ . և զի
պսակեցաւ . քանզի յառաջագոյն
պարտեալ արոյանին, խոստացաւ՝
թէ զոտո մի եբեկ :

ՃԿ. Եպոստրատիս նոյն յերկրոր-
դումն : Երբ ամ կիւրոս պարսից
թագաւորեաց :

Pythagoras Samius in puero-
rum Pugilatu despectus, et vel
uti foemina delusus (vel derisus),
se se promovit, atque omnes om-
nino viros superavit.

XLIX. Lycinus Crotoniensis in stadio.

L. Epitelidas Lacon in stadio.

Qui VII. Sapientes nominati (hoc
tempore) fuerunt.

LI. Eratosthenes Cratini-
ensis in stadio.

LII. Agis Heliensis in stadio.

LIII. Anon Peparathonius in stadio.

LIV. Ippostratus Crotoniensis in stad.

Aregion¹ Phigaleus secundo in
Pancratio vincens, detruncatus
moritur, et cadaver (ejus) coro-
natur; luctator enim prius devi-
ctus, fassus est unum pedem sibi
fractum.

LV. Ippostratus idem in secundo.

Quando Cyrus in Persas regnavit.

Πυθαγόρας Σάμιος έκκριθεις παίδων πυγμήν. και ώς Θήλος
χλευαζόμενος, προβάς εις τους άνδρας, άπαντας έξής ένίκησε.
Τεσσαρακοστή έννάτη. Λυκίνος Κροτωνιάτης σταδίων.
Πεντηκοστή. Επιτελίδας Λάκων σταδίων.
Οί έπτά σοφοί ώνομάσθησαν.
Πεντηκοστή πρώτη. Ερατοσθένης Κροτωνιάτης σταδίων.
Πεντηκοστή δεύτερα. Αγίς Ηλείος σταδίων.
Πεντηκοστή τρίτη. Αγνων Πεπαρήθιος σταδίων.
Πεντηκοστή τετάρτη. Ιππόστρατος Κροτωνιάτης σταδίων.
Αρχίων Φυγαλεύς τδ τρίτον νικών παγκράτιον ψιλωθείς άπέ-
θανε, και νεκρός έστέφθη, φθάσαντος άπίπασθαι άνταγων-
ιστοϋ, κλωμένου αυτώ του ποδός ύπ' εκείνου.
Πεντηκοστή πέμπτη. Ιππόστρατος ό αυτός τδ δεύτερον, ότε Κϋρος
έβασίλευε Περσών.

1 Noster legit Αργίον. Anon. Αρχίων. Phi-
lostratus Αρρίχιών. Pausanias demum Αρρί-

χίων, qui et fassus praesentem historiam pro-
quitur in Arcadicis.

ԾԾ. Փետրոս ֆարսաղայ 'ի ստադ.
 ԾԷ. Վագրամնս զակոնացի 'ի ստադ.
 ԾԸ. Վիոգնէտոս կրոտոնացի 'ի ստադ.
 ԾԹ. Արքիղոքոս կերկիրացի 'ի ստադ.
 Կ. Ապելլէոս Հէլիացի 'ի ստադ.
 ԿԱ. Ագատարքոս կերկիրացի 'ի ստադ.
 ԿԲ. Արքիաս քաղկիդացի 'ի ստադ.
 Վ. Վերկընդ խառն մարտին մի զոն կրովտոնացի. որ յաղթեաց յողոմպիոնցն վեցիցս. 'ի պիւթիոնցն վեցիցս. յիսթմիոնցն տասնիցս. 'ի նէմեոնցն իննիցս :
 ԿԴ. Վարմէնիդէս կամարիւնացի 'ի ստադ.
 ԿԵ. Մենանդրոս թեսսալացի 'ի ստադ.
 ԿԶ. Անաքոս տարանտինացի 'ի ստադ.
 (Յաւեալս ուղղիւն. և յաղթէր զամարէտոս երէացի :

LVII. Phaedrus Pharsalius in stadio.
 LVIII. Diognetus Crotoniensis in stad.
 LIX. Archilochus Cercyraeus in stad.
 LX. Apellaeus Heliensis in stadio.
 LXI. Agatarchus Cercyraeus in stad.
 LXII. Eryxias Chalcideus in stadio.
 In Lucta Milon Crotoniensis, qui vicit (ludis) Olympiis sexies, Pythiis sexies, Isthmiis decies, Nemeacis novies ¹.
 LXIII. Parmenides Camari-naeus in stadio.
 LXIV. Menandrus Thessalus in stadio.
 LXV. Anachus Tarantinus in stadio.
 Additus Oplites; et vicit Damaretus Eraeus.

Πεντηκοστή ἕκτη. Φαῖδρος Φαρσάλιος	στάδιον.
Πεντηκοστή ἑβδόμη. Λάδρομος Λάκων	στάδιον.
Πεντηκοστή ὀγδόη. Διογνητος Κροτωνιάτης	στάδιον.
Πεντηκοστή ἐνάτη. Αρχίλοχος Κερκυραῖος	στάδιον.
Ἐξηκοστή. Ἀπελλαῖος Ἡλείος	στάδιον.
Ἐξηκοστή πρώτη. Ἀγάθαρχος Κερκυραῖος	στάδιον.
Ἐξηκοστή δευτέρα. Ερυξίας Καλκιδεύς	στάδιον.
Μίλων Κροτωνιάτης πάλιν, ὃς νικᾷ Ὀλύμπια ἐξάκις, Πύθια ἐξάκις, Ἰσθμια δεκάκις, Νέμεα ἐνάκις.	
Ἐξηκοστή τρίτη. Παρμενίδης Καμαριναῖος	στάδιον.
Ἐξηκοστή τετάρτη. Ευανδρος Θεσσαλεύς	στάδιον.
Ἐξηκοστή πέμπτη. Ανοχᾶς Ταραντῖνος	στάδιον.
Προσετέθη ὀπλίτης, καὶ ἐνῖκα Δαμάρητος Ηρακλειδης.	

¹ Ut Latini auctores, ita et Arm. Interp. noster Graeca ipsa nomina servavit, quorum sensus patet apud Antiquarios. Olympia enim ponitur pro ipsis ludis Olympicis peractis in honorem Jovis. Pythia pro ludis in honorem Apollinis institutis ab Agamemnone, a nomine Py-

thonis serpentis ab Apolline interfecti. Isthmia pro ludis in Peloponneso in honorem Neptuni celebratis. Nemea demum pro ludis celebratis in loco hujus nominis apud Argivos; de quibus rebus plura alii.

- 44. Իսպերոս Իմերացի 'ի ստադիւն.
- 45. Փաննաս պէղղէնացի զառաջինն երեքինեաց 'ի ստադիւն, և 'ի դիաւլ զնին, և 'ի Տիպլոնի. որ է ստիւ ելանել զինակրին մրցութեան:
- 46. Իսովմաքոս Կրոտոնացի 'ի ստադ.
- 47. Իոյն յերկրորդումն:
- 48. Իհիէաս ուպունդացի 'ի ստադ.
- 49. Տիսիկրատէս Կրոտոնացի 'ի ստադ.
- 50. Իոյն յերկրորդումն:
- 51. Իոյն յերկրորդումն:
- 52. Իոյն յերկրորդումն:
- 53. Սկամանդրոս Միտիլենացի 'ի ստադ.
- 54. Դանդին արգինացի 'ի ստադ.

- LXVI. Ischyryus Imeraeus in stadio.
- LXVII. Phannas Pellenus, primus triplicavit in stadio, et Diaulo, et Oplone; id est colluctatio contra nisum hominis armati ¹.
- LXVIII. Isomachus ² Crotoniensis in stad.
- LXIX. Idem in secundo.
- LXX. Niceas ³ Opundius in stadio.
- LXXI. Tisicrates Crotoniensis in stad.
- LXXII. Idem in secundo.
- LXXIII. Astyalus Crotoniensis in stadio.
- LXXIV. Idem in secundo.
- LXXV. Idem in tertio.
- LXXVI. Scamandrus Mitylenius in stad.
- LXXVII. Dandinus Argivus in stadio.

Εξηκοστή ἕκτη. Ἰσχυρός Ἰμεραῖος	στάδιον.
Εξηκοστή ἑβδόμη. Φανᾶς Πελληνεὺς	στάδιον.
Πρῶτος ἐτρίσσευσεν διάυλον, ὄπλον.	
Εξηκοστή ὀγδόη. Ἰσχύμαχος Κροτωνιάτης	στάδιον.
Εξηκοστή ἑνάτη. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.	
Εβδομηκοστή. Νικαίστας Οπούντιος	στάδιον.
Εβδομηκοστή πρώτη. Τισικράτης Κροτωνιάτης	στάδιον.
Εβδομηκοστή δεύτερα. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.	
Εβδομηκοστή τρίτη. Αστύαλος Κροτωνιάτης	στάδιον.
Εβδομηκοστή τετάρτη. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.	
Εβδομηκοστή πέμπτη. ὁ αὐτὸς τρίτον.	
Εβδομηκοστή ἕκτη. Σκάμανδρος Μιτυληναῖος	στάδιον.
Εβδομηκοστή ἑβδόμη. Δάνδης Ἀργεῖος	στάδιον.

1 Aperte explicationem subjunxit Interp. Arm. Gr. nominis *ὄπλον*, a quo *ὄπλίτης*, illud enim sonat *armaturam*, *arma*, hoc *militem armatum*, vel *gravis armaturae*, atque eo sensu accipitur hic *ἡμίχιρος*, *armiger*; qui scilicet ipse armatus est, non ut passim, qui alterius arma gerit.

2 Gr. *Ischomachus*. Sed magis sincera videtur lectio codicis nostri, quippe qui tritum praefert etymon in nomine *Ἰσόμαχος*, sc. *aequalis in pugna*: quam alterum *Ἰσχύμαχος*, sit vox

incerta, etsi poterit deduci ab *ἰσχύς*, vel *ἰσχίσις*, aut *ἰσχυρός*.

3 Ad rem facit itaque illud Scaligeranum, ubi dixit p. 428. ad 41. » *Νικαίστας*. Nomen nihili. Legendum *Νικίας*, ut in nostris collectaneis: quamvis Arm. magis refunditur in Gr. *Νικίας*, vel *Νικαίας*. Nec tamen nos cogit, cum dicat Scal. in sequentibus » *Αστύαλος*. Repone *Αστύλος* ex Pausania. Namque non semel vidimus Pausaniae lectionem ab auctore nostro discrepare.

- ՏԸ. Պարմենիդէս պոսիդոն
նացի 'ի ստադ.
- ՏԹ. Վսենոփոն կորնթացի 'ի ստադ.
- Տ. Տորիմմաս Թէսաղացի 'ի ստադ.
'Ի մարտին ամէսինաս բարկե-
ցի . որ յանդէորդու Թիւնսն ընդ
ցլու ոգորէր . և 'ի պիսանն մտեալ
ընդ այլ 'ի հանդիսի անցանէր :
- ՃԿ. Պաւղիմաստոս կիւրէ-
նացի 'ի ստադ.
- ՃԸ. Պիկոս Ղասիրացի (յն .
ղարիսացի) 'ի ստադ.
- ՃԹ. Արիստոն իմէսացի 'ի ստադ.
- ՃՊ. 'Եջն յերկրորդումն :
- ՃԵ. 'Եջն յերրորդումն :
- ՃԶ. Թէոպոմպոս Թեսա-
ղացի 'ի ստադ.
- ՃԷ. Աւփրանոր ամբրակի-
նացի 'ի ստադ.
(Յետ որոյ պեղոպոնէսիական
պատերազմն :
- ՃԸ. Սիմաքոս մէսսէնացի 'ի ստադ.

- LXXVIII. Parmenides Posido-
niates in stadio.
- LXXIX. Xenophon Corinthius in stad.
- LXXX. Turimmas Thessalus in stadio.
In Lucta Amesinas Barcaeus;
qui cum pecora pasceret, cum
tauro concertabat; et Pisam in-
gressus, cum altero colluctatus est.
- LXXXI. Polymastus Cyrenaeus in stad.
- LXXXII. Lycus Larissaeus
(cod. Lasiraeus) in stadio
- LXXXIII. Crisson Immesaeus in stadio.
- LXXXIV. Idem in secundo.
- LXXXV. Idem in tertio.
- LXXXVI. Theopompus Thes-
salus in stadio.
- LXXXVII. Euphranor Ambraci-
nensis in stadio.
Deinde Peloponnesiacum bellum.
- LXXXVIII. Symmachus Messenius in stad.

Εβδομηκοστή ὀγδόη. Παρμενίδης Πωσειδωνιάτης	στάδιον.
Εβδομηκοστή ἑνάτη. Ξενοφῶν Κορίνθιος	στάδιον.
Ογδοηκοστή. Τυρύμμας Θεσσαλός	στάδιον.
Πάλην Ἀμισινᾶς Βαρκαῖος, ὃς βουκολῶν ταύρων ἐγυμνάζετο, ὃν
καὶ εἰς Πίσαν ἀναγῶν συνεγυμνάσθη.	
Ογδοηκοστή πρώτη. Πολύμναστος Κυρηναῖος	στάδιον.
Ογδοηκοστή δεύτερα. Λύκος Λαρισσαῖος	στάδιον.
Ογδοηκοστή τρίτη. Κρίσσων Ἰμεραῖος	στάδιον.
Ογδοηκοστή τετάρτη. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.	
Ογδοηκοστή πέμπτη. ὁ αὐτὸς τὸ τρίτον	στάδιον.
Ογδοηκοστή ἕκτη. Θεόπομπος Θεσσαλός	στάδιον.
Ογδοηκοστή ἑβδόμη. Σάφρων Ἀμβρακιώτης	στάδιον.
Ἐν ᾧ ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος συνεκροτήθη.	
Ογδοηκοστή ὀγδόη. Σύμμαχος Μεσσηνίος	στάδιον.

1 Codex noster manifesto librarii mendo prae-
termiserat numerum ordinalem ՃԶ. LXXXVI. an-
te nomen Theopompi, et praefixerat sequenti
lineae eundem numerum; unde tota series Olym-

piadum differebat uno numero a Graeco. Nobis
tamen necesse fuit supplere unum numerum Ro-
co proprio, et non deflectere a semita trita,
quam tenet Gr. lectio.

- 285. Երկրորդը յերկրորդումն :
- 286. Հիպերբիոս սիրակուսացի 'ի ստադ.
- 287. Երեսգեներոս ահրագանացի 'ի ստադ.
- 288. Երկրորդը յերկրորդումն :
- 289. Եւրոտոս կիրենացի 'ի ստադ. Եւ յամենախումբ մարտին պաղիդամուս սուսուսացի յաղթանդամն. որ 'ի պարսս առաջի ուղբայ երթեալ կոտորէր առեւծս. և ընդ վառեալս մերկանդամ կռուէր : Յաւելու սինովրիսն. և յաղթէր եւադրոս հեղիացի :
- 290. Կրոկինաս դարիսացի 'ի ստադ.
- 291. Երկրորդը աթենացի 'ի ստադ.
- 292. Եւպոլեմոս հելիացի 'ի ստադ. Յաւելու փոլապանն. և յաղթէր սիմէոս հեղիացի :

- lxxxix. Idem in secundo .
- xc. Hyperbius Syracusanus in stad.
- xcI. Exegentus¹ Acragan-
tinus in stadio.
- xcII. Idem in secundo .
- xcIII. Eurotus Cyrenaeus in stadio.
Et in certamine omnium vi-
rium² Polydamas Scotussaeus pro-
cerus: qui Persiam adiens, coram
Ocho leones caedebat, et cum
armatis nudus pugnabat³. Addita
Synoris⁴; et vicit Evagrus He-
liensis .
- xcIV. Crocinas Laurissaeus in stadio.
- xcV. Minon Atheniensis in stadio.
- xcVI. Eupolemus Heliensis in stadio.
Additus Tubicen; et vicit Ti-
maeus Heliensis .

Ογδοηκοστή ἑνάτη. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.
 Ἐννεηκοστή. Ὑπέρβιος Συρακούσιος στάδιον.
 Ἐννεηκοστή πρώτη. Εξάγεντος Ἀκραγαντίνος στάδιον.
 Ἐννεηκοστή δεύτερα. αὐτὸς τὸ δεύτερον.
 Ἐννεηκοστή τρίτη. Εὐκατος Κυρναῖος στάδιον.
 Παγκράτιον Πολύδαμας Σκοτουσαῖος ὑπερμεγέθης, ὃς ἐν Πέρ-
 σαις παρὰ Ωχω γενόμενος λέοντας ἀνήρει, καὶ ἀπλισομένους
 γυμνὸς κατηγωνίσαστο. (ἴσθη δὲ καὶ ἄρματα ἐλαυνόμενα κατὰ
 κράτος.) Προστέθη Συνορίς, καὶ ἐνῖκα Εὐαγόρας Ἠλεῖος.
 Ἐννεηκοστή τετάρτη. Κροκίνας Λαρισσαῖος στάδιον.
 Ἐννεηκοστή πέμπτη. Μένων Ἀθηναῖος στάδιον.
 Ἐννεηκοστή ἕκτη. Εὐπόλεμος Ἠλεῖος στάδιον.
 Προστέθη σαλπικτής. καὶ ἐνῖκα Τίμαιος Ἠλεῖος.

¹ Scal. » Εξάγεντος. Legendum Εξαινε-
 τος «. Sed tamen Eusebius noster vult, ut me-
 dium teneamus Εξάγεντος. Sicut et infra cum
 ait Scal. » Legendum Εὐβατος. Nam τὸ Εὐ-
 κατος est nomen nihili « : auctor noster suadet
 legendum Εὐρώτος.
² Quum antea neglexisset Interp. Arm. expli-
 cationem vocis Παγκράτιον, hic rem perficere
 statuit per voces ἀπλισομένης ἑώρας. scilicet

congressus omnicoetus; nos, ut conveniat etiam
 cum Gr. certamen omnium virium diximus .
³ Gr. apud Anon. haec amplius fert. » detinuit
 autem currus impulsus per vim «, nescio an in-
 terciderit a nostro codice, vel redundet in alieno .
⁴ Συνορίς est biga, duo equi conjugati, cur-
 rus duorum equorum, ut expressae habetur in
 collectaneis Scal. Interp. Arm. alibi exposite di-
 citur ἐρφέη, duorum equorum .

Ագևս արգիւցի 'ի դողիքո-
յինս. որ յարդոս զիւր յաղթու-
թիւնն նոյն օրին երթեալ պատ-
մեաց :

ՁԺԴ. Արգիւնաս ռոդացի 'ի ստադ-
ի, զէքսանդրոս վախճանեցաւ .
յետ որոյ 'ի բազումն բաժանեալ
իշխանութիւնն՝ եգիպտոսի և ա-
ղէքսանդրիաց թագաւորեաց պըս-
ղոմէոս :

ՁԺԵ. Վամասիաս ամփիպո-
ղիացի 'ի ստադ-

ՁԺԶ. Վիմոսթէնէս լապո-
նացի 'ի ստադ-

ՁԺԷ. Վարմէնիդէս միտլիդէ-
նացի 'ի ստադ-

ՁԺԸ. Անդրոմէնէս կորն-
թացի 'ի ստադ-

Անտենոր վաթէնացի կամ՝
միդէուացի՝ յամէնախոսւմք մար-
տին , յոսիսել , 'ի շրջականս , ա-

Ageus ¹ Argivus in Dolicho ;
qui Argos profectus victoriam
suam eadem statim die narravit.

cxiv. Micennas Rhodius in stadio.
Alexander obiit: post quem in
multos imperio diviso, in Aegyp-
to et Alexandriae regnavit Ptole-
maeus.

cxv. Damasias Amphipoli-
tanus in stadio.

cxvi. Demosthenes ² Lacon in stadio.

cxvii. Parmenides Mityle-
naeus in stadio.

cxviii. Andromenes Corinthius in stad.

Antenor Atheniensis, vel Mi-
lesius in certamine omnium vi-
rium, in congressu, et circulo ³,

Αργεύς Αργεῖος δολιχόν, ὃς ἐν Ἀργεὶ τὴν ἑαυτοῦ νίκησιν αὐθημερόν
ἀνήγγειλεν.

Ἐκατοστὴ τεσσαρεσκαίδεκάτη. Μικίννας Ῥόδιος στάδιον.

Ἀλέξανδρος ἐτελεύτησε. μεθ' ὃν εἰς πολλοὺς διαίρειθεις τῆς
ἀρχῆς, Αἰγύπτου καὶ Ἀλεξανδρείας ἐβασίλευσε Πτολεμαῖος.

Ἐκατοστὴ πεντεκαίδεκάτη. Δαμασίας Ἀμφιπολίτης στάδιον.

Ἐκατοστὴ ἑκκαίδεκάτη. Δημοσθένης Λάκων στάδιον.

Ἐκατοστὴ ἑπτακαίδεκάτη. Παρμενίδης Μιτυληναῖος στάδιον.

Ἐκατοστὴ ὀκτωκαίδεκάτη. Ἀνδρομένης Κορίνθιος στάδιον.

Ἀντήνωρ Ἀθηναῖος, ἢ Μιλήσιος παγκράτιον, ἀκόντιον, περιοδο-
νίκης, ἄληπτος ἐν ταῖς τρισὶν ἡλικίαις.

¹ Jure itaque dixit Scal. » Αργεύς, corrige
Αγεύς α: ita enim et Eusebius noster praese-
fert. Δόλιχος autem ut ad syllabas retinuit In-
terpres noster, substantive sumptus, currien-
tum fuit spatii continentis duodecim stadia, vel
duplum secundum Suidam, sc. viginti quatuor,
ideoque securus fuit plenus et major Dianlo, ut
vel ipsa vox δόλιχος adjective sumpta, id sonat,
quod prolixus, longus.

² Scal. » Δημοσθένης. Repone ex Pausania
Δεινοσθένης, apud Diodorum mendose Δεινομέ-
νης α. quidni si et Pausaniae lectio obnoxia er-
rori sit?

³ Suspicamur pro *σφαιρῶς*, *circulari*, le-
gendum *σφαιρῶς*, *circulo*, ut infra non semel
occurrit, etsi utrumque quodammodo rem ean-
dem fere significet. Verum magis suspicor quod
pro *ἀκόντιον*, *telum*, *jaculum*, Interp. Arm.

- αὐτὸς ἀνίκητος ἐν τρισὶν ἡλικίαις :
- 238. Ἰνδρῶν Κορινθίου ἐν στάδιον :
- 239. Πυθαγόρας Μαγνησίου ἐκ Μενάνδρας (ἢ μένδρας) ἐν στάδιον :
- 240. Ἰνδρῶν Κορινθίου ἐν δεύτερῳ :
- 241. Φιλόμηλος Φαρσαλίου ἐν στάδιον :
- 242. Λάδας Αἰγείου ἐν στάδιον :
- 243. Ἰδαῖος, ἢ Νικάτωρ, Κυρηναῖος ἐν στάδιον :
- 244. Περιγένης Ἀλεξανδρείας ἐν στάδιον :
- 245. Σέλευκος Μακεδῶν ἐν στάδιον :
- 246. Φιλίνος Κῶος ἐν στάδιον :

- invictus et minime unctus in tribus aetatibus reperitur .
- CXIX. Andromenes Corinthius in stad.
- CXX. Pythagoras Magnesius ex Menandra (vel μένδρας) in stadio. (In lucta) Cerasus Argivus, qui bovi ungulas evellit .
- CXXI. Idem Pythagoras in secundo .
- CXXII. Antigonus Macedo in stadio.
- CXXIII. Idem in secundo.
- CXXIV. Philomelus Pharsalius in stad.
- CXXV. Ladas Aegeus in stadio.
- CXXVI. Idaeus, vel Nicator Cyrenaenus in stadio.
- CXXVII. Perigenes Alexandrinus in stadio.
- CXXVIII. Seleucus Macedo in stadio.
- CXXIX. Philinus Cous in stadio.

Ἐκατοστὴ ἐννεακαίδεκάτη. Ἀνδρομένης Κορινθίου	στάδιον.
Ἐκατοστὴ εἰκοστή. Πυθαγόρας Μάγνης	στάδιον.
Πάλιν Κερᾶς Ἀργεῖος, ὃς χηλὰς ἀπέσπα βοός.	
Ἐκατοστὴ εἰκοστή πρώτη. Πυθαγόρας τὸ δεύτερον.	
Ἐκατοστὴ εἰκοστή δεύτερα. Ἀντίγονος Μακεδῶν	στάδιον.
Ἐκατοστὴ εἰκοστή τρίτη. Ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.	
Ἐκατοστὴ εἰκοστή τέταρτη. Φιλόμηλος Φαρσαλίου	στάδιον.
Ἐκατοστὴ εἰκοστή πέμπτη. Λάδας Αἰγείος	στάδιον.
Ἐκατοστὴ εἰκοστή ἕκτη. Ἰδαῖος, ἢ Νικάτωρ, Κυρηναῖος	στάδιον.
Ἐκατοστὴ εἰκοστή ἑβδόμη. Περιγένης Ἀλεξανδρείας	στάδιον.
Ἐκατοστὴ εἰκοστή ὀγδόη. Σέλευκος Μακεδῶν	στάδιον.
Ἐκατοστὴ εἰκοστή ἐνάτη. Φιλίνος Κῶος	στάδιον.

ἀγωνιστής, aut quid simile legerit; unde expressit *κατὰ* ἐλ, ἀνταγωνιστὴν surrexit, aut *κατὰ* ἐλ, ἐπιβῆκεν, atque praeter ἀληπτος, non captus, aut legit alterum quoque vocabulum consimile

ἀναλείπτος, quasi non unctus, aut utrumque expressit respectu vocis antecedentis *κατὰ* ἐλ, h. e. in circulo victor.

Յաւելառ յովանակահան երկ-
ձին , և յաղթէր փիղիստիաքոս
մակետեայ :

ՃԸ. Փիղինոս նոյն յերկրորդումն :

ՃԸա. Մմոնիրոս աղէքսան
գրացի 'ի ստադ.

Յաւելառ միաձին յովանակա-
հան , և յաղթէր իպոկիրատէս
որդի Թէսաղայ :

ՃԸբ. Վսենոփանէս էտովղացի յաւ՛
փիսեայ : 'ի ստադ.

ՃԸգ. Սիմէղոս նէսպոլ-
ղիացի 'ի ստադ.

Պարթևք 'ի մակեդոնացւոց
ապստամբեցին . և առաջին Թա-
գուարեաց Մըշակ . ուստի և ար-
շակունիք :

ՃԸդ. Մղկիդէս ղակոնացի 'ի ստադ.

ՃԸե. Մըատոն էտովղացի 'ի ստադ.

Եւ 'ի բուսամարտիկ հռուին
կղէքսանդրացի , 'ի
շրջանակին առանց խաթարելոյ :

ՃԸզ. Պիթոկղէս սիկոնացի 'ի ստադ.

ՃԸէ. Սէնէսթևս բարկի-
ղացի 'ի ստադ.

Addita Biga pullica, et vince-
bat Philistiachus Maceti (filius) .

cxxx. Philinus idem in secundo . .

cxxxı. Ammonius Alexan-
drinus in stadio.

Additus Monippus (sc. unius
equi) pullicus, et vincebat Hip-
pocrates filius Thessali .

cxxxıı. Xenophanes Aetolus
ex Amphisia in stadio.

cxxxııı. Simelus Neapolitanus in stad.

Parthi a Macedonibus recesse-
runt; et primus regnavit Arsaces,
unde et Arsacidae .

cxxxıv. Aloidas Lacon in stadio:

cxxxv. Eraton Aetolus ¹ in stadio.

In Pugilatu autem Cleoxenus
Alexandrinus, in circulo sine ulla
laesione .

cxxxvi. Pythocles Sicyonius in stadio:

cxxxvıı. Menestheus Barcy-
linus in stadio:

Εκατοστή τριακοστή. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον .

Εκατοστή τριακοστή πρώτη. Αμμόνιος Αλεξανδρεὺς στάδιον .

Εκατοστή τριακοστή δεύτερα. Ξενοφάνης Αιτωλὸς στάδιον .

Εκατοστή τριακοστή τρίτη. Σιμούλος Νεαπολίτης στάδιον .

Πάρθοι Μακεδόνων ἀπέστησαν . καὶ πρῶτος ἐβασίλευσεν Ἀρσά-
κης , ὄθεν Ἀρσακίδαί .

Εκατοστή τριακοστή τετάρτη. Αλκίδας Λάκων στάδιον .

Εκατοστή τριακοστή πέμπτη. Εράτων Αιτωλὸς στάδιον .

Πυγμαῖον Κλεόξενος Αλεξανδρεὺς , περιδονίης ἀτραυματίστος .

Εκατοστή τριακοστή ἕκτη. Πυθοκλῆς Σικυώνιος στάδιον .

Εκατοστή τριακοστή ἑβδόμη. Μενεσθεὺς Βαρκυλίτης στάδιον .

1 Scal. p. 429. » utroque modo dicitur, Αι-
τωλὸς, Αιτωλὸς », quamquam suum exem-
plar secundam lectionem praesefere testetur .

Arm. utrumque probat, sonat enim *Aetolea-*
sis . Omitto notare varias Graecas lectionis aut
differentias, aut lacunas .

ՃԽԳ. Սիկիոն քիովտացի 'ի ստադ.
 ՃԽԵ. Ագեմաքոս կիզիկեցի 'ի ստադ.
 Եւ 'ի մարտին կղիստոստրա
 տոս ստադի. որ զվզէ ևեթ կա
 լեալ յաղթէր :
 ՃԽԶ. Արհեսիդաւոս մեգա.
 զուպուզիտացի 'ի ստադ.
 ՃԽԷ. Իպոստրատոս սեղւ.
 կիացի 'ի պիէրէ 'ի ստադ.
 ՃԽԸ. Տիսիկրատոս սաղա.
 միւացի 'ի ստադ.
 ՃԽԹ. Թիմէզոս սասէն.
 դացի 'ի ստադ.
 ՃԽՐ. Իմնկրատէս մէգա.
 րացի 'ի ստադ.
 ՃԽՏ. Արիստանդրոս լէսբա.
 ցի յանտիսեայ 'ի ստադ.
 ՃԽԿ. Լեոնիդաս ստադի.
 երեքկնոզ 'ի ստադ.
 ՃԽԼ. Լոյն յերրորդ ուձն :
 ՃԽԼ. Լոյն յերրորդ ուձն : Արիստո.

cxlvi. Micion Boeotius in stadio.
 cxlvii. Agemachus Cyzicenus in stad.
 Et in Lucta Clistostratus Rhodius;
 qui collo tantummodo manum
 inserens vincebat.
 cxlviii. Arcesilaus Megalopolitanus
 in stadio.
 cxlix. Hippostratus Seleucius
 ex Piera in stadio.
 cl. Onesicratus Salaminus in stad.
 cli. Thymelus Aspendius in stadio.
 clii. Democrates Megareus in stadio.
 cliii. Aristandrus Lesbius
 ex Antisa in stadio.
 cliv. Leonidas Rhodius triplicator²
 in stadio.
 clv. Idem in secundo.
 clvi. Idem in tertio. Aristosenes³

Եκατοστή τεσσαρακοστή ἕκτη. Μικίων Βοιωτίος στάδιον.
 Եκατοστή τεσσαρακοστή ἑβδόμη. Αἰγέμαχος Κυζικηνός στάδιον.
 Πάλλιν Κλείτος Ρόδιος, ὃς τραχηλίζων ἀπελάμβανεν.
 Եκατοστή τεσσαρακοστή ὀγδόη. Αἰεσίλαος Μεγαλοπολί-
 τῆς στάδιον.
 Եκατοστή τεσσαρακοστή ἐνάτη. Ἰππόστρατος Σελευκεύς στάδιον.
 Եκατοστή πεντηκοστή. Οἰησίκρατος Σαλαμίνιος στάδιον.
 Եκατοστή πεντηκοστή πρώτη. Θύμηλος Ασπένδιος στάδιον.
 Եκατοστή πεντηκοστή δεύτερα. Δημόκριτος Μεγαρεύς στάδιον.
 Եκατοστή πεντηκοστή τρίτη. Ἀρίστανδρος Λέσβιος στάδιον.
 Եκατοστή πεντηκοστή τετάρτη. Λεωνίδας Ρόδιος τριαστής στάδιον.
 Եκατοστή πεντηκοστή πέμπτη. Ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.
 Եκατοστή πεντηκοστή ἕκτη. Ὁ αὐτὸς τὸ τρίτον, Ρόδιος, τρίτος ἀφ'

1 Gr. Anon. decurtate Κλείστος, postea vero typographi culpa factum fuit Κλείτος. Verum enimvero vel ipse Scal. in adnot. fert Κλείστος, et statim tentat corrigere; ait enim p. 429. " Legendum Κλειόστρατος, ex Suida, qui hunc locum verbatim producit ". Sed tamen eodex noster habebat Κλειστόστρατος.

2 Idem fere sonat et Gr. τριαστής, quod fuit nomen ter victoris, ceu triplici vel multiplici certamine victoriam referentis; id et ex sequentibus satis apparet.

3 Aristosenis nulla in Gr. lectione Anon. mentio, ideo totus sermo ad Leonidam refertur. Sicut etiam in sequenti stadio idem, sive ὁ αὐ-

սէնէս ուղացի՝ երրորդ ՚ի հե-
 րակղեայ յամէնախումբ մարտին :
 ԺԾԷ. Լոյն ղէոնիրէս ՚ի չորրոր-
 դումն՝ միայն , և նախ ՚ի չորս ու
 ղոմսիտաչս առ երկոսասան պատկս
 ողոմսիտականս :
 ԺԾԸ. Սրթոն սիրակուսացի ՚ի ստաղ .
 ԺԾԹ. Լ՛ ղիլմոս կիզիկէ .
 նացի ՚ի ստաղ .
 ԺԿ. Լ՛ նովզովրոս կիզիկէ .
 նացի ՚ի ստաղ .
 ԺԿա. Լ՛ նտիպատրոս եպիրոս
 վացի ՚ի ստաղ .
 ԺԿբ. Գամոն գեղփացի ՚ի ստաղ .
 ԺԿգ. Տիմոթէոս տրաղղիա
 նացի ՚ի ստաղ .
 ԺԿդ. Բոյիոսիտոս սիկոնացի ՚ի ստաղ .
 ԺԿե. Լ՛ կուսիղաւոս կիւրէ .
 նացի ՚ի ստաղ .
 ԺԿզ. Վրիստղանոս նիկէ .
 նացի ՚ի ստաղ .
 ԺԿէ. Լոյն յերկրորդումն :

Rhodius, tertius ab Hercule in
 certamine omnium virium .
 CLVII. Idem Leonidas in quarto, solus
 et primus quatuor Olympiadibus
 duodecim coronas Olympicas ac-
 cepit .
 CLVIII. Orthon Syracusanus in stadio .
 CLIX. Alcimus Cyzicenus in stadio .
 CLX. Anodorus Cyzicenus ¹ in stadio .
 CLXI. Antipater Epirotes in stadio .
 CLXII. Damon Delphus in stadio .
 CLXIII. Timotheus Trallianus in stadio .
 CLXIV. Boïotus Sicyonius in stadio .
 CLXV. Acusilaus Cyrenaeus in stadio .
 CLXVI. Chrysogonus Nicaenus in stad .
 CLXVII. Idem in secundo .

Ηρακλέους πάλιν ὁμοῦ καὶ παγκράτιον .
 Ἐκατοστὴ πεντηκοστὴ ἐβδόμη. Λεωνίδας τὸ τέταρτον στάδιον .
 Μόγος δὲ, καὶ πρῶτος, ἐπὶ τέσσαρας Ὀλυμπιάδας στεφάνους
 Ὀλυμπιακοὺς ἔχει δώδεκα .
 Ἐκατοστὴ πεντηκοστὴ ὀγδόη. Ὀρθων Συρακούσιος στάδιον .
 Ἐκατοστὴ πεντηκοστὴ ἐνάτη. Ἀλκιμος Κυζικηνὸς στάδιον .
 Ἐκατοστὴ ἐξηκοστή. Ἀνώδοκος Κυζικηνὸς στάδιον .
 Ἐκατοστὴ ἐξηκοστὴ πρώτη. Ἀντίπατρος Ἡπειρώτης στάδιον .
 Ἐκατοστὴ ἐξηκοστὴ δευτέρα. Δάμων Δελφὸς στάδιον .
 Ἐκατοστὴ ἐξηκοστὴ τρίτη. Τιμόθεος Τραλλιανὸς στάδιον .
 Ἐκατοστὴ ἐξηκοστὴ τετάρτη. Βοιωτὸς Συκιώνιος στάδιον .
 Ἐκατοστὴ ἐξηκοστὴ πέμπτη. Ἀκουσίλαος Κυρηναῖος στάδιον .
 Ἐκατοστὴ ἐξηκοστὴ ἕκτη. Χρυσόγονος Νικαεὺς στάδιον .
 Ἐκατοστὴ ἐξηκοστὴ ἐβδόμη. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον .

τὸς desideratur in Gr. quamquam facile sub-
 audiatur .
 1 Pro Anodoro Cyziceno (vel Gr. minus recte
 Anodoco) » In nostris Collectaneis (ait Scal.)

Διόδωρος Σικυώνιος, ex Pausania u. En tibi de-
 claravit, quomodo confecerit sua Collectanea;
 quae tamen mirum quantum distant ab Euse-
 bio nostro .

242. Վիկոմաքոս փիլղաղէզ
 փացի 'ի ստադ.
 243. Վիկոդէմոս զակեդե.
 մոնացի 'ի ստադ.
 244. Սիմմէոս սեղէկացի
 'ի տիգրէ 'ի ստադ.
 245. Պարմէնիսկոս կերկի
 րացի 'ի ստադ.
 246. Եւդամոս Կոսլացի 'ի ստադ.
 Պրոտոփանէս մագնէսացի 'ի
 մէնանդրեայ' 'ի պանկրատին
 չորրորդ 'ի հերակղեայ :
 247. Պարմէնիսկոս կերկի
 րացի յերրորդումն 'ի ստադ.
 248. Վէմոստրատոս զա
 րիսացի 'ի ստադ.
 249. Ստադիոն մանկուղյ . և յաղ
 թէր եպէնետոս արգիւացի . քան
 զի արք չկռուէին՝ վասն սիղեայ
 զամենեւին 'ի հռոմ կռելոյ :
 250. Վիոն կիպարիսացի 'ի ստադ.
 251. Եկատոմոս հեղիւացի 'ի ստադ.

clxvii. Nicomachus Phila-
 delphicus in stadio.
 clxix. Nicodemus Lacedae-
 monius in stadio.
 clxx. Simmeus Seleucius
 a Tigre in stadio.
 clxxi. Parmeniscus Cercy-
 raeus in stadio.
 clxxii. Eudamus Cous in stadio.
 Protophanes Magnesius ex Mc-
 nandra (vel μένανδρος), in Pan-
 cratio, quartus ab Hercule.
 clxxiii. Parmeniscus Cercy-
 raeus in secundo stadio.
 clxxiv. Demonstratus Laris-
 saeus in stadio.
 clxxv. Stadium puerorum: vincebat
 autem Epaeetus Argivus; viri e-
 nim non pugnarunt, eo quod Syl-
 la omnes Romam arcessiverit.
 clxxvi. Dion Cyparisseus in stadio.
 clxxvii. Ecatomnus Heliensis in stadio.

Εκατοστή ἐξηκοστή ὀγδόη. Νικόμαχος Φιλαδελφεὺς στάδιον.
 Εκατοστή ἐξηκοστή ἐνάτη. Νικόδημος Λακεδαιμόνιος στάδιον.
 Εκατοστή ἐβδομηκοστή. Σιμμίας Σελευκεὺς ἀπὸ Τίγριος στάδιον.
 Εκατοστή ἐβδομηκοστή πρώτη. Παρμενίσκος Κερκυραῖος στάδιον.
 Εκατοστή ἐβδομηκοστή δεύτερα. Εὐδαμος Κῶος στάδιον.
 Πρωτοφάνης Μάγνης πάλην, καὶ παγκράτιον, τέταρτος ἀφ' Ἡρα-
 κλέους.
 Εκατοστή ἐβδομηκοστή τρίτη. Παρμενίσκος Κερκυραῖος
 τὸ β'. στάδιον.
 Εκατοστή ἐβδομηκοστή τετάρτη . . .
 Εκατοστή ἐβδομηκοστή πέμπτη. (...) Ἐπαίνετος Ἀργεῖος, στάδιον
 παίδων. Ἄνδρες γὰρ οὐκ ἠγωνίσαντο, Σύλλα πάντας εἰς Ῥώμην
 μεταπεμφάμενον.
 Εκατοστή ἐβδομηκοστή ἕκτη. Δίων Κυπαρισσεὺς στάδιον.
 Εκατοστή ἐβδομηκοστή ἐβδόμη. Ἐκατόμνος Ἡλεῖος στάδιον.

1 Lacunam ex parte notavit Scal. itaque sup-
 ple ex auctore nostro non solum Δημόστρατος
 Δαριασαῖος στάδιον, verum etiam aliqua in se-

quenti linea hoc pacto, Στάδιον παίδων, καὶ
 ἐνίκαι etc.

ՃԷԸ. Ղիտիղէս Տիպեպէ.

նացի 'ի ստաղ.

Ստրատոնիկոս Կորովագոյ աղէք-
սանդրացի՝ յամենախուճաբ մար-
տին Տինգերորդ. 'ի Տերակղէայ.
որ և 'ի նեմեոյն 'ի նմին աւուր
զմանկաւոյ և զմերուանեաց չորս
պսակս առ, զմերկանդամ մարտոն
առանց ձիոյ վարելոյ. և այն ըստ
չնորհաց դիպեցաւ, կամ 'ի բարե-
կամս, կամ 'ի Թագաւորս գրել-
ուտի և վարել իսկ չհամարե-
ցան :

ՃԷԹ. Ղնդրէաս զակեղեմո.

նացի 'ի ստաղ.

ՃԸ. Ղնդրոմարոս զակե-

ղեմնացի 'ի ստաղ.

ՃԸա. Ղամարոս տաւրոմէ-

նացի 'ի ստաղ.

ՃԸբ. ՂնԹէստիոն ար-

դիացի 'ի ստաղ.

CLXXVIII. Diocles Hypaepenus in stad.

Stratonicus Corovagi (filius)
Alexandrinus in certamine om-
nium virium, quintus ab Hercule;
quique Nemeacis eadem die Pue-
rorum et Barbatorum ' quatuor
coronas accepit, gymnics perac-
tis certaminibus sine equitatione;
idque per gratias accidit, sive ad
amicos, sive ad reges scribere;
unde neque usum (vel equitatio-
nem) fieri arbitrati sunt.

CLXXIX. Andreas Lacedae-
monius in stadio.

CLXXX. Andromachus Lace-
daemonius in stadio.

CLXXXI. Lamachus Tauro-
menicus in stadio.

CLXXXII. Anthestion Argivus in stadio.

Εκατοστή εβδομηκοστή ογδόη. Διοκλῆς Υπαιπινός σταδίου.
· Στρατόνικος Κοράγου Αλεξανδρεὺς πάλιν καὶ παγκράτιον πέμ-
· πτος ἀφ' Ηρακλέους. ὃς Νεμέα τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ παίδων καὶ
· ἀγνεύων τέσσαρας στεφάνους ἔσχεν. (. . .)
Εκατοστή εβδομηκοστή ἐνάτη. Ανδρέας Λακεδαιμόνιος σταδίου.
Εκατοστή ὀγδοηκοστή. Ανδρόμαχος Αμβρακιώτης σταδίου.
Εκατοστή ὀγδοηκοστή πρώτη. Λάμαχος Ταυρομενίτης σταδίου.
Εκατοστή ὀγδοηκοστή δεύτερα. Αυτεσίων Αργεῖος σταδίου.

1 Մորուսի satis clarè *Barbatum* designare tibi persuadebis; quamvis apud Anon. in Gr. occurrat *ἀγνείος*, quod magis *imberbem* significat: ita tamen ut possit vel *barbatum* designare, cum *d* praepositio in compositione non tantum privationem, sed etiam non semel abundantiam vel intensionem designet. Itaque Interp. noster vel ita sumpsit, vel potius non legit *καὶ ἀγνεύων*, sed *καὶ γαινεύων*, sc. *et barbatorum*: Et quidem utraque lectio et sententia suam habet rationem, sed graviozem fortasse nostra lectio prae-

ferat; efficit enim ut credamus, de pueris et barbatis, sive de viris perfectis, sibi invicem oppositis hic mentionem fieri: quibus peraeque devictis, cunctis aetatibus Stratonicum excelsisse. Altera vero facit, ut arbitremur Stratonicum pueros et juvenes tantum superasse. Omitto sequentem lacunam Gr. lectionis, quae si integra fuisset, valde nobis prodesset; quia non apertissimus est sensus Arm. verbi *վարել*, quod multa significat: sicut etiam pro *scribere* poterat fortasse dici *adscribi*.

- Սարիսն մարիսնայ աղէքսան.
 դրացի յամէնսխոսմբ մարտին՝
 վեցերորդ ՚ի հերակղեայ :
- ՃՃԳ. (Թ) Լեռորոս մէսէ.
 նացի ՚ի ստադ.
 (Յ) ուղիոս կայսր միահեծան կա
 լաւ զհռոմայեցիս :
- ՃՃԴ. Սոյն Թեռորոս յերկրոր
 դունն :
 Մ. Լոստոս հռոմայեցեաց Թա
 զաւորեաց :
- ՃՃԵ. Մրիստն Թովտացի ՚ի ստադ.
 ՃՃԶ. Սիամանդրոս աղէքսանդրացի
 ՚ի տրոլադայ ՚ի ստադ.
 ՃՃԷ. Մրիստն Թովտացի յերկրոր
 դունն :
- ՃՃԸ. Սովպարոս սրգիացի ՚ի ստադ.
 ՃՃԹ. Մսիդիպիադէս սիկո.
 նացի ՚ի ստադ.
 ՃՃՂ. Մփիդիոս պա.
 տրիացի ՚ի ստադ.

- Marion Marionis (filius) Ale-
 xandrinus in certamine omnium
 virium sextus ab Hercule .
 CLXXXIII. Theodorus Messenius in stad.
 Julius Caesar Monarchiam ex-
 ercuit in Romanos .
 CLXXXIV. Idem Theodorus ¹ in secundo .
 Augustus in Romanos regnavit .
 CLXXXV. Ariston Thodensis in stadio .
 CLXXXVI. Scamandrus Ale-
 xandrinus ex Troja in stadio .
 CLXXXVII. Ariston Thodensis in se-
 cundo ² .
 CLXXXVIII. Sopatrus Argivus in stadio .
 CLXXXIX. Asclepiades Sicyonius in stad.
 CXC. Auphidius Patrius ³ in stadio .

Μαρίων Μαρίωνος Αλεξανδρεὺς πάλιν καὶ παγκράτιον ἕκτος ἀφ' Ἡρακλέους .

Εκατοστὴ ὀγδοηκοστὴ τρίτη . Θεόδωρος Μεσσηνίος	στάδιον .
Ιούλιος Καῖσαρ ἐμονάρχησε Ῥωμαίων .	
Εκατοστὴ ὀγδοηκοστὴ τετάρτη . ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον .	
Αὐγουστος Ῥωμαίων ἐβασίλευε .	
Εκατοστὴ ὀγδοηκοστὴ πέμπτη . Ἀρίστων Θούριος	στάδιον .
Εκατοστὴ ὀγδοηκοστὴ ἕκτη . Σκάμανδρος Αλεξανδρεὺς (...)	στάδιον .
Εκατοστὴ ὀγδοηκοστὴ ἑβδόμη . Σώπατρος Ἀργεῖος	στάδιον .
Εκατοστὴ ὀγδοηκοστὴ ὀγδὸν . . .	
Εκατοστὴ ὀγδοηκοστὴ ἐνάτη . Ασκληπιάδης Σιδώνιος	στάδιον .
Εκατοστὴ ἐννεηκοστὴ . Αὐφίδιος Πατρὺς	στάδιον .

1 Nomen Theodori repetitum deest in lectione Anon. habentis tantum ὁ αὐτὸς, idem; reperitur tamen in Collect. Scal. quod magis ad rem facit, cum altera intersit linea; ut passim didicimus .

2 Lacunam Gr. textus facile supplebis ad normam Eusebii nostri. Ἀρίστων Θώδιος (vel Θούριος) τὸ δεύτερον (στάδιον), ita tamen ut huic

nomini praeponatur in Gr. Σώπατρος Ἀργεῖος, in Arm. postponatur .

3 Mendosam Anonymi lectionem Πατρὺς, typographo magis adscribendam, emendabis addito unico caractere s. Πατριὺς, ut habet non solum Auctor noster, sed etiam Scal. in Collect.

271. Գիստոստոս տիմուսցի 'ի ստադ.
 272. Գիստոստոս Էստուցի 'ի ստադ.
 273. Լ'րուստոս Թիւս.
 տիրուցի 'ի ստադ.
 274. Գիստոստոս Էստուցի 'ի ստադ.
 275. Գիստոստոս Էստուցի :
 276. Գիստոստոս Էստուցի
 'ի ստադ.
 277. Լ'ստուստոս Էստուցի
 'ի ստադ.
 278. Գիստոստոս Էստուցի
 յողովուրդ 'ի ստադ.
 Լ'րուստոս տիրուցի ,
 կամ Էստուցի յառաջադասու
 մարտին Էստուցի 'ի Զերակ
 դեայ. Տիրուցի Զոստուցի Էստու
 գուստուցի :
 279. Գիստոստոս Էստուցի 'ի ստադ.
 Գիստոստոս տիրուցի ստ
 պուցի. Է յառաջ տիրուցի կայ
 սեր յորք ձիւն :
 280. Գիստոստոս Էստուցի 'ի ստադ.
 281. Գիստոստոս Էստուցի 'ի ստադ.

CXC. Diodotus Tyanus in stadio.
 CXCII. Diophanes Acolus in stadio.
 CXCIII. Artesidorus Thyatirius in stad.
 CXCIV. Dimatrus Ephesius in stadio.
 CXCIV. Idem in secundo.
 CXCVI. Pasenes Magnesius a
 Maeandra in stadio.
 CXCVII. Asiaticus Alicarnasseus in stad.
 CXCVIII. Diophanes Prusaeus
 ex Olympia in stadio.
 Aristeeas Stratonicensis vel
 Maeandrius in certamine omnium
 virum septimus ab Hercule. Ti-
 berius in Romanos regnavit.
 CXCIX. Aeschines Milesius, qui Glau-
 ciae (filius) erat in stadio.
 Instauratur Δύιππων cursus,
 vicitque Tiberii Caesaris qua-
 driga.
 CC. Polemon Petraeus in stadio.
 CCI. Damas Cytonicus in stadio.

Εκατοστή έννενηκοστή πρώτη. Διόδοτος Τυανεύς σταδίου.
 Εκατοστή έννενηκοστή δευτέρα. Διοφάνης Αιολεύς σταδίου.
 Εκατοστή έννενηκοστή τρίτη. Αρτεμίδωρος Θυατείριος σταδίου.
 Εκατοστή έννενηκοστή τετάρτη. Δημάρατος Εφέσιος σταδίου.
 Εκατοστή έννενηκοστή πέμπτη. ό αυτός τὸ δεύτερον.
 Εκατοστή έννενηκοστή έκτη. Παμμένης Μάγνης από Μαιάν-
 δρου σταδίου.
 Εκατοστή έννενηκοστή έβδομη. Ασιατικός Αλικαρνασσεύς σταδίου.
 Εκατοστή έννενηκοστή όγδόη. Διοφάνης Προυσαεύς σταδίου.
 Αριστέας Στρατονικεύς, ή Μαιάνδριος πάλιν και παγκράτιον έβ-
 δομος άφ' Ηρακλέους.
 Τιβέριος Ρωμαίων έβατίλευεν.
 Εκατοστή έννενηκοστή έννάτη. Αισχίνης Μιλήσιος ό Γλαυκίας σταδίου.
 Απεδόθη τών ίππων ό δρόμος (πάλαι κωλυθείς), και ένίκα Τι-
 βέριου Καίσαρος τέθριππον.
 Διακοσιοστή. Πολέμων Πετραίος σταδίου.
 Διακοσιοστή πρώτη. Δαμασίας Κυδωνειάτης σταδίου.

- ՄԶ. Հերմոգենես պերգա-
մացի 'ի ստադ.
- ՄԷ. Աπολλώνιος Էպիդաւ-
րացի 'ի ստադ.
- ՄԸ. Սարապիոն աղէքսան-
դրացի 'ի ստադ.
Վիկտուարատիս արգէացի յա
մէնսխուսէ մարտին ութերորդ
'ի հերակղեայ. յետ որոյ ոչ ևս
որ եղև 'ի հերակղեայ մինչև
ցմեզ, առ 'ի չպատկելոյ հեղիաց-
ւոյ և զհարողն ևս:
Վայիոն հռոմայեցւոց թագա-
ւորեաց:
- ՄԹ. Եւբուլիդէս լաւոզի-
կեցի 'ի ստադ.
Վլաւդիոս հռոմայեցւոց թա-
գաւորեաց:
- ՄՁ. Վալերիոս միտլէ-
նացի 'ի ստադ.

- ccii. Hermogenes Perga-
menus in stadio.
- cciii. Apollonius Epidaurius in stadio.
- cciv. Sarapion Alexandrinus in stad.
Nicostratis ² Argeus in certa-
mine omnium virium octavus ab
Hercule. Post quem nemo ulte-
rius extitit ab Hercule usque ad
nos, negligentibus Heliensibus co-
rona donare vel ipsos vi pollentes.
Gajus in Romanos regnavit ².
- ccv. Eubulidas Laodicensis in stadio.
Claudius in Romanos regna-
vit.
- ccvi. Valerius Mitylenaeus in stadio.

Διακοσιοστή δευτέρα. Ερμογένης Περγαμνός	στάδιον.
Διακοσιοστή τρίτη. Απολλώνιος Επιδάυριος	στάδιον.
Διακοσιοστή τετάρτη. Σαραπίων Αλεξανδρεύς	στάδιον.
Στράτος Αργάτης πάλιν και παγκράτιον ὄγδοος ἀφ' Ηρω-
κλέους (. . .)	
² Ετι παραβραβεύοντων τῶν Ηλείων τοὺς δυναμέτους (. . .)	
Διακοσιοστή πέμπτη. Ευβουλίδας Λαοδικεύς	στάδιον.
Κλαύδιος Ρωμαίων ἑβασίλευε.	
Διακοσιοστή ἕκτη. Ουαλέριος Μιτυληναῖος	στάδιον.

1 Pro Στράτος vult Scal. legi Στράτις. Ve-
rum integra lectio erit Νικοστράτις.
2 Geminas periodos integras omisit Anonymus
in Gr. vel potius unam ipse, alteram ejusdem
amanuensis; imitatus est et Scal. in suis Collect.
minime advertens nec primam, nec secundam
lacunam. Namque ob defectum anterioris, reli-
quum periochae membrum incertam praefert
sententiam, hoc pacto. » Stratus Argeates Lu-
ctam et Pancration, octavus ab Hercule, ulte-
rius negligentibus Heliensibus bravo donare vi
pollentes «. Ubi vox ulterius, sive ἔστι debuit es-

se iterata, atque privatae periochae initium du-
cere, quae tamen excidit a Gr. ut patet ex Eu-
sebio nostro. Item ob defectionem posterioris,
omnino silet Anon. de regno Gaji Imperatoris;
cum alibi omnes Romanorum Imperatores ex
ordine inserere soleat in serie Olympiadum cum
Eusebio nostro. De industria dixeris anteriora
ab Anonymo dissimulata, ne iis verbis, usque
ad nos, Eusebii personam falsò in se ostenta-
ret; qua tamen industria non potuit et sequen-
tia suppressere.

ԹԷ. Մթէնադորոս է.
 գիացի 'ի ստադ.
 ԹԸ. Մրոն յերկրորդումն :
 Սերոն չումայեցուց թագաւ
 ւորեաց :
 ԹԹ. Մաղղիկէս սիդոնացի 'ի ստադ.
 ԹՃ. Մթէնադորոս է.
 գէացի 'ի ստադ.
 ԹԾ. Սարգեցաւ վասն յամերոն
 ներոնի անդր երթալոյ . և ապա
 յետ երկուց ամաց կարգեցաւ .
 'ի ստադիս արիփոն փիղադէղ-
 փացի յաղթէր : Տայց ներոն 'ի
 քնարահարաց պսակէր . քանզի
 երգեցկաց և փանդանահարաց և
 'ի կառս յաւանակահանս , և 'ի Ժյո.
 վանակեանս յաղթեաց :
 ԹՇ. Սողիտէս կերամացի 'ի ստադ.

ccvii. Athenodorus Aegieus in stadio.
 ccviii. Idem in secundo .
 Nero in Romanos regnavit .
 ccix. Callicles Sidonius in stadio.
 ccx. Athenodorus Aegieus ² in stad.
 ccxi. Non est instituta, eo quod Nero
 tardavit illuc advenire; deinde ve-
 ro post duos annos constituta est.
 In stadio Tryphon Philadelphicus
 vicit. Nero autem in Citha-
 roedorum certamine coronatur;
 nam Tragicos et Lyricos vicit,
 atque in curru Pullico, et Decem-
 pullis ².
 ccxii. Polites Ceramicus in stadio.

Διακοσιοστή έβδόμη. Αθηνόδαρος Αιγίεύς στάδιον.
 Διακοσιοστή όγδοή. ό αυτός τό δεύτερον.
 Νέρων Ρωμαίων έβασίλευε.
 Διακοσιοστή έννάτη Καλλιηκλής Σιδώνιος στάδιον.
 Διακοσιοστή δεκάτη. Αθηνόδαρος Αιγίεύς τό δεύτερον (τρί-
 τον) στάδιον.
 Διακοσιοστή ένδεκάτη εύκ ήχθη, Νέρωνος αναβαλλομένου εις την
 έαυτοϋ έπιδημίαν . Μετά δέ έτη δύο άχθεισης αυτής, στάδιον
 μέν Τρύφων Φιλαδελφεύς ένίκα, Νέρων δέ κηρύκων άγώνια έστε-
 φανοϋτο . τραγωδούς, κιθαρωδούς, άρμα πωλικόν, και τό τέ-
 λειον, και τό δεκάπωλον.
 Διακοσιοστή δωδεκάτη. Πολίτης Κεραμίτης στάδιον.

1 Manifestum Anonymi mendum in Gr. τό
 δεύτερον, nemo non videt, qui procul dubio de-
 prehendit tertium in ordine esse praesens sta-
 dium, quo vicit Athenodorus, cum antea juxta
 auctorem bis vicerit. Id sane advertens Scaliger,
 adjecit in lect. gr. parenthesis nota correctam, ut
 videbatur, lectionem, τό τρίται, sc. tertium,
 atque hinc absolute id solum exaravit in suis
 Collect. Certa ergo auctoris nostri lectio est,
 servato solo stadio, quod pro tertio hic sup-
 ponit.
 2 Q¹⁰ sensu accipiatur *յաւանակահան*, vel

յաւանակահան, seu *pullicus*, paulo ante non-
 nulla diximus. Quoad verò residuas voces nota-
 bis, quod deest in Arm. *τέλειον*, quasi certa-
 men *Perfectum*. Pro autem *εργαγετες*. Tra-
 gicos reposuimus, Gr. dialecto adhaerentes,
 ubi vox Arm. ad verbum *Cantorem* exprimit.
Citharoedos autem restituimus pro *քնարահա-
 րաց*, id quippe apprime exprimit vox Arm.
 quamvis juxta Graecum debuerat dici *Praeco-
 nos*; et pro *փանդանահարաց*, ubi nos diximus
 Lyricos, oporteret reponere *Citharoedos*.

Վեսպասիանոս Հռոմայեցւոց թաւաւորեաց :
 մթգ. Ռոդոն կիւմէացի, կամ
 Թէոդորոս 'ի ստադ.
 մթգ. Ստրատոն աղէքսան
 դրացի 'ի ստադ.
 Տիտոս Հռոմայեցւոց թագաւորեաց :
 մթե. Հերմոգէնէս քսան
 Թացի 'ի ստադ.
 Դոմէտիանոս Հռոմայեցւոց
 թագաւորեաց :
 մթզ. Ապոլլոփանէս՝ որ Լ
 պատի՛ տարսոնացի 'ի ստադ.
 մթէ. Հերմոգէնէս քսան
 Թացի (յերկրորդումն) 'ի ստադ.
 մթը. Ապոլլինոս աղէքսան
 դրացի կամ Հելիոդորոս 'ի ստադ.
 մթթ. Ստեփանոս գամիր 'ի ստադ.
 Վերուս Հռոմայեցւոց թաւաւորեաց. յետ որոյ տրայիանոս :

Vespasianus in Romanos re-
 gnavit.
 ccxiii. Rhodon Cymeus, vel
 Theodorus in stadio.
 ccxiv. Straton Alexandrinus in stadio.
 Titus in Romanos regnavit.
 ccxv. Hermogenes Xanthius in stadio.
 Domitianus in Romanos regnavit.
 ccxvi. Apollophanes, qui et
 Patris Tarsonensis in stadio.
 ccxvii. Hermogenes Xan-
 thius in ¹ (secundo) stadio.
 ccxviii. Apollinus Alexandri-
 nus, vel Heliodorus in stadio.
 ccxix. Stephanus Cappadox in stadio.
 Nerva in Romanos regnavit.
 Post quem Trajanus ².

Ουεσπασιανός Ρωμαίων έβασίλευε.
 Διακοσιοστή τρισκαιδεκάτη. Ρόδων Κυμαῖος, ἢ Θεόδοτος σταδίων.
 Διακοσιοστή τεσσαρεσκαιδεκάτη. Στράτων Αλεξανδρεύς σταδίων.
 Τίτος Ρωμαίων έβασίλευε.
 Διακοσιοστή πεντεκαιδεκάτη. Ερμογένης Ξάνθιος σταδίων.
 Δομετιανός Ρωμαίων έβασίλευε.
 Διακοσιοστή έκκαιδεκάτη. Απολλοφάνης, ό και Πάπης, Ταρ-
 σεύς σταδίων.
 Διακοσιοστή έπτακαιδεκάτη. Ερμογένης Ξάνθιος τό δεύτε-
 ρον σταδίων.
 Διακοσιοστή όκτωκαιδεκάτη. Απολλώνιος Αλεξανδρεύς, ἢ
 Ηλιόδωρος, σταδίων.
 Διακοσιοστή έννεακαιδεκάτη. Στέφανος Καππάδοξ σταδίων.
 Νερούας Ρωμαίων έβασίλευε. Μέθ' όν (Τραιανός.)

1 Supple ex Gr. *յերկրորդումն*, in secundo, ut ipsa ratio postulat.
 2 Deerat in Gr. nomen Trajani; quod Scal.

per parentesim restituit, sicut etiam paulo post numerum *είκοστή*: neque poterat idem divinare de altera lacuna, quam nos notavimus.

ԺԾ. Վիղղևս աղէքսան
 դրացի 'ի ստադ.
 ԺԿա. (Ժէօնիւս որ և սմարագ-
 դոս աղէքսանդրացի 'ի ստադ.
 ԺԿբ. Կաղղիստոս սիդէացի 'ի ստադ.
 Դարձեալ արշաւեն ձիք.
 ԺԿգ. Եւստոլոս սիդէացի 'ի ստադ.
 ԺԿդ. Իսարիոն աղէքսան.
 դրացի 'ի ստադ.
 Ի դրիանոս Հռոմայեցւոց Թա-
 դաւորեաց :
 ԺԿե. Իրիստէաս միդէօացի 'ի ստադ.
 ԺԿզ. Դիոնիսիոս սամեանն
 աղէքսանդրացի 'ի ստադ.
 ԺԿզ. Եւստոլոս սիդէացի :
 ԺԿը. Կուկաս աղէքսան.
 դրացի 'ի ստադ.
 ԺԿթ. Եպիդաւրոս , որ և աւճ
 մնիոս աղէքսանդրացի 'ի ստադ.
 Ի նստնիոս եւսեբէս Հռոմայ-
 եցւոց Թադաւորեաց :
 ԺԿ. Դիդիմոս կլիդէս ա-
 ղէքսանդրացի 'ի ստադ.

CCXX. Chilleus Alexandrinus in stad.
 CCXXI. Theonas, qui et
 Smaragdus Alexandrinus in stad.
 CCXXII. Callistus Sidetes in stadio.
 Rursus equi currunt.
 CCXXIII. Eustolus Sidetes in stadio.
 CCXXIV. Isarion Alexandrinus in stad.
 Adrianus in Romanos regnavit.
 CCXXV. Aristetas Milesius in stadio.
 CCXXVI. Dionysius Samaeus
 Alexandrinus in stadio.
 CCXXVII. Idem in secundo.
 CCXXVIII. Lucas Alexandrinus in stadio.
 CCXXIX. Epidaurus, qui et Am-
 monius Alexandrinus in stadio.
 Antoninus Eusebes (Pius) in
 Romanos regnavit.
 CCXXX. Didymus Clideus
 Alexandrinus in stadio

Διακοσιοστή είκοστή. Αχιλλεύς Αλεξανδρεύς σταδίων.
 Διακοσιοστή είκοστή πρώτη. Θεωνάς, ό και Σμάραγδος,
 Αλεξανδρεύς σταδίων.
 Διακοσιοστή (είκοστή) δεύτερα. Κάλλιστος Σιδήτης σταδίων
 Διακοσιοστή είκοστή τρίτη. Αύστολος Σιδήτης σταδίων.
 Διακοσιοστή είκοστή τετάρτη. Ισαρίων Αλεξανδρεύς σταδίων.
 Αδριανός Ρωμαίων έβασίλευε.
 Διακοσιοστή είκοστή πέμπτη. Αριστέας Μιλήσιος σταδίων.
 Διακοσιοστή είκοστή έκτη. Διονύσιος Οσαμειμύς Αλεξανδρεύς σταδίων.
 Διακοσιοστή είκοστή έβδομη. Ο' αυτός τó δεύτερον.
 Διακοσιοστή είκοστή όγδόη. Λουκάς Αλεξανδρεύς σταδίων.
 Διακοσιοστή είκοστή έννάτη. Επίδαυρος, ό και Αμμώνιος,
 Αλεξανδρεύς σταδίων.
 Αντωνίνος Ευσεβής Ρωμαίων έβασίλευε.
 Διακοσιοστή τριακοστή. Δίδυμος Αλεξανδρεύς σταδίων.

1 Pariter Anon. in Gr. Ισαρίων, neque aliter tra parenthesim addi Ιλαρίων, ut magis emen-
 legit Scal. in Collect. nihilominus voluit ipse in- datum; nescio tamen an et authenticum .

ԺԼԵ. Կրանաոս սիկունուցի 'ի ստադ.
 ԺԼԲ. Բատրիկոս վարդիացի 'ի ստադ.
 (Յամէնսիսուսը մարտին գրե-
 ցաւ 'ի Տեղիացոց . պսակեցաւ
 'ի գիտնութեաց սէզնկեայ :
 ԺԼԳ. Դեմէտրիոս քիացի 'ի ստադ.
 ԺԼԴ. Լիւրաս քիացի 'ի ստադ.
 ԺԼԵ. Դնասիբուս Էլաս
 տացի 'ի ստադ.
 (Ներոս և օնտոնինոս հռոմայ.
 եցոց թագաւորեաց :
 ԺԼԶ. Բաթալէս աղէք.
 սանդրացի 'ի ստադ.
 ԺԼԷ. Եւդեմոն աղէքսան
 դրացի 'ի ստադ.
 ԺԼԸ. Բագաթոպուս Էգի.
 նէացի 'ի ստադ.
 ԺԼԹ. Լոյն յերկրորդում :

CCXXXI. Cranaus Sicyonius in stadio.
 CCXXXII. Atticus Vardianus in stadio.
 In certamine omnium virorum
 scriptus ab Heliensibus, a Diony-
 sio Seleucii (filio) coronatus est ¹.
 CCXXXIII. Demetrius Chius in stadio.
 CCXXXIV. Heras Chius in stadio.
 CCXXXV. Mnasibulus Ela-
 tens ² in stadio.
 Verus et Antoninus in Roma-
 nos regnant.
 CCXXXVI. Aithales Alexandrinus in stad.
 CCXXXVII. Eudaemon Alexan-
 drinus in stadio.
 CCXXXVIII. Agathopus Aegi-
 neus ³ in stadio.
 CCXXXIX. Idem in secundo.

Διακοσιοστή τριακοστή πρώτη. Κραναός Σικυώνιος στάδιον.
 Διακοσιοστή τριακοστή δεύτερα. Αττικὸς Σαρδιανὸς στάδιον.
 (Σωκράτης πάλιν καὶ) παγκράτιον ἀπογραφάμενο; ὑπὸ Ηλείων,
 παρεβραβεύθη ἰπὸ Διονυσίου Σελευκέως.
 Διακοσιοστή τριακοστή τρίτη. Δημήτριος Χῖος στάδιον.
 Διακοσιοστή τριακοστή τέταρτη. Ηρᾶς Χῖος στάδιον.
 Διακοσιοστή τριακοστή πέμπτη. Μνασίβουλος Ερατεύς στάδιον.
 Αντωνῖνος (Μάρκος Πίος,) καὶ (Δούκιος) Βῆρος Ρωμαίων ἐβα-
 σίλευον.
 Διακοσιοστή τριακοστή ἕκτη Αειθάλης Αλεξανδρεύς στάδιον.
 Διακοσιοστή τριακοστή ἑβδόμη. Ευδαίμων Αλεξανδρεύς στάδιον.
 Διακοσιοστή τριακοστή ὄγδοη. Αγαθόπους Απινίτης (Αι-
 γινήτης) στάδιον.
 Διακοσιοστή τριακοστή ἑννάτη. Ο' αὐτὸς τὸ δεύτερον.

¹ Παραβραβεύθη, ut patet, verbum est negati-
 uivi sensus; declarat enim defraudatum a bra-
 uio fuisse, quo sensu et a nostro interprete su-
 perius expositum fuit *չգրաւել*. itaque hic
 excidisse dixeris a Codice Arm. negationem *չ*.
 aut aliter lectum in apographo.

² Obolus Scal. inseruit, nescio qua suspicio-
 ne; quod si mendum divinavit in voce Ερατεύς,

accipiat lectionem nostram fortasse emendatio-
 rem Ελατεύς. Sequenti linea nomen, aut co-
 gnomen unius alteriusque Imperatoris redun-
 dat in Gr. inverso ordine.

³ Ita et Scal. ex suis collectaneis restituit Αι-
 γινήτης, pro mendosa Anonymi lectione Απινί-
 της. Nostram vero lectionem *αγαθόπους* mal-
 lem reddere *αγαθόπυλος*, juxta Gr. Agathopus.

Կոմոդոս Հռոմայեցւոց Թագաւորեաց :
 ՄԽ. Ընուբիոն՝ որ և փիդուս աղէքսանդրացի ՚ի ստադ.
 ՄԽա. Իրոն աղէքսանդրացի ՚ի ստադ.
 ՄԽբ. Սագնոս լիբիան կիւրէնացի ՚ի ստադ.
 ՄԽգ. Սիդորոս, որ և արտեմիդորոս աղէքսանդրացի ՚ի ստադ.
 Սերտինարս, և սեւերոս Հռոմայեցւոց Թագաւորեցին :
 ՄԽդ. Իշխ յերկրորդումն :
 ՄԽե. Ըղէքսանդրոս աղէքսանդրացի ՚ի ստադ.
 ՄԽզ. Եպենիկոս կիզիկէնացի՝ որ յորջորջեցաւ կինաս, ՚ի ստադ.
 ՄԽէ. Սատուրնինոս կրէտական գորտինացի ՚ի ստադ.
 Ընտանիոս պիսակ Հռոմայեցւոց Թագաւորեաց :

Comodus in Romanos regnavit.

CCXL. Anubion, qui et Phidus Alexandrinus in stadio.
 CCXLI. Heron Alexandrinus in stadio.
 CCXLII. Magnus Libycus Cyrenaeus in stadio.
 CCXLIII. Sidorus, qui et Artemidorus Alexandrinus in stadio.
 Pertinax, et Severus in Romanos regnaverunt.
 CCXLIV. Idem in secundo.
 CCXLV. Alexander Alexandrinus in stadio.
 CCXLVI. Epenicus Cyzicenus, qui Cynas est appellatus, in stadio.
 CCXLVII. Saturninus Cretensis a Gortyno in stadio.
 Antoninus Caracallus ¹ in Romanos regnavit.

Κόμοδος Ρωμαίων ἐβασίλευε.
 Διακοσιοστή τεσσαρακοστή. Αγουβί, ὁ καὶ Φειδούς, Αλεξανδρεὺς στάδιον.
 Διακοσιοστή τεσσαρακοστή πρώτη. Ηρων Αλεξανδρεὺς στάδιον.
 Διακοσιοστή τεσσαρακοστή δεύτερα. Μάγνης Κυρηναῖος στάδιον.
 Διακοσιοστή τεσσαρακοστή τρίτη. Ἰσίδωρος Αλεξανδρεὺς στάδιον.
 Περτίναξ, εἶτα Σεβῆρος Ρωμαίων ἐβασίλευσαν.
 Διακοσιοστή τεσσαρακοστή τετάρτη. ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.
 Διακοσιοστή τεσσαρακοστή πέμπτη. Αλέξανδρος Αλεξανδρεὺς στάδιον.
 Διακοσιοστή τεσσαρακοστή ἕκτη. Ἐπινίκιος Κυζικηνὸς, ὁ καὶ Κυνᾶς, στάδιον.
 Διακοσιοστή τεσσαρακοστή ἑβδόμη. Σατορνίος Κρής Γορτύριος στάδιον.
 Ἀντωνῖνος, ὁ καὶ Καράκαλλος, Ρωμαίων ἐβασίλευε.

¹ Lectumne dixeris ab Interp. Arm. in Gr. ποικίλος, quod respondet Arm. voci պիսակ, se. discolor, varius, an potius ab eodem eam

vocem usurpatam, ut per illam Caracallam denotaret, quem a quodam vestis genere ad talos usque demissae ita appellatum fuisse certum est.

ἄλλοι. Ἐκλήθησαν, ἡρ ἔ
 ἡρῶν ἡρῶν ἡρῶν ἡρῶν
 ἡρῶν ἡρῶν ἡρῶν ἡρῶν
 ἡρῶν ἡρῶν ἡρῶν ἡρῶν
 ἡρῶν ἡρῶν ἡρῶν ἡρῶν
 ἡρῶν ἡρῶν ἡρῶν ἡρῶν
 ἡρῶν ἡρῶν ἡρῶν ἡρῶν

ccxlviii. Heliodorus, qui et
 Trosidamas Alexandrinus in stad.

ccxlix. Idem in secundo.
 Usque ad istum Olympiadum
 descriptionem invenimus.
 Convenit iisdem addere et Corin-
 thiorum reges, Lacedaemoniorum-

Διακοσιοστὴ τεσσαρακοστὴ ὀγδόη. Ηλιόδωρος, ὁ καὶ Τρω-
 σιδάμας, Ἀλεξανδρεὺς σταδίων.

Διακοσιοστὴ τεσσαρακοστὴ ἐνάτη. Ὁ αὐτὸς τὸ δεύτερον.
 Μέχρι τούτου τῆν τῶν Ὀλυμπιάδων ἀναγραφὴν εὐρομεν . . .

1 Hic ergo, ubi Eusebius Olympiadas clausit, sinem facit et Gr. fragmentum ab Anonymo laudatum; qui in calce auctoris nomen expresse notavit, dicens. Καὶ ὁ μὲν Εὐσέβιος ταῦτα. » Et quidem Eusebius haec « : ut affert Scal. in adno t. p. 429. Sed quis ferre possit ejusdem Scalligeri convicia litterate homini minime digna contra Eusebium tum loco citato, tum p. 426. quibus in locis plus aequo exagitat auctorem, eo quod cum Africanum ex integro transcripserit, minime tamen ejusdem mentem assecutus fuerit. » Quum (ait Scal. de Eusebio) ad verbum haec ex Africani Chronicis exceperit, deceptus verbis ipsius Africani, nullas alias Olympiadas fuisse putat, sed ducentesimam quadragesimam nonam omnium fuisse ultimam. Africanus enim scribit se terminasse opus suum Grato et Seleuco Consulibus, anno tertio Antonini Ariti; qui et Elagabalus dictus fuit; quarto autem Olympiadis ccxlix, quemadmodum ad numerum ccxxvii. notavimus. Eusebius non animadvertens illum annum, quo illa scribebat Africanus, Olympiadis ccxlix fuisse ultimum, neque potuisse divinare futurae Olympiadis τὴν σταδιονίαν, propterea putavit nullam aliam post illud tempus Olympiadem fuisse: quasi idem Olympiadum, qui et Africani Chronicorum, finis fuerit. Quae certe non minor fuit ἀλγιστία, quam illa, de qua initio horum Olympiacorum Fastorum verba fecimus « . Verum haec, et quae alia passim auctori nostro Scalliger objicit, et prolize usque ad fastidium repetit, futilia sunt, et sine consilio prolata. Non enim dixerat Eusebius » nullas alias Olym-

piadas fuisse « , sed totidem tantum scriptis mandatas se reperisse. Alioquin vel ipse Eusebius sciebat suis etiam diebus Olympiadas identidem celebrari, ut et postea sub Juliano quoque factitatum fuit, quod neque Scal. insimulat loco citato. Itaque si vis Africanum vel alterum auctorem imitatus Eusebius, certas pariter Olympiadas scriptis traditas deprehendit, totidemque exaravit. Quod si Africanus ejus auctor existimetur, eo ipso evanescit altera incusatio Scalligeri, quasi confuderit Eusebius Adtoninum Caracallam cum Elagabalo, cum enim ante oculos habuerit Africani scripta, non aliter potuit legere ac describere, quam ipse oculatus testis scripserat. Ut ut sit, gratias sane, easque maximas habeat oportet Scalliger auctori nostro, qui unus posteris tradidit certam stadiorum seriem: de qua sic laetabundus profert ipse Scal. p. 426. » Sed Deum (inquit) immortalem, quanti refert hos σταδιονίκας non periisse ! Omnis enim memoria rerum Graecarum horum titulis continetur: ita ut ignorata Olympiade τοῦ σταδιονίκου nomen superstes, neque Olympiadem, neque tempus rei gestae perire patiat. Nam non raro Pausanias, non quota est Olympias, sed quam quidam vicit, notare solet, τρίτη ἔται τῆς Ὀλυμπιάδος, ἢ ὁ δεῖνα ἐνίκησε. Timaeus. v. scripsit, Ὀλυμπιονίκας, ἢ χρονικά πραξίδια. Neque vero quis miretur tanti Olympionicas a Graecis fieri, ut ab eis, ut Romae a Consulibus temporum ratio in Fastis notaretur. Cicero enim in oratione pro Flacco ait, Olympia vicisse apud Graecos prope majus et gloriosius fuisse, quam Romae triumphasse « .

նացւոց զծովակալս , և զառաջին վա-
րիչս մակեդոնացւոց աշխարհին . և
եղից զոոցա համար կարգաւ . և զժա-
մանակս , 'ի գումարելոյ դիողորի
մատենադարանացն . ուր հաստատա-
գոյն զոոցա պատմութիւնն պատմէ :

que Thalassocratores ¹, atque primos
Macedoniae Rectores. Apponam au-
tem ex ordine ipsorum seriem atque
tempora a congesta Diodori Biblio-
theca, ubi horum historiam firmis ra-
tionibus narrat.

Դ Գրողորի Գարեհից վան Կորնթացոց
Բաժանորաց :

Ex Diodori libris ² de Corinthiorum
Regibus .

Յետ զայս բարուք ընտրելոյ՝
զկորնթացւոց և զսիկոնացւոց Թա-
զաւորութենէ դիպող է ասել, Թէ
սրպէս 'ի գովրիացւոցն բնակեցան .
զի պեղոպոնէսացւոց ազգին գրէթէ
ամենայն իրաց (բայ) յարկադացւոցն՝
եհաս խախտել՝ 'ի հերակղիզացւոց
ասպատակին . Քանզի հերակղեանքն

His ita apte dijudicatis, de Co-
rinthiorum et Sicyoniorum regnis
aequum erit dicere, quo nimirum mo-
do Dorienses ea incoluerint; etenim
gentis Peloponnesiorum res fere om-
nes, (exceptis) Arcadibus, accidit ut
everterentur (in) Heraclidarum ir-
ruptione ³. Siquidem Heraclidae cum

(Syncell. pag. 143.)

(Ἐκ τῶν Διοδώρου περὶ τῆς τῶν Κορινθίων Ἀρχῆς. Κορινθίων βασιλείς.)

Τούτων ἡμῖν διευκρινημένων, λείπεται περὶ τῆς Κορινθίας καὶ Σι-
κυωνίας εἰπεῖν, ὅν τρόπον ὑπὸ Δαιριέων κατακίσθησαν. τὰ γὰρ
κατὰ Πελοπόννησον ἔθνη σχεδὸν πάντα, πλὴν Ἀρχάδων, ἀνάστα-
τα συνέβη γενέσθαι κατὰ τὴν κάθοδον τῶν Ἡρακλειδῶν. οἱ τοί-

1 Non aliter exacte, neque commode reddi potuit Arm. vox *ծովակալք*, quàm per illam Gr. dialectum; ne cogeremur ubique dissolvere in diversas voces Latinas, *Maris Dominatores*, vel *obtinentes mare*.

2 Sequens Diodori locus, valde commendabilis, est ex serie illorum ipsius librorum, qui injuria temporum exciderunt. Solus ergo auctor noster hoc fragmentum exeruit, a quo et Syncellus desumpsit, adjecta non adeo dispari inscriptione, ut vides e regione, ac demum Syncellum ipsum exscripsit non solum Scal. p. 35. sed quoque Diodori compilerator editorque. Itaque reperitur praesens locus in II. Tom. Dio-

dori, pag. 635. num. vi. excerptorum, subiecto in calce Syncelli nomine: ubi Eusebius noster primum locum tenere debebat, nisi hoc ei ignotum fuisset, qui Diodorum edidit; quod et Scal. clare testatur p. 416. ad 35. 31. dicens. » Hoc fragmentum debemus Eusebio « : quamvis Goar postponi Syncellum suum iniquo animo ferat in adnot. p. 47. ad 143.

3 Gr. textum juxta lectionem Sync. sic legitur ad verbum: » quae enim circa Peloponnesum nationes (sunt), ferè omnes, exceptis Arcadibus, eversas contigit fieri « . Ubi si pro plurali *ἔθνη*, legas in sing. *ἔθνος*, sicut et *Πελοπόννησον*, pro *Πελοπόννησον*, nostra lectio oritur;

ի բաժանելն՝ ընտիր և լաւ համա-
րեցան զԿորնթոս և շուրջ զնովա-
աշխարհն, յղեցին առ աղէտէս՝ մատ-
նեալ նմա զյառաջագոյն յիշատա-
կեալ աշխարհն : Սին այր երևելի
գիպեալ, և զԿորնթոս մեծացուցեալ՝
թագաւորեաց ամն լի :

Եւ որոյ վախճանելոյ՝ նախծին
որդին և եթ յանգ ՚ի ծնողաց թա-
գաւորէր, մինչև ցկիսեղեայ բռնա-
կալու թիւնն . որ քան զհերակղի-
դացոց սուպատակն յետնի ամօք նիս
և եթամօք : Եւ նախ ՚ի նմանէ յա-
ջորդեաց զթագաւորու թիւնն իբրիսն
ամն լի : Եւ որոյ տիրեաց ագե-
ղաս ամն լի : Եւ որոյ պրիմիս ամն
լի : Եւ բակքիս նոյնպէս կշիռ զնոյն
Ժամանակս՝ եղև երևելի քան զիր
առաջինսն . և յետ նոցա թագաւո-
րացն նմին իրի իսկ ոչ ևս հերակ-
ղեանս, այլ բակքիդեանս լինէր ա-
նուանեալ : Եւ որոյ տիրեաց ագե-

dividerent (regionem), eximiam bo-
namque Corinthum, et circa eam re-
gionem, (esse) putaverunt. Legatis
missis ad Aletem, ipsi quam supra
diximus, regionem tradidere. Qui sa-
ne vir illustris evenit ut esset; atque
adeo amplificata a se Corintho, re-
gnavit annis xxxviii «.

» Postque ejus obitum semper filius
natu major regnum a parentibus ac-
cipiebat, usque ad Cypseli tyrauni-
dem, quae Heraclidarum irruptione
annis cccclxvii. posterior habetur. Ac
primus quidem ex ipsis, Ixion ut suc-
cessor tenuit regnum annis xxxviii.
Post quem Agelas dominatus est an-
nis xxxvii. Post hunc Prymnes, annis
xxxv. et Bacches pariter aequali tem-
poris spatio, omnium qui ante se fue-
rant, clarissimus fuit. Quo factum,
ut qui postea reges fuere, non am-
plius Heraclidae, sed Bacchidae ap-
pellarentur. Post quem dominatus

ინნ ზრაკლეიდაი კატა ტენ დიაირსინ, ეჯაირეთონ პოისაჲმეოი ტენ კო-
რინთიან კაი ტენ ტაუტის პლესიბოჯაორონ, დიეპემჴანტო პროს ტონ ალ-
ტინ, პარადიდონტეს აუტო ტენ პროეირჲმენი ჯაორონ. ეპიფანის დე ბ
ანჲრ გენომეოს, კაი ტენ კორინთონ აუჯჲსას, ებასილეუსენ ეტი ლი.

Μετὰ δὲ τὴν τούτου τελευτὴν ὁ πρεσβύτατος ἀπὸ τῶν ἐκγόνων
ἐβασίλευσε, μέχρι τῆς Κυφέλλου τυραννίδος, ἥτις τῆς καθόδου
τῶν Ἡρακλειδῶν ὕστερεϊ ἔτεσι υμζ'. καὶ πρῶτος μὲν παρ' αὐτοῖς
διεδέξατο τὴν βασιλείαν Ἰξίων ἔτη λή. μεθ' ὃν ἦρξεν Ἀγέλας ἔτη
λζ'. Μετὰ δὲ τούτους Προύμνης ἔτη λέ. καὶ Βάκχης ὁμοίως τὸν
ἴσον χρόνον γενόμενος ἐπιφανέστατος τῶν πρὸ αὐτοῦ. διὸ καὶ συν-
έβη τοὺς μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντας οὐκ εἶτι Ἡρακλειδῆας, ἀλλὰ
Βακχίδας προσαγορεύεσθαι. μετὰ τοῦτον Ἀγέλας μὲν ἔτη λ'.

tunc enim sonaret, » quae enim circa Pelopon-
nesiacam gentem (negotia erant), fere omnia
eversa, etc «. etiam si utraque lectio cohaereat
in lato sensu. Scal. addidit articulum τὴν ante
Πελοπόννησον, ut magis probaretur ad regio-
nem spectare hoc nomen, non ad nationem. Ubi

obiter nota in Lat. Interp. Goari intercidisse il-
la *exceptis Arcadibus*, quae integra in Gr. ha-
bentur, unde et lectio Arm. adjuvatur .

1 Noster Interp. vel legit *ἐκ γονίων* pro *ἐκγό-
νων*, vel potius utrumque habuit.

Ὁμοίως ἔτι βασιλευσσι Κορινθίων
 ἀγορεύει :

Hi sunt itaque Corinthiorum Reges.

ω.	Βαχχίδης.	ωιδυ	ΛΕ.	I.	Aletes.	annis	xxxv ¹ .
ξ.	Ιξίων.	ωιδυ	ΛΖ.	II.	Ixion.	ann.	xxxvii.
α.	Αγέλας.	ωιδυ	ΛΗ.	III.	Agelas.	ann.	xxxvii.
π.	Πρύμνης.	ωιδυ	ΛΘ.	IV.	Prymnes.	ann.	xxxiv.
β.	Βάκχης.	ωιδυ	ΛΑ.	V.	Bacches.	ann.	xxxv.
ζ.	Αγέλας.	ωιδυ	ΛΒ.	VI.	Agelas.	ann.	xxx ² .
δ.	Ευδήμος.	ωιδυ	ΛΓ.	VII.	Eudemus.	ann.	xxv.
ε.	Αριστομένης.	ωιδυ	ΛΔ.	VIII.	Aristomedes.	ann.	xxxv.

Εἰσιν οὖν αὖτε βασιλεῖς Κορινθίων.

Αλήτης	ἔτη	λθ.
Ιξίων	ἔτη	λη.
Αγέλας	ἔτη	λζ.
Πρύμνης	ἔτη	λε.
Βάκχης	ἔτη	λα.
Αγέλας	ἔτη	λβ.
Ευδήμος	ἔτη	λγ.
Αριστομένης	ἔτη	λδ.

1 Nescio quomodo irreperit in Syncelli lectionem, ut primus rex pro Alete Bacchis collocatus fuerit, contra praescriptam Diodori traditionem: quod minime advertens Scaliger, constanter sic digessit α. Βάκχης. β. Αλήτης, etc. Verum vel ipse librarius Graecus vitiosum notaverat locum, quin imo emendaverat in margine ad normam sequentis Syncellani laterculi; ut videre est in editione Goari, ubi marginis catalogus recte fert Aletem primum regem, Bacchidem vero quintum. Facile id assequi poterat etiam Scal. cum vidisset Syncellum ad calcem cujuslibet regis adjecisse summam annorum ex antecedentibus collectam; e regione ergo nominis Bacchidis summam imposuit ρπέ. 185. pro Alete tamen nihil summae addidit. Hinc luce clarius cernitur, quod Aletes sit primus inter reges, et summa careat necesse sit; Bacchis vero unus ex posteris, unde et tot annorum summam praesefert. Sed Scal. minus recte putavit aliquid deesse e regione Aletis, quod per lacunam notavit (...): magis autem crescit negli-

gentia Scaligeri, cum is inutiliter iteravit δισσολογίαν Syncelli, a Canone decerptam: ubi sane recta lectio continetur; nihilominus utramque lectionem sibi met adversantem aequè probavit. Hoc itaque certissimo errore sublato a lectione Syncellana, restat ut emendemus annos Aletis, qui mendis non carent ne in Cod. quidem Arm. ΛΖ. xxxv. et λα. xxxi. apud Scal. legendum enim magis videtur juxta Sync. λθ. ΛΠ. xxxviii. sicut et Diodorus praemiserat. Totidem ex iis anni restituendi videntur Ixioni, cui nostra lectio uno minus attribuit annos ΛΖ. xxxvii. si tamen Eusebius non aliunde haec reposuerit, sed sincere praemissos a Diodoro annos repetere voluerit. Ut nihil dicam de xxxv. annis Bacchidis, quos profecto omnes auctores afferunt; ubi Goar restituit de suo in Lat. xxxii. idque in adnot. firmare tentavit. Sed apud nos semper valet concordia lectionum.

2 Agelas hic secundus a Syncello *Agelastes* nominatur, fortasse ut eum a primo secerneret.

Թ. Մգեմոն .	ամս ժի :	ix. Agemon .	ann.	xvi.
Ժ. Մղէքսանդրոս .	ամս իե :	x. Alexander .	ann.	xxv.
ժւ. Տեղէստէս .	ամս ժք :	xi. Telestes .	ann.	xii.
ժք. Մտոմենէս .	ամս իւ :	xii. Automenes .	ann.	i.

Post quos annui fuerē Rectores ¹.

Յետ որոց տարևոր նահապետք կային :

Թագաւորք յափերեմնացոց ՚ի դիորդի Տարեկից :

Lacedaemoniorum Reges ex Diodori libris ².

Սայց մեք՝ քանզի դէպ այնպէս եղև ՚ի տրոյազւոց իրացն մինչև ցառաջին ողոմսիադն դժուարագիւտ լինել ժամանակին, քանզի չեւես ոչ յաթէնս և ոչ յայլում քաղաքի ընդ այն ժամանակս լինէր կալ տարևոր իշխանաց, ՚ի կիր արկցուք յօրինակ զղակեդեմնացոց Թագաւորս : Ստրոյազւոց աւերածոյ մինչև ցառաւ :

Nos vero, quoniam ita evenit, ut a Trojanorum rebus usque ad primam Olympiadem tempora difficile reperiantur, quum necdum iisdem temporibus neque Athenis, neque alia in urbe annui Principes fieri solerent, Lacedaemoniorum reges pro exemplo usurpabimus. A Trojanorum eversione usque ad primam Olympia-

Αγήμων	ἔτη 15'.
Αλέξανδρος	ἔτη κέ.
Τελεστής	ἔτη ιβ'.
Αὐτομένης	ἔτος ἕν.

Μεθ' οὗς ἐνιαύσιοι πρυτάνεις (ἔτη 4'.)

1 Sync. addit ἔτη 4'. annos xc. quos ex iis sumpsit, quae Diodorus antea dixerat.
 2 Sequentia Diodori fragmenta uni Eusebio Armeniaco debemus, cum neque apud alios Gr. auctores reperiantur citata, neque in hodiernis Diodori reliquiis inserta. Sunt enim haec a Libro ejus sexto, vel ex altero de sequentibus usque ad decimum, qui cum aliis aetatem non tulit. Verum cum ipse Diodorus in suo prologo generali, sive Lib. 1. cap. 9. de more praemittat summam, quae in sequentibus libris sit late dicturus, interea accidit, ut etiam praesentis fragmenti summa quodammodo ibi cernatur. Ita ergo praefatur auctor loco citato. Τῶν δὲ χρόνων τούτων περιλημμένων ἐν ταύτῃ τῇ πραγματείᾳ, τοὺς μὲν πρὸ τῶν Τρωϊκῶν οὐ διορίζομεθα βεβαίως, διὰ τὸ μηδὲν παράπημα

παρελθῆναι περὶ τούτων πιστευόμενον. ἀπὸ δὲ τῶν Τρωϊκῶν, ἀκολουθῶς Ἀπολλοδώρῃ τῷ Ἀθηναίῳ, τίθεμεν ὀγδοήκοντα ἔτη πρὸς τὴν κάθοδον τῶν Ἡρακλειδῶν. ἀπὸ δὲ ταύτης ἐπὶ τὴν πρώτην Ὀλυμπιάδα, δυσὶ λείποντα τῶν τριακοσίων καὶ τριάκοντα· συλλογιζόμενοι τοὺς χρόνους ἀπὸ τῶν ἐν Λακεδαίμονι βασιλευσάντων. (Interp. Lat. Rhodmano). » Porro de temporibus hoc opere comprehensis, ea, quae bellum Trojanum antecedunt, certo spatio non definimus, quia nullum certitudinis fulcrum, cui fidamus; ad nos pervenit. A bello autem Trojano, Apollodorum Atheniensem secuti, octoginta annos ad reditum Heraclidarum statuimus. Ab hoc ad Olympiadem primam, trecentos et viginti octo, a regibus Lacedaemoniorum tempora computando «.

ջին ողոմպիական, որպէս ասողողորոս Թէնացի ասէ, ամբ ք ընդ երեք հարիւրով են: Վնոցանէ ութսունն մինչև ցհերակղեանցն ասպատակ. և զայլն կալան Թագաւորքն զակեղե մոնացւոց՝ պրոկղէս, Եւուիսթևս և նոցին ծնունդք. զորոց մեք իւրաքանչիւր տանց ուրոյն ուրոյն կարգեսցուք զթիւ մինչև ցառաջին ողոմպիադն:

Եւուիսթևս սկիզբն առ Թագաւորութեանն յութսներորդի ամին՝ ի տրովադացւոց իրացն. և տիրեաց ամս ք ընդ իսիւ: Յետ սորա ագիս ամս: Եգեստրատոս ամ մի աւելի քան՝ զք: Եւ ըստ նմանէ զաբոտաս է ամ ընդ երեսնիւ: Վորիսթոս մի ամ պակաս յերեսնէ: Եւ սոցա յաջորդ ագեսիդաւոսի ամս ընդ իսիւ: Աբեղաւոս ամս ք: Եւ տեղեկղոս ամս իս: Իսկ աղկամենէս ամս ք ընդ երեսնիւ: Սորա առ Գերորդ ամաւ Թագաւորութեանն զէպ էր լինել առաջին ողոմպիադին. յորում յաղթէր ի ստադին կուուիբոս հեղիացի: Իսկ ի միւսմէ տանէն նախ տիրեաց պրոկղէս միով ամաւ պակաս քան՝ զք: Եւ ըստ նմանէ պրիտանիս միով ամաւ պակաս քան՝ զք: Եւ Եւնոմիոս է ամաւ ընդ իսիւ: Եւ յետ սոցա քարիկղոս ք ամ: Եւ ըստ նմանէ նիկանդրոս ամս ք պակաս ի իսէ: Թէոպոմպոս ամս է ընդ քառասնիւ: Վոյն պէս և ի սորա ի տասներորդ ամի Թագաւորութեանն զիպի լեալ առաջնոյ ողոմպիադին: Եւ են միանգամայն ի միասին ի տրովադացւոց առնւոյն մինչև ցհերակղեանց ասպատակն ամբ ք:

dem, prout Apollodorus Atheniensis ait, anni octo supra trecentos sunt. Ex illis octoginta (defluerunt) usque ad Heraclidarum excursionem; reliquis vero (annis) Lacedaemoniorum reges, Procles, Euristheus, et ab iis prognati regnum tenuerunt; quorum nos juxta quamlibet familiam singillatim numerum exponemus, usque ad primam Olympiadem.

»Euristheus initium regni sumpsit anno octuagesimo a Trojanis rebus, dominatusque est annis II. supra XI. Post hunc Agis, anno I. Egestratus, anno uno supra XXX. Atque ordine post eum Labotas, annis VII. supra triginta. Doristhus uno anno minus quam triginta. Horum vero successor Agesilaus IV. annis supra XI. Archelaus, annis LX. Et Deleclus, annis XI. Alcamenes autem annis VIII. supra triginta. Hujus regni anno X. contigit constitutio Olympiadis primae, qua vincebat in stadio Coroebus Helius. Verum ex altera familia, primus dominatus est Procles annis undequinquaginta. Ac proinde post ipsum Pritanis, annis undequinquaginta. Atque Ennomius, annis V. supra XI. Et post istos Chariclus, annis LX. Post illum autem Nicandrus annis duodequadraginta. Theopompus annos VII. supra quadraginta. Similiter hujus quoque regni anno decimo prima Olympias contigit. Est autem simul a Trojanorum captivitate usque ad Heraclidarum excursionem, summa annorum LXXX.

Յետ որոց Ռաֆաուորդ զափեդեմնացոց :

Post quos, Reges Lacedaemonidorum .

ա. Աւուիւթու .	ամս խք :
բ. Ագիս .	ամ տն :
գ. Ագեստրատէս .	ամս լէ :
դ. Սարոտաս .	ամս լէ :
ե. Դորիթոս .	ամս իթ :
զ. Ագեսիլաուս .	ամս խք :
է. Արքեղաուս .	ամս 4 :
ը. Տէղէկոս .	ամս 7ս :
թ. Աղկամենէս .	ամս լէ :

I. Eurystheus .	annis XLII .
II. Agis .	anno I .
III. Egestratus .	ann. XXXVII .
IV. Labotas .	ann. XXXVII .
V. Dorithus .	ann. XXIX .
VI. Agesilaus ,	ann. XLIV .
VII. Archelaus .	ann. LX .
VIII. Teleclus .	ann. XL .
IX. Alcamenes .	ann. XXXVII .

Յորոյ 'ի Յերորդ ամին կարգեցաւ առաջին ողոմպիանն . ընդ ամե նայն ամք յիե :

Cujus anno x. prima Olympias constituta . Summa, anni cccxxv .

Աս 'ի վասն պանէ Ռաֆաուորեցին :

Ex altera vero familia regnaverunt .

ա. Պրոկէս .	ամս ծն :
բ. Պրիտանիս .	ամս խթ :
գ. Անոմիոս .	ամս խէ :
դ. Քարիկէս .	ամս 4 :
ե. Նիկանդրոս .	ամս լք :
զ. Թեոպոմպոս .	ամս խէ :

i Procles .	annis LI .
II. Pritanis .	ann. XLIX .
III. Eunomius .	ann. XLV .
IV. Charicles .	ann. LX .
v. Nicandrus .	ann. XXXVIII .
VI. Theopompus .	ann. XLVII .

Յորոյ 'ի Յերորդ ամին կարգեցաւ առաջին ողոմպիանն . ընդ ամե նայն ամք մ'ի :

Cujus anno x. prima Olympias constituta . Summa, anni ccxc .

1 Conter haec omnia Canone, atque consule, si tamen tranquille legere poteris, Scali-

geri censuram de Eusebio, in adnot. p. 417. ad 37. 18.

Անթրաքին ՚ի դիորդի գրոցն համառ-
տիւս պիտանահայ յանվակացն, որք ծռ-
վացն ունէին:

Յետ որովան պարերային՝ ծովա-
ւիցին:

*Jam inde ex Diodori scriptis breviter,
de temporibus Thalassocratorum, qui
Mare obtinuerunt¹.*

*Post bellum Trojanum, Maris domi-
natum obtinuerunt.*

ii. Պիղացիք և Սկոլ-
նացիք.	ամս 77:
բ. Պելասգացիք.	ամս 26:
գ. Թրակացիք.	ամս 56:
դ. Սոպացիք.	ամս 17:
ե. Փոխզացիք.	ամս 16:
զ. Կիպրացիք.	ամս 17:
է. Փիւնիկեցիք.	ամս 16:
ը. Եգիպտացիք.	ամս (..):
թ. Սելեուսացիք.	ամս (..):
ժ. (. . . .)	ամս (..):
ժիւ. Պելոպոնէսացիք.	ամս (..):
ժբ. Փոսիդացիք.	ամս 17:
ժգ. Սամիացիք.	ամս (..):
ժդ. Սկիւզեմոնացիք.	ամս 7:
ժե. Լաքոնացիք.	ամս 7:
ժզ. Երեթրիացիք.	ամս 6:
ժէ. Եգինացիք.	ամս 7:

1. Lydi, et Maeones.	annos	xch.
ii. Pelasgi.	ann.	LXXXV.
iii. Thraces.	ann.	LXXIX.
iv. Rhodii.	ann.	XXIII.
v. Phrygii.	ann.	XXV.
vi. Cyprii.	ann.	LXXXIII.
vii. Phoenices.	ann.	XLV.
viii. Aegyptii.	ann.	(...)
ix. Melesseni.	ann.	(...)
x. (.)	ann.	(...)
xi. Lesbii.	ann.	(...)
xii. Phocaei.	ann.	XLIV.
xiii. Samites.	ann.	(...)
xiv. Lacedaemonii.	ann.	II.
xv. Naxaei.	ann.	X.
xvi. Eretrii.	ann.	XV.
xvii. Eginaci.	ann.	X.

Սինչև ցաղէքսանդրոսի յայն
կոյս անցանէն:

*Usque ad Alexandri transfreta-
tionem³.*

Յաջող է ըստ սոցանէ և ՚ի մակե-
դոնացւոց Թագաւորութիւնն գալ:

*Convenit posthac cohaerenter et
ad regnum Macedonum procedere.*

1 Sequentem catalogum, si non integre, sal-
tem ex parte, reperies disseminatum in serie
Canonis, ex quo et apud Syncellum hic illic
dispositum, ut videbis in fragmentis Canonis;
nolumus enim ex dispersis verbis restaurare in-
terim Gr. textum.

2 Inter Lacunas hic occurrentes, unam solam
plane supplere potest Canon Euseb. hoc pacto.
*Ժ. Ծովափուլեցին կարիացիք ամս կՊ. X. Carii
mare obtinuerunt annis LXI.*

3 *Alexandri transfretatio*: de hoc consule
Canonem.

Մակեդոնացի Թագաւորք :

Ի վարձանել ասորեացիաց
Հարսուռ թեանն՝ յետ արդանապուղ-
ղեայ վերջին թագաւորին ասորեա-
ւանեաց մահու, մահեղանացւոց ժա-
մանակին մտաննն :

Վարանոս նախ քան զառաջին ողու-
զիտան ջանկացեալ իրացն՝ դուսն-
րեաց զորս յարգեացւոց և ՚ի միւսմէ-
պողպոսեակեայ . և զորք հանդերձ
խաղաց եին ՚ի վերայ մահեղանացւոց
կողմնսնն : Ի նշ նոյն ժամանակս ու-
րեւոսացւոց թագաւորին արտերազմ-
էր ընդ իւր արուարձականս՝ որ կոչին
էորդացիք . աղաւթեաց զէորանոս՝ իւր
զօրավիգն լինել, և զիւր աշխարհին
իսոստացաւ զկէս նմա սալ ՚ի միտա-
նել իրացն որեւոսացւոց : Եւ թէրին
զիսոստանն հաստատելոյ՝ կարաւ կա-
րանոս զաշխարհն . և թէրեաց ՚ի նմա
ամս Շ () Երու թեան ժամանակի ՚ի

Macedonum Reges .

» Cessante Assyriorum Dynastia,
post Sardanapalli ultimi Regis Assy-
riorum mortem, Macedonum tempo-
ra succedunt «.

» Caranus ante primam Olympiadem rerum cupiditate motus, copias collegit ab Argivis, et ab altera (regione) Peloponnesiaca, et cum exercitu expeditionem in partes Macedonum suscepit. Eo tempore Orestarum rex bellum cum vicinis suis, qui uocabantur Eordani, facturum, rogavit Caranum, ut sibi auxilio esset: suaeque regionis mediam partem ei se daturum pollicitus est. Orestarum rebus ita comparatis, et rege fidem exsolvente, Caranus regionem obtinuit, regnavitque in ea annis xxx. tempore senectutis e vita excessus .

1 Similia aliquatenus usurpavit Syncellus p. 258. hoc modo. Μακεδόνων βασιλείς. Κάρανος ὁ Ἀργείος Φεΐδανός ἀδελφός τοῦ τότε βασιλέως Ἀργείων, ἰδίαν κτήσασθαι χώραν σπειδῶν, δύναμιν λαβὼν παρὰ Φεΐδανος τοῦ ἀδελφοῦ, ἐκ τε Ἀργούς, καὶ τῆς ἄλλης Πελοποννήσου, τοὺς κατὰ Μακεδονίαν τόπους ἐπήλθε. συμμαχήσας δὲ τῶν Ὀρεστῶν βασιλεῖ κατὰ τῶν πλησιοχώρων Ἐορδανῶν λεγομένων, τῆς κατακτηθείσης χώρας τὸ ἥμισυ προσλαβὼν διὰ τὴν συμμαχίαν, παρέλαβε τὴν Μακεδονίαν, καὶ ἔκτισε πόλιν ἐν αὐτῇ κατὰ χρῆσιν, ἐξ ἧς ἐρμώμενος συνστήσαστο τὴν Μακεδονικὴν βασιλείαν, ἣν καὶ ἔξῃς οἱ ἀπ' αὐτοῦ διεδίχοντο. ἦν δὲ ὁ Κάρανος ἐνδέκατος ἀπὸ Ἡρακλείους, ζ'. δὲ ἀπὸ Τιμίου τοῦ μετὰ τῶν ἄλλων Ἡρακλειδῶν καταδόντος εἰς Πελοπόννησον . . . Ἀπὸ Κάρανου τοῦ α'. βασιλέως Μακεδόνων ἕως Ἀλεξάνδρου τοῦ κτιστοῦ βασιλέως Μακεδόνων πδ'. ἐτη (ubi docet numerus, qui in marg. sic restituitur, βασιλείας Μακεδόνων κδ'.

ἐτη οὐκ). Quem locum qua ad verbum, qua ad sensum auctoris nostri accedentem, totidem verbis transcripsit Scal. inter excerpta Eusebiana, p. 45. additis et aliis ex Syncello. Eadem fere repetit Syncellus ipse etiam in pag. 209. cum augmentis plurimis usque ad pag. 214. quae non parum faciunt ad hunc Diodori locum. Consule et confer utrumque. Mirum quod Scalliger sine fastidio integrum hunc quoque locum sibi conciliavit p. 57. 58. 59. praemisso in titulo Dexippi nomine, quasi vero Eusebius hunc descripserit, eo quod Syncellus mentionem de eodem Auctore fecerit in calce praedicti loci.
2 Ad fidem conservandam lectionis nostrae iisdem verbis reddidimus ab altera Peloponnesiaca. Eadem sane sententia et apud Sync. legitur ἐκ τῆς ἄλλης Πελοποννήσου, ἐκ alterα Peloponneso, quem locum Gorr sic vertit, totaque Peloponnesi ditione, quasi pro ἄλλης, legitur ἄλλης, ut quidem legitur secundo loco apud Sync. sc. p. 209.

կենաց վճարէր: Օորոյ իշխանու-
թիւնն յաջորդեաց նորին որդի՝ որ
կոչեցաւ կոյննոս. և տիրեաց ամս ինը:
Յետ նորա թագաւորեաց տիրիմնիս
ամս խն: Պերդիկաս ամս խն: Սա
զթագաւորութիւնն իւր ընդարձա-
կել կամէր. առաքեաց ՚ի դեղփուս:

Եւ յետ սակաւ բանից զնովիմբ
ածեալ՝ ասէ, թէ պերդիկաս թա-
գաւորեաց ամս խն. և եթող զիշ-
խանութիւնն արգէի: Սորա թա-
գաւորել մտով աւելի քան չամ, յա-
ջորդեաց զպետութիւնն փիղիպպոս,
որ երիս ամս ընդ երեսնիւ թագա-
ւորեաց: Եւ եթող այերօպոյ զՏարա-
տութիւնն: Սորա տիրել ամս Ի.
այսպիսեանց զթագաւորութիւնն
անկեանս. որ ըմ ամ Տարտանցաւ.
Եւ եթող ամնոտայ զՏարտուութիւնն:
Սորա թագաւորել թ ամ ընդ
ինիւ, յաջորդեաց զպետութիւնն ա-
ղէքսանդրոս, որ կալաւ ամս խն:
Յետ սորա թագաւորեաց պերդի-
կաս ամս ինը: Եւ ըրեղաւոս ամս էմ:
Եւ յետոպոս ամս Կ: Յետ որոյ պա-
սանիաս տիրեաց տարի մի: Պտղո-
մէոս ամս Կ: Յետ սորա պերաի-
կաս՝ զԵ ամ: Փիղիպպոս՝ զԻ և զԿ ամ:
Եւ զէքսանդրոս՝ (որ) ընդ պարսիկս
ճակատս ետ, աւելի քան զ ըմ ամ:

Օ մակեդոնական թագաւորու-
թեան ազգն պէս զայս օրինակ՝ հա-
ւատարիմք ՚ի մատենագրաց ՚ի հե-

In cujus principatum filius ejus Coe-
nus¹ nominatus, successit, et domi-
natus est annis xxviii. Post eum re-
gnavit Tyrimmus annis xliii. Perdic-
cas, annis xlii. Hic regnum suum
adaugere voluit, ac (propterea) Del-
phum misit «.

Et post pauca verba iisdem ad-
dit, dicens. » Perdiccas annis regna-
vit xxviii. imperiumque Argeo reli-
quit. Huic uno supra xxx, annos re-
gnanti, Philippus in imperio successit
est; qui annos triginta tres regnavit,
dynastiamque Aegropae dimisit. Is
vero cum annis xx. dominasset, regni
successionem excipit Alcetas, qui an-
nis xviii. dynastiam exercuit; dimi-
sitque dynastiam Amyntae. Regnan-
te eo annis ix. supra x. successit in
imperio est Alexander, qui annos ten-
nuit xliii. Post hunc regnavit Per-
diccas annis xlii. Archelaus annis
xvii. Aegropus annis vi. Post quem
Pausanias anno uno dominatus est.
Ptolemaeus annis iii. Post eum Per-
diccas annis v. Philippus annis xxiv.
Alexander, contra Persas bellum mo-
vens², annis plusquam xii «.

» Macedonici Regni generationem
hoc quidem pacto Historici fideles
ad Herculem referant³. A Carano,

¹ Vulgo legitur apud Gr. auctores Κοῖνος, per diphthongum Coenus; noster hic habuit ut trisyllabum Κοῖνος, Coenus.

² Ita in Lat. interpretatione exprimendum volumus, quasi subaudiendum sit in lectione Arm. որ post nomen Աղէքսանդրոս, sejungendumque subsequens membrum աւելի քան զըմ ամ. Aliter alius omnino sensus esset, velut si Alexander per xii. annos bellum gesse-

rit cum Persis; quum aliunde certissimum sit annos xii. pro toto imperii intervallo aumendos, ut etiam sequens laterculum confirmabit.

³ Adeo proximè accedit Syncellus, p. 209. ad praesentem lectionem, ut quodammodo supplendum esse hunc locum suadeat. Quum enim Diodorus, vel ex eo Eusebius dixerit Macedonicum regnum juxta fideles auctores ab Hercule descendisse, addens autem hoc quidem pacto,

րակղէս Տահեն: Դ Կարանայ՝ որ զա
 ռաջինն միախուժե Կալաւ զմեկեդս
 նացւոց Տարսուսութիւնն, մինչև ցա
 ղէքսանդրոս՝ որ զասիացւոց աշխարհն
 վկանդեաց, Տամարին քսան և չորք
 Թագաւորք. ամբ նծէ:

qui primus monarchico more tenuit
 Macedonum Dynastiam, usque ad A-
 lexandrum, qui Asiam subegit, vi-
 gintiquatuor reges recensentur; an-
 nique ccccliii.

Եւ եւ ի շար հոյճէ պատիկ:

Sunt autem singuli isti.

ա. Կարանոս Թագաւ.	ամս Ը:
բ. Կոէնոս.	ամս ԻԻ:
գ. Տիրիմաս.	ամս ԽԴ:
դ. Պերդիկաս.	ամս ԽԵ:
ե. Արգէս.	ամս ԸԸ:
զ. Փիլիպոս.	ամս ԼԳ:
է. Այերոպոս.	ամս ԼԶ:
ը. Ալցետոս.	ամս ԸԺ:
Ա. սովաւ կիւրոս պար
սից Թագաւորեաց:	
Բ. Ամինտոս.	ամս ԽԸ:
Գ. Ղէքսանդրոս.	ամս ԽԹ:
Ժ. Պերդիկաս.	ամս ԻԳ:
Ի. Արքեղաւոս.	ամս ԻԴ:
Լ. Արքեղաւոս.	ամս Դ:
Խ. Ամինտոս.	ամս Ե:
Կ. Պաւսանիոս.	ամս Ե:
Ն. Ամինտոս.	ամս Զ:

I. Caranus regnavit	annis . . .	xxx.
II. Coenus.	ann.	xxviii.
III. Tyrimmas.	ann.	xliii.
IV. Perdiccas.	ann.	xlviii.
V. Argeus.	ann.	ccxlviii.
VI. Philippus.	ann.	ccxxiii.
VII. Ajeropas.	ann.	xx.
VIII. Alcetas.	ann.	xviii.
Hujus aetate Cyrus in Persas
regnavit.		
IX. Amyntas.	ann.	xlii.
X. Alexander.	ann.	xliii.
XI. Perdiccas.	ann.	ccxlii.
XII. Archelaus.	ann.	ccxv.
XIII. Orestes.	ann.	iii.
XIV. Archelaus.	ann.	iv.
XV. Amyntas.	anno	i.
XVI. Pausanias.	anno	i.
XVII. Amyntas.	ann.	vi.

vel in hunc modum, nihil subjungat, Syncellus
 ipse integre rem loco citato exhibet, οὗτος ὁ
 Κάρανος ἀπὸ μὲν Ηρακλείους ἰά. ἦν, ἀπὸ δὲ Τι-
 μένους τοῦ μετὰ τῶν ἄλλων Ηρακλειδῶν κα-
 τελαδόντος εἰς Πελοπόννησον, ἑβδομος. γενεα-
 λογοῦσι δ' αὐτὸν (adverte bene) οὕτως, ὡς φη-
 σὶν ὁ Διόδωρος, οἱ πολλοὶ τῶν συγγραφέων,
 ὧν εἷς καὶ Θεόπομπος. Κάρανος Φίδωνος, τοῦ
 Ἀριστάρχειου, τοῦ Μέρπος, τοῦ Θεοστίου,
 τοῦ Κισαίου, τοῦ Τιμένου, τοῦ Ἀριστομά-
 χου, τοῦ Κλεαδάτου, τοῦ Ἰλλου, τοῦ Ηρα-
 κλέους. ἐνιοὶ δὲ ἄλλως, φησὶ, γενεολογοῦσι φά-

σκοπτες εἶναι Κάραν Πόικαντος, τοῦ Κροῖσου,
 τοῦ Κλεοδίου, τοῦ Εὐρυβείκη, τοῦ Τιμένου,
 ὃς καὶ κατἄλλου εἰς Πελοπόννησον. Haec in-
 quam fortasse aliquatenus subaudienda sunt e-
 tiam in lectione nostray; sed nihil certi statue-
 re possumus, cum Syncellus ex diversis auctori-
 bus connectit quae dicit, ita ut difficile sit ce-
 cernere nil quod ad solum Diodorum spectat.
 Qui Diodorum vulgauerunt, persuasum habuerunt
 ut jam laudatus Syncelli locus admitteretur in
 Eclogem suam Tom. II. p. 637.

δζ. Περδίκκας	ωδν ζ :	xviii. Argeus.	ann.	ii.
εθ. Αμύντας	ωδν ρα :	xix. Amyntas.	ann.	xviii.
ζ. Αλέξανδρος	ωδν ω :	xx. Alexander.	anno	i.
ην. Πτολεμαῖος Ἀλρι-
τανός	ωδν ζ :	xxi. Ptolemaeus Alori-
tanus.	ann.	iii.
θζ. Περδίκκας	ωδν ζ :	xxii. Perdikkas.	ann.	vi.
ιζ. Φίλιππος	ωδν ιζ :	xxiii. Philippus.	ann.	xxvii.
κζ. Αλέξανδρος Φίλι-
ππίου υἱός	ωδν δζ :	xxiv. Alexander Philippi
(filius).	ann.	xii.

«Πορφύριος» ὅτι αὐτὸς ἑστὶν ἡμεῶν ἀπὸ τῆς
φιλοσοφίας ἑρ :

*Porphyrus, qui aetate nostra contra nos
Philosophus erat.*

Ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος Φίλιππου υἱὸς
ἐβασίλευσε ἐν τῇ Μακεδονίᾳ ἕξ ἔτη.

Post Alexandrum Philippi (fi-
lium), in Macedones regnarunt iidem,

(*Anonymus apud Scaligerum pag. 62.*)

(Ἡ Μακεδονικὴ βασιλεία ἀπὸ τῶν) Πορφυρίου τοῦ καδ' ἡμῶν φιλοσόφου .

Μετὰ δὲ Ἀλέξανδρον τὸν Φιλίππου, Μακεδόνων ἐβασίλευσαν οἱ-

1 Iterum feliciter transcripsit Anonymus Graecus certum Porphyrus textum ex Eusebio; Anonymus, inquam, saepe laudatus, cujus scripta ab Isaaco Casaubono sibi tradita inseruit Scaliger inter excerpta Eusebiana p. 62. statim post alia Porphyrus commentaria, post nempe Syncelli verba sub titulo Dexippi recitata, eaque tamquam ab Eusebio desumpta: ut ergo ibi Scaliger laboravit, ita hic optime meruit. Porro advertas velim Anonymi inscriptionem ex Eusebio desumptam, sed de industria aliquantulum mutuatam. Eusebius enim dixerat: Πορφυρίου τοῦ καδ' ἡμῶν καδ' ἡμῶν φιλοσόφου. Anonymus autem ita rem interpolavit: Ἡ Μακεδονικὴ βασιλεία ἀπὸ τοῦ Πορφυρίου τοῦ καδ' ἡμῶν φιλοσόφου, ubi praeter voces a se additas, consualto omisit illas καδ' ἡμῶν, sc. aetate nostra, ne falso se Porphyrus aequallem faceret, ut revera Eusebius se aequallem Porphyrus dicere potuit. Quod autem solet auctor noster passim hisce notis citare nomen Porphyrus, sa-

tis notum est iis, qui prae manibus habuerint ejus scripta, maxime Praep. Evag. ubi Lib. 1. cap. 9. p. 31. A. ita eum auctoritate profert: μέμνηται τούτων ὁ καδ' ἡμῶν τὴν καδ' ἡμῶν πεποιημένος συσκευὴν, ἐν τετάρτῳ τῆς πρὸς ἡμῶν ὑποδείσεως, etc. sicut et Lib. v. c. 4. p. 179. D. dicens, καὶ αὐτὸς ὁ καδ' ἡμῶν τῶν Μακεδόνων προήγος, ἐν τῇ καδ' ἡμῶν συσκευῇ, etc. Nota interim, sequentia magna ex parte, nunc ad sensum, nunc ad verbum usurpavisse etiam Syncellum p. 209. ita ut qui conferat ejus dicta cum nostra lectione, non parum lucis acquirat. Nolumus integre totum locum hic describere, ne longiores simus in excerptis, ut pote qui textum habemus; quae tamen iterum integre Scaliger iteravit tamquam Dexippi verba ab Eusebio citata: cumque videret non pauca discrepare inter se, variis adnotationibus suam conjecturam declaravit, adeoque qui velint, adnot. Scal. p. 480. et sequentibus.

քիւ (որ) մակեդոնացւոց և եղև
 դասաց • 1) Եփեղոնացւոց իշխանու
 Թեանն մինչև Ի հոսոսյեցւոց վախ
 շինս առնելոյ ցաւանակեցաւ զայս և և
 արինակի •

1) ըրիչնս փրկարարաց և փրկին
 նեաց Թեաաղացւոց, զոր մակեդո
 նացիք առ դուք փրկարարեանս ազ
 դին փրկարոս սնուանեցին, և ևս
 ցուցին Թագաւոր յետ աղեքսան
 զրի • Թէպէտև յայլմէ Կնոջէ էր,
 և սնուիտ զայրն գիտեին • յաջորդէ
 զիշխանութեանս արագս ասացար
 իսկ Ի հարիւրորդ չորեքասունե
 րորդ ողովնիսդին յերկրորդում ա
 մին • Համարին նեւս առք շ • քսանդի
 եկեաց առ այնու մինչև ցհարիւ
 րորդ հնգետասաներորդ ողովնիսդին
 չորրորդի աւին •

1) Եւ Թող աղեքսանդրոս որդի
 զհերակղէս Ի փարսինայ դստերէ
 փարսնաբազայ • և զաղեքսանդրոս
 յուքսանեայ դստերէ քսիարտեայ
 Թագաւորի բակտրիացւոց • որ Ի մե
 ւանն լի աղեքսանդրի փրկարարաց իսկ

qui in Macedonia et Graecia. Macedoniam itaque imperium usquedum a Romanis deletam fuit, hoc pacto perdaravit •

• Aridaeus Philippi et Philennae Thessalae (filius); quom Macedones ob affectum erga Philippi genus Philippum nancaparunt, regemque post Alexandrum constituerunt, quamquam ex alia uxore (procreatam), stolidumque virum esse scirent: successit in ejusdem (Alexandri) imperio, ut diximos centesimae decimae quartae Olympiadis anno secundo. Computantur autem ei anni viii. et enim postea vixit usque ad centesimae decimae quintae Olympiadis annum quartum •

• Reliquerat autem Alexander filios, Herculem (nimirum) ex Pharsina Pharanabazi filia, et Alexandrum ex Roxane filia Oxyartis Regis Bactrianorum, qui circa mortem Alexandri (filii) Philippi proxime in regno

ժե տից Մաքեդոնիաց, և Ելլաճոս • Ի տօն Մաքեճոնոն արչի, աչրի
 տից սոճ Քոմաիւոն կառալոսեոց, տոտոն ճիրիւիսե տոն տրոճոն •

Արիճաիոց ո Փիլիճոսու կալ Փիլինոց տից Փետալից, ճն ոլ Մաքեճոց,
 թոճոս տոճ Փիլիճոսու յնոսց Փիլիճոսու թրոսաճորեոստոց Բաոիլեա
 աճեճուիճաճ մոտ Ալեքանճրոն, կալ թեր էք էտալրազ յոճոճոտա, ի աճրո
 ոտ սոնեճճոց էլոնալ, ճաճճեչետալ տից արչի, աճոթեր էթաճոն, Օլոճո
 թաճճոց տից թոճ էթե ճեւտերո • Լոճիճեչետալ ճեճ արչո էթն ճ • էթեճոցե յար
 աչրի էկատոստից թետեկալճեկաճոց Օլոճոթաճճոց էթոսց տետարո •

Կաճելիթե ճեճ ո Ալեքանճրոց թաճճաճ, Իրալեա տե էկ Մարոսլոց
 տից ՓարնաԲաճոց, Ալեքանճրոն տե էկ Քաճանոց տից Օքսարոց տոճ Բաճ
 տրոց Բաոիլեոց • Արիճաիոն մեն սոն Օլոճոթաճճոց էկթեւեւոն ի միտր Ալե

1 Legendum in Arm. այսորիկ որ, կամ որք
 աչրիսորչիկ, ut certa eliciatur sententia ad vesti
 gium Gr. lectionis; quasi diceretur, Macedonum
 reges fuerunt hi, qui Macedoniae ac Graeciae

simul potiti sunt. Sed videtur Interp. Arm. Hel
 lenismum imitatus, ideoque տօ այսորիկ, pro
 ոճեճեճ usurpasse •

և իսկ ՚ի Թագաւորութեանն ծնաւ :
 Ապիւղինաս ողովնիս սպան մարտն
 աղէքսանդրի : Եւ զնա տիրեալ մա-
 կեղնացեոց , և զերկուս որդիս ա-
 ղէքսանդրի՝ կասանդրոս անտիպա-
 տրեայ սպանանէ : Օմին խնքն իսկ
 Ծագան : և զմիւսն՝ որ ՚ի քարսի-
 նեայն էր , պաւղիսպերքեայ հրամայ-
 եաց սպանանել : Իսկ զողովնիս և
 անթաղ իսկ ընդ վայր ընկեաց . և
 զօրացոյց զանձն մակեղնացեոց Թա-
 գաւոր : Եւ պսուհեաւ ՚ի սմանէ
 և յայլոց նախարարոցն իւրաքանչիւր
 որ Թագաւորէր : Ի բառնալ ազգին
 աղէքսանդրի՝ արար կին զԹեսաղո-
 նիկէ փիլիպպեայ , Թագաւորեալ , աւ-
 որով եկեաց ամուսն . Թագ . և ծուրահան
 ցաւ ջերեալ վախճանեցաւ : Երրա-
 ժամանակք համարին , և ՚ի սոյնս
 գրաւի և ամն՝ զոր կալա յետ արի-
 դանեայ ողովնիս , ՚ի ճորդէ և ՚ի
 վեշտասաներորդէ ողովնիս զէն ա-
 բաջնոյ ամին՝ մինչև ՚ի ճորդ ի ե-
 րորդ ողովնիս երրորդ ամին :

Օսա պայտապանն իւր որդիք՝ փի-
 ղիպոս և աղէքսանդրոս և անտի-
 պատրոս . որք ամս ք , և ամիսս ք Թա-

natus est. Aridaeum Olympias Ale-
 xandri mater interfecit. Illam autem
 Macedonibus imperantem, et duos
 Alexandri filios occidit Cassander An-
 tipatris (filius). Unum ipse quidem
 interfecit, alterum vero, qui ex Phar-
 sina erat, Polyspercho mandavit ut in-
 terficeret. Olympiadem vero insepul-
 tam projecit: ac se ipsum Macedo-
 num regem confirmavit. Atque in
 posterum ab isto (initio facto), et
 unusquisque caeterorum Satraparum
 regnabat. Sublata Alexandri stirpe;
 Thessalonicam Philippi (regis fi-
 liam) uxorem duxit; regnans autem
 adhuc supervixit annis xix. et tabido
 morbo confectus, obiit. Huius (re-
 gni) tempora, inter quae computatur
 etiam annus, quo post Aridaeum O-
 lympias tenuit, recensentur, a cente-
 simae, et decimae sextae Olympiadis
 anno primo, usque ad c. et xx. Olympi-
 adis annum tertium «.

» Hunc exceperant ejus filii Philip-
 pus et Alexander² et Antipater; qui
 iii. annis, et mensibus vi. post patrem

ξάνδρου. αὐτὴν δὲ, καὶ τοὺς δύο παῖδας Ἀλεξάνδρου Κασσανδρὸς ὁ Ἀν-
 τιπάτρου ἀναιρεῖ, τὸν μὲν αὐτὸς φονεύσας, τὸν δὲ Μαρσίνης Πολυ-
 σπέρχοντα πείσας, Ολυμπιάδα δὲ καὶ ἀταφον ἐκρίψας, ἀνείπεν
 ἑαυτὸν Μακεδόνων βασιλέα. καὶ ἀπὸ τοῦδε καὶ τῶν ἄλλων Σατρα-
 πῶν ἕκαστος ἐβασίλευσε, τῆς Ἀλεξάνδρου γενεᾶς διεφθαρμένως. Γή-
 μας δὲ Θεσσαλονίκην τὴν Φιλίππου, βασιλεύων ἐπιβίω ἔτη ιθ', καὶ
 φθινάδι νόσῳ ἐπιπόνῳ διελύθη (. . .)
 Τοῦτον διαδέχονται οἱ παῖδες, Φίλιππος, (...) καὶ Ἀντίπατρος,

1 In Gr. hoc membrum orationis anteriori
 conjungitur periodo, hoc pacto: » unusquisque
 regnabat sublata Alexandri stirpe «. Sequentia
 vero de integro sic incipiunt: » Uxorem vero
 ducens, etc«. Quod si rectius judicetur, potest

etiam nostra lectio similiter disponi variatione
 interpunctionis.
 2 Excidit a lectione Gr. nomen Ἀλεξάνδρος;
 quod novit etiam Syncellus, cum similia repeteret
 locis supra citatis.

բաւորեցին յետ Տօրն : Դաքս փե-
 զիպոսս , և յեղատա մեռանէր :
 Եւ անտիպատրոս՝ զարծակից ա-
 ղէքսանդրի մանկանն լեալ՝ սպանա-
 նէր զմայրն Թեսաղոնիկէ . և փա-
 խտտական առ լիւսիմաքոս անկա-
 նէր . և զոմն ՚ի նորա դստերացն կին
 արարեալ՝ նոյն ձև օրինակի ՚ի լիւ-
 սիմաքայ մեռանէր :

Եւ աղէքսանդրոս առնէր կին ըզ-
 լիսանդրա զպտղոմէի . ՚ի վերայ եր-
 Թեալ կրտսերոյ եղբորն ՚ի մարտ պա-
 տերազմի , զօրակիւն օգնականու-
 Թեան զդէմէտրիոս անտիպատրեայ
 կոչէր , որոյ անուն յորջորջանաց էր
 սաշարիչ . սպանանէր ՚ի նմանէ . և
 տիրէ մակեդոնացւոց զէմէտրիոս :
 Եւ որդւոցն կասանդրեայ համարին
 ամբ իշխանուԹեան ՚ի չորրորդէ ամէ
 ճորդի և քսաներորդի ողմալիադին ,
 մինչև ՚ց ճորդ ի երրորդ և երրորդ

regnauerunt. Primo quidem Philip-
 pus, qui in Elatia moritur. Antipa-
 ter autem, Alexandri pueri (ut re-
 gnaret) manum adhibentem¹ matrem
 Thessalonicam interfecit, ac fugiti-
 vus apud Lysimachum se recepit; et
 quandam ex ejus filiabus uxorem du-
 cens, eodem (tamen) modo a Lysi-
 macho perimitur « .

» Alexander autem Lysandram Pto-
 lemaei (filiam) uxorem duxit; adver-
 sum vero juniorem fratrem² ad bel-
 lum profectus, cum Demetrium An-
 tipatri (filium) in subsidium auxilii
 vocasset, cujus nomen superadditum
 Obsessor³ erat, ab ipso (Demetrio)
 occisus est; atque adeo Macedonum
 Demetrius ipse potitar. Filiorum au-
 tem Cassandri imperii anni compu-
 tantur ab anno quarto c. et vigesimae
 Olympiadis, usque ad cxx. et ter-

οἵτινες ἔτη τρία, καὶ μῆνας 5'. ἐβασίλευσαν μετὰ τὸν πατέρα, πρῶ-
 τος μὲν Φίλιππος καὶ ἐν Ελατείᾳ ἀποθνήσκει. Ἀντίπατρος δὲ Ἀλε-
 ξάνδρῳ τῷ παιδί συμπράττουσαν ἀνελὼν τὴν μητέρα Θεσσαλονίκην
 εἰς Λυσίμαχον ἔφυγε, καὶ τῶν ἐκείνου θυγατέρων γήμας τινὰ ὁμοί-
 ως ἀνῆρέθη πρὸς αὐτοῦ Λυσιμάχου.

Ἀλέξανδρος δὲ γαμῆ μὲν Λυσάνδρας τὴν τοῦ Πτολεμαίου. πρὸς
 τε τὸν νεώτερον (Πτολεμαῖον) ἀδελφὸν εἰς συμμαχίαν ἐπικαλεῖται Δη-
 μήτριον τὸν Ἀντιγόνου, ὅτῳ πολιορκητὴς ἦν ἐπάνυμον, ἀναιρεῖται τε
 ὑπ' αὐτοῦ. καὶ Μακεδόσιν αὐτὸς ἄρχει Δημήτριος. Τῶν οὖν παιδῶν
 Κασάνδρου τῆς ἀρχῆς ἔτη λογίζονται ἀπὸ τοῦ τετάρτου ἔτους τῆς
 ἑκατοστῆς ... (ἄχρι) τοῦ τρίτου ἑκατοστῆς εἰκοστῆς πρώτης Ολυμ-

¹ Arbitramur librarii incuria intercidisse prae-
 positionem η, ante vocem *α-αρδωκίης*; quo posi-
 to, ad matrem ipsam spectat vox illa; atque adeo
 eundem sensum praefert, quem exposuimus con-
 gruentur lectioni Gr. Anon. et Sync. aliter illa
 vox *α-αρδωκίης* in nominativo pertineret ad Anti-
 patrum, ut qui opem tulerit fratri suo; quae
 sane nova alienaque esset sententia.
² Ubi in Gr. *Ptolemaeum* legimus, intelli-

musque quartum extitisse Cassandri filium eo
 nomine appellatum, nullum occurrit in Arm.
 nomen. Hinc probatur lectio Sync. ferens *Anti-
 patrum*, qui in anterioribus nominatus fuit.
³ Id enim sonat Gr. vox *πολιορκητής*, haud se-
 cus ac Arm. *պաշարիչ*. Interp. noster, nunc
 unam, nunc alteram usurpat; sicut etiam idem
 utramque.

ողովարտի անաջնոյ ամին : Պիւ-
 ևս ընկենու զնա՝ արքայ Կարթագ-
 ւոց՝ քսաներորդ երրորդ յարիզդէայ
 որդւոյ Թեալայ . որպէս Թէ նմա իսկ
 էր անկ իշխանութիւնն յետ փրիդ-
 պէայ ազգին՝ վասն ողովարտայ մօր
 աղէքսանդրի . զի և մայրն՝ պիււեայ
 որդւոյ նեոպտոլեմի էր լեալ : Եւ
 զԹէն ամիս տիրէ մահեղանացւոց՝
 ՚ի Ճորդի քսաներորդի երրորդի ու
 ողովարտին յերկրորդում ամին : Իսկ
 յութ երրորդին զսա իւսիմաքոս փո-
 խանորդէ որդի ագաթռոկէայ . որ
 Թեալայ էր ՚ի Կարանոնայ , և
 աղէքսանդրի սպասաւոր : Եւ այց Թրա-
 կայ յայնժամ և քեռոնի չև ևս Թա-
 դաւորէր . այդ ՚ի դրացին և յար-
 ուարձական ճեպեալ երթայր ՚ի
 մահեղանիս՝ առնուլ զթագաւորու-
 թիւնն :

Սադրեալ յարսիսիայ կնոջ
 իւրմէ՝ զագաթռոկէս որդի իւր ՚ի
 կենդանութենէ արկանէր . և Թա-
 դաւորէր ՚ի Ճորդէ ի երրորդէ եր-

tiae Olympiadis annum primum .
 (Deinde) Pyrrhus eum (imperio) de-
 turbat, rex nimirum Epiri, vicesi-
 mus tertius ab Achille filio Thetidis;
 perinde ac si ad ipsum utique post
 Philippi familiam imperium propter
 Olympiadem Alexandri matrem per-
 tineret: nam et ipsa mater (Alexan-
 dri) ex Pyrrho filio Neoptolemi orta
 erat. Mensibus autem septem, a vi-
 cesimae tertiae Olympiadis anno se-
 cundo, Macedonibus imperat. Octa-
 vo autem (mense) Lysimachus filius
 Agathoclis ei suffectus est, qui Thes-
 salus erat ex Cranone, atque Ale-
 xandri Satelles . Interim vero in
 Thracia et Chersoneso nondum re-
 gnabat: sed ad vicinam et finitimam
 Macedoniam, ut regnum caperet, ac-
 celerans profectus est .

» (Hic) ab Arsinoe uxore sua invi-
 tatus, Agathoclem filium suum vita
 spoliavit; et regnavit a cxxiii. Olympi-
 adis anno secundo, mense quinto,

πιάδος . Δημήτριον (juxta Argm. 'Αυτόν) δὲ ἐξ ἔτη βασιλεύσαντα Μα-
 κεδονίας Πύρρος ἐβάλλει τῆς Ηπειροῦ βασιλεὺς, τρίτος καὶ εἰκοστὸς
 ἀπ' Ἀχιλλέως τοῦ Θετίδος ὦν, ὡς ἂν αὐτῷ προσηκούσης τῆς ἀρχῆς
 μετὰ τὸ Φιλίππου γένος δι' Ολυμπιάδα τὴν Ἀλεξάνδρου μητέρα, κακεί-
 νην ἐκ Πύρρου τοῦ Νεοπτολέμου γενεμένην . ἑπτὰ δὲ μῆνας ἄρχει
 Μακεδόνων (. . .) τῷ δὲ ὀγδόῳ τοῦτον Λυσίμαχος διαδέχεται ὁ
 Ἀγαθοκλέους, Θετταλὸς ὦν ἐκ Κρανῶνας, καὶ Ἀλεξάνδρου γεγονῶς
 δορυφόρος, Θράκης δὲ τότε (Argm. 'οὐδέπω) καὶ Χερρόνησου βασι-
 λεύων, εἰς γείτονα καὶ ὄμορον τὴν Μακεδονίαν ἐπιδραμῶν, διεδέξατο .

Οὗτος Ἀρσινόῃ πεισθεὶς τῇ γυναικί, Ἀγαθοκλέα τὸν υἱὸν ἐκ τοῦ
 ζῆν ἤρε . βασιλεύει δὲ Μακεδονίας ἔτη 1. καὶ μῆνας 5'. ἠτᾶται δὲ

1 Ut anterioris periochae defectum Gr. ex Arm. mutuari debemus in supplendis vocibus εἰκοστῆς Ολυμπιάδος ἀχρι, ita interim facere videtur ad declarandum codicem nostrum; suadet enim pro

պիւսիսիս անաջնոյ ամին, legendum պիւսիս յճորդ քսաներորդ և անաջնոյ ողովարտին՝ եր-
 րորդ ամիս : Եւս վեց ամաց պիււեայ . i. e. » us-
 que ad tertium annum c. vicesimae primae Olympiadis. Post annos sex Pyrrhus, etc .

ըորդէ ողովնադէն երկրորդ ամին
 'ի Տինգերորդ ամեանն , մինչև 'ց
 Ճորդ . ի երրորդ չորրորդ ողովնադէն
 երրորդ ամին . որ լինին ամբ Է . և
 ամիսք չ' . Կարաուսթիւն մասնեալ
 լինի 'ի կորայ գաշտին պատերազմ ընդ
 սեղեկեայ ասիացոց արքայի՝ որ նի-
 կանովքն կոչէր . Իսկ և իսկ յեր յազ-
 թու թեանն սեղեկեայ՝ պաղովնոս
 զազաի և եււթիկեայ որդի դստեր
 անտիպատրայ , որ կերաւնոսն կոչէր՝
 այսինքն է բարկու թիւն , զիւր երախ
 տուորն՝ որում 'ի փախտին ապառ-
 տան էր լեալ՝ սպանմանէր . և ինքն
 տիրէր մակեդոնացոց . և մինչդեռ
 ընդ գազատացիս տայր պատերազմ՝
 սոյանու , Թագաւորեալ զտարի և
 զՏինգ ամիս . որպէս համարել զԹա-
 մանակ Թագաւորութեան նորա 'ի
 չորրորդէ ամէ Ճորդի ի երրորդի չոր-
 րորդի ողովնադէն՝ մինչև 'ի Տին-
 գերորդ ամիսն առաջնոյ ամին Ճորդի
 ի երրորդի և Տինգերորդի ողովնադ-
 դին :

Իսկ զպաղովնոս՝ մէղէագրոս նա-
 ըին եղբայր պայազատեաց . և մա-
 կեդոնացիք իսկ և իսկ հանէին զնա
 յիշխանութենէն , կարեալ ամիսս Թ .

usque ad cxxiv. Olympiadis annum
 tertiam, qui efficiuntur anni v. et
 menses vi. Demum vero in congressu
 certaminis cum Seleuco Asiae rege,
 qui Nicanor cognominatus erat, in
 campo Corae devictus, (è vita exces-
 sit). Illico post victoriam, qua Se-
 leucus praevaluit, Ptolemaeus Lagi
 et Eurydices filiae Antipatri filius,
 qui Ceraunus, id est Ira (fulminis
 instar) vocabatur, eum ipsum erga se
 beneficium (Seleucum), qui sibi in fa-
 ga auxilio fuerat, interfecit; et ipse
 Macedonibus dominatus est: quam
 vero adversum Galatas praelium com-
 mitteret, occisus est, cum anno (uno)
 et mensibus quinque regnasset; quasi
 vero computetur tempus regni ejus
 ab anno quarto cxxiv. Olympiadis us-
 que ad quintum mensem anni primi
 cxxv. Olympiadis « .

» Ptolemaeo autem frater ejus Me-
 leager successit¹, quem illico Mace-
 dones tamquam indignum habitum,
 ab imperio expulerunt, cum tenuisset

εν τῇ περὶ Κόρου πεδίον μάχη τῇ πρὸς Σέλευκον τὸν τῆς Ἀσίας
 βασιλέα, ὅτῳ Νικάτωρ ἐπέκλησις ἦν, ὅτε καὶ τοῦ ζῆν ἀπαλλάτ-
 τεται. Εὐθύς δ' ἐπὶ τῇ νίκῃ Σέλευκον Πτολεμαῖος ὁ τοῦ Λάγου
 καὶ Εὐρυδίκης παῖς τῆς Ἀντιπάτρου, ᾧ Κεραυνὸς ἐπέκλησις ἦν,
 σὺεργέτην τε ὄντα ἑαυτοῦ, καὶ ἐκ φυγῆς ὑποδέξάμενον ἀνελαὼν, ἦρ-
 ξεν αὐτὸς Μακεδόσιν, ὅσπερ Γαλάταις πολεμῶν ἀνηρέθη, βασι-
 λεύσας ἑνᾶυτὸν καὶ μῆνας ἑ. . .
 Τὸν δὲ Πτολεμαῖον Μελέαγρος ὁ ἀδελφὸς διεδέξατο. Μακεδόνες
 δ' αὐτὸν τῆς ἀρχῆς εὐθύς ἐκβάλλουσιν ἄρξαντα δύο μῆνας ὡς ἀνά-
 ξιον φανέντα. καὶ ἀντ' αὐτοῦ ποιοῦνται βασιλέα Ἀντίπατρον ἀ-

1 Iterum haec excerpit Sync. p. 215. D. quam ad verbum: expedit, ut studiosi lectores conferant.

իրիւ զանարժան ինչ երևեալ : Եւ ընդ նորա առնէին Թազուոր զան տիպաւորոս եղբորորդի Կասանդրի և որդի փիլիպոսի՝ առ չգիւտ արքունական ազգին : Երրա տիրեալ աւուրս ինչ, սոսթենէս ոմն փախտաւ Կան առնէր զնա, որպէս Թէ չիցէ բաւական զօրախորութեան, վրէնայ գաղափարաց աջնպիսի պատերազմաւ եկեալ՝ ի վերայ հասեալ : Եւ զնա մահեղանացիք Տարեոր կոչեցին. քանզի այնչափ ժամանակս տարեոր հողմք չնչն : Եւ ի սոսթենէս և զվրէնն և սալաճեաց. և զամենայն զիրս զերկեամբ բովանդակեալ մեռանէր. և լինէին անտէրունչ մահեղանացիք, վասն որոյ լինէր անտիպատրեայ և պողոմէի և արիգեայ՝ յանձանծիրս կալ իրացի. բայց բովանդակ և ոչ միռաւ ումեր ունեւ : Եւ

mensibus n. Et in ejus loco Antipatrum Cassandri ex fratre nepotem, et Philippi filium, ob regii generis defectum regem crearunt. Illum diebus xlv. potitum Sosthenes quidam¹ ut imparem militiae magisterio in surgam egit, dum Brennus Galata ejusmodi bello imminens supervenit. Ipsum vero Macedones Annuum vocarunt; tanto enim tempore annui venti² flant. Sosthenes autem Brennum quoque pepulit, et totius negotii (regni) administrationem biennio peragens, mortuus est; et Macedones Anarchiam passi sunt: propterea³ (quod) Antipatrum et Ptolemaeum, atque Aridaeum rerum (publicarum) administratores fuisse contigit, omnino tamen neminem tenuisse. At a Ptolemaeis⁴ usque ad finem Anarchiae,

δελφιδούν μὲν ὄντα Κάσσάνδρου, υἱὸν δὲ Φιλίππου κατ' ἀπορίαν γένους βασιλικῷ. πέντε δ' αὐτὸν καὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἄρχοντα Σωσθένης τις (τῶν δημοτικῶν) ἐξελαύνει ὡς ἀδύνατον στρατηγεῖν, Βρέννου τοῦ Γαλάτου ἐπιόντος τοσοῦτου πολεμίου. Καὶ αὐτὸν οἱ Μακεδόνες Ἐτησίαν ἐκάλεσαν, ὅτι χρόνῳ τὸσῶδε οἱ ἔτησίαι πνέουσι. Σωσθένης δὲ Βρέννον ἐξελάσας, καὶ ὅλων δύο ἐτῶν προστάς τῶν πραγμάτων ἀποθνήσκει. καὶ γίνεται ἀναρχία Μακεδόσι, διὰ τὸ τοὺς περὶ Ἀντίπατρον, καὶ Πτολεμαῖον, καὶ Ἀριδαῖον ἀντιποιεῖσθαι μὲν τῶν πραγμάτων, ὀλοσχερῶς δὲ μηδένα προστῆναι. Ἀπὸ δὲ τοῦ Πτολεμαίου, ἐπὶ τὸ τέλος τῆς ἀναρχίας, τοῦτ' ἔστιν,

1 Anon. habet τις τῶν δημοτικῶν, unus ex plebejis, idem ferè Sync. loco citato, δημοτικός, privatus a Goaro decenter redditus; quae tamen vox desideratur in cod. nostro.

2 Ἐτησία, annuus, anniversarius, in plur. ἐτησίαι, dicuntur a Graecis venti, qui certis anni tempestatibus flare solent; qua dialecto utuntur etiam nonnulli Latinorum, dicentes *Etesiae* (venti), alii expresse, *venti anniversarii*. Interp. Arm. primo loco vocem ipsam reddens տարեոր, secundo vel ipsum sensum exposuit, dicens տարեոր հողմք :

3 Haec periodus in Gr. copulatur cum praecedenti, non ratione consequentiae, sed potius causae, ita ut pro *propterea*, legendum sit *eo quod*, sive *propter sequentem rationem*; nam tota subsequens perioche pendet a praepositione *διὰ*, *ὅδ*, *propter*. Et quidem nostra quoque lectio suo gaudet sensu, sinceroque loquendi modo, tamen experti sumus non semel usurpari ab Interp. Arm. *զօ վասն որոյ*, pro *վասն այն՝ զի*, seu *քանզի* :

4 *Ի պողոմեայ*, suadet legendum in Gr. *ἀπὸ δὲ τῶν περὶ Πτολεμαῖον*, vel eo sensu ac-

'ի պողոմեանց զվարձան անտէրնու-
 թեանն , այսինքն է 'ի ճորդէ ի երոր-
 դէ չորրորդէ ողովնիադէն՝ չորրորդ
 ամիս , մինչև 'ց ճորդ ի երորդ վե-
 ցերորդն . յորոց պողոմէի բարհու-
 թեանն գտանի կալեալ զտարի և
 զհինգ ամիս . և մէղէագրեայ զեր-
 կուս ամիսս . և անտիպատրեայ 'գ խե-
 օր . և սոսթենի զերկեամ . և այլոյ
 ժամանակին անտէրունչ համարել :

'ի նենգել անտիպատրայ զիրսն ,
 անտիգոնոս դէմէտրի պաշարողի՝ և
 փիլիպեայ դստեր անտիպատրու որ-
 դի՝ լինէր յանձանձիչ իշխանու-
 թեանն . որ 'ի գոնայիս թեսաղաս
 տանի երթեալ սնեալ՝ գոնաստոս
 կոչէր . և նմա համարին բնաւ իսկ
 խիւ ամբն : քանզի էր թագաւոր և
 յառաջագոյն՝ մինչև զմակեդոնիա
 կալեալ էր . ընդ ամենայն Ժ ամաւ
 յառաջ . և կոչեցաւ թագաւոր՝ յերկ-
 րորդում ամիս ճորդի ի երարդի եր-

scilicet a cxx. quartae Olympiadis
 anno quarto usque ad cxx. sextam;
 ex quibus (ex his inquam, annis) Pto-
 lemaeum Ceraunum ¹ invenimus te-
 nuisse annum et menses quinque, Me-
 leagrū vero menses duos, et Antipa-
 trum dies xiv. Sosthenemque bien-
 nium: reliquum autem tempus con-
 sumptum Anarchia reputatur «.

» Insidiante vero Antipatro rebus
 (publicis), Antigonus Demetrii Ob-
 sessoris, et Philae filiae Antipatri fi-
 lius., administrator imperii effectus
 est, qui in Gonis Thessaliae demora-
 tus, educatusque, Gonatas vocabatur;
 ipsique xlv. omnes omnino anni ² ad-
 scribuntur: erat enim rex et jampri-
 dem, antequam Macedoniam obtinuis-
 set, antea scilicet annis integris x.
 Rex ergo ³ renunciatus fuit (privatus)
 secundo anno cxxii. Olympiadis: Ma-

ἀπὸ ρκδ'. Ὀλυμπιάδος ἔτους τετάρτου, ἄχρι τῆς ρκς'. Πτολεμαίου
 μὲν τοῦ Κεραυνοῦ ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ε'. ἀρχαντος, Μελεάγρου δὲ
 μῆνας β'. Αντιπάτρου δὲ ἡμέρας μί. Σωσθένους δὲ ἔτη β'. καὶ
 τοῦ λοιποῦ χρόνου εἰς ἀναρχίαν λογισθέντος .

Τοῦ δ' Αντιπάτρου τοῖς πράγμασιν ἐπιβουλεύοντος, Αντίγονος
 ὁ Δημητρίου τοῦ πολιορκητοῦ, καὶ Φίλας τῆς Αντιπάτρου θυγα-
 τρὸς υἱὸς μεταποιεῖται τῆς ἀρχῆς, ὃς ἐν Γόνοις τῆς Θεσσαλίας γε-
 νόμενός τε καὶ τραφεὶς Γονάτας ἐπεκαλεῖτο. Λογίζεται δὲ αὐτῶ
 τὰ πάντα ἔτη (τῆς βασιλείας) τέσσαρα καὶ τεσσαράκοντα . ἢ γὰρ

ipendum alterum ἀπὸ διη τοῦ Πτολεμαίου,
 quasi a Ptolemaeanis, sive a Ptolemaeo cum so-
 cius suis .

¹ Hic quoque in Arm. pro Κεραυνοῦ, Fulmi-
 nis, (quod cognomen fuit Ptolemaei,) legitur
 բարհու-թեան, Irae, aut acerbitatis; verum
 a libi semper etiam in Arm. ponitur vox Graeca
 κεραινοῦ, Ceraunus .

² Gr. amplius fert ἔτη τῆς βασιλείας, anni
 regni, quod et in nostra lectione subauditur,

vel potius subaudiendum est .

³ Sequentia iterum praetermisit Anon. in Gr.
 usque ad οδός ἐστιν, Hic est, Syncelli fortas-
 se vestigio aliquantum adhaerens, qui omnino
 in compendium haec redegit. Ubi obiter nota
 apud Sync. legi pro privato Antigoni regno,
 ἔτη ιβ'. βασιλεύσας . annis xii. regnans, men-
 dosè nempe repetita litera β, ex qua sequens
 vox incipit; alioquin tam Arm. quam Gr. apud
 Anonym. legerunt tantum ι. seu δέκα. Ժ. x.

բորդի ողովնադին . բայց մակեդոնացոց՝ յառաջում ամին Զորդի էրորդի վեցերորդի ողովնադին : Սա է՝ որ գեղադացուց աշխարհն սաստիկ ընդ ձեռամբ նուաճեաց . և կեայր ընդ ամենայն ձև երիս ամս . և վարձանէր՝ ի Զորդի երեսներորդի Երորդի ողովնադին յառաջում ամին :

Օր փոխանակէ որդի նորին դէմտրիոս , որ համօրէն իսկ զամենայն իրէաստան առ և կարազկիւրէնէ . և բնաւ զամենայն իսկ հօրն՝ ի միահեծան իշխանութիւն նորս . և տիրեաց ամս Ժ . և արար կին զամն ի գերեաց . և անուն դէտրուկեակ : Քի իրապոս յայնմ կնոջէ ունէր որդի , զայն՝ որ զառաջինն ետ ձախտ ընդ հռոմայեցիս . և շարեաց պատճառք եղև մակեդոնացոց : Եւ զփիղիպոս այնուհետև որք մնացեալ՝ փայփայէր սաստիկանութեամբ ամն յազգէ թագաւորութեանն , և

cedonum vero (rex) anno primo cxxvi. Olympiadis. Hic est, qui Graeciam per vim sibi subjectam fecit; vixitque lxxxiii. omnino annis; Olympiadis autem cxxxv. anno primo mortuus est .

» Cui filius ejus Demetrius successit, quin etiam universam Libyam cepit, et Cyrenem obtinuit; quæque erant Patris cuncta recuperans, ea in monarchicam potestatem redegit, dominatusque est annis x: quandam autem ex captivis uxorem duxit, quam appellavit Aureolam ¹. Philippum itaque ex ea uxore filium habuit; illum inquam, qui primum cum Romanis bellum gessit, malorumque Macedonibus in causa fuit. Philippum itaque, qui pupillus remansit, procurabat protectoris more ² quidam regio

βασιλεύς και πρὶν τῆς Μακεδονίας κρατῆσαι, ὅλοις ἔτεσι δέκα πρότερον. (...) Οὗτός ἐστιν ὁ τὴν Ἑλλάδα ἐγκρατῶς χειρωσάμενος, και βιοῖ μὲν τὰ πάντα ἔτη τρία και ὀγδοήκοντα. τελευτᾷ δὲ τῆς ρλέ. Ολυμπιάδος ἔτει πρώτῳ.

» Ὁν διαδέχεται υἱὸς Δημήτριος, ὃς και πᾶσαν τὴν Λιβύην ἔλαβε, Κυρήνης τε ἐκράτησε, (...) και κατέσχευεν ἑτῶν δέκα. Γήμας δὲ τινα τῶν αἰχμαλώτων, και Χρυσήδα προσειπῶν, Φίλιππον ἐξ αὐτῆς ἔσχευεν τὸν πρῶτον πολεμήσαντα Ῥωμαίοις, και κακῶν αἰτίων Μακεδόσι γενόμενον. Φίλιππον μὲν οὖν ὀρφανευόμενον ἐπετρόπευεν Ἀντίγονος ἕτερος ἐκ τοῦ βασιλείου γένους, ᾧ Φοῦσκος ἐπώνυμον ἦν. δίκαιον δὲ Φοῦσκον εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ὀρῶντες (οἱ Μακεδόνες) ἐστή-

¹ Gr. nomen χρυσήδα exposuit Interp. Arm. accurate per vocem *ουκτωκ* . siquidem utraque *Auream, aureolam, vel aurei coloris sonat.*
² Ubi Gr. nunc habet *ἐπιτρόπειν* Ἀντίγονος ἕτερος, sc. procurabat *Antigonus alter*, in apographo nostro fuit certo certius separatum ἀντίγονέως, sc. vice parentis, seu parentis loco,

atque eo sensu usurpatum ab Interprete nostro τὸ *σαστωκτωκ* , sicut et alibi ponitur pro *ἐπιτροπή*, id est *curatio, tutela* . Quod si dicatur hic quoque pro unico verbo *ἐπιτρέπειν* reposita esse gemina vocabula *φωφωυετ* *σαστωκτωκ*, certum etiam est Antigoni nomen defuisse; quod tamen inferius supponitur

բում փուսկոս էր անուն յորջորջա-
նաց: Երգար գտեալ յոստիկանու-
թեանն զփուսկոս սեւանէին, արա-
րին Թագաւոր. և խօսեցան նմա կին
զոսկեակն. և նա զորդին՝ որ եղէն
յոսկեկայն՝ շնուցանէր. զի զիշեա-
նութիւնն անխարդախ փրկիպեայ
պահեցէ. յոր ած իսկ հասոյց, և մե-
ռանէր:

Սեռանէր և զէմէարիոս, որոյ
անունն յորջորջանաց գեղեցիկ կո-
չէր, ՚ի Ծորգի երեսներորդի ողով
պիտակն յերկրորդում ամին: Թա-
գաւորութիւնն այնուհետեւ ՚ի փր-
կիպոս հասանէր. որոյ ոստիկան յան-
ձանձիչ յառաջադիցն յիշատակեալն
անտիգոնոս էր. վախճանեցաւ ՚ի Ծոր-
գի երեսներորդի իններորդի ողով
պիտակն ՚ի չորրորդում ամին: Ընդ
ոստիկանութեամբ զերկոսասանամ:
և եկեաց ընդ ամենայն ամս իբ՛:
Իսկ փրկիպոս առանց ոստիկանի
՚ի Ծորգէ քառամներորդէ ողովպիտա-

genere, cognomento Phuscus. Quam
vero justum in procuratione Phuscum
vidissent, regem eam creauerunt; uxo-
remque ipsi Aureolam desponderunt:
ipse vero filios, qui ex Aureola nati
fuerunt, vix educabat, ut imperium
sine perfidia Philippo conservaret, ad
quod quidem (eum) deduxit, et (ip-
se) mortuus est ¹ «.

» Obiit etiam Demetrius cogno-
mento Pulcher, anno c. tricesimae O-
lympiadis secundo. Regnum deinceps
ad Philippum pervenit, cujus Procu-
rator ac tutor antea memoratus An-
tigonus erat, (qui) centesimae trice-
simae nonae Olympiadis anno quar-
to defunctus est, in procuratoris mu-
nere annos agens duodecim: omnino
autem vixit annos xlii. Philippus vero
sine Procuratore coepit regnare, a
centesima quadragesima Olympiade;
regnauitque annis integris xlii: secun-
do autem anno centesimae ² quinqu-

σαντο βασιλεύειν, και την Χρυσήδα αὐτῷ ἤρμοσαν. ὁ δὲ παῖδαν
γενομένων ἐκ τῆς Χρυσήδος οὐκ ἀνεθρόνιστο, τὴν ἀρχὴν τῷ Φιλίππῳ
παρασώζων, ὃ δὴ καὶ παρέδωκεν ἀποθνήσκων.

(...) ἐπιτροπεύσας μὲν ἐπ' ἔτη ιβ'. ζήσας δὲ πάντα ἔτη μβ'. ὁ δὲ
τοῦ Δημητρίου υἱὸς, ὃν οἱ Μακεδόνες καλὸν ἐπωνόμαζον, χωρὶς τοῦ
ἐπιτρόπου ἀπὸ τῆς ρμ'. Ολυμπιάδος ἀρχεῖν ἤρξατο. καὶ ἐβασίλευ-

quasi hic memoratum. Deest etiam οἱ Μακε-
δόνες in nostra lectione, quod facile subauditur.

1 Hic omnino mancus atque praeposterus in-
venitur Gr. textus; sic itaque digeres et supple-
bis ad normam Eusebii nostri, ἢ δὴ καὶ παρέ-
δωκεν, καὶ ἀπόθνησκεν. Ἀποθνήσκει ὁ δὲ τοῦ
Δημητρίου υἱὸς, (postea, καὶ Δημήτριος) ὃν
οἱ Μακεδόνες Καλὸν ἐπωνόμαζον (... multa
interim desunt, quibus haec subjungenda)
ἐπιτροπεύσας μὲν ἐπ' ἔτη ιβ'. ζήσας δὲ πάντα
ἔτη μβ'. (Adjice. Φίλιππος δὲ) χωρὶς τοῦ
ἐπιτρόπου ἀπὸ τῆς ρμ'. Ολυμπιάδος etc. dehinc

recte conveniant sequentia. Alioquin, si eo
modo, qui satis Scaligero fecit, conservabis Gr.
lectionem, planè confusum et diversum eliciam
sensum, ita ut unius regis anni pro altero, ac
vicissim hujus gesta pro alterius gestis, idque
haud integrè, intelligantur.

2 Non aliter legitur in Gr. *δυστέρον ἔτι τῆς
ρνδ'. Ολυμπιάδος*. Sed redundat ultimus nume-
rus *ἑξήκοντα*. S. ix. in utraque lectione.
Mendum corrigit Scal. sed altero vitio, dicens,
in adnot. 43o. ad 63. 46. » Mendose. Legendum,
ρμ'. Ολυμπιάδος « i ubi reponendam *ρν'*.

դէն սկսաւ տիրել. և Թագաւորեաց ընդ ամենայն ամս իշ. և վարձաւ ներ յերկրորդ ամի Ծորդի յիսներորդի (Իններորդի) ողովնադին. կեցեալ ընդ ամենայն ամս Ծը.

Իսկ պերսեւ որդի փիղիպպեայ զդէմէ տրոս զեղբայր իւր սպանանէր. և Թագաւորէ ամս Ժ, և ամիսս ութ. Վանդի ՚ի Ծորդում յիսներորդում յերկրորդում ողովնադին չորրորդ ամին՝ զեկիպպոս և ահիզիոս զմակեդոնացոց պիդանեայ զկողմանսն առին սաստիկ: Պերսեւ ՚ի սամոթրակ սնկանէր փախստական. և ապա ինքնակամ իսկ մասնեաց զանձն ՚ի ձեռս պատերազմողացն: Եւ անտի յԱղբէ փոխեալ կայր ընդ պահպանութեամբ. և յետ չինգ ամի վարձանէր: Սակեդոնացոց իրք առնովաւ վարձանեցան:

Եւ յայնժամ զնոսս Հռովմայեցիք ինքնորէնս աղիկամիս Թողին. քան

gesimae (nonae) Olympiadis obiit; cum omnino vixisset annos LVIII «.

» Verum Perseus filius Philippi (filii) Demetrii, fratrem suum interfecit¹, regnavitque annis x. et mensibus octo. Etenim centesimae quinquagesimae secundae Olympiadis anno quarto Leucippus et Aeilus² Macedonum Pydaniae partes valide ceperunt. Perseus ergo in Samothracen fuga se recepit, ac deinde sponte quidem semetipsum³ bellatorum manibus tradidit. Inde vero Albam translatus, sub custodia fuit, et post quinque annos obiit. Macedonum itaque res sub eo finem habuerunt «.

» Tunc autem Romani, ut illi suis legibus ad libitum⁴ viverent, permi-

σεν ἔτεσιν ὄλοις δύο καὶ μ'. τελευτᾶ δὲ δευτέρῳ ἔτει τῆς ρθ'. Ολυμπιάδος. νή, τὰ ὅλα βιούς ἔτη.

Персеус δὲ υἱὸς τοῦ Φιλίππου Δημητρίου τὸν ἀδελφὸν (ταῖς πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ διαβολαῖς) ἀποκτείνας, βασιλεύει ἔτεσι δέκα καὶ μισὶν ὀκτώ. ἐπὶ γὰρ τῆς ρθβ'. Ολυμπιάδος τοῦ τετάρτου ἔτους Λεύκιος Αἰμίλιος πρὸς τοὺς Μακεδόνας* περὶ τὴν Πύδναν εἶλε κατὰ κράτος. Персеус δὲ εἰς τὴν Σαμοθράκην ἔφυγεν. εἶτα ἐκουσίως παρέδωκεν ἑαυτὸν (δέσμον) τοῖς πολεμίοις, κακείθεν εἰς Ἀλβην μεταστειλόμενος, καὶ τηρούμενος, μετὰ πέντε ἔτη τελευτᾶ. Τὰ δὲ τῶν Μακεδόνων ἐπὶ τούτου κατελύθη.

Καὶ αὐτοὺς Ρωμαῖοι τότε αὐτονόμους ἀφῆκαν αἰδούμενοι δόξαν ἀ-

1 Amplius haec habentur in Gr. apud Anon. » insidiis erga patrem suum «.

2 Anon. absque conjunctione unum et idem facit duo nomina, eaque legit, Leucius Aemilius. Scaliger paulo inferius asteriscum notavit, eo quod obscurum vidit Gr. textum. Sed genuina lectio facile dijudicari potest per Eusebium nostrum.

3 Additur apud Anon. in Gr. δέσμιος, sc. vincitum, seu ligatum.

4 Gr. vox αὐτονόμος iisdem syllabis respondet Arm. քեթորէն adjective sumpta, quum utraque sonet, suae legis, sui juris, vel propriis legibus; sicut etiam in abstracto vox αὐτονομία, quae passim occurrit in sequentibus, exprimitur libertas vivendi propriis legibus. Verum

զի պատիւ արարեալ մեծարէին զմեծաշուք փառս և զյաղթ իշխանու թիւնն մակեդոնացոց :

Յամին իննուժերորդի, որ ճորդի յիններորդի է երրորդի ողովնիա զին երրորդ ամին կռի, անգրիսկոս ոմն զանձն սուտ որդի պերսեոսի անունեաց, և փոխեաց իւր անուն փրիլիպոս . վասն որոյ և սուտ փրիլիպոսն կոչէր : Տիրէր մակեդոնացոց, զթրակացիս առեալ ընդ իւր զօրս վիզն : Երբև զտարի մի կալաւ, ՚ի ճակատուէ փախստական լինէր ՚ի թրակացիս . մասնեալ ՚ի նոցանէ՝ առաքէր կապեալ ՚ի հռոմ :

Հռոմայեցոց անկոսնեալ զմակեդոնացիս վասն սուտ փրիլիպոսին օգնական լինելոյ՝ հարկատուս առնէին, ՚ի չորրորդ ամի ճորդի յիններորդի է երրորդի ողովնիա զին : Եւ լինին յետ աղէքսանդրի ողովնիա թագաւո

serunt; namque honorifice verebantur maxime decoratam gloriam, magnificamque potestatem Macedonum « .

» Anno vero decimonono, qui clvii Olympiadis anno tertio quadrat, Andriscus quidam semetipsum Persei filium falso appellavit, nomenque mutatum sibi adscivit Philippum, ideoque Pseudo-Philippus dictitabatur. Potitus est ergo is Macedonum, Thracibus subsidio sibi conciliatis. Quum vero anno uno tenuisset, acie victus fuga petiit in Thracas; ab ipsis (tamen) proditus, vinctus Romam missus est « .

» Romani (itaque) despectis Macedonibus, eo quod Pseudo-Philippo auxilio fuissent, tributarios eos effecerunt, anno quarto clvii Olympiadis. Efficiuntur autem post Alexandrum Olympiades regni Macedonum, us-

γαθὴν, καὶ μέγεθος ἀρχῆς τῆς Μακεδόνων .

Ἔτει δὲ ἑννεακαιδεκάτῳ ἐπὶ τῆς ρνζ' Ολυμπιάδος, εἰς ἔτος τρίτον, Ἀνδρίσκος τις υἱὸν ἑαυτὸν ψευδάμενος εἶναι Περσέως, καὶ Φίλιππον ἑαυτὸν μετονομάσας, παρ' ὃ καὶ Ψευδοφίλιππος ἑκαλεῖτο, κρατεῖ Μακεδονίας, Θρᾶκας λαβὼν συμμάχους . ἐνιαυτὸν δὲ κρατήσας, ἐκ παρατάξεως μὲν φεύγει εἰς τοὺς Θρᾶκας, ἔκδοτος δὲ παρ' ἐκείνων δοθεὶς ἀναπέμπεται δέσμιος εἰς τὴν Ρώμην .

Ρωμαῖοι δὲ Μακεδόνας ἀχαρίστους γενομένους, διὰ τὸ συλλαβέσθαι τῷ Ψευδοφιλίππῳ, ὑποφόρους ἐποίησαν, ἔτει τετάρτῳ τῆς ρνζ' Ολυμπιάδος . Γίνονται οὖν μετὰ Ἀλέξανδρον (τὸν μέγαν) (...)

Arm. Interp. ut rem magis explicet, jugiter adjungit voci *ἡγεμόρէն*, alteram quoque antiquam vocem *աղիկամի*, vel *աղիկամու թիւն*, quae cum sit composita a vocabulo *կապէ*, voluntas, idem videtur designare, quod *ἡγεμόρէն*, vel *ἡγεμόրէնութիւն*. sc. ratio vivendi ad suum libitum, arbitrium, beneplacitum, vel potius ad suam commodissimam velleitatem. Hunc locum transcripsit ab Eusebio nostro Samuel Arm. Chronographus, cum additamento, explicationis

gratia, hoc modo * *Յետ սպանման պերսեոսի հռոմայեցիքն զմակեդոնացիսն ազատ արտօրին՝ իհրէօրէն աղիկամիս թողին ամս ժք* || hoc est, » Post interitum Persei, Romani libertate donarunt Macedonas, suo jure ad arbitrium vivere eos permittentes, annis xiv « .

1 Redundat apud Anon. *տὸν μέγαν*, *Magnum*: dehinc vero desiderantur sequentia, aut praepostere collocantur, ut patet e regione.

բոլթեանն մակեդոնացւոց՝ մինչև
ցվախճան հարկատուս լինելոյ, և ցը-
հասմայեցւոց իշխանութիւնն, ՚ի ճոր-
դէ չորեքտասաներորդէ ողոմպիա-
դէն երկրորդի ամին՝ մինչև ՚ց ճորդ-
շիսնեբորդէ քերորդ ողոմպիադ ամին
չորրորդի, ընդ ամենայն խի՞ ողոմ-
պիադք, և ամբ երկու. և ընդ ընաւ-
ամբ ճէդք:

que ad finem, quo tributarii facti sunt,
ad Romanorumque imperium, a cen-
tesimae decimae quartae (nempe) O-
lympiadis anno secundo, usque ad
centesimae quinquagesimae septimae
Olympiadis annum quartum, omnes
Olympiades xliii. et anni duo; omni-
no autem anni clxxiv ¹.

Եւ լինին յետ աղէրսանորդի քերդեպոյ՝
Բազաւորդի ճախերոնացոց՝ այսորիկ:

Fuerunt autem post Alexandrum Phi-
lippi (filium) reges Macedonum isti:

- ա. Արիդէս՝ որ և փիղիպոս, ամս Է:
- բ. Ասսանդրոս, ամս ԹԺ:
- գ. Ասսանդրի որդիք, ամս Դ, և ամիսս Կ:
- դ. Ղեմէտրոս պաշարիչ, ամս Կ:
- է. Պիրուս, ամիսս Է:
- զ. Լիսիմաքոս, ամս Ե, և ամիսս Ե:

- i. Aridaeus, qui et Philippus, an-
nis vii.
- ii. Cassander, annis xix.
- iii. Cassandri filii, annis iii. et men-
sibus vi.
- iv. Demetrius Obsessor, annis vi.
- v. Pyrrhus, mensibus vii ².
- vi. Lysimachus, annis v. et mensi-
bus v.

ἀπὸ τῆς ριθ'. Ολυμπιάδος ἔτους δευτέρου, ἄχρι τῆς ρνζ'. τετάρτου
ἔτους, ἐν ᾧ κατεδουλώθησαν Μακεδόνες, τὰ πάντα ἔτη ροδ'. ἔτους
τῆς Μακεδονικῆς βασιλείας ροδ'. . . .
Αριδαῖος ὁ καὶ Φίλιππος ἔτη ζ'.
Κάσσανδρος ἔτη ιθ'.
Κασσάνδρου παῖδες ἔτη γ', μῆνας 5'.
Δημήτριος ὁ πολιορκητῆς ἔτη 5'.
Πύρρος μῆνας 5'.
Λυσίμαχος ἔτη 6', μῆνας 6'.

¹ Hic itaque desinit Porphyrii locus; quem excipit Eusebius noster, in summam ejusdem calculum redacturus suo more laterculi modo. Anonymus praetermisit sequentem inscriptionem, servato tamen laterculo.
² Mendose apud Anon. 5. vi. repetitur superior numerus Demetrii, pro ζ'. vii. ut constan-

ter fert etiam Sync. p. 215. cum Canone, ad normam Porphyrii supra laudati. Idem dixeris de Meleagri tempore, quod omnes redigunt in menses ii. μῆνας β'. ubi Anon. praefigit adhuc ἔτος 4. annum i. a praecedenti nimirum linea mutatus; itidem redundat apud ipsum ἔτος 4. pro Antipatro.

ξ. Απολλωνίου ἡγεμονίας, ἀπὸ
ἡρ, ἢ ἀπὸ τοῦ ε.	VII. Ptolemaeus, qui et Ceraunus,
anno 1. et mensibus v.
π. Πτολεμαίου, ἀπὸ τοῦ ς.	VIII. Meleager, mensibus π.
θ. Ἐπιφανίου βασιλείας, ἀπὸ
τοῦ ζ.	IX. Antipater Lysimachi (filius), die-
bus xlv.
ι. Πτολεμαίου, ἀπὸ τοῦ η.	X. Sosthenes, annis π.
ια. Ἐπιφανίου βασιλείας, ἀπὸ τοῦ
θ.	XI. Anarchiae (sc. interregni) an-
ni π'.
ιβ. Ἐπιφανίου βασιλείας, ἀπὸ τοῦ
θ.	XII. Antigonus Gonatas, annis xxxiii.
ιγ. Πτολεμαίου, ἀπὸ τοῦ θ.	XIII. Demetrius, annis x.
ιδ. Ἐπιφανίου βασιλείας, ἀπὸ τοῦ
θ.	XIV. Antigonus Phuscus, annis xii.
ιε. Φίλιππου, ἀπὸ τοῦ ι.	XV. Philippus, annis xlii.
ις. Πτολεμαίου, ἀπὸ τοῦ θ, ἢ ἀπὸ τοῦ
η.	XVI. Perseus, annis x. et mensibus
viii.
ιζ. Ἐπιφανίου βασιλείας, ἀπὸ τοῦ
θ.	XVII. Libertatis, vivendi suis legibus,
anni xix.
ιη. Πτολεμαίου, ἀπὸ τοῦ
θ.	XVIII. Pseudo-Philippus, anno 1. ²
Post quos Romani.

Πτολεμαῖος ὁ Κεραυνὸς ἔτος α'. μῆνας ε'.
 Μελέαγρος (ἔτος α'.) μῆνας β'.
 Αντίπατρος Λυσιμάχου (ἔτος α'.) ἡμέρας μβ'.
 Σωσθένης ἔτη β'.
 Αναρχίας ἔτος α'. μῆνας β'.
 Αντίγονος ὁ Γονάτας ἔτη λδ'.
 Δημήτριος (ὁ καλὸς) ἔτη ι'.
 Αντίγονος ὁ Φοῦσκος ἔτη ιβ'.
 Φίλιππος ἔτη μβ'.
 Περσεὺς ἔτη ι. μῆνας γ'.
 Αυτονομίας ἔτη ιθ'.
 Ψευδοφίλιππος ἔτος α'.
 (. . . .)

1 Iterum deviat Anon. legens ἔτος α'. μῆνας β'.
 annum 1. menses 11. Sed nobiscum facit Sync.
 p. 216. ἔτη β'. annos 11. Si placet, praeter duos
 annos admitte et duos menses, ad normam vi-

delicet alterius catalogi in serie regum The-
 saliae.

2 Hic finem habet Anonymi fragmentum huc-
 usque ex Scaligero transcriptum.

Թեաղացոց թագաւորի :

Thessalorum Reges.

Թեաղացոց և եպիրաստանի մինչև ցրազում ժամանակս նոյնք տիրէին՝ որք և մակեդոնացոց . և առին 'ի հռոմայեցոց զինքնորէն աղիկամուծիւնն : Յետ մատնելոյ 'ի պարտուծիւն փիղիպպեայ 'ի Թեաղիա 'ի տիրոսէ հռոմայեցոց զօրավարէ , յետոյ և նորա ևս ընդ հարկօք հռոմայեցոց լինէին վասն նոցին իրաց՝ յաղաչս որոց և մակեդոնացիք : Վասնզի դարձեալ և սոցա յետ աղեքսանդրի արիդէոս, որ և փիլիպոս, տիրէ ամս 5 : Օ որ փոխանակէ կասանդրոս . և Թագաւորէ եպիրաստանի և Թեաղացոց ամս ԹԺ : Յետ որոյ փիլիպոս նորին որդի աւիսս չորս : Վսպ և եղբարք նորին անտիպատրոս և աղեքսանդրոս ամս ք . և ամիսս վեց : Իսկ և դէմէտրոս անտիպատրեայ ամս ք, և ամիսս ք : Յետ որոյ պիււոս ամս ք, և ամիսս ք : Իւ ապա լիւսիմաքոս ագաթոկղեայ ամս ք : Իսկ և պտղոմէոս՝ որ կոչեցաւն կերաւնոս՝ զտարի մի և ամիսս 5 : Վսպ և մէղէագրոս ամիսս ք : Յետ որոյ անտիպատրոս լիւսիմաքեայ աւուրս խն : Յետ որոյ սոս Թենէս ամս ան : Վսպ անտէրնչու Թեանն զերկեամ և զամիսս ք : Վսպ և անտիգոնոս դէմէտրեայ ամս լք . և ամիսս ք :

Վսպ առ սոցին ամօք պիււոս անզօրսն անտիգոնեայ , և սակաւ ինչ վայրաց տիրեաց . 'ի կուռի 'ի պար-

Thessaliae et Epiro multo tempore iidem ipsi, qui et Macedoniae, dominati sunt; acceperuntque item libertatem a Romanis propriis legibus uti ad libitum. Postquam Philippus a Tito Romanorum duce in Thessalia debellatus fuit, tum demum ipsi etiam eadem, qua Macedones, causa Romanorum tributarii facti sunt. Si quidem his quoque post Alexandrum Aridaeus, qui et Philippus, dominatur annis vii. Quem Cassander excipit, imperatque Epiro et Thessaliae annis xix. Post quem Philippus ejus filius annis (lege, mensibus) quatuor². Deinde et fratres ejus Antipater et Alexander annis ii. et mensibus vi. Atque etiam Demetrius Antipatri (filius) annis vi. et mensibus vi. Post quem Pyrrhus annis iv. et mensibus iv. Postea Lysimachus Agathoclis (filius) annis vi. Nec non Ptolemaeus, qui Ceraunus dictus est, anno uno, et mensibus v. Deinde et Meleager mensibus ii. Post quem Antipater Lysimachi (filius) diebus xlv. Post hunc Sosthenes anno i. Deinde Anarchia per biennium et menses ii. Postea Antigonus Demetrii (filius) annis xxxiv. et mensibus ii.

Dein vero sub horum annis Pyrrhus assumpto Antigoni exercitu, paucis quibusdam locis dominatus est. Prae-

1 Haec periocha aequè potest in Arm. lectione connecti tam cum antecedentibus, quam cum subsequentiis verbis .

2 Hic certe erratum est, cum pro ամիսս, ամս amaueusis errore scriptum fuit.

առութիւն մատնեալ դերդեայ 'ի դէմէտրեայ որդւոյ անտիգոնեայ . և յիրացն ևս լուծանէր : Եւ յետ սակաւ ինչ ժամանակի անտիգոնեայ մեռանելոյ՝ Թագաւորէր նորին որդի դէմէտրիոս ամս Ժ : Այն որոյ անտիգոնոս դէմէտրեայ, որ 'ի կիւրենն չողաւ, և ողիմպեայ դատեր սլաւդիկ զիտեայ զարիսացոյ ամս Թ : Բայեցոց զօրավիգն և Թիկունք լինէր . և 'ի կռուին յաղթէր կղէմէնէտեայ զակեդեմոնացոց բռնաւորին . ողաւտէր՝ զսպարտոս, և հանգոյն դից յաքայեցոց ազգէն պատուի արժանի լինէր :

Այն որոյ փիլիպոս դէմէտրեայ Թագաւորեաց ամս իգ . և ամիս Թ : 'ի պարտութիւն մատնեալ 'ի Թեոաղացոց աշխարհին ճակատու 'ի տիտոսէ հռոմայեցոց զօրավարէ : Բայց Թեոաղացիք առին 'ի հռոմայեցոց զաշխարհին ինքնօրէն սղիկամութիւնն : Եւ այլք 'ի յունաց՝ որ էին հարկատուք փիլիպեայ : Օտաջին ամն անիշխանութեան էր 'ի Թեոաղիա : Բայց յետոյ զօրավարք տարևորք 'ի բազմութենէն ընտրէին :

Եւ նախ ընտրեցաւ պաւսանիաս էքեկրատեայ փերեցի : Եւ պա ամին տաս կրատեայ պիէարացի . առ որով տիտոս դարձաւ անդրէն 'ի հռոմ : Եւ պա էակիդէս կաղղեայ մետրոպաղիտացի : Եւ պա եպիդրոմոս անդրոմաքեայ զարիսացի ամիս Ը . և զմնաքորդոս տարևոյն եւնոմոս պողիկղիտէի զարիսացի ամիս Դ : Եւ արձեալ եւնոմոս ամ Կ : Եւ պա էակիդէս

lio autem victus Derdiae a Demetrio Antigoni filio, rebus quoque (publicis) privatur. Et post breve tempus Antigono mortuo, regnavit ejus filius Demetrius annis x. Post quem Antigonus Demetrii, qui Cyrenem profectus est, et Olympiadis filiae Polycleti Larissaei (filius) annis ix. Hic Achacis auxilio atque subsidio fuit, et in certamine superat Clemenetem Lacedaemoniorum tyrannum, et Spartanos liberat: atque adeo a gente Achaeorum Deorum instar honorem sibi conciliare meruit.

Post quem Philippus Demetrii (filius) regnavit annis xxiii. et mensibus ix. Quin etiam in Thessalia a Tito Romanorum duce debellatus in acie fuit. Thessali vero, sicut alii quoque Graecorum, qui Philippi tributarii fuerant, acceperunt a Romanis libertatem, ut suis legibus viverent. Et quidem primo anno Anarchiam patitur Thessalia; deinde vero Duces anni ex multitudine eligebantur.

Primus ergo electus fuit Pausanias Echecrati (filius) Pherensis. Deinde Amyntas Cratis (filius) Pierensis; cujus diebus Titus iterum Romam reversus est. Postea Eacides Callae (filius) Metropolitanus. Dein Epidromus, Andromachi (filius) Larissaeus, mensibus viii. reliquo vero anni spatio Eunomus Polyclitis (filius) Larissaeus, mensibus iv. Rursum Eunomus

1 Nominativum պողիկղիտէ accipe pro genitivo casu պողիկղիտեայ, aut պողիկղիտէի, ut patet ex aliis Eusebii locis habentibus եւնոմոս

պողիկղիտեայ, vel tantum եւնոմոս . alioquin novum augetetur nomen in serie principum .

կաղղեայ մետրոպոլիտացի զերկրորդ ամն : Այա պրաւիդոս փաքսեայ կուտուսեցի : Այա եւնոմոս պաւղիկիդեայ զարիսացի զերկրորդ ամն : Այա անդրոսթենէս իտաղեայ դորտոնացի : Այա Թրասիմաքոս աղէքսանդրի ատրաքացի : Այա զաւոնտոմենէս դամոնթոնեայ փերեցի : Այա պաւսանիաս դամոնթոնեայ : Այա Թէոդորոս աղէքսանդրի արգացի : Այա նիկոկրատէս փաքսինայ կոտունեցի : Այա իպպոկրոս աղէքսիպպայ զարիսացի : Յետ որոյ կղէոմաքիդէս էնեայ զարիսացի : Այա փիւրինոս արիստոմենեայ գումփեցի : Յորում ամի փիղիպպոս արքայ վախճանեցաւ ՚ի մակեդոնիա . և ետ զԹադաւորուԹիւնն որդւոյ իւրում պերսեայ : Եւ Թետաղացւոց Թագաւորեաց՝ որպէս և ասացաւ իսկ , ամն Գ . և ամիսս . Թ : և մակեդոնացւոց ընդ ամենայն ամս իւր . և ամիսս Թ : ՚ի Ճորդէ չորեքտասաներորդէ ողում պիտղէն երկրորդի ամին . ՚ի Ժամա նակին՝ յորում առ յանձն փիղիպպոս զիրսն , մինչև ցփիլիպպոսի դէմէ արեայ վախճանն . որ կշռի Ճորդի յիսներորդի ողումպիտղին յերկրորդ ումամի , և ՚ի Ե երրորդ ումամեան : Եւ իննիս ամբ Ճիւր . և ամիսք Ե :

anno 1. Postea Eacides Callae (filius) Metropolitanus anno secundo. Postea Pravius Phaxae (filius) Cutusaeus. Dein Eunomus Polyclitis (filius) Larissaeus, anno secundo. Deinde Androstheneus Italae (filius) Gortonaeus. Dehinc Trasimachus Alexandri (filius) Atraganus. Deinde Laontomenes Damathonis (filius) Pherensis. Exinde Pausanias Damothonis (filius). Deinceps Theodorus Alexandri (filius) Argivus. Postea Nicocrates Phaxinae (filius) Cotunensis. Deinde Ippolochus Alexippi (filius) Larissaeus. Post quem Cleomachides Aenei (filius) Larissaeus. Dein Phyrinus Aristomenis (filius) Gumphicus. Quo anno Philippus rex in Macedonia obiit, Perseoque filio suo regnum tradidit; quin etiam (sc. Philippus) Thessalis, ut dictum quidem est, imperavit annis iii¹. et mensibus ix. Macedonibus autem omnino, annis xlii. et mensibus ix. A centesimae decimae quartae Olympiadis anno secundo, quo tempore Philippus (Aridaeus) suscepit res (sc. publicas regni) usque ad Philippi Demetrii (filii) obitum; quod quadrat centesimae quinquagesimae Olympiadis anno secundo, mensique quinto, efficiuntur sane anni cxlii. et menses v.

Սխանագրայն Ռեպաղացւոց Ռագատոր :

Cuncti reges Thessalorum.

- ա . Արիդէոս՝ որ և փիղիպպոս , ամն Կ :
- բ . Ասսանդրոս , ամն ԺԹ :

- i. Aridaeus, qui et Philippus, annis vii.
- ii. Cassander, annis xix.

¹ In serie regum Thessaliae habentur anni xxxiii. quod est rectius. Menses autem ix. qui

adduntur in summa regni Macedonum, vix memorantur in serie regum; ex tempore ergo re-

- ϛ. Φιλιππῶν, μηνῶν ϛ.
- Ϝ. Ἰνσθηρῶν καὶ Ἀλεξάνδρου, ἐπιπέδων ϛ. καὶ μηνῶν ϛ.
- ϝ. Γεωργίου, ἐπιπέδων ϛ. καὶ μηνῶν ϛ.
- Ϟ. Πύρρου, ἐπιπέδων ϛ. καὶ μηνῶν ϛ.
- ϟ. Ἰλυσίμαχου, ἐπιπέδων ϛ.
- Ϡ. Πτολεμαίου, οὗ καὶ Κεραυνῶν, ἐπιπέδων ϛ. καὶ μηνῶν ϛ.
- ϡ. Μελέαγου, μηνῶν ϛ.
- Ϣ. Ἀντίπατρον, ἐπιπέδων ϛ.
- ϣ. Ἰσοκράτους, ἐπιπέδων ϛ.
- Ϥ. Ἰνσθηρῶν καὶ Κεραυνῶν, ἐπιπέδων ϛ. καὶ μηνῶν ϛ.
- ϥ. Γεωργίου, ἐπιπέδων ϛ.
- Ϧ. Ἰνσθηρῶν, ἐπιπέδων ϛ.
- ϧ. Φιλιππῶν, ἐπιπέδων ϛ. καὶ μηνῶν ϛ.

- iii. Philippus, mensibus iv.
- iv. Antigonus, et Alexander, annis ii. et mensibus vi.
- v. Demetrius, annis vi. et mensibus vi.
- vi. Pyrrhus, annis iii. et mensibus iv.
- vii. Lysimachus, annis vi.
- viii. Ptolemaeus, qui et Ceraunus, anno i. et mensibus v.
- ix. Meleager, mensibus ii.
- x. Antipater, diebus xlv.
- xi. Sosthenes, anno i.
- xii. Anarchiae (sive interregni), anni ii. et menses ii.
- xiii. Antigonus, annis xxxiii. et mensibus ii.
- xiv. Demetrius, annis x.
- xv. Antigonus, annis ix.
- xvi. Philippus, ann. xxiii. et mens. ix.

Ἰνσθηρῶν καὶ Ἀλεξάνδρου ἐπιπέδων ϛ. καὶ μηνῶν ϛ.

Ac deinceps Duces isti.

Παυσανίας. Ἀμύντας. Ἐακίδης. Ἐπίδρομος. Εὐνόμος. Ἐακίδης. Ἐκδομάχης. Ἀνδρόσθενος. Θρασίμαχος. Λαόντομος. Πάουσιμος. Θεόδωρος. Νικόκρως. Ἰππολόχος. Κλεομάχιος. Φύρινος. Φιλιππῶν.

Pausanias, Amyntas, Eacides, Epidromus, Eunomus, Eacides secunda vice, Praviles, Eunomus secunda vice, Androstheneis, Thrasimachus, Laontomenes, Pausanias, Theodorus, Nicocrates, Ippoloches, Cleomachides, Phyrinus, Philippus.

gum Thessaliae huc translati sunt, nisi ex praecedenti rege librarii vitio desumpti iterum fuerint.

ἰβασίλευσεν Ἀναρχίας ἔτη β'. i. e. » Macedonum xi. regnavit Anarchias annis 11 u. Turpissimum sane indocti librarii vitium, qui genitivum casum vocis appellativae Ἀναρχία, hoc est interregnum, spatium principatu carens, proprium ratus nomen nominativi casus, praefixit ei, ut aliis regibus verbum personae, regnavit. Quod saepe facile advertens Goar Interpres Syncelli, interclusit parenthesi locum citatum, ejusque loco haec de industria reposuit in Lat. » Macedonum principis xi. loco, interregni anni 2 u. Satis bene ad mentem auctoris. Scaliger verò cum transcripsisset eundem Syncelli locum, p. 65. ita interpolavit Ἀναρχία ἔτη β'. sed servare debebat genitivum casum Ἀναρχίας.

1 Librarii culpa ut alibi, hic quoque continuatur numerus marginalis xii. de Anarchia, sive interregno; et xiii. pro succedenti rege appositus; atque ita deinceps, cum excludendum esset interregni spatium a dinumeratione nominum. Sed videtur antiqui exemplaris esse hoc mendum; ex quo nova absurditas in Gr. lectione Syncelli irrepsit, ita ut ejus amanuensis (nec enim Syncello ipsi tam ridiculum vitium tribuendum putamus) hoc interregnum Regem revera creaverit undecimo loco in serie Macedonici imperii, pag. 216. ubi ait: Μακεδόνων ιε.

Ասիացոց և սորոց թագաւորք :

Asianorum et Syrorum Reges ¹.

Փրիլիպոսի արիդեայ վեցերորդում հասերոյ (ամի) Թագաւորութեանն՝ ՚ի Ծորդի և Եփեսորդի ողովնադին յերրորդում ամին, ՚ի տիրոսնախ Թագաւորեաց ստիացւոց՝ զրԺ ամ. ընդ ամենայն կեցեալ ամս ձեռնաւոր քան զամենայն Թագաւորս Ժամանակին գտանէր. և մեռանէր ՚ի փոխադացւոց աշխարհին, ամենայն զօրաց առ ահին ՚ի վերայ նորա դիմելոց, ՚ի չորրորդում ամի Ծորդի և հինուտասաներորդի ողովնադին: Եւ որդի նորին դէմէ տիրոս փախստական անկեալ յեփեսոս ապրէր. և յամենայն ստիացւոց վրիպեալ, քան զամենեւին դժուար Թագաւոր կարծէին լինել զնա ՚ի պաշարմանն. ուստի և պաշարիչ ա նուս կոչեցաւ յորջորջանաց: Թագաւորէ ամս ԷԺ. ընդ ամենայն ամս

Philippo Aridaeo sextum Regni (annum) pertingente, cxv. Olympiadis anno tertio, Antigonus primum regnavit in Asianos annis xviii. annis integris lxxxvi, vitam agens. Is inter omnes (sui) temporis reges terribilior inventus fuit; mortuusque est in Phrygiae partibus, universo exercitu praetremore in eum invadente, quarto anno centesimae decimae nonae Olympiadis. Filius autem ejus Demetrius fuga Ephesum se recipiens salvatur, et ab universa Asia destitutus, omnium ipse crudelissimus rex in obsessione credebatur: unde etiam cognomen ei Obsessor (Graecis, Poliorcetes) fuit. Regnat ergo et ille annis xvii. omnino annos agens liv. A cxx. Olympiadis anno primo (incipiens), duos annos cum patre regnavit, qui

(Anonymus apud Scalig. pag. 61.)

Ασίας και Συρίας βασιλείς (οί μετά τον μέγαν Αλέξανδρον.)

Փիլիպպոս տօյ Արիճայօս Էկտօ կաթաղնտօ տից Բասիլեայօս Էքօն տից Էկատօստից քենտեկաիճեկատից Օլիմպիճճօս Էքեի տրիտօ, Անտիղօնօս օ քրօտօս ԷԲասիլեւսե տից Ասիայօս, կաի քրէ մեն Էքեսին օկտօ կաիճեկա, տօ քանտա Բիօսայօս ԷՃ կաի օղճօկօնտա. քօԲերօտօտօս ճե տօն տօտե Բասիլեօն ցեղօցե, կաի Զնիցքե քերի տիղն Փրուցիայն, քանտօն Ատօտօ ճիճ քօԲօն տօն ճնաստօն ԷքիԶեմենօն, տեճարտօ Էքեի տից Էկատօստից Էնքեակաիճեկատից Օլիմպիճճօս. օ ճ ւիճօս Ատօտօս ճիմիտրիօս քուցայօս Էից տիղն Էքեսօն ճիսօճօն, կաի տից Ասիայօս Աքայօսից Աքօսքալեից, քանտօն ճեիճօտօտօս Բասիլեւս Էճօճեն Էիցայն Էն տից քօլիօրքից. Աքօ օս ճի կաի քօլիօրքիցից Էքեքլիճից. Բասիլեւեի ճե կաի Ատօս Էքի ԷՃ...

¹ Etiam hoc fragmentum nobis suppeditavit Anonymus Gr. Eusebii eclogarius, apud Scal.

quamvis interruptum, atque magna ex parte mancum. Servat Anon. vel ipsam auctoris nostri

ՅԻ: 'ի Ծորդէ Խերորդէ ողովնաւ
դին առաջին ամին, զերկուս ամս
ընդ հօրն Թագաւորեաց. որք և այնք
իսկ համարէին նմա էթ ամ Թագա-
ւորութեանն: Վրուռն անկեալ սե-
ղեկեայ գերի երթայր 'ի կիղիկեաց-
ւոց աշխարհն, 'ի չորրորդում ամի
Ծորդի Խերորդի ողովնաւդին. և
'ի պահեստի կայր առ նմա Թագա-
ւորաբար. որ մեռանէր 'ի Ծորդի
Խերորդի չորրորդի ողովնաւդին 'ի
չորրորդում ամին: Վնտիգոնայ և
դէմէտրի զայս ձե օրինակի իրք վճա-
րէին:

Իայց լիդիաստանի հանդէպ Թրա-
կացւոց կողմանցն լիւսիմաքոս Թա-
գաւորեաց. իսկ վերնոց կողմանցն
և ասորւոց սեղեկոս. և ունէին եր-
կոքեան Ծորդի չորեքտասաներորդի
ողովնաւդին յառաջում ամին: յո-
րոց լիւսիմաքայ իրքն 'ի բաց Թողցին.
բայց սեղեկեայ՝ Թէ զիսորդ և զոր
ձե օրինակի վճարեցան, պատմեցին:

Վալ հասանել պտղովէի առաջ-
նոյ եգիպտացւոց արքայի 'ի հինն
գազա, 'ի մարտ պատերազմի գու-
մարէր ընդ գէմէտրի անտիգոնեայ
և յաղթէր, Թագաւոր զսեղեկոս կա-
ցուցանէր ասորւոց և վերնոց կող-
մանցն: Իսկ սեղեկոս իբրև չօգաւ
'ի մէջ բարբարոսաց և յաղթեաց,
Թագաւորէր. և անտի կոչէր նիկա-
նովը՝ որ է յաղթող. և ունէր զԹա-
գաւորութիւնն ամս լթ. սկսեալ 'ի
Ծորդէ և յԹնուԹերորդէ ողով-
նաւդին առաջնոյ ամին, և ձգեալ
մինչև 'ցԾորդ Խերորդ չորրորդն՝
ամին չորրորդի. և կեայր ընդ ամե-

etiam sibi in xvii. annos regni recen-
sebantur. Anno (enim) quarto cxx.
Olympiadis a Seleuco comprehensus,
captivus ivit in Ciliciam, atque in cu-
stodia apud ipsum regio more demo-
rabatur: quique cxxiv. Olympiadis an-
no quarto mortuus est. Antigoni et
Demetrii hoc pacto res peractae sunt.

Ceterum in Lydia Thraciae partes
versus Lysimachus regnavit. Super-
ioribus vero in regionibus, et Syria
Seleucus; ambo autem tenuerunt cxiv.
Olympiadis anno primo: quorum ea,
quae Lysimachum pertinent, sepo-
nantur; quae vero ad Seleucum, qua-
liter et quomodo nempe peracta fue-
rint, historiae tradentur.

Quum Ptolemaeus primus Aegyptio-
rum rex in veterem Gazam adve-
nisset, ad bellum se contra Deme-
trium Antigoni (filium) accinxit;
atque eo superato, Seleucum regem
constituit Syriae, et superiorum par-
tium. Seleucus autem adversum bar-
baros profectus vicit, et rex declara-
tur; atque inde Nicanor vocatus est,
id est victor. Regnum autem tenuit
annis xxxii. a cxvii. Olympiadis anno
primo incipiens, et ad cxxiv. (Olym-
piadis) annum quartum usque pro-
tractum: vixit autem omnino annis
lxxv. ac demum insidiis sibi compa-

inscriptionem, praeter ea, quae ipse addidit,
» qui post magnum Alexandrum«. In textu sub
initium gratis voluit Scal. legi εγογτος pro κα-

εγογτος, melius tamen legit της βασιλείας pro
την βασιλείαν.

նայն ամն հէ . և խաբ գործեալ նմն 'ի բարեկամէ պտղովէի՝ որ կոչէր կե-
րանոս , մեռանէր :

Օ սա պայազատէ սորին որդի ան տիոքոս յապամայ՝ որ լեալ 'ի պարս կաստանէ . և կոչեցաւ սովտէր՝ որ է փրկիչ : Հարիւրորդի Խերորդի ին ներորդի ողովնադին՝ յամին առաջ նուժ վախճանեալ . կեցեալ ընդ ամե նայն կի . և տիրեալ ամն ԺԹ . 'ի ճորդէ Խերորդէ հինգերորդէ ողովնադին առաջնոյ ամին՝ մինչև 'ցճորդ Խերորդ իններորդ ողովնադին երրորդ ամին :

Այդէն նորա որդիք 'ի ստրատոնիկ կեայ դստերէն դէմէտրի . արու ան տիոքոս , և դստերք ստրատոնիկ և ապամ . յորոց զապամն տարաւ արար կին . և զստրատոնիկն՝ դէմէտրիոս մահեղոնացւոց Թագաւոր : 'Ի վախճանել ճառելոյն անտիոքայ սովտէրի , յաջորդէ զիշխանութիւնն ան տիոքոս , որոյ կոչեցաւ անուն յորջորջանաց Թեւոս . սկսեալ 'ի ճորդէ Խերորդէ իններորդէ ողովնադէն չորրորդի ամին , և ձգեալ ամն ԺԹ խօթացաւ . և վախճանեալ յեփեսոս ճորդի երեսներորդի Խերորդի ողովնադին յերրորդ ամին , կեցեալ ընդ ամենայն ամն Խ : Ունէր ք որդիս , զսեղեկոս զյորջորջեալն կալինիկոս , և զանտիգոնոս . և զբւտերս ք 'ի զաւոդիկեայ դստերէ

ratis ab amico Ptolemaei ¹, qui vocabatur Ceraunus, interfectus est .

Hunc excepit filius ejus Antiochus ex Apama (uxore natus), quae ex Persia erat; vocatusque est Soter, id est Servator. Anno autem primo centesimae vigesimae nonae Olympiadis obiit, cum vixisset omnino (annis) LXIV. dominatusque esset annis XIX. a cxxv. Olympiadis nempe anno primo, usque ad cxxix. Olympiadis annum tertium .

Fuerunt ipsi a Stratonice Demetrii filia (liberi hi): mas Antiochus, et filiae Stratonica et Apama; ex quibus Apamam deportans ² uxorem duxit, atque Stratonicam Demetrius rex Macedonum. Defuncto laudato Antiocho Sotere, Antiochus in imperium suffectus est, cognomento Theos, incipiens a cxxix. Olympiadis anno quarto; quin etiam annis perdurans XIX. morbo corripitur, et cxxxv. Olympiadis anno tertio Ephesi diem obiit, cum omnino annis vixisset XI. Hic filios habuit II. Seleucum cognomento Callinicum, et Antigonum; filias quoque II. ex Laodice Achaeci filia, quarum unam Mithridates, alteram vero Arathes uxorem duxerunt. Hunc excepit major natu filius Se-

¹ Nomen պտղովէի in genitivo casu collocatum indicat, quod non ipse Ptolemaeus per se sustulerit Severum, sed amici ope. Verumtamen ex iis, quae praemissa sunt in serie regum Macedoniae, satis patet, quod ipse Ptolemaeus Seleuci amicus ipsum defraudavit, ita ut hic quoque legendum sit in ablativo պտղովէի, atque intelligendum ab amico suo Ptolemaeo; ut idem sit amicus nominatus Seleuci, qui et interemptor.

² Verba haec sonant, » ex quibus Apamam deportavit fecitque uxorem «. ubi cum vix notetur alius, qui eam uxorem duxerit, ad ipsum Antiochum sermo refertur; si tamen vel ipsi Barbari non abhorruerint filiam uxorem ducere. Nisi dixeris aut cum Stratonica Apamam quoque Demetrio concessam, aut pro verbo տարաւ, darav, sc. deportavit, legendum aliquod nomen proprium.

աքէի . յորոց զմին մի(թրիդատէս , և զմիւսն արաթէս արարին կանայս :
 () սա փոխանակէ երէց որդին սեղեկոս . որոյ անուն յորժորջանաց՝ որպէս և ասացաք իսկ , կոչէր կալինիկոս . առեալ սկիզբն (թագաւորելոյ յերբորդամէ Ծորդի երեմներորդի երբորդի ողոմպիագին , ձգեալ մինչև ցերկրորդ ամ Ծորդի չեբորդի չեբորդի ողոմպիագին , տիրեալ ամս իմ :

Եւ ՚ի սորա մեռանել՝ պայազատէ զնա որդին սեղեկոս , որոյ անուն յորժորջանաց կոչէր կերաւնոս : Բայց այս այսպէս , յետորոյ պատահեաց . առ կենդանու(թեամբ իսկ կաղինի կեայ սեղեկեայ , անտիգոնոս կրտսեր եղբայր նորին՝ խաղաղ նստել և զիւր իրս անսանել չկամէր . քանզի զօրավիզն և (թիկունս ևս ունէր յաղէքսանդրէ , որ զսարդիկացւոց քաղաքն ունէր . որ և եղբայր իսկ էր մօր նորա զաւորիկեայ : (Իւնէր և զգաղատացիս օգնականս յերկոսին ճակատս . ՚ի լիդիացւոց աշխարհն սեղեկոս յաղթէր . բայց ոչ զսարդիս առ , և ոչ զեփեսոս . քանզի պտղովնոս ունէր զքաղաքն : Իսկ իբրև ՚ի կապպադովկիս և ՚ի մի(թրիդատէս երկրորդ խաղաղութեալ լինէին , երկուքուք նորա ՚ի բարբարոսացն անկեալ , և ինքն սատակեալ պակասէր : Իսկ պտղովնոս՝ որ և տրիփոն՝ առ զկողմանս ասորեաց . և որ ՚ի դամասկոս և յոր(թովսիս լինէր պաշարումն՝ առնայր վախճան Ծորդ չեբորդի չորրորդի ողոմպիագին յերբորդում ա

leucus, qui, ut nuper diximus, cognominabatur Callinicus; regnare exorsus anno tertio centesimae tricesimae tertiae Olympiadis, tendit usque ad secundum annum cxxxviii. Olympiadis, annis xxi. imperium regens .

Eo autem mortuo, succedit ei filius suus Seleucus, cognomento Ceraunus. Haec vero ita postmodum peracta sunt . Tamen cum adhuc esset in vivis Callinicus Seleucus, Antigonus junior frater ejus noluit acquiescere, suisque rebus attentus esse; praesidia enim et suppetias ab Alexandro etiam habebat, qui Sardiniam urbem tenebat, quin etiam frater matris ejus Laodicae erat; nec non Galatas in duobus praeliis auxiliores habuit. In Lydia, (ubi primum certamen contractum fuit) Seleucus vicit; sed neque Sardes, neque Ephesum cepit, Ptolemaeus enim urbem tenebat . Quum vero in Cappadocia adversus Mithridatem secundus congressus fuisset, duae myriades ex suis a barbaris caesae, ipseque occisus perit . Ptolemaeus autem, qui et Triphon, partes Syriae occupavit: quae vero apud Damascus et Orthosiam obsessio facta erat, finem accepit centesimae tricesimae quartae Olympiadis anno tertio, quum nempe Seleucus eo descen-

1 Placuit pro յետ որոյ , post quod , legere , vel saltem intelligere յետոյ , postea , (ut alibi etiam necesse fuit ita dijudicare) atque ideo cum praecedenti orationis parte id copulari variata interpunctione . Si quis tamen velit codicis vesti-

gio insistere, ita verba sonant : » Verum hoc ita . Postquam (vel postea) contigit in vivis adhuc agente Callinico, etc . Obscuritas cernitur etiam in sequentibus verbis .

մին՝ յիջանել անդր սեղևկեայ : Իսկ անտիգոնոս եղբայր կաղինիկեայ՝ ընդ մեծ փոխուգիս շրջեալ՝ ընդ հարկօք նուաճէր զքնակիւնս . և արձակէր զօրավարս ՚ի վերայ սեղևկեայ . և մատնեցաւ յիւրոց հեշտապաշտօնէից բարբարոսացն . յորոց զերծեալ սա կաւուք երթայր ՚ի մագնէսիս . և ՚ի վաղիւն ՚ի ճակատս կազմէր . յայլս ևս զօրավիգն օգնականուծեան առեալ ՚ի պտղոմեայ՝ յաղթէր . և առնէր կին զգուատր Օլիպայ . և ՚ի չորրորդում ամի ճորդի Շերորդի եօթներորդի ողոմպիադին , ՚ի վեղիացւոց աշխարհին երկիցս մտեալ ՚ի ճակատ մտնէր ՚ի պարաուծիւն . և հանդէպ կողովայ՝ տայր պատերազմ ընդ ատտաղայ . և յառաջում ամին ճորդի երեսներորդի Շերորդի ողոմպիադին ՚ի Թրակ փախստական լեալ յատտաղայ , յետ ճակատուն՝ որ ՚ի կարիս եղև , մեռանէր :

Իսկ սեղևկոս՝ որ կաղինիկոսն կոչէր՝ եղբայր անտիգոնեայ , ՚ի միւսում ամին վախճանէր : Եւ յաջորդէ զնա նորին որդի աղէքսանդրոս , որ սեղևկոսն անուանեաց զանձն , և կերանոս ՚ի զօրացն կոչէր . ունէր և եղբայր՝ որոյ անուն էր անտիգոն : Օ երիսամն Թագաւորեալ սեղևկոս յետ հօրն՝ ՚ի փոխուգացւոց աշխարհին սպանանէր ՚ի նիկանոփոյ որումն գաղատացւոյ խաբ գործեալ նենգանաւ , ըստ ճորդի Շերորդի Թերորդի ողոմպիադին յառաջում ամին : Օ սա փոխանակէ սորին եղբայր անտիգոնս , կոչելով արարեալ զօրացն ՚ի բարէղոնէ և անուանեցաւ (Իծ) : Երեալ ամն լի . ՚ի ճորդէ երեսներորդէ կններորդէ ողոմպիադին յերկրորդ ամին , մինչև ՚ց ճորդ խերորդ Շերորդ ողոմպիադն երկրորդի ամին .

disset. Antigonus vero Callinici frater, magnam Phrygiam peragrans ad tributa incolas coegit, ducesque exercitus adversum Seleucum misit: verum a suis voluptariis ministria, barbaris traditus fuit; ex quibus cum paucis se vindicans, Magnesiam proficiscitur, et crastina die aciem instruit, atque alios, a Ptolemaeo auxilii adjuvamento sibi comparato, vicit: et filiam Zeliis uxorem ducit. Attamen cxxxvii. Olympiadis anno quarto bellum in Lydia bis aggressus, debellatus fuit; et e regione Coloae cum Attalo praelio commisso, quum anno primo centesimae tricesimae octavae Olympiadis in Thraciam fugere ab Attalo coactus esset, post praelium in Caria factum, moritur.

Seleucus autem, qui Callinicus vocabatur, Antigoni frater, obiit anno altero. Successitque illi filius ejus Alexander, qui Seleucum semetipsum nuncupavit, Ceraunus tamen ab exercitu appellabatur. Fratrem etiam habuit, cui nomen Antiochus: Tribus annis post patrem cum regnasset Seleucus, in Phrygia insidiis sibi per dolum paratis, a Nicanore quodam Galata occisus est, circa cxxxix: Olympiadis annum primum. Huic successit frater Antiochus, exercitu a Babylone eum revocante; nuncupatusque est (supplendum, Magnus). Imperavit ergo is annis xxxiv. ab anno secundo cxxxix. Olympiadis usque ad cxlviii. Olympiadis annum secundum; (quo) in Susam, et in superiores Satraparum provincias se

եկեալ հասեալ 'ի շաշայ, և 'ի վերին նախարարացն կալուածս, ամենայն համալինջ սատակեր յեղիմացւոց ձակատուն. և մնային երկու որդիք՝ սեղեկոս և անտիոքոս:

Երրորդ սեղեկոս պայազատեց զհայրն՝ յերրորդում ամի Ծորդի Խորդի Ը երորդի ողոմպիագին. և ղերկտուս սան ամ Թագաւորեալ ձգեաց մինչև ցառաջին ամ Ծորդի յիններորդի առաջնորդի ողոմպիագին. և կեայր ընդ ամենայն՝ ամն 4: Օս վախճանեալ եղբայր սորին փոխանակեանտիոքոս, որ կոչեցաւ եպիփանէս. և Թագաւորէ ամն 6: յերրորդէ ամէն սկսեալ Ծորդ յիններորդ առաջնորդ ողոմպիագին մինչև ցառաջին ամ Ծորդ Ծ երորդ չորրորդ ողոմպիագին: Եւ ղեպիփանէսն անտիոքոս՝ որ կայր ևս, փոխանակեորդի իւր անտիոքոս, մինչգեւ ըմեայ իսկ էր, որ կոչէր եւպատոլը. զտարի մի և զվեց ամիս կեցեալ առ նովաւ հօրն: Եւ մէտրիոս զոր հռմայեցւոց սլատանդ տուեալ էր սեղեկեայ հօր իւրոյ, փախուցեալ 'ի հռոմէ՝ գայր հասանէր 'ի փիւնիկէ 'ի տրապաւղիո քաղաք. զիւսիս զուտիկան մանկանն, և զնոյն իսկ զանտիոքոս սպանանէր, և Թագաւորէր 'ի չորրորդում ամին Ծորդի Ծ երորդի չորրորդի ողոմպիագին. և ունէր մինչև 'ց Ծորդ Ծ երորդ Է երորդ ողոմպիագն՝ ց չորրորդ իսկ ամն. որոյ սովտէրն կոչէր անուն յորջորջանաց. և տիրեաց 'զ ըմ ամ. 'ի կախ գրգռեալ ընդ աղէքսանդրի վասն Թագաւորութեանն՝ վախճանէր. որ զօտարսն ունէր 'ի վարձու, և 'ի պտղամեայ զօրավիզն, և Թագաւորն ևս ատտաղացւոց նմա Թիկունք լինէին:

Տիրէ և աղէքսանդրոս ասորւոց

conferens, cum universis (copiis) cactus est in Elamitarum praelio, remanseruntque duo filii (ejus) Seleucus et Antiochus.

Ex quibus Seleneus patri successit cxlviii. Olympiadis anno tertio; et duodecim annis regnans, usque ad primum annum cli. Olympiadis pervenit: vixit autem annis integris lx. Huic defuncto, frater ejus successit Antiochus, qui Epiphanes vocatus est; regnatque annis xi. a tertio anno cli. Olympiadis exorsus usque ad primum annum clii. Olympiadis. Epiphanem vero Antiocham adhuc viventem, filius ejus Antiochus adhuc duodecim annorum excepit, qui vocabatur Eupator, patre sub eo annum unum et menses sex vitam agente. Demetrius (vero) quem Romanis Seleucus pater ejus obsidem dederat, Roma fugiens, Trapolim Phoeniciae urbem petiit, et Lysiam pueri tutorem, ipsumque Antiochum interfecit, et regnat anno quarto clii. Olympiadis; atque usque ad clii. Olympiadis annum quidem quartum tenuit (regnium), qui Soter cognominabatur; dominatusque est annis xii. Ad praelium vero pro regno adversum Alexandrum, qui extraneos mercenarios habebat, et a Ptolemaeo suppetiis, a regeque Attaliae sibi auxiliis comparatis, excitatus, obiit.

Potitur itaque et Alexander Syriac

յերրորդում ամի ճորդի ծերորդի էրորդի ողմնպիադին . և կարազնինգ ամ . և 'ի չորրորդում ամի ճորդի յիսներորդի շերորդի ողմ պիադին սպանանի : Պատերազմեալ ընդ պողոմեայ օգնականի դէմէտրի որդւոյ դէմէտրեայ առ անտիոք քաղաքաւ , ուր եղեն խառնուրդք ճակատուցն , անկեալ մեռանէր 'ի խառն և պողոմէոս . և յաջորդէր զպատերազմն՝ զորմէ ասացաւն իսկ՝ դէմէտրիոս , որ էր որդի դէմէտրի : Եկեալ ճասեալք 'ի միմեանս դէմէտրի սեղեկեայ , և անտիոքայ որդւոյ աղէքսանդրի յասորւոց և յանտիոք քաղաքէ , յաղթէր դէմէտրիոս , և Թագաւորէր յառաջնում ամի ճորդի 'ի երրորդի ողմնպիադին : Եւ 'ի միւս ևս ամն գումարէր զօրս , և խաղայր 'ի վերայ արշակայ 'ի բաբելոն և 'ի վերին աշխարհսն : Եւ 'ի միւսում ևս ամին՝ որ էր երրորդ ամ ճորդ 'ի երրորդ ողմնպիադին՝ 'ի դերուծիւն ըմբռնէր յարշակայ . զոր ետ տանել 'ի սլարթևս պահել : Սևտի և նիկանովը կոչեցաւ , որ է յաղթող . քանզի յաղթեաց անտիոքայ որդւոյ աղէքսանդրի . և սիրիլիդէս , քանզի գերի չողաւ , յերկաթս կապեալ կայր 'ի պահեստի : Եւ դէմէտրի եղբայր կրտսեր՝ որ կոչէր անտիոքոս 'ի սիդէ քաղաքի սնեալ , որ յայն սակս իսկ և սիդէացի կոչէր , իմացաւ՝ Թէ եղբայրն դէմէտրիոս յանցեաւ և 'ի կալանս է , գնայր 'ի սիդէ քաղաքէ , և գայր ունէր զասորիս՝ ճորդի 'ի երրորդի ողմնպիադին 'ի չորրորդում

clvii. Olympiadis anno tertio, obdificique annis v. Quarto vero anno clviii. Olympiadis occiditur; quam nempe congressus fuisset cum Ptolemaeo adjutore Demetrii filii Demetrii, juxta Antiochiam urbem, ubi sane certaminis conflictus fuit, atque in turba promiscua cecidit; mortuusque est vel ipse Ptolemaeus. Bellam vero excepit laudatus Demetrius, qui erat filius Demetrii. (Itaque) Demetrio Seleuci, et Antiocho Alexandri filio ex Syria et Antiochia urbe invicem irruentibus, vicit Demetrius, regnatque clx. Olympiadis anno primo. Anno autem secundo copiis collectis adversum Arsacem profectus est Babylonem, et in superiores regiones: Et anno altero; qui erat clx. Olympiadis annus tertius, ab Arsace in captivitate redactus est; qui ipsum in Parthiam servandum misit. Igitur, tum Nicanor vocatus fuit; id est victor, eo quod Antiocham Alexandri filium vicerat; tum Sidirites, quippe qui captivus ivit, ferroque vincus in custodia erat. Frater vero Demetrii junior, Antiochus dictus, in Sidaque urbe educatus, quapropter Sidaens utique vocabatur, quum intellexisset, quod frater suus Demetrius deliquit, atque in vinculis servatur, pergit a Sida urbe, adiensque Syriam tenuit cix. Olympiadis anno quarto. Regnat ergo is quoque annis ix. Judaeosque hic subegit per obsidionem¹, muros urbis demolitur, atque electissimos

¹ Td 'ի պաշարմանն , ad verbum ex obsidione, in codice jungitur sequenti periodo, per punctulum; nobis tamen visum est anterioribus subjungere, idque expressius, per obsidionem:

quod si forte tibi non arridet, ita restitue: "Judaeos hic subegit, in obsidione muros urbis demolitur ."

ամին . Թագաւորէր և սա ամն ինն .
 և սա նուաձէր զՏրէցոս ընդ ձեռամբ .
 'ի պաշարմանէն զպարխայս քաղա
 քին քակէր , և զընտիր ընտիրս 'ի
 նոցանէն կոտորէր , յերրորդում ամի
 Ծորդի 'ի երգդի երկրորդի ողամ
 պիադին :

Իսկ 'ի չորրորդում ամի Ծորդի 'ի
 երրորդի երկրորդի ողամպիադին' եր
 կոտատան բիւրու գայր հասանէր ար
 շուկ . և սա խաբ կամէր գործել . ար
 ձակէր զեղբայրն նորա զԷմէտրիոս
 որ 'ի գերու(Թեանն էր , յատորիս .
 ի այց անտիրոս' քանզի ձեռնն եկն
 եհաս 'ի վերայ , յանձուկ տեղի ան
 կեալ 'ի վերայ բարբարոսացն , և
 սաստկացուցանէր զպատերազմն , խո
 ցեալ անկեալ մեռանէր , որոյ լէ ամ
 էր 'ի ծննդենէն : Իսկ զնորին որդի
 զսեղեկոս զեկեալ զՏետ հօրն համ
 րէն մնտաղ հաստիաւ . առեալ արշակ
 արքայ տանէր գերի . և Թագաւո
 բարար պահէր :

Իսկ անտիրոսց հինգերորդի լի
 նէր' երեք արուք , և երկու աղջկունք .
 առաջին դուստրն և երկրորդ զուռ
 դիկ կոչէին , քանզի նոյն անուն էր
 երկոցունց . և երրորդ անտիրոսո .
 որ զաւուղ ինքն և քորքն վախճանէին .
 և չորրորդ' սեղեկոս , զոր արշակն
 կալաւ . և հինգերորդ' անտիրոսո
 որ և կիզիկոս' առ կրտսերայ ներ

ipsorum trucidat anno tertio clxii. O
 lympiadis .

Anno vero quarto (ejusdem) clxii.
 Olympiadis cum duodecim myriadi
 bus supervenit Arsaces: et dolo usus,
 fratrem ejus Demetrium, qui in capti
 vitate erat, dimisit in Syriam. Antio
 chus vero instante hieme, loco angu
 sto in barbaros irruit, atque praelium
 fortiter committit; (tamen) saucius
 cadit et moritur; cui a nativitate an
 ni erant xxxv. Filium autem ejus Se
 leucum, qui patrem sequutus erat,
 tenera adhuc aetate, comprehensum¹,
 Arsaces Rex captivum² duxit, regio
 que more servat.

Porro fuerunt Antiocho quinto tres
 mares, et puellae duae. Prima filia et
 secunda Laodicae dictae sunt; idem
 enim utrique nomen erat: tertius ve
 ro Antiochus, qui ipse et sorores do
 lore obierunt; et quartus Seleucus,
 quem Arsaces cepit; quintus vero An
 tiochus, qui et Cyzicus, quum apud
 Craterum eunucham educebatur,

(Anonymus apud Scalig. p. 61.)

... κῆσαι αἰχμάλωτον βασιλικῶς ἐφύλαττεν, ἢν Ἀντίοχος (...)
 καὶ τοῦ Σελεύκου τούτου νεώτερος υἱὸς ὁ Ἀντίοχος ὁ ἐν Κυζίκῳ πα-

1 In textu habebatur *αὐτὸν*, mortuus ,
 mendosè utique; ita ut vel ipse librarius resti
 tuere voluerit in margine *αὐτὸν*, quod sonat
 in activo accipiens, *sumens*: id quod nos in pas

sivo expressimus *comprehensum*, ut ad Seleucum
 referatur ab Arsace captivatum .

2 Dehinc incipit iterum Gr. fragmentum ,
 quamvis crebro interruptum . Scaliger sequen

քիւնոյ անանէր, առ երկիւզի դէմէ-
արի փախուցեալ անկեալ ՚ի կիզիկոս
կրտսերեալ Հանդերձ, և այլովք
ծառայիւք անտիրոջայ. մին վախճաւ
նեցաւ քերքն Հանդերձ. և հուսկ
կրտսերն միայն մնայր անտիրոքս. որ
վասն այնորիկ իսկ և կիզիկեացի կռ-
չեցաւ: Բայց դարձեալ միւսանգամ
դէմէստրիսս՝ յերկրորդ ամի Ծորդի
կերորդի երկրորդի ողովնադին՝
Թագաւորէր, զտասն ամ՝ ՚ի միջի ՚ի
գերիս լեալ. իսկ և իսկ իբրև դար-
ձաւ ՚ի գերեացն՝ եգիպտացւոցն ուշ
առնէր. երթեալ Հասեալ ՚ի պեղու-
սիոս՝ ՚ի դիմի հարեալ նմա փիւսկայն
պտղովնի՝ դառնայր, և զորացն ևս իշ-
խանութեանն պատերազմելով. քան
զի ատէին զնա:

Իսկ պտղովնոս ՚ի ցասմնն լեալ՝
առաքէր Թագաւոր ասիացոց զա-
ղէքսանդրոս զիովս ('ղախոս) որդի
աղէքսանդրի, այսինքն իբրև զորդի
աղէքսանդրի. որ վասն զի դէմեալ կար-
ծէր ՚ի պտղովնայ, և () արհիսաւ և

prae timore Demetrii fuga se rece-
pit Cyzicum cum Cratero, aliisque
famulis Antiochi: unus enim cum so-
rore ¹ obiit, et solus Antiochas natu-
rimum remansit, qui etiam propter
ea Cyzicenus vocatus fuit. Sed ta-
men Demetrius item (ab Arsace) di-
missus cLXI. Olympiadis anno secun-
do, iterum regnat, annis decem inter-
ea captivitatem passus. Statim vero
ut ex captivitate reversus est, in Ae-
gyptios animum advertit: perveniens
itaque Pelusium, cum obviam ei re-
stititit Physcus Ptolemæus, reversus
est, militibus quoque imperio obstan-
tibus: odio enim ipsum habebant.

Ptolemæus vero ira concitatus, re-
gem Asiae misit Alexandrum, τὸν
ὡς υἱὸν ² filium Alexandri, scilicet
quasi filium Alexandri; qui cum exi-
stimabatur a Ptolemæo emptus, a
Syris Zabinas cognomen accepit ³.

ρά Κρατερῶ τῷ εὐνούχῳ τρεφόμενος, διὰ δέος τοῦ Δημητρίου, (...)
ὃς διὰ τοῦτου Κυζικηνὸς ἐπεκλήθη. ὁ τοίνυν Δημήτριος ἀπολυθεὶς
ὑπὸ τοῦ Ἀρσάκου, ὡς εἶριται, καὶ κατελθὼν (...) βασιλεύει (...):

Πτολεμαῖος δὲ ἀγακκτήσας, ὅτι τῷ Πηλουσίῳ προσέβαλεν ὁ Δη-
μήτριος, ἅτε τῶν κατ' Αἰγύπτον πραγμάτων ἐχόμενος, πέμπει βα-
σιλέα τῆς Ἀσίας Ἀλέξανδρον, ὡς υἱὸν Ἀλεξάνδρου, ὃς διὰ τὸ ὡς ἀγο-
ραστὸς εἶναι νενομίσθαι τοῦ Πτολεμαίου, Ζαβινᾶς ἐπεκλήθη πρὸς

tia omnia simul continuo edidit. Sed tamen juxta
Eusebium nostrum sola illa verba: αἰ-χμάλωτον
βασιλικῶς ἐφύλαττεν hic locum habent; sicut
etiam sequens illud ἢν Ἀγτιόχῳ, respondet ini-
tio sequentis lineae: reliqua vero inferius sunt
collocanda; ut nihil dicam de praefixa voce de-
truncata κῆσαι, quae creditur composita a
postrema syllaba nominis Ἀρσα-κῆς, et prima
alterius vocis αἰ-χμάλωτον.

1 Juxta antea tradita sororibus debuit legi.

2 Arm. Interp. servavit voces Graecas ὡς
υἱός, et. adjunxit explicationem ipsam quasi fi-
lius, ac si Oxyus fuerit tamquam cognomentum
explicandum. In sequentibus lectio incertae vo-
cis ἡω λῆς certa est ἡωλῆς:

3 Scal. adnot. Gr. p. 430. ad 61. 52. » Ζα-
βινᾶς ἐπεκλήθη πρὸς τῶν Σύρων. Mediocriter
(ait) Syriace docti sciunt hoc verum esse. Ze-
bina est ἀγοραστὸς, Zebuna ἀγοραστής. Por-
phyrius, qui haec scribebat, sciebat Syriace,

նուն յորժորջանաց առ յասորաց :
 Իբրև խառնուրդ ճակատուց առ դու
 մասկեալ լինելն , 'ի պարտութիւն
 մասնեալ դէմէտրի՝ փախտապահան
 դիմէր 'ի տիւրոս : Իբրև անդր ևս
 չտային մտանել , 'ի նաւ ապաստա
 նեալ պատառ պատառ կոտորէր . ճոր
 դի կ'երորդի չորրորդի ողովնիադին՝
 յառաջնում ամին . որպէս Թադաւու
 րեալ նմա յառաջ քան զգերութիւնն
 ամս 7 . և յեա դարձին ամս չորս :

« Սյաջառուէ զդէմէտրոս՝ սեղեկոս
 նորին որդի . և իսկ և իսկ 'ի մօրն
 չարախօսութեանց մեռանէր : Ինչ
 տիբոս նորին եղբայր կրտսեր առ
 նոյր յանձն զիրոս . ճորդի կ'երորդի
 չորրորդի ողովնիադին յերկրորդում
 ամին . և յերրորդում ամին յաղթէր
 Օպահնայ . և նա առ չժուժալ պար
 տութեանն՝ դեղով անձին արարեալ
 սատակէր . և Թադաւուրէր սմն ժն
 մինչև զչորրորդ ամ ճորդի կ'երոր
 դի վեցերորդի ողովնիադին : Տա
 մարի և եղբօրն իւրոյ սեղեկեայ տա
 րի մի իշխանութեանն խառն 'ի սոյն :

Cum vero apud Damascus congres-
 sus esset, devictus Demetrius, Tyrum
 fugitivus tendit. Quum ergo nec illuc
 ingredi ipsi liceret, in navem confu-
 giens, undique percussus discerpitur,
 anno primo Olympiadis clxiv, cum
 regnasset ante captivitatem annos iii.
 et post reditum annos quatuor .

Demetrio successit filius ejus Se-
 leucus; et illico ob matris obtrecta-
 tiones mortem obiit. Antiochus fra-
 ter ejus junior rerum potitus est an-
 no clxiv. Olympiadis secundo, ac an-
 no tertio Zabinam vicit: ipse vero
 cum ferre non posset se debellatum,
 veneno semetipsum confecit. Regna-
 vit autem Antiochus annis xi. usque
 ad clxvi. Olympiadis annum quartum;
 cui simul connumeratur fratris quo-
 que sui Seleuci unus imperii annus .
 Et vocabatur Grypus, id est, habens
 nasum aduncum , et Philometor .

τῶν Σύρων. συμβολῆς δὲ περὶ Δαμασκὸν γενομένης, ἠττηθεὶς ὁ Δη-
 μήτριος φεύγει εἰς Τύρον, καὶ ἐκεῖ κωλυόμενος εἰσελθεῖν, πλοίῳ ἐπι-
 βὰς κατεκόπη (...) βασιλεύσας πρὸ μὲν τῆς αἰχμαλωσίας ἔτη τρία,
 μετὰ δὲ τὴν κάθοδον, ἔτη 8.

Διαδέχεται δὲ τὸν Δημήτριον Σέλευκος ὁ υἱὸς. καὶ εὐθύς ἐκ δια-
 βολῆς τῆς μητρὸς ἀποθνήσκει. Ἀντίοχος δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ νεώ-
 τερος παραλαμβάνει τὰ πράγματα τῆς ἑκατοστῆς ἐξηκοστῆς τετάρτης
 Ολυμπιάδος ἔτει δευτέρῳ, καὶ τρίτῳ ἔτει νικᾷ τὸν Ζαβινᾶν. ὁ δὲ
 τὴν ἥτταν μὴ ἐνέγκας φαρμάκῳ ἑαυτὸν διεχρήσατο. βασιλεύει δὲ
 ἔτη 11, ἄχρι τοῦ τετάρτου ἔτους τῆς ἑκατοστῆς ἐξηκοστῆς ἕκτης
 Ολυμπιάδος. συναριθμεῖται γὰρ ὁ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Σελεύκου ἐνιαυ-
 τὸς τῆς ἀρχῆς εἰς τοῦτον. ἐκαλεῖτο δὲ Γρυπὸς καὶ Φιλομήτωρ. κα-

utpote homo Tyrius, cujus et cognomen Syria-
 cum, Malchos, quomodo à popularibus suis Sy-
 ris vocabatur «.

1 Significationem vocis perantiquae *ἑνωφ-
 ἕτωσ*, quam usurpat Interpres Armenus ad ex-
 primendum Gr. nomen *Γρυπὸς*, a se servatum

Եւ հոչէր գ. ռ. ի. ս. զ. ու, որ է հոսովեան, և փրղովտոր: Եւ յիջանել Համու. մեր Էղբորն իւրոյ անախրայ, և Էղբորորդւոյ ՚ի հորէ հողմանէ, որոյ անունն յորջորջանաց կիզիկենացի էր, զորմէ յառաջ քան զասիալ ինչ ասացար, տեղի տուեալ յիջանու. թեանէն՝ Էրթայր յասպենտոս. ու. տի և ասպենտեան կոչեցաւ. նոյն որ և գ. ռ. ի. ս. զ. ու. և փրղովտոր անուններ:

Եւ յիջան անախրայ յասպենտոսն իտուեղոյ, տիրէր ՚ի ճորդէ Կերորդէ Էերորդէ որոմախրային ասպենայ ամին կիզիկենացին անախրոս. և յերկրորդում ամի նորին որոմախրային՝ դառնայր միւսանգամ յասպենտեայ անախրոս, և ունէր ինքն զասորիս. և կիզիկենացին դիպան մի: Եւ բաժանել յերկու իջանու. թեանն՝ գրիւսոսն ունէր մինչև ՚ցճորդ Է. թանասերորդ որոմախրայն չարոր.

Quum vero descendisset frater ejus ex eadem matre Antiochus¹, quin et nepos ex fratre de stirpe patris, cognomento Cyzicenus, de quo paulo ante diximus, (tunc Grypus) ab imperio recessit, Aspendumque proficiscitur; unde etiam Aspendius vocatus fuit, idem qui et Grypus et Philometor dicebatur.

Postquam vero Antiochus in Aspendum se recepit, dein a cxxvii. Olympiadis anno primo, Cyzicenus Antiochus est potitus. Verum secundo anno ejusdem Olympiadis, iterum reversus ab Aspendo Antiochus, ipse Syriam tenet, Cyzicenus vero aliquam partem². Bipartito itaque imperio, Grypus tenuit usque ad centesimae septuagesimae Olympiadis annum quartum, post reditum³ adhuc

τιόντι δὲ τῷ ὁμομητρίῳ ἀδελφῷ* ἀγιστράχῳ, καὶ ἀνεψιῷ τὰ ἐκ πατρὸς τῷ ἐπικληθέντι Κυζικηνῷ, περὶ οὗ πρὸ ὀλίγου εἰρήκαμεν, ἐκχωρεῖ τῆς ἀρχῆς ἀπελθὼν εἰς τὴν Ἀσπενδον. ὅθεν καὶ Ἀσπένδιος ἐκλήθη ὁ αὐτός, καὶ Γρυπὸς, καὶ Φιλομήτωρ ἐπικαλούμενος.

Τοῦ τοίνυν Ἀντιόχου εἰς τὴν Ἀσπενδον ἐκχωρήσαντος ἀρχεῖ ἀπὸ τῆς ρξζ'. Ολυμπιάδος ἔτους τοῦ πρώτου ὁ Κυζικηνὸς Ἀντίοχος. τῷ δὲ δευτέρῳ τῆς αὐτῆς Ολυμπιάδος κατίσει πάλιν ἀπὸ τῆς Ἀσπενδου ὁ Ἀντίοχος, καὶ κρατεῖ μὲν αὐτὸς τῆς Συρίας, ὁ δὲ Κυζικηνὸς τῆς κοίλης. διαιρεθείσης δὲ τῆς ἀρχῆς, ὁ μὲν Γρυπὸς παρατείνει ἄχρι τῆς ἑκατοστῆς ἐβδομηκοστῆς Ολυμπιάδος τοῦ τετάρτου ἔτους,

ex Graeca lingua mutuati sumus, cum hodie vix usum habeat talis vox Armena, si tamen nihil hic librarius peccavit, quod alio nomine nunc dicitur ab Armeniis հորաբիթ, հորուչ, ար. ծառնի. etc.

1 Vocem inauditam in Gr. ἀγιστράχῳ, emendabis ad normam codicis nostri, legens Ἀντιόχῳ. Scal. mendum satis advertit, cujus indicium est asteriscus ab eo notatus; non potuit

tamen certam divinare lectionem.

2 Τὴν κοίλην recte quidem exposuit Interp. Arm. per հողմ, sc. pars, regio, plaga. Verum locus signatus fortasse spectat ad eam regionem, quae Κοιλοσυρία, Coelesyria dicitur.

3 Mendosè habetur in Gr. κατὰ, quod emendabis legens juxta Eusebium nostrum μετὰ, nisi dixeris unum pro altero acceptum fuisse.

դի ամին : ամն յետ դարձին կեցեալ
'ի նոյնս ժԵ. որպէս տիրել նմա ընդ
ամենայն՝ ամն իջ. մեռաւան առան
ձինն . և ժԵ՝ իշխանութեանն յեր
կուս բաժանելոյ :

Իսկ կիզիկէնացին կալու 'ի ճոր
դէ կերորդէ Է երորդէ որոմսիտադէն
առաջնոյ ամին . և վարձանէր յամ
առաջնորդի ճորդի Կերորդի առաջ
նորդի որոմսիտադին . Թագաւորեալ
ամն ըԺ . և կեցեալ ընդ ամենայն՝
ամս Ծ . և վարձանեալ զայս ձև օրի
նակի : Ի մեռանել գահակոս անտիո
քայն ըստ սասցելոյ Ժամանակին՝ սե
ղեկոս նորին որդի շըջեալ զօրք՝
բաղում քաղաքս նուաձէր : Եւ սե
տիրքայ կիզիկէնացոյ գումարեալ
զօրս յանտիրք քաղաքէ , և սուեալ
ձակասո՝ 'ի պարտութիւն մասնէր .
ձիոյ տարեալ 'ի մէջ Թնամեացն ,
իբրև մօտ յունել առնէին՝ զիւր սուր
հանեալ զմնն սպանանէր . իսկ Թա
գաւորութիւնն բովանդակ 'ի սեղե
կոս հասանէր , և ունէր զանտիրք :

Եւ ընդ սմն ձակասո տար որ .

vivens annos xv. ita ut omnino domi
natus sit annis xxvi. undecim nempe
privatim, et xv. post imperium bipar
titum .

Cyzicenus vero a clxvii. Olympi
adis anno primo obtinens, defunctus
est anno primo ' clxxi. Olympiadis,
annis regnans xviii. et vitam degens
omnino annis l. Obiit autem hoc pac
to. Mortuo Grypo Antiocho juxta
tempus praedictum, Seleucus ejus fi
lius peragrans cum exercitu, plurimas
urbes subigebat. Antiochus vero Cy
zicenus, exercitu collecto ex Antio
chia urbe, praelium commisit, et de
victus fuit: equo autem inter hostes
ipsum adducente, cum jam eo res de
ducta esset. ut eum comprehenderent,
gladio suo evaginato, semetipsum con
fodit. Universo itaque regno ad Se
leucum pertinente, Antiochiam ob
tinuit .

Verum contra ipsum filius Cyzice

էտի κατά την κάθοδον ἐπιζήσας δεκαπέντε, ὡς ἀρξαι τὰ πάντα
εἴκοσι ἕξ, ἔνδεκα μὲν κατ' ἑαυτὸν, πεντεκαίδεκα δὲ τῆς ἀρχῆς διη
ρημένως .

Ὁ δὲ Κυζικηνὸς κρατήσας ἀπὸ τῆς ῥῆζ'. ἔτους πρώτου, τελευτᾶ
ἔτει ροά. Ολυμπιάδος, βασιλεύσας μὲν ἔτη ιή, βιοὺς δὲ τὰ πάντα
ἔτη ν'. Τελευτᾶ δὲ τοῦτον τρόπον. ἀποθανόντος γὰρ τοῦ Γρυπῶ
Ἀντιόχου κατά τὸν εἰρημένον χρόνον, Σέλευκος ὁ τούτου παῖς ἐπελ
θὼν μετὰ δυνάμειος πολλὰς πόλεις προσηγάγετο. Ἀντίοχος δὲ ὁ
Κυζικηνὸς προσαγαγὼν ἐκ τῆς Ἀντιοχείας τὴν δύναμιν, καὶ παρα
ταξάμενος, ἐνίκηθη. ἐξενεχθεῖς δὲ ὑπὸ τοῦ ἵππου αὐτοῦ πρὸς τοὺς
πολεμίους, καὶ μέλλων συλλαμβάνεσθαι, ἑαυτὸν ἀπέσφαξεν. τῆς
δὲ βασιλείας ὁ Σέλευκος ἐγκρατῆς γενόμενος παρέλαβε τὴν Ἀντιό
χειαν .

Πρὸς δὲ τοῦτον ἐπολέμει τοῦ Κυζικηνοῦ υἱὸς γενόμενος Ἀντίοχος .

1 Supple in Gr. πρώτῃ post vocem ἔτι. seu, quod idem est, lege τελευτᾶ α'.

գի կիզիկէնացւոյն մնացեալ անտիրոքոս . իբրև խառնուրդք ճակատուցն 'ի կիզիկէցւոց աշխարհին լինէր , առքաղաքան՝ որ անուանեալ կոչի մեմփեւտիա , յաղթէր անտիրոքոս : Սեղևկոս փախստական 'ի քաղաքն անկանէր . և հարցանէր ցմարդիկն՝ թէ ճանաչեցե՞ն զնա . իբրև լսէր՝ թէ ճանաչեն , թէ գուցէ կենդանւոյն այրիցեն , աճառարէր՝ անձամբ զանձն սպանանէր : Եւ եղաւր նորա՝ որ կոչեցան երկուորիք , անտիրոքոս և փիլիպոս , եկեալ հասեալ զօրօք՝ առնուին բռնաբար զքաղաքն . և խնդրէին զվրէժ եղբորն , և հիմն 'ի վերբրէին : Եւ վերայ խաղայր նոցա որ գի կիզիկիկէնացւոյն՝ 'ի պատերազմ , յաղթէր . և 'ի նոցանէ անտիրոքոս եղբայրն սեղևկեայ փախուցեալ 'ի ճակատուէն՝ յանգուգն ձի ածեալ՝ անկանէր խառն 'ի խուռն յորէնտէս գետ , և 'ի գրդանս գետոյն սասաւկէր :

Եւ այնուհետև այլոցն գուպարած կայր վասն թագաւորութեանն՝ փիլիպեայ եղբոր սեղևկեայ և որդւոյ գուպեայ անտիրոքայ , և անտիրոքայ որդւոյ կիզիկէնացւոյն անտիրոքայ .

ni, qui superstes fuit, Antiochus bellum movebat. Quam igitur in Cilicia apud urbem Mopsuestiam (vel Momphestiam) dictam, exercituum congressus fuisset, Antiochus vicit. Seleucus autem in urbem fuga se recipiens, sciscitabatur ex hominibus, num se ipsum cognoscerent? Ubi veto audivit, quod cognoscunt, ne forte ipsum vivum comburerent, properavit ac semetipsum interfecit. Fratres autem ejus, qui Didymi vocati sunt, Antiochus (nempe) et Philippus, exercitu irruentes, vi urbem ceperunt, et fratris vindictam accepturi, funditus subvertunt (urbem). Supervenit adversum eos filius Cyziceni, et praelio vicit; ex iis vero Antiochus Seleuci frater a pugna fugiens, ac temere equitans, in Orontem flavium praeceps decedit, ac in vorticibus fluvii interiit.

Ac deinceps inter alios certamen erat de regno; nimirum, inter Philippum fratrem Seleuci, Grypique Antiochi filium, et inter Antiochum Antiochi Cyziceni filium, ab anno primo

γενομένης δὲ μάχης ἐν τῇ Κιλικίᾳ περὶ πόλιν τὴν ὀνομαζομένην Μοψουεστίαν, ἐνίκησεν ὁ Ἀντίοχος. Σέλευκος δὲ φυγὼν εἰς τὴν πόλιν, καὶ πυθόμενος τοὺς ἐγχωρίους, ὅτι διεγνώκασιν αὐτὸν (...) ζῶντα κατακαῦσαι, φθάσας ἑαυτὸν ἀπέσφαξεν. οἱ δὲ ἀδελφοὶ αὐτοῦ οἱ κληθέντες δίδυμοι, Ἀντίοχος τε, καὶ Φίλιππος, ἐπιφανέντες μετὰ δυνάμει, καὶ τὴν πόλιν βίᾳ χειρωσάμενοι μετῆλθον τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἀδελφοῦ, κατασκάψαντες τὴν πόλιν. Ἐπελθὼν δὲ ὁ τοῦ Κυζικηνοῦ υἱὸς μάχη αὐτὸς νικᾷ. καὶ τούτων Ἀντίοχος μὲν ὁ τοῦ Σελεύκου ἀδελφὸς ἀπὸ τῆς μάχης ἐλάυνων τὸν ἵππον, καὶ καταφυγὼν εἰς τὸν Ὀρόντην, ὑπὸ τοῦ ρείθρου κατεφθάρη.

Δοιπῶν δὲ ὄντων τῶν ἀμφισβητούντων περὶ τῆς βασιλείας, Φιλίππου, καὶ τοῦ Σελεύκου μὲν ἀδελφοῦ, υἱοῦ δὲ τοῦ Γρυποῦ Ἀντιόχου, Ἀντιόχου τε τοῦ παιδὸς τοῦ Κυζικηνοῦ, ἀπὸ τρίτου ἔτους

յառաջներորդ ամէ ճորդի Կերորդի
առաջնորդի ողորմակաղին սկիզբն ա-
րարեալ, և զօրս ընտիրս գումա-
րեալ. և իւրաքանչիւր մի մի կողմն
ունէին զասորւոց. և տային ճակատս
ընդ միմեանս վասն ասորւոց. մինչև
'ի պարտութիւն մասնեալ անտիո-
քայ՝ 'ի պարթևս փախստական գը-
նայր. և յետոյ զպոմպէոս 'ի բանի
առնէր, զի նովաւ դառնայցէ յասո-
րիս. և նորա առեալ կարասի յան-
տիոքացոց՝ զնմանէ ինչ փոյթ չառ-
նէր, ինքնօրէն աշխարհի զքաղաքն
Թողոյր:

Արձակէին առ նոսա զմենեղաւոս
և զղամպոն և զկաղիմանդրոս աղէք-
սանդրացիք, որպէս զի պտղովի որդ-
ւոյ դիոնիսեայ՝ յաղէքսանդրիայ 'ի
բաց մերժելոյ, նա երթեալ Թազա-
ւորեցէ Եգիպտոսի՝ Տանդերձ դըս-
տերօքն պտղովայ. և նա յախտ ան-
կեալ նեղեալ վախճանէր: Առ ըստ
նէր և փիղիպոս որդի գոնիպայ և
տրիփենեայ դստեր պտղովի ըբերոր-
դի՝ յառաջագոյն ասացելոցն. եր-
թալ կամէր յեգիպտոս, քանզի և
զնա կոչեցին յայնժամ աղէքսանդ.

clxxi. Olympiadis incipientes; et co-
piis selectis congregatis, unusquisque
partem Syriae unam tenebat, atque
unus contra alium pro Syria bellum
movebat; usquequo victus Antiochus
ad Parthos fuga petiit: ac postmodum
Pompejum sibi conciliavit, ut per ip-
sum in Syriam reverteretur; ille vero
opes ab Antiochenis assumens, ipsum
neglexit, urbemque liberam permisit
suis uti legibus.

Porro Alexandrini ad eos (Gr. in
eum) Menelaum et Lamponem et Cal-
limandrum miserunt, ut Ptolemaeo
Dionysii filio Alexandria expulso, ipse
veniens regnaret in Aegypto cum fi-
liabus Ptolemaei: ipse vero in mor-
bum incidens, anxius obiit. Dissolvi-
tur et Philippus quoque filius Grypi
et Tryphaenae filiae Ptolemaei vii.
quos antea nominavimus. Quum enim
in Aegyptum ire vellet, nam ipsum
quoque tunc Alexandrini ad impe-
rium accessiverunt, Gabinius prin-

τῆς ραά. Ολυμπιάδος ἀρχάμενοι, καὶ δυνάμεις ἀξιολόγους ἔχοντες,
καὶ μέρους τῆς Συρίας ἐπικρατοῦντες διεπολέμουν πρὸς ἀλλήλους
περὶ τῆς Συρίας. καὶ ἠττηθεὶς Ἀντίοχος εἰς Πάρθους ἀπέφυγε,
καὶ ὕστερον Πομπηίῳ ἑαυτὸν ἐνεχείρισεν, ὡς ὑπ' αὐτοῦ καταχθασ-
μένος εἰς τὴν Συρίαν. ὁ δὲ λαβὼν παρ' Ἀντιοχέων χρήματα, τοῦ
μὲν οὐκ ἐφρόντισεν, αὐτόνομον δὲ τὴν πόλιν εἶασε.

Πεμφάντων δ' ἐπ' αὐτὸν Μενέλαον, καὶ Λάμπωνα, καὶ Καλλί-
μανδρον Ἀλεξανδρέων, ὅπως Πτολεμαίου τοῦ Διονύσου τῆς Ἀλεξαν-
δρείας ἐκστάντος, αὐτὸς ἐλθὼν τῆς Αἰγύπτου βασιλεύσῃ μετὰ τῶν
θυγατέρων τοῦ Πτολεμαίου, νόσῳ συσχεθεὶς ἐτελεύτησε. Κατα-
λύσται δὲ καὶ Φίλιππος ὁ τοῦ Γρυποῦ καὶ Τρυφαίνης τῆς Πτολεμαί-
ου τοῦ ὀγδόου υἱὸς ὁ προειρημένος. καὶ κατιέναι Θέλοντα αὐτὸν
εἰς τὴν Αἰγύπτον, μετεπέμφαντο γὰρ καὶ τοῦτον τότε οἱ Ἀλεξαν-
δρεῖς ἐπὶ τὴν ἀρχὴν, Γαβίνιος ὁ τῆς Συρίας ἀρχὼν Ῥωμαῖος ἔπαρ-

ρωσθη ρηχωνικθρηνν . κ . τωρηνου
ωουρλον ρηχων ζουδιωγβη ζωζω .
ρωακτον υφνιελι ρωακωνερ ρηρυν .
βρ ωουακτω ωρρηνωκων υωουαηω .
υουθρηνν ωουρλον υφινελ γουουω κ .
ζωου , κ υωρυνωκωνω .

ceps Syriae Romanus Pompeji tribu-
nus impedimento fuit . Itaque regia
successio Syriae ad istos usque per-
ueniens finem habuit .

βρ εν φρουρηνθρ ωρρηωου κ ωουρλον
βωφωουερ ωουρην :

Sunt autem singuli Asiae et Syriae
reges isti .

- α . βρηνωουθρ βωαωωω .
ρβωω βρηνωουρην . ωινν βρ :
- β . βρηνωουρην ωουωρηνθρ
υβρηνωου κηηινωου , κ
ωουρλον . ωινν βρ :
- γ . βρηνωουρην υβρηνωουρ . ωινν βρ :
- δ . βρηνωουρην υβρηνωουρ . ωινν βρ :
- ε . βρηνωουρην βρηνωου . ωινν βρ :
- ς . βρηνωουρην υβρηνωουρ . ωινν βρ :
- ζ . βρηνωουρην υβρηνωουρ . ωινν βρ :
- η . βρηνωουρην υβρηνωουρ . ωινν βρ :
- θ . βρηνωουρην υβρηνωουρ . ωινν βρ :
- ι . βρηνωουρην υβρηνωουρ . ωινν βρ :

- i. In Asia regnavit An-
tigonus . annis xviii .
- ii. Demetrius Poliorce-
tes in superioribus
partibus et Syriae . ann . xvii .
- iii. Seleucus Nicator . ann . xxxii .
- iv. Antiochus Soter . ann . xix .
- v. Antiochus Theos
(sive Deus) . ann . xv .
- vi. Seleucus Callinicus . ann . xxi .
- vii. Seleucus Ceraunus . ann . iii .
- viii. Antiochus Magnus . ann . xxxvi .
- ix. Seleucus . ann . xii .

χος ων του Πομπηιου επεσχε . και ουτως η βασιλικη διαδοχη η
κατα Συριαν αχρι τουτων φθασαα κατελυθη .

Εισιν ουν επιξης Ασιας και Συριας βασιλεις οιδο .

Αντίγονος έβασίλευσε τής Ασίας	έτη η΄.
Δημήτριος ό πολιορκητής τών τε άνω τόπων , και
Συρίας ,	έτη ιζ΄.
Σέλευκος ό Νικάτωρ	έτη λβ΄.
Αντίοχος ό Σωτήρ	έτη ιθ΄.
Αντίοχος ό Θεός	έτη ιε΄.
Σέλευκος ό Καλλίνικος	έτη κα΄.
Σέλευκος ό Κεραυνός	έτη γ΄.
Αντίοχος ό Μέγας	έτη λς΄.
Σέλευκος ό Φιλοπάτωρ	έτη ιβ΄.

Ճ. Անտիոքոս Էպիփանես.	ամս ժԿ.	x. Antiochus Epiphanes.	annis xi.
ժԿ. Անտիոքոս նորին որդի, ամ Կ.	ամսս չ.	xi. Antiochus ejus filius ¹ .	anno i. et mensibus vi.
ժԸ. Ղեմէսրիոս սոլտէր.	ամս ժԸ.	xii. Demetrius Soter.	ann. xii.
ժԹ. Ալէքսանդրոս.	ամս ժԹ.	xiii. Alexander.	ann. xv.
ժՁ. Ղեմէսրիոս զէմէսրի.	ամս չ.	xiv. Demetrius Demetrii (filius).	ann. iii.
ժԵ. Անտիոքոս սիդէացի.	ամս Թ.	xv. Antiochus Sidetes.	ann. ix.
ժԶ. Ղեմէսրիոս որոց.	ամս չ.	xvi. Demetrius de integro ² .	ann. iv.
ժԷ. Անտիոքոս գռիպոս.	ամս իչ.	xvii. Antiochus Grypus.	ann. xxvi.
ժԸ. Անտիոքոս կիզիկէնացի.	ամս ժԷ.	xviii. Antiochus Cyzice-
nus.	ann. xvii ³ .
ժԹ. Փիլիպոս գռիպիայ.		xix. Philippus Grypi (filius).	

Ան որով իշխանութիւնն իսկ ա սորոց վախճանեցաւ :

Sub quo vel ipsum Imperium Syriae finitum⁴.

Αντίοχος ὁ Ἐπιφανῆς	ἔτη ια΄.
Αντίοχος (...) ὁ Εὐπάτωρ	ἔτος α΄. μῆνας 5΄.
Δημήτριος ὁ Σωτήρ	ἔτη ιβ΄.
Ἀλέξανδρος	ἔτη ιε΄.
Δημήτριος Δημητρίου	ἔτη γ΄.
Αντίοχος ὁ Σιδήτης	ἔτη θ΄.
Δημήτριος αὐδης (Arm. ὄλωσ)	ἔτη δ΄.
Αντίοχος ὁ Γρυπὸς	ἔτη κς΄.
Αντίοχος ὁ Κυζικηνὸς	ἔτη ιη΄.
Φίλιππος ὁ τοῦ Γρυποῦ	ἔτη β΄.

Εφ' οὗ ἢ κατὰ Συρίαν ἀρχὴ κατελύθη. . . .

¹ Desideratur in Gr. ejus filius, videtur autem, et in Arm. Eupator. Էւպատոր :

² Si vox inaudita in Arm. որոց, Olots, non habuerit apud antiquos significatum Gr. vocis αὐδης, iterum, rursus, ergo Interp. Arm. legabat in Gr. ὄλωσ, totaliter, integre. Hec consi-

lio reposuimus in Lat. de integro.

³ Pro xvii. Gr. lectio habet xviii. ad normam nempe historiae praemissae, ac Canonis. Pariter pro Philippo annos ii. ubi nihil in Arm.

⁴ Hic sane et Anonymi fragmenta plane finem habent.

ՅԵՏ ՈՐՈՑ

POST QUOS

ՀՌՈՄԱՆՆԵՐՈՒԹՅԱՆ

ROMANI.

Հրոմայեցւոց՝ որ յուսմէղեայ՝
Թագաւորք, որք յաւգոստեայ և ՚ի
մեզ. որ հրոմայեցւոց հիպատք յու-
ղեայ կայսերէ և ՚ի մեզ. գումարեալ
զամենայն ճառեալսն յիշատակարանս՝
որ աստ իսկ կարգաւ դրոշմեալ են :

՚Ի բաղմամբն աղէքսանդրեայ :
Յաբիւդենեայ՝ որ զաորեատա-
նեաց և զմարաց զմատենանսն գրեաց :

՚Ի մանեթովսայ յերից գրոցն զե-
գիպտական յիշատակացն :

՚Ի կեփաղիոնի յինն երաժշտական
մատենիցն :

՚Ի գիողորի մատենադարանիցն ՚ի
ն գրոցն . յորս կարճառօտ կարգէ ըզ-
պատմութիւնն մինչև ցգայիոս կայսր :

՚Ի կասեայ զոնգիւնայ ըմ գրոցն .
յորս համառօտեաց միջ ողմակիադա :

՚Ի փիղագոնեայ յազատելոյ ՚ի կայ-
սերէ ՚ի ժշ գրոցն . յորս համառօ-
տեաց միթ ողմակիադա :

՚Ի կաստովրի զ գրոցն . յորս ժո-
ղովեաց ՚ի նինայ և ՚ի խոնարհ ողմ-
ակիադա ճճն :

՚Ի Թաղեայ յերից գրոցն . յորս
գումարեաց յիղիոնի առնլոյն մինչև
'ցճորդ կերորդ էերորդ ողմակիադն :

՚Ի պորփիւրայ՝ որ առ մեօք փիղի-
սոփոս, յառնլոյն իղիոնի մինչև ՚ի
կղաւղի Թագաւորութիւնն :

Romanorum, qui a Romulo re-
ges, quiq; ab Augusto usque ad nos;
qui demum Romanorum Consules a
Julio Caesare ad nostram aetatem;
postquam collegerimus ¹ omnia prae-
missa commentaria interim hic loci ex
ordine digesta.

Ex Polyhistore Alexandro.

Ex Abydeno, qui de Assyriis ac
Medis libros conscripsit.

Ex Manethi tribus libris de Aegypti-
orum monumentis.

Ex Cephalionis novem musicis (seu
Musarum) codicibus.

Ex Diodori Bibliothecae xl. libris,
in quibus breviter historiam usque ad
Cajum Caesarem exponit.

Ex Cassii Longini xviii. libris, qui-
bus breviter in compendium redegit
cxxxiii. Olympiadas.

Ex xiv. libris Phlegontis libertini
Caesaris (Adriani), quibus in com-
pendium reduxit Olympiadas cccxxx.

Ex Castoris vi. libris; in quibus a
Nino et infra confecit Olympiadas
clxxxii.

Ex Thaletis tribus libris, in quibus
ab Ilio capto usque ad clxv. Olym-
piadem collegit.

Ex Porphyrio, nostrae aetatis Phi-
losopho, a capto Ilio usque ad Claudi
regnum.

¹ Quamvis implicatissima videatur connexio inter se utriusque periodi, sensus tamen Aucto-

Ժամ է և 'ի հռոմայեցւոց թաղաւորութեանն ժամանակս ընթացալ. որ զառաջին անուն յորջորջանաց յեթնորորդում ողոմնիադին ան. յորում ռոմիղոս զհռոմայեցւոց քաղաքն շինեաց : Յայնմ քաղաքի, և որոց ընդ նորա թագաւորութեամբ, 'ի նմանէ սերեցաւ անուն : Իսկ նախ քան զճառեալ ժամանակսն՝ երբեմն զատինացիք կոչէին, և երբեմն աբորիգինացիք, և ընդ այլ ժամանակս զարձեալ այլազգ :

Բայց տիրեաց նոցա յետ զիդիոնն առնւոյ էնիաս անքիսեայ, և նորին սլայազատք նախ քան զքաղաքն շինելոյ թագաւորեցին ազգին : Բայց զնոցա պատմութիւնն բազումք և այլք՝ ոչ միայն հռոմայեցիք յազգէ, այլև յոյնք գումարեալ գրեցին : 'Ի նոցանէ երկուն միայն թուով բաւական լիցին մեզ՝ իրացս, որ առաջիկան, երեւելի վկայք լինելոյ : Յորոց առ այժմ եղից առ ընթեր զգիտիստոն, որ զհռոմայական պատմութիւնն համառօտեաց. որ ընդ այլում ճառիցն՝ և ընդ նախնեաց ազգն հռոմայեցւոց անցանէ համառօտիք : յէնեայ և ըստ նմանէ թագաւորացն՝ մինչև յառնուլ զիդիոն, յառաջնում գիրսն իւրում եղեալ հաստատու-

Jam adest tempus et Romanorum regni tempora percurrendi, quod primum suam nomenclationem septima Olympiade habuit, qua Romulus Romanorum urbem condidit. Siquidem ejusdem urbis, quaeque sub ejus regno fuerunt, nomen ex eo (sc. Romulo) propagatum est. Ante vero praeclaudata tempora, nunc Latini, nunc Aborigines dictitabantur, itemque diverse diversis temporibus.

Ceterum, post captum Ilium dominatus est in illos Aeneas Anchisae (filius), ejusque successores ante urbem conditam genti regnaverunt. Verum eorum historiam plures ac varii, non solum natione Romani, sed Graeci quoque colligentes conscripserunt. Ex illis duo saltem numero de rebus quae adsunt, satis nobis sint, ut praeclari testes adhibeantur. Quorum interim Dionysium asseram Historiae Romanae commentatorem; qui praeter alia commentaria, etiam Antiquitates Romanorum gentis breviter percurrit. Ab Aenea et vicissim Regibus usque ad Ilii captivitatem, in primo suo libro constanter exposuit: ex quo necessaria, quaeque impresentia-

ris satis elucet; sive eo modo, quo nos digessimus, distribuas membra sermonis; sive parenthesis loco habeas sequentia usque ad novum principium rerum Romanarum, hoc pacto. *Գումարեալ զամենայն և այլն (. . .) Ժամ է և այլն :* Postquam collegerimus, etc. (. . .) Jam adest, etc.

1 *Ըստ նմանէ*, passim occurrit pro succes-

sione imitativa, quasi resolvendum, *post eum assimiliter ei*, vel *quem sequuti successive*, cui respondent aliquatenus, *juxta eum*, vel *secundum eum*, pro successione sumpta: hic tamen cum Ilii captivitas memoratur, fortasse eos etiam qui ante Aeneam fuerunt, designat; nos interim *vicissim reddidimus*, ad declarandam indifferentem successionem.

Թեամբ. յորմէ զկարեւորսն, և որ իրացս՝ որ առաջի կան՝ զիւրող են, համառօտիւք առ ընթեր եղեալ կարգեցից զնոյն ձև օրինակի:

rum conveniunt, summatum afferens, hoc modo digeram.

Ղիսնիսի աշխատանքացոյ յառաջին հոռոմայական պարտաւեկէն:

Dionysii Halicarnassei ex prima Romanorum Historia¹.

Ստրեալ քաղաքէն ամենայն երկրի և ծովու, յորում այժմ հռովմայեցիք բնակեն, հինք՝ ի ժամանակագրաց ասեն՝ Թէ բարբարոսք ունէին՝ սիկիլացւոց ազգն անդէն ծնեալ: Եւ այց յառաջ քան զնոսա՝ ոչ Թէ որպէս այլք ունէին, և ոչ Թէ աւեր իսկ կայր, չկարէ որ հաստա տուԹեամբ պատմել: Իսկ յետ այնր ժամանակաց բարբիզիւնացիքն կալան, պրբազուժամանակսոց պատերազմ տալով ընդ բնակիչսն՝ առնուն. որք նախ ի լերինս բնակէին առանց պարպաց ի շէնս ուրեք՝ աստ անդ ցան և չիք:

” Urbem in universam terram et mare dominantem, quam nunc Romani inhabitant, ut antiquissimi Chronographorum ajunt, Barbari tenuerunt, Siculorum nempe gens indigena. Verum ante eos, neque quomodo alii tenuerint, neque incultane esset, nemo certo referre potest. Post vero dicta tempora Aborigines tenuere; quippe qui multo tempore cum incolis pugnantes, possederunt: qui primum in montibus vicos quosdam sine moenibus, hic et illic sparsim incolebant.

(Dionys. Halicarn. Antiq. Rom. L. 1.)

Τὴν ἡγεμόνα γῆς καὶ θαλάσσης ἀπάσης πόλιν, ἣν νῦν κατοικοῦσι Ῥωμαῖοι, παλαιότατοι τῶν μνημονευομένων λέγονται κατασχεῖν βάρβαροι Σικελοὶ, ἔθνος αὐθιγενές. τὰ δὲ πρὸ τούτων, οὐδ' ὡς κατείχετο πρὸς ἑτέρων, οὐδ' ὡς ἔρημος ἦν, οὐδεὶς ἔχει βεβαίως εἰπεῖν. Ἐρῶν δὲ ἕσπερον Ἀβοριγῖνες αὐτὴν παραλαμβάνουσι, πολέμῳ μακρῷ τοὺς ἔχοντας ἀφελόμενοι. οἱ τὸ μὲν πρότερον ἐπὶ τοῖς ὄρεσιν ᾤκουν ἀνευ τειχῶν κωμηδὸν καὶ σποράδες.

¹ Graecum textum restituumus ex ipso auctoris loco. Lib. I. Antiq. Rom. editionis Lipsiae, p. 1691. voluntariis lacunis Eclogarii, Eusebii scilicet nostri, interjectis per continuatam interpunctionem; quibus facillime advertere possunt studiosi lectores, quomodo nempe Eusebius servatis ipsis Dionysii verbis, totam histo-

riam in compendium redegerit: ita tamen, ut nonnulla et ipse addiderit, tum ut res explicaret, tum maxime ut connecteret varias a se praetermissas orationis partes. Itaque praesens Dionysii textus non ubique ad verbum cum Eusebio nostro conferendus est, sed plerumque ad sensum intelligi debet. Nihil tamen minus,

Եւ յետ նոցա զպեղատագրոց և զոմանց յունաց ասեն ունել զերկիրն որոց զառաջինն արորդինացիս անուանեալ. և յետոյ 'ի Թագաւորէն զատինայ զատինացիք կոչել, որ աներկական պատերազմուն բռնացաւ. Իսկ յետ ժշ ազգաց անցանելոյ՝ ու մելէսոյ շինեալ զքաղաքն և մեծացոցեալ, և զիրս և զօրէնս յաւագութիւն ասեալ: Եւ յայտմ փայրէ անդրէն զարձուցեալ զբանն՝ գրէ զայս ձև օրինակին զնոյն բանս:

Սարդիգինացիսն՝ յորոց տիրէ ազգն Հռոմայեցոց, ոմանք անդրստին 'ի յաշխարհէն իտաղացոց ուրոյն ջոկ ասեն իեալ: Իսկ իտաղիա զինաւ իսկ զծովեզրն կոչեմ՝ զյունիսս իտրը, և զսուրէնական ծովն, և զերրորդ մասն երկիրն՝ զոր զատինացիքն ունէին: Եւ Թարգմանին իշխանք ազգապետք կամ նախծինք իսկ ըստ այլոց մատենագրաց՝ Թա

At postea Pelasgos et Graecorum nonnullos tenuisse terram illam dicunt; qui primo Aborigines nuncupati, deinde Latini denominati fuerint a Latino rege, qui Iliaci belli tempore praevaluit. Verum xvi. generationibus¹ praeteritis, Romulus urbem condidit, amplificavitque, necnou res legesque ad sublimiorem statum evexit. Interim vero iterum sermonem recolens (Dionysius) hoc pacto eadem verba scribit.

Aborigines, ex quibus imperii originem ducit gens Romanorum, quidam jam inde ex Italiae indigenis corpus privatum fuisse dicunt. Italiam autem universum littus voco, Jonium (nempe) sinum, et Tyrrhenum mare, tertiamque partem terrae, quam Latini tenebant. Per interpretationem autem sunt (Aborigines) Principes gentiarchae (sc. auctores origi-

Ἐπει δὲ Πελασγοὶ τε καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τιεὲς ἀναμιχθέντες αὐτοῖς... οἱ αὐτοὶ... τὴν ἀρχαίαν τῶν Ἀβοριγίνων ὀνομασίαν ἔτι σῶζοντες. ἐπὶ δὲ Λατίνου βασιλείας, ὃς κατὰ τὸν Ἰλιακὸν πόλεμον ἐδυναστεύσεν, Λατῖνοι ἀρχάμενοι καλεῖσθαι. Ῥωμύλου δὲ τὴν ἐπώνυμον αὐτῷ πόλιν οἰκίσαντος, ἑκκαίδεκα γενεαῖς τῶν Τρωϊκῶν ὕστερον... (deinceps discrepat, fusiori stylo rem declarans)...

Τοὺς δὲ Ἀβοριγῖνας, ἀφ' ὧν ἀρχεὶ Ῥωμαίων τὸ γένος, οἱ μὲν αὐτόχθονας Ἰταλίας, γένος αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ γενόμενοι ἀποφαίνουσιν. Ἰταλίαν δὲ καλῶ τὴν ἀπὸ τῆς σὺμπασαν, ὅσῃν ὁ Ἰόνιος τε κόλπος καὶ Τυρρηνικός, καὶ τρίτα περιέχουσιν ἐκ γῆς... ὥσπερ ἂν ἡμεῖς εἴποιμεν γενάρχας ἢ πρωτογόνους. ἕτεροι δὲ λέγουσιν ἀνεστῖους τι-

multum perspicuitatis ambae lectiones sibi invicem praestant.

¹ Frid. Sylburgius, Halicarnassaei interpres Latinus, affert in adnot. ad p. 8. v. 19. Glareani sententiam, qui vult hic pro sexdecim aetatibus seu generationibus legi tredecim tantum: sed frustra, cum uniformiter habeatur apud Halicarn. et Euseb. sexdecim. Itidem idem Syl-

burg. ad p. 120. v. 47. prolixam inserit disquisitionem de sensu vocis γενεά, quam passim Dionysius usurpat; nobis tamen id sat erit, quod Interp. Arm. satis idoneè accommodarit vocem *ազգ*. sc. generatio, genus, gens, vel latè sumpta, aetas, etc. id enim omnino significare potest *ազգ* apud Arm. quod *γενεά* apud Gr.

φωκωλήων κρηίων, ἢ ρωζουδ' αζ-
 ρωρζωγ θνητοκτωλε. Լ Ըստ այլոց՝
 Թէ լիբէացւոց անդր եկք երթեալ
 էին. Լ քաջ՝ Ի հռովմայեցւոց մասե-
 նադրաց ասեն, Թէ յոյք էին. ἢ նո-
 ցունէ՝ որ երբեմն յարսլին բնակեալ
 էին, Բազում ազգօք յառաջ քան ըզ-
 արովաղան պատերազմն անդր հա-
 տուածք երթեալ :

Եւ ἢ նոյնս յարեալ՝ ասէ, Թէ
 Ճմարտու թեամբ որպէս զհարդ և
 իցէ՝ Ը՛ յայտ. բայց ըստ իմում հար-
 ծեաց՝ յայն ազգէ, որ այժմ արկա-
 դեանն կռիին, լինել նոցա : Եւ ի նո-
 ցա անցանել ընդ յունիսս խորշ ծո-
 վուն, Լ բնակել յիտաղացւոց աշ-
 րաբսին. զորս տարեալ ինովսի լի-

nis) vel primogeniti¹; juxta vero alios
 scriptores, vagabundi (quasi oberran-
 tes) vocantur è multis regionibus con-
 venae. Secundum vero alios, Libyo-
 rum² advenae illuc profecti erant. At
 Romanorum disertis scriptores, Grae-
 cos eos esse asserunt, ex illis nimi-
 rum, qui olim in Achaia habitabant,
 multis ante bellum Trojanum genera-
 tionibus eo per coloniam migrantes «.

His autem addit, dicens. » Itaque
 rei veritas quomodo se habeat, non
 constat: juxta meam vero sententiam,
 ex ea gente, quae nunc³ Arcades
 nuncupantur, eos fuisse dixerim. Im-
 primis eos per Jonium sinum maris
 trajectos, Italiam incoluisse; quos qui-
 dem deduxerit Oenotrus Lycaonius⁴,

νάς, καὶ πλανήτας, ἐκ πολλῶν συνελθόντας χωρίων... ἄλλοι δὲ
 Λιγύων ἀποίκους μυθολογοῦσιν αὐτοὺς γενέσθαι... οἱ δὲ λογιώ-
 τατοι τῶν Ῥωμαίων συγγραφέων... Ἕλληνας αὐτοὺς εἶναι λέγουσι
 τῶν ἐν Ἀχαΐα ποτὲ οἰκησάντων, πολλαῖς γενεαῖς πρότερον τοῦ πο-
 λέμου τοῦ Τρωϊκοῦ μεταναστάντας.

... Τὸ μὲν οὖν ἀληθές ὅπως ποτ' ἔχει, ἀδηλον, εἰ δ' ἔστιν ὁ
 τούτων λόγος ὑγιής, οὐκ ἂν ἐτέρου τινὸς εἴησαν ἀποικοὶ γένους, ἢ
 τοῦ καλουμένου (νῦν) Ἀραδικοῦ. πρῶτοι γὰρ Ἑλλήνων οὗτοι πε-
 ραιωθέντες τὸν Ἴόνιον κόλπον, ὤκησαν Ἰταλίαν, ἄγοντος αὐτοὺς Οἰ-
 νώτρου τοῦ Λυκάονος. ἦν δὲ πέμπτος ἀπὸ τε Αἰζειοῦ καὶ Φορω-

1 Lectio Arm. valdè probat integrum esse Gr.
 textum in iis vocibus γενάρχας ἢ πρωτογόνους,
 quae tamen posteriores critici gratis deturbare
 nituntur, variis interpretationibus morem geren-
 tes: ita enim scribit Sylburg. praeclaudatus, lo-
 co citato, ad p. 8. v. 37. » Lapi versio habet
 πρωτογονεῖς: ex quo suspicari licet duplicem in
 codicibus scripturam extare, πρωτογόνους et
 πρωτογονεῖς: quod posterius ad γενάρχας pro-
 xime accedit «. Attamen qui Eusebio fidem ad-
 jungunt, nihil mutandum censent.

2 Dionys. in hodiernis lectionibus fert Λι-
 γύων, sc. *Liguria*; quorum regio *Liguria* a La-
 tinis dicta in Italia satis nota. Eusebius tamen

legit Λιβύων, qui sunt de Libya seu Africa; quae
 remota quidem regio, sed pariter notissima: nec
 mirum, cum advenae per coloniam a quantum-
 vis remotissima orbis parte potuerint adesse; ni-
 si dixeris, in cod. Arm. pro *λιβέացւոց* legen-
 dum esse *λιβέացւոց*.

3 Adverbium *այժմ*, probat τὸ νῦν parenthe-
 sis nota additum in edit. Halic. ex codice Venet.

4 Dionys. habet τοῦ Λυκάονος; quo aequè de-
 signari potest *Lycaonis filius*, et *Lycaonus*, seu
Lycaonensis, ex vi praecedentis nominis; idem
 forsitan duplex sensus eliceretur a nostra lectio-
 ne, si pro *λιβέացւոց* (quod sonat *Lycaonen-
 sium*) legeretur *λιβυκοῦ*, *Lycaonis*.

հոնացւոյ՝ որ էր Հինգերորդ Օէի
 և Փորոնեայ, քէ ազգօք յստաջ քան
 զտրոլահան պատերազմ: Սյինով-
 տրեայ՝ ի Լերինս բնակեալ, և սյինով-
 տրիա զաշխարհն կոչեալ, և զքնա-
 կիչն սյինովարացիս: Արոց յետոյ ս-
 նուանեալ իտաղացիս յիտաղոսէ Թա-
 գաւորէ. յորմէ և ամենայն իսկ եր-
 կիրն իտաղիա անուանեալ: Եւ զի-
 տաղոս փոխանակեալ մորգեայ. յոր-
 մէ մորգեացիք կոչեցան: Եւ սյինով-
 տրի եղբոր՝ որոյ անուն էր պեկե-
 տիոս, ընդ նմին հասուած եկելոյ
 յարկադացւոց աշխարհէն, բնակեալ
 առ յունիոս իսորչիւն. և ի նմանէ
 պեկետեանս անուն ազգին կոչեալ:
 Օայս ամենայն ի կարծեաց ասէ:
 Եւ յետ այնորիկ ասէ զպեղէգաց-
 ւոց հասուածից յունաց երթեալ

quintus a Zeo¹ et Phoroneo, xvii. ge-
 nerationibus ante Trojanum bellum.
 Oenotrus itaque montes inhabitat, at-
 que Oenotriam regionem vocat, inco-
 lasque Oenotrios; qui postea Itali sunt
 nominati ab Italo rege²; a quo to-
 ta quoque regio Italia denominata
 fuit. Italum vero Morges excepit; a
 quo Morgetes sunt vocati. Oenotri
 autem frater, cui nomen Peucetius,
 cum ipso colonus ab Arcadia migrans,
 ad sinum Jonium pervenit, atque ex
 ipso Peucetium nomen genti factam.
 Cuncta haec ex opinione dicit.

» Deinde vero Pelasgos³ Colonos
 Graecorum migrasse, ait, et habita-

նեօς... έπτακαίδεκα γενεαῖς πρότερον τῶν ἐπὶ Τρωίαν στρατευσάν-
 των... Οἴνωτρος δὲ... ᾤκισε πόλεις μικράς καὶ συνεχεῖς ἐπὶ τοῖς
 ὄρεσιν... ἐκαλεῖτο δὲ ἢ τε χώρα... Οἰνωτρία, καὶ οἱ ἄνθρωποι
 πάντες ὄσων ἤρξεν, Οἴνωτροι... καὶ ὡς βασιλεὺς (ἐν) αὐτοῖς Ἴτα-
 λὸς ἀπὸ χρόνον ἐγένετο, ἀφ' οὗ μεθωνομάσθησαν Ἴταλοί. Τούτου
 δὲ τὴν ἀρχὴν Μόργης διεδέξατο, ἀφ' οὗ Μόργητες ἐκλήθησαν...
 καὶ Πευκέτιος ἀφ' οὗ Πευκέτιοι καλεῖνται, οἱ ἐν τῷ Ἴονίῳ κόλ-
 πῳ...

¹ Ἐπειτα Πελασγῶν τινὲς τῶν οἰκούντων ἐν τῇ καλουμένῃ Θετταλία,

¹ Gr. lectio nunc habet Αἰζιοῦ; rectius ne,
 critici viderint, namque Sylburg. in adnot. Ha-
 lic. ad p. 10. v. 12. haec habet: » De Aezeis nihil
 uspiam reperi, quare suspicari liceat pro Αἰ-
 ζιοῦς et Αἰζιοῖς scribendum esse Ἀζην et Ἀ-
 ζήνης; vel Dorico more, Ἀζάν et Ἀζάνης, nam
 Pausanias et Stephanus Byz. tradunt Azanem
 fuisse Arcadis ex Eratone nympha filium, et re-
 gionem illi a patre assignatam, nominatam fuisse
 Azaniam, subditosque Azanes. Paulò ante-
 rius dixerat, pro Aezeus, a Glareano cum Lapo
 scribi Aegeus: ut ut sit, nostra lectio habet in
 genit. Zei, vel in ablat. a Zeo.

² Vel ita, quod non abs re videtur, quibus

postea (vir) Italus nominatus in Italia regnat:
 nam Arm. Cod. mendose habet voces *իտաղացիս*
յիտաղիա, quarum secunda *յիտաղեայ*, sive
յիտաղոսէ legenda, ut patet ex Gr. et sequenti-
 bus, ubi nominatum habetur, և *զիտաղոս փոխա-*
նակեալ etc. Ad haec nota *σὸ որոց* probare Gr.
 lectionem *αὐτοῖς*, minime verò probat *ἐν αὐτοῖς*,
 quod parenthesi additur apud Sylburg. ex cod.
 venet.

³ Pro *պեղէգացւոց* malim legas *պեղէգաց-*
ւոց, vel potius *պեղիսպացւոց*. ut supra re-
 ctius habebatur, conformiter cum Gr. verum
 eadem lectio minus recta, occurrit in codice no-
 stro etiam inferius.

բնակեալ յիտաղացոց կողմնսն ընդ
աբորիգինացիս . իսկ պէղէգացոցն՝
նոցին և տիւռենացիս կոչեալ, և ամենայն
աշխարհին տիւռէնիս, յա
նուն միոյ ուրումն իշխանի նոցա՝ որ
կոչէր տիւռէնոս՝ անուանեալ : Եւ յ
եւանդրի ուրումն յեղադացոց աշ
խարհէն՝ ի պաղմնտիոս քաղաքէ ար
կադացոց նաւատորմիդ նաւաբ ան
ցանել, յետոյ բնակեալ յիտաղաց
ոց ՚ի նոյն տեղիս, առ որով հռոմ
քաղաքի շինել դիպէր : Օ արկադաց
ոց ասէ զյսն դարու թիւնն տանել
յիտաղիս, և զարուեստական տաւ
ղացն նուագարանս . և օրէնս և օրնել
նոցա : Եւ յետ նոցա՝ և հերսիդէայ
այլ յունական նաւատորմիդ տանել
ընդ իւր, և բնակել ՚ի յաւաջադոյն
ճառեալ տեղիսն : Եւ յա սատոռնիոս
կոչէր . ուստի և ամենայն աշխարհին
սատոռնիս անուանել : Եւ ի հերսի
դի ընել անդ որդի՝ անուն զասիւնոս .
որում և աբորիգինացոց աշխարհին

visse partes Italorum cum Aboriginibus. Pelasgi autem ipsi Tyrrheni quoque dicti sunt, e cujusdam eorum ducis nomine, qui Tyrrhenus vocabatur, sicut etiam universa ea regio Tyrrhenia appellata fuit. Postea Evander quidam ex Graecia, de Arcadum urbe Palantio classe transvectus, postmodum Italiae ea loca inhabitavit, ubi Romam urbem aedificari contigit. Arcadas, ait, litteraturam Graecam in Italiam attulisse, instrumenta quoque musica, nec non leges tulisse iis. Post illos vero Herculem quoque aliam Graecam classem secum duxisse, et quae supra diximus loca incoluisse. Jampridem Saturnius vocabatur, indeque tota regio illa Saturnia nuncupata fuit. Herculi autem inibi filius natus (dicitur) Latinus nomine, qui et Aboriginum regionis sit potitus; ex quo Latini nomen sortiti sunt. Latino autem sine

την ἑαυτῶν ἀναγκασθέντες ἐκλιπεῖν, σύνοικοι γίνονται τοῖς Ἀβοριγῖσι ... (ἦν γὰρ δὴ καὶ τὸ τῶν Πελασγῶν γένος Ἑλληνικόν) ... ἐκαλοῦντο δὲ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ... οἱ αὐτοὶ Τυρρήνοὶ καὶ Πελασγοὶ ... Τυρρήνον ἀποφαίνουσιν ἡγεμόνα τῆς ἀποικίας γενόμενον, ἀφ' ἑαυτοῦ θέσθαι τῷ ἔθνει τὸ ὄνομα (similia replicantur passim) ... μετὰ δὲ οὐ πολὺν χρόνον στόλος ἄλλος Ἑλληνικὸς εἰς ταῦτα τὰ χωρία τῆς Ἰταλίας κατάγεται ... ἐκ Παλαντίου πόλεως Ἀρκαδικῆς ἀναστάς. ἠγεῖτο δὲ τῆς ἀποικίας Εὐάνδρος (paulo superius dixerat. ὅπου ... τὴν Ῥώμην ... ἐπολίσαντο) ... λέγονται δὲ καὶ γραμματῶν Ἑλληνικῶν χρῆσιν εἰς Ἰταλίαν πρῶτοι διακομίσαι, νεωστὶ φανεῖσαν Ἀρκάσι. καὶ μουσικὴν τὴν δι' ὀργάνων, ἃ δὴ λύρα τε καὶ τρίγωνά τε καὶ λυδοὶ καλοῦνται ... νόμους τε θέσθαι ... μετὰ τοῦς Ἀρκάδας, ἄλλος εἰς Ἰταλίαν ἀφικνεῖται στόλος Ἑλληνικὸς, ἄγοντος Ἡρακλέους ... περὶ ταῦτα τὰ χωρία ὑπέμειναν ... ὑπὸ δὲ τῶν τότε ἀνθρώπων Σατόρνιος ἐλέγετο ... (ἀπὸ τῆς σύμπασα, ἢ νῦν Ἰταλία καλουμένη) ... Σατορνία πρὸς τῶν ἐνοικούντων ὀνομαζομένη ... λέγουσι δὲ τινες αὐτὸν (scilicet Ἡρακλεὸν) καὶ παῖδας ἐν τοῖς χωρίοις τούτοις ... καταλιπεῖν. Πάπαντα μὲν ... Λατῖνον δὲ ... Πάπαντα

տիրել. յորմէ զատինացիք կոչեցան :
և 'ի զատինաց յանորդի վախճանել՝
էնիայ որդւոյ անքիսեայ առնուլ զիշ-
խանութիւնն :

Օ այս ամենայն դարձեալ վերս
տին համառօտեալ՝ ըստ սմին բանից
օրինակի. հանէ 'ի գլուխ : Վուսմա
րեալ ազգքն, և ընտանացեալ ընդ
բնակիչն երկրին բարուք, յորոց
ազգն հառմայեցուց յառաջ եկեալ
ընտրէր, նախ քան զնոսա՝ որ այժմ
ունին զքաղաքն բնակելոյ, այսօրիկ .
'Երա աբորիգինացիք, որ քրիկիդու
ցիս մերժեցին 'ի տեղեացն, յոյժք
էին 'ի նախնեաց՝ 'ի սորողոսնէսեայ,
երթեալ հասուածք ընդ յինովորի՝
յայսմանէ որ այժմ արհադիս կոչի,
որպէս ինձ թուի : Եւ ապա որք
անդրն փոխեցան՝ անտի որ երբեմն
էնէմոնիս, և այժմ թեթաղիս կո.

(maribus) liberis defuncto, Aeneam
Anchisae filium principatum sibi con-
ciliasse «.

Verum omnia haec iterum breviter
recolens his verbis complectitur. » Con-
venientes itaque gentes, et cum incol-
lis terrae illius moribus familiaritatem
colentes; ex quibus Romanum genus
selectum, ante eos, qui nunc urbem
inhabitatam tenent¹, provenit, haec
sunt. Primum Aborigines, qui Sicu-
los ex his locis eiecerunt, Graeci fue-
runt, jam a suis majoribus oriundi a
Peloponneso, coloni cum Oenotro mi-
grantes, a regione, quae nunc Arcadia
dicitur, ut mihi videtur. Deinde, qui
illuc transmigrarunt, ex olim Aene-
monia, et nunc Thessalia appellata,
Thessali erant. Tertio² Pelasgi, qui

μὲν ... ἀποθανεῖν. Λατῖνον δὲ ἀνδρωθέντα τὴν Ἀβοριγίνων ἀρχὴν
παραλαβεῖν. τούτου δὲ ἀπαίδος ἀρρένων τελευτήσαντος, ... περιστῆ-
ναι τὴν ἀρχὴν εἰς Αἰνείαν τὸν Ἀγχίστου ...

Τὰ μὲν δὴ συνελθόντα ἔθνη καὶ κοινοσάμενα, ἐξ ὧν τὸ Ῥω-
μαίων γένος ὥρμηται, πρὶν ἢ νῦν ἔχουσιν οἰκισθῆναι πόλιν, ταῦτά
ἐστίν. Ἀποριγῖνες μὲν πρῶτον, οἱ Σικελοὺς ἐξανάστῃσαν ἐκ τούτων
τῶν χωρίων, Ἕλληνας ὄντες τὸ ἀρχαῖον, ἐκ Πελοποννήσου, τῶν σὺν
Οἰνώτρῳ μετενεγκαμένων τὴν οἰκισίαν ἐκ τῆς καλουμένης νῦν Ἀρκα-
δίας, ὡς ἐγὼ πείθομαι. ἔπειθ' οἱ μεταστάντες ἐκ τῆς τότε μὲν
Αἰμονίας, νῦν δὲ Θεσσαλίας καλουμένης, Πελασγοί. τρίτοι δὲ οἱ

¹ Gr. verbum οἰκισθῆναι, passive passim usur-
datum a Dionysio, valde exacte reddit noster in-
terpres *μὲν κλη*, passive nempe sumptum, sc.
habitari, inhabitatam fieri. Latini vero Interpre-
tes nunc prima, nunc altera significatione utun-
tur, ne dicam, confundentes cum altero verbo
οἰκοδομήσασθαι, *condi, aedificari*, reponunt,
unde et Sylburg. dixit, *ante urbem quam nunc
tenet conditam*; quod intelligendum *inhabita-
tam*. Item in iis quae sequuntur idem Lat. In-
terp. nescio quo consilio suppressit ea τῆς κα-
λουμένης νῦν, integre apud nos exposita.

² Quum Gr. textus Dionysii habeat Πελασ-
γοί τρίτοι, Latinus Interpres primam vocem a
secunda sejungens interjecto punctulo, anteriori
copulavit periodo, imo sub initium totius pe-
riochae collocavit hoc pacto. » Deinde Pelasgi,
qui demigrarunt ex Haemonia, quae nunc dici-
tur Thessalia «. Dein ita secundam periochen
exorsus est: » Tertio, qui ex oppido Palantio,
etc «. omnino nempe abhorrens a vera lectione.
Nec mirum; cum ad hanc dispositionem ductus
sit vir eruditus ob decurtatam lectionem; in-
tercidit enim ex Gr. illud membrum orationis

չի, Թե տաղացիք էին : Արրորդ պէ-
ղէ գացիք՝ որք ընդ եւանդրին չա-
քան, յարկադեայ ՚ի պաղանտիոս
քաղաքէ : (Եւս սոցա՝ որք ընդ հե-
րակղեայ գումարեւոյն ՚ի պատե-
րազմ՝ պեղէպոնացւոց, խառնիճա-
ղանճ ինչ ելանէր : Հուսկ յետոյ որք
ընդ էնեայն գերծան տրոպացիք՝ յի-
զիոնէ և ՚ի դարդանայ և յայլոց ՚ի
տրոպահան քաղաքաց :

cum Evandro ab Arcadia ex Palantio
urbe profecti sunt. Postque eos, tur-
ba quaedam ¹ ex iis, qui cum Hercule
ad bellum Peloponnesiacum congre-
gati erant, accessit. Postremo vero
(venerunt), qui cum Aenea elapsi
fuerant Trojani, ex Plio Dardanoque,
et ceteris Trojanis oppidis «.

՚Ի նին գրոց՝ պատմանսն էնեայ յիսա-
ղէա երկաշննի :

Ex eodem Libro, de tempore quo Ae-
neas in Italiam profectus est.

Իզիոն առտ առաւ իսկ և իսկ ՚ի
գլուխ ելանելոյ ամարայնոյն՝ է՛ք ա-
ւուրք յառաջ քան զձմերական փո-

» Ilium, ait, captum fuit jam jam
aestate vergente ², xvii. diebus ante
hibernum solstitium factum ³, men-

σὺν Ἐυάνδρῳ παραγεννηθέντες εἰς Ἰταλίαν, ἐκ Παλαντίου πόλεως.
μετὰ δὲ τούτους τῶν σὺν Ἡρακλεῖ στρατευομένων Πελοποννησίων
(Ἐπειοὶ τε καὶ Φενεᾶται, οἷς καὶ Τρωϊκὸν τι ἐμέμικτο.) τελευ-
ταῖοι δὲ οἱ διασωθέντες σὺν Αἰνεΐᾳ Τρωῆς ἐξ Ἰλίου τε καὶ Δαρ-
δάρου, καὶ τῶν ἄλλων Τρωϊκῶν πόλεων...

Ἰλιον μὲν γὰρ ἤλω τελευτῶντος ἤδη τοῦ Θέρους ἐπτακτίδεκα πρό-

¹ Thessali erant «. Sicut etiam hodierna lectio
Halic. vix novit vocem *de Arcadia*, quam Euse-
bius legit; ut contra Eusebius non cognoscit al-
teram *in Italiam*, quae apud eum reperitur.

² Satis clare apparet, Eusebium brevitatis
gratia pro iis nominibus, quae apud Dionysium
sunt, *Epei atque Pheneatae*, quibus et Trojani
generis nonnihil permixtum erat, substituisse
id tantum *turba quaedam*. In sequentibus verò
Interp. Lat. omisit vocem *Τρωῆς* ab Eusebio
nostro integre servatam.

³ *Ἰλιον μὲν γὰρ ἤλω τελευτῶντος* confirmat genuinam lectionem
Dionys. *τοῦ Θέρους*, quam tamen critici ad tru-
tinam revocant; ita enim habet Sylburg. in ad-
not. Halic. ad p. 51. v. 5. » Pro *Θέρους* Lopus
videtur legisse *ἱαρος*: interpretatur enim *desi-*
nente jam vere, quid si rectius *ἐνιαυτοῦ*? quo-

niam annum a Solstitio aestivo auspicabantur
Attici, ut docet in sequentibus «. Subjungitur
ibi et proluxa disquisitio de die, quo Troja ca-
pta fuerit. sed consule et sequentem adnota-
tionem nostram.

³ Lectio Dionys. hodierna habet *τῆς θεριῆς
προπῆς*, id est *aestivum solstitium*, ubi Interp.
Lat. praetermisit *τὸ aestivum*, tamquam satis
notum, cum supra *aestas* posita fuerit. Verum
tamen ille errat, ut mihi videtur, cum codice
suo vitioso. Eusebius enim constanter legit in
antiquissimo auctoris textu *τῆς χειμερινῆς προ-
πῆς*, quod est *hibernum*, sive *hiemale solsti-*
tium, fortassis supponens pro autumnali. Et qui-
dem id vel recta ratio suadet demonstratque;
quoniam cum dixisset auctor Ilium captum ae-
state jam vergente, proxime sequens solstitium

և պարզեալ անցանէին ընդ եղէս պոնտոս . իջեալ 'ի Թրակ' անդ անցուցանէին զժամանակս ձմերանոյն . զտեղի առեալ մնային և այլոցն ևս՝ որ ընդ նոսա էին փախստականք . և հազմ' և պատրաստ կային միւսանգամ նաւարկելոյ : '՝ սկզբան գարնանոյն 'ի նաւ մտեալ գնային 'ի Թրակայ . և իբրև 'ի գլուխ հանէին զմիջոցի վայրացն նաւարկու (Թիւն մինչև ցտիկիդիա , անդ հասեալ իսկ և իսկ տարին վախճանէր . և անցուցանէին անդ զերկրորդ ևս ձմեռնն . 'ի քաղաքս խառն ընդ եղիմացիս 'ի սիկիդացւոց աշխարհն բնակէին :

Իբրև ժամանակք նաւարկու թեանցն հասանէին , չուեալ 'ի կղզւոյն՝ անցանէին ընդ տիւրանական ծովն համառարած . և իբրև զայն 'ի գլուխ հանէին , հասանէին 'ի զովրեւսոս՝ յարորիգիւսացւոց ծովեզրն՝

tum trajiciunt¹; delatique in Thraciam, hiemale tempus inibi transegerunt; ibique persistentes, alios quoque, qui cum illis erant fugitivi, expectabant, et futurae navigationi expedite se se parabant. Vere autem incipiente, navem conscendentes a Thracia migrarunt, et quum interjectum usque ad Siciliam spatium navigatione complevisset, illuc delatis (ipsis), annus statim finem habuit², ibique secundam quoque hiemem traduxerunt; oppida unà cum Elymis in Sicilia incolentes³ «.

» Quum vero tempus navigationis advenit, solventes ab insula, trajiciunt Tyrrhenicum pelagus; et cum hoc perfecissent, Lorentum⁴ Aboriginum littus pervenerunt media aestate; regioneque occupata, Lavinium inha-

γῆς, περαιούνται τὸν Ἑλλάσποντον. καὶ καταχθέντες εἰς τὴν Θράκην, αὐτοῦ διατρίβουσι τὴν χειμερινὴν ὥραν, δεχόμενοι τε τοὺς ἐπισυνιόντας ἐκ τῆς φυγῆς, καὶ παρασκευαζόμενοι τὰ εἰς τὸν ἀπόπλουν. ἐκ δὲ τῆς Θράκης ἀναστάντες ἕαρος ἀρχομένου, τελοῦσι τὸν μεταξὺ πλοῦν, ἄχρι Σικελίας. ἐκεῖ δὲ ὀρμιταμένοις αὐτοῖς τὸ ἔτος τοῦτο τελευτᾷ. καὶ διατρίβουσι τὸν δεύτερον χειμῶνα, τὰς πόλεις συνοικίζοντες τοῖς Ἑλύμοις ἐν Σικελίᾳ.

Πλωίμων δὲ γενομένων ἄραντες; ἀπὸ τῆς νήσου, περᾶσι τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος, καὶ τελευτῶντες εἰς Λαυρεντὸν ἀφικνοῦνται, τὸν Ἀβοριγίνων αἰγιαλὸν, μεσουσσης θερείας. λαβόντες δὲ τὸ χωρίον, οἰ-

¹ Ubi nos trajiciunt diximus, Cod. Arm. habet պարզեալ անցանէին, ad verb. expandentes transibant, ceu expansis velis trajiciebant, sicut etiam Gr. verbum περαιούνται est transfretabant, vel (navigio) transvehabantur.

² Sylburg. Interpres Lat. paulo aliter rem exposuit, dicens. » In eam appulsi, manserunt ibi usque ad ejus anni exitum «. Verum Gr. textus ad verbum haec exprimit. » Illuc verò ipsis delatis annus iste finitus est «, quod magis nostrae respondet lectioni, maxime si αὐτοῖς

ipsis, legas ἐνδύς, illico, statim, confestim.

³ Participium συνοικίζοντες, quod sonat cohabitantes, una incolentes, expressit Sylburg. condentes, quasi cohabitare facientes. Sic enim rem exponit, » cum Elymis oppida condunt in ea Insula «: minime, nisi fallor, ad auctoris mentem.

⁴ Lorentum diximus ad fidem cod. Arm. 'ի զովրեւսոս, cui suffragatur et Gr. lectio εἰς Λαυρεντὸν, quanquam Latini scriptores Laurentum habeant.

յընգամիջեւ ամբարսոյն . և անուրիս
զաշխարհն , և բնակէին 'ի դաւի-
նիսն . և կատարէին զերկրորդ տա-
րի յառէն իդրսն : Եւ վասն սոցա՝
որպէս ինձ թուի , յայտ իսկ արարի :

Իսկ էնիսս մեհենիւք և այլ ևս
կազմածովք զատեալ կազմէր զբա-
զում վայրս , որ այժմ ևս ցիմ ամսս
կային : Իսկ 'ի միւսում տարւոջն՝ որ
է երրորդ յեւրոյն , տրոփացոց միայն
թագաւորեաց : Բայց 'ի չորրորդումն
'ի վախճանեւ զառիսայ՝ զթագաւո-
րութիւնն իսկ յինքն անտիր՝ վասն
ինսամուծեանն ընտանութեան , և
ժառանգութեանն 'ի դաւիթիայ գա-
լայ յետ զառիսեայ մահուն :

Եւ յետ սահաւ մի 'ի նոյն յարեալ
ասէ . Պատերազմի ինչ և սաստիկ
կռուց վասն նորին իրաց գոռայ ,

bitant¹, secundum ab Ilii captivitate
explentes annam . Et de his quidem,
ut mihi videtur, utique declaravi . . .

» Porro Aeneas templis aliisque or-
namentis seorsum² plurima loca in-
struxit, quae nunc quoque ad meos
usque annos exstabant . Sequenti vero
anno, hoc est tertio ab egressu, Tro-
janis solummodo imperat . In quarto
tamen Latino defuncto, regnum quo-
que ejus ob affinitatis propinquitatem,
haereditatemque ad Laviniam perti-
nentem, post Latini mortem sibi ad-
scipuit . . .

Postque pauca iisdem addit, di-
cens: » Bello quidem, vehementique
praelio ex his causis exaestante, La-

κίζουσιν ἐν αὐτῷ Λαούτιον, τὸν δεύτερον ἀπὸ τῆς ἀλώσεως ἐπικλη-
ρώσαντες ἐνιαυτόν . καὶ περὶ μὲν τούτων ὡς ἔχω δόξης, δεδήλωται
μοι .

Αἰνείας δὲ κατασκευάσας ἱεροῖς τε καὶ τοῖς ἄλλοις κόσμοις ἀπο-
χρώντως τὴν πόλιν, ὣν τὰ πλείστα ἔτι καὶ εἰς ἐμὲ ἦν, τῷ μὲν
ἔξῃς ἐνιαυτῷ, τρίτῳ δὲ ἀπὸ τῆς ἐξόδου, Τρώων ἐβασίλευσε μότος .
τῷ δὲ τετάρτῳ τελευτήσας Λατίνου, καὶ τὴν ἐκείνου βασιλείαν
παραλαμβάνει, τῆς τε κηδείας οἰκειότητι τῆς πρὸς αὐτόν, ἐκαλήρου
τῆς Λάουας γενομένης μετὰ τὸν Λατίνου θάνατον .

... Πολέμου δὲ ἐκ τῶν ἐγκλημάτων τούτων γενομένου, καὶ μά-
χης ἰσχυρᾶς, Λατῖνος μὲν ἀποθνήσκει καὶ Τυρὸς, καὶ τῶν ἄλλων

1 Minime cernitur in nostra lectione pronomen ἐν αὐτῷ, in eo, quo fortasse confisus iterum pro οἰκίζουσιν, sc. habitarunt, seu habitationem fecerunt, Sylburg. condiderunt reposuit. Sed utroque modo defendi vel excludi potest illud pronomen .

2 Gr. textus hodiernus habet ἀποχρώντως τὴν πόλιν, quarum prima vox sonat sufficienter, satis, abunde, ubi tamen Eusebius noster legabat ἀποχωρόντος, vel quid simile, deductum nempe a verbo ἀποχωρέω, quod Latine secedo, discedo, quapropter et Arm. Interp. restituit

quae, sc. secedens, vel seorsum, vel secerpens. Secunda vero, τὴν πόλιν, singulari numero exposita, civitatem, urbem, oppidum: ubi videtur Eusebius legisse vel in plur. τὰς πόλεις, urbes, vel paulo aliter, ita ut diversa urbis loca designata fuerint; cui sententiae nonnihil favent et ea, quae sequuntur, quia pluralem numerum prae se ferunt, ὦν τὰ πλείστα, quorum plura etc. quamquam haec alii referant ad templa aliaque argumenta paulo superius commemorata.

զատիկսն մեռանի, և սուռահոս, և ոյլք բազումք. սակայն ունեին որ ընդ էնէայն էին. և ՚ի նմանէ զոր ՚ի ինամուծեանն եկն ի շխանուծիւնն՝ առնոյր էսիաս. թագաւորեալ ամս ք. յետ զատիկայ վարձանին՝ ՚ի չորրորդ ամին մեռանէր ՚ի պատերազմի:

Եւ յետ սակաւ իրիք ասէ. Յետ էսկայ ՚ի մարդկանէ վճարելոյ՝ յետքներորդի իսկ ամին յետ զիդիոնն առնոյ. եւ իւրիդիոն առ զհատիկացւոյ պետութիւնն, որ սեռուանէցաւ առ հաթիոս ՚ի փախտիկն: Եւ ըստ նոցանէ զնովիմք ածեալ ասէ. Յերեսներորդի և յուծերորդի ամին թագաւորութեանն՝ ՚ի վարձանել ասիանայ, առ զթագաւորութիւնն անիդուիոս՝ եղբայր ասիանայ յետ էնեայ մահուն լեալ ՚ի զաւիկեայ դրստերէ զատիկայ:

Վարձեալ յետ սակաւ իրիք ասէ. Յետ ունեւելոյ սիդուայ միով սիւալ յլամէ զիշխանութիւնն՝ էսիաս որ գի նորին յաջորդեաց զՏարսուութիւնն. որ միով սիւալ քան ՚զ լ

tinus emoritur, atque Turnus multis cum aliis; qui tamen cum Aenea erant; obtinebant (victoriam); atque ideo imperium, quod ab affinitate pro venit, Aeneas accipit: regnans autem annis m. post Latini obitum, anno quarto in bello moritur «.

Et post paululum, inquit. « Aenea ex hominibus exempto, anno quidem post Ilium captum septimo, Euryleon Latinorum imperium suscepit, qui Ascanius in fuga denominatus est «. Postque ea consequenter de iisdem agens, ait. « Anno regni tricesimo octavo, Ascanio defuncto, Sylvius regnum accepit frater Ascanii post mortem Aeneae a Lavinia Latini filia natus «.

Item paulo post, dicit. « Postquam Sylvius undetriginta annis tenuisset imperium, Aeneas ejusdem filius in dynastiam successit; qui xxx. uno minus 2 anno regnavit. Postque eum

συχνοί. κρατούσι δ' ὄμως οἱ σὺν Αἰνεΐα. ἐκ δὲ τούτου τὴν ὑπὸ τῷ κηδεστῆ γενομένην ἀρχὴν Αἰνεΐας παραλαμβάνει. τρία δὲ βασιλεύσας ἔτι μετὰ τὴν τοῦ Λατίνου τελευτὴν, τῷ τετάρτῳ θνήσκει κατὰ πόλεμον.

... Αἰνίου δ' ἐξ ἀνθρώπων μεταστάντος ἐβδόμῳ μάλιστα ἔτι μετὰ τὴν Ἰλίου ἄλωσιν, Εὐρυλέων παρέλαβε τὴν Λατίνων ἡγεμονίαν, ὁ μετονομασθεὶς Ἀσκανίος ἐν τῇ φυγῇ... Ἀσκανίου δὲ ὀγδόῳ καὶ τριακοστῷ ἔτι τῆς βασιλείας τελευτήσαντος, παρέλαβε τὴν ἡγεμονίαν Σιλοῦτιος, ἀδελφὸς ὢν Ἀσκανίου, μετὰ τὸν Αἰνεΐου θάνατον γενόμενος ἐκ Λαύνας τῆς Λατίνου θυγατρὸς.

... Σιλοῦτιοῦ δ' ἐνὸς δέοντα τριάκοντα ἔτι κατασχόντος τὴν ἀρχὴν, Αἰνεΐας υἱὸς αὐτοῦ διαδεξάμενος τὴν δυναστείαν, ἐνὶ πλείω

1 Dionys. contra habet πλείω, sc. plus, ita ut integri anni xxxi numerandi sint, cui suffragatur etiam Catalogus Eusebii suo loco col-

locandus: itaque vel in Arm. vel in Gr. librarii culpa pro plus μετέτε, minus μικρόν irrepsit.

զաւորութիւնն . քանզի նէմէտորայ
անկ էր , որ էր նորա երէց եղբայր .
զիւք ամն բռնակալ լինէր : և 'ի մե
ռանել ամողի 'յուսեղայ և 'յուեմոյ
աշուական օրիորդէն սրդւոցն , զոր
մէ յետոյ և ստասցի , յետ նորա մա
հուն՝ առնայր օրինօք զհարստու
թիւնն նէմէտորի հայր մօր պատու
նեկացն : Եւ 'ի միւսում ամի իշխա
նութեանն նէմէտորի՝ յերեքհա
րիւրորդում յերեաներորդում յեր
կրորդում ամի յետ զիդիոն առնլոյ՝
վարատականն առաքէին աղբանացիք
'ի պետութեան բովիղայ և բեմոյ ,
և շինէին զհռում 'ի նմին ամին՝ յեթ
ներորդում ողովնիադին : յորում
յաղթէր 'ի ստադին դայիդէս մէս
սէնացի , յիշխանութեան քարոպոյ
աթէնացւոց յառաջնում ամի Գամ
եայ պետութեանն :

Երջն մատենագիր և զայս ևս 'ի
նոյն բանս յաւելու , զայլևայլ օրի
նական յայտ արարեալ զհռոմայեց
ւոց քաղաքէն պատմութեանց :

qui ejus major frater erat; annisque
xlii. tyrannidem exercuit. Quum au
tem Amulius occisus fuisset a Romulo
et Remo filii nobilis puellae, ut postea
adhuc dicetur, post mortem ejus dy
nastiam legitime assumpsit Numitor
maternus avus adolescentium. Al
tero autem imperantis Numitoris an
no, trecentesimo² nempe tricesimo
secundo post Ilium captum, colonias
miserunt Albani, Romuli et Remi
ductu, Romanque condiderunt eodem
anno, septima (nempe) Olympiade³,
qua Daicles Messenius in stadio vin
cebat, Archonte Athenis Charopo,
decennis ejus principatus anno pri
mo .

Idem ipse scriptor haec quoque iis
dem verbis adjicit, diversas esse de
Romanorum urbe historias declarans.

σιλείαν κατασχών Νομίτωρι προσήκουσαν, ὃς ἦν αὐτῷ πρεσβύτε
ρος ἀδελφός, δύο καὶ τετραράκοντα ἔτη δυναστεύει. Ἀμουλίου δὲ
ἀναιρεθέντος ὑπὸ Ῥωμύλου καὶ Ῥώμου, τῶν ἐκ τῆς ἱεράς κόρης γε
νομένων, ὡς αὐτίκα λεχθήσεται, μετὰ τὸν ἐκείνου θάνατον ἀπολαμ
βάνει τὴν κατὰ νόμον δυναστείαν Νομίτωρ ὁ τῶν νεανίσκων μητρο
πάτωρ. τῷ δ' ἐξῆς ἔτει τῆς Νομίτωρος ἀρχῆς, δευτέρῳ καὶ τριακοσ
τῷ καὶ τετρακοσιοστῷ μετὰ τὴν Ἰλίου ἄλωσιν, ἀποικίαν στείλαντες
'Αλβανοὶ, Ῥωμύλου καὶ Ῥώμου τὴν ἡγεμονίαν αὐτῆς ἐχόντων, κτί
ζουσι Ῥώμην, ἔτους ἐνεστῶτος πρώτου τῆς ἐβδόμης Ολυμπιάδος, ἦν
ἐνίκα στάδιον Δαιιλῆς Μεσήνιος, ἄρχοντας Ἀθήνησι Χαροποῦ ἔτος
τῆς δεκαετίας πρώτου.

1 Maternus avus a nobis redditus, ubi ad ver
bum in Arm. pater matris, in Gr. composito
nomine matri-pater.

2 Gr. editio Halic. habet nunc τετρακοσιο
στῷ, quadringentesimo, legendum tamen cum
Euseb. Arm. τριακοσιοστῷ, ut legebat etiam

Lapus, unde et reddebat trecentesimo, etsi Syl
burg. Glareano adhaerens, mendosum id arbi
tretur in adnot. ad p. 57. v. 43.

3 Verba Dionys. ita se habent, praesenti vel
instanti anno primo septimae Olympiadis, ubi
lectio nostra caret vocabulo primo. Latinus au

Պատմ շինուածոյ Տառ՝ Գաղաթի :

De Urbe Roma condita 1.

Գաղաթի շինուածոն շինուածուան
բաղադրին շինուածոն, և վասն ժամանակի
շինուածոն, և վասն շինողաց
բաղադրին, և ինչ որպէս ի նոյնս
որպէս Թուրքիս ինչ՝ ի զէպէ, պատմ
մատենական՝ որպէս և յամենեկոց
բովանակու է, Տարեանցին անցանելէ
Գաղաթի կոտորուածի գերեզմանցի մաս
տեղանքի որ քաղ՝ իրաց շին՝ սպ
երհրորք աղբաւ յետ խորհրդան որ
տեղանքին ստէ շինուած բաղադրին ի
նոյնսն որ յիշխանէն սարեցան, և

Multis quaestionibus de urbe
condita factis, tam de tempore, quo
est condita, quam de conditoribus
urbis; nec tamen ullius ex ipsis, ut
mih i videtur, opportuna narratio est;
quum omnes, ut patet, obiter percur-
runt 2. Verum Cephalio Gergesius 3
scriptor nimis antiquus, secundae ge-
nerationis aetate post bellum Iliacum,
ait urbem conditam ab iis, qui ex Ilio
servati fuerant, eumque Aenea erant.
Auctorem vero ejus habitandae 4 Ro-

Αμφισβητήσεως δὲ πολλῆς οὖσης καὶ περὶ τοῦ χρόνου τῆς κτί-
σεως, καὶ περὶ τῶν οἰκιστῶν τῆς πόλεως, οὐδὲ αὐτὸς ἔμεν δεῖν
ὡσπερ ὁμολογούμενα πρὸς ἀπάντων, ἐξ ἐπιδρομῆς ἐπελθεῖν. Κε-
φάλων μὲν γὰρ ὁ Γεργίδιος συγγραφεὺς παλαιὸς πᾶν, δευτέρα
γενεᾶ μετὰ τὸν Ἰλιακὸν πόλεμον ἐκτίσθαι λέγει τὴν πόλιν ὑπὸ
τῶν ἐξ Ἰλίου διασωθέντων σὺν Αἰνείᾳ. οἰκιστὴν δὲ αὐτῆς ἀπο-
φαίνει τὸν ἠγασάμενον τῆς ἀποικίας Ρῶμον. τοῦτον δ' εἶναι τῶν

tem Interp. Halic. omisit significationem alte-
rius vocabuli praesenti: itidem suppressit, ne-
scio quo sensu, verbum condiderunt, reddens:
» Coloniam miserunt Romam «. cum Gr. inte-
gre ferat cum Arm. » Coloniae mittentes,
Romam condiderunt «.

1 Sequentia Dionysii verba proxime conjun-
cta sunt anterioribus. Verum posteriora haec ex-
cerpsit etiam Sync. ad sensum; p. 153. 154. cu-
jus tamen lectio magis Eusebio accommodata,
ex eo tantum se excerpisse tradit.

2 Obscurum in Arm. cernimus locum; ubi
Gr. lectio ad verbum haec sonat. » Neque ipse
puto debere velut confessam apud omnes, obiter
transire «. Cujus sensus obivius ita a Sylburg.
Lat. interp. exponitur, » nec mihi videtur rem
quasi confessam, esse obiter tantum attingen-
dam «.

3 Ita fert etiam Syncelli lectio Κεφαλλίων
ὁ Γεργισαῖος, at Goar in marg. reposuit Γεργή-
διος. vulgatam, ut videtur, editionem Dionys.
imitatus, habentem Κεφάλων ὁ Γεργίδιος.

4 Cod. Arm. fert, բնակիչ. sc. habitator, inco-
la, sed per se patet legendum, vel saltem intel-
ligendum in activo բնակեցուցիչ, habitare fa-
ciens, siquidem Interp. noster, pro Gr. voce
οἰκιστής, non aliud, quam vel χεῖρα, vel բն-
կեցուցիչ ubique usurpare solet; id que egregie
sane, quod nos interim auctorem habitandae
(urbis) diximus, passim vero conditorem, quo
vocabulo Latinos vulgo uti certam est. Sed mi-
rum quod Goar Antiquitatum Romanarum sa-
tis peritus incolam hic reddidit vocem οἰκιστής,
sicut et alibi pro οἰκιστὴν γένεσθαι, habitasse
dixit, cum res ipsa declarat auctorem habita-
tionis ceu conditorem.

ընդ էնեայ էին . և ընազիչ նմին
 Հաշուի զզորավար գաղթականու-
 թեանն 'դուսմնն . և զնմանէ ասէ՝
 Թէ մի էր յորդուցն էնեայ : Վրան-
 զի չորս որդիս ասէ լեալ էնեայ, զառ-
 հանիսս և զԷւռէղէսն և զուսիզոս և
 զուսմնն :

Բայց ասացեալ է և զէոդորի և
 ագաթիստայ (յ՝ . դէմոփորայ և ագա-
 Թիսայ) և այլոց քաղմաց , եթէ ժա-
 մանակ մի , և գաղթականութեան
 զորավար նոյն է : որ և զմեհենիցն
 արգիւացւոց և զայլ ևս ինչ որ իւրա-
 քանչիւր գործք գործեցան՝ ՚ի մի
 վայր գումարեաց , զէնեայ ասէ՝ եթէ
 ՚ի մեղաբացւոց յիտաղիա եկեալ ու
 գիտեալ Հանդերձ՝ լինել ընազիցու-
 չիչ քաղաքին . և անուանել զնա ըստ
 միում ումեք ՚ի զաւիթնացւոց (յիդարու-
 ցոց) կանանց՝ Հուսմ : և զնմանէ աս-
 տէ՝ Թէ այլոց քաղաքաց (Կամ Կանանց)

mum coloniae ducem recenset, eum-
 que unum ex Aeneae filius fuisse asse-
 rit. Nam quatuor Aeneam filios ha-
 buisse ait, Ascanium et Euryleon-
 tem, Romulumque et Romum .

» Verum Diodorus et Agathymus¹
 pluresque alii dixerunt, tempus unum
 et coloniae ducem idem esse: quique
 (forte Anonymus) res de Argivorum
 Sacris, et quaevis alia gesta peracta
 fuerant, recollectit, Aeneam dicit ex
 Molottis in Italiam venientem cum
 Ulysse, urbis conditorem extitisse;
 eamque a quadam Latina (Iliade) foe-
 mina² Romam denominasse. Ipsam ve-
 ro ait, aliis etiam Trojanis foeminis³
 adhortatis, cum ipsis naves succendis-
 se; erant enim molestia affectae et per-
 taesae errabundam vagationem. His

Αινείου παίδων ἕνα. τέτταρας δέ φησιν Αινεία γενέσθαι παῖδας,
 Ἀσκάριον, Εὐρυλέοντα, Ῥωμόλον, Ῥώμον .

Երկրորդը զգրուած էր Ագաթիստայի, որ զգրուած էր զնա ըստ
 միում ումեք ՚ի զաւիթնացւոց (յիդարուցոց) կանանց՝ Հուսմ : և զնմանէ աս-
 տէ՝ Թէ այլոց քաղաքաց (Կամ Կանանց)

1 Pro Diodoro, Δημαγόρας legitur tam apud Dionys. quam apud Sync. ita ut librarii errorem in codice nostro emendandum esse dixeris. Contra vero constanter habetur apud Sync. alterum nomen Ἀγάθυμος, quod minus recte apud Dionys. legitur Ἀγαθύλλος.

2 Ad verbum Arm. juxta unam quandam ex Latinis mulieribus. Ubi iterum conveniunt inter se Halic. et Sync. habentes ex Iliadibus, seu Iliensibus, quod et sequentia satis probant,

adeo ut in Arm. pro 'ի գաղթականաց, ex Latinis, legendum censueris յիդարուցւոց vel յիդարացւոց, quamobrem Iliade reposuimus parenthesis nota.

3 Dubitandum non est, quin pro կանանց, amanuensis hoc in loco minus caute se gerens, reposuerit քաղաքաց . quorum primum mulieres, alterum urbes significat. Ipsa verba errorem produunt; adde quod inferius recte repetitur ex Aristotele, 'ի կանանց դերեաց . etc.

արախացաց հրաման սայր նորք հան
դերձ պրեւ զնաւն . քանզի ծանրա
ցեալ սանդակացեալ էր ՚ի մուրաւիան
Թափառանկանու թեւէն : ՚Ի թիւ հան
գոյն սակ էրամնասեա սիգէացի (հոճ,
և քանսպէս սիգէացի) և սյլք ունիք :

Եւ արիստոտելէս փրիլիսոփայ զո
մանց յարայեցաց պատմէ , որք ՚ի
արախացաց խաղացեալ ՚ի մաղէմն
նաւարկէին . և սաստիկ ձմեռայնալք
պաշարեալք , ՚ի հողմոց պար անգր
խուսափեալք յանկնայն հողմանս ծա
վուն միրրեալք , ՚ի գլուխ հանեալ
քային ՚ի տեղին սպիկեայ՝ որ հոգի
դասինս , որ սա սիւրբնական հա
մասարած ծոփուն հոյ . որովք լինէ
ին ընդ ցամաք երկիրն տեսնել ,
ձգեալ հանեալ զնաւն . և անդ ան
ցուցանել զժամանակ ձմեռանոյն , և
պատրաստել սիւսանդա՛ւ առ գա
րունն նաւարկել : Իբրև նաւքն գի

similia refert et Damastes Sygeus¹.
et quidam alii .

» Aristoteles autem philosophus de
quibusdam Achaëis narrat, quod cum
a Trojanis discedentes Maleum ver
sus² navigarent, magnis tempestati
bus hibernis circumacti, ab ventis
huc illuc ferebantur, in omnibus ma
ris partibus oberrantes, quoadusque
demum venerunt ad locum Opicae
illum, qui Latinus³ vocatur, qui que
ad Tyrrhenum pelagus situs est. De
lectati itaque ubi terram viderunt, na
vem subducunt, ibique hiemale tem
pus terunt, iterum ineunte vere se
ad navigandum parantes. Quum ve
ro naves nocte combustae essent, ad

πλάνη. ὁμολογεῖ δ' αὐτῷ καὶ Δαμαστῆς ὁ Συγεύς, καὶ ἄλλοι
τινές.

Ἄριστοτέλης δὲ ὁ φιλόσοφος Ἀχαιῶν τινὰς ἱστορεῖ τῶν ἀπὸ
Τροίας ἀνακομισαμένων περιπλέοντας Μαλέαν. ἔπειτα χειμῶνι
βιαίῳ καταληφθέντας, τέως μὲν ὑπὸ τῶν πνευμάτων φερομένους
πολλαχῆ τοῦ πελάγους πλανᾶσθαι. τελευτῶντας δ' ἐλθεῖν εἰς τὸν
τόπον τοῦτον τῆς Ὀπικῆς, ὃς καλεῖται Λάτιον, ἐπὶ τῷ Τυρρηνι
κῷ πελάγει κείμενος. ἀσμένους δὲ τὴν γῆν ἰδόντας, ἀνελευσάτε
τας ναῦς αὐτόθι, καὶ διατρέψαι τὴν χειμερινὴν ὥραν, παρασκευαζο
μένους ἕαρος ἀρχομένου πλεῖν. ἐμπρησθεισῶν δὲ αὐτοῖς ὑπὸ νύκτα

1 Justa certam lectionem Dionys, καὶ Δαμα
στῆς ὁ Συγεύς, codex Arm. ita corrigendus,
ἐπὶν հանդոյն սակ և քանսպէս սիգէացի .
ubi uno vel altero caractere interpolato scri
ptum erat, *սակ էրամնասեա սիգէացի*, dicit
Edamates Sidæus. Apud Sync. primum nomen
recte habetur Δαμαστῆς, alteram verò mendose
ὁ Σιγείος, quod tamen Goar emendavit in Lat.
nam restituit *Sigeus*.

2 Apud Dionys. hodie legimus Μαλίαν, Ma

leam, sed Sync. juxta Eusebium nostrum fert
Μάλιον.

3 Gr. textus tam apud Sync. quam apud Ha
lic. habet Λάτιον, vel Λατίον, de quo ita no
tavit Sylburg. ad p. 58. v. 28. » pro Λάτιον La
pi versio habet Latinus, ubi Glareanus suspi
catur vel *Latinus* legendum, vel *Lavinus*, me
tuere tamen, ne locus non bene habeat . Ita
que Glareani observatio ab Eusebio nostro ma
gis confirmatur .

շերի պրէին, չգտանէին հնար՝ թէ
 զիարդ չու առնիցեն, ահամայ կա
 մօք 'ի հարկէ զկեանս յաշխարհին՝
 յոր հասին՝ հաստատեալ: Եւ այն
 այնպէս նոցա զիպէր 'ի կանանց գե-
 րեաց, զոր առեալ ածէին յիդրոնէ-
 նոքա պրէին զնաւն, երկուցեալք
 թէ գուցէ յաքայեցուոց աշխարհն հա-
 սանիցէ երթալ բնակուածեան, որ-
 պէս թէ յաղախնութիւն լինիցի ան
 կանեւ:

Իսկ կաղզիաս՝ որ զագաթոկղեայ
 իրնն և զգործս գրեաց, հռոմ անուն
 զոմն կին տրոյացի յեկեղոց ընդ այլ
 տրոյացիս յիտաղիա՝ լինել կին զա-
 տինայ արքայի արովրդիկնացուոց, և
 ծնանել զորդիս զռոմոս և զռուիղոս-
 որք զքաղաքն բնակեցուցանէին, և
 'ի մօրն անուն կոչէին զանուն քաղա-
 քին:

Իսկ քեկնագորաս մատենագիր՝

empta profectionis facultate, necesse
 habuerunt vel inviti in ea regione, ad
 quam pervenerant, vitam degere.
 Hoc vero illis a captivis mulieribus
 evenit, quas ex Ilio secum ducebant;
 ipsae enim naves incenderunt, veritae
 ne forte accideret, ut (ipsae) irent in
 Achacorum regionem, et ibi servitu-
 tem subirent «¹.

» Callias vero, qui Agathoclis res
 ac gesta scripsit, mulierem quamdam
 Trojanam, nomine Romam, quae cum
 caeteris Trojanis in Italiam venerat,
 nupsisse (ait) Latino Aboriginum re-
 gi, filiosque peperisse Remum et Ro-
 mulum², qui urbem condiderunt, ma-
 trisque nomen ei iudiderunt.

Xenagoras³ autem scriptor, Ulyssis

των νηών, οὐκ ἔχοντας ὅπως ποιήσονται τὴν ἀπαρσιν, ἀβουλήτω
 ἀνάγκη τοὺς βίους ἐν ᾧ κατήχθησαν χωρὶς ἰδρύσασθαι. συμβῆναι
 δὲ αὐτοῖς τοῦτο διὰ γυναῖκας αἰχμαλώτους, ἃς ἔτυχον ἔχοντες
 ἐξ Ἰλίου. ταύτας δὲ κατακαῦσαι τὰ πλοῖα, φοβουμένας τὴν οἴαδὲ
 Ἀχαιῶν ἀπαρσιν, ὡς εἰς δουλείαν ἀφιζομένας.

Καλλίας δὲ ὁ τὰς Ἀγαθοκλέους πράξεις ἀναγράφας, Ῥώμην τι-
 νὰ Τρωάδα τῶν ἀφικνουμένων ἅμα τοῖς ἄλλοις Τρωσὶν εἰς Ἰταλίαν,
 γήμασθαι Λατίνῳ τῷ βασιλεῖ τῶν Ἀβοριγίνων, καὶ γενεῆσαι δύο
 παῖδας, Ῥῶμον καὶ Ῥωμόλον. οἰκίσαντας δὲ πόλιν, ἀπὸ τῆς μη-
 τρὸς αὐτῆ ἑτέσθαι τοῦνομα.

Ξεναγόρας δὲ ὁ συγγραφεὺς Ὀδυσσέως καὶ Κίρκης υἱοὺς γενέσ-

1 Ferè ad verbum cohaeret Arm. lectio cum
 Gr. Dionys. cujus tamen locus non adeo feliciter
 exprimitur a Sylburg. Lat. Interprete; cum
 ipse praesertim suppresserit nomen Ἀχαιῶν,
 obvio tantundem sensu ita exposito: » Eum ca-
 sum obvenisse illis captivarum Iliensium opera,
 quod metuentes ne se domum in servitutem ab-
 ducerent, ignem in naves conjecissent «. Goar
 autem plane aliter rem expressit, quum maxi-

me alio dicendi genere haec a Syncello digesta
 fuerint. » mulieres (inquit) quaedam captivae
 virorum fortunam ab Ilio illuc usque temporis
 sequutae, ne ad eorum domos reversae pristina
 servitute opprimerentur, igne subjecto naves in-
 cenderunt «.

2 In Arm. lectione, ut jam inde notavi, pro
 Romulo est semper Romylus, perinde ac in Gr.

3 Ροκλήγορου refunditur, in Gr. Ξεναγ:

որւսվերայ և Կրքիւեայ (որիւեայ և Կիրիւեայ) ասէ որդիս լեալ զուսնս և զանտիսս և զարդէսս . որք շինեցին երիս քաղաքս . և յիւրեանց անունն կից եղին զանուանս քաղաքացն : Իսկ զիսնիսոս քաղաքացի բնակեցուցիւ քաղաքին զուսնս յայտ առնէ . և ըստ նմանէ ասէ ըստ ումանց՝ Թէ ասկանայ որդի էր , և ըստ այլոց՝ Թէ եմն(Թիոնեայ) :

Իայց ոմանք զհուսմ յուսմայ որդւոյ իտաղեայ ասեն լինել , և մօր ղեկեայ դստեր զատինայ : Բնէիս և այլ ևս բազումս յուսաց մտտենա գրաց ածել ՚ի մէջ , որ այլափոխ աւեն զբնակեցուցաց քաղաքին . բայց զի մի շատ խօսելս ինչ համարիցիմ՝ ՚ի հռոմայեցւոց մտտենագիրն եկից : Զին ոչ վիպասան և ոչ պատմագիր կայ հռոմայեցւոց . բայց ՚ի հնոց

et Circae¹ ait filios fuisse Remum et Antiam Ardeamque; quosque, conditis tribus oppidis, propriis nominibus parem nomenclationem urbium imposuisse. Dionysius tamen Chalcidensis, urbis conditorem Romum declarat; ipsumque juxta quosdam Ascanii fuisse filium dicit, et juxta alios, Emathionis² .

¹ Quidam denique Romam conditam ajunt a Romo Itali filio, qui natus a matre Leuca³ Latini filia. Possem et alios multos scriptorum Graecorum in medium afferre, qui diverso modo de Urbis conditoribus disserunt: sed ne verbosior videar, ad Romanorum jam scriptores³ veniam .

² Nemo sane auctor antiquus, nec historicus, neque rerum scriptor apud

Յαι τρεῖς, Ῥῶμον, Ἀντίαν, Ἀρδέαν. οἰκίσαντας δὲ τρεῖς πόλεις, ἀφ' ἑαυτῶν θέσθαι τοῖς κτίσμασι τὰς ὀνομασίας. Διονύσιος δὲ Χαλκιδεὺς οἰκιστὴν μὲν ἀποφαίνει τῆς πόλεως Ῥῶμον. τοῦτον δὲ λέγει κατὰ μὲν τινὰς Ἀσκανίου, κατὰ δὲ τινὰς, Ἡμαθίωνος παῖδα εἶναι .

Εἰσὶ δὲ τινες οἳ τὴν Ῥώμην ἐκτίσθαι λέγουσιν ὑπὸ Ῥώμου τοῦ Ἰταλοῦ, μητρὸς δὲ Ἠλέκτρας, τῆς Λατίνου θυγατρὸς. ἔχων δὲ πολλοὺς καὶ ἄλλους τῶν Ἑλληνικῶν παρέχουσιν συγγραφέων, οἳ διαφόρους ἀποφαίνουσι τοὺς οἰκιστὰς τῆς πόλεως, ἵνα μὴ δόξαιμι μακροροεῖν, ἐπὶ τοῦς Ῥωμαίων ἐλεύσομαι συγγραφεῖς .

Παλαιὸς μὲν οὖν οὔτε συγγραφεὺς οὔτε λογογράφος ἐστὶ Ῥω-

ras, quo et Sylburgensis conjectura confirmatur, ubi notat ad p. 5. v. 44. » Pro Vulg. Ζηναγόρας posui Ξιναγόρας. praesertim quum ab Herodoto quoque Ξιναγόρας quidam memoretur, 349. At Ζηναγόρας foret ut Ἐρμαγόρας .

¹ Manifestus amanuensis Arm. error est in utroque nomine: legendum ergo *որիւսեայ և Կիրիւեայ*. *Odyssis* (Latinis *Ulyssis*) et *Circae*: nec miror Arm. librarium hujusmodi nomina depravate legisse exscripsisseque, cum fabulas ipsas Graecis et Latinis notissimas, ne fando

quidem acceperit. Adhaec desideratur in nostra lectione *τρεῖς, tres*, de filiis, quod tamen per se subauditur.

² Ita cum Eusebio legit Sync. nomen matris *Λεύκας*, quamvis apud Hælic. habetur *Ἠλέκτρας*.

³ Vox singularis *διωκένωαφρῶ*, vel legenda unius literae discrimine *διωκένωαφρῶ* pluraliter juxta Gr. vel accipienda in abstracto pro *διωκένωαφρῶ*, tunc enim etiam singulari numero egregie ad rem facere potest. Hoc sensu in Lat. non diximus *scriptorem*, sed *scriptores*.

Χάουτος' որ 'ի մեհեհաւան մատանս
ինչ մնացեալ իւրաքանչիւր որ ա-
ռեալ գրեաց: Ի նոցանէ ոմանք է-
նեայ որդի առն լինել զուսմիղոս և
զուսմին, զբնակեցուցիչս հռոմայ:
Իսկ այլք՝ դստերն էնեայ որդիս. և
թէ որոյ հօր իցեն՝ զայն ինչ ոչ յայտ
առնեն: Տուեալ զնոցանէ առն է-
նեայ՝ զատինայ արքայի արորդի
նացուց պատանդս, յորժամ հաւատ
միմեանց աշխարհին բնակիչք և եկքն
այսին: Ըռեալ զնոսս զատինայ՝ այ-
լովք դարմանովք քաջ և բարի ու-
նել. քանզի յարու մանկանէ անժա-
ռանդ վարձանէր, պայազատ մասին
ինչ իւրում իշխանութեանն թողոյր
զնոսս:

Իսկ այլք առն, թէ՛ յէնեայ վախ-
ձանել՝ առնանէս զբնաւ իսկ իշխա-
նութիւնն զատինայ առեալ՝ բաժա-
նէր ընդ երարսն ընդ ուսմիղոս և
ընդ ուսմին զաշխարհս և զորս զատի-
նացուց յերիս բաժինս: Եմն զաղ-
բան շինել և այլ քաղաքս. և ուսմայ

Romanos exstat; nisi solum ab anti-
quis sermonibus, qui in nonnullis tem-
plorum libris servabantur, unusquis-
que desumens scripsit. Eorum quidam
ajunt Aeneae filios fuisse Romulum
et Remum, Romae conditores. Alii
vero Aeneae filiae filios: quo autem
patre (nati) sint, illud vix tradunt.
Illosque Aeneam Latino Aboriginum
regi dedisse obsides inquit, ad fi-
dem foederis icti inter indigenas et
advenas. Quum ergo acceptasset eos
Latinus, cum aliis alimentis bene ac
benigne eos habuisse; atque adeo il-
los, cum ipse absque virili prole de-
cederet, haeredes cujusdam partis sui
imperii reliquisset «.

» Alii insuper dicunt, quod Aenea
defuncto, Ascanius totum quidem La-
tini¹ imperium sibi concilians, cum
fratribus Romulo et Remo regionem
atque exercitum² Latinorum tripar-
tito diviserit. Ipsum itaque Albam
condidisse, aliaque oppida: Remum

μαίων οὐδὲ εἷς. ἐκ παλαιῶν μέντοι λόγων ἐν ἱεραῖς δέλτοις σωζομέ-
νων, ἕκαστός τις παραλαβὼν ἀνέγραψε. τούτων δὲ τινες μὲν Αἰ-
νείου γενέσθαι υἱοὺς λέγουσι Ῥωμύλον καὶ Ῥῶμον, τοὺς οἰκιστὰς
τῆς Ῥώμης. ἕτεροι θυγατρὸς Αἰνείου παιῖδας, ὅτου δὲ πατρὸς, οὐκ
ἐτι διορίζοντες. δοθῆναι δ' αὐτοὺς ὑπ' Αἰνείου Λατίνῳ τῷ βασι-
λεῖ τῶν Ἀβοριγίνων ὁμυρεύοντα, ὅτε αἱ πίστεις τοῖς ἐπιχωρίοις
πρὸς τοὺς ἐπήλυδας ἐγένοντο, ἀσπαζόμενον δὲ αὐτοὺς Λατίνον τῆ
τε ἄλλῃ θεραπεῖα περιέπειν εὖ, ἐγγόνου τε ἄρρενος ἄπαιδα τελευ-
τῶντα, διαδόχους μέρους τινὸς τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς καταλιπεῖν.

¹ Ἄλλοι δὲ λέγουσιν Αἰνείου τελευτήσαντος, Ἀσκάνιον ἅπασαν
τὴν ἀρχὴν παραλαβόντα, νείμασθαι πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς Ῥωμύλον
τε καὶ Ῥῶμον, τὴν τε χώραν καὶ τὴν δύναμιν τῶν Λατίνων τριχῆ,
αὐτὸν μὲν δὴ τὴν τε Ἄλβαν κτίσαι καὶ ἄλλ' ἄττα πολίσματα.

¹ Latini nomen desideratur apud Dionys.

² Δύναμις, ut patet, sonat virtus, potestas,
etc. accipiturque etiam pro exercitu, ut commo-

dè explicavit interp. noster per vocem *զորս*. ubi
Sylburg. *opes* reposuit.

դիպակնէն ՚ի Հաւոյն Տօր անուն, և զպիոս, և զանքիսա ՚ի Հաւոյն անքի սայ անուն. և զէնիա՝ որ յետոյ կոչեցաւ անիկուս՝ (յանիկուս) ՚ի Հաւոյն (՚ի հարէն): և զՏում ուսմիղայ յիւր անուն: Օ ժամանակս ինչ աւերել Հասանէր քաղաքին. և միւսանգամ դաւ գնացականաց՝ զոր աղբանացիքն արձակեցին, ՚ի պետութեան ուսմիղայ և սեմայ, անդրէն զառաջին շինուածն առնուլ. որպէս կրկին իսկ լինել շինուածոյն հռոմայ. միումն յետ սակաւ ժամանակաց տրոպիկան պատերազմացն, և միւսումն հինգետասան ազգօք յետոյ քան զառաջինն: Եւ եթէ ևս որ շէջրիս յառաջին ժամանակն նայիցի, և երբորդ ևս՝ առաջին քան զսոյս գտաւ

vero ¹ Capuam proavi nomine, et Piam ²; atque Anchisam, Anchisae avi sui nomine, et Aeneam, quae Janiculum ³ postea est appellata a nomine avi (al. patris) ⁴: Romam autem Romulus ⁵ suo nomine (condidit). Dein aliquo tempore destrui contigit urbem; at rursus colonis adventantibus, quos Albani dimiserunt, Romuli et Remi ductu, iterum pristinam exstructionem recuperasse; ut jam geminas utique constructiones Roma habuerit: unam paulo post Trojana bella, alteram vero quindecim generationibus post priorem. Caeterum, si quis attente prisca tempora inspiciet, tertiam quoque his antiquiorem Romae aedificationem inveniet, prius-

Րօմոն ճէ Կապոն մէն, անփոյ տօյ քոքնփքոյ Կապոս. Աղչիսոն ճէ, անփոյ քոքնփքոյ Աղչիսոս. Այնէան ճէ, տին ստերոն քլիքէսա ՚Իանիկոն, անփոյ քոքնփքոյ. Րօմոն ճէ, անփոյ քոքնփքոյ. տայտն ճէ քրօնոս տյան քրիմօքէսան, էտերան անփոյն էլքօսոյն անփոյն, ին Ալեանօյ էտէլան, ինփոյն Րօմոլոյն քալ Րօմոյն, տին անփոյն քրիսոն անփոյն. անփոյն տայտն էլքօսոյն էլքօսոյն. տին մէն, օնփոյն ստերոն տան Կրօյն յոնփոյն. տին ճէ, քոքնփքոյն յոնփոյն. էլ ճէ տիս անփոյն քոքնփքոյն տայտն քոքնփքոյն, քալ տրիտն տիս անփոյն տայտն տայտն քոքնփքոյն Րօմոն,

1 Apud Halic. *Ρῶμον*, hodie legimus, nomen nullius significationis; de quo sic notat Sylburg. ad p. 59. v. 26. » Uterque interpretes (idest Caprus, et Glareanus) *Ῥωμόλον* legit, non *Ῥῶμον*: haud scio an convenientius. Neutrum probabis, secundum Eusebium, qui exhibet *Ῥέμον*; eamque lectionem habet et Sync.

2 Pro, և զպիոս. et Piam, legendum cum Gr. *Καπιου* vel *Καπιου*, ut ferunt tam Dionys. quam Sync. *proavi Capryae nomine*.

3 Cod. Arm. *Anicavus*, ubi juxta Gr. lectionem Dionys. et Sync. *Janiculum*, legendum esset *յանիկոն*, vel *անիկոն*. Latine *Janiculum*, de quo sic profert Glarienus apud Sylburg. ad p. 59. v. 28. 29. » *Janiculum* est perquam vetustus locus, ac pars urbis Romae, ut Plin. testa-

tur lib. 3. cap. 5. quo in loco quidam libri habebant *Antipolis*; Hermolaus restituit Aeniopolis. Dionysius noster vocat Aenean.

4 Cum nemo possit dubitare, quin Anchises pater Aeneae fuerit, quod et expresse fert Gr. lectio, pro certo habetur in cod. Arm. pro *Հաւոն*, ceu *Հորն*, patris, irrepsisse *Հաւոյն*, avi.

5 *Romuli* nomen deest apud Dionys. ac Sync. quo sublato, Romae aedificatio cum aliis oppidis ad solum Remum supra memoratum pertinet. Ubi advertas velim, hunc Remum Romuli fratrem alium omnino esse a Romo, quem infra citabimus; alium item a primo Romulo fratrem Romi Romulum, ut magis aperte est apud Syncellum.

նի շինուած հռոմայ, մինչև էնեայ
և արովացւոց եկեալ էր յիտաղիա:
Եւ զայս ոչ եթէ գոյզն որ 'ի մա
տենագրաց պատմէ, այլ անտիոքոս
սիւրակուսայ, զորմէ յառաջագոյն
յիշատակեցաք. և ասէ այսպէս: 'Ի
Թագաւորութեան ամորգեայ 'ի զա
տինացւոց աշխարհին, քանզի էր ի
տաղիա յայնժամ 'ի տարանտայ մին
չև ցարսիդոնի ծովեզրն, գալ նմա
անդր իբրև անն միոյ փախստականի
'ի հռոմէ. և պատմէ զայս ձև օրի
նակի: Վանզի իտաղիոս ծերացեալ
էր, մորգէս Թագաւորեաց. առ սո
քաւ այր հասանէր 'ի հռոմայ ուս
տեմն, որում անուն էր սիկեղոս:
Վանզի ըստ սիւրակուսացւոց մա
տենագրին՝ հին և առաջին գտանի
հռոմ քան զարովացւոց ժամանակն,

quam Aeneas et Trojani in Italiam
advenissent.

Hoc autem non adeo vilis aliquis
inter scriptores narrat, sed Antiochus
Syracusanus, cujus ante meminimus.
Ita enim ait: Regnante Amorgete ¹ in
Latinorum regione ², namque Italia
tunc erat a Taranto usque ad oram
Posidoniae, venisse ad eum quendam
virum quasi Roma profugum. Refert
autem his verbis. Quum Italus con
sensuisset, Morges regnavit: hujus
tempore vir pervenit Roma extorris ³,
cui nomen Sicelus ⁴. Itaque secun
dum Syracusanum scriptorem, vetu
stior ac superior Trojanorum tempo
ribus Roma invenitur; eaque vel eo
dem loco sita, ubi hodierna urbs in
colitur; vel alicubi pagus erat eodem

γενομένη πρὶν Αἰνεΐαν καὶ Τρῶας ἐλθεῖν ἐν Ἰταλίᾳ.

Ταῦτα δὲ οὐ τῶν ἐπιτυχόντων τις οὐδὲ νέων συγγραφεὺς ἱστορη
κεν, ἀλλ' Ἀντίοχος ὁ Συρακούσιος, οὗ καὶ πρότερον ἐμνήσθην. Φη
σὶ δὲ Μόργητος ἐν Ἰταλίᾳ βασιλεύοντος, ἦν δὲ τότε Ἰταλία ἡ ἀπὸ
Τάραντος ἄχρι Ποσειδωνίας παράλιος, ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν ἄνδρα φυ
γάδα ἐκ Ῥώμης. λέγει δὲ ὧδε. ἐπεὶ δὲ Ἰταλὸς κατηγήρα, Μέρητος
ἐβασίλευσεν. ἐπὶ τούτου δὲ ἀνὴρ ἀφίκετο ἐκ Ῥώμης φυγάς, Σίκε
λος ὄνομα αὐτῷ. κατὰ μὲν δὴ τὸν Συρακούσιον συγγραφέα, πα
λαιὰ τις ἐυρίσκεται προτεροῦσα τῶν Τρωϊκῶν χρόνων ἡ Ῥώμη. πρό
τερον δὲ περὶ τοὺς αὐτοὺς ἦν τόπους, ἐν οἷς ἡ νῦν οἰκουμένη πόλις

¹ In lectione Dionys, *Morges* effertur sine li
tera A praefixa nostrae lectioni, et quidem nos
tra etiam lectio paulo post illam vix agnoscit.

² Pro *Latinorum regione* apud Dionys. legi
tur hodie *Italia*: itaque vel in Arm. pro 'ի գա
տինացւոց' legendum *իտաղացւոց*, vel contra in
Gr. renovandum.

³ Consulto usurpavimus vocem *extorris* pro
altera Arm. *ուտտեմն*, incertum quae sensum
praefert; potest enim designare, *venientem ex
aliquo loco incerto, seu ignotum quendam pro
fugum, vel demum ex quadam parte Romae
advenam, ita tamen, ut facile possis hac voce*

restaurare depravatum Gr. textum: legitur enim
nunc ibi vox nullius significationis *γυγας*, at
Sylburg. videtur legisse *φυγας*, eo quod reddi
derit *profugus*; mutuatus nempe ab exacto co
dice, vel a praecedentibus, ubi *ἀνδρα φυγάδα*
praemiserat Dionys. Sed nobis certum videtur
alterum hic vocabulum esse legendum, ut *γῆ
δον*, e terra, vel quid simile.

⁴ Syllabas ipsas servavimus, *Σικίλος*, *սիկե
ղոս*. *Sicelus*, ubi poteramus cum Sylburg. re
ponere in Lat. *Siculus*; sed cavendum fuit, ne
nomen proprium confunderetur cum nationali.

կամ 'ի նոյն տեղիս՝ ուր այժմ իսկ քաղաքն բնակեալ է, և կամ այլ գեղ ուրեք էր՝ որ 'ի նորա անուն կոչէր. քանզի նա անյայտ եթող, և ոչ ես կարեմ ստուգիւ ասել:

Իսոյց զհին շինուածոյն թուի ինձ թէ բաւական իսկ ասացաւ: Իսկ զյետնոյն, զոր թէ բնակուածիւն պարտ իցէ ասել, կամ շինուած, կամ այլ ինչ՝ զինչ և իցէ անուանել, տիմէի սիկեղացոյ չգիտեմ որպիսի ինչ կանոն 'ի կիր արկեալ առ կարբեդոնի շինուածոն ասելեալ ընդ ամաւ նախ քան զառաջին ողոմպիադէս: Իսկ զԷկիոս կինկզիացի այր 'ի խորհրդականաց ատենակալացն՝ զհորրորդ ամաւ երկոտասաներորդի ողոմպիադէս: Իսկ երինտոս փարբիացի՝ յառաջնում ամի չ երորդի ողոմպիադէս: Իսկ կատոնիւ պրակիացի զյունական ինչ ժամանակա

nomine appellatus: quod equidem, cum ipse incertum reliquerit, neque ego quid certius proferre possum «.

» Porro de antiqua aedificatione ¹, ut puto, satis jam dictum fuit. Postremam vero, quam inhabitationem ne dicere oporteat, vel exstructionem, sive aliquid aliud nuncupare, Timaeus Siculus nescio quo Canone usus, aequalem Carthaginiis exstructioni fuisse ait, annis xxxviii. ante primam Olympiadem: at Leucius Cincilius, vir Senatorii consilii, circa annum quartum duodecimae Olympiadis (ait). Erintus autem Fabius anno primo viii. Olympiadis ². Verum Cato Porcius nullam Graecam temporum rationem prosequitur, sed tamen diligentiam adhibens, si quis alius

ἔστιν, ἢ χωρίον ἕτερον οὕτως ἐτύγχανεν ὀνομαζόμενον, ἀσαφές ἐκείνου καταλιπόντος, οὐδ' ἐγὼ δύναμαι συμβαλεῖν.

Περὶ μὲν οὖν τῶν παλαιῶν κτίσεων ἱκανὰ ἠγοῦμαι τὰ προειρημένα. τὸν δὲ τελευταῖον τῆς Ῥώμης γενόμενον οἰκισμόν, ἢ κτίσιν, ἢ ὅτι δῆποτε χρὴ καλεῖν, Τίμαιος μὲν ὁ Σικελιώτης οὐκ οἶδ' ὅτῳ καί τινι χρισάμενος, ἀμα Καρχηδόνι κτιζομένη γενέσθαι φησὶν, ὀγδόῃ καὶ τριακοστῷ πρότερον ἔτει τῆς πρώτης Ὀλυμπιάδος. Λεύκιος δὲ Κίγκιος, ἀνὴρ τῶν ἐκ τοῦ βουλευτικοῦ συνεδρίου, περὶ τὸ τέταρτον ἔτος τῆς δωδεκάτης Ὀλυμπιάδος (...) Κάτων δὲ Πόρκιος Ἑλληνικὸν μὲν οὐχ ὀρίζει χρόνον. ἐπιμελὴς δὲ γενόμενος, εἰ καὶ τις ἄλλος, εἰς

¹ Ita etiam in Gr. quamvis plurali numero expositum sit, *de antiquis aedificationibus*, ubi Sylburg. vertit, *de priscis conditoribus*. Idem in sequentibus alio loquendi modo usus est, sic reddens: » Extremam autem Romae aedificationem, sive ea deductio habitatorum potius dicenda est, sive quocumque aliud «. Quam Gr. verba haec sonent, » Postremam vero Romae factam habitationem (vel aedificationem, οἰκισμὸς utrumque significat), sive exstructionem, (id

enim proprie sonat κτίσις.) sive aliquid aliud opus erit vocare «: cui magis cohaeret interpretatio Arm. cum primam vocem οἰκισμόν pro habitatione accipit Interp. noster, secundam vero pro aedificatione seu constructione.

² Integra linea excidit ab hodiernis Dionysii codicibus, librariorum nempe incuria, qui ab una voce Ὀλυμπιάδος, ad alteram per errorem transierunt: supplenda itaque Eusebii ope.

չընտրէ . բայց փոյթ յանձին կալեալ՝
 Թէ և այլ որ այնպէս գտանիցի ըզ-
 նախնեաց պատմութիւնն գումն-
 րեալ, նչ և քամօք ասէ յետոյ քան
 զիզիական պատերազմ : Եւ այս ժա-
 մանակ եթէ համեմատիցի ընդ երաս-
 տութենեայ ժամանակագրութիւնն,
 առաջնոյ ամին յեօթներորդի ողով-
 պիտիին պատահէ : և զի են առողջ
 կանոնքս՝ զորս երաստութենէս՝ ի կիր-
 արկանէ, և Թէ զիւրդ որ կշու-
 ցէ զհռոմայեցւոց ժամանական ընդ-
 յունաց, ի միւսում ճառին իսկ յայտ
 արարեալ է իմ : Եւ յայնչափ և զիսնի-
 սիսս՝ որ յառաջնում ընդ հռոմայեց-
 ւոց նսիսնեացն պատմութենէ, զայն
 ժամանակս՝ որ յետ զիզիոն առնւոյ
 են, համարի կարգաւ . զէնէայ փա-
 խուստն ի տրովադայ, և զերթալ
 հասանելն յիտաղիա . և զորս ի նմա-
 նէ և յետ նորա զատինացւոց Թագա-
 ւորեցին՝ մինչև զհռովիզոս և զհռո-
 մայ շինութիւնն . և որ ազգի ազգի
 ինչ ի հնոցն պատմին զշինուածոյ
 հռոմայեցւոց քաղաքին՝ գրէ մի ըստ
 միոջէ :

Իայց ոմանք ասեն, Թէ պիկոս

ita reperiatur antiquae historiae col-
 lector, ccccxlii. annis posteriorem
 bello Iliaco dicit. Atque hoc tempus
 si cum Heratosthenis chronographia
 conferatur, in primum annum septi-
 mae Olympiadis incidit. Quod autem
 Canones, quibus Heratosthenes usus
 est, integri sint, et quomodo quis Ro-
 manorum tempora cum Graecis adae-
 quare queat, altero quidem sermone
 declaravi . Totidem ergo vel ipse
 Dionysius in prima antiquitatum Ro-
 manorum historia, ea tempora, quae
 consequuntur Pium captum, con-
 grueniter recenset . Aeneae (nempe)
 fugam ex Troja, eumque in Italiam
 delatum; et qui ab eo, postque eum
 Latinis imperaverunt usque ad Ro-
 mulum conditamque Romam; quae-
 que varie ab antiquis de Romanorum
 urbe condita relata sunt, singula de-
 scribit .

Quidam vero dixerunt, quod 1 Pi-

τήν συναγωγὴν τῆς ἀρχαιολογουμένης ἱστορίας, ἔτεσιν ἀποφαίνει
 δυοὶ καὶ τριάκοντα καὶ τετρακοσίους ὑστεροῦσαν τῶν Ἰλιακῶν. ὁ
 δὲ χρόνος οὗτος ἀναμετρηθεὶς ταῖς Ἐρατοσθένους χρονογραφίαις,
 κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος πίπτει τῆς ἐβδέμησ Ὀλυμπιάδος. ὅτι δὲ εἰ-
 σιν οἱ κανόνες ὑγιεῖς, οἷς Ἐρατοσθένης κέχρηται, καὶ πῶς ἂν τις
 ἀπευθίνοι τοὺς Ῥωμαίων χρόνους πρὸς τοὺς Ἑλληνικοὺς, ἐν ἐτέ-
 ρῳ δεδήλωταί μοι λόγῳ . . .

(Synzell. pag. 136. 137.)

(....) φασὶ Πῆκον υἷὸν Κρόνου βασιλεύσαι χώρας Λαυέττου

1 Sequentia quoque de more excerpisit ab Eu-
 sebio Syncellus p. 136. 137. quaedam tamen ipse

addidit, ut patet ex locis parenthesis nota signa-
 tis, aut per puncta praetermissis .

որդի կրօնայ Թադաւորեաց նախ 'ի զաւրեւոտայ աշխարհին՝ մինչև ցայն տեղի, ուր այժմ՝ հռոմն կայ, ամս լէ: Աւ յետ նորա փաւնոս որդի պի կայ ամս խո: Աւ որով հերակղէս երթեալ 'ի սպանիայ աշխարհէ՝ բա. գին կանգնեաց 'ի հրապարակի բոբա. րեայ. վասն զի զ'ար սրդին եփեա. տեայ եսպան: Այտ որոյ զատինոս Թադաւորէր ամս լԷ. ուստի և զա. տինացիք կոչեցան: Ա սորա յերես. ներորդ և յերրորդ ամի առաւ ի. դին: Այտ որոյ էնիաս անքիսեայ ընդ ուստուլացիս պատերազմեալ՝ սպան զտուռնոս. և զզատինայ ըզ. դուստրն զաւինիա արար կին, և շե. նէր զքաղաքն զաւինիա. յորմէ Թա. դաւորեաց ամս ք: Աւ զայս համա. ուստիք յարտաքնոցն գրոց կրեալ՝ պատմեցաք:

()ն առեալ և 'ի միւս ևս վկայ սոցին իրաց փոխեցոցք, որ է դիւ. դորոս. որ զամենայն մատենադա. րանսն 'ի նմին միահամուռ վաճա. ուղահաւթիւն գումարեաց. քան զի և զհռոմայեցոց պատմութիւնն յ'է երրորդ գիրսն իւրու՛մ գրէ զայս ձև օրինակի բանից:

cus Saturni filius in Laurentia primus regnavit, ad illum usque locum, ubi nunc Roma sita est, annis xxxvii. Postque eum Faunus filius Pici, annis xlv. Cujus aetate Hercules ex Hispania delatus, aram in foro Boario extruxit, eo quod Malum (ceu Cacus) filium Vulcani necaverat. Post quem Latinus regnavit annis xxxvi. unde et Latini sunt denominati. Hujus anno trigesimo tertio Ilium captum fuit. Post haec Aeneas Anchisae (filius) adversus Rutulos dimicans, Turnum interfecit, atque Latini filiam Laviniam uxorem duxit, urbemque Laviniam condidit; dein vero regnavit annis iii. Haec ergo breviter ab exterorum libris mutuati narravimus.

Age nunc ad alterum quoque harum rerum testem gradum faciamus, Diodorum videlicet, qui cunctis Bibliothecis in unum congestis, magnum quaestum sibi comparavit: siquidem et Romanorum historiam vii. suo libro his verbis conscribit.

Λζ'. (είναι δὲ τὴν χώραν) ἔως τῆς συνὶ Ρώμης (πόλεως). μεθ' ὃν Φαῦνον τὸν υἱὸν αὐτοῦ Πήκου (τοῦ καὶ Διὸς) ἔτη μδ'. (...) καθ' ὃν Ηρακλῆς ἀπὸ Σπανίας ἐπαυελθὼν, ἐν φόρῳ τῷ λεγομένῳ Βοαρίῳ βωμὸν ἤγειρε, διότι ἀνεῖλε Κάκον τὸν Ηφαίστου υἱὸν. (...) ἔπειτα Λατῖνος ἔτη λς'...τούτου κατὰ τὸ τρίτον... Αἰνείας... συμμαχήσας (...) κατὰ Ρουτούλων, καὶ Τοῦρρον ἀνελὼν, Λαβινία ζεύγεται Λατίνου θυγατρὶ (τοῦ βασιλέως,) καὶ βασιλεύει (τῆς χώρας) μετὰ Λατῖνον ἔτη γ'. κτίσας πόλιν (ἐπ' ὀνόματι τῆς γυναικὸς) Λαβινίαν, ἐν ᾗ καὶ ἐβασίλευσε...

1 Interp. Arm. nomen filii Vulcani, qui Κακός dicitur, refudit in Arm. Չար. sc. Malus, ut

vox ipsa sonat, at Latini Graecam potius dialectum servant Cacus. Sed culpandus librarius,

Յոթերորդ Գրքոյն գիտորդի՝ Լուսն հոռ
Տայեցոց նախնեաց աղբախնոսնեանն ։

Ex septimo Diodori Libro de antiqua
Romanorum generatione 1.

Ոմանք 'ի պատմագրաց վշիպա-
գրեալք կարծեցին զառնիղեանց 'ի
յէնեայ դասերէն ծնեալ՝ շինեալ
զհոռմ. այլ չէ՛ այն ճշմարիտ . քսնգի
բազում ժամանակք են 'ի միջի ընդ
էնիաւ ընդ առնիղոս (Թագաւորս) շի
նեւ հոռմայ յերկրորդում ամի յեր
րորդում (յէրրորդում) սղոմզիադին ։
զի այս շինուած յետոյ է քան զտրո
վացոց պատերազմն՝ աւելի քան

Nonnulli Historicorum (minus
recte) conscribentes 2, Romulum suos-
que ex Aeneae filia natos, Romam
condidisse existimaverant; id tamen
verum non est. Siquidem multum
temporis Aeneam inter et Romulum
reges interest. Romam sane Olympi-
adis III (VII) 3 anno secundo conditam
comperimus: atque adeo haec con-
ditio annis plusquam ccccxxxiii. 4 Tro-

(Syncellus p. 155.)

Περὶ τῆς Αρχαιογονίας Ρωμαίων ἐκ τῆς ζ'. Διοδώρου Σικελιώτου .

Երևուի մեն օն տան սոյցրաբան քլանթնտէս ւնէլաբոն տուս քերձ
տոն Բոմուլլոն ըկ տիս Այնէոս Ծոյատրոս շոնթնտէս կէտիկնայ տի
Բոմոն . տո ծ՝ ալիթէս օնք օնտոս էչայ . քոլլան մեն են տփ մետաչո
չրոնոյ, տոտէ Այնէոս կաձ Բոմուլլոս շոյոյոտոն քասիլէոն, էքտիսմէ-
նիս ձէ տիս քոլէոս կաձա տո ձէտերոն էտոս տիս չ'. Օլոմքիաձոս, այտի
ն կտիսիս ւտերէ տան Կրոյկոն էտէս քլէոյ տան ւ'. կաձ լ'. Այնէոս

qui similitudine vocum delusus զՉորրորդէ ex-
scripsit, id est, Quartum, pro Չոր րորդն,
Malum ceu Cacum filium .

1 Iisdem verbis, eademque inscriptione trans-
tulit ab Eusebio Diodori locum Syncellus to-
ties laudatus, quamvis non integre; ex quo de-
sumptum ediderunt posteri inter fragmenta Dio-
dori Tom. II. p. 636. V. VIII. cum interim vix
reperiatur praesens Auctoris liber septimus,
quemadmodum alii nonnulli. Miror haec cum
praemissis Dionysii locis ad sensum saltem apud
Sync. occurrentibus, omissa ab Scaligero fuisse,
cum alia plurima minus certa ipse transcripserit .

2 Si incorruptam censes lectionem Syncella-
nam քլանթնտէս, sc. errantes, procul dubio
pro վիպագրեալք, sc. historiam conscribentes,
legendum վրիպագրեալք, id est erroneè scri-

bentes, vel potius վրիպեալք, videlicet errantes:
id sane vel ex ipsa verborum serie facile subau-
ditur. In sequentibus nomen զառնիղեանց, ex-
posuimus Romulum suosque, ne cogeremur red-
dere Romulos, ut significaretur Romulus cum
fratre, etc. id enim indicat in Arm. nomen plu-
rale patronymicum, eo modo, quo Graecè dici-
tur τούς περὶ τόν Ρωμύλον, quem locum Goar
sic exprimi voluit: Romuli ex Aeneae filia nati
socios .

3 Gr. Olympiadem fert չ'. septimam; sicut et
ex aliis locis Arm. constat: unde facile potes
legere hic յէրրորդ, VII. pro յերրորդ, III .

4 Syncellus legit, ւ'. կաձ լ'. ccccxxx. tribus
annis minus, cum noster habuerit apographus
ւ'. կաձ լգ' .

զ' նշք ամօք : Վանդի էնիաս յետ
առնելոյն զարովացիս՝ երիւք ևս ամօք
յետոյ՝ ի վերայ անցանելոյ՝ առ զԹա
գաւորուԹիւնն զառինացւոց : զոր կա
լեալ երեքամեայ ժամանակ՝ ի մարդ
կանէ անհետ լինէր , և անմահ պատ
ուոց հասանէր : Օտրոյ իշխանու
Թիւնն առեալ նորին որդւոյ ասկա
նայ՝ շինէր ՝ զաղբան , որ այժմ՝ զոն
կանս կոչի . զոր անուանեաց յանուն
գետոյն՝ որ յայնժամ աղբան կոչէր ,
և այժմ՝ ի տիբերի անուն կոչի :

Իսոյց զանուանէ քաղաքին՝ քա
բիոս , որ զհռոմայեցւոց իրնս գը
րեաց , այլադք իմն առասպելս յօրէ :
Վանդի այսպէս ասէ , եթէ էնեայ
հրաման լինէր՝ որպէս Թէ չորքոսա
նի ինչ նշանակիցէ նմա , ուր պարտ
իցէ նմա քողոք շինել : Իբրև կամէր
խոզ մի մատակ յղի զենուլ և զոհել
համակ սպիտակ , ի ձեռաց զերծա
նէր , և սրանայր ելանէր ի բլուր
ինչ , ուր և երեսուն խոզկորս ծնա
նէր : զէնիս ասուհետև զարմնք
ուներին . և զհրամանն ի գլուխ հա
նել կամէր , երթալ ձեռն ի գործ
արկանել և զտեղին շինել : Տեսա

jano bello posterior est . Etenim Ae
neas annis adhuc tribus post Trojam
captam elapsis , Latinorum regnum
obtinuit ; eodemque per triennium po
titus , ex hominibus sublatus est , et im
mortalem honorem assequutus . Cujus
imperium ejusdem filius Ascanius ac
cipiens , Albam , Longam nunc dic
tam , condit , quam nomine fluvii ap
pellavit , qui tunc Alba vocabatur ;
nunc vero nomen habet a Tiberio .

Verum de nomine urbis Fabius Ro
manorum rerum scriptor alienas con
texuit fabulas . Ita enim dicit : quod
Aeneae mandatum fuerit , quasi qui
dam quadrupes ipsi indicaret , ubi
nam eum oporteat urbem condere .
Quum enim vellet suam foetam , ac
omnino candidam mactare ac immo
lare , ea e manibus elapsa , rapido cur
su tendens , ascendit collem quendam ,
ac inibi triginta porcellos edidit . Ae
neas itaque admiratione captus , et ad
mandatum explendum convertens a
nimus , statuit operam dare , ut lo
cum exstrueret . Interea vero speciem

γάρ μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τρωίας ἐτῶν τριῶν παρελθόντων παρέλα
βε τὴν τῶν Λατίνων βασιλείαν , καὶ κατασχὼν τριετῆ χρόνον ἐξ
ἀνθρώπων ἠφανίσθη , καὶ τιμῶν ἔτυχεν ἀθανάτων . τὴν δ' ἀρχὴν δια
δεξάμενος Ἀσκάnios υἱὸς ἔκτισεν Ἀλβαν τὴν νῦν καλουμένην Λόγ
γαν , ἣν ἀνόμασεν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τοῦ τότε μὲν Ἀλβᾶ καλουμέ
νου , νῦν δὲ Τιβέριος ὀνομαζομένου .

Περὶ δὲ τῆς προσηγορίας ταύτης Φάβιος ὁ τὰς Ῥωμαίων πράξεις
ἀναγράφας ἄλλως μεμυθολόγηκε . φησὶ γὰρ Αἰνεΐαν γενέσθαι λό
γιον , τετράπουον αὐτῷ καθηγήσασθαι πρὸς κτίσιν πόλεως , μέλλον
τος αὐτοῦ θύειν , ὃν ἔγκυον , τῷ χρώματι λευκὴν . ἐκφυγεῖν δὲ ἐκ
τῶν χειρῶν , καὶ καταδιωχθῆναι πρὸς τινα λόφον πρὸς ὃν κομισθεῖ
σαν τεκεῖν λ' . χοίρους . τὸν δὲ Αἰνεΐαν τότε παράδοξον θαυμάσαν
τα , καὶ τὸ λόγιον ἀνανεούμενον , ἐπιχειρῆσαι μὲν οἰκῆσαι τὸν τό
πον . ἰδόντα δὲ κατὰ τὸν ὕπνον ὄψιν ἐναργῶς διακωλύουσαν , καὶ

նէր երեսս ինչ 'ի քուն՝ որ յայտ
յանդիման արգելոյր զնա , և խրատ
տպր յետ Շ ամի շինեւ՝ զնոյն կշիռ
ըստ Թուոյ խոճկորացն ծնելոց . յի
բացն՝ զոր եդ 'ի մտի՝ մեկուսի կալ :

Յետ էնեայ վախճանելոյ՝ ասկա
նայ նորին որդւոյ առեալ զԹագաւ
ւորութիւնն , յետ Շ ամին անցանե
լոյ՝ շինեալ զբլուրն , և անուն քա
ղաքին կոչեալ աղբան՝ ըստ խողին
գունոյ . քանզի զատինացիք ըստ իւ
րեանց բարբառոյ զսպիտակ աղբան
անուանեն : Վնել նմա միւս ևս այլ
անուն զոնքա , որ Թարգմանեալ կո
չի երկայն , վասն 'ի լայնութիւն ան
ձուկն լինելոյ՝ և յերկայնութիւն
մեծ : Եւ զնովիմբ ածեալ՝ ասէ , և
Թէ ասկանիոս Թագաւորութեան
քաղաք արար զաղբան . և ոչ սա
կաւս 'ի շուրջանակի բնակչացն տա
պալեաց . եղև այր երեւելի , և վախ
ճանեցաւ՝ Թագաւորեալ ամս 117 :

Եւ յետ նորա վախճանի անկաւ
կուի 'ի մէջ բազմութեանն՝ յաղաքս
երկուցն վասն Թագաւորութեանն
ընդ միմեանս վիճելոյ . քանզի յու
ղիոս որդի էր ասկանայ՝ ասէր , ինձ
անկ է հայրենի իշխանութիւնն . և
սիղուիոս եղբայր ասկանայ և որդի
էնեայ և սիղուայ առաջին կնոջն զա

quandam in somno vidit aperte eum
prohibentem, monentemque, ut nisi
post annos xxx. aequali numero edi
torum porcellorum monstratos, ex
structionem minime aggrederetur; at
que adeo a propositis rebus destitit¹.

Post Aeneam defunctum, Ascanius
ejus filius regnum assumpsit: dehinc
vero annis xxx. transactis, collem con
struxit, et urbem Albam appellavit,
ad porcae colorem: nam Latini se
cundum suam linguam τὴν Λευκὴν
Albam vocant²: alteram quoque ei
nomenclationem imposuit, Longam
(nempe) Μακρὴν interpretatam; eo
quod latitudine angusta erat, et lon
gitudine vasta³. Hisque addit di
cens³: "Ascanius urbem regiam Al
bam fecit, et non paucos de circum
jacentibus incolis prostravit; adeoque
vir praeclarus compertus est: obiit
autem annis regnans xxxviii⁴."

" Postque ejus obitum controversia
orta est in multitudine amborum cau
sa de regno inter se invicem conten
dentium. Julius enim, cum filius esset
Ascanii, ad se pertinere paternum
imperium contendebat; et Sylvius As
canii frater, Aeneaeque et Sylvaniae
primae uxoris Latini filius instabat si

συμβουλεύουσιν, μετὰ λ'. ἔτη κτίζειν, ὡσπερ ὁ τῶν τεχθέντων
ἀριθμὸς ἦν, ἀποστῆναι τῆς προθέσεως...

1 Finem hic facit Syncelli fragmentum; se
quentia ergo Diodori verba ex solo Eusebio-Ar
meniaco in promptu habebis. Caeterum de his
Romanorum antiquissimis commentis plura le
gi possunt apud Dionys. Halicarn. Lib. 1.
2 Necessse fuit per Graecam vocem procul du
bio ab auctore usurpatam repetere *Albae* signi
ficationem, quam Arm. սպիտակ, *Svidag*, appel

lat; ne in Latina versione per tautologiam dice
remus, *Albam* vocant *Albam*. Idem velim conji
cias de altera voce *Longa*, quae paulo post oc
currit.
3 Interjectum hoc dictum forsitan quis putet
Diodori esse verbum, citantis nempe Fabium su
pra laudatum; nobis tamen persuasum est ab
Eusebio prolatum, quum Diodorum ipse recolat

տինայ՝ ասէր, ինձ պատշաճ է ։ զի սմն յեա էնեայ վախճանի նենգ գործեցաւ յասկանայ . քանզի մանուկ էր մնեալ ՚ի լերին ոմանց յանդիրորաց՝ սիղուիոս անուանէր քանուն լերինն զատինացւոց , զոր սիղուա կոչէին ։ Իսկ յերկուս կողմանսն վիճելոյ՝ ՚ի բազմութենէն ընտրութեան ան ըզթագաւորութիւնն սիղուիոս ։ Իսկ յուղիոս վրիպեալ յիշխանութենէն՝ ՚ի մեծ քրմութիւնն հաստատեցաւ եկաց . և իբրեւ երկրորդ թագաւոր էր ։ յորմէ ասեն՝ թէ ցայժմ ևս կայ ՚ի հռոմ յուղեան ազգն ։

Սիղուիոս յիշխանութեանն ոչինչ արժանի գրելոյ գործ գործեաց . և վախճանեցաւ թագաւորեալ ամս իթ ։ Օրոյ իշխանութիւնն՝ նորին որդի պայազատեաց էնիաս , ուրոյ անուն յորջորջանաց կոչեցաւ սիղուիոս . և տիրեաց աւելի քան զլ ամ ։ Էթ որոյ թագաւորեաց զատինոս , որ կոչեցաւ սիղուիոս , ամս Ծ ։ Սորա գտեալ ժիր յիրի և ՚ի պատերազմի՝ զարուարձանեայ աշխարհս տապալէր , և զհին քաղաքսն շինէր , որ յառաջագոյն կոչէրն զատինացւոց , ԺԸ . զտիրուրա . զպրէնեստոս . զկաբիուս . զտիսկուղոս . զկոպրա . զկոմեարիա . զղանուիոս . զղաբիկաս . զսկապտիա . զսատրիկոս . զարկիա . զտէզէնա . զոկոստոմէրիա . զկէնինոս . զփղէզէնա . զկամերիոս . զմեդիպլիոն . զբոյիդոս , զոր ոմանք կոչեն բովղաս ։

Իսկ ՚ի զատինայ վախճանել ընտրեցաւ թագաւոր նորին որդի աղբաս սիղուիոս . որ տիրեաց ամս ԼԻ ։ Էթ որոյ թագաւորեաց եպիտոս սիղուաս ամս իէ ։ Էրոյ ՚ի վախճանել փոխանակեաց զթագաւորութիւնն կապիս . որ թագաւորեաց

bi competere. Huic enim post Aeneae obitum insidiae factae sunt ab Ascanio; namque dum adhuc infantulus esset, in monte a quibusdam armentariis educatus, Sylvius est dictus a nomine montis Latinorum, quem Sylvam vocitabant. Ex utraque ergo parte disputantibus, multitudinis electione regnum Sylvius suscepit. Julius autem imperio cedere coactus, Pontifex maximus constitutus fuit, et fere secundus rex habebatur: a quo ortam hucusque Juliam familiam Romae perdurare ajunt . .

» Sylvius nihil dignum memoria (quod describi mereatur,) in imperio agens obiit, cum regnasset annis xxx. Cujus imperium filius ejus Aeneas accipit, cognomento Sylvius; dominatusque triginta et amplius annos. Post quem Latinus regnavit, qui vocatus fuit Sylvius, annis l. Hic rebus gerendis par, atque in bello generosus repertus, suburbanam regionem evertit, atque urbes antiquas, quae antea Latinorum vocabantur, xviii. condidit. Tibur nempe, Praeneste, Gabios, Tusculum, Coram, Comertiam, Lanuvium, Labicum, Scaptiam, Satricum, Ariciam, Tellenas, Ocostomeriam, Caeninam, Flegenam, Cameriam, Mediplium, Boilumque, quam nonnulli Bolam vocant . .

» Defuncto autem Latino, rex electus est filius ejus Albas Sylvius, qui annis xxxviii. imperitavit. Post quem Epitus Sylvius annis xxvi. Quo defuncto, in regnum suffectus est Cappys, qui annis regnavit duodetriginta. Et post eum Calpetus ejus filius; do-

ամս՝ ք պակաս յերեսնէ : Եւ յետ նորա կաղակտ նորին որդի . և տիբրեաց ամս ժի : Իսկ տիբերիոս սիդուսիոս ամս ք : Սա 'ի վերայ տիբրեացաց չորսու զօրօք . և մինչդեռ ընդ աղբան գետ անցուցանէր զզօրսն , անկեալ 'ի յորձանուտ՝ վախճանեցաւ . ուստի և անուն գետոյն տիբերիոս անուանէր : Եւ յետ նորա վախճանելոյ՝ ագրիպաս Թագաւորեաց զատինացաց միով աւելի քան զքառասուն ամ : Եւ յետ սորա առամուղիոս սիդուսիոս , միով ամաւ պակաս 'ի քսանէ :

Սմանէ ասէն , Թէ զամենայն առուրս կենաց ամբարտաւան եղև , և գոռայր և հակառակէր ընդ արաւմազդայ զօրութեանն . որ երբեմն 'ի մրգոց ժամանակի որոտմունք ըստէպ ստէպ և սաստիկ լինէին , հրաման տայր զօրացն սուսերօք զասպարան բախել միաբան 'ի միօջէ հրամանն . և համարէր՝ Թէ որ 'ի սլմանէ բարբառ լինիցին՝ սաստկագոյն իցէ քան զորոտմանն . վասն որոյ և վրէժս իսկ տայր ընդ զիցն ամբարտաւանութեանն , 'ի փայլատականց սատակեալ , և ամենայն տուն նորա յաղբանայ ծովալճին ընկղմէր : Զուցանեն զնշանս նոցամինչև ցայժմ հռոմայեցիք , որ առ ծովալճոյն բլնակեալ են , սիւնս ընդ ջուրն 'ի վեր երևեալ , որ անդ ուրեմն 'ի խորսն կան արքունական տանցն :

Յետ սորա ընտրեցաւ աւենտիոս . որ է ընդ չ ամաւ տիրեաց . 'ի պատերազմի ուրեմն արուարձանեացն 'ի նեղ մտեալ անկանէր առ աւենտիոս բլրով , ուստի անուն բլրոյն աւենտիոս կոչէր : Փոխանակեաց զիշխաւ նութիւն վախճանելոյն՝ նորին որդի պրոկաս սիդուսիոս . և Թագաւորեաց

minatusque est annis xiii. Dein Tiberius Sylvius annis viii. Hic adversus Tyrrhenos exercitum movens, cum per Albam amnem copias traduceret, in gurgites lapsus, obiit; unde et fluvius appellatus est Tiberis. At post ejus obitum Agrippas in Latinos regnavit, unam supra quadraginta annos. Postque eum suscepit (regnum) Aramulius Sylvius, undeviginti annis «.

» De isto dicunt, quod cunctis vitae diebus superbus fuerit, adeoque se efferebat et adversabatur contra vim Jovis: quin etiam quam interdum tempore fructuum (autumni) tonitrua assidua ingentiaque fierent, mandabat exercitui, ut universi ad suum edictum unanimiter gladiis clypeos concuterent, quo existimabat sonum ex his editum superare posse vel ipsa tonitrua; proptereaque poenas dedit suae in Deos arrogantiae, fulminis ictu extinctus, totaque domus ejus in Albano stagno immersa fuit. Ostendant sane hucusque rerum vestigia Romani ipsi juxta stagnum incolentes, columnas nempe subter aquis in altam visas, quae imibi in profunditate regiae domus exstant «.

» Post hunc Aventius electus fuit, qui cum vii. supra xxx. annos potitus esset, in quodam praelio cum suburbanis commisso, in angustiam actus, juxta Aventinum collem cecidit, unde collis Aventinus dictus fuit. Dein demortui locum suffectus est filius ejus Procas Sylyius, regnavitque annis iii.

ամն ք ընդ ին. Յորոյ ՚ի վախճա-
նել կրտսեր որդին ամողիոս բռնա-
բար կալաւ զիշխանութիւնն. քան
զի ՚ի տար աշխարհս ուրեմն երթեալ
էր նովիտովը, որ էր նորին եղբայր
և հարազատ: Ամողիոս թագաւո-
րեաց սակաւ ինչ ամն աւելի քան
զիսք: յուեմայ և յուովղայ՝ որ ըզ-
հում շինեցին, մեռանէր:

supra viginti. Quo mortuo, junior fi-
lius Amulius per vim regnum tenuit,
eo quod in regiones longinquas pro-
fectus erat Numitor, ejusdem frater
major natu ac germanus. Amulius er-
go paulo plus annis xlii. regnavit, at-
que a Remo et Romulo, qui Romam
condiderunt, interficitur.

Աս են մըստ Բոնէ հոռոմայեցոց թագա-
ւորս այսոսիք:

Sunt autem singuli Reges Romanorum
isti.

- ա. Անիաս յետ չորրորդ ամի իղիւ
նի առնլոյն՝ թագաւորէ զա-
տինացւոց. ամն ք:
- բ. Ասկանիոս. ամն ԼԻ:
- գ. Աիզուլիոս էնեայ. ամն իԼ:
- դ. Անիաս սիզուաս. ամն ԼԱ:
- ե. Աատինոս սիզուլիոս. ամն Ծ:
- զ. Աղբաս սիզուաս. ամն ԼԹ:
- է. Ապիտոս սիզուաս. ամն իԴ:
- ը. Ապպիս սիզուլիոս. ամն իԸ:
- թ. Աարպենտոս սիզուաս. ամն ԺԳ:
- ժ. Տիբերիոս սիզուլիոս. ամն Դ:
- ժա. Ագրիպաս սիզուաս. ամն ԼԷ:
- (ժբ. Աբամուլիոս. ամն ԺԸ:)
- (ժգ. Աւենտինոս. ամն ԼԸ:)
- ժդ. Արոկաս սիզուաս. ամն իԿ:
- ժե. Ամողիոս սիզուաս. ամն իԽ:

- i. Aeneas post annum quartum ab
Ilio capto, in Latinos re-
gnat annis III.
- ii. Ascanius. ann. XXXVIII.
- iii. Sylvius Aeneae (fi-
lius). ann. XXVIII.
- iv. Aeneas Sylvius. ann. XXXI.
- v. Latinus Sylvius. ann. 2.
- vi. Albas Sylvius. ann. XXXIX.
- vii. Epitus Sylvius. ann. XXVI.
- viii. Capys Sylvius. ann. XXVIII.
- ix. Carpentus Sylvius. ann. XIII.
- x. Tiberius Sylvius. ann. VIII.
- xi. Agrippas Sylvius. ann. XXXV.
- (xii. Aremulus. ann. XIX.)
- (xiii. Aventinus. ann. XXXVII.)
- xiv. Procas Sylvius. ann. XXI.
- xv. Amulius Sylvius. ann. XLII.

1 Tam nomina, quam tempora horum regum
conferenda sunt cum Canone Eusebiano utrius-
que lectionis. Sylburgensis in adnot. Halic. ad
pag. 57. v. 7. inducit ex Glareano catalogum
quatuor columnarum ex Livio, Ovidio, Diony-
sio, et Eusebio-Hieronymiaco, sc. ex Canone La-
tino: quorum duo postremi tantum praefertunt
summam annorum, ita ut juxta Halicarn. coa-
lescant anni 424. juxta Latinum Canonem Eu-
sebii 430. subjungitque haec: " Haec Glar. qui-

bus addo, quatuor regum nomina in Manuscri-
pto Eusebii (sc. canonis Hieronymiaci) codice
aliter legi, quam in vulgatis editionibus; nam
sextus rex in membranis dicitur *Albas Silvius*:
et septimus, *Atis Silvius*, sive *Aegyptus Silvius*:
nonus, *Carpentus Silvius*: duodecimus, *Aremu-
lus Silvius* & Aremalum et Aventinum, qui ex-
ciderant ex codice Arm. supple ex praemissis
cum Samuele Armeno.

Սոսիլոս զհռոմ շինէ, և Թագաւորէ յեօթներորդում ողոմպիադին: Եւ են յէնեայ մինչև 'ցոսիլոս ամբ նին: յիդրոնի առնլոյն ամբ նին:

Romulus Romam condit, regnatque septima Olympiade. Sunt itaque ab Aenea usque ad Romulum anni ccccxlviii. Ab Ilio vero capto, anni ccccxlii.

Յոսիլոս՝ որ զհռոմ շինեայ, Թագաւորս Բոսին այսորիկ:

A Romulo, qui Romam condidit, Reges hi dinumerantur.

- ն. Սոսիլոս. ամն ԼԻ:
- ք. Սումաս պոմպիլիոս. ամն ԽԱ:
- է. Տուլլոս հոստիլիոս. ամն ԼԳ:
- դ. Անկիոս մարկոս. ամն ԼԴ:
- ե. Տարկինիոս. ամն ԼԵ:
- զ. Սերուիլիոս. ամն ԽԶ:
- է. Տարկինիոս սուպերբոս. ամն ԽԷ:

- i. Romulus. ann. xxxviii.
- ii. Numa Pompilius. ann. xli.
- iii. Tullus Hostilius. ann. xxxiii.
- iv. Ancus Marcius. ann. xxxiii.
- v. Tarquinius. ann. xxxvii.
- vi. Servilius. ann. xlii.
- vii. Tarquinius superbus. ann. xlii.

Հոսիլոսից Թագաւորք է, որք յետ ոսիլոս կացին՝ և դադարեցին, ձգեալ յամն մինք: Եւ են յիդրոնի առնլոյն մինչև ցոսիլոս ամբ նին: Սիանգամայն ընդ ամենայն ամբ ուէ:

Reges Romanorum vii. qui post Romulum fuerunt, ad annos usque cclxiv. deducti, desierunt. Fuerant autem ab Ilio capto usque ad Romulum anni ccccxli. Simul omnes anni dclxxv.

Եւ զսոցին իսկ, յոսիլոս ասեմ մինչև ցտարկինոս՝ Թագաւորաց հռոմայեցոց Ժամանակն՝ աղիկառնացին զիոնիոս համառօտէ ըստ առաջնում ողոմպիադին գրեալ զայս ձև օրինակի:

Horum profecto a Romulo, inquam, usque ad Tarquinium, regum Romanorum tempora vel ipse Halicarnasseus Dionysius juxta primam Olympiadem breviter exponit, ita scribens.

1 Jure dubitabis, ne forte ex gemina annorum summa, una pro altera scripta sit, cum Aeneas exordium imperii debuit ducere quatuor ferè annis post Ilium captum, ideoque aetate magis proximus Romulo fuit; vide et sequentem adnotationem.

Ἰλίου ἐλώσεως, ἕως κτίσεως Ρώμης, γίνοισαι ἴση ὑμῶν. subdit: » Error librarius, legendum υλβ'. nisi alios auctores, quos et Ausonius, sequutus sit « etc. Goar tamen in margine ejusdem loci Syncellani reponit υκδ'. et consequenter exponit in Lat. quadringenti viginti quinque (pro quatuor); et in adnot. p. 49. ad 156. rejecta Scaligeri sententia, sic profert; » imo ad Eusebii mentem repono υλ'. 430 «: quod etiam fasè firmare nititur.

2 Summa agit, 685. ita ut pro ուէ. librarii mendo ուէ. irreperit, si tamen calculi praemissi errore careant. Scal. annot. in Gr. Euseb. p. 417. ad 38. 41. adducens sequentem lectionem Syncelli sub nomine auctoris nostri, ἀπο

Պրոփետր աղբիւնստեցոյ՝ զան Ռոմուս
բայն, որ յեր ոստիղայ հայնն ՚ի հասն :

Dionysii Halicarnassei, de Regibus qui
post Romulum Romae extiterunt.

Բայց և յանկ ելանելոյ Թագաւ
ւորացն մինչև ցառաջին իշխան քա
ղաքին ոստիղայ հաշուեալ զժամաւ
նակն՝ ամս Տոթ ածէ. և յայտ այս
՚ի պայազատաց Թագաւորացն ինի,
և յամացն՝ զորս իւրաքանչիւր որ կա
լաւ զիշխանութիւնն : (...) Եւ յետ
ոստիղայ մահուանն՝ անթագաւոր լի
նել քաղաքին տարւոր ժամանակ :
Ըպա նուսնս պոմպիլիոս ընտրեցաւ
՚ի զորացն, և Թագաւորեաց ամս ինի :
Իսկ տուղոս ոստիղոս յետ նու
սնայ ամս լիք : և որ առ սալաւն Թա

» Porro ab exactis regibus, us-
que ad primum urbis Principem Ro-
mulum (retro nempe) tempus com-
putatum, annos elicit ccccxlii¹. Id
quod patet ex regum successionibus,
annisque, quibus unusquisque impe-
rium tenuit. (...) ² Post vero Romu-
li mortem absque rege mansisse ur-
bem annuo temporis intervallo. Dein
Numa Pompilius ab exercitu ³ elec-
tus fuit, regnavitque annis xliii⁴.

» Tullus autem Hostilius post Nu-
mam annis xxiiii. Et qui sub eo ⁴ re-

(Dionys. Halicarn. Lib. 1. Antiq. Rom.)

Καὶ μὴν ἀπὸ γε τῆς ἐκβολῆς τῶν βασιλέων ἐπὶ τὸν πρῶτον ἄρ-
ξαντα τῆς πόλεως ἀναβιβασθεὶς Ῥωμύλον ὁ χρόνος, ἔτη τέτταρα
πρὸς τετταράκοντα καὶ διακοσίους ἀποτελεῖ. γνωρίζεται δὲ τοῦτο
ταῖς διαδοχαῖς τῶν βασιλέων καὶ τοῖς ἔτεσιν οἷς κατέσχον τὴν ἀρ-
χὴν ἕκαστοι. Ῥωμύλος μὲν γὰρ ὁ κτίσας τὴν πόλιν, ἑπτὰ καὶ τριά-
κοντα ἔτη λέγεται κατασχεῖν τὴν δυναστείαν. μετὰ δὲ τὸν Ῥωμύ-
λου θάνατον, ἀβασίλευτος ἡ πόλις γενέσθαι χρόνον ἐνιαύσιον. ἔπει-
τα Νουμᾶς Πομπίλιος αἰρεθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου, τρία καὶ τετταρά-
κοντα ἔτη βασιλεύσαι.

Τύλλος δὲ Ὀστίλλιος μετὰ Νουμᾶν, δύο καὶ τριάκοντα. ὁ δ' ἐπὶ

1 Excidit a cod. Arm. litera A atque ita pro
244. remansit 44. sed facile reparandum,
non ex Graeco tantum, sed etiam ex iis quae
supra legebantur etiam in Arm. numero integro.
2 Integra hic linea intercudit a God. nostro,
a verbis հալաւ զիշխանութիւնն, usque ad si-
mililia verba, quae repetenda erant. Ut facile in-
telligitur suppleturque ex Gr. textu Halic. hoc
modo. « Քանզի ոստիղոս, որ զքաղաքն իշխեաց,
ամս լիք. ունել առ զհարստութիւնն (vel զիշ-
խանութիւնն) || id est, » Siquidem Romulus
urbis conditor, annis xxxiiii. dyastiam gessit-

se dicitur ». Sequentia deinde integra habentur,
nisi quod in linea, quae succedit, corrupte
habebatur Թագաւոր, pro անթագաւոր, ceu
անառիկ Թագաւորի :
3 Ubi legitur apud Dionys. δῆμος, sc. popu-
lus, plebs, Eusebius videtur legisse δύναμις, sc.
exercitus, unde et Interp. Arm. reposuit զորս
quamquam non abs re est, si vel exercitus pro
cunctis regis satellitibus, seu plebe regia acceptus
fuisset.
4 Integerrima lectio Eusebii nostri probat se-
quentes geminas periochas, quae desiderantur
50

չափ իւրաքանչիւր որ 'ի Թագաւո-
րացն կալաւ ամն , և այնու իսկ բա-
նիւ յայտնի լինին իրքն : () Ժամա-
նակէ որչափ ինչ այժմ բռնացելոց
քաղաքին բնակութեան իցէ , որպէս
ինչ որ քան զինն յառաջագոյն ասու-
ցին , և ինձ այն նոյնպէս Թուի : () այս
գիտնիսիոս :

Իսկ յետ տարկինեայ անկանելոյն՝
'ի դադարել միահեծանիցն իշխաւ
նութեան , չկային այնուհետև հռո-
մայեցւոց Թագաւորք , այլ նախ հի-
պատք բրուտեանք . ապա քառակա-
պետք . և յետ այնմիկ դիկատորք ,
որ են ճարտարախօսք . և դարձեալ
հիպատք . զորոց զիւրաքանչիւր տա-
րի պետութեանն ունելոյ՝ աւելորդ
համարիմ այժմ ասել , բազմութիւն
այնչափ անուանց շեղջակուտել : Իսկ
Թէ և զգործս ևս նոցա մանր հա-
մարել մտարերիցեմք , երկայնաձիգ-
տողին պատմութիւնքն , և չեն ինչ
գիպող կարգիս՝ որ առաջի կայ :
Ս ան որոյ պատշաճ համարիմ այ-

eo quoque ipso verbo res declaran-
tur¹. De tempore ergo, quo urbs, quae
nunc rerum potitur, habitari coepta
est, prout alii ante me dixerunt, mi-
hi quoque id ita videtur. Haec Dio-
nysius.

Ceterum post Tarquinii interitum
cessante regum potestate, haud ultra
Reges extiterunt Romanorum; sed
primum Consules Bruti (id est Bru-
tus et Collatinus); postea Tribuni ple-
bis; ac deinde Dictatores²; et rur-
sum Consules: quorum singulorum
annos potestatis usurpatae, supervaca-
neum censeo nunc proferre, tot nomi-
nam copiam congesturus. Quod si
acta quoque eorum minute recensere
voluerimus, longae nimis erunt narra-
tiones; neque cohaerent proposito no-
stro: atque adeo congruum duco, ut
per aliam Chronologiam etiam de his
omnibus rebus disseratur³: Consuli-

τοσαῦτα ἕκαστος τῶν βασιλέων ἤρξεν ἔτη, δι' ἐκείνου δηλοῦται μοι
τοῦ λόγου. τὰ μὲν δὴ περὶ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἡ νῦν δυναστεύουσα
πόλις ὤκισθη, τοῖς τε πρὸ ἐμοῦ γενομένοις εἰρημένα, καί μοι δοκοῦν-
τα, τοιαῦτα ἐστίν.....

1 Pro quot, in Gr. tot. Verum utraque lectio
habet proprium sensum. Illud autem eo ipso
verbo aequè habitum in Arm. et Gr. quamvis
referri videtur ad calculum praemissum, dubi-
tare tamen quis potest, quasi vero Dionysius
alibi de his nonnulla tradiderit: ideoque Syl-
burg. liberè exposuit, » in illo libro declara-
mus «.

2 Quid Graece usurpaverit Eusebius ad expli-
candam vocem Latinam Δικτάτωρ, Dictator,
qua caret Graecus textus, haesitamus; non enim
credam a solo Arm. Interprete additam fuisse se-
quentem explicationem ճարտարախօս , quod no-
men refunditur in Lat. eloquens, orator. Ver-
um nota in Arm. ubique scribi գիկատոր, qua-

si legerit in apographo Δικάτωρ, Dictator.

3 Praecedens periodus potest dare talem sen-
sum, quasi vero auctor, qui in Prooemio pro-
miserat lectoribus scripturum se de Consulibus
Romanis, nunc revocet dicta sua, sicut et reipsa
desiderantur Consules in Codice Armeno. Hic
sane aut pollicetur de novo aliud opus Chrono-
logicum se conscripturum de Consulibus cum
sequentibus, aut alios hortari vult, ut hujusmo-
di opus aggrediantur. Sicut etiam subsequens
admonitio auctoris (ni fallor,) praeterea sugge-
rere videtur, se in proxima altera parte Chrono-
logiae satis acturum de Romanis rebus, ideo-
que hic nolle eadem repetere. De Consulibus ve-
ro vide et sequentes adnotationes.

լում ժամանակագրութեան՝ և նորայոցն ամենայնի պարապել: զՏիպատան՝ որ յետ տարկինեայ կացին՝ ասեմ, և զուսմակատացն, և զդիկատորացն, որք զհռոմայեցւոց քաղաքսն վարեցին. և զթիւ ամացն գումարեն մինչև ցկայսրն: սնդր փոխեսցուք միւսանգամ յառաջին միաջեծան իշխանութիւնն նորա յետ ճառերոցս: Եւ արդ՝ լինին ժամանակք ՚ի միջի՝ յետ տարկինեայ անկաներոյն մինչև ցյուղիոս կայսր՝ ոչ զոմակաղք ճմե. որ առնեն ամբ Կլնդ չորեքարիւրով:

Վանդի տարկինոս՝ յետ ՚ի գլուխ ելաներոյ վաթսներորդի եօթներորդի ոչ զոմակաղքն անկանի: Եւ կայսր՝ ՚ի սկզբան ճորդի ճերորդի երրորդին՝ տիրէ միաջեծան իշխանութեանն: և ժամանակն՝ որ ՚ի միջի՝ ձգի յամս նի: Եւ ին յեօթներորդ ոչ զոմակաղքն, և ՚ի հռոմայ շինուածոյն ամբ միւղ. որպէս լինել ընդ ամենայն ՚ի շինուածոյն հռոմայ մինչև ցյուղիոս կայսր՝ ամս չի. ոչ զոմակաղքս ճճգ:

Սկայէ սոցին և ժամանակագիրն կաստովր. յորում համառօտս զժամանակացն հատանէ, գրեալ զայս ձև օրինակի զսոյն բանս:

Աստուծոյ լան հռոմայեցւոց Ռագաստ. բռնեանն:

Ս հռոմայեցւոց Ռագաստոս կարգեցաք մի ըստ միոջէ, սկիզբն արարեալ յենեայ որդւոյ անքիսեայ, ըստ ժամանակին՝ յորում զատինացւոց Ռագաստեաց. և հանգուցաք յամուղիոս սիղուիոս, զոր սպան օռմիղոս, որ արեայ մօրն քեռի էր. և ՚ի նոյն

bus, inquam, qui post Tarquinium fuerunt, et Tribunis plebis, Dictatoribusque (recensendis), qui Romanorum urbem gubernarunt, atque annorum numerum colligunt usque ad Caesarem. Nos interim eo iterum redeamus, ad primam nempe Monarchicam potestatem ejus post praedictos. Efficiuntur itaque post Tarquinii interitum usque ad Julium Caesarem intermedia tempora, Olympiades cxv. ex quibus anni conficiuntur lx. supra quadringentos.

Tarquinius enim post completam sexagesimam septimam Olympiadem interit. Caesar vero initio cxxxiii. (Olympiadis) regio imperio potitur: tempus autem interjectum ad annos cccclx. protrahitur. Equidem erant a septima Olympiade, Romaque condita, anni ccxli. (usque ad mortem Tarquinii); adeo ut a condita Roma usque ad Julium Caesarem sint omnino anni dcciv. Olympiades autem cxxxvi.

His sane suffragatur suo testimonio et Castor Chronographus, ubi breviter de temporibus tractat, hoc pacto ea, quae sequuntur verba, scribens.

Castoris de Romanorum Regno.

« Romanorum Reges singillatim exposuimus, initium facientes ab Aenea Anchisae filio, quo nempe tempore Latinis ille imperavit; et in Amulium Sylvium deduximus, quem Romulus Rheae matris suae avunculum (Յիօ) occidit. Iisdem ergo Ro-

յարակարգեցուք և զՌոմիդոս . և զայլն որ յետ նորա 'ի հռոմ թա գաւորեցին մինչև ցտարկինոս , որ կոչեցաւն ամբարտաւան . և ժամա նակն այն է ամաց մինչ : Յետ որոց զհիւպատան ուրոյն ուրոյն զատցուք . սկսեալ 'ի ղեկեայ յունեայ բրուտեայ , և 'ի ղեկեայ տարկինեայ կո ղանտինեայ . և հանգուցեալս 'ի մարկոս վաղերիոս մեսսաղիա , և 'ի մարկոս պիտոն , որ կացին հիպատք առ թէոփեմաւ իշխանաւ ակթենացոց . և եննոցա ամք նկ , Օպս կատովր :

Եւ արդ՝ պատշաճ է 'ի սոյնս յարեւ և զնոսա՝ որք յուղեայ կայսերէ ինքնակալքն հռոմայեցոց կացին . և ըստ իւրաքանչիւր տարւոյ և ընդ հիւպատան մի ըստ միոջէ անցանել . հանդերձ աւրնթեր դնելով զողով պիտոնս 'ի միջի կատարեալս :

mulam quoque addemus, caeterosque, qui post eum Romae regnaverunt usque ad Tarquinium cognomento Superbum: tempus autem illud est annorum ccxlv. Postque eos seorsum Consules disponemus, incipientes a Lencio Junio Bruto, et Leucio Tarquinio Collatino ¹, et in Marcum Valerium Messalam, et Marcum Pisonem desinentes; qui tempore Theophemi Atheniensium Archontis Consules fuerunt. Sunt autem illis anni cccclx. Haec Castor.

Porro his eos quoque adijcere congruum est, qui a Julio Caesare Romanorum Imperatores fuerunt; atque singulis annis de Consulibus quodque singulis mentionem facere, appositis etiam Olympiadibus interea exactis ².

(*Lacuna in Codice Armeno.*)

(Պախասին յօրինակիս անուանի կայսերաց , և հիպատոսաց . զորս դիւրին է լինու յայլ օրինակաց և 'ի մարկինագրաց : Օ հիւպատոսս որէս ճնխագոյն 'ի Ուոլին . իսկ զիննակալս դիցուի ասոր ըստ լ' սողեայ և ըստ Սամոնէի հեղեղաց Եւսեբի :)

(*Facile tamen suppletur principalis pars lacunae de Imperatoribus ex Canone Armeno Latinoque, una cum Aso-lico, et Samuele Armenis eclogariis Eusebii, atque D. Hieronymo in serie regum, sequenti tenore.*)

1 Quum inter omnes constet, primos Romae Consules fuisse L. Junium Brutum, et L. Tarquinium Collatinum, qui et Conlatinus a quibusdam dicitur, ideo nomina paululum depravata in cod. Arm. սկսեալ սեղեկեայ և յունեայ 'ի բրուտեայ , և իղեկեայ տարկինեայ կո ղանտինեայ , paucis litteris mutatis facile restituo սկսեալ 'ի ղեկեայ յունեայ բրուտեայ , և 'ի ղեկեայ տարկինեայ կո ղանտինեայ : In fastis consularibus a Josepho Mario in lucem editis, ut anno urbis conditae 244. constituitur . L. Junius Brutus Cos. sic et anno 700 Cn. Domitius Calvinus Cos. M. Valerius Mesalla Cos. memorantur. confer et descriptionem Consulium inferius a

nobis supplendam ex Idatio . num. 444 . etc.
 2 Patet lacuna ex anterioribus verbis; successio scilicet Augustorum Romanorum a Julio Caesare usque ad Constantinum Magnum postremo hoc capite deducenda, quo finis primae partis Chronicorum statuendus omnino fuit, ut auctor ipse constanter in Prooemio declaraverat. Vehementer ergo nobis dolendum est non adeo de his rebus neglectis, quorum locum facile supplere possunt studiosi ex innumeris scriptoribus Romanis, sed potius, quod haec lacuna in causa fuerit, ut sequentis quoque partis exordium desideraretur, de quo mox videbis sub principio Canonis.

ԻՆՔՆԱԿԱԼԻՔ ՀՈՒՈՄԱՅԵՑԻՈՑ

IMPERATORES ROMANI

ի Յաւրոսի խոյսերէ ըկտարանդանոս հոյն .

a Julio Caesare ad Constantinum Magnum .

- Պայկոս Յուլիոս Կայսր ամս Է . պակաս 5, կամ 7 . ամիս :
- Աւգոստոս կայսր ամս ծի . և ամիս 6 :
- Տերերիոս ամս իի :
- Գայկոս (կալիգուլա) ամս ք :
- Կլաւդիոս ամս ժի :
- Ներոն ամս ժի :
- Վեսպասիանոս ամս Ժ :
- Տիտոս ամս ք :
- Դոմիտիանոս ամս ժի :
- Ներուան ամ Թ :
- Տրայանոս ամս ժԹ :
- Անդրեանոս ամս ին :
 իսոս Անտոնինոս , որ կոչեցաւ թարեպաշտան , հանդերձ որդւոյն Աւրելիոս և Ղաւկու ամս իի . կամ իի :
- Աւրելիոս ամս ժԹ . (ըստ ստորոյ : կամ ըստ սամ : Մարկոս աւրելիոս անտոնինոս , որ և բերոս , և զուհիոս աւրելիոս , և կը մտնոս ամս ժԹ :)
- Կոմոդոս ամս ժի :
- Եղոս կամ Էղնոս Պերտինաքս ամ Թ :
- Սեւերիանոս կամ սեւերիոս ամս ժՄ :
- Անտոնինոս աւաղին , որդի սեւերայ , որ կոչեցաւ կարակալլոս ամս Է :
- Մակրինոս ամ Թ :
- Անտոնինոս միւս , ամս ք :
- Ալեքսանդրոս մակայ (որդի) , ամս ժի :
- Մաքսիմիոս կամ մաքսիմիանոս ամս ք :
- Գորդիանոս (կամ գորդիանոս) ամս լի :
- Փիլիպպոս ամս Է :
- Դեկիոս ամ Թ :
- Գալլոս , և Վոլուսիանոս ամս ք : կամ ամ Թ . և 9 . ամիս :
- Վալերիանոս , և Գալլիանոս ամս ժԷ :
- Կլաւդիոս ամս ք :
- Աւրելիանոս ամս լի :
- Տակիտոս ամիս 6 :
- Փլորիանոս աւուրս 88 :
- Պրոբոս ամս լի . կամ Է :
- Կարոս հանդերձ որդւոյն Կարինու և Նումերիանոսիւ , ամս ք :
- Դիոկղեանոս ամս Է :
- Կոստանդիանոսի Քոստանտակ , որ է աւաղին (ամ) իսաղաղութեան եկեղեցւոյ :

- Cajus Julius Caesar ann. IV. mens. 7.
- Augustus Caesar ann. LVI. m. 6.
- Tiberius ann. XXXII.
- Cajus Caligula ann. III. m. 4.
- Claudius ann. XIV. m. 8.
- Nero ann. XIII. m. 7.
- Vespasianus ann. X.
- Titus ann. II. m. 2.
- Domitianus ann. XVI.
- Nerva an. I. m. 3.
- Trajanus ann. XIX. m. 6.
- Hadrianus ann. XXI.
- T. Antoninus cognomento Pius cum liberis suis Aurelio, et Lucio, ann. XXXII. m. 6.
- Commodus ann. XIII.
- Helvius Pertinax an. I.
- Severus ann. XVIII.
- Antoninus Caracalla ann. VII.
- Macrinus an. I.
- Antoninus alter ann. IV.
- Alexander Mammaeae filius ann. XXXI.
- Maximinus ann. III.
- Gordianus ann. VI.
- Philippus ann. VII.
- Decius an. I. m. 3.
- Gallus, et Volusianus ann. II. m. 6.
- Valerianus, et Gallienus ann. XV.
- Claudius an. I. m. 9.
- Aurelianus ann. V. m. 6.
- Tacitus menses 6.
- Florianus dies 82.
- Probus ann. VI. m. 4.
- Carus cum filiis Carino, et Numeriano, ann. II.
- Diocletianus ann. XX.
- (Galerius ann. II.)
- Constantinus . . . Vicennalia , sive vicesimus Constantini annus, qui est primus pacis Ecclesiae .

(*Pars Lacunae residua pertinens ad Descriptionem Consulum, potuit occurrere si non ob negligentiam Interpretis, certè ob taedium librarij Armeni, cui non erat facile tantam copiam nominum Occidentalium transcribere sine mendis innumeris. Qui optant supplere, in praesto habent varias collectiones Consulum Latine editas a Roncallio. tom. II. Chron. Sicut etiam Graecè apud Scaligerum, pag. 248. et seqq. Nihilominus non abs re visum et nobis fuit, sed potius integritati operis magis congruum, sequentem tabulam Consulum, juxta nempe brevius exemplar vulgò Idatio adscriptum, hic adjungere, ab initio usque ad tempus Eusebii nostri: quamvis ipse videatur non semel promittere illos tantum Consules exarare, qui post Julium Caesarem fuerunt.*)

FASTI CONSULARES

A principio usque ad vicennalia Constantini Magni Imperatoris.

Anno Urbis conditae 244, vel 245. et Olympiadis LXXII. vel LXXIII. anno 1. sive Ante Christum annis circiter 510. usque ad An. Chr. 326.

1 Brutus, et Collatinus Coss.	25 Fabius et Maluginensis.
2 Publicola, et Lucretius.	26 Mamercus et Fabius. U. C. 270.
3 Publicola II. et Publilius.	27 Fabius et Volesius.
4 (Lartius, et Exquilinus.)	28 Tertullus et Fabius II.
5 (Valerius, et Tubertus.)	29 Sabinus et Fugus.
6 Publicola III. et Lucretius II. An. U. C. 250.	30 Cincinnatus et Fabius III.
7 Menenius Agrippa, et Postumius.	31 Rutilius et Fabius IV.
8 Tricastus, et Vistellinus.	32 Aemilius et Aesculinus.
9 Auruncus, et Flavius.	33 Laenas et Publilius.
10 Camerinus et Longus.	34 (Tricostus et Structus.)
11 Helva et Geminus.	35 Nautius et Publicola.
12 Flavius et Sifulus.	36 Mallius et Furius. U. C. 280.
13 Atratinus et Augurinus.	37 Aemilius et Julius.
14 Albus et Coelimonianus.	38 Pinarius et Fuscus.
15 Sabinus et Priscus.	39 Sabinus et Capitolinus.
16 Coelimonianus II. et Vistell. II. U. C. 260.	40 Emilius et Valerius.
17 Auruncus II. et Vistell. III.	41 Coelimonianus et Priscus.
18 Macrinus et Augurinus.	42 Capitolinus et Priscus II.
19 Augurinus II. et Atratinus.	43 Aemilius II. et Bibulanus.
20 Camerinus et Fabius.	44 Regillianus et Fuscus.
21 Tullus, et Rufus.	45 (Capitolinus III. et Fabius II.)
His Coss. Romani Proceres dicti sunt.	46 Priscus et Albus. U. C. 290.
22 Nautius et Rufus.	47 (Priscus et Elva.)
23 Tuscus et Sabinus.	48 Tricipitinus et Veturius.
24 Rutilius et Viscellinus.	49 Gallus et Camerinus.

- 50 Publicola et Sabinus.
 51 Vibulanus et Maluginensis.
 52 Nautus et Atratinus.
 53 Publilius et Hilarius.
 54 Maximus et Verginius.
 55 Rogus et Veturius.
 56 Capitolinus et Varus. U. C. 300.
 57 Festus et Quintillus.
 58 Laenas et Capitolinus.
 (59) His (vel sine) Cons. Decemviri creati
 (60) priores et posteriores an. II.
 61 Barbarus et Potitus.
 62 Hermenius et Tricostus.
 63 Macrinus et Julius.
 64 Furius et Capitolinus.
 65 Genucius et Curtius. U. C. 309.
 (66) His Coss. Tribuni plebis facti III. anno I.
 67 (Mugillanus et Atratinus.)
 68 Macrinus et Capitolinus.
 69 Vibulanus et Helva.
 70 Pacilius et Crassus.
 71 Macerinus et Lanatus.
 72 Mallius et Capitolinus.
 (73) His Coss. item Tribuni plebis III.
 (74) an. II.
 75 Macrinus et Fidenas.
 76 Maluginensis et Crassus.
 77 Julius et Verginius.
 78 Capitolinus et Carinus. U. C. 320.
 (79) His Coss. item Tribuni plebis III.
 (80) ann. II.
 81 Poenus et Melitonus.
 82 Crassus et Julius.
 83 Tricipitinus et Fidenas II.
 84 Cossus et Poenus.
 85 Achilles et Mugillanus.
 (86) His Coss. item Tribuni plebis IV.
 (87) annis III.
 (88)
 89 Atratinus et Vibulanus. U. C. 331.
 90 Capitolinus et Vibulanus.
 (91) His Coss. item Tribuni plebis IV.
 (98) annis VIII.
 99 Cossus et Medullinus. U. C. 341.
 100 Ambustus et Pacilus.
 101 Mugillanus et Rutilius.
 102 Aemilius et Rusticus.
 103 Cassus et Mudullinus.
 (104) His Coss. item Tribuni plebis IV.
 119) et VI. annis XV.
 120 Flabius et Camerinus. U. C. 361.
 121 Potitus et Capitolinus.
 (122) His Coss. item Tribuni plebis creati
 140) sunt ann. XVIII. Postea ann. IV. nemo
 curulis magistratus fuit. Item Tribuni
 plebis VI.
 141 Mamertinus et Lateranus.
 142 Genucius et Curtius.
 143 Peticus et Galva. U. C. 390.
 144 Mamertinus II. et Silla.
 145 Achala et Genucius.
 146 Stollo et Petinus.
 147 (Balbus et Ambustus.)
 148 Libo et Lenas.
 149 Ambustus et Proculus.
 150 Rusticus et Capitolinus.
 151 Ambustus II. et Lenas.
 152 Potitus et Publicola.
 153 (Ambustus. III. et Capitolinus.) U. C. 400.
 154 (Peticus IV. et Publicola II.)
 155 (P. Publicola et Rutilus II.)
 156 Roeticus, et Poenus.
 157 Scipio et Lenas II.
 158 Camillus et Crassus.
 159 Corvinus et Lenas.
 160 Venox et Torquatus.
 161 Corvinus II. et Libo.
 162 Burso et Camerinus.
 163 Rutilius et Torquatus II. U. C. 410.
 164 Corvinus III. et Cossus.
 165 Achala et Rutilus II.
 166 Venox II. et Mamertinus.
 167 Torquatus III. et Muso.
 168 Mamertinus et Selenus.
 169 Camillus et Moenius.
 170 Festus et Longus.
 171 Crassus et Duillus.
 172 Regulus et Corvinus.
 173 Albinus et Galbinus. U. C. 420.
 174 (Absque Consulibus An. U. C. 421.)
 175 Galbinus et Cossus.
 176 Potitus et Marcellus.
 177 Crassus et Venox.
 178 Mamertinus II. et Decianus.
 179 Venox II. et Scipio.
 180 Lentulus et Silo.
 181 Libonius et Cursor.
 182 Camillus et Brutus.
 (183) Hic Coss. tum Dictator creatus Papyrius
 Cursor, et Magister Equitum Drusus. U.
 C. 430.
 184 Longus et Ceretanus.
 185 Cursor et Rullus.
 186 Galbinus et Balbinus.
 187 Cursor II. et Philo.
 188 Papius et Gaeretanus.
 189 Venox et Flaccinus.
 190 Barbulus et Bubulcus.

- 191 Rutilius et Lenas.
 192 Cursor III. et Lenas II.
 193 Samnis et Longus. U. C. 440.
 194 Cursor IV. et Bubulcus II.
 195 Maximus et Muso.
 196 Bubulcus III. et Barbula.
 197 Rullus et Rutillius.
 His Coss. tum Dictator Cursor, et Magister Equitum Bubulcus.
 198 Muso II. et Rullus II.
 199 Appius Gaeus et Violens.
 200 Remulus et Albinus.
 201 Metellus et Minutius.
 202 Sempronius et Faberius. U. C. 450.
 203 Lentulus et Abentesis.
 204 Dento et Emilius.
 (205) His Coss. item Corvinus Dictator, et Emilius Magister Equitum mensibus VI. deinde fuerunt.
 205 Corvinus et Pansa.
 206 Poeticus et Torquatus.
 207 Scipio et Maximus.
 208 Rullus III. et Muso III.
 209 Claudius II. et Violens II.
 210 Rullus IV. et Muso IV.
 211 Metellus et Regulus. U. C. 460.
 212 Cursor et Maximus.
 213 Maximus Gurgus, et Bracchus.
 214 Metellus II. et Vulbus.
 215 (Ruffinus et Dentatus.)
 216 Maximus et Noctuus.
 217 Cremulus et Albinus.
 218 Marcellus et Rutilius.
 219 Potitus et Petius.
 220 Lepidus et Caecina.
 221 Tacius et Danto. U. C. 470.
 222 Dolabella et Maximus.
 223 Lucius et Papus.
 224 Barbula et Philippus.
 225 Laebymnus et Caeruntanus.
 226 Caverio et Muso.
 227 Lucinius et Papus.
 228 Rufinus et Bubulcus.
 229 Gurgitus et Clepynus.
 230 Benagnus et Lentulus.
 231 Benagnus II. et Merinda. U. C. 480.
 232 Licinius et Cambias.
 233 Cursor et Maximus.
 234 Claudius et Clepsina.
 235 (Clepsina et Blasius.)
 236 Gallus Sabinus et Piso.
 237 Simfronius Sapiens et Rufus.
 238 Regulus et Libo.
 239 Fabius Pictor et Poeta.
 240 Maximus et Vitulus.
 241 Theudax et Flaccus. U. C. 490.
 242 Maximus et Crassus.
 243 Albinus et Vitulus.
 244 Flaccus II. et Crassus.
 245 Scipio Asina et Duillius.
 246 Scipio et Florus.
 247 Catacoenus et Patrevulus.
 248 Regulus et Blaesus.
 249 Wlso et Decius.
 His Coss. (vel cui) suffectus est Regulus.
 250 Paetinus et Paulus.
 251 Scipio et Calatinus. U. C. 500.
 252 Capito et Blaesus.
 253 Cotta et Geminus.
 254 Metellus et Papus.
 255 Regulus II. et Wlso.
 256 Pulcher et Pulcher (vel Paullus.)
 257 Cotta II. et Geminus II.
 258 Metellus et Buteo.
 259 Crassus et Licinius.
 260 Buteo II. et Bullus.
 261 Torquatus et Blaesus. U. C. 510.
 262 Fundolus et Gallus Longus.
 263 Catulus et Albinus.
 264 Torquatus et Cato.
 265 Cento et Tuditanus.
 266 Tuncinus et Falco.
 267 Gracchus et Falco.
 268 (Lentulus et Flaccus.)
 269 Claudius Lentulus et Varus.
 270 Torquatus et Volbus.
 271 Albinus et Rogus. U. C. 520.
 272 Maximus et Macho.
 273 Lepidus et Balbulus.
 274 Mato et Maso.
 275 Balvulus II. et Pera.
 276 Albinus et Centumalus.
 277 Carvilius et Maximus Verus.
 278 Flaccus et Regulus.
 279 Maximus Messala et Arustius.
 280 Papus et Regulus.
 281 Torquatus et Papus. U. C. 530.
 282 Flaminius et Philo.
 283 Scipio et Marcellus.
 284 Scipio Nasica et Rufus.
 285 Catulus et Filo.
 286 Paulus et Salinator.
 287 Scipio et Longus.
 288 Geminus et Flaminius.
 His Coss. suffectus Regulus.
 289 Paulus II. et Varro.
 290 Fabius Maximus et Gracchus.
 291 Fabius Maximus II. et Marcellus.

- 292 Maximus et Gracchus . U. C. 541.
 293 Pulcher et Flaccus.
 294 Galva et Centumalus.
 295 Lebynus et Marcellus.
 296 Fabius et Flaccus.
 297 Marcellus et Crispinus.
 298 Nero et Salinator.
 299 Metellus et Filo.
 300 Scipio et Crassus dives.
 301 Caetegus et Tuditanus . U. C. 550.
 302 Caepio et Servilius .
 303 Nero et Servilius .
 304 Lentulus et Paetus .
 305 Galba II. et Cotta .
 306 Lentulus et Tappulus .
 307 Flaminius et Petus .
 308 Cethegus et Rufus .
 309 Porphyrius et Marcellus .
 310 Festus et Flaccus .
 311 Scipio Africanus et Longus . U. C. 560.
 312 Merrulla et Hermus .
 313 Flaminius et Ahenobarbus .
 314 Glabrio et Nasica .
 315 Scipio et Lellius .
 316 Wulsco et Nobilior .
 317 Salinator et Messala .
 318 Lepidus et Flaminius .
 319 Albinus et Philippus .
 320 Pulcher et Tuditanus .
 321 Pulcher II. et Licinius . U. C. 570.
 322 Labaemis et Marcellus .
 323 Pamphilius et Paulus .
 324 Cethegus et Pamphilius .
 325 Albinus et Piso .
 326 Acindynus et Flaccus .
 327 Brutus et Vulso .
 328 Pulcher et Gracchus .
 329 Scipio et Peticus .
 330 Lepidus II. et Scaebola .
 331 (Albinus et Scevola .) U. C. 580.
 332 Albinus et Benas .
 333 Laenas et Aelius .
 334 Crassus et Longus .
 335 Macrinus et Serranus .
 336 Philippus et Caepio .
 337 Paulus et Crassus .
 338 Paetus et Paennus .
 339 Gallus et Claudius .
 340 Torquatus et Octavius .
 341 Torquatus II. et Longinus . U. C. 590.
 342 Gracchus et Talina .
 343 Scipio Nasica et Figulus .
 His Coss. in horum locum, quia vitio creati
 erant, sufficiuntur Lentulus et Domitius .
 344 Messala et Carbo .
 345 Gallus et Cethegus .
 346 Dolabella et Fulvinus Nobilior .
 347 Lepidus et Lenas II.
 348 Caesar et Horestes .
 349 Lentulus et Figulus .
 350 Nasica et Marcellus .
 351 Opimius et Albinus . U. C. 600.
 352 Nobilior et Laeus .
 353 Marcellus II. et Flaccus .
 354 Loculus et Albinus .
 355 Flaminius et Balbus .
 356 Censorinus et Manilius .
 357 Albinus et Piso .
 358 Scipio Aemilii et Drusus .
 359 Lentulus et Numicius .
 360 Maximus Aemilius et Manonus .
 361 Galva et Cotta . U. C. 610.
 362 Claudius et Metellus .
 363 Metellus II. et Maximus .
 364 (Caepio et Rufus)
 365 Caepio et Lactrius .
 366 Laenas et Piso .
 367 Nasica Sabio et Brutus .
 368 Lepidus Porcina et Mancinus .
 369 Philo et Servilius .
 370 Flaccus et Piso . U. C. 619.
 371 Scipio Africanus et Flaccus .
 372 Scaevola et Calpurnius .
 373 Laenas et Rutilius .
 374 Crassus et Flaccus .
 375 Lentulus et Perperna .
 376 Tuditanus et Anulius .
 377 Octavius et Rufus .
 378 Longinus et Cinna .
 379 Lepidus et Orestes .
 380 Hypsaenus et Flaccus .
 381 Longinus et Bulvinus . U. C. 630.
 382 Metellus et Flaminius .
 383 Ahenobardus et Faenius .
 384 Opimius et Maximus Aemilius .
 385 Manilius et Carba .
 386 Metellus et Cotta .
 387 Cato et Marcioroga (vel Marcus Rex) .
 388 Metellus Diademeus et Mutius Sinerebula .
 389 Geta et Maximus Servilianus .
 390 Scaurus et Metellus .
 391 Balbus et Cato . U. C. 640.
 392 Metellus et Carbo .
 393 Brutus et Peo .
 His Coss. initium belli Jugurthini .
 394 Nasica Scipio et Bestia Calpurnius .
 395 Rufus et Albinus .
 396 Metellus Numidicus et Silanus .

- 397 Sulpitius et Scaurus.
 398 Longinus et Marius.
 399 Serranus et Caepio. (Cicero nascitur.)
 400 Rufus et Mallius.
 401 Marius II. et Fimbria. U. C. 650.
 402 Marius III. et Orestes.
 403 Marius IV. et Catulolus.
 404 Marius V. et Aquilius.
 405 Marius VI. et Flaccus.
 406 Antonius et Albinus.
 407 Metellus Nepos et Titus Didius.
 408 Lentulus et Crassus.
 409 Ahenobardus et Longinus.
 410 Crassus et Scaevola.
 411 Galva et Ahenobarbus. U. C. 660.
 412 Flaccus et Herennius.
 413 Pulcher et Perperna.
 414 Philippus et Caesar.
 415 Caesar et Lupus.
 416 Strabo et Cato.
 417 Sylla et Rufus.
 418 Octavius et Cinna.
 419 Marius VII. et Cinna II. (Salustius nascitur.)
 420 Cinna III. et Carbo.
 421 Carbo II. et Scribonius. U. C. 670.
 422 Scipio et Norbanus.
 423 Carbo III. et Marius.
 424 Dicula (al. M. Tullius) et Dolabella.
 425 Sylla et Metellus Pius.
 426 Vitias et Pulcher, Claudius et Servilius.
 427 Lepidus et Catullus.
 428 Brutus et Mamercus.
 429 Octavius et Curio.
 430 Octavius et Cotta.
 431 Lucullus et Micotta. U. C. 680.
 432 Marcus Lucullus et Cassius Longinus.
 433 Cn. Lentulus et Gellius.
 434 P. Lentulus et Orestes.
 435 Pompejus et Crassus.
 436 Hortensius et Metellus. (Vergilius nascitur.)
 437 Marcus Rex et Metellus.
 438 Piso et Galbrio.
 439 Bulcatius et Tullus.
 440 Cotta et Torquatus.
 441 L. Caesar et Figulus. U. C. 690.
 442 Cicero et Antoninus. (bellum Catilinae.)
 443 Silanus et Muraena.
 444 Piso Frugi et Messala Niger.
 445 Afronius et Metellus Celer.
 446 C. Caesar et Bibolus.
 447 Piso et Gabinus.
 448 Lentulus et Metellus Nepos.

- 449 Marcellinus et Philippus.
 450 Pompejus II. et Crassus II.
 451 Ahenobardus et Pulcher. U. C. 700.
 452 Balbinus et Messala.
 453 Pompejus III. et Metellus Scipio.
 454 Rufus et Marcellus.
 455 Marcellus et Paulus.
 456 Lentulus et Marcellus.
 (Dehinc et Imperatores Romani.)
 457 Caesar II. et Servilius Isauricus.
 458 Calenus et Vatinius.
 459 Caesar III. et Lepidus.
 460 Caesar IV. solus.
 461 Caesar V. et Antoninus. U. C. 710.

*Deinceps ferè Eusebius recensendos sibi
 statuerat Consules.*

- 462 Pansa et Hirtius.
 463 Lepidus et Planus.
 464 Antoninus Pietas et Isauricus.
 Julius Caesar occiditur a Cassio et Bruto.
 Post hunc Octavianus Caesar Augustus
 appellatur.
 465 Galbinus II. et Pollinio.
 466 Rufus Censorinus et Sabinus.
 467 Pulcher et Flaccus.
 468 Agrippa et Gallus.
 469 Publicola et Nerva Coccejus.
 470 Cornificius et Pompejus Magnus.
 471 Antoninus II. et Libo. U. C. 720.
 472 Octavianus Augustus II. et Paulus.
 473 (Ahenobarbus et Sosius.)
 474 Octav. Augustus III. et Corbilius.
 475 Octavianus IV. et Crassus.
 476 Octavianus V. et Pulcher.
 477 Octavianus VI. et Agrippa.
 478 Octavianus VII. et Agrippa II.
 479 Octavianus VIII. et Taurus.
 480 Octavianus IX. et Silanus.
 481 Octavianus X. et Flaccus. U. C. 730
 482 Octavianus XI. et Piso.
 483 Aesernius et Aruntius, (vel) Celsus et
 Hiberus.
 484 Lollius et Lepidus.
 485 Apulejus et Nerva.
 486 Saturninus et Lucretius Cinna.
 487 Duo Lentuli.
 488 Fornicius et Silvanus.
 489 Domitius Scipio et Ahenobarbus.
 490 Libo et Piso.
 491 Crassus et Lentulus. U. C. 740.
 492 Nero et Varus.

- 493 Messala et Quirinus. Robelius et Saturninus.
- 494 Maximus et Tubero.
- 495 Africanus et Maximus.
- 496 Drusus et Crispinus.
- 497 Censorinus et Gallius.
- 498 Nero II. et Piso II.
- 499 Balbus et Vetus.
- 500 Octavianus XIII. et Sylla.
- 501 Sabinus et Rufinus. U. C. 750.
- 502 Lentulus et Messallinus. U. C. 751.
- 503 Octavianus XIII. et Silanus. U. C. 752.
(JESUS CHRISTUS. D. N. nascitur. al. duobus annis prius, vel posterius.)
- 504 Lentulus et Piso. U. C. 753.
- 1 *Aera Vulg.* Caesar et Lucius Paulus.
- 2 Vindicius et Varus.
- 3 Lamia et Servillus.
- 4 (Aelius Cato et Saturninus.)
- 5 Magnus Pompejus et Valerius.
- 6 Lepidus et Aruntius, (Caesar, et Capito.)
- 7 Creticus et Nerva.
- 8 Camillus et Quintilianus.
- 9 Camerus et Sabinus.
- 10 Dolabella et Gallus.
- 11 Lepidus et Taurus.
- 12 Germanicus Caesar et Capito.
- 13 Flaccus et Silanus.
- 14 Duo Sexti, Pompejus Magnus et Apulejus.
- 15 Brutus et Flaccus.
- 16 Taurus et Libo.
- 17 Crassus et Rufus.
- 18 Tiberius Caesar II. et Drusus Germanicus II.
- 19 Silanus et Balbus.
- 20 Messala et Gratus.
- 21 Tiberius Caesar III. et Drusus Germanicus III.
- 22 Agrippa et Galba.
- 23 Pollio et Vetus.
- 24 Cethegus et Varus.
- 25 Agrippa II. et Lentulus Galva.
- 26 Getulius et Sabinus.
- 27 Crassus et Piso.
- 28 Silanus et Nerva.
- 29 Rufus et Rebellio.
- 30 Vinicius et Longinus Cassius.
- 31 Tiberius Caesar IV. solus.
- 32 Aruntius et Ahenobarbus.
- 33 Galla Libolus et Sylla.
- 34 Persicus et Vitellio-Pulus.
- 35 Gallus et Nonnianus.
- 36 Emilianus et Plautius.
- 37 Proculus et Nigrinus.
- 38 Julianus et Asprenas.
- 39 Caesar II. et Caesianus.
- 40 Caesar III. solus.
- 41 Caesar IV. et Antoninus.
- 42 Claudius II. et Larbus (vel Largus).
- 43 Claudius III. et Vitellius.
- 44 Crispus II. et Taurus.
- 45 Vinitius et Corvinus.
- 46 Asiaticus et Silanus.
- 47 Claudius IV. et Vitellius III.
- 48 Vitellius IV. et Publicola.
- 49 Verianus et Gallus.
- 50 Vetus et Nervinianus.
- 51 Claudius et Orfitus.
- 52 Sylla et Cato.
- 53 Silanus et Antoninus.
- 54 Marcellus et Aviola.
- 55 Nero et Vetus.
- 56 Saturninus et Scipio.
- 57 Nero II. et Piso.
- 58 Nero III. et Messala Corvinus.
- 59 Appronianus et Capito.
- 60 Nero IV. et Lentulus.
- 61 Ladius, et Turpinianus.
- 62 Marius et Gallus.
- 63 Rufus et Regula.
- 64 Crassus et Bassus.
- 65 Helva et Vestinus.
- 66 Telesinus et Paulinus.
- 67 Capito et Rufus.
- 68 Italicus et Trahalus.
- 69 Galba II. et Titus Rufinus.
- 70 Vespasianus II. solus.
- 71 Vespasianus III. et Nerva.
- 72 Vespasianus IV. et Titus II.
- 73 Domitianus II. et Messalinus.
- 74 Vespasianus V. et Titus III.
- 75 Vespasianus VI. et Titus IV.
- 76 Vespasianus VII. et Titus V.
- 77 Vespasianus VIII. et Domitianus III.
His Coss. Judaei pervicti sunt.
- 78 (Commodus et Priscus.)
- 79 Vespasianus IX. et Titus VI.
- 80 Titus VII. et Domitianus IV.
- 81 Galva et Pollio.
- 82 Domitianus V. et Sabinus.
- 83 Domitianus VI. et Rufus.
- 84 Domitianus VII. et Sabinus II.
- 85 Domitianus VIII. et Fulvius.
- 86 Domitianus IX. et Dolabella.
- 87 Domitianus X. et Saturninus.
- 88 Domitianus XI. et Rufus.
- 89 Fulvius et Atratinus.
- 90 Domitianus XII. et Nerva II.

- 91 Grabrio et Gralanus.
 92 Domitianus XIII. et Saturninus.
 93 Pompejanus et Priscianus.
 94 Asprenas et Lateranus.
 95 Domitianus XIV. et Clemens.
 96 Valens et Vetus.
 97 Nerva III. et Rufus III.
 98 Nerva IV. et Trajanus II.
 99 Palma et Senecius.
 100 Trajanus III. et Pontinus.
 101 Trajanus IV. et Petus.
 102 Severianus et Sura.
 103 Trajanus V. et Maximus.
 104 Suburanus II. et Marcellus.
 105 Candidus II. et Quadratus.
 106 Commodus et Cerealis.
 107 Sura II. et Senecio II.
 108 Gallus et Bradua.
 109 Palma II. et Tullus.
 110 Orfitus et Priscianus.
 111 Piso et Julianus.
 112 Trajanus VI. et Africanus.
 113 Celsus II. et Priscianus II.
 114 Malsa et Volciscus.
 115 Messala et Podo.
 116 Elianus et Vetus.
 117 Apronianus et Niger.
 118 Hadrianus et Salinator.
 119 Hadrianus II. et Rusticus.
 120 Severus II. et Fulvus (vel Fulvus).
 121 Verus II. et Augur.
 122 Aviola et Pansa.
 123 Apronianus et Panpinus.
 124 Glabrio et Torquatus.
 125 Asiaticus et Aquilinus.
 126 Verus III. et Ambigulus.
 127 Titianus et Gallicanus.
 128 Torquatus et Libo.
 129 Marcellus et Celsus.
 130 Catullinus et Libo.
 131 Pontianus et Rufus.
 132 Augurianus et Sergianus.
 133 Hiberus et Sisenna.
 134 Severus III. et Varus.
 135 Pontianus et Aquilinus Rufus.
 136 Commodus et Pompejanus.
 137 Caesar II. et Balbinus.
 138 Camerinus et Niger.
 139 Antoninus II. et Praesens.
 140 Antoninus III. et Aurelius.
 141 Severus et Silvanus.
 142 Rufinus et Quadratus.
 143 Torquatus et Hedor.
 144 Avitus et Maximus.
 145 Antoninus IV. et Aurelius II.
 146 Clarus et Severus.
 147 Largus et Messalinus.
 148 Torquatus et Julianus.
 149 Orfitus et Priscus.
 150 Glabrio et Vetus.
 151 Gordianus et Maximus.
 152 Glabrio II. et Humillius.
 153 Praesens et Rufinus.
 154 Commodus et Lateranus.
 155 Severus et Sabinianus.
 156 Silvanus et Augurinus.
 157 Barbatus et Regulus.
 158 Tullus et Sacerdos.
 159 Quintillus et Priscus.
 160 Bradua et Verus.
 161 Antoninus V. et Aurelius Augusti.
 162 Rufinus et Aquilinus.
 163 Laelianus et Pastor.
 164 Macrinus et Celsus.
 165 Orfitus et Pudens.
 166 Pudens et Pollio.
 167 Verus III. et Quadratus.
 168 Appronianus et Paulus.
 169 Priscus et Apollinaris.
 170 Cethegus et Clarus.
 171 Severus et Herennianus.
 172 Orfitus et Maximus.
 173 Severus II. et Pompejanus.
 174 Gallus et Flaccus.
 175 Piso et Julianus.
 176 Pollio et Aper.
 177 Commodus et Quintillus.
 178 Orfitus et Rufus.
 179 Commodus II. et Verus.
 180 Praesens et Condianus.
 181 Commodus III. et Byrrus.
 182 Mamertinus et Rufus.
 183 Commodus IV. et Victorinus.
 184 Marullus et Aelianus.
 185 Maternus et Bradua.
 186 Commodus V. et Glabrio.
 187 Crispinus et Aelianus.
 188 Fuscianus et Silanus.
 189 Duo Silani.
 190 Commodus VI. et Septimianus.
 191 Apronianus et Bradua.
 192 Commodus VII. et Pertinax.
 193 Flacco et Clarus.
 194 Severus II. et Albinus.
 195 Tertullus et Clemens.
 196 Dexter et Priscus.
 197 Lateranus et Rufinus.
 198 Saturninus et Gallus.

- 199 Anullinus et Fronto.
 200 Severus II. et Victorinus.
 201 Mucianus et Fabianus.
 202 Severus III. et Antoninus.
 203 Plautianus II. et Geta.
 204 Chilo et Libo.
 205 Antoninus II. et Geta II.
 206 Albinus et Emilianus.
 207 Aper et Maximus.
 208 Antoninus III. et Geta III.
 209 Pompejanus et Avitus.
 210 Faustinus et Rufinus.
 211 Gentianus et Bassus.
 212 Duo Aspri.
 213 Antoninus IV. et Balbinus.
 214 Messala et Sabinus.
 215 Laetus et Cerealis.
 216 Sabinus et Anullinus.
 217 Praesens et Extricatus.
 218 Antoninus et Adventus.
 219 Antoninus II. et Sacerdos.
 220 Antoninus III. et Comazon.
 221 Gratus et Seleucus.
 222 Antoninus IV. et Alexander.
 223 Maximus II. et Aelianus.
 224 Fabianus et Crispinus.
 225 Fuscianus et Dexter.
 226 Alexander II. et Marcellus.
 227 Albinus et Maximus.
 228 Modestus et Probus.
 229 Alexander III. et Dio.
 230 Agricola et Clemens.
 231 Pompejanus et Peligianus.
 232 Lupus et Maximus.
 233 Maximus et Paternus.
 234 Maximus II. et Urbanus.
 235 Severus et Quintianus.
 236 Maximus III. et Africanus.
 237 Perpetuus et Cornelianus.
 238 Pius et Pontianus.
 239 Gordianus et Aviola.
 240 Albinus et Venustus.
 241 Gordianus II. et Pompejanus.
 242 Atticus et Praetextatus.
 243 Arrianus et Papius.
 244 Peregrinus et Aemilianus.
 245 Philippus et Titianus.
 246 Praesens et Albinus.
 247 Philippus II. et Philippus.
 248 (Philippus III. et Philippus II.)
 249 Aemilianus et Aquilianus.
 250 Decius II. et Gratus.
 251 Decius III. et Decius Caesar.
 252 Gallus II. et Volusianus.
 253 Volusianus II. et Maximus.
 254 Valerianus II. et Gallienus.
 255 Valerianus III. et Gallienus II.
 256 Maximus et Glabrio.
 257 Valerianus IV. et Gallienus III.
 258 Tuscus et Bassus.
 259 Aemilianus et Bassus.
 260 Secularis et Donatus.
 261 Gallienus IV. et Volusianus.
 262 Gallienus V. et Faustianus.
 263 Albinus et Dexter.
 264 Gallienus VI. et Saturninus.
 265 Valerianus V. et Lucillus.
 266 Gallienus VII. et Sabinillus.
 267 Paternus et Arcesilaus.
 268 Paternus II. et Marinianus.
 269 Claudius et Paternus.
 270 Antiochianus et Orfitus.
 271 Aurelianus et Bassus.
 272 Quietus et Valdomianus.
 273 Tacitus et Placidianus.
 274 Aurelianus II. et Capitolinus.
 275 Aurelianus III. et Marcellinus.
 276 Tacitus II. et Aemilianus.
 277 Probus et Paulinus.
 278 Probus II. et Lupus.
 279 Probus III. et Paternus.
 280 Messala et Gratus.
 281 Probus IV. et Tiberianus.
 282 Probus V. et Victorinus.
 283 Carus et Carinus.
 284 Carus II. et Numerianus.
 285 Dioclitianus II. et Aristobulus.
 286 Maximus II. et Aquilinus.
 287 Dioclitianus III. et Maximianus.
 288 Maximianus II. et Anuarinus.
 289 Bassus et Quintianus.
 290 Dioclitianus IV. et Maximianus III.
 291 Tiberianus et Dio.
 292 Annibalianus et Asclepiodotus.
 293 Dioclitianus V. et Maximianus IV.
 294 Constantius et Maximianus.
 295 Fuscus et Anolinus.
 296 Dioclitianus VI. et Constantius II.
 297 Maximianus V. et Maximianus II.
 298 Faustus II. et Gallus.
 299 Dioclitianus VII. et Maximianus VI.
 300 Constantius III. et Maximianus III.
 301 Titianus II. et Nepotianus.
 302 Constantius IV. et Maximianus IV.
 303 Dioclitianus VIII. et Maximianus VII.
 (Persecutio Christianorum, sive Aera
 Martyrum.)
 304 Dioclitianus IX. et Maximianus VIII.

305 Constantius v. et Maximianus v.	317 Gallicanus et Bassus.
306 Constantius vi. et Maximianus vi.	318 Licinius v. et Crispus Caesar.
307 Maximianus ix. et Constantinus.	319 Constantinus v. et Licinius Caesar.
308 Maximianus x. et Maximianus.
(Maxentius et Romulus.)	320 Constantinus vi. et Constantinus Caesar.
309 Maxentius ii. et Romulus ii.	321 Crispus ii. et Constantinus ii.
310 Maxentius iii. solus.	322 Probianus et Julianus.
311 Rufinus et Volusianus.	323 Severus et Rufinus.
312 Constantinus ii. et Licinius ii.	324 Crispus iii. et Constantinus iii.
313 Constantinus iii. et Licinius iii.	325 Paulinus et Julianus.
314 Volusianus ii. et Annianus.	326 Constantinus vii. et Constantinus Caesar iv.
(Januarius et Justus.)
315 Constantinus iv. et Licinius iv.	Vicennalia Constantini Augusti.
316 Sabinus et Rufinus.	

FINIS

PRIMAE PARTIS

CHRONICI EUSEBIANI.

Վ.Ե. Խ ՆՆՆ

ԱՌԱՋ ԻՆ ՄԱՍ ԻՆ

ՔՐՈՆԻԿՆԻ ԿՈՆՏԱՆԻՆԻ ԵՒ ՍԵՐՔԻՍՏՆԻ

INDEX XV. REGNORUM

De quibus egit Eusebius in Prima Chronici Parte divisa in Quinque Capita in genere.

	pag.
	1 = 9.
	<i>Post Praefationem generalem.</i>
	<i>(ubi pag. 7. 8. 9. pollicetur tradere sequentia.)</i>
Cap. 1. Regnum I.	<i>Chaldaeorum.</i> 10 = 75.
Regnum II.	<i>Assyriorum.</i> 76 = 100.
Regnum III.	<i>Medorum.</i> 101.
Regnum IV.	<i>Lydorum.</i> 105.
Regnum V.	<i>Persarum.</i> 104.
Cap. II. Regnum VI.	<i>sive tempus Hebraeorum.</i> 106 = 195.
Cap. III. Regnum VII.	<i>Aegyptiorum.</i> 196 = 252.
Cap. IV. Regnum	<i>Graecorum varii generis. ut</i> 255.
VIII.	<i>Sicyoniorum.</i> 256.
IX.	<i>Argivorum.</i> 262.
X.	<i>Atheniensium.</i> 266.
	<i>Olympiades Graecorum.</i> 277 = 515.
XI.	<i>Corinthiorum.</i> 514.
XII.	{ <i>Lacedaemoniorum, et</i> 518.
	{ <i>Thalassocratorum.</i> 321
XIII.	{ <i>Macedonum, et</i> 522
	{ <i>Thessalorum.</i> 559
XIV.	<i>Asianorum et Syrorum.</i> 545
Cap. V.	XV. <i>Regnum ac Imperium Romanorum.</i> 559 = 407

Haec probat etiam illud, quod dicitur est Eusebius in Prologo Canonis juxta Interp. Hieronym. „ In priori libello (vel libro) quasi quandam materiam futuro operi, omnium mihi Regum tempora praenotavi, Chaldaeorum Assyriorum, Medorum, Persarum, Lydorum, Hebraeorum, Aegyptiorum Atheniensium, Argivorum, Sicyoniorum, Lacedaemoniorum, Corinthiorum Thessalorum, Macedonum, Latinorum, qui postea Romani nuncupati sunt (adde ex Gr.) simul fiunt XV. (regna) “.

